1/2016.PB.

Orosházi Polgármesteri Hivatal, Központi Iktató
Iktatásra került: 2016 FEB 11
Példány: 1/1 Mell.: — db

JEGYZŐKÖNYV

Készült: Orosházi Polgármesteri Hivatal I. emeleti kistanácskozó termében 2016. január 28-án $15^{\underline{00}}$ órakor megtartott **Pénzügyi Bizottság nyilvános** üléséről

Jelen volt:

Kovács Péter	a bizottság elnöke
Sára Csaba	a bizottság elnök-helyettese
Antal László	bizottsági tag
Horváth József	bizottsági tag
Dr. Szabó Ervin	bizottsági tag
Burka László	bizottsági tag
Kovács Árpád	bizottsági tag
Tóth-Kása Sándor	bizottsági tag
Kiss Éva	bizottsági tag

Meghívottként megjelentek:
a jegyzőkönyv részét képező jelenléti ív szerinti személyek

Kovács Péter a bizottság elnöke: Köszöntötte a megjelenteket. Megállapította, hogy a bizottság 9 fővel határozatképes. Jegyzőkönyv hitelesítőnek Antal László bizottsági tagot kérte fel.

(Antal László bizottsági tag a felkérést elfogadta.)

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta a hitelesítő személyét.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül megválasztotta Antal Lászlót jegyzőkönyv hitelesítőnek.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Jelezte, hogy a meghívó kiegészítés alapján egy napirend lesz zárt ülés keretében, valamint felhívta a figyelmet, hogy a „*7.) TOP program keretében 2016. évben benyújtandó pályázatok előkészítési munkálataira vonatkozó közbeszerzések elindítása*” című anyag kiegészített előterjesztését tárgyalja a bizottság. Szavazásra bocsátotta a napirendi tárgysorozatot.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta a 2016. január 28-i nyilvános bizottsági ülés napirendi tárgysorozatát az alábbiak szerint:

1.) **Nemzetiségekkel kötött együttműködési megállapodások éves felülvizsgálata**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

2.) **Orosháza város Településfejlesztési dokumentumainak elfogadása**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

3.) **Orosháza város új Településrendezési eszközeinek kidolgozása kapcsán érkezett kérelmek véleményezése**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

4.) **A 7. számú háziorvosi körzet tartósan betöltetlen körzetté nyilvánítása**
Előadó: Bojtor István alpolgármester

5.) **A 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának elidegenítése**
Előadó: Bojtor István alpolgármester

6.) **Egyházak 2015. évi önkormányzati támogatásának elszámolása**
Előadó: Godár Andrea irodavezető

7.) **TOP program keretében 2016. évben benyújtandó pályázatok előkészítési munkálataira vonatkozó közbeszerzések elindítása**
Előadó: Elekes Lajos alpolgármester

8.) **Orosháza Város Önkormányzata tagsági jogviszonyának megszüntetése az INNOENERGO-TEC Innováció-Energia-Technológia Klaszterben**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

9.) **Az Állami Számvevőszék ellenőrzése alapján – a 2016. évi költségvetés tervezése során az önkormányzat gazdasági helyzetének elemzésén alapuló, pénzügyi egyensúlyi helyzet gyors helyreállítását, hosszú távú fenntartását, valamint újratermelésének elkerülését biztosító intézkedéseket tartalmazó reorganizációs terv**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

10.) **A Pénzügyi Bizottság 2016. évi munkaterve**
Előadó: Kovács Péter elnök

11.) **Egyebek**

1.) Nemzetiségekkel kötött együttműködési megállapodások éves felülvizsgálata

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző: Megtörténtek a kiegészítések mindhárom nemzetiség esetében. A nemzetiségek az anyagokat tárgyalták, elfogadták.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés I. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül meghozta az alábbi határozatot:

1/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálta az Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatával 2012. május 31. napján kötött Együttműködési Megállapodást,

2. dönt arról, hogy 2016. február 01-jei hatállyal módosítja az 1. pont szerinti Együttműködési Megállapodást a határozat mellékletét képező 2. módosítással,

3. az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírására felhatalmazza a polgármestert.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírásáért

Határidő: 2016. január 31.

melléklet

A TELEPÜLÉSI ÉS A ROMA NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÖZÖTT LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS 2. MÓDOSÍTÁSA

mely létrejött egyrészről Dávid Zoltán polgármester által képviselt Orosháza Város Önkormányzata (székhelye: 5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6., adószáma: 15725510-2-04, törzskönyvi azonosító száma: 725514) / továbbiakban: Települési Önkormányzat /,
másrészről Simondán Gusztáv Elnök által képviselt Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata (székhelye: 5900 Orosháza, Pacsirta u. 8., adószáma: 15777689-1-04, törzskönyvi azonosító száma: 777689) / továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat /
/továbbiakban együtt: Felek/ között 2012. május 31. napján létrejött Együttműködési Megállapodás módosítására az alulírott helyen és időben, az alábbi tartalommal:
1.) az Együttműködési Megállapodás 1. Helyiséghasználat, működési feltételek biztosítása fejezet 1.2. – 1.3. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„1.2. A Települési Önkormányzat biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére az alábbi feladatok ellátását és a feladatok ellátásával kapcsolatos költségek viselését a Nemz. tv. 80. § (1) bekezdés g) pontja alapján:
a) a testületi ülések előkészítése (meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés előkészítése, postázása, a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése, postázása);
b) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;
c) a Nemzetiségi Önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos

nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;
d) a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az internethasználatot.

E pontban foglaltak teljesítésére akként kerül sor, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat Elnökének jelzése alapján
a) az elkészített meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés, testületi ülések jegyzőkönyvei a postázás előtt a megfelelő példányszámban a Települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatala /továbbiakban: Polgármesteri Hivatal/ Orosháza, Szabadság tér 4-6. számú épületének fénymásolást végző helyiségében nyomtatásra, illetve fénymásolásra kerülnek, majd postázásra leadásra kerülnek a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodájának Iktatóirodája részére.
b) a nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodájának kijelölt munkatársa végzi.
c) Polgármesteri Hivatal tárgykörben érintett szervezeti egységei – igénynek megfelelően egyeztetetten – közreműködnek a Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységéhez kapcsolódóan előterjesztések, szabályzatok előkészítésében, jogértelmezési kérésekben.
d) a rendszergazda a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az önkormányzati internethálózathoz hozzáférést biztosít.

1.3. A Felek megállapodnak abban, hogy a jegyző vagy megbízottja (a Polgármesteri Hivatal Jogi Csoportja és Közigazgatási Irodájának Költségvetési Csoportja megbízott dolgozója) a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel."

2.) az Együttműködési Megállapodás 2/A. A Nemzetiségi Önkormányzat belső ellenőrzése fejezet 2/A.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2/A.3. Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján stratégiai és éves ellenőrzési tervet készít, melyeket a jegyző és a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke hagy jóvá. Az éves ellenőrzési tervet és a stratégiai ellenőrzési tervet tárgyévet megelőző év december 31-ig a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete hagyja jóvá."

3.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.1. pontjának második mondata, valamint 3.2. pontja hatályát veszti.

4.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.5. pontja hatályát veszti.

5.) az Együttműködési Megállapodás 4. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetése végrehajtásával kapcsolatos és beszámolási kötelezettség előkészítésével összefüggő feladatok teljesítésének rendje fejezet 4.5. pontjának aa) – ab) alpontjainak, b) alpontjának bevezető része, c) pontja, valamint d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, valamint a következő f) ponttal egészül ki:

„4.5. A nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatos hatáskörök:

...

aa) A kötelezettségvállalás előtt a kötelezettséget vállalónak meg kell győződnie arról, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt előirányzat biztosítja-e a kiadás teljesítésére a fedezetet.

Az Áht. 1. § 15. pontjában leírtak alapján kötelezettségvállalásnak minősül: a kiadási előirányzatok, és – ha jogszabály azt lehetővé teszi – az Áht. 49. § szerinti lebonyolító szerv számára a Kormány rendeletében meghatározottak szerinti rendelkezésre bocsátott összeg terhére fizetési kötelezettség vállalásáról szóló – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A kötelezettségvállalás az Ávr. 53. § figyelembevételével 100.000,- Ft összeg feletti esetben csak írásban, és az arra jogosult személy pénzügyi ellenjegyzése után történhet.

ab) A kötelezettségvállalást követően haladéktalanul gondoskodni kell annak az államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti nyilvántartásba vételéről, ezáltal a kötelezettségvállalás értékéből – az Ávr. 46. §-ában foglaltakkal összhangban – a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről.

A kötelezettségvállalások nyilvántartásának tartalmaznia kell legalább:

- *a kötelezettségvállaló nevét,*
- *a kötelezettségvállalás tárgyát,*
- *a kötelezettségvállalás összegét,*
- *a kötelezettségvállalás évek és előirányzatok szerinti megoszlását,*
- *a kifizetési határidőket és azok jogosultjait, továbbá*
- *a teljesítési adatokat.*

...

b) a Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történő kötelezettségvállalás esetén annak pénzügyi ellenjegyzésére a Közgazdasági Iroda vezetője, távollétében a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzata szerint írásban kijelölt Közgazdasági Iroda Költségvetési Csoport csoportvezetője (irodavezető-helyettes) írásban jogosult. A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. ...

c) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások teljesítés igazolására a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által írásban meghatalmazott Nemzetiségi Önkormányzati képviselő jogosult,

A teljesítés igazolása a kiadás utalványozása előtt történik. A teljesítés igazolás során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, a kiadások összegszerűségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás estében annak teljesítését.

A teljesítésigazolás a számlán vagy külön bizonylaton (amely a számla azonosító adatait tartalmazza) történik, tartalmaznia kell a teljesítés tényére történő utalást, a teljesítés igazolásának dátumát, valamint a teljesítés igazolására jogosult személy aláírását.

d) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások érvényesítésére a Közgazdasági Iroda Vezetője (a gazdasági szervezet vezetőjeként) vagy az általa írásban kijelölt, a Hivatal

állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A kötelezettségvállalások érvényesítésére jogosult személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. A teljesítés igazolás alapján az érvényesítőnek ellenőrizni kell az összegszerűséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht; az Ávr. és a vonatkozó belső szabályzatok előírásait betartották-e.
Amennyiben az érvényesítő az érvényesítés során a jogszabályok, illetve a belső szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles azt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. A további eljárási szabályokra az Ávr. 54. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
Az érvényesítésnek – az „érvényesítve" megjelölésen kívül – tartalmaznia kell az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását.

...

f) Ávr. 60. §-a alapján:
1. A kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.
2. Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el.
3. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult személyekről és aláírás-mintájukról a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet."

6.) Az Együttműködési Megállapodás jelen módosítással nem érintett rendelkezései változtatás nélkül hatályban maradnak.

A Felek a jelen módosítást, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag aláírják.

Orosháza, 2016. január 29. Orosháza, 2016. .....

....
Települési Önkormányzat Nemzetiségi Önkormányzat

Záradék:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (I.29.) K.t. határozatával elfogadta.

Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatának Képviselő-testülete az Orosháza Város Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (.....) R.N.Ö. számú határozatával elfogadta."

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés II. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül meghozta az alábbi határozatot:

2/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálta az Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzattal 2014. november 10. napján kötött hatályos Együttműködési Megállapodást,

2. dönt arról, hogy 2016. február 01-jei hatállyal módosítja az 1. pont szerinti Együttműködési Megállapodást a határozat mellékletét képező 1. módosítással,

3. az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírására felhatalmazza a polgármestert.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírásáért

Határidő: 2016. január 31.

melléklet

A TELEPÜLÉSI ÉS A ROMÁN NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÖZÖTT LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS 1. MÓDOSÍTÁSA

mely létrejött egyrészről Dávid Zoltán polgármester által képviselt Orosháza Város Önkormányzata (székhelye: 5900 Szabadság tér 4-6., adószáma: 15725510-2-04, törzskönyvi azonosító száma: 725514) / továbbiakban: Települési Önkormányzat /,

másrészről Farkas Andrea elnök által képviselt Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzat (székhelye: 5900 Orosháza, Pacsirta u. 8.) / továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat /
/továbbiakban együtt: Felek/ között 2014. november 10. napján létrejött Együttműködési Megállapodás módosítására az alulírott helyen és időben, az alábbi tartalommal:

1.) az Együttműködési Megállapodás 1. Helyiséghasználat, működési feltételek biztosítása fejezet 1.2. – 1.3. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„1.2. A Települési Önkormányzat biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére az alábbi feladatok ellátását és a feladatok ellátásával kapcsolatos költségek viselését a Nemz. tv. 80. § (1) bekezdés g) pontja alapján:
a) a testületi ülések előkészítése (meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés előkészítése, postázása, a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése, postázása);
b) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;
c) a Nemzetiségi Önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;
d) a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az internethasználatot.

E pontban foglaltak teljesítésére akként kerül sor, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat Elnökének jelzése alapján
a) az elkészített meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés, testületi ülések jegyzőkönyvei a postázás előtt a megfelelő példányszámban a Települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatala /továbbiakban: Polgármesteri Hivatal/ Orosháza, Szabadság tér 4-6. számú épületének fénymásolást végző helyiségében nyomtatásra, illetve fénymásolásra kerülnek, majd postázásra leadásra kerülnek a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodájának Iktatóirodája részére.
b) a nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodájának kijelölt munkatársa végzi.
c) Polgármesteri Hivatal tárgykörben érintett szervezeti egységei – igénynek megfelelően egyeztetetten – közreműködnek a Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységéhez kapcsolódóan előterjesztések, szabályzatok előkészítésében, jogértelmezési kérésekben.
d) a rendszergazda a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az önkormányzati internethálózathoz hozzáférést biztosít.

1.3. A Felek megállapodnak abban, hogy a jegyző vagy megbízottja (a Polgármesteri Hivatal Jogi Csoportja és Közigazgatási Irodájának Költségvetési Csoportja megbízott dolgozója) a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel."

2.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat belső ellenőrzése fejezet 3.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„3.3. Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján stratégiai és éves ellenőrzési tervet készít, melyeket a jegyző és a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke hagy jóvá. Az éves ellenőrzési tervet és a stratégiai ellenőrzési tervet tárgyévet megelőző év december 31-ig a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete hagyja jóvá."

3.) az Együttműködési Megállapodás 4. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési

előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 4.4. pontja hatályát veszti.

4.) az Együttműködési Megállapodás 5. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetése végrehajtásával kapcsolatos és beszámolási kötelezettség előkészítésével összefüggő feladatok teljesítésének rendje fejezet 5.5. pontjának aa) – ab) alpontjainak, b) alpontjának bevezető része, c) pontja, valamint d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, valamint a következő f) ponttal egészül ki:

„5.5. A nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatos hatáskörök:

...

aa) A kötelezettségvállalás előtt a kötelezettséget vállalónak meg kell győződnie arról, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt előirányzat biztosítja-e a kiadás teljesítésére a fedezetet.
Az Áht. 1. § 15. pontjában leírtak alapján kötelezettségvállalásnak minősül: a kiadási előirányzatok, és – ha jogszabály azt lehetővé teszi – az Áht. 49. § szerinti lebonyolító szerv számára a Kormány rendeletében meghatározottak szerinti rendelkezésre bocsátott összeg terhére fizetési kötelezettség vállalásáról szóló – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A kötelezettségvállalás az Ávr. 53. § figyelembevételével 100.000,- Ft összeg feletti esetben csak írásban, és az arra jogosult személy pénzügyi ellenjegyzése után történhet.

ab) A kötelezettségvállalást követően haladéktalanul gondoskodni kell annak az államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti nyilvántartásba vételéről, ezáltal a kötelezettségvállalás értékéből – az Ávr. 46. §-ában foglaltakkal összhangban – a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről.
A kötelezettségvállalások nyilvántartásának tartalmaznia kell legalább:
- *a kötelezettségvállaló nevét,*
- *a kötelezettségvállalás tárgyát,*
- *a kötelezettségvállalás összegét,*
- *a kötelezettségvállalás évek és előirányzatok szerinti megoszlását,*
- *a kifizetési határidőket és azok jogosultjait, továbbá*
- *a teljesítési adatokat.*

...

b) a Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történő kötelezettségvállalás esetén annak pénzügyi ellenjegyzésére a Közgazdasági Iroda vezetője, távollétében a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzata szerint írásban kijelölt Közgazdasági Iroda Költségvetési Csoport csoportvezetője (irodavezető-helyettes) írásban jogosult. A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. ...
c) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások teljesítés igazolására a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által írásban meghatalmazott Nemzetiségi Önkormányzati képviselő jogosult,
A teljesítés igazolása a kiadás utalványozása előtt történik. A teljesítés igazolás során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, a kiadások összegszerűségét, ellenszolgáltatást is

magában foglaló kötelezettségvállalás estében annak teljesítését.
A teljesítésigazolás a számlán vagy külön bizonylaton (amely a számla azonosító adatait tartalmazza) történik, tartalmaznia kell a teljesítés tényére történő utalást, a teljesítés igazolásának dátumát, valamint a teljesítés igazolására jogosult személy aláírását.
d) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások érvényesítésére a Közgazdasági Iroda Vezetője (a gazdasági szervezet vezetőjeként) vagy az általa írásban kijelölt, a Hivatal állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A kötelezettségvállalások érvényesítésére jogosult személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. A teljesítés igazolás alapján az érvényesítőnek ellenőrizni kell az összegszerűséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht; az Ávr. és a vonatkozó belső szabályzatok előírásait betartották-e.
Amennyiben az érvényesítő az érvényesítés során a jogszabályok, illetve a belső szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles azt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. A további eljárási szabályokra az Ávr. 54. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
Az érvényesítésnek – az „érvényesítve" megjelölésen kívül – tartalmaznia kell az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását.
...
f) Ávr. 60. §-a alapján:
1. A kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.
2. Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el.
3. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult személyekről és aláírás-mintájukról a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet."

5.) Az Együttműködési Megállapodás jelen módosítással nem érintett rendelkezései változtatás nélkül hatályban maradnak.

A Felek a jelen módosítást, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag aláírják.

Orosháza, 2016. január 29.

Orosháza, 2016. .....

.....
Települési Önkormányzat

.....
Nemzetiségi Önkormányzat

Záradék:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (I.29.) K.t. határozatával elfogadta.

Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzatának Képviselő-testülete az Orosháza Város Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (.....) RománNÖ. számú határozatával elfogadta."

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés III. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül meghozta az alábbi határozatot:

3/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálta az Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzattal 2012. május 30. napján kötött hatályos Együttműködési Megállapodást,

2. dönt arról, hogy 2016. február 01-jei hatállyal módosítja az 1. pont szerinti Együttműködési Megállapodást a határozat mellékletét képező 4. módosítással,

3. az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírására felhatalmazza a polgármestert.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírásáért

Határidő: 2016. január 31.

melléklet

A TELEPÜLÉSI ÉS A NÉMET NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÖZÖTT LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS 4. MÓDOSÍTÁSA

mely létrejött egyrészről Dávid Zoltán polgármester által képviselt Orosháza Város Önkormányzata (székhelye: 5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6., adószáma: 15725510-2-04, törzskönyvi azonosító száma: 725514) / továbbiakban: Települési Önkormányzat /,
másrészről Dr. Abonyi Lajos 1. elnök által képviselt Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzat (székhelye: 5900 Orosháza, Pacsirta u. 8, adószáma: 15777665-1-04, törzskönyvi azonosító száma: 777667) / továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat /

/továbbiakban együtt: Felek/ között 2012. május 30. napján létrejött Együttműködési Megállapodás módosítására az alulírott helyen és időben, az alábbi tartalommal:

1.) az Együttműködési Megállapodás 1. Helyiséghasználat, működési feltételek biztosítása fejezet 1.2. – 1.3. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„1.2. A Települési Önkormányzat biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére az alábbi feladatok ellátását és a feladatok ellátásával kapcsolatos költségek viselését a Nemz. tv. 80. § (1) bekezdés g) pontja alapján:
a) a testületi ülések előkészítése (meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés előkészítése, postázása, a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése, postázása);
b) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;
c) a Nemzetiségi Önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;
d) a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az internethasználatot.

E pontban foglaltak teljesítésére akként kerül sor, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat Elnökének jelzése alapján
a) az elkészített meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés, testületi ülések jegyzőkönyvei a postázás előtt a megfelelő példányszámban a Települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatala /továbbiakban: Polgármesteri Hivatal/ Orosháza, Szabadság tér 4-6. számú épületének fénymásolást végző helyiségében nyomtatásra, illetve fénymásolásra kerülnek, majd postázásra leadásra kerülnek a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodájának Iktatóirodája részére.
b) a nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodájának kijelölt munkatársa végzi.
c) Polgármesteri Hivatal tárgykörben érintett szervezeti egységei – igénynek megfelelően egyeztetetten – közreműködnek a Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységéhez kapcsolódóan előterjesztések, szabályzatok előkészítésében, jogértelmezési kérésekben.
d) a rendszergazda a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az önkormányzati internethálózathoz hozzáférést biztosít.

1.3. A Felek megállapodnak abban, hogy a jegyző vagy megbízottja (a Polgármesteri Hivatal Jogi Csoportja és Közigazgatási Irodájának Költségvetési Csoportja megbízott dolgozója) a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel."

2.) az Együttműködési Megállapodás 2/A. A Nemzetiségi Önkormányzat belső ellenőrzése fejezet 2/A.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2/A.3. Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján stratégiai és éves ellenőrzési tervet készít, melyeket a jegyző és a Nemzetiségi Önkormányzat 1. elnöke hagy jóvá. Az éves ellenőrzési tervet és a stratégiai ellenőrzési tervet tárgyévet megelőző év december 31-ig a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete hagyja jóvá."

3.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.1. pontjának második mondata, valamint 3.2. pontja hatályát veszti.

4.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.5. pontja hatályát veszti.

5.) az Együttműködési Megállapodás 4. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetése végrehajtásával kapcsolatos és beszámolási kötelezettség előkészítésével összefüggő feladatok teljesítésének rendje fejezet 4.5. pontjának aa) – ab) alpontjainak, b) alpontjának bevezető része, c) pontja, valamint d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, valamint a következő f) ponttal egészül ki:

„4.5. A nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatos hatáskörök:

...

aa) A kötelezettségvállalás előtt a kötelezettséget vállalónak meg kell győződnie arról, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt előirányzat biztosítja-e a kiadás teljesítésére a fedezetet.
Az Áht. 1. § 15. pontjában leírtak alapján kötelezettségvállalásnak minősül: a kiadási előirányzatok, és – ha jogszabály azt lehetővé teszi – az Áht. 49. § szerinti lebonyolító szerv számára a Kormány rendeletében meghatározottak szerinti rendelkezésre bocsátott összeg terhére fizetési kötelezettség vállalásáról szóló – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A kötelezettségvállalás az Ávr. 53. § figyelembevételével 100.000,- Ft összeg feletti esetben csak írásban, és az arra jogosult személy pénzügyi ellenjegyzése után történhet.

ab) A kötelezettségvállalást követően haladéktalanul gondoskodni kell annak az államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti nyilvántartásba vételéről, ezáltal a kötelezettségvállalás értékéből – az Ávr. 46. §-ában foglaltakkal összhangban – a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről.
A kötelezettségvállalások nyilvántartásának tartalmaznia kell legalább:
- *a kötelezettségvállaló nevét,*
- *a kötelezettségvállalás tárgyát,*
- *a kötelezettségvállalás összegét,*
- *a kötelezettségvállalás évek és előirányzatok szerinti megoszlását,*

- a kifizetési határidőket és azok jogosultjait, továbbá
- a teljesítési adatokat.

...

b) a Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történő kötelezettségvállalás esetén annak pénzügyi ellenjegyzésére a Közgazdasági Iroda vezetője, távollétében a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzata szerint írásban kijelölt Közgazdasági Iroda Költségvetési Csoport csoportvezetője (irodavezető-helyettes) írásban jogosult. A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. ...

c) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások teljesítés igazolására a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által írásban meghatalmazott Nemzetiségi Önkormányzati képviselő jogosult,

A teljesítés igazolása a kiadás utalványozása előtt történik. A teljesítés igazolás során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, a kiadások összegszerűségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás estében annak teljesítését.

A teljesítésigazolás a számlán vagy külön bizonylaton (amely a számla azonosító adatait tartalmazza) történik, tartalmaznia kell a teljesítés tényére történő utalást, a teljesítés igazolásának dátumát, valamint a teljesítés igazolására jogosult személy aláírását.

d) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások érvényesítésére a Közgazdasági Iroda Vezetője (a gazdasági szervezet vezetőjeként) vagy az általa írásban kijelölt, a Hivatal állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A kötelezettségvállalások érvényesítésére jogosult személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. A teljesítés igazolás alapján az érvényesítőnek ellenőrizni kell az összegszerűséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht; az Ávr. és a vonatkozó belső szabályzatok előírásait betartották-e.

Amennyiben az érvényesítő az érvényesítés során a jogszabályok, illetve a belső szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles azt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. A további eljárási szabályokra az Ávr. 54. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Az érvényesítésnek – az „érvényesítve" megjelölésen kívül – tartalmaznia kell az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását.

...

f) Ávr. 60. §-a alapján:

1. A kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.

2. Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el.

3. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult személyekről és aláírás-mintájukról a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési

Szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet."

6.) Az Együttműködési Megállapodás jelen módosítással nem érintett rendelkezései változtatás nélkül hatályban maradnak.

A Felek a jelen módosítást, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag aláírják.

Orosháza, 2016. január 29. Orosháza, 2016. .....

....
Települési Önkormányzat Nemzetiségi Önkormányzat

Záradék:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását ...../2016. (I.29.) K.t. számú határozatával elfogadta.

Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (.....) NNÖ. számú határozatával elfogadta."

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

2.) Orosháza város Településfejlesztési dokumentumainak elfogadása

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Novák Péter főépítész: A partnerségi rend alapján történő egyeztetés megtörtént, az alapján készült a véglegesített anyag, ami 95%-ban megegyezik az októberben beterjesztett anyaggal.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés I. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 7 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 2 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

4/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy jelen határozat mellékletét képező, Orosháza város területére elkészült Településfejlesztési Koncepció (TK) dokumentumát jóváhagyja.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Novák Péter főépítész,
Barák Anita megbízott irodavezető.

Határidő: értelem szerint"

(A 4/2016. (I.28.) Pü határozat melléklete a jelen jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés II. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 7 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 2 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

5/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy jelen határozat mellékletét képező, Orosháza város területére elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) dokumentumát jóváhagyja.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Novák Péter főépítész,
Barák Anita megbízott irodavezető.

Határidő: értelem szerint"

(A 5/2016. (I.28.) Pü határozat melléklete a jelen jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés III. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 7 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 2 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

6/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy a 218/2015. (X. 30.) K. t. határozat 1. pontját - a jelen módosítással nem érintett részek változatlanul hagyása mellett - az alábbiak szerint módosítja:

„1. Orosháza város területére készülő Településfejlesztési Koncepció (TK), Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) és Településrendezési eszközök (TRE) tervezésének alapjául szolgáló - jelen határozat mellékletében szereplő – kiegészített Megalapozó vizsgálati anyagot jóváhagyja;"

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Novák Péter főépítész,
Barák Anita megbízott irodavezető.

Határidő: értelem szerint"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

3.) Orosháza város új Településrendezési eszközeinek kidolgozása kapcsán érkezett kérelmek véleményezése

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Novák Péter főépítész: Ez már a következő lépcső, ha elfogadja a testület az integrált városfejlesztési stratégiát, kezdődhet a szabályzási terv módosítása és az ahhoz érkezett kérelmek jóváhagyása. Ez nem jelenti azt, hogy azok bekerülnek, mindegyik beépül a szabályzatba, de vizsgálva lesznek.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 7 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 2 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

7/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1. támogatja Orosháza város területére készülő új Településrendezési eszközök tervezetébe a jelen határozat mellékletében szereplő kezdeményezések beintegrálását az egyes ügyekben leírt tervezői javaslat szerint.

2. az Önkormányzat 2016. évi költségvetésében 1.100.000,- Ft forrást biztosít az új Településrendezési eszközök elkészítése során felülvizsgálatra kerülő helyi építészeti és természeti értékek védelméről szóló 11/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelettel helyi védelem alá helyezett épületek ingatlan-nyilvántartási változásának átvezetésére.

3. az Önkormányzat 2016. évi költségvetésében 1.500.000,- Ft értékvédelmi támogatást biztosít - a helyi építészeti és természeti értékek védelméről szóló 11/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelete alapján – az Orosháza város közigazgatási területén helyi védelem alá helyezett épületek, épületegyüttesek, azok szűkebb környezete, illetve tartozékaik karbantartása, felújítása, rekonstrukciója érdekében végzett munkák költségeinek részbeni fedezésére.

4. felkéri a polgármestert és a jegyzőt, hogy tervezzék be az Önkormányzat 2016. évi költségvetési rendeletébe a 2. és 3. pont szerinti költségtételeket.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző,
Godár Andrea irodavezető,
Novák Péter főépítész.

Határidő: 1. azonnal,
2-4. az Önkormányzat 2016. évi költségvetésének elfogadása."

(A 7/2016. (I.28.) Pü határozat melléklete a jelen jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

4.) A 7. számú háziorvosi körzet tartósan betöltetlen körzetté nyilvánítása

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.
(Kiegészítés nem hangzott el.)

Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül meghozta az alábbi határozatot:

8/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1.) az orosházi 7. számú háziorvosi körzetet (rendelő: Orosháza, Köndu. 59. szám alatti 210. rendelő), 2016. március 1. naptól tartósan betöltetlen háziorvosi körzetté nyilvánítja;

2.) az orosházi 7. számú háziorvosi körzet lakosainak egészségügyi alapellátása és a praxis betöltése érdekében felhatalmazza a polgármestert az előkészületek és minden szükséges intézkedés megtételére, engedély beszerzésére, illetve szerződések megkötésére.

Határidő: értelem szerint

Felelős: Kovács György irodavezető a szükséges szakmai intézkedések megtételéért,
Dávid Zoltán polgármester a folyamatos egészségügyi szolgáltatás fenntartásához szükséges szerződések megkötéséért."

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

5.) A 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának elidegenítése

Kovács Péter a bizottság elnöke: Köszöntötte Dr. Szemenyi Gabriella doktornőt. Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.
(Kiegészítés nem hangzott el.)

Megkérte doktornőt, hogy röviden mutatkozzon be.

Dr. Szemenyei Gabriella háziorvos: Belgyógyász, háziorvos, szakorvos. 4,5 éve Rákócziteleppen dolgozik. Most van egy lehetőség, hogy a szőlő városrészben van üresedés, ahol lakik. Dr. Nagy Mártával megállapodott, hogy megveszi a praxist, így közelebb lakik a munkahelyhez, ez a fő célja a váltásnak.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.

Burka László a bizottság tagja: Bízik abban, hogy véglegesen megoldódik a körzet

háziorvosi ellátása. Irodavezető urat tavalyi évben megkereste a problémákkal, de semmi nem történt azóta. Szántó doktor úr után ez a körzet méltóan lesz képviselve, mert sok gondot jelentett, hogy Szegedről jártak át, két körzetet láttak el. Elmaradt a rendelés, a délutáni fogadás megszűnt, amire igényt tartanak. A kapcsolattartás is fellazult, de reméli, hogy ezután rendeződni fog. Megkérdezte, hogy a kettős körzet ellátása fél évig hogyan fog alakulni a rendelés?

Dr. Szemenyei Gabriella háziorvos: Egyik helyen délelőtt lesz, másik helyen délután. Az előírt 3 órát kell a rendelőben lenni, utána a beteghívások vannak. Mindenkinek elérhető lesz. Hozzátette, hogy szeretett Rákóczitelepen dolgozni, szerette a betegeket, nem fogja úgy otthagyni őket, hogy ne kapjanak ellátást. Reméli, hogy a későbbiekben betöltik a helyet. Rákóczitelep vegyes körzet, kicsit nehezebb, gyerekek is vannak, a szőlő részen csak felnőtt körzet van. Amennyiben nem kerül betöltésre a fél év alatt, a későbbiekben is helyettesít a Rákóczitelepi körzetben, így lelkiismeretesen fel tudja vállalni.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek további kérdése, észrevétele.
(További kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül meghozta az alábbi határozatot:

9/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1. tudomásul veszi az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben végezhető, önálló orvosi tevékenység nyújtására jogosító engedélyben foglalt jog (praxisjog), Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó háziorvos (született: Orosháza, 1974. 11. 29., anyja neve: Berta Klára Éva, lakóhely: 5900 Orosháza, Páva u. 27., pecsétszám: 58324) részére történő elidegenítését;

2. 2016. március hó 1. napjától határozatlan időtartamra, az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben területi ellátási kötelezettséggel önálló háziorvosi tevékenység végzésére – a határozat 1. mellékletét képező - feladat-ellátási szerződést köt Dr. Szemenyei Gabriellával

3. Dr. Szemenyei Gabriellával, az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben, területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenység végzésére, 5 éves határozott időre létrejött egészségügyi ellátási szerződést – jelen határozat 2. mellékletét képező - szerződésmódosítás szerint módosítja,

4. hozzájárul, hogy a 11. számú vegyes háziorvosi körzetben a helyettesítési feladatokat Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó látja el 2016. március hó 1. napjától 2016. szeptember hó 1. napjáig terjedő időszakban;

5. felhatalmazza a polgármestert, jelen határozat 2. és 3. pontjában meghatározott szerződés, illetve szerződésmódosítás aláírására, valamint a feladat-ellátások kapcsán szükségessé váló intézkedések megtételére, jognyilatkozatok megtételére.

Határidő: értelem szerint
Felelős: Kovács György irodavezető a határozat közléséért

1. melléklet

Feladat-ellátási szerződés

mely létrejött egyrészről **Orosháza Város Önkormányzata** (5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6., törzskönyvi azonosító: 725514, képviseli: Dávid Zoltán polgármester, továbbiakban: **Önkormányzat),**

másrészről **Dr. Szemenyei Gabriella** vállalkozó háziorvos
született: Orosháza, 1974. 11. 29.
Anyja neve: Berta Klára Eva
Lakcíme: 5900 Orosháza, Páva u. 27.
Diploma száma és kelte: 102/1999. 1999. szeptember 18.
Szakorvosi képesítés megnevezése és száma:
Belgyógyász szakorvos, 171/2005, 2005. február 23.
Háziorvostan ,1283/2012. Budapest (Nemzeti Vizsgabizottság tanúsítványa)
Orvosi nyilvántartás száma: 58324
Felelősségbiztosítás helye, száma: Orosháza, ÁHB 729832381
(továbbiakban: **Vállalkozó Háziorvos**) között

között az alábbi tartalommal:

Szerződés tárgya

1. A Vállalkozó Háziorvos az Önkormányzat Képviselő-testületének .../2016. (I. 29.) K. t. határozata alapján, a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátásról szóló 32/2013. (XII. 21.) Ör. számú rendelet mellékletében meghatározott, 9. számú háziorvosi körzetben, a háziorvosi tevékenysége megkezdésének napjától kezdődően határozatlan időtartamra területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet lát el.

2. A háziorvosi tevékenység kezdő időpontja 2016. március hó 1. napja.

3. Felek kijelentik, hogy a feladat-ellátási szerződés hatályba lépésének feltétele a Vállalkozó Háziorvos praxisengedélyének és működési engedélyének megszerzése, valamint az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral (későbbiekben: OEP) a finanszírozási szerződés megkötése.

Teljesítés helye

4. A háziorvosi tevékenység végzésének helye a Magyar Állam tulajdonában, illetve az Orosházi Kórház vagyonkezelésében lévő, 5900 Orosháza, Dénes tanító u. 2. szám alatti ingatlan. A Vállalkozó Háziorvos a közüzemi és egyéb díjak, költségek

viselésről (víz-, szennyvíz-, gáz-, villany-, hulladékszállítás-, a rendelő környezetében a rendezettség biztosítása) az Orosházi Kórházzal állapodik meg..

Háziorvosi kötelezettségek

5. A Vállalkozó Háziorvos az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által meghatározott minimumfeltételeket saját tulajdonában levő eszközökkel biztosítja, továbbá kijelenti, hogy gondoskodik a tárgyi minimumfeltételek folyamatos rendelkezésre állásáról, javításáról, cseréjéről, pótlásáról és azok költségeit viseli.

6. A háziorvosi tevékenység végzéséhez szükséges személyi feltételeket a Vállalkozó Háziorvos biztosítja. Vállalkozó Háziorvos köteles a saját és munkatársai továbbképzéséről, szakmai ismereteinek bővítéséről gondoskodni.

7. Vállalkozó Háziorvos vállalja, hogy a körzetben biztosítottak részére folyamatos egészségügyi ellátást nyújt, az ágazati jogszabályokban előírt rendelési idő betartásával. Vállalkozó Háziorvos vállalja továbbá, hogy a rendelési idő változását előzetesen írásban bejelenti az Önkormányzatnak. Vállalkozó Háziorvos a folyamatos ellátás keretében az alábbi időbeosztásban rendel:

Hétfő, szerda, péntek: 12.00 – 15.00
Kedd, csütörtök: 9.00 – 12.00

A rendelési idő változásával kapcsolatos bejelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális Csoport vezetője.

8. Vállalkozó Háziorvos a háziorvosi ellátás finanszírozására vonatkozó szerződést — a praxis működtetéséhez szükséges forrás biztosításához — az OEP-pel közvetlenül köti meg. Az Önkormányzat Vállalkozó Háziorvosnak - a háziorvosi rendelő bérleti díj nélküli használatán kívül - önkormányzati támogatást nem biztosít. Az Önkormányzat az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény 2/B. (1a) pontja alapján gondoskodik a rendelő Vállalkozó Háziorvos részére történő térítésmentes használatba adásáról.

9. Vállalkozó Háziorvos vállalja, hogy az OEP-től háziorvosi teendők ellátására rendelkezésére bocsátott összegből a területi ellátási kötelezettséggel járó háziorvosi feladatokat a mindenkor hatályos jogszabályi előírásoknak, etikai normáknak megfelelő legmagasabb szakmai színvonalon, módszertani útmutatók és szakmai irányelvek alapján látja el.

10. Vállalkozó Háziorvos feladatkörébe tartozik különösen:
a) a személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújtása az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából,
b) az ellátási területén lakó, az éppen ott tartózkodó (bejelentés nélkül is), a külön jogszabályban foglaltak szerint hozzá bejelentkezett és az általa elfogadott biztosítottakat ellátása,
c) a rendelési idejében hozzá forduló személyek ellátása, ha heveny megbetegedésük vagy krónikus betegségük miatt ellátatlanságuk az egészséget károsító vagy a gyógyulást lassító állapotromláshoz vezethet,

d) legalább a rendelési ideje egy részében előre programozható betegellátás keretében előjegyzés alapján a betegek szűrésének, gondozásának és ellátásának elvégzése,
e) A gyógyító-megelőző alapellátás keretében az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés elvégzése, a betegek vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotuk ellenőrzése, orvosi rehabilitációjuk, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalásuk.

11. Vállalkozó Háziorvos feladatkörébe tartozik továbbá:
a) a terhes gondozásban való közreműködés,
b) szükség esetén minden olyan közegészségügyi-járványügyi intézkedés, amely a lakosság egészségének megóvása érdekében szükséges,
c) az egészségnevelésben és az egészségügyi felvilágosításban való részvétel,
d) az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok elvégzése,
e) külön engedély alapján a kézi gyógyszertár kezelése,
f) külön jogszabályban meghatározott orvosi, orvosszakértői feladatok,
g) külön jogszabályban foglaltak szerinti halottvizsgálat ellátása.

12. Vállalkozó Háziorvos külön jogszabályokban foglaltak szerint végez:
a) védőoltást és azzal kapcsolatos tennivalókat,
b) fertőző betegségekkel és fertőző betegségekre gyanús személyekkel kapcsolatos tevékenységet,
c) kórokozó-hordozókkal kapcsolatos tennivalókat,
d) ételmérgezések esetén szükséges teendőket.

13. A központi ügyeletet Orosházán az Orosházi Többcélú Kistérségi Társulással a központi ügyelet szervezésére és működtetésére szerződött egészségügyi szolgáltató látja el. Vállalkozó Háziorvos a központi ügyeletben való részvételével kapcsolatban az azt működtető egészségügyi szolgáltatóval állapodik meg.

Helyettesítés

14. Vállalkozó Háziorvos mindenkor - bejelentési kötelezettség mellett - gondoskodik a saját és munkatársai helyettesítéséről és a helyettesítést ellátók díjazásáról. A helyettes kiválasztásáért felelősséggel tartozik. A helyettes orvosnak és asszisztensnek rendelkeznie kell a feladatkörre előírt képesítéssel és a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya által kiadott működési engedéllyel.

Helyettes:
- Dr. Dani Gergely (pecsétszám: 72836)

A helyettesítés helye: 5900 Orosháza, Dénes tanító u. 2. szám alatti rendelő.

A helyettesítéssel kapcsolatos bejelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális Csoport vezetője.

Szerződés megszüntetése

15. A jelen szerződést a Felek a háziorvosi tevékenység megkezdésének napjától kezdődően határozatlan időtartamra kötik.

15.1. A jelen szerződést a Felek abban az esetben szüntethetik meg rendes felmondással, ha Vállalkozó Háziorvos a körzet működtetési jogát el kívánja idegeníteni, vagy bejelenti, hogy a jövőben a háziorvosi tevékenységet nem kívánja folytatni. Ebben az esetben a felmondási idő 6 hónap, azonban a Vállalkozó Háziorvos a folyamatos orvosi ellátásról, mint szolgáltatásról mindaddig köteles gondoskodni, míg az Önkormányzat a szerződésben jelölt háziorvosi körzetre újabb feladat-ellátási szerződést köt.

15.2. Rendkívüli felmondásnak van helye a következő indokok alapján:

a) Önkormányzat részéről:
   aa) ha a Vállalkozó Háziorvos a jelen szerződésben vállalt kötelezettségeit írásbeli felszólítás ellenére sem teljesíti, vagy folytatólagosan megszegi a jogszabályban foglalt működésre vonatkozó előírásokat,
   ab) ha a Vállalkozó Háziorvos önálló egészségügyi tevékenység végzésére való jogosultságát bármely okból elveszti.

b) Vállalkozó Háziorvos részéről:
   ba) a finanszírozási szerződés felmondása az OEP részéről,
   bb) az Önkormányzat a szerződésben vállalt kötelezettségét nem teljesíti.

16. Felek megállapodnak abban, hogy valamelyik félnek felróható magatartására visszavezethető ok miatti, azonnali hatályú felmondás esetén az ellátás folyamatosságának biztosításával kapcsolatban felmerült indokolt többletköltséget, kárt a felróható magatartást tanúsító fél köteles a másik félnek a fizetési felhívás kézhezvételét követően 15 napon belül megtéríteni.

17. Amennyiben az Önkormányzat a 32/2013. (XII. 21.) Ör. számú rendeletének mellékleteiben meghatározott körzeteket módosítja és emiatt a Vállalkozó Háziorvost kár éri, az Önkormányzat kártalanítási kötelezettséggel tartozik, melynek megállapításánál figyelembe kell venni a Vállalkozó Háziorvos által a finanszírozása keretében kapott egy éves összeget.

18. Jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben az egészségügyi és társadalombiztosítási jogszabályok, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezései az irányadók.

19. Felek jelen szerződést elolvasták és mint akaratukkal mindenben megegyezőt jóváhagyólag aláírták.

Orosháza, 2016. január ....

.....	.....
Orosháza Város Önkormányzata	**Dr. Szemenyei Gabriella**
Dávid Zoltán	Vállalkozó Háziorvos
polgármester	

Egészségügyi ellátási szerződés módosítás

Amely létrejött egyrészről,
Név: **Orosháza Város Önkormányzata**
Képviseli: Dávid Zoltán polgármester
Székhely: 5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6.
Törzskönyvi azonosító: 725514
Adószám: 15725510-2-04,
(továbbiakban: **Önkormányzat**),

másrészről,
Név: **Dr. Szemenyei Gabriella, vállalkozó háziorvos**
Született: Orosháza, 1974. 11. 29.
Anyja neve: Berta Klára Eva
Lakcíme: 5900 Orosháza, Páva u. 27.
Diploma száma és kelte: 102/1999. 1999. szeptember 18.
Szakorvosi képesítés megnevezése és száma:
Belgyógyász szakorvos, 171/2005, 2005. február 23.
Háziorvostan ,1283/2012. Budapest (Nemzeti Vizsgabizottság tanúsítványa)
Orvosi nyilvántartás száma: 58324
Felelősségbiztosítás helye, száma: Orosháza, ÁHB 729832381
(továbbiakban: **Háziorvos**)

(együttesen: Felek) – között az alulírott napon és helyen jött létre az alábbi feltételekkel.

Előzmények:

A szerződő felek rögzítik, hogy a közöttük 2011. július hó 13. napján az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben területi ellátási kötelezettséggel történő háziorvosi tevékenység végzésére vonatkozóan egészségügyi ellátási szerződés (továbbiakban: Alapszerződés) jött létre, 2011. szeptember hó 1. napjától 5 éves határozott időtartamra, Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének 80/2011. (IV. 15.) K. t. sz. határozata alapján.

Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó háziorvos 2016. március 1. napjától önálló háziorvosi tevékenységet végez az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben, míg az általa korábban ellátott orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben – az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 313/2011. (XII. 23.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 5. § (2) bekezdése, továbbá 10. § (2) bekezdése alapján - már csak helyettesítés útján láthatja el a körzet betegeit a 9. számú körzet praxisjogára kiadott praxisengedély kiadásától számított 6 hónapig, 2016. szeptember hó 1. napjáig.
A helyettesítést a doktornő személyesen végzi az általa eddig ellátott, orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben, ennek tekintetében az Alapszerződés tárgya módosításra szorul.

A Korm. rendelet 5. § (2) bekezdése alapján a 9. és 11. számú körzetekben párhuzamosan történne a betegellátás a 2016. március hó 1. napjától 2016. szeptember hó 1. napjáig terjedő időszakban, ezért a rendelési idők összehangolása, valamint a doktornő helyettesítő orvosának megváltozása miatt az Alapszerződés módosítása szükséges a doktornő rendelési ideje és helyettese vonatkozásában

Mindezekre tekintettel Felek között létrejött Alapszerződés alábbiak szerinti módosítása vált szükségessé.

1. A Felek megállapodnak abban, hogy az Alapszerződés 1.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„Szerződés tárgya

1.) A Háziorvos Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátásról szóló 32/2013. (XII. 21.) Ö. r. számú rendelet mellékletében meghatározott, az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben 2011. szeptember 1. napjától - háziorvosi tevékenysége megkezdésének napjától - számított 5 év határozott időtartamra területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet lát el.

A Háziorvos 2016. március 1. napjától területi ellátási kötelezettséggel önálló háziorvosi tevékenységet végez az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben, így az általa korábban ellátott orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetre vonatkozó személyes ellátási kötelezettsége megszűnik.

Fentiek alapján a Háziorvos határozott idejű szerződésének 2016. március hó 1. napjától 2016. szeptember hó 1. napjáig terjedő időszakára vonatkozóan – az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 313/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdésében előírt kötelezettsége alapján – háziorvosi tevékenységének ellátása helyettesítés keretében történik a körzetben. A helyettesítés keretében történő háziorvosi ellátást a Háziorvos személyesen végzi."

2. A Felek megállapodása értelmében az Alapszerződés 4.) pontja helyébe az alábbiak rendelkezés lép:

„4.) A Háziorvos vállalja, hogy a körzetben a biztosítottak részére helyettesítés keretében történő egészségügyi ellátást nyújt, az ágazati jogszabályokban előírt rendelési idő-keret betartásával. Háziorvos vállalja továbbá, hogy a rendelési idő változtatását előzetesen egyezteti az Önkormányzattal. A Háziorvos a helyettesítés útján történő háziorvosi ellátás keretében az alábbi délelőtti és délutáni időbeosztásban rendel:

Hétfő, szerda, péntek: 8.00 – 11.00
Kedd, Csütörtök: 12.30 – 15.30.

A rendelési idő változásával kapcsolatos jelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális csoport vezetője."

3. Felek megállapodása alapján az Alapszerződés 14.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„14.) A Háziorvos mindenkor – jelentési kötelezettsége mellett – gondoskodik saját és munkatársai helyettesítéséről, valamint a helyettesítést ellátók díjazásáról. A Háziorvos a helyettese kiválasztásáért felelősséggel tartozik. A helyettes orvosnak és asszisztensének rendelkeznie kell a feladatkörre előírt képesítéssel és az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által kiadott működési engedéllyel.

Helyettes:

Dr. Dani Gergely háziorvos (pecsétszám: 72836),
A helyettesítés helye: 5900 Orosháza, Lórántffy u. 50. szám alatti rendelő.

A helyettesítéssel kapcsolatos jelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális csoport vezetője."

4. Az ellátási szerződés módosítással nem érintett rendelkezései változatlan tartalommal hatályban maradnak.

5. Felek átolvasás és értelmezés után jelen szerződés-módosítást, mint akaratukkal teljesen megegyezőnek ismerik el és azt jóváhagyólag írják alá. Jelen szerződés-módosítás készült 3 (azaz három), egymással teljesen megegyező eredeti példányban, ebből 1 (azaz egy) példány Háziorvos részére átadásra került, 2 (azaz kettő) példány az Önkormányzatnál marad.

Orosháza, 2016. január ...

.....	.....
Orosháza Város Önkormányzata	**Dr. Szemenyei Gabriella**
Dávid Zoltán	Vállalkozó Háziorvos"
polgármester	

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

6.) Egyházak 2015. évi önkormányzati támogatásának elszámolása

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Godár Andra irodavezető: Mindent rendben találtak.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés I. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

10/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Kegyeleti Közszolgáltatási Szerződés keretében - a 16/2015. (II.13.) Kt. határozat alapján - a 2015. évre biztosított 5.538.000,- Ft támogatás felhasználásáról az Orosházi Evangélikus Egyházközség által benyújtott beszámolót és az elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés II. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

11/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 179/2015. (VIII.28.) Kt. határozatával, valamint a 230/2015. (X.30.) Kt. határozatával a Jézus Szíve Plébánia részére nyújtott 2.999.705,- Ft támogatás felhasználásáról – figyelembe véve a 295,- Ft összeg visszafizetésének teljesítését - az Egyházközség részéről benyújtott elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés III. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

12/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 113/2015. (V.22.) Kt. határozatával az Orosházi Evangélikus Egyházközség részére nyújtott 3.000.000,- Ft támogatás felhasználásáról az Egyházközség részéről benyújtott elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés IV. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

13/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 114/2015. (V.22.) Kt. határozatával az Orosházi Református Egyházközség részére nyújtott 2.999.600,- Ft támogatás felhasználásáról – figyelembe véve a 400,- Ft összeg visszafizetésének teljesítését - az Egyházközség részéről benyújtott elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

7.) TOP program keretében 2016. évben benyújtandó pályázatok előkészítési munkálataira vonatkozó közbeszerzések elindítása

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Barák Anita mb. irodavezető: Előző nap egyeztetésre került sor a Békés Megyei Önkormányzattal. Sorra jelennek meg a pályázati felhívások. Ismertetésre kerültek az önkormányzat részéről a megvalósítani kívánt projektek. Tavaly nem került egy pályázat sem meghirdetésre, ezért a forrásokat a megyei önkormányzat átcsoportosította a következő évekre. 2 projekt van, amit 2017-18-ban szeretett volna az önkormányzat benyújtani: Helyi komplex program megvalósítás, és Leromlott városi területek rehabilitációja. Ezek 2016-ban kerülnek majd kiírásra. Külön pályázatot már nem hirdetnek ezekre, ezért beemelték a beadandó pályázatok közé az említett két pályázatot. Ezek szorosan egymásra épülnek, a leromlott városi területek rehabilitációjához kapcsolódó soft programnak kell hamarabb megvalósulni és nyertes soft program kell ahhoz, hogy a szociális városi rehabilitációra pályázni tudjon az önkormányzat. A leromlott városi területek rehabilitációja a szegregált területekre vonatkozik. Ezeken a területeken lehet modern szociális bérlakások kialakítására, illetve a komfortfokozatok növelésére pályázni. Orosházán, a Dankó utcán és a Kutasi utcán vannak önkormányzati bérlakások, melyeket bevonhatnak a pályázatba. Egyéb kapcsolódó lehetőségek a közterek, parkok felújítása, közlekedésbiztonsági fejlesztések, járdák kialakítása, kerékpárutak kialakítása, buszvárók felújítása, szennyvízelvezetés kiépítése, parkolók kialakítása. Ez egy komplex infrastruktúra fejlesztési program, ehhez kell még kapcsolódjon egy soft program, amit mindenképpen meg kell valósítani. Pályázni lehet a közösségfejlesztés és a beillesztést segítő programok, pénzügyi családszervezés tanácsadás, szociális munkások segítő tevékenysége, munkaerőpiaci tevékenységet segítő programok, előítéletek csökkentése, gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatások fejlesztése, valamint felzárkóztatást segítő programokra, tehát a beépülést segítő soft programokról szól a pályázat. A megjelent pályázatokban módosult a pályázati keret, ezért korrigálni kellett a pályázat összköltségét. A soft programokra 70 milliót irányoztak elő. Az infrastrukturális keretnél lehetőség van a növelésre, ezért megemelték 250 millió forintra. A határozati javaslatok elfogadásával módosulni fog a Projektfelügyelet Kft-vel kötött együttműködési megállapodás 1. számú melléklete, ezeket is beemelik és elindítják az előkészítési munkálatokat. 2016-ban 13 pályázatot szeretnének benyújtani. Minden pályázatra tud az önkormányzat pályázni. A tervezetthez képest a felhívásokban kisebb tartalmi módosítások történtek. Hozzátette, hogy az újonnan beemelt pályázatok közül az egyik közbeszerzés szükséges. 5 projekt előkészülete már elindult, a többi kidolgozása most kezdődik.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.

Burka László a bizottság tagja: Megkérdezte, hogy ezek szerint a projektekhez még nincs semmi tervezett dolog, csak a pályázat után kerül kidolgozásra?

Barák Anita mb. irodavezető: Az előkészítési időben történik a kidolgozás. A közbeszerzést most indítják, utána elindul az előkészítés. A leghamarabbi pályázat március 31., utána folyamatosan vannak a beadások, addigra meg kell szülessenek a tervek.

Burka László a bizottság tagja: Úgy jobban lehetne látni a beltartalmat, hogy mi valósul meg, ha lehet tételesen látni.

Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző: Az előkészítések megtörténnek. Ha kész lesz a komplex beltartalom - mivel a pályázathoz kell testületi döntés - minden a testület elé kerül, ott már a teljes tartalommal, költséggel lehet látni.

Barák Anita mb. irodavezető: Az önkormányzat tervei megvannak, bármikor meg tudja mutatni. Erre csinálnak tervet, elemzést, és ami belefér, az kerül benyújtásra.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek további kérdése, észrevétele.
(További kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés I. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

14/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1.) a Projektfelügyelet – Országos Projekttervező, támogató és felügyelő - Kft-vel a 173/2015. (VII.12) K.t határozata alapján megkötött és a 214/2015 (X.26) K.t határozattal módosított projekt előkészítésekre vonatkozó Együttműködési megállapodás 1. mellékletét jelen határozat mellékletét képező tartalommal módosítja.

2.) felhatalmazza a polgármestert az együttműködési megállapodás módosításának aláírására.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester a megállapodás módosítás aláírására

Határidő: azonnal

PROJEKTFELÜGYELET		OROSHÁZA	
Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 2016			
	Pályázati felhívás címe	**A felhívás kódszáma**	**Projekt megnevezése**
1.	**Felhívás Ipari Parkok, Iparterületek Fejlesztésére**	**TOP-1.1.1-15**	Az Ipari Park infrastrukturális fejlesztése *(pl.terület feltöltés; közműfejlesztések)*
2.	**Helyi gazdaságfejlesztés**	**TOP 1.1.3-15**	Közétkeztetés fejlesztése (Diákélelmezési Int. épületének felújítása)

3.	**Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés**	**TOP-1.2.1-15**	Gyopárosfürdői tórehabilitáció és tanösvény kialakítása I. ütem
4.	**Önkormányzatok által vezérelt helyi közcélú energiaellátás megvalósítása megújuló energiaforrások felhasználásával**	**TOP-3.2.2**	Napelemes parkoló kialakítása Gyopárosfürdőn
5.	**Barnamezős területek rehabilitációja**	**TOP-2.1.1-15**	Barnamezős terület rehabilitálása, közösségi tér kialakítása (Volt Laktanya hátsó területén)
6.	**A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével**	**TOP 1.4.1-15**	Óvodák felújítása (Lehel és Kond)
7.	**Zöld város kialakítása I. ütem**	**TOP-2.1.2-15**	**A)** Kijelölt akcióterületen belül zöld infrastruktúra rekonstrukciója, utcabútorok elhelyezése, kondipark. **B)** Önkormányzati épület felújítása **C)**Környezettudatosságot erősítő akcióprogramok megvalósítása, helyi kézműves termékek népszerűsítése *(települési arculatfejlesztés)*
8.	**Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések**	**TOP-2.1.3-15**	Belvízelvezető csatorna rendszer korszerűsítése.
9.	**Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál**	**TOP-3.2.1-15**	Városháza felújítása.
10.	**Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése**	**TOP-4.1.1-15**	Önkormányzati tulajdonú háziorvosi rendelők felújítása.
11.	**Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése**	**TOP-4.2.1**	Nappali szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése.
12.	**A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok**	**TOP-5.2.1**	Helyi komplex program megvalósítása.
13.	**Leromlott városi területek rehabilitációja**	**TOP-4.3.1**	Leromlott városi területek rehabilitációja (szociális bérlakások felújítása, közbiztonság javítása, stb)."

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

Kovács Péter a bizottság elnöke: Szavazásra bocsátotta az előterjesztés II. határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

15/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1./ felhatalmazza a polgármestert a közbeszerzési kötelezettséggel nem érintett TOP program keretében 2016. évben benyújtandó

- Nappali szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése TOP-4.2.1 /Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése/
- Helyi komplex program megvalósítása TOP-5.2.1 /A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok/

című pályázatok előkészítése tárgyában a Projektfelügyelet - Országos Projekttervező, - támogató és - felügyelő Kft-vel egyedi megállapodás megkötésére.

2./ felhatalmazza a polgármestert, Orosháza Város Önkormányzat 2016. évi közbeszerzési tervének elfogadása után, a pályázati felhívások megjelenését követően, az Önkormányzat pályázhatósági feltételeknek való megfelelése esetén a közbeszerzési eljárások haladéktalan megindítására a TOP program keretében 2016. évben benyújtandó

- Az Ipari Park jelenlegi kihasználatlan területén infrastrukturális fejlesztések TOP-1.1.1 /Felhívás Ipari Parkok, iparterületek fejlesztésére/
- Közétkeztetés fejlesztése (Diákélelmezési Intézmény épületének felújítása) TOP 1.1.3 /Helyi gazdaságfejlesztés/
- Barnamezős terület rehabilitálása, közösségi tér kialakítása TOP 2.1.1 /Barnamezős területek rehabilitációja/
- Zöld város kialakítása I. (zöld infrastruktúra rekonstrukciója, épület felújítás, környezettudatosságot erősítő akcióprogramok) TOP-2.1.2 /Zöld város kialakítása/
- Városháza felújítása TOP-3.2.1 /Energiahatékonyság és megújuló energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál/
- Leromlott városi területek rehabilitációja TOP-4.3.1 / Leromlott városi területek rehabilitációja/

című pályázatok előkészítésére vonatkozóan.

3./ a TOP program keretében 2016. évben benyújtandó 1./, 2./ pontban meghatározott pályázatok előkészítésére a tervezett beruházási költségek bruttó 5%-a erejéig összesen 109.750.000.- Ft összegben forrást biztosít a 2016. évi költségvetésben.

4./ a pályázatok előkészítésére vonatkozó közbeszerzések lebonyolításának költségeire 4.290.000,- Ft-ot biztosít a 2016. évi költségvetésben.

5./ felkéri a Polgármestert és a Jegyzőt a 3. és 4. pontok szerinti döntés 2016. évi költségvetésbe történő betervezésére azzal, hogy bevételi forrásként az elnyert

támogatáson túl a felmerülő önerő biztosítására 40 millió Ft összegű céltartalékot képezzen.

Végrehajtásért felelős: Dávid Zoltán polgármester az 1. pont szerinti megállapodás aláírásáért, a 2. pont szerinti közbeszerzési eljárások megindításáért

Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a közbeszerzési terv Pénzügyi Bizottság elé terjesztéséért

Godár Andrea irodavezető a döntés 2016. évi költségvetésbe történő beépítéséért

Barák Anita mb. irodavezető a projektek előkészítésének folyamatos figyelemmel kíséréséért

Határidő: értelem szerint"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

8.) Orosháza Város Önkormányzata tagsági jogviszonyának megszüntetése az INNOENERGO-TEC Innováció-Energia-Technológia Klaszterben

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Bojtor István alpolgármester: A Társadalmi Kapcsolatok Bizottság ülésén elhangzott, hogy szűkszavú az előterjesztés a Klaszterről. 2010-ben energiaipari és megújuló energiaipari vállalkozások és szervezetek léptek be ebbe. Az Olajgép Tec Kft. - Farkas Pál úr - kezdeményezésére indult a tevékenység. A klaszter célja kiadványtervezés, konferenciaszervezés, kutatások támogatása, szakképzések szervezése, jogi tanácsadásnyújtás, pályázatfigyelés. Erre a társasági formára kiírt 2 pályázaton indultak, az egyik sikertelen volt, egy DAOP-os pályázaton viszont nyert 25 millió forintot, 19,5 millió forintos támogatásra tartották érdemesnek, ehhez 6 millió forintos önerőt kellett volna biztosítania, amit a tagdíjakból és egyéb befizetésekből nem tudott biztosítani. A tagok ezt a kiegészítést nem tették meg, ezután a kezdeményezés elhalt. Elgondolkodtak, hogy érdemes-e fizetni a díjat. A kilépés jogilag megfelelően történik.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 9 igen szavazattal, ellenszavazat és tartózkodás nélkül meghozta az alábbi határozatot:

16/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1) dönt arról, hogy Orosháza Város Önkormányzata tagsági jogviszonyát 2016. március 15. napjával az INNOENERGO-TEC Innováció-Energia-Technológia Klaszterből történő kilépéssel meg kívánja szüntetni.

2) tudomásul veszi, hogy a Klaszter Alapító Okiratának II.2. b) alpontja alapján tagsági jogviszonya megszűnik a Klasztermenedzsmenthez eljuttatott írásbeli nyilatkozat alapján kilépéssel a Klaszterbizottság tudomásul vételével.

3) tudomásul veszi, hogy a tagságból eredő fizetési kötelezettségét a tagsági jogviszony megszűnéséig teljesíteni kell.

4) felhatalmazza a Polgármestert a kilépéssel kapcsolatos dokumentumok aláírására.

Végrehajtásért felelős: Dávid Zoltán polgármester
Határidő: 15 nap"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

9.) Az Állami Számvevőszék ellenőrzése alapján – a 2016. évi költségvetés tervezése során az önkormányzat gazdasági helyzetének elemzésén alapuló, pénzügyi egyensúlyi helyzet gyors helyreállítását, hosszú távú fenntartását, valamint újratermelésének elkerülését biztosító intézkedéseket tartalmazó reorganizációs terv

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni.

Godár Andrea irodavezető: Az ÁSZ által kért tervet elkészítették. Könyvvizsgáló asszony észrevételezte, hogy a finanszírozási műveletek táblája nem helyesen szerepel, ezért kérte, hogy eredetben a kiosztott táblázatot tekintsék véglegesnek. Azért volt szükség a reorganizációs tervre, mert a jelentésben azt írta, hogy aki önkormányzati támogatásban részesül és kap MÜKI-t, annak nem biztosított a gazdálkodása, ez természetesen nem így van. A tervezetből is látható, hogy nincs olyan helyzetben az önkormányzat, hogy reorganizációs tervet kelljen készíteni.

Váriné Kádár Margit könyvvizsgáló: A beterjesztett anyag tényszerűen az 5 éves anyag számain alapul. A helyzetértékelésekről szóló megállapításokkal egyetért. Az önkormányzat költségvetése a vizsgált időszakban egyensúlyban volt, a legtöbb mutató jónak mondható. Az ÁSZ-nak igaza van abban, hogy a jónál lehet még jobb, ők erre hívták fel a figyelmet.

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 7 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 2 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

17/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága elfogadta és javasolja a következő határozati javaslat elfogadását a Képviselő-testület felé:

„Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy a 2016. évi költségvetés tervezése során az önkormányzat gazdasági helyzetének elemzésén alapuló, a pénzügyi egyensúlyi helyzet gyors helyreállítását, hosszú távú fenntartását, valamint újratermelésének elkerülését biztosító intézkedéseket tartalmazó - a határozat mellékletét képező - reorganizációs tervet elfogadja

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester és
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a Reorganizációs Tervben foglaltak végrehajtásáért

Határidő: értelem szerint

REORGANIZÁCIÓS TERV

2016.

Az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 1.§ (3) bekezdése alapján az Állami Számvevőszék általános hatáskörrel végzi a közpénzekkel és az állami és önkormányzati vagyonnal való felelős gazdálkodás ellenőrzését, továbbá ellátja az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 61. § (2) bekezdése alapján az államháztartás külső ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat. Az Állami Számvevőszék szabályszerűségi ellenőrzést végzett Orosháza Város Önkormányzatánál, amely 2011. január 01-től 2013. december 31-ig terjedő időszakra vonatkozott.
A számvevőszéki jelentésben a polgármester részére 4 pontban tettek javaslatot a pénzügyi egyensúly megteremtése, javítása érdekében. Az egyik javaslati pontként reorganizációs tervet kell a Képviselő-testület elé terjeszteni a kedvezőtlen pénzügyi folyamatok megállítása, a pénzügyi helyzet stabilizálása érdekében.

1. Előzmények

Az ellenőrzés időszakában az államháztartás és a közigazgatás rendszerében számos változás is végbement, mely az Önkormányzatot több területen érintette, illetve költségvetését nagy mértékben befolyásolta:

- 2012. január 1-től a Városi Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokság beolvadt az Országos Katasztrófavédelem Békés Megyei Igazgatóságába.

- Az Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza a települési önkormányzatok fekvőbeteg-szakellátó intézményeinek átvételéről és az átvételhez kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi XXXVIII. törvény alapján 2012. május 1-jével átkerült a Magyar Állam fenntartásába.

- Önkormányzati döntés is született intézményi átszervezésről: 2012. március 1-től az Egységes Szociális Központ által ellátott családsegítő szolgálati feladatokat az Orosháza Kistérség Többcélú Társulás önállóan működő intézménye (Kistérségi Társulás Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálata) vette át. Ugyancsak 2012. március 1-től Képviselő-testületi döntés alapján megszűnt az Oktatási és Közművelődési Intézmények Gondnoksága. Az önállóan működő és gazdálkodó intézmény négy önállóan működő intézmény pénzügyi-gazdasági feladatait látta el, melynek jogutódja az Orosházi Polgármesteri Hivatal lett. 2012. március 1-től a Hivatal dolgozói látják el ezen feladatokat.

- Köznevelési intézmények átalakulása, mely önkormányzati intézmény megszűnésével járt, 2013. január 1-jén a köznevelési intézmények megszűnése és beolvadása a Klebelsberg Intézményfenntartó Központba az Önkormányzat két intézményét érintette: a Táncsics Mihály Tehetségközpont Általános Iskola, Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium és a Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. A két köznevelési intézmény működtetési feladatait az Önkormányzat az Orosházi Polgármesteri Hivatalon keresztül látja el.

- Az Országgyűlés által elfogadott, **a járások kialakításáról** szóló **2012. évi XCIII. törvény** értelmében 2013. január 1-jétől az okmányirodai, a gyámhivatali, gyámügyi feladatok ellátása, valamint több városüzemeltetési tárgyat érintő, továbbá meghatározott népjóléti hatáskörök az Orosházi Járási Hivatal hatáskörébe kerültek, mely munkaerő átcsoportosítást is jelentett.

- A Társulások önálló munkaszervezetének megszűnését követően a feladatait egységesen a Polgármesteri Hivatal látja el.

Az Önkormányzat feladatait intézmények útján - Egységes Szociális Központ, Justh Zsigmond Városi Könyvtár, Nagy Gyula Területi Múzeum, Napköziotthonos Óvoda, Gyermek-és Diákélelmezési Intézmény, valamint az Orosházi Polgármesteri Hivatal - látja el.
A városban működő Roma, Német, Román Nemzetiségi Önkormányzat működik, melynek a polgármesteri hivatal nyújt segítséget adminisztratív, illetve pénzügyi teendőik és a funkciójuk szerinti feladataik ellátásában.

Az Önkormányzat négy gazdasági társaságban kizárólagos tulajdonnal rendelkezik. A Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt., Orosházi Média Kft., Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft., Orosházi Hulladékgazdálkodási Kft. A gazdasági társaságok a működésükhöz rendszeres működési támogatásban részesülnek.

Az Önkormányzat kötelező feladatainak ellátása, intézményeink és gazdasági társaságaink működésének biztosítása, évek óta csak takarékos gazdálkodással volt megoldható. Az Önkormányzat számára minden évben a legfontosabb feladat a folyamatos, stabil intézményi és önkormányzati működés és működtetés biztosítása.

2. Az önkormányzat gazdasági helyzetének bemutatása

Eladósodási mutató: A mutatószám az összes forrásból az adósságállomány arányát fejezi ki. 60 %-ot meghaladó eredmény esetén a törlesztés terhei finanszírozási problémát okozhatnak. A mutató értéke a vizsgált évek egyikében sem közelítette meg a kritikus határt, sőt minden évben folyamatosan csökkent, és 2015. évben már 2% alatt teljesült. Ezen mutatószám alapján is megállapítható, hogy az Önkormányzat költségvetése hiány nélkül biztosított, sőt a feladatai ellátásához minimális mértékű hitel felvételre nem került sor.

adatok E Ft-ban

Megnevezés	2011. év	2012.év	2013. év	2014. év	2015. III. n.év
Kötelezettségek összesen	4 950 215	3 978 360	1 805 764	904 636	699 644
Források összesen	40 989 503	37 218 859	39 209 465	42 298 451	42 604 679
Arány (kötelezettség/források összesen)	12,08%	10,69%	4,61%	2,14%	1,64%

Tőkeerősség mutató (saját tőke/forrás összesen): Kifejezi, hogy a költségvetési szerv saját tőkéje hogyan aránylik a teljes, az eszközöket fedező összes rendelkezésre álló forráshoz. A mutató értéke a vizsgált időszak alatt kedvezőnek mondható, hiszen minden évben közelít a 100 %-hoz.

Kötelezettségek aránya mutató (kötelezettségek/mérleg főösszeg): A mutató arra ad választ, hogy az összes forráson belül az idegen források milyen arányt képviselnek. Minél kisebb a mutató értéke, annál kedvezőbb a költségvetési szerv megítélése. Orosháza önkormányzatánál ez a mutató minden évben egyre alacsonyabb értéket mutat, már 2 % alatt van, tehát elmondható, hogy a kötelezettségek aránya nagyon kedvező.

Befektetett eszközök fedezete (saját tőke/befektetett eszközök): A saját tőke és a befektetett eszközök egymáshoz való aránya kifejezi a működés biztonságát. A mutató értéke akkor kedvező, ha 100% feletti. Orosháza önkormányzatánál a vizsgált években az optimális érték nem valósult meg, amiből arra következtethetünk, hogy idegen forrásból finanszírozták befektetett eszközeiket, hiszen uniós forrásokból valósultak meg a beruházások.

A likviditási ráta a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek aránya, mely megmutatja, hogy a rövid lejáratú tartozások mekkora hányadára nyújt fedezetet a forgóeszközök csoportja. A 2015. évi mutatószámon látható, hogy az előző évekhez képest sokkal kevesebb rövidlejáratú kötelezettség záró állománya, mivel a szállítói állományunk minimálisra csökkent, illetve nem jelentkezett akkora volumenű hitelekkel kapcsolatos kötelezettség. Ez a ráta is jól mutatja, hogy az Önkormányzat felelősen gazdálkodik és a pénzügyi egyensúlyt folyamatosan, stabilan fenntartja.

adatok E Ft-ban

Megnevezés	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. III.n.év
Tőkeerősségi mutató saját tőke/mérleg főösszeg	86,85%	89,90%	93,72%	88,90%	89,86%
Kötelezettségek aránya (kötelezettség/mérleg főösszeg)	12,08%	10,69%	4,61%	2,14%	1,64%

Befektetett eszközök fedezete (saját tőke/befektetett eszköz)	88,93%	91,46%	96,08%	91,09%	93,70%
Likviditási ráta (forgóeszközök/rövidlej.kötel.)	51,93%	48,46%	55,16%	222,47%	2094,01%

Finanszírozási bevételek és kiadások az elmúlt öt évben:

Finanszírozási műveletek

adatok E Ft-ban

Megnevezés	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015.III. n.év
Finanszírozási bevétel					
Belső finanszírozási bevétel	393 522	459 343	326 662	654 841	723 458
Külső finanszírozási bevétel	1 344 981	663 398	1 182 682	567 676	44 090
Finanszírozási bevétel összesen	**1 738 503**	**1 122 741**	**1 509 344**	**1 222 517**	**767 548**
Finanszírozási kiadás					
Belső finanszírozási kiadás	24 400	0	0	0	0
Külső finanszírozási kiadás	1 106 873	865 209	726 740	521 056	87 486
Finanszírozási kiadás összesen	**1 131 273**	**865 209**	**2 037 035**	**2 017 199**	**87 486**

Vagyoni helyzet az elmúlt öt évben:

adatok E Ft-ban

Megnevezés	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. III.n.év
Immateriális javak	31 063	22 421	13 828	8 234	4 842
Tárgyi eszközök	36 146 092	32 786 062	34 494 611	40 888 471	40 469 698
Befektetett pénzügyi eszközök	547 355	612 015	587 460	382 923	383 938
Üzemeltetésre átadott eszközök	3 306 524	3 162 970	3 151 465	0	0
Befektetett eszközök összesen	**40 031 034**	**36 583 468**	**38 247 364**	**41 279 628**	**40 858 478**

A befektetett eszközök állománya is stabilitást mutat. Az Önkormányzat nem kívánja felélni a vagyonát.

Pénzügyi helyzet az elmúlt öt évben:

Pénzeszközök

Pénztárak és bankszámlák egyenlege

adatok E Ft-ban

Pénzeszközök	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. III.n.év
Pénztár, csekk, betétkönyv	1 649	744	1 230	890	873
Költségvetési bankszámlák	228 231	137 519	602 250	701 245	1 293 565
Idegen pénzeszközök	54 620	47 375	42 354	32 418	0
Pénzeszközök összesen	**284 500**	**185 638**	**645 834**	**734 553**	**1 294 438**

Hitelállomány alakulása:

adatok E Ft-ban

	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. III.n.év
Hitelállomány	**3 808 929**	**3 413 088**	**1 576 547**	**512 062**	**504 091**

Az Önkormányzat hitel állománya nagymértékben csökkent, összetételét tekintve pedig 2014. évtől csak beruházási célúval rendelkezik.

2015. évben a likviditási hitelt keretét az Önkormányzat nem használta ki, tehát a feladatait egész évben saját forrásból oldotta meg.

Adóbevételeink alakulása 2011-2015. közötti időszakra

adatok E Ft-ban

Megnevezés	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Közhatalmi bevételek	19 272	18 285	1 507	10 094	9 117
Gépjárműadó	202 368	202 867	78 775	81 507	78 399
Építményadó	82 291	97 425	93 220	222 196	221 918
Vállalkozók kommunális adója	24	0	73	0	7
Idegenforgalmi adó	8 558	8 368	14 474	17 917	17 553
Iparűzési adó	1 141 619	1 218 334	1 124 325	1 354 944	1 466 439
Személyi jövedelem adó	598 223	537 554	0	0	0
Termőföld bérbeadásából származó adó	231	111	0	4	142
Talajterhelési díj	5 392	4 654	6 982	5 838	8 629
Egyéb (pótlék, bírság)	100 729	96 955	15 599	187	10 901
Közhatalmi bevételek összesen	**2 158 707**	**2 184 553**	**1 334 955**	**1 692 687**	**1 813 105**

A táblázat adataiból jól látszik, hogy az Önkormányzat adóbevételei minden évben növekednek.

3. A pénzügyi-gazdasági helyzet stabilizálása érdekében meghozott intézkedések bemutatása

Létszám és személyi juttatások

A kiadások csökkentésének egyik lehetősége személyi jellegű kiadásokhoz kapcsolható. Kiemelt szempontunk a humánerőforrással történő felelős gazdálkodás. Bértámogatással foglalkoztatott dolgozók alkalmazására kihasználtuk a lehetőségeket mindamellett, hogy a szakmai, ügyviteli munkában ez ne okozzon

elmaradást. Valamennyi intézményünknél élünk a közfoglalkoztatás lehetőségével, támogatott munkaerő alkalmazásával, hogy a feladatellátás kevesebb önkormányzati kiadást jelentsen.

Dologi jellegű kiadások

A telefonköltségek csökkentése érdekében felülvizsgáltuk szerződéseinket, a szolgáltatókkal kedvezőbb szerződéseket kötöttünk.

A Polgármesteri Hivatalnál jelentős kiadás csökkentést eredményezett a postázás átszervezése, és közfoglalkoztatottak bevonásával.

Működőképességünk megtartása érdekében szigorúan takarékos gazdálkodást folytatunk.

Folyamatosan felülvizsgáljuk szerződéseinket egy-egy kedvezőbb beszerzési lehetőség elérése érdekében.

Felhalmozási kiadások

Tervezett fejlesztéseink egy része elmaradt, ez mindenképpen hozzájárult a kiadásaink csökkenéséhez (Inert Hulladékhasznosító: 101.600 ezer Ft, Gyopárosfürdő szennyvízkezelő: 88.900 ezer Ft, Panel program: 20.491 ezer Ft-t). A költségvetési rendeleteinkben elsődlegesen azon beruházások, felújítások kerülnek beépítésre, melyekhez pályázati forrás kapcsolódik, illetve amelyek az önkormányzati intézmények zavartalan működéséhez, az önkormányzati lakások, bérlemények és építmények állagmegóvásához feltétlenül szükségesek.

Bevételek növelése

Kintlévőségeink behajtásához bírósági végrehajtó segítségét kérjük, és élünk a felszólítások, inkasszók, lehetőségével.

Nyilvántartott követelések

Vevők : 2015. szeptember 30-án

adatok E Ft-ban

	Vevő állomány
0-30 nap	4.547
31-60 nap	1.359
61-90 nap	1.617
91-180 nap	779
181-365 nap	1.303
Éven túli	7.525
Lejárt összesen	17.130
Le nem járt	9.736

Adókövetelés

2015.09.30-i állapot szerinti adóhátralékok:

adatok E Ft-ban

Megnevezés	Előző évek hátraléka	Tárgy évi hátralék	Összesen
Iparűzési adó	35 645	35 405	71 050
Vállalkozások kommunális adója	582	7	589
Idegenforgalmi adó	1 264	1 941	3 205
Gépjárműadó	8 269	2 992	11 261
Bírság	3 898	2 883	6 781
Késedelmi pótlék	33 930	4 108	38 038
Építményadó	10 514	4 260	14 774
Termőföld bérbeadásából származó adó	1 911	0	1 911
Talajterhelési díj, egyéb idegen	11 718	11 899	23 617
Összesen	**107 731**	**63 495**	**171 226**

A felszámolási és végelszámolási eljárás alatti cégek tartozásának összege az alábbi:

adatok E Ft-ban

Megnevezés	Adóhátralék
Idegenforgalmi adó	1 244
Gépjárműadó	8 603
Pótlék	20 577
Bírság	1 549
Építményadó	8 029
Iparűzési adó	23 870
Összesen:	**63 872**

Kötelezettségek 2015. szeptember 30-án

adatok E Ft-ban

INTÉZMÉNY	Lejárt szállítói állomány	Le nem járt szállítói állomány
Egységes Szociális Központ	148	2 150
Justh Zsigmond Városi Könyvtár	7	373
Szántó Kovács János Területi Múzeum	8	122
Napköziotthonos Óvoda	0	0
Gyermek-és Diákélelmezési Intézmény	20 403	12 329
Orosházi Polgármesteri Hivatal	889	1 090
Önkormányzat	8 582	4 653
ÖSSZESEN	**30 037**	**20 717**

2015. szeptember 30-i állapot szerinti korosított szállítói állomány

adatok E Ft-ban

	Szállítói állomány
0-30 nap	14.791
31-60 nap	11.024
61-90 nap	4.222
91-180 nap	0
181-365 nap	0
Éven túli	0
Lejárt összesen	30.037
Le nem járt	20.717

Adósságszolgálati kötelezettség

A 2013. és a 2014. évi adósságkonszolidáció eredményeképpen a 2015. szeptember 30-án fennálló hitelállomány az alábbi hitelfelvételekből ered:

- OTP Bank Nyrt. Fejlesztési hitel lehívása: 261.594 EFt
- Unicredit Bank Hungary Zrt. Csatornahálózat és szennyvíztelep fejlesztésének lehívása: 314.745 EFt.

Likviditási hitel felvételére nem volt szükség, az Önkormányzat fizetőképessége folyamatos volt.

4. A reorganizáció feladatai:

- Törekedni kell a likviditási tervben elfogadottak betartására, hogy a likvid hitel keretet minél kisebb mértékben használjuk fel,
- Az Önkormányzat költségvetési szerveinek törekedni kell a minél magasabb összegű saját bevétel elérésére, a működési költségek csökkentésére, az intézmények kötelező feladata, annak finanszírozása nem sérülhet egyéb tevékenységei terhére,
- Az Önkormányzat költségvetési szervei feladatelmaradás esetén kötelesek javaslattal élni a Képviselő-testület felé az álláshelyek számának csökkentésére,
- A vagyontárgyak hasznosítása során törekedni kell a minél nagyobb bevétel elérésére,
- A vagyontárgyak esetleges értékesítése esetén a lehető legmagasabb piaci ár elérésére kell törekedni,
- A kötelező feladatokat a lehető legkisebb veszteséggel, kiadással kell elvégezni,

- A kötelező feladatok esetében törekedni kell az Önkormányzati fenntartású intézményekkel, illetve a saját tulajdonú gazdasági társaságokkal történő ellátásra,
- Újabb önként vállalt feladatok nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátását,
- Törekedni kell a szállítói állomány csökkentésére, a lejárt kötelezettségek csökkentése érdekében folyamatos kontrollt kell biztosítani a fizetési határidők betartása, a kifizetések rangsorolása érdekében,
- A intézmények és a gazdálkodó szervezetek vonatkozásában fel kell tárni a még párhuzamos feladatokat, s ezeket lehetőség szerint össze kell vonni, amennyiben a feladat ellátása gazdaságosabb lenne,
- A gazdálkodó szervezetek vonatkozásában törekedni kell az önkormányzati támogatások csökkentésére és a bevételt termelő képességük növelésére
- Törekedni kell az adóbevételek növelésére, a kintlévőségek behajtására. Ellenőrzések növelésével az adózási fegyelem - a bejelentési és bevallási kötelezettségek tekintetében – javulása várható.

Orosháza, 2016. január 21.

Dávid Zoltán	Dr. Horváthné dr. Barta Edit
polgármester	jegyző

Godár Andrea

Közgazdasági Irodavezető"

Felelős: Kovács Péter, a Bizottság elnöke, a Bizottság véleményének az ismertetéséért
Határidő: értelem szerint

10.) A Pénzügyi Bizottság 2016. évi munkaterve

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte az előadót, kívánja-e kiegészíteni. (Kiegészítés nem hangzott el.)

Megkérdezte a bizottságot, van-e valakinek kérdése, észrevétele.
(Kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Szavazásra bocsátotta az előterjesztés határozati javaslatát.

A döntéshozatalban résztvevők száma: 9 fő.
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága 8 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül és 1 tartózkodás mellett meghozta az alábbi határozatot:

18/2016. (I.28.) Pü. határozat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága a 2016. évre vonatkozó munkatervet a jelen határozat mellékletében foglaltak szerint határozza meg.

Végrehajtásért felelős: Kovács Péter bizottsági elnök
Határidő: a munkatervben foglaltak szerint

Tárgyalás várható ideje	Sorszám	Napirend tervezet	Előterjesztő
január	1.	A Pénzügyi Bizottág 2016. évi munkaterve	Kovács Péter Dávid bizottsági elnök
	2.	Nemzetiségekkel kötött együttműködési megállapodások éves felülvizsgálata	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Egyházak 2016. évi támogatásának elszámolása	Godár Andrea irodavezető
	4.	Orosháza Város Önkormányzat és az Orosházi Polgármesteri Hivatal 2016. évi közbeszerzési tervének elfogadása, valamint a közbeszerzési szabályzatok módosítása	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	5.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
február	1.	2016. évi költségvetési rendelet	Dávid Zoltán polgármester
	2.	2015. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
március	1.	A lefolytatott közbeszerzésekről szóló tájékoztató elfogadása	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	2.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
április	1.	Beszámoló a 2015. évi közfoglalkoztatásról	Fejes Róbertné alpolgármester
	2.	Beszámoló a 2015. évi PILOT programról	Fejes Róbertné alpolgármester
	3.	Éves jelentés a 2015. évi belső ellenőrzésről	Dávid Zoltán polgármester, dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző

	4.	Önkormányzat 2015. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló rendelet	Dávid Zoltán polgármester
	5.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
május	1.	a) Beszámoló az Egységes Szociális Központ 2015. évi tevékenységéről b) Beszámoló az Egységes Szociális Központ 2015. évi szakmai munkájának eredményességének és működése törvényességének ellenőrzése	Kovács György irodavezető, ESZK intézményvezető
	2.	Az Orosházi Média Kft-vel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	ügyvezető
	3.	A Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft-vel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	ügyvezető
	4.	Az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt-vel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	vezérigazgató
	5.	Az Orosházi Állat- és Természetvédő Közhasznú Egyesülettel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	Barák Anita mb. irodavezető
	6.	Önkormányzati érdekeltségű gazdasági társaságok 2015. évi éves beszámolója és 2016. évi üzleti terve	Dávid Zoltán polgármester
	7.	Az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. valamint az Orosházi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. vezető tisztségviselőjének megválasztása	Dávid Zoltán polgármester
	8.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
június	1.	2016. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	2.	Személyszállítási közszolgáltatással kapcsolatos döntés meghozatala	Bojtor István alpolgármester
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
augusztus	1.	Haszonbérleti díjak felülvizsgálata	Barák Anita mb. irodavezető

	2.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
szeptember	1.	Csatlakozás a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2017. évi fordulójához	Dávid Zoltán polgármester
	2.	2016. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
október	1.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
november	1.	Állati hulladékkal kapcsolatos döntések meghozatala	Dávid Zoltán polgármester
	2.	Helyi adórendelet felülvizsgálata az aktuális jogszabályi módosítások miatt	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
december	1.	Polgármester beszámolója a társulások tevékenységéről, pénzügyi helyzetéről, a társulási célok megvalósulásáról	Dávid Zoltán polgármester
	2.	Orosháza Város Önkormányzat Idősügyi Koncepciójának felülvizsgálata	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Temetőkről és temetkezésről szóló önkormányzati rendelet díjainak felülvizsgálata díjmérték szempontjából	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	4.	Egyházak 2016. évi támogatásának elszámolása	Godár Andrea irodavezető
	5.	a 2017. évi belső ellenőrzési terv és a 2017-2020. évre vonatkozó stratégiai ellenőrzési terv	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	6.	2016. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	7.	Döntés likviditást biztosító hitelek felvételéről	Dávid Zoltán polgármester
	8.	2017. évi élelmezési nyersanyagnormák meghatározása	Godár Andrea irodavezető
	9.	Helyi közlekedés 2017. évi díjának megállapítása	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	10.	Helyi közlekedés 2016. évi kiegészítő önkormányzati támogatása	Dávid Zoltán polgármester
	11.	Behajthatatlan hátralékok törlése	Godár Andrea irodavezető
	12.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető

11.) Egyebek

Kovács Péter a bizottság elnöke: Megkérdezte, hogy van-e valakinek kérdése, észrevétele?
(További kérdés, észrevétel nem hangzott el.)

Megköszönte a részvételt. Az ülést bezárta.

K.m.f.

Antal László
a Pénzügyi Bizottság tagja
jegyzőkönyv-hitelesítő

Kovács Péter
a Pénzügyi Bizottság elnöke

JELENLÉTI ÍV

Készült: Orosházi Polgármesteri Hivatal I. emeleti kistanácskozó termében **2016. január 28-án $15^{\underline{00}}$ órakor** megtartott **Pénzügyi Bizottság nyilvános** ülésén.

Kovács Péter	a Bizottság elnöke	
Sára Csaba	a Bizottság elnök-helyettese	
Horváth József	bizottsági tag	
Antal László	bizottsági tag	
Tóth-Kása Sándor	bizottsági tag	
Kiss Éva	bizottsági tag	
Kovács Árpád	bizottsági tag	
Burka László	bizottsági tag	
Dr. Szabó Ervin	bizottsági tag	
Dávid Zoltán	polgármester	
Bojtor István	alpolgármester	
Fejes Róbertné	alpolgármester	
Elekes Lajos	alpolgármester	
Dr. Horváthé dr. Barta Edit	jegyző	
Dr. Durayné Dr. Nikolics Nikoletta	aljegyző	
Kovács György	irodavezető	
Godár Andrea	irodavezető	
Barák Anita	megbízott irodavezető	
Dr. Miszlai Judit	jogtanácsos	
Dr. Tóth Bernadett	csoportvezető	
Dr. Kovács Edina	jogi előadó	
Jankóné Tóth Olga	ügyintéző	

Váriné Kádár Margit	könyvvizsgáló	
Dr. Abonyi Lajos	elnök	
Simondán Gusztáv	elnök	
Farkas Andrea	elnök	
Irimiás László	ügyvezető	
Benkő Ferenc	vezérigazgató	
Lustyikné dr. Papp Anikó	hivatalvezető	
Novák Péter	főépítész	
Balogh Tünde	településtervező	
Dr. Nagy Márta	háziorvos	
Dr. Szemenyei Gabriella	háziorvos	
Iványi László	esperesplébános tb. kanonok	
Ördög Endre	igazgató lelkész	
Szalkay Róbert református	lelkipásztor	
VÁRKONYI CÁBOR	településtervező	
dr. Kéthi Attila	jegyzői család	
Tamásné Kosa Rita	ESZK igazgatók.	
Tóthné Kis Tünde	Városi Könyvtár	
DR UGREN GÉZA		
MAGÁNÉ CSUKA ISABELLA	Polgm. Hiv.	

1/2016

OROSHÁZA VÁROS ÖNKORMÁNYZAT
PÉNZÜGYI BIZOTTSÁG ELNÖKÉTŐL

M e g h í v ó

Orosháza Város Önkormányzatának
Pénzügyi Bizottsága
2016. január hó 28-án (csütörtök) 15.00 órakor
a Városháza **I. emeleti Kistanácskozó termében ülést tart,**
melyre tisztelettel **meghívom.**

Nyilvános ülés keretében:

1.) **Nemzetiségekkel kötött együttműködési megállapodások éves felülvizsgálata**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

2.) **Orosháza város Településfejlesztési dokumentumainak elfogadása**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

3.) **Orosháza város új Településrendezési eszközeinek kidolgozása kapcsán érkezett kérelmek véleményezése**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

4.) **A 7. számú háziorvosi körzet tartósan betöltetlen körzetté nyilvánítása**
Előadó: Bojtor István alpolgármester

5.) **A 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának elidegenítése**
Előadó: Bojtor István alpolgármester

6.) **Egyházak 2015. évi önkormányzati támogatásának elszámolása**
Előadó: Godár Andrea irodavezető

7.) **TOP program keretében 2016. évben benyújtandó pályázatok előkészítési munkálataira vonatkozó közbeszerzések elindítása**
Előadó: Elekes Lajos alpolgármester

8.) **Orosháza Város Önkormányzata tagsági jogviszonyának megszüntetése az INNOENERGO-TEC Innováció-Energia-Technológia Klaszterben**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

9.) **Az Állami Számvevőszék ellenőrzése alapján – a 2016. évi költségvetés tervezése során az önkormányzat gazdasági helyzetének elemzésén alapuló, pénzügyi egyensúlyi helyzet gyors helyreállítását, hosszú távú fenntartását, valamint újratermelésének elkerülését biztosító intézkedéseket tartalmazó reorganizációs terv**
Előadó: Dávid Zoltán polgármester

10.) **A Pénzügyi Bizottság 2016. évi munkaterve**
Előadó: Kovács Péter elnök

11.) Egyebek

Az előterjesztések írásos anyagát mellékeltem. Az ülés napirendi pontjához tartozó előterjesztési anyagok a város hivatalos honlapjáról (www.oroshaza.hu/ önkormányzat/ képviselő-testületi-, bizottsági munka/ előterjesztések) a postázást követően PDF fájl formátumban letölthetőek lesznek.

Kérem az ülésen feltétlen megjelenését.

Orosháza, 2016. január 22.

Tisztelettel:

Kovács Péter s.k.
a Bizottság Elnöke

2.)

Előterjesztés

Tárgy: Nemzetiségekkel kötött együttműködési megállapodások éves felülvizsgálata

Tisztelt Képviselő-testület!

A 2014. október 12. napján tartott nemzetiségi önkormányzatok megválasztása eredményeként városunkban a roma, a román és a német nemzetiség alakíthatta meg települési szintű önkormányzatát.

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: törvény) 80. §-a a következők szerint rendelkezik:

„80. § (1) A települési önkormányzat hivatala, illetve az a hivatal, amelyik a helyi nemzetiségi önkormányzat székhelye szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatali feladatát ellátja a helyi nemzetiségi önkormányzat részére biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. Az önkormányzati működés feltételei és az ezzel kapcsolatos végrehajtási feladatok:

a) a helyi nemzetiségi önkormányzat részére havonta igény szerint, de legalább tizenhat órában, az önkormányzati feladat ellátásához szükséges tárgyi, technikai eszközökkel felszerelt helyiség ingyenes használata, a helyiséghez, továbbá a helyiség infrastruktúrájához kapcsolódó rezsiköltségek és fenntartási költségek viselése;

b) a helyi nemzetiségi önkormányzat működéséhez (a testületi, tisztségviselői, képviselői feladatok ellátásához) szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása;

c) a testületi ülések előkészítése, különösen a meghívók, az előterjesztések, a testületi ülések jegyzőkönyveinek és valamennyi hivatalos levelezés előkészítése és postázása;

d) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;

e) a helyi nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;

f) a jelnyelv és a speciális kommunikációs rendszer használatának biztosítása, és

g) az a)–f) pontban meghatározott feladatellátáshoz kapcsolódó költségek viselése a helyi nemzetiségi önkormányzat tagja és tisztségviselője telefonhasználata költségeinek kivételével.

(2) Az (1) bekezdés szerinti kötelezettségének teljesítése érdekében a helyi önkormányzat harminc napon belül biztosítja a rendeltetésszerű helyiséghasználatot. A települési önkormányzat a települési nemzetiségi önkormányzattal, a területi önkormányzat a területi nemzetiségi önkormányzattal a helyiséghasználatra, a további feltételek biztosítására és a feladatok ellátására vonatkozóan megállapodást köt. A megállapodást minden év január 31. napjáig, általános vagy időközi választás esetén az alakuló ülést követő harminc napon belül felül kell vizsgálni. A helyi önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat szervezeti és működési szabályzatában rögzíti a megállapodás szerinti működési feltételeket, a megállapodás megkötését, módosítását követő harminc napon belül.

(3) A (2) bekezdés szerinti megállapodásban rögzíteni kell

a) a helyi önkormányzat és a helyi nemzetiségi önkormányzat költségvetésének

előkészítésével és megalkotásával, valamint a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésével, továbbá a helyi nemzetiségi önkormányzat önálló fizetési számla nyitásával, törzskönyvi nyilvántartásba vételével és adószám igénylésével kapcsolatos határidőket és együttműködési kötelezettségeket, a felelősök konkrét kijelölésével,
b) a helyi nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatosan a helyi önkormányzatot terhelő ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási, szakmai teljesítésigazolási feladatokat, továbbá a felelősök konkrét kijelölését,
c) a helyi nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásának a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott szabályait, különösen az összeférhetetlenségi, nyilvántartási kötelezettségeket,
d) a helyi nemzetiségi önkormányzat működési feltételeinek és gazdálkodásának eljárási és dokumentációs részletszabályaival, valamint az ezeket végző személyek kijelölésének rendjével, és az adatszolgáltatási feladatok teljesítésével kapcsolatos előírásokat, feltételeket.

(4) A helyi önkormányzat és a helyi nemzetiségi önkormányzat megállapodásban rögzíteni kell, hogy a jegyző vagy annak – a jegyzővel azonos képesítési előírásoknak megfelelő – megbízottja a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel.

(5) Önkormányzati működésen értendő a testületi üléseken és a közmeghallgatáson túl, a bizottságok működése, a tisztségviselői és képviselői megbízatás ellátása, valamint a kötelező önkormányzati feladatok ellátását szolgáló rendezvények megtartása is.

A törvényi rendelkezésnek megfelelő időközi felülvizsgálaton túl az előterjesztés elkészítését az is indokolja, hogy az Állami Számvevőszék szabályszerűségi ellenőrzést végzett Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzatnál, valamint Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatánál a 2013. január 01-től 2013. december 31-ig szóló időszakra vonatkozóan.
A vizsgálat eredményeképpen javaslatot tettek az együttműködési megállapodás módosítására, akként, hogy teljes körűen szerepeljenek a Nek. tv. 80. § (3) bekezdés c) pontjában, valamint az Ávr. 58. § (4) bekezdésében és az 55. § (2) bekezdés g) pontjában foglalt előírásoknak megfelelő rendelkezések. Az együttműködési megállapodásban részletesebben rögzíteni szükséges a Nemzetiségi Önkormányzat kötelezettségvállalásának a szabályait, különösen az összeférhetetlenségi kötelezettségeket, valamint az érvényesítésre a gazdasági szervezet vezetőjének jogosultságát szükséges rögzíteni.

Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet (Ávr.) 55. § (2) bekezdés g) pontja alapján a kötelezettséget vállaló szervnél a kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére a helyi nemzetiségi önkormányzat kiadási előirányzatai terhére vállalt kötelezettség esetén az Áht. 6/C. § (2) bekezdés b) pontja szerinti helyi önkormányzat önkormányzati hivatalának gazdasági vezetője vagy az általa írásban kijelölt, az önkormányzati hivatal állományába tartozó köztisztviselő, gazdasági szervezettel nem rendelkező önkormányzati hivatal esetén a jegyző által írásban kijelölt, az önkormányzati hivatal állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A (3) bekezdés alapján a kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie.

Ávr. 58. § (4) bekezdése alapján az érvényesítésre jogosult személyekre, azok kijelölésére – az (5) bekezdésben foglalt kiegészítéssel – az 55. § (2) bekezdésében foglalt szabályokat kell alkalmazni. Az érvényesítési feladatokat ellátó személynek az 55. § (3) bekezdése szerinti végzettséggel kell rendelkeznie.

Az előzőekben foglaltak alapján kérem a Tisztelt Képviselő–testületet a következő határozati javaslatok elfogadására:

I. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálta az Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatával 2012. május 31. napján kötött Együttműködési Megállapodást,

2. dönt arról, hogy 2016. február 01-jei hatállyal módosítja az 1. pont szerinti Együttműködési Megállapodást a határozat mellékletét képező 2. módosítással,

3. az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírására felhatalmazza a polgármestert.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírásáért

Határidő: 2016. január 31.

I. Határozati javaslat 1. melléle:

A TELEPÜLÉSI ÉS A ROMA NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÖZÖTT LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS 2. MÓDOSÍTÁSA

mely létrejött egyrészről Dávid Zoltán polgármester által képviselt Orosháza Város Önkormányzata (székhelye: 5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6., adószáma: 15725510-2-04, törzskönyvi azonosító száma: 725514) / továbbiakban: Települési Önkormányzat /,
másrészről Simondán Gusztáv Elnök által képviselt Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzata (székhelye: 5900 Orosháza, Pacsirta u. 8., adószáma: 15777689-1-04, törzskönyvi azonosító száma: 777689) / továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat /
/továbbiakban együtt: Felek/ között 2012. május 31. napján létrejött Együttműködési Megállapodás módosítására az alulírott helyen és időben, az alábbi tartalommal:

1.) az Együttműködési Megállapodás 1. Helyiséghasználat, működési feltételek biztosítása fejezet 1.2. – 1.3. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„1.2. A Települési Önkormányzat biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére az alábbi feladatok ellátását és a feladatok ellátásával kapcsolatos költségek viselését a Nemz. tv. 80. § (1) bekezdés g) pontja alapján:
a) a testületi ülések előkészítése (meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés előkészítése, postázása, a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése, postázása);
b) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;
c) a Nemzetiségi Önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;
d) a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az internethasználatot.

E pontban foglaltak teljesítésére akként kerül sor, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat Elnökének jelzése alapján
a) az elkészített meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés, testületi ülések jegyzőkönyvei a postázás előtt a megfelelő példányszámban a Települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatala /továbbiakban: Polgármesteri Hivatal/ Orosháza, Szabadság tér 4-6. számú épületének fénymásolást végző helyiségében nyomtatásra, illetve fénymásolásra kerülnek, majd postázásra leadásra kerülnek a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodájának Iktatóirodája részére.
b) a nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodájának kijelölt munkatársa végzi.
c) Polgármesteri Hivatal tárgykörben érintett szervezeti egységei – igénynek megfelelően egyeztetetten – közreműködnek a Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységéhez kapcsolódóan előterjesztések, szabályzatok előkészítésében, jogértelmezési kérésekben.
d) a rendszergazda a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az önkormányzati internethálózathoz hozzáférést biztosít.

1.3. A Felek megállapodnak abban, hogy a jegyző vagy megbízottja (a Polgármesteri Hivatal Jogi Csoportja és Közigazgatási Irodájának Költségvetési Csoportja megbízott dolgozója) a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel."

2.) az Együttműködési Megállapodás 2/A. A Nemzetiségi Önkormányzat belső ellenőrzése fejezet 2/A.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2/A.3. Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján stratégiai és éves ellenőrzési tervet készít, melyeket a jegyző és a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke hagy jóvá. Az éves ellenőrzési tervet és a stratégiai ellenőrzési tervet tárgyévet megelőző év december 31-ig a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete hagyja jóvá."

3.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.1. pontjának második mondata, valamint 3.2. pontja hatályát veszti.

4.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.5. pontja hatályát veszti.

5.) az Együttműködési Megállapodás 4. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetése végrehajtásával kapcsolatos és beszámolási kötelezettség előkészítésével összefüggő feladatok teljesítésének rendje fejezet 4.5. pontjának aa) – ab) alpontjainak, b) alpontjának bevezető része, c) pontja, valamint d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, valamint a következő f) ponttal egészül ki:

„4.5. A nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatos hatáskörök:

...

aa) A kötelezettségvállalás előtt a kötelezettséget vállalónak meg kell győződnie arról, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt előirányzat biztosítja-e a kiadás teljesítésére a fedezetet.

Az Áht. 1. § 15. pontjában leírtak alapján kötelezettségvállalásnak minősül: a kiadási előirányzatok, és – ha jogszabály azt lehetővé teszi – az Áht. 49. § szerinti lebonyolító szerv számára a Kormány rendeletében meghatározottak szerinti rendelkezésre bocsátott összeg terhére fizetési kötelezettség vállalásáról szóló – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A kötelezettségvállalás az Ávr. 53. § figyelembevételével 100.000,- Ft összeg feletti esetben csak írásban, és az arra jogosult személy pénzügyi ellenjegyzése után történhet.

ab) A kötelezettségvállalást követően haladéktalanul gondoskodni kell annak az államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti nyilvántartásba vételéről, ezáltal a kötelezettségvállalás értékéből – az Ávr. 46. §-ában foglaltakkal összhangban – a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről.

A kötelezettségvállalások nyilvántartásának tartalmaznia kell legalább:

- *a kötelezettségvállaló nevét,*
- *a kötelezettségvállalás tárgyát,*
- *a kötelezettségvállalás összegét,*
- *a kötelezettségvállalás évek és előirányzatok szerinti megoszlását,*
- *a kifizetési határidőket és azok jogosultjait, továbbá*
- *a teljesítési adatokat.*

...

b) a Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történő kötelezettségvállalás esetén annak pénzügyi ellenjegyzésére a Közgazdasági Iroda vezetője, távollétében a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzata szerint írásban kijelölt Közgazdasági Iroda Költségvetési Csoport csoportvezetője (irodavezető-helyettes) írásban jogosult. A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. ...

c) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások teljesítés igazolására a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által írásban meghatalmazott Nemzetiségi Önkormányzati képviselő jogosult,

A teljesítés igazolása a kiadás utalványozása előtt történik. A teljesítés igazolás során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, a kiadások összegszerűségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás estében annak teljesítését.

A teljesítésigazolás a számlán vagy külön bizonylaton (amely a számla azonosító adatait tartalmazza) történik, tartalmaznia kell a teljesítés tényére történő utalást, a teljesítés igazolásának dátumát, valamint a teljesítés igazolására jogosult személy aláírását.

d) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások érvényesítésére a Közgazdasági Iroda Vezetője (a gazdasági szervezet vezetőjeként) vagy az általa írásban kijelölt, a Hivatal állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A kötelezettségvállalások érvényesítésére jogosult személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. A teljesítés igazolás alapján az érvényesítőnek ellenőrizni kell az összegszerűséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht; az Ávr. és a vonatkozó belső szabályzatok előírásait betartották-e.

Amennyiben az érvényesítő az érvényesítés során a jogszabályok, illetve a belső szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles azt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. A további eljárási szabályokra az Ávr. 54. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Az érvényesítésnek – az „érvényesítve" megjelölésen kívül – tartalmaznia kell az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását.

...

f) Ávr. 60. §-a alapján:

1. A kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.

2. Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el.

3. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult

személyekről és aláírás-mintájukról a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet."

6.) Az Együttműködési Megállapodás jelen módosítással nem érintett rendelkezései változtatás nélkül hatályban maradnak.

A Felek a jelen módosítást, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag aláírják.

Orosháza, 2016. január 29. Orosháza, 2016. .....

....

Települési Önkormányzat Nemzetiségi Önkormányzat

Záradék:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (I.29.) K.t. határozatával elfogadta.

Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatának Képviselő-testülete az Orosháza Város Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (.....) R.N.Ö. számú határozatával elfogadta.

II. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálta az Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzattal 2014. november 10. napján kötött hatályos Együttműködési Megállapodást,

2. dönt arról, hogy 2016. február 01-jei hatállyal módosítja az 1. pont szerinti Együttműködési Megállapodást a határozat mellékletét képező 1. módosítással,

3. az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírására felhatalmazza a polgármestert.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírásáért

Határidő: 2016. január 31.

II. Határozati javaslat 1. mellélete:

A TELEPÜLÉSI ÉS A ROMÁN NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÖZÖTT LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS 1. MÓDOSÍTÁSA

mely létrejött egyrészről Dávid Zoltán polgármester által képviselt Orosháza Város Önkormányzata (székhelye: 5900 Szabadság tér 4-6., adószáma: 15725510-2-04, törzskönyvi azonosító száma: 725514) / továbbiakban: Települési Önkormányzat /,

másrészről Farkas Andrea elnök által képviselt Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzat (székhelye: 5900 Orosháza, Pacsirta u. 8.) / továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat /
/továbbiakban együtt: Felek/ között 2014. november 10. napján létrejött Együttműködési Megállapodás módosítására az alulírott helyen és időben, az alábbi tartalommal:

1.) az Együttműködési Megállapodás 1. Helyiséghasználat, működési feltételek biztosítása fejezet 1.2. – 1.3. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„1.2. A Települési Önkormányzat biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére az alábbi feladatok ellátását és a feladatok ellátásával kapcsolatos költségek viselését a Nemz. tv. 80. § (1) bekezdés g) pontja alapján:
a) a testületi ülések előkészítése (meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés előkészítése, postázása, a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése, postázása);
b) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;
c) a Nemzetiségi Önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;
d) a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az internethasználatot.

E pontban foglaltak teljesítésére akként kerül sor, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat Elnökének jelzése alapján
a) az elkészített meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés, testületi ülések jegyzőkönyvei a postázás előtt a megfelelő példányszámban a Települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatala /továbbiakban: Polgármesteri Hivatal/ Orosháza, Szabadság tér 4-6. számú épületének fénymásolást végző helyiségében nyomtatásra, illetve fénymásolásra kerülnek, majd postázásra leadásra kerülnek a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodájának Iktatóirodája részére.
b) a nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodájának kijelölt munkatársa végzi.
c) Polgármesteri Hivatal tárgykörben érintett szervezeti egységei – igénynek megfelelően egyeztetetten – közreműködnek a Nemzetiségi Önkormányzat

tevékenységéhez kapcsolódóan előterjesztések, szabályzatok előkészítésében, jogértelmezési kérésekben.
d) a rendszergazda a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az önkormányzati internethálózathoz hozzáférést biztosít.

1.3. A Felek megállapodnak abban, hogy a jegyző vagy megbízottja (a Polgármesteri Hivatal Jogi Csoportja és Közigazgatási Irodájának Költségvetési Csoportja megbízott dolgozója) a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel."

2.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat belső ellenőrzése fejezet 3.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„3.3. Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján stratégiai és éves ellenőrzési tervet készít, melyeket a jegyző és a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke hagy jóvá. Az éves ellenőrzési tervet és a stratégiai ellenőrzési tervet tárgyévet megelőző év december 31-ig a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete hagyja jóvá."

3.) az Együttműködési Megállapodás 4. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 4.4. pontja hatályát veszti.

4.) az Együttműködési Megállapodás 5. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetése végrehajtásával kapcsolatos és beszámolási kötelezettség előkészítésével összefüggő feladatok teljesítésének rendje fejezet 5.5. pontjának aa) – ab) alpontjainak, b) alpontjának bevezető része, c) pontja, valamint d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, valamint a következő f) ponttal egészül ki:

„5.5. A nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatos hatáskörök:
...
aa) A kötelezettségvállalás előtt a kötelezettséget vállalónak meg kell győződnie arról, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt előirányzat biztosítja-e a kiadás teljesítésére a fedezetet.
Az Áht. 1. § 15. pontjában leírtak alapján kötelezettségvállalásnak minősül: a kiadási előirányzatok, és – ha jogszabály azt lehetővé teszi – az Áht. 49. § szerinti lebonyolító szerv számára a Kormány rendeletében meghatározottak szerinti rendelkezésre bocsátott összeg terhére fizetési kötelezettség vállalásáról szóló – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A kötelezettségvállalás az Ávr. 53. § figyelembevételével 100.000,- Ft összeg feletti esetben csak írásban, és az arra jogosult személy pénzügyi ellenjegyzése után történhet.

ab) A kötelezettségvállalást követően haladéktalanul gondoskodni kell annak az államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti nyilvántartásba vételéről,

ezáltal a kötelezettségvállalás értékéből – az Ávr. 46. §-ában foglaltakkal összhangban – a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről.
A kötelezettségvállalások nyilvántartásának tartalmaznia kell legalább:
- *a kötelezettségvállaló nevét,*
- *a kötelezettségvállalás tárgyát,*
- *a kötelezettségvállalás összegét,*
- *a kötelezettségvállalás évek és előirányzatok szerinti megoszlását,*
- *a kifizetési határidőket és azok jogosultjait, továbbá*
- *a teljesítési adatokat.*

...
b) a Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történő kötelezettségvállalás esetén annak pénzügyi ellenjegyzésére a Közgazdasági Iroda vezetője, távollétében a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzata szerint írásban kijelölt Közgazdasági Iroda Költségvetési Csoport csoportvezetője (irodavezető-helyettes) írásban jogosult. A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. ...
c) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások teljesítés igazolására a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által írásban meghatalmazott Nemzetiségi Önkormányzati képviselő jogosult,
A teljesítés igazolása a kiadás utalványozása előtt történik. A teljesítés igazolás során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások teljesítésének jogosságát, a kiadások összegszerűségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás estében annak teljesítését.
A teljesítésigazolás a számlán vagy külön bizonylaton (amely a számla azonosító adatait tartalmazza) történik, tartalmaznia kell a teljesítés tényére történő utalást, a teljesítés igazolásának dátumát, valamint a teljesítés igazolására jogosult személy aláírását.
d) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások érvényesítésére a Közgazdasági Iroda Vezetője (a gazdasági szervezet vezetőjeként) vagy az általa írásban kijelölt, a Hivatal állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A kötelezettségvállalások érvényesítésére jogosult személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. A teljesítés igazolás alapján az érvényesítőnek ellenőrizni kell az összegszerűséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht; az Ávr. és a vonatkozó belső szabályzatok előírásait betartották-e.
Amennyiben az érvényesítő az érvényesítés során a jogszabályok, illetve a belső szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles azt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. A további eljárási szabályokra az Ávr. 54. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
Az érvényesítésnek – az „érvényesítve" megjelölésen kívül – tartalmaznia kell az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását.

...

f) Ávr. 60. §-a alapján:
1. A kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.
2. Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el.
3. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult személyekről és aláírás-mintájukról a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet."

5.) Az Együttműködési Megállapodás jelen módosítással nem érintett rendelkezései változtatás nélkül hatályban maradnak.

A Felek a jelen módosítást, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag aláírják.

Orosháza, 2016. január 29.

Orosháza, 2016. .....

.....
Települési Önkormányzat

.....
Nemzetiségi Önkormányzat

Záradék:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (I.29.) K.t. határozatával elfogadta.

Orosháza Város Román Nemzetiségi Önkormányzatának Képviselő-testülete az Orosháza Város Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (.....) RománNÖ. számú határozatával elfogadta.

III. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

1. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 80. § (2) bekezdése alapján felülvizsgálta az Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzattal 2012. május 30. napján kötött hatályos Együttműködési Megállapodást,

2. dönt arról, hogy 2016. február 01-jei hatállyal módosítja az 1. pont szerinti Együttműködési Megállapodást a határozat mellékletét képező 4. módosítással,

3. az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírására felhatalmazza a polgármestert.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester az Együttműködési Megállapodás módosításának aláírásáért

Határidő: 2016. január 31.

III. Határozati javaslat 1. mellélete:

A TELEPÜLÉSI ÉS A NÉMET NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZAT KÖZÖTT LÉTREJÖTT EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS 4. MÓDOSÍTÁSA

mely létrejött egyrészről Dávid Zoltán polgármester által képviselt Orosháza Város Önkormányzata (székhelye: 5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6., adószáma: 15725510-2-04, törzskönyvi azonosító száma: 725514) / továbbiakban: Települési Önkormányzat /,
másrészről Dr. Abonyi Lajos 1. elnök által képviselt Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzat (székhelye: 5900 Orosháza, Pacsirta u. 8, adószáma: 15777665-1-04, törzskönyvi azonosító száma: 777667) / továbbiakban: Nemzetiségi Önkormányzat /

/továbbiakban együtt: Felek/ között 2012. május 30. napján létrejött Együttműködési Megállapodás módosítására az alulírott helyen és időben, az alábbi tartalommal:

1.) az Együttműködési Megállapodás 1. Helyiséghasználat, működési feltételek biztosítása fejezet 1.2. – 1.3. pontjai helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„1.2. A Települési Önkormányzat biztosítja a Nemzetiségi Önkormányzat részére az alábbi feladatok ellátását és a feladatok ellátásával kapcsolatos költségek viselését a Nemz. tv. 80. § (1) bekezdés g) pontja alapján:
a) a testületi ülések előkészítése (meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés előkészítése, postázása, a testületi ülések jegyzőkönyveinek elkészítése, postázása);
b) a testületi döntések és a tisztségviselők döntéseinek előkészítése, a testületi és tisztségviselői döntéshozatalhoz kapcsolódó nyilvántartási, sokszorosítási, postázási feladatok ellátása;
c) a Nemzetiségi Önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatok ellátása;
d) a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az internethasználatot.

E pontban foglaltak teljesítésére akként kerül sor, hogy a Nemzetiségi Önkormányzat Elnökének jelzése alapján
a) az elkészített meghívók, előterjesztések, hivatalos levelezés, testületi ülések jegyzőkönyvei a postázás előtt a megfelelő példányszámban a Települési Önkormányzat Polgármesteri Hivatala /továbbiakban: Polgármesteri Hivatal/ Orosháza, Szabadság tér 4-6. számú épületének fénymásolást végző helyiségében nyomtatásra, illetve fénymásolásra kerülnek, majd postázásra leadásra kerülnek a Polgármesteri Hivatal Igazgatási Irodájának Iktatóirodája részére.
b) a nemzetiségi önkormányzat működésével, gazdálkodásával kapcsolatos nyilvántartási, iratkezelési feladatokat a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodájának kijelölt munkatársa végzi.
c) Polgármesteri Hivatal tárgykörben érintett szervezeti egységei – igénynek megfelelően egyeztetetten – közreműködnek a Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységéhez kapcsolódóan előterjesztések, szabályzatok előkészítésében, jogértelmezési kérésekben.
d) a rendszergazda a Nemzetiségi Önkormányzat székhelyén az önkormányzati internethálózathoz hozzáférést biztosít.

1.3. A Felek megállapodnak abban, hogy a jegyző vagy megbízottja (a Polgármesteri Hivatal Jogi Csoportja és Közigazgatási Irodájának Költségvetési Csoportja megbízott dolgozója) a helyi önkormányzat megbízásából és képviseletében részt vesz a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésein és jelzi, amennyiben törvénysértést észlel."

2.) az Együttműködési Megállapodás 2/A. A Nemzetiségi Önkormányzat belső ellenőrzése fejezet 2/A.3. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2/A.3. Az ellenőrzési munka megtervezéséhez a belső ellenőrzési vezető kockázatelemzés alapján stratégiai és éves ellenőrzési tervet készít, melyeket a jegyző és a Nemzetiségi Önkormányzat 1. elnöke hagy jóvá. Az éves ellenőrzési tervet és a stratégiai ellenőrzési tervet tárgyévet megelőző év december 31-ig a Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete hagyja jóvá."

3.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.1. pontjának második mondata, valamint 3.2. pontja hatályát veszti.

4.) az Együttműködési Megállapodás 3. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetésének előkészítése, megalkotása, elfogadása, valamint a költségvetési előirányzatok módosításának és a költségvetéssel összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésének rendje fejezet 3.5. pontja hatályát veszti.

5.) az Együttműködési Megállapodás 4. A Nemzetiségi Önkormányzat költségvetése végrehajtásával kapcsolatos és beszámolási kötelezettség előkészítésével összefüggő feladatok teljesítésének rendje fejezet 4.5. pontjának aa) – ab) alpontjainak, b) alpontjának bevezető része, c) pontja, valamint d) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek, valamint a következő f) ponttal egészül ki:

„4.5. A nemzetiségi önkormányzat kötelezettségvállalásaival kapcsolatos hatáskörök:

...

aa) A kötelezettségvállalás előtt a kötelezettséget vállalónak meg kell győződnie arról, hogy a rendelkezésre álló, fel nem használt előirányzat biztosítja-e a kiadás teljesítésére a fedezetet.

Az Áht. 1. § 15. pontjában leírtak alapján kötelezettségvállalásnak minősül: a kiadási előirányzatok, és – ha jogszabály azt lehetővé teszi – az Áht. 49. § szerinti lebonyolító szerv számára a Kormány rendeletében meghatározottak szerinti rendelkezésre bocsátott összeg terhére fizetési kötelezettség vállalásáról szóló – így különösen a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítésére, szerződés megkötésére, költségvetési támogatás biztosítására irányuló – szabályszerűen megtett jognyilatkozat. A kötelezettségvállalás az Ávr. 53. § figyelembevételével 100.000,- Ft összeg feletti esetben csak írásban, és az arra jogosult személy pénzügyi ellenjegyzése után történhet.

ab) A kötelezettségvállalást követően haladéktalanul gondoskodni kell annak az államháztartási számviteli kormányrendelet szerinti nyilvántartásba vételéről, ezáltal a kötelezettségvállalás értékéből – az Ávr. 46. §-ában foglaltakkal összhangban – a költségvetési év és az azt követő évek szabad előirányzatait terhelő rész lekötéséről.

A kötelezettségvállalások nyilvántartásának tartalmaznia kell legalább:

- *a kötelezettségvállaló nevét,*
- *a kötelezettségvállalás tárgyát,*
- *a kötelezettségvállalás összegét,*
- *a kötelezettségvállalás évek és előirányzatok szerinti megoszlását,*
- *a kifizetési határidőket és azok jogosultjait, továbbá*
- *a teljesítési adatokat.*

...

b) a Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történő kötelezettségvállalás esetén annak pénzügyi ellenjegyzésére a Közgazdasági Iroda vezetője, távollétében a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzata szerint írásban kijelölt Közgazdasági Iroda Költségvetési Csoport csoportvezetője (irodavezető-helyettes) írásban jogosult. A kötelezettségvállalás pénzügyi ellenjegyzésére feljogosított személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. ...

c) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások teljesítés igazolására a Nemzetiségi Önkormányzat elnöke által írásban meghatalmazott Nemzetiségi Önkormányzati képviselő jogosult,

A teljesítés igazolása a kiadás utalványozása előtt történik. A teljesítés igazolás során ellenőrizhető okmányok alapján ellenőrizni, igazolni kell a kiadások

teljesítésének jogosságát, a kiadások összegszerűségét, ellenszolgáltatást is magában foglaló kötelezettségvállalás estében annak teljesítését.
A teljesítésigazolás a számlán vagy külön bizonylaton (amely a számla azonosító adatait tartalmazza) történik, tartalmaznia kell a teljesítés tényére történő utalást, a teljesítés igazolásának dátumát, valamint a teljesítés igazolására jogosult személy aláírását.
d) A Nemzetiségi Önkormányzat kiadási előirányzatai terhére történt kötelezettségvállalások érvényesítésére a Közgazdasági Iroda Vezetője (a gazdasági szervezet vezetőjeként) vagy az általa írásban kijelölt, a Hivatal állományába tartozó köztisztviselő írásban jogosult. A kötelezettségvállalások érvényesítésére jogosult személynek a felsőoktatásban szerzett gazdasági szakképzettséggel, vagy legalább középfokú iskolai végzettséggel és emellett pénzügyi-számviteli képesítéssel kell rendelkeznie. A teljesítés igazolás alapján az érvényesítőnek ellenőrizni kell az összegszerűséget, a fedezet meglétét és azt, hogy a megelőző ügymenetben az Áht; az Ávr. és a vonatkozó belső szabályzatok előírásait betartották-e.
Amennyiben az érvényesítő az érvényesítés során a jogszabályok, illetve a belső szabályzatok megsértését tapasztalja, köteles azt jelezni az utalványozónak. Az érvényesítés nem tagható meg, ha ezt követően az utalványozó erre írásban utasítja. A további eljárási szabályokra az Ávr. 54. § (4) bekezdésében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni.
Az érvényesítésnek – az „érvényesítve" megjelölésen kívül – tartalmaznia kell az érvényesítés dátumát és az érvényesítő aláírását.
...
f) Ávr. 60. §-a alapján:
1. A kötelezettségvállaló és a pénzügyi ellenjegyző ugyanazon gazdasági esemény tekintetében azonos személy nem lehet. Az érvényesítő ugyanazon gazdasági esemény tekintetében nem lehet azonos a kötelezettségvállalásra, utalványozásra jogosult és a teljesítést igazoló személlyel.
2. Kötelezettségvállalási, pénzügyi ellenjegyzési, érvényesítési, utalványozási és teljesítés igazolására irányuló feladatot nem végezheti az a személy, aki ezt a tevékenységét a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozója, vagy maga javára látná el.
3. A kötelezettséget vállaló szerv a kötelezettségvállalásra, pénzügyi ellenjegyzésre, teljesítés igazolására, érvényesítésre, utalványozásra jogosult személyekről és aláírás-mintájukról a Nemzetiségi Önkormányzat Pénzkezelési Szabályzatában foglaltak szerint naprakész nyilvántartást vezet."

6.) Az Együttműködési Megállapodás jelen módosítással nem érintett rendelkezései változtatás nélkül hatályban maradnak.

A Felek a jelen módosítást, mint akaratukkal mindenben megegyezőt, jóváhagyólag aláírják.

Orosháza, 2016. január 29.

Orosháza, 2016. .....

.....
Települési Önkormányzat

.....
Nemzetiségi Önkormányzat

Záradék:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását ...../2016. (I.29.) K.t. számú határozatával elfogadta.

Orosháza Város Német Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete az Orosháza Város Önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás módosítását .../2016. (.....) NNÖ. számú határozatával elfogadta.

Orosháza, 2016. január 22.

Dávid Zoltán
polgármester

4.)

ELŐTERJESZTÉS

Tárgy: Orosháza város Településfejlesztési dokumentumainak elfogadása

Tisztelt Képviselő-testület!

Előzmények

Közel egy éve zajlik városunk új Településfejlesztési Koncepciójának (továbbiakban: TK) és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (továbbiakban: ITS) készítése. A TK és az ITS tartalma a szakmai és társadalmi vélemények begyűjtésével formálódott a 2015-ös év folyamán. A tervezőcsoport az előzetes vélemények, elképzelések ismeretében, a tervi előzmények áttekintésével és értékelésével, a KSH-adatok bekérésével, a helyi intézményvezetőkkel, vállalkozókkal, cégvezetőkkel, civil szervezetekkel folytatott interjúk alapján és a lakosság kérdőíves kikérdezésének tanulságait is figyelembe véve állította össze a dokumentumokat, melyek gazdaság-fejlesztési, társadalom-politikai, településtervezési, közlekedési, közmű-ellátási, környezetvédelmi, táj- és kertépítészeti és energetikai elemeket ötvöznek.

A Tisztelt Képviselő-testület a *218/2015. (X. 30.) K. t. határozatával* elfogadta a **Megalapozó vizsgálati anyagot** - amely a TK, az ITS és a Településrendezési eszközök tervezésének alapjául szolgál -, jóváhagyta a **Településfejlesztési Koncepció-tervezet 2. fejezetét** - amely meghatározza Orosháza város fejlesztésének fő irányait -, illetve hozzájárult ezen fejlesztési dokumentumok tervezetének véleményezésre bocsátásához is.

Dokumentumok jóváhagyásának rendje

A fejlesztési dokumentumok nem hagyhatók jóvá az előírt szakmai és társadalmi véleményezés nélkül. A véleményezés rendjét *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet* (továbbiakban: Korm. rendelet) rögzíti, egyben megszabja az elfogadás eljárási szabályait. A véleményezést 2015. november és december hó folyamán bonyolította le önkormányzatunk. A társadalmi egyeztetés nagyobb hatékonysága érdekében, a Tisztelt Képviselő-testület javaslata alapján, egyszerűsített kivonat is közzétételre került a dokumentumokról a városi honlapon, melyet jelen előterjesztés *1. melléklete* tartalmaz.

A Korm. rendelet szerint bevontuk a véleményezésbe az érintett államigazgatási szerveket és a megyei, valamint a területileg szomszédos települési önkormányzatokat. Észrevételeket kértünk a dokumentumok tervezeteihez a Tisztelt Képviselő-testület *30/2015. (II. 20.) K. t. határozatával* elfogadott Partnerségi Rend alapján Orosháza lakosságától, a városban működő egyházaktól és civil szervezetektől és egyéb szakmai, érdekképviseleti szervektől, gazdasági társaságoktól, egyéni vállalkozóktól. A beérkezett véleményekről összegzést közöl jelen előterjesztés *2. melléklete*. Számos kérés érkezett, amely nem közvetlenül a TK-hoz vagy az ITS-hez, hanem a rájuk épülő Településrendezési eszközök (Településszerkezeti terv és Helyi Építési Szabályzat) alakítására vonatkozik, ezeket a véleményeket a településrendezési tárgyú előterjesztés veszi figyelembe. Egyes vélemények visszanyúltak a Megalapozó vizsgálathoz. A vizsgálatokat ugyan már elfogadta a Tisztelt Képviselő-testület, de célszerű módosítani annak tartalmát a javasolt pontosító, kiegészítő elemek beiktatásával. Utóbbiakról is tájékoztat jelen előterjesztés 2. *melléklete*.

Megállapítható, hogy a beérkezett vélemények nem tartalmaztak kifogásokat a TK és az ITS tervezeteivel szemben, inkább kiegészítő és korrigáló megállapításokat tettek hozzá. Ezen javaslatokat szinte kivétel nélkül beépítésre kerültek az anyagokba. Az el nem fogadott vélemény jelen előterjesztés *2. mellékletében* szereplő táblázat utolsó oszlopában kiemelve szerepel: a Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlésének elnöke indítványozta az ITS 4.3.1. kulcsprojektben szereplő országos közlekedési infrastruktúrafejlesztések közül a stratégiai időtávlatot meghaladó elemek felülvizsgálatát. A levélben a következő észrevétel szerepel:

. Az ITS a 4.3.1 pontban kulcsprojektként határoz meg országos tervdokumentumokban szereplő országos jelentőségű közlekedési infrastruktúrafejlesztéseket: M44 és M47 gyorsforgalmi utakat, az OTrT-ben szereplő *Szarvas (44. sz. főút) - Orosháza - Mezőkovácsháza - Battonya - (Románia)* nyomvonalon jelölt főutat.

Az országos és megyei dokumentumokban is szereplő fejlesztések megvalósításának várható időtávja jelentősen meghaladja az ITS 2014-2023 időtávját. A gyorsforgalmi- és a főúthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról és nagytávú tervéről szóló 1222/2011. (VI. 29.) kormányhatározat nagytávú terve tartalmazza a két gyorsforgalmi utat, de a főutat nem. A kormányhatározat hosszú távú fejlesztési programja viszont csak az M44 jelű gyorsforgalmi utat, amelynek megvalósítása a IV. programciklusra (2025-2027) ütemezett. A másik két útfejlesztés ütemezése nem szerepel a kormányhatározatban.

Egyetértünk ezen fejlesztések kiemelt jelentőségével, azonban – tekintettel a kulcsprojektek ITS-ben betöltött szerepére – javasoljuk felülvizsgálni ezeknek a közútfejlesztéseknek kulcsprojektként történő meghatározását.

Kulcsprojekt: A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely (akár több) középtávú városi cél elérésének, tehát, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának vagy azok hatásai érvényesülésének.

Az észrevételre adott választervezet szerint a javaslat azért nem kerül beépítésre Orosháza város Településfejlesztési dokumentumaiba, mivel *„... a város stratégiája épp az, hogy a nagytávlatú közútfejlesztéseket közelebbi időtávlatra próbálja előrehozni térségi lobbitevékenység révén."* A megye periférikus helyzetű járásainak fejlődési felzárkózását és a megye országhatáron túlnyúló gazdasági és egyéb kapcsolatainak előbbre lépését is szolgálná, ha a szakmailag egyébként támogatott közlekedés-fejlesztések megvalósítása közelebbi időtávlatra ütemeződne át. A megye tehát nem ellenérdekelt a projekt megvalósításában, hanem partnerként vehetne részt a lobbitevékenységben. A közlekedési szakmai szervek támogatják az elképzelést.

Jóváhagyásra kerülő dokumentumok célja

A véleményezés alapján korrigált és kiegészített, az *I. határozat mellékletében* szereplő **Településfejlesztési Koncepció** 2030. évig terjedő időtávlatra kitekintve közérthetően állapítja meg Orosháza jövőképét, fejlesztési célrendszerét és a további tervezési tevékenységéhez a kiinduló adatokat, helyébe lépve a 2001-ben született és 2004-ben, 2007-ben és 2011-ben módosításra került korábbi dokumentumnak. A TK az ITS-el együtt készült, ezért szoros az összhang a hosszútávlatú és a középtávú fejlesztési elhatározások között.

A *II. határozat mellékletében* szereplő **Integrált Településfejlesztési Stratégia** 2023. időtávlatig terjedően tartalmazza Orosháza összehangolt fejlesztési programjainak, előzetes projektjavaslatainak rendszerét és a megvalósítás fő eszközeit, biztosítva a megvalósítás minél nagyobb hatékonyságát. A 2015-2020 uniós tervezési időszak fejlesztési forrásainak minél hatékonyabb felhasználása érdekében a dokumentum területi (városrészi szintű) és tematikus (szakterületi) szempontból is középtávú célrendszert állít fel és a tervezett programokat és projekteket ebben a rendszerben helyezi el.

Az összehangolt városfejlesztés alapja ez a két dokumentum, minden további tervművelet, egyebek között a Településszerkezeti terve és Helyi Építési Szabályzata ez évben esedékes megújítása is rájuk épül, de segítik a gazdaságban tevékenykedő vállalkozások és a civil szféra (legtöbb esetben kisebb költségű, de társadalmi szempontból igen jelentős) társadalmi kezdeményezéseinek, programjainak, projektjeinek tervezését, egymásra épülését is. Hozzájárulhatnak a dokumentumok a fejlesztési szándékok forrás-felkutatásához és – a közösségi érdekre rávilágítva – segíthetik a források megszerzését.

A határozatok elfogadása esetén a Településfejlesztési Koncepcióban rögzítésre kerül Orosháza fejlesztésének hosszútávlatú (2030-ig terjedő) jövőképe, célrendszere és a további tervezési tevékenységéhez szükséges kiinduló adatai, valamint az Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazódik a város középtávú (2023-ig ütemezhető) stratégiája, melyhez igazodva egymást erősítő programok és projektek készíthetők elő.

A TK és ITS (valamint az ezután készülő Településrendezési eszközök) Megalapozó vizsgálatához beérkezett korrekciós javaslatok és kiegészítések a *III. határozat mellékletében* szereplő dokumentumba beépültek.

A határozatok mellékletei, terjedelmükre való tekintettel nem kerülnek csatolásra az előterjesztéshez, elektronikus formában érhetőek el a *www.oroshaza.hu weboldalon, Képviselő-testület/Bizottsági munka/Előterjesztések* menüpont alatt, illetve megtekinthetőek nyomtatott formában az Orosházi Polgármesteri Hivatal I. emelet 10. számú irodájában, hivatali munkaidőben.

A Megalapozó vizsgálatok elfogadásáról szóló határozat módosítása a szakmai szervek által javasolt korrekciók és kiegészítések beépítését biztosítja a korábban már jóváhagyott vizsgálati anyagban.

Fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslatok elfogadására:

I. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy jelen határozat mellékletét képező, Orosháza város területére elkészült Településfejlesztési Koncepció (TK) dokumentumát jóváhagyja.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Novák Péter főépítész,
Barák Anita megbízott irodavezető.

Határidő: értelem szerint

II. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy jelen határozat mellékletét képező, Orosháza város területére elkészült Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) dokumentumát jóváhagyja.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Novák Péter főépítész,
Barák Anita megbízott irodavezető.

Határidő: értelem szerint

III. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy a 218/2015. (X. 30.) K. t. határozat 1. pontját - a jelen módosítással nem érintett részek változatlanul hagyása mellett - az alábbiak szerint módosítja:

„*1. Orosháza város területére készülő Településfejlesztési Koncepció (TK), Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) és Településrendezési eszközök (TRE) tervezésének alapjául szolgáló - jelen határozat mellékletében szereplő – kiegészített Megalapozó vizsgálati anyagot jóváhagyja;*"

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Novák Péter főépítész,
Barák Anita megbízott irodavezető.

Határidő: értelem szerint

Orosháza, 2016. január 13.

Tisztelettel:

Dávid Zoltán
polgármester

Az előterjesztés 1. melléklete:

Kivonat Orosháza 2016-ban jóváhagyásra kerülő Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának tervezetéből.

Elérhető Orosháza város honlapján 2015. november hó 12. napjától (http:/www.oroshaza.hu/2015/11/12/felhivas-fejlesztesi-dokumentumok-tarsadalmasitasa)

„Tisztelt Orosházi Lakosok!

Városunk településfejlesztési **és** településrendezési dokumentumainak elkészítése 2015. elején megkezdődött, amint erről hírportálunkon is értesülhettek. A tervezés aktualitását az adja, hogy Orosháza **Településfejlesztési koncepciója** elévült, 2001-ben készült, a hosszútáv, azaz a 15 év jövőre újraindul, a középtávban (7-8 év) gondolkodó **Integrált Településfejlesztési Stratégia** pedig a 2020-ig tartó európai uniós tervezési időszakban feltétlenül szükséges lesz egyes támogatási források eléréséhez. A településrendezés tekintetében is határkőhöz érkezik a város: az országos jogszabályok 2012-2013. évi változásai miatt a jelenleg hatályos **Településszerkezeti terv** és **Helyi Építési Szabályzat** 3 év múlva érvényét veszítené és az új terv elkészítése sürgőssé válna.
A kétféle tervezés (a fejlesztési és a rendezési) összevonása hatékony megoldás, tekintettel arra, hogy egyrészt a Megalapozó vizsgálatok mindkét műfaj dokumentumainak készítését megalapozzák, másrészt a Településrendezési eszközök a fejlesztési elhatározásokra épülnek, az azokban szereplő **„mit fejlesszünk"** kérdésre adják meg a **„hogyan valósítsuk meg"** választ.
A Településrendezési eszközök készítése a jövő év első felében zajlik majd és hozzávetőleg egy év múlva jóváhagyásra kerülhet. Lakosaink folyamatosan tájékozódhatnak majd a tervezésről az önkormányzati honlap **„Partnerség"** címszava alatt.

A Településfejlesztési koncepció és az Integrált Településfejlesztési Stratégia jóváhagyását önkormányzatunk 2015. végén tervezi, ezért november hó folyamán várom észrevételeiket a dokumentumokkal kapcsolatban.

Megalapozó vizsgálat
A vitára bocsátott dokumentumokban foglalt elképzelések, javaslatok a **Megalapozó vizsgálat** megállapításaira támaszkodnak, ezért javaslom, hogy tekintsenek bele ebbe az anyagba is, ha valamelyik témában alaposabban kívánnak tájékozódni. A Megalapozó vizsgálat elsősorban a helyi adatközléseken, interjúkon, a közreadott lakossági kérdőívre beérkezett válaszokon és a hivatalos statisztikákon alapul. A kötelező tartalmon túlmenően számos kartogramot is magában foglal, melyek segítik a száraz adatok érzékeltetését, megvilágítását, a város természeti, táji, gazdálkodási, épített környezeti és egyéb adottságainak áttekintését, valamint ezek összefüggéseinek feltárását. A tervezéshez támpontot adnak a Probléma- és értéktérképek, valamint a legfőbb közlekedési hálózati célkitűzéseket ábrázoló stratégiai rajzok, ezek „S" jelű kartogramként szerepelnek a vizsgálat rajzi mellékletei között. A vizsgálatok úgy készültek el, hogy alkalmasak legyenek a fejlesztések és a rendezési tervi feladatok megalapozására.
A vizsgálatok rávilágítottak Orosháza jelentős munkaerőpiaci vonzóerejére, amely Csongrád megye közeli községeire is kiterjed és tovább növekedhet Dél-Békés és Arad megye irányában, határon átnyúló kapcsolatteremtés révén, a város „híd"-szerepének felvállalásával. Intézményi ellátás terén (kórház, főiskola, középiskolák révén) is érvényesül Orosháza középvárosi dominanciája a járás területén és azon túl is. Országos jelentőségű Orosháza-Gyopáros fürdőturizmusban betöltött szerepe.

A népességi statisztika tekintetében viszont kevésbé megnyugtató a város helyzete, az utóbbi 10-15 évben átlagosan csaknem évente 1 %-kal csökkent a lakosság száma és a kevés gyermek miatt a társadalom összetétele is változik, ami a jelenleg jó színvonalon működő intézmények – oktatási, illetve egészségügyi, szociális – iránti igények változását is magával hozza. A fiatal felnőttek körében tendencia az elvándorlási hajlandóság, melynek következményei a város életének minden területén veszélyt jeleznek. A népesség megtartása összetett feladat, komoly kihívás a város számára, ráirányítja a figyelmet a megélhetési, egyéni kibontakozási lehetőségekre és a társadalmi tőke fejlesztésének szükségességére.

A lakosság jövedelmi helyzete nem túl kedvező, az adózók többsége alacsony jövedelmet vallott be, ami hatással van a városban élők életszínvonalára, életmódjára, de jelentkezik a kereskedelem, a szolgáltatások irányi igényekben is. A pénztelenség a lakásépítésekre is hatással van, erőteljesen csökkent az új lakások száma, a lakásállomány öregszik.
Az orosháziak általános képezettsége folyamatosan javul és nő, egyre többen rendelkeznek felsőfokú végzettséggel. Ebben szerepet játszik a városban indított főiskolai képzés is, bár ez csak levelezős, távoktatásos formában érhető el. A foglalkoztatottsági mutatók javuló munkaerő-piaci helyzetet jeleznek, nőtt a foglalkoztatottak és csökkent a munkanélküliek száma, amiben a közmunkaprogram is részt vállalt.
A város társadalmának összetartozását erősítik a hagyományok, ezek ápolása, a múltat felidéző műemléki épületek, a régi értékeket megőrző szép épületek, parkok, kertek. Számos civil szerveződés alakult, egyesületek, alapítványok fogják össze a közös érdeklődésűeket, vagy segítik a rászorulókat. Jelentkeznek ugyanakkor szegregálódási problémák, melyek kezelése társadalmi összefogást kíván.

Az országos viszonylatban is kiváló minőségű orosházi földek, a megörökölt gazdálkodási ismeretek a globális élelmiszer-hiány folytán idővel felértékelődnek. Kérdés, hogy a klímaváltozáshoz, a fokozottan érzékeny felszín alatti vizek védelméhez és a fenntarthatóság követelményeihez hozzá tud-e majd igazodni a mezőgazdaság és a feldolgozóipar. Létrejön-e szorosabb kapcsolat a helyi piac és termelés között, hogy rövid ellátási láncok alakulhassanak ki? Szélesíthető-e a gazdálkodási struktúra, belépnek-e nagyobb élőmunka-igényű formák és magasabb hozzáadott-értéket előállító feldolgozási módok? Sikerül-e leküzdeni a kisgazdálkodók szövetkezési készségének hiányát és együtt megjelenni a hazai és nemzetközi piacokon? E kérdésekre igennel szükséges válaszolni, a fejlesztési dokumentumok ki kell, hogy jelöljék az elérési utat.

Orosháza fejlett ipara (megyében a második legjelentősebb), egyebek között a hagyományokkal rendelkező élelmiszeripar, üvegipar és gépgyártás megújulási képessége esélyt jelenthet a piacokért folytatott versenyben és a nagyobb jövedelmezőséget célzó törekvésekben. A város a helyi termékek népszerűsítésével, a cégek piacra jutásának és klaszteresedésének koordinálásával, adókedvezményekkel és az Ipari Park fogadókészségének növelésével támogathatja az ipart, azonban kevés segítő eszköze van a közlekedési infrastruktúra versenyhátrányt okozó hiányainak felszámolásához. Kezdeményezheti azonban a hazai és nemzetközi gyorsforgalmi úthálózat elérési idejének csökkenését eredményező fejlesztések (főúthálózati kapcsolatok javítása és bővítése) mielőbbi megvalósítását. Ellenkező esetben a közlekedésfejlesztés elmaradása leszálló ágba taszíthatja a meglévő gazdasági vállalkozásokat és tartósíthatja a kül- és belföldi tőkevonzó képesség rendkívül alacsony szintjét.

Orosháza Településfejlesztési Koncepciója 2030

Orosháza fejlesztési koncepciójának megalkotása közös gondolkodást igényel. Nehéz megragadni a lényeget a város erőforrásai, gyengeségei és igényei, elvárásai terén. Nem könnyű olyan jövőképet és átfogó célokat kijelölni, amelyek a város lakosságának döntő többsége és az itt tevékenykedők számára felvállalható és elérhető. Meglátásom szerint a legfontosabb a városhoz való kötődés, a társadalom erősítése, amely a gazdasági potenciálra alapozva a lehető legjobb eredményre vezethet. Lényeges a természeti és épített környezet kiegyensúlyozott viszonyának megteremtése, minőségük fenntartása, javítása. Ugyanezek az alapkérdések foglalkoztatják leginkább a lakosságot is a kérdőívekre beérkezett válaszok szerint (értékelésük a Megalapozó vizsgálat V22 mellékletében szerepel), főleg a munkahelyek mennyiségi és minőségi hiányai, a közlekedési problémák, az épületek kifogásolható állaga és a szolgáltatások köre, milyensége kapott hangsúlyt a véleményekben.

A legnagyobb kihívásokat a Koncepció az **„Orosháza Jövőképe 2030"** célmeghatározásba sűrítette, előre vetítve, hogy 2030-ban mit mondhat majd magáénak Orosháza városa:

Orosháza Város Jövőképe 2030

„Orosháza erős gazdasága, fejlett idegenforgalma és sokrétű településközi, határon túlnyúló kapcsolatai révén stabil megélhetést, színvonalas intézményi ellátást, egyéni kibontakozási lehetőséget nyújtó és a rekreációhoz teret biztosító középváros, amelyre büszkék vagyunk"

Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodóképes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése

Reményeink szerint 2030-ra **Orosháza társadalma** nyitottabbá, érdeklődőbbé, az új értékek iránt fogékonyabbá válik. A lakosság száma kisebb-nagyobb el- és odavándorlás mellett végül 25 000 fő körül állandósul. Az itt felnövő fiatal felnőttek többnyire helyben keresik a boldogulást és alapítanak családot, mert sok szálon érzelmileg kötődnek a városhoz. Fontosnak tartják itteni gyökereiket és a jól ismert és támogató társadalmi közegért cserébe elfogadják a távolabbinál szerényebb hazai, helyi lehetőségeket. A lakosok elégedettek a település életminőségével. A születéstől idős korig ellátást nyújtó különböző intézmények szakszerűen, összehangoltan, gondoskodóan működnek, nyitottak a párbeszédre, rugalmasan alkalmazkodnak a vonzáskörzetükben élők helyzetének és igényeinek változásához. A közoktatás a tanulók természetes érdeklődésére és sikerélményére alapozva éri el jó eredményeit. A továbbtanuláshoz, pályaválasztáshoz hathatós segítséget kapnak a tanulók. A szakképzés támogatja a helyi gazdaságot és követi a szakmák iránti keresletet. Az egészségügyben megbízhatóan működik az alap- és szakellátás. A Kórház fenntarthatóságához a térségben hiányzó speciális szakterület fejlesztése is hozzájárul. A szociális háló a kötelező ellátáson túl továbbra is kiterjed a gondoskodás egyéb, helyben már kialakult formáira a rászorultak számához alkalmazkodva. A lakosság igényli a közéletben való részvételt, civil szervezetei segítségével és helyi képviselőin keresztül felelősen alakítja a közösség sorsát. A kulturális „találkozások" és a sport közös értéktudatot alakítanak ki. Az idelátogató turistákkal türelmesek, vendégszeretők a lakosok.

Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékonyan érvényesítő térségi összefogással

Bízunk benne, hogy 2030-ig Orosháza tradicionális és újabb **iparágai és mezőgazdasága** jól teljesít majd, a tartósan stabil működés kiegyensúlyozott foglalkoztatottsági helyzetet teremt és a helyi adózás révén stabil önkormányzati gazdálkodást biztosít. A forrásokkal jól bánó önkormányzat a lakosság méltányos elvárásainak megfelelő szolgáltatásokat és ellátást tud nyújtani. Az Ipari Parkba egymással is együttműködő kis- és középvállalkozások települnek be. Megnyílik az északi Ipari Park. A helyben megtermelt jó minőségű mezőgazdasági termékek nagyrészt lefedik a helyi piaci igényeket és feldolgozva külső piacra tudnak jutni. Az idegenforgalom bevételei növekednek Gyopáros bővülő szolgáltatásai és a térség komplex programkínálata folytán. Orosháza külső közlekedési hálózata Szentes, Szarvas és Arad irányában főúti kapcsolattal egészül ki az országos hálózatfejlesztési koncepciónak megfelelően.

Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, zöldebb környezettel

Az összefogás és közös tevékenykedés eredményeképpen remélhetőleg az orosházi táj megtartja értékeit és erdősávok, fasorok teszik majd változatosabbá. A külterületi üzemek és lakott házak feltáróútjai minden időszakban járhatók lesznek. A lakott és megművelt tanyák száma nő, az idősebbek gazdálkodási ismereteit, az egymásra épülő, ezért fenntartható állattartási és növénytermesztési módszereket a fiatalok átveszik, elsajátítják. A belterületen közparkok, közkertek, fasorok és gondozott intézménykertek hálózata biztosítja a zöldebb városképet, a lakosság szabadtéri pihenését, jobb levegőjét. Orosháza épületállománya gondozott képet fog mutatni, fokozatosan megújulnak magánházai, középületei és közterületei. Arculatát tekintve megőrzi műemléki és helyi építészeti értékei állapotát és új építései is igényesek. A belső közlekedést szükséges és elégséges gyűjtőúthálózat, városrész-közi összeköttetések, kerékpárforgalmi-rendszer, helyi autóbuszhálózat és elővárosi vasúti viszonylat támogatja. A célállapotban a belváros mentes az átmenő forgalomtól. A lakóterületek élhetők maradnak, a közlekedés moderált, a sűrű beépítésű övezetekben intenzíven fenntartott zöldfelületek és közterek szolgálják a lakosság szabadtéri pihenését és találkozását. A családi házas városrészek jól megközelíthetők, központjuk kialakult, a kapcsolódó közterek rendezettek. A város egyre jobban kiaknázza a megújuló energiaforrásokat, elsősorban a jelentős mértékű napsugárzást és a geotermikus energiát, főleg az önkormányzati épületek és intézmények esetében, melyek energia-hatékonysági célú korszerűsítése és felújítása is megtörténik.

Orosháza Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2015-23

Az Európai Unió kész arra, hogy városai térszervező szerepének betöltéséhez segítséget nyújtson fejlesztési alapjain keresztül. Támogatja a mobilitást és lakhatóságot egyaránt szem előtt tartó közlekedésfejlesztést, az ésszerű természet- és energiagazdálkodást, a funkciógazdag városközpont és nyugodt lakókörnyezet egységét, az építészeti örökségvédelmet. E mellett hozzájárul a gazdasági fejlődéshez szükséges infrastruktúrák kiépítéséhez, a lakossági ellátórendszerekhez, sport-, felüdülés- és kultúrafejlesztéshez, az esélyegyenlőséghez, közbiztonsághoz és a közösségi együttműködés ösztönzéséhez. Szorgalmazza a kísérletezés, újítás térnyerését. Orosháza Város csatlakozik ezekhez a célokhoz, melyek elérésének középtávú feladatait az Integrált Településfejlesztési Stratégiában összegzi. „Integrált" ez a program, mert a szakági és a területi szempontokat egyaránt szem előtt tartja. Eredményessége ott mérhető majd le, hogy segít-e városnak kiaknázni fejlődési potenciáljait a 2014-2020 közötti időszakban, hozzájárul-e a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben összehangolt megvalósításához.

Egy jó ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikációnak is eszköze és áttekinthető céltérképével irányt mutat a **magánszféra** fejlesztései számára. Ebben a tekintetben a dokumentum még hiányosnak mondható, mert a fejlesztéseket támogató pályázatok az előttünk álló időszakra vonatkozóan zömmel csak eztán válnak ismertté és nyílnak meg. Most formálódnak a LEADER program keretében elérhető támogatások feltételei is, melyek ugyan kis összegekről szólnak, de nagyon fontosak az egyéni vállalkozások és a civil szervezetek számára. A **vállalkozások, civil szervezetek és egyesületek** tehát még nem látják világosan a lehetőségeiket, másrészt szándékaik, elképzeléseik még nem jutottak el önkormányzatunkhoz. **Ezúton is várom a saját fejlesztési elképzeléseikről szóló visszajelzéseket annak érdekében, hogy a városi stratégia komplexebbé válhasson. Az Önök által benyújtandó fejlesztési támogatási pályázat nyerési esélyeit javíthatja, ha a város integrált stratégiai dokumentumában szerepel, vagy ahhoz illeszkedik.**

Orosháza legfontosabb tervezett stratégiai programjai és intézkedései a 2023-ig terjedő időszakra vonatkozóan, a fő tematikus célokhoz kapcsolódóan

T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás eléréséhez

- Az önkormányzat koordinációs szerepének erősítése a helyi és külső gazdasági szereplők, a helyi oktatási intézmények és helyi vállalkozások, a helyi termék és helyi piac egymásra találásában
- Az önkormányzat proaktív tevékenységet folytat az Arad megyei gazdasági kapcsolatok kiépítésében, a dél-békési térség gazdaságélénkítése érdekében (találkozók, kiadványok, közös honlap, stb.)
- Az önkormányzat segítő szerepet játszik a dél-békési és határon túli klaszterépítésben, valamint a KKV-k, civilek és fejlesztési témák Urbact pályázathoz való kapcsolódásában
- Helyi piactér és piaccsarnok fejlesztése
- Helyi vállalkozások előnyben részesítése a város közbeszerzési pályázataiban
- Gyopárosfürdő gyógyhellyé minősítése és a gyógyhelyhez kapcsolódóan komplex turisztikai fejlesztés, tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal, valamint a Parkerdő felújítása
- Gyopárosi turisztikai vonzerejének növelése egyedi „vizes" attrakcióval, a tórendszer rehabilitációjával, sport- és wellness-lehetőségek bővítésével (pl. wake-board pálya építés, családi medence, csúszda, cryoszauna létesítés) és a Parkerdő felújításával
- Alföld-Gyöngye Hotel és környékének fejlesztésével a turisztikai vonzerő növelése (hotel klimatizálása, wellness-szolgáltatásának kialakítása, konferencia-központ eszközfejlesztése, kalandpark bővítése, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya kiépítése)
- Lóversenypálya komplex fejlesztése
- Rákóczitelep piactér kialakítása
- Vásárcsarnok bővítése tetőtérben, fedett elárusítóhelyek számának növelése

T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő infrastrukturális fogadókészség eléréséhez

- Orosháza közlekedés-földrajzi helyzetének javítását célzó lobbi-tevékenység folytatása Dél-Békés hasonló problémáinak kiútkeresésével összhangban
- Főúthálózat fejlesztését segítő beruházás-előkészítő lépések (tervezés, területbiztosítás) megvalósítása, állami közútkezelővel együttműködve

- Elővárosi vasút jellegű hivatás- és turisztikai közlekedés-fejlesztés a meglévő vonalak kombinációjával, kerékpáros és gyalogos aluljárók megnyitása a belváros és a Szőlő városrész, valamint a Szegedi út és Gyopáros között
- Repülőtér újra üzembe helyezésének igényfelmérése és megvalósíthatósági tervezése – esetleg magánberuházóval együttműködve
- SUMP és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv elkészítése
- Városrészek közötti kapcsolat kiteljesítése (Déli elkerülőút nyomvonal-előkészítés, Gyopáros – Szőlő városrész összekötése, Gyopáros – Szegedi út összekötése vasúti aluljáróval, Szőlő körút – ipartelep „egérút" kiépítése) – állami közútkezelővel együttműködve
- Belső közlekedési rendszereket kiteljesítő beavatkozások (gyűjtőúthálózat racionalizálása, csomóponti fejlesztése)
- Ipari Parkban inkubátorház építése
- Szennyvízhálózati hiányok kezelése üdülőterület lakóövezeti átminősítésével (a gyopárosi tavak védelmét figyelembe véve)
- Csapadékvíz-hálózati koncepció elkészítése, legégetőbb beavatkozások megvalósítása
- Városi közvilágítás költségcsökkentő felújítása

T3: Fenntartható, rugalmas oktatás-nevelési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer megvalósításához

- Városi informatikai hálózat - Intranet (intézmények közötti kapcsolat) kiépítése, Intézmények és Polgármesteri Hivatal informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark) állami szélessávú ellátásra építve
- Óvodák informatikai-, bútorzat- és eszközfejlesztése, avult épületek felújítása, energetikai-, közmű- és világítási korszerűsítése
- Polgármesteri Hivatal teljes felújítása, akadálymentesítése, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Református iskola felújítása (pince, konyha, homlokzat, tető), tornacsarnok építése, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Vörösmarty iskola energetikai felújítása, fűtési rendszer átalakítása, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Rákóczitelepi iskola komplett felújítása (fűtés, vizesblokk, energetika, udvar)
- Wesley iskola felújítása
- Platán idősek otthona felújítása, bővítése, átalakítása
- Idősek napközi otthonainak felújítása
- Diákélelmezési 3000 adagos konyha felújítása
- Funkciót váltott önkormányzati épületek felújítása, utcabútorozás
- Egészségügyi intézmények (háziorvosi rendelők) felújítása

T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek megteremtéséhez

- Városi sportkomplexum, sportági csarnokok és tanuszoda építése
- Iskolai tornacsarnok program: tornatermek, tornacsarnokok pótlása, korszerűsítése
- Szabadtéri sportot támogató program: sportpályák, extrém park felújítása, műfüves pálya, wake-board, elektromos gokart- és canopy-pálya létesítése, Bogárzói lóversenypálya fejlesztése
- Petőfi Művelődési Központ épületének belső korszerűsítése
- Városi Képtár belső felújítása
- Justh Zsigmond Városi Könyvtár fejlesztése
- Régi könyvtár épületében (Dózsa György utca 7.) mozi kialakítása
- Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása
- Műemléki Magtár épületének felújítása

- Orosházi Festők Műtermének felújítása
- Hagyományos rendezvények rendszeres megtartása, új helyszínek és témák bevonása a Jövő Építők TDM közreműködésével
- Civil rendezvényszervezés támogatása, közös marketingje

T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás megvalósulásához

- „Zöld-város" akcióterv keretében közkertek és közterek létrehozása a városközpontban, a régi könyvtár-épület új funkcióval történő megtöltése, parkolóépítés, környezettudatosságot erősítő akcióprogramok megvalósítása (települési arculatfejlesztés)
- Gumi-futópálya létesítése a Belváros városrészben
- Petőfi Művelődési ház belső felújítása,
- Mikolay kert felújítása
- Gyopárosi parkerdő felújítása
- Közpark kialakítása a Fürdő utcai tó helyén
- Belvárosi geotermikus energia-ellátási program
- Napelemek telepítése a geotermia-rendszeren kívüli intézményekben
- Intézmények energiafelhasználásának csökkentése épületszerkezeti és nyílászáró-korszerűsítéssel
- Napelem-park létesítése a Gyopárosi fürdő területén, parkoló-funkcióval

T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség érdekében

- Humán erőforrás fejlesztése tréningeken, megmérettetések révén, pályaorientációs felmérésekkel és egyéb módszerekkel
- Párbeszédek moderálása a továbbtanulók, a munkába lépés előtt állók és a munkáltatók, vállalkozók, példaadók között
- Kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, kisköltségű támogatások
- Intézmény-ellátási probléma- és tudásmegosztás
- IKT és helyi sajtó a közösségek, az ifjúság hangjainak és tehetségének szolgálatában
- Pályázatok, ösztöndíj-rendszer és visszatérő diplomások célprogramja a város fiatalodása céljából
- Interaktív projektépítés és projektmegvalósítás gyakorlatának kidolgozása a köztéri beavatkozásokhoz
- Értékvédelmet ösztönző művészi naptárak elkészítése a város építészetének kincseiről
- Civil-program: sajátos és egyedi csoportérdekek támogatása a nyitottabb társadalom érdekében, tevékenységek összehangolása
- Komplex szociális városrehabilitációs program a társadalmi leszakadás és elkülönülés megszüntetésére

Köszönöm, hogy a fenti dokumentum-tervezetekről alkotott vélemény-nyilvánításával és saját, vagy gazdasági, civil szervezete, egyesülete középtávú fejlesztési elképzeléseinek közlésével részt vesz a városfejlesztés elhatározásainak megalapozásában és kérem aktív közreműködését a siker érdekében.

Dávid Zoltán
polgármester"

Az előterjesztés 2. számú melléklete:

Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia - Vélemények értékelése			
Véleményező szerv	**Vélemény röviden** *(megjegyzés: a www.ujleptekbt.hu tervezői honlapon, valamint az Orosházi Polgármesteri Hivatal I. emelet 10. számú irodájában minden beérkezett vélemény megtekinthető)*	Egyetért-e a tervezetekkel	Vélemény figyelembevételének módja
Békés Megyei Kormányhivatal Építésügyi, Hatósági, Oktatási és Törvényességi Felügyeleti Főosztály Építésügyi Osztály	Megállapítja, hogy a Megalapozó vizsgálat összhangban áll a tartalmi előírásokkal. Az ITS hiányos, nem tartalmazza a megvalósíthatóság kockázatait, eszközeit és nyomonkövetését (monitoring). Egyebekben megfelelő a dokumentum.	igen	Az ITS kiegészítése megtörtént (7-8 fejezet).
Békés Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	A Megalapozó vizsgálat a környezetvédelem körébe tartozó elemek vonatkozásában alapos elemzést tartalmaz. A TK és az ITS a jogszabályban előírt tartalmi követelményeknek megfelel.	igen	Nem igényel változtatást.
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Kifogást nem emel.	igen	Nem igényel változtatást.
Alsó-Tisza Vidéki Vízügyi Igazgatóság	Kezelésében lévő csatornák érintettségét fejti ki az egyes fejlesztési területekhez kapcsolódóan. Felhívja a figyelmet a megvalósítás vízügyi eljárási előírásaira. létesítményeket nem érint. Általános belvízvédelmi szempontokat közöl. Tájékoztat Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási tervének közelgő hatályba lépésére, a település csapadékvíz-gazdálkodás stratégiai alapjára *(a 20 mm alatti csapadékok helyben tartása az érintett ingatlan tulajdonosának feladata, a 20-40 mm közötti csapadékmennyiség elhelyezése a település feladatkörébe tartozik, míg a 40 mm feletti csapadékmennyiség elvezetése állami főműveken történik).* Közli Orosháza bel- és külterületét érintő víztesteket.	igen	Nem igényel változtatást.

Békés Megyei Katasztrófa-védelmi Igazgatóság	Közli a legfontosabb katasztrófavédelmi jogszabályokat és polgári védelmi szempontokat.	igen	A Megalapozó vizsgálat javítása megtörtént.
ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Szolgálat	A koncepcióban és a stratégiában foglaltakkal egyetért, kifogást nem emel.	igen	Nem igényel változtatást.
Békés Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály	Megállapítja, hogy a TK-ban és az ITS-ben foglaltak (különös tekintettel a település humán infrastruktúrájára, a főbb gazdasági ágazatok jellemzőire és a közművek állapotára) közegészségügyi érdeket nem sért.	igen	Nem igényel változtatást.
Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal	A koncepció felülvizsgálatához hozzájárul.	igen	Nem igényel változtatást.
Nemzeti Közlekedési Hatóság Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal	A TK és az ITS dokumentációkban megfogalmazott célokkal egyetért, a közlekedők biztonságának fokozására vonatkozó javaslatokat támogatja. Az elfogadást támogatja.	igen	Nem igényel változtatást.
MÁV Fejlesztési és Beruházási Főigazgatóság Hálózatfejlesztés	Az NKH Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal megkeresésére áttekintette a dokumentációt. A Megalapozó vizsgálat kiegészítését kérte (1.15.3.2. alfejezet). Kéri rögzíteni, hogy érvényes vasúti fejlesztési tervei vannak a Békéscsaba-Szeged vasútvonalon az engedélyezési sebesség emelésére és a villamos vontatás bevezetésére.	csak a vizsgálatokról nyilatkozik	A kiegészítés megtörtént.
Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	Tájékoztat, hogy Orosháza érintett a 135-ös számú Szeged-Békéscsaba vasútvonal villamosításának tervezése tárgyú projektjében. Megállapítja, hogy az elkészült ITS közlekedési fejezete megfelelően tartalmazza a tervezett vasúti fejlesztést, ezért észrevételt nem kíván tenni.	igen	Nem igényel változtatást.
Békés Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Útügyi Osztály	Nem emel kifogást.	igen	Nem igényel változtatást.
Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ	Nem küldött észrevételt, de adatot szolgáltatott az országos régészeti nyilvántartásról.	-	-

Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	Megállapítja, hogy Orosháza város területére 2010-ben készült örökségvédelmi hatástanulmány, így a jelen eljáráshoz nem kell készíteni. A TK és az ITS ellen nem emel kifogást, az abban foglaltak a régészeti örökség és védett műemléki értékek helyben történő megőrzésének alapvető követelményeit teljesítik. Felhívja a figyelmet, hogy az örökségvédelmi hatástanulmány és a rendelkezésre álló központi örökségvédelmi nyilvántartás adatai a műemlékek és régészeti lelőhelyek számában eltérést mutatnak, melyeket a településrendezési eszközök szöveges és rajzi mellékletein történő aktualizálásával korrigálni szükséges.	igen	Nem igényel változtatást a TK és ITS anyagában. A Településrendezési eszközökre vonatkozó észrevételét az eztán induló eljárásban figyelembe vesszük.
Békés Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály	Nem emel kifogást, mert a tervezetnek a termőföld védelmével kapcsolatos elemei összhangban állnak a termőföldvédelmi törvényi előírásokkal.	igen	Nem igényel változtatást.
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földművelési és Erdőgazdálkodási Főosztály Erdőfelügyeleti és Hatósági Osztály	A Megalapozó vizsgálatban az erdőterületek adatainak javítását kéri. Jogszabályokra hívja fel a figyelmet.	igen	Az adatok átvétele megtörtént.
Honvédelmi Minisztérium Hatósági Hivatal	A dokumentációban foglaltak a honvédelem érdekeit nem érintik, a Magyar Honvédség nemzeti és szövetségi védelmi feladatai végrehajtása biztosított.	igen	Nem igényel változtatást.
Békés Megyei Rendőr-főkapitányság	A dokumentumokban foglaltakhoz hozzájárulását adja.	igen	Nem igényel változtatást.
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály Bányászati Osztály	Kifogást nem emel, a dokumentumokban foglaltakkal egyetért.	igen	Nem igényel változtatást.
Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság	Kifogást nem emel.	igen	Nem igényel változtatást.

Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnöke	Pontosító észrevételeket tesz a Megalapozó vizsgálathoz a Békés Megyei Területrendezési tervvel való megfeleltetéssel kapcsolatban. Apró korrekciókat kér a TK tervezetben. Az ITS kapcsán hangsúlyozni kéri a gazdaságfejlesztést és pontosításokat javasolt a szövegtervezetben. Indítványozza az ITS 4.3.1. kulcsprojektben szereplő országos közlekedési infrastruktúrafejlesztések közül a stratégiai időtávlatot meghaladó elemek felülvizsgálatát.	igen	Átvezetésre kerültek a korrekciók a Megalapozó munkarészben. alátámasztó szöveges munkarészben. A TK-tervezetben a korrekciók megtörténtek. Az ITS-be bekerültek a gazdaságfejlesztést hangsúlyozó újabb szövegrészek és a TOP, valamint ITP dokumentumokra történő utalások korrekciói. **A 4.3.1. kulcsprojektet nem redukáltuk, mivel a város stratégiája épp az, hogy a nagytávlatú közútfejlesztéseket közelebbi időtávlatra próbálja előrehozni térségi lobbitevékenység révén.**
Árpádhalom Község Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Csorvás Város Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Gádoros Nagyközségi Önkormányzat	Nem küldött észrevételt.	-	-
Gerendás Község Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Kardoskút Község Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Kondoros Város Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Nagyszénás Nagyközség Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Pusztaföldvár Község Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-

Székkutas Község Önkormányzat	Nem kíván észrevételt tenni.	igen	Nem igényel változtatást.
Tótkomlós Város Önkormányzata	Nem küldött észrevételt.	-	-
Alföldvíz Zrt	Nem küldött véleményt, de átadta a városi ivóvíz- és szennyvízhálózatának rendelkezésre álló térképi adatait.	-	-
EDF Démász Hálózati Elosztó Kft Beruházási Iroda	Nem küldött észrevételt, de hálózati adatait rajzban közölte.	-	-
FGSZ Zrt.	Nem küldött észrevételt.	-	-
GDF-SUEZ Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt	Nem küldött észrevételt, de hálózati adatait rajzban közölte.	-	-
INVITEL Zrt. Békéscsaba	Közli a városi hálózat alapadatait. Fejlesztése nincs folyamatban.	igen	Nem igényel változtatást.
M-Telekom Nyrt.	Nem küldött észrevételt.	-	-
Közlekedési Koordinációs Központ	Megállapítja, hogy a város térségében a közeljövőben országos közúthálózat fejlesztés nem várható. Általánosságban egyetért a dokumentumokban foglaltakkal. Tételes észrevételeiben a Magyar Közút Nzrt. levelében szereplő kitételeket kéri figyelembe venni és felhívja a figyelmet a közúti védőtávolságok betartására. Jelzi, hogy az IKOP keretében a 135. vasútvonal rekonstrukciója és villamosítása tervezett.	igen	Orosháza országos közúthálózati kapcsolatainak javítása a településfejlesztési dokumentumok fontos eleme, a város lobbitevékenységet folytat a fejlesztések előbbre hozásáért. A Magyar Közút Nzrt. levelében szereplő kitételeket a közútkezelői észrevételnél válaszoltuk meg.
Magyar Közút Nonprofit Zrt.	Általában egyetért a dokumentumban foglalt megállapításokkal, fejlesztési irányokkal, valamint a „Fenntartható Városi Mobilitási Terv" és a „Kerékpárforgalmi Hálózati Terv" készítésével. Korrekciókat kér a Megalapozó vizsgálatokban. Felhívja a figyelmet az Orosháza-Szentes összekötő út (4406. j. út) É-i oldalán az üdülőterületekkel fennálló konfliktushelyzetre.	igen	A kért korrekciókat elvégeztük.
Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt.	Nem küldött észrevételt.	-	-

I. fokú építésügyi hatóság.	Számos észrevételt küldött a Településrendezési eszközökhöz.	-	A TRE készítésekor az észrevételeket figyelembe vesszük.

OROSHÁZA VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

2016. január
Előterjesztési dokumentáció

IRÁNYÍTÓCSOPORT:

Polgármester	Dávid Zoltán
Alpolgármester	Bojtor István
Alpolgármester	Fejes Róbertné
Társadalmi alpolgármester	Elekes Lajos

TERVEZŐK:

Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Társadalompolitikai szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Gazdaságfejlesztési szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006) Várkonyi Gábor településmérnök
Zöldfelületi és tájrendezés	Vakula Réka (TK 01-5261)
Közlekedés	Bombolya Erzsébet (Tkö 06-0349)
Víziközművek	Patkós Margit (TV 06-0006)
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (Te, TH 06-0467) Ivánkovits Imre Tóbiás Zoltán
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Oroháza Város Önkormányzata

Barák Anita	Városfejlesztési irodavezető
Novák Péter	Városi főépítész
Püspöki-Sinka Edit	Városfejlesztési iroda
Karsai Sándor	Városfejlesztési iroda
Horváth József	Önkormányzati képviselő
Kovács György	Igazgatási irodavezető
Vargáné Szluka Izabella	Szociális csoport
Patyi Gábor	Kulturális csoport
Kiss László	Jövő Építők TDM
Oláh Viktor	Városfejlesztési iroda
Dr. Kóródi Attila	Jogi csoport

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ 5

2. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE 7

2.1 KIHÍVÁSOK 7
2.2 JÖVŐKÉP 2030 8

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 9

2.3 OROSHÁZA JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN 9
2 . 3 . 1 Társadalmi jövőkép 9
2.4 OROSHÁZA JÖVŐKÉPE A TÉRSÉGI SZEREPÉRE VONATKOZÓAN, POZÍCIÓJA A TELEPÜLÉSEK HÁLÓZATÁBAN 10
2.5 TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE 11

3. CÉLOK 12

3.1 TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÁTFOGÓ CÉLKITŰZÉSEI 12
3.2 RÉSZCÉLOK 13
3.2.1 Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés 13
3.2.2 Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató k ö z o k t a t á s , közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer 14
3.2.3 Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turisztikai fejlesztés 16
3.2.4 Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke) 17
3.2.5 Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel 18
3.2.6 Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján 19
3.2.7 „Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása 20
3.3 A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRÉSZEKRE 21
3.4 A JÖVŐKÉP, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK, AZ ÁTFOGÓ ÉS A RÉSZCÉLOK KAPCSOLATA 24

4. A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA A MAGASABB SZINTŰ KONCEPCIÓKKAL 26

4.1 A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA AZ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL .. 26
4.2 A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA A BÉKÉS MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL 27

5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ 29

5.1 A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA 29
5.2 A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEK ALAPJÁN JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMEINEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLETFELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA 29
5.3 AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMÉRE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE 31

1. BEVEZETŐ

Koncepció célja, megalapozása

A Településfejlesztési Koncepció hosszú távra (15 évre) készített dokumentum, amely meghatározza a város jövőbeni változásainak tervezett irányát és a fejlesztési célokat a környezeti, társadalmi, gazdasági adottságokra alapozva.

Az adottságokat az „Orosháza Településfejlesztési Koncepciója, Integrált Településfejlesztési Stratégiája és Településrendezési Eszközei Megalapozó Vizsgálata 2015" című dokumentum tárta fel. A vizsgálat igyekezett felderíteni a helyi társadalom elvárásait, javaslatait interjúk, csoportos megbeszélések és lakossági kérdőíves felmérés segítségével.

Előzmények

Orosháza 2001-ben fogalmazott meg legutóbb Településfejlesztési Koncepciót, amely a településrendezési tervet készítette elő, ezért a koncepcionális elemeken kívül programot adott a városszerkezeti, területfelhasználási változtatásokhoz. Hasonló okból történt meg a felülvizsgálata is 2011-ben.

A 2001. évi koncepció prioritásként kezelte a város népességmegtartó képességének erősítését. Készítésének időszakában még nem mutatkozott meg egyértelműen a népességfogyás trendje, ezért arra a legvalószínűbb forgatókönyvre épült, hogy a város lakosságának száma az 1920-1960 között tartósan fennállt 30-32 ezer fő értéken stabilizálódik. Erre a népességre számítva jelentős lakóterületi kijelöléseket (Szőlő városrész), új alközpontokat irányzott elő, de már jelezte a külső veszélyeket is (közlekedési feltételek javulásának, területi fejlődés kiegyenlítődésének, mezőgazdaság struktúraváltásának elmaradása, Gyopáros parciális fejlődése), melyek visszavethetik a kedvező folyamatokat. A 2011. évi felülvizsgálat megállapította, hogy a veszélyek valósággá váltak, ráadásul a gazdasági világválság térségi jelenségeivel és a fokozódó elvándorlással is meg kell küzdeni, ezért a koncepció módosítása visszafogta a tervezett tömbfeltárásos lakóterület-fejlesztéseket, expanzív közlekedési javaslatokat. A város belső közlekedésének racionalizálásáról, a munkahelyek könnyebb elérhetőségének biztosításáról, az iparterületek, az Ipari Park valamint az idegenforgalom fejlődéséről azonban a módosított koncepció sem mondott le, mivel az elvándorlási okok között első helyen a megélhetési, érvényesülési hátrányokat és a munkalehetőség hiányát nevezte meg.

Jelen koncepció megalapozó vizsgálatai megerősítik a 2011-ben már észlelt népességfogyási tendenciát, főleg az ifjabb korosztály elvándorlási hajlandóságát, annak ellenére, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma azóta csökkent és a gazdasági hajtóerő nem szenvedett további veszteségeket. Felvetődik a társadalmi tőke hiányosságának szerepe a népességmegtartás gyengeségében: elég erősek-e a kapcsolati szálak, amelyek átszövik a város társadalmát, közösséggé formálják-e a lakosságot? Van-e igazi kohézió a térbeli-települési összetartozáson kívül?

Országos és megyei koncepció

A társadalom fejlesztésének szükségességére az 1/2014 (I.3) OGy. határozattal elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) is rávilágít. A városfejlesztés nemzeti prioritásai között szerepel a vidéki települések népségmegtartó erejének erősítése, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztése, a gazdasági diverzifikáció, a helyi gazdaság megerősítése.

Az OFTK alapján alkotta meg Békés Megye Közgyűlése a 3/2014. (II. 3.) határozatával elfogadott megyei Területfejlesztési Koncepciót. A jövőkép szerint „Békés megye a hazai élelmiszer-gazdaság motorja, fenntartható mintatérsége, szervező ereje”. A fejlesztés prioritásai a „Gazdasági struktúra megújítása”, a „Megye térszerkezetének továbbfejlesztése”, a „Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése” és az „Emberi erőforrás-fejlesztés”.

Koncepció tagozódása

Orosháza Város Településfejlesztési Koncepciójának a fenti előzményeket és tervezési kereteket figyelembe véve kell betöltenie hármas feladatát:

- határozza meg a város gazdasági, társadalmi, táji, természeti, épített környezetére, térségi szerepére vonatkozó jövőképét,
- fogalmazza meg a jövőkép eléréséhez szükséges átfogó és részcélokat,
- foglalja össze a további tervezési feladatok kiinduló adatait.

Koncepció készítésének szakmai keretei

A Koncepció tartalmi követelményeit *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8) Kormányrendelet* részletesen rögzíti.

2. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE

2.1 Kihívások

Orosháza városnak hosszútávon szembe kell néznie a Dél-alföldi régió és Békés megye általános problémáival és a saját helyzetéből, adottságaiból eredő kihívásokkal és meg kell fogalmaznia az ezekre adható települési léptékű válaszait.

Térségi szerepkör

Az ország funkcionális térképén Orosháza a Budapesttől távoli városgyűrű délkelet-magyarországi részeként térszerkezeti jelentőségű helyet tölt be a Békéscsaba körül kialakuló agglomerációban Békés és Gyula mellett. A Körös-Maros-közi hát egyetlen középvárosaként „híd" szerepét tölti be Csongrád és Békés megye települései között, valamint Dél-Békés és az országhatáron túli Arad város környéke között. Orosháza közvetítő településként segítheti a periférikus helyzetű Mezőkovácsházi Járás településeinek a gazdasági-társadalmi vérkeringésbe való bekapcsolódását. A kapcsolatépítő szerep azonban egyelőre nem érvényesül, részben a közlekedési viszonyok elégtelensége, a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) rossz elérhetősége, másrészt az intézményes együttműködés kialakulatlansága miatt.

A szűkebb és bővebb térség lakosságának intézményi ellátása tekintetében felelősséget visel Orosháza az egészségügyben (kórháza miatt), a közoktatásban (középiskoláinak és főiskolai tagintézményének köszönhetően) és szociális gondoskodás terén (speciális szakfeladatok). A város munkaerő-piaci vonzása biztosítja kistérségének, valamint Dél-békés nyugati pereme és Csongrád megye közelben fekvő, intenvíz kertkultúrával foglalkozó községei ipari munkavállalóinak megélhetését.

Uniós várospolitika

Az Európai Unió kész arra, hogy városai térszervező szerepének betöltéséhez segítséget nyújtson fejlesztési alapjain keresztül. Támogatja a mobilitást és lakhatóságot egyaránt szem előtt tartó közlekedésfejlesztést, az ésszerű természet- és energiagazdálkodást, a funkciógazdag városközpont és nyugodt lakókörnyezet egységét, az építészeti örökségvédelmet. E mellett hozzájárul a gazdasági fejlődéshez szükséges infrastruktúrák kiépítéséhez, a lakossági ellátórendszerekhez, sport-, felüdülés- és kultúrafejlesztéshez, az esélyegyenlőséghez, közbiztonsághoz és a közösségi együttműködés ösztönzéséhez. Szorgalmazza a kísérletezés, újítás térnyerését.

Gazdasági kihívások

Az országos viszonylatban is kiváló minőségű orosházi földek, a megörökölt gazdálkodási ismeretek a globális élelmiszer-hiány folytán idővel felértékelődnek. Kérdés, hogy a klímaváltozáshoz, a fokozottan érzékeny felszín alatti vizek védelméhez és a fenntarthatóság követelményeihez hozzá tud-e majd igazodni a mezőgazdaság és a feldolgozóipar. Létrejön-e szorosabb kapcsolat a helyi piac és termelés között, hogy rövid ellátási láncok alakulhassanak ki? Szélesíthető-e a gazdálkodási struktúra, belépnek-e nagyobb élőmunka-igényű formák és magasabb hozzáadott-értéket előállító feldolgozási módok? Sikerül-e leküzdeni a kisgazdálkodók szövetkezési készségének hiányát és együtt megjelenni a hazai és nemzetközi piacokon?

Orosháza fejlett ipara (megyében a második legjelentősebb), egyebek között a hagyományokkal rendelkező élelmiszeripar, üvegipar és gépgyártás megújulási képessége esélyt jelenthet a piacokért folytatott versenyben és a nagyobb jövedelmezőséget célzó törekvésekben. A város a helyi termékek népszerűsítésével, a cégek piacra jutásának és klaszteresedésének koordinálásával, adókedvezményekkel és

az Ipari Park fogadókészségének növelésével támogathatja az ipart, azonban kevés segítő eszköze van a közlekedési infrastruktúra versenyhátrányt okozó hiányainak felszámolásához. A közlekedésfejlesztés elmaradása leszálló ágba taszíthatja a meglévő gazdasági vállalkozásokat és tartósíthatja a kül- és belföldi tőkevonzó képesség rendkívül alacsony szintjét.

A K+F tevékenység jelen van a város iparában és a Kodolányi János Főiskola révén. Remélhetően egyre jelentősebb szerepet játszik majd az innovációs folyamatban.

Gyopáros jövője

A Gyopárosfürdőre épülő lakossági rekreáció és idegenforgalom fejlődési irányának kijelölése több okból is kulcskérdés: a gyopárosi szikes tavak, az erdei környezet és a termálvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus Orosháza külső megítélésének, imázsának egyik eleme, így a helyi identitás erősítésében szerepet játszik. Másrészt az elmúlt 15 év fejlesztései a Dél-Alföld fürdőkultúrájának „gyöngyszem”-évé tették Gyopárost, 250 ezer fő fölötti látogatószámával a régió 9 legnagyobb fürdője között szerepel, ily módon gazdasági szempontból is fontos tényezővé vált Orosháza számára. Kérdés, hogy milyen egyedi profil felel meg a legjobban az adottságainak a sikeres jövő és a fenntarthatóság szempontjából. Érdemes-e tovább növelni kapacitását, bővíteni szolgáltatásait és attrakcióit?

Népesség-csökkenés

Orosháza város népessége elöregedő és folyamatosan fogyó, csakúgy, mint országosan és megyei viszonylatban. A folyamat megállítása nélkül redukálódási spirálba kerülhet a város fejlettségi szintje és népességszáma: a népességszám csökkenése miatt a humán erőforrás és ezáltal a gazdaság, a megélhetési lehetőségek gyengülnek, az intézményrendszer is visszalépésre kényszerül. A romló megélhetés és ellátási szint az aktív korúak újabb elvándorlásához vezet és a folyamat alacsonyabb szinten újrakezdődik. Már jelenleg is megmutatkozik az ingatlanok elhagyása és piacra dobása, a szakképzett munkaerő hiánya. A demográfiai viszonyokra elsősorban a helyi társadalom összetartó ereje, valamint a megélhetési viszonyok vannak hatással, melyek közül az utóbbi főleg gazdasági fejlettség és önfoglalkoztatási készség és lehetőség kérdése, a társadalmi kohézió építése pedig sokrétű beavatkozást igényel.

2.2 Jövőkép 2030

A Megalapozó vizsgálat eredményeit összesítve megállapítható, hogy Orosháza fejlesztési szempontból meghatározó sajátossága a Körös-Maros-közi hát településeit összefogó központi szerepköre, kiváló termőföldjei, melyre a mezőgazdaság alapozhat, a szénhidrogén-bányászatból kinőtt és mára térségi szervező erőre szert tett ipara és Gyopáros idegenforgalmi potenciálja.

A városfejlesztést alapvetően korlátozó tényező Orosházán a nagy európai és hazai úthálózatoktól való elszakadás, a fejlettebb régiókba való elvándorlás globális jelensége. Lehetőséget rejt viszont a sokoldalú, kölcsönösen előnyös és egymást támogató együttműködés a térség és Dél-Békés, valamint a határon túli régió településeivel, melynek keretei még kiforratlanok.

A város koncepciója kifejezi a lakosainak és a más módon ide kötődőknek az elvárását a továbblépés irányáról, módjáról. Megmutatja, hogy milyen képet alkotnak az általuk ideálisnak tartott jövőbeni Orosházáról.

Az adottságok, az erőforrások, a korlátok és a vélemények együttes értékelése, valamint a város lehetséges fejlesztési irányairól folytatott eszmecserék és szakmai vélemények alapján Orosháza hosszútávon (2030 évre kitekintve) az alábbi általános jövőképet fogalmazza meg magáról.

Orosháza Város Jövőképe 2030

„Orosháza erős gazdasága, fejlett idegenforgalma és sokrétű településközi, határon túlnyúló kapcsolatai révén stabil megélhetést, színvonalas intézményi ellátást, egyéni kibontakozási lehetőséget és rekreációt nyújtó középváros, amelyre büszkék vagyunk”

2.3 Orosháza jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

2.3.1 Társadalmi jövőkép

Nyitott, érdeklődő társadalom

2030-ra Orosháza társadalma nyitottabbá, érdeklődőbbé, a régi és új értékek iránt fogékonyabbá válik. A lakosság száma kisebb-nagyobb el- és idevándorlás mellett végül 25 000 fő körül állandósul. Az itt felnövő fiatal felnőttek többnyire helyben keresik a boldogulást és alapítanak családot, mert sok szálon érzelmileg kötődnek a városhoz. Fontosnak tartják itteni gyökereiket és a jól ismert és támogató társadalmi közegért cserébe elfogadják a távolabbinál szerényebb hazai, helyi lehetőségeket.

Intézményi ellátás

A lakosok elégedettek a település életminőségével. A születéstől idős korig ellátást nyújtó különböző intézmények szakszerűen, összehangoltan, gondoskodóan működnek, nyitottak a párbeszédre, rugalmasan alkalmazkodnak a vonzáskörzetükben élők helyzetének és igényeinek változásához.

A közoktatás a tanulók természetes érdeklődésére és sikerélményére alapozva éri el jó eredményeit. A továbbtanuláshoz, pályaválasztáshoz hathatós segítséget kapnak a tanulók. A szakképzés támogatja a helyi gazdaságot és követi a szakmák iránti keresletet.

Az egészségügyben megbízhatóan működik az alap- és szakellátás. A Kórház fenntarthatóságához a térségben hiányzó speciális szakterület fejlesztése is hozzájárul.

A szociális háló a kötelező ellátáson túl továbbra is kiterjed a gondoskodás egyéb, helyben már kialakult formáira a rászorultak számához alkalmazkodva.

Civil háló

A lakosság igényli a közéletben való részvételt, civil szervezetei segítségével és helyi képviselőin keresztül felelősen alakítja a közösség sorsát. A kulturális „találkozások” és a sport közös értéktudatot alakítanak ki. Az idelátogató turistákkal türelmesek, vendégszeretők a lakosok.

2.3.2 Gazdasági jövőkép

Orosháza tradicionális iparágai és mezőgazdasága jól teljesít, a tartósan stabil működés kiegyensúlyozott foglalkoztatottsági helyzetet teremt és a helyi adózás révén stabil önkormányzati gazdálkodást biztosít. A forrásokkal jól bánó önkormányzat a lakosság méltányos elvárásainak megfelelő szolgáltatásokat és ellátást tud nyújtani.

Az Ipari Parkba egymással is együttműködő kis- és középvállalkozások települnek be. Betelik a Déli Ipari Park és megnyílik az északi Ipari Park. A helyben megtermelt jó minőségű mezőgazdasági termékek nagyrészt lefedik a helyi piaci igényeket és feldolgozva külső piacra tudnak jutni. Fejlett a település értéktára.

Az idegenforgalom bevételei növekednek Gyopáros bővülő szolgáltatásai és a térség komplex programkínálata folytán.

Orosháza külső közlekedési hálózata Szentes, Szarvas és Arad irányában főúti kapcsolattal egészül ki az országos hálózatfejlesztési koncepciónak megfelelően. A belső közlekedést szükséges és elégséges gyűjtőúthálózat, városrész-közi összeköttetések, kerékpárforgalmi-rendszer, helyi autóbuszhálózat és elővárosi jellegű vasúti viszonylat támogatja. A belváros mentes az átmenő forgalomtól.

2.3.3 Táji, természeti jövőkép

A táj megtartja értékeit és erdősávok, fasorok teszik változatosabbá. A külterületi üzemek és lakott házak feltáróútjai minden időszakban járhatók. A lakott és megművelt tanyák száma nő, az idősebbek gazdálkodási ismereteit, az egymásra épülő, ezért fenntartható állattartási és növénytermesztési módszereket a fiatalok átveszik, elsajátítják. A belterületen közparkok, közkertek, fasorok és gondozott intézménykertek hálózata biztosítja a zöldebb városképet, a lakosság szabadtéri pihenését, jobb levegőjét.

2.3.4 Épített környezet jövőképe

Orosháza épületállománya továbbra is gondozott, fokozatosan megújulnak magánházai, középületei és közterületei. Arculatát tekintve megőrzi műemléki és helyi építészeti értékei állapotát és új építései is igényesek. A lakóterületek élhetők maradnak, a közlekedés moderált, a sűrű beépítésű övezetekben intenzíven fenntartott zöldfelületek és közterek szolgálják a lakosság szabadtéri pihenését és találkozását. A családi házas városrészek jól megközelíthetők, központjuk kialakult, a kapcsolódó közterek rendezettek.

2.4 Orosháza jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan, pozíciója a települések hálózatában

Orosháza a történetileg kialakult kistérségének, a jelenlegi Orosházai Járásnak a központja. Fejlett ipara és intézményhálózata révén funkcionális vonzáskörzete Csongrád megye határmenti falvaira és Békés megye délnyugati részére is kiterjed. Középváros, amely a Békési-hát nyugati részének és a kapcsolódó dél-békési területnek a legnagyobb településeként híd-szerepet is betölt az ország többi része felé és a határon túlnyúló kapcsolatok, együttműködések tekintetében. Központi funkcióit a csökkenő, majd alacsonyabb szinten beálló népességszáma mellett is megtartja. A hazai településhálózatban elfoglalt pozícióját meghatározza, hogy a Budapesttől távoli, országhatár menti városöv délkeleti elemét képező Békéscsabai agglomeráció része Gyula és Békés városokkal együtt.

2.5 Településfejlesztési elvek rögzítése

A fejlesztés gazdasági, társadalmi és környezeti szempontú megközelítései nem választhatók szét független elemekre: bármely irányú beavatkozás hatást gyakorol a többi területre is. A várható hatások feltérképezése meg kell, hogy előzze a fejlesztés lépéseit. Azok a beavatkozások tekinthetők sikeresnek, melyek kedvező irányba mozdítják a többi terület folyamatait is. A tárgyiasuló fejlesztések mellett a humán szférát belsőleg erősítő akciók, programok, kapcsolati lehetőségek, információ-átadások hasznossága is nyilvánvaló és ár-érték arány tekintetében kifizetődőbbek is lehetnek, mint a fizikailag megfogható eredmények. Együttes alkalmazásuk, az *integrált megközelítés*, a fejlesztési források megszerzése és felhasználása során egyaránt nagyobb hatékonyságot eredményez. A komplex programokat több operatív programból, uniós és hazai források kombinációjával, magántőke bevonása mellett is lehet finanszírozni.

A településfejlesztés során kiemelten fontos a *fenntarthatóság elvének követése*, környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt. A környezeti fenntarthatóság elsősorban az épületek energiahatékonyságának javítását, megújuló energiák használatát és az ésszerű hulladék- és vízgazdálkodást foglalja magában. A város népességmegtartó képességének fejlesztése, erősítése kívánatos, olyan körülményeket (lakás, közmű, otthonos településkép, hagyományápolás) kell teremteni, ami az itt élőket is marasztalja és másokra is vonzó hatást gyakorol. Mind a természeti, mind az épített környezet védelme, az ökológiai szempontból előnyös adottságok (köztük Gyopáros szikes tórendszere és parkerdői) megőrzése, a tájhasználat tudatos alakítása fontos szempont.

A gazdasági életben az egymásra épülő, egymás tevékenységét kiegészítő, az új technológiákat innovatív módon integráló vállalkozások biztosíthatnak fenntartható fejlődést. A közlekedési kényszer csökkenése versenyelőnyt jelent, ezáltal a vállalkozások fennmaradásának nagyobb az esélye. A szállítási idő és távolság redukálható az ésszerű együttműködésekkel, a lakóhely és munkahely közelítésével és a helyi piaci igények belső forrásból való ellátásával. A „belső” körbe a környező települések is beletartoznak, főként a békéscsabai agglomeráció, valamint Dél-Békés és Arad-megye vállalkozásaival érdemes kooperálni azok közelségére való tekintettel.

Orosháza saját erőforrásainak teljes kihasználásával (ingatlan-hasznosítás, kapacitás-kitöltés, emberi erőforrás-gazdálkodás), szükség szerinti átcsoportosításával relatíve alacsonyan tarthatja működési költségeit. A rugalmas alkalmazkodás elve egyre inkább előtérbe kerül. A felgyorsuló változások korában a naprakész válaszok gyors megtalálása, a rossz irányú folyamatok azonnali transzformálása szükséges.

A döntéseket a lakosság részvételével kell meghozni. A közösen eltervezett tevékenységek a felelősségérzeten keresztül és a közvetlen sikerélmény kilátása által a célok teljesebb megvalósulásához vezetnek. Az uniós szándékok szerint támogatandó az info-kommunikációs technológiák beépülése a tájékoztatás, tervezés, előkészítés, létrehozás, megosztás és értékelés folyamataiba. Könnyen belátható, hogy az információ- és a tudás- transzfer nagyobb erőket tud megmozgatni a társadalom „becsatornázottsága” segítésével.

3. CÉLOK

Orosháza elérendő jövőképe, a településfejlesztési elvek, valamint a város előtt álló kihívások alapján hosszútávlatú átfogó célok jelölhetők ki, melyek megmutatják, hogyan lehet a jövőkép elérése érdekében a város meglévő belső erősségeire támaszkodni, gyengeségeit ellensúlyozni, a külső veszélyek fenyegetését enyhíteni és a kívülről érkező lehetőségeket kihasználni.

3.1 Településfejlesztés átfogó célkitűzései

Városunk 2030-ig elérendő célállapotának eléréséhez a következő hosszútávlatú célkitűzések megvalósításán keresztül vezet el az út:

1. Átfogó célkitűzés

Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodóképes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése

2. Átfogó célkitűzés

Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással

3. Átfogó célkitűzés

Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, zöldebb környezettel

A társadalom fejlesztése prioritást élvez a várható változások tovagyűrűző hatása miatt. A nyitott, együttműködő, innovatív szemléletű emberek könnyebben megtalálják az optimális megoldásokat a felmerülő problémákra és eredményesebbek a megvalósítás során. Eltárgyiasult világunk nélkülözi a közös akarat erejébe vetett hitet, amellyel pedig „hegyeket lehet megmozgatni”. Orosháza lakosai képesek lesznek a helyi társadalom rejtett tartalékainak feltárására, mert nyilvánvaló, hogy e nélkül nem fordítható meg a népességfogyás, nem mérsékelhetők a globális elvándorlási jelenségek helyi hatásai.

A város fogadókész kell, hogy legyen a gazdaság bővülésére, hiszen története során eddig is a mezőgazdaság és az ipar volt a fejlődés motorja. Részben a társadalom fejlődése is növeli a fogadókészséget (humán erőforrás), de infrastruktúra kiépítésével is támogathatók a vállalkozások. A helyi és a térségi gazdaságot a makrokörnyezetbe ágyazó gyors közlekedési hálózatok közelebb hozása azonban csak települések összefogásával és érdekérvényesítésével lehetséges.

A fenntarthatóság a város működésének összes szintjére és területére vonatkozó elv, az energetika, a közlekedés és a zöldfelületi hálózat célzott fejlesztése azonban prioritást élvez, mert nagymértékű előrelépést eredményez.

3.2 Részcélok

Az átfogó célok kezelhetősége érdekében jobban körvonalazott részcélok állapíthatók meg, melyek már – jellegüktől függően – városrészekhez, területekhez is köthetők.

Orosháza fejlesztésének koncepcionális céljai az alábbi részcélokra tagolhatók.

Orosháza településfejlesztésének részcéljai:

- **Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés**
- **Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer**
- **Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmusfejlesztés**
- **Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)**
- **Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel**
- **Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján**
- **„Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása**

3.2.1 Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés

Városi média

Orosháza meglévő kommunikációs felületei továbbra is maradjanak nyitottak a közösségi események, kérdések és problémák felvetése és megbeszélése előtt. Médiában, rendezvényeken, kiállításokon kapjanak nyilvánosságot és bátorítást a fiatalok művészi önkifejezésének próbálkozásai. Váljanak ismertté a helyi társadalom számára élő tapasztalatul szolgáló és tágabb kitekintést biztosító orosházi életutak.

Intézményi IKT

Az intézmények informatikai fejlesztésével és hálózatba kapcsolásával, valamint a hálózat okos felhasználásával váljanak nyomon követhetővé és átbeszélhetővé céljaik, elveik, működésük, problémáik és a problémára adott válaszaik.

Rendhagyó újítások

A városi élet különböző szegmenseinek, szereplőinek, korosztályainak, érdekeinek találkoztatása – beleértve a nem megszokott társításokat is, mint például gazdaság-művészet, oktatás-gondoskodás, energetika-egészségügy, hitélet-környezetvédelem stb. – új megközelítési módokat és szemléletet, új értékeket hozhat létre. Az eddig fel nem ismert közös érdekekre is rávilágíthatnak a párbeszédek, melyeket az érdeklődés felkeltése révén sikerrel kamatoztathat a város.

Az önkormányzati fejlesztési tevékenység tervezése a lakosság bevonásával, interaktív módszerrel, a megvalósítás és értékelés szintén társadalmi részvétellel történjen.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A város életének „ön-kormányzása” mélyreható változásokat vetít előre. Jobban magukénak érzik a várost azok, akik látják helyzetét és problémáit, résztvehetnek a közösségi elhatározások előkészítésében és véleményükre kíváncsi a közösség. Többféle érdek és szemlélet találkozása árnyaltabb döntéshozatalt eredményez. A város irányítása erősebb közösségi kontroll alá kerülhet, hitelesebbé válhat. Az érvelés képessége jobban kifejlődhet, a diskurzus tartalmasabb lehet. Mások meghallgatása toleránsabbá teszi a társadalmat.
- Az önkifejezés lehetőségével bátorított fiatalok nyitottabb, öntudatosabb, érdeklődőbb, vállalkozó szellemű felnőttekké válhatnak, nagyobb eséllyel találhatják meg boldogulásukat és sikereik révén jobban kötődnek városukhoz.
- Tanulságos orosházi életutak vagy személyes problémamegoldások megismerése motiválhatja a fiatalok saját életpályájának megtalálását, növelheti a tanulási kedvet, értékesebb munkaerő nevelődhet ki.
- A közösség által nyomon követhető intézmény-ellátási rendszer biztonságérzetet, kiszámíthatóságot és szorosabb kontaktust eredményez, mindkét részről a bizalom válik alapállássá. Az ellátottak elégedettebbek lesznek városukkal. Az aktív együttműködés javítja az ellátás hatékonyságát.
- Az érdeklődés felébresztése mások tevékenysége és közös ügyeink iránt innovációs erőt jelent. A meghökkentés, a szokatlan kérdésfeltevés, a váratlan helyzetek előidézése gondolkodásra késztet és nagyobb adaptációs készséget fejleszt ki. A társadalom könnyebben felismeri saját problémáit és rugalmasabban megtalálja az alkalmas válaszokat.

3.2.2 Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer

Bizalomra építkezés

Az intézmény-hálózat jó színvonalának megtartása csökkenő népességszám mellett akkor lehetséges, ha működése kapacitás-hatékony, az üzemeltetés költségkímélő, az ellátó-helyek összehangoltak és a humán-erőforrás felkészült. Fontos szem előtt tartani a már említett bizalmi alapállást, amellyel külön költség nélkül képes jelentősen javítani az intézmény megítélését, az ellátottak közérzetét.

Óvodák

Az óvodai nevelésben fokozott figyelmet kell fordítani az elért szakmai színvonal megtartására, a városon belüli jó gyakorlatok átvételére, a különböző fenntartású intézmények közötti szakmai kapcsolat kiépítésére és a szegregációs jelenségek megelőző kezelésére.

Közoktatás	A közoktatásban a korosztályi adottságokhoz jobban alkalmazkodó, érdekesebb, élményszerűbb tudásátadásra kell törekedni, felhasználva az informatikai eszközöket és élve a szabadban, releváns helyszínen történő foglalkoztatás lehetőségével. Utóbbihoz városi közterek és közkertek, gumiszőnyeges forgalom-mentes futópálya kialakítása szükséges. A mindennapos testneveléshez a tornaterem-tornacsarnok alapterületet növelni szükséges és tanuszodát kell emelni a városközponti iskolákhoz 10 perc gyaloglási távolságon belül. A kötelező tanrendi elemek mellett a tanulók érdeklődésére számot tartó, önkifejezést segítő foglalkozások (kultúra, művészetek) és sportlehetőségek álljanak nyitva az iskolákban, az intézmények közötti átjárhatóság biztosításával. A pedagógusok folyamatos továbbképzése, a jógyakorlatok átadása-átvétele, a kollegialitás felépítése elengedhetetlen. A tanulásra motiváló módszerek beiktatásával az oktatás eredményessége növelhető, ilyen eszköz lehet az elérhető állapot tanult, képzett szakemberek általi illusztrálása (modell), segítve a pályaválasztást is. A nyelvi készségek fejlesztése hangsúlyozott fontosságú, nemzetközi intézményi és személyes kapcsolatok kiépítésével, anyanyelvi tanár alkalmazásával, egyéb módokon hatékonyságát növelni szükséges.
Szakképzés	A szakképző intézmény térségi gazdaságba való beágyazottsága, piacképes szakmaszerzési kínálata kölcsönös előnyökhöz vezethet. A mezőgazdasági irányultság megtartása városi érdek.
Felnőttképzés	A felnőttképzés lehetősége álljon nyitva a lakosság számára, hiszen az életen át tartó tanulás esélyt ad az önbecsülésre, rugalmas alkalmazkodásra, sikeres munkavállalásra.
Felsőfokú képzés	Orosháza továbbra is adjon otthont felsőfokú oktatásnak. A város és az intézmény együtt keresse a lehetőségeket a versenyképesség, fenntarthatóság, innovációs potenciál növelésére, hogy az oktató- és kutatótevékenység mellett az ifjú korosztály kreatív fejlesztésének bázisává is váljék. Helyi ösztöndíjrendszerrel és a diákok gyakorlatszerzésének segítésével támogatni szükséges a tudásműhely kialakulását.
Közművelődés	A város közművelődésének intézményes színtereire (művelődési ház, városi könyvtár, területi múzeum, zeneiskola) és virtuális helyszíneire (helyi média) fokozott felelősség nehezedik a hagyományos értékek devalválódása elleni küzdelemben, amelynek tétje nem kevesebb, mint nemzeti és helyi identitásunk elvesztése és Orosháza hanyatlása. Számos civil- és magánjellegű kulturális létesítmény teszi még színesebbé a város életét. A kultúra és a művészet köreiből karizmatikus személyiségek érkeznek a város társadalmába, összekovácsolódott csoportok nőnek ki. A legtevékenyebb civil szerveződések e területekhez köthetők, nem is beszélve az idegenforgalomban betöltött szerepükről. A vizsgálatok alapján az intézményekre nyugodtan rá lehet bízni saját fejlődési pályájuk alakítását, ehhez a működési feltételek biztosításával kell hozzájárulnia a városnak. Kis összegű támogatások nagy segítséget nyújthatnak a civil- és magán művelődési létesítményeknek.
Sportélet	A város sportélete a helyi energiák egyik keletkezési helye. A rendszeres sportolás számtalan haszna nyilvánvaló, versenyszinten pedig közösségformáló erő. A húzó sportágak nagyrendezvényeit is befogadó sportcsarnok létesítésének lehetőségét és módját kell megtalálni a hosszútávlatú üzemeltethetőség kiemelt szempontját figyelembe véve.
Egészségügy	A város egészségügyi ellátásának alapja a Kórház, amelynek vonzásterülete Orosháza központi funkciói közül a legnagyobb kiterjedésű. A sokrétű egészségügyi alap- és

szakellátási mód és -hely működésének összehangolása feltétlenül szükséges a fenntartható feladatellátáshoz. Biztosítani kell a működés fizikai kereteit (épületek, parkolók) és korszerű felszereltségét. A Kórháznak keresnie kell a tartósan stabil gazdálkodását megalapozó specifikus feladatvállalást, olyan szakellátás kialakításával, amely térségi hiányt pótol.

Szociális ellátás

A személyes gondoskodás szerteágazó feladatrendszerét Orosházán központi intézmény látja el. A kötelező ellátási feladaton túlmenően önként is vállal a város számos segítő szolgáltatást, amely az elesett, idős, hajléktalan, problémákkal küszködő vagy sérült emberek számára mentőövet jelent. Nagyban hozzájárulnak a szociális közellátáshoz a nonprofit és civil szféra feladatvállalásai. Az idősödő népesség-összetétel miatt fokozott igény jelentkezik az idősek bentlakásos és nappali ellátására. A mennyiségi fejlődés kevésbé szükséges, azonban az épületek állapota általában elavult, korszerűsítésre és energia-takarékosságot is célzó felújításra szorulnak.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A lakosság elégedettebb lesz az intézményellátással, erősebben kötődik a városhoz.
- Erősödik Orosháza központi szerepköre.
- Egészségesebb, tanultabb, öntudatosabb lesz a lakosság, sikeresebbé válik a továbbtanulásban és munkavállalásban és nagyobb eséllyel találja meg helyét a társadalomban.
- Esélyegyenlőség a szellemileg, fizikailag, helyzetükből fakadóan leszakadó lakosok számára
- Összetartó közösségek szerveződnek, helyi energiák képződnek.

3.2.3 Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turisztikai fejlesztés

Ipari Park

Az Ipari Park szabad területeinek fogadókészsége növelhető a betelepülők számára a terület beruházás-előkészítésével (terepfeltöltés, igény szeritni parcellázás, közmű infrastruktúrák kiteljesítése). Célszerűnek látszik az üzleti szolgáltatások körének bővítése (portaszolgálat, hídmérleg, rakodó- és parkolóhelyek). Kiemelten kezelendő a fiatal kezdő vállalkozók starthelyzetbe hozása, valamint a munkahelyteremtő és széles körben tovagyűrűző termelés támogatása. A terület teher- és hivatásforgalmának segítése érdekében szorgalmazni kell a város déli elkerülőútjának mielőbbi megvalósulását és bekapcsolását a 47-es számú elkerülőút gyopárosi leágazásába vasúti aluljáróval.

Turizmus-fejlesztés

Gyopáros idegenforgalmi potenciáljának kiaknázása és fejlesztése kitörési pont Orosháza jövőjének alakításában. A fejlesztés a folyamatos szolgáltatás-bővítésre, a wellness-családi profil továbbépítésére és marketing-fejlesztésére, a térségi termék- és rendezvénykínálatok sajátos élménykörré való összefűzésére és hatékony értékesítésére alapozható. A szikes tórendszer és a parkerdő nyújtotta természeti értékek, valamint az országos jelentőségű lovaspálya egészítik ki a „vivő” látványosságokat, melyek frappáns ötvözete, egymásra épülő, logisztikailag is jól megszervezett kínálata hosszabb ideig a térségben tarthatja a szállóvendégeket.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A város ipara újabb vállalkozásokkal bővül. A meglévő vállalkozások jobban fejlődnek az üzleti szolgáltatások fejlődésének köszönhetően.
- Az önfoglalkoztatás bővülésével a lakosság aktivitása növekszik.
- A város déli elkerülőútjának megvalósulása javítja az Ipari Park és a déli városrész megközelíthetőségét, a vasúti aluljáró révén közvetlenül összeköti Gyopárost a Szegedi úttal kerékpáros és gyalogos forgalom tekintetében is.
- Gyopáros sikeres fejlődése javítja Orosháza imázsát, növeli az idegenforgalmi ágazat jövedelmezőségét, biztosítja a lakosok felüdülését.
- A turisztikai programcsomag részeként a környező települések is részesülnek az idegenforgalmi bevételekből.
- Megőrzésre kerülnek Gyopáros városrész természeti értékei.

3.2.4 Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)

Hiányzó főutak

A város meglévő ipara a térség fejlődésének a motorja, ezért segíteni kell hátrányai leküzdésében, melyek közül legégetőbb az elégtelen közúti megközelíthetőség a nemzetközi útvonalak felől. A gyenge közlekedésföldrajzi adottságok visszavetik Orosháza és Dél-Békés térségének fejlesztési lehetőségeit is, súlyosbítva a határmentiségből fakadó egyéb problémáikat. Orosházának hathatós lobbi-tevékenységgel, szükség szerinti területbiztosítással, a településcsoport érdekeinek összehangolásával és képviseletével elő kell mozdítania a főút-sűrűség növekedését a térségben. Ezáltal a hamarosan megvalósuló M44 útvonal elérése és a határon túlnyúló (Arad felé irányuló) kapcsolat is javul. Dél-Alföld egészének kapcsolatrendszerét forradalmian megváltoztatná a megyék által egyöntetűen szorgalmazott tervezett K-Ny-i főúti tengely megépülése (Soltvadkert – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent – Orosháza). Az M47 gyorsforgalmi nyomvonal építése a koncepció időtávlatának végére várható (2030), megvalósulása kulcskérdés a térség jövője szempontjából.

Repülőtér

A város tulajdonában lévő működésen kívüli gyepes repülőtér újbóli üzembe helyezését szorgalmazni kell az igények felmérése és a megvalósíthatóság feltételeinek feltárás alapján. Elvben elég nagy (2500 m-nél hosszabb) a rendelkezésre álló terület középméretű gépek fogadására.

Gazdaság-fejlesztés támogatása

A gazdaság dinamikájának megtartására a városnak viszonylag szűk a közvetlen befolyása (pl. szociális szövetkezetek létrehozása, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztés, helyi termék piacok fenntartása, létesítése), a gazdaságfejlesztés támogató programok kedvezményezettjei túlnyomórészt maguk a KKV-k. A gazdaságot segítő egyéb tényezők alakításában, így a kapcsolatépítésben is részt vállalhat a város. Támogathatja a gazdaságfejlődést a rendszeres párbeszéd és a hatékony együttműködés a város, a térség és a vállalkozók között, a közös marketing-elemek kidolgozása és alkalmazása. Fontos a helyi termelés és a helyi piac egymásra találása, a rövid ellátási lánc (REL)

előnyeinek kölcsönös felismerése. Inkluzív eredményt hoz a helyben megtermelt alapanyagok minél nagyobb arányú helyi feldolgozása és a sajátos helyi termékek kifejlesztése.

Határon túlnyúló együttműködés

Dél-Békés perifériára szorult kistérségének felzárkóztatásához kapcsolódva együttműködési híd építhető ki Arad városa felé. Az euro-régióban való együttgondolkodásból és együttes cselekvésből az ipar, a mezőgazdaság és a turisztikai szektor is profitálhat. Megvalósulhat a felhalmozott elméleti és gyakorlati tudás kicserélése.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A város gazdasága a jobb elérhetőség révén jobban teljesít.
- Az idegenforgalom nő a térség jobb elérhetősége miatt.
- A térség vállalkozásainak piacra jutása javul a közös marketing- és termékfejlesztésnek köszönhetően.
- Vállalkozási kapcsolatok épülhetnek ki a határon túlnyúló térséggel, diverzifikálódhat Orosháza és a térség gazdasága.

3.2.5 Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel

SEAP

A város fejlesztésében horizontálisan kezelendő prioritás a megújuló energia-felhasználás részarányának növelése és a racionálisabb energia-felhasználás. Célszerű elkészíttetni a Fenntartható Energia Akcióprogramot (SEAP), amely felméri a város jelenlegi energetikai helyzetét, az energiafogyasztás szerkezetét, ismerteti a megvalósításhoz szükséges intézkedéseket, erőforrásokat, valamint a várható eredményeket, hatásokat.

Geotermia

A város léptékében kézenfekvő célkitűzés a megújuló energiaforrásokban – elsősorban a jelentős mértékű napsugárzásban és a geotermiában – rejlő potenciál kiaknázása. Előnyt élveznek a rendszerszerű energia-felhasználási módok, melyek az egymást kiegészítő igényeket célszerű időbeni és térbeli elrendezéssel szolgálják ki – ez főleg a geotermikus programok esetében elvárás. Orosháza intézményei geotermikus rendszerbe kapcsolhatók, vagy napelemek telepítésével váltható ki a hagyományos energiafelhasználás egy része. Önkormányzati épületek és intézmények energia-hatékonysági célú korszerűsítése és felújítása egészítheti ki a komplex programot.

Szolár-energia, biogáz-erőmű

Fel kell tárni a lehetőségeket a szolár-energia minél nagyobb mértékű kihasználására kommunális és ipari céokra. A mezőgazdaság energia-felhasználását elsősorban biogáz-üzemek kialakítása támogathatja.

Energetikai épület-korszerűsítés

Az energiafelhasználás csökkentése általános elvként követendő. Az intézményeket érintő felújítási munkálatok során lehetőleg minden esetben történjen meg a hőszigetelés és nyílászáró-csere, valamint a fűtési hálózat korszerűsítése.

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklíma kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

Mikroklíma

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A széndioxid kibocsátás csökkenése.
- Élővilág sokféleségének fenntartása (biodiverzitás).
- Környezet zaj-, levegő- és hulladékterhelésének mérséklődése.
- Természeti erőforrások (víz, föld, ásványkincsek) takarékos felhasználása.
- Költségmegtakarítás az intézményi ellátásban.
- Értékét vesztett terület hasznosulása (rekultivált hulladéklerakó).

3.2.6 Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján

SUMP

A város területén belüli hálózatok (közút, közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpáros forgalom, parkolás) egységes, összehangolt fejlesztésének megalapozására SUMP (Fenntartható Városi Mobilitási Terv) és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítendő.

Vasúti közlekedés

A városrészeket széttagolják a vasúti pályák. A kapcsolatok javítása céljából vasúti aluljárón kell a Szegedi útig (474) továbbvezetni a Gyopárost a 47-es főúttal összekötő 4447-es utat. Gyalogos-kerékpáros aluljáró segítheti a városközpont és a Szőlő városrész biztonságos összeköttetését. Elővárosi jellegű közlekedés fejleszthető ki Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – üveggyári megálló között.

Belső közlekedési rendszerek

A helyi közlekedési rendszerek tekintetében a városrészek közötti átközlekedés javítása a cél. A városrészeket összekapcsoló és tehermentesítő jellegű déli elkerülőút megvalósítása nagy fontosságú, mind az átmenő forgalom elvezetésében (az Ipari Park és Orosháza járás D-i része – 47-es főút hódmezővásárhelyi irány viszonylatban), mind a helyi munkába járás (Nyugati városrészből az Ipari Park felé) és teherforgalom tekintetében. A lehető legrövidebb, költségkímélő, a meglévő úthálózatot lekövető nyomvonal tervezendő. Szőlő városrész – Gyopáros átközlekedés megvalósítása a 47-es út meglévő, de használaton kívüli csomópontjának felhasználásával a Tátra utca folytatásában jöhet létre, egyben tehermentesítődik a Szent István út. A Szőlő körút K-i folytatásában „egérút” létesülhet a 474-es útig (Békéscsabai út), amely az előbb említett gyopárosi átkötéssel együtt igazi körúttá teszi a Szőlő körutat. A szerkezeti tervben előirányzott Szarvasi úti vasúti felüljáró megvalósítása nagy távlatban sem reális, elvetendő.

A város gyűjtőúthálózatát ésszerűsíteni szükséges, a valós igények és hálózati szerepkör alapján jól járható gyűrűs és sugaras rendszert kell teremteni, a csomópontok szükség szerinti fejlesztésével. A belváros távlatban csak célforgalomra tervezendő a nagy laksűrűség és az intézmények központi elhelyezkedése miatt.

Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv

Kerékpárúton jól elérhetővé kell tenni minden városrészt, figyelembe véve a munkahelyi intézményi és szabadidős útirányokat és becsült forgalmakat. A hálózatot önálló kerékpárutak, kerékpársávok és kis forgalmú utcák, valamint kerékpárparkolók-megőrzők összefüggő rendszere alkotja majd a készülő Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv alapján.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- Településszerkezet vasúthálózat miatti megosztottságának enyhülése.

- Közösségi közlekedési feltételek javulása (elővárosi vasút jellegű járatok).
- Déli elkerülő út tehermentesíti a belvárost.
- Szőlő városrész úthálózata kiteljesedik, Szent István út tehermentesítődik, Gyopáros felé rövidebb átközlekedés nyílik meg.
- Belváros közlekedési leterheltsége csökken, környezeti állapota tehermentesítődik az átmenő forgalom megszüntetését követően.
- Kerékpárral jól járható lesz a város, kevesebben használnak gépjárművet, javul a környezet állapota.

3.2.7 „Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása

Igényes városi közterületek

A főtér kertépítészeti attrakciója hozzájárult a város imázsához, egyben emelte a városközpont rangját. A kedvező hatású beavatkozás folytatandó újabb központi területek rendezésbe vonásával, elsősorban a gyermekek és az ifjú korosztály által leginkább használt közterületi pihenő- és játszóterek, találkozóhelyek megújításával. A Kölcsey és a Pacsirta utca között felszabadult terület a központi intézményekbe és a leendő sportkomplexumba célforgalom jelleggel érkezők parkolására szolgálhat. Járműmozgásoktól mentes gumi futópálya jöhet létre az Ady Endre és Deák Ferenc utca közötti tömb körül. Komplex közterületfejlesztés valósítható meg a városközpont északi folytatásában és a lakótelepi környezetben.

A városi zöldfelületek mennyisége és minősége is folyamatos fejlesztést igényel. A lakótelepeken a közkertek intenzív használata beltejesebb kialakítást követel. A Mikolay kert felújítása szükséges. Új közpark (esetleg tematikus park) alakítható ki a Fürdő utcai volt tómeder helyén. Ütemezetten meg kell valósítani az intézménykertek felújítását. Kedvező adottsága Orosházának a Gyopárosi parkerdő tekintélyes területe és kedvező fekvése, melyet felújítással rendbe kell hozni. A vasútvonalak melletti „hulladék" zöldfelületek fásítandók.

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz

A klímaváltozással összefüggésben és településesztétikai szempontból egyaránt jelentős hozadéka van a zöldfelületek fejlesztésének, melyeket minél előbb ütemezetten meg kell kezdeni. Az utcai zöldsávok rendezésével és fasorok kiültetésével teljessé válhat a jóléti zöldfelületi rendszer. A zöldfelületekben megbújó közterek megfelelő „bebútorozás" (padok, ivókutak, műalkotások, díszvilágítás) és burkolatrendezés, valamint fedett-nyitott, árnyékadó védőtetők elhelyezése révén a lakóközösség szabadtéri találkozási helyeivé válhatnak, például a Szőlő városrészben, Szentetornyán és Rákóczitelepen.

Építészeti arculat

A város építészeti értékei nagyban hozzájárultak az esztétikus, vonzó városi környezet kialakulásához. A sajátos helyi építészeti vonásokat kiadványokon (például városi naptár) lehet népszerűsíteni és megőrzésüket eszmeileg és anyagilag egyaránt támogatni szükséges. A műemlékeket eredeti formájukban kell az utókornak továbbadni. A város alulhasznált, barnamezős vagy „rozsda"-területeinek új hasznosítást kell találni, mert degradálhatják környezetüket is.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

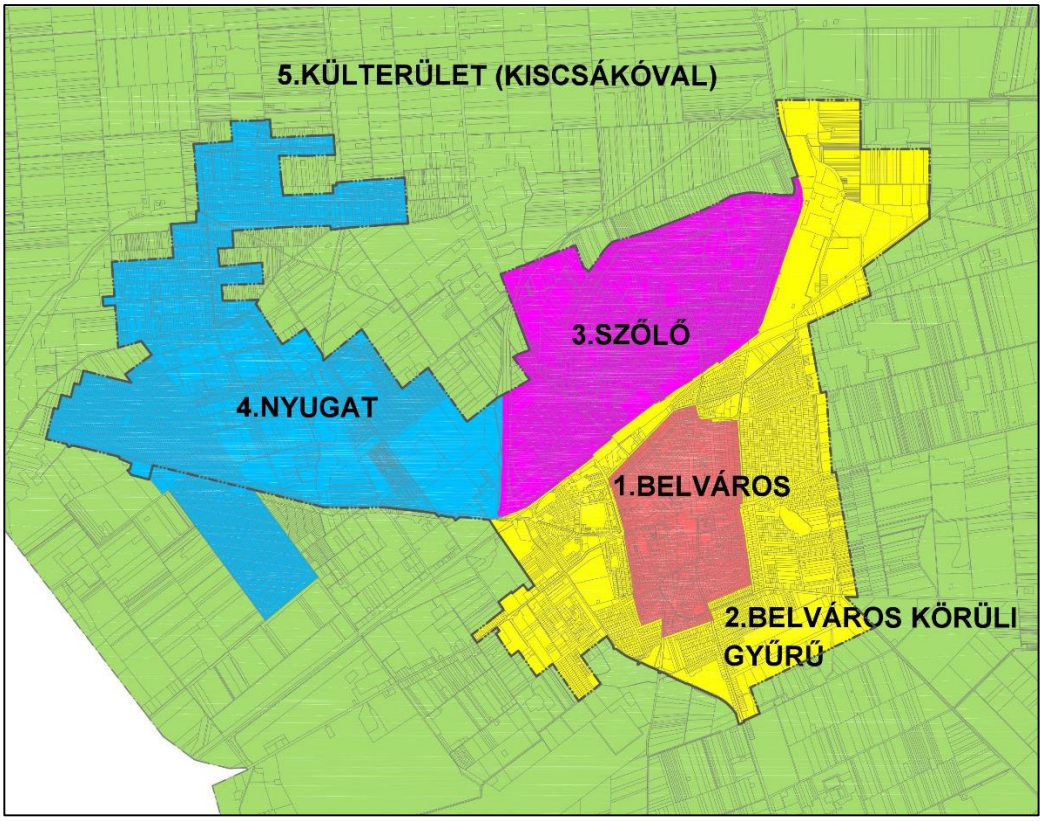
- Közösségformáló közterek megvalósulása.

- Zöldfelületi fedettség növekedése, javuló mikroklíma a legsűrűbben lakott központi területen.
- Hiányt pótló közpark-létesítéssel javul a város zöldterületi ellátottsága.
- Több és jobb állapotú erdők településvédő, városképjavító és mikroklimatikus szerepe érvényesül.
- Építészeti értékmegőrzés, mindamellett, hogy előnyösen formálja a városképet, a város jogos büszkeségére ad okot és kifejezi az elődök iránti tiszteletet, az értékek továbbörökítésének szándékát.
- A barnamezők és rozsdaterületek új hasznosítása ésszerűsítheti az ingatlangazdálkodást és javítja a városképet.

3.3 A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A legtöbb részcél a város egészére érvényes és nem konkrét városrészre, vagy területre irányul, azonban megállapíthatók erősebb és gyengébb érintettségek a városrészek esetében. A város területe a fejlesztések szempontjából öt városrészre bontható a hasonló sajátosságok és fekvés szerint az alábbi ábrán látható módon:

Orosháza városrészei a településfejlesztés szempontjából

Belvárost érintő részcélok

A Belvárost érinti a legtöbb részcél, mivel a funkciók (központi, lakó-, kereskedelmi, stb.) halmozódása miatt itt a legtöbb a teendő. A társadalmi jellegű részcélok (nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés) legjellemzőbben a városközponthoz köthetők, de a Szőlő

városrész, valamint a Nyugat elnevezésű területegységben lévő Szentetornya és Rákóczitelep alközpontjai is értelemszerűen a megvalósulás helyszínei lesznek. A fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés részcéljai többnyire a Belvárosban lévő intézményekre vonatkoznak. Az energia-gazdálkodás témakörén belül főleg a Belvárosban lévő intézményeket vonja be a város a geotermia-rendszerbe és az energetikai korszerűsítésre váró intézmények is zömmel a központban találhatók. A Belvárosban valósul meg a „Zöld-város" fejlesztési részcél legnagyobb része, a rendkívül magas laksűrűség miatt. Az építészeti értékmegőrzésre érdemes épületek zöme a városrészben található.

Belváros körüli gyűrűt érintő részcélok

A Belváros körüli gyűrűben szintén több intézmény működik (egyebek között a Kórház és néhány óvoda), melyek az energetikai megújítás részcélja alapján fejlesztésre kerülnek. A „stabil egészségügy" szintén itt értelmezhető jellemző részcélként a Kórház jelenléte miatt. A közlekedési célkitűzésekben fontos szerepe van a városrésznek, mert a Belváros átmenő forgalom alóli mentesítése a „gyűrű" útjai (például a majdani déli tehermentesítő út) levezető szerepének erősítését feltételezi. Az Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése helyileg mindenestül a városrészhez tartozik. A legtöbb barnamezős- és rozsdaterület is itt található, melyeknek új hasznosítása kívánatos. Erős koherenciát mutat a városrészszel a „gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében" megfogalmazású részcél, hiszen a város összes nagyvállalata, az üveg- és a gépipar, valamint a szárnyas-feldolgozás a belterület ÉK-i részén és a vasútvonal mentén helyezkedik el.

Szőlő városrészt érintő részcélok

Szőlő városrészben elsősorban zöldfelületi jellegű beavatkozásokra lehet számítani, valamint a belső közlekedési hálózatok racionalizálása ad feladatot hosszú távon (Szőlő körút mindkét irányú meghosszabbítása). A „gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer" több ellátási helye is a városrészben található. A Czina iskolát és óvodát a többi hasonló intézményre előirányzott fejlesztések fogják érinteni.

Gyopárost, Szentetornyát és Rákóczitelepet érintő részcélok

Nyugat városrész legjelentősebb fejlesztési részcélja az egész város számára kulcsfontosságú gyopárosi komplex turisztikai fejlesztés. Kedvezően érintik mindhárom részt (Gyopárost, Szentetornyát és Rákóczitelepet) a belső közlekedési hálózati bővítések. Az idegenforgalom kapcsán a kistérség és Dél-Békés településeivel való érdekképviseleti és gazdasági, valamint marketing célú együttműködés (beleértve a határon túli településeket, Aradot és környékét) hasznos lehet a városrész számára. Az intézményfejlesztések a városrész iskoláit, óvodáit, idős otthonait is érintik és egészségügyi intézményfejlesztés is várható.

Külterületet és Kiscsákó településrészt érintő részcélok

A külterületen és Kiscsákón a mezőgazdálkodás a jellemző területhasználati mód, ezért a gazdaságra vonatkozó részcélok mindegyike vonatkoztatható a városrészre. Nem kapott külön említést, de Kiscsákó elszakítottsága a várostesttől kedvezőtlen adottság, amely nem orvosolható teljesen, csak enyhítésére van lehetőség. Az ellátási feladatok vonatkozásában érdemes megvizsgálni a Kiscsákóhoz legközelebbi Nagyszénással történő megállapodást. Intézmények nincsenek a külterületen, viszont a tanyákon él a lakosok 5 %-a, akiknek az ellátását, szolgáltatásokhoz jutását, közbiztonságát az esélyegyenlőség elve alapján biztosítani szükséges. Nem egy tanya építészeti és gazdálkodási hagyományokat őriz és maga az életviteli mód is unikális, fenntartható jellegű, példaként szolgáló. A külterületen a biogáz-energia mezőgazdasági felhasználását szolgáló fejlesztések valósulhatnak meg.

A fejlesztési részcélok értelmezése az egyes városrészekre

Városrészek / Fejlesztési részcélok	Belváros	Belváros körüli gyűrű	Szőlő városrész	Nyugati városrész (Gyopáros, Rákóczitelep Szentetornya)	Külterület (Kiscsákóval)
Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés					
Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer					
Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmusfejlesztés					
Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)					
Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel					
Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján					
„Zöld-város” fejlesztések, építészeti arculat alakítása					

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

3.4 A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó és a részcélok kapcsolata

Orosháza településfejlesztési koncepciójának fő eleme a város 2030 évre vonatkozó jövőképe. A jövőkép a jelenlegi adottságokból kiindulva a várható tendenciákra alapozva fogalmazza meg az előrevetített, elérni kívánt állapotot.

Az átfogó célok a jövőképet három aspektusban tárják elénk a prioritásokat figyelembe véve. A jövőkép és az átfogó célok megvalósulásának útját mutatják meg a részcélok, kijelölve a legfontosabb sarokköveket, melyekre a város stratégiáját érdemes alapozni.

A fejlesztések megvalósítását végig kell, hogy kísérje a fejlesztési alapelvek betartása, melyek horizontális jellegű elvárások napjaink városfejlesztési tevékenységében.

Orosháza Településfejlesztési koncepciójának célrendszere

JÖVŐKÉP

Orosháza erős gazdasága, fejlett idegenforgalma és sokrétű településközi, határon túli kapcsolatai révén stabil megélhetést, színvonalas intézményi ellátást, egyéni kibontakozási lehetőséget és rekreációt nyújtó középváros, amelyre büszkék vagyunk!

ÁTFOGÓ CÉLOK

Nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodóképes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel

RÉSZCÉLOK

Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés	Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer	Ipari Park közlekedési közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmus-fejlesztés	Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében beleértve a határon túli településeket	Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épület-energetikai korszerűsítésekkel	Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján	Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján

FEJLESZTÉSI ELVEK

Fenntarthatóság, integrált megközelítés, közösségi részvétel

A hosszútávú átfogó célok és a részcélok közötti koherencia

Fejlesztési részcélok / Városrészek	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdál-kodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel
Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés			
Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer			
Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmusfejlesztés			
Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)			
Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel			
Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján			
„Zöld-város” fejlesztések, építészeti arculat alakítása			

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

4. A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA A MAGASABB SZINTŰ KONCEPCIÓKKAL

4.1 A jövőkép és az átfogó célok összhangja az Országos Területfejlesztési Koncepcióval

Az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) Ogy. határozata mellékleteként fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK), mely az ország hosszú távú jövőképét, a fejlesztéspolitikai célokat és elveket határozza meg. A jövőkép eléréséhez négy hosszú távú (2030-ig szóló) átfogó fejlesztési célt és tizenhárom specifikus célt határoz meg. Orosháza jövőképe és hosszú távlatú átfogó céljai illeszkednek az ország fejlesztési koncepciójához.
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat létrehozása keretében célnak jelöli az OFTK a funkcionális várostérség, mint módszer és elv alkalmazását, a városok sajátos gazdasági profillal történő fejlesztését, a város-vidék és a határon átnyúló kapcsolatok erősítését. Orosháza céljai párhuzamosak ezzel az elvvel.
Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra épülő fejlesztését, népességmegtartó erejük képességük erősödését. Lényeges elem a mezőgazdaság, feldolgozóipar fejlesztése, a foglalkoztatás növelése, a helyi termelések helyzetbe hozása. Orosháza város törekszik elérni az országos célokat, melyek a koncepció részcéljaiban visszaköszönnek.

A településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott részcélok illeszkedését az OFTK specifikus (hét szakpolitikai és hat területi) céljaihoz az alábbi táblázat mutatja be.

A településfejlesztési koncepció átfogó céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz

Országos Területfejlesztési Koncepció szakpolitikai céljai	Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai
Versenyképes, innovatív gazdaság	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Kreatív tudástársadalom, piacképes térségek, K+F+I	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	-
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel

Országos Területfejlesztési Koncepció területi céljai	Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai
Az ország makroregionális szerepének erősítése	-
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	-
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelés	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	-
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel

4.2 A jövőkép és az átfogó célok összhangja a Békés Megyei Területfejlesztési Koncepcióval

Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-ben, a 3/2014. (IX.09.) KGY határozattal került elfogadásra.

Békés megye *jövőképe*: Békés megye értékeinek megtartásával alkotó-, innovatív megújításával Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérsége, a hazai megújuló agrárium szervező ereje kíván lenni.

Békés megye fejlesztésének *átfogó céljai* 2020-ig: a megyében élők életkörülményeinek javítása, a megye fenntartható gazdasági és társadalmi viszonyainak megteremtése, a foglalkoztatás javítása.

A Koncepció kifejti, hogy gazdasági súlyát tekintve Orosháza a megyeszékhely kiugró szerepe mellett Gyula és Szarvas társaságában komoly térszervező erővel bír. A megyének összességében szerény gazdasági súlya van és erősen centralizált térszerkezettel rendelkezik, az előbb említett városok dominálnak. Külső kapcsolódási esélyeit rontja a gyorsforgalmi utak hiánya és a szomszédos megyékben lévőkre vezető gyenge minőségű főutak. A közép- és nagyvállalatok száma szinte minden ágazatban csekély és lassú a cégek evolúciója. A megye leszakadó kistérségei közé tartozik a Mezőkovácsházi Járás területe. Orosháza saját koncepciójában hídszerepet vállal Dél-Békés leszakadó területeinek a gazdasági vérkeringésbe való bekapcsolására, az országos közúthálózatba való betagozódást szorgalmazva.

A BmTFK négy stratégiai célt és négy prioritást nevez meg, melyekhez Orosháza Településfejlesztési Koncepciójának jövőképe és átfogó céljai az alábbi táblázat szerint illeszkednek.

A településfejlesztési koncepció átfogó céljainak illeszkedése BmTFK céljaihoz

Békés Megyei Területfejlesztési Koncepció Stratégiai céljai	**Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai**
Értékalapú gazdaságfejlesztés	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Térségspecifikus brandek fejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Társadalmi-gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható továbbfejlesztése	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel
Békés Megyei Területfejlesztési Koncepció prioritásai	**Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai**
Gazdasági struktúra megújítása	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Megye térszerkezetének továbbfejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel
Emberi erőforrás-fejlesztés	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése

5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

5.1 A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Jelen Koncepció a Megalapozó vizsgálatokra támaszkodik, amely egyben a párhuzamosan készülő Integrált Településfejlesztési Stratégiát és az új Településrendezési eszközöket is megalapozza. A vizsgálatok friss adatokra – leginkább a 2011. évi népszámlálásra, a város adatszolgáltatására, dokumentumaira és a helyi interjúk tapasztalataira – támaszkodva feltárták a társadalmi, gazdasági és környezeti helyzetet és a műszaki infrastruktúrát.

Orosháza népessége hosszútávon 25 000 fő körül tervezendő. A népesség összetételét tekintve – a legkedvezőbb forgatókönyv mellett is – elöregedő tendenciát kell feltételezni, amelyre az intézményhálózat szintjén fel kell készülni. Pozitív diszkriminációval kezelendő társadalmi réteg a fiatal korosztály, különösen a fiatal családok.

A város gazdaságának szilárd bázisait, a meglévő vállalkozásokat a fejlesztés motorjaként, vezetőiket az önkormányzat legfőbb partnereiként szükséges kezelni. Törekedni kell a gazdasági potenciált növelő beavatkozásokra, elsősorban a tovagyűrűző hatású termelő ágazatokban, a nagy hozzáadott értéket előállító, innovatív szektorban és a helyi élőmunkára igényt tartó ágazatokban.

A környezet jelenlegi állapotát (2015.) fenntartandó, javítandó kiindulási helyzetnek kell tekinteni, a minőségromlással járó változások kerülendők, vagy egyidejűleg állapot-kiegyensúlyozó intézkedésekről kell gondoskodni.

5.2 A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Közlekedés

A város *közlekedési hálózatának* alakítása során alapkiindulásként veendők figyelembe a Békés megyei Területszerkezeti Tervben előirányzott országos út-nyomvonalak. A belső hálózatokra (közút, közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpáros forgalom, parkolás) vonatkozóan lehetőség szerint SUMP (Fenntartható Városi Mobilitási Terv) és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítendő. A hálózatok egységes, összehangolt fejlesztésére kell törekedni az alábbi elvek mentén:

- A tervezett országos utak nyomvonalainak területi igénye szabvány szerint biztosítandók.
- A déli tehermentesítő (elkerülő) útszakasz a 4447 út vasút alatti átvezetésével tervezendő. Középtávon a nyomvonal megtervezésével kell elősegíteni a mielőbbi megvalósulást.
- Szőlő városrész és Gyopáros között gyűjtőút tervezendő a 47-es elkerülőút kiépített útcsatlakozásának felhasználásával (Tátra utca folytatása).

- A Szőlő körút K-i továbbvezetése érje le a 474 számú (Csorvási) utat a Szeged-Békéscsaba vasútvonal É-i oldalán maradva.
- A Szarvasi úti vasúti felüljáró a szerkezeti tervből törlendő, a villamosított vonal fölötti átvezetés megvalósítása nem reális.
- Kerékpárút átvezetés tervezendő a vasút alatt a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca vonalában a Szőlő városrész felé.
- A városközpont az átmenő forgalomtól mentesítendő, célforgalmú parkolók jelentős számban csak a határoló gyűjtőutak mentén és a megfelelő szélességű Kazinczy utcában tervezendő.
- Törekedni kell arra, hogy a város kerékpárral jól átjárható legyen kerékpárutak, kerékpársávok és kisforgalmú feltáróutak hálózatán.
- Javítandó a tömegközlekedés a belterület 47-es főút által elválasztott területei között, valamint a lakóhelyek és a legnagyobb dolgozói létszámú munkahelyek között.

Közműhálózatok

A város ivóvíz-ellátó hálózatában – az ivóvízminőség-javító beruházást követően – jelentősebb új nyomvonalakat nem kell tervezni. A kiépített szennyvízcsatorna-hálózatba az üdülőterület is bevonandó és Gyopároson biológiai szennyvíztisztító tervezendő. A csapadék-hálózat kialakítására koncepció-terv készítése szükséges. A belváros sürgősen megoldandó problémái prioritással kezelendők. A klímaváltozás hatásainak enyhítésére csapadékvíz-visszatartási kapacitás tervezendő. Ösztönözni kell a magántelkek csapadékvíz-visszatartását is.

Az energiaközművek rugalmas alkalmazkodása kívánatos a felmerülő igényekhez, figyelembe véve az alternatív-energia források minél nagyobb mértékű bevonását a rendszerekbe. A belvárosban geotermikus közműellátás kiépítését kell tervezni.

A város elektronikus hírközlési hálózatait az info-kommunikációs technológia térnyerését figyelembe véve kell tervezni.

Területfelhasználás

A város közigazgatási területén a mezőgazdaság elsődlegességét kell biztosítani. Az erdők – lényegesen kisebb eltartóképességüket figyelembe véve – csak szerény mértékben növekedjenek, elsősorban a beépített várostest védelmére, a szántótáblák szél elleni megóvására (erdősávok) és az értékes gyepekhez társulva, tájképalakítás és biodiverzitás-növelés céljából. Az országos ökológiai hálózat elemei a természetvédelmi szempontok prioritásával kezelendők a Településrendezési eszközökben. A mezőgazdasági majorok a város gazdasági életének fontos helyszínei, ezért – a többi művelésből kivont földrészlettel egyetemben – legyen biztosítva a tényleges használatuk folytatásához szükséges építési lehetőség. A tanyák, mint az intenzív és fenntartható gazdálkodási formák színterei, valamint a kevés megmaradt gyümölcsös, szőlő és kert területfoltjai élvezzenek építésjogi előnyöket.

A beépített területek jelentős expanziója – a népesség csökkenésére tekintettel – kerülendő. A lakóterület kismértékű kiegészítése mellett a meglévő beépítés kiegyensúlyozott, környezetminőségben egyre igényesebb fejlődése biztosítandó. A családi házas városrészek központjaira lehetőleg készüljenek beépítési javaslatok, melyek a lakosság partnerségével adnak megoldást a közösségfejlesztő térképzésre, kert- és tájalakításra.

Gazdaságfejlesztésre célszerű előkészíteni a második Ipari Parkot is. Indokolt az önkormányzat elővásárlási jogát megalapítani és – egyetértés esetén – vevőkijelölési jogot szerezni a befektetési feltételek javítása érdekében.

A barnamezőket és a rozsdaterületeket olyan rendeltetésbe kell besorolni, amely elég rugalmasságot ad az előre ki nem számítható új hasznosítás számára.

Gyopárosfürdőn és az üdülőterületen a vendégforgalom növekedése, az idegenforgalmi kínálat bővülése, a környezeti minőség emelése a cél. A fürdőbejárat közelében üzletsor és nyitott-fedett korzó helyét kell biztosítani. Megfontolandó a lakótelek-méretekkel kialakított telektömbök lakóterületbe való átsorolása az előnyök és hátrányok figyelembe vételével. A lakóterületi átsorolás a lakáskedvezmények révén a terület nagyobb arányú igénybevételét (beépítését), a város üresen álló telkeinek jobb értékesíthetőségét biztosítja, ezzel szemben viszont az ingatlanokra kivetett adó csökkenését vonja magával.

Zöld-város

A város természetes környezetének megtartására általánosságban hangsúlyt kell fektetni. A jelentősebb építési programok lehetőleg zöldfelület-fejlesztéssel karöltve valósuljanak meg. Nyerjenek nagyobb teret a szabadidő-eltöltés aktív formái, a séta, sport, játék, a közösségi események. Pótlódjon a város hiányos közpark-ellátottsága. A zöldfelületi hálózatot kiegészülő és új egységes fasorok fogják egységbe.

5.3 Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Orosháza város 2010-ben elkészítette a régészeti és építészeti értékek Örökségvédelmi Hatástanulmányát. A tanulmány a szakmai elvárásoknak megfelelő részletességű. A Településrendezési eszközök készítése során az országosan védett objektumok adatait az országos nyilvántartás alapján frissíteni szükséges.

A város régészeti lelőhelyeit a Településrendezési eszközökben rögzíteni szükséges, hogy megfelelő védelemben részesülhessenek. A településfejlesztési beavatkozásokkal el kell kerülni a lelőhelyeket és védőzónájukat. A Nagytatársánc, amely az Alföld legnagyobb szabású egykori földvára, sérülékenysége és egyedülálló értéke miatt külön figyelmet érdemel, bemutatóhellyé fejleszthető.

Orosháza épített környezete is értékeket hordoz. Az utolsó megtelepedés óta eltelt negyed évezredben alaposan átformálódott a város, de központjában jó néhány épület őrzi létrejöttének eredeti állapotát.

Részlet az örökségvédelmi hatástanulmányból: Orosháza kialakulása (Nagy Dorottya rajza)

A belterületen műemléki védettség alatt áll az evangélikus egyház által emelt Mikszáth Kálmán utcai épületegyüttes a városközpontban, továbbá a Gémes palota (Dózsa György utca 22.) Tájház (Dózsa György utca 22.) és a Zombai utcai Magtár (9. szám). A külterületen a kiscsákói Geist Gáspár kert, kastély, kápolna és melléképület, valamint a külterületi (Belsőmonor településrészen lévő) Holecska tanya épületegyüttes (tanyaház, csárda, ólak, góré, szín).

Helyi jelentőségű védett értékek a városközpontban és közelében szétszórtan találhatók, melyek értékfelvétele 2010-ben megtörtént. Megóvásukra támogatási alapot kell létrehozni, mert hathatós segítség nélkül a tulajdonosok nem tudják finanszírozni a szakszerű állagmegóvást és az értékek gyors pusztulásnak indulhatnak.

OROSHÁZA VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK, INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

2016.

Jóváhagyásra előterjesztett dokumentáció

TERVEZŐK:

Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006) Várkonyi Gábor településmérnök
Társadalompolitikai szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Gazdaságfejlesztési szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Zöldfelületi és tájrendezés	Vakula Réka (TK 01-5261)
Közlekedés	Bombolya Erzsébet (Tkö 06-0349)
Víziközművek	Patkós Margit (TV 06-0006)
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (Te, TH 06-0467) Ivánkovits Imre Tóbiás Zoltán
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Oroháza Város Önkormányzata

Barák Anita	Városfejlesztési irodavezető
Novák Péter	Városi főépítész
Püspöki-Sinka Edit	Városfejlesztési iroda
Karsai Sándor	Városfejlesztési iroda
Horváth József	Önkormányzati képviselő
Kovács György	Igazgatási irodavezető
Vargáné Szluka Izabella	Szociális csoport
Patyi Gábor	Kulturális csoport
Kiss László	Jövő Építők TDM
Oláh Viktor	Városfejlesztési iroda
dr Kóródi Attila	Jogi csoport

TARTALOMJEGYZÉK

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ 10

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ 12

1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK 12
1.1.1 Településhálózati összefüggések 12
1.1.2 Orosháza helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok 14
1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA 15
1.2.1 Összefüggések az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval (OFTK) 15
1.2.2 Összefüggések Békés Megye Területfejlesztési Koncepciójával és Programjával 18
1.2.3 Kapcsolódás egyéb releváns fejlesztési dokumentumokhoz 24
1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA 25
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT) 25
1.3.2 Békés Megye Területrendezési Terve (BmTrT) 29
1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK OROSHÁZA VÁROS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI 34
1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK 34
1.5.1 A hatályos Településfejlesztési Koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai 34
1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések 36
1.6 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK 36
1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök 36
1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei 37
1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA 39
1.7.1 A népesség főbb jellemzői 39
1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok 47
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők 48
1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA 50
1.8.1 Humán közszolgáltatások 50
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása 54
1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA 57
1.9.1 Orosháza gazdasági súlya, szerepköre 57
1.9.2 Orosháza főbb gazdasági ágazatai, jellemzői 57
1.9.3 A gazdaságfejlesztés eszközei, lehetőségei, korlátai 61
1.9.4 A gazdasági szervezetek fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések 62
1.9.5 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők 63
1.9.6 Ingatlanpiaci viszonyok 64
1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE 65
1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program 65
1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere 67
1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység 67
1.10.4 Foglalkoztatáspolitika 68
1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás 68
1.10.6 Intézményfenntartás 69
1.10.7 Energiagazdálkodás 69
1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK 69
1.12 TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA 70
1.12.1 Természeti adottságok, tájszerkezet 70
1.12.2 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek 72
1.12.3 Ökológiai hálózat 80
1.12.4 Egyéb természeti értékek 81
1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA 81
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei 81
1.14 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA 95

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata 95
1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata 101
1.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter 102
1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése 103
1.14.5 Az építmények vizsgálata 103
1.14.6 Az épített környezet értékei 119
1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái 124
1.15 KÖZLEKEDÉS 125
1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok 125
1.15.2 Közúti közlekedés 125
1.15.3 Közösségi közlekedés 129
1.15.4 Kerékpáros közlekedés 132
1.15.5 Parkolás 133
1.16 KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG 133
1.16.1 Víziközművek 133
1.16.2 Energia 137
1.16.3 Elektronikus hírközlés 142
1.17 TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM 144
1.17.1 Talaj 144
1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek 147
1.17.3 Levegőtisztaság és védelme 155
1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés 161
1.17.5 Sugárzásvédelem 165
1.17.6 Hulladékkezelés 167
1.17.7 Vizuális környezetterhelés 170
1.17.8 Árvízvédelem 170
1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák 171
1.18 KATASZTRÓFAVÉDELEM 171
1.18.1 Építésföldtani korlátok 171
1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség 174
1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők 177
1.19 ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY 178
1.20 VÁROSI KLÍMA 178

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ 180

2.1 A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE 180

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ 190

3.1 HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE 190
3.1.1 A folyamatok értékelése 190
3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése 191
3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei 195
3.2 PROBLÉMATÉRKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP 195
3.3 ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK 196
3.3.1 A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása 196
3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése 204
3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek 212

4. MELLÉKLETEK 213

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Orosháza járás adatai 13
2. táblázat: EU2020 prioritások és a megyei célértékek 20
3. táblázat: Orosházi járás SWOT analízis 21
4. táblázat: Terület felhasználási kategóriák kihasználtsága 39
5. táblázat: Orosháza öregedési indexe és eltartottsági rátái, % 41
6. táblázat: A nem magyar nemzetiségűek számának alakulása, 2001,2011. 42
7. táblázat: Az alkalmazottak számának foglalkozási főcsoportok szerinti megoszlása, 2003,2012. 43
8. táblázat: A személyi jövedelem-adót fizetők megoszlása 45
9. táblázat: A lakásépítések alakulása, 2000-2013. 46
10. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program, problémák és fejlesztési lehetőségek 55
11. táblázat: A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági áganként, 2013. 58
12. táblázat: A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása, db 59
13. táblázat: Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták (HUKM20001) Natura 2000 site jelölő fajai 74
14. táblázat: Mágocs-ér (HUKM20006) Natura 2000 site jelölő fajai 75
15. táblázat: Hódmezővásárhely környéki és Csanádi-háti puszták (HUKM10004) Natura 2000 site jelölő fajai 75
16. táblázat: Ingatlannyilvántartási fekvések területe 96
17. táblázat: Földrészlet statisztika művelési áganként 96
18. táblázat: Országos közutak 125
19. táblázat: Országos közutak külterületi szakasza 126
20. táblázat: Az országos közutak átkelési szakaszainak belterületi jellemzői 127
21. táblázat: Orosháza helyi autóbusz viszonylatainak fő paraméterei (2015.) 129
22. táblázat: Orosháza távolsági autóbuszok járatszámai (2015.) 129
23. táblázat: Átszállás nélkül elérhető városok (2015.) 129
24. táblázat: Orosháza vasúti távolsági közlekedésének viszonylatai (2015.) 131
25. táblázat: Orosháza vasúti állomások és megállóhelyek forgalmi adatai (2015.) 131
26. táblázat: Eurovelo szakaszok 132
27. táblázat: Önálló vonalvezetésű kerékpárút és gyalog kerékpárút (közös nyomvonalon) 132
28. táblázat: Orosházi talajvíz törzskutak havi mérési eredményei 2006. évben 152
29. táblázat: A Tisza-vízgyűjtő felszín alatti vizeinek értékelései a VGT szrint 154
30. táblázat: A vízszint süllyedésének vizsgálata – Tisza-vízgyűjtő 154
31. táblázat: Felszín alatti vizek kémiai állapotának értékelése, Tisza részvízgyűjtő 154
32. táblázat: Orosháza légszennyezettségi indexe 155
33. táblázat: Légszennyezettség 157
34. táblázat: Levegőminőségi követelmények 4/2011. (I. 14.) VM rendelet szerint 157
35. táblázat: Pontforrások kibocsátása (1.17.3-1.) 159
36. táblázat: Legnagyobb légszennyezőanyag kibocsátó telepek (2013.) (1.17.3-2.) 160
37. táblázat: Legnagyobb szerves oldószer (VOC) kibocsátók (1.17.3-3.) 160
38. táblázat: Legnagyobb szén-dioxid kibocsátók 160
39. táblázat: Az egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) rendelkező telephelyek (1.17.3-5.) 161
40. táblázat: Legjelentősebb hulladékmennyiséget termelő gazdasági társaságok 169
41. táblázat: Belvízvédelmi szakaszon Orosházán 175
42. táblázat: Gyűjtőutak 185
43. táblázat: A városrészek lehatárolása 196
44. táblázat: Foglalkoztatási mutatók városrészenként (2011.) 198

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Lakónépesség változása 13
2. ábra: Nemzeti prioritások és fejlesztési tématerületek 16
3. ábra: Békés megye stratégiai célkitűzései 19

4. ábra: Békés megye operatív programja 21
5. ábra: Békés Megyei ITP céljainak illeszkedése a stratégiához és a TOP-hoz 23
6. ábra: A város jövőképe (2008.) 35
7. ábra: Az élve születések és a halálozások számának alakulása, 2000-2013. 39
8. ábra: Az oda- és elvándorlások számának alakulása, 2000-2013. 40
9. ábra: A lakosság számának és nemek szerinti összetételének alakulása, 2001-2013. 40
10. ábra: Orosháza népességének nemek és korcsoportok szerinti összetétele, 2011. 41
11. ábra: A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2001, 2011. 42
12. ábra: A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása, 2000-2013. 44
13. ábra: A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása, %, 2000-2013. 44
14. ábra: A lakásállomány szobaszám szerinti megoszlása, 2013. 46
15. ábra: Az orosházi városrészek főbb mutatói, 2011. 47
16. ábra: Az óvodai férőhelyek és a beírt gyermekek számának alakulása, 2001-2013. 50
17. ábra: Az általános iskolai tanulók számának alakulása, 2001-2013. 51
18. ábra: A középiskolai tanulók számának alakulása, 2001-2013. 51
19. ábra: A háziorvosi ellátásban megjelentek és a meglátogatottak számának alakulása, 2000-2013. 52
20. ábra: A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményei férőhelyeinek és gondozottainak száma, 2000-2013. 53
21. ábra: A regisztrált vállalkozások létszám-kategóriánkénti megoszlása, 2013. 57
22. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek alakulása, 2000-2013. 61
23. ábra: A vendégek számának alakulása, 2000-2013. 61
24. ábra: A lakásállomány alapterület szerinti összetétele 64
25. ábra: Az önkormányzat bevételeinek és kiadásainak alakulása, 2010-2014. 65
26. ábra: Nagytatársánc légifelvétel 121
27. ábra: Orosháza térségének vasúti hálózata 130
28. ábra: Orosháza vasútállomásai és megállóhelyei 130
30. ábra: Szélirány gyakoriság és szélsebesség irányátlag 155
31. ábra: Nitrogén-dioxid koncentrációjának évenkénti alakulása 157
32. ábra: A napi dózisteljesítmények országos átlagainak, maximális és minimális értékeinek változása 2013-ban 166
33. ábra: Átmeneti rétegrend 167
34. ábra: Végleges rétegrend 168
35. ábra: Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága Orosházán 183
36. ábra: A lakónépesség számának 197
megoszlása városrészenként (2011.) 197
37. ábra: A lakások számának megoszlása városrészenként (2011.) 197
38. ábra: Korcsoportok megoszlása városrészenként 197

TÉRKÉPJEGYZÉK

1. térkép: Orosháza helye a városhálózatban 12
2. térkép: Orosházi járás 14
3. térkép: Vidéki térségek 17
4. térkép: OTrT szerkezeti terv - részlet 25
5. térkép: Országos Ökológiai Hálózat 26
6. térkép: Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete 27
7. térkép: Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete 27
8. térkép: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete 28
9. térkép: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete 28
10. térkép: Országos vízminőség-védelmi terület övezete 29
11. térkép: BmTrT Szerkezeti terv - részlet 30
12. térkép: Magterület, Ökológiai folyosó, Pufferterület 32
13. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezete 33
14. térkép: Településszerkezeti terv - belterület 38

15. térkép: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület 79
16. térkép: Országos ökológiai hálózat 80
17. térkép: Ökológiai folyosó a belterületen 81
18. térkép: Orosháza barnamezős területei 100
19. térkép: Barnamezős terület (volt laktanya) Gyopáros városrészben 101
20. térkép: Belváros - egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata 103
21. térkép: Belváros – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata 104
22. térkép: Belváros – kereskedelem, gazdaság vizsgálat 104
23. térkép: Belváros – oktatási intézmények vizsgálata 105
24. térkép: Belváros körüli gyűrű – egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata 106
25. térkép: Belváros körüli gyűrű – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata 107
26. térkép: Belváros körüli gyűrű – kereskedelmi, gazdasági vizsgálatok 108
27. térkép: Belváros körüli gyűrű – oktatási intézmények vizsgálata 109
28. térkép: Szőlő városrész – egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata 110
29. térkép: Szőlő városrész – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata 111
30. térkép: Szőlő városrész – kereskedelmi, gazdasági vizsgálat 112
31. térkép: Szőlő városrész – oktatási intézmények vizsgálata 113
32. térkép: Nyugat városrész – egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata 114
33. térkép: Nyugat városrész – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata 115
34. térkép: Nyugat városrész – kereskedelmi, gazdasági vizsgálat 116
35. térkép: Nyugat városrész – oktatási intézmények vizsgálata 117
36. térkép: A központi téregyüttes 118
37. térkép: I. katonai felmérésen Orosháza és környéke 120
38. térkép: Orosháza műemléki környezetei 122
39. térkép: Orosháza kerékpárút hálózat az országos KENYI nyilvántartásban 133
40. térkép: A város és környékének jellemző talajtípusai 145
41. térkép: A város és környéki talajok vízgazdálkodása 145
42. térkép: A város és környéki talajok kémiai tulajdonságai 146
43. térkép: A város és környékének földtani helyzete 146
44. térkép: Orosháza környéki belvízrendszerek 148
45. térkép: A talajvíz mélysége a felszín alatt 149
46. térkép: A talajvíztükör helyzete a tenger szintje felett 151
47. térkép: Engedély köteles légszennyező pontforrások 158
48. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon 173
49. térkép: Szeizmikus zónatérkép 173
50. térkép: Orosháza legmélyebb fekvésű területei 175
51. térkép: Orosháza városrészei 196
52. térkép: Városrész 1. /Belváros/ területe 198
53. térkép: Városrész 2. /Belváros körüli gyűrű/ területe 200
54. térkép: Városrész 3. /Szőlő városrész/ területe 201
55. térkép: Városrész 4. /Nyugat/ területe 202
56. térkép: Orosháza belterületi szegregátumainak elhelyezkedése 205
57. térkép: 1. számú szegregátum 206
58. térkép: 2. számú szegregátum 207
59. térkép: A népszámlálási és az önkormányzati adatok alapján lehatárolt 2. számú szergregátum valós térképe 208
60. térkép: 3. számú (szegregációval veszélyeztetett) terület 209
61. térkép: A népszámlálási és az önkormányzati adatok alapján lehatárolt 3. számú szegregátum valós térképe 209
62. térkép: 4. számú (szegregációval veszélyeztetett) terület 210

MELLÉKLETEK

KSH Adatszolgáltatás
S-1 Közlekedési stratégia külterület
S-2 Közlekedési stratégia belterület
S-3 Probléma és értéktérkép – értékek
S-4 Probléma és értéktérkép – korlátok
S-5 Probléma és értéktérkép – problémák
S-6 Probléma és értéktérkép – központ
S-6 Probléma és értéktérkép – központ jelkulcs
V-1 A település domborzata
V-2 Terület felhasználás módja (földhivatali nyilvántartás szerint)
V-3 Külterületi közműhálózatok CH ipar
V-4 Önkormányzati tulajdonú beépítetlen területek külterület
V-5 Önkormányzati tulajdonú beépítetlen területek belterület
V-6 Kialakult beépítés állagvizsgálata
V-7 Hatályos szabályozás szerinti rendeltetés és építménymagasság
V-8 Fel nem használt beépítésre szánt területek vizsgálata
V-9 Belterület és környéke zöldfelületi rendszer
V-10 Ivóvíz ellátó hálózat
V-11 Szennyvízcsatorna hálózat
V-12 Csapadékvíz elvezető rendszer
V-13 Elektromos energia ellátás
V-14 Hírközlés
V-15 Kábeltelevízió hálózat
V-16 Mikrohullámú hálózat
V-17 Földgázellátás
V-18 Országos közutak forgalma – 2015
V-19 Országos közutak forgalma – 2025
V-20 Potenciális szennyező források
V-21 Közparkok és belterületi erdők vizsgálata (táblázat)
V-22 Lakossági kérdőívek értékelése

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az önkormányzati törvényben előírt kötelezettségének eleget téve 2015-2016 folyamán megújítja településfejlesztési dokumentumait és településrendezési eszközeit.

Jelen anyag a készülő hosszútávlatú Településfejlesztési Koncepció (TK), Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS), valamint Településrendezési eszközök (Településszerkezeti terv, leírás és Helyi Építési Szabályzat-HÉSZ) egyetlen közös megalapozó vizsgálatát adja közre.

Tervezési műveletek szükségessége

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészüléshez szükség van a településfejlesztési dokumentumok újragondolására. A sikeres tervezés révén Orosháza fejlesztésére nagyobb eséllyel szerezhetők források és azok hatékonyan és eredményesen kerülhetnek felhasználásra. Egyéb haszna is van a koncepció és stratégia tervezésének: azzal, hogy a város megállapítja saját erősségeit és gyengeségeit, valamint a külső lehetőségeket és veszélyeket, máris tisztább képet nyer a fejlesztés feltételeiről. A vizsgálódásokat kísérő interjúk, fórumok, szakmai beszélgetések a fejekben kialakult gondolatok olvasztótégelyeként is működnek, melyből egy új minőség jön létre. Végül pedig a közös platform létrehozása a jövőről és a teendőkről energiákat szabadít fel, a közös akarattal megkezdődő fejlesztési beavatkozások nagyobb hatásúak lesznek.

A településrendezési tervezési folyamat indítása két okból is időszerű: egyrészt a friss vizsgálatokra és fejlesztési dokumentumokra közvetlenül támaszkodhatnak javaslatai, ezáltal összhangjuk teljes lesz, másrészt *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet* átmeneti előírásai szerint a jelenleg érvényben lévő szerkezeti terv és HÉSZ 2018. december 31-én hatályát veszíti.

Megalapozó vizsgálat tartalma, alapja

A megalapozó vizsgálat az említett Kormányrendelet tartalmi követelményeinek megfelelő tartalommal készült el, továbbá mellékletként magában foglalja a szakági alátámasztó vizsgálatok rajzait, táblázatait, a lakossági kérdőívek vázlatos értékelését. A vizsgálat folyamatokat tár fel, elemez és értékel a társadalom, a környezet és a gazdaság témakörében. Az eltérő adottságú városrészeket külön is elemzi. Összeállítása a hivatalos statisztikai és helyben gyűjtött adatokra, tényekre, dokumentumokra támaszkodik.

A megalapozó vizsgálat eredményének összegzése

Orosháza város az ókor óta létező kereskedelmi utak mentén, a különböző adottságú tájegységek mezsgyéjén kialakult település, amely a sikeres mezőgazdálkodásnak köszönhette járási központtá válását a Kiegyezést követően, majd a betelepülő üveg- és gépipar révén tudta máig megőrizni vezető szerepét a kistérségben. Városi rangját 1946-ban nyerte el. Korábbi erősségei mellé társult bő ötven évvel ezelőtt a Gyopárosi szikes tavak és a termálvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus. Napjainkban Békéscsaba mellett a megye gazdasági központja, második legnagyobb lélekszámú járásának központja. Mind a vállalkozások számát, mind árbevételét és a foglalkoztatottak számát tekintve kiemelkedik a többi békési település közül.

A város munkaerőpiaci vonzása főként saját térségét fedi le, de Dél-békés nyugati pereme felé is kiterjed, Csongrád megye közelben fekvő, intenzív kertészkedést folytató községei irányába pedig átlépi a megyehatárt, ami a Csongrád és Békés megye települései közötti „híd” szerepre is feljogosítja a várost. Dél-békési középvárosi pozíciója miatt Arad megye irányába is kínálkozik

Orosháza számára határon átnyúló kapcsolatépítő lehetőség és szerep, amely azonban még csak kevéssé működik. Lakossági ellátás szempontjából a kórháznak, a szakrendelőknek és a középiskoláknak köszönhetően mind az egészségügyben, mind a közoktatásban túlnő a járáshatáron Orosháza funkcionális központi szerepköre.

A város gazdaságának versenyképességét több tényező befolyásolja, az egyik az elérhetőség. E téren a közúthálózat vegyesnek mondható, a 47-es főút sokat segít, az M5 megközelíthetősége azonban az út minősége miatt elég nehézkes. Súlyos versenyhátrányt jelent a gyorsforgalmi úthálózat másfél órás elérhetősége. A város vasutak kereszteződésében fekszik, ezt teherszállításra sokkal jobban ki lehetne használni. A távolsági autóbuszjáratok a környező településeket elég jól összekötik a várossal, Békéscsaba, Szeged is megközelíthető.

Orosháza népessége – az országos adatokhoz hasonlóan – csökkenő és elöregedő tendenciát mutat. A kevés gyermek miatt a társadalom összetétele is változik, ami a jelenleg jó színvonalon működő intézmények – oktatási, illetve egészségügyi, szociális – iránti igények változását is magával hozza. A fiatal felnőttek körében tendencia az elvándorlási hajlandóság, melynek következményei a város életének minden területén problémákat, gondokat jeleznek és felvetik az intézmények és a gazdaság fenntarthatóság kérdését. A népesség megtartása összetett feladat, komoly kihívás a város számára, ráirányítja a figyelmet a megélhetési, egyéni kibontakozási lehetőségek hiányaira és a társadalmi tőke fejlesztésének szükségességére.

A lakosság jövedelmi helyzete nem túl kedvező, az adózók többsége alacsony jövedelmet vallott be, ami hatással van a városban élők életszínvonalára, életmódjára, de jelentkezik a kereskedelem, a szolgáltatások irányi igényekben is. A pénztelenség a lakásépítésekre is hatással van, erőteljesen csökkent az új lakások száma, a lakásállomány öregszik.

Az orosháziak általános képezettsége folyamatosan javul és nő, egyre többen rendelkeznek felsőfokú végzettséggel. Ebben szerepet játszik a városban indított főiskolai képzés is, bár ez csak levelezős, távoktatásos formában érhető el. A foglalkoztatottsági mutatók javuló munkaerő-piaci helyzetet jeleznek, nőtt a foglalkoztatottak és csökkent a munkanélküliek száma, amiben a közmunkaprogram is részt vállalt.

A város társadalmának összetartozását erősítik a hagyományok, ezek ápolása, a múltat felidéző műemléki épületek, a régi értékeket megőrző szép épületek, kertek. Számos civil szerveződés alakult, egyesületek, alapítványok fogják össze a közös érdeklődésűeket, vagy segítik a rászorulókat. Jelentkeznek ugyanakkor szegregálódási problémák, melyek kezelése társadalmi összefogást kíván.

A turizmus sajátos tevékenység, átíveli a gazdaság és a társadalom területét. Az ágazat kiemelkedő szerepet játszik a város életében. Gyopárosfürdő szabadtéri medencéivel, gyógyfürdőjével, az élménymedencével, belföldi és külföldi látogatókat, szórakozni, vagy gyógyulni vágyókat fogad. Gyula gyógyászati iparának közelsége miatt Gyopáros a wellness és családi turizmus felé látszik irányt váltani. A város sokféle rendezvénnyel is igyekszik csábítani a látogatókat, melyek nagyobb része a városközponthoz kötődik. A 47-es főút által kettévágott városszerkezet nehezíti a fürdő és a központ kapcsolat-építését és a városrészek közötti átjárást.

Az orosházi táj elszenvedte a gazdasági tájhasználat hatásait, nagyrészt elvesztette biodiverzitását, változatosságát. A jövő generáció iránti felelősségből Orosházának fel kell vállalnia egy „Zöld-város” programot, amely komplex módon lép fel a környezet elsilányosodásával szemben.

1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ

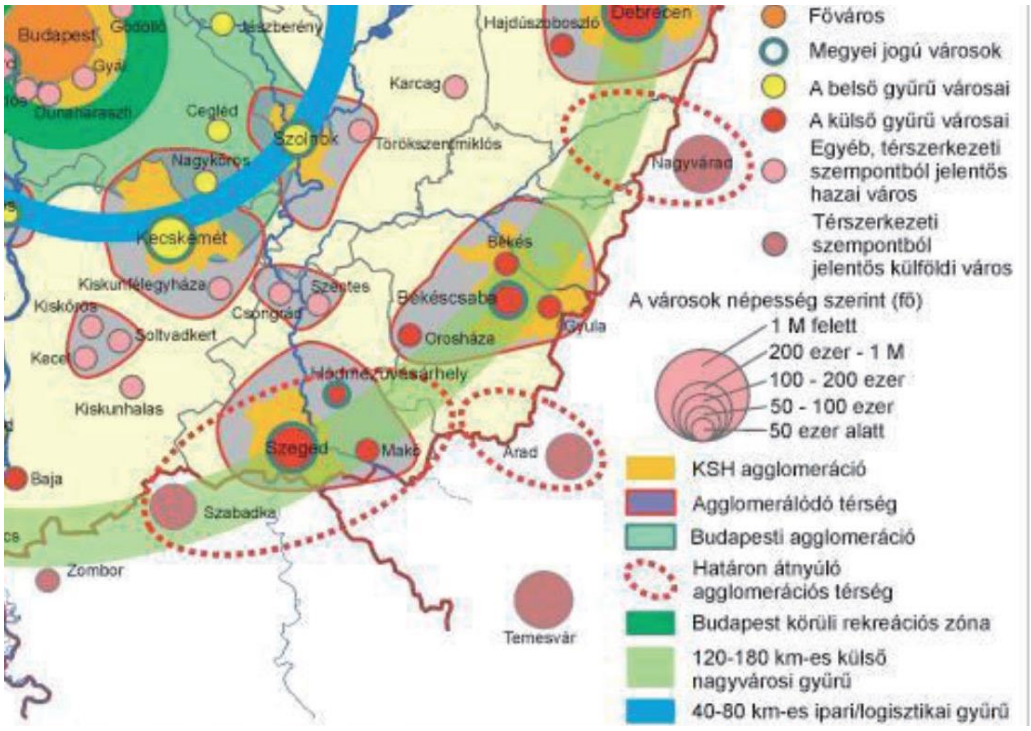
1.1 Településhálózati összefüggések, a város helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1 Településhálózati összefüggések

A Dél-alföldi régió az ország délkeleti és déli területén, a Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye által lefedett területen helyezkedik el, az ország legnagyobb kiterjedésű régiója. Területének jelentős része változatos természeti és táji értékekben gazdag adottságú síkság, tengerszint feletti magassága sehol sem haladja meg a 200 métert. A régió területe 18.339 km^2, mely az ország összterületének 19,7%-a. Az ország népességének 13,4%-a (1.355 ezer fő) él itt, a népsűrűség 74 fő/km^2. A régió földterületének nagy része alkalmas mezőgazdasági hasznosításra, az ország legritkább településhálózatával rendelkezik, ugyanakkor az Észak-Alföld után a legvárosiasabb térség. Jellemzően a tradicionális városok hálózata, a köztük lévő tengelyek képezik a legmarkánsabb fejlődési irányokat. Hangsúlyos szerepe van a több száz éves hagyománnyal rendelkező tanyavilágnak. Gazdag a régió természetvédelmi területekben, termálvízben, három nemzeti park működik (Körös-Maros NP, Kiskunsági NP, Duna-Dráva NP) a területén.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció kiemelten foglalkozik a fenntartható városfejlesztéssel, melyet az európai fejlesztési dokumentumok is szorgalmaznak. Többközpontú, decentralizált országos városhálózat létrehozása a cél. Alapvetően a Budapest körüli belső és külső városi gyűrű fejlesztése kívánatos, nem csak a pólusvárosok budapesti sugárirányú növekedése. A külső gyűrű nagyvárosi (pl. Pécs, Szeged, Debrecen) vonala mellett, a Békéscsaba-Szeged tengelyen helyezkedik el Orosháza városa, a Békéscsaba központtal agglomerálódó térségben.

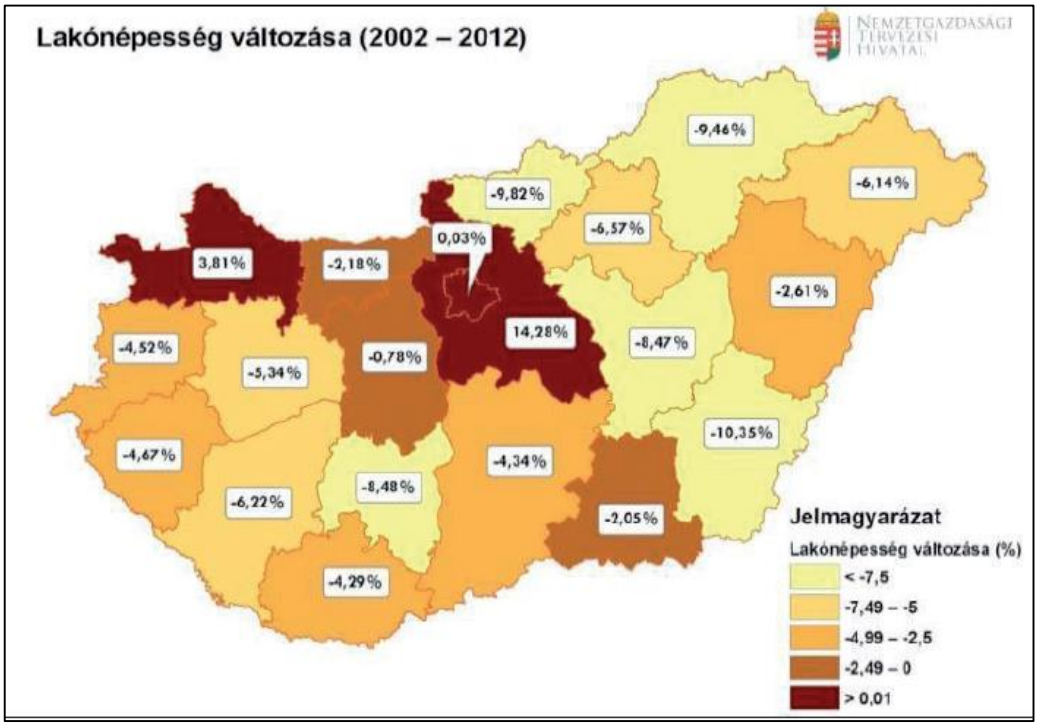
1. térkép: Orosháza helye a városhálózatban

Forrás: OTFK

Békés megye közel kétszáz kilométeren határos Romániával, településeit tekintve nagyrészt a kis- és középvárosok egyenletes rendszere dominál. Súlypontjának tekinthető a lakosság 40%-át tömörítő Békéscsaba-Békés-Gyula település-együttes. A megyét kiemelkedően jó agráradottságok jellemzik, gabona- és zöldségtermesztés, állattenyésztés dominál, azonban a kapcsolódó feldolgozóipar hiányos. Alacsony a megye tőkevonzó képessége és GDP-je, komoly problémát okoz az egyre növekvő elvándorlás. Országos gyorsforgalmi út és autópálya nem érinti, a rövidtávú tervekben (középtávú megvalósítással) szerepel az M44-es autóút építésének megindítása.
Magyarországon évtizedek óta probléma a népességfogyás és a 2011-es népszámlálás adatai szerint a megelőző 10 évben a megyék közül Békés megye népessége csökkent a legnagyobb mértékben (10,4%).

1. ábra: Lakónépesség változása

Forrás: OTFK

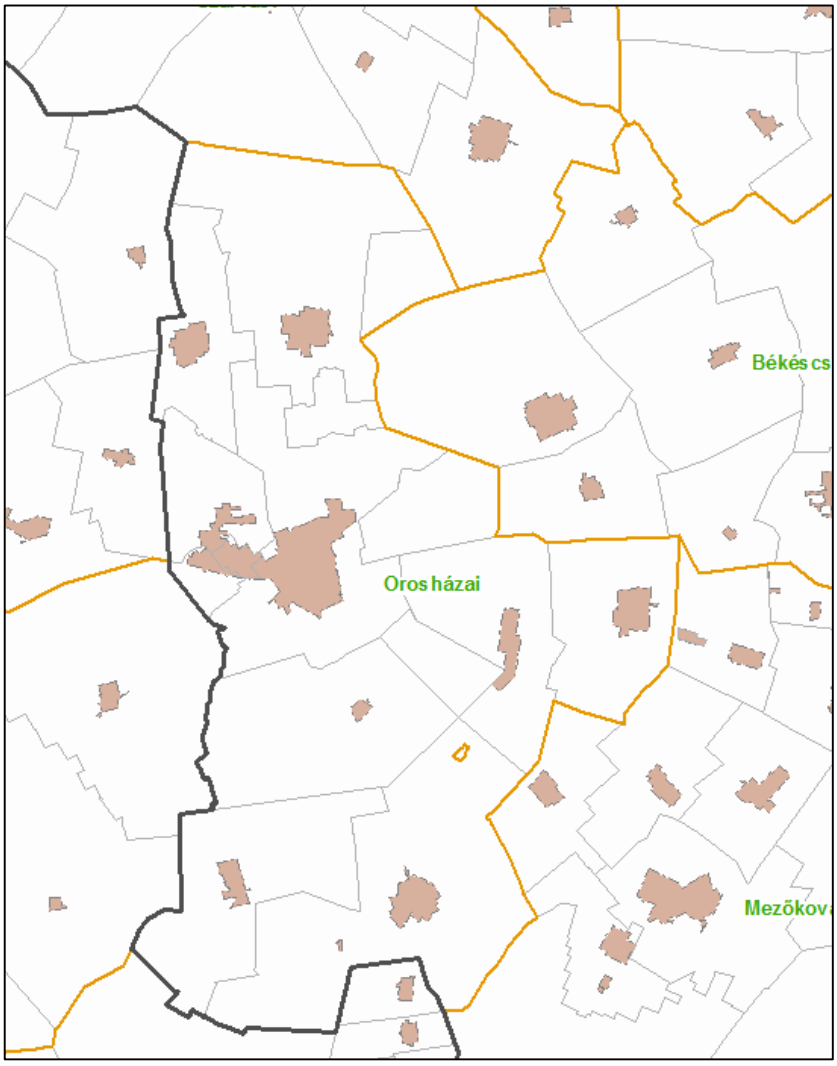
2013-ban a közigatgatási átszervezés során a kistérségek közigazgatási szerepe megszűnt, helyettük jöttek létre a járások. Az Orosházi Járást két város (Orosháza, Tótkomlós) és 6 község alkotja, területe 717,18 km^2, állandó népessége 52.743 fő *(KSH).*

1. táblázat: Orosháza járás adatai

Település	Rang	Terület (ha)	Lakónépesség (fő)
Orosháza	járásszékhely város	20222	28665
Tótkomlós	város	12505	6018
Nagyszénás	nagyközség	9556	5060
Gádoros	nagyközség	3813	3548
Csanádapáca	község	5130	2563
Békéssámson	község	7121	2426
Pusztaföldvár	község	5713	1689
Kardoskút	község	7658	924

Forrás: KSH

2. térkép: Orosházi járás

Forrás: Teir adatbázis

A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet alapján Orosháza kedvezményezett járásnak minősül, azonban nem tartozik a fejlesztendő járások és a komplex programmal fejlesztendő járások közé.

1.1.2 Orosháza helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A közel 30 ezres lakosú Orosháza városa a Dél-Alföldön, Békés megye nyugati határán fekszik, Csongrád megye szomszédságában. Egykor az ország legnagyobb falujaként tartották számon, 1946-ban kapott városi rangot Szentetornya és a vásárhelyi puszta egy részének becsatolásával. A régióban jellemző nagytáblás mezőgazdasági művelés mellett a megye legiparosodottabb városa, az üveggyártás, autóalkatrész gyártás és a baromfi feldolgozás jelentős. A város jövője szempontjából meghatározó idegenforgalmi potenciált képvisel a városközponttól 3km-re fekvő, természetes tavakkal, erdőkkel körülvett Gyopárosfürdő.

Orosháza a megyeközpont Békéscsabától 40, Szegedtől 60, a legközelebbi határon túl nagyvárostól, Aradtól 75 kilométerre fekszik. Az M5 autópályára jellemzően a 4405 és 4406 jelű összekötő utakon és a 451. számú másodrendű főúton, Kiskunfélegyházánál jutnak el Orosházáról, ami hozzávetőleg 80 km utat jelent. A másik térségi gyorsforgalmi út, az M43

autópálya megközelítőleg 45 kilométerre van a településtől. Valamelyest javít a szegedi irányú közlekedési kapcsolatokon az ez évben felújított 47. sz. főút. Az országos középtávú tervekben szereplő M44-es gyorsforgalmi út mielőbbi megvalósulása is kulcskérdés, megépülése esetén szükséges a Szarvas (44- sz. főút) – Orosháza – Mezőkovácsháza – Battonya (Románia) útvonal korszerűsítése, melyet az Országos Területrendezési Terv és Békés Megye Területrendezési Terve (1/1. melléklet 2.1. pont táblázat 128. sor) új főúti kapcsolatként jelöl.

Testvérvárosi kapcsolat alakult ki a városalapító ősök városa Zomba, az erdélyi Nagykároly és Tusnádfürdő, valamint a szerbiai Szenttamás településeivel.

A **funkcionális várostérség** a kistérségek szerepét átvevő, a város-vidék kapcsolatra építő területfejlesztési egység lesz a jövőben. Pontos jogszabályi definíciója még nincsen, azonban feladatunk a Orosháza közvetlen térségi kapcsolatainak vizsgálata, a működő kapcsolatok feltárása, mely segítséget nyújthat a később várostérségi lehatároláshoz.
Orosháza munkaerő piaci vonzása főként a kistérséget fedi le, de Dél-békés nyugati pereme felé is kiterjed, átlépve a megyehatárt a szomszédos települések (Székkutas, Eperjes, Árpádhalom) és a szentesi kertészközségek irányába. Csorvás és Gerendás kistérségi szinten Orosházához tartozott, amely megegyezett az 1983-ban megszűnt járási határvonallal. A jelenlegi járásnak viszont nem tagjai. Ingázás tekintetében megoszlik a vonzóerő Békéscsaba és Orosháza között.
Az orosházi két középiskolának jelentős vonzó ereje van, melyet némileg ellensúlyoz a tótkomlósi középfokú intézmény. Az egészségügyi ellátást tekintve Orosházának tágabb vonzáskörzete van, a városi körházhoz tartozik nyugat, délnyugat és délkelet Békés, a Szarvastól Mezőkovácsházáig tartó vonalon végig a megyehatár mentén.
Orosházával tíz település határos közvetlenül. Az itteni járásnak a 19. századtól kezdve mindig Orosháza volt a központja és a várossal közvetlenül határos települések alkották a fejlesztési térséget. Ennek megbontása nem javasolt, a kistérségi határvonal képezi a tényleges térségi vonzáskörzet határát, kiegészülve a megyehatáron túli, közvetlenül kapcsolódó településekkel.

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Összefüggések az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióval (OFTK)

Az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) Ogy. határozata mellékleteként fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK), mely az ország hosszú távú jövőképét, fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. Jövőképe és célrendszere 2030-ig szól, emellett fejlesztési prioritásokat határoz meg a 2014-2020-as programidőszak fejlesztéspolitikája számára is. A Koncepció illeszkedik az EU támogatáspolitika keretcéljait és szabályait rögzítő Közös Stratégiai Kerethez, céljai és elvei képezik az Európai Bizottság és Magyarország között a 2014-2020 közötti uniós források felhasználására kötendő Partnerségi Megállapodás koncepcionális hátterét, megalapozza az operatív programok szakmai hátterét és egyéb hazai stratégiai fejlesztési és szakpolitikai dokumentumokat.
2020 időtávlatában a Nemzeti Reform Program rögzíti a fejlesztéspolitikától elvárt eredményeket, melyek az EU tematikus célkitűzéseit szem előtt tartva kerültek meghatározásra.
Az OFTK meghatároz egy nemzeti jövőképet, melynek eléréséhez négy hosszú távú (2030-ig szóló) átfogó fejlesztési célt és tizenhárom specifikus célt határoz meg. Az egyik területi specifikus cél a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat létrehozása. Ennek keretében cél a funkcionális várostérség, mint módszer és elv alkalmazása, a nagyvárosok térségközponti, térszervező erejének növelése, a városok sajátos gazdasági profillal történő

fejlesztése, a város-vidék és a határon átnyúló kapcsolatok erősítése. Meghatároz horizontális jellegű célkitűzéseket és tervezési, forrásfelhasználási, szakmai alapelveket.
Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra épülő fejlesztését, népességmegtartó erejük képességük erősödését. Lényeges elem a mezőgazdaság, feldolgozóipar fejlesztése, a foglalkoztatás növelése, a helyi termelések helyzetbe hozása.
Az OFTK céljai kijelölik a 2014-2020-as Európai Unió fejlesztési és programozási időszakához kötődő hazai fejlesztéspolitika fő területeit, figyelembe véve az EU tematikus céljait és prioritásait:

2. ábra: Nemzeti prioritások és fejlesztési tématerületek

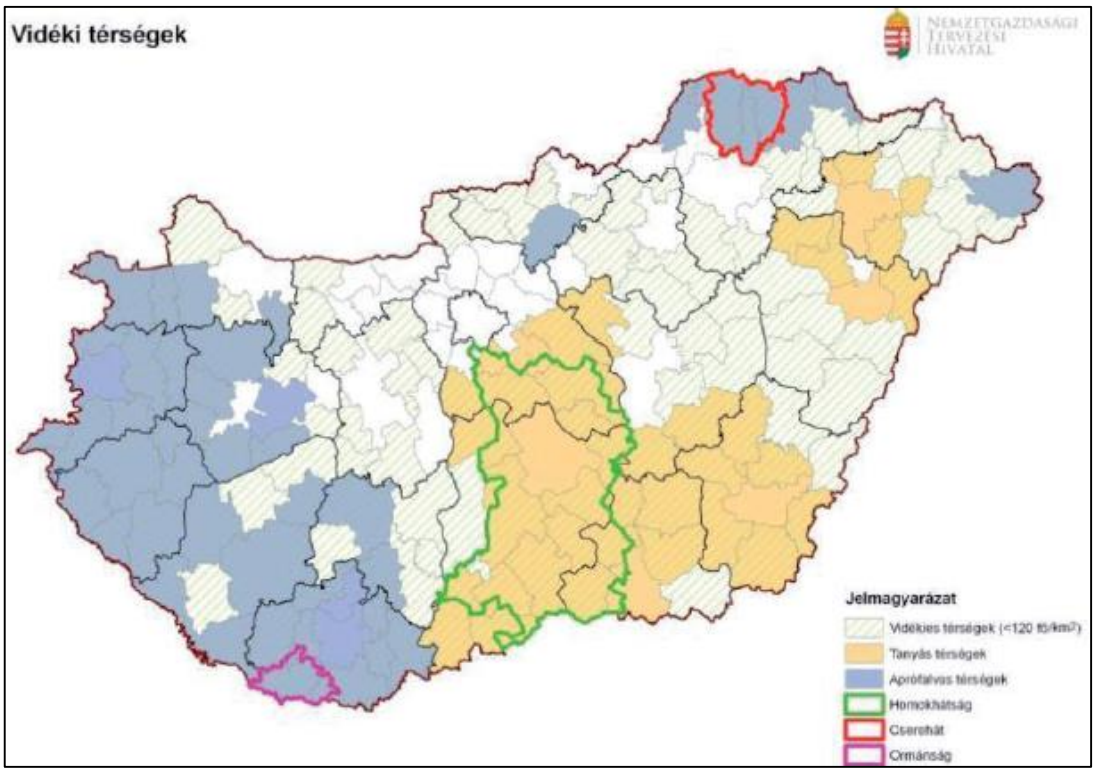
NEMZETI PRIORITÁSOK 2014-2020	• FEJLESZTÉSI TÉMATERÜLETEK
Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben	• Innovatív gazdaságfejlesztés, kis- és középvállalkozások, stratégiai ágazatok, versenyképesség • Elérhetőség, megújuló közösségi közlekedés és tranzitgazdaság • Életképes vidék, bővülő agrár- és élelmiszer-gazdaság, halászat
Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé	• Foglalkoztatás növelése • Tudástársadalom megalapozása
Útban az erőforrás- és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé	• Energia-hatékonyság, fenntartható erőforrás-gazdálkodás • Klíma- és környezetvédelem
Népesedési és közösségi fordulat	• Befogadó és gyarapodó társadalom • Gyermekvállalás ösztönzése, népesedési kihívások kezelése
Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán	• Területi integráció, területfejlesztés • Vidéki térségek, vidéki gazdaság és közösségek • Budapest és térsége vezető makro-regionális szerepkörben • Kiteljesedő Kárpát-medencei, Duna menti nemzeti és európai területi együttműködés

Forrás: OTFK

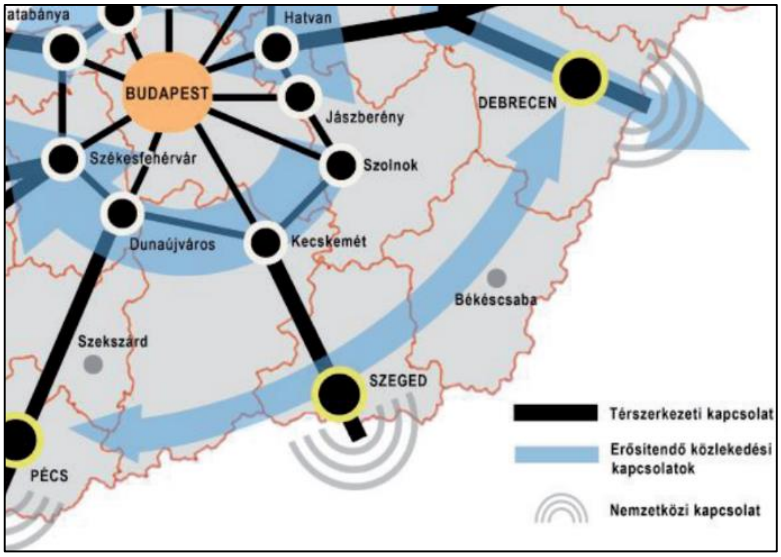
Az OFTK-ban Orosházát érintő megfogalmazások:
Hódmezővásárhely szorosabban együttműködő térségét a Szeged-Makó- Orosháza-Szentes-Csongrád városnégyszögben jelöli ki a Koncepció.
Problémaként említi a Koncepció a hazai közúthálózat minőségi jellemzőit és a gyorsforgalmi úthálózat alacsony kiépítettségét, nevesítve Békés megyét, ahol a gazdasági növekedést gátló hatása van a másfél órányira lévő autópályáknak.
A vidéki térségek lehatárolására általánosan használt OECD lehatárolás szerint 120 fő/km^2 népsűrűség alatti területeket tekintjük vidéki térségnek. Az Orosházi Járás a maga 71 fő/km^2-es népsűrűségével vidéki téréségnek számít, főként mezőgazdasági területhasználattal. A tervezési-statisztikai szerepen túl ennek jelentősége az uniós vidékfejlesztési támogatások célterületeinek kijelölésében van.

Speciális vidékfejlesztési feladatot jelentő nagytérség területébe, tanyás térségbe tartozik Orosháza. A tanya – mint hagyományos gazdálkodási és települési forma – a magyar társadalmi, településszerkezeti, gazdaságtörténeti örökség több évszázados múltra visszatekintő része. Az elsősorban Alföldre jellemző tanyák száma az utóbbi évtizedekben lecsökkent, épületállománya leromlott, közművesítettsége hiányos és sok esetben elérhetősége is kedvezőtlen. Tanyás vidékeink mégis megfelelnek a fenntartható fejlődés, az integrált vidékfejlesztés és a többfunkciós mezőgazdaság Európában kialakult fejlesztési modelljének és megfelelő beavatkozásokkal komoly esély van rá, hogy tanyarendszerünk korszerű keretek között megújuljon.

3. térkép: Vidéki térségek

Forrás: OTFK

A decentralizált fejlesztési modell lényege, hogy a fővároson kívüli belső és külső gyűrűn fekvő tengelyeket, gócpontokat infrastrukturálisan fejlessze közúti, vasúti és információ technológiai eszközökkel.

A főváros irányába elsősorban a közösségi közlekedés fejlesztése a cél.

Orosháza városa a Pécs-Szeged-Debrecen tengelyen fekszik, erősítendő közlekedési kapcsolatként említi az OFTK. A 47-es főút gyorsforgalmi úttá alakítása szerepel az országos területrendezési

tervben (OTrT), 2030-ra tűzte ki célul megvalósítását a Koncepció. Az M44 autóút megépítése a Békéscsaba-Kecskemét tengely mentén erősítené Orosháza kapcsolatait.

Az OFTK egyik fontos térszervező újítása a funkcionális várostérség fogalma. A területi fejlesztések alapegységei a városok és a vidéki térségek együttműködésére építő, a várost és vonzáskörzetét magában foglaló várostérségek lesznek (szakmai kifejezéssel funkcionális várostérség – FVT). Lehatárolásuk alapulhat a különböző funkciók vonzáskörzeteit kimutató területi elemzésekre, de ugyanígy a térségi együttműködési hagyományokra és a térségi identitásminták eloszlására is.

1.2.2 Összefüggések Békés Megye Területfejlesztési Koncepciójával és Programjával

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 2011. decemberi módosítása a területfejlesztési feladatokat a regionális fejlesztési tanácsok és a megyei területfejlesztési tanácsok megszüntetésével a megyei önkormányzatok hatáskörébe utalta. Az önkormányzati törvény módosításával megváltozott a megyei önkormányzatok feladatköre és szerepe, a jövőben kiemelt feladatuk a megye gazdasági-társadalmi-környezeti célú fejlődésének elősegítése. A fejlesztések eredményessége érdekében ki kell jelölni a megyét érintő fejlesztési irányokat, célokat és meg kell határozni azon eszközöket, melyek a célok elérését segítik. Békés Megye Önkormányzata területfejlesztési koncepciót, stratégiai és operatív területfejlesztési programot valamint integrált területi programot készített fejlesztési feladatai ellátásához.

Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-ben, a 3/2014. (II.14.) KGY határozattal került elfogadásra.

A Koncepció helyzetelemzése kiemeli, hogy a külföldi működő tőke Dél-Alföldi régión belüli eloszlása szempontjából az M5 autópálya kulcsfontosságú, mellette a második legfontosabb régiós áramlási tengely a 47.sz. főút is kiemelkedő jelentőségű, melynek megépült az Orosházát elkerülő szakasza. Az autópályához kapcsolódó megfelelő minőségű utak hiánya megerősíti a megye periférikus helyzetét.

Országhatáron is átnyúló természeti erőforrást jelent a megye termál- és gyógyvíz készlete és az erre alapozott nagyhírű fürdők. Az Alföld délkeleti részén 70 °C feletti hőmérsékletű hévizek feltárására van lehetőség. Ilyen adottságú kútból üzemel Gyopárosfürdő is, mely a Gyulai komplexum mellett a megye másik országos jelentőségű termálfürdője, gyógyvíz kúttal.

A megye nagy része „fokozottan érzékeny” felszín alatti vizek kategóriájába tartozik, a védendő vízbázisok nagy területe az Orosháza-Békéscsaba vonaltól délre helyezkedik el. Ezek a megye legintenzívebben használt mezőgazdasági területei, melyek esetében a vegyszerhasználat jelent komoly veszélyt a felszín alatti védendő vízkészletre.

Jelentősebb légszennyező tevékenységként Orosházán az üveggyártást és a kohászatot említi a dokumentum. Előbbi ágazatot három gyár képviseli a városban, a Guardian, az Owens és az OrosházaGlas.

A megye egyik legnagyobb szénhidrogén lelőhelyét az Orosháza-Kardoskút-Battonya vonalon tárták fel, amelyre az üveggyártás is települhetett. Napenergia hasznosítás terén a besugárzás nagyságát tekintve Békés megye országos szinten harmadik helyen áll, Orosháza Önkormányzatának intézményeiben is történtek napkollektor telepítések.

A Koncepció kifejti, hogy gazdasági súlyát tekintve Orosháza a megyeszékhely kiugró szerepe mellett Gyula és Szarvas társaságában komoly térszervező erővel bír. A megyének összességében szerény gazdasági súlya van és erősen centralizált térszerkezettel rendelkezik, az előbb említett városok dominálnak. Külső kapcsolódási esélyeit rontja a gyorsforgalmi utak

hiánya és a szomszédos megyékbe vezető gyenge minőségű főutak. A közép- és nagyvállalatok száma szinte minden ágazatban csekély és lassú a cégek evolúciója.

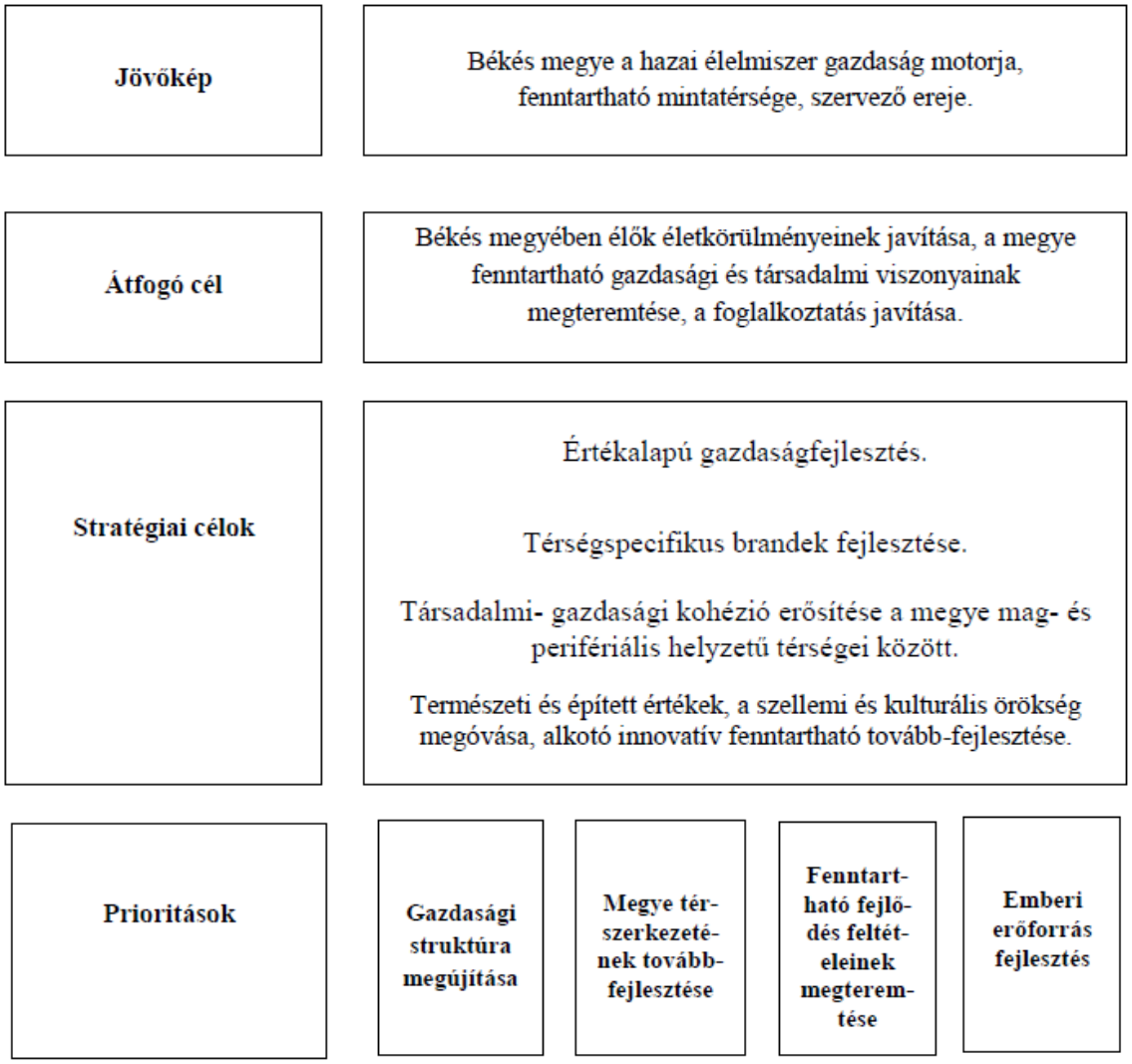
Békés megye *jövőképe*: Békés megye értékeinek megtartásával alkotó-, innovatív megújításával Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérsége, a hazai megújuló agrárium szervező ereje kíván lenni.

Békés megye fejlesztésének *átfogó céljai* 2020-ig: a megyében élők életkörülményeinek javítása, a megye fenntartható gazdasági és társadalmi viszonyainak megteremtése, a foglalkoztatás javítása.

Az orosházi kistérséghez tartozó *stratégiai célok*:

- Értékalapú gazdaságfejlesztés
- Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható továbbfejlesztése

3. ábra: Békés megye stratégiai célkitűzései

Forrás: Békés Megyei Területfejlesztési Koncepció

A Koncepció ismerteti a megye arzénnal szennyezett ivóvizű településeit, melyben az Orosházi Járás összes települése érintett Csanádapáca kivételével.

A megyei területfejlesztési koncepció elkészítése után indult meg a „Békés Megye Területfejlesztési Programja 2014-2020" kidolgozása, melyet 2014. szeptember 9-én a Békés Megyei Önkormányzat Közgyűlése fogadott el a 81/2014. (IX.09.) KGY. számú határozatával. A stratégiai program célja, hogy meghatározza azokat a középtávú fejlesztési célokat és tevékenységeket, melyek a megyében megvalósulhatnak.

A 2. táblázat tartalmazza az EU 2020 Stratégiában uniós szinten a prioritásokhoz meghatározott indikátor értékeket. Mellette az országos és a békés megyei célértékek láthatók.

2. táblázat: EU2020 prioritások és a megyei célértékek

EU kiemelt célja (2020)		Magyar célrendszer	Békés megye célrendszere (2020)
Foglalkoztatási ráta (%)	75 %	75 %	60 %
K+F a GDP %-ában	3 %	1,80 %	0,8 %
Széndioxid-kibocsátás-csökkentési célkitűzések	-20 % (az 1990-es szinthez képest)	10 %	6,0 %
Megújuló energia	20 %	14,65 %	12,0 %
Energia-hatékonyság – az energiafogyasztás csökkentése millió tonnában	az energiahatékonyság 20 %-os növelése, amely 368 millió tonna kőolaj egyenértéknek felel meg	2,96	
Korai iskolalehagyás %-ban	10 %	10 %	10 %
Felsőoktatás %-ban	40 %	30,30 %	25 %
A szegénység vagy társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetett emberek arányának csökkentése (fő)	20.000.000	450.000	10.000

Az operatív program három programból épül fel (gazdaságfejlesztési, járásfejlesztése, ágazati), melyek projektcsomagokból állnak. A járásfejlesztési részprogram egyik projektcsomagja az Orosházi járás részprogramja, mely nem közvetlenül gazdaságfejlesztésre irányul. A projektcsomag intézkedései:

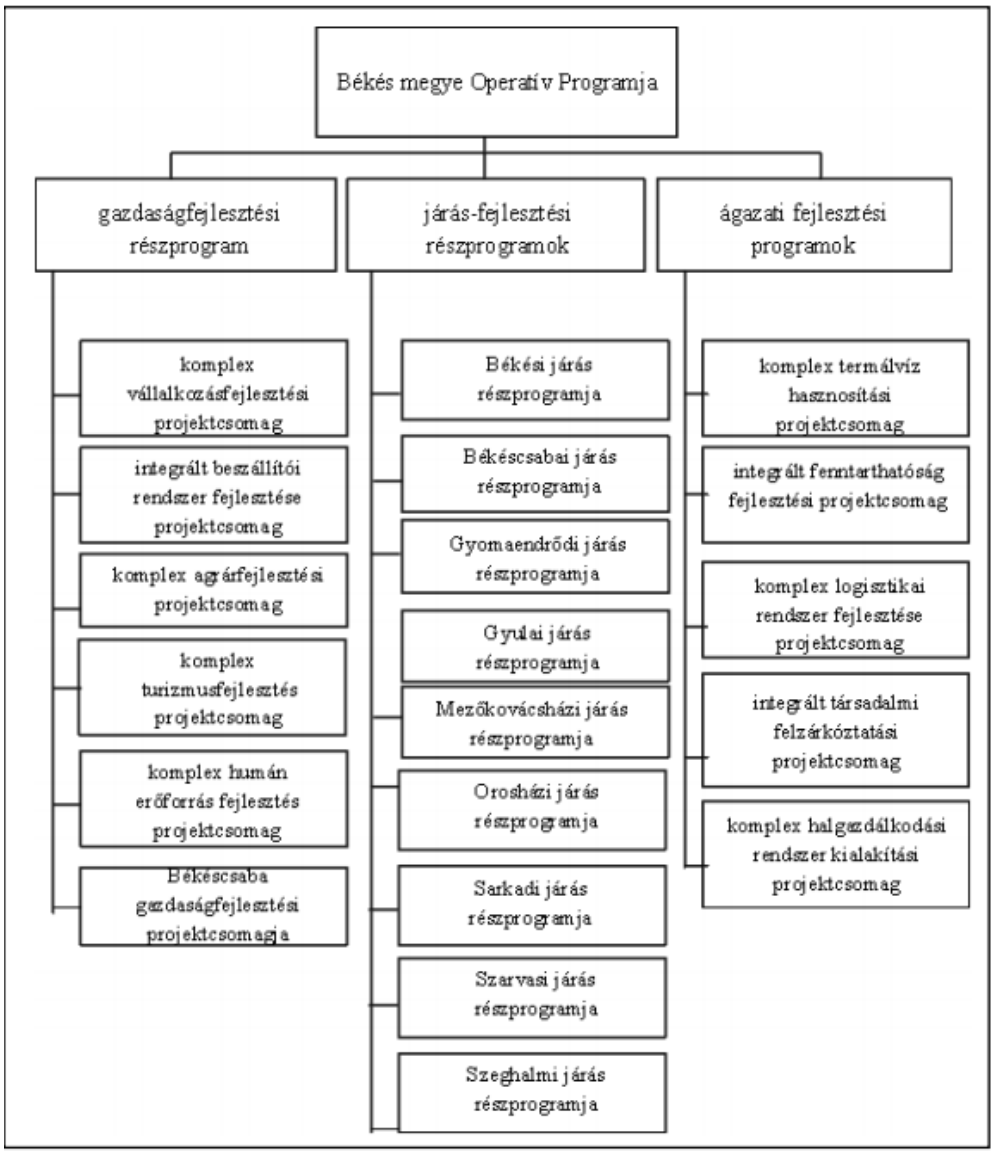
1. Intézkedés: Komplex településfejlesztési programok az Orosházi járásban
2. Intézkedés: Közlekedésfejlesztési beavatkozások az Orosházi járásban
3. Intézkedés: Turisztikai vonzerő komplex fejlesztése az Orosházi járásban
4. Intézkedés: Környezetvédelmi beavatkozások az Orosházi járásban
5. Intézkedés: Közszolgáltatásokhoz kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések

A felsorolt intézkedések szoros kapcsolatot mutatnak a területfejlesztési koncepció és stratégia céljaihoz. A járásokról SWOT elemzés is készült.

3. táblázat: Orosházi járás SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
– Természeti erőforrások (jó minőségű termőföldek, földgáz, termálvíz, megújuló potenciál, építő alapanyagok, ökoturisztikai elemek), – jelentős mértékű szálláshely kínálat, – magas vállalkozássűrűség, – sportrepülőtér megléte.	– Ipari parkok kihasználatlansága, – K+F+I intenzitás alacsony.
Lehetőségek	**Veszélyek**
– Termálvizek energetikai célú felhasználása, megújuló energiaforrások kihasználására irányuló Európai Uniós és kormányzati szándékok erősödése, – hazai és nemzetközi vendégforgalom növekedése, – nemzetiségi sokszínűség, hagyományőrzés.	– Elvándorlás további erősödése, – társadalmi-gazdasági különbségek növekedése, – hátrányos helyzetű, alacsony státuszú társadalmi rétegek térbeli koncentrációja.

4. ábra: Békés megye operatív programja

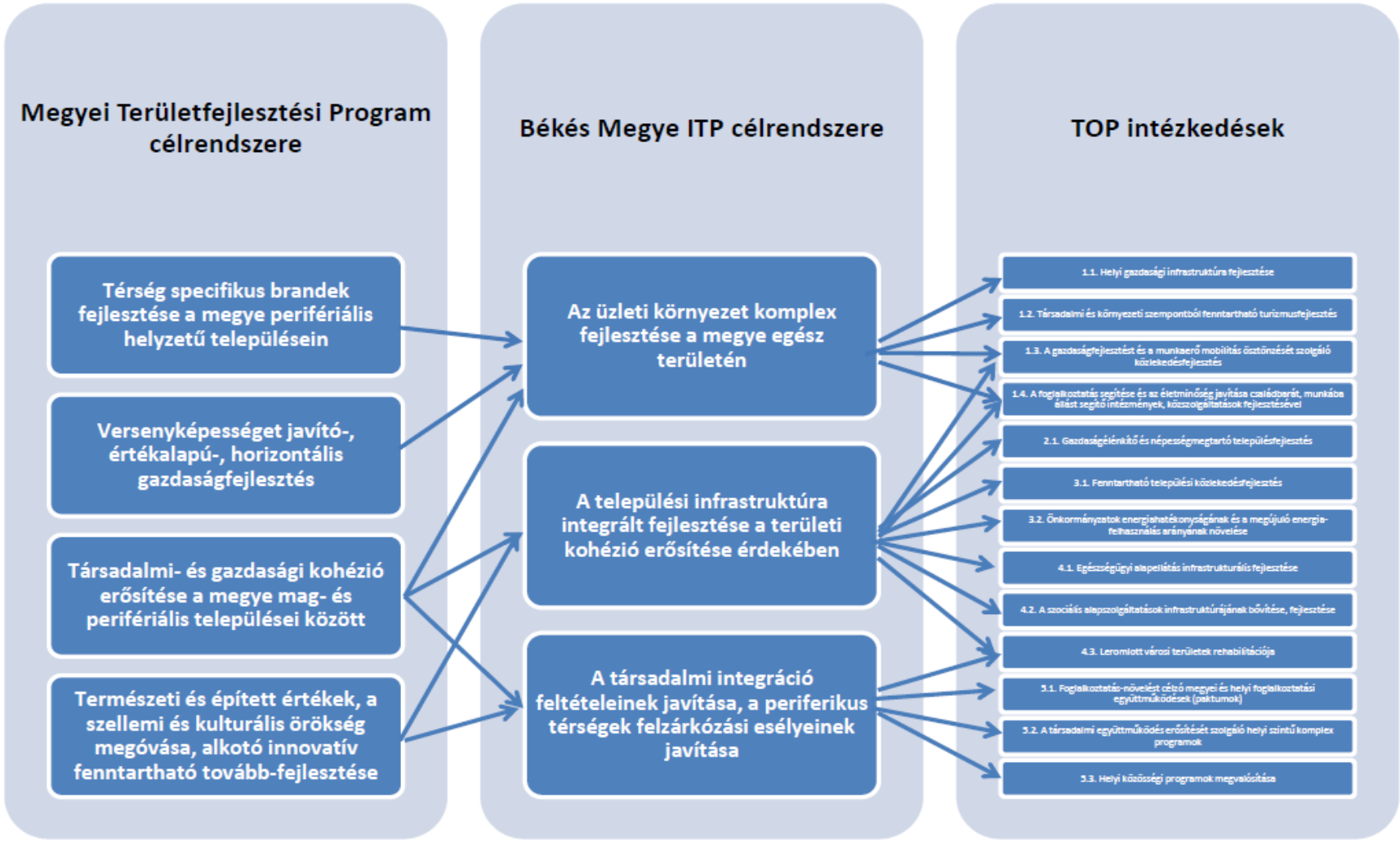
Az Orosházi járás számos kitűnő adottsággal rendelkezik (vállalkozások magas sűrűsége, turizmus intenzitása, természeti erőforrásokra alapozott környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztés lehetősége), ugyanakkor a megye gazdasági és demográfiai kihívásai itt is észlelhetők.

A megye fejlesztési dokumentumainak sora az ***Integrált Területi Program 2.0*** elkészítésével folytatódott, mely program több tervezési fázison túljutva a 2014-2020 közötti programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló *274/2014. (XI.05.) Korm. rendeletben* meghatározott eljárás szerint, központi koordináció mellett került elfogadásra és lesz majd végrehajtva.
Az egyes területi szereplők számára a *1702/2014. (XII.03.) Korm. határozat* alapján rendelkezésre álló TOP forráskeret felhasználását a megyék területfejlesztési koncepciói és programjai alapozzák meg. Ezen stratégiák fókusza messze meghaladja a TOP forrásokból megvalósítható fejlesztések körét, ezért az ITP a források hatékony és ütemezett felhasználását biztosítja helyi igényekre alapozva, a 2014-2020-as költségvetési ciklusban. A Békés megyében 2020-ig felhasználható TOP forráskeret: 57,94 milliárd forint.
Az ITP 2.0 célrendszere a megyei koncepcióban és stratégiában megfogalmazott célokhoz kapcsolódóan került megfogalmazásba, 3 fő részre bontva:

1. Az üzleti környezet komplex fejlesztése a megye egész területén
2. A települési infrastruktúra integrált fejlesztése a területi kohézió erősítése érdekében
3. A társadalmi integráció feltételeinek javítása, a periférikus térségek felzárkózási esélyeinek javítása

A ITP 2.0 további szakaszaiban indokolja a külső koherenciát az egyes ágazati startégiák, operatív programok és egyéb rendelkezések vonatkozásában. A megye leghátrányosabb helyzetű, komplex programmal fejlesztendő járásait (mezőkovácsházi, sarkadi) külön említi, részletesen leírja a fejleszési startégiájukat és a forrásallokációnál külön összegeket különít el számukra.

5. ábra: Békés Megyei ITP céljainak illeszkedése a stratégiához és a TOP-hoz

1.2.3 Kapcsolódás egyéb releváns fejlesztési dokumentumokhoz

A 2008-ban készült **városmarketing stratégia** célja Orosháza és Gyopárosfürdő piaci versenyképességének javításához szükséges pozícionálás és rendszerszintű koncepció megalkotása, mely többek között a lehetséges kitörési pontokat azonosítja. Négy fő, egymással összefüggésben álló területet azonosít, melyek a siker kulcsát jelenthetik. Ezek a közösség, a fejlesztések, a kommunikáció és a térségi együttműködés. Az értékteremtésre képes közösség a jövő záloga, ezért fontos a közösségek épülésének elősegítése kétirányú kommunikációval, a kultúra támogatásával, közösségi terek létrehozásával, a település jövőképének aktív kommunikálásával. A fejlesztések kapcsán meg kell találni az összhangot a közösségi és a magánérdekek között, hogy egymást erősítsék. Orosházán a gasztronómia fejlesztése lehet a fő irány, a gasztronómia fővárosa lehetne.

Az Orosházi Térségi Önkormányzatok Területfejlesztési Társulása 2005-ben fejlesztési **koncepciót** alkotott az azóta megszűnt orosházi statisztikai kistérség területére vonatkozóan. A kistérség területe megegyezett az 1983-ig létező járás területével, mely alapjául szolgálhat a funkcionális várostérség, mint területfejlesztési egység kijelöléséhez, időtálló fejlesztési elképzeléseket tartalmaz. Az alapcél a térségben élő népesség életminőségének javítása, a kedvezőtlen társadalmi és környezeti folyamatok megállítása, valamint a gazdasági növekedés ösztönzése révén. Három stratégiai célt fogalmaz meg:

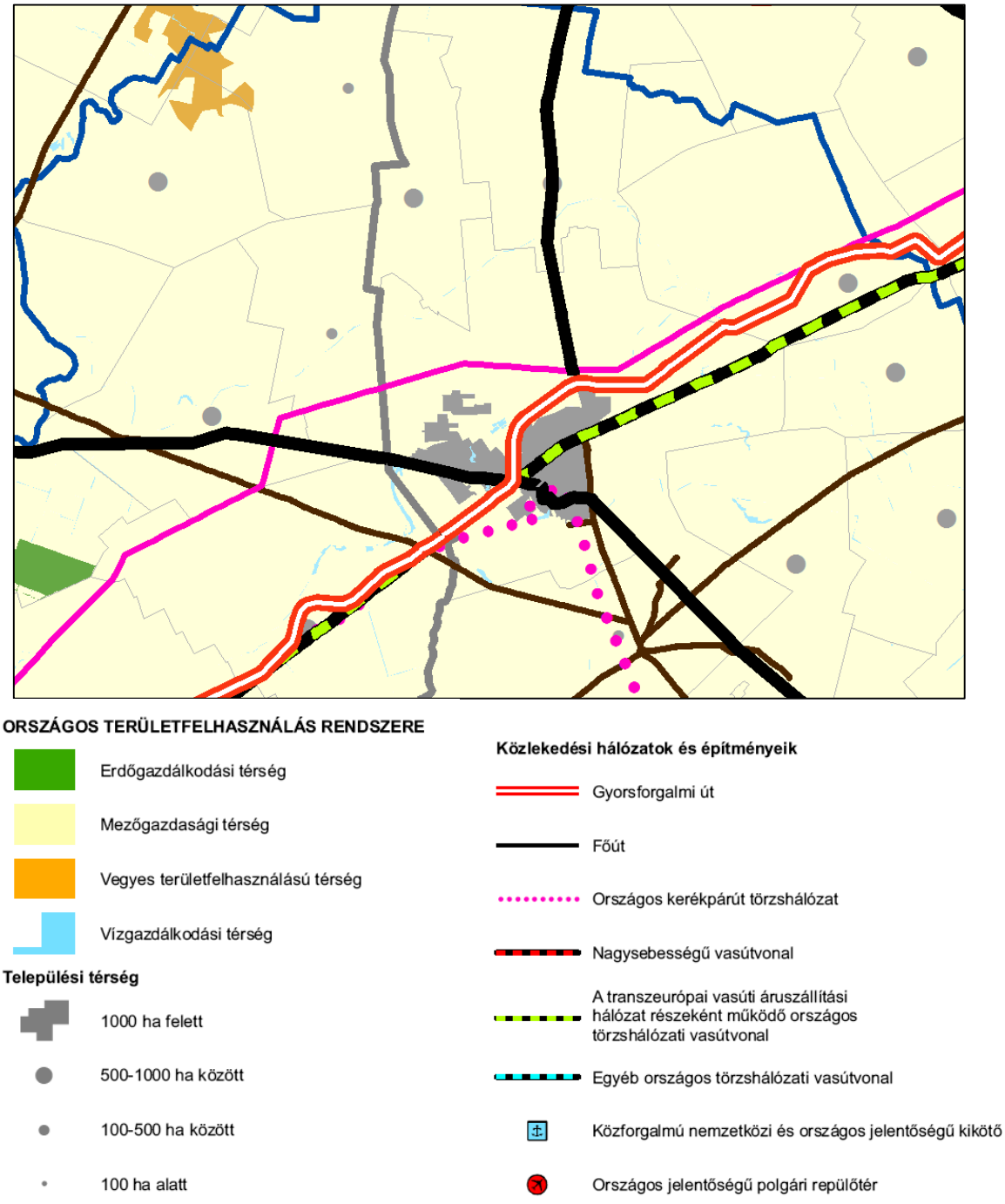
1. A jövedelemtermelés szintjének javítása és a jövedelem minél nagyobb hányadának helyben tartása
2. A helyi közösségek és a térség kohéziójának erősítése (partneri viszony kialakítása a települések között)
3. A természeti és lakókörnyezet hosszú távú ökológiai egyensúlyának biztosítása.

A stratégiai célokhoz fejlesztési prioritásokat rendel, melyeket fejlesztési programként lebontva keres válaszokat. Kiemelt cél a helyi gazdaság és háttér-infrastruktúra fejlesztése, ezen belül a térség elérhetőségének javítása, új iparágak telepítése, természeti értékek, gyógyvízkincs kihasználása, kézműves hagyományokat követő, kisvállalkozások támogatása, szervezeti fejlesztések, térségmarketing. Prioritásként kezeli az élelmiszergazdaság integrált fejlesztését, az agrárium egysíkúságának oldását, a humánszféra fejlesztését, a foglalkoztatáspolitika aktivizálását, a környezet- és természetvédelmet.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

4. térkép: OTrT szerkezeti terv - részlet

Forrás: OTrT

Az országos területrendezési tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény a 2013. évi CCXXIX. törvény meghatározza az ország egyes térségei terület felhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, erőforrások védelmére.

Az országos szerkezeti tervet a megyei terv hivatott lebontani és aktualizálni a saját adottságait, szándékait figyelembe véve. Ez idáig az OTrT módosítást még nem követte le a Békés Megyei Területrendezési terv (BTrT), ezért az érvényes országos szabályok megyei tervre vonatkozó előírásait is figyelembe figyelembe kell venni. Az OTrT szerkezeti terve Orosháza területén mezőgazdasági, vízgazdálkodási és települési területfelhasználásokat határoz meg.

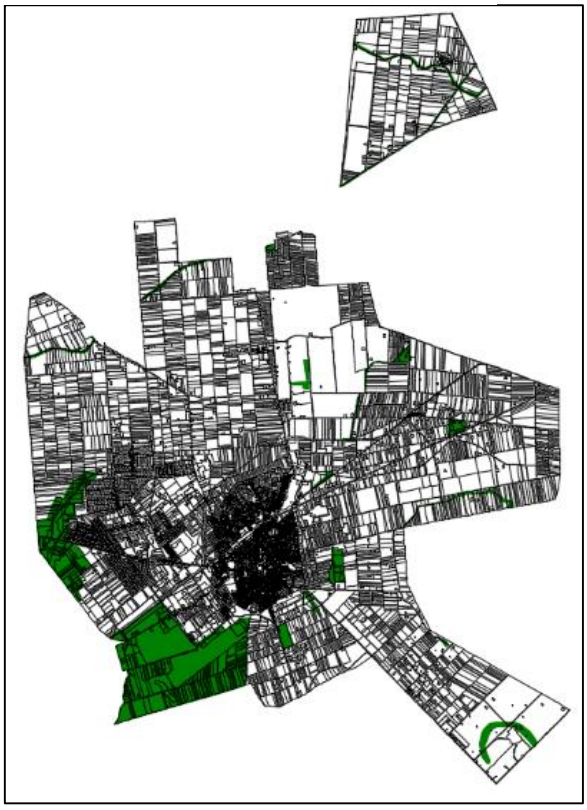
Országos szerkezeti elemek

Az alábbi országos infrastruktúra elemek érintik a települést, melyeket a város szerkezeti terve hiánytalanul tartalmaz:

- A tervezett M47 gyorsforgalmi út a belterületet nyugatról megkerülve halad át a településen. *A településszerkezeti terv alternatív nyomvonalat is megad a belterülettől távolabbi elhelyezéssel.*
- Főútként szerepel a Soltvadkert (53.sz. főút)-Kiskunmajsa-Kistelek- Mindszent-Derekegyháza- Nagymágocs-Orosháza) és a Szarvas (44.sz. főút) – Orosháza-Mezőkovácsháza – Battonya – (Románia).
- Szeged-Békéscsaba-Kötegyán-(Románia) az országos vasúthálózat részeként, ezenkívül országos kerékpárút törzshálózat (5A), 400 kV-os elektromos vezeték és földgázszállító vezetékek érintik a település közigazgatási területét.
- A Dögös-Kákafoki országos jelentőségű csatorna áthalad Kiscsákó területén.

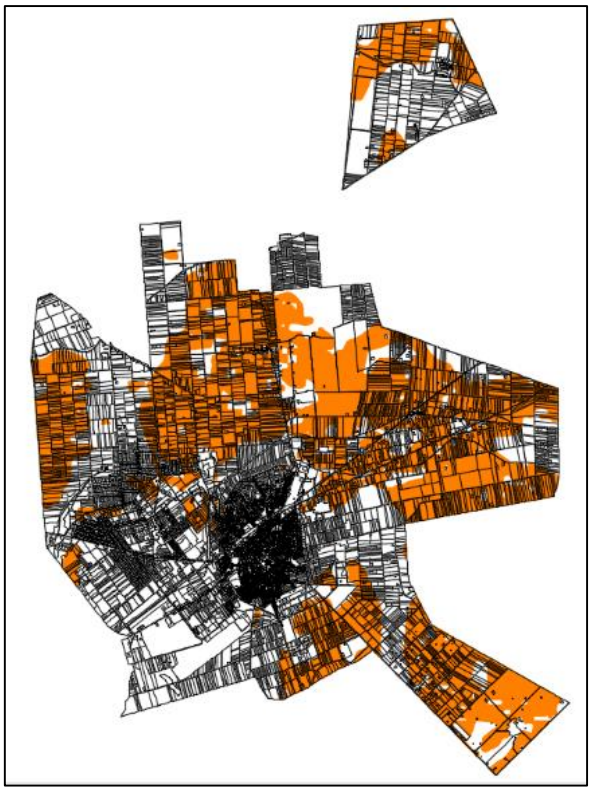
Országos övezetek

5. térkép: Országos Ökológiai Hálózat

Országos területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe az országos jelentőségű természetes és természetközeli területek, valamint az azok között kapcsolatot teremtő ökológiai folyosók egységes, összefüggő rendszere tartozik, és amelynek részei a magterületek, az ökológiai folyosók és a pufferterületek.

Az OTrT **13.§**-a fogalmaz meg előírásokat az övezettel kapcsolatban: *„13. § (1) Az országos ökológiai hálózat övezetben csak olyan kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategória, illetve olyan övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.*
(2) Az övezetben bányászati tevékenységet folytatni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával lehet.
(3) Az országos ökológiai hálózat övezetét a kiemelt térségi és a megyei területrendezési tervekben magterület, ökológiai folyosó, valamint pufferterület övezetbe kell sorolni.”

6. térkép: Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Az országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe kiváló növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak.

Az OTrT 13/A.§-a fogalmaz meg előírásokat az övezettel kapcsolatban:
„13/A. § (1) Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetében beépítésre szánt terület csak kivételesen, egyéb lehetőség hiányában területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki.
(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

7. térkép: Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Az országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe jó növénytermesztési feltételekkel rendelkező szántóterületek tartoznak.

Az OTrT 13/B.§-a fogalmaz meg előírásokat az övezettel kapcsolatban:

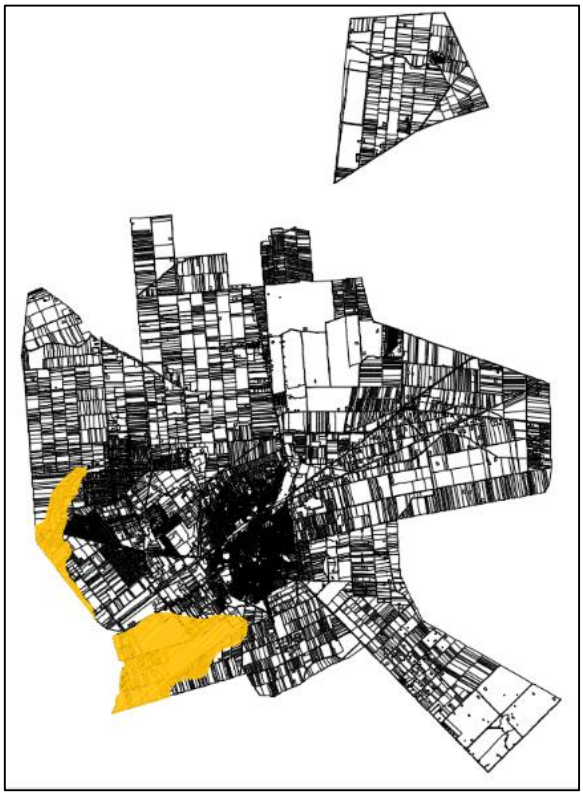
„13/B.§ A településrendezési eszközökben a jó termőhelyi adottságú szántóterület övezetét a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység kijelölésénél figyelembe kell venni.”

8. térkép: Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete

Országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe az őshonos fafajokból álló erdőtársulások fenntartására leginkább alkalmas és az erdő hármas rendeltetését - védelmi, gazdasági, közjóléti - egymással összhangban a legmagasabb szinten biztosítani képes erdőterületek tartoznak.

Az OTrT.14.§-a fogalmaz meg előírásokat az övezettel kapcsolatban: *„(1) Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.*
(2) Az övezetben külszíni bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet."

9. térkép: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

Országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak,

Az OTrT.14/A.§-a fogalmaz meg előírásokat az övezettel kapcsolatban*: (1) A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete területét a kiemelt térségi és megyei területrendezési terv és annak alapján a településszerkezeti terv pontosítja.*
(2) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a kiemelt térség és a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg helyi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére

készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a természeti adottságokhoz igazodó hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.
(3) Az övezet (1) bekezdés szerint pontosított lehatárolása által érintett területre a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat fennmaradása érdekében a helyi építési szabályzatban meg kell határozni a területhasználatra és az építmények tájba illeszkedésére vonatkozó szabályokat.
(4) A helyi építési szabályzat az építmények tájba illeszkedésének bemutatására látványterv készítését írhatja elő és a készítésre vonatkozó követelményeket határozhat meg.
(5) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni.
(6) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell elhelyezni."

10. térkép: Országos vízminőség-védelmi terület övezete

Országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe a felszíni és felszín alatti vizek, az emberi fogyasztásra, használatra szánt vizek és a vízkivételi művek, továbbá a halak életfeltételeinek biztosítása érdekében kijelölt vizek megóvását szolgáló védelem alatt álló területek tartoznak.

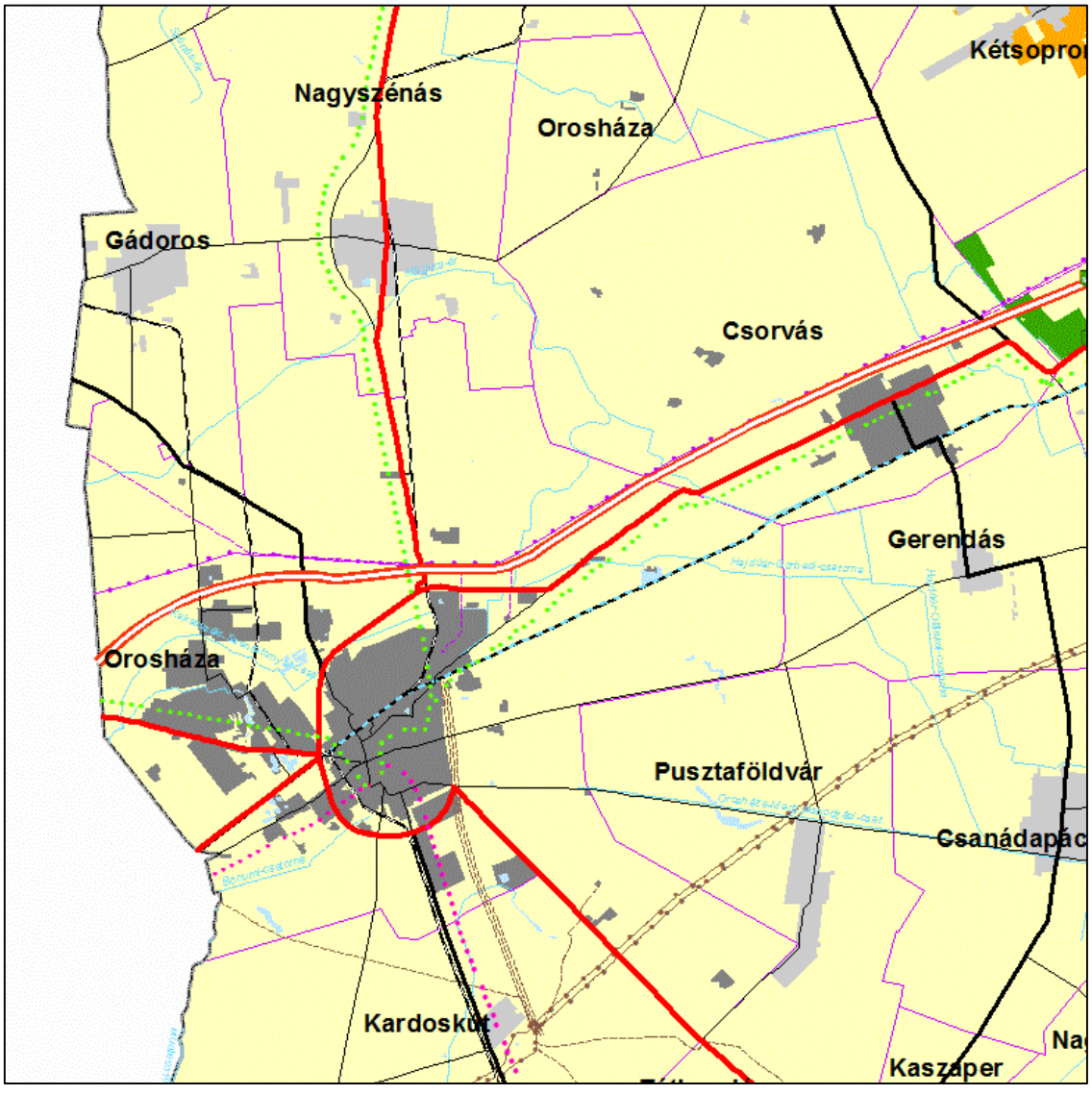
Az OTrT 15.§-a fogalmaz meg előírásokat az övezettel kapcsolatban: *„(1) Az országos vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről a kiemelt térség és a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.*
(2) Az övezetbe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket, és a helyi építési szabályzatban az építési övezetre vagy övezetre vonatkozó szabályokat kell megállapítani.
(3) Az övezetben bányászati tevékenységet a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet folytatni."

1.3.2 Békés Megye Területrendezési Terve (BmTrT)

A Békés Megye területrendezési tervében kijelölt területfelhasználási kategóriákat a megye településeinek rendezési terveiben figyelembe kell venni, s területüket a 2013. évi CCXXIX. törvénnyel módosított Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (továbbiakban OTrT) előírásainak megfelelően kell biztosítani.
„A térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályok"(OTrT 6. § (2) bek.) szerint:

„(2) A kiemelt térségi és megyei területfelhasználási kategóriákon belül a települési területfelhasználási egységek kijelölése során a következő szabályokat kell alkalmazni:
a) az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni;
b) a mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, beépítésre szánt különleges honvédelmi terület, beépítésre nem szánt különleges honvédelmi terület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki;
c) a vegyes területfelhasználású térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület, erdőterület vagy természetközeli terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület kivételével bármely települési területfelhasználási egység kijelölhető;
d) a települési térség bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható;
e) a vízgazdálkodási térséget legalább 85%-ban vízgazdálkodási terület vagy természetközeli területfelhasználási egységbe kell sorolni;
f) az építmények által igénybe vett térséget az adott építmény jellege szerinti települési területfelhasználási egységbe kell sorolni.”

11. térkép: BmTrT Szerkezeti terv - részlet

Az OTrT 2013. évben módosult, Békés Megye Területrendezési Terve (BmTrT) azonban még a 2003. évi XXVI törvénnyel hatályosított, a 2008. évi L törvénnyel módosított Országos Területrendezési Terv alapján készült, tehát nem követte le a törvény legutóbbi változását. Célszerű ezért Orosháza szerkezeti tervi területfelhasználási egységeit közvetlenül is összevetni az OTrT térségekkel, leképezve azokat a város területére. Megállapítható, hogy ha a megyei terv egy az egyben átvenné az OTrT térségi kijelöléseit Orosházára vonatkozóan, a város szerkezeti terve akkor is megfelelne a törvényi előírásoknak.

Orosháza területén városias települési, mezőgazdasági és vízgazdálkodási terület felhasználást jelöl az OTrT és a megyei terv. A következő kimutatás a településszerkezeti tervben szereplő területfelhasználás megoszlását mutatja a BmTrT-vel összevetésben, és az OTrT-vel is párhuzamba állítva, utóbbi esetben feltételezve, hogy az OTrT térségeit a BmTrT a későbbiekben változtatás nélkül átveszi. A megfeleltetés a mértékadó (tehát nagyobb) előírt értéket veszi figyelembe.

Térségi megfeleltetés

Orosháza szerkezeti tervben jelölt

Erdőterület:	548,5 ha
Mezőgazdasági terület:	16021,5 ha
Vízgazdálkodási terület:	159,9 ha

BmTrT: Területfelhasználási térségek kiterjedése Orosháza közigazgatási területén belül

Erdőgazdasági térség:	0 ha
Mezőgazdasági térség:	17355,0 ha (85,5 %)
Városias települési térség:	2756,2 ha (13,6 %)
Vízgazdálkodási térség:	111,3 ha (0,6 %)

OTrT: Területfelhasználási térségek kiterjedése Orosháza közigazgatási területén belül

Erdőgazdasági térség:	0 ha
Mezőgazdasági térség:	17790,0 ha
Városias települési térség:	2441,7 ha
Vízgazdálkodási térség:	120,6 ha

Megfeleltetés a BmTrT térségeivel

Erdőterület:	548,5 ha > 0 ***Megfelel***
Mezőgazdasági terület:	16021,5 ha > (17790,0x0,85)=15121,5 ha ***Megfelel***
Központi beépített és beép.re szánt terület: 2628,6 ha (nem kell megfeleltetni)	
Vízgazdálkodási térség:	159,9 ha > (120,6x0,85)=102,5 ha ***Megfelel***

A város szerkezeti tervében a térségi jelentőségű szerkezeti elemek hiánytalanul szerepelnek: jelölve vannak a vasúti mellékvonalak (Mezőhegyes, Szentes, Szarvas irányába) és térségi jelentőségű kerékpárutak (Szentes, Szarvas, Békéscsaba irányba).

A települést érintő megyei tervi övezetek

Magterület: kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. ***Ökológiai folyosó:*** kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe olyan területek – többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok – tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai

hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására. ***Pufferterület:*** kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklik azoknak a tevékenységeknek a negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek. ***A területrendezési tervekhez a természetvédelemmel kapcsolatos adatokat a nemzeti parkok szolgáltatják, ezért az ökológiai hálózat elemeit a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságától megkapott rajzi adatok alapján vizsgáltuk.***

12. térkép: Magterület, Ökológiai folyosó, Pufferterület

Az OTrT 17-19.§-i fogalmaznak meg előírásokat a magterülettel, az ökológiai folyosóval és a pufferterülettel kapcsolatban:

*„**17. §** (1) Az övezetben beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:*

a) a települési területet a magterület vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és

b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e a magterület, a magterület és az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3)

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhetők el.

(5)

(6) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.

***18. §** (1) Az ökológiai folyosó övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:*

a) a települési területet az ökológiai folyosó vagy a magterület és az ökológiai folyosó körülzárja, és

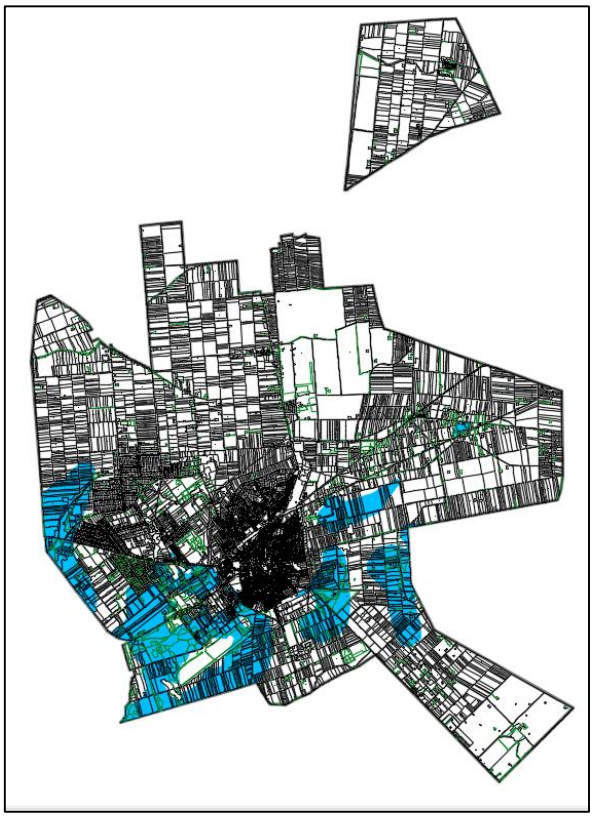
b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

(2) Az (1) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

(3)

(4) Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület

természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el.
(5) Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető.
***19. §** Pufferterületen a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti."*

13. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezete

Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelybe a sík vidéki vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik.
Az OTrT 23.§-a rendelkezik az övezettel kapcsolatosan: *„A rendszeres belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul."*
Az övezet területének kiterjedését a BmTrT övezeti tervlapja alapján veszi figyelembe a vizsgálat.

Ásványi nyersanyag-vagyon területe

Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelyben a megállapított bányatelekkel lefedett és bányatelekkel le nem fedett, az állam kizárólagos tulajdonát képező, az Országos Ásványanyag Nyilvántartás szerint nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyon területei találhatók.

Az OTrT 19/B.§-a rendelkezik az övezettel kapcsolatosan: *„(1) Az ásványi nyersanyagvagyon-terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.*
(2) Az (1) bekezdés szerint kijelölt területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el."

A BmTrT-be még nem került bele az övezet lehatárolása, ezért az összehasonlítás nem végezhető el. Ettől függetlenül Orosháza új Településrendezési eszközeiben az adatszolgáltatásra kijelölt Bányakapitányság adatközlése alapján pontosítható lesz a szilárdásvány-bányatelkek kijelölése és a szénhidrogén-bányatelkek, kutatási-területek határának ábrázolása. A vizsgálatokhoz a MOL Nyrt., az FGSZ Zrt. és a Bányafelügyelet szolgáltatott adatokat.

1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Orosháza város fejlesztését befolyásoló megállapításai

Árpádhalom Nem jeleztek a rendezést befolyásoló beruházást.
Csorvás: Nem jeleztek a rendezést befolyásoló beruházást.
Gádoros: A Mágocs-éri csatorna folyik át Orosházára, a Kiskunfélegyháza-Szentes-Orosháza vasúti, míg a 4407.j. út közúti kapcsolatot jelent a települések között. Mezőgazdasági terület felhasználás található mindkét oldalon, közös projekt nincs kilátásban.
Gerendás: Nem jeleztem a rendezést befolyásoló beruházást.
Kardoskút: A község délről határolja Orosházát, Natura 2000 terület mindkét településen jelen van. A kardoskúti Fehér-tó a közös településhatárhoz közel fekszik. Orosházáról induló, a tavat megkerülő, természeti értékeket feltáró kerékpárút megvalósítását tervezi a két település. Közúton a 4427 jelű út, vasúton a Mezőtúr-Orosháza-Mezőhegyes vonal teremt kapcsolatot a települések közt.
Nagyszénás: A település két helyen is határos Orosházával. A déli határán mezőgazdasági területek találkoznak. Közlekedési kapcsolatot a 4404. jelű, magasabb szintű tervekben főútként szereplő út és a Mezőtúr-Orosháza-Mezőhegyes vasúti vonal jelent. A megyei tervben jelölt térségi jelentőségű kerékpárút megépülése szükséges lenne a külterületi, főként tanyán élő lakosság biztonságos közlekedése érdekében, mindkét településen. Keletről az Orosházához tartozó Kiscsákó határolja a települést, mezőgazdasági területfelhasználás jellemzi a közös igazgatási határ menti téjrészeket. Kiscsákó speciális helyzetén segíthetne a Nagyszénással való szorosabb együttműködés.
Pusztaföldvár: Nem jeleztek a rendezést befolyásoló beruházást.
Székkutas: Nem jeleztek a rendezést befolyásoló beruházást.
Tótkomlós: Nem jeleztek a rendezést befolyásoló beruházást.

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések

1.5.1 A hatályos Településfejlesztési Koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Orosháza Településfejlesztési Koncepciója 2001-ben készült, 2011-ben a 31/2011. (III.18.) K.t. számú határozattal módosult, kiemelten városrendezési szempontok szerint.
A Koncepció Orosháza jövőképét több pontban részletezve fogalmazza meg. A város fenntartható módon fejlődjön, nem veszélyeztetve a hosszú távú érdekeket. 30-35 ezer ember egészséges életkörülményeit, megélhetésének, lakhatásának, művelődésének, a szabadidő eltöltésének lehetőségét biztosítsa. Megfogalmazta a népesség megőrzésének jelentőségét, melyet a helyi identitástudat erősítésével, foglalkoztatás bővítésével, fiatalok helyben tartásával kíván elérni. Orosháza térségi szerepének erősítése, a megyehatárokon átnyúlva is. Legyen korszerű és fejleszthető szerkezetű, hosszú távon is élhető város, melyben az egyes építmények használati értékük mellett építészeti értéket képviselnek és hozzájárulnak a települési környezet pozitív irányú formálásához. A jövőkép eléréséhez tematikus célokat fogalmaz meg:

- A város népességmegtartó képességének erősítése.
- A város gazdasági fejlesztése, a munkahelyteremtés, a megélhetés feltételeinek hosszú távú biztosítása

- A városszerkezet terület felhasználási igényekkel és a fő közlekedési infrastruktúrával összehangolt, a város hosszú távú fenntarthatóságát és élhetőségét elősegítő fejlesztése
- A város humán (emberi, közösségi) helyzetének javítása, társadalmi, közösségi, társadalompolitikai fejlesztés.
- A környezet védelme és fejlesztése, a környezetminőség hosszú távú fenntartása és javítása, a város élhetőségének fokozása.

A Koncepció 2011-es módosítása túlnyomóan városrendezési szempontból aktualizálja a célrendszert, melyet jónak, rövid-középtávon használhatónak ítél meg.

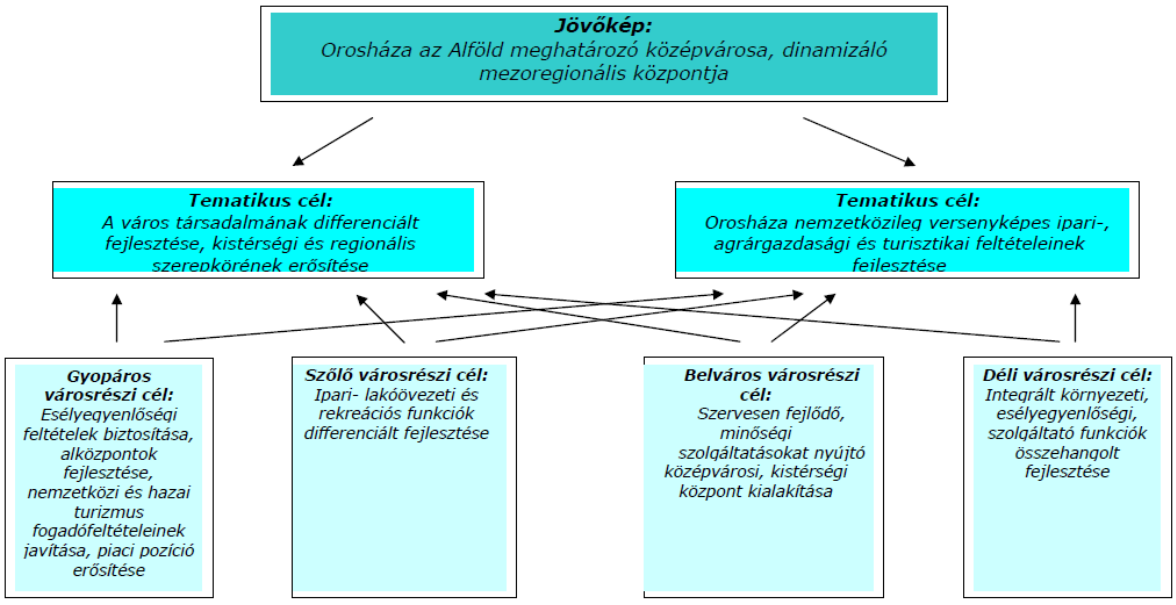
Orosháza Város Önkormányzata a 156/2008. (V.8.) K.T. számú határozatával fogadta el *Integrált Városfejlesztési Stratégiáját.*

Az IVS a Koncepció célkitűzéseire alapozva meghatározza a város 15-20 éves távlatra szóló jövőképét: *„Orosháza az Alföld meghatározó középvárosa, dinamizáló mezoregionális központja”.* A jövőkép elérését két városi szintű tematikus cél segíti:

- A város társadalmának differenciált fejlesztése, kistérségi és regionális szerepkörének erősítése
- Orosháza nemzetközileg versenyképes ipari-, agrárgazdasági és turisztikai feltételeinek fejlesztése

Az egyik cél a város társadalmára épít, a szociális, egészségügyi, közösségi, kulturális, identitásnövelő fejlesztésekre építve kívánja erősíteni a város térségi és regionális szerepét. A másik cél a gazdaságra épít, az ipar, az agrárgazdaság és a turizmus fejlesztésével tervezi erősíteni a város pozícióját. A tematikus célokon túl területi célokat is megfogalmaz a dokumentum, a kijelölt 4 városrészre vonatkozón (Gyopáros, Szőlő, Belváros, Déli városrész).

6. ábra: A város jövőképe (2008.)

Négy akcióterületet nevesít a stratégia:

- funkcióbővítő városrehabilitáció akcióterülete (üzleti negyed a belvárosban, közterek innovatív rehabilitációja, belváros attraktivitásának növelése, identitástudat erősítése)
- turisztikai akcióterület (Gyopárosfürdő és a környező szálláshelyek, közterületek fejlesztése)
- oktatási és kulturális akcióterület (általános iskola, óvodák, ifúsági ház felújítása)
- egészségügyi akcióterület (kórház, gondozó intézet fejlesztése)

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 30/A §-a szerint: „(1) A települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést (továbbiakban: szerződés) köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval (a továbbiakban együtt: a cél megvalósítója).”

Az önkormányzat a szerződésben kötelezettséget vállal, hogy a szükséges településrendezési eljárást a megállapított határidőn belül elindítja és az előírásoknak megfelelően lefolytatja, míg a vállalkozó a település fejlődését segítő, általában közérdekű többletmunkát végez. A szerződésben vállalt kötelezettségek és a megvalósuló településrendezési cél között közvetlen összefüggésnek kell lennie. Orosháza néhány konkrét építési ügy esetén élt a szerződés adta lehetőséggel, melyek során az érintett épületek körüli közterület minősége javult.

1.6 Településrendezési tervi előzmények

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Orosháza város a Helyi Építési Szabályzatát a 10/2011. (V.30.) önkormányzati rendelettel alkotta meg, majd az 1/2012. (I.13.) és az 1/2013. (II.5.) számú rendeletekkel módosította. A Helyi Építési Szabályzat mellékletei:

- 1. sz. melléklet: SZ1 jelű külterületi szabályozási tervlap
- 2. sz. melléklet: SZ2 jelű belterületi szabályozási tervlap
- 3. sz. melléklet: Műemlékek és helyi építészeti értékek Orosházán
- 4. sz. melléklet: Táji, természeti értékek Orosháza területén
- 5. sz. melléklet: Ismert régészeti örökségek lelőhelyei, adatai Orosháza igazgatási területén
- 6. sz. melléklet: Állattartó melléképületek védőtávolságai
- 7. sz. melléklet: Zajterhelési határértékek
- 8. sz. melléklet: Belvízzel veszélyeztetett területek
- 9. sz. melléklet: Natura 2000 területek Orosháza igazgatási területén

A Településszerkezeti terv hivatott annak meghatározására, hogy a településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását a település szerkezetének, terület felhasználásának és a műszaki-infrastruktúra hálózatoknak milyen térbeli elrendezésben lehet a legoptimálisabban biztosítani.

Településszerkezeti tervét a 116/2011. (V.20.) számú határozatával fogadta el, majd az 5/2013. (II.01.) számú határozatával módosította a város. Az alátámasztó munkarészek a módosítások során érintettség esetén frissültek.
2001-ben készült Településfejlesztési Koncepcióját a képviselő-testület többször módosította, legutóbb a 31/2011. (III.18.) számú határozatával.

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

A város a 2011-ben aktualizált Településfejlesztési Koncepció célrendszerére alapozva alkotta újra Településszerkezeti tervét és a hozzá tartozó leírást. *(A leírás jelen munkához nem állt rendelkezésre, a szerkezeti tervet vettük alapul a fejezet megírásához.)*

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv. a településszerkezeti tervet definiálja: *„A településfejlesztési koncepcióban foglalt célok megvalósítását biztosító, a település szerkezetét, a területfelhasználást és a műszaki infrastruktúra-hálózatok elrendezését meghatározó terv."* Tehát a szerkezeti terv – melyet az önkormányzat határozat formájában hagy jóvá – meghatározza a település fejlődésének térbeli rendjét. Áttekinthetően tartalmazza a területfelhasználási egységeket, vonalas infrastruktúra létesítményeket, közműveket, természeti- és tájképi értékeket, intézményeket, az épített környezet védett elemeit és még egyéb, a település építési rendje szempontjából fontos elemeket. A szerkezeti terv kifejezi a koncepcionális célok térbeli irányát, lehatárolja a fejlesztendő, beépítendő vagy éppen védendő területeket. Ideális esetben 10-20 éves távlatban meghatározza a település fejlődésének térbeli irányait.

Lakóterületek
A népességcsökkenés mellett is szükséges biztosítani az új lakótelek-kínálatot, melynek a szerkezeti terv – talán túlzottan is – eleget tesz. A belvárosi lakótelepek nagyvárosias lakóövezetben szerepelnek, szintén a belváros jellemző lakóterület felhasználása 105,6 hektáron a kisvárosi, melyből mindössze 5,1 hektár még beépítetlen. A kertvárosias lakóövezet összesen 560,2 hektáron terül el a városban, melynek hozzávetőlegesen 10% beépítetlen. Falusias lakóövezet a Szőlő városrész északi, a belterület körüli gyűrű déli részén, található, valamint Rákóczitelepet és Szentetornyát teljes egészében ebbe a terület felhasználási egységbe sorolja a szerkezeti terv. Beépítetlen ingatlanok 231,2 hektáron, azaz több, mint egyharmadán találhatók, ami kiugróan magas érték. Az új településrendezési eszközökben felül kell vizsgálni a kijelölt falusi lakóövezetek létjogosultságát.

Központ, vegyes területek
A településközpontot központi vegyes és településközpont vegyes övezetek alkotják, a nagyvárosias lakó mellett. A központi intézmények, szolgáltató, vendéglátó, kereskedelmi egységek és a központhoz kapcsolódó sűrűbb beépítés a vegyes övezetek egyikében szerepel, nagyrészt a közúti tengelyekre felfűzve és a központi tér együttes körül. Mindkét vegyes területen minimális a beépítetlen területek aránya, néhány százalék mindössze.

Gazdasági területek
Kereskedelmi-szolgáltató övezet összefüggő egységben a 474. j. út mentén került kijelölésre, ide nagyobb kereskedelmi egységek települését várja a város. A vasutak mentén és a városból kivezető fő közlekedési útvonalak mentén találunk ilyen terület felhasználást, melyek közül sok számít barnamezős területnek. Az övezetbe tartozó ingatlanok több, mint egyharmada beépítetlen.
A város ipari parkja a belterület déli részén fekszik, a belvízveszélyeztetettség és a gyenge közlekedési kapcsolatok is közrejátszhatnak abban, hogy hozzávetőlegesen a fele kihasznált. A város komolyabb ipari üzemei (üveg- és gépgyártás) az északkeleti részen

kijelölt ipari területen fekszenek, mely jelentős bővítési területtel rendelkezik, beépítetlen területei összefüggően fekszenek a működőktől keletre.

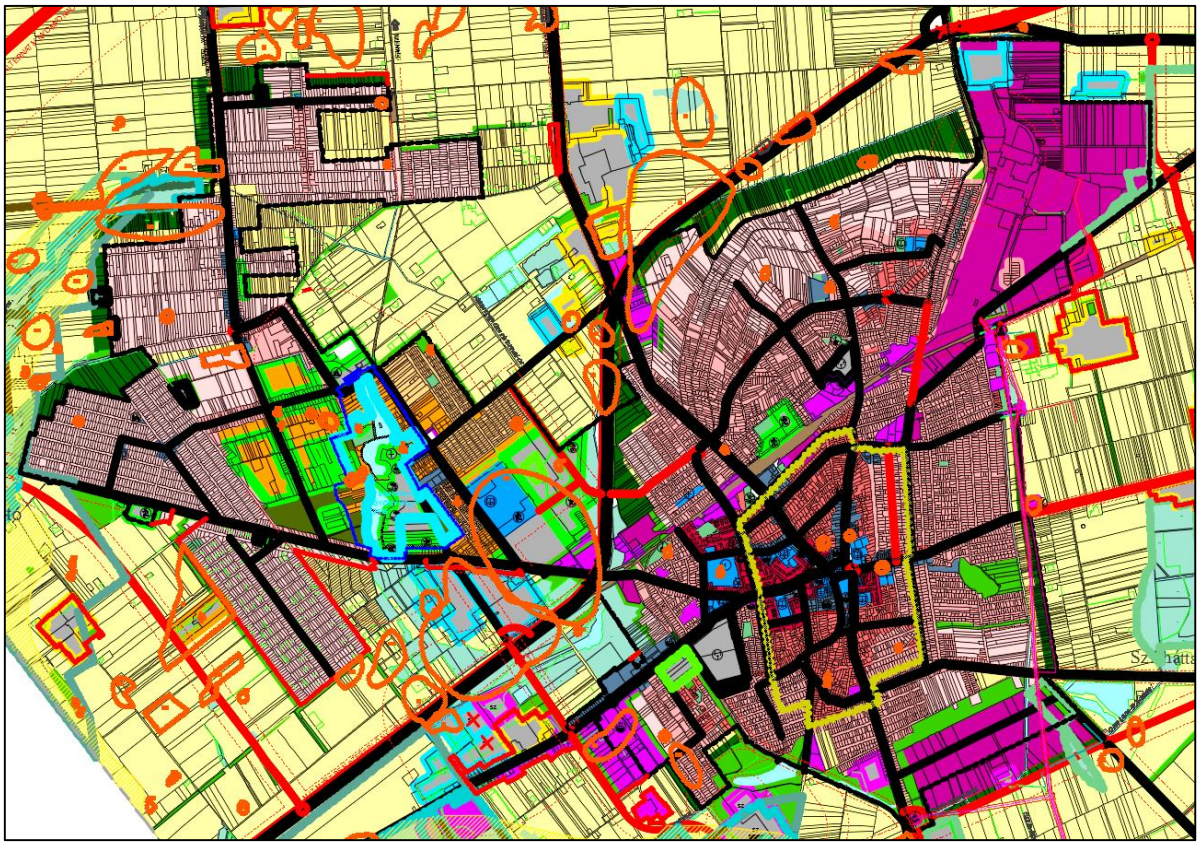
Különleges területek

Különleges területek nagy kiterjedésben vannak jelen Gyopárosfürdőn, ahol strand, kemping, sport- és szabadidő funkcióknak adnak teret, komoly tartalékterületeket biztosítva. Különleges állami területben kapott helyet a rendőr kapitányság és a katasztrófavédelem. A belterületen két temetőt találunk, rekultiválandó területet és üveggyári lakásoknak gazdasági-lakó besorolást. Külterületen a régi tsz központok mezőgazdasági major terület felhasználás alatt működnek. Szennyvíztisztító, növénykert és bányászati terület tartozik még kölönleges övezeti kategóriába.

Zöldfelületek, külterületi művelés

A szerkezeti terv belterületen közkerteket, közparkokat és kegyeleti parkokat különböztet meg. A zöldterületek számát növelni kellene, főleg a belvárosban és környékén. A vízállások és mélyfekvésű területek is közpark státuszban vannak a belterületen, melyeket ésszerű lenne eredeti rendeltetésükben meghagyni, a települési vízelvezetés hatékonysága érdekében. Gyopároson vannak nagyobb egybefüggő zöldterületek, sportolási, strand célra ill. erdők alkotják a településrész zöldjét. Kevés erdőt találunk az igazgatási területen, jellemzően településvédő erdőket jelöl a szerkezeti terv a város körül. Külterületi tanyasorokat néhány helyen lakóövezetbe sorol a szerkezeti terv, egyébként többnyire mezőgazdasági övezetben szerepelnek a tanyák. A megyei tervnek lehetősége van külön tanyás övezetet létrehozni, remélhetőleg élnek ezzel a lehetőséggel a készítők, így is segítve a külterületi népességmegtartást, a tanyákban élő családi gazdálkodás fenntartását.

14. térkép: Településszerkezeti terv - belterület

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

4. táblázat: Terület felhasználási kategóriák kihasználtsága

Terület felhasználási kategóriák	Terület / ebből igénybe még nem vett
Nagyvárosias lakó	32,0 hektár
Kisvárosias lakó	105,6 hektár / 5,1 hektár
Kertvárosias lakó	560,2 hektár / 56,8 hektár
Falusias lakó	655,1 hektár / 231,2 hektár
Hétvégi házas üdülő	50,9 hektár / 17,3 hektár
Üdülő házas üdülő	100,7 hektár / 41,3 hektár
Településközpont vegyes	64,1 hektár / 1,3 hektár
Központi vegyes terület	46,1 hektár / 3,0 hektár
Kereskedelmi,- gazdasági-, szolgáltató terület	85,6 hektár / 33,4 hektár
Ipari gazdasági terület	268,5 hektár / 119,3 hektár
Különleges közüzemi terület	3,3 hektár
Különleges sportolási célú terület	34,3 hektár / 15,5 hektár
Különleges strand	15,6 hektár / 12,3 hektár
Különleges kemping	6,4 hektár / 0,6
Különleges temető	23,5 hektár
Különleges gazdasági terület	13,6 hektár / 2,0 hektár
Különleges növénykert	4,3 hektár
Különleges egyéb állami terület	3,0 hektár

Forrás: Új-Lépték Bt.

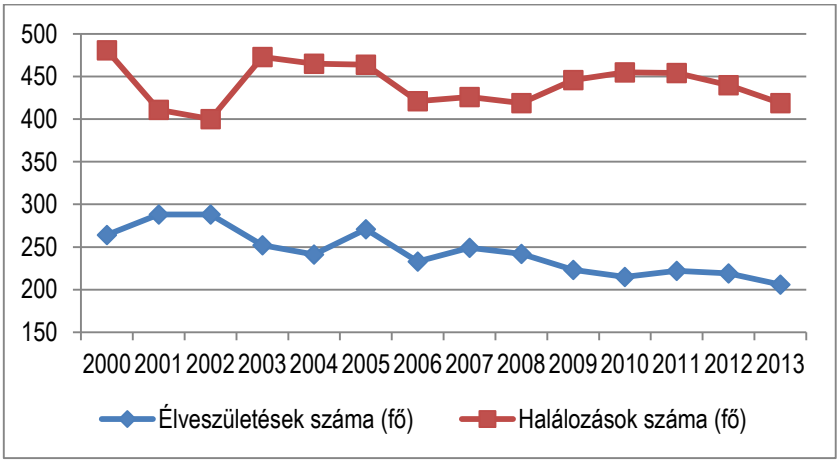
1.7 A település társadalma

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

Orosháza népessége a 2000. évi 32 és félezer főről 2013-ra 29 ezerre csökkent. Ebben a demográfiai folyamatok – a születések és halálozások –, illetve a vándorlások játszottak szerepet.

7. ábra: Az élve születések és a halálozások számának alakulása, 2000-2013.

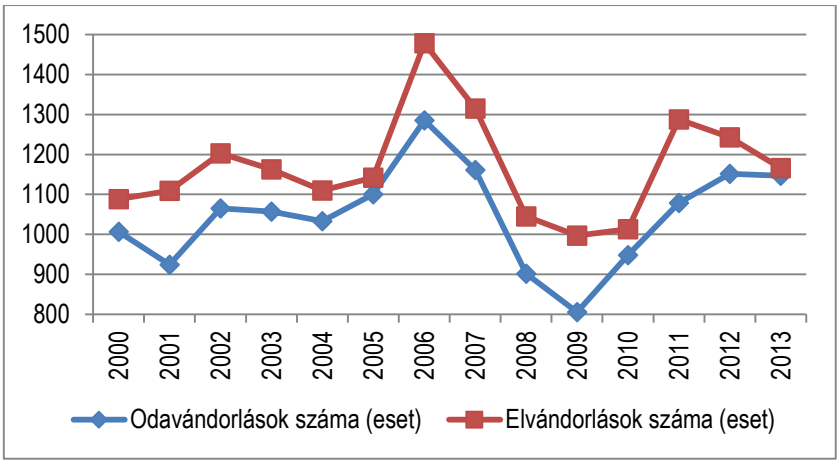

Forrás: KSH, T-Star

A természetes fogyás állandósultnak mondható, sőt, az olló még nyílt is a kezdeti időszakhoz képest – a 2000-es évek elején valamivel több mint száz fővel többen haltak meg, mint amennyien születtek, mostanra a különbség több mint kétszáz főre nőtt. Az országos – és a megyei – tendenciához hasonlóan itt is egyre kevesebb gyermek jön a világra, ami az elöregedés fokozódását hozza magával.

A népességváltozás másik oka a migráció, az el- és odaköltözések alakulása. 2000 óta ez a folyamat is a városban élők számának csökkenését erősíti – hosszú idő óta többen választanak mást települést (esetleg a külföldet), mint ahányan Orosházára költöznek.

8. ábra: Az oda- és elvándorlások számának alakulása, 2000-2013.

Forrás: KSH, T-Star

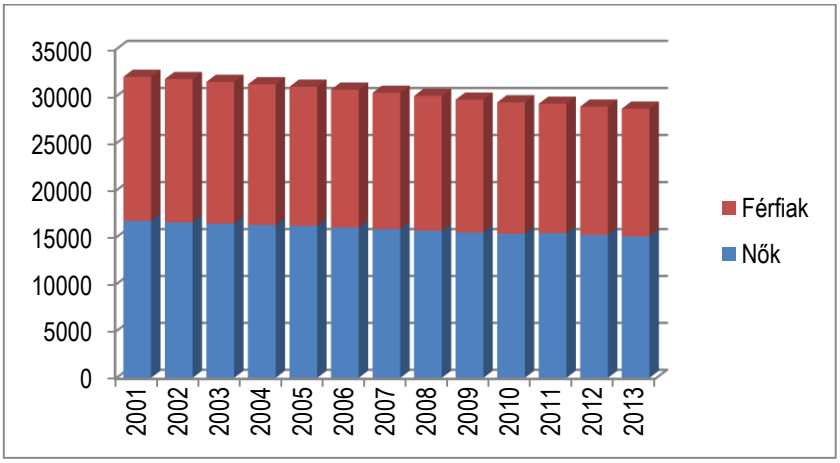
A természetes fogyás és a vándorlási veszteség együttesen eredményezte azt, hogy Orosháza lakossága több mint 10 %-kal csökkent 2000 óta.

1.7.1.2 Népesség

Orosháza lakosságának döntő hányada (95 %-a) a belterületen lakik. A tanyavilág zöme szétszórtan helyezkedik el, van, ahol csak egy-két ember lakik, máshol 10-30, 50-70 fő él a tanyabokorban. A legnagyobb külterületi lakott hely Rákóczitelep Újosztás, ahol 2011-ben 192 főt regisztráltak, Gyopárosiugarok 127, Monoriugarok 119, Bónumitanyák pedig 100 fő lakhelye.

A város népessége folyamatosan csökken – ennek nemek szerinti alakulásában a férfiak számának kissé erősebb (11 %-os), a nők mérsékeltebb (10 %-os) mérséklődése figyelhető meg, így a nők aránya a 2001-es 52 %-ról 2013-ban 53 %-ra emelkedett.

9. ábra: A lakosság számának és nemek szerinti összetételének alakulása, 2001-2013.

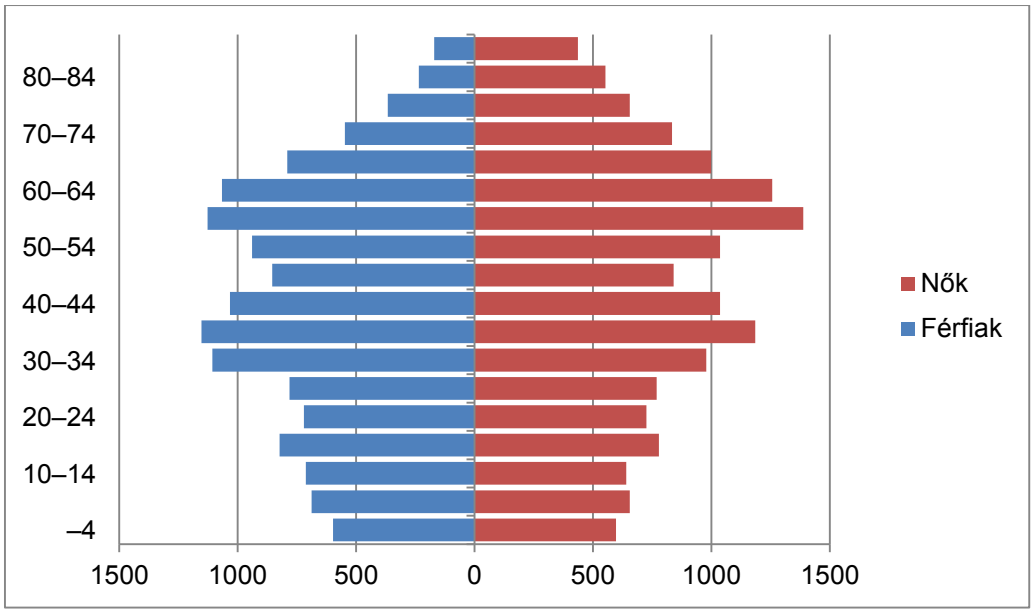

Forrás: KSH, T-Star

Az élveszületések számának mérséklődése miatt megfigyelhető a lakosság öregedése. Ez az intézményrendszer átrendeződését is magával hozza, hiszen kevesebb gyermek bölcsődei, óvodai, iskolai elhelyezéséről kell gondoskodni, ugyanakkor az idősek ellátását szélesebb

körben kell megoldani – a házi gondozás, a nappali, vagy bentlakásos otthon, az egészségügyi és szociális gondoskodás iránti igény nő. A város korfája már erről a folyamatról tanúskodik, 2011-ben nagyon karcsú a fiatalokat és igen széles az idősebbeket jelző rész.

10. ábra: Orosháza népességének nemek és korcsoportok szerinti összetétele, 2011.

Forrás: KSH Népszámlálás, 2011

Még szomorúbb képet kapunk, ha a korösszetételt és annak változását különböző mutatókkal fejezzük ki. Az öregedési index a 65 éven felülieket viszonyítja a 14 éven aluliakhoz – ha ez a mutató 100 feletti és még emelkedik is, az a lakosság folyamatos öregedésére utal. A másik két számítás az aktív korúak terhét jelzi: a gyermeknépesség eltartottsági rátája az eltartandó 14 éven aluliakat, az idős népesség eltartottsági rátája pedig az eltartandó 65 éven felülieket érzékelteti.

5. táblázat: Orosháza öregedési indexe és eltartottsági rátái, %

	Öregedési index	Gyermeknépesség eltartottsági rátája	Idős népesség eltartottsági rátája
2005	118,64	19,68	23,34
2006	124,34	19,21	23,89
2007	129,49	18,93	24,52
2008	133,18	18,85	25,10
2009	137,89	18,59	25,63
2010	139,38	18,57	25,89
2011	142,03	18,53	26,33
2012	146,46	18,58	27,21
2013	152,02	18,56	28,21

Forrás: KSH, T-Star

A város népessége erőteljesen öregszik, közel tíz év alatt „látványosan” nőtt az öregedési index. A másik két mutató is ezt támasztja alá, egyre kevesebb gyermekről és egyre több idősről kell gondoskodnia a munkaképes korúaknak.

1.7.1.3 Nemzetiségi összetétel

A lakosság nemzetiségi összetételét a népszámlálások alkalmával lehet megismerni. A 2001-es adatokhoz képest 2011-re erőteljesen nőtt a nem magyar – a nemzetiség, a kulturális értékhez, hagyományhoz kötődés, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben beszélt nyelv alapján – nemzetiségűek száma és aránya: 2001-ben a megkérdezettek 95 %-a, míg tíz évvel később már csak 82 %-a vallotta magyarnak magát.

A nem magyar nemzetiségűek körében a legnagyobb csoport a cigányoké, számuk mérsékelten emelkedett. Más országokból származók viszont jóval nagyobb létszámot képviseltek 2011-ben, mint 2001-ben, számottevően nőtt pl. a román, a lengyel, a német nemzetiségűek száma.

6. táblázat: A nem magyar nemzetiségűek számának alakulása, 2001,2011.

Nemzetiség	2001	2011	Változás, %
Cigány	294	335	113,9
Szlovák	92	119	129,3
Német	86	160	186,1
Román	17	78	458,8
Lengyel	11	21	190,9
Bolgár	10	17	170,0

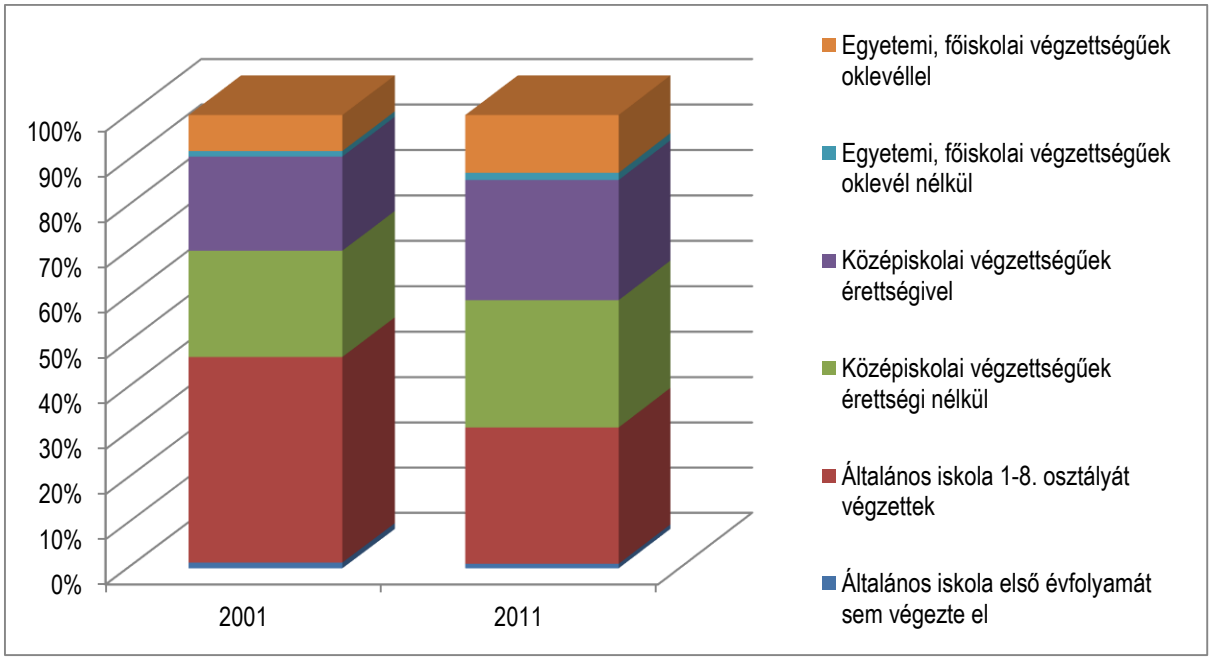
Forrás: KSH Népszámlálás 2001, 2011

Az említetteken kívül görög, horvát, vietnami, örmény, szerb, ukrán, arab, kínai, orosz és más nemzetiségű emberek is élnek Orosházán.

1.7.1.4 Képzettség

A lakosság képzettségéről szintén a népszámlálások alkalmával kapunk képet. 2001 és 2011 között a 7 éven felüliek körében jelentősen csökkent a csak általános iskolát végzettek aránya (45 %-ról 30 %-ra), 2011-ben pedig a népesség több mint fele már valamilyen középiskolát fejezett be. Egyre többen jártak főiskolára, egyetemre, arányuk 2001-ben 9 %, tíz évvel később már 14 % volt.

11. ábra: A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2001, 2011.

Forrás: KSH, Népszámlálás 2001, 2011

Az iskolázottság emelkedésével olyan vállalkozások munkaerő-igényeit is ki lehet elégíteni, amelyek magasan kvalifikált embereket szeretnének alkalmazni. Ez a változásokhoz, a legkorszerűbb módszerek, technikák használatához való rugalmasabb, gyorsabb alkalmazkodást is jelentheti.

1.7.1.5 Foglalkoztatottság

A népszámlálások adatai szerint 2001 és 2011 között nőtt a foglalkoztatottak (36 %-ról 39 %-ra) és a munkanélküliek (4,3 %-ról 5,5 %-ra) aránya, mérséklődött az inaktív keresőké (a nyugdíjasok, járadékban, gyermekgondozási, munkanélküli ellátásban részesülők, vagy más jövedelemből – pl. bérbeadásból, kamatból, albérlő-tartásból – élők) és az eltartottaké.

Változott a foglalkoztatottak összetétele is, ami összefüggésben van azzal a világtendenciával, amely a primer szektor (pl. bányászat, mező- és erdőgazdálkodás) visszaszorulását, a secunder szektor (alapvetően a feldolgozóipar) mérséklődését és a tercier (szolgáltatás) és quaterner (kutatás-fejlesztés) szektorok jelentőségének növekedését jelzi.

7. táblázat: Az alkalmazottak számának foglalkozási főcsoportok szerinti megoszlása, 2003,2012.

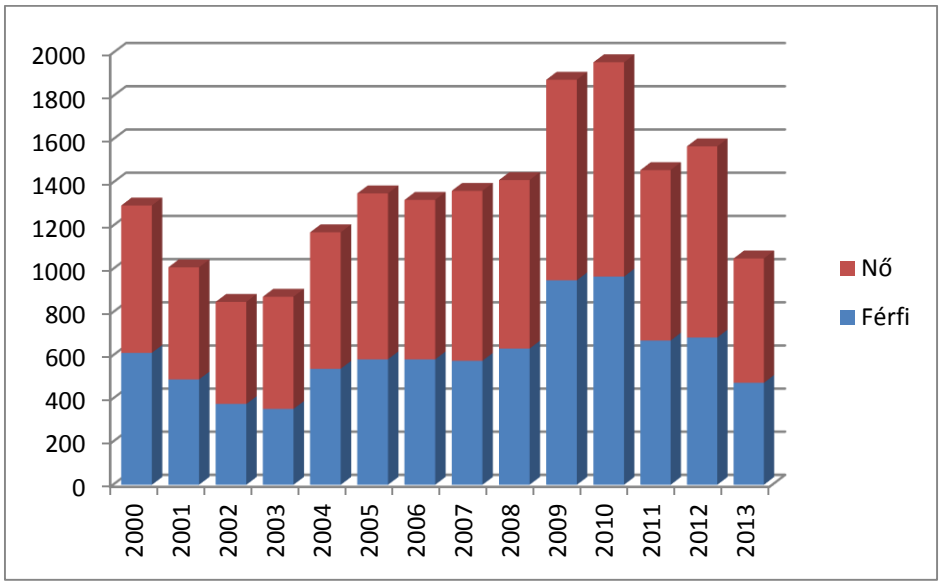
Foglalkozási főcsoportok	2003			2012		
	Férfiak	Nők	Együtt	Férfiak	Nők	Együtt
Fegyveres szervek foglalkozásai	83	12	95	155	20	175
Törvényhozók, igazgatási, érdekképviseleti vezetők, gazdasági vezetők	537	350	887	542	332	874
Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások	385	655	1040	578	907	1485
Egyéb, felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások	456	1 135	1591	620	1132	1752
Irodai és ügyviteli (ügyfélforgalmi) jellegű foglalkozások	41	635	676	115	749	864
Szolgáltatási jellegű foglalkozások	499	877	1376	625	1195	1820
Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások	165	77	242	108	43	151
Ipari és építőipari foglalkozások	1 963	539	2502	1316	108	1424
Gépkezelők, összeszerelők, járművezetők	991	355	1346	997	325	1322
Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások	537	676	1213	1353	1258	2611

Forrás: Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság

A két időszakot összevetve érzékelhető a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és az ipari, építőipari foglalkozásúak számának – és arányának – erőteljes csökkenése, a kvalifikáltabb szakmák előretörése, a szolgáltatások iránti igények bővülése.

A munkaerőpiac helyzetének jelzője a munkanélküliség alakulása is.

12. ábra: A nyilvántartott álláskeresők számának alakulása, 2000-2013.

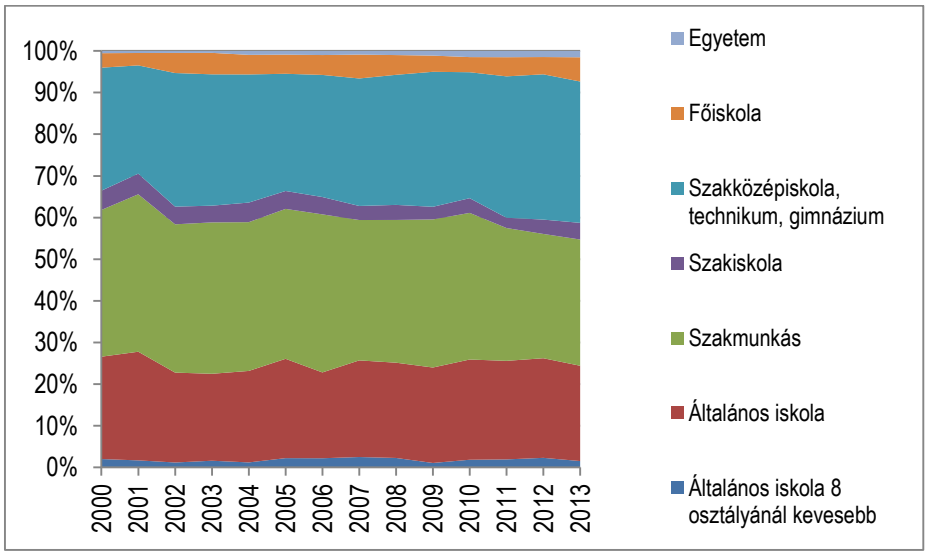

Forrás: KSH, T-Star

A munkát keresők száma az évezred elején lassan emelkedett, a pénzügyi világválság után jelentősen megnőtt. Az utóbbi években már mérséklődés tapasztalható, amiben jelentős szerepet játszott a közmunka-program beindítása, a munkanélküliséggel kapcsolatos előírások változása.

A legnehezebb helyzetben azok vannak, akik több mint 180 nap elteltével is a nyilvántartásban szerepelnek, minél hosszabb a munkától való időbeni távolság, annál nehezebb munkát találni és visszaállni a munkarendbe. A vizsgált időszak elején a nyilvántartottak kevesebb mint fele (2004-ben pl. 32 %-a, más években 40-45 %-a) volt tartósan munka nélkül, a válság után arányuk megnőtt – 2009-ben a regisztráltak 56 %-a fél évnél hosszabb ideig nem tudott elhelyezkedni. Ahogy a munkanélküliség mérséklődött, úgy a tartósan munkát keresők aránya is csökkent. A tartós állástalanság mellett komoly probléma, hogy az iskolából kikerülő fiatalok sem jutnak munkához, „rögtön" munkanélküliséggel kezdik felnőtt életüket. A pályakezdő regisztráltak aránya emelkedő tendenciát mutat, 2013-ban az álláskeresőknek már 11 %-át tették ki.

13. ábra: A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlása, %, 2000-2013.

Forrás: KSH, T-Star

A munkát keresők több mint háromnegyede fizikai foglalkozású volt, arányuk emelkedett 2000 óta. A szellemi foglalkozásúak súlyának mérséklődése arra is utal, hogy magasabb végzettséggel, szélesebb tudással valamivel könnyebb elhelyezkedni. Ezt támasztja alá a nyilvántartott álláskeresők végzettség szerinti összetétele. A munkanélküliek egyharmada szakközépiskolában, technikumban, vagy gimnáziumban tanult, közel egyharmaduk szakmunkás képző iskolából került ki. A regisztráltak 20-25 %-a általános iskola után nem tanult tovább. A munka nélkül maradtak között találhatók főiskolai, egyetemi végzettségűek is, számuk és arányuk azonban igen alacsony.

1.7.1.6 Jövedelmi viszonyok

A lakosság jövedelmi helyzetét részben közvetlen –személyi jövedelemadó-bevallások –, részben közvetett információkból ismerhetjük. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) 2012-es adatai szerint az adózók közel 19 %-a évi 300 ezer forintnál kevesebb belföldi jövedelmet vallott be, ami – hacsak nem volt máshonnan, a fekete-szürke gazdaságból származó, nem bevallott jövedelem, vagy olyan forrás, amiről nem kell elszámolni (pl. nyugdíj) – a létfenntartáshoz sem elegendő. Az ennél magasabb, de még egy millió Ft-nál kevesebb kategóriába is nagyon sokan tartoztak, ami szintén a napról napra élést jelenti. Az adózók egyharmada 1-2 millió forinthoz jutott, többségük 1,2 – 1,5 millió Ft jövedelemről számolt be – ez nagyjából a minimálbéren bejelentettek táborát képezheti. A 2-3 millió Ft-ból már ki lehet jönni, a még magasabb jövedelem egyre kevesebb adózót jellemez. A felsőbb kategóriákba feltehetően a magasan kvalifikáltak, a különböző vezető pozíciókban lévők kerültek.

8. táblázat: A személyi jövedelem-adót fizetők megoszlása

Jövedelem-kategóriák	Adófizetők		Belföldi jövedelem megoszlása, %
	száma	megoszlása, %	
300 ezer Ft alatt	2474	18,620	0,877
300 ezer - 1 millió Ft	2466	18,559	7,119
1 - 2 millió Ft	4442	33,431	28,693
2 - 3 millió Ft	2130	16,031	23,053
3 - 4 millió Ft	758	5,705	11,599
4 - 5 millió Ft	516	3,883	10,203
5 - 10 millió Ft	409	3,078	12,075
10 - 20 millió Ft	80	0,602	4,435
20 millió Ft felett	12	0,090	1,948

Forrás: NAV (TeIr)

Az adatokból kibontakozó összkép nem túl biztató, az adózók többsége igen kevés jövedelemmel rendelkezik, ami életszínvonaluk, életmódjuk meghatározó eleme. Az alacsony fizetőképesség a kereskedelemre, a szolgáltatások igénybevételére is hatással van.

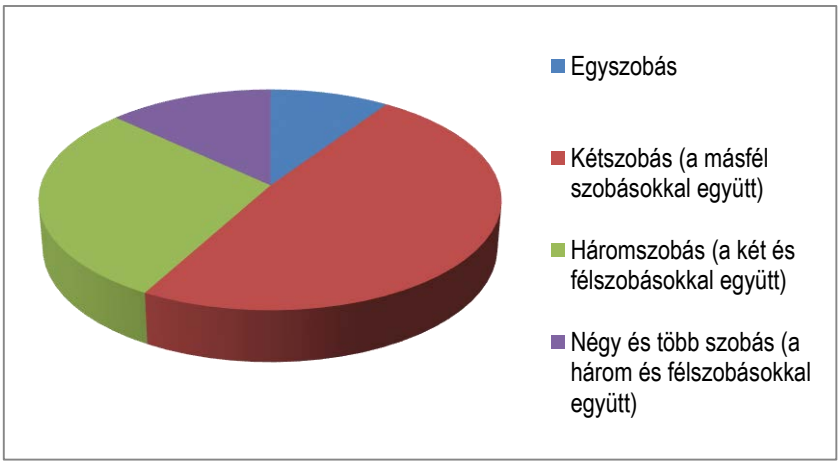
A jövedelmi helyzet közvetett jelzője a fogyasztás, a fogyasztási javak vásárlása. Ebből a személygépkocsi állomány alakulása emelhető ki, lehet, hogy a bevallott jövedelem alacsony, a gépkocsi állomány viszont nagy, így a pénzköltésből valamennyire következtethetünk a valós jövedelmi szintre is. 2000-ben az ezer lakosra jutó személygépkocsi-állomány még 210 db volt, ez folyamatos emelkedést követően 2008-ra 290-re emelkedett. A válság után kissé mérséklődött a gépkocsi-vásárlás, majd megint bővült, így 2013-ban már 294 autó volt a fajlagos – ezer lakosra jutó – mutató.

1.7.1.7 Életminőség

Az életminőség szubjektív minősítés, eléggé összetett fogalom, számos elemét nem is tudjuk számszerűsíteni. Ebbe értjük az emberi kapcsolatokat, azok minőségét, a párkapcsolatok sikerességét, a munka eredményességét, a munkahelyi körülményeket, az anyagi biztonságot, a kulturált környezetet, a szabadidő-eltöltés lehetőségeit, a kulturális szokásokat. A jó életminőséghez szükséges a jó szociális, kulturális, egészségügyi ellátottság, a létbiztonság, a közlekedési viszonyok, az úthálózat megfelelő minősége, a lakáskörülmények – és még számtalan olyan tényező, aminek megléte és pozitív értékelése adja azt az érzést, amitől jól érezzük magunkat. Az említett elemek közül a lakáskörülményeket adatokkal is érzékeltetni lehet.

2013-ban a lakásállomány több mint 14 ezer darab volt, méretüket tekintve ezek közel fele kétszobás, több mint egyharmada háromszobás.

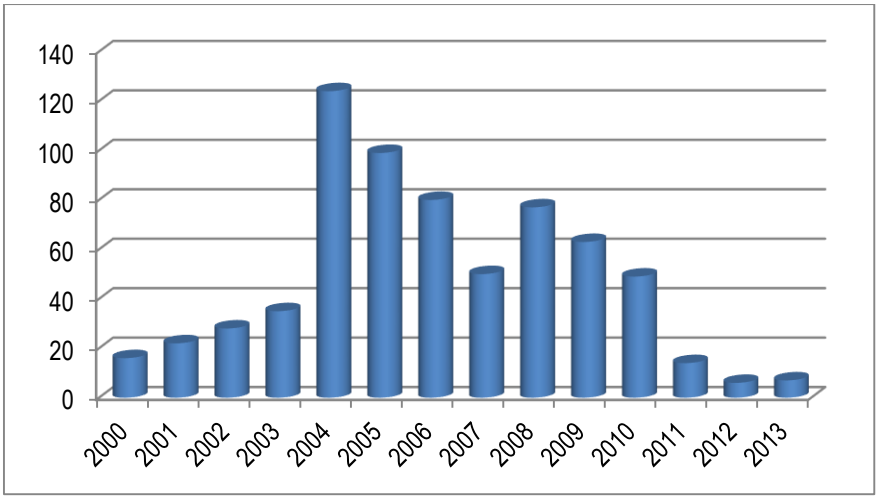
14. ábra: A lakásállomány szobaszám szerinti megoszlása, 2013.

Forrás: KSH, TStar

A lakásépítések 2000 után dinamikusan bővültek, 2004-ben érték el a legnagyobb mértéket. Ezt követően egyre kevesebb új lakás készült el, 2010 után pedig drasztikus visszaesés tapasztalható. Az új lakásokat általában igyekeznek a mai kor elvárásaihoz igazítani, ahol mód van rá, ott csatlakoztak a közüzemi vízhálózathoz, a gázhálózathoz, a közcsatorna hálózathoz, mégis adtak át úgy lakásokat, hogy nincs benne pl. fürdőszoba.

9. táblázat: A lakásépítések alakulása, 2000-2013.

Forrás: KSH, T-Star

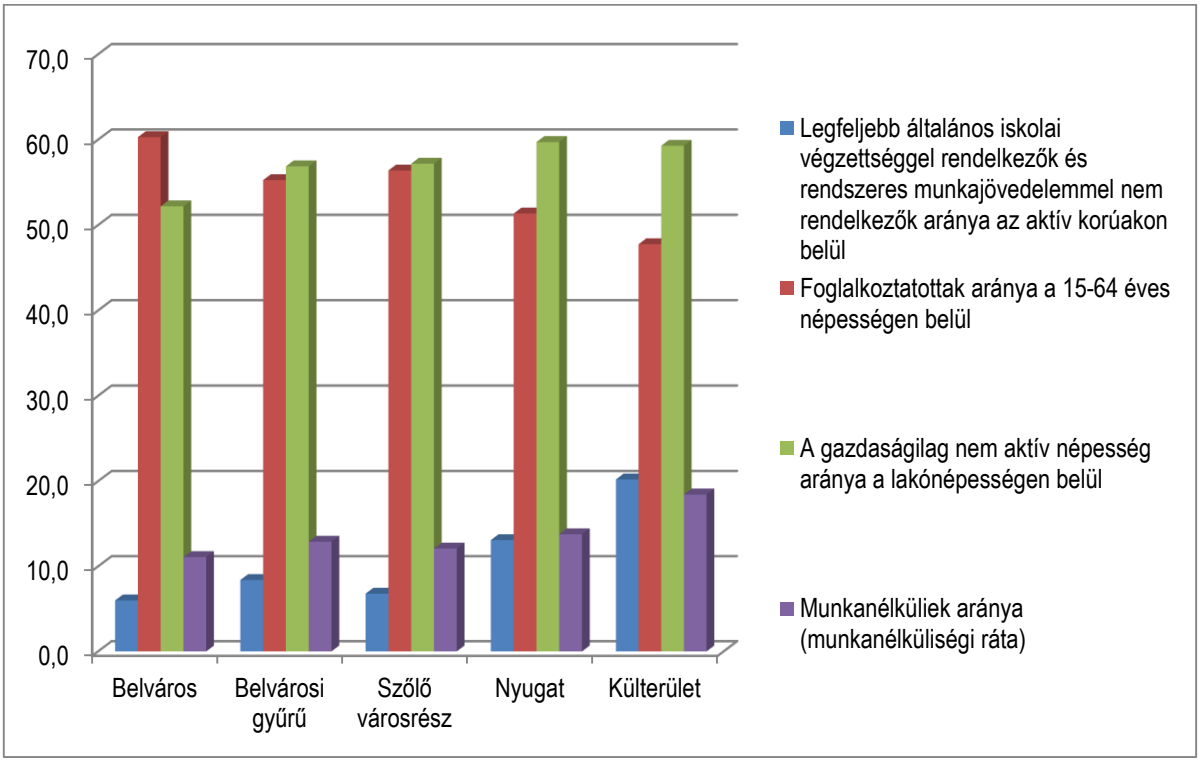
A 2011-es népszámlálás szerint a 14 ezer lakás, üdülő kétharmada 60 m^2-nél nagyobb alapterületű, ezen belül a 100 m^2-nél is nagyobbak 23 %-ot képviselnek. A lakások közel egynegyede 50-59 m^2-es, közel kétszáz viszont 29 m^2-nél is kisebb. Nem túl kedvező a lakások, üdülők korösszetétele: 28 %-uk még a második világháború előtt épült; az 1970-es évtizedben történt építkezési fellendülés következtében a lakások közel egynegyede negyven év körüli; 15 %-uk az 1960-as évtizedből származik; 2000 után a lakások mindössze 5 %-a készült.

A lakások, üdülők közel fele összkomfortosnak tekinthető (12 m2-nél nagyobb szoba, főzőhelyiség, fürdőhelyiség, vízöblítéses WC, villany, víz, szennyvíz-elvezetés, melegvíz-ellátás, központos fűtés); 43 %-a komfortos (az összkomfortostól abban különbözik, hogy egyedi fűtés van benne). A 14 ezer lakás, üdülő közül kilencszáz komfort nélküli, többségük időszakosan használt üdülő.

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Orosházán belül – különböző tényezők figyelembe vételével –öt térség, városrész különböztethető meg. A 2011-es népszámlálás szerint a **Belvárosban** él a lakosok közel egyharmada, itt a legmagasabb az aktív korúak (15-59 évesek) aránya. Iskolai végzettség tekintetében kevés a 8 osztálynál kevesebbel rendelkezők (9 %), ezzel szemben magas a felsőfokú végzettségűek aránya (21 %). A 15-64 évesek 60 %-ának van állása (önállóként, vagy alkalmazottként), a foglalkoztatottakon belül 32 %-os az alacsony presztízsű állásokban dolgozók részesedése. Itt viszonylag alacsony a munkanélküliségi ráta (11 %), ezen belül a tartós munkanélküliek aránya is. A lakásállomány egyharmada található itt, ezek általában összkomfortosak, komfortosak, nagyon kevés az egyszobás, a komfort nélküli lakás. Ez a városrész számos vállalkozásnak is helyszíne, boltok, vendéglátóhelyek, bankok, közintézmények látják el a vendégeket, ügyfeleket. Oktatási, kulturális és szociális intézmények, építészeti értékek is itt koncentrálódnak.

15. ábra: Az orosházi városrészek főbb mutatói, 2011.

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A belvárost körülölelő **gyűrűben** közel kilencezren élnek. Ezen belül a nyugati rész mondható elöregedőnek, ott viszonylag magas az aktív korúakon belül a 8 osztálynál kevesebbel rendelkezők aránya is (14 %), miközben a felsőfokú végzettségűek aránya már jóval magasabb (16 %). Az itt élők komoly problémákkal küzdenek, a 15-64 évesek mindössze 55 %-ának van munkahelye, a 15-59 évesek 40 %-a nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel. Lakásállomány tekintetében a keleti rész van rosszabb helyzetben, ott a lakások 14 %-a alacsony komfortfokozatú.

A **Szőlő városrészben** a városi átlagnál magasabb a 14 évnél fiatalabbak, de a 60 évnél idősebbek aránya is. Viszonylag kevesen vannak, akik az általános iskolát sem végezték el, az ott élők 11 %-ának van diplomája. A Belváros után itt a legalacsonyabb a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya, a városi átlagnál kedvezőbb a foglalkoztatottság, a munkanélküliség mutatója. A lakásállományon belül aránylag kevés az alacsony komfortfokozatú, vagy az egyszobás lakás.

Orosháza **nyugati térségében** három városnegyed elég jól elkülönül: Gyopáros (516 fővel), Szentetornya (1590 fővel) és Rákóczitelep (2076 fővel). A korösszetétel alapján Szentetornya mondható fiatalodónak (a 14 éven aluliak aránya 17 %) és Gyopáros öregedőnek (a 60 éven felüliek aránya 31 %). Szentetornyán igen magas az általános iskolát el nem végzettek részesedése (az aktív korúak 26 %-a); a Gyopároson élőknél viszont a felsőfokú végzettségűek súlya magasabb a városi átlagnál (17 %). Szentetornyán az aktív korúak majdnem fele nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, magas a munkanélküliség, a dolgozók több mint fele alacsony presztízsű munkát végez. A lakások komfortossága a Rákóczitelepen alacsonyabb a városi átlagnál, az egyszobás lakások teszik ki az állomány egytizedét.

A város **külterülete** szétszórt, összességében ezerkétszáz fő lakik ezeken a területeken. Korösszetétel tekintetében kicsit kevesebb a gyermekek és kicsit nagyobb a 60 éven felüliek aránya, mint a városi átlag, sok mutatónál viszont rosszabb kép rajzolódik ki. Igen magas (33 %) a 8 osztálynál kevesebbet elvégzettek aránya, ami nehezebbé teszi az elhelyezkedést – ez megmutatkozik abban is, hogy a dolgozók közel felét alacsony presztízsű munkakörökben alkalmazzák. Az ott élők majdnem felének nincs rendszeres jövedelme, kiemelkedően magas a munkanélküliek – ezen belül az egy évnél hosszabb ideje munka nélkül lévők – aránya. A lakásállomány egyáltalán nem mondható korszerűnek, a lakások 44 %-a alacsony komfortfokozatú, 21 %-a mindössze egy szobás.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

Orosháza igazgatási területén már az őskorban is éltek emberek; ezt számos régészeti lelet bizonyítja. A déli határban húzódó Nagytatársánc, mint az Alföld legnagyobb szabású egykori földvára a legjelentősebb őskori lelőhely, ahonnan késő bronzkori, kora vaskori leletek is előkerültek. A tatárok teljesen lepusztították a környéket, távozásuk után ismét benépesült a vidék. Orosháza neve először egy 1466-ban íródott oklevélben jelent meg, akkor a Komlossy család birtoka volt. A török uralom idején újból elnéptelenedett, 1596-tól 1744-ig Orosháza lakatlan pusztaság volt.

A törökök kiűzése után III. Károly Harruckern János Györgynek adományozta a békési pusztát, aki a Tolna megyei Zombáról átköltöző magyar nemzetiségű, evangélikus vallású családoknak adott otthont. A betelepülők elsősorban földműveléssel, állattartással foglalkoztak, hamarosan kifejlődött a kertkultúra, majd kialakult az iparos réteg is. A reformkortól megindult Orosháza mezőváros jellegű fejlődése. Az Alföld-Fiumei Vasút megépítése (1870), majd a később kiépített szárnyvonalak Orosházát a Körös-Tisza-Maros közének vasúti csomópontjává tette, ez jelentősen felgyorsította a gazdaság fejlődését. Megerősödött a

helyi kisipar, a kereskedelem, a mezőgazdasági feldolgozó ipar (baromfifeldolgozás, malomipar), az építőipar. A két világháború között „a legnagyobb magyar falu”-ként emlegették – a mezőváros fejlettségű településen pezsgő kulturális élet alakult ki. A dualizmus korában az egyesületi élet fellendült, az egyházi és polgári szerveződések mellett sportegyletek, olvasókörök jöttek létre. A trianoni békeszerződés után Orosháza az ország határmenti térségébe került, ez későbbi fejlődését is jelentősen befolyásolta. A II. világháború itt is nagy anyagi és emberi áldozatokkal járt.

Az új rendszerben a település területe számottevően bővült, ide csatolták a szomszédos Szentetornyát és a vásárhelyi határ egy részét, 1946. január 1-től pedig várossá nyilvánították. A szocialista rendszer alapvetően átalakította a mezőgazdaságot – a parasztgazdaságok helyett a termelőszövetkezetek és az állami gazdaság jelent meg; a tanyákat nagyrészt lebontották; visszaesett a kisipar és a kiskereskedelem. A város fejlődését elősegítette az 1957-ben kezdődött földgázkutatás, a termálvíz feltárása. Részben erre vezethető vissza az üveggyár létesítése, a gépipar, a kohászat fejlődése. A hatvanas évektől megváltozott a város arculata is, a belvárosban a falusi utcákat lakótelepek váltották fel, számos új intézmény épült, miközben igyekeztek megőrizni a múlt emlékeit is.

A városban számos több száz éves épület őrzi és jelzi a múltat. Az országos jegyzékben szereplő műemlékek között található a 18. sz. végén épült evangélikus templom, a gyülekezeti ház és iskola, vagy a Monori Csárda. A század végéről maradt ránk az evangélikus lelkészlak, a volt főjegyzői lak, a Zombai utcai magtár, a Győri Vilmos téren az evangélikus bazársor, a volt Geist Gáspár vadászkastély. A 20. század elejére datálható a Holecska féle bokortanya, a Darvas József emlékház (a jegyzékben a megnevezése: Tájház).

A műemléki épületek mellett sok építmény helyi védettséget élvez, közülük többet az országos listába javasolnak felvenni. Ilyen pl. az evangélikus bazársor később épült része, néhány polgári villa, lakóház, volt elemi iskolák több mint száz éve álló épületei. A helyi védettségű épületek listájában un. napsugaras házak, paraszt-barokk, neo-barokk, polgári lakóházak sora szerepel. Ide tartozik a volt zsinagóga, a régi posta, a nazarénus imaház, a Táncsics Mihály Gimnázium, a Járási Bíróság, a rendőrség, a volt járási hivatal, a Földhivatal, a Városi Tűzoltóság épülete, az egykori Állami Zeneiskola. Óvandó a volt kisvasút-állomás, a református és a római katolikus templom, a Nagy Gyula Területi Múzeum épülete, a Víztorony és Kútmúzeum, a víztorony, a Tóth Malom, a Pipis Malom, a Melega malom. Ezeken kívül számos épületet lehetne helyi védelem alá helyezni, esetenként az egész épület, máskor egy-egy részlet az, amit meg kell őrizni a jövő nemzedék számára is.

1.7.3.2 Civil szerveződések

A KSH 2013-ban 182 nonprofit szervezetet, ezen belül 169 civil szervezetet tartott nyilván. A különböző szerveződéseknek, kluboknak, egyesületeknek nagy hagyományai vannak a városban, most is számos alapítvány és egyesület működik. Az alapítványok egy része az oktatási intézményekhez – bölcsődéhez, óvodához, iskolához – kötődik, de segítik a nehéz helyzetű családokat (pl. Székács József Családsegítő Alapítvány, Egy Más jövőÉrt Alapítvány), a hajléktalanokat, a mozgáskorlátozottakat (Mozgáskorlátozottak Orosháza és Vidéke Egyesülete), törődnek a madrigál kórus támogatásával (Orosházi Szokolay Bálint Madrigál Kórus), a nyugdíjasokkal (Határőr Nyugdíjasok Orosházi Egyesülete, Nyugdíjas Pedagógusok Orosházi Egyesülete), a hitélettel (Orosházi Katolikus Közösség Alapítvány, Orosházi Keresztény Klub Alapítvány), stb.

A közhasznú szervezetek között találhatunk olyat, amely a nyugdíjasokkal, a hajléktalanokkal, vagy a siket és nagyothallókkal foglalkozik. Ide tartozik a Rotary Club, a Tánc- és Mozgáskultúráért Alapítvány, a kisgyermekek egészségfejlesztését célzó alapítvány, a Hit

Gyülekezete alapítványa. Van, amelyik a művészettel, az állatvédőkkel, az otthonápolást végzőkkel, a hagyományőrzéssel, az innovatív ötletekkel foglalkozókat fogja össze.

Több tucat egyesület jött létre, amely a rendszeresen, vagy alkalomszerűen sportolókat tömöríti. A labdarúgás, a horgászat, az asztalitenisz, a tenisz, a kézilabda, a vadászat, a birkózás, az úszás, a búvárúszás, a sakk, a lovaglás művelői; vagy a galambtenyésztők; a biliárdozók, a vívás, a tánc, az autós, a harcművészeti sportok gyakorlói megtalálhatják a számukra kedvező lehetőséget nyújtó egyesületet, egyes sportágakban többet is. Néhány civil szervezet az egészség megőrzését, a betegségek megelőzését célozza. Vannak kulturális, népzenét őrző, közbiztonsági, szociális, természetvédelmi, környezetvédelmi célokat megfogalmazók is.

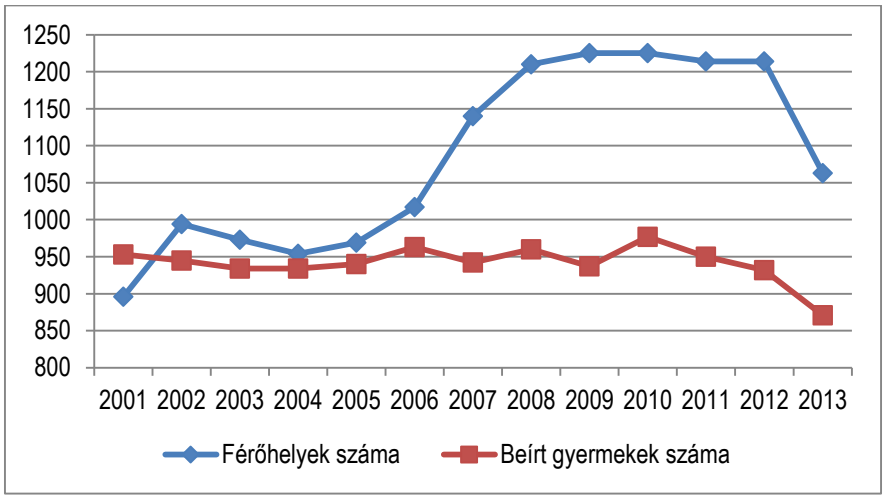
1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Köznevelés

Orosháza számos óvodájában elegendő férőhely áll rendelkezésre a gyermekek fogadására, 2002 óta több – 2006 után jóval több – helyre várták a gyerekeket, így a kihasználtság pl. 2013-ban 82 %-os volt.

16. ábra: Az óvodai férőhelyek és a beírt gyermekek számának alakulása, 2001-2013.

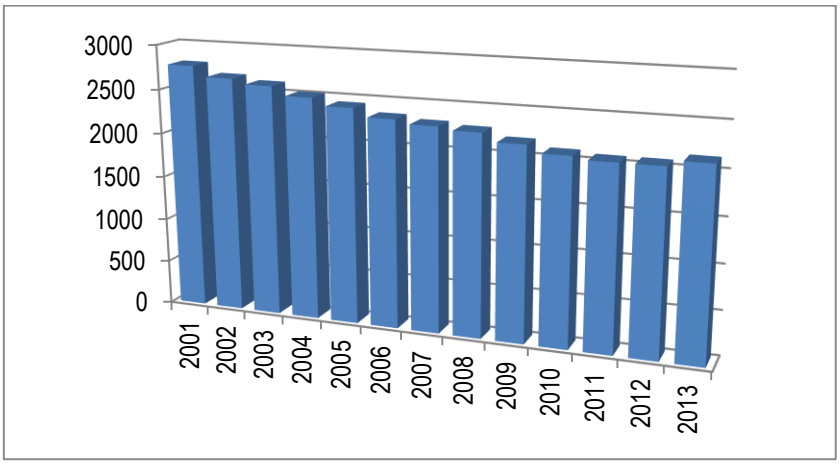
Forrás: KSH, T-Star

A születések mérséklődése miatt az óvodások létszáma is csökken, 2008-ban, 2009-ben még 45 csoportban foglalkoztak a gyermekekkel, 2012-ben, 2013-ban elegendő volt 41 csoport működtetése. Ezt a folyamatot követte az óvodapedagógusok állománya is, a csúcs 90 fős létszámhoz képest 2013-ban 82 főt alkalmaztak.

A demográfiai folyamatok következményei az általános iskolákban is jelentkeztek – csökkent az általános iskolák száma is (2001-ben 10 általános iskolát, 2013-ban már csak hetet tartottak nyilván). A tanulók létszáma a közel kétezer nyolcszázról folyamatosan mérséklődött, 2013-ban kis emelkedés mutatkozott.

Néhány évet kivéve elegendő osztályterem állt rendelkezésre, melyek száma – az előzőekben jelzett folyamatok következtében – mérséklődött. Az iskolák, termek ellátottsága javult, minden iskola internettel ellátott és bővül a számítógépek száma is, amelyeket egyre több gyermek használ. A főállású pedagógusok állománya kissé szűkült, 2001-ben 281 fő volt, 2013-ban 196 tanár foglalkozott a tanulókkal. A leterheltségük lényegében nem változott, korábban nagyjából tíz tanuló jutott egy tanárra, most 11 körül.

17. ábra: Az általános iskolai tanulók számának alakulása, 2001-2013.

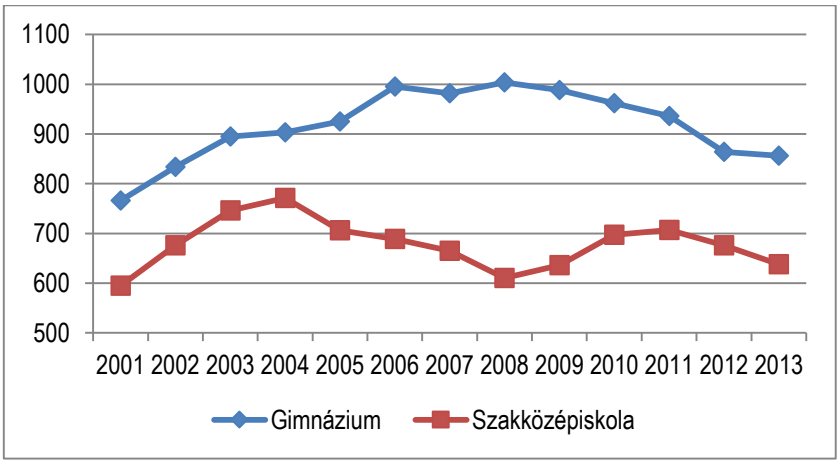

Forrás: KSH, T-Star

A tanulók több mint fele napköziként a tanítás után is az iskolában maradt, arányuk 52-55%-ról az egész napos tanítás bevezetése után emelkedett. A több mint kétezer tanuló közül kb. 6 %-uk más településen él és onnan jár valamelyik orosházi iskolába.

A KSH 2013-ban három gimnáziumi és három szakközépiskolai feladat-ellátási helyet tartott nyilván, ez a valóságban kevesebb intézményt jelent, hiszen pl. az Orosházi Táncsics Mihály iskola gimnázium és szakközépiskola is egyben, a Tisza Kálmán Közoktatási Intézményben gimnáziumi és szakképzés is zajlik.

18. ábra: A középiskolai tanulók számának alakulása, 2001-2013.

Forrás: KSH, T-Star

A középiskolások közül többen választották a gimnáziumot, mint a szakközépiskolát, az olló különösen 2008-ban volt nagy. A demográfiai folyamatok is szerepet játszanak abban, hogy egyre kevesebb tanuló jár középfokú oktatási intézménybe. Hosszú időn át a középiskolákban az osztályok számánál kevesebb volt az osztályterem, 2010 óta – a termek számának bővítése és az osztályok számának mérséklődése következtében – már elég hely áll rendelkezésre. A középiskolák a helybéliek mellett közeli/távolabbi települések gyermekeit is fogadják: arányuk folyamatosan emelkedett 30 %-ról (2001) 37 %-ra (2013). A máshonnan érkezettek egy része kollégiumban lakik, arányuk 11 %-ról eleinte csökkent (a mélypontot 2008-ban érte el 4,8 %-kal), majd lassú emelkedést követően 2013-ban 8,3 %-ot ért el. A főállású pedagógusok száma változóan alakult, 2006-ban voltak a legtöbben (142 fő), 2012-ben 138, 2013-ban 127 tanár foglalkozott a diákokkal.

A gyermekek mellett felnőttek is tovább akarnak tanulni; létszámuk 113 (2005) és 244 (2007) fő között mozgott, 2013-ban 182-en vettek részt a középiskolai képzésben.

A három szakiskolába egyre többen járnak – 2001-ben 432 hallgatójuk volt, 2013-ban már 651 fő. Különböző szakmákra készítik fel a fiatalokat (pl. asztalos, forgácsoló, kőműves, női szabó, szakács, ügyviteli szakemberek, stb.), ezeket igyekeznek az igényekhez igazítani – folyamatosan konzultálnak a munkáltatókkal, hogy milyen képzettségű emberekre van szükségük. A szakiskolák is fogadják a más településen élőket, kollégiumban 4-7 %-uk lakott. A tanulókkal változó létszámú, 30-40 pedagógus foglalkozik.

1.8.1.2 Felsőoktatás

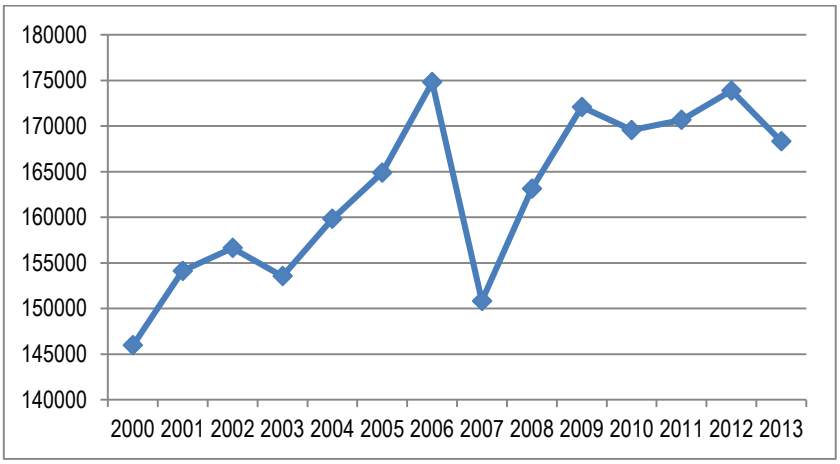
A tovább tanulni vágyók Orosházán is igénybe vehetik a felsőoktatás lehetőségét – 2004-ben a Kodolányi János Főiskola megnyitotta Oktatásszervezési Központját és elindította a távoktatást. Két alapszakon lehet tanulni, turizmus-vendéglátás, valamint gazdálkodási és menedzsment szakokon. A Gyopárosfürdőn lévő intézményben tíz tanterem, számítógéptermek, konferenciatermek, könyvtár fogadja a hallgatókat, kollégiumot is igénybe vehetnek. A hallgatók száma változó: 2004-ben 53 fővel indultak, a következő évben már 211 hallgatójuk volt; később 100-200 között mozgott a létszám, 213-ban 175-en jártak oda. A főiskola segít abban, hogy a fiatalokat helyben tartsa - aki tovább akar tanulni, nem kell más településre mennie, nagyobb az esély arra is, hogy a diploma megszerzése után is otthon maradnak.

1.8.1.3 Egészségügy

A városban egy bölcsőde szolgáltatásait vehetik igénybe a szülők, itt 76 férőhelyen várják a gyermekeket. Korábban jóval több gyermeket fogadtak, mint amennyi a férőhelyek száma volt (2000-ben a 80 férőhelyen 90 főt, 2005-ben 60 helyen 89-et láttak el), 2013-ban már kevesebb gyermekkel foglalkoztak (76 férőhelyen 66 gyermekkel), így a zsúfoltság csökkent. A bölcsődésekkel 13-14 szakképzett nevelő törődött, 2013-ban 16 főt alkalmaztak.

A városban a betegek 10 felnőtt, 5 gyermek, két közös felnőtt-gyermek háziorvosi szolgálatot és 7 fogorvosi ellátóhelyet kereshetnek fel. A háziorvosokat egyre többen látogatják meg – a vizitdíj 2007-es bevezetésekor visszaesett ugyan a betegforgalom, később viszont újból emelkedett. Az orvos látogatások számának emelkedése a lakosság öregedésével is összefüggésben van. A betegek ellátásának többségét a rendelőkben oldják meg, a lakáson történő beteglátogatások aránya jelentősen mérséklődött.

19. ábra: A háziorvosi ellátásban megjelentek és a meglátogatottak számának alakulása, 2000-2013.

Forrás: KSH, T-Star

A gyermekorvosi rendelőkben megjelenők száma (40 ezer körüli eset évente) csökkenő tendenciát mutat, a kevesebb gyermek miatt kevesebb a beteg is. Erőteljesen visszaesett a lakásokon történő ellátás is.

A betegek a szakorvosi ellátást alapvetően a kórházban vehetik igénybe. Több mint négytucatnyi szakrendelésre lehet elmenni az audiológiától érsebészeten, a gyermek endrokrinológián, a kardiológián, a nőgyógyászaton át az urológiáig. A járóbeteg szakellátásban 2007 előtt 43 ezer beteggel foglalkoztak, a vizitdíj bevezetése után ez jelentősen visszaesett, az utóbbi években nagyjából 36 ezer esetet jelentettek.

A kórházban lévő szakrendeléseken kívül több orvos magánpraxisát lehet felkeresni. A Fehér Kígyó Orvosi Központban pl. többféle betegséget tudnak kezelni; a városban van fogorvosi, szemészeti, kardiológiai, fül-orr-gégész, belgyógyászati, nőgyógyászati, stb. magánrendelés.

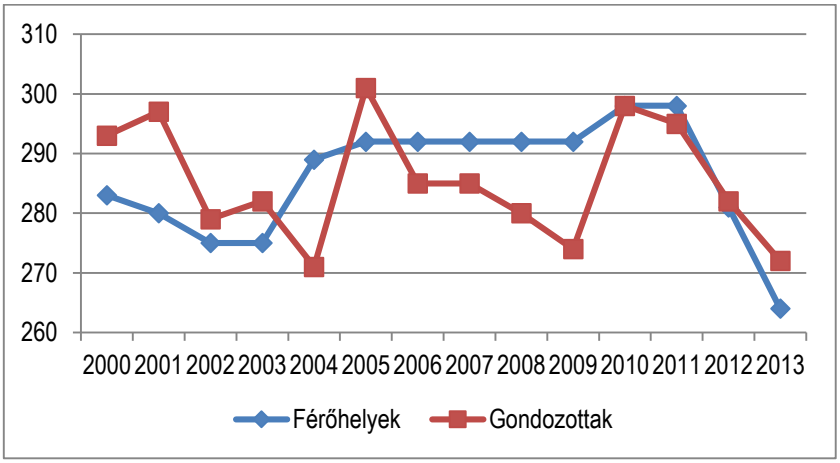
Az Orosházi Kórház 14 osztályán 421 (2013) ágyon látják el a betegeket. Az ágyszám csökkenő tendenciát mutat, 2000-ben még 462 db volt; 2007-ben az egészségügyi intézményrendszer átalakítása után ez 386-ra mérséklődött. 2009-ben 436-ra emelkedett, majd 2012-ben érte el az említett szintet. Pályázati forrásokból különböző fejlesztésekre, modernizálásokra került sor, pl. a sürgősségi betegellátó megújult, új tömb épül több egység számára. A kórháznak kihelyezett részlege is van Gyopárosfürdőn, ahol a gyógyvíz előnyeit hasznosító kezeléseket végezhetnek. A kórház a helybélieken kívül több mint kéttucat település beutaltjait is ellátja.

A kórházban kezelt és elbocsátott betegek száma 2000 és 2003 között emelkedett (17638 főre), azóta viszont folyamatosan csökkent a páciensek száma, 2013-ban tizennégy és félezer ember kapott zárójelentést.

1.8.1.4 Szociális közszolgáltatások

A szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat az Egységes Szociális Központ egységei biztosítják. Az időseket és a hajléktalanokat bentlakásos intézményekben látják el, melyek férőhelye éveken keresztül 290 fölött volt, 2011 után viszont erősen csökkent. A változó igények miatt olykor több gondozottal foglalkoznak, mint amennyi hely áll rendelkezésre, máskor akad szabad kapacitás is.

20. ábra: A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményei férőhelyeinek és gondozottainak száma, 2000-2013.

Forrás: KSH, T-Star

Az egész napos ellátás mellett vannak olyan klubok, amelyeket nappal kereshetnek fel, ott különböző programokkal is szórakoztatják az időseket, előadásokat szerveznek, ügyintézési segítséget nyújtanak. A férőhelyek számát erőteljesen növelték: 2000-ban még 80, 2012-ben már 160 hely állt rendelkezésre, ez 2013-ban kissé csökkent (145 helyre). A bővítésre nagy

szükség volt, hiszen jóval többen jártak ezekbe a klubokba, mint amennyi a hivatalos férőhely volt, a fejlesztést követően már kényelmesebben elférnek az idősek, még szabad helyek is adódnak.

A fogyatékosokat fogadó intézmény 35 férőhelyén 2013-ban 31 főt helyeztek el; a hajléktalanok nappali ellátását biztosító intézményt átlagosan napi 25-35 fő keresi fel.

Egyre többen kerülnek nehéz helyzetbe, számukra segítséget jelent a szociális étkeztetés megszervezése, megoldása. Az igényeket követve egyre többen részesülnek ebben az ellátásban, a kétezres évek elején 280-340 fő, 2013-ban már 389 fő kapott így meleg ételt. Az idősödő lakosság miatt növekszik azoknak is a száma, akik már nem tudnak eljárni a nappali klubokba, számukra a házi segítségnyújtás lehet a megoldás – az ellátottak száma 2000 óta majdnem duplájára nőtt: 2000-ben 177 főről, 2013-ban már 343 főről gondoskodtak. Bevezették a házi segítségnyújtás jelzőrendszeres hálózatát is, 2013-ban, már 51 veszélyeztetett ember kérhet segítséget ezen keresztül.

1.8.1.5 Közösségi művelődés, kultúra

A Justh Zsigmond Városi Könyvtár fontos szerepet tölt be a város kulturális életében. A közel négyezer beiratkozott olvasó (számuk változóan alakult) a lassan bővülő állományt – 2013-ban közel 105 ezer darab) – olvashatja. A kölcsönzések száma viszont erőteljesen csökkent: 2000 után emelkedett, 2004-ben a 100 ezret is meghaladta, 2008-ban 153 ezer kölcsönzött dokumentum volt a csúcs, azóta viszont folyamatosan mérséklődött (2013-ban 105 ezer db volt).

A városban többféle állandó és időszakos kiállítást lehet meglátogatni. A Nagy Gyula Területi Múzeum régészeti, történeti-néprajzi állandó tárlatai mellett előadásokat, hagyományokat és szokásokat ismertető sorozatokat kereshetnek fel. Nincs állandó nyitvatartása a múzeum irányítása alá tartozó a Darvas József Irodalmi Emlékháznak, amely az író, politikus életét, a család bútorait, használati eszközeit mutatja be. Az országban egyedülálló a Kútmúzeum: a már nem használt víztorony, a kertben látható régi kutak, a vízellátás története, a fürdőszoba-berendezések egyedülálló ismereteket nyújtanak. Az érdeklődés egyre nő a látnivalók iránt, 2000-ben 11 ezer látogatót jelentettek, 2013-ban már több mint 13 ezret. Az említetteken kívül Boros Imre régiséggyűjteménye, vagy Ilovszky Béláné Magánképtára is felkereshető.

A Petőfi Művelődési Központ a város és a térség kulturális központja. Több mint húsz alkotó közösség tagjai találkoznak itt; számos kiállításnak, városi ünnepségnek, oktatási intézmények rendezvényeinek adnak helyszínt. A 400 főt befogadó színházterem, a 250 fős koncertterem, a 150 fős kamaraterem, egy 100 fős terem, több kis terem színházi, könnyű- és komolyzenei előadások, programok megtartását teszik lehetővé. A Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft irányítása alá tartozik a Városi Képtár is, ahol az állandó és az időszaki kiállításokat és a Csáki-Maronyák József Gyűjteményt lehet megtekinteni.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése minden település, az egész ország számára alapvető jelentőségű. Minden állampolgár számára – bármely nemhez, társadalmi csoporthoz, nemzetiséghez tartozzon, legyen akármilyen korú és jövedelmű – biztosítani kell az esélyt az alapvető életfeltételekhez, szociális és egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz, munkaalkalomhoz, kulturális, sport és szórakozási lehetőségekhez. A helyzet áttekintése és a teendők feltárása érdekében Orosháza önkormányzata 2015-ben felülvizsgálta a korábbi programot és elfogadta az aktualizált Helyi Esélyegyenlőségi Programot. Ennek keretében kiemelten foglalkoztak a mélyszegénységben élőkkel, a romákkal, a gyermekekkel, a nőkkel, az idősebbekkel és a fogyatékkal élőkkel.

„A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja: Orosháza Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).”

A város több olyan helyi rendeletet alkotott, amely a kiemelt társadalmi csoportok helyzetének javításával, ellátásukkal, szociális és egyéb segélyezési eljárásokkal foglalkozott. A különböző dokumentumokban, koncepciókban, programokban is megjelenik az esélyegyenlőség biztosítása: pl. a költségvetésben a segítség, a segélyezés pénzügyi fedezete jelenik meg; a Gazdaságfejlesztési Program a munkaerőpiac javítására is kitér; a szociális, az idősügyi koncepció célzottan fogalmazza meg a tennivalókat; a közoktatás területén esélyegyenlőségi intézkedési terv készült; az anti-szegregációs terv az egyes városrészek helyzetét elemzi.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program részletes helyzetelemzés alapján kimutatta a problémákat és felvázolta a fejlesztési lehetőségeket:

10. táblázat: Helyi Esélyegyenlőségi Program, problémák és fejlesztési lehetőségek

Célcsoport	**Következtetések**	
	Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	**Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Lakásfenntartási támogatásban részesülők magas aránya	Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
		Lakásfenntartási költségek csökkentése alternatív energiahasznosítási módozatok bevezetésével (melegvíz, fűtés)
	Ápolási díjban részesülők számának növekedése	Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
	Munkanélküliek magas aránya a 31-40 éves korcsoportban	Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
		Képzés/átképzés, álláskeresési tanácsadás
Gyermekek	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek növekvő aránya	Életvezetési tanácsadás, tájékoztatás
		Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)

	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek növekvő száma	Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
		Képzés/átképzés
	Hátrányos helyzetű gyermekek magas száma	Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
		Képzés/átképzés
Nők	A munkanélküli nők magasabb aránya a férfiakkal szemben	Képzési, átképzési lehetőségek biztosítása (felnőttképzés, Munkaügyi Központ képzései)
		Meglévő munkahelyek családbaráttá válásának ösztönzése (családbarát munkahely minősítés bevezetése helyi önkormányzat által)
	Gyermekszületések csökkenő száma	Születések motiválása egyszeri újszülött támogatással
	A város nem rendelkezik adatokkal a családon belüli erőszak megjelenési számát illetően	Felmérés készítése
Idősek	Idős lakosság növekvő aránya – elöregedő település	Elvándorlás csökkentése munkahelyteremtés elősegítésével (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
		Elvándorlás csökkentése kedvezményes építési telekvásárlással
		Születések motiválása egyszeri újszülött támogatással
	Elmagányosodás, izoláció, 65 év feletti nők magasabb aránya a férfiakkal szemben	Egészségügyi szűrések bevezetése
		Nappali ellátásba történő bevonás, többletszolgáltatások nyújtása
	55 év feletti regisztrált munkanélküliek növekvő aránya	Munkahelyteremtés elősegítése (betelepülő vállalkozások részére nyújtandó kedvezményekkel – telekár, helyi iparűzési adó kedvezmények)
		Képzési, átképzési lehetőségek biztosítása (felnőttképzés, Munkaügyi Kp. képzései)
	Informatikai gyakorlat hiánya az idősek körében	A célcsoport körében az informatikai alapismeretek elsajátításának elősegítése oktatás megszervezésével
Fogyatékkal élők	Infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a közintézményekben	Akadálymentesítési hiányok felmérését követően pályázati források bevonásával az akadálymentesítés megvalósítása
	Fizikai akadálymentesítés alacsony szintje az intézményekben	Akadálymentesítési hiányok felmérését követően pályázati források bevonásával az akadálymentesítés megvalósítása
	A város nem rendelkezik adatokkal a fogyatékosok számát és a felmerülő szükségleteiket illetően	Felmérés készítése

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program, 2013

A Program megjelöli az egyes tennivalók felelőseit, részletes intézkedési terv tartalmazza a rövid, közép és hosszú távú feladatokat is.

1.9 A település gazdasága

1.9.1 Orosháza gazdasági súlya, szerepköre

Orosháza Békéscsaba mellett a megye gazdasági központja, mind a vállalkozások számát, mind árbevételét, mind a foglalkoztatottak számát tekintve kiemelkedik a többi település közül. 2010-ben pl. Békés megyében 86 olyan ipari vállalkozás működött, amelynek éves árbevétele meghaladta a 300 millió Ft-ot, ebből 11-nek Orosháza a székhelye. Az építőanyag-ipari nagy cégek fele (hatból három), az öntödei vállalkozások egyharmada (háromból egy), a fémfeldolgozással foglalkozók közel egynegyede (13-ból három) a városban tevékenykedik.

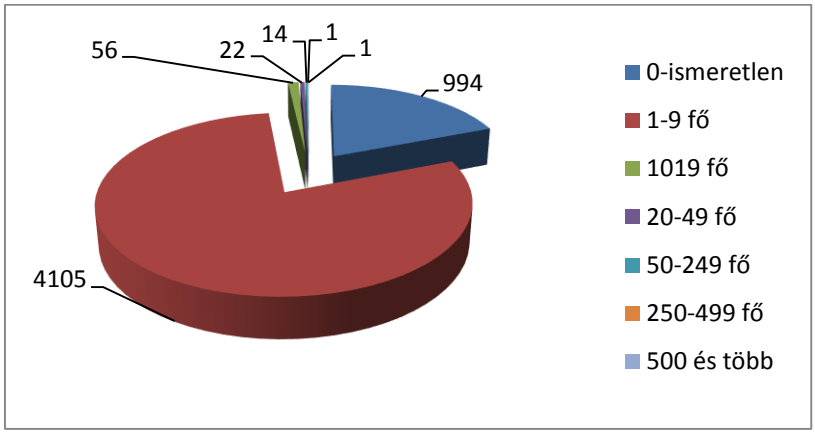
A város gazdasági centrum szerepe egyértelmű – a 2011-es népszámlálás adatai szerint a város közel 13 ezer foglalkoztatottjának több mint egynegyede a környező településekről jár be dolgozni. A munkaerő vonzási körzete a Dél-Békés nyugati pereme, Csongrád megye közeli települései irányában terjed ki. Ha a városból más településre járók 1620 főjét a bejárók 3342 főjével vetjük össze, pozitív egyenleg mutatható ki.

Orosházán több olyan cég működik, amely meghatározó a szakmájában, előfordul, hogy a városban lévő központ mellett más településeken is vannak telephelyeik. Békéscsaba után itt található a legtöbb cégközpont (14). A vállalkozások beszállítói között a helybélieken kívül távolabbi térségben, vagy akár külföldön működő cégek is megtalálhatók, az értékesítési piac is kiterjedt, számos terméket külföldön értékesítenek.

1.9.2 Orosháza főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

2013-ban 5193 vállalkozás szerepelt a regisztrációban, számuk lassú emelkedést mutat. A regisztrált vállalkozások alig 16 %-a volt társas formájú, döntő többsége önálló vállalkozás – ez azért okozhat gondot, mert a társas vállalkozások általában stabilabbak, több embernek adnak munkát, az önálló vállalkozások viszonylag sérülékenyek, a munkaerő-piac helyzetét kevéssé javítják.
A vállalkozások döntő hányada – az országos tapasztalatokhoz hasonlóan – 10 fő alatti **foglalkoztatottal** rendelkezik, ide sorolhatók főleg az egyéni vállalkozások, az őstermelők, de vannak közöttük betéti társaságok is.

21. ábra: A regisztrált vállalkozások létszám-kategóriánkénti megoszlása, 2013.

Forrás: KSH, T-Star

A foglalkoztatottak száma alapján a legnagyobb vállalkozás a Linamar Hungary Autóipari és Gépgyártó Zrt, amely – a békéscsabai telephellyel együtt – több mint 2300 főnek ad munkát. A Guardian Orosháza Kft 355 fős, a Merian Foods Élelmiszeripari Kft 250 fős, a Pannon Fine Food Kft 207 fős, az AGRO-M Zrt 204 fős létszámával emelkedik ki. Száznál több embert foglalkoztat pl. az AKG Zrt, az O-I Manufacturing Magyarország Kft, a DOHERTY Hungary Kft, az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt, az OVM-KARSAI Zrt, a Béke Agrár Korlátolt Felelősségű Társaság, az Uhrin Transport Kft.

Árbevétel tekintetében is a Linamar Zrt a legnagyobb a 45 milliárd Ft feletti nettó árbevételével; ezt követi a Guardian Orosháza Kft 13 milliárdos; a Green Divízió Kft 9 milliárdos; a Merian Foods Kft és a M és H Metál Kft négy milliárd körüli; az AGRO-M Zrt három; az Uhrin Transport Kft, a Doherty Hungary Kft-nek, az AKG Zrt két milliárd feletti árbevétellel. Egymilliárd Ft feletti árbevétele volt a Szkaliczki és Társai Kft-nek, a Kárai Trans Kft-nek, az IVM-Karsai Zrt-nek is.

11. táblázat: A regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági áganként, 2013.

Nemzetgazdasági ág	Vállalkozások száma, db	Ezen belül a társasok aránya, %
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2152	1,812
Ipar	205	55,122
Építőipar	225	41,778
Kereskedelem, gépjárműjavítás	498	49,398
Szállítás, raktározás	65	44,615
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	176	28,409
Információ, kommunikáció	75	46,667
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	104	15,385
Ingatlanügyletek	806	2,978
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	301	29,900
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	123	27,642
Oktatás	131	9,924
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	90	30
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	83	21,687
Egyéb szolgáltatás	159	5,660

Forrás: KSH-T-Star

Az 5193 orosházi székhelyű regisztrált vállalkozás meghatározó része (41 %-a) az **agráriumban** tevékenykedik, ezek viszont alapvetően egyéni vállalkozások, őstermelők – mindössze 39 társas vállalkozást tartanak nyilván. A jó minőségű földterületeken alapvetően gabonatermesztés, takarmánytermesztés folyik, utóbbit helyben is hasznosítják a sertés- és szarvasmarha telepeken. Sokan foglalkoznak baromfi-tenyésztéssel, kiemelkedő és nagyhírű a libatenyésztés. A nagyobb vállalkozások között említhetjük pl. az Agro-M Mezőgazdasági Zrt-t, a Dózsa Mezőgazdasági Zrt-t, vagy az Orosfarm Zrt-t, az Orosseed Szövetkezetet, a Béke Agrárszövetkezetet, a GEHL-RAK Kft-t.

A város **ipara** nagyon színes, sokféle tevékenységet végeznek a kisebb-nagyobb vállalkozások, melyek több mint fele társas formában működik. Az **élelmiszeripar** jellegzetessége a libamáj és az abból készített termékek, amelyeket külföldön is értékesítenek. A Merian Foods Kft a liba- és kacsamáj specialitások mellett az Orsi termékek (virslik, felvágottak, sonkák, párizsik, stb.) előállítója is. A Green-Divízió Kft a liba- és kacsafeldolgozás termékeit számos országban forgalmazza. A Pannon Fine Food Kft a felújított, volt Barnevál üzemekben folytatja a kacsa- és libafeldolgozást. Nagy hagyományokkal és több vállalkozással rendelkezik az **üvegipar**, a palackok, síküvegek, különböző üvegtermékek előállítása. A Guardian Orosháza Kft a 21 milliárdot meghaladó árbevétele a megye harmadik helyét jelenti, termékeik jelentős részét exportálják – a közel 9 milliárd Ft-os export a legtöbb Békés megyében. Az O-I Manufacturing

Magyarország Kft a hat milliárd Ft feletti árbevételével a megye 12. legnagyobb vállalkozása. Több vállalkozás foglalkozik a síküvegek hasznosításával, tükrök gyártásával, üvegezési munkákkal (pl. Orosházi Üveg-Tükör Kft, Orosházaglas Kft, Üvegkalmár Plusz Kft). Szintén az üvegiparhoz kapcsolódik a Glasmas Üvegipari Gépgyártó Bt, amely speciális gépeket, üvegfúrókat, vágóasztalt állít elő.

A **gépgyártásnak** hagyományai vannak a városban, kiemelkedő cég a Linamar Hungary Zrt, amely mezőgazdasági gépeket, betakarítógépeket, adaptereket gyárt – árbevétele megyei szinten is a legmagasabb. A Doherty Hungary Kft precíziós alkatrészek, a Woertz Hungaria Kft elektronikai alkatrészek előállításával foglalkozik, a Kórháztechnikai Zrt orvosi műszereket gyárt, a Piroda Kft mézpergető gépeket kínál. Az AKG Alföldi Kohászati és Gépipari Zrt jelentős képviselője az **acéliparnak**, öntvényei, megmunkált öntvényei külföldön is keresettek – ezt a németországi fióktelepe is elősegíti. **Fémszerkezetek**, tartályok, kazánok előállításával is több cég foglalkozik, pl. az Elektronikai Mechanikai Innovációs Kft, az Euro-Unior Fűtéstechnikai Kft, a Jusztin és Fia Kft, a Lakszer Hungária Lakatos Szerelőipari Kft, a Naf-Metál Kft, a Seifert Gőztechnikai Kft, a Tér-Szerkezet Kft, a Kazép-Kazánjavító és Szerelő Kft.

A város gazdaságának jelentős ágazata a **műanyagipar** is. A Szkaliczki és Társai Műanyag-feldolgozó Kft vákuumformázással, szerszámkészítéssel több multinacionális cég beszállítójává vált. Az OVM-Karsai Zrt-nél élelmiszeripari csomagolóeszközöket, autógyártók számára logisztikai tálcákat készítenek. Más ipari ágazatok – faipar, ruházati cikkek gyártása, stb. – vállalkozási is megtalálhatók Orosházán.

Orosháza **Ipari Parkkal** is igyekszik segíteni a vállalkozásokat. A 40 ha-os területen megfelelő infrastruktúra áll rendelkezésre, itt van a telephelye pl. a már említett AKG Zrt-nek, az OVM-Karsai Zrt-nek, a Doherty Hungary Kft-nek. Itt működik az építőanyag-előállító World Strong Guard Kft, a fémfelület-kezeléssel foglalkozó Tempo-markt Kft, a Sára Galvántechnika Kft, a kerámia szigetelőket gyártó Cerlux Ipari és Kereskedelmi Kft-nek; itt van a Körös Volán Zrt telephelye is. A területen vannak még szabad helyek, hasonló vállalkozások érdeklődését várják.

Az **építőipar** országosan tapasztalható válsága itt is éreztette hatását, számos vállalkozás nem tudott talpon maradni; most néhány Kft, Bt és számos egyéni vállalkozó szolgálja ki az igényeket. A legnagyobb – közel egymilliárdos – árbevételt az Iványi Építőmester Kivitelező, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft érte el. A **kereskedelemmel, gépjárműjavítással** foglalkozók közel fele társas formában működik, vannak köztük kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkező nagykereskedők is – pl. az M és H Metál Kft, Gyopár Glass EC, Dénár Kft, Rayba Kft.

A **kiskereskedelmi** üzletek száma változó, a fizetőképes kereslet alapján bezárnak-nyitnak boltokat. Változó az üzletek összetétele is, egyes szaküzletek – pl. zöldség, gyümölcs, hús – erősödése, a ruházati szaküzletek helyett a használtruha üzletek elterjedése figyelhető meg.

12. táblázat: A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása, db

	2000	2005	2013
Kiskereskedelmi üzletek száma összesen	522	614	546
Ebből: élelmiszer vegyes-üzlet és áruház	103	100	60
Vegyesiparcikk-üzletek és áruházak	9	21	14
Zöldség-, gyümölcsszaküzletek	6	4	34
Hús-, húsáru-szaküzletek	14	20	20
Egyéb élelmiszer-szaküzletek	5	8	21
Textilszaküzletek	10	18	16
Ruházati szaküzletek	84	83	65
Lábbeli-, bőráru-szaküzlet	14	15	11

	2000	2005	2013
Bútor,- háztartási-cikk- és világítástechnikai szaküzletek	20	24	21
Festékek, vasáruk, barkács- és építési anyagok szaküzletek	48	59	34
Könyv-, újság-, papíráru-szaküzletek	24	17	17
Használtcikk-szaküzletek	8	25	29
Üzemanyagtöltő állomások	6	7	7
Gépjármű-szaküzletek	6	7	6
Gépjárműalkatrész-szaküzletek	11	18	15
Motorkerékpár- és- alkatrész-szaküzletek	1	5	2

Forrás: KSH T-Star

A **szállítás, raktározás** ágazatban is kemény versennyel és kihívásokkal kell megküzdeniük a vállalkozásoknak. A Techno-Druck Kft főleg külföldre fuvarozza az árukat, ezzel két és félmilliárdos árbevételt ért el. A kárait Trans Kft autódaruval és fuvarozással szolgálja ki a megrendelőit, az árbevétele meghaladta az egy milliárd Ft-ot. Az Offergeld Logistics Hungary Kft közúti áruszállítást végez, ezzel közel egymilliárd forintos nettó árbevételt ért el. A Bajnóczi Trans Kft autóbuszokkal vállal külföldi és belföldi utakat.

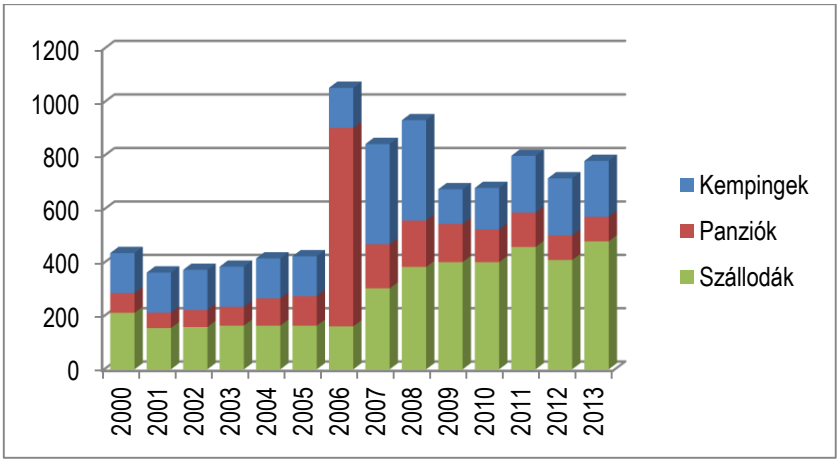
A **vendéglátóhelyek** számának alakulása is a fizetőképes kereslet változásait követi. 2000-ben 189; 2010-ben 224; 2013-ban 198 vendéglátóhely fogadta a betérőket. 2000 óta erőteljesen csökkent az éttermek, cukrászdák száma (30 %-kal), miközben jelentősen – közel háromszorosára – emelkedett az italüzletek, szórakozóhelyek száma.

A **turizmus** kiemelkedő szerepet játszik a város életében. Az Utazó Magazin 2014-ben kiadott különszáma szerint – olvasók és turisztikai szakemberek véleményére alapozva – Orosháza az ország TOP 25 turisztikai városa közé tartozik. Gyopárosfürdő szabadtéri medencéit, az élménymedencéket, a gyógyfürdőt helybéliek és közelről-távolról – külföldről – sokan keresik fel. A parkban különböző programokkal szórakoztatják a vendégeket, lehet csónakázni, vízibiciklizni. Az élményfürdő sokféle létesítményét (csúszda, buzgárok, testzuhanyok) télen-nyáron lehet használni. Tíz kabinos szaunarészleg várja a látogatókat, kínálnak többféle wellness szolgáltatást is. A gyógyfürdőben a mozgásszervi, nőgyógyászati, urológiai, bőrgyógyászati és idegrendszeri betegségekben szenvedőket látják el, sokféle kezelést lehet igénybe venni. A látogatók a város más nevezetességeit, múzeumait, programjait is felkereshetik. Több éve megtartott rendezvények – egyebek között a Tavaszi művészeti Fesztivál, a Nyári Színházi Esték, az Orosházi Hagyományok, Ízek Versenye, a Gellértegyháza Magyar Majális, az Európai Kenyérünnep, a Gazdatalálkozó és Aratóünnep, a Nemzetközi Lóverseny, a Fogathajtó Verseny – vonzzák a vendégeket. Szerveznek Sör- és Virsli Fesztivált, folkfesztivált, Oros-Kosár Kézműves Vásárt, horgászversenyeket.

A távolabbról érkezőket öt szálloda – 2015 év elején újabb szálloda nyílt –, három panzió és két kemping várta 2013-ban. A szállodák esetében jelentős fejlesztések történtek, 2000-ben még csak két szálloda működött – ennek következtében a férőhelyek száma több mint kétszeresére nőtt. A panziók esetében hullámzások tapasztalhatók, 2000-ben négy, 2006-ban hat, 2013-ban három egység várta a vendégeket. 2011-től két kempinget – Park Kemping, Erdei Faház Kemping – lehet igénybe venni.

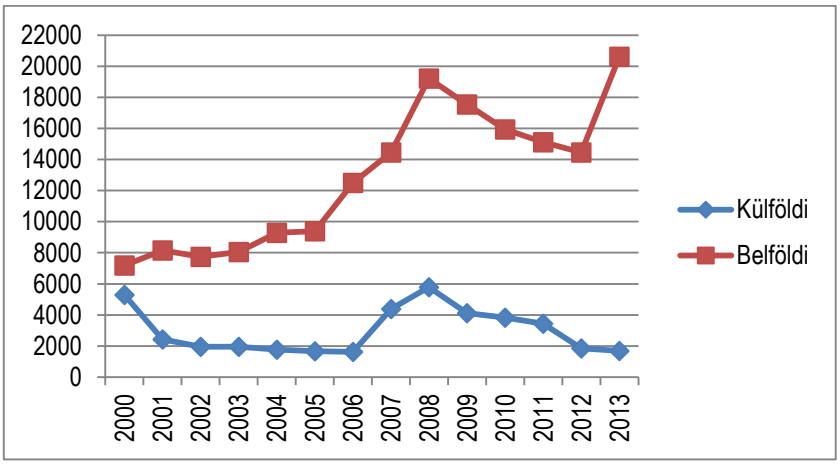
A városban megszállók döntő többsége belföldi vendég, a külföldiek számának csökkenő tendenciája figyelhető meg, holott a gyógyfürdők iránt országszerte emelkedett a figyelem. A belföldiek növekvő érdeklődésében szerepet játszhatott az üdülési támogatások igénybevétele is. A külföldi vendégek általában hosszabb időt töltenek el a szálláshelyeken, mint a belföldiek – az átlagos tartózkodási idő a külföldieknél 2,7 éjszaka, a belföldieknél 2,5 éjszaka volt 2013-ban; 2002-ben pl. 4,6, illetve 2,7 éjszakára maradtak.

22. ábra: A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek alakulása, 2000-2013.

Forrás: KSH-T-Star

23. ábra: A vendégek számának alakulása, 2000-2013.

Forrás: KSH T-Star

A kereskedelmi szálláshelyek mellett számos **egyéni szálláshelyet** – vendégházat, nyaralót, apartmant – is igénybe lehet venni. 2013-ban 62 vendéglátó – 2000-ben még csak 26-an – fogadták a vendégeket 374 (2000-ben 137) férőhellyel; a közel 2800 vendég 7 %-a külföldről érkezett. Ezeket a lehetőségeket hosszabb ideig használták ki, az átlagos tartózkodási idő megközelítette a három éjszakát.

A helyi székhelyű vállalkozások mellett meg kell említenünk azokat is, amelyek más központtal ugyan, de a város lakosságát, vállalkozásait szolgálják. Több bank (OTP, Erste, K&H, Budapest Bank, CIB), biztosító társaságok (Generali, Providencia), a posta, a MÁV, az energiaszolgáltatók, benzinkutak (Mol, Shell), Volán vállalatok, kereskedelmi vállalkozások (Tesco, Lidl, Spar, Penny Market), telekommunikációs cégek (Telekom, Telenor, Vodafone) egységei, üzletei találhatók meg Orosházán, számos más vállalkozásnak is van itt telephelye.

1.9.3 A gazdaságfejlesztés eszközei, lehetőségei, korlátai

A helyi gazdaságfejlesztés egy olyan folyamat, amelyben minden szereplőnek – önkormányzatnak, vállalkozásoknak, civil szervezeteknek, intézményeknek – az együttműködésére van szükség annak érdekében, hogy egy fenntartható gazdaság, egy fenntartható fejlődés jöhessen létre.

A település gazdasági fejlődését szolgáló nemzetközi, nemzeti folyamatokra kevéssé lehet hatást gyakorolni, vannak azonban olyan eszközök, amelyekkel helyi szinten is hozzá lehet járulni a vállalkozások fejlődéséhez, fejlesztéseikhez.

A helyi vállalkozásfejlesztés, beruházás-ösztönzés érdekében az önkormányzat a megfelelő körülményeket tudja biztosítani – pl. a vállalkozások telephely-kereséseit közművekkel, infrastruktúrával ellátott telkekkel segítheti. Felmerült egy inkubátorház kialakítása is, ahol a kezdő vállalkozások viszonylag kis rezsivel kezdhetnék tevékenységüket. Az önkormányzat saját vállalkozásokat hozhat létre, ez is élénkítheti a gazdaságot. Pénzügyi támogatást is nyújthat akár azzal, hogy a helyi adót nem vet ki és ezzel vonzza a vállalkozásokat; akár azzal, hogy konkrét összegekkel segíti a rászoruló cégeket. A hivatali ügyintézés gyorsításával, egyszerűsítésével, vállalkozásbarát magatartás kialakításával is szimpatikusabbá lehet tenni a várost.

Az önkormányzat a gazdasági együttműködések fejlesztésében is részt tud venni, találkozók szervezésével, a település erőteljes marketingjével segítheti a nemzetközi, nemzeti és helyi kapcsolatok kialakulását, megszilárdulását. A helyi termékek propagálásával, ezek fejlesztésének támogatásával a helyi vállalkozások erősödéséhez járulhat hozzá.

A segítségnyújtásnak vannak forrásokat nem igénylő megoldásai, gondot jelent viszont az, hogy az önkormányzat szűkös keretei korlátozottan teszik lehetővé az anyagi támogatást, fejlesztést. Számos területen – pl. közoktatás – településen kívüli döntések születnek, amelyeket emiatt elég nehéz a helyi igényekhez igazítani. Gyakori egyeztetésekre, a helyi szereplők együttműködésére, összefogására van szükség ahhoz, hogy az egész város fejlődni tudjon.

1.9.4 A gazdasági szervezetek fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

A vállalkozások mindent megtesznek azért, hogy az erős versenyben piacon maradjanak, kedvező helyzetben terjeszkedjenek is. Ehhez többnyire valamilyen fejlesztésre, beruházásra van szükség. Ezeket a törekvéseket különböző pályázatok is támogatják, az európai uniós források különösen sokat segítenek. Az utóbbi években az orosházi vállalkozások is igyekeztek kihasználni a pályázatok által nyújtott lehetőségeket, ezek révén számos fejlesztést céloztak meg.

Befejezett, illetve folyamatban lévő beruházás pl.:

- a Doherty Hungary Kft 1525 m^2-es új csarnoka
- a városközpontban a Hotel Brill építése
- a Kárai Trans Kft gépjárműtároló és szerelő csarnoka
- a Szaliczki és Társai Kft új üzemcsarnoka
- az Alföld Kábel Kereskedelmi és Szolgáltató Kft biztonságtechnikai telephelyének kialakítása
- a Cerlux Kft új üzemcsarnoka és berendezései
- a Koncsek Trans Kft telephelye és irodaépülete
- a Linamar Hungary Zrt üzemcsarnokának bővítése, szociális blokk építése

Több vállalkozás gépek, berendezések, járművek, mérőeszközök beszerzésével fejlesztette tevékenységét (pl. Uhrin Transport Kft, OrosházaGlas Kft, Index Média Kft, Sára Galvántechnika Kft, Iványi Építőmester Kft).

Ezek a bővítések, fejlesztések, beszerzések hozzájárulnak a vállalkozások árbevételének növeléséhez, nyereségességük fokozásához és emellett több munkahelyet is teremtenek.

A vállalkozások a jövőben is terveznek fejlesztéseket. A Széchenyi 2020 olyan pályázati forrásokat kínál, amelyeket többen szeretnének megcélozni. A tervek között szerepel pl.

- látvány-pálinkafőzde és bemutatóterem kialakítása (Tabacum Kft)
- korszerű autószerelő műhely kialakítása (Moto-Market Kft)
- gépbeszerzés (Szkaliczki és Társai Kft)
- Majsai Kertészet bővítése
- Gyopárosfürdőn többféle fejlesztés
- az Alföld Gyöngye Hotelnél kalandpark bővítés, gokart-pálya kialakítás, wellness részleg

A vállalkozások további bővítési – ezáltal munkahely-teremtési – elképzeléseit egyrészt a nemzetközi környezet (a piaci viszonyok, kapcsolatok), a hazai jogi, pénzügyi, egyéb háttér, másrészt a helyi lehetőségek segíthetik, az Önkormányzat a rendeletei, támogatásai, saját fejlesztései révén hozzájárulhat a vállalkozások fejlesztéseihez is.

1.9.5 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Bármely település versenyképességének fontos eleme az **elérhetőség**, a közlekedési helyzet, a térségben kialakult kapcsolatrendszer. Orosháza a Szegedet Békéscsabával összekötő 47-es főút mentén található, a nagy forgalmat az elkerülő szakasz elvezeti. A megyeszékhely, Békéscsaba alig háromnegyed óra alatt elérhető, a régióközpontra, Szegedre valamivel több mint egy óra alatt lehet eljutni. Budapest megközelíthetősége az M5 autópálya révén sokat javult, az odáig vezető út – különösen Orosháza és Szentes közötti 4406. jelű út – viszont olyan rossz állapotban van, hogy az már erősen nehezíti a teherforgalmat.

Orosháza fontos vasúti csomópont, több vonal szeli át a várost. A Szeged-Békéscsaba vonalon elég sűrű a járatszám; Szentes, Mezőhegyes, Mezőtúr irányába jóval kevesebb vonat megy és érkezik. Így a megyeszékhely és a régióközpont viszonylag jól megközelíthető, Budapestre viszont átszállással – egyes napszakokban többszörös átszállással – lehet csak eljutni. A kiépült sínhálózat a személyforgalmon kívül ipari és turisztikai célra is felhasználható lehet – pl. az Ipari Park könnyen elérhető vasúton is; a városközpontot Gyopárosfürdővel össze lehetne kötni a vasút igénybevételével.

A személyszállításban a távolsági autóbuszok jelentős szerepet töltenek be, több mint háromtucatnyi településre indulnak és onnan érkeznek a buszok. Békéscsabára 10-12 járattal minden nap, ezen kívül 12-14 járattal munkanapokon lehet eljutni, a menetidő – a megállóhelyek számának függvényében – háromnegyed – egy óra. Szegedre 11 járat indul (némelyik csak munkanapokon), négy járat esetében átszállással lehet a városba jutni. Budapestre közvetlenül lehet utazni hat járat segítségével, további hét esetben átszállásra van szükség. A környező településekkel elég jó az összeköttetés, mind a be- és eljáró dolgozók, mind a tanulók megtalálhatják a megfelelő időben közlekedő buszokat.

A másik fontos vonzerő lehet a **munkaerő** olyan szintű és összetételű **képzettsége**, amelyekre a vállalkozásoknak szükségük lehet. Orosháza lakosságának bemutatásánál már említettük, hogy a képzettségi szint folyamatosan emelkedik – egyre többen járnak valamilyen középszintű iskolába és felsőfokú intézménybe. A város oktatási intézményeinek és a vállalkozásoknak is az az érdeke, hogy az elvárásoknak megfelelő fiatalok kerüljenek ki a munkaerő-piacra. Ezt a felsőoktatásban lehetővé vált duális képzés még jobban alátámasztja.

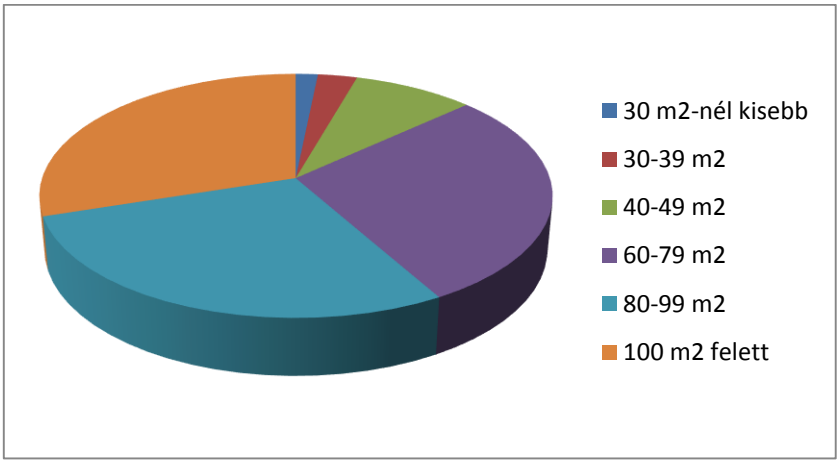
Több orosházi vállalkozás kapcsolódott be a duális képzésbe: a Kecskeméti Főiskola GAMF Karával együttműködik a Doherty Hungary Kft, a Guardian Orosháza Kft, a Linamar Hungary Zrt. Ez azt jelenti, hogy a főiskolán az elméleti alapokat megszerezve a gyakorlati ismereteket annál a vállalkozásnál szerezhetik meg, ahol feltehetően a végzés után állásukat is megtalálják.

Napjainkban – a világtendenciák alapján – húzó ágazat a tudás, az innováció, a **kutatás-fejlesztés**. Orosházán a főiskola alapvető kutatóműhely, a tanárok különböző témákban folytatják saját kutatásaikat, kapcsolódnak be másokéba. A hallgatókat is bevonják a munkába, a szakdolgozat készítése során is lehetőségük van saját kutatások elvégzésére. Az Orosházi Kórházban is folynak komoly kutatások, az orvosok konferenciákon adnak elő, fogadják a Szegedi Tudományegyetem hallgatóit. A nagyobb vállalkozások az újabb termékek kifejlesztése, bevezetése érdekében olyan szakembereket alkalmaznak, akik újabb eljárások, termékek kimunkálásán fáradoznak, kísérleti műhelyeket, laboratóriumokat üzemeltetnek.

1.9.6 Ingatlanpiaci viszonyok

A 2011-es népszámlálás alkalmával a lakásállományt is felmérték. Akkor 14 ezer lakást (köztük másfélezerben nem laktak) írtak össze, a lakások közel fele két szobás volt. Alapterület szempontjából a 60-79 m^2-esek voltak többségben, de egyre gyarapszik a 100 m^2 feletti lakások állománya is.

24. ábra: A lakásállomány alapterület szerinti összetétele

Forrás: KSH, Népszámlálás 2011

A lakások 91 %-a a hálózati vízvezeték-hálózatot veszi igénybe, a házi megoldásokat is figyelembe véve még mindig akadnak olyan lakások, amelyeknek nincs vízellátása – a lakott lakások között is találunk ilyeneket. A lakásokat egyre komfortosabbá alakítják, építik, így a közüzemi vízhálózathoz csatlakozók általában folyó melegvíz használatát is kialakítják, vízöblítéses WC-t is beszerelnek. A közműolló azonban még mindig elég tág – a lakásoknak mindössze kétharmada van a közcsatornába is bekötve, sokan (31 %-uk) házi csatornarendszerbe engedik a szennyvizet, de vannak olyanok, amelyek ezt sem oldották meg. A lakások 48 %-ában helyi központi fűtést alakítottak ki, máshol gyakori a gázkonvektor, a kályha használata. A különböző szolgáltatások alapján a lakások közel 90 %-a komfortosnak, összkomfortosnak mondható, 6 %-a komfort nélküli. A 14 ezer lakásból 70-et szükséglakásként használnak.

A lakások korösszetétele nem túl kedvező: 28 %-ukat még 1945 előtt építették, 24 %-uk az 1970-es évtizedben készült. Ezt követően egyre kevesebb lakást adtak át, a 2006-2011 közötti években mindössze 269 darabbal bővült a lakásállomány.

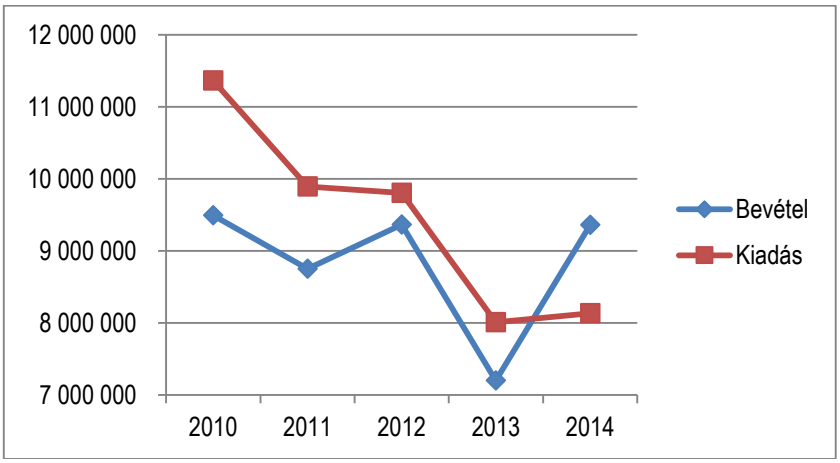
Az ingatlanpiac – a lakások adás-vétele – hullámzóan alakult. 2000-ben 641 lakás cserélt gazdát, ezek közel fele többlakásos társasházban volt, közel háromszáz családi házat adtak el. 2005-ben még 515 lakás, 2006-ban több mint ezer (1103 db) eladására került sor, ezt követően folyamatosan csökkent a forgalom – 2010-ben mindössze 164 lakásnak lett új tulajdonosa, ebből 71 panelházban található, 61 családi ház volt.

1.10 Az Önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzatnak folyamatosan át kell gondolnia a **költségvetését**, a sűrűn változó jogszabályi, hatásköri, finanszírozási környezetben kell a kötelező és az önként vállalt feladatait ellátni. A szűkülő költségvetési források miatt előfordulhat az is, hogy egyes önként vállalt feladatokat nem tudnak megvalósítani.

25. ábra: Az önkormányzat bevételeinek és kiadásainak alakulása, 2010-2014.

Forrás: Orosháza Költségvetési rendeletei

Az elmúlt években számos alapvető változás, átrendeződés zajlott – a normatívák, a kötött állami hozzájárulások erőteljes csökkentése, intézmények központosítása, stb. – amelyeknek hatása a költségvetésben is megmutatkozik. A bevételeket jelentősen meghaladó kiadások egyrészt hitelfelvételre, másrészt erőteljes takarékossági intézkedésekre sarkallta az önkormányzatot. 2014-ben már helyreállt az egyensúly, a bevételekből tudták fedezni a felmerülő kiadásokat.

Az önkormányzat különböző ingatlanokkal is rendelkezik, amelyeknek helyzetét és az ezekről szóló gondoskodást, terveket a **vagyongazdálkodásról** szóló rendelet tartalmazza. Vannak korlátozottan forgalomképes ingatlanok (pl. óvodák, általános és középiskolák, kollégium, szociális és kulturális intézmények, a gyopárosfürdői strand, termőföld, zöldterület, kutak, szivattyútelepek, garázsépületek, lakóépületek, sportpályák, buszállomások, stb.) Ezek fenntartásáról, üzemeltetéséről, felújításáról, karbantartásáról – szükség esetén fejlesztéséről, bővítéséről – is gondoskodni kell. Az önkormányzat tulajdonában vannak olyan gazdasági szervezetek, amelyek közszolgáltatásokat látnak el, de saját bevétellel – kiadással is rendelkeznek: az Orosházi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft, az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt és a Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.

A város fontosnak tartotta, hogy gazdasága dinamikusan fejlődjön, ezáltal az ott élők jövedelmi helyzete, életminősége is javuljon. Ennek érdekében 2015-ben **gazdasági**

programot fogadott el, amely a jelen helyzetre alapozva 2019-ig vázolja fel a célokat, a tennivalókat. Összefoglalóan a következőket fogalmazza meg:

„A gazdasági fejlettséget megalapozó főbb tényezők:

- a munkalehetőségek
- az alapvető infrastruktúra,
- a humán erőforrás (képzettség, identitástudat) és
- a település elérhetősége

Kiemelhető alapvető fejlesztési területek:

Prioritásaink:

- **Turizmusfejlesztés**, valamint az ehhez kapcsolódó szolgáltatás és szálláshely fejlesztése
- **Ipar** (hagyományok, adottságok, ipari park fejlesztés)
- **Mezőgazdaság** (jó termőképességű földek, szakképzés, hagyományok)
- **Intézményhálózat** fejlesztése, korszerűsítése

Előzőekből következően feladat lehet minden tevékenység és fejlesztési megvalósítás, ami a sorolt területek (ágazatok) körében a kitűzött településfejlesztési céloknak és prioritásoknak megfelelve, az aktuális teendők sorába illeszthetően megjelenhet. De ki kell emelni még három olyan nem közvetlenül gazdaságfejlesztési tényezőt, melyek népesség megtartó szerepüket tekintve hasonló súllyal veendők számításba, úgymint:

- a környezet védelme és fejlesztése,
- a közösségi fejlesztés, továbbá
- a szociális és egészségügyi ellátás fejlesztése.

melyek mind a város hosszú távú fenntarthatóságát és a jobb életminőséget szolgálják. A települési gazdaságfejlesztés csak ezekkel együtt lehet teljeskörű és eredményes.

A fejlesztési feladatok feladatcsoportonkénti összefoglalása:

- **városszerkezeti-, közterületi**- és városképi rehabilitációs feladatok;
- **lakásállomány minőségét javító** (panelprogram, egyéb felújítások), folyamatos pályázati lehetőségek figyelése, ingatlanfejlesztés;
- **alapvető közműves infrastruktúrák** fejlesztési feladatai (közlekedés, vízellátás-, csatornázás, csapadék- és belvíz elvezetés) megújuló energiaforrások előtérbe helyezése;
- **intézményhálózat fejlesztés** (korszerűsítés – rehabilitációk, bővítés, megújuló energiaforrások bevonása;
- **turizmusfejlesztés**: a város kiváló - Orosháza-Gyopárosfürdői vízgyógyászati potenciálra - alapozottan, a városmarketing erősítésével, programok, rendezvények biztosításával, idegenforgalmi-vendéglátóipari oktatásfejlesztéssel, szálláshelybővítés illetve a helyi gasztronómia széles körben történő megismertetése; kapcsolódó szolgáltatások kialakítása, látnivalók bővítése
- **iparfejlesztés** elősegítése: munkahelyteremtés;

- **környezetvédelem** (Orosháza környezetvédelmi programjában foglaltakra alapozottan);
- **városüzemeltetés** (fenntartási, üzemeltetési és fejlesztési feladatok, a közfeladatokat ellátó gazdasági társaságok fejlesztése);
- **humán erőforrás fejlesztés** (oktatás, közművelődés, egészségügy, sport).”

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A képviselő-testület három állandó bizottságot hozott létre: Pénzügyi Bizottság; Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága; Ügyrendi – Szavazatszámláló Bizottság. A Pénzügyi Bizottság lényegében minden olyan témával – így természetesen a településfejlesztéssel is – foglalkozik, amelynek pénzügyi kapcsolódása van. A Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága számos olyan szociális, kulturális, oktatási, egészségügyi, stb. kérdést vitat meg, amelyek szintén meghatározzák a város társadalmát és gazdaságát.

A Polgármesteri Hivatalon belül Városfejlesztési és Városüzemeltetési Iroda működik, ahol – többek között – pályázatok figyelésével, írásával, menedzselésével is foglalkoznak, feladatuk a város településfejlesztési dokumentumainak elkészíttetése, szervezése, monitoringja. A konkrét fejlesztési koncepciók, programok kidolgozásához külső szakértőket vesznek igénybe.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Egy önkormányzat számos közvetlen és közvetett eszközzel tudja segíteni a településen működő vállalkozásokat. Az Ipari Park létrehozásával, kiépítésével, közművesítésével több vállalkozás számára teremtették meg a működés feltételeit. Ezen a területen még 12 ha terület áll rendelkezésre a vállalkozások terjeszkedése, vagy újak megtelepedése számára. Felmerült egy inkubátorház kialakítása is, amellyel a kezdő vállalkozásokat lehetne támogatni.
A vállalkozásokat érintő döntés a helyi adópolitika is. Orosházán építményadót, idegenforgalmi és helyi iparűzési adót vezettek be. Az építményadó esetében az adó mértéke:

a) üdülő és gépjárműtároló (garázs) esetében 200,- Ft/m^2,
b) kereskedelmi egységek közül a kereskedelmi üzlet, bolt, ABC, áruház és üzletház esetében
  ba) 500 m^2 hasznos alapterületig 160,- Ft/m^2,
  bb) a hasznos alapterület 500 m^2 feletti része után 1.200,- Ft/m^2,
c) szállásépületek esetében 160,- Ft/m^2,
d) egyéb, nem lakás céljára szolgáló építmények esetében a teljes hasznos alapterületre 160,- Ft/m^2, és ezen felül
  da) a hasznos alapterület 251 és 10.000 m^2 közé eső része után 260,- Ft/m^2, és
  db) a hasznos alapterület 10.001 és 15.000 m^2 közé eső része után 580,- Ft/m^2, és
  dc) a hasznos alapterület 15.001 m^2-t meghaladó része után 820,- Ft/m^2.

Az idegenforgalmi adó személyenként és vendégéjszakánként 400 Ft. A helyi iparűzési adó az adóalap 2 %-a állandó jellegű működés esetén és 5 ezer Ft/nap ideiglenes tevékenység alkalmával. Ez a mérték a helyi adókról szóló törvényben rögzített maximum, ennek mérséklése vonzóbb lehetne a vállalkozások számára, ugyanakkor az önkormányzati bevételt mérsékelné.

Az önkormányzat vállalkozásbarát magatartása is segítheti a cégek eredményes működését. Gyors ügyintézéssel, információk nyújtásával, rendszeres konzultációkkal, üzleti találkozók szervezésével, az egész várost – a potenciális befektetőknek is – kínáló marketing tevékenységével hozzájárulhatnak a város gazdaságának élénkítéséhez, fejlesztéséhez.
Az önkormányzat alapvetően a megfelelő infrastruktúra, egyéb körülmények biztosításával tudja a gazdaság feltételeit segíteni. Ehhez különböző pályázatokat is felhasználhat, a Széchenyi 2020 Program keretében várhatóan tud ezekhez forrást bevonni.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitika

A város munkaerő-piacán az önkormányzat is megjelenik munkaadóként. A 2014-es költségvetési beszámoló szerint az önkormányzatnál és a hozzá tartozó intézményeknél közel 462 fő volt a közalkalmazotti, köztisztviselői létszámkeret, a legtöbben az Egységes Szociális Központnál (180 fő), valamint a Polgármesteri Hivatalnál (143 fő) dolgoznak.

Ennél jóval több ember érintett a közmunkaprogram. Az önkormányzat 2014-ben 1048 főt foglalkoztatott, ebből 625-en hosszabb ideig vettek részt a programban. Télen 323-an dolgoztak, a közfoglalkoztatottak a munka mellett képzéseken is részt vettek, ezek a későbbi elhelyezkedési esélyeiket növeli. A Startmunka mintaprogramokban 100 főnek adtak segély helyett munkát és bért. Hat Startmunka mintaprogramot tudtak elindítani:

- mezőgazdasági (az önkormányzat földterületein burgonyát, vöröshagymát, csemegekukoricát termesztettek, ezeket a közétkeztetésben hasznosították; a rostkender eladásából bevétel is származott);
- Csemegekert létesítés és erdőfenntartás
- Belvíz védekezés (az eltömődött, eldugult árkokat kellett kitisztítani, nádvágásra, gyommentesítésre, fedőlapok cseréjére, a csapadékgyűjtő műtárgyak karbantartására került sor)
- Közúthálózat karbantartás (a Gyopárosi tó mentén sétányt alakítottak ki, a városban padkázási munkálatokat hajtottak végre)
- Illegális hulladéklerakók felszámolása (külterületi utak mentén, a Gyopárosi tavak körüli erdőkben, a szelektív hulladéklerakó szigetek környékén)
- Intézményfenntartás (a Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Vörösmarty és Adí Endre utcai ingatlanaiban folyt felújítás)

A közfoglalkoztatottak sokat tudtak segíteni az oktatási, kulturális, szociális intézményekben, egyúttal csökkent a regisztrált munkanélküliek száma, az érintettek pedig a segélynél magasabb összegű bért vihettek haza.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat összesen 306 db bérlakással rendelkezik, amiből 33 db komfort nélküli, 5 db félkomfortos, 103 db komfortos, 165 db összkomfortos. Az önkormányzat bérlőkijelölési, bérlő-kiválasztási jogot gyakorol 35 db volt szolgálati lakás felett. Ezekhez a lakásokhoz pályázatok útján, illetve közérdek esetén kijelöléssel lehet hozzájutni. A bérleti díjakat rendszeresen felülvizsgálják, a legutóbbit 2015. márciusától alkalmazza az önkormányzat.

A lakás- és ingatlangazdálkodás feladatait az önkormányzat a 100 %-os tulajdonában lévő Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt-re bízta. A cég 341 lakás ügyeit intézi, tartja a kapcsolatot a bérlőkkel, beszedi a bérleti díjakat, intézi a karbantartási munkákat, a felújításokat, több házban gondnoki teendőket lát el. Ezen kívül 43 db nem lakás célját szolgáló és 10 db közösségi, egyéb célú ingatlannal foglalkozik. A Zrt kezeli az önkormányzat tulajdonában, illetve használatában lévő Mátrai Sándor Stadiont, a Szentesi úti

Sportlétesítményt, a Birkózó Termet, az Asztalitenisz csarnokot is. Tevékenységéről, költségvetéséről évente beszámol a képviselő testületnek.

1.10.6 Intézményfenntartás

Az önkormányzathoz hat intézmény tartozik: az Egységes Szociális Központ; a Justh Zsigmond Városi Könyvtár; a Szántó Kovács János Területi Múzeum; a Gyermek- és Diákélelmezési Intézmény; a Napközi-otthonos Óvoda és a Polgármesteri Hivatal.
Az Egységes Szociális Központ további intézmények gazdája, vannak

- bentlakásos egységei (pl. idősek otthona, hajléktalan szálló, hajléktalanok átmeneti szállása)
- nappali ellátást nyújtó egységek (pl. hajléktalan szálló, nappali melegedő, fogyatékosok, idős személyek nappali klubjai)
- bölcsődéje (Kisharang Bölcsőde).

A házi segítségnyújtás is feladataik közé tartozik.
Az intézmények fenntartása, működtetése teljes egészében az önkormányzat kompetenciája. Vannak olyan épületek, amelyek önkormányzati tulajdonban vannak, ugyanakkor a benn lévő intézmények már más fenntartóhoz kerültek – az oktatási intézmények, általános iskolák, középiskolák felügyeletét a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ látja el, az épülettel kapcsolatos fenntartatási, karbantartási feladatok az önkormányzatot terhelik.

1.10.7 Energiagazdálkodás

Szűkös anyagi források esetén minden kiadást alaposan meg kell fontolni – igaz ez az energiaköltségekre is. Az önkormányzat tulajdonában, kezelésében sok olyan épület van, amelyek átvizsgálásával, energiatakarékos hűtő-fűtő megoldások alkalmazásával jelentős megtakarítások érhetők el. Az épületek korszerűtlen szigetelés miatti hő-vesztesége, az elavult fűtőberendezések, kazánok nagyon sok pazarló forrást jelentenek, a falak szigetelésével, a nyílászárók cseréjével, a korszerű fűtőberendezések üzembe állításával sokat lehet spórolni. A megújuló energiaforrások használatának terjedése is segítheti az olcsóbb megoldásokat. Már most is használ az önkormányzat napelemeket, napkollektorokat, ezeket minél szélesebb körben kellene terjeszteni, több intézménynél is érdemes megfontolni felszerelésüket. Meg kellene vizsgálni a szakaszos fűtésszabályozás lehetőségét és ésszerűsíteni kellene a teljesítmény-lekötést. Célszerű volna jobban kihasználni a geotermikus energiát. Költségtakarékos volna a LED-es világítás alkalmazása, mozgásérzékelők, időkapcsolók használata, a közvilágítás fogyasztásmérése.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

Az önkormányzati törvény értelmében az önkormányzatok feladata a települések megfelelő üzemeltetése: a köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágítás, a kéményseprő-ipari szolgáltatás, a helyi utak és tartozékaik kialakítása és fenntartása, a közparkok, közterületek létesítése és gondozása, a parkolás megoldása. Egyéb közszolgáltatást is biztosítani kell, pl.:

- környezet- és természetvédelem
- vízgazdálkodás, vízkárelhárítás, ivóvízellátás, szennyvíz-elvezetés és –kezelés
- köztisztaság (kártevők, rágcsálók irtása)
- hulladékgazdálkodás.

A szolgáltatások részben multinacionális, vagy országos vállalkozások, részben helyi cégek segítségével oldhatók meg. Az önkormányzat két céget alapított, amelyek az ellátásban segítenek: az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt-t és az Orosházi

Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft-t. A Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt feladata a korábban említett ingatlankezelésen kívül:

- csapadék- és belvízelvezető hálózat karbantartása, üzemeltetése
- helyi közutak, közlekedési területek fenntartása, tisztítása (közlekedési táblák kihelyezése, útburkolati jelek festése, gödrök megszüntetése, aszfaltozás)
- köztisztaság biztosítása
- zöldfelületek (gyepek, virágágyások, játszóterek), erdők, parkok, a Gyopárosi tómeder kezelése

Az Orosházi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft a települési szilárd hulladék gyűjtésével, előkezelésével foglalkozik, részt vesz a szelektív hulladékgyűjtésben és a rendszeres lomtalanítási akciókban.

1.12 Táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok, tájszerkezet

Magyarország kistájainak katasztere alapján (szerk.: Dövényi Zoltán, 2010.) Orosháza Város közigazgatási területe két földrajzi kistáj által is érintett:

- Alföld nagytáj – Körös-Maros köze középtáj – Békési-hát kistáj (a település legnagyobb, szinte teljes része)
- Alföld nagytáj – Körös-Maros köze középtáj – Csongrádi-sík kistáj (a település déli részén, Kardoskút mellett)

Növényföldrajzi szempontból: Pannonicum flóratartomány – Eupannonicum flóravidék – Crisicum flórajárás

Állatföldrajzi szempontból: Közép-dunai faunakerület – Pannonicum faunakörzet – Eupannonicum faunajárás

Domborzat, éghajlat

Az Orosházi kistérség a Békési-hát kistáj középső részén található (csak Nagyszénás külterülete képezi a Békési-sík kistáj délnyugati peremének aránylag kis részét). A terület domborzata 83–100 m Bf. magasságú hordalékkúp síkság, a marosi hordalékkúp magyarországi szakaszának nyugati peremterületeit képezi. Felszínformáit a folyami és eolikus folyamatok alakították ki. A domborzat a kedvező talajadottságokkal kiváló feltételeket teremtett a ma már szerteágazó növénytermesztés számára.

A felszíni és felszínközeli lösz, vagy lösziszap-rétegek az alattuk elhelyezkedő jó víztároló kapacitású hordalékkúp 2 m vastag kavicsos rétegeit borítják. A kavicsrétegek homokos üledékbe mennek át, amelyek Orosháza környékén jelentős vakolóhomok kiaknázási-lehetőséget biztosítanak.

A Békési-hát nyugati felének kifejezetten meleg, száraz, 2000 óra/év napsütéssel jellemezhető éghajlata van. Az évi átlaghőmérséklet 10,5ºC (tenyészidőszakban 17,5ºC), a legmelegebb napok maximumának átlaga 34,6ºC, míg a leghidegebb napok minimális hőmérsékleteinek átlaga -16 és -17ºC között alakul. A csapadék sokévi átlaga 560–580 mm (vegetációs időszakban 310–320 mm). Az átlagos maximális hóréteg vastagsága 18 cm, ami a 32–35 hótakarós nap időszakában jelenik meg. A légmozgások a D-i és É-i uralkodó szélirányokkal és átlagos, 3 m/sec átlagsebességgel jellemezhetők.

A földrajzi kistájak növényzete

Békési-hát (Magyarország földrajzi kistájainak növényzete alapján – Csathó Adrás István – Jakab Gusztáv 2008 nyomán)

A hajdan jellemző löszsztyepp-vegetációt az igen jó minőségű csernozjom talaj miatt szinte teljes egészében felszántották, mára szántók és lakott területek uralják az erősen fragmentált tájat. Szikeseket főleg Orosházától délre és a táj keleti részén találunk. Természetes vízfolyások csak elvétve fordulnak elő. Erdőben szegény vidék, a kevés ültetett erdő is javarészt jellegtelen. A táj regenerációs képessége rossz. Az özönnövény-fertőzöttség aránylag alacsony.

A löszpusztagyepek mára kis zárványokként mezsgyékre, földvárra, szikes környezetből kiemelkedő padkákra szorultak vissza (kiemelkedő fajai az endemikus, az országban csak itt előforduló erdélyi hérics – *Adonis × hybrida* – és a kónya zsálya – *Salvia nutans*, továbbá jellegzetes a szennyes ínfű – *Ajuga laxmannii*, kék atracél – *Anchusa barrelieri*, vetővirág – *Sternbergia colchiciflora*, karcsú orbáncfű – *Hypericum elegans*, macskahere – *Phlomis tuberosa*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, selymes boglárka – *Ranunculus illyricus*, pusztai gyújtoványfű – *Linaria biebersteinii*, bérci here – *Trifolium alpestre*, nyúlánk sárma – *Ornithogalum pyramidale*). A sztyeppcserjések szintén csak kis fragmentumokban maradtak fenn (parlagi rózsa – *Rosa gallica*, törpemandula – *Prunus tenella*). A szikesek jellemző élőhelye a szikes rét (buglyos boglárka – *Ranunculus polyphyllus*, sziki kányafű – *Rorippa kerneri*, kisfészkű aszat – *Cirsium brachycephalum*), az ürmöspuszta (erdélyi útifű – *Plantago schwarzenbergiana*, sziki varjúháj – *Sedum caespitosum*, egyvirágú here – *Trifolium ornithopodioides*), a mézpázsitos szikfok, a vaksziknövényzet (sziki ballagófű – *Salsola soda*, magyar sóballa – *Suaeda pannonica*, magyar palka – *Cyperus pannonicus*), a cickórós puszta és a sziki magaskórós (bárányüröm – *Artemisia pontica*, réti őszirózsa – *Aster sedifolius*). A belvizes szántók is értékes iszapnövényzetnek adhatnak otthont (iszapfű – *Lindernia procumbens*, henye káka – *Schoenoplectus supinus*). Kipusztult többek között a csajkavirág (*Oxytropis pilosa*), festő csülleng (*Isatis tinctoria*).

Gyakori élőhelyek: F2, OC, F1a, RC, H5a;

Közepesen gyakori élőhelyek: B1a, BA, B6, RB, F4, P2b, F1b, OB, L5;

Ritka élőhelyek: J6, D34, RA, B5, F3, F5, P45, OA, A1, A3a, P2a, B2, D6, B3, I1, A5, M6.

Csongrádi-sík (Magyarország földrajzi kistájainak növényzete alapján – Tóth Tamás 2008 nyomán)

A táj intenzíven művelt, ligeterdők és a zonális erdősztyepp-löszpuszta vegetáció eltűntek. Az erdők hírmondói (széleslevelű salamonpecsét – *Polygonatum latifolium*, nehézszagú gólyaorr – *Geranium robertianum*, bogláros szellőrózsa – *Anemone ranunculoides*) az alluviális peremvidék természetszerűbb tölgyeseiben (derekegyházi, mezőhegyesi erdők), a löszvegetáció emlékei (parlagi rózsa – *Rosa gallica*, selymes boglárka – *Ranunculus illyricus*, törpemandula – *Prunus tenella*, kunkorgó árvalányhaj – *Stipa capillata*) mezsgyéken, kunhalmokon maradtak fenn. Az északi–nyugati tájrész hordalékhátakkal gátalt medence-láncolatának (Cserebökény, Lapistó-Fertő, Rárós-puszta) szikesedő mocsarai, rétjei még őrzik ártéri jellegüket. A szárazabb térszinteket cickórós puszták, rétsztyeppek és fajszegény löszvegetáció borítják. A sziki erdősztyeppek helyét a réti őszirózsa (*Aster sedifolius*) dominálta sziki magaskórósok jelzik. A déli–keleti tájrészen, lefolyástalan depressziókban a pleisztocén óta endogén módon fejlődő löszpusztarétekkel mozaikoló szolonyec szikeseket találunk (Csanádi-puszták). A vegetáció ősiségére az endemizmusok megléte és a fajgazdaság (vetővirág – *Sternbergia colchiciflora*, erdélyi útifű – *Plantago schwarzenbergiana*, pusztai csillagvirág – *Prospero paratheticum*, ill. tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, kék atracél – *Anchusa barrelieri*, kései pitypang – *Taraxacum serotinum*) utal. A keleti peremen feltöltődött ősi folyómedrek szikes tavi vegetációjának (sziki sóballa – *Suadea maritima*, bajuszpázsit – *Crypsis aculeata*, sziki ballagófű – *Salsola soda*) legszebb példája a kardoskúti Fehér-tó, szoloncsákos sziki réttel (réti sás – *Carex distans*, kisvirágú pozdor – *Scorzonera parviflora*, sziki pitypang – *Taraxacum bessarabicum*). Hínarasok (fehér tündérrózsa – *Nymphaea alba*, sugaras víziboglárka – *Ranunculus radians*) és az asztatikus vízterek

iszapvegetációja diverz (látonyafajok – *Elatine* spp., iszapfű – *Lindernia procumbens*, henye vasfű – *Verbena supina*, henye füzény – *Lythrum tribracteatum*). Unikális a földbentermő here (*Trifolium subterraneum*) Mártély mellett. Kipusztult fajok: tátorján (*Crambe tataria*), kónya zsálya (*Salvia nutans*), kolokán (*Stratiotes aloides*), fehérmájvirág (*Parnassia palustris*), csajkavirág (*Oxytropis pilosa*), szennyes ínfű (*Ajuga laxmannii*), *Trifolium lappaceum*.
Gyakori élőhelyek: A1, A3a, B1a, BA, D34, F2, F1b;
Közepesen gyakori élőhelyek: A23, B2, B3, B5, B6, F1a, F5, H5a, J4, OC,RA, RB, RC;
Ritka élőhelyek: A5, D6, F3, I2, F4, J3, M6, J6, P45.

1.12.2 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

Védett természeti területek
Orosháza Város közigazgatási területén a legmagasabb szintű természetvédelmi kategóriájú, természetvédelmi oltalom alatt álló terület a **Körös-Maros Nemzeti Park** Kardoskúti Fehértó területegysége.

Érintett ingatlan a Körös-Maros Nemzeti Park létesítéséről szóló 3/1997. (I. 8.) KTM rendelet alapján: 0267 hrsz.

A Nemzeti Park e részterületén a valamikori Vásárhelyi-puszta természetközeli állapotban fennmaradt központi részét, közte a Dél-Alföld legjelentősebb szikes tavát, a már 1966-ban védetté nyilvánított kardoskúti Fehér-tavat foglalja magába. A Vásárhelyi-puszta egykor Hódmezővásárhely külső legelője volt, ma nagyrészt Kardoskút és Székkutas osztozik rajta. Az 5629 hektár kiterjedésű, 263 hektár fokozottan védett területet is magába foglaló részterület a Dél-Tiszántúl egyik legnagyobb egybefüggő pusztafoltja. A rideg állattartás, a hagyományos rét- és legelőgazdálkodás hagyományai sok évszázad alatt egy olyan értékes élőhelyet alakítottak ki a rövidfüvű pusztán, amelyet az utóbbi másfélszáz év egyre intenzívebbé váló szántóföldi művelése sem tudott felszámolni.

A speciális élőhelyi adottságú, ezért kiemelkedő értéket képviselő kardoskúti Fehér-tavat valójában két különböző eredetű tómeder alkotja. A keleti medence a Maros főágából alakult ki, és források biztosítják kevésbé szélsőséges vízjárását. Ez a rész jellemzően csak a száraz évek alkalmával szárad ki. A vegetációt is a tartós és magas vízállás alakítja, ezért mézpázsitos zsiókás és nádas zsiókás jellemzi. A keletinél jóval szélesebb nyugati medence a Maros mellékágaiból alakult ki. Tipikus asztatikus víztér, ahol a tavasszal sekély vízzel borított, de nyár közepére, végére kiszáradó és legtöbbször a kora őszi időszakban is szárazon álló, magas sótartalmú tómederben olyan speciális sótűrő növények élnek, mint a magyar sóballa *(Suaeda pannonica)* és ahegyes bajuszpázsit *(Crypsis aculeata)*.

A Nemzeti Park e részterületen a szikes pusztákra jellemző társulások egész sora megtalálható. Különösen értékesek a Lófogó-ér bárányparéjos vakszikesei és mézpázsitos szikfok társulásai. Főként a terület északi részén, Fecskésen típusos állományú ürmöspusztákat, míg a mélyfekvésű időszakos mocsarakban ecsetpázsitos és hernyópázsitos szikiréteket, szikikákás és sziki nádas társulásokat találunk. A szikes társulások mellett a Fehér-tó déli részén, a Padkáskertben kis kiterjedésben egy ősi löszpusztagyepfolt is fellelhető.

Tavasszal és ősszel a Kárpát-medence egyik legfontosabb madárszállója. Az átvonuló darvak, vadludak, récék, partimadarak hatalmas számban jelennek meg a tó nyugati, kiszélesedő, nyílt vízzel borított részén. Október végén akár nyolcvanezer madár is éjszakázhat a számukra biztonságot jelentő sekély vízen. Esti behúzásuk, különösen a darvaké *(Grus grus)*, rendkívül látványos jelenség, legnagyobb őszi létszámuk az elmúlt években elérte a 20 000 példányt is.

Említett tulajdonságai alapján a Fehér-tó nemzetközi szinten is elismert vizes élőhely, 1979 óta a Ramsari Egyezmény hatálya alá tartozik.

De nemcsak a vonuló-, hanem a költőfajok is kiemelkedő értéket képviselnek. A nádasokban alakult ki telepe a nagy kócsagnak *(Egretta alba)*, a vakszikeseken széki lile *(Charadrius alexandrinus)* és gulipán *(Recurvirostra avosetta)*, a ritkább növényzetű partszéleken gólyatöcs *(Himantopus himantopus)*, a legelőkön nagy goda *(Limosa limosa)* és piroslábú cankó *(Tringa totanus)*, a zsiókás, ecsetpázsitos mocsarakon haris *(Crex crex)*, pettyes vízicsibe *(Porzana porzana)* és különböző récefajok fészkelnek. Jellegzetes ragadozómadara a pusztának a kék vércse *(Falco vespertinus)*, melynek több nagy kolóniája alakult ki a gyakorlati védelmi tevékenységek révén.

Az igazgatóság ezres egyedszámú őshonos magyar szürkemarha, illetve több százas cigája és racka juh állományt tart, melyek egyik törzstenyészete a kardoskúti Sóstói-telepen található. E régi magyar háziállatfajták legeltetésével biztosítható a Nemzeti Park területeinek kedvező természeti állapotban tartása, tenyésztésükkel egyben komoly génmegőrzési munka is folyik.

A védett terület délkeleti szegletében helyezkedik el a csomorkányi templomrom. A környező terület magában foglalja a törökök által elpusztított Csomorkány mezőváros teljes ásatási területét. A templom építését az első írásos dokumentumok a XII-XIII. századra teszik. A templom román stílusban épült egy szentéllyel, terméskövekből és Árpád-kori téglákból. Az Alföld Árpád-kori műemlékei között kiemelkedő helyet foglal el.

A Kardoskút-Pusztaközpontban található Kardoskúti Múzeum kiállítása összefoglalja és bemutatja a terület történetét, természeti értékeit. A Fehér-tó madárvilágának megfigyelését a Pusztaközpontból a hódmezővásárhelyi műúton továbbhaladva két megfigyelőtorony is segíti. A Fehér-tó és közvetlen környéke fokozottan védett terület, belépés csak engedéllyel történhet. **(Forrás: www.kmnp.hu)**

A település közigazgatási területén található, ún. „ex lege" védett kunhalmok, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 23. § szerint országos jelentőségű védett természeti területnek minősülnek. Orosháza Város közigazgatási területét 1 db kunhalom érinti (Mécses-halom), amelynek központi EOV koordinátája: 138705; 778159; sugara 33 méter.

Natura 2000 területek

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet alapján meghatározott Natura 2000 területek közül a települést az alábbi site-ok érintik:

- Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001)
- Mágocs-ér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20006)
- Vásárhelyi és Csanádi-puszták különleges madárvédelmi terület (HUKM10004)

Az érintett ingatlanok hrsz-es jegyzékét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet tartalmazza.

Érintett ingatlanok:

Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001)

0356/3, 0356/10b, 0356/10c, 0356/14b, 0356/14d, 0356/4b, 0356/5b, 0358, 0360, 0366/4, 0366/5, 0366/6, 0366/7, 0368/4, 0368/5, 0368/6, 0368/7, 0377/2, 0377/4, 0377/5, 0377/8, 0377/9, 0389/5, 0389/9, 0389/17, 0390, 0398/4, 0398/6, 0398/7, 0399/1, 0399/2, 0399/3, 0399/5, 0399/6, 0399/8, 0399/9, 0399/10, 0399/12, 0399/13, 0400, 0402/2, 0402/4, 0402/5,

0462/48, 0462/49, 0462/50, 0462/51, 0462/52, 0462/53, 0462/54, 0462/55, 0462/56, 0462/57, 0462/58, 0463/1, 0463/2, 0463/4, 0463/6, 0463/7, 0463/8, 0463/9, 0463/10, 0463/11, 0466, 0474/30, 0474/29c, 0476/14, 0476/15, 0476/16, 0478, 0479, 0480/1, 0489/9

Mágocs-ér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20006)
0504, 0618, 0679, 0682, 0686, 0688, 0708, 0713, 0730

Vásárhelyi és Csanádi-puszták különleges madárvédelmi terület (HUKM10004)
0354, 0355, 0356/10, 0356/11, 0356/12, 0356/13, 0356/14, 0356/15, 0356/16, 0356/17, 0356/18, 0356/19, 0356/2, 0356/20, 0356/21, 0356/22, 0356/23, 0356/24, 0356/25, 0356/26, 0356/27, 0356/28, 0356/29, 0356/3, 0356/30, 0356/31, 0356/32, 0356/33, 0356/34, 0356/35, 0356/36, 0356/37, 0356/38, 0356/39, 0356/4, 0356/40, 0356/41, 0356/42, 0356/43, 0356/44, 0356/45, 0356/46, 0356/47, 0356/48, 0356/49, 0356/5, 0356/50, 0356/51, 0356/52, 0356/53, 0356/54, 0356/55, 0356/56, 0356/57, 0356/58, 0356/59, 0356/6, 0356/60, 0356/61, 0356/62, 0356/63, 0356/64, 0356/65, 0356/66, 0356/67, 0356/68, 0356/69, 0356/7, 0356/70, 0356/71, 0356/8, 0357, 0358, 0359/1, 0359/2, 0360, 0361/10, 0361/11, 0361/12, 0361/14, 0361/15, 0361/16, 0361/17, 0361/18, 0361/2, 0361/20, 0361/21, 0361/22, 0361/23, 0361/24, 0361/25, 0361/26, 0361/27, 0361/28, 0361/29, 0361/3, 0361/30, 0361/31, 0361/32, 0361/33, 0361/34, 0361/35, 0361/36, 0361/37, 0361/38, 0361/39, 0361/4, 0361/5, 0361/6, 0361/7, 0361/8, 0361/9, 0363, 0364/1, 0364/10, 0364/11, 0364/12, 0364/13, 0364/14, 0364/2, 0364/3, 0364/4, 0364/5, 0364/6, 0364/8, 0364/9, 0365, 0366/2, 0366/4, 0366/5, 0366/6, 0366/7, 0366/8, 0367/10, 0367/11, 0367/12, 0367/13, 0367/14, 0367/15, 0367/16, 0367/17, 0367/18, 0367/19, 0367/2, 0367/20, 0367/21, 0367/22, 0367/23, 0367/24, 0367/25, 0367/26, 0367/27, 0367/28, 0367/29, 0367/3, 0367/30, 0367/31, 0367/32, 0367/33, 0367/34, 0367/35, 0367/36, 0367/37, 0367/38, 0367/39, 0367/4, 0367/40, 0367/41, 0367/42, 0367/43, 0367/44, 0367/45, 0367/46, 0367/47, 0367/48, 0367/49, 0367/5, 0367/50, 0367/51, 0367/6, 0367/7, 0367/8, 0367/9, 0368/4a, 0368/4b, 0368/4c, 0368/4d, 0368/4g, 0368/4h, 0368/4j, 0368/4k, 0368/5, 0368/6, 0368/7, 0377/2, 0377/4, 0377/5, 0377/7, 0377/8, 0377/9, 0389/15, 0389/17, 0389/5, 0389/9, 0390, 0398/4, 0398/6, 0398/7, 0399/1, 0399/10, 0399/12, 0399/13, 0399/14, 0399/2, 0399/3, 0399/4, 0399/5, 0399/6, 0399/7, 0399/8, 0399/9, 0400, 0401, 0402/2, 0402/3, 0402/4, 0402/5, 0402/6, 0402/7, 0462/48, 0462/49, 0462/50, 0462/51, 0462/52, 0462/53, 0462/54, 0462/55, 0462/56, 0462/57, 0462/58, 0463/1, 0463/10, 0463/11, 0463/2, 0463/4, 0463/6, 0463/7, 0463/8, 0463/9, 0464, 0465, 0466, 0474/29, 0474/30, 0476/14, 0476/15, 0476/16, 0478, 0479, 0480/1, 0480/10, 0480/11, 0480/12, 0480/13, 0480/14, 0480/15, 0480/16, 0480/17, 0480/18, 0480/19, 0480/2, 0480/20, 0480/21, 0480/22, 0480/23, 0480/24, 0480/25, 0480/26, 0480/27, 0480/28, 0480/29, 0480/3, 0480/30, 0480/4, 0480/5, 0480/6, 0480/7, 0480/8, 0480/9, 0489/9

Jelölő fajok:

13. táblázat: Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták (HUKM20001) Natura 2000 site jelölő fajai

Faj		**Hazai védettségi státusz**
Magyar név	**Tudományos név**	
Négylevelű mételyfű	Marsilea quadrifolia	Védett
*Kisfészkű aszat	Cirsium brachycephalum	Védett
Sztyeplepke	Catopta thrips	Fokozottan védett
Nagy szikibagoly	Gortyna borelii lunata	Fokozottan védett
*Réti csík	Misgurnus fossilis	Védett
*Szivárványos ökle	Rhodeus sericeus amarus	Védett
Dunai tarajosgőte	Triturus dobrogicus	Védett
Vöröshasú unka	Bombina bombina	Védett
Mocsári teknős	Emys orbicularis	Védett

Molnárgörény	Mustella eversmannii	Védett
Ürge	Spermophilus citellus	Fokozottan védett
Vidra	Lutra lutra	Fokozottan védett

* A D kritérium alá eső fajok populációméretük miatt az adott Natura 2000 site-nak nem jelölő fajai

14. táblázat: Mágocs-ér (HUKM20006) Natura 2000 site jelölő fajai

Faj		**Hazai védettségi státusz**
Magyar név	**Tudományos név**	
*Szivárványos ökle	Rhodeus sericeus amarus	Védett
*Vöröshasú unka	Bombina bombina	Védett
Mocsári teknős	Emys orbicularis	Védett
*Tavi denevér	Myotis dasycneme	Fokozottan védett
Vidra	Lutra lutra	Fokozottan védett

* A D kritérium alá eső fajok populációméretük miatt az adott Natura 2000 site-nak nem jelölő fajai

15. táblázat: Hódmezővásárhely környéki és Csanádi-háti puszták (HUKM10004) Natura 2000 site jelölő fajai

Fajok				**Populációméret a site-on belül**			**Site értékelése**			
Kód	**Tudományos fajnév**	**Magyar fajnév**	**Típus**	**Min**	**Max**	**Egység**	Pop.	Con.	Iso.	Glo.
A030	Ciconia nigra	Fekete gólya	c	1	60	i	C	B	C	B
A053	*Anas platyrhynchos*	*Tőkés réce*	*c*	*1*	*10000*	*i*	*C*	*B*	*C*	*B*
A055	*Anas querquedula*	*Böjti réce*	*c*	*1*	*200*	*i*	*B*	*B*	*C*	*B*
A056	*Anas clypeata*	*Kanalas réce*	*c*	*1*	*1500*	*i*	*B*	*B*	*C*	*B*
A089	Aquila pomarina	Békászó sas	c				D			
A140	Pluvialis apricaria	Aranylile	c	1000	10000	i	A	B	C	B
A166	Tringa glareola	Réti cankó	c				A	B	C	B
A052	*Anas crecca*	*Csörgő réce*	*c*	*1*	*15000*	*i*	*B*	*B*	*C*	*B*
A396	Branta ruficollis	Vörösnyakú lúd	c	1	30	i	C	B	B	B
A031	Ciconia ciconia	Fehér gólya	c	200	200	i	C	B	C	B
A026	Egretta garzetta	Kis kócsag	r	1	30	p	C	B	C	B
A021	Botaurus stellaris	Bölömbika	r				C	B	C	B
A041	*Anser albifrons*	*Nagy lilik*	*c*	*1*	*12000*	*i*	*C*	*B*	*C*	*B*

A103	Falco peregrinus	Vándorsólyom	c				D			
A156	Limosa limosa	Nagy goda	c	3000	4000	i	A	B	C	B
A339	Lanius minor	Kis őrgébics	r				D			
A138	Charadrius alexandrinus	Széki lile	r	2	7	p	A	B	B	C
A156	Limosa limosa	Nagy goda	r	80	80	p	A	B	C	B
A081	Circus aeruginosus	Barna rétihéja	r	10	25	p	C	B	C	B
A131	Himantopus himantopus	Gólyatöcs	r	1	110	p	B	B	B	C
A127	Grus grus	Daru	c	10000	20000	i	A	B	C	B
A097	Falco vespertinus	Kék vércse	r	1	210	p	A	B	B	C
A055	*Anas querquedula*	*Böjti réce*	*r*	*20*	*20*	*p*	*C*	*B*	*C*	*B*
A207	*Columba oenas*	*Kék galamb*	*c*				*B*	*B*	*C*	*B*
A075	Haliaeetus albicilla	Rétisas	c	0	5	i	C	B	C	B
A151	Philomachus pugnax	Pajzsos cankó	c				C	B	C	B
A027	Egretta alba	Nagy kócsag	r	1	320	p	B	B	C	B
A132	Recurvirostra avosetta	Gulipán	r	1	10	p	B	B	C	C
A338	Lanius collurio	Tövisszúró gébics	r				D			
A043	Anser anser	Nyári lúd	c	200	400	i	C	B	C	B
A222	Asio flammeus	Réti fülesbagoly	c	0	150	i	B	B	C	B
A222	Asio flammeus	Réti fülesbagoly	r	1	10	p	C	B	C	B
A023	Nycticorax nycticorax	Bakcsó	r	300	350	p	A	B	C	B
A031	Ciconia ciconia	Fehér gólya	r	1	5	p	C	B	C	B
A097	Falco vespertinus	Kék vércse	c	1	850	i	A	B	B	C
A129	Otis tarda	Túzok	p	30	30	i	B	B	B	C
A162	Tringa totanus	Piroslábú cankó	r	1	80	p	B	B	C	B

A160	Numenius arquata	Nagy póling	c	180	200	i	C	B	C	B
A158	Numenius phaeopus	Kis póling	c	3000	5000	i	A	B	B	B
A029	Ardea purpurea	Vörös gém	r				C	A	C	A
A060	Aythya nyroca	Cigányréce	r				D			
A403	Buteo rufinus	Pusztai ölyv	c				D			
A196	Chlidonias hybridus	Fattyúszerkő	r	0	500	p	B	A	C	A
A082	Circus cyaneus	Kékes rétihéja	c				C	A	C	A
A231	Coracias garrulus	Szalakóta	r	1	50	p	B	A	C	B
A022	Ixobrychus minutus	Törpegém	r				D			

* A D kritérium alá eső fajok populációméretük miatt az adott Natura 2000 site-nak nem jelölő fajai

A dőlt betűvel jelölt fajok az 1/B. mellékletben szereplő Az Európai Közösség területén rendszeresen előforduló egyéb, vonuló madárfajok

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság által jelölt Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001) jelölő élőhelyei:

1530 * Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
6250 * Síksági pannon löszgyepek
6440 Folyóvölgyek Cnidion dubiihoz tartozó mocsárrétjei

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság által jelölt Mágocs-ér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20006) jelölő élőhelyei:

1530 * Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

Természeti területek

A település az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet mellékleteiben szerepel, mint a kiemelten fontos érzékeny természeti területek közé sorolt Vásárhelyi-Csanádi puszták része.

Helyi jelentőségű védett természeti emlékek, területek

Rágyánszi arborétum Orosháza belterületén, a Gárdonyi utcában található a magánarborétum. A botanikus kertben ezernél több növényfaj, fajta és változat található.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

7505/4. hrsz. ingatlan „n” és „p” alrészletéből összesen 8058 m2, valamint a „h” és „j” alrészletéből összesen 4179 m^2 művelési ágból kivett, töltés és gyep megnevezésű területén található gyurgyalag és partifecske fészkelő helyek. A helyi építészeti és természeti értékek védelméről szóló önkormányzati rendelet szerint védett természeti emlékek:

Helye/címe	Hrsz.	Fafaj	Darabszám
1. Eötvös tér közepe	177/7.	Sophora japonica	1
2. Lomb u. 3.	7892.	Quercus robur	1
3. Bajza utcai játszótér	549/40.	Sophora japonica	1
4. Mikolai kert	6425.	Quercus robur	1

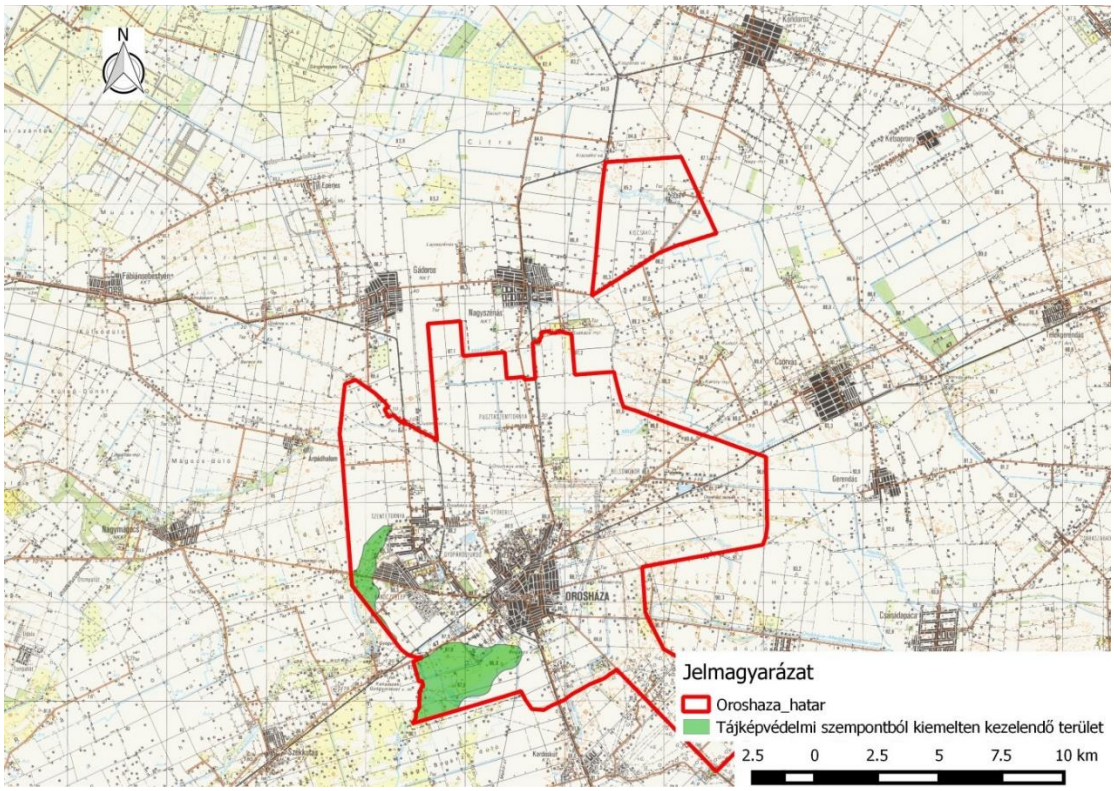
5.Reformátustemplomkert	570	Populus nigra 'Italica'	1
6. Árpád kert	952.	Quercus robur 'Fastigiata'	12
7. Szabadság tér	2392/2.	Paulownia tomentosa	1
8. Zöldfa u. 15. előtt	2969.	Fraxinus excelsior	1
9. Bajnok – Rákóczi u. sarok	1186.	Quercus robur	2
10.Csorvási út 68. előtt	5021.	Sequoiadendron giganteum	1
11.Széchenyi tér	472.	Celtis occidentalis	31
12.Tas u. 18/A. mellett	958/24.	Quercus robur	1
13.Huba u. 2-16. előtt	1000/9.	Platanus hybrida	28
14.Monori ugarok 36.	034/2	Pinus sylvestris	4
15.Monori ugarok	034/2.	Tilia tomentosa	1
16.Monori ugarok	033.	Acer platanoides, A. pseudoplatanus	16
17.Monori ugarok	062/5.	Aesculus hippocastanum	7
18.Juhász Gy. u. 24. mellett	5092.	Tilia cordata	2
19.Juhász Gy. u. 24. mellett	5092.	Platanus hybrida	1
20.Könd u. 32.	682.	Taxus baccata	1
21.Könd u. 32.	682.	Aesculus hippocastanum	3
22.Harruckern udvar	1183.	Quercus robur	1
23.Kossuth tér	1182/5.	Quercus robur	1
24.Mikszáth K. u.	3620.	Sophora japonica	1
25.Győry Vilmos tér	477.	Sophora japonica 'Pendula'	1
26.Önkormányzat mellett	477.	Platanus hybrida	1
27.Széchenyi téri szolg. ház	5/1.	Quercus robur	1
28.Zombai u. 48. előtt	3734.	Quercus robur	1
29.Táncsics u. 3.	481.	Sophora japonica 'Pendula'	1
30.Rákóczi út 4-6. között	958/24.	Quercus robur 'Fastigiata'	1
31.Széchenyi tér	474.	Quercus robur 'Fastigiata'	1
32.Széchenyi tér (CIB előtt)	474.	Platanus hybrida	1
33.Kazinczy tömbbelső	115/14.	Paulownia tomentosa	4
34.Thököly u.	94.	Quercus petraea	1
35.Bajnok u. 2-4. előtt	1068.	Platanus hybrida fasor	10
36.Könd u. 80.	1067/24.	Quercus robur	1
37.Kossuth u. PMK előtt	950/2.	Quercus petraea	1
38.Előd u. 17. (iskolaudvar)	971.	Quercus robur	1
39.Töhötöm – Kossuth u.	911.	Celtis occidentalis	4
40.Kossuth u. 32. előtt	950/2.	Quercus robur 'Fastigiata'	1
41.Kossuth u. 48. előtt	950/2.	Acer campestre	1
42.Kossuth u. 50. előtt	950/2.	Celtis occidentalis	1
43.Október 6. u. 8. előtt	815/1.	Fraxinus ornus 'Mecsek' fasor	14
44.Állomás téri közpark	822.	Quercus robur	2
45.Huba u. 21. előtt	1000/4.	Fraxinus excelsior	1
46.Huba u. (buszmegálló)	1000/3.	Celtis occidentalis	1
47.Iglói u. 7.	7392/2.	Quercus robur	1
48.Balaton u. 6. előtt	6759.	Acer platanoides	1
49.Szent István út 59. előtt	7164/2.	Quercus robur	1
50.Csizmadia S. u. 67. előtt	6162/2.	Quercus robur	1
51.Uzsoki Óvoda	6484.	Aesculus hippocastanum	2
52.Uzsoki Óvoda előtt	6425.	Quercus robur	2
53.Juhász Gy. u.	5038,5092.	Platanus hybrida	7
54.Róna u. 16. előtt	5669.	Quercus robur	1
55.Dózsa Gy. u. 14. előtt	3617.	Quercus robur	1
56.Eszperantó–Székács u. sarok	3855.	Fraxinus excelsior	1
57.Bajcsy – Árpád u. sarok	2401/1.	Fraxinus ornus 'Mecsek' fasor	9
58.Katona – Kelet u. sarok	2706.	Fraxinus ornus	1
59.Szabó Dezső u. 32. előtt	1776/1.	Ulmus laevis	1
60.Hold u. 34. előtt	1911.	Quercus robur	1

61.Hold u. 38. előtt	1911.	Quercus robur	1
62.Vásárhelyi út 55-57.	0403.	Fraxinus ornus 'Mecsek' fasor	5
63.Fasor u. (Gyopárosfürdő)	7843.	Fraxinus ornus 'Mecsek' fasor	20
64.Liget sori közpark	7829.	Gimnocladus dioicus	1
65.Gyopárosi tópart	7800,7802.	Taxodium distichum	3
66.Fenyő Camping (Gyopáros)	7814/1.	Quercus robur fasor	9
67.Hősi liget (Gyopárosfürdő)	7814/2.	Quercus robur	32
68.Hősi liget (Gyopárosfürdő)	7814/2.	Sophora japonica 'Pendula'	2
69.Hősi liget (Gyopárosfürdő)	7814/2.	Buxus sempervirens	15
70.Kossuth u. 26-28. előtt	950/2.	Ginkgo biloba	10
71.Huba u. 22. mellett	1000/8.	Quercus robur 'Fastigiata'	1
72.Rákóczi út 2-4. előtt	958/24.	Quercus robur 'Fastigiata'	2
73.Kazinczy u. 5. mögött	115/14.	Broussonetia papyrifera	2
74.Táncsics u. 10. előtt	3624.	Fagus sylvatica 'Atropunicea'	1
75.Liget sori közpark	7829.	Quercus robur	2
76.Liget sori közpark	7829.	Quercus rubra	2
77.Könd u. 80. (ABC) előtt	1067/24.	Platanus hybrida	1

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

Országos területrendezési tervben (OTrT) megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

15. térkép: Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület

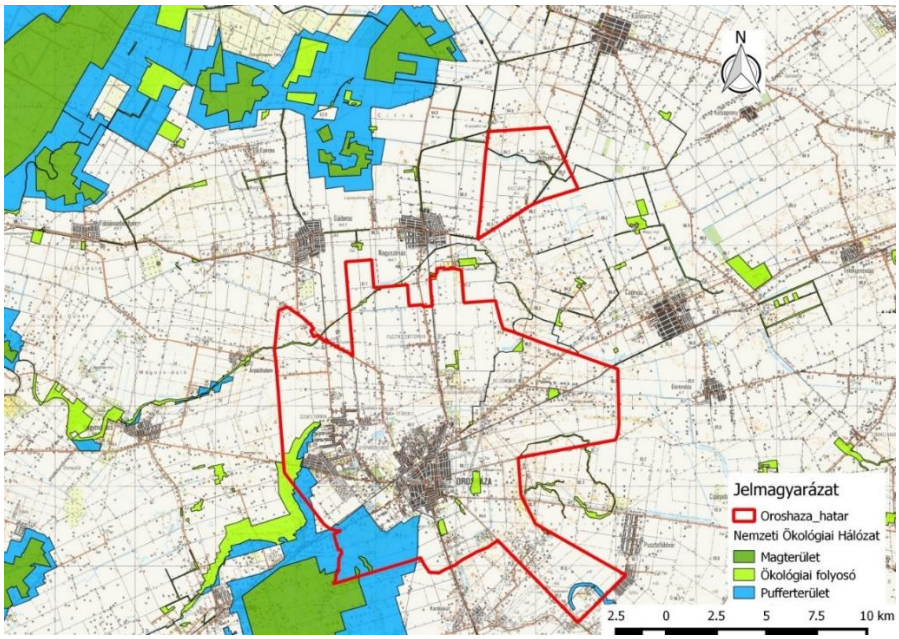

Forrás: KMNPI

1.12.3 Ökológiai hálózat

A településen az Országos Ökológiai Hálózat érintettsége nem tekinthető jelentősnek. A hálózat elemei közül mindegyik (Magterület, ökológiai folyosó, pufferterület) megtalálható.

16. térkép: Országos ökológiai hálózat

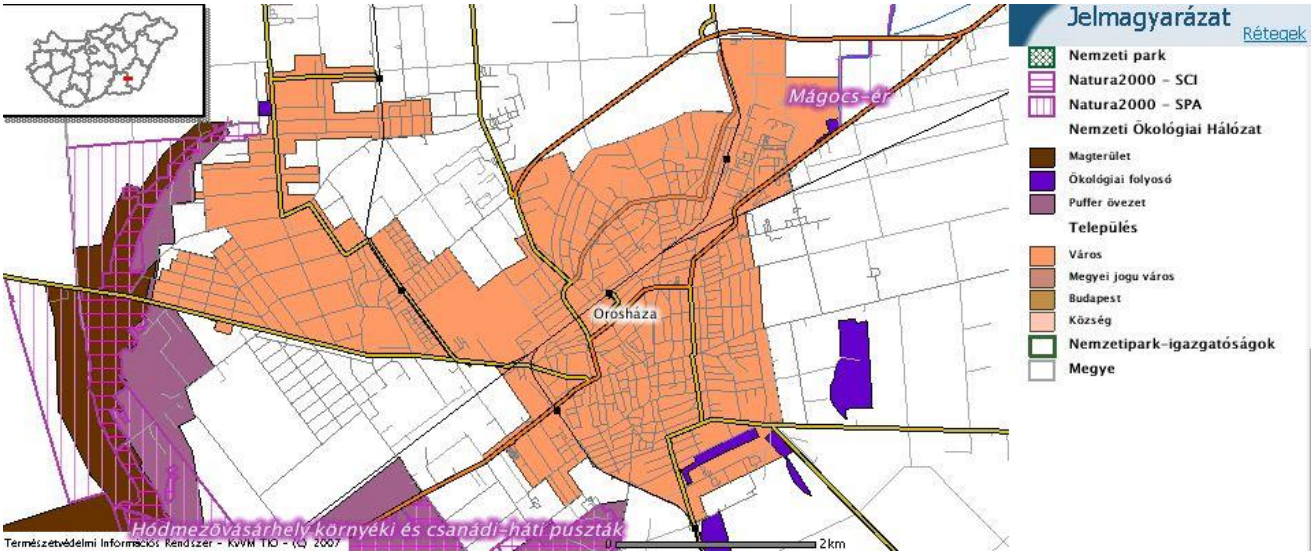
Forrás: KMNPI

Az *ökológiai folyosók* összefüggő, vagy megszakított „tipegőkövekből" álló élőhelysorozatok, amelyek kapcsolatot teremtenek a magterületek között, így elősegítik, illetve lehetővé teszik a fajok migrációját és ez által a géncserét, továbbá lehetővé teszik, hogy a vándorlás révén bizonyos hatások elől a fajok kitérjenek. Az ökológiai hálózatok fejlesztése csak tudatos zöldfelület növeléssel, zöldfolyosó-hálózat kialakításával történhet, ami nemcsak az élővilágot, hanem az emberi létminőséget is szolgálja.

Az ökológiai folyosókkal tévesen szinonimként értelmezett *zöldfolyosók* szintén az ökológiai hálózat részei, de nem fedik le az ökológiai folyosó fogalmát, hanem annak egy típusát alkotják. Amíg az ökológiai folyosók a hálózat elsődleges alkotói és fő elemei, a természetes élőhelyrendszer maradványai, addig a zöldfolyosókat az ember alakítja ki. Zöldfolyosót alkotnak az utat kísérő árok, fa- vagy bokorsorok, a településen folyamatosan meglévő kertek stb. Ezek általában nem természetes, nem komplex és nem önfenntartó rendszerek. Ugyanakkor szerepük jótékony hatású a biológiai változatosság fokozásában, a helyváltoztató mozgások lebonyolításában. Az ember által létrehozott zöldfolyosók hozzájárulhatnak bizonyos fajok elterjedésének, migrációjának elősegítéséhez.

Orosháza dél-nyugati részét érinti a Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták Natura2000 terület és pufferterülete, mely részben az ökológiai hálózat magterülete, valamint a Mágocs-ér, mely a település észak-keleti szegletében található. A település dél-keleti részén húzódik a Nemzeti Ökológai Hálózat további elemeként kijelölt ökológiai folyosó néhány jelentősebb szakasza

17. térkép: Ökológiai folyosó a belterületen

Forrás: http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm

1.12.4 Egyéb természeti értékek

Egyedi tájértékek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (4) bekezdése alapján: *„Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: igazgatóság) feladata."* (Megjegyzés: ez esetben a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság)

Önkormányzati feladatot ez ügyben a Tvt. 6. (5) bekezdése határoz meg, mely szerint: *„A településrendezési terv tartalmazza a tervezési területen található egyedi tájértékek felsorolását."*

A település közigazgatási területére vonatkozó egyedi tájérték-katasztert a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság még nem készítette el.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 A zöldfelületi rendszer funkciói, szerepe

A település növényzete, a kertek, parkok, erdők, út- és térfásítások, termesztő felületek együttesen alkotják a település zöldfelületi rendszerét. A zöldfelületek együttese a település komplex rendszerének egyik alrendszere. Megkülönböztetését és önálló kezelését az indokolja, hogy a zöldfelületi rendszer döntően természeti alkotó elemek együttese, szemben a település többi, döntően művi részrendszerével, valamint az, hogy a zöldfelületi rendszer elsősorban a tágabb települési környezet természeti elemeivel, természeti részrendszerei által meghatározott. A zöldfelületi rendszer egyes alkotóelemei közötti szorosabb ökológiai kapcsolat, illetve a tágabb táji-természeti adottságoktól való függés teszi szükségessé az egyes zöldfelületek összességének egységes és önálló rendszerként való kezelését ökológiai szempontból.

A zöldfelületi rendszer a települések különböző, terület-felhasználási egységeiben található növényborította felszínének folyamatos, összefüggő hálózattá szerveződése, amelynek elemei között térszerkezeti és funkcionális kapcsolat jön létre.

A zöldfelületek vizsgálatakor a település növényzettel tartósan vagy időszakosan fedett, biológiailag aktív felületeit vizsgáltuk. Alapvető rendeltetésük szerint elsődlegesen termesztési és elsődlegesen kondicionáló célú zöldfelületeket különítettünk el. A termesztésiekhez az erdők, a gyümölcsösök, a szőlők, a szántók és a gyepfelületek tartoznak. Kondicionáló zöldfelület minden olyan zöldfelületi elem, amelynek célja kommutatív hatások kifejtése. Éles határokat húzni közöttük nem lehet, mert a termesztési célú erdő, gyep, mezővédő erdősáv ugyanúgy kifejt környezetvédelmi, tájökológiai és tájképi hatásokat mint az utakat, a vízfolyásokat kísérő növényzet különböző elemei.

A növényzettel fedett különböző rendeltetésű területeknek azonban közös tulajdonsága, hogy a növényegyüttesek jelentős nagyságú asszimiláló, párologtató, zöld levéltömegük következtében sajátos szerepet játszanak a település környezeti adottságainak és viszonyainak alakításában. Szerepük szerint lehet:

- Ökológiai szerep

A települések ökológiai adottságai javításának egyik legfőbb eszköze a növény. A zöldfelület erőteljesen módosítja a helyi klíma alakulását. Kedvezően befolyásolja a hő- és vízháztartási viszonyokat, a levegő szennyezettségének mértékét, valamint csökkenti a zaj és rezgés terjedését. A növényzettel borított területek tehát előnyös hatásokat fejtenek ki a település környezetminőségére, és elősegítik a lakosság fiziológiai közérzetének javulását.

- Funkcionális szerep

Számos olyan létesítmény található a település területén, amelyek feladatukat csak úgy tölthetik be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (iskolák, óvodák stb.). A közparkok, játszóterek használati értékét a telepített növényanyag döntően meghatározza. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl. temetők).

- Településszerkezeti szerep

A település növényzetének, a város zöldfelületeinek fontos szerepük van egyrészt a település szerkezeti tagolásában: egyes településrészeket, létesítménycsoportokat, létesítményeket, vagy épületeket egymástól elválasztanak, lehatárolnak, a környezet zavaró hatásaitól védenek. Másrészt a zöldfelületek a település egyes területi egységeit egymással és ezek együttesét a környező tájjal összekapcsolják, egésszé szervezik. Ez a településszerkezetet tagoló, formáló szerep elsősorban a zöldfelületi rendszerek kialakításánál nyer különös jelentőséget.

- Vizuális-esztétikai szerep

A növényzettel borított parkok, utcák hozzájárulnak a település karakterének, arculatának kialakításához, részt vesznek a település szerkezeti tagolásában, valamint elfedik, takarják az előnytelen részeket. A zöldfelületek a település egyes területeit egymással és a külterülettel kapcsolják össze, szervezik egésszé. A növény a települési környezet fontos alkotórésze, hiszen szorosan hozzátartozik a vizuális megjelenéshez.

A kondicionáló célú zöldfelület típusai:

A kondicionáló célú zöldfelületek növényzettel fedett területek, ültetvények, amelyek az embert részint közvetlenül, részint közvetve érvényesülő közjóléti hatásokkal szolgálják. A közcélú zöldfelület közösségi tulajdonú és a település egész lakosságát vagy a lakosok egy körét szolgálja.

A települések zöldfelületei, zöldfelületi létesítményei a használat jellege és a tulajdonviszonyok szerint két csoportba sorolhatók:

- Közcélú zöldfelületek
- Magántulajdonú zöldfelületek

A közcélú zöldfelületek használatukat tekintve az alábbi típusokba sorolhatók:

- Korlátlan közhasználatú zöldfelületek
- Korlátozott közhasználatú zöldfelületek
- Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A következőkben az alábbi csoportosításban tárjuk fel a vizsgált területen található zöldfelületeket. Orosháza zöldfelületi rendszerének vizsgálata után fogalmazhatjuk meg a helyzetértékelést és a fejlesztési javaslatokat.

1.13.1.2 Szerkezeti, kondícionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Korlátlan közhasználatú zöldfelületek

Közlekedési zöldfelületek – zöldsávok, fasorok

A települések belterületén, a közlekedési pályák mentén telepített zöldsávok a zöldfelületi rendszer összekötő elemei, a tömbszerű zöldfelületi létesítmények, valamint a környező erdők és fás állományok kapcsolatának megteremtésével javítják a település ökológiai adottságait (pl. átszellőzésének elősegítése). A közlekedési területen létesített zöldsávok a légszennyezésnek és a zajterhelésnek legerősebben kitett zónákban, az útpálya és a járdák, valamint az épületek fizikai elválasztásával mérséklik a környezetterhelést, a por-, a korom- és a szén-dioxid megkötéssel, valamint a zajszűréssel.

Orosházán a közterület fásításra, illetve az út menti fasorokra jellemző, hogy fafaj szempontjából általában nem egységesek és sok helyen hiányosak is. Egységes, idős faállományú szép fasort csak néhány helyen találunk a városban, melyek közül kiemelkedőek a Huba és Bajnok utcában lévő Platanus x hybrida fasorok, az Október 6. utca, a Fasor utca és a Bajcsy-Árpád utca sarkán található Fraxinus ornus ’Mecsek’ fasorok.

A település belső utcáinak közterületi zöldsávjaiban döntő többségben a gyümölcsfa fajok (meggy, szilva, cseresznye, dió stb.) kaptak helyet. Sok esetben az utcafront zöldsávjaiba az egységes, rendezett fasorok helyett tájidegen oszlopos örökzöldeket telepítettek, A légvezetékek alatt sok helyen magasra növő fafajokat ültettek (lakossági spontán növénytelepítések). A forgalmas utak zöldsávjaiban kevés helyen találhatók elválasztó cserjesávok, amelyek védenék a gyalogosforgalmat a gépkocsiforgalom káros hatásaitól.

Az egyes védett fajok, fasorok megnevezését és elhelyezkedését az alábbi önkormányzati rendelet sorolja fel részletesen: *11/2011 (V. 30). önkormányzati rendelete a helyi építészeti és természeti értékek védelméről 2. számú melléklet a 11/2011 (V. 30.) önkormányzati rendelethez: Orosháza helyi védettségű természeti értékek.*

Zöldterületek (közparkok, közterek, közkertek)

A *közparkok* rendeltetése az, hogy a lakosság számára szabadon elérhető módon biztosítsa a napi és a hétvégi szabadidő szabadban való eltöltésének kedvező feltételeit a településen belül. A közparkok a lakólétesítmények vagy a munkahelyek közvetlen közelében, vagy a nagyobb vonzáskörzettel rendelkező, nagyobb területegységeket ellátó közparkoknál, a lakóhelyektől rövid időn belül elérhető területen létesülnek. Közpark kialakításának céljára olyan terület alkalmas, amely legalább 1 ha nagyságú és legkisebb oldalmérete is nagyobb, mint 80 m. Kondicionáló szerepük a növényállomány függvénye. A közpark egy adott település valamennyi lakójának „közös pihenőkertje". A közparkok általában több funkcióval rendelkeznek. A *közkertek* a közparkokhoz hasonló funkciókat, vagy annak egy részfunkcióját látják el, de a közparknál kisebb területűek és kevésbé intenzíven fenntartottak. A *közterek* esetén a díszítő funkció az elsődleges, intenzíven fenntartottak, a használati jelentőségük nem olyan összetett, mint a közparkoké. Orosháza környezetvédelmi programjának területhasználat, zöldfelület gazdálkodás és fenntartás című fejezetében három fenntartási intenzitású kategóriába csoportosítva találhatóak a város legfontosabb közparkjai, közterei. Ezek közül a legjelentősebbeket, a városszerkezetben domináns elemeket emeli ki a V-21 jelű vizsgálati melléklet (táblázat).

Lakótelepi zöldfelületek

A lakótelepi zöldfelületek megjelenése a lakótelepek építésével együtt ment végbe, és napjainkban is a többnyire az 1970-89 közötti időszak beállt, gyakran már elöregedett növényállománya jellemzi, a zöldfelületek néhol hiányosak. Ezek a felületek mégis kiemelkedő szerepet töltenek be a városklíma kedvező alakításában. A könnyen fenntartható felületek kialakítása során számolni kell az igénybevétellel és az esetleges vandalizmussal, így edzett, tűrőképes növényfajok alkalmazása szükséges. Orosháza nagyobb zöldfelülettel rendelkező lakótelepei a Bajnok – Gyopár úti lakótelepek, a Dr. László Elek lakótelep, Kölcsey utcai lakótelep, Hajnal utcai lakótelep, Október 23. utcai lakótelep, Kossuth tér lakótelepi része, a Hegedűs I. utcai lakótelepi része és a Gárdonyi lakótelep. Növényállományuk általában bőséges, a fák időnként túl is nőtték a teret. Az eredetileg sűrűre ültetett cserjefoltok a kiritkulás miatt felújításra szorulnak. Az épületek előtti kertekbe a lakók által kiültetett és gondozott növények kerültek, melyek nem mindenhol alkotnak egységes, rendezett képet: az öntevékenység szakmai kontrollt igényel az egységes és rendezett településkép kialakulása érdekében. A zöldfelületeken sajnos gyakoriak az áttaposások. Az útvonalhálózat egy része felülvizsgálandó, mivel szétszabdalja a zöldfelületeket.

Település központba ékelődött erdők

Az erdők a zöldfelületi rendszer legmarkánsabb, legerősebb kondicionáló hatású elemei. Biológiailag aktív zöldfelület arányuk 95-100%. Védik, szabályozzák és javítják az emberi környezetet, ezért különös jelentősége van a településestbe ékelődő és a közvetlen településkörnyéken elhelyezkedő erdőknek.

Orosháza település esetében jelentősebb erdősávok a belterületi határt övezik, nagyobb összefüggő belterületi erdőfolt a Gyopárosi tavak közvetlen környezetében található. Ezek pozitív hatásai érezhetőek a település zöldfelületi rendszerében. Többségűk besorolásuk szerint parkerdő vagy gazdasági erdő. A jelentősebb erdők elsősorban kőrisből, tölgyből és nyárfából álló telepítések. Számos véderdő is található a településen, melyek közjóléti szempontból azonban kevésbé vehetők figyelembe.

A településen a belterület határában újabb erdőtelepítések is történtek az utóbbi években. Ezek közül jelentősebb a Dankó utcai, összesen 6,5 hektáros, főként magyar kőrisből és kocsányos tölgyből álló fiatal telepítés.

A meglévő belterületi erdők kigyűjtését és jellemzését az Orosházai Városi Önkormányzat Erdőgazdálkodási üzemterve alapján készült táblázat az V-21. vizsgálati mellékletben található.

1.4.2. Zöldterületek (közparkok, közterek, közkertek)

A *közparkok* rendeltetése az, hogy a lakosság számára szabadon elérhető módon biztosítsa a napi és a hétvégi szabadidő szabadban való eltöltésének kedvező feltételeit a településen belül. A közparkok a lakólétesítmények vagy a munkahelyek közvetlen közelében, vagy a nagyobb vonzáskörzettel rendelkező, nagyobb területegységeket ellátó közparkoknál, a lakóhelyektől rövid időn belül elérhető területen létesülnek. Közpark kialakításának céljára olyan terület alkalmas, amely legalább 1 ha nagyságú és legkisebb oldalmérete is nagyobb, mint 80 m. Kondícionáló szerepük a növényállomány függvénye. A közpark egy adott település valamennyi lakójának „közös pihenőkertje”. A közparkok általában több funkcióval rendelkeznek.

A *közkertek* a közparkokhoz hasonló funkciókat, vagy annak egy részfunkcióját látják el, de a közparknál kisebb területűek és kevésbé intenzíven fenntartottak.

A *közterek* esetén a díszítő funkció az elsődleges, intenzíven fenntartottak, a használati jelentőségük nem olyan összetett, mint a közparkoké.

Orosháza környezetvédelmi programjának területhasználat, zöldfelület gazdálkodás és fenntartás című fejezetében három fenntartási intenzitású kategóriába csoportosítva találhatóak a város legfontosabb közparkjai, közterei. Ezek közül a legjelentősebbeket emeljük ki, melyek meghatározóak a település városszerkezetében.

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények

Iskolakertek

Az iskolakertek feladatai igen sokrétűek. Teret biztosítanak rendezvényeknek, sport-foglalkozásoknak és az iskolai szünetekben játéknak, szórakozásnak, tanulás utáni pihenésnek. Az iskolakertekben fokozottan kell, hogy megjelenjen a környezeti nevelést segítő szerep is. Az iskolai zöldfelületek rendszere három térrészre különíthető: előkert, játszóudvar, és sportpálya.

Vörösmarty Mihály Általános Iskola

Az orosházi iskolakertekre jellemző, hogy az általában burkolt sportpályák jelentik a legnagyobb felületet. A játszóudvar szolgál a gyerekek kinti szabadidős tevékenységének

eltöltésére, ahol néhány korosabb lombos fa ad árnyékot. Általában csak a kevésbé használt felületeken jelenik meg gyep, vagy növénykiültetés. Az udvarok nagy része láthatóan felújított, gondozott, de koncepcionálisan nem átgondoltak. Városi szinten legkiemelkedőbb zöldfelülettel rendelkezik az Eötvös József Katolikus Általános Iskola, számos idős fafajjal, nagy kiterjedésű, karbantartott előkerttel, salakos sportpályával. Zöldfelületét tekintve legrosszabb állapotban a szinte teljesen burkolt Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Középiskola Orosházi Tagiskola van. Összességében elmondható, hogy az iskolakertekre a kertépítészeti elvek nem érvényesülnek, egyhangú növényzettel rendelkeznek, és nem képviselnek különösebb esztétikai értéket. Hiányoznak a térhatároló fásítások és az egységesen megtervezett, több funkciót ellátó zöldfelületek.

Óvodakertek

Az óvodakertek a gyerekek egészséges fejlődését, a természettel való megismerkedését kell, hogy biztosítsák, úgy, hogy minden évszakban élményt nyújtanak. Az óvodakert az óvoda belső terének folytatását jelenti a szabadban. Fontos követelmény a sűrű, védő cserjesáv, a mérgező fajok alkalmazásának a kerülése, és a játék lehetőség biztosítása.

Orosháza Városi Önkormányzat Napköziotthonos Óvodája Bajcsy utcai Telephely

Orosháza óvodáinak játszóudvarairól általánosságban elmondható, hogy a korábbi években felújították és korszerűsítették őket. A felújítások a játszóeszközökre, egyes esetekben a kerítésekre terjedtek ki (pl.: Bajcsy utcai Telephely), de jelentős növénytelepítés nem történt. Az udvarokon néhány fából készült, rönk játszóeszköz nyújt lehetőséget a gyermekek készségeinek fejlesztésére. A kertekben néhány korosabb fa található, az óvodakertek növényállományai azonban még fejlesztésre várnak. Szükséges a kertek koncepcionális átgondolása.

Orosháza zöldfelülettel rendelkező közoktatási intézményei:

- Kodolányi János Főiskola
- Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium
- Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Középiskola Orosházi Tagiskola
- Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola
- Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola
- Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Czina Sándor Tagintézménye
- Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Rákóczitelepi Tagintézménye
- Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Kardoskúti Telephely
- Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény
- Hunyadi János Közoktatási Intézmény Nevelési Tanácsadó
- Liszt Ferenc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium
- Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda

- Forrás Református Óvoda
- Orosháza Városi Önkormányzat Napköziotthonos Óvodája

  Telephelyek:
  1. Bajcsy utcai Telephely
  2. Bácska utcai Telephely
  3. Ifjúság utcai Telephely
  4. Könd utcai Telephely
  5. Lehel utcai (Székhely) Óvoda
  6. Mátyás király utcai Telephely
  7. Móricz Zsigmond utcai Telephely
  8. Uzsoki utcai Telephely

Orosházi Kórház
A Kórházak esetében különösen érvényesül az az elvárás, hogy szép, rendezett, növényekben gazdag környezet vegye körül a gyógyulást segítő épületeket. Kiterjedését tekintve a városi hálózatban is jelentős szerepe van az orosházi kórházkertnek. Sajnos a koncepcionálisan megtervezett szabadterek, az elválasztó cserjesávok hiánya és túlkoros növényállomány nem teljesíti azt az elvárást, hogy a lehangolt betegek feloldódjanak és gyógyulásuk felgyorsuljon.

Jelentősebb zöldfelülettel rendelkező múzeumok, kiállító terek:
Múzeumok, kiállító terek általában kisméretű kertekkel rendelkeznek, a teret gyakran a reprezentatív épület uralja. A növényzet feladata a díszítés és az, hogy kiemelje az épület rangját, ebből adódóan a fenntartás intenzív.

Nagy Gyula Területi Múzeum
A Nagy Gyula Területi Múzeum épülete eredetileg magánház volt. Kertjében csak néhány koros lombos fa található, a kert jelentős részét gyepfelület borítja. Növényállományát tekintve nem reprezentatív, egy díszkapu és Szántó Kovács János szobra jelenik meg díszítő elemként. A múzeum előtt húzódó közterületi gyepes felületen jelenleg egy-két fa és néhány cserje és egy pad áll.

Vízellátás történeti Gyűjtemény
A Kútmúzeum cégéreként a Könd utcán található kerítéssel körbevett zöld szigeten számos különböző kútfajta és egy víztorony is megtekinthető. A zöldfelület méretéből adódóan nem meghatározó elem a város zöldfelületi rendszerének. A szórt burkolattal fedett szigetet örökzöld és lombhullató cserjék szegélyezik, egy fenyő áll a kerítés mentén.

Darvas József Irodalmi Emlékház
Orosháza beépített területének határán áll a Darvas József író és politikus életének emléket állító épület. A ház kertjének a végében áll a Békés Megyei Irodalmi Gyűjtemény, melyet előzetes bejelentkezéssel első sorban a kutatók látogatják. Az épületekhez csak egy csekély méretű kert tartozik. Ez jelenleg sajnos nem tölt be közösségi kert szerepet. Az udvar gyepes, fás szárú növényzet nem található rajta. Kondicionálási szempontból nem képvisel értéket a település zöldfelületi rendszerében.

Templomkertek

Az egyházi tulajdonban lévő intézmények kertjei gyakran magas ökológiai és esztétikai értéket hordoznak, pihenőkertként funkcionálnak, és hozzájárulnak a település zöldfelületi rendszerének sokszínűségéhez.

Evangélikus templom kertje

Az orosházi templomkertek közül az Evangélikus templom kertje rendelkezik jelentős kondicionáló zöldfelülettel. Értéket leginkább az idős lombhullató fák jelentik, ugyanis a cserjeszint hiányos. A templomkert alacsony kerítéssel körbevett, több pihenőpad került kihelyezésre. Cholera-pestis emlékmű, kerékpártároló és madáretetők is találhatóak a kertben.

Evangélikus templom kertje

Római katolikus templom kertje

A Széchenyi téren álló Római katolikus templom a tér ostorfáinak köszönhetően zöld környezetben fekszik. A templomkertet alacsony kerítés veszi körbe, örökzöld fák és cserjék jellemzik a növényállományt. Díszítő elemként rózsabokrokat ültettek a kerítés mentén. A számos fajból álló növénykiültetés koncepciótlan, rendezetlen, pedig a kert inkább díszkert, mint pihenőkert funkcióval rendelkezik, betonlap burkolatú kerti útjai elavultak. Kőkereszt áll a tér felőli oldalon.

Református templom kertje

A Református templom úttestekkel határolt kertje méretéből és elhelyezkedéséből adódóan nem funkcionál pihenőkertként. Lombhullató és örökzöld cserjesáv veszi körül a gyepfelületet. A templom bejáratát szoliter örökzöld cserjék keretezik, az épület mellé bokorfák kerültek kiültetésre. A templomkert zöldfelületi értéke nem jelentős.

Zsinagóga

A Zsinagóga udvara teljes egészében térkővel burkolt, gyepsáv és egy díszfa csak a szomszéd épület telkén található. Az udvar biológiai aktivitás értéke nulla, a teljes kert területe térkőburkolattal kirakott.

Idősek otthona

Egységes Szociális Központ – Ezüst Fenyő Idősek Otthona

Az Ezüst Fenyő Idősek Otthonának kertjét a nevében is megjelenő korosabb ezüstfenyők és kikopott gyepfelületek jellemzik. Látszik a lakók igyekezete a kert otthonosabbá tételére, de hiányzik a kertben a különböző funkciók kialakítása, melyeket gondosan megtervezett, minden évszakban szemet gyönyörködtető növények határolhatnának. Új pihenőpavilon és padok állnak a lakók rendelkezésére.

Ezüst Fenyő Idősek Otthonának kertje

Orosháza Városi Önkormányzat Egységes Szociális Központ - Platán Idősek Otthona

Az Idősek Otthonát övező kert kialakításában kertépítészeti elvek nem érvényesülnek. A néhány évelő növényen kívül korosabb fák jelentik a kert csekély esztétikai értékét. A nagy kiterjedésű burkolt felületek a gépjármű közlekedést szolgálják. Az intézmény udvarának keleti oldalán, az Öreg Tölgy Idősek Klubjához kapcsolódóan magasabb a zöldfelületi arány. Itt található egy helyi védelem alatt álló, szép, koros tölgy. Padok és egy pavilon nyújt pihenési lehetőséget az idősek számára.

Platán Idősek Otthonának udvara

Egységes Szociális Központ - Hajléktalan Ellátás

A Hajléktalan Ellátó Intézmény nemrégiben lett korszerűsítve, akadálymentesítve. A gyepfelületeket térkő burkolatok szelik át, fedett pihenő áll a kertben. A növényállományt örökzöld cserjék jellemzik. A kert elrendezése és a növénykiültetése átgondolatlannak mondható.

Geist Gáspár kastély parkja

A településszövetbe ékelődő kastélykertek értékes, idős növényállományukkal általában a település zöldfelületi rendszerében jelentős szerepet töltenek be. Az Orosházához tartozó Kiscsákó területén egy, valószínűleg Ybl Miklós tervei alapján 1880-ban épülhetett eklektikus vadászkastély épülete áll, körülötte elenyésző parkkal. A Geist Gáspár kastély földrajzilag közelebb fekszik Nagyszénáshoz, illetve Kondoroshoz, mint Orosháza központjához, előtte folyik a Dögös-Kákafoki-csatorna. A telek magántulajdonban van, nem látogatható, részben a kastély rossz állapotának köszönhetően. A park csakúgy, mint a kastély elhanyagolt, lombos fák az épület előtti előkertben és a telek végén találhatóak, melyek közül számos lombos fa sarj, vagy magonc. A park nagy része gyepfelület, díszítőelemek (szobor, pavilon, kerti utak) nem találhatóak a kertben. A szomszédos telkek növényállománya nagyobb biológiai aktivitásértékkel rendelkezik a sűrűbb lombfelületnek köszönhetően.

Geist Gáspár kastély légifelvétele (http://www.wenckheim.hu/images/KiscsakoGeist.jpg)

Zöldfelületi jellegű intézmények

A zöldfelületi jellegű intézményeknek a használati funkciójukon kívül jelentős kondicionáló és esztétikai szerepkörük is van. A különböző rendeltetésű zöldfelületek hozzájárulnak a lakosság zöldfelületi ellátásához is. Ezeknek a település területén való rendezett térbeli elosztására, illetve az egyes elemek közötti kapcsolatok kialakítására is gondot kell fordítani.

Temetők

Orosházának a településszerkezetet tekintve egymástól szétszórva helyezkednek el a köztemetők az egyes városrészekhez csatlakozva. A temetők a település lényeges részei, mivel általában nagy lomb- és virágtömegével a település zöldfelületi rendszerének is fontos részei, tisztítják és szűrik a levegőt, de emellett a jól megtervezett temetők esztétikai értéke is jelentős. A városban lévő temetők vizsgálata után megállapítható, hogy kevés esetben érvényesül a jól megtervezettség és átgondoltság.

Felvégi temető

Területileg a város északi részén lévő Felvégi temető a legnagyobb (4,52 ha). A temető kiemelendő tájhasználati konfliktusa, hogy a temető Szegfű utcai határa mentén nincs kerítés, a sírokat a házaktól csak egy keskeny töredezett aszfaltút választja el. Az út mentén haladva gépkocsikat pedig csak néhány tíz cm távolság szegregálja el a síroktól. A temető csekély mértékben fásított, csak szórványosan találhatunk a sírok között egy-egy nagyobb lombtömegű fát, amely enyhítené a sírkövek merevség és a parcellák szabályosságát. A többi temetőnél is általánosságban elmondható az egységesen megtervezett fasorok hiánya, a főbejáratok és ravatalozók környékének nem reprezentatív kialakítása, a kihelyezett berendezések elavultsága és a védőfásítások, esetleg egyes esetekben az elhatároló kerítések hiánya jellemző. Legtöbb temetőnél problémát jelent a gépjárművek hiányos parkolási lehetősége is.

Alvégi temető

A település temetői:

- Felvégi temető
- Alvégi temető
- Laposi temető
- Szentesi úti temető
- Madách utcai temető
- Corvin utcai temető
- Gyopárhalmi temető
- Székács temető

Játszóterek

A játszóhely a szabad levegőn végzett mozgás, a kísérletezés, a felfedezés helye, ahol a gyermek tapasztalatokat, ismereteket szerez a világról. A gyermekek számára a parkok számos részlete kínálja a sport, a megismerés és a felfedezés örömét. A játszóterek kialakításakor figyelni kell a különböző korcsoportoknak kialakított játszótér részletekre, ahol a gyermekek életkoruknak megfelelő játszóeszközzel fejleszthetik képességeiket. Orosházán az elmúlt időszakban a játszótereken lévő

Ibolya utcai játszótér

elavult játszóeszközöket elbontották. Több játszóteret számoltak fel, közülük a Thököly utcába, a Juhász Gyula utcában, a Hegedűs I. utcában és a Bercsényi utcában lévőket is. Néhány új, igényes játszóteret is létesítettek. Kiemelkedő közülük a Tas utcai, amely minden korosztály számára kialakított, modern fém játékokkal, sportpályákkal, kültéri pihenőbútorokkal berendezett, parkosított. A játszóteret 2010-ben alakítottak ki az „Adj teret magad mellett belvárosi közösségi térhálózat fejlesztése" keretein belül. Az Ibolya utcai játszótéren egy nagyméretű, összetett mászóvár várja a kicsiket és nagyokat. Az Avar utcai játszótéren a főleg kisiskolások számára alkalmas játszóeszközöket találunk, ahol a parkban lévő játszótér mellett az iskolához kapcsolódó kültéri sportpályák teszik színesebbé az aktív szabadidő eltöltését az ideérkezők számára. A Rákóczitelepi Sziget utcai játszótér kerítéssel körbekerített, térfigyelő rendszerekkel ellátott játszótér pihenő asztalokkal és padokkal a koros lombhullató fák árnyékában. A Bajza utcai játszótér szintén körbekerített, térkamerákkal védett, ahol modern fa-fém játszóeszközök várják a gyermekeket. A játszótér mellett labdahálóval bekerített többfunkciós aszfaltos sportpályát alakítottak ki. A Dr. László E. lakótelepi játszótér teljes területe gyöngykaviccsal szórt, hinta, libikóka és mászóvár csúszdával várja a gyerekeket. A játszótér fásítása és cserjésítése még nem készült el.

Orosháza *játszóterei:*

- Sziget utca játszótér
- Tas utcai játszótér
- Bercsényi utcai U alakú játszótér
- Kazinczy utcai játszótér
- Dr. László Elek lakótelepen lévő játszótér
- Kossuth tömb (Bajza utca)
- Avar utcai játszótér
- Mikolai kerti játszótér
- Ibolya utcai játszótér

Szabadidő parkok, sportpályák

A szabadidő parkok és sportpályák jellemzően nagyméretű összefüggő gyepfelülete miatt jelentős kondicionáló szerepet töltenek be a település zöldfelületi rendszerében. Városi sportpálya tervezésénél irányadó, hogy 25-30 percen belül gyalogosan elérhető legyen, amely távolság 1,5-2 km-es sugarú körnek felel meg. Orosházán több sportpálya található, melyek leginkább labdarúgó pályaként működnek. Ezekről általánosságban elmondható, hogy rendszeresen

Orosháza, OMTK-ULE Sporttelep

gondozottak és fenntartottak. Némelyiknél a szurkolótábort kiszolgáló épített lelátók is találhatók.

A Lóversenypálya fogadótere

Orosháza jelentősebb sportpályái:

- Mátrai Sándor Stadion
- Orosháza, OMTK-ULE Sporttelep
- Orosháza, Békés Megyei Rendőr-főkapitányság Sportpálya
- Rákóczitelepi Sportpálya

Bogárzói Lóversenypálya

A település déli peremén található lovaspálya 25 ha területen fekszik. Vidéki viszonylatban egyedülálló módon sportfogadásokkal egybekötött lóversenyeket tart. Itt kerülnek megrendezésre a város és a környék közkedvelt lóversenyei és sportbemutatói. 1968-ban az Orosházi Új Élet Mezőgazdasági Szövetkezet hozta létre. Az ingatlan tulajdonosa Orosháza Város Önkormányzata, jelenlegi üzemeltetője az Orosházi Szabadidőpark és Lovassport Egyesület. Az Egyesület nagy hangsúlyt fektet az utánpótlás nevelésre is. A látogatókat egy nagyméretű fa kapu fogadja. A nézők által látogatható terület árnyékolásáról koros lombos fák gondoskodnak. Az 1600 m-es hitelesített galopp-pálya, akadály- és ugrópálya gyepesített. A pályát biztonsági okból sövénysávval határolták el.

Kalandpályák

Az elmúlt években egyre népszerűbb szabadtéri szórakozási, élményszerzési helyek a kalandparkok. A kalandpark általában erdei kötélpályák, akadálypályák, ügyességi játékok gyűjtőhelye. Létrejöttük az aktív sportolásra, a szabadban eltöltött kikapcsolódásra való igénynek köszönhető. A pályákon a legkisebbektől a legidősebbekig mindenki megtalálja a fizikumának és teljesítőképességének megfelelőt. A mai pályák mindegyike szigorú biztonsági előírások szerint létesül. A pályák biztonságos bejárását pályafelügyelők és animátorok segítik.

Orosházán is létesültek már kalandpályák. Az ***Alföld Gyöngye Kalandpark*** tavasztól őszig várja látogatóit az Alföld Gyöngye Hotel és Konferenciaközpont mellett. Három szinten a koros nyárfákra rögzített kifeszített kötélpálya, 12 gyermek és 32 felnőtt akadály várja a sportosan izgalmas szórakozásra váró látogatókat.
A ***Tornyos Kalandfarm*** 60 m hosszú canopy pálya, íjászat, mászófal, falmászás, petanque, trambulin és számos egyéb gyermeket váró játék és sportolási lehetőség várja az ide érkezését.

Alföld Gyöngye Kalandpark

A Mátrai Sándor Stadion mellett ***Extrém parkot*** alakítottak ki, ahol extrém sportok kedvelői különböző nehézségű akadályokon fejleszthetik tudásukat a Fűtőház utca 3. szám alatt. A BMX-ezésre, biciklizésre, rollerezésre, deszkázásra, görkorcsolyázásra alkalmas pálya kivilágított és térfigyelő rendszerrel ellátott. A fiatalok biztonságosan, jó körülmények között gyakorolhatnak és sportolhatnak az Extrém sport parkban. A sportlétesítmény elsősorban az extrém sportokra koncentrál majd, de több korosztálynak biztosítják a szabadidős elfoglaltságot.

A Történelmi Gellértegyházáért Alapítvány kezelésében lévő ***Történelmi Szabadidő és Szórakoztató Emlékparkban*** a település határában, az Újosztáson található. A történelmi múltból merítve a park Magyarország és a magyarság egyik szemléltetőjévé kíván válni. Hagyományőrző programokkal, íjászattal, lovaglással, karikás ostorozással, nyári táborokkal, népi hagyományokat bemutató teremmel várja az ideérkezőket nagyméretű gyepes, erdős környezetben.

Tavak

Orosházán és környékén számos tó található. Több szempontból kiemelkedő jelentőségű a természetes kialakulású Gyopárosi tórendszer, mely mellett jó néhány bányató, illetve talajvíz eredetű tó növeli a város természeti környezetének értékét, fészkelő helyet biztosítva vízimadaraknak. A tavak nagy része horgásztóként üzemel. Vízutánpótlásuk a talajvíznek és kisebb mértékben a csapadéknak köszönhető.

Gyopárosi tavak (Déli-tó, Középső-tó, Északi-tó)

A település keleti részén fekvő három tóból álló tórendszer a 19. század második harmadában vált közismertté, mint gyógyhatású fürdő. A parkosítás és a medertisztítás a századfordulón kezdődött el. A tavak átlag mélysége 2 méter. A Déli-tó partja a legtermészetközelibb vonalvezetésű, közepén nádszigetekkel. A Középső-tóhoz kapcsolódik a fürdő központi épülete, míg az Északi-tavat üdülő és lakóházak veszik körül.

Gyopárosi Középső-tó a fürdő épületeivel

A tópartot beépítés vonaláig leginkább gyepes zöldsáv kíséri, a tavak szórt burkolatú, a kereszttöltéseken is átfutó sétányokon körbejárhatóak. A strand területére belépő szükséges. Jelentősebben parkosított terület a tavak nyugati oldalán találhatóak. A part mentén a nádast karbantartják, télen vágják, egyes szakaszokon a kilátás érdekében teljesen kitisztítják. A tavakban jelenleg fürdeni nem lehet, de alkalmasak csónakázásra, vízibiciklizésre és horgászatra is. Az elmúlt években készültek tervek a tópart fejlesztésére, partfal rekonstrukcióra, sport és játszószerek kihelyezésére, de ezek nem valósultak meg.

Kerek-tó

A 1,5 hektáros Kerek-tó a Gyopárosi tórendszer északi szomszédja, jelentős vízutánpótlását a gyógyfürdő elfolyó vizéből kapja. A magántulajdonban lévő, természetes eredetű, halban gazdag tóban fürödni nem lehet, de horgászási és csónakázási lehetőség biztosított. Környező parkja gyepes, néhány, leginkább örökzöld fa és cserje övezi, a tó parti szakaszán nádas sáv fut.

Homokbánya horgásztó

Homokbánya horgásztó

A Szentesi út mellett fekvő mesterséges, homokbányászati eredetű, közel tízhektáros területen elterülő tavak partján jelenleg tereprendezés zajlik. A víz átlagos mélysége eléri a négy és fél métert is, de van, ahol 12-13 méteres, köszönhetően a homokkitermelésnek. A tó horgászati célú, partján található

rendezvény- és halőrház. Fedett pihenőpadok és asztalok kerültek kihelyezésre, a tavak parkosítása hiányos.

Kristály-tó

A Kristály tó szintén bányató, a Homokbánya horgásztó keleti szomszédja. Telke önkormányzati tulajdonban áll. A tó körül a megtelepedett fafajok dominálnak. Kezdeti tervek alapján a tó partja adott volna helyet a Mikolai kert mellett megépült extrém parknak.

Téglagyári tavak

Orosháza északi részén a 47-es út nyugati oldalán találhatóak a 11 hektáron elterülő Téglagyári tavak. A tavak neve is elárulja, hogy a téglagyártáshoz kapcsolódó agyagbányászati tevékenység következtében alakultak ki. Az egykori ipari létesítmény mellett fekvő tavak átlagos vízmélysége 2 méter, a partvonalba nádas fut. A tavak mellett játszótér, büfé, horgászbolt és bográcsos főzési lehetőség is adott.

Gyopárosfürdő Gyógy-, Park- és Élményfürdő parkja

Orosháza üdülő negyedében, a Középső-tó partján fekszik a termálvízkincsre épült Gyopárosfürdő Gyógy-, Park- és Élményfürdő. A terület egyszerre fürdő, sportközpont, és szabadvízi programokat kínáló természeti érték. A komplexum számos beltéri szolgáltatást nyújt. A parkjában található Gyopárosfürdő jelképe az 1925-ben épült víztorony, 3 kültéri medence, tenisz-, strandkézilabda- és strandröplabda pálya, valamint füves focipálya sportpálya és játszótér. A strandfürdő területére a napozásra, játszásra alkalmas tágas gyepfelületek és az árnyas facsoportok jellemzőek. A nem lomblevelű örökzöldek hangulata nem nagyon illik a vízparthoz, és a kerítés mentén elválasztó cserjesávok telepítése indokolt lenne.

Rágyánszki Arborétum

Az Orosházára bevezető Vásárhelyi út mellett található a 3 hektáros Rágyánszki Arborétum. A gyűjteményes kertet id. Rágyánszki János kertész alapította 1952-ben. A kertben jelenleg 2000 növényfaj 6000 változata található, érdekessége, hogy az országban egyedül itt található chilei Araucaria fenyőfa, és a gyűjtemény tudományos kutatási célokat is szolgál. Az arborétum zsúfolt állományában a hazai időjáráshoz alkalmazkodott örökzöldek dominálnak.

Rágyánszki Arborétum

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A közhasználat elől elzárt kondicionáló célú zöldfelületek a magánkertek, a zárt intézményi, illetve vállalati területek zöldfelületei, valamint a véderdők, védőterületek területei. A magán, vagy intézményi tulajdonú kertek növényzete nemcsak a tulajdonos, hanem a település egésze szempontjából is értéket jelent. E területek kialakítása, a biológiailag aktív felületek aránya és a területek ápoltsága az egész település helyi klimatikus, levegőtisztasági, településhigiéniai adottságait befolyásolják, sok esetben jelentősen alakítják. Ezért is indokolt e zöldfelületek létesítésének önkormányzati szabályozása.

Lakókertek

A magánkertek szempontjából megállapítható, hogy kevés az átgondolt kertépítészeti koncepció alapján kialakított kert. A kertek részben termesztési, részben kondicionáló célúak, a tulajdonosok számára rekreációs hatásúak. Sok esetben ezek a funkciók nem különülnek el egymástól, zavaró, rendezetlen látványt eredményezve. Növényalkalmazásban dominál az örökzöldek alkalmazása.

A településképet jelentősen befolyásolja a lakókertek mennyisége és minősége. Orosházán általános a hagyományos dísz-előkert és hátsó haszonkert kettős használati módja. Jellemzően az épület körül alakítanak ki hagyományos virágoskerteket, a telek hátsó kertrészei pedig főleg haszonkertként funkcionálnak. Orosháza lakókertjeit vizsgálva csak kivételes esetekben fedezhetünk fel tudatos, koncepcionális zöldfelületi kialakítást. Sok helyen az előkertekben, utcafronton dominálnak az örökzöld dísznövények.

Erdőterületek

Az Országos Erdőállomány Adattár aktuális adatai alapján Orosháza közigazgatási területén **217 hektár erdő** található, ebből védelmi rendeltetésű erdő 83 hektár, gazdasági rendeltetésű erdő 69 hektár, közjóléti rendeltetésű erdő 65 hektár. Az erdőterületek viszonylag csekélyek, de jelentős szerepet játszanak a város biológiai aktivitásában, az ökológiai egyensúly megteremtésében és – szűkebb környezetükben – a mikroklíma alakításában. A közjóléti erdő jelenléte (Gyopáros) a lakossági használat és a turizmus szempontjából egyaránt fontos tényező.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet, helyi sajátosságok vizsgálata

A térségi szerepkör elemzésénél említésre került a közlekedési kapcsolatok szűkös mivolta, mint hátráltató tényező. Ez nem csak nagyobb léptékben jelent problémát a város számára, a belső közlekedést is akadályozza. A 47. sz. elkerülő út megléte könnyített a forgalmi helyzeten, azonban a Kiskunfélegyháza-Szentes felé tartó 4406 .j., a Békés Megyei Területrendezési Tervben új főúti kapcsolatként jelölt, az M5 autópálya megközelítésére használt útszakasz felújítása is égető feladat. A városban számos főbb útvonal találkozik, nagy részük a településmagban összpontosul. A belváros tehermentesítésére és az ipari területek fővonalakba való bekötésére szolgálna a keleti/déli elkerülő út, melyre eddig csak nyomvonaltervek születtek, végleges elképzelés még nem.

A történeti belvárosban sűrűsödik a funkciók döntő többsége, erre tekintettel kell megszervezni a forgalmát. Az átmenő teherforgalom nem kívánatos, azonban a többi városrésszel való kapcsolat megoldása fontos feladat. A 2013-ban felújított főtérhez (Szabadság tér) és Győri Vilmos térhez kapcsolódóan a gyalogos-kerékpáros kapcsolatok, a szabdtéri és fedett közösségi terek, színvonalas vendéglátó- és szálláshelyek létesítése jelentősen segítené a városias funkciók sűrűsödését, egy pezsgő, idegenforgalmi szempontból is vonzó városközpont kialakulását.

A város nagy területen helyezkedik el, az új beépítéseket lehetőleg a jelenleg kijelölt részeken érdemes megoldani, a várostest még inkább való széthúzásának megakadályozása miatt. Szentetornya, Rákóczitelep, Gyökeres és Gyopárosfürdő városrészek Orosháza belterületéhez tartoznak, fizikailag azonban különállóak, 3-4 kilométerre fekszenek a belvárostól. A 47. sz. főút elkerülő szakaszának megépítése is fokozta a várostest két részre szakadását. A szerkezetet tovább szabdalja a kiterjedt vasúthálózat, összesen 4 különböző irányba futnak a sínek (Szeged, Békéscsaba, Tótkomlós, Szentes felé). A vaúti sínek elválasztó hatása sok esetben problémát okoz az egymással kapcsolódni kívánó területek között. Igazi közlekedési gócpont a város, ugyanakkor a városfejlesztés kulcsfeladata lesz a közeljövőben az átkelések, megfelelő közlekedési kapcsolatok kialakítása, a várostesttől térben elkülönült városrészek közlekedési kapcsolatának megnyugtató megoldása.

16. táblázat: Ingatlannyilvántartási fekvések területe

Ingatlannyilvántartás szerinti fekvés	Terület /ha/
Külterület	**17605,1**
Belterület	**2322,1**
Zártkert	**294,5**
Összesen	**20221,7**

1.14.1.2 Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései szerint átlagosnál jobb minőségű termőföldet más célra hasznosítani csak időlegesen vagy helyhez kötött igénybevétel céljából lehet. A Békés Megyei Kormányhivatal Földhivatala levelében ismertette, mely minőségi osztályok számítanak átlagosnál jobb termőföldnek:
A termőföld 1 hektárra vetített átlagos aranykorona értéke szerint a település területén található szántó-1, szántó-2, gyümölcsös-1, kert-1, szőlő-1, legelő-1, legelő-2, rét-1, rét-2, rét-3, nádas-1, nádas-2, fásított terület-1 minőségi osztályú földek átlagosnál jobb minőségűek, ezért azok végleges más célú hasznosítása csak a termőföld védelméről szóló törvény 11.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján engedélyezhető.
A város termőföldjeinek túlnyomó többsége szántó művelési ágú, azon belül is szántó-2-3 a jellemző. A belterület északi határában összefüggő szántó-1 területek vannak. Rét és legelő művelési ág a belterülettől délre-délnyugatra található nagyobb kiterjedésben, főként átlagosnál gyengébb minőségben. Minimális területen erdő, gyümölcsös, vízállásos terület található még termőföldként, kivett területként tanyaudvarok és mezőgazdasági üzemi területek.

17. táblázat: Földrészlet statisztika művelési áganként

művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (ha)
erdő	*198*	*215*	*251,9*
fásított terület	*126*	*131*	*12*
gyep (legelő)	*379*	*476*	*6815,1*

gyep (rét)	*59*	*68*	*45,7*
gyümölcsös	*199*	*200*	*62,7*
kert	*444*	*448*	*63,4*
kivett	*14122*	*14250*	*3402,3*
nádas	*64*	*79*	*6468,9*
szántó	*6880*	*10501*	*15636,9*
szőlő	*7*	*7*	*0,6*

Forrás: Orosházi Járási hivatal Földhivatali Osztály

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A történeti városmagban, a belvárosban vannak jelen a vegyes funkciók (településközponti és központi vegyes), iskolákkal, hivatalokkal, kereskedelmi-, vendéglátóegységekkel és közintézményekkel. Némileg beékelődve, a belváros jelentős részén állnak az iparosított technológiával épült lakások, nagyvárosias lakóövezeti besorolásban. A történeti belváros városrész külső területein kisvárosias és kertvárosias lakóövezetek vannak.

A Belváros körüli gyűrűn vegyes, különleges és gazdasági területekkel tűzdelve nagyrészt kertvárosias lakóterületek találhatók, a külsőbb részeken falusias lakóterület is kijelölésre került, jelentékeny beépítetlen résszel.

Az organikusan alakult Szőlő városrészben kertvárosias és falusias lakóövezeti besorolást találunk, utóbbi főként a Szőlő körút külső felén, nagytelkes osztásban. A városrészben hatalmas tartalékterületek vannak. A szerkezeti terv próbálkozott a Szőlő körút mentén vegyes terület, egy városi alközpont létrehozásával, ami a mai napig nem épült meg. A vasúttal a város belső részeitől elvágott városrész egy nyugodt, csendes lakóövezet, központi jellegű funkciók telepítése nem tűnik indokoltnak.

A katonás osztású Rákóczitelep és a régi dűlőutak menti tanyasorokból szerveződött Szentetornya falusias lakóövezetben szerepel, főleg utóbbi esetében komoly tartalékterületekkel.

Gyopárosfürdőn az üdülőövezeti kijelölés jelentősen meghaladja a ténylegesen beépült területeket, ezenkívül vegyes terület (volt laktanya helyén lévő főiskola, szálloda és egyéb létesítmények) és nagy kiterjedésű sport, strand és kempingezés célját szolgáló különleges területek szerepelnek, számottevő szabad területekkel.

Gazdasági kereskedelmi területek a Békéscsaba-Szeged vasútvonal mentén és a város szélén, a nagyobb közutak mentén találhatóak. Találunk köztük üres vagy barnamezős, rekultiválandó területeket.

A város ipari parkja a Gyártelep utca mentén lett kijelölve, melyet később déli irányban bővítettek. Kihasználtsága kb. 70%-os, tehát jelentős szabad kapacitásokkal rendelkezik. Nehezíti a betelepülni vágyók helyzetét a terület mély fekvése és a keleti elkerülő út hiánya, mely a 47. sz. főúttal teremtene kapcsolatot. Az északkeleten lévő iparterületen vannak az üveggyárak, mezőgazdasági gépgyár és egyéb ipari üzemek. Nem ipari park státuszú a terület és keleti-északkeleti irányban jelentős beépítetlen területekkel rendelkezik.

Különleges területek találhatók még a településen, strand, szabadidő, sport, temető, mezőgazdasági major, rekultiválandó, bánya, növénykert, gazdasági lakó és örökségvédelmi kategóriában.

Zöldterületek elszórtan találhatók a településen, inkább a város külső részein. A lakossági kérdőíves felmérésből kiderült, hogy az emberek több szabadtéri, közösségi jellegű zöldfelületet igényelnek.

Erdő nem jellemző Orosháza területén, Gyopárosfürdőn a tavak körül van viszonylag nagyobb kiterjedésben. Külterületen főként mezőgazdasági terület felhasználás a jellemző.

1.14.1.4 Funkció vizsgálat

Funkció	Alfunkció	Intézmények megnevezése	darabszám
Humán funkciók	bölcsőde, óvoda	Forrás Református Óvoda Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Orosháza Városi Önkormányzat Napköziotthonos Óvodája Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Középiskola Orosházi Tagiskola Szociális Központ – Kisharang Bölcsőde	
	alapfokú oktatás és művészetoktatás	Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium 8 osztályos gimnáziumi képzése Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Középiskola Orosházi Tagiskola Liszt Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola Hunyadi János Közoktatási Intézmény Nevelési tanácsadó	
	egészségügyi alapellátás egészségügyi szakellátás	Orosháza Városi Kórház Háziorvosi ellátás (12 felnőtt, 6 gyermek és 2 közös szolgálat) Védőnői szolgálat (10 körzet, 13 védőnő) Orosháza Városi Kórház (13 osztály, 63 féle szakrendelés)	
	középfokú oktatás, szakképzés	Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium Gyulai Szakképzési Centrum Tisza Kálmán Szakképző Iskola és Kollégium Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium	
	felsőfokú oktatás	Kodolányi János Főiskola	
	szociális ellátás	Egységes Szociális Központ - Idősek klubjai (4 db) - Hajléktalan szálló, melegedő	

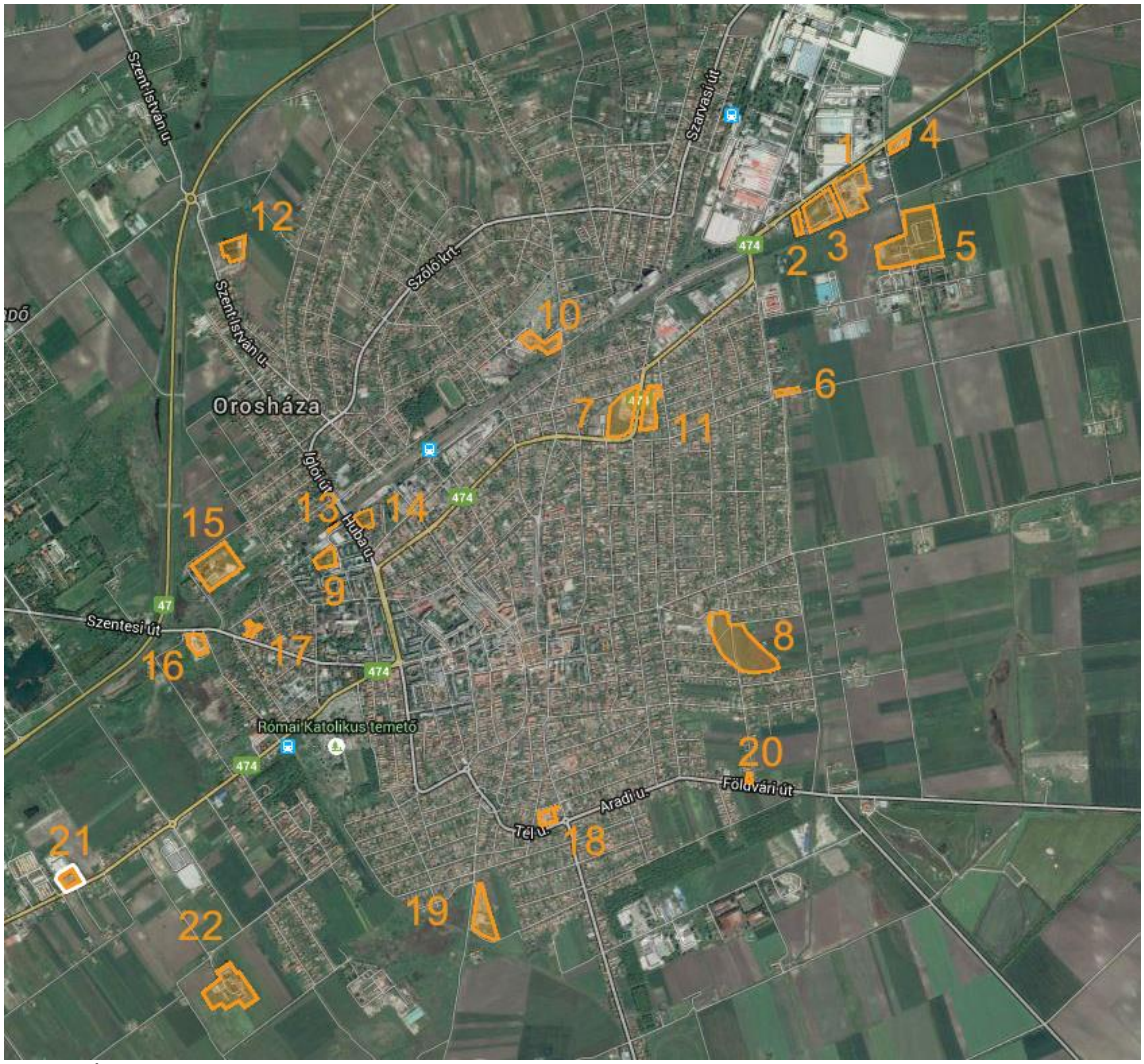
		- házi segítségnyújtás - étkeztetés - szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek ellátása Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálata Gyermek és Diákélelmezési Intézmény Harmónia Klub	
Közösségi funkciók	könyvtár, képtár	Justh Zsigmond Városi Könyvtár Városi Képtár	
	színház, mozi	-	
	múzeum	Nagy Gyula Területi Múzeum	
	helytörténeti gyűjtemény	Vízellátás-történeti Gyűjtemény Darvas József Emlékház	
	szabadidőpark	Mikolay kert, Kalandpark, Extrémpark	
	helyi média	Oroscafé, Orosházi Élet, Orosházi Városi Televízió	
Funkció	**Alfunkció**	**Intézmények megnevezése**	
	sportcsarnok, rekreációs tér, uszoda, fürdő	Orosháza Városi Sportcsarnok Gyopárosfürdő Gyógy-, Park- és Élményfürdő	
	sportgyógyászat		
	művelődési központ és rendezvénytér	Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft.	
Igazgatási funkciók	rendőrség	Orosházi Rendőrkapitányság	
	tűzoltóság	Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokság Orosháza	
	okmányiroda	Orosházi Járási Hivatal Okmányiroda	
	önkormányzati hivatal	Orosháza Polgármesteri Hivatal	
	kormányablak	Orosházi Járási Hivatal Kormányablak	
Közlekedési funkciók	autóbusz állomás	DAKK Zrt.	
	vasútállomás	MÁV	
	benzinkút	7 db	
	repülőtér	Orosházi Repülőtér	
Gazdasági funkciók	Ipartelep	Ipari park, északkeleti összefüggő iparterület	
	piac	Orosházi piac és vásárcsarnok	
	pénzügyi szolg. és bankok	6 db bankfiók	
	szálláshely	4 hotel 5 apartman 4 panzió 24 magánszállás 2 kemping	
	vendéglátó egységek	kb. 50-55 vendéglátóhely található a belterületen	

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) városfejlesztést támogató beruházási prioritásai között szerepel a városi környezet fejlesztése, ezen belül a rozsdaövezetek felszámolása, újrahasznosítása. Az országos- és megyei célok között is kiemelt szerepet kapnak a barnamezős területek. Városképi szempontból hátrányos a jelenlétük, ugyanakkor a várható fejlesztési támogatásuk miatt jelentős gazdasági potenciállal bírnak. Nem utolsó sorban fejlesztésükkel csökkenthető a városok indokolatlan mértékű térbeli terjeszkedése.

Orosházán (ld. 19. térképet) barnamezős területnek tekinthető a minimálisan működő Kazép telephely (1), a Csorvási út mentén álló új, de üres épület (2), közöttük az Állami Közútkezelő telephelye (3). Problémát okoz egy elhagyott benzinkút (4) és egy volt italgyártó cég telephelye (5). Dél felé haladva a Török Ignác utcában is találunk egy üres telephelyet, régen tűzálló kerámiákat gyártottak itt (6). Az üvegtörmelékekkel teli, beépítetlen terület a 474. sz. út kanyarulatában lévő ún. „Kis István gödör”, szennyező anyagokkal teli talaját rekultiválva értékes területet nyerne a település a belvárostól nem messze (7). Szemben vele felhagyott régi üzemek állnak (11). A feltöltött mély fekvésű terület (8-9) nem klasszikusan barnamezős területek, azonban említést érdemel, hogy eredeti funkciójuk (záportározás) helyreállítása időszerű lenne.

18. térkép: Orosháza barnamezős területei

Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

A vasút északi részén régi ipari telephelyek vannak (10). A Szent István utca északi végében volt kórházépület és röntgentechnika áll üresen (12), mellettük uniós pénzből felújított telephely. A vasút mentén a Huba utca keresztezésénél egy kiürült telephely (13) és a volt idegrendelő épületei állnak (14). A Szentesi úton haladva egy bizonytalan helyzetű telephelyet találunk (15), egy volt betontelepet (16) és régi malmot, magtárat (17). A Tél utcában egy eladott telephely áll, volt gazdája kiköltözött az ipari parkba (18), a Makói utcában a vasúttól északra autóbontó és MÉH telep (19), a Földvári út mentén régi malom áll (20). A Vásárhelyi út mentén öntöde, volt fuvarozó vállalat telephelye található, tőle délkeletre, külterületen, részben önkormányzati tulajdonú telephelyen mintagazdaság létesült, mely részben közmunkaprogramban van működtetve (22).

19. térkép: Barnamezős terület (volt laktanya) Gyopáros városrészben

Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

A Belváros túlterheltsége csökkenthetőnek látszik a körülötte lévő gyűrű alulhasznált ingatlanjainak célzott fejlesztésével, központi, intézményi funkciók (különösen nagyobb forgalmúak) átvételével, áthelyezésével. Gyopáros városrész esetében az „Alföld Gyöngye" hotelhez kapcsolódó kiegészítő jóléti és idegenforgalmi fejlesztésekhez nyújthat színteret a volt laktanya eddig nem hasznosított barnamezős terület-része.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

A mai Orosháza területe az 1700-as években épült újjá, de nem a középkori települések helyén. A várost az új telepesek építették.

A **történeti belváros** kialakulását nagyban befolyásolták a városba vezető útvonalak, ezek találkozásánál alakult ki a központi tér együttes. A főbb tengelyek szinte mindegyike a Szabadság térre futnak be, ennek köszönhetően az intézmények, közösségi létesítmények többsége a történeti városrészben épült. A központ 2013-as felújítása során kezd kialakulni egy gyalogos belváros, a Szabadság-, Győri Vilmos és Táncsics Mihály térrel. A Kossuth Lajos utca kapcsolódik még szervesen a központi terekhez. A városmagban jellemzően intézmények telkei sorakoznak, melyek mérete többszöröse a lakótelkekének. Közvetlen körülöttük kisvárosias lakótelkek sorakoznak, sűrűbb beépítéssel, kisebb telekmérettel. Közéjük ékelődnek a nagyvárosias lakóövezetben szereplő lakótelepi tömbök, melyek megléte érdekes kettősséget eredményez a történeti városrészben.

A **belterületi gyűrű** változatos telekszerkezetet mutat. Két nagy kiterjedésű iparterület, a vasút mentén gazdasági és különleges területek, vegyes övezetek találhatók, a közbenső területeken pedig szabályos utcaszerkezetet találunk, többnyire kertvárosias lakóövezettel. A külső részeken, ahol megmaradt a mélyebb telekalakítás, falusias terület felhasználással találkozhatunk. A déli ipari terület 30 %-ban beépítetlen, a Gyártelep utca két oldalán és a belterülethatártól délre hasonló eloszlásban van lehetőség a betelepülésre, a telkek kiosztását az igények függvényében érdemes majd mérlegelni. Az északi ipari területen találhatók a város jelentős üveg- és gépgyárai nagy egybefüggő telkeken, egy övezeti egységet alkotva. Mellettük és az északkelet felé eső bővítési területeken kisebb telekosztás a jellemző. A gyűrű nyugati részén van a temető, majd a 474. jelű út mentén összefüggő gazdasági-kereskedelmi és különleges területek sorakoznak, lakóterülettel átszőve. A történeti belváros körüli részeken találunk nagyvárosias jellegű beépítést lakótelepekkel és intézményeket befogadó nagytelkes vegyes övezetet. A városrész lakótelkei javarészt kertvárosias övezetben szerepelnek és 600-1000 m^2 nagyságúak. A város szélén nagytelkes falusias lakótelkeket is találunk, gyakran több ezer m^2 nagyságban.

A **Szőlő** városrész organikusan nőtt telekszerkezettel rendelkezik, nevéből láthatóan kiskerteket alakítottak a vasút északi oldalán, melyeken szőlőt termeltek. A Szőlő körút a városrész gyűjtő útja, a vasút felőli belső részeken figyelhető meg inkább a nőtt telekszerkezet, kertvárosias övezetben, a körúton kívül a gyűrűs szerkezet folytatódik, jellemzően nagyobb telekméretekkel, falusias lakóövezetben. A homogén lakóövezetként funkcionáló városrészt a vasút mentén tagolják egyéb funkciók, itt megtalálható gazdasági telephely, temető, sportpálya és szabadidő park (Mikolay kert) is. Csendes, nyugodt környezetben fekszik a településrész, iskolája, óvodája van, ideális lakókörnyezet. A rendezési tervben jelölt városi alközpontnak viszont nem biztos, hogy van létjogosultsága, indokoltabb lenne a várossal való kapcsolat erősítése gyalogos-kerékpáros felüljáróval, a meglévő vasúti átjáró fejlesztésével, a központi funkciókat pedig a belvárosban erősíteni.

A **Nyugat** városrészt Szentetornya, Rákóczitelep, Gyökeres és Gyopárosfürdő alkotja, a belvárostól nyugati irányba. Zöldsáv, vasút és a 47.sz. elkerülő út választja el a településtesttől. Rákóczi telep szabályos rendszerben épült, 1100-1200 m^2-es lakótelkekkel. Kezdetben külterületi fekvésű volt, később kapott belterületi státuszt. Szentetornya régen önálló település volt, Orosháza városi rangra emelésekor vonták össze a két települést. Utcái egykori tanyasorok, hosszú telkekkel. Gyopárosfürdő elsősorban üdülőterület, lakóépületként használt ingatlanok csak az üdülőövezetben vannak, melyben szabályos, 700-800 m^2-es ingatlanok a jellemzőek. Nagy kiterjedésű oktatási, kutatási, sportolási célú területek vannak és természetesen a tavak körüli fürdő kempinggel, erdővel.

1.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter

Az önkormányzatnak 2015. év elején 1749 db saját tulajdonú ingatlana volt. Ebből a nemzeti vagyonba tartozó forgalomképtelen törzsvagyon 1270 db, mely utakat, tereket, parkokat, közcélú vízi létesítményeket foglalja magában.
A 99 db korlátozottan forgalomképes vagyon főként az önkormányzati közfeladatok ellátását, valamint a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását biztosítja. Óvodák, iskolák, szociális intézmények, a polgármesteri hivatal, múzeum, de termőföldek, kutak, csatornák is ide tartoznak.
A forgalomképes (üzleti) vagyonával az önkormányzat szabadon rendelkezhet, 383 db ingatlan tartozik ide, főként termőföldek, beépítetlen kivett ingatlanok és lakóépületek.
A belterületen jelentősebb kiterjedésű önkormányzati ingatlan Szőlő városrészben a Mikolay kert, a sportpálya és a fásított közpark. A Belterületi gyűrű déli-délnyugati felén is találhatóak nagyobb kiterjedésben önkormányzati ingatlanok, többek között az ipari park területén. Jelentős területeket találunk Gyopárosfürdőn, a strand, a körülötte lévő bővítési területek és a Gyopárosi út keleti oldalán lévő szálloda, konferenciaközpont és sport célú területek mind

önkormányzati tulajdonúak. A belterület egészén elszórtan találhatók kisebb ingatlanok önkormányzati tulajdonban.
A külterületen összefüggő, nagy kiterjedésű önkormányzati tulajdon a 474. j. és a 4427. j. utak közötti területen fekszik. Egyéb helyeken elszórtan találunk kisebb földterületeket.

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

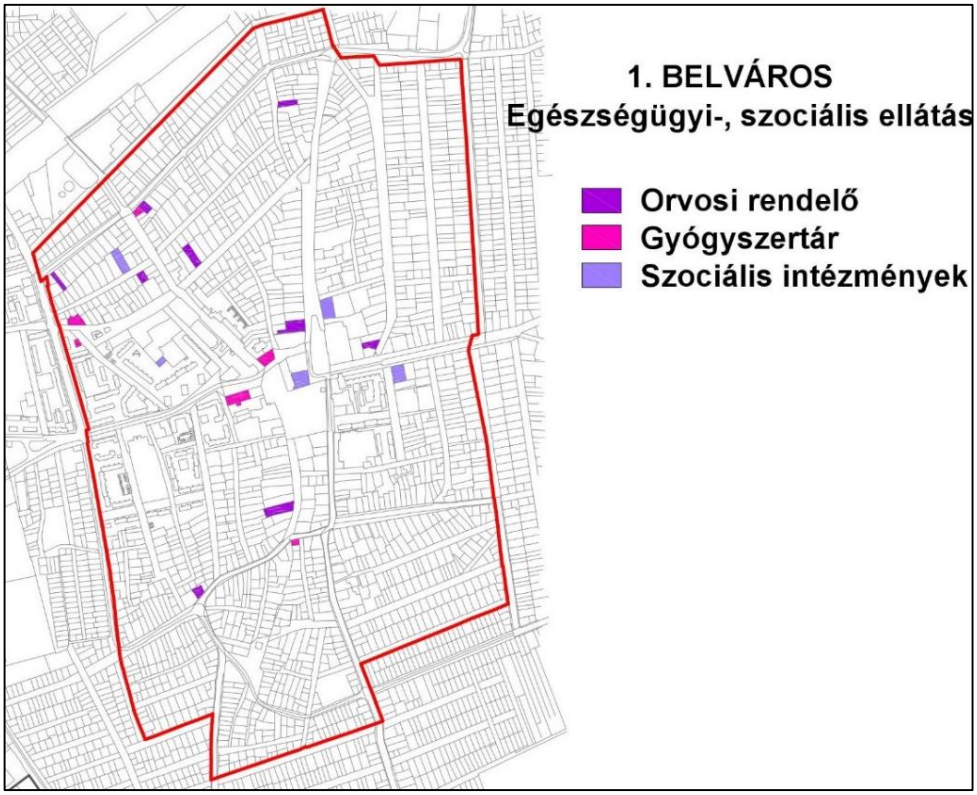
A város épületállományát, telekosztását, alrészleteket, művelési ágakat, minőségi osztályokat és minden egyéb ingatlannyilvántartási információt tartalmaz a város által 2015. év elején megvásárolt digitális alaptérkép. Az új településrendezési eszközök erre a térképre készülnek.

1.14.5 Az építmények vizsgálata

1.14.5.1 Funkció, kapacitás, szintszám

Az épületek funkció és szintszám vizsgálatai a helyszíni bejárás tapasztalatai alapján készültek. Az épületállag vizsgálat során öt kategóriába soroltuk az épületeket: újszerű, jól karbantartott, átlagosnál gyengébb, romos épület és üres telek.
A **Belváros** funkcióban gazdag, a központban számos kereskedelmi egység található, egészségügyi és szociális intézmények, valamint humán szolgáltatás (igazgatás, hitélet, kultúra, művelődés helyei, szolgáltató irodák, egyesületek) is nagy számban van jelen. Három általános iskola, két középszintű oktatási intézmény, zeneiskolák, óvoda és bölcsöde áll rendelkezésre. A lakossági kérdőívezés rámutatott, hogy minőségi vendéglátóhely és szálláshely kevés van a belvárosban. Fontos lenne növelni a városrész idegenforgalmi vonzerejét, melyhez a Gyopárossal való fizikai kapcsolat erősítése lehet az egyik eszköz. A térbeli távolságot áthidalva egymást erősíthetné a két attrakció-csoport.

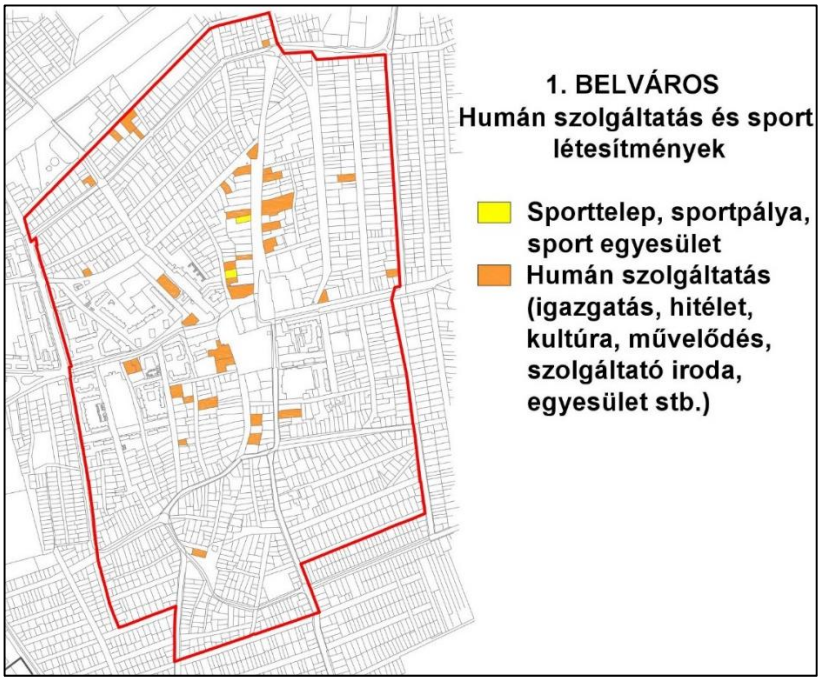
20. térkép: Belváros - egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

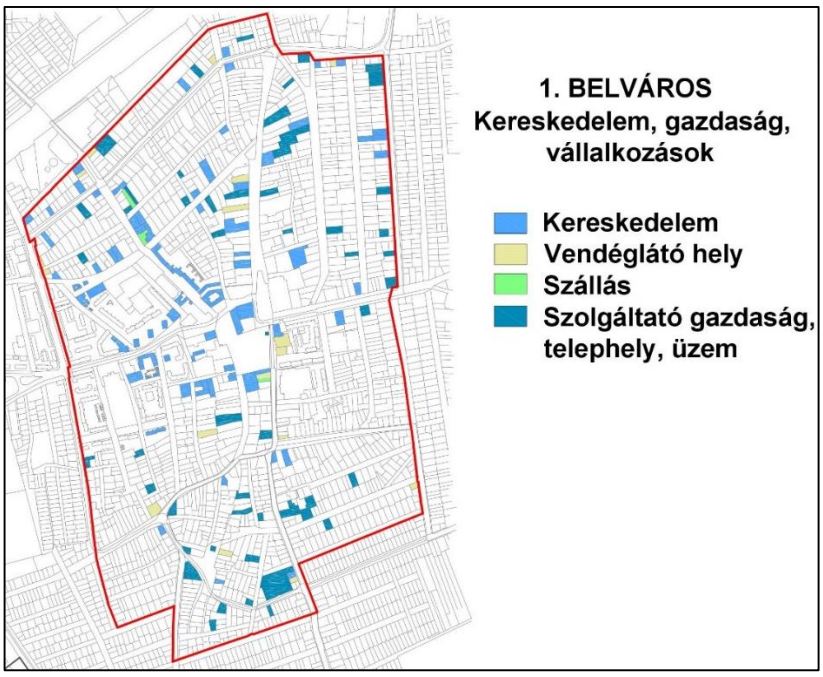
A Belvárosban vegyesen helyezkednek el a különböző állagú épületek, markáns csoportosulás egyik kategóriából sincsen, üres telket tömbönként maximum egyet találunk. A központi tér együttes közelében jellemzőbbek az újszerű vagy jól karbantartott épületek, az átlagon aluliak inkább a szélső részeken, jellemzőbben a déli széleken találhatók. Jól megfigyelhető, hogy a földszintesnél magasabb (tetőtér és/vagy emelet) épületek szinte kivétel nélkül újszerű állapotúak, tehát a viszonylag új építésű ingatlanokat többszintesre építik, szemben a régen szokásos földszintes épületekkel.

21. térkép: Belváros – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata

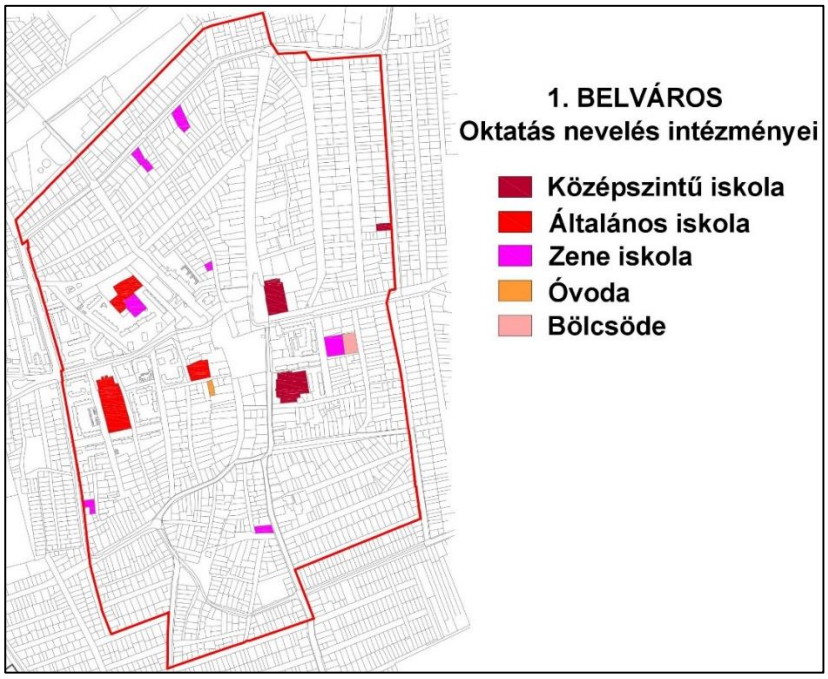
Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

22. térkép: Belváros – kereskedelem, gazdaság vizsgálat

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

23. térkép: Belváros – oktatási intézmények vizsgálata

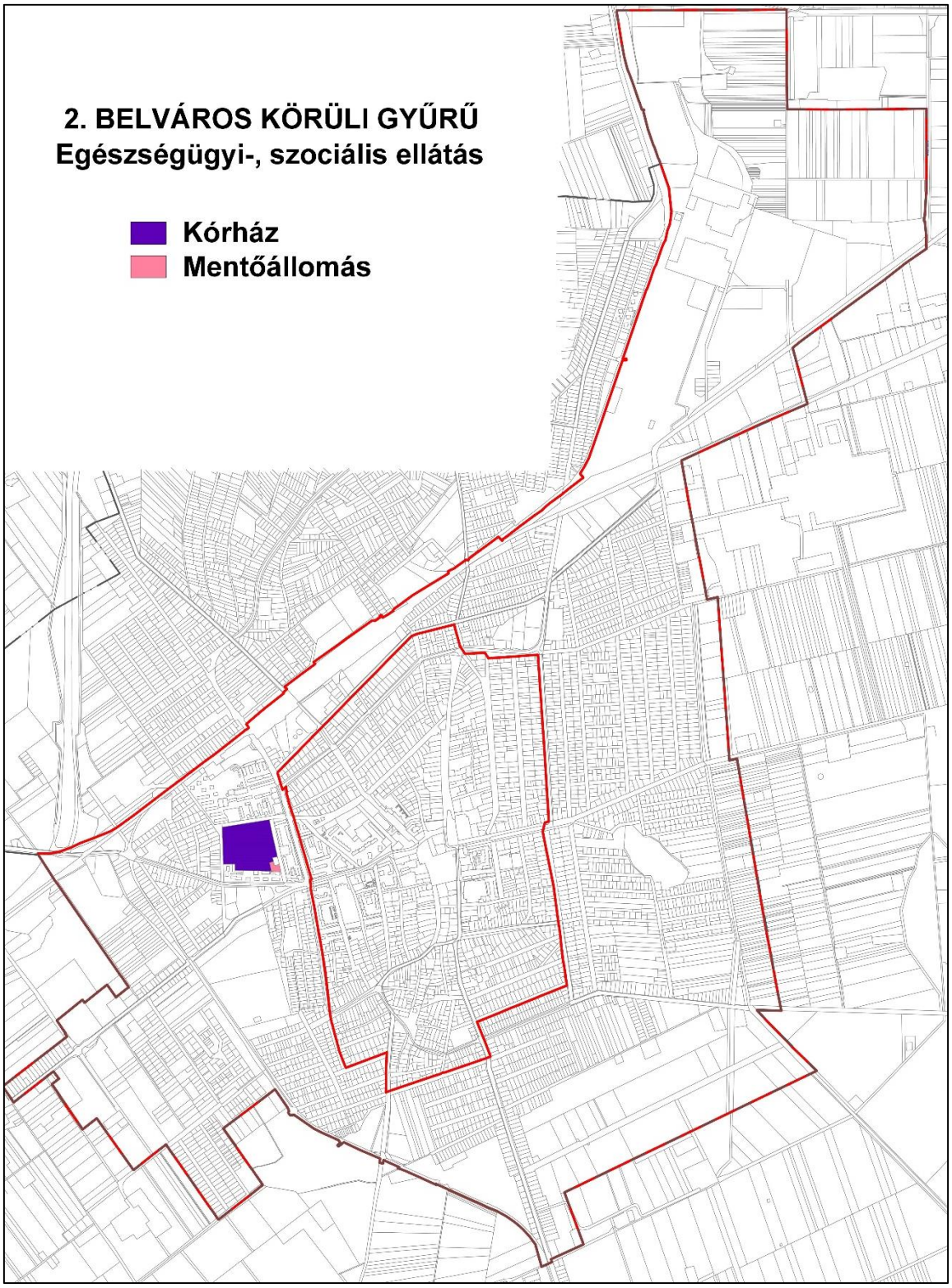

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

A **Belváros körüli Gyűrű** városrészben a történeti belváros körüli szűkebb sávban megjelennek kiskereskedelmi egységek, máshol ez nem jellemző. A Szeged felé kivezető 474. sz. út mentén telepedett meg a nagykereskedelem, jelentős bővítési területekkel. A déli- és északi iparterületeken és a vasút mentén jellemző a gazdasági területfelhasználás sűrűsödése. A Belváros ÉNy-i határán fekszik a városi kórház, szakrendelő és mentőállomás tömbje, amely Orosháza legnagyobb vonzáskörzetű intézménye. A szakképző intézmény és kollégium szintén a Belvárostól K-ÉK-re, a Szegedi út mentén helyezkedik el. Néhány szolgáltató jellegű funkció és egy óvoda is található a városrészben, de korántsem olyan sűrűségűek a közösségi létesítmények, mint a Belvárosban. A jelentős gazdasági tevékenységen kívül a lakófunkció a domináns.

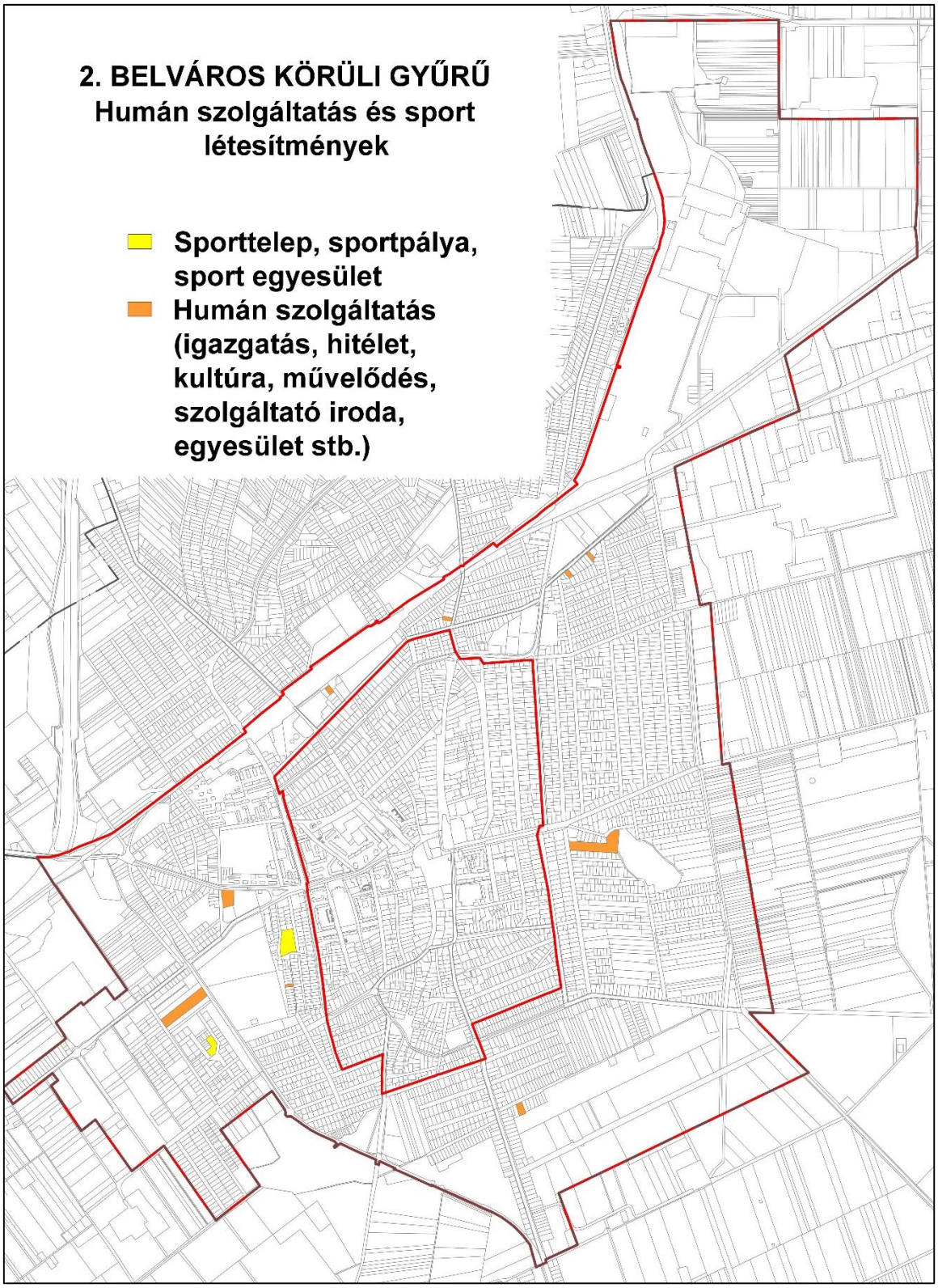
A városrész épületeinek állaga elmarad a Belvárosétól. Túlnyomórészt a „jól karbantartott” és az „átlagosnál gyengébb” épületek a jellemzőek, újszerűek elszórtan találhatóak, illetve sűrűsödések megfigyelhetők az Aradi út, Aradi köz, Liliom utca, Ilyés Gyula utca, Gyöngyvirág utca, Török Ignác utca, a Szentesi út két oldala környékén és a Dankó Pista utcai szegregátumtól közvetlenül északnyugatra, a Melinda és Pázsit utca környezetében. A keleti és déli széleken nagy számban találunk üres telkeket. A régebbi épületek szinte mindegyike földszintes, itt is igaz a megállapítás, hogy tetőteres vagy emeletes lakóépületek újszerűek, az utóbbi években/évtizedekben épülhettek. Kivételt képeznek ez alól az intézmények és a lakótelepek.

24. térkép: Belváros körüli gyűrű – egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata

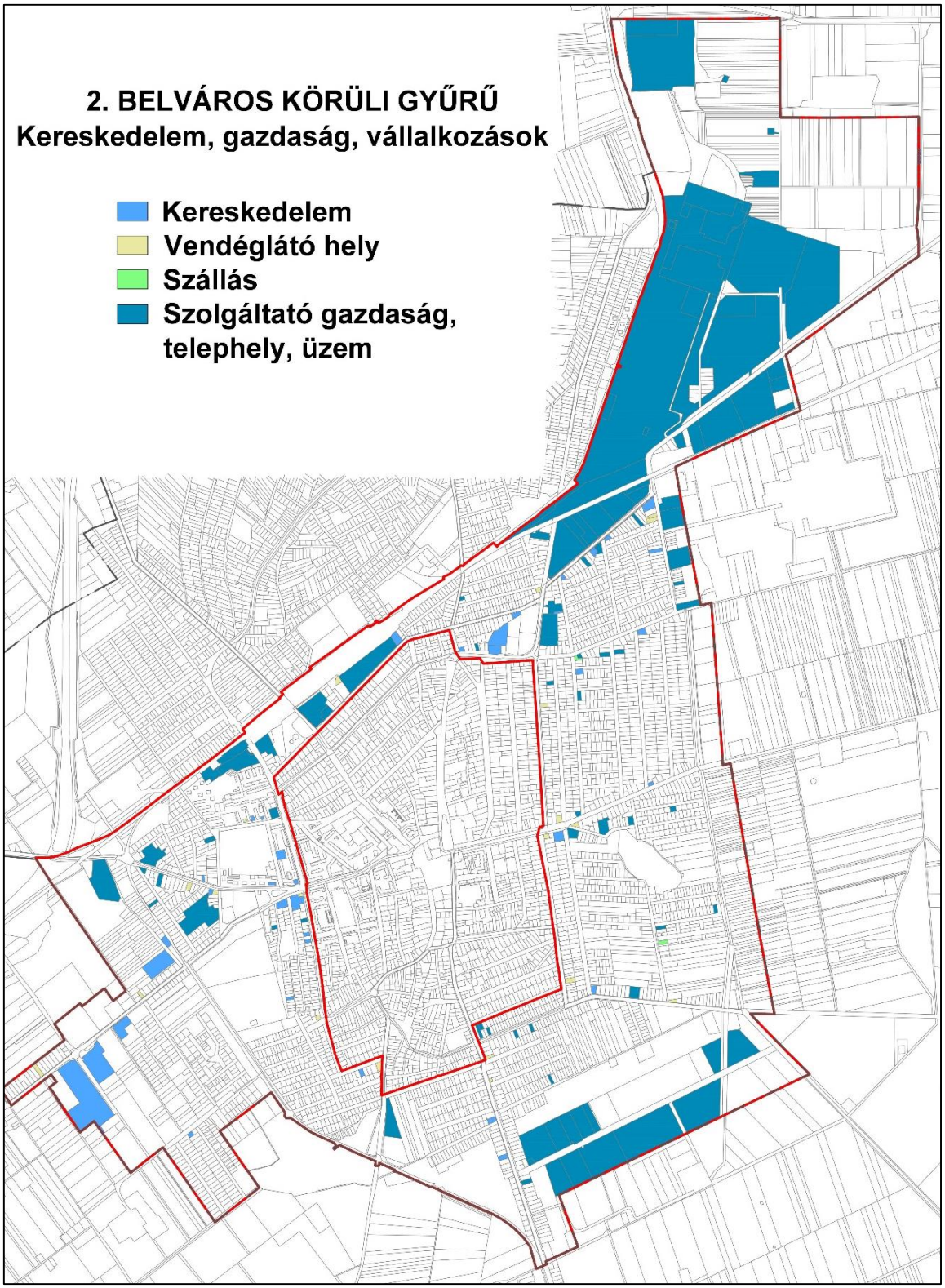
Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

25. térkép: Belváros körüli gyűrű – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata

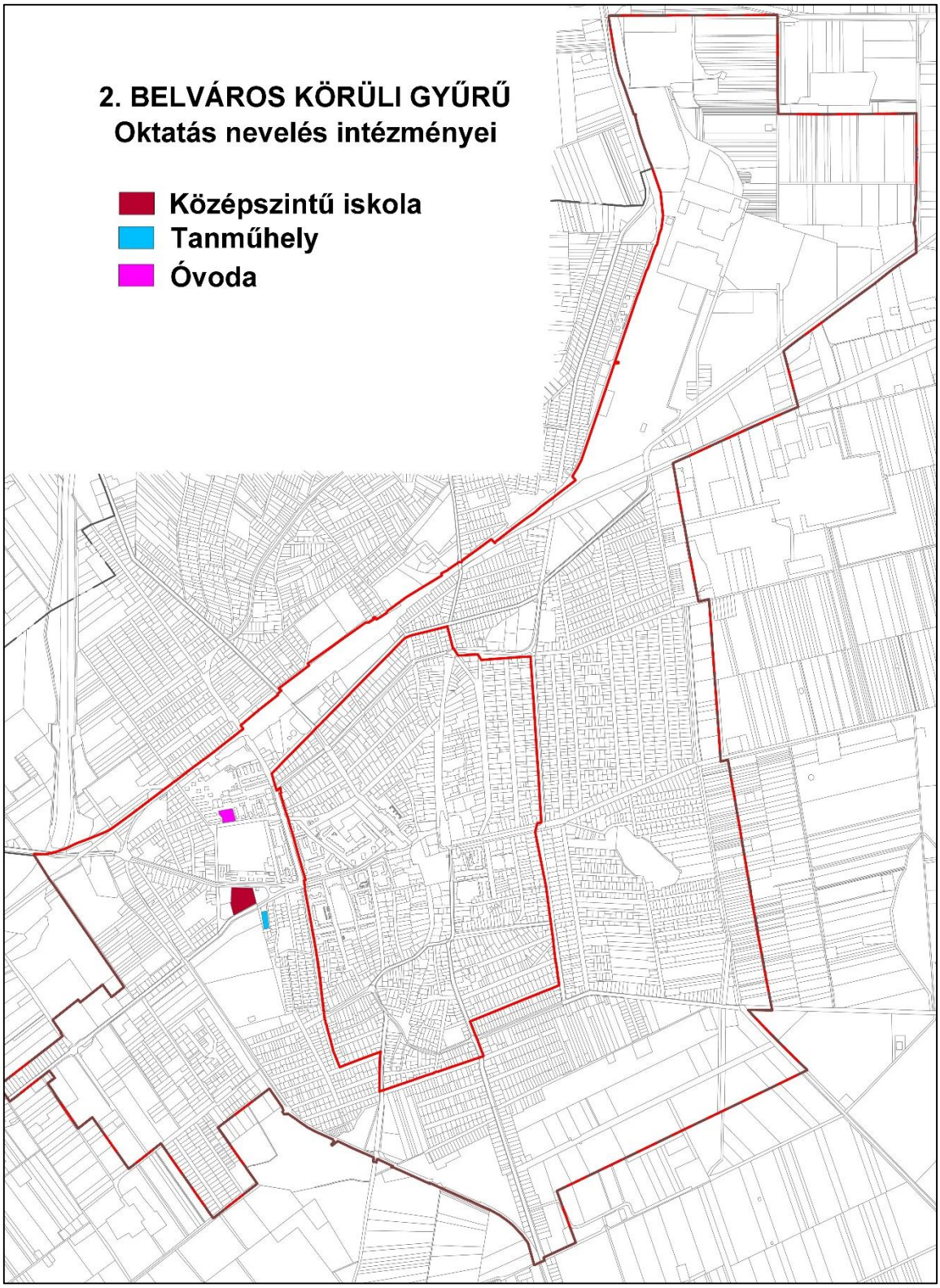
Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

26. térkép: Belváros körüli gyűrű – kereskedelmi, gazdasági vizsgálatok

Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

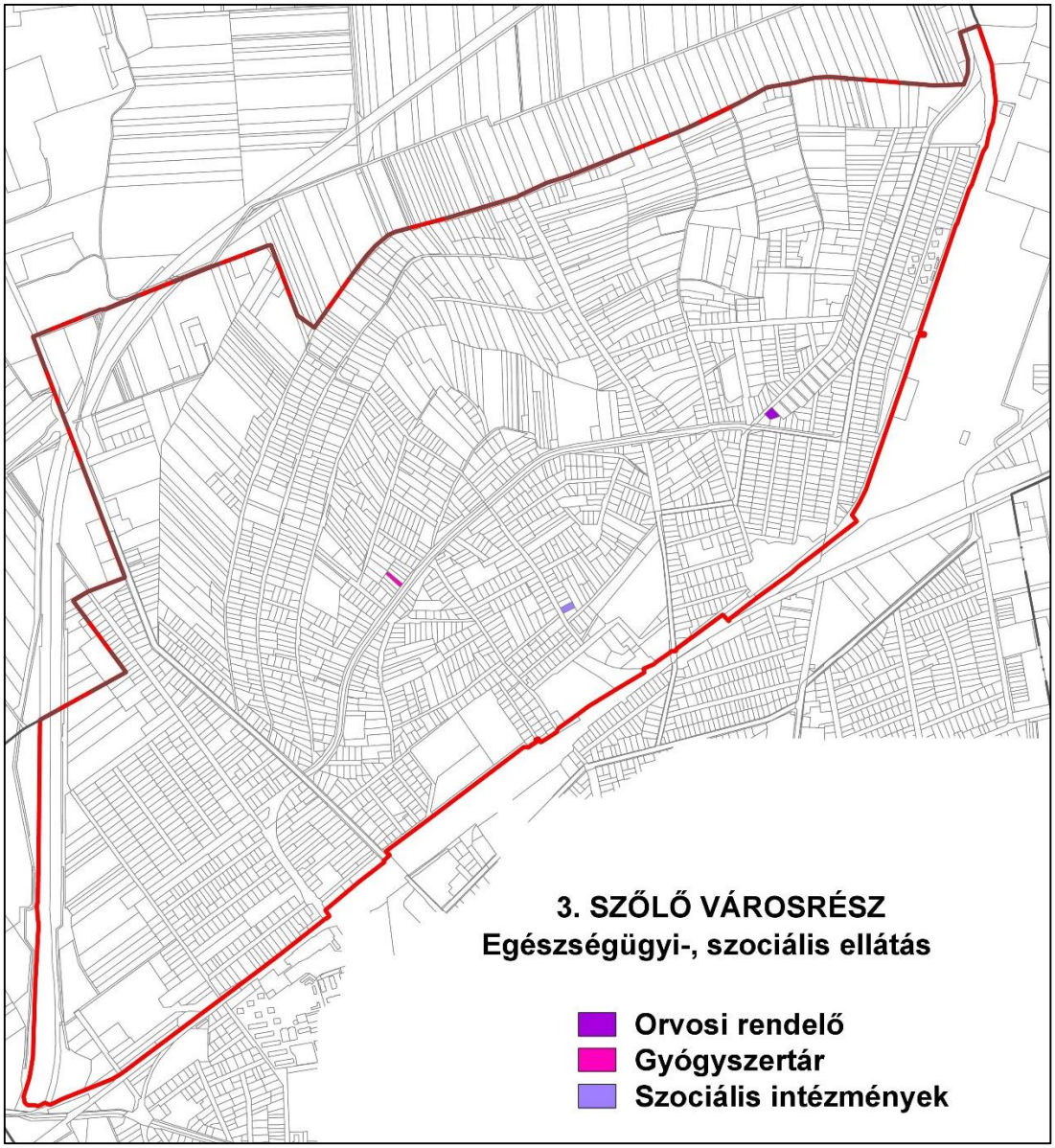
27. térkép: Belváros körüli gyűrű – oktatási intézmények vizsgálata

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

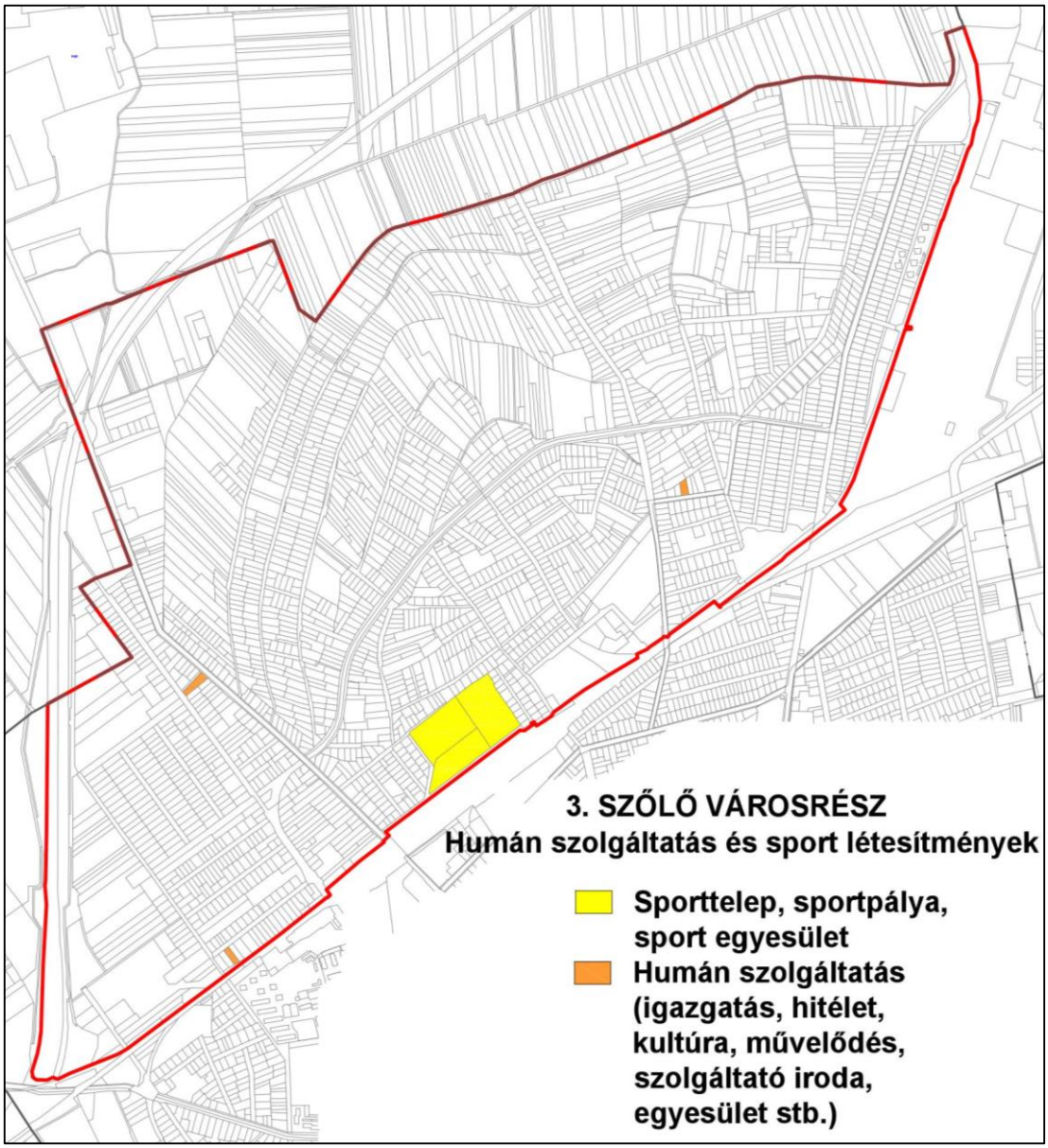
A **Szőlő** városrész a Belvárosi Gyűrűhöz hasonlóan alapvetően funkciószegény lakóterület, fő rendeltetése a lakóterület. A vasút és a 4407.j. út mentén található gazdasági funkció, a Szőlő körút mentén néhány kereskedelmi egység. Két óvoda, a Czina általános iskola, sportpálya és egy nagyobb szabadidőpark színesíti a palettát, egyéb funkciók elenyészően vannak jelen.
Újszerű épületek a Szőlő körút mentén, a Szüret utca, Nagy-hegyi utca és a Czina iskola környékén csoportosulnak, egyébként átlagosnak tekinthető a beépítés minősége. A Szőlő körúton kívül számos beépítetlen telek található, ezek jó része még kiskerti használatban van. Építménymagasság tekintetében szinte mindenhol a 3-5 méteres magasság megengedett, kivéve az iskola körüli tömböket és a tervezett alközponti részt, melyek esetén 4-7 m és 7-11 m a határ. Magas épületek az üveggyárak melletti Juhász Gyula utcában és a vasút menti tüzépen fordulnak elő.

28. térkép: Szőlő városrész – egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata

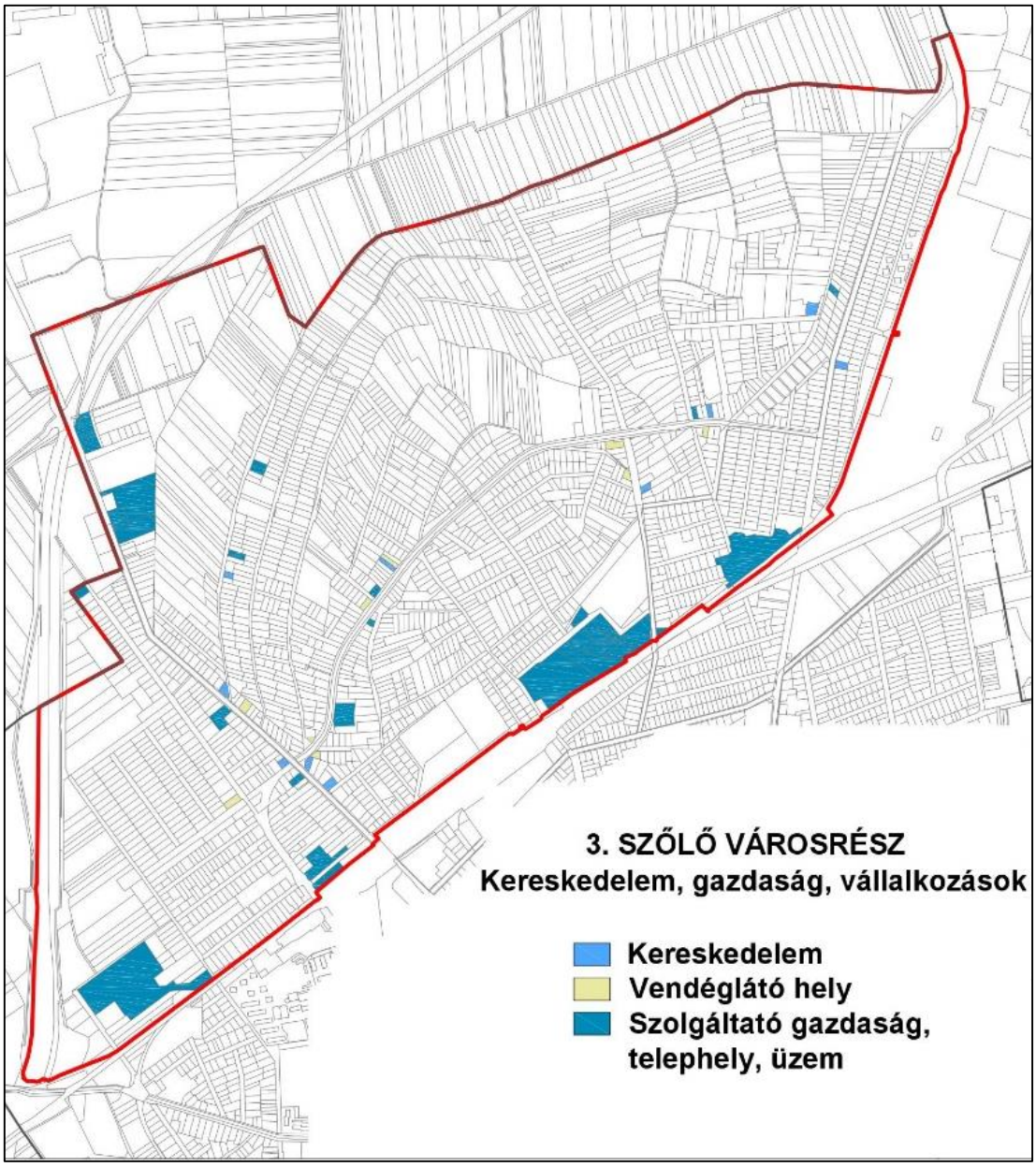
Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

29. térkép: Szőlő városrész – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata

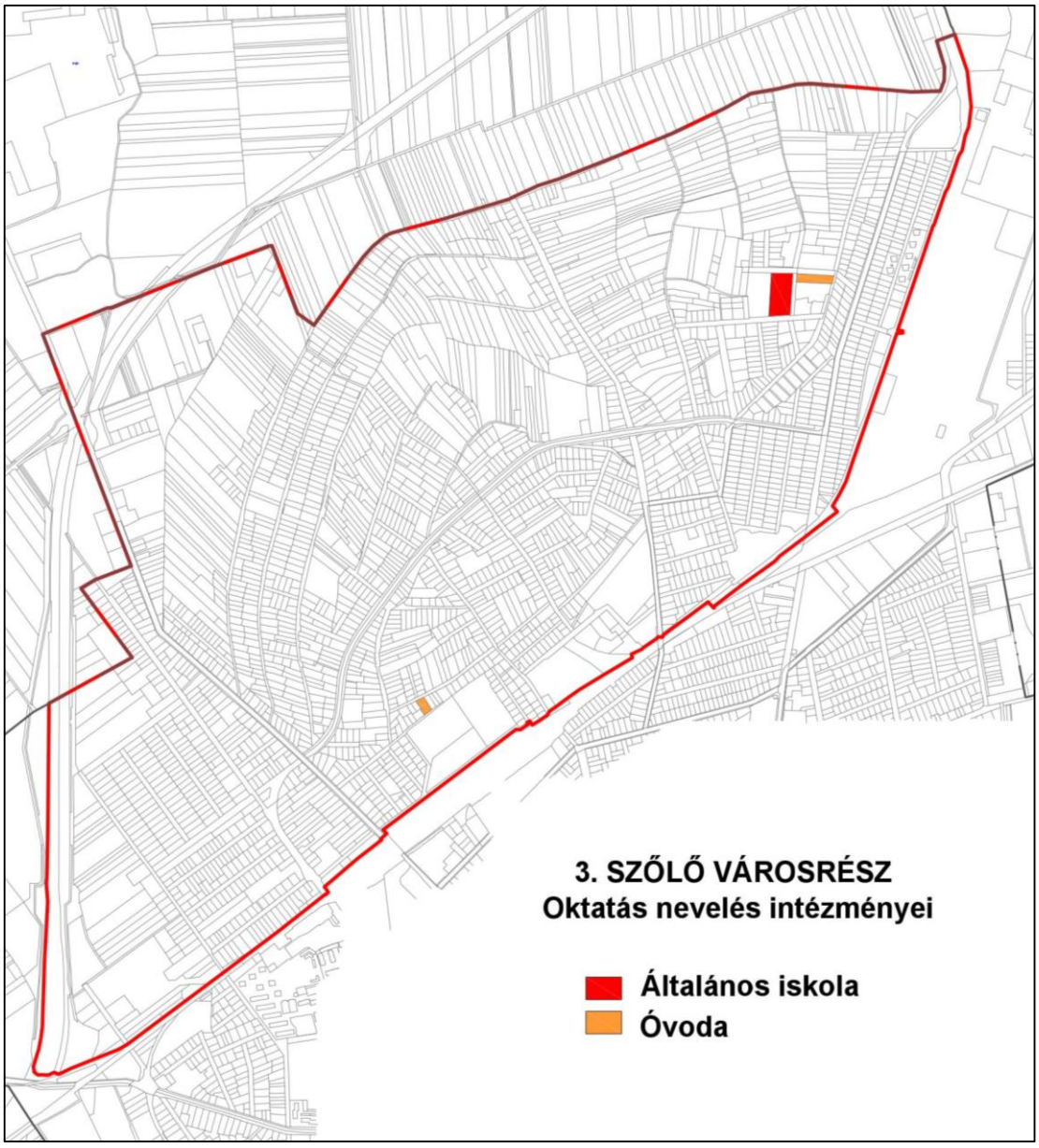
Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

30. térkép: Szőlő városrész – kereskedelmi, gazdasági vizsgálat

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

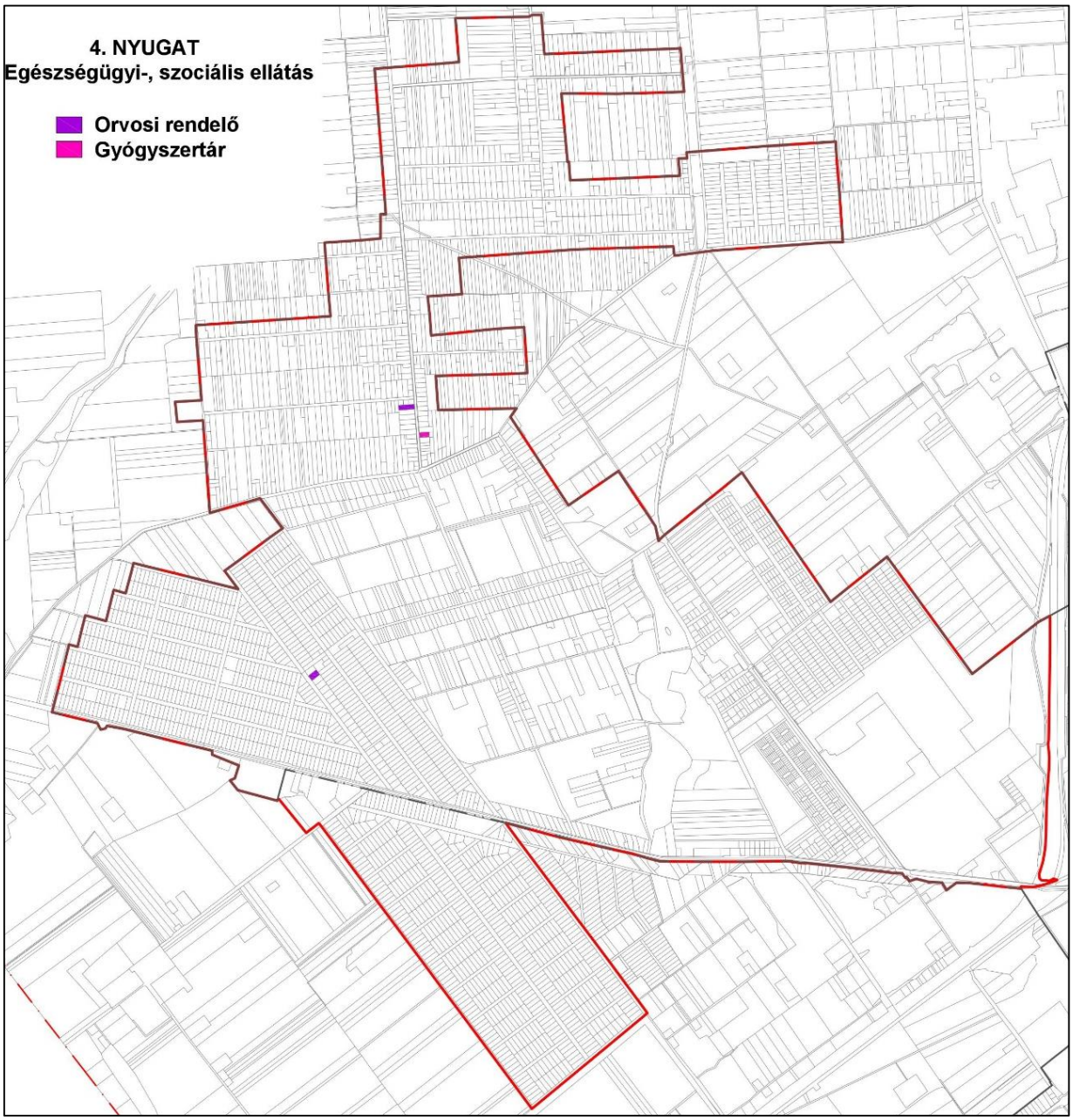
31. térkép: Szőlő városrész – oktatási intézmények vizsgálata

Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

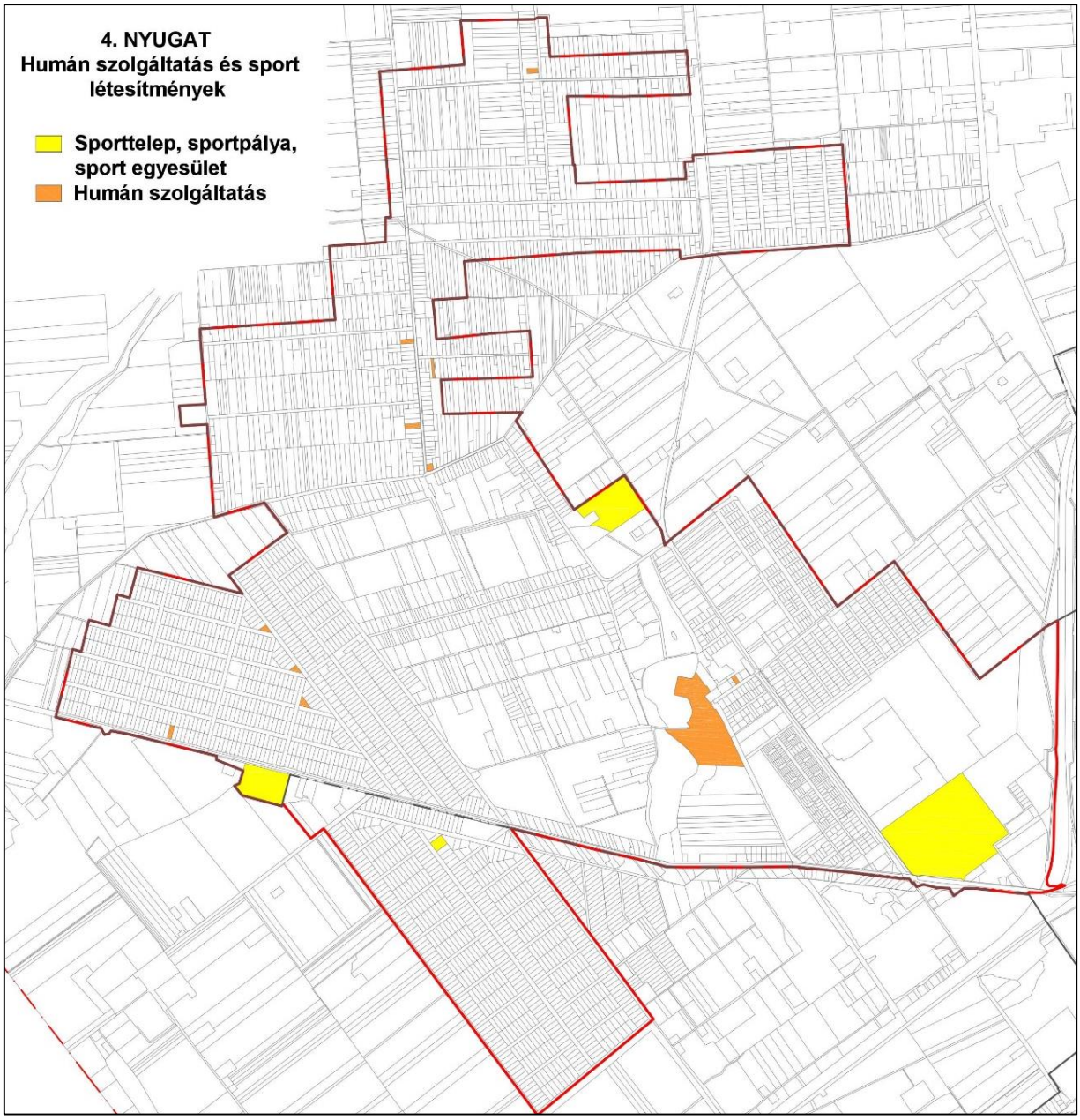
A **Nyugati** városrészben Rákóczitelepen, Szentetornyán és Gyökeresen alapvetően a lakosság mindennapi ellátásához szükséges kereskedelmi-, szolgáltató-, egészségügyi- és szociális egységeket találunk. Mindkét területen van egy-egy óvoda, Rákóczitelepen általános iskola is van. Gyopárosfürdő az üdülőövezeti jellegének megfelelően számos szálláshely található 4 szállodával, apartamnházakkal, panziókkal, kempingekkel. Az idegenforgalomhoz kapcsolódóan kereskedelmi egységek, konferenciaterem és főiskolai kar is található a településrészen.

32. térkép: Nyugat városrész – egészségügyi-, szociális ellátás vizsgálata

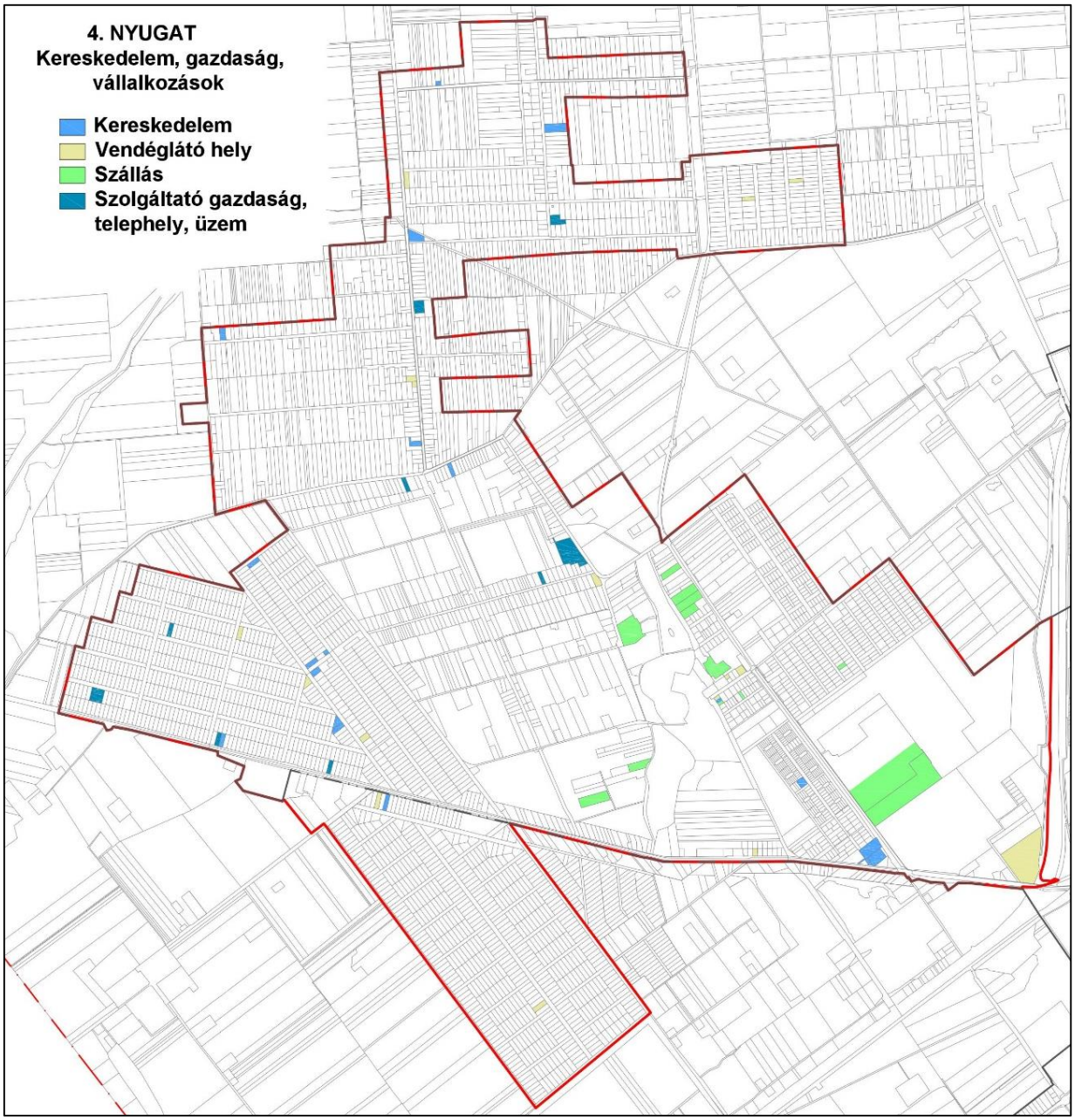
Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

33. térkép: Nyugat városrész – humán szolgáltatás és sportlétesítmények vizsgálata

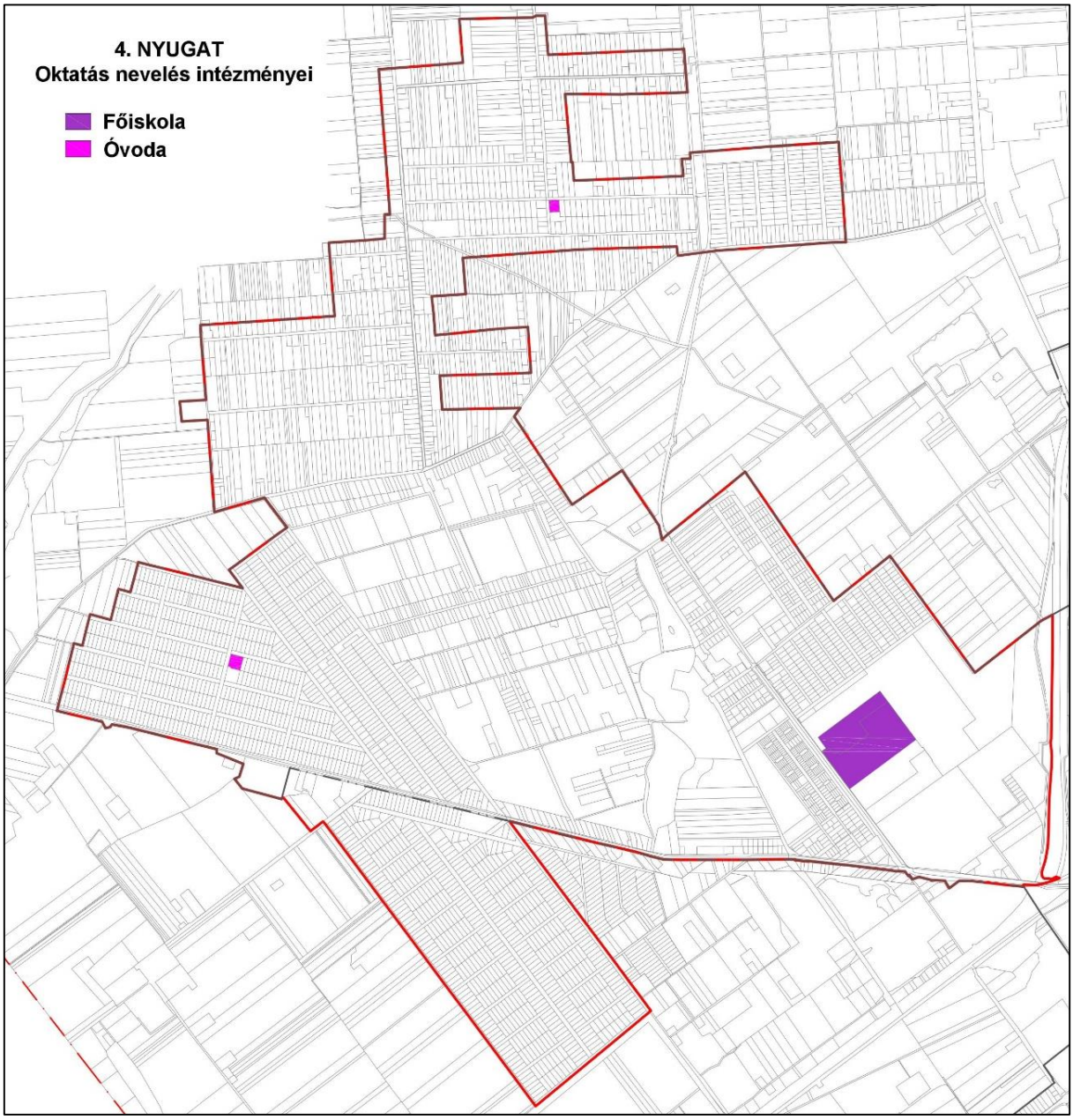
Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

34. térkép: Nyugat városrész – kereskedelmi, gazdasági vizsgálat

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

35. térkép: Nyugat városrész – oktatási intézmények vizsgálata

Forrás: Új-Lépték Bt szerkesztés

1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, mérték, sűrűség)

A **Belvárosban** a nagyvárosias karakterű, többszintes, többlakásos, ipari technológiával épített épületek úszótelkeken állnak, beépítésük telepszerű. A rendszerint 4-5, vagy 10 emeletes épületek a zöldterületeket, feltáró magánutakat, parkolókat magukba foglaló tömbtelkeken létesültek. A vegyes és kisvárosias övezetekben jellemző a zárt- vagy félzártsorú beépítés és főként a kertvárosias részeken oldalhatáros. A belváros népsűrűsége magas, *4500 fő/km²*.

A **Belváros körüli gyűrűben** túlnyomórészt oldalhatáros beépítés a jellemző, néhány kisvárosi és vegyes tömbben találunk zárt- vagy félzártsorú építési módot, nagyvárosias tömbökben telepszerűt, gazdasági övezetekben pedig szabadon állót. Népsűrűsége *1050 fő/km².*

A **Szőlő** városrész szinte teljesen homogén lakóterület, oldalhatáros beépítéssel. A vasút menti gazdasági ingatlanok beépítési módja a technológia által megkívánt változatos képet nyújtja. Az iskola, óvoda és a keleti részen lévő tömbházak szabadon álló beépítési mód szerint települtek. A városrész népsűrűsége a Belváros körüli gyűrűéhez hasonló, *1120 fő/km²*.

A **Nyugati** városrészben Szentetornyán, Gyökeresen és Rákóczitelepen oldalhatáron álló lakóövezeti beépítési mód a jellemző. Gyopárosfürdőn a korábbi építésű (Napsugár utca menti) üdülők zsebkendőnyi telkeik oldalhatár-vonalán állnak. A Gyopárosi úttól K-re lévő üdülőterületek tágasabb módon, szabadon álló beépítéssel települtek. A vegyes és különleges területek jellemzően szabadon álló épületekkel vannak beépítve. A népsűrűség a Nyugati városrészben a legalacsonyabb, mindössze *450 fő/km²*.

1.14.5.3 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A város egyik első jelentősebb épülete az evangélikus templom volt (1), köré rangos polgári házak szerveződtek, melyek üzleteknek és szolgáltatásoknak is teret adtak. A mai napig az innen fejlődésnek induló, öt helyszínből álló téregyüttes alkotja a település központi magját. A Győri Vilmos tér (4) és Szabadság tér (egykori Piactér) (5) 2013-ban került felújításra, új elrendezési koncepció szerint. A központ egy másik teresedése a Rákóczi út – Kossuth Lajos utca találkozásánál lévő Széchenyi tér (3), itt épült meg a katolikus templom. A Táncsics Mihály Gimnázium előtti emlékpark helyén egykor házak álltak, lebontásukkor született a mai Táncsics tér (2). A téregyüttes a település geometriai középpontjában alakult ki, az észak-déli és kelet-nyugati irányú tengelyek kereszteződésénél. A funkciók többsége itt található, számos értékes épületet is találunk a térfalak mentén és a környéken, tehát a városmag jó adottságokkal rendelkezik egy pezsgő, idegenforgalmilag vonzó városi miliő kialakításához.

36. térkép: A központi téregyüttes

Forrás: Google saját térképek alkalmazás

A központi téregyüttes környezetében, az ahhoz vezető utak mentén létesültek a város középületei, majd később a polgári középosztály villái. A belvárosban jellemzően zártsorú beépítést találunk, többszintes épületekkel. A középületek többsége itt található, közöttük jónéhány építészetileg is értékes. A történeti belváros területén aránylag nagy kiterjedésben van jelen a telepszerű, úszótelkeken álló beépítés többszintes épületekkel. Ezek a múlt század második felében épültek, számos régi értékes épület lebontásával. A városközpont vegyes képet mutat a lakótelepi beépítések és a hagyományos belvárosi-polgárvárosi területek kontrasztja miatt. Kissé távolodva zártsorú vagy hézagosan zártsorú beépítést találunk, rendszerint földszintes, nagy belmagasságú, utcafronton álló épületekkel. Jellegzetesek a nyerstéglából épült homlokzatok. A történeti városrész peremterületein jellemzőek az oldalhatáron, utcavonalon álló, félig zártsorú vagy fésűs beépítésű tornácos lakóházak. A külső városrészekben főként az előkertes, oldalhatáros beépítésű családi lakóházak jellemzőek kertvárosias lakóövezetben, míg a városszéli részeken hasonló beépítési móddal földszintes lakóházak találhatóak. A város számos pontján szórványosan találunk régi építésű, karakteres épületeket. Jelentős részük rossz állapotban van. A rendbe hozott épületeknél sem mindig történt szerencsés formában a felújítás, sok esetben eltűntek az eredeti homlokzati elemek, díszek, kapuzatok. A hatvanas évektől intézményesült bontásoknak egy ideje már vége van, a megmaradt értékek azonban így is védelemre szorulnak.

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 A településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A város területe az őskortól lakott, ezt számos régészeti lelet bizonyítja. Legfontosabb őskori emlék a Nagytatársánc, egykori földvár. Az igazgatási területen a középkori települések, „templomos falvak” elpusztultak, leletanyagát tekintve az egykori Gellértegyházáról tudunk a legtöbbet. A Rákócziteleptől nyugatra fekvő terület emlékét ma egy cicil szervezet őrzi, színesítve a város kulturális programkínálatát.

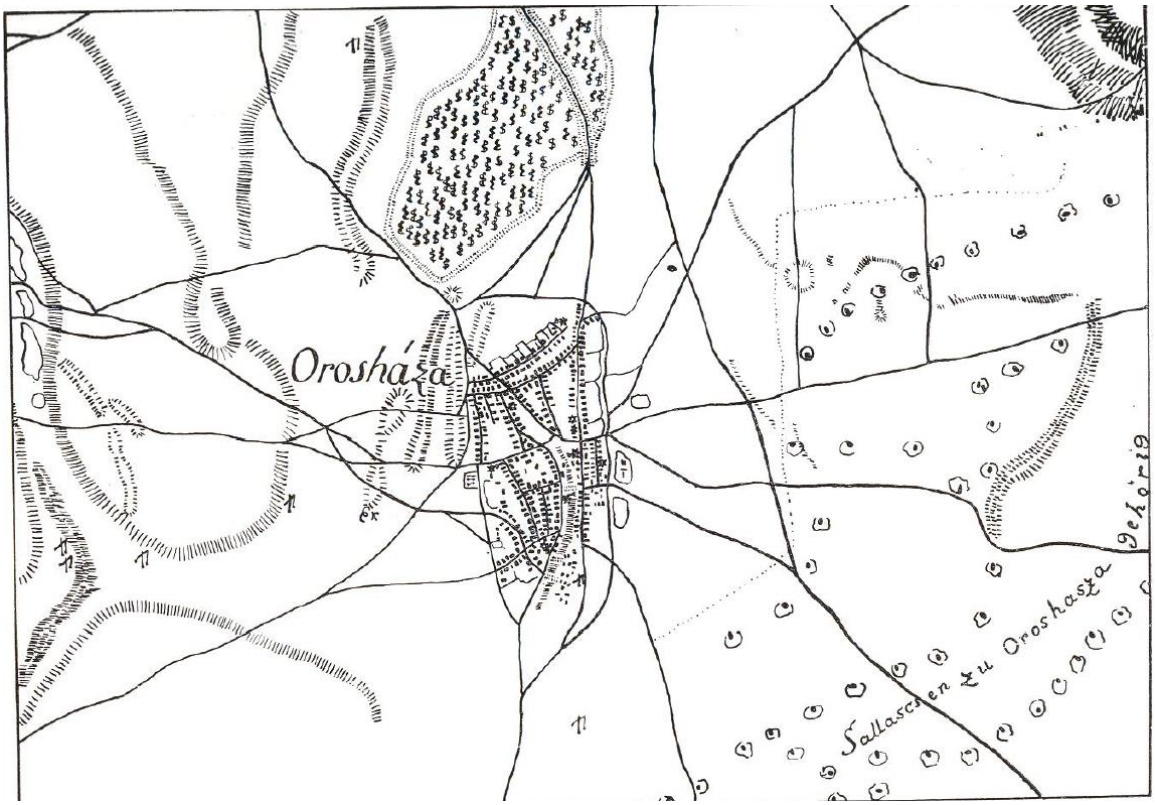
A város (újra)alapítói az 1700-as évek második felében érkeztek a Tolna megyei Zombáról, ahol nem gyakorolhatták szabadon evangélikus vallásukat. Orosházán a mai napig ez a felekezet a legnépesebb. A helyszín választása nem a véletlen műve volt, az ókorban, középkorban az Alföldet behálózó, kialakult kereskedelmi utak gócpontja a mai Orosháza területe. Ez az adottság eredményezte a város rövid időn belüli felvirágzását. A térség fő közlekdési tengelyei meghatározták a település szerkezetét. Később a telepesek által egykor birtokba vett ligetes-gyepes pusztákat felszántották, kialakult a dűlőúthálózat, a tanyarendszer és a majorságok. A múlt század elején a népesség mintegy fele tanyán élt, ez a szám mára drasztikusan csökkent.

A város meghatározó közlekedési vonalai észak-déli és kelet-nyugati irányúak, ezek határozzák meg a történeti városmag szerkezetét. A századfordulón vasúti csomóponttá vált a város, többek közt a Nagyvárad-Fiume vasútvonal haladt át rajta, mely újabb lökést adott a város fejlődésének. Ekkoriban kezdett benépesülni a vasúton túli terület, a mai Szőlő városrész organikus módon. A múlt század közepén, a központilag irányított városfejlesztés korszakában épült számos közintézmény a városban, bővültek az iparterületek és nagy számban lépültek lakótelepek, utóbbiak számos értékes épület rovására. Ekkoriban alakult kis a városközpont kettős arculata, a régi paraszti-polgári házak és a lakótelepek együttes jelenlétével.

A településszerkezet alakításában fontos szerep jutott a tanyáknak. Az 1850-es évek végére a mezőgazdaság rohamos fejlődésnek indult. Felbomlottak a feudális viszonyok, felosztották a közlegelőket, fellendült a gabonatermelés és tömegesen épültek a tanyák. Később fejlődésnek indult többek közt a mezőgazdasági feldolgozóipar is Orosházán, mely a két világháború között a legnagyobb magyar faluként szerepelt a köztudatban. A kisbirtokos

réteg speciális gazdálkodási formája, a tanyavilág a paraszti polgárosodást tükrözte. Az 1960-as évektől kezdve a tanyák nagy részét betagosították és elbontották.

37. térkép: I. katonai felmérésen Orosháza és környéke

Forrás: A város kulturális örökségvédelmi hatástanulmánya

1.14.6.2 Régészeti terület, védett régészeti terület

Számos régészeti lelet bizonyítja, hogy Orosháza mai igazgatási területén már az őskorban is éltek emberi közösségek. Legjelentősebb őskori lelőhely a déli határban húzódó Nagytatársánc, mint az Alföld legnagyobb szabású egykori földvára, ahonnan késő bronzkori, kora vaskori leletek kerültek elő. A neolitikumtól kezdődően folyamatos megtelepedés mutatható ki Gyopáros mindkét partján és a csatlakozó vízjárta területeken. Újkőkori, rézkori, bronzkori és vaskori leletek ismertek innen. I.sz. 2. évszázadot követően kialakultak a nagyméretű szarmata telepek. A kései szarmata időszakban jelenik meg az a településtípus, melyet a szakirodalom majorságnak nevez. A kései avarkor és a honfoglaláskori-Árpád-kori telepek együttes említése szakmailag elfogadható, a néhány házból álló tanyabokrok laza szerkezetben, hosszan elnyúlóak lehetnek. A kutatások szerint több középkori „templomos" település volt a jelenlegi igazgatási területen. Az orosházi „ősi" településről szóló első írásos emlék XV. századi (1466.). A krónika szerint 1552-ben 8 porta, 1560-ban 50 porta volt ezen a helyen. Vélhetően már akkor kialakultak azok a legelőföldeken átvezető útvonalak, melyek a 200 évvel későbbi település alapítást éppen itt indokolták. A török időkben elnéptelenedett város újjászületése az 1743-44-es évszámhoz kötődik, a Tolna megyei Zombáról ekkor érkeztek evangélikus telepesek, később tótok.

A 2010-ben készült kulturális örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezete Orosházán 132 db régészeti lelőhelyet ismertet, kiegészülve 7db más településen nyilvántartásba vett, átnyúló lelőhellyel. A Forster központ 2015-ös adatszolgáltatása 182 db régészeti lelőhelyet tartalmaz Orosháza területén.

A 24/2005. (VIII.19.) NKÖM rendelet 5.§ (1) bekezdése alapján a 4. sz. lelőhelyként nyilvántartott Nagytatársánc és a 127. sz. alatt nyilvántartott Sánc-bukó területe fokozottan védett régészeti lelőhely.

26. ábra: Nagytatársánc légifelvétel

Forrás: Liska András 2010-ben készült örökségvédelmi hatástanulmánya és a Forster központ 2015-ös adatszolgáltatása

1.14.6.3 Világörökségi és világörökség várományos terület

Az OTrT-ről szóló 2003. évi XXVI. tv. szerint Orosháza város nem szerepel a világörökség várományos terület övezetében.

1.14.6.4 Műemlék, műemléki együttes

A településen az alábbi országos védettségű műemlékeket tartják nyilván *(zárójelben a műemlékjegyzéki törzsszám szerepel)*:

1. (11608) hrsz 2396 Mikszáth Kálmán utca 2. iskola *(műemléki jegyzék szerinti megnevezés)*
2. (9464) hrsz. 0799/1 Kiscsákó, Gáspártelek kastély kert,
3. (9464) hrsz. 0799/1 Kiscsákó, melléképület,
4. (9464) hrsz. 0798/80 Kiscsákó, kápolna
5. (10909) hrsz. 3518 Dózsa György utca 74. disznóól
6. (10909) hrsz. 3518 Dózsa György utca 74. gémeskút
7. (9016) hrsz. 480 Táncsics u. 1. magtár
8. (8890) hrsz. 0712/3 birkaól és szín
9. (8890) hrsz. 0712/3 tyúkól és pince
10. (8890) hrsz. 0712/3 góré
11. (8890) hrsz. 0712/3 nyitott szín
12. (8890) hrsz. 0712/3 kút
13. (8890) hrsz. 0712/3 Belsőmonori tanyák Holecska-féle tanyaház
14. (8890) hrsz. 0712/3 Belsőmonori tanyák disznóól és istálló
15. (11608) hrsz. 2394, 2396 Győri Vilmos tér 2. Mikszáth Kálmán utca 2. Bazársor, iskola – Hangya üzletsor és magtár

16. (11608) hrsz. 2394, 2396 Győri Vilmos tér 2. Mikszáth Kálmán utca 2. Bazársor, iskola – Hangya üzletsor
17. (11608) hrsz. 2394 Győri Vilmos tér 2. Mikszáth Kálmán utca 2. Bazársor, iskola – magtár
18. (751) hrsz. 478 Győri Vilmos tér Ev. templom
19. (752) hrsz. 23 Ady Endre u. 2. Főjegyzői ház
20. (753) hrsz. 0711 Belsőmonori tanyák 48. Monori csárda
21. (757) hrsz. 3633/2 Zombai u. 9. Magtár
22. (8890) hrsz. 0712/3 Belsőmonori tanyák 43. Holecska-féle tanya,
23. (9016) hrsz. 480, 482/1 Thék Endre utca 2-1. ev. parókia és v. iskola
24. (9018.) hrsz. 2395 Győri Vilmos tér 3. bazár
25. (9019.) hrsz. 2395 Győri Vilmos tér 3. Ev. parókia
26. (9464) hrsz. 0799/1 Kiscsákó, Gáspártelek Geist Gáspár kastélya
27. (10909.) hrsz. 3518 Dózsa György utca 74. Tájház
28. (11529) hrsz. 3107 Dózsa György utca 22. Gémes-palota
29. (11608) hrsz. 2394,2395, 2396 Győry Vilmos tér 2., Győry Vilmos tér 3., Mikszáth Kálmán utca 2. orosházi evangélikus egyház megbízásából emelt épületegyüttes

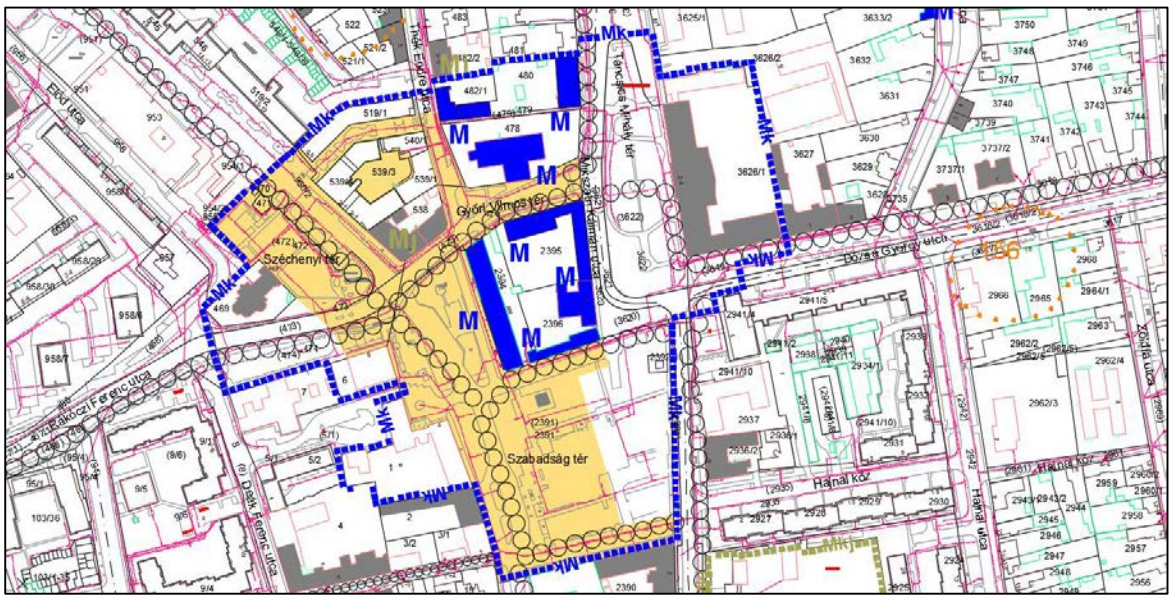
Az örökségvédelmi hatástanulmány további helyi védettségű épületeket javasol műemléki védelemre:

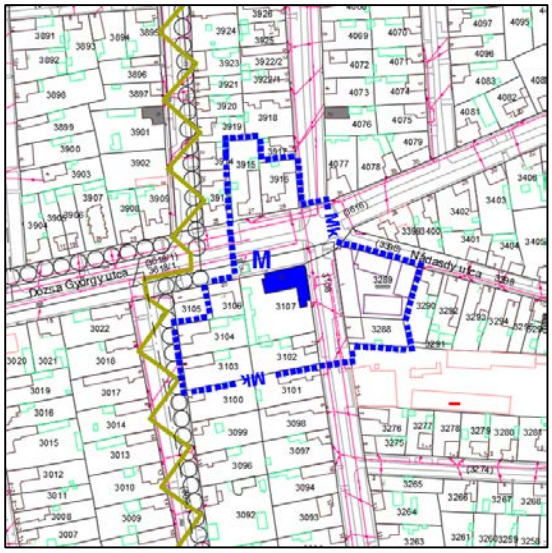
1. hrsz. 559 Könd u. 27. polgári lakóház,
2. hrsz. 559 Könd u. 29. polgári lakóház,
3. hrsz. 482/2 Thék Endre u. 2. ev. elemi iskola,
4. hrsz. 490 Thék Endre u. 11. polgári lakóház,
5. hrsz. 532 Thék Endre u. 13. polgári lakóház,
6. hrsz. 538 Győri Vilmos tér 1. emeletes bérház, földszinti üzletsorral,
7. hrsz. 26 Vörösmarty u. 5. polgári lakóház,
8. hrsz. 3733 Zombai u. 63. volt elemi iskola,
9. hrsz. 2385 Pacsirta u. 1. volt elemi iskola

Történeti kert, temető, temetkezési emlékhely és nemzeti emlékhely nem található a településen.

1.14.6.5 Műemléki környezet

38. térkép: Orosháza műemléki környezetei

A város egyedülálló főtér-együttesében koncentrálódnak az épített örökség legértékesebb elemei, ennek megerősítését javasolja az örökségvédelmi hatástanulmány a műemléki védelemre tett bővítési javaslattal. Ezzel a műemléki környezet térben bővül. Három helyen találunk műemléki környezetet, melyen kívül a kulturális örökségvédelmi hatástanulmány további területeket javasol műemléki környezetként való számba vételre. A főtér együttest övező történeti utcákban a szórványosan megmaradt karakteres, értékhordozó épületek védetté nyilvánításával a hagyományos településkép megőrzésére nyílik esély. A műemléki környezeteket és javasolt kiterjesztéseiket is feltünteti a szabályozási terv.

1.14.6.6 Helyi védelem

A 2010-ben készült örökségvédelmi hatástanulmány javaslata szerint 157 db helyi védett épületet tartalmaz a Helyi Építési Szabályzat 3. melléklete a helyi építészeti és természeti értékekről szóló 11/2011. (V.30.) önkormányzati rendelet alapján, melyek közül 13 épületet műemléki védelem alá javasolt vonni a tanulmány (egy részük azóta fel is került a műemléki lsitára), 12 épületet pedig törölt a helyi védettségi listáról.

A helyi védelemre érdemes lakóházak jellemzően a tizenkilencedik és a huszadik század fordulójáról származnak illetve a múlt század első évtizedeiből. A lakóépületeket karakterüket tekintve két csoportba lehet osztani: nyeregtetős gazdaház és hajlított paraszt-polgárház.

A stílust illetően szűk a spektrum, hiszen klasszicizáló, barokkos, romantikus, esetleg szecessziós hatású épületekről van szó, gyakran azonban eklektikus stíluskeveredésről beszélhetünk.

A nyeregtetős paraszthá̧zak deszkaoromzaton napsugaras motívumokkal díszített házak, melyek már csak mutatóban maradtak Orosházán. Ezeknek ősei valószínűleg azok a típusházak, melyek Szegeden az 1879-es nagy árvíz után épültek. A hatástanulmány felsorol még nagykapukat és különböző homlokzati díszeket, melyek helyi védelemre érdemesek.

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Orosházának egyedi arculatot biztosít az öt elemből álló központi térrendszer. Az evangélikus templom és parókia, mint legrégebbi épületegyüttes köré szerveződött a mindenkori város központja. Ide futnak be a közutak tengelyei és innen kezdődtek a paraszthá̧zak, később polgárházak építései, az utcarendszer kialakulása. A tér együttes felújítása javarészt néhány éve megtörtént. Fontos a gyalogos-közösségi rendeltetést meghagyni ezeken a területeken és a sokszínű intézményi, szolgáltató funkcióra építve idegenforgalmilag és a helyiek számára is egy élhető, szerethető belvárost kialakítani. Számos értékes épület található itt, melyek megóvása feltétlen szükséges, hasonlóan az utcák térarányához. Az átmenő forgalmat mindenféleképpen a belvároson kívül kell megoldani.

Komoly kihívást jelenthetnek a történeti városrészbe utólag belevágott, iparosított technológiával készült lakótelepi épülettömbök, melyek sajátos kettősséget alkotnak a régi, sok esetben helyi vagy műemléki védelem alatt álló polgári- vagy mezővárosi jellegű épületekkel. Gyakran átmenet nélkül, egymásba folyva fedezhetők fel ezek a különböző épülettömegek. Némi harmónia megteremtése minden esetben építészeti kihívást jelent bármilyen átalakításnál vagy új beépítésnél. A hetvenes évek jellegzetes társasházai szintén komoly arculati tényezők, jó példa erre a Kossuth Lajos utcán a Petőfi Művelődési házzal szemben álló épület, melynek jelentős esztétikai szerepe lehet a városközpont további fejlesztése során. A lakótelepek kétségtelen előnye a magas laksűrűség, mely elősegíti a városközponti funkciók bővülését, egyszersmind konfliktusokat okozhat az egymás mellett élés.

A Belváros körüli gyűrűben számos barnamezős terület van használaton kívül, vagy alulhasználva, melyek újbóli felhasználása lehetőség is és szükséges lépés is. A szűken vett belvárosból kiköltöző, tágasabb, zöldebb helyet igénylő intézmények, szolgáltatások vagy gazdasági telephelyek számára ideális fejlesztési helyszínt kínálnak. A központi téregyüttes felújítása mellett szükség lenne a város más pontjain is közparkokra, szabadtéri közösségi helyekre, sportpályákra. Olyan terekre, ahol a fiatalok és az idősebb korosztály is szívesen töltik szabadidejüket. Egy várost behálózó zöld téregyüttes jelentősen emelné az orosháziak komfortérzetét, ez az igény a lakossági kérdőívekre adott válaszokban is megfogalmazódott.

Orosháza területe szétterjedt. Rengeteg üres vagy kihasználatlanul nagy telek van főként a Szőlő városrészben és a Belváros körüli gyűrű periférikus területein. Új beépítésre szánt területek kijelölése csak indokolt esetben javasolt, elsődleges feladat a meglévő várostest kompaktabbá tétele, a jelenlegi területek közötti kapcsolatok megoldása, mely a nagy távolságok, vasúti pályák és az elkerülő út miatt nem kis kihívás.

A tanyák építésének, életben tartásának elősegítése, ezáltal a külterületi népesség megtartása, a hagyományos kisbirtokos gazdálkodás megőrzése fontos feladata a kiváló termőföldekkel és gazdálkodási tudással rendelkező Orosházának.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Orosháza térségét (és Békés megyét) nem érintik az országos gyorsforgalmi utak.
A város az M43 illetve az M5 autópálya 45-60 perces vonzáskörzetében van. Az elkerülő út déli végétől Hódmezővásárhelyig folyamatban van a 47 sz. főút rekonstrukciója, illetve hamarosan kezdődik a Hódmezővásárhely északi elkerülő út építése, melynek kapcsán az utazási idő az autópályáig csökkenni fog. Az M47 nyomvonala több változatban létezik, a Békés megyei TrT és OTrT nem ugyanazt a verziót tartalmazza, összehangolásuk szükséges.

Közúti kapcsolatok

Budapest	47-es főút - M43 - M5 vagy 4404 j. út, 44-es főút - M5 autópálya, 4406-os út (Orosháza-Szentes összekötő út) – 451. számú másodrendű főút – M5 autópálya
Szeged	47-es főút
Békéscsaba	47-es főút

Kistérségi kapcsolatok

A megyei városok a 47. sz. másodrendű és 44 sz. elsőrendű főúton, illetve a négyszámjegyű összekötő utakon érhetők el. Rajzi bemutatásuk a V-18 és V-19 vizsgálati mellékletben szerepelnek.

1.15.2 Közúti közlekedés

A város közúthálózata

Orosháza **közigazgatási** területének közlekedési gerincét az országos közutak nyomvonala határozza meg.

Orosháza **belterületét** az országos közúthálózat 6, a vasúti törzshálózat 5 nyomvonala taglalja, amely meghatározza a kialakult településszerkezetet.

A város útjainak besorolását, műszaki jellemzőit az ÚT 2-1.201:2010 "Közutak tervezése" c. Útügyi Műszaki Előírás, építési területét belterületen és a védősáv szélességét külterületen az OTÉK 26§ tartalmazza.

K.IV.A külterületi másodrendű főút "A" jelű környezetben - sík vidéken, épített környezeti korlátozások nélkül

B.IV.b.c belterületi másodrendű főút "b" hálózati funkció, v_t = 50 km/h

ÁNF = átlagos napi forgalom

E/n = egységjármű/nap

18. táblázat: Országos közutak

47	Debrecen-Szeged másodrendű főút
474	Orosháza átkelési szakasz másodrendű főút
4404	Szarvas-Orosháza összekötő út
4406	Orosháza-Szentes összekötő út
4407	Gádoros-Orosháza összekötő út
4408	Szentetornya-Orosháza összekötő út
4427	Orosháza-Tótkomlós-Mezőhegyes összekötő út
4428	Orosháza-Mezőkovácsháza összekötő út

4429	Kevermes-Medgyesegyháza-Orosháza összekötő út
4447	Orosháza, Szentesi úti átkötő út
4448	Szentetornya-Nagymágocs összekötő út
4642	Gyomaendrőd-Nagyszénás-Szentes összekötő út
44313	Szentetornya állomáshoz vezető út
44314	Pusztaszentetornya állomáshoz vezető út
44315	Orosháza állomáshoz vezető út

19. táblázat: Országos közutak külterületi szakasza

Út száma	Útkategória	ÁNF (2015) [E/nap]
47	K.IV.A	4341
474	K.IV.A	4501
4404	K.V.A	4071
4406	K.V.A	3267
4407	K.V.A	1381
4408	K.V.A	598
4427	K.V.A	2089
4428	K.V.A	2293
4429	K.V.A	1193
4447	K.V.A	512
4448	K.V.A	143
4642	K.V.A	1184
44314	K.V.C	149

20. táblázat: Az országos közutak átkelési szakaszainak belterületi jellemzői

Út száma	Utca neve	Tervezési osztály	ÁNF (2015) [E/nap]
47	-	B.IV.A	3749
474	Csorvási út	B.IV.b.C	
	Szarvasi utca		5540
	Arany János utca		4777
	Lehel utca		4733
	Huba utca		7882
	Rákóczi út		
	Kossuth tér		4733
	Vásárhelyi út		4501
4406	Kossuth tér	B.V.b.C	6481
			6481
	Szentesi út		3267
4407	Huba utca	B.V.b.C	
	Iglói út		
	Tátra utca		
	Szent István utca		5763
4408	Gyopárosi út	B.V.b.C	
	Szentetornyai út		
	Kosztolányi Dezső utca		
	Kiss Ernő utca		2067
4427	Bajcsy-Zsilinszky utca	B.V.b.C	5183
4428	-	B.V.b.C	2293
4429	Móricz Zsigmond utca	B.V.b.C	
	Szabó Dezső utca		
	Makói utca		
	Kettőssánc tér		5061
	Tél utca		
	Aradi utca		
	Földvári út		3869
44313	Horváth György utca	B.V.b.C	
	Hunyadi János utca		172
44315	Kossuth Lajos utca	B.V.b.C	
	Október 6. utca		
	Állomás utca		1787

Gyűjtőutak

Az Úthálózati térképmelléklet szerint *(S-1, S-2 Közlekedési stratégia melléklet)* a meglévő gyűjtőúthálózat szerkezete nem egységes.

Ady Endre utca	Gárdonyi Géza utca	Mikes utca
Alkotmány utca	Gyártelep utca	Október 6. utca
Arany János utca	Jászai-Horváth utca	Pacsirta utca
Avar utca	Kelet utca	Rákóczi út
Bácska utca	Kisvasút utca	Szabadság tér
Bajcsy-Zsilinszky utca	Kós Károly utca	Szabadság tér
Bajnok utca	Kölcsey Ferenc utca	Szabó Dezső utca
Barátság utca	Könd utca	Szabó Dezső utca
Csizmadia Sándor utca	Középdűlő utca	Szarvasi út
Dankó István utca	Középlaki utca	Székács József utca
Dózsa György utca	Kutasi utca	Sziget utca
Észak utca	Lorántffy utca	Szőlő körút
Esze Tamás utca	Luther utca	Táncsics Mihály utca
Fő utca	Makói utca	Thököly utca

Helyi külterületi közutak

- Springer dűlő
- 4404. j. Szarvasi út külterületi szakasza a 47. sz. főútig
- Dózsa György út folytatása Gádoros felé

Közúti csomópontok belterületen

Forgalomirányító jelzőlámpás csomópontok üzemelnek az országos közutak átkelési szakaszain

- Lehel utca - Kossuth Lajos utca
- Lehel utca - Huba utca
- Huba utca - Liget utca - Október 6. utca
- Huba utca - Könd utca
- Huba utca - Rákóczi utca - Móricz Zsigmond utca kereszteződésekben
- és Önkormányzati utakon a
- Győry Vilmos tér - Mikszáth Kálmán utca keresztezésében.

Körforgalmú csomópontok találhatók a

- Vásárhelyi út - Kisfaludy utca keresztezésénél
- Szabó Dezső utca - Makói utca - Nap utca találkozásánál
- Bajcsy-Zsilinszky utca - Tél utca - Aradi utca keresztezésénél.

1.15.3 Közösségi közlekedés

1.15.3.1 Autóbuszos közösségi közlekedés

21. táblázat: Orosháza helyi autóbusz viszonylatainak fő paraméterei (2015.)

Viszonylat			
száma	**útvonala**	**menetideje egy irányban, [perc]**	**munkanapi járatszáma oda / vissza [járat/nap/irány]**
2	Autóbusz-állomás–Lehel u.–Táncsics u.–Szentesi út–Gyopárosi út–Gyökeres	30	7/3
2A	Autóbusz-állomás – Huba u. – Szentesi út –Gyopárosi út – Gyökeres	25	13/7
4	Autóbusz-állomás – Lehel u. –Táncsics u. – Szentesi út – Rákóczitelep	25	7/5
4A	Autóbusz-állomás – Huba u. – Szentesi út – Rákóczitelep	20	9/8
6	Autóbusz-állomás – Rákóczi telep – Autóbusz-állomás	32	9
7	Autóbusz-állomás – Gyopárosfürdő – Szentetornya– Gyökeres –Autóbusz-állomás	32	9
7A	Autóbusz-állomás – Gyökeres – Szentetornya – Gyopárosfürdő – Rákóczitelep	36	4

22. táblázat: Orosháza távolsági autóbuszok járatszámai (2015.)

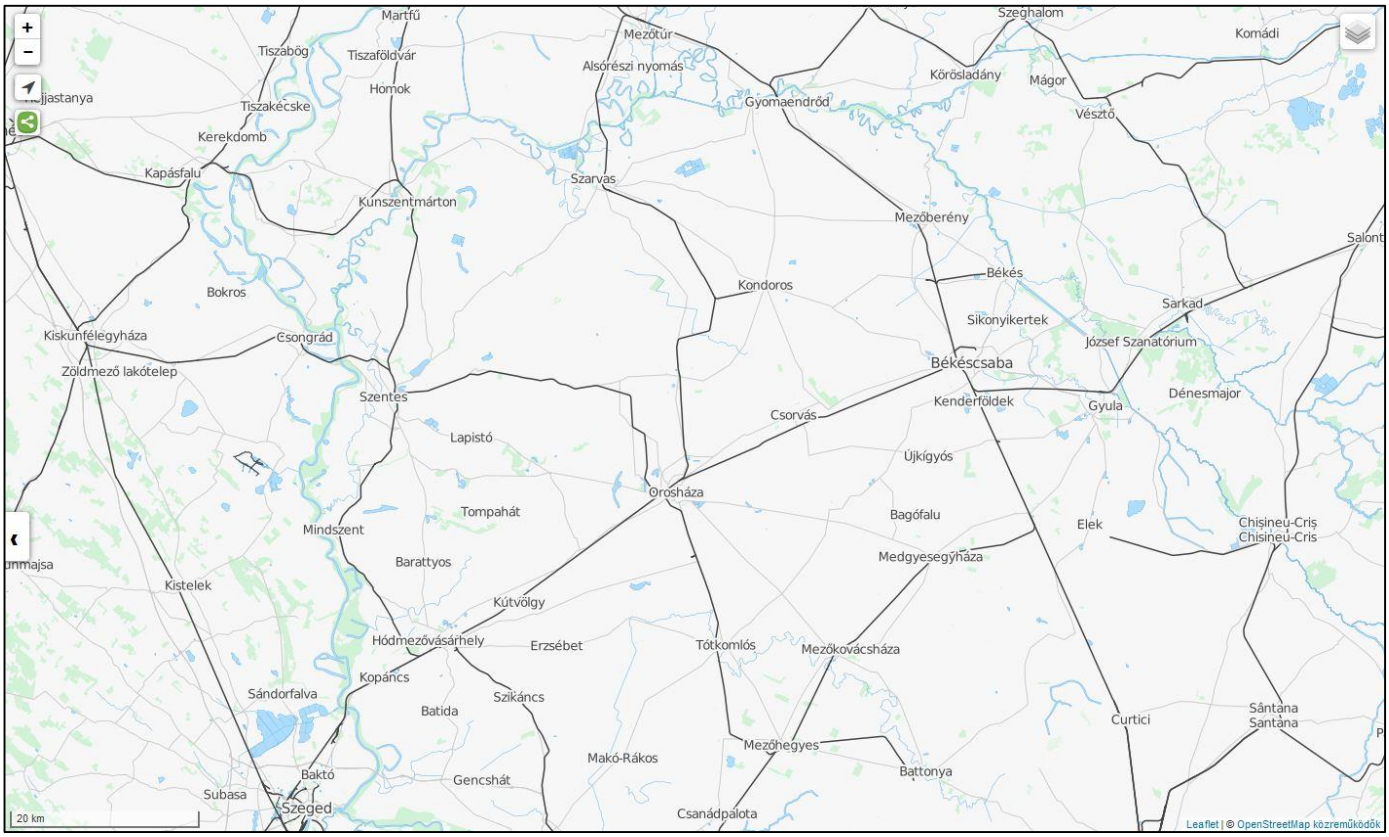
Távolsági autóbuszok	**munkanapi járatszám [járat/nap/irány]**
Orosháza induló állomás	146
Orosháza köztes állomás	53
Orosháza végállomás	146
Összesen	345

23. táblázat: Átszállás nélkül elérhető városok (2015.)

Városok	**Napi járatszám Indul/érkezik**	**Menetidő**
Békéscsaba	26/26	0:44-1:25
Budapest	6/6	3:25-4:15
Debrecen	3/4	2:44-3:55
Dunaújváros	1/1	4:40
Gyula	2/2	1:10-1:39
Hajdúszoboszló	1/1	4:24-4:25
Kecskemét	8/8	2:05-2:55
Miskolc	0/1	4:30
Pécs	3/3	4:30-5:05
Szarvas	9/10	0:40-0:57
Szeged	12/11	1:05-1:25
Szentes	13/9	0:45-1:30

1.15.3.2 Vasúti közlekedés

27. ábra: Orosháza térségének vasúti hálózata

Orosháza város vasúti csomópontot képez az ország vasúthálózatában. Országos jelentőségű a Békéscsaba-Szeged vasútvonal, amelyen az engedélyezési sebesség emelését és a villamos vontatás bevezetését célzó beavatkozást tervez a MÁV Zrt. A villamosítás kapcsán szükség lesz a távlatban főúttá váló Szentesi átkötő út (jelenleg 4447. j. út) és a folytatásában megépülő 47-es út D-i elkerülő szakasz vasúti külön szintű átvezetésére.

A vasútvonalak adatait a 28. ábra és a 24-25. táblázat tartalmazza.

28. ábra: Orosháza vasútállomásai és megállóhelyei

24. táblázat: Orosháza vasúti távolsági közlekedésének viszonylatai (2015.)

Vonal száma	Viszonylat
125	Mezőtúr–Orosháza–Mezőhegyes
135	Szeged–Békéscsaba
147	Kiskunfélegyháza–Szentes–Orosháza

25. táblázat: Orosháza vasúti állomások és megállóhelyek forgalmi adatai (2015.)

Állomás neve	Vonal száma	Munkanapi járatszám [járat/nap]
Orosháza	125, 135, 147	67
Orosháza felső	125	20
Orosháza-Üveggyár	125	20
Kiscsákó	125	19
Orosházi tanyák	135	20
Gyopárosfürdő	147	4

Vasúti-közúti keresztezések

Különszintű

- a 47. sz. elkerülő úton a 4406 j. út és 147 sz. vasútvonal felett
- a 47. sz. elkerülő úton a 4404 j. út és 125 sz. vasútvonal felett
- Huba utcán az Orosháza állomási vágányok felett

Szintbeni keresztezés fény- és félsorompóval biztosítva

- 474 j. út és 135 sz. vasútvonal
- Észak utca és Orosháza állomási vágányok
- Huba utca és Orosháza állomási vágányok
- 474 j. út és 125 sz. vasútvonal

- Szentesi út és 125 sz. vasútvonal
- Szentesi út és 135 sz. vasútvonal
- Szentesi út és 147 sz. vasútvonal kétszer
- Gyopárosi út és 147 sz. vasútvonal

Az Észak utcai átjáró fő problémája, hogy a vasútüzemi mozgások miatt a sorompó időnként indokolatlanul hosszú ideig van lezárva. Ennek a felülvizsgálatára szükséges közbenső egyeztetés az Önkormányzattal és a MÁV-val, hogyan csökkenthető a lezárás időtartama. **Hiányzik a korrekt gyalogos és kerékpáros átvezetés** az állomás közelében az északi és déli városrész összekötése érdekében.

1.15.4 Kerékpáros közlekedés

26. táblázat: Eurovelo szakaszok

Az Európai Kerékpárút Hálózat (EuroVelo) részét képező útszakaszok	
Utca/út	Kerékpárút típusa
Vásárhelyi út (474 j. út Hódmezővásárhely felől)	Egyoldali kerékpárút és gyalog-kerékpárút
Kossuth tér	Egyoldali kerékpárút
Rákóczi út	Egyoldali kerékpárút és gyalog- és kerékpárút
Széchenyi tér	Egyoldali kerékpárút
Győri Vilmos tér	Egyoldali kerékpárút
Mikszáth Kálmán utca	
Szabadság tér	Gyalog- és kerékpárút
Bajcsy-Zsilinszky utca (4427 j. út Mezőhegyes felé)	Egyoldali kétirányú kerékpárút

27. táblázat: Önálló vonalvezetésű kerékpárút és gyalog kerékpárút (közös nyomvonalon)

Bajcsy-Zsilinszky utca	Szarvasi út
Csorvási út	Széchenyi tér
Győri Vilmos tér	Szentesi út
Huba utca	Szőlő körút
Kossuth tér	Tass utca
Rákóczi út	Vásárhelyi út

Kerékpársáv

- Csorvási út
- Szarvasi út
- Lehel utca
- Szabadság tér

Turisztikai kerékpárút

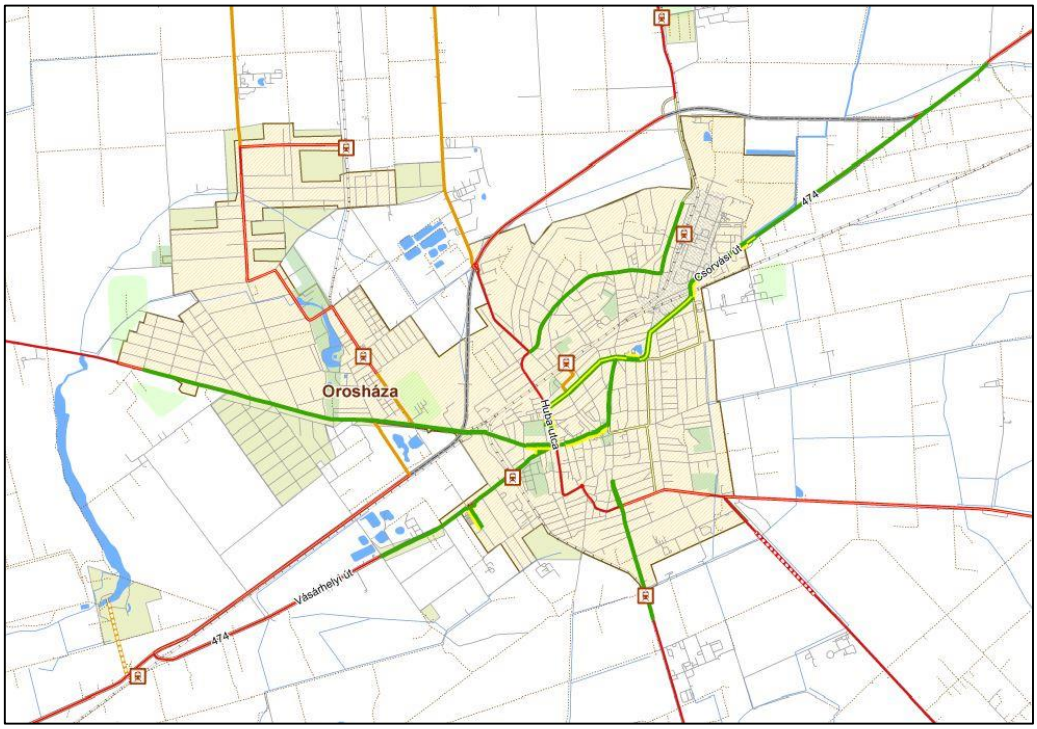
Engedélyezett tervek állnak rendelkezésre az Orosháza - Kardoskút közötti szakaszon a közút mellett kiépítendő kerékpárútra.

Térségi jelentőségű külterületi kerékpárutak - csatlakozva a belterületi hálózathoz

- 474. j . út mellett Békéscsaba felé
- 474. j . út mellett Hódmezővásárhely felé

Az S -1 jelű szakági vizsgálati-javaslati melléklet szerint:

39. térkép: Orosháza kerékpárút hálózat az országos KENYI nyilvántartásban

zöld: kerékpárút, *sárga:* kerékpársáv, *piros:* nagyforgalmú út, *narancs:* kisforgalmú út, *szürke:* közúton tiltott kerékpározás

1.15.5 Parkolás

A belvárosi forgalomvonzó létesítmények parkoló ellátottsága megfelelő. Az Önkormányzat nem tervezi fizető parkoló övezet bevezetését.

1.16 Közművek állapota és energiahatékonyság

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Ivóvíz ellátás

Vízbázis

Kezdetben (kb. 1960-tól) a város területén lévő, Dózsa vízmű mélyfúrású (60-200 méter mélységű) kutjai látták el a várost vízzel. 1996-tól a vízminőségi követelmények szigorodása és a különböző vízkezelési technológiák elkerülése miatt olyan vízbázisokat kerestek, amelyek minőségileg kielégítőek voltak és kezelés nélkül megfeleltek a vízminőségi EU-s szabványnak. Így jött létre a Maros hordalékkúpra telepített regionális vízbázis Csanádapáca és Kaszaper térségében, 60-100-200 méter mélységű kutak fúrásával. Jelenleg ehhez a vízbázishoz (víztermelő telephez) kapcsolódik Orosháza is távvezetéken keresztül. A Dózsa vízmű kútjai ma már használaton kívül vannak (csak tartalékként maradtak meg, végszükség esetére). A Dózsa vízmű területén helyezkedik el egy 1000 m^3 térfogatú tároló medence, amely fogadja a regionális vezetéken érkező vizet. Az Orosháza felé dolgozó gépház kapacitása 11000 m^3/d. A Dózsa vízmű területén lévő hálózati szivattyúk rugalmas kapacitással elégítik ki a város vízigényét, ami jelenleg kb. 7 350 m^3/d.

Víztárolás
A vízellátó rendszerekben Ideális a vízfogyasztás közel 20 %-ának megfelelő mennyiségű tároló kapacitással rendelkezni. Orosházán az 1000 m^3 alsó (medencés) és 1500 m^3 felső (víztornyos) tárolt vízmennyiség ezt a feltételt kielégíti.

Hálózat
Orosháza város vezetékes vízellátó hálózatának kiépítése 1960-as években kezdődött, amikor egy-egy artézi kúthoz kapcsolódó körzeti ellátást fokozatosan felváltotta a központi vízmű telepről (Dózsa vízmű) történő egységes hálózati rendszer. Így a városi hálózat egyes részei ma már 50 évesek is lehetnek. A kezdeti építési időszakban a vezetékek azbesztcement anyagú csövekből készültek. A hálózat 50-60 %-ban még ma is azbesztcement csőből áll. Ezek állapota, törés érzékenysége ma már nem megfelelő, ezért fokozatosan cserélik azokat. A KEOP vízminőség javító projekt keretén belül 2015 év végéig 4 km azbesztcement vezeték cseréje történik meg KPE csőre és kb. 1000 db. vízbekötést is felújítanak a kapcsolódó aknák és szerelvényekkel együtt. A hálózati nyomás 4,4-3,0 bar, a víztoronytól való távolság függvényében. Helyi nyomásfokozót csak Tas utcában alkalmaznak a 7 és 10 emeletes házak megfelelő nyomáson történő ellátása érdekében.

A városi hálózathoz kapcsolódóan - egy 300 mm vezetéken keresztül- látják el Gyopárosfürdő, Rákóczitelep, Újosztás, Szentetornya, Gyökeres városrészek területét is. Ezen településrészek biztonságos ellátását szolgálja, hogy a Nagymágocsra haladó regionális vezetékre egy helyen csatlakozási pont épült ki az orosházi jelenlegi vízellátó rendszerhez.

A városi összekapcsolt elosztó hálózat hossza: 175 700 m, bekötő vezeték 85 000 m.

Orosháza város **külterületén lévő sűrűbben lakott helyek**, majorok, úgymint Pusztaszenttornya, Kiscsákó, Tatársánc, Monori tanyák vezetékes vízellátása a regionális vezetékhez kapcsolódóan, leágazással történik. A vezetékek kiépítése folyamatban van. 2015-ben átadásra kerülnek.

A város közigazgatási területén keresztülhaladó **regionális vezetékek:**

- Pusztaföldvár –Orosháza vezeték (ezen érkezik a víz a Dózsa vízmű telepre)
- Orosháza-Kardoskúti vezeték (erről kap vizet Tatársánc egy leágazással.)
- Nagyszénás-Szarvasi regionáis vezeték
- erről ágazik le az Árpádhalom- Nagymágocsi ág, amely egy ponton csatlakozik a Orosháza meglévő hálózatához(Gádorosi út)
- Erről ágazik le a Pusztaszentetornyát ellátó vezeték
- Nagyszénásnál erről a vezetékről ágazik le a Kiscsákót ellátó ág is
- A monori tanyákat ellátó vezeték közvetlenül az orosházi hálózathoz csatlakozik

A regionális rendszerről, az ellátó vezetékek és elosztóvezetékek kiépítésével 142 ingatlan kapcsolódik be a vezetékes vízellátásba és mintegy 300-350 fő kap egészséges ivóvizet.

Vízfogyasztás:
A város belterületi **lakosság**ának átlagos vízfogyasztása kb. 1 450 000 m^3 év, ami **3 970 m^3/d** és 30 000 lakossal számítva kb. 130 l/fő/d.

Intézményi átlagos vízfogyasztás: 290 000 m^3/év, azaz **790 m^3/d**

Ipari átlagos vízfogyasztás: 945 000 m^3/év, ami 2 590 m^3/d-nak felel meg. (ez mennyiség csak a hálózatról vett ipari vízfogyasztást tartalmazza.) A városban több ipari üzem saját mélyfúrású kútjából elégíti ki ipari vízigényének nagy részét, amely nem igényel EU. szabványnak megfelelő vízminőséget (pl. hűtővíz, mosóvíz).

A regionális rendszerről vett víz mind összesen: 7 350 m^3/d

Víztisztítás
A vízellátó rendszerben jelenleg nem alkalmaznak víztisztító technológiát, a szolgáltatott víz minősége megfelel az átmeneti kritériumoknak a vízminőség javító program megvalósulásáig.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés, csatornázás

Csatornahálózat
A város csatornázásának kiépítése 1970-es években kezdődött a közintézmények a városközpont csatornázásával és folytatódott a többszintes házgyári technológiával épített lakóházak megépítésével egy időben. A kezdetben kiépített csatornahálózat elválasztó rendszerű, körzetesített, átemelőkhöz kapcsolódó gravitációs. Hossza kb. 85 km, amelyhez 6 db főátemelő és 22 db körzeti átemelő tartozott. A város EU pályázati (KEOP-1.2.0/2F/09-2010-0070) és saját erős pénzforrásokból 2013 -2015 években ütemezett csatornafejlesztési programot hajtott végre, amely újabb kb. 60 km. csatorna megépítést jelentett. Az utóbbi csatornafejlesztés is elválasztó rendszerű és ugyan csak körzeti átemelős, amely illeszkedik a meglévő gravitációs hálózathoz. Az utóbbi években épített csatornákkal a régi városrész korábban még nem csatornázott része, a Szőlő városrész, Szentetornya, Rákóczi telep, Gyökeres is csatornázott lett. Az Újosztás pedig részben a sűrűbben beépített részeken kapott csatornát. A kiépített csatornahálózat hossza a fejlesztések után 164 980 fm. gravitációs csatorna, 498 fm. gyűjtő nyomócső és 30 616 fm. nyomócső. A pályázat keretén belől felújították és biofilterrel látták el a régi városrész átemelőit is.

A jelenlegi kiépítettség után 7 db. fő átemelő és 55 db. közbenső átemelő üzemel a városban.

További fejlesztések:
A KEOP pályázati tervvel nem érintett területeken (Gyopáros üdülőtelep) a csatornázás ugyancsak körzetesített gravitációs szennyvíz csatornázási rendszer megvalósítása javasolt, csatlakozva a meglevő rendszerekhez.

Orosháza Város külterületén gazdaságos beruházással nem kivitelezhető a szennyvízcsatornázás és tisztítás, ezért az itt található tanyaközpontok, majorok, farmok, tanyák egyedileg, vagy egymáshoz kapcsolódóan közműpótló berendezéseket kell, hogy alkalmazzanak. A megvalósítások feltételeit az „Egyedi Szennyvízkezelés Nemzeti Megvalósítási Program” részletesen szabályozza a 174/3003. (X.28.) Kormányrendeletben.

Szennyvíztisztítás
Orosháza szennyvíztisztító telepe a város DNy-i részén helyezkedik el. A régi telep kiépítése a város csatornázásával egy időben kezdődött, 1972-ben helyezték üzembe 2 200 m^3/d kapacitással. Az évek során többször bővítették és 2004-ben a kapacitása 6 630 m^3/d-re emelkedett. A biológiai tisztítás mellett nitrogén és foszfor lebontással is rendelkezett és fogadta a szippantott szennyvizeket is. A tisztító telepre a korábbi 6 db. helyett, a hálózat bővítés miatt, 7 db. főátemelő juttatja el szennyvizet.

A KEOP pályázat kertén belül, a csatornahálózat fejlesztésével egy időben, megvalósult a szennyvíztisztító telep átépítése is a megnövekedett szennyvízmennyiségnek megfelelő kapacitásra. Az új telep kapacitása 7 340 m^3/d. A tisztítási technológia tervezésénél figyelembe vették azt a tisztítási határértékeket, ami az időszakos vízfolyásra vonatkozik.

Az alkalmazott tisztítási mód: Eleveniszapos biológiai tisztítás, szimultán nitrifikációval, denitrifikációval szerves anyag eltávolítással szimultán vegyszeres foszfor kicsapással, a szükséges recirkulációkkal. keveréssel. Befogadó a Bónumi belvízcsatorna.

Az új telep a régi telep helyén, annak fokozatos elbontásával és területének bővítésével épült meg. Az új telep korszerű technológiája, az iszapkezelés a lakott résztől távolabbra történő helyezése lehetővé tette, hogy ne kelljen a környéken beépítési korlátozást előírni. A telepen új szippantott szennyvíz fogadó is létesült, amely a szennyvíz fogadásán túlmenően a járulékos létesítményeivel biztosítja a beérkező szennyvízmennyiség mérését, minőségének ellenőrzését.

A tisztítási technológia és műtárgyai
Az alkalmazott tisztítási technológia eleveniszapos biológia i tisztítás nitrifikációval, denitrifikációval és foszfor eltávolítással.

- gépi rács
- homokfogó, zsírfogó
- előülepítő
- egyesített biológiai tisztító műtárgy (levegőztető)
- utóülepítő
- fertőtlenítő (hatósági előírás esetére)
- iszapkezelés (fölösiszap elvétel, iszapsűrítő, iszapvíztelenítő, rothasztó, komposztáló).

A kiépült tisztítómű a szennyvíztisztítás teljes vertikumát tartalmazza.

1.16.1.3 Csapadékvíz elvezetés

Orosháza belterülete csapadékvíz-elvezetés szempontjából három nagytérségi belvízrendszerhez kapcsolódik.

- 11.06. Mártély-Tisza-Maros-zugi belvízvédelmi szakasz (Kakasszéki csatornán keresztül)
- 11.07. Sámson-Élő-vízi belvízvédelmi szakasz (Aranyadéri főcsatornán keresztül)
- 11.08. Szentesi belvízvédelmi szakasz (Mágocséren keresztül)

Ezek a főcsatornák, illetve a hozzájuk kapcsolódó mellékcsatornák fogadják a városban keletkező és a városi csapadékcsatorna rendszer által levezetett csapadék vizeket.

A régi városrész rendelkezik csapadékvíz elvezető hálózattal, amely közvetlenül a Szula-laposi csatornába és a Keleti övárokba csatlakozik. A Szula-laposi csatorna felé és a Keleti övárok felé is három-három főágon jut el a csapadékvíz. A két befogadó csatornában összegyűlt csapadék és belvizeket az orosházi szivattyútelepen emelik át az Aranyadéri főcsatornába az árapasztó csatornán keresztül.

A meglévő belterületi csatornák részben zárt részben nyílt szelvényűek. A mai igényeknek már nem mindenhol felelnek meg. Részben azért, mert megnövekedtek a burkolt felületek a városban. A csatornák kiépítése óta intenzívebbek a záporok, a csatornák meghibásodtak (pl. gyökérbenövések), feliszapolódtak. Néhol elleneséssel rendelkeznek, nincs egyenletes lejtésük. Gyakori, hogy a nyílt árkoknál nem megfelelő méretűek e bejárók alatti átereszek, vagy nem megfelelő szintre helyezték azokat. Így nagy záporok esetén gyakoriak az elöntések a főtéren és egyéb helyeken is (Könd u.). A meglévő csapadékelvezető rendszerhez 6 db állandó, vagy ideiglenes jelleggel üzemelő átemelő is tartozik, amelyek segítik a belvizek mielőbb levezetését. A város önkormányzata rendelkezik üzemeltetési vízjogi engedéllyel a meglévő csatornákra, valamint olyan belvízvédelmi kárelhárítási tervvel, ami havária esetre szól.

Közvetlen, élő probléma a Főtér vízelvezetése. Ahova nemcsak a helyi vizek folynak össze, hanem a Kossuth u, Táncsics u. és Kígyó utcai gyűjtő csatornák által szállított, de a Dózsa György utcai főgyűjtő csatorna rossz állapota miatt lefolyni nem tudó zápor vizek is. Ezekre rövidtávú, azonnali kárelhárítási javaslatok születtek, de végleges megoldás még várat magára. Hasonló jelenség állt elő a Kond utcai tömb belsőben, ahol szintén az elvezető csatornák meghibásodása, eldugulása okozta a problémát Erre konkrét megoldásokat adott a tervező.

Szőlő városrész. Alapvetően nem belvízveszélyes terület. Nincs is kiépített, összefüggő csatornahálózat. A főbb utak mentén szikkasztó árkok vannak. A mélyebb fekvésű Nádor utcában pedig zárt csatorna, amely a Kakasszék-Szentetornyai csatorna 3. sz. oldalágába csatlakozik.

Szentetornya–Gyökeres városrészen csapadék csatorna nem üzemel, egyes utcákban szikkasztó árkok találhatók. A térség mélyebb fekvésű részeire már elkészültek a nyílt árkos vízelvezetési tervek, de még nem valósultak meg.

Gyopárosfürdő területén sincs kiépített csapadékvíz-elvezető csatornahálózat, elszórtan szikkasztó árkok előfordulnak. A korábban elkészült szabályozási tervben az elvezetési javaslat szerint a tórendszer folyamatos vízutánpótlásának biztosítására a csapadékvizet szikkasztó árkokkal érdemes helyben tartani, kivéve a nagy burkolt felületek (parkolók, utak), vagy sűrűn lakott részeket (szállodasor). A központi részen összegyűlő csapadékvizeket zárt csapadék csatorna szállítja a tórendszerbe, mint közvetlen befogadóba. a tórendszer a Kerek tavon, a Kerektói nyílt csapadék csatornán keresztül a Kakasszék-Szentetornyai főcsatorna i. oldalágához kapcsolódik.

Rákóczitelep-Újosztás területén csak szikkasztó árkok találhatók. A térségről lefolyó csapadékvizek befogadója a Kakasszék-Szentetornyai főcsatorna 1. számú oldalága és a Gyopárosi tórendszer lehet. Az Újosztás vizeinek elvezetése is a tórendszer felé célszerű.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Elektromos energiaellátás

Nagyfeszültségű (120 - 400 kV) hálózat:
A települést több nagyfeszültségű légvezeték hálózat is érinti:

MAVIR Zrt. hálózatok:
A város északi külterületi részén megépült a Szeged (Paks) - Békéscsaba 400 kV-os légvezeték, amely térségi jelentőségű, a térség villamos energiaellátásának biztonságosabb üzemvitele céljából létesült.

EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. hálózat:
Szeged – Hódmezővásárhely – Orosháza – Békéscsaba 120 kV-os légvezeték. A város elektromos energiaellátása távlatban erről a Szeged - Orosháza - Békéscsaba 120 kV-os légvezetékről biztosított. A légvezeték először az Üveggyári 120/6 kV-os állomáshoz csatlakozik. Az Üveggyár után van a DÉMÁSZ 120 kV-os csatlakozása. A leágazás végpontján, a Békéscsabai út mellett van a várost ellátó EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. tulajdonú 120/20 kV-os alállomás. A 120 kV-os hálózat a DÉMÁSZ alállomásba való csatlakozást követően Békéscsaba irányába halad tovább.

Nagyfeszültségű transzformátorállomások:
Orosháza EDF DHE 120/20 kV-os alállomás:
A város és a környező települések villamos energiaellátását szolgálja az EDF DHE Kft. tulajdonú 120/20 kV-os alállomás. A Békéscsabai út mellett levő állomáson két 120/20 kV-os

transzformátor üzemel, amely a jelenlegi és a közeltávlati energiaigényt biztosítani tudja. Az alállomás automatizált, kezelőszemélyzet nélküli állomás.
Az alállomásból légvezetékes hálózatok indulnak. Ezeknek a 20 kV-os légvezetékeknek az állomás közvetlen környezetében lévő, induló szakasza földkábeles.

Üveggyár 120/6 kV-os állomás

Az Üveggyár területén két cég található: a Guardien Hunguard Rt. (Síküveggyár) és az Egyesült Magyar Csomagolóüveg Kft. (Öblösüveggyár). A 120/6 kV-os állomás az Egyesült Magyar Csomagolóüveg Kft. tulajdona, és csak a két üvegipari cég létesítményeinek energiaellátását szolgálja. Az állomásból, a telken belül 6 kV-os földkábeles hálózat van kiépítve a meglévő 6/0.4 kV-os transzformátorállomásokhoz. A rendszerről közvetlen 6 kV-os motor is üzemel.

Középfeszültségű (20 kV) hálózat:

Az Orosháza 120/20 kV-os alállomásból induló 20 kV-os légvezetékek:

1./ Békéscsaba 20 kV: A 47 sz. úttal párhuzamosan haladva, csak külterületi transzformátor-állomásokat lát el, és Békéscsaba irányába haladva, további települések villamos energiaellátását biztosítja.

2./ Pusztaföldvár 20 kV: Az állomásból délkeleti irányban haladva csak a környező települések ellátását szolgálja.

3./ Olaj I. 20 kV: Idegen, MOL tulajdonú vezeték. A pusztaföldvári olajkutak és gyűjtőállomások villamos kiszolgálását biztosítja.

4./ Olaj II. 20 kV: Idegen, MOL tulajdonú vezeték. A kardoskúti olajipari létesítmények ellátására létesült.

5./ Tótkomlós 20 kV: A város déli területein lát el orosházi transzformátorállomásokat és Tótkomlós irányába halad tovább.

6./ Mezőhegyes 20 kV: A vezeték jellemzően a környező települések ellátására épült, és csak néhány külterületi orosházi transzformátorállomás csatlakozik a hálózatra.

7./ Város II. 20 kV: Az eredeti Város II. 20 kV-os légvezeték induló szakasza, a mezőkovácsházi útig az Ipari Park villamos energiaellátásának biztosítására kétrendszerű szigetelt vezetékre épült át. A mezőkovácsházi úttól a hálózat hagyományos légvezetékként halad tovább. Ez a légvezeték külterületi és belterületi transzformátorállomásokat vegyesen lát el, majd végpontján 20 kV-os ívet alkot a Szőlői 20 kV-os légvezetékkel.

8./ Ipari Park I. 20 kV: Az alállomástól a Város II. vezetékkel közös oszlopsoron kétrendszerű szigetelt légvezetékes hálózat van építve. A mezőkovácsházi úttól a hálózat földkábelben folytatódik. A kábel az Ipari Park belső útjai mellett haladva ÉHTR transzformátorállomásokat lát el.

9./ AKG 20 kV: Ez a 20 kV-os légvezeték eredetileg 35 kV-os célvezetékként épült az Alföldi Kőolajipari Gépgyár részére, és a vezeték ma 20 kV-on üzemel.

10./ Város III. 20 kV: Erre a 20 kV-os légvezetékre kizárólag belterületi transzformátorállomások csatlakoznak. A légvezeték az Ipartelepen keresztülhaladva jut el a belváros területére. A hálózat Móricz Zsigmond utcai végpontjától a belvárosi lakótelepek irányába 20 kV-os földkábel halad tovább. A légvezetékes hálózat másik belvárosi végpontja a Város I. 20 kV-os légvezetékkel ívet alkot.

11./ Város I. 20 kV: A hálózat az északkeleti iparterületen és a város keleti peremterületén légvezetékként halad végig. A légvezeték a Lehel utcában 20 kV-os kábellel halad tovább a belváros irányába. A légvezetékes hálózat másik végpontja a Város III. 20 kV-os vezetékkel ívet alkot.

12./ Petőfi u. 20 kV: A vezeték induló szakasza az Ipartelepen légvezetékként halad és az ipari terület transzformátorainak egy részét látja el. A hálózat még az ipari területen, az Üveggyár bejárata közelében földkábelbe megy át. A földkábeles 20 kV a Petőfi utcán végighaladva csatlakozik a belvárosi 20 kV-os kábelívekhez.

13./ Üveggyár I. 20 kV: Eredetileg ez a légvezeték kizárólag az Üveggyár részére épült 35 kV-os vezeték volt. Amikor az Üveggyár részére 120 kV-os légvezeték és saját 120/6 kV-os alállomás létesült ez a vezeték feleslegessé vált. A vezeték új funkciót kapott. A légvezeték végpontjától földkábel indul a Mezőgép transzformátorállomáshoz, biztosítva a Mezőgép kétirányú ellátását.
14./ Üveggyár II. 20 kV: Az Üveggyári 120/20 kV-os állomás megépülése után ez a vezeték is feleslegessé vált. A vezeték eredetileg 35 kV-ra épült.
15./ Szőlői 20 kV: A 120/20 kV-os alállomásból nyugati irányba induló légvezeték a város északi és nyugati belterületi részeit látja el energiával. A vezeték Bajnok utcai végpontja a belvárosi 20 kV-os földkábeles hálózathoz csatlakozik. A légvezetékes hálózat másik végpontja a Város II. 20 kV-os vezetékkel ívet alkot.
16./ Székkutas 20 kV: A Székkutas 20 kV-os légvezeték a város északi külterületét, valamint Gyopáros, Szentetornya és Rákóczitelep transzformátorait látja el energiával. Rákóczitelep után a 20 kV-os légvezeték Székkutas irányába halad tovább.
17./ Szentes 20 kV: A nyugati irányba haladó Szentes 20 kV-os légvezetékre külterületi transzformátorállomások csatlakoznak, majd a hálózat Szentes felé haladva a környező települések energiaellátását szolgálja.
18./ Gádoros 20 kV: A vezeték a Szentesi 20 kV-os vezetékkel kezdetben egymás mellett haladva külterületi transzformátorállomások ellátását biztosítja, majd Gádoros irányában további településeket lát el villamos energiával.
19./ Nagyszénás 20 kV: A Nagyszénás 20 kV-os légvezeték a város északi külterületi részén levő transzformátorállomásoknak és a környező településeknek biztosít elektromos csatlakozást.
Orosházához tartozik a távoli Kiscsákó területe is. Ezen a területen 3 db transzformátor-állomás található. Ezek az állomások az energiaellátást a Nagyszénás 20 kV-os légvezetékről kapják.
A 20 kV-os vezetékeknek az alállomásból induló szakasza földkábeles, majd ezek a hálózatok légvezetékként haladnak tovább.
A város belvárosi területén a 20 kV-os hálózat teljes egészében földkábeles. Ezek a kábelek a külső területek felől érkező 20 kV-os légvezetékek folytatásaként megépült kábelívek, amelyek két 20 kV-os légvezetéket kötnek össze. Ezek a kábelívek mindkét irányból elláthatók, így a belváros ellátásának biztonsága jó.

d./ Transzformátorállomás:
A külterületi transzformátorállomások a légvezetékes 20 kV-os hálózathoz igazodóan oszlop transzformátorállomások.
A belterület azon részein, ahol a 20 kV-os hálózat földkábeles a transzformátorállomások vagy épületbe telepített, vagy önálló betonházas típusúak. Az elmúlt néhány évben a belterületen épültek olyan transzformátorállomások, amelyek a légvezetékes hálózatról földkábeles csatlakozással épült, úgynevezett végponti önálló betonházas típusúak.

e./ Kisfeszültségű hálózat:

A külterületi szakaszokon a meglevő 0,4 kV-os hálózat légvezetékes illetve légkábeles, és az új építésű hálózatok is betonoszlopos légkábeles rendszerűekre épültek.
A külterületi szakaszokon a meglevő 0,4 kV-os hálózat légvezetékes illetve légkábeles, és az új építésű hálózatok is betonoszlopos légkábeles rendszerűekre épültek.

Belterületen a családi házas területen a meglevő kisfeszültségű hálózat többségében légvezetékes. Kis hányada légkábeles kialakítású. A belterület többi részén a 0,4 kV-os hálózatok földkábellel épültek meg.

f./ Közvilágítás:

A Város teljes területén a közvilágítás korszerűsítése kb. húsz évvel ezelőtt történt. A Város területén többnyire Nátriumlámpás lámpatestek, illetve kompakt fénycsöves ALTRA tip. lámpatestek üzemelnek. „LED" korszerűsítés nem történt.
A Város teljes területén a közvilágítás korszerűsítése kb. húsz évvel ezelőtt történt. A Város területén többnyire Nátriumlámpás lámpatestek, illetve kompakt fénycsöves ALTRA tip. lámpatestek üzemelnek. „LED" korszerűsítés nem történt.

Beépített lámpatestek és teljesítményeik:
- Nátriumlámpás lámpatestek: 2635 db,
- Kompakt fénycsöves lámpatestetek: 1916 db

Az összes beépített teljesítmény: 379,8 kW

1.16.2.2 Gázellátás

Gázátadó állomások: Orosháza város a Kardoskút-Orosháza közt 2 db párhuzamos nyomvonalon futó DN300-as nagynyomású földgáz szállító vezetékekről kap földgázt az Üveggyári gázátadó állomásról, ill. Bogárzói gázátadó állomásokról. Mindemellett ugyanezen a szállítóvezetékek meghosszabbításáról közvetlenül az FGSZ Zrt. ellátja a Síküveggyárat, és az Öblösüveggyárat is földgázzal.

Üveggyári gázátadó állomás: Kiadási nyomás: 6 bar

Tulajdonos és üzemeltető: FGSZ Zrt. (Földgázszállító Zrt.)

Innen történik az Üveggyári gázfogadó, a Juszt Zsigmond u.-i és Gádorosi úti gázfogadó, valamint a Petőfi Tsz. földgázellátása.

Bogárzói gázátadó állomás: Kiadási nyomás: 3 bar

A Bogárzói átadó állomás közvetlenül 3 bar-on, középnyomáson ad ki. Itt az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.-nek gázfogadó állomása nincs. Innen történik Orosháza Alsótanyák, az Új Élet Tsz. és az Állami Gazdaság sertéstelepének gázellátása, valamint a Bajcsy Zsilinszky u.-án keresztül a város déli megtáplálása.

Nagyközépnyomású (6 bar) külterületi gázelosztó vezeték:

Tulajdonos és üzemeltető: Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.
Az Üveggyári gázátadó állomástól a Magyar Aszfalt nyomásszabályozója, a Gádorosi úti gázfogadó, a Just Zsigmond u-i gázfogadó, és a Petőfi MGTSz. gázellátására.

Adatok: gerincvezeték: 12.663 m
leágazó vezeték: 27 m

Elsősorban a város földgáz ellátására és egy mezőgazdasági telephely ellátására szolgált, de idő közben az aszfaltkeverő és néhány külterületi ingatlanok gázellátása is innen történik.

Üveggyári Gázfogadó állomás:

Tulajdonos és üzemeltető: Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.
Fogadó állomás a város belterületének határánál a 47-es (Csorvási út) mellett található.
Típus: Fiorentini, 6/3 bar nyomásfokozatú, névleges teljesítménye: 3000 m3/h

Gádorosi úti gázfogadó állomás:

Tulajdonos és üzemeltető: Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.
Fogadó állomás a város belterületének határánál, a Szent István út – Gádorosi út találkozásánál található.
Típus: KÖGÁZ, 6/3 bar nyomásfokozatú, névleges teljesítménye: 1500 m^3/h

Just Zsigmond úti gázfogadó állomás:

Tulajdonos és üzemeltető: Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.
Fogadó állomás a város belterületének határánál a Just Zsigmond utcán található.
Típus: KÖGÁZ, 6/3 bar nyomásfokozatú, névleges teljesítménye: 1500 m³/h

Alaphálózat:

Tulajdonos és üzemeltető: Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.
A város alaphálózata 3 bar-os középnyomású körvezeték hálózatból, 7 db körzeti nyomásszabályozó állomásból, és 0.03 bar-os kisnyomású körvezeték hálózatból tevődik össze. A gázelosztó alaphálózat az 1970 - es évek elején épült ki, akkor még acél anyagú vezetékekből, majd azt követő fejlesztések során bővült a hálózat a külsőbb területek ellátására is. A bővítések már PE anyagú gázvezetékekből valósultak meg és tervezett formában, évenkénti ütemezésben mostanra már az acélvezetékek rekonstrukciója is teljes egészében megtörtént PE anyagúra.
Körzeti nyomásszabályozó állomások:

- Mikes u.: Fiorentini típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat
- Előd u.: KÖGÁZ típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat
- Március 15.-e tér: KÖGÁZ típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat
- Szabadság tér: Fiorentini típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat
- Bercsényi u.: Fiorentini típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat
- Kossuth tér: Fiorentini típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat
- Mező u.: Fiorentini típus, 3/0.03 bar nyomásfokozat

A középnyomású rendszer főleg a város külsőbb területeit, kertvárosias és ipari városnegyedeit szolgálja ki, míg a kisnyomású vezetékhálózat a belváros és a lakótelepi városnegyedek gázellátására épült ki. Ezeken keresztül látják el az alábbi gázfogyasztókat.

Összes fogyasztói létszám:	***13.727 db***
Ebből 20 m^3/h alatti (lakosság és kisvállalkozás):	12.242 db
Átalánydíjas (mérő nélküli, lakossági):	1.253 db
20 – 100 m^3/h között (középvállalkozás):	125 db
101 - 500 m^3/h feletti (nagyvállalkozás):	90 db
500 m^3/h feletti (ipari):	17 db

A folyamatos fejlesztések eredményeként Orosháza város magjában szinte minden utcában (ahol értelmezhető a gázfelhasználás) van gázelosztó vezeték, és itt már minden lakóingatlan vagy már ellátott, vagy közvetlenül ellátható földgázzal. A peremkerületekben, Szentetornyán, Rákóczi telepen és Gyopároson is – lakossági igény alapján – nagy százalékban épült ki gázelosztó vezetékhálózat, ahonnan az ingatlanok ellátottak, ill. közvetlenül elláthatók.

A gázelosztó vezetékrendszerek adatai:

Középnyomású rendszer:	gerinc vezeték	135.438 m
	leágazó vezeték	51.380 m
Kisnyomású rendszer:	gerinc vezeték	31.973 m
	leágazó vezeték	13.419 m
Anyaga:	PE gázcső	
Fő méretek:	160, 110, 90, 63, 32 és 20	

Az FGSZ Zrt. gázátadó pontjainak és az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. gázfogadó állomásainak, betáplálási vezetékeinek kapacitása távlatban is megfelelő. A központi belterületrészen jelentős gázigényű fejlesztés nem várható, így a gázelosztó hálózat számottevő bővítése, és átalakítása sem.

Az üdülőterületen lévő nagyobb fogyasztók (fürdő, panziók, vendéglők) igényének kielégítése is megtörtént. Az üdülőterület (Gyopáros), Szentetornya, és Rákóczi telep gázelosztó vezetékrendszere az esetleges továbbfejlesztéséről alkalmas, de annak megvalósíthatóságáról a Földgázelosztó eseti szakvéleménye alapján lehet dönteni. Az esetleges nagyobb vezetéképítési igények az érintett ingatlantulajdonosok teljes összefogásával, a várható gázfelhasználás pontos felmérésével, és gazdaságossági számításokkal alátámasztott tanulmányterv alapján kezdeményezhető.

Várható ipari fejlesztés:

A Polgármesteri Hivatal távlati fejlesztési terveiben szerepelt, hogy a Gyártelep u. vonzáskörzetében Ipari Parkot kíván kialakítani kellő vállalkozói igény esetén. Az itt felmerülő átlagos földgáz felhasználási igényeket elvileg ki lehet elégíteni a Gyártelep utcában korábban kiépített DN 160 és DN 90 PE középnyomású gázelosztó vezetékről az igényeknek megfelelő méretűre tervezendő leágazó vezetékkel. Természetesen a konkrét igények alapján, a gazdaságossági számítások eredményeképpen a szükséges gázelosztó vezetékbővítéseket az érintettekkel megkötendő Elosztói Hálózati Csatlakozási szerződések alapján az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. saját hatáskörben lebonyolítja.

1.16.2.3 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Orosháza területén belül a Kórház használ jelentős mértékben napenergiát, továbbá 1 MW-os napelem park áll átadás előtt a Szegedi út melletti külterület-részen. Biogáz erőmű, illetve szélerőmű a város területén eddig nem épült.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

Távbeszélő ellátás:
A város távbeszélő szolgáltatója a INVITEL ZRt. Orosháza vezetékes távbeszélő ellátását a Rákóczi utcai Posta épület területén levő SIEMENS DLU tip. digitális telefonközpont biztosítja. A telefonközpont kapacitása 11500 előfizető, amely jelenleg messze nincs kihasználva. A telefonközponttól jelenleg is több irányban indul optikai kábel.

- Csanádapáca optika,
- Kardoskút optika,
- Gádoros optika,
- Nagyszénás optika,
- Üveggyár optika

A vezetékes telefonhálózat csak a város belterületére terjed ki. A külső peremterületek és Gyopáros, Szentetornya, Rákócztelep távbeszélő ellátása mikrohullámú "DECT" tornyokon keresztül, lokális rádiótelefon rendszerekkel van megoldva.
A "DECT" tornyok közül a gyopárosi és a szentetornyai rendszer a gádorosi optikai kábelről él. A többi "DECT" torony a Posta épülettel szemközti panel tízszintes lakóépület tetején felépített központi "DECT" rendszerhez mikrohullámú összeköttetéssel kapcsolódik. A mikrohullámú rendszerek védelmi sávjában, bizonyos (a távolságtól függő) magasság fölötti épületek nem építhetők. Ezeknek a rendszereknek az építési korlátozása azonban az Önkormányzatnál és a Földhivatalnál nem került bejegyzésre.

Kábeltelevíziós ellátás (telefon és Internet szolgáltatás)

A Város nagy kábeltelevíziós rendszerét a M. Telekom üzemelteti. A jelek a Békéscsabai kábeltelevíziós rendszertől érkeznek optikai kábelen. A jelátvitel az Aradi u. 10 szám alá érkező M. Telekom optikai kábelen történik. Az optikai rendszer végpontja és a rendszer főállomása az Aradi utcai M Telekom épületben van kialakítva. Az Aradi u. 10. szám alá több otikai kábel is csatlakozik:

- Hódmezővásáhaly otika,
- Békéscsaba optika,
- Nagyszénás optika.

Az Aradi utca 10 alatti központtól több irányba van optikai kábel kiépítve, melyek végpontjára "ONU" (Optical Network Unit) optikai vég készülék és optika/elektronikus átalakító vannak telepítve. Az M. Telekom kábeltelevíziós rendszer jelenleg csaknem az egészé város területén (a külső területeket kivéve) üzemel. A hálózat többségében a DÉMÁSZ oszlopsorán haladó légkábeles kiépítésű. A belvárosban is légkábeles a hálózat, amely a tetőkön házról-házra halad. A hálózat fejlesztése folyamatos. A Városban más KTV szolgáltatók is üzemelek.

- TEVETV Kft.:
  KTV és internet szolgáltató
  Címe: Orosháza Bercsényi üzletsor 8.
  Fejállomás helye: Bercsényi utca 18 sz. alatt van.
  A szűkebb környezetében levő, belvárosi többszintes lakóépületek kábeltelevíziós és internet szolgáltatását biztosítja saját hálózattal.
- Veres és Társai Kft.
  KTV és Internet szolgáltató
  Címe: Orosháza Kossuth tér 10 fsz. 4.
  Fejállomás helye: Bercsényi u. 18/A
  A szűkebb környezetében levő, belvárosi többszintes lakóépületek kábeltelevíziós és internet szolgáltatását biztosítja saját hálózattal.
  Szentetornya KTV és Internet szolgáltatását biztosítja saját optikai kábelrendszerén
- Internet-X Magyarország Kft.
  Internet szolgáltató
- Oros-Com Informatikai Szolgáltató Kft.
  KTV és Internet szolgáltató
  Fejállomás helye: Kossuth u. 10.- 12.
  A szűkebb környezetében levő, belvárosi többszintes lakóépületek kábeltelevíziós és internet szolgáltatását biztosítja saját hálózattal.
- Alföld Kábel Kft.
  KTV és Internet szolgáltató
  Címe: Orosháza Tas u. 24.
  Fejállomás: nem rendelkezik saját fejállomással (az Oros-Com fejállomását használja)
  A szűkebb környezetében levő, belvárosi többszintes lakóépületek kábeltelevíziós és internet szolgáltatását biztosítja saját hálózattal.
- Gyopáros Kábeltelevízió Kft.
  KTV és Internet szolgáltató
  Címe: Orosháza Nagyatádi u. 43.
  Gyopáros területén biztosítja a KTV és Internet szolgáltatást.

GSM telefon antennarendszerek:

- Magyar Telekom Nyrt. T-mobil üzletág.
- Telenor (Pannon) Távközlési Zrt.
- Vodafone Magyarország Mobil Távközlési Zrt.

A mobil szolgáltatók a település teljes területét lefedik.

Mikrohullámú rendszer

A város területét több mikrohullámú rendszer érinti.
Az ANTENNA HUNGÁRIA részére a Honvéd utca 10 sz. telken épült fel mikrohullámú torony. Ettől a ponttól két irányban van mikrohullámú összeköttetés kiépítve:

- Orosháza - Békéscsaba
- Orosháza - Szentes

Mindkét sugárzási irányra van érvényes, bejegyzett építési (szélességi és magassági) korlátozás, melyet a fejlesztési terveknél figyelembe kell venni.
A Gyopárosi út mentén, a határőr laktanya területén szintén van mikrohullámú torony. A Rendőrségtől kapott információk szerint a Honvéd Vezérkarnak és az ORFK-nak üzemel a tornyon mikrohullámú rendszere. Ezeknek a rendszereknek is van építési korlátozást jelentő területe, melyet a fejlesztési terveknél szintén figyelembe kell venni.

1.17 Térségi és települési környezetvédelem

1.17.1 Talaj

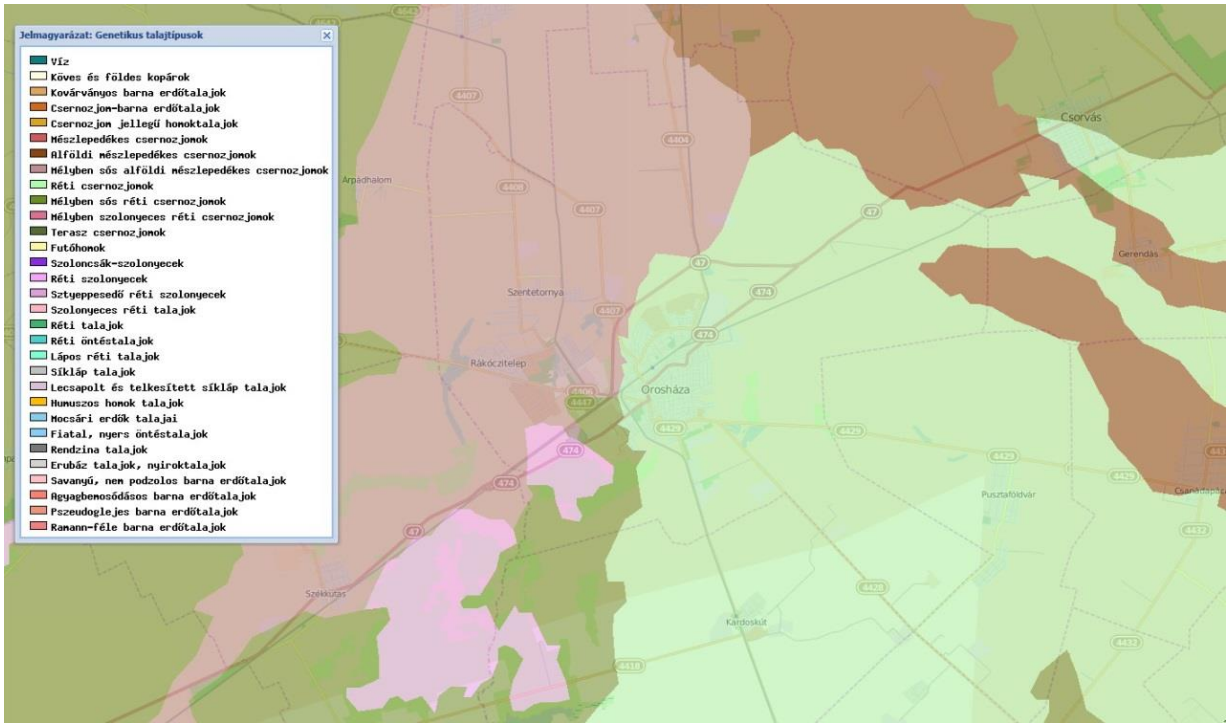
Orosháza a Békési hát kistáj területén helyezkedik el. A kistáj 83 és 105 m tszf-i magasságú, enyhén Ny-ÉNy felé lejtő, változatos folyóvízi és szélhordta üledékekkel fedett hordalékkúp-síkság. Átlagos relatív relief értéke 2,5 m/km2, K-en nagyobb, Ny-on alacsonyabb értékek jellemzőek. Az országhatári közeli felszínek az ártéri szintű síkság, a továbbiakban az alacsony ármentes síkság orográfiai típusába sorolhatók. A kistáj területe a Marosi hordalékkúp Magyarországra eső részének központi szárnya. Felszíni formái folyóvízi és eolikus folyamatokkal keletkeztek.

Orosháza és térségének legnagyobb része megművelt, szántó művelési ágú mezőgazdasági terület.

Az kialakult genetikus talajtípusok szempontjából a terület homogén képet mutat, dominánsan két talajtípus jelenik meg, illetve azok altípusai. A terület nagy részen csernozjom talajokat találunk (mélyben sós csernozjom, mélyben sós alföldi mészlepedékes csernozjom, réti csernozjom), melyek közül a réti csernozjom és a mélyben sós réti csernozjomok fedik le a területet. A területen kisebb mértekben rossz vízháztartással rendelkező talajféleségek is megtalálhatok, amelyek foltokban, az egykori vizenyős területek helyén találhatóak meg. Ezeken a területeken réti szolonyec és sztyeppesedő szolonyec talajokat találunk, amelyeknek jelentősege természetvédelmi szempontból kiemelkedő.

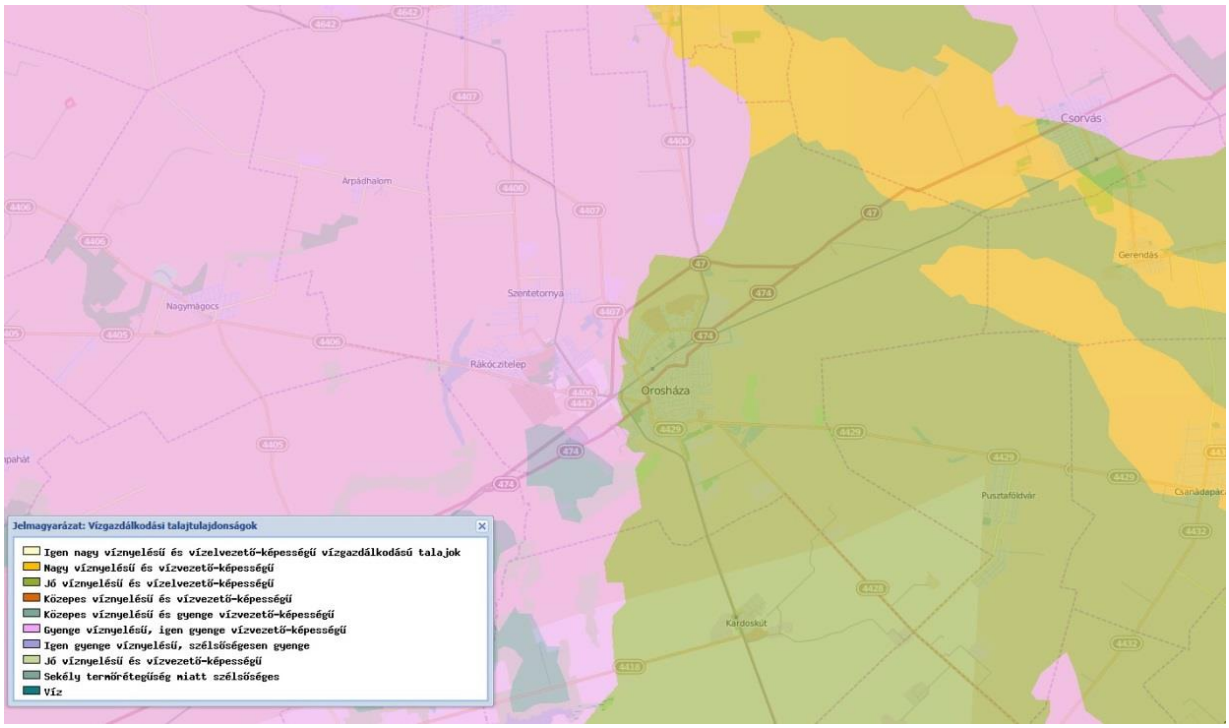
Talajvédelem szempontjából fontos a védelmet biztosító növénytakaró megléte, a széleróziót csökkentő mezsgyehatárokon történő fásítás. A defláció főleg a jó minőségű csernozjom talajok humuszos rétegét károsítja. Békés megyében az erdőborítottság aránya a legalacsonyabb az országban, 1996-os adatok szerint (25000 ha) 4%-os (országosan 18%). Orosháza területének kevesebb mint 3 %-a az erdő! Az erdősítés és a parlagföldek gyepesítése segíti a talajvédelmet. A felszínen történő beavatkozások (építkezések, útépítés, stb.) utáni humuszréteg-visszatelepítés, és a homokbányászatból felhagyott területek helyreállítása is fontos talaj- és termőréteg védelmi feladat.

40. térkép: A város és környékének jellemző talajtípusai

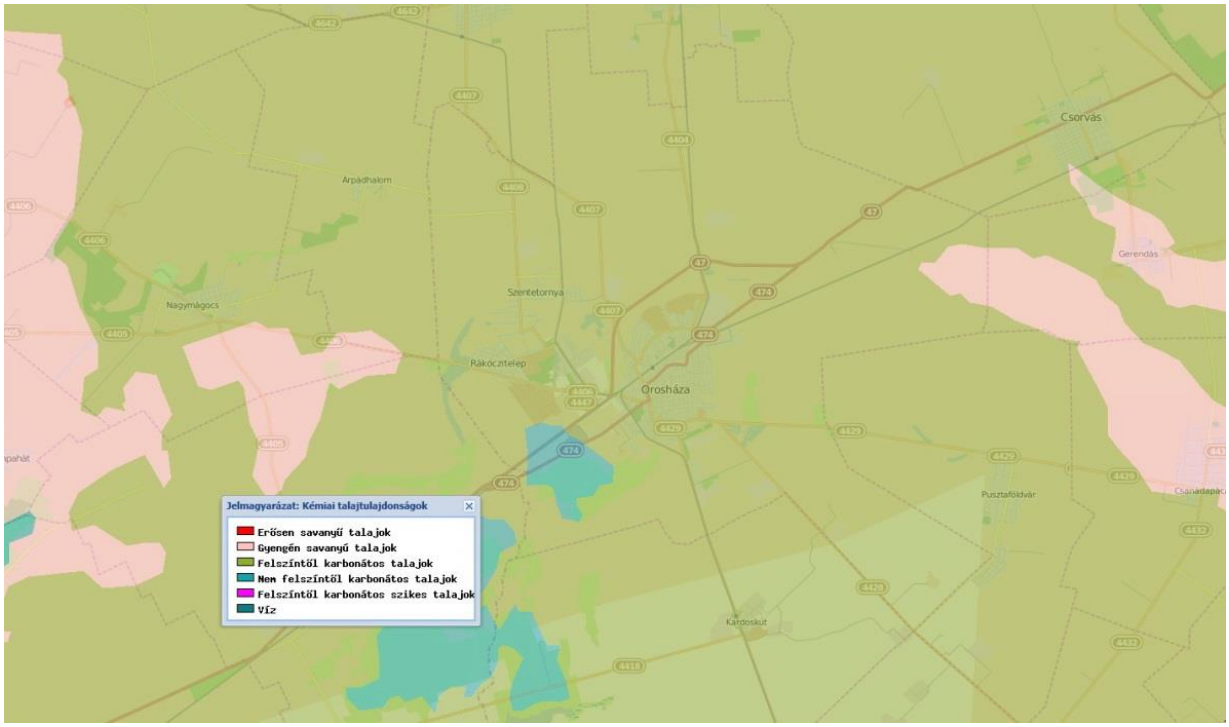
Forrás: KÖRINFO

41. térkép: A város és környéki talajok vízgazdálkodása

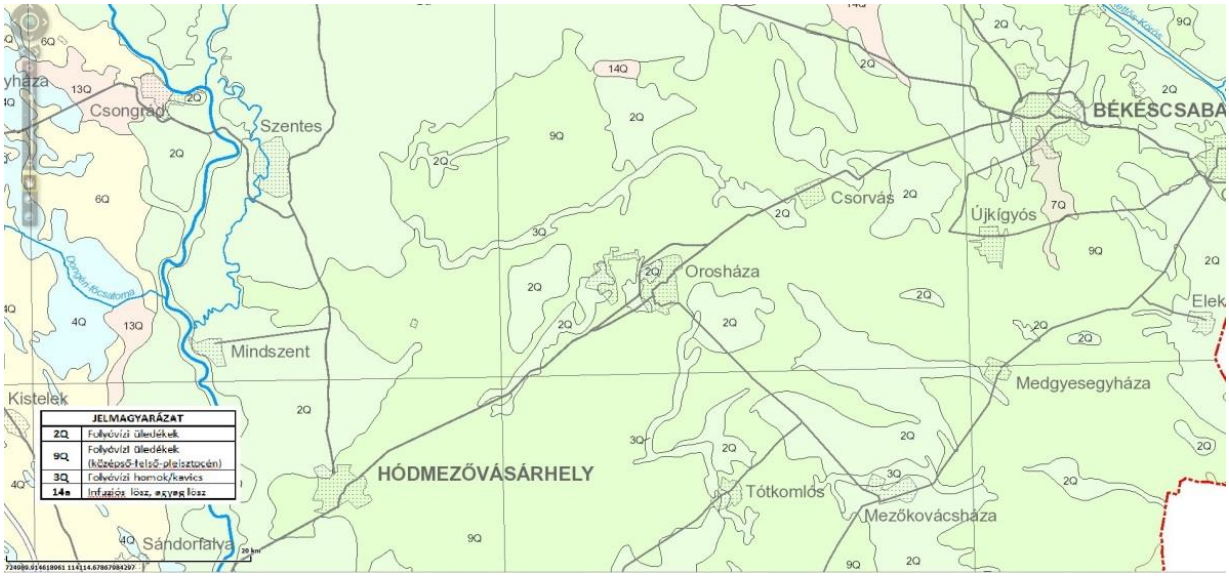
Forrás: KÖRINFO

42. térkép: A város és környéki talajok kémiai tulajdonságai

Forrás: KÖRINFO

43. térkép: A város és környékének földtani helyzete

Forrás: MGFI

A város környezetében talajképző kőzet tekintetében a löszös üledékek a meghatározóak. Fizikai féleség szempontjából vályog jellemző a terület nagy részén, míg kisebb arányban van jelen agyagos vályog és agyag. A talajok vízgazdálkodási tulajdonságára a jó víznyelés, vízraktározás és vízvezető képesség jellemző, tehát jó víztartóak. Kisebb területen előfordulnak gyenge és igen gyenge víznyelésű és vízvezető-képességű talajok is, melyek erősen víztartóak és kedvezőtlen vízgazdálkodásúak. A térség talajainak kémhatása felszíntől karbonátos, illetve kisebb részen még gyengén savanyú és nem felszíntől karbonátos is lehet.

A lösz elterjedése az egyik valószínű oka annak, hogy a felszíni és felszín alatti rétegek mészkarbonátban eléggé gazdagok. a másik ok a folyóvizekben való szegénység, a

kilúgozódás hiánya. a mészkarbonáttal való ellátottság a homok- és iszap-agyag képződményekben is általános, ami a terület mezőgazdaságának előnyére válik.

A talajok szervesanyag tartalmára a 300-400 tonna / hektár szervesanyag- készlet jellemző. Talajértékszám szerint leginkább 60 és 80 közötti értéket képviselnek e talajok, kis területen előfordul a 20 alatti érték is. A földtani közegre vonatkozó szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendeletben rögzítettek értékek az irányadók.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1 Felszíni vizek

Orosháza közigazgatási területére eső felszíni vizek elsősorban a térséget behálózó csatornák rendszere. A belvíz elvezető csatornák üzemeltetője Dél - Békés megyei Vízgazdálkodási Társulat. Vízminőségük tekintve az időszakos és kis vízhozamukat változó többnyire III. osztályú. A felszíni vízrendszer vízutánpótlása döntő részben a csapadékvízből, illetve a felszín alatti vizekből származik. A csatornák hóolvadáskor és belvizes időszakokban vezetnek jelentősebb mennyiségű vizet. A Bónumi-csatorna az orosházi szennyvíztisztító telep elfolyó vizének befogadója, ami jelentős vízminőség romlást, valamint eliszapolódást eredményez.

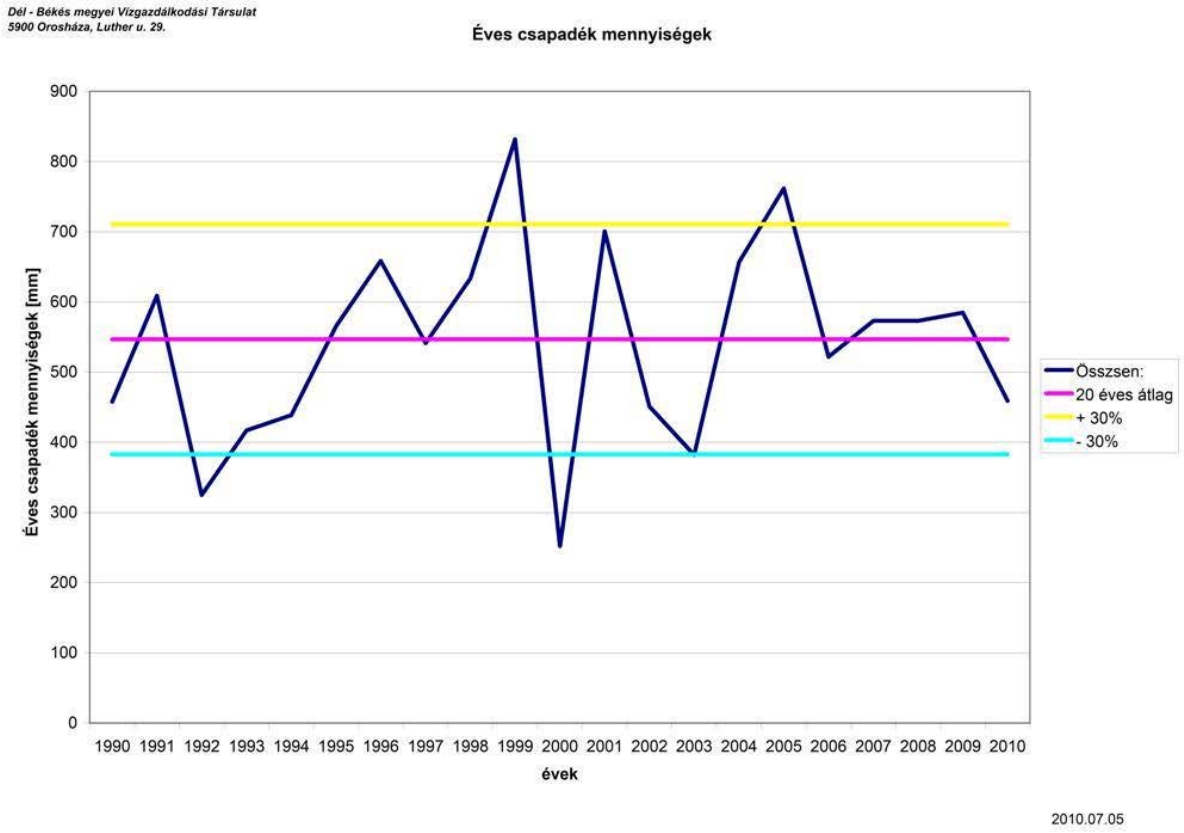
A területet érintő csatornák: Kakasszéki-csatorna, Szula-Laposi-csatorna, Bónumi-csatorna, Mágocs-éri csatorna, Sóstói-oldalág-csatorna, Aranyad-éri-csatorna, Orosháza-Medgyes-bodzási-csatorna, Hajdúér-Görbedi csatorna, Dögös-Kákafoki-csatorna.
A csatornák vízminőségét az időszakosan nagy kilengést mutató vízhozam ingadozások, illetve a több helyen tapasztalható illegális hulladék elhelyezése nagymértékben rontja.
A Guardian Orosháza Kft. Csorvási úti üveggyárában végrehajtott jelentős környezetvédelmi beruházás után már nem bocsát ki technológiai szennyvizet ezért az eddigi befogadó, a Mágocséri-csatorna vízminősége javult.

Orosháza város életében kiemelkedő jelentőséggel bír a Gyopárosi tórendszer, mely a Kakasszéki-csatornával áll közvetlen összeköttetésben. A gyopárosi tavakba kerül a parti termálfürdő használt vize, amely rontja a tó vízminőségét. A Gyopárosi tó vize egyensúlyi állapotban 1093 mg/liter ásványi sót tartalmaz melynek 84%-a alkálihidrokarbonát, a többi részei, magnézium, kalcium, klór, kovasav, jód, vas, konyhasó, ammónia és különböző száraz elemek. A geológiai összefüggések miatt a termálkutak vize hasonló vegyi összetételű (száraz elemeket nem tartalmaz) alkalikus gyógyvíz. A fejlesztési tervekben szerepel a tavak és a tó környékének rehabilitációja mely a tavak vízminőségének javítását is célul tűzte.
Orosházán a felhagyott anyagnyerőhelyek rekultivációja során több, kisebb tó alakult ki amelyeket horgázvízként (Téglagyári tavak 11 ha, Homokbánya tó, Béke tó 14 ha, Új homokbánya tó) hasznosítanak. A tavak vízutánpótlását döntően a talajvíz biztosítja, kisebb mértékben a csapadékvíz. A Gyopárosi tavak még jelentős utánpótlást kapnak a parti övezetben lévő hévíz kutak, illetve a gyógyfürdő elfolyó vizéből.
Orosháza belterülete csapadékvíz-elvezetés szempontjából három nagytérségi belvízrendszerhez kapcsolódik.

- 11.06. Mártély-Tisza-Maros-zugi belvízvédelmi sakasz (Kakasszéki csatornán keresztül)
- 11.07. Sámson-Élő-vízi belvízvédelmi szakasz (Aranyadéri főcsatornán keresztül)
- 11.08. Szentesi belvízvédelmi szakasz (Mágocséren keresztül)

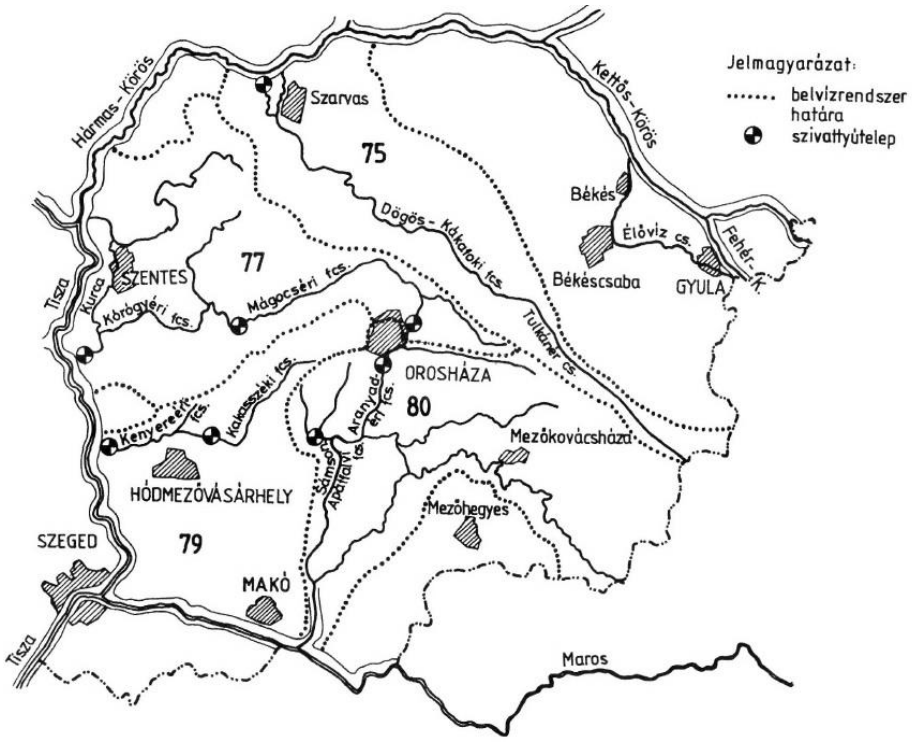
Ezek a főcsatornák, illetve a hozzájuk kapcsolódó mellékcsatornák fogadják a városban keletkező és a városi csapadékcsatorna rendszer által levezetett csapadék vizeket.
A csapadékvíz elvezető rendszer az *1.16.1.3* számú fejezetben részletezésre került.

29. ábra: Az éves csapadék mennyiségének idősora 1990-2010.

Forrás: Dél-Békés megyei Vízgazdálkodási Társulat

44. térkép: Orosháza környéki belvízrendszerek

Forrás: Pálfai Imre: A vízelvezetés helyzete Orosháza belterületén

1.17.2.2 Felszín alatti vizek

Orosházát a felszín alatti vizek állapota szempontjából a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet, figyelembe véve a 219/2004. (VII. 21.) korm. rendelet előírásait, az ”érzékeny” területek közé sorolja.

A szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009 (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet az irányadó.

A talajvíz nagy vonalakban követi a domborzatot. A buckák alatt mélyebben a semlyékekben a talajszinthez közelebb található.

A talajvíz mélysége a felszín alatt

45. térkép: A talajvíz mélysége a felszín alatt

Forrás: MGFI

A területen talajvízállási maximumot tavasszal (április-március) talajvízállási minimumot ősszel (október) észlelhetünk. A talajvíz nagyarányú csökkenése főleg a nyári félévben játszódik le. E félév során a talajvíz pótlódása a felszíni párolgás következtében nem számottevő. A helyi csapadéknak nyáron kevés, illetve nincsen szerepe a talajvíz közvetlen pótlódásában. A szárazabb nyarakon a nagyfokú párolgás a talajvízkészlet jelentős fogyasztója. A téli félévben a talajvízszint növekszik. Így a talajvíz időszakos ingadozása jelentős lehet, hóolvadáskor és nagyobb csapadékkal járó periódusokban belvíz-problémákat is okoz.

A Maros hordalékkúp jó vízáteresztő tulajdonsága miatt hidrológiailag összefüggő talajvíztükör kiterjedése jelentős (80-120 km átmérő), mennyisége azonban nem számottevő (1-3l/s.km2).

A talajvíz jellemző áramlási iránya DK-ÉNy-i irányú és a Mágocséri –csatorna irányába mutat.

Orosháza területének a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme megítélése szempontjából a MePAR rendszer tematikus fedvényeként a blokkok szintjén, blokkazonosítók által meghatározottakat kell irányadónak tekinteni.

Mezőgazdasági tevékenységet nitrát érzékeny területen a vonatkozó országos rendelet szerinti cselekvési program, valamint a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végezni.
A felszín alatti vízre vonatkozó szennyezettségi határértékek tekintetében a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendeletben rögzítettek értékek az irányadók.

A városban a szennyvíztisztítót korszerűsítették, csatornázottságot növelték és a települési szilárdhulladék lerakó rekultivációját befejezték. A korszerűsített szennyvíztisztító próbaüzeme folyamatban van.

A felhagyott, rekultivált települési szilárdhulladék lerakó már nem fogja tovább szennyezni a felszín alatti vizeket. A rekultivált hulladéklerakó környezetében a rekultivációs terv szerint – mivel a tervezett rekultiváció után is potenciális szennyezőforrás marad – talajvízminőség monitoring rendszer került kiépítésre.

Továbbra is gondot fog jelenteni a külterületi ingatlanok szennyvízelhelyezése melyeknél egyedi szennyvízkezelési eszközöket kell alkalmazni.

A 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet által meghatározott egyedi szennyvízkezelési eszközök

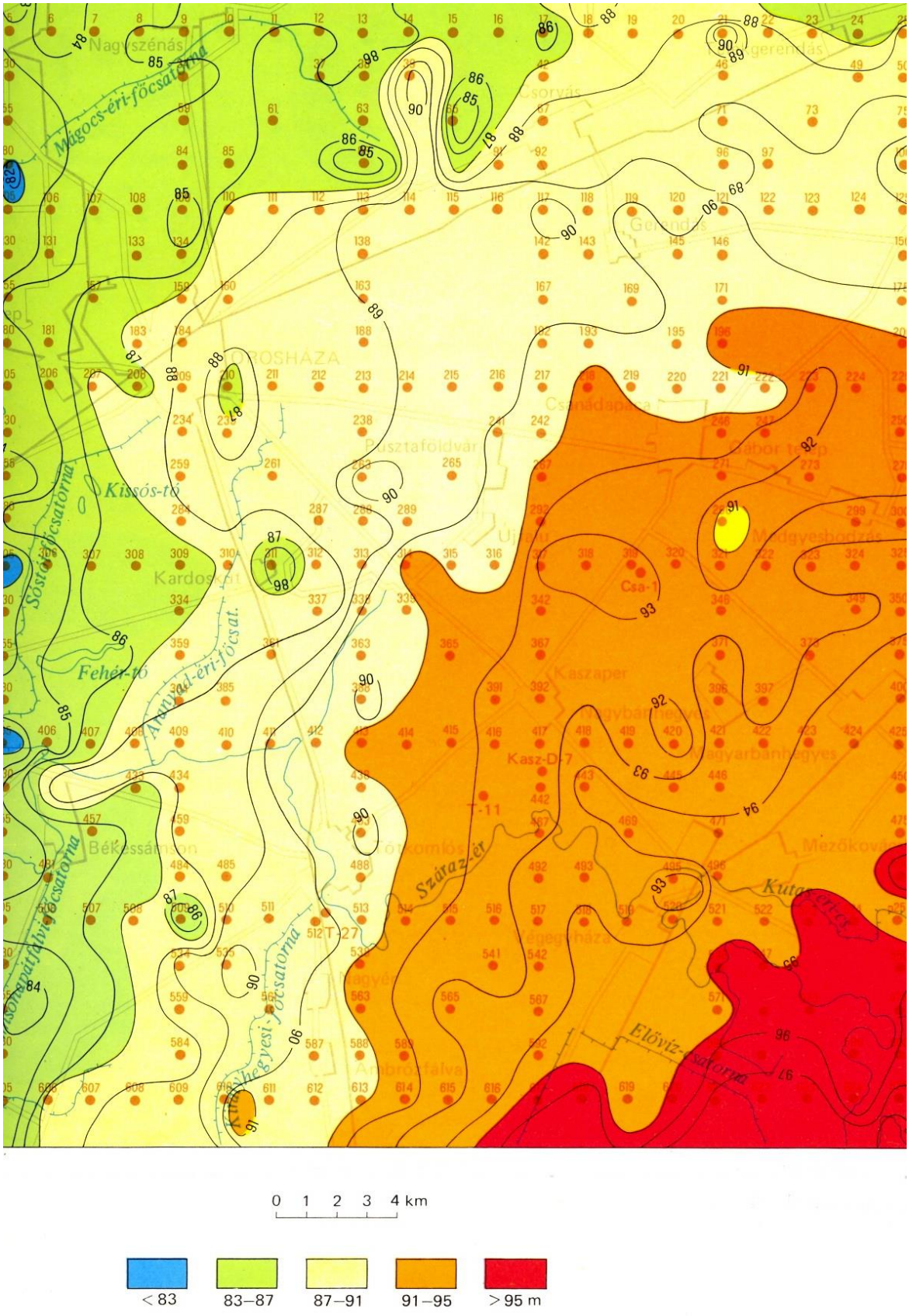
- *egyedi szennyvízkezelés:* olyan egyedi szennyvízkezelő létesítmények alkalmazása, amelyek legalább 1, legfeljebb 50 lakosegyenérték szennyvízterhelésnek megfelelő települési szennyvíz tisztítását, végső elhelyezését, illetve átmeneti gyűjtését, tárolását szolgálják,
- *egyedi szennyvízkezelő berendezés:* olyan vízilétesítmény, amely a települési szennyvizek nem közműves, biológiai tisztítását energiabevitel segítségével végzi,
- *tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény:* olyan oldómedencéből és tisztítómezőből álló vízilétesítmény, amely a települési szennyvizek nem közműves elvezetésére és elhelyezésére szolgál, és amely a szennyezőanyagok anaerob lebontását energiabevitel nélkül végzi,
- *egyedi szennyvízkezelő létesítmény:* az egyedi szennyvízkezelő berendezés és a tisztítómezővel ellátott oldómedencés létesítmény együttesen.

A jogszabály tartalmazza, hogy a vízgazdálkodási tevékenység műszaki megoldásának kialakításánál, a vízimunka és vízilétesítmény műszaki tervezésnél milyen terveket és szabályzatokat, továbbá helyszíni adottságokat kell figyelembe venni.
A felszín alatti vízbe, ill. a földtani közegbe közvetve ill. közvetlenül bevezettet előtisztított szennyezett vizek nem okozhatják a felszín alatti víz ill. a földtani közeg hatályos jogszabályban ill. hatósági határozatban előírt szennyezettségi küszöbértékének túllépését.

További terhelést jelent az intenzív mezőgazdasági művelés és az állattartás.

A talajra és talajvízre továbbra is terhelést jelentenek a légkörből kimosódó és lehulló szennyezőanyagok.

46. térkép: A talajvíztükör helyzete a tenger szintje felett

Forrás: Az Alföld földtani atlasza

28. táblázat: Orosházi talajvíz törzskutak havi mérési eredményei 2006. évben

A kút								Havi középvízállások, cm a perem alatt												Évi közép-vízál-lás, cm
	neve	jele	kezelője	mélysége, cm	peremmagassága, m B.f.	terepmagassága, m B.f.	kiállása cm	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
002312	Orosháza	419	11	618	89.89	89.52	37	516	513	505	493	489	490	491	499	526	531	532	531	**509**
002427	Orosháza	1573	11	666	89.20	88.50	70	166	163											**167**
002828	Orosháza	384	12	798	87.55	86.91	64	232	206	150	143	167	177	226	247	265	280	286	292	**223**
003504	Orosháza	463	11	820	90.19	89.59	60	301	291	253	229	253	255	287	297	319	343			**282**
004189	Orosháza	3518	11	640	88.36	87.58	78	377	359	307	273	282				377	391	399	406	**352**
004543	Orosháza	-	11	1120	91.00	90.05	95	370	362	330	299	321	329	356	379	402	418	425	429	**369**

Forrás: Vízügyi évkönyv 2010.

Jelentősebb potenciális szennyező források a használaton kívüli felhagyott létesítmények. Orosházán két üzemen kívüli üzemanyag kút található. Az egyik a 474-es számú út Hódmezővásárhely felőli bevezető szakaszán (Vásárhelyi út), a másik szintén a 474-es számú út Csorvás felöli bevezető szakaszán (Csorvási út).

Üzemen kívüli Vásárhelyi úti üzemanyag kút

Üzemen kívüli Csorvási úti üzemanyag kút

Jelentősebb potenciális szennyező forrásnak tekinthető a Szarvasi úton levő Vas-és Műanyagipari Szövetkezet felhagyott telephelye. A telephelyen galvanizálási technológia is üzemelt.

A volt Vas-és Műanyagipari Szövetkezet felhagyott üzeme.

2009-ben elkészült Magyarország első Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT1). A 6 éves tervezési ciklusnak megfelelően 2015. év végéig szükséges a vízügyi ágazatnak az első terv felülvizsgálatát elvégezni, melynek előkészítése során, 2014. novemberében készültek el a ***Jelentős Vízgazdálkodási Kérdések*** című dokumentumok. Ezek az anyagok tartalmazzák a vízgyűjtők általános bemutatása mellett azon problémákat, melyek a felszíni és felszín alatti vizek minőségi és mennyiségi állapotára valamilyen módon hatással vannak és mértékükből adódóan valóban fontosnak, jelentősnek tekinthetők. Ezek alapján került összeállításra a második Vizgyűjtó-gazdálkodási terv (VGT2), melynek egyeztetési folyamata jelenleg folyamatban van. Várhatóan 2016. tavaszán kormányhatározattal kerül kihirdetésre.

A Vízgyűjtő-gazdálkodási tervben (VGT) Orosháza területe a Tisza-vízgyűjtőn belül két tervezési alegységben is érintett.

- 2-19 Kurca alegység
- 2.21 Maros alegység

29. táblázat: A Tisza-vízgyűjtő felszín alatti vizeinek értékelései a VGT szrint

VOR kód	A víztest neve	Vízgyűjtő száma	Víztest típusa	Víztest kódja	FAV típusa	Süllyedés teszt eredménye	Áramlási viszonyok hatása a vízminőségre	Minősítés
AIQ514	Dél-Alföld	2	pt	pt.2.1	feláramlás	jó, de gyenge kockázata	jó	jó, de gyenge kockázata
AIQ563	Eszak-Alföld	2	pt	pt.2.2	feláramlás	jó	jó	jó
AIQ516	Délkelet-Alföld	2	pt	pt.2.3	feláramlás	jó	jó	jó

30. táblázat: A vízszint süllyedésének vizsgálata – Tisza-vízgyűjtő

VOR kód	A víztest neve	KOVIZIG kódja	Vízgyűjtő száma	Víztest típusa	Víztest kódja	Víztest - csoport kód	FAV típusa	Hosszútávú, jelenlegi állapotot meghatározó előzmény
AIQ514	Dél-Alföld		2	pt	pt.2.1		feláramlás	gyenge állapot
AIQ563	Eszak-Alföld		2	pt	pt.2.2		feláramlás	gyenge állapot
AIQ516	Délkelet-Alföld		2	pt	pt.2.3		feláramlás	nincs süllyedés, jó állapot

Forrás: VGT

A további potenciális szennyező forrásnak tekinthető telephelyek és objektumok felsorolása a koordinátáik megadásával a *V-20* mellékletben található.

31. táblázat: Felszín alatti vizek kémiai állapotának értékelése, Tisza részvízgyűjtő

VOR kód	A víztest neve	Vízgyűjtő száma	Víztest típusa	Víztest kódja	Víztest - csoport kód	FAV típusa	Diffúz szennyeződés a víztesten (2009)	Minősítés
							nitrát	
AIQ514	Dél-Alföld	2	pt	pt.2.1		feláramlás	jó	jó
AIQ563	Eszak-Alföld	2	pt	pt.2.2		feláramlás	jó	jó
AIQ516	Délkelet-Alföld	2	pt	pt.2.3		feláramlás	jó	jó

Forrás: VGT

Orosháza Dél_Alföld víztest területén belül helyezkedik el. A víztest mennyiségi állapota „jó, de gyenge kockázatu”. A felszín alatti vizek kémiai állapota tekintetében „jó” minősítést kapott. A vízszint sülyedésének vizsgálata „gyenge állapotot” határozott meg.

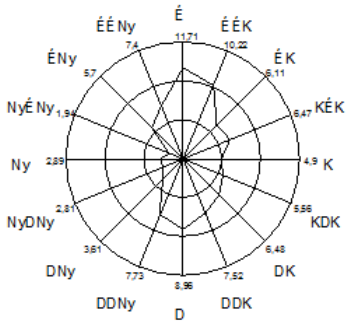
Kezdetben (kb. 1960-tól) a város területén lévő, Dózsa vízmű mélyfúrású (60-200 m. mélységű) kutjai látták el a várost vízzel. 1996-tól a vízminőségi követelmények szigorodása és a különböző vízkezelési technológiák elkerülése miatt olyan vízbázisokat kerestek, amelyek minőségileg kielégítőek voltak és kezelés nélkül megfeleltek a vízminőségi EU-s szabványnak. Így jött létre a Maros hordalékkúpra telepített regionális vízbázis Csanádapáca és Kaszaper térségében, 60-100-200 m. mélységű kutak fúrásával. Jelenleg ehhez a vízbázishoz (víztermelő telephez) kapcsolódik Orosháza is távvezetéken keresztül. A Dózsa vízmű kútjai ma már használaton kívül vannak. (csak tartalékként maradtak meg, végszükség esetére.) A Dózsa vízmű területén helyezkedik el egy 1000 m^3 térfogatú tároló medence, amely fogadja a regionális vezetéken érkező vizet. Az Orosháza felé dolgozó gépház kapacitása 11000 m^3/d. A Dózsa vízmű területén lévő hálózati szivattyúk rugalmas kapacitással elégítik ki a város vízigényét, ami jelenleg kb. 7 350 m^3/d.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

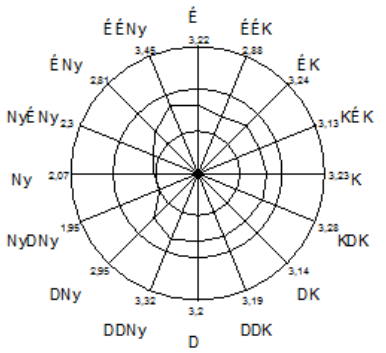
Orosháza és környezete a meleg-száraz éghajlati körzetben, az ország DDK-i részén található. Az átlagos évi középhőmérséklet 10-11 °C, az átlagos napsütéses órák száma 2100-2150 óra, a sokévi átlagos csapadék 500-550 mm, az uralkodó szélirány tavasszal és nyáron É-i, ősszel és télen D-i. Az átlagos szélsebesség 3 m/s.

30. ábra: Szélirány gyakoriság és szélsebesség irányátlag

Orosháza környezetének a szélirány gyakorisága (%)

Orosháza környezetének szélsebesség irányátlaga (m/s)

A város levegőminőségét a Szabadság u. 4. szám alatt kihelyezett mérőeszközzel mérik. 2007-ig három komponenst (kéndioxid, nitrogén-oxid, ülepedő por) mértek. 2008-tól csak a nitrogén-oxid komponenst mérik. A mérési pont az országos manuális mérőhálózat (RIV) része. Orosháza levegőminőségének értékelését 2007. évre A VITUKI Kht. LRK Légszennyezettségi Adatközpont, 2014. évre az Országos Meteorológiai Szolgálat végezte el. Az értékelést az alábbi táblázatokban közöljük. A mérési eredmények átlagos immissziós adatokat tükröznek.

32. táblázat: Orosháza légszennyezettségi indexe

OROSHÁZA LÉGSZENNYEZETTSÉGI INDEXE (2007) (2007-ES RIV MANUÁLIS MÉRŐHÁLÓZAT ADATAI ALAPJÁN)			**ÖSSZESÍTETT INDEX**
Nitrogéndioxid (NO2)	**Kéndioxid (SO2)**	**Ülepedő por (ÜP)**	
KIVÁLÓ (1)	**KIVÁLÓ (1)**	**JÓ (2)**	**JÓ (2)**

Forrás: VITUKI Kht. LRK Légszennyezettségi Adatközpont

Légszennyezettségi index (2007.)

Index	Értékelés	Nitrogén-dioxid (µg/m³)	Kén-dioxid (µg/m³)	Ülepedő por (g/m²*30nap)
		középérték	középérték	középérték
		éves	éves	éves
1	kiváló	0-16	0-20	0-4
2	jó	16-32	20-40	4-8
3	megfelelő	32-40	40-50	8-10
4	szennyezett	46-80	50-100	10-20
5	erősen szennyezett	80-	100-	20-

A légszennyezettségi index kidolgozása a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet és módosításai alapján történt.

OROSHÁZA LÉGSZENNYEZETTSÉGI INDEXE (2014) (2009-ES RIV MANUÁLIS MÉRŐHÁLÓZAT ADATAI ALAPJÁN)			ÖSSZESÍTETT INDEX
Nitrogéndioxid (NO2)	Kéndioxid (SO2)	Ülepedő por (ÜP)	
KIVÁLÓ (1)	2014-ben nem mérték	2014-ben nem mérték	KIVÁLÓ (1)

6. Légszennyezettségi index (2014.)

Index	Értékelés	Nitrogén-dioxid (µg/m³)	Kén-dioxid (µg/m³)	Ülepedő por (g/m²*30nap)
		középérték	középérték	középérték
		éves	éves	éves
1	kiváló	0-16	0-20	0-4
2	jó	16-32	20-40	4-8
3	megfelelő	32-40	40-50	8-10
4	szennyezett	40-80	50-100	10-20
5	erősen szennyezett	80-	100-	20-

A légszennyezettségi index kidolgozása a 14/2001. (V.9.) KöM-EüM-FVM együttes rendeletben és módosításaiban szereplő határértékek alapján történt.

Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet 10. §-a, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet valamint a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet alapján Orosháza levegőminősége a további nem mért légszennyezőanyagokra vonatkozóan az alábbi táblázatban bemutatott légszennyezettséggel (10. zóna, az ország többi területe, kivéve a kijelölt a városokat) jellemezhető.

33. táblázat: Légszennyezettség

Szennyező anyag	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM_{10}	Benzol
Zóna kategóriák	F	F	F	E	F
Koncentráció (µg/m³)	50	40 - 60	3000	40	5

Szennyező anyag	Talajközeli ózon	PM_{10} Arzén (As)	PM_{10} Kadmium (Cd)	PM_{10} Nikkel (Ni)	PM_{10} Ólom (Pb)	PM_{10} benz(a)-pirén (BaP)
Zóna kategóriák	O-I	F	F	F	F	D
Koncentráció (µg/m³)	*	0,01	0,005	0,025	0,3	0,00012

A település levegője gyakorlatilag minden légszennyező anyagra nézve még terhelhető.
A levegő szennyezettségét döntően a hőtermelésből és a közlekedésből adódó emissziók határozzák meg. A deflációs külterület miatt számottevő hatással van a levegő minőségére a külterületről transzmisszió útján bekerülő por is. Orosháza Város Önkormányzata 1999-ben pályázott a Gazdasági Minisztérium által kiírt Ipari Park cím elnyerésére. A pályázat sikeres volt, a megjelölt terület a város dél-keleti részén a Tótkomlósi (4427) és Mezőkovácsházi (4428) utak által határolt 39,81 hektáros földrész megkapta az Ipari Park címet.

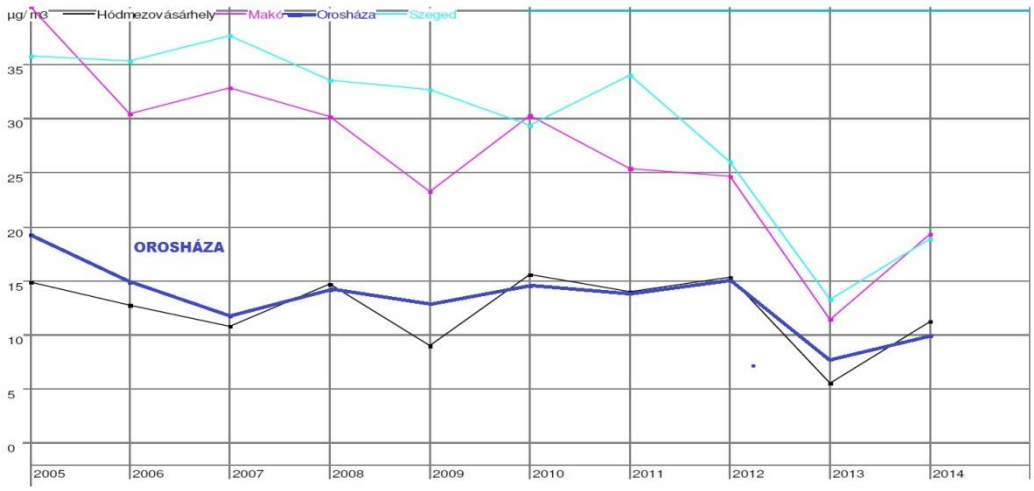
34. táblázat: Levegőminőségi követelmények 4/2011. (I. 14.) VM rendelet szerint

Légszennyező anyag	Levegőterheltségi szint egészségügyi határértékei (µg/m³)			Veszélyességi fokozat
	órás	24 órás	éves	
Szén-monoxid	10.000	5.000*	3.000	II.
Nitrogén-dioxid	100	85	40	II.
Szálló por (PM10)	-	50	40	III.
Kén-dioxid	250	125	50	III.
Ózon	-	120*	-	I.
Benzol	-	-	5	I.

* napi 8 órás mozgó átlagkoncentrációk maximuma

Orosháza levegőjében az egyik meghatározó légszennyező komponens a nitrogén-dioxid koncentrációjának évenkénti alakulását a 2005-2014 időtartamban az az alábbi grafikon ábrázolja.

31. ábra: Nitrogén-dioxid koncentrációjának évenkénti alakulása

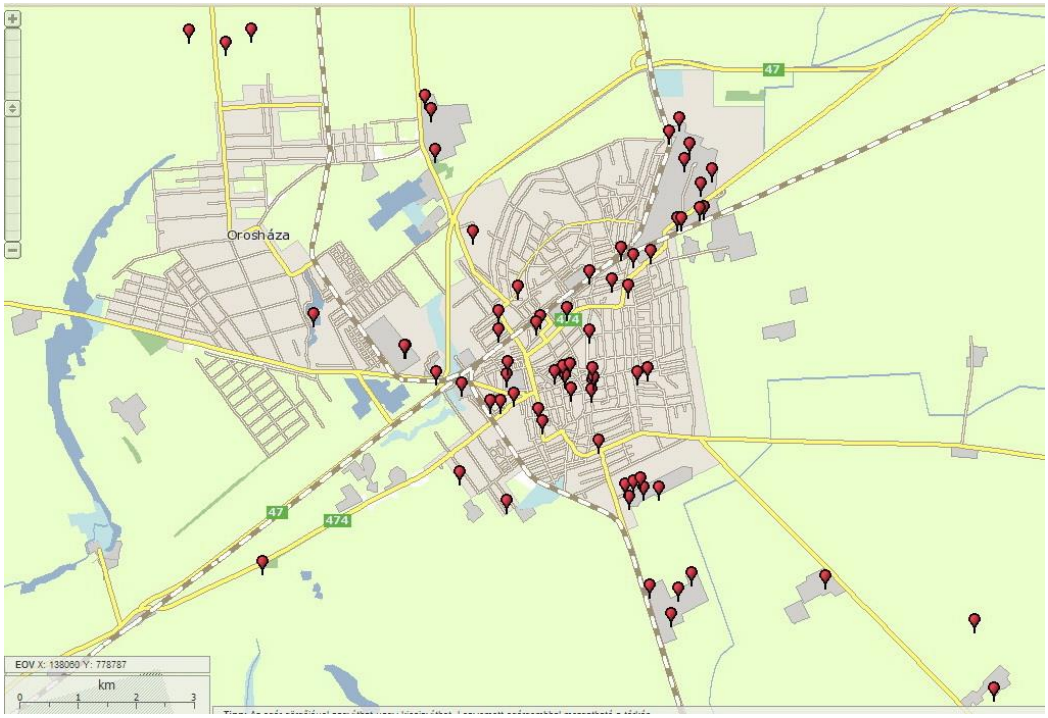
Orosháza az iparban foglalkoztatottak aránya alapján Békés megye legiparosodottabb városának tekinthető.

Az iparosodás jelképei

A 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet szerint az elsőfokú környezetvédelmi hatóságnak bejelentett engedélyköteles légszennyező pontforrások városon belüli elhelyezkedését az alábbi térképvázlat mutatja (Forrás: OKIR).

47. térkép: Engedély köteles légszennyező pontforrások

Az engedély köteles légszennyező pontforrások 2013-ban kibocsátott légszennyező anyagok összesített adatait a szennyező komponensek szerint az 35. táblázatban foglaltuk össze.

A 2013. év legnagyobb légszennyezőanyag kibocsátó telephelyeit, a 36. számú táblázatban foglaltuk össze a kibocsátott légszennyező anyag mennyiségek csökkenő sorrendjében, a széndioxid kibocsátás figyelembevétele nélkül. (Forrás: OKIR).

A legnagyobb szerves oldószer (VOC) kibocsátókat a 37. számú táblázatban foglaltuk össze.

A legnagyobb széndioxid kibocsátókat a 38. számú táblázatban foglaltuk össze.

2013-ban az immisszió mérőponton határérték túllépést nem detektáltak.

Orosháza levegőterhelését elsősorban a hőtermelésből és a közlekedésből származó légszennyező anyagok a nitrogén-oxidok és a szénmonoxid és por (ülepedő és szálló PM10) okozzák. Az ipari termelésből származó légszennyező anyagok elsősorban a nitrogén oxidok, szénmonoxid, kéndioxid és az illó szénhidrogén (VOC) emissziók, bár nem kis mennyiségek, de határérték feletti levegőterhelést nem okoznak.

35. táblázat: Pontforrások kibocsátása (1.17.3-1.)

Azonosító	Megnevezés	mennyiség (kg/év)
313	Metil-etil-keton /2-butanon/	4
84	Ón és vegyületei Sn-ként	19
104	Pentán	4
162	Propil-benzol	71
7	Szilárd anyag	20478
312	Aceton	207
106	Oktán	12
321	Etil-acetát /ecetészter; ecetsav-etil-észter/	63
469	Tetrahidrofurán	2
323	Butil-acetát /ecetsav-butil-észter/	7897
308	Butil-alkohol (primer-butanol)	241
157	Etil-benzol	1305
261	METOXI PROPIL-(2)-ACETÁT	1039
406	Dimetil-amin	17
3	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	1202834
973	Összes szénhidrogén -kivéve CH4- C-ban kifejezve	154
150	Benzol	4
67	Cink és vegyületei Zn-ként	5
598	Paraffin-szénhidrogének C9-től	697
164	Trimetil-benzolok	146
151	Toluol	179
160	Sztirol	43
152	Xilolok	5031
2	Szén-monoxid	179733
301	Etil-alkohol / etanol /	41
319	Dietil-éter / éter,etil-éter /	1
999	SZÉN-DIOXID	211000000
105	Hexán	81
980	Összes szerves anyag C-ként (TOC) (SPECIFIKUS)	1
165	Izo-propil-benzol /kumol; metil-etil-benzol /	98
163	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumol)	410
1	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	660748
109	Heptán	32
320	Metil-acetát /ecetsav-metil-észter/	71
16	Sósav és egyéb szervetlen gáznemű klór vegyületek,	12
584	Fluor gőz vagy -gáznemű szervetlen vegyületei	2701

36. táblázat: Legnagyobb légszennyezőanyag kibocsátó telepek (2013.) (1.17.3-2.)

Összes légszennyező anyag (széndioxid nélkül)		
	telephely	**mennyiség (kg/év)**
1.	**Guardian Orosháza Kft.** (Csorvási út 31.)	1717156
2.	**O-I Manufacturing Magyarország Kft.** (Csorvási út 5.)	249014
3.	**Orosfarm Agrár Termelő és Szolgáltató Zrt** (Tatársánc, 38.)	45472
4.	**Linamar Hungary Zrt.** (Csorvási út 27.)	27421
5.	**Alföldi Kohászati És Gépipari Rt** (Gyártelep u.8)	19008

37. táblázat: Legnagyobb szerves oldószer (VOC) kibocsátók (1.17.3-3.)

Összes szerves oldószer (VOC)		
	telephely	**mennyiség (kg/év)**
1.	**Linamar Hungary Zrt.** (Csorvási út 27.)	11236
2.	**Oros-Car szolgáltató és Kereskedelmi Kft** (Szőlő krt. 2/c.)	436
3.	**Alföldi Kohászati És Gépipari Rt** (Gyártelep u.8.)	215
4.	**Cerlux Ipari és Kereskedelmi Kft.** (Gyártelep u.8.)	181
5.	**L & M Fémszerkezetgyártó Kft.** (Csorvási köz 4.)	152

38. táblázat: Legnagyobb szén-dioxid kibocsátók

Szén-dioxid		
rangsor	**telephely**	**mennyiség (kg/év)**
1.	**Guardian Orosháza Kft.** (Csorvási út 31.)	$120x10^6$
2.	**Orosfarm Agrár Termelő és Szolgáltató Zrt** (Tatársánc, 38.)	$27x10^6$
3.	**O-I Manufacturing Magyarország Kft.** (Csorvási út 5.)	$5,5\ x10^6$
4.	**Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza** (Köndu. 59.)	$2,2\ x10^6$
5.	**Alföldi Kohászati És Gépipari Rt** (Gyártelep u.8)	$1,6\ x10^6$

Forrás: OKIR

Az ülepedő porterhelést elsősorban a deflációs külterületről transzmisszió útján bekerülő por okozza. A szálló porterhelés jelentős részét a hőtermelő berendezések (beleértve az ipari technológiai hőtermelő berendezéseket is) valamint közlekedés kibocsátásai okozzák. A kertvárosias jellegű városban, bár a lakóingatlanok földgázzal történő ellátottság gyakorlatilag 100 %-os, a földgáz árának növekedése miatt egyre több háztartás áll át részben vagy egészben az egyéb tüzelőanyagok (szén, fa, és minden éghető anyag) használatára, ami levegővédelmi szempontból kedvezőtlen.

A város levegőminőségére kedvező változás volt a Guardian Orosháza Kft. Csorvási úti float üveggyárában és az O-I Manufacturing Magyarország Kft. üveggyártó üzemébe végrehajtott jelentős környezetvédelmi beruházás, amely a gyárak fajlagos levegőterhelését az összes kibocsátott légszennyezőanyagra vonatkozóan jelentősen csökkentette. A Guardian Orosháza Kft. Csorvási úti float üveggyárában 2016-ban újabb jelentős környezetvédelmi beruházást tervez végrehajtani mely során a gyár fajlagos levegőterhelése jelentős mértékben tovább csökken.

A jelentősebb ipari telephelyek a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet hatálya alá tartoznak és egységes környezethasználati (IPPC) engedélyben előírtak szerint működnek a környezetvédelmi hatóság rendszeres ellenőrzése mellett. Az egységes környezethasználati (IPPC) engedéllyel rendelkező telephelyeket a 39. számú táblázatban foglaltuk össze.

Az elkerülő út megépítése szintén javította a város levegőminőségét, hiszen a jelentős tranzitforgalom –a 2008-as forgalmi adatok alapján az elkerülő szakasz forgalma 7000 EJ/nap körüli érték – a várost kikerüli. A hulladéklerakó rekultivációja részben befejeződött, ami kedvező hatással van a levegő minőségére. Az utógondozás során képződő depónia gáz hasznosításával a levegő minősége tovább fog javulni.
A városban elindított és tervezett termálvíz fűtési programok tovább fogják javítani a levegő minőségét. A város körül üzemelő nagyobb állattartó telepek extrém légállapot esetén a városban is bűzhatást okozhatnak.

39. táblázat: Az egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) rendelkező telephelyek (1.17.3-5.)

	Engedélyes neve	Telephely címe	Tevékenység
1	**Guardian Orosháza Kft.**	Csorvási út 31.	Üveggyártás
2	**O-I Manufacturing Magyarország Kft.**	Csorvási út 5.	Üveggyártás
3	**Alföldi Kohászati És Gépipari Rt**	Gyártelep u. 8.	Kohászati
4	**Linamar Hungary NyRT**	Csorvási út 27.	Gépgyártás
5	**Sára Galvántechnika Kft.**	Gyártelep u. 11.	Galvanizálás
6	**Agro-M ZRT**	Kaszaperi út	Sertéstelep
7	**Orosházi „Béke" Agrár-Szövetkezet**	Északi sor 1.	Sertéstelep
8	**Avifarm Mezőgazdasági Kft.**	Alsótanyák tanya 47.	Baromfitelep
9	**Bodzsár András Tibor**	Vásárhelyi út 70.	Baromfitelep

A területen a pollen „szennyezettség" szempontjából három pollenszezon különíthető el:

- *A tavaszi szezon ("fa-szezon"):* a február 1-től április 30-ig terjedő időszakban termelődött pollenszemek megjelenési időszaka. A virágzás kezdési időpontja igen változó, többnyire március eleje!
- *A kora nyári szezon ("fű-szezon"):* a május 1. és július 31. közötti periódus, amelyet főként lágyszárú növények (vadon élő füvek, gabonafélék, kora nyári gyomok) és néhány fa virágpora jellemez.
- *A nyár végi-őszi szezon ("gyom-szezon"):* a július 16-tól október elejéig termelődött pollenszemek - döntően a lágyszárú gyomok pollenjei - jellemzik.

A pollenterhelés csökkentése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a parlagfű mentesítésre.

1.17.4 Zaj- és rezgésterhelés

Zajvédelmi rendeletek:
A településrendezési terv zajvédelmi felülvizsgálatát a jelenleg érvényes rendeletek alapján kell elvégezni.
Jelenleg érvényes zajvédelmi rendeletek:

- 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól
- 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgéskibocsátás ellenőrzésének módjáról
- 27/2008. (XII. 3.) KvVM együttes rendelet a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról.

Követelmények:

A környezetbe kibocsátható zaj és rezgésterhelési határértékekről a 27/2008. (XII.3.) KvVM - EüM együttes rendelet intézkedik.

1. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

Üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre* (dB)	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Megjegyzés:
* Értelmezése az MSZ 18150–1 szabvány és az MSZ 15037 szabvány szerint.

A környezeti zaj- és rezgés terhelési határértékek meg állapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelet 2. §-a a következõ új (4) be kezdéssel egészül ki: „(4) A június 1. és szeptember 15. közötti idõszakban megrendezésre kerülõ, egybefüggõn több, de legfeljebb nyolc napon át tartó kulturális fesztiválok esetében e rendelet alkalmazása során
a) a nappali idõszakon a 6:00 és 23:00 közötti idõszakot, éjjeli idõszakon a 23:00 és 6:00 közötti idõszakot kell érteni,
b) a zajtól védendõ valamennyi területen a terhelési határérték nappali idõszakban 65 dB, éjjeli idõszakban 55 dB.”
Megítélési időként nappal a legkedvezőtlenebb folyamatos 8 órát, éjjel a legkedvezőtlenebb fél órát kell figyelembe venni. A megítélési pontot a védendő homlokzat előtt 2 m-re kell kijelölni. A rendelet 1. sz. mellékletében adott határértékek vonatkoznak a szolgáltató tevékenységet ellátó létesítményektől, azok szabadban, vagy zárt térben működtetett hangosító berendezéseitől, vagy bármely más hangforrásától származó zajterhelésekre is.

2. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

Építési kivitelezési tevékenységből származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre* (dB)					
		ha az építési munka időtartama					
		1 hónap vagy kevesebb		1 hónap felett 1 évig		1 évnél több	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	60	45	55	40	50	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, a temetők, a zöldterület	65	50	60	45	55	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	70	55	65	50	60	45
4.	Gazdasági terület	70	55	70	55	65	50

Megjegyzés:
* Értelmezése az MSZ 18150–1 szabvány szerint.

3. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei a zajtól védendő területeken

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (L_{TH}) az $L_{AM'kö}$ megítélési szintre* (dB)					
		kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelytől*** származó zajra	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra	nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Megjegyzés:
* Értelmezése a stratégiai zajtérképek és intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 3. számú melléklet 1.1. pontja és 5. számú melléklet 1.1. pontja szerint.
** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb, légcsavaros repülőgépek, illetve 2,73 tonna maximális felszálló tömegnél kisebb helikopterek közlekednek.
*** Olyan repülőterek, vagy nem nyilvános fel- és leszállóhelyek, ahol 5,7 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb, légcsavaros repülőgépek, 2,73 tonna maximális felszálló tömegű vagy annál nagyobb helikopterek, valamint sugárhajtású légijárművek közlekednek.

Közlekedési zaj esetében megítélési időként nappal 16 órát, éjjel 8 órát kell figyelembe venni. A megítélési pontot a védendő homlokzat előtt 2 m-re kell kijelölni.

Az épületek védendő helyiségeiben megengedett zajterheléseket a rendelet 4. melléklete határozza meg:

4. melléklet a 27/2008. (XII. 3.) KvVM–EüM együttes rendelethez

A zaj terhelési határértékei az épületek zajtól védendő helyiségeiben

Sor-szám	Zajtól védendő helyiség	Határérték (L_{TH}) az L_{AM} megítélési szintre* (dB)	
		nappal 06–22 óra	éjjel 22–06 óra
1.	Kórtermek és betegszobák	35	30
2.	Tantermek, előadótermek oktatási intézményekben, foglalkoztató termek, hálóhelyiségek bölcsődékben és óvodákban	40	–
3.	Lakószobák lakóépületekben	40	30
4.	Lakószobák szállodákban és szálló jellegű épületekben	45	35
5.	Étkezőkonyha, étkezőhelyiség lakóépületekben	45	–
6.	Szállodák, szálló jellegű épületek, közösségi lakóépületek közös helyiségei	50	–
7.	Éttermek, eszpresszók	55	–
8.	Nagy- és kiskereskedelmi épületek eladóterei, vendéglátó helyiségei, a váróterem	60	–

Megjegyzés:
* *a)* Értelmezése a 6. § (1) bekezdésével kapcsolatos ügyekben az MSZ 15601–2:2007 és az MSZ 18150–1 szabvány szerint, de nem a legnagyobb értéket adó mérési pontban, hanem térbeli átlagos hangnyomásszintként; mérése az MSZ EN ISO 140–5 szabvány szerint.
b) Értelmezése és mérése a 6. § (4) bekezdés *b)* pontjával kapcsolatos ügyekben az MSZ 18150–1 szabvány szerint.

A rezgésterhelési határértékeket a rendelet 5. sz. melléklete adja meg.

Zajvédelmi állapot

Üzemi és szabadidős létesítményektől eredő zajok:

Az üzemi eredetű zajforrások két nagy csoportba oszthatók. Az egyik csoportot az ipari parkokban, a város régen kialakult iparterületein találhatók.

Az Északi ipari parkban sok régi és új telephely üzemel. Sajnos ennek az ipari területnek a kialakulása – kialakítása során még nem gondoltak a zajvédelemre és nem alakítottak ki védősávot. Az örökölt adottságok már nehezen változtathatók. Az ipari, gazdasági terület északkeli szélén a lakóterületek és a gazdasági területek között többnyire csak a vasút az elválasztó terület, amely önmagában közlekedési zajforrás és emellett nem is csökkenti az ipari-gazdasági területről érkező zajt. Nemcsak lakóterület van az ipari park mellett, hanem beleékelődve van a Csorvási út és békéscsabai vasútvonal kereszteződésénél 6 lakótelek és majdnem ezeknek szemben 11 helyrajzi számon szereplő funkcióját tekintve lakóterület. Mindkettő besorolása jelenleg Kgl különleges gazdasági lakóterület. Ezeknek a lakóterület zárványoknak a felszámolását szorgalmazni kellene, mert úgy a lakók, mint a mellettük levő cégek számára kellemetlenségeket és többlet költséget okoz. A Juhász Gyula utca keleti oldalán levő lakóházak és a valamikori üveggyári lakótelep számára is csak adminisztratív megoldás a Kgl és Vt besorolás. Az utóbbiak esetében a szanálás és a védősáv kialakítása olyan sok embert érint, hogy ezt nem merjük javasolni. A védőerdőként bejelölt sáv keskeny. A Török Ignác utca keleti oldalán is kevert funkciójú a terület van jelenleg. A Gksz területek között Lke területek vannak. Nem tartjuk szerencsésnek. A Belsőhosszú sor délkeleti oldalán a Török Ignác utca mentén levő 6 telek Lke besorolását kívánatos lenne a Gksz területbe áttenni, mivel 2014-es légifénykép szerint még beépítetlen. Ezzel esetleges későbbi zajvédelmi probléma előzhető meg.

A zajforrások műszaki zajcsökkentése és a lakások fokozott hangszigetelése költséges és emellett korlátozott eredményű megoldásokat takar. A műszaki zajcsökkentés mellett a település rendezési eszközök közül a védősáv kialakítását is használni kellett volna. A kevert terület használat történelmileg alakult ki, ezt a gyakorlatot nem célszerű folytatni. Ez sajnos egyes vállalkozási érdekeket sérthet. Az elhibázott döntések később a termelő gazdasági tevékenységet végzőknek sok-sok millió felesleges passzív beruházási költséget okoznak és estenként ellehetetleníthetnek egy-egy vállalkozást.

A Gyártelep utca mentén levő telephelyek mellett az L1, Lke, Lf lakóterületek védelmére védőerdősávot létesítettek. Ezeket a védő erdősávokat nem szabad felhasználni más célra, tehát ezekből nem szabad sem lakóterületet, sem gazdasági területet létesíteni. Zajvédelmi és egyben környezetvédelmi célból is minden gazdasági – ipari terület körül ilyen védő sávoknak kellene lenni és a környezetüket semmivel sem szennyező tevékenységeket kellene csak beengedni a lakóterületekbe, illetve azok mellé közvetlenül.

A város délkeleti oldalán levő Gksz területek kevésbé vannak közel a lakóterületekhez. A meglevő terv védőfásításokat irányoz elő. A lakóterületbe beékelődve számos kisebb telephely fordul elő. Ezek zajkibocsátása a végzett tevékenységtől, a műhely kialakításától függ. Egyedi műszaki zajcsökkentésük általában megoldott, vagy megoldható.

Szolgáltató létesítményektől származó zaj:

A szolgáltató létesítményektől származó zajok a boltok hűtő rendszerétől és a vendéglő környezetében okozhatnak zajpanaszt.

Közlekedési eredetű zajok:

Orosháza környezeti zaj-és rezgéshelyzetére jellemző, hogy a városon már nem halad át a másodrendű főút (47. Sz. Szeged-Békéscsaba-Debrecen). A belterületen haladnak át a 474 sz. keleti – nyugati bevezető út a 47-es úthoz, forgalmas mellékutak Szarvas (4404.), Szentes

(4406.), Szentetorny (4408.), Gádoros (4407.), Nagymágocs – Szentes (4448.), Tótkomlós – Mezőhegyes (4427.), Kaszaper – Mezőkovácsháza (4428.), Csanádapáca (4429.) irányába. A vasúti közlekedés belterületi szakaszai Mezőhegyes, Mezőtúr, Szentes felé teremtenek kapcsolatot. A város területén, illetve vonzáskörzetében található több országos, valamint helyi jelentőségű ipari létesítmény, valamint lakóterületek mellett üdülőterület (Gyopárosfürdő), melyek a városon belüli forgalmat is vonzanak.

Az északi és nyugati elkerülő út megépítésnek eredményeként a 47-es úton haladó tranzit gépjármű forgalom jelentősen csökkent. A déli és keleti irányokba haladó tranzit forgalom azonban jelenleg is áthalad a lakott területen, konfliktusforrást jelentve (pl. Gyopárosi üdülőterületnek az Orosháza-Szentes összekötő út É-i oldalán lévő részei esetében).

A 25/2004. (XII. 20.) KvVM r. 2. sz. melléklete szerint számított 7,5 m-es közlekedési zajszintek:

Út száma	Vizsgált szakasz	$L_{pA,7,5\ m}$ [dBA] nappal	$L_{pA,7,5\ m}$ [dBA] éjjel
47-es út	Külterület 90 km/h	69,4	61,0
474-es K-re a vasúton túl	Belterület 50 km/h	67,8	59,5
474-es központba vezető szakaszon	Belterület 50 km/h	66,9	58,6
474-es központban	Belterület 50 km/h	67,9	59,6
474-es központtól Ny-ra	Belterület 50 km/h	66,9	58,6
4404-es út	Külterület 90 km/h	69,1	60,6
4406-es út	Belterület 50 km/h	67,7	59,4
4407-es út	Belterület 50 km/h	66,5	58,0
4408-es út	Belterület 50 km/h	62,0	53,4
4427-es út	Belterület 50 km/h	67,8	59,5
4428-es út	Belterület 50 km/h	63,8	55,4

Az északi elkerülő út elkészültével a Szőlő körút és a vasúti feljáró környezetének közlekedési zajterhelése is mérséklődött valamelyest.

A vasút közlekedő szerelvényei időszakos zajforrások a vasútvonalak mentén. A zajhatás kiegészül a vasúti átkelőhelyeken előírt hangjelzés használatával. A vasútvonalak menti lakóterületeken a vasúti közlekedés okozta zajterhelés az elmúlt 5 évben alig változott.

Építési eredetű zajok:
Az építkezések környezetében jelentkező zajok időszakosak és kevésbé kiterjedtek, mint az üzemi és közlekedési eredetűek. Az építési zajokat település rendezési eszközökkel alig lehet befolyásolni.

1.17.5 Sugárzásvédelem

Az embereket természetes és mesterséges eredetű ionizáló sugárzások érik. A természetes sugárterhelés fele-kétharmada abból adódik, hogy a zárt helyiségekben az építőanyagból és a talajból radon kerül a levegőbe. Így az innen származó sugárterhelés a szabad levegőhöz

képest több nagyságrenddel is megnövekedhet. Ezért a radon az egyetlen természetes sugárterhelés, ami ellen védekezünk a Földön.

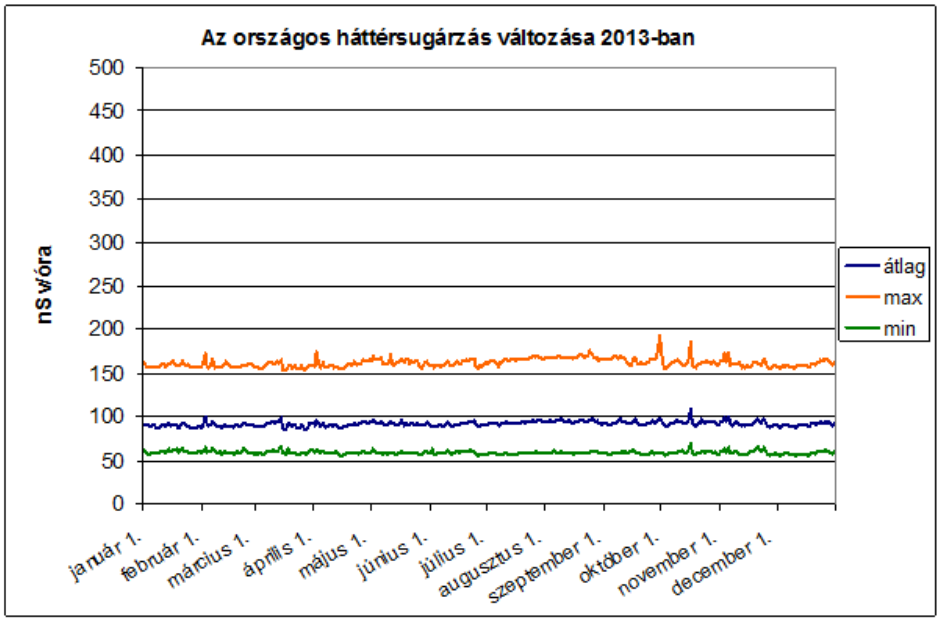
A mesterséges eredetű sugárterhelés 95%-a az orvosi diagnosztikai- és terápiás eljárások következménye. A maradék 5%-ot elsősorban a légköri kísérleti atomrobbantások máig ható következményei okozzák. Ezután következik csak a nukleáris technológiákból adódó sugárterhelés.

Orosháza nukleáris létesítmény által közvetlenül nem veszélyeztetett. A város tekintetében elsősorban a Paksi Atomerőmű, másodsorban a szlovákiai Jablonské Bohunice-i és a Mochovce és a szlovéniai Krsko atomerőmű veszélyeztetettségével kell számolni.
Orosháza Pakstól 180 km-re található, így az atomerőmű 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik. Az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ 30-300 km) az a terület, amelyen belül szükségessé válhat a lakosság élelmiszer-fogyasztásának korlátozása, a mezőgazdasági termelők és az élelmiszer feldolgozó ipar ellenőrzése, tevékenységük szükség szerinti, szigorú rendeleti szabályozása, illetve korlátozása. A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

A lakosság természetes és mesterséges eredetű sugárterhelését meghatározó környezeti sugárzási viszonyok és a környezetben mérhető radioaktív anyagkoncentrációk országos ellenőrzési eredményeinek gyűjtését az Országos Környezeti Sugárvédelmi Ellenőrző Rendszer (a továbbiakban: OKSER) végzi. A rendszer működését a 275/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet szabályozza.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.
Orosháza területén sugárzásmérő pont nem található. A legközelebbi mérőpont (HU0424) Pitvaroson van.

32. ábra: A napi dózisteljesítmények országos átlagainak, maximális és minimális értékeinek változása 2013-ban

Forrás: OKSER

A város területén találhatók nagyfeszültségű villamos távvezetékek és mobil telefon bázis állomások is amelyek elektromágneses sugárzást bocsátanak ki. A mobil bázisállomásokból A bázisállomásokból érkező sugárzás nagysága a bázisállomástól számított távolságtól függ elsősorban. A sugárzás ugyanis a távolság négyzetével arányosan csökken. Így a Magyarország területén elvégzett 6.000 mérés alapján a sugárzási értékek

20 m-re az antennától kisebb mint 0.2 µW/cm^2,
30 m-re az antennától kisebb mint 0.05 µW/ cm^2
50 m-re az antennától kisebb mint 0.01 µW/ cm^2

A hazai egészségügyi határérték megegyezik a WHO egészségügyi határértékével, azaz 450 és 900 µW/cm^2. A bázisállomások teljesítménye néhányszor 10 Watt, így a sugárzás szintje az antennától már néhány méterre is olyan alacsony, hogy nem éri el az egészségügyi határértéket.

Az elektromágneses sugárzás emberre gyakorolt hatásának áttekintésekor nem feledkezhetünk meg a kozmikus térség felől érkező sugárzásról sem. Ennek csak egy része jut le a földfelszínre. Az élő szervezetekre nézve kedvező, hogy éppen a legnagyobb energiájú komponensei nem érik el a felszínt.

1.17.6 Hulladékkezelés

Az orosházi települési szilárdhulladék lerakó az 1970-es évek elején a Vásárhelyi út mellett levő bányagödrök helyén került kialakításra műszaki védelem nélkül. 2009-ben az orosházi települési szilárdhulladék lerakót be kellett zárni, mert nem felelt meg a hatályos környezetvédelmi előírásoknak. A depónia területe kb. 70000 m^2. A depóniában a bezárásig kb. 60000 tonna hulladék gyűlt össze.
Orosháza város a gesztora a térség hulladékgazdálkodási feladatainak koordinálására létrejött Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszernek (DAREH). A DAREH koordinálja a rendszerben levő települések felhagyott települési szilárdhulladék lerakóinak rekultivációs munkáit és a rendszer fejlesztését valamint a tárggyal kapcsolatos pályázatokat. Az orosházi hulladéklerakó kétütemű rekultivációjának első üteme befejeződött, melynek során a depónia ideiglenes lezárása megtörtént. A depónia végleges lezárására a depóniában lejátszódó természetes folyamatok (szerves anyagok bomlása során keletkező gázfejlődés) befejeződése után a depónia stabilizálódása után kerül sor. Tervezik a felszabaduló depónia gáz hasznosítását is.

33. ábra: Átmeneti rétegrend

Forrás: DAREH

34. ábra: Végleges rétegrend

Forrás: DAREH

Az ideiglenesen lezárt depónia

A hulladéklerakó rekultivációja jelentősen megváltoztatta a lerakók korábbi környezetét. Megszűnt a környezeti kockázat és a felszín alatti és feletti vizek szennyeződésének a veszélye, javult a levegő minősége, és rendezett lett a tájkép is. A Gyártelep utcában megépült átrakót és hulladékudvart 2015 szeptember 4-én átadták. Ez az új létesítmény a 2016-os évtől illeszkedik a DAREH hamarosan elinduló új hulladékkezelési rendszerbe.

A DAREH új rendszere arra épül, hogy minél nagyobb legyen az újrahasznosítás és az újrahasználat aránya. A rendszer egyik eleme az Orosházán átadott új hulladék átrakó állomás és hulladékudvar. Az átrakó állomásra beszállított hulladékokat a Békéscsabai Regionális Hulladékkezelő Mű-be kerül beszállításra, ahol a hulladékok további kezelése megtörténik.

Orosházán a települési szilárdhulladék begyűjtését és szállítását az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. végzi. Orosháza területén a hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma 16484. A gyűjtés lakótelepeken heti 3 alkalommal, egyéb ingatlanok esetében heti egy alkalommal történik. Lomtalanítást évente egy alkalommal szerveznek. A városban 58 db szelektív hulladékgyűjtő sziget került kialakításra. A gyűjtő szigetek egy részén öt féle

hulladékot (fehér üveg, színes üveg, papír, műanyag, fém), egy részében pedig csak 4 féle hulladékot ((fehér üveg, színes üveg, papír, műanyag) lehet elhelyezni.

Orosházán a közszolgáltatás keretében begyűjtött hulladékok mennyisége évente átlagosan 9000 tonna. Az egyéb begyűjtött nem veszélyes hulladékok éves mennyisége szintén kb. 9000 tonna. A városban keletkező veszélyes hulladékok mennyiségéről friss adtok nem állnak rendelkezésre.

Az 2008-as éves bevallások alapján a város 9 jelentős hulladékmennyiséget termelő gazdasági társaságát és az általuk termelt hulladékok mennyiségét a 40. számú táblázatban foglaltuk össze.

A gazdasági társaságok az általuk termelt hulladékok szakszerű és jogszerű kezeléséről gondoskodnak.

40. táblázat: Legjelentősebb hulladékmennyiséget termelő gazdasági társaságok

A hulladékok termelője	összes hulladék mennyiség kg	veszélyes hulladék mennyiség kg
Linamar Hungary nyrt. - Központ	6 264 819	486981
Békés Megyei Vízművek Zrt. - szennyvíz telep	4 012 950	---
Alföldi Kohászati És Gépipari Rt /Akg Rt/ - kohászati üzem	3 267 089	16829
Merian Orosháza Zrt. - Konzervüzem	1 953 935	6005
Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza - KORHÁZ	1 534 756	27737
Orosháza Glas Termelö És Szolgáltato Kft - TELEPHELY	1 300 175	12012
Orosházi Városüzemeltetési És Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság - Telephely	1 241 801	881
O-I Manufacturing Magyarország Kft. - üveggyártó üzem	937 637	22030
Guardian Orosháza Kft. - ÜVEGGYÁR	762 030	23102

Forrás: 2008-as bevallások

Orosházán hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkezők: Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. , Fer-Marik Kft. , Orosháza-Metal Kft, Mihalics József , Fehér & Fehér Utépitö Kft.

A lakosság számára a DAREH rendszer bevezetésének egyik legfőbb eleme a tervek szerint az úgynevezett házhoz menő szelektív gyűjtés bevezetése lesz. Ennek keretében minden kertes- illetve társasházhoz új hulladékgyűjtő edények kerülnek, melyek révén a tiszta csomagolási hulladék elkülönített gyűjtése történhet meg.

Szelektív hulladékgyűjtő szigetek

A tervezett intézkedések eredményeként az elkövetkező években a jelenlegi 11%-ról 25%-ra nő a szelektíven gyűjtött hulladék aránya a régióban.

A város jelenleg üzemelő hulladékudvara veszélyes hulladékot nem fogadhat. Az új hulladékudvar, melynek üzembe helyezése 2016 év elején várható, már fogadni tudja a lakosságnál keletkező veszélyes hulladékokat is. Az állati eredetű hulladékok befogadására a város területén nincs lehetőség.

Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. komposztáló telepén (Falus Elek utca vége, külterület, hrsz: 0368/2) a begyűjtött zöld hulladékokat komposztálják. A telep a lakosság által közvetlenül beszállított zöld hulladékot is fogadja. A telepen előállított komposzt minősítéssel is rendelkezik.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

A környezetszennyezés fontosabb fajtái a levegőszennyezé , a vizek (felszíni és felszín alatti) szennyezése, ártalom, a földtani közeg szennyezése, zajkibocsátás, és a vizuális környezetkárosítás .

A vizuális környezetszennyezések körébe sorolhatjuk az illegális hulladéklerakókat, a szemetelést, a fényszennyezést, a plakátokat, graffitiket, ipari objektumokat, felhagyott létesítményeket (rozsdaövezeteket), villamos légvezetékeket, tájsebeket.

A hulladékok településhatárokon, árokparton, erdőszélen, bekerítetlen magánterületeken való illegális elhelyezése nemcsak környezetszennyezést, környezetegészségügyi, talaj-, és vízvédelmi problémákat okoz, hanem rontja a tájképet és az életminőséget is. Az illegális hulladéklerakásokon túl vizuális környezetterhelést okoznak az utak mentén, esetleg az épületeken elhelyezett nagyméretű reklámfelületek, hirdetőtáblák, valamint a romos, elhanyagolt állapotú, illetve tájba nem illeszkedő építmények. Elhanyagolt állapotú építményekből a belvárosban több is található, ezért a városkép javításához ezeknek megszűntetése vagy fejlesztése elengedhetetlen.

A lakatlan, pusztuló, gyakran romos épületek, továbbá a vasúti pályákat övező gazdátlan – legalábbis annak tűnő – területek „városmarketing” hatása negatív, az un. szlömösödés forrása, melegágya. A problématérképen feltüntetésre kerültek a romos épületek.

A fényszennyezés definíciója: „Fényszennyezés: olyan mesterséges zavaró fény, ami a horizont fölé vagy nem kizárólag a megvilágítandó felületre és annak irányába, illetve nem a megfelelő időszakban világít, ezzel káprázást, az égbolt mesterséges fénylését vagy káros élettani és környezeti hatást okoz, beleértve az élővilágra gyakorolt negatív hatásokat is.” A definíció magában rejti azt az egyszerű hármas szabályt, hogy csak ott, oda és akkor világítsunk, amikor arra szükség van. Ha ezek a feltételek nem teljesülnek, akkor fényszennyezést okozunk.

A Szolnoki Bányakapitányság engedélyei alapján, több külszíni bánya (homok) működik a város közigazgatási területén belül melyek szintén vizuális környezetterhelést okoznak.

1.17.8 Árvízvédelem

Orosháza az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén található. A város árvízvédelmi szakasszal nem rendelkezik.
Orosháza városa árvízzel nem veszélyeztetett.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

- A megvalósított szennyvíztisztító telep fejlesztés és szennyvízcsatorna hálózatbővítés, jelentősen csökkentette a felszíni és a felszín alatti vizek veszélyeztetését, de fontos a szippantott szennyvizek sorsának nyomon követése, a tiltott elhelyezések szankcionálása.
- A város erdősültsége rendkívül alacsony szintű. A mezővédő tájfásítás elemei, az utak és csatornák menti zöldsávok, fasorok hiányosak, kialakítatlanok. A jelentős defláció növeli a város porterhelését.
- A levegő allergén pollenmennyiségének növekedése, az állatok nem megfelelő tartásából származó bűzhatások, az elöregedett, korszerűtlen közlekedési eszközök magas aránya növeli a levegőterheltséget.
- A vissza nem sajtolt termál használtvizek összetételük és jelentős mennyiségük miatt terhelik a felszíni és a felszín alatti vizeket.
- Talajvíz készletek elszennyeződése felszín alatti vízszennyezés (illegális szikkasztások, nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlat, túlzott műtrágya-használat, növényvédő szerek).
- A csatornázatlan területek (többségében külterület) lakóingatlanainak szennyvíz elhelyezésének ellenőrizhetetlensége.
- Az engedély nélkül, nem szakszerűen létesített „kerti kutak” mint potenciális szennyező források.
- Illegális hulladéklerakások gyakran történnek a városi szelektív hulladékgyűjtő pontokon is előfordulnak.
- Magas az ivóvíz mangán és arzéntartalma.
- Lakóterületeken rendszeresen visszatérő konfliktust okoz a szórakozóhelyek zajterhelése.
- A gyűjtőutak környezetében a közlekedésből származó zaj és légszennyezés.

1.18 Katasztrófavédelem

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok, pincék területei

Olyan természetes vagy mesterséges üreg nem található a városban, amely befolyásolná a területhasználatot. Alábányászottsággal érintett terület nem található Orosházán.

Földtani veszélyforrás a város területén nem ismert. Földtani veszélyforrás Orosházára vonatkozóan a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal nyilvántartásában nem szerepel.

1.18.1.2 Csúszás, süllyedésveszélyes területek

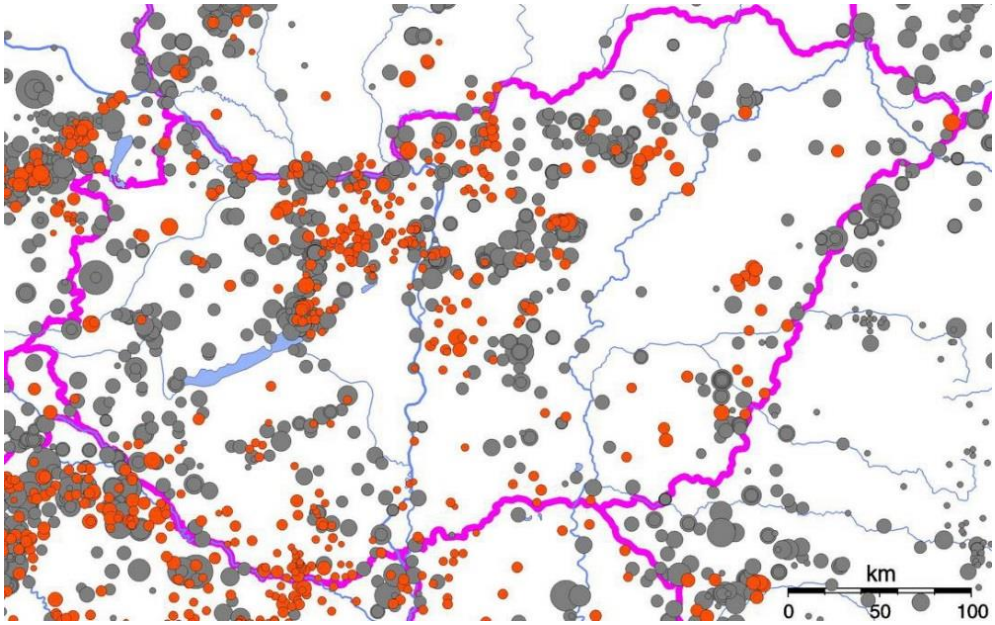
A városban nincsen csúszás, süllyedésveszélyes terület.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területek

Magyarországon évente mintegy 100-200 egészen kicsi, 2,5 magnitúdónál nem erősebb, emberek által nem észlelhető rengés következik be, és további 4-5 gyengébb, de már

érezhető rengést is feljegyeznek. Az országban, amióta feljegyzik a rengéseket, körülbelül 3 tucatnyi olyan erősségű földrengés következett be, ami komolyabb károkat okozott. A legerősebb rengés Komáromban 1763-ban történt, és 63 ember halálát okozta.

48. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon

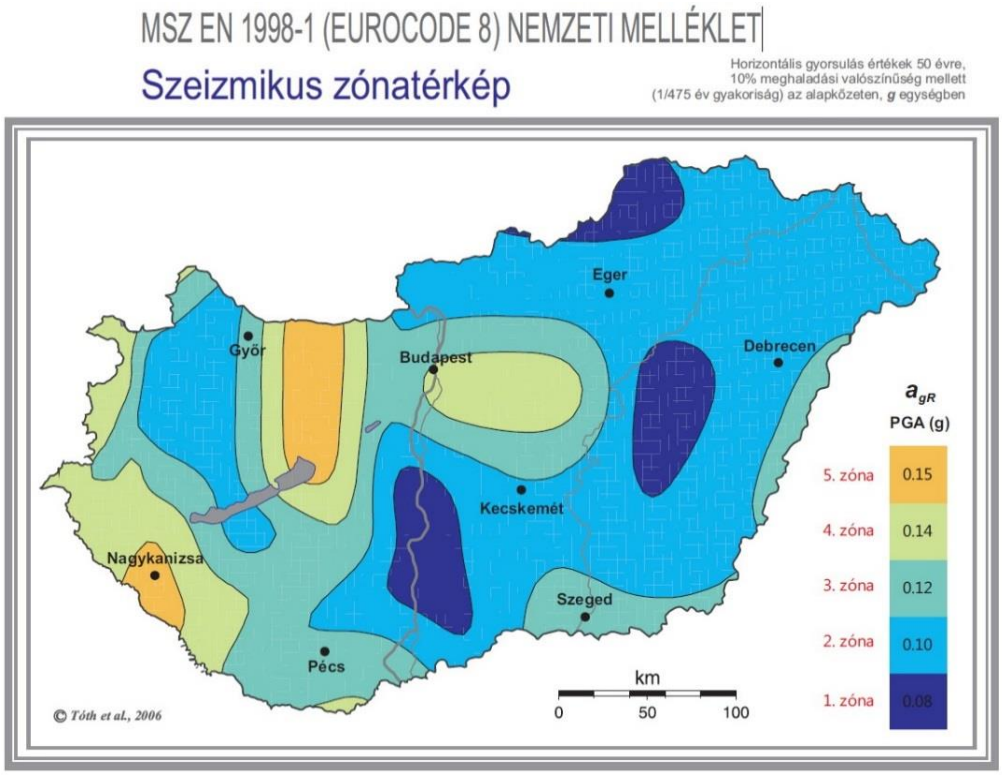

Forrás:foldrenges.hu

A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják.

Magyarország szeizmikus zónatérképén látható, hogy Orosháza a 3-as zónába esik. A hármas zónában a horizontális gyorsulás érték PGA(g) jelzőszáma 0,12. Ez a gyakorlatban nem jelent fejlesztési kockázatot. Az épületek és építmények földrengés-biztos tervezését az Eurocode 8 (MSZ EN 1998-1) szabvány szabályozza.

49. térkép: Szeizmikus zónatérkép

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elkészítette az Országos Felszínmozgás Kataszter digitális változatát. A digitális térkép célja, hogy Magyarország felszínmozgásos területeit feltérképezze. Különféle felszínmozgásokat rögzítettek (pl. rétegcsúszást, suvadást, omlást). A felvitt és rögzített adatok alapján az Országos Felszínmozgás Kataszter nem tartalmaz adatot a városra. Orosháza térsége földrengésnek kevésbé kitett térségek közé tartozik.

1.18.2 Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Orosháza nem szerepel. Orosháza városa árvízzel nem veszélyeztetett.

1.18.2.2 Belvízveszélyes terület

Orosháza belterülete a vízelvezetés szempontjából általában kedvező helyzetben van, mert magas fekvésénél fogva sem a Körös, sem a Tisza, sem a Maros árvize nem fenyegeti, ugyanakkor az időnként fölszaporodó, fölösleges helyi vizek - a folyóktól való nagy távolság ellenére - a létrehozott belvízrendszereken keresztül biztonságosan elvezethetők. Gondot okoznak azonban az elvezető rendszerek karbantartási hiányosságai, melyek a kapacitások csökkenését okozzák. A belterületen és közelében – egyebek között a 47-es számú főút Orosháza elkerülő út III-IV. ütem környezetében – is van belvízveszélyeztettség, melyet legkésőbb a tervezett területhasználat megvalósításakor rendezni szükséges.

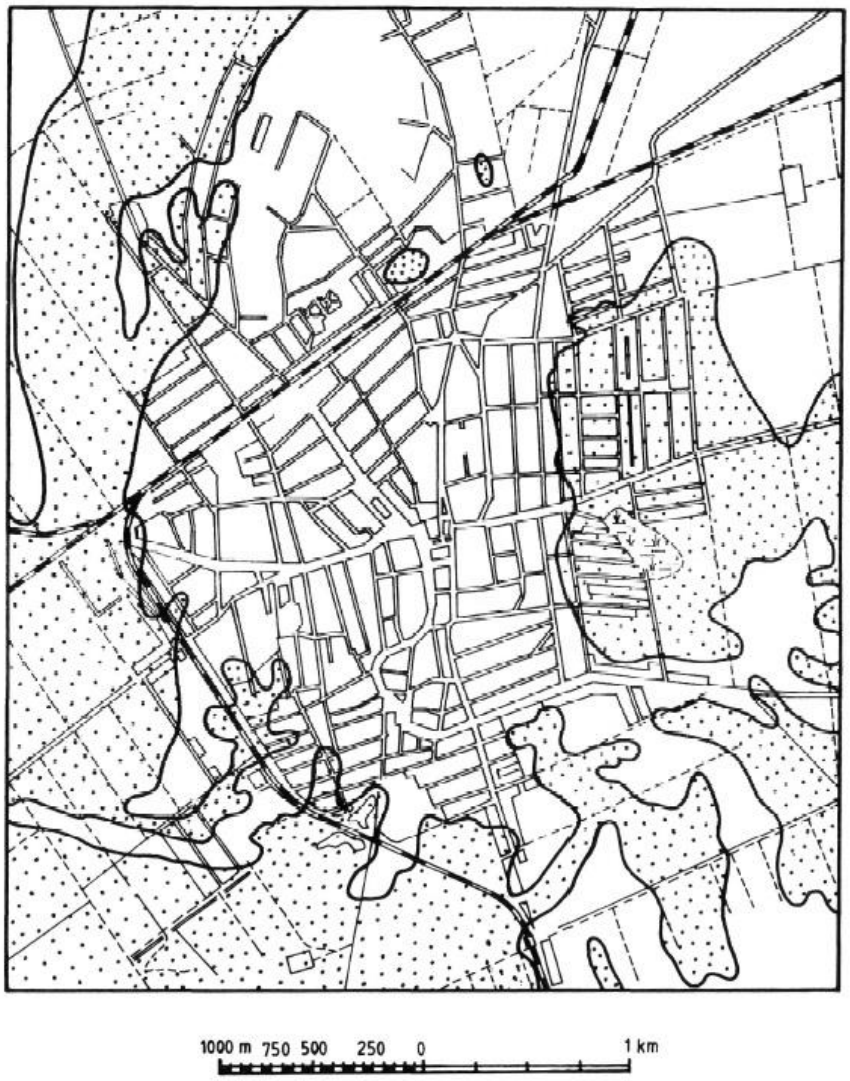
Orosháza rendszeresen belvízjárta területei a Probléma és érték térképen feltüntetésre kerültek. A szivattyútelepi kapacitások kihasználtsága a belvízlevezető hálózat fenti állapota miatt nem vehető igénybe, csak a kapacitások 30-60%-val üzemeltethetők. Ebben a helyzetben már egy közepes nagyságú belvíz megjelenésekor is számolni kell az igen jelentős, akár két-háromszoros védekezési költségekkel. A privatizáció óta megszakadt a művek és tulajdonok közötti összhang. A föld tulajdonviszonyok megváltoztak, a birtokok elaprózódtak, a belvízelvezető csatornák tulajdonviszonyai, és kezelőinek helyzete nem tisztázott.

A város és környéke belvízelvezető rendszere az 1.17.2.1 számú fejezetben részletezésre került.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

A város belterületének nyugati-északnyugati része, különösen a vasút fölötti terület, magas fekvésű, a déli-délkeleti városrész viszonylag alacsony. A legalacsonyabb térség a város keleti szélén, az Oláh István és a Fürdő utcától keletre található Vízelvezetési szempontból figyelemre méltó e terület teknőszerű, a 88,5 méteres szintvonallal körbezárt alakja.

50. térkép: Orosháza legmélyebb fekvésű területei

(Forrás: Pálfai Imre: A vízelvezetés helyzete Orosháza belterületén)

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

Orosháza városa árvizekkel nem veszélyeztetett.
Az ATIVIZIG tájékoztatása szerint Orosháza területén keletkezett belvíz elvezetésében az alábbi belvízvédelmi szakaszok vesznek részt:

41. táblázat: Belvízvédelmi szakaszon Orosházán

szakasz száma	belvízvédelmi szakasz neve	érintett VIZIG
11.06.	Mártély-Tisza-Maros-zugi	ATIVIZIG
11.07.	Sámson-Élő-vizi	ATIVIZIG
11.08.	Szentesi	ATIVIZIG
12.10.	Dögös-Kákafoki	KÖVIZIG

Forrás: ATIVIZIG

Orosháza belterületét az alábbi vízkár-elhárítási művek érintik (Forrás: ATIVIZIG)

Kakasszék-Szentetornyai 1. oldalág (9295/9, 8383/1, 8376 hrsz.)
Kakasszék-Szentetornyai 2. oldalág (10049 hrsz.)
Kakasszék-Szentetornyai 3. oldalág (7454/4, 7454/5, 7454/7, 7454/8, 7454/9 hrsz.)
Szulalaposi csatorna (2412/9 hrsz.)
Szentetornyai úti szivattyúállás (8376 hrsz.)
Mágocséri csatorna (5024 hrsz.)
Mágocséri tározó (5025/1 hrsz.)

I. fokú készültséget kell elrendelni:

- ha a belvizek összegyülekezése miatt intézkedéseket kell tenni arra, hogy a belvízvédelmi szakaszon lévő társulati kezelésű csatornák képesek legyenek a területről érkező vizek befogadására,
- ha a várható belvizek befogadása és levezetése érdekében a társulatkezelésében lévő csatornák előürítését, jégtelenítését, vagy a hóval betemetett szakaszok tisztítását kell elvégezni,
- ha a belvizek gravitációs levezetésének lehetősége megszűnt.

I. fokú készültség elrendelését követő intézkedések:

A készültség elrendelése után a védelemvezető megvizsgálja a társulati kezelésű csatornát, műtárgyakat, szivattyúk állapotát. Gondoskodni kell a szabad vízfolyást gátló akadályok kézi és gépi eltávolításáról a csatornákból, a szükséges vízkormányzásról, a tiltós műtárgyak megfelelő kezeléséről, az esetleges szükség szerinti szivattyúzásról az állandó szivattyútelepeken. A készültség ideje alatt – szükség szerint– nappali figyelő és őrszolgálatot kell tartani.

II. fokú készültséget kell elrendelni, amennyiben I. fokú készültségre előírtakon túlmenően:

- az odavezetett belvizek következtében a szivattyútelepeket kétműszakos üzemben kell működtetni,
- gondoskodni kell a telepíthető mobil szivattyúk szállításáról, készenlétbe illetve üzembe helyezéséről,
- a csatornák és vízkormányzó műtárgyak ügyeletét és működtetését kétműszakos üzemben kell megszervezni,
- az állandó belvíztározók töltését, vízkormányzó műtárgyainak nyitását kell elvégezni.

II. fokú készültség elrendelését követő intézkedések:

I. fokú készültségi előírtakon túlmenően gondoskodni a szállítható szivattyúk védelemvezető által meghatározott helyre történőkiszállításáról, készenlétbe helyezéséről, üzembe állításáról és igény szerinti üzemeltetéséről, a belvíznek az állandó jelegű belvíztározókba való kormányzásáról vagy a szükség szerinti beemeléséről. Megszervezni a kétműszakos ügyeletet és műszakot a védelemvezető által meghatározott csatornákon és területeken.

III. fokú készültséget kell elrendelni, amennyiben I. és II. fokú készültségre előírtakon túlmenően:

- a társulat védelmi területén vagy annak egy védekezésileg összefüggőrészén a szivattyútelepek névleges összteljesítményük legalább 75%-ával folyamatosan üzemelnek,
- a kapacitás elégtelensége miatt a belvizek visszatartását, illetőleg szükségtározását kell elrendelni

III. fokú készültség elrendelését követő intézkedések:
A védelemvezető az I. és II. fokú készültségre előírtakon túlmenően szükség szerint elrendelheti a belvizek elvezetésének korlátozását a szakasz-védelemvezetőjével történt előzetes egyeztetés után, illetőleg a szakaszos vízlevezetést, és igénybe veheti a kiépített,belvíztározásra kijelölt területeket.
A védekezés területét II. és III. fokú készültség esetén a társulati védekezésre beosztottak csak a védelemvezető engedélyével hagyhatják el.

Rendkívüli készültséget kell elrendelni:„Ha a VIZIG működési területén a belvízi elöntés olyan méreteket ölt,hogy a belvíz lakott területeket, ipartelepeket, fő közlekedési utakat,vasutakat veszélyeztet és további elöntések várhatók, a vízügyi igazgató – a védelmi bizottság elnökének egyidejű tájékoztatásával –köteles a Törzs vezetője útján a miniszternek javaslatot tenni a rendkívüli készültség elrendelésének kezdeményezésére."

Amennyiben a rendkívüli készültség elrendelése megtörtén „A belvizek szükségtározására igénybe veendő területeket elő kell készíteni."Megnyitásuk csak kormánybiztosi engedéllyel. A Kakasszék-Szentetornyai 1. oldalága a Gyopárosi tórendszer többletvizeinek befogadója. Jelenleg a gyógyfürdő csurgalékvizét is a Kerek tavi bevezetésen keresztül a Kakasszéki csatornarendszer vezeti el. A Kakasszéki csatornarendszer jelenlegi kiépítettségében túlterhelt, további vizek fogadására csak a teljes vízelvezető rendszer fejlesztésével válik alkalmassá.

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Orosháza területén nem fordul elő.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

Orosháza területén mélységi, magassági, valamint tevékenységből eredő korlátozások nincsenek.

1.18.3.3 Ipari veszélyforrások

A súlyos ipari balesetek megelőzését és a balesetek káros következményeinek csökkentését célzó intézkedéseket az uniós normáknak (Seveso III. Irányelv) megfelelően *a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló törvény (2011. évi CXXVIII. törvény),* valamint annak végrehajtási rendelete, *a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet* vezette be hazánkban.

A *234/2011. (IX.10.) számú Kormányrendelet* határozza meg a települések katasztrófavédelmi besorolásának szabályait és a védelmi követelményeket.

A katasztrófavédelmi törvény az ipari üzemek vezetői kötelességévé teszi az üzemben jelenlevő veszélyes anyagokkal kapcsolatos kockázatok felmérését, a reálisan feltételezhető súlyos balesetek bekövetkeztekor jelentkező hatások meghatározását, a lakosság és a környezet védelmének érdekében a szükséges üzemi megelőző intézkedések megtételét. Ezen információt a veszélyes üzem biztonsági jelentése tartalmazza.

A veszélyes üzem biztonsági jelentése nyilvános, a helyi polgármesteri hivatalban mindenki számára hozzáférhető. A felső küszöbértékű üzemekkel rendelkező települések önkormányzatai tehát külső védelmi terv készítésére kötelezettek.

A kialakult helyzet irányítását az I. (veszélyhelyzet) és a II. (súlyos veszélyhelyzet) fokozatban az üzem helyi szakemberei- belső védelmi tervük alapján, míg a III. (katasztrófahelyzet) fokozatban a külső védelmi terv szerint a helyi védelmi bizottság elnökének irányításával, a társ- és közreműködő szervezeti egységek végzik. A veszélyhelyzet elhárítását az üzemi szervezetek és a hivatásos önkormányzati tűzoltóság együttműködve hajtják végre.

Orosházán veszélyes anyag előállító üzem nincs, de jelentős a felhasználás mértéke az Guardian Orosháza Kft. float-üveggyárában. A Guardian Orosháza Kft. Csorvási út 31. szám alatti float-üveggyára Felső küszöbértékű üzem. A telephelyen üzemelő float-üveggyárában jelentős mennyiségű cseppfolyós bután gázt tárolnak föld feletti acéltartályokban. A tartálypark védelmi övezete 500 méter mely lakóövezetet is érint.

Orosháza város katasztrófavédelmi besorolási osztálya I.
A Kft. a katasztrófavédelmi hatósággal közösen, rendszeres időközönként katasztrófavédelmi gyakorlatot tart az üzemben.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

A szilárd ásványi nyersanyagvagyon tekintetében az alábbi bányatelkeket és kutatási területet tartja nyilván az Önkormányzat, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal adataival összhangban:

- Orosháza hrsz: 0436/22 és 0436/24 agyag, homok kutatási terület.
- Orosháza III. közlekedésépítési agyag külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza IV. homok külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza V. homok külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza VI. homok külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza VII. agyag, homok külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza VIII. homok külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza IX. agyag, homok külfejtéses művelésű bányatelek
- Orosháza város közigazgatási területét a Csanádapáca I., Kardoskút II. és a Pusztaföldvár II. szénhidrogén bányatelkek érintik.

1.20 Városi klíma

Orosháza és környezete a meleg-száraz éghajlati körzetben, az ország DDK-i részén található. Az átlagos évi középhőmérséklet 10-11 °C, az átlagos napsütéses órák száma 2100-2150 óra, a sokévi átlagos csapadék 500-550 mm, az uralkodó szélirány tavasszal és nyáron É-i, ősszel és télen D-i. Az átlagos szélsebesség 3 m/s.

Egy város klímáját a földrajzi adottságain kívül számos összetevő együttesen alkotja és alakítja. Befolyásolja egyrészt az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenléte, vagyis az összetett beépítési struktúra, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton, stb.) miatt megváltozott lefolyási viszonyok, az alacsony növényborítottság, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátás (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.). E sok tényező együttesen jelentősen módosítja a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínekéhez képest. Az urbanizált területek beépített felületei jobban felmelegszenek, főként az intenzív közlekedés miatt koncentráltan jelentkezik az üvegházhatású gázok emissziója és mindehhez az infrastruktúrák, a fűtés, a közlekedés és a termelés közvetlen hőhatása – úgynevezett hősszennyezés – is hozzájárul, miközben a beépítések zártsága miatt kisebb a légmozgás és az átszellőzés lehetősége. A beépített területeken a felmelegedésen túl természetesen számos egyéb ökológiai feltétel módosulása is felerősödik, mint például a levegő páratartalmának változása, a vízháztartás felborulása. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai, például: a város légterében kialakult hőtöbblet (*városi hősziget*), a megváltozott átszellőzési viszonyok, a levegőminőségi problémák.
Az urbanizált területeken sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki, a klímaváltozás, azon belül is főként a felmelegedés okai a városokban koncentrálódnak, csakúgy, mint a hatások (amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek) és a megoldandó problémák.
A városok felelősek a globális energiafelhasználás és a kibocsátások 60-80%-áért. Európában az üvegházhatású gáz kibocsátásának 69 %-a a városokból származik.
Orosházán célzottan klímavédelmi terv ez idáig nem készült, valamint az egyes szakági fejlesztési tervekben sem jelentek meg deklaráltan a klímavédelmi szempontok.

A városi klímát – ezen belül is leginkább a CO2 kibocsátást - egyik legjelentősebb mértékben befolyásolni képes tényező a **város energiagazdálkodása**. Az energiagazdálkodásban elsősorban megelőző, mint inkább alkalmazkodó célzatú fejlesztések kidolgozása indokolt, melyek jelentősen hozzá tudnak járulni a klímaváltozás mérsékléséhez. Alapvetően két célterületet kell elkülöníteni, az egyik a megfelelő szemlélet kialakítása, tudatformálás, a másik pedig ebből következően a magas energiahatékonyságú technológiák elterjesztése, melynek az önkormányzat saját tevékenységében, a településen jelen lévő gazdasági szereplők, közintézmények és háztartások esetében horizontális elvként kell megjelennie. A megelőző intézkedések kezdő lépésként az energiahatékonyság növelésére kell, hogy irányuljanak, majd a megújuló energiaforrásokat alkalmazó beruházások minél szélesebb körben való elterjesztésére kell törekedni.
A megújuló energia alapú rendszerek megtelepítését azonban mindenképpen energiahatékonysági fejlesztéseknek kell megelőznie, mert ezek az energiaforrások csak így jelenthetnek folyamatos és minden igényt kielégítő biztos ellátást.

Orosháza a termálhő hasznosítása terén már tett lépéseket, és telepítésre került egy 1 MW teljesítményű referencia naperőmű is.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A következőkben a helyzetfeltárás alapján az Orosháza fejlesztési lehetőségeit, beavatkozási szükségleteit *leginkább befolyásoló tények összefoglalása* történik annak érdekében, hogy egymásra és a középtávú fejlesztési lehetőségekre való negatív és pozitív hatásuk áttekinthető legyen. Az elemzés a település életét meghatározó tématerületeket egyenként veszi sorra.

Népesség, társadalom, humán infrastruktúra

Orosháza népessége – az országos tendenciákhoz hasonlóan – csökkenő és elöregedő tendenciát mutat. A születéseknél több halálozás, az odaköltözést meghaladó elvándorlás a lakosság számának mérséklődését eredményezi. A kevés gyermek miatt a társadalom összetétele is változik, ami az intézmények – oktatási, illetve egészségügyi, szociális – iránti igények változását is magával hozza.

Az orosháziak általános képezettsége folyamatosan javul és nő, egyre többen rendelkeznek felsőfokú végzettséggel. Ebben szerepet játszik a városban indított főiskolai képzés is, bár ez csak levelezős, távoktatásos formában érhető el. A foglalkoztatottsági mutatók javuló munkaerő-piaci helyzetet jeleznek, nőtt a foglalkoztatottak és csökkent a munkanélküliek száma, amiben a közmunkaprogram is részt vállalt.

A lakosság jövedelmi helyzete nem túl kedvező, az adózók többsége alacsony jövedelmet vallott be, ami hatással van a városban élők életszínvonalára, életmódjára, de jelentkezik a kereskedelem, a szolgáltatások iránti igényekben is. A pénztelenség a lakásépítésekre is hatással van, erőteljesen csökkent az új lakások száma, a lakásállomány öregszik. Minden tulajdonos törekszik a komfortosságra, így a lakások jelentős része rendelkezik közművekkel, fürdőszobával. Vannak nagyon kis alapterületű, komfort nélküli lakások is, ezek jó része időszakosan használt üdülő, a tanyavilágban azonban rossz körülmények mellett is laknak néhányan.

A város társadalmának összetartozását erősítik a hagyományok, ezek ápolása, a múltat felidéző műemléki épületek, a régi értékeket megőrző szép épületek, parkok, kertek. Számos civil szerveződés alakult, egyesületek, alapítványok fogják össze a közös érdeklődésűeket, vagy segítik a rászorulókat.

Orosháza oktatási intézményekkel való ellátottsága jónak mondható. Az óvodákban elég hely van a kicsik ellátására, a kevesebb gyermek miatt az általános iskolákban csökkent az osztálytermek, a tanárok száma, az informatikai ellátottságuk azonban javult. A középfokú oktatást több gimnázium, szakközépiskola és szakiskola végzi, gondot jelent viszont, hogy a felügyeleti rendszer folyamatos átalakítása miatt nehéz egyeztetni a vállalkozók igényeit és az intézmények képzéseit. Jelentős lépés volt a Kodolányi János Főiskola megjelenése, több szakon tanulhatnak a helybéliek és a környékbeliek.

Az egészségügyi szolgáltatásokat – a lakosság öregedésével is összefüggésben – egyre többen veszik igénybe, a háziorvos mellett többféle szakrendelést is fel lehet keresni. Sokat számít az is, hogy van a városban kórház, így a betegek gyorsabban juthatnak szakszerű ellátáshoz.

A rászoruló idősekkel, hajléktalanokkal, mozgáskorlátozottakkal nappali és bentlakásos intézményekben foglalkoznak, vannak, akiket házi segítségnyújtás vagy házi gondozás keretében látnak el. Az Egységes Szociális Központ munkáját civil szervezetek is segítik.

A városban több intézmény szolgálja a város kultúráját, művelődését. A könyvtár bővülő állománnyal várja olvasóit, a művelődési központban számos előadást, ünnepséget, rendezvényt, kiállítást szerveznek. Az érdeklődők számos állandóan, vagy időszakosan nyitva tartó múzeumban, képtárban tekinthetik meg a múlt emlékeit, a mai művészek alkotásait.

Gazdaság

Orosháza Békéscsaba mellett a megye gazdasági központja, mind a vállalkozások számát, mind árbevételét, mind a foglalkoztatottak számát tekintve kiemelkedik a többi település közül. A vállalkozások száma lassan emelkedik, döntő többségük azonban kis létszámú, gyakran egyéni vállalkozás. Van néhány nagy cég – több száz dolgozóval, több milliárdos árbevétellel, széleskörű belföldi és külföldi kapcsolatrendszerrel –, amelyek tevékenysége meghatározó a város gazdaságában.

A vállalkozások meghatározó része – bár ezek alapvetően egyéni vállalkozások, őstermelők – az agráriumban tevékenykedik. A gabonatermesztés, takarmánytermesztés, a sertés- és szarvasmarha telepek mellett kiemelkedő a baromfi-tenyésztés, azon belül is a nagyhírű libatenyésztés. Az élelmiszeripar jellegzetessége, a libamáj és az abból készített termékek, amelyek külföldön is elismertek és keresettek.

Nagy hagyományokkal és több vállalkozással rendelkezik az üvegipar, az üveggyártás, a termékek jelentős részét exportra gyártják. A másik hagyományos tevékenység a gépgyártás, sokféle – néhány egészen speciális – gép, berendezés, alkatrész készül a cégeknél. Az acélipar, a fémszerkezetek, tartályok, kazánok előállítása is jelentősnek mondható, a műanyagipari vállalkozások szintén széleskörű külföldi piaccal rendelkeznek. Más ipari ágazatok is megtalálhatók Orosházán, bár azok súlya mérsékeltebb. Sokat segít az Ipari Park léte és fenntartása is, a nagy vállalkozások közül többnek itt van a telephelye. Vannak még szabad területek, így más vállalkozások is helyet találhatnak itt.

Az építőipar a világválság miatt kissé visszaszorult. A kiskereskedelem változó számú és összetételű üzlethálózattal várja a vásárlókat, a vendéglátóhelyek számának alakulása is a fizetőképes kereslet változásait követi.

A turizmus kiemelkedő szerepet játszik a város életében. Az Orosháza-Gyopárosi Gyógy-, Park- és Élményfürdő a szabadtéri medencéivel, az élménymedencéivel, a gyógyfürdőjével belföldi és külföldi látogatókat, szórakozni vagy gyógyulni vágyókat fogad. A fürdő területén és a körül is többféle kikapcsolódási lehetőség található. A város sokféle rendezvénnyel is igyekszik csábítani a látogatókat, vannak nemzetközi versenyek is. A távolabbról érkezőket szállodák – 2000 óta több újat nyitottak –, panziók és két kemping várja, ahol egyre kevesebb külföldi és növekvő létszámú belföldi vendég száll meg. A kereskedelmi szálláshelyek mellett sok egyéni szálláshelyet, vendégházat, nyaralót, apartmant kínálnak.

Az orosházi székhelyű vállalkozások mellett meg kell említeni azokat a kisebb-nagyobb – olykor multinacionális – vállalkozásokat, szolgáltatókat, amelyek más központtal működnek, de itt van telephelyük, üzletük, egységük, ezek is a város lakosságát és cégeit szolgálják.

A kedvező helyzetben lévő vállalkozások igyekeznek a piacukat megtartani, bővíteni, ehhez fejlesztésekre, beruházásokra van szükség. Az elmúlt években – Európai Unió pályázatai révén – sikerült üzemcsarnok építéseket, bővítéseket, gépek, berendezések korszerűsítését megoldani, az új pályázatok segítségével további források kerülhetnek a városba.

A város gazdaságának versenyképességét több tényező befolyásolja, az egyik az elérhetőség. E téren a közúthálózat vegyesnek mondható, a 47-es főút sokat segít, az M5 megközelíthetősége azonban az út minősége miatt elég nehézkes. A környékbeli országutak nehezen bírják a nagy teherautó-, kamionforgalmat. A város vasutak kereszteződésében

fekszik, ezt teherszállításra sokkal jobban ki lehetne használni. A távolsági autóbuszjáratok a környező településeket elég jól összekötik a várossal, Békéscsaba, Szeged is megközelíthető.

Vonzó tényező a munkaerő tudása is. Növekszik a magasabban képzettek aránya, ami egyrészt az orosházi középiskoláknak, másrészt a főiskolának is betudható. A vállalkozások igényeihez jobban igazodó képzés érdekében néhány cég bekapcsolódott a Kecskeméti Főiskola duális képzésébe. Kutatás-fejlesztés terén a főiskolát és a kórházat kell kiemelni, ahol számos témában folyik kutatás, oktatás, míg a cégek saját tevékenységük fejlesztéséhez alkalmaznak kutatókat, tartanak fenn kutató műhelyeket.

Táji és természeti adottságok

Orosháza város területe túlnyomórészt a Békés-hát kistájhoz tartozik, a marosi hordalékkúp Magyarországra eső részének É-i nyúlványát képezi. Domborzati és talajviszonyai alkalmassá teszik a növénytermesztésre. Orosházára és környékére a meleg, száraz éghajlat a jellemző. Vízrajzát tekintve gyér lefolyású, száraz és vízhiányos a terület. Több sekély szikes tó, köztük a 12 hektáros gyopárosi alakult ki a mélyebb vonulatokban. A térségben nagyhőmérsékletű hévízkészleteket tártak fel (Orosházán 95°C). A geotermia kihasználtsága alacsony szintű (kaszkád-rendszer hiánya). A magas sótartalmú használt termálvíz élő vizekbe kerülését sok esetben az állatvilág nem tolerálja. Célszerű lehet olyan tározótó kialakítása, ahol ezeket a vizeket pihentetni lehet és utána kiengedni a kisvízfolyásokba.

A térség legjelentősebb ásványkincse a főként Kardoskút térségében feltárt kőolaj és földgáz. A két fontosabb gázvezeték Százhalombatta–Battonya, illetve Szeged–Sarkad irányban húzódik. Termékvezetéket szintén az utóbbi nyomvonalon, illetve Mezőtúr irányában létesítettek. Kardoskút térségében földalatti gáztárolót alakítottak ki a stratégiai készletek tárolására. Az ásványi nyersanyagok között említésre érdemes még a jelentős mennyiségű agyagféleségek (téglagyártás, fazekasipar).

A hajdan jellemző löszsztyepp-vegetációt az igen jó minőségű csernozjom talaj miatt szinte teljes egészében felszántották, mára szántók és lakott területek uralják az erősen fragmentált tájat. Szikeseket főleg Orosházától délre és a táj keleti részén találunk. Természetes vízfolyások csak elvétve fordulnak elő. Erdőben szegény vidék, a kevés ültetett erdő is javarészt jellegtelen. A táj regenerációs képessége rossz. Az özönnövény-fertőzöttség aránylag alacsony.

Orosháza Város közigazgatási területén a legmagasabb szintű természetvédelmi kategóriájú, természetvédelmi oltalom alatt álló terület a Körös-Maros Nemzeti Park Kardoskúti Fehértó területegysége (DNy-i határrész). Tavasszal és ősszel a Kárpát-medence egyik legfontosabb madárszállója. Az átvonuló darvak, vadludak, récék, partimadarak hatalmas számban jelennek meg a tó nyugati, kiszélesedő, nyílt vízzel borított részén. Védett kunhalom is található Orosháza területén (Mécses-halom). A természetvédelmi érintettségű területek felülvizsgálata (országos ökológiai hálózat) a pontatlan térképi ábrázolás miatt a KMNP részéről indokolt lenne.

A gazdasági tájhasználatot a szántók uralják, a gyep és az erdő aránya is 5 % arány alatt marad. Az országos összehasonlításban a legkiválóbbak közé tartozó földek kiemelkedő minőségű és terméshozamú gabonát adnak. A kertészeti növények termőterülete alacsony, elmarad az optimális szinttől, pedig a természetföldrajzi adottságok tekintetében Orosháza és környéke kiváló terepe lehetne a mainál diverzifikáltabb szerkezetű minőségi zöldségtermesztésnek. Számottevő szőlő- és gyümölcsültetvény sem található a város határában.

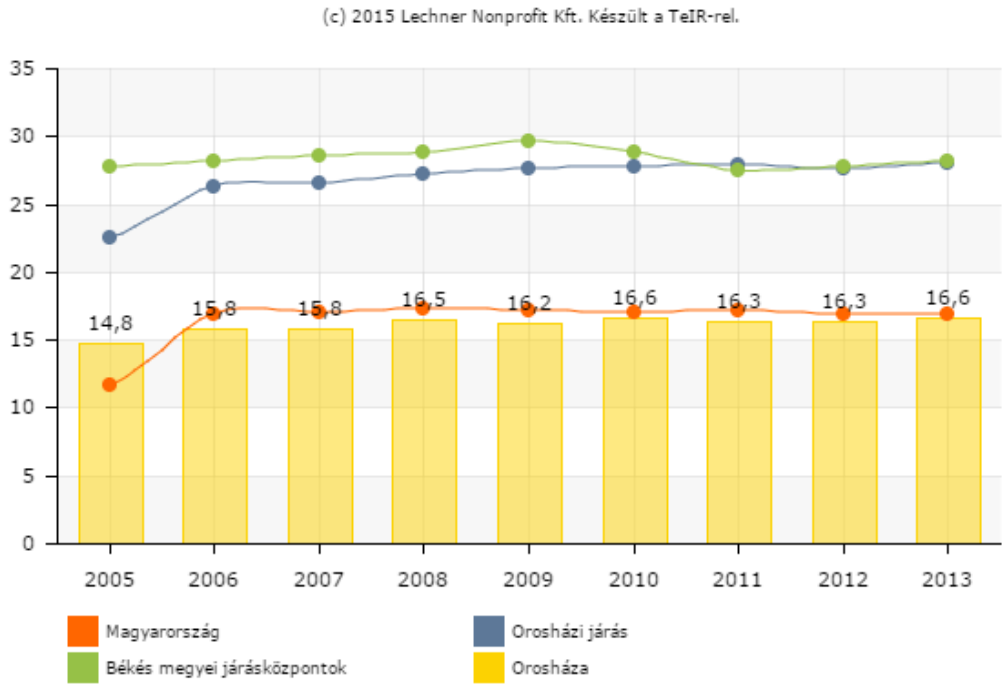
Zöldfelületek

A zöldsávokról és a fasorokról összességében megállapítható, hogy a vizsgált terület utcáiban fő funkciójukat (ökológiai, összekötő szerep) betöltik. Azonban a legtöbb helyen nem elég egységes a növényalkalmazás, a vizuális és esztétikai értéket néhol csökkenti a túlzottan vegyes telepítés. Megfelelő koncepció szerint megújításukkal sokat nyerhetne látványban a városkép. A hiányos utcai fasorok és a cserjeszint pótlása szintén szükséges. Az elavult útburkolatok, az időszerű felújítási munkálatok elvégzése hozzájárulna az amúgy értékes zöldfelületi elemek jobb érvényesüléséhez az utcaképben.

A településen vizsgált korlátlan közhasználatú közparkok, közkertek, közterek száma és kiterjedése fejlesztést kíván. A meglévő növényállomány elhelyezésének, valamint az egyes szabadtéri funkciók lehatárolásának szakszerű táj- és kertépítészeti beavatkozása révén a települési közparkok, közterek és közkertek biztosíthatják a lakosság számára a mindennapi szabadidős tevékenység eltöltéséhez szükséges megfelelő helyszínt, és így hozzájárulhatnak a közösségi találkozóhelyek megteremtéséhez is. Az utóbbi időben felújított parkok jelenleg is betöltik sokrétű feladataikat.

A korlátozott közhasználatú jelentős zöldfelülettel rendelkező intézménykertek esetén megállapítható, hogy az infrastrukturális hiányok pótlása és javítása mellett még inkább javasolt a növényállományuk szakszerű fejlesztése. Ezáltal méltó módon betölthetnék a település zöldfelületi rendszerében a kondicionáló és esztétikai szerepüket is.

35. ábra: Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága Orosházán

Forrás: www.teir.hu

A vizsgálatban feltárt közhasználat elől elzárt zöldfelületek – a lakókertek, a zárt intézményi, illetve vállalati területek zöldfelületei esetén a meglévő esetleges tájhasználati konfliktusok feloldása és megszüntetetése az elsődleges feladat. A porták rendezettségének megteremtése, esztétikus és funkcionális kialakításuk elengedhetetlen a településkép javításához. Orosháza egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 16,6 m^2 volt 2013-ban, ami messze elmarad a megyei átlagtól, amelyet a grafikon jól mutat. Az utóbbi években az európai uniós források segítségével a belváros frekventált területein több közpark és zöldfelület is megújult, azonban a város egészét nézve még mindig sok a teendő.

Épített környezet, épített örökség

A város szerkezetének egyik unikális, kialakult része az öt egységből álló központi tér együttes. Felújításuk néhány éve megtörtént, a városközpont funkciói, a gyalogos tengelyek és további teresedések ezen tér együttes szervező ereje szerint létesülhetnek. Az átmenő közúti forgalmat el kell vezetni, a városmag a gyalogos-közösségi funkciók színtere legyen. A lakótelepek, hetvenes években épült társasházak és a régi mezővárosi, polgári stílusú épületek összhangjának megteremtése lényeges feladat és komoly kihívás.

A város belterülete szétterjedt, sok beépítésre előirányzott terület maradt egyelőre felhasználatlanul (pl. Szőlő városrészben). A Belváros körüli gyűrűben sorakoznak a barnamezős, rozsdaterületek, melyek új funkcióra várnak. Új üzleti szolgáltatások, irodák vagy a belvárosból kitelepülő szervezetek, vállalkozások számára lehetnek vonzó fejlesztési helyszínek. A központi téregyüttesen kívül kevés a közpark, a szabadtéri közösségi terület a városban. Mély fekvésű, beépítésre alkalmatlan, rekultiválandó területek vagy egyes barnamezős ingatlanok is helyet biztosíthatnak új zöld, közösségi funkcióknak.

Gyopárosfürdőn hatalmas területek állnak rendelkezése bővítésre vagy nagy helyigényű rendezvények lebonyolítására, azonban érdemes lehet egységes építészeti koncepció szerint ezeket megvalósítani, hogy az egymástól távolabb eső funkciók (pl. a fürdő és a konferenciaközpont) közötti átjárás se lehangoló legyen, hanem hozzájáruljon a terület presztízsének emeléséhez. Továbbá Gyopáros és a városközpont távolságának csökkentése egy modern, gyors közlekedési megoldással sokat lendítene mindkét településrész életében, hiszen egymásra utaltságuk vitathatatlan. Más alközpont kialakítása nem tűnik indokoltnak, a városközpont szerepének erősítése mellett.

A külterületi majorokat, volt tsz központokat mezőgazdasági vállalkozások vették birtokba, a mezőgazdasági infrastruktúra fejlődésének elegendő teret biztosítanak. A tanyák száma múlt század közepétől kezdve rohamosan csökkent, azonban megőrzésük, a családi, kisbirtokos gazdaságok újjáélesztése a külterületi népesség megtartásához, az orosházi identitás megőrzéséhez, ezzel a város továbbéléséhez jelentősen hozzájárul. A tanyákon élők tudása, lokálpatriotizmusa, a hagyományos anyaghasználattal és beépítési struktúrával rendelkező tanyák unikumok.

Főként a történeti városrészben számos műemléki és helyi védett ingatlant találunk, melyek értékes elemei a városszövetnek, környezetükkel együtt védendők. Idegenforgalmi értékük mellett erősítik a helyiek összetartozás érzését, a város szeretetét, presztízsét, ezáltal hozzájárulnak a népesség helyben maradásához.

Közlekedési hálózat és minősége

A településeknek lehetőségük lesz támogatást igényelni *Fenntartható Városi Mobilitási Tervek (SUMP)* elkészítésére. Ezen tervek az IKOP alapján a városi közlekedési fejlesztésekre benyújtandó pályázatokhoz fognak kelleni, e nélkül ilyen pályázatokon a települések nem fognak tudni részt venni.

A tervek megfelelő alapot fognak szolgáltatni a közlekedésfejlesztési elképzelések, hálózati rendszerek megvalósításához, mivel tartalmazniuk kell részletes forgalomszámlálási adatokat, forgalom előrebecsléseket, kapacitás kihasználtságokat.

Az IKOP 3.2-es beruházási prioritása alapján ilyenek lehetnek például:

- A közlekedési láncok összekapcsolását segítő fejlesztések (intermodális személyszállítási csomópontok, utastájékoztató, forgalomirányító és egyéb közlekedési informatikai rendszerek összekapcsolása, vasútállomások, P+R, B+R parkolók, megállóhelyek)

- Vasúti fejlesztések (pl.: átkelők)
- Közösségi közlekedést népszerűsítő kampányok.

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A 47-es főút 11,5 tonnás tengelyterhelésre alkalmas felújítása Hódmezővásárhely és Békéscsaba között befejeződött. A Hódmezővásárhelyet északról elkerülő út megépülte után Szeged és Békéscsaba között - Székkutas és Csorvás kivételével - belterület érintése nélkül lehet közlekedni a két város között, jelentős mértékben csökkenő menetidővel. A 1222/2011 (VI.29.) Kormányhatározat tartalmazza a gyorsforgalmi- és főúthálózat hosszú távú fejlesztési programját és nagytávú tervét 4 ciklusra bontva. A 4. ciklus vége 2027, amelyben teljes hosszán szerepel az M44 gyorsforgalmi út megvalósítása. A hosszú távú országos közúthálózat fejlesztési tervben szerepel az Orosháza déli elkerülő út, de tanulmányterv még nem készült rá. A Soltvadkert - Kiskunmajsa - Mindszenti híd - Orosháza főút bevezető szakasza a Szentesi út. Az ún. „Szentesi úti átkötő út" (4447. j. út) a Vásárhelyi út irányába Déli elkerülő út nyomvonalként kell, hogy folytatódjon az út vasúti külön szintű átvezetésével.

Közúti közlekedés

A megépült északi elkerülő út jelentős mértékben csökkentette a város belterületén a 47-es út átmenő forgalmát. A déli elkerülő út nyomvonalát alapos vizsgálatok alapján, ésszerű nyomvonal-vezetéssel tartalmazza a TrT. Turisztikai és hivatásforgalmi szempontból is fontos lenne I. ütemként kiépíteni a Szentesi és Vásárhelyi út közötti szakaszt észak-déli irányban a vasút alatt aluljáróval, a vasút északi oldalán 2 db háromágú csomóponttal, kellő távolságban a vasúttól úgy, hogy minden irány közlekedési kapcsolata biztosított legyen. A Szeged-Békéscsaba vasútvonal villamosításával egyidejűleg ebben a csomópontban vasúti-közúti aluljáró megépítése szükséges. A déli elkerülő északi végén kiépült a csomóponti ág a majdani csatlakozáshoz. A távlatban épülő M44 gyorsforgalmi út felé a 4404 j. út, az M43 illetve Arad felé a 4428 illetve a 4443 jelű utak nyomvonalán látszik kedvezőnek a közúti kapcsolat. Fenti utak felújításának műszaki paraméterei feleljenek meg a három számjegyű utak tervezési osztályának.

Belterületi utak

Orosháza város közlekedésfejlesztési programjában szerepelnek útépítések, útrekonstrukciók, parkolóépítések, körforgalmú csomópontok kialakításai.

A belterületi gyűjtőút-hálózat felülvizsgálatra szorul. Az egységes hálózati rendszer elemeit az alábbi táblázat tartalmazza:

42. táblázat: Gyűjtőutak

megmaradó	megszűnő	tervezett
Alkotmány utca	Ady Endre utca	47.sz. főút - Gyopárosi út
Arany János utca	Avar utca	47.sz. főút - Kisszik utca
Bácska utca	Jászai-Horváth utca	Harmat utca - 47.sz. főút
Bajcsy-Zsilinszky utca	Kós Károly utca	Szőlő körút - 474. j. út
Bajnok utca	Kölcsey Ferenc utca	
Barátság utca	Mikes utca	
Csizmadia Sándor utca	Október 6. utca	
Dankó István utca	Pacsirta utca	
Dózsa György utca	Szabadság tér	
Észak utca	Szabó Dezső utca	
Esze Tamás utca	Thököly utca	
Fő utca		
Gárdonyi Géza utca		

Gyártelep utca		
Kelet utca		
Kisvasút utca		
Könd utca		
Középdűlő utca		
Középlaki utca		
Kutasi utca		
Luther utca		
Lorántffy utca		
Makói utca		
Rákóczi út		
Szabadság tér		
Szabó Dezső utca		
Szarvasi út		
Székács József utca		
Sziget utca		
Szőlő körút		
Táncsics Mihály utca		

Új gyűjtőút épülhet - bel- és külterületi szakasszal egyaránt - a Szőlő krt. nyugati folytatásaként, az elkerülő úton meglévő csomóponton átvezetve Gyopárosfürdőre. A Szőlő krt. keleti végétől összekötő szakasz építhető a 474-es útig, a Szarvasi vasúton illetve az Üveggyári iparvágányokon létesítendő vasúti átjárókon keresztül, így a körút elnevezés a valóságot tükrözheti.

Helyi külterületi utak

A Dózsa György utca folytatásaként tervezett gyűjtőút mezőgazdasági feltáró útként is funkcionálhat és I. üteme lehet a majdan kiépíthető Gerendás - Orosháza összekötő útnak.

Belterületi közúti csomópontok

A belváros csomópontjainak közlekedésbiztonsági vizsgálata 2011. júniusában készült, mely alapja az elkészült tanulmánytervnek.

A vizsgált 13 csomópontra a problémák feltárása után megoldási javaslat született, ami ma is helytálló. Körforgalmú csomópont létesítése indokolt az alábbi helyszíneken:

- Vásárhelyi út - Rákóczi utca - Huba utca - Móricz Zsigmond utca
- Dózsa György utca - Székács József utca
- Táncsics Mihály utca - Arany János utca

A Szabadság tér felújítása gépjármű-mentes övezetet eredményezett. A forgalomcsillapított belváros lehet a távlati cél, a gépkocsihasználat visszaszorításával, esetleg a frekventált belvárosi helyeken fizető parkolási övezet létrehozásával.

Közösségi közlekedés

A térségi helyközi és a helyi autóbusz-közlekedés üzemeltetője a DAKK Zrt.

Az autóbuszállomás a Kossuth utca északi végén, a vasútállomás felvételi épületének közelében található, így az úgynevezett intermodális kapcsolat biztosított.

Az igényként felmerült Gyopárosfürdő-Orosháza városközpont közötti közvetlen autóbusz járat próbaüzeme során tapasztaltak szerint a kihasználtsága alacsony volt, melynek oka lehet az is, hogy az óránkénti járatgyakoriság és a viteldíj nem elég vonzó, továbbá a lakosok számára kevéssé vált ismertté a lehetőség.

Vizsgálat tárgya volt vasúti viszonylat létesítése Gyopárosfürdő-Orosháza belváros között, a Kossuth utcán a hajdani kisvasút felvételi épületétől (ma vendéglátóhely) a vágányt megépítve az Orosháza állomás szélső vágányához csatlakozva, onnan Gyopárosfürdőig a vasúti nyomvonal adott. Az egyvágányú vasút a Kossuth u. tengelyében haladva, az űrszelvényt és a kétirányú közúti közlekedést biztosítva a kétoldali parkolósáv megszüntetését, esetenként fakivágásokat eredményezne. Nem tisztázott fenti műszaki megoldás megvalósulása esetén az üzemeltetési feladatok és költségek viselőjének kiléte sem. Hivatásforgalmi célú vasúti közlekedés lehetőségének vizsgálatát javasoljuk Szentetornya - Gyopárosfürdő - Orosháza állomás - Üveggyár közötti vasútvonal szakaszra.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A kerékpárutak 27 km hosszúságban épültek ki a városban. Hiányzó hálózati elemek:

- Szőlő krt. új szakasza melletti önálló vonalvezetésű egyoldali, kétirányú kerékpárút
- Bajcsy-Zsilinszky utca kerékpárút hiányzó szakaszának kiépítése a Szabadság térig
- a 2x2 sávos utak szélső sávjain kerékpáros nyom felfestése
- kerékpáros és gyalogos aluljáró az állomási vágányok alatt a Kossuth Lajos utc folytatásában valamint a Balassa Pál utca és Kígyó utca vonalát összekötve, így biztosítva az északi és déli városrész közötti kapcsolatot
- a déli elkerülő úttal párhuzamosan a 474 j. és 4406 j. utak között futó önálló vonalvezetésű egyoldali, kétirányú kerékpárút, a vasút és 47-es út alatti aluljárón átvezetve.

Az alföldi városokhoz hasonlóan Orosházán is intenzív kerékpáros forgalom tapasztalható. A belterületi utcák burkoltak, jól kerékpározhatók. A forgalmi rend felülvizsgálata során az egyirányú utcákba - közgyűlési rendelet alapján - a gépjármű forgalommal szemben további útszakaszokon is beengedhető a kerékpáros forgalom. Turisztikai célú kerékpárút engedélyezési tervei elkészültek Orosháza és Kardoskút között a 4427 jelű út mentén.

Parkolás

A város területén - kivéve a Gyopárosi Fürdő környékét - a parkolás ingyenes. A parkolási helyzet felmérésére Orosháza belvárosában dokumentáció készült a már említett közúti csomópontok felülvizsgálatával együtt.

Víziközművek

Ivóvízellátás

A város vízellátása kielégítően megoldott, úgy belterületen, mint a külterületi lakott helyeken. A Dózsa vízmű ellátó kapacitása 11 000 m^3/d, a jelenlegi fogyasztás pedig 7 350 m^3/d. A város Ny-i részéhez kapcsolódó városrészek az NÁ 300 mm –e vezetékkel való kapcsolódás mellé kaptak egy regionális vezetéki csatlakozást, így az ellátásuk biztonságosabbá vált. Az utóbbi években végzett hálózati rekonstrukciós munkák sokat javítottak a városi hálózat álagán, de ezzel még nem teljes a régi azbeszt cement vezetékek cseréje, amit a további években folytatni kell. A vízminőség jelenleg kielégíti az átmenetileg engedélyezett követelményeket, de a regionális rendszer részeként tervezik, illetve épül a víztisztító technológia az alábbi víztermelő telepeken. (Lökösháza- Kevermes, Újkígyós, Kaszaper, Csanádapáca) Amely biztosítja a 201/2001 (X.25.) Kormányrendeletnek megfelelő vízminőséget. E területeken nagyon fontos, hogy meg legyen a 123/1997.(VII.18.) Kormányrendelet előírásainak megfelelő vízbázis védelmi rendszer.

Csapadékvíz elvezetés

Megállapítható, hogy a város közművei közül a csapadékvíz elvezetés a legkevésbé kiépített és üzemképes**.** Nemcsak a csatornák karbantartottsága, hanem azok mérete, műszaki

állapota sem megfelelő. Gyakran okoz problémát, mit egy előre csak gyors elhárítás módszerével kezelnek, de vannak végleges megoldás nincs. Ahhoz, hogy a város csapadékvíz elvezetése megfelelő legyen elsősorban a fő kivezető gyűjtő csatornák állapotát kell megfelelővé tenni. Elzáródásokat megszüntetni és a rekonstrukciós felújítást elvégezni. Mentesítő csatornákat kialakítani. A befogadóként szolgáló Keleti övárok kitisztítását, fenék burkolását elvégezni, valamint a Dózsa György út torkolatánál az átemelőt megépíteni. A külvárosi területeken a csatornák kiépítettsége hiányos, még szikkasztó árkos megoldások is alig vannak.

Szennyvízelvezetés

A KEOP pályázattal épített csatornákkal együtt lényegében az egész belterület csatornázott lett. (kivétel az Újosztás városrész, ahol csak a gyűjtő csatorna készült el) A még csatornával nem rendelkező ingatlanok a későbbiekben kapcsolódhatnak a már kiépített rendszerhez. Az üdülő övezeti kis kertes nyaralók pedig társulat szervezés útján a szokásos átemelős, nyomócsöves megoldással kapcsolódhatnak a hálózathoz. A regionális vízhálózatról bekapcsolt külterületi, sűrűbben lakott helyek továbbra is zárt tárolót és elszállítást, vagy egyedi kis házi tisztító berendezéseket alkalmazhatnak a szennyvizük kezelésére. A város foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a Gyopáros fürdő területén keletkező szürke szennyvizeket önállóan, 2x100 m^3/d kapacitású biofiltrációs tisztító berendezésen kezelnék a fürdő gazdasági területrészén és a tisztított szennyvizet a tórendszer egyikében helyeznék el. Erre vonatkozó tervekkel, sőt vízjogi létesítési engedéllyel is rendelkeznek. Egyelőre anyagi fedezet hiánya miatt nem valósult meg.

Elektromos energiaellátás, földgázellátás, hírközlés

Orosháza É-i határát átszeli a Szeged (Paks) - Békéscsaba 400 kV-os MAVIR-távvezeték amely a térség villamos energiaellátásának biztonságosabb üzemvitele céljából létesült. A város elektromos energiaellátása a Szeged - Orosháza - Békéscsaba 120 kV-os légvezetékről biztosított két nagyfeszültségű transzformátor-állomáson keresztül. Az áramelosztás 19 db 20 kV-os légvezetéken történik. A Belvárosi területén a 20 kV-os hálózat teljes egészében földkábeles, az ellátás biztonsága jó. A családi házas területen a meglevő kisfeszültségű hálózat többségében légvezetékes, a Belvárosban a 0,4 kV-os hálózatok földkábellel épültek meg.

A földgázellátó hálózatok megfelelően kiépítettek. A folyamatos fejlesztések eredményeként Orosháza város belterületén szinte minden utcában (ahol értelmezhető a gázfelhasználás) van gázelosztó vezeték, és itt már minden lakóingatlan ellátott, vagy közvetlenül ellátható földgázzal. A peremkerületekben, Szentetornyán, Rákóczitelepen és Gyopároson is – lakossági igény alapján – nagy százalékban épült ki gázelosztó vezetékhálózat, ahonnan az ingatlanok ellátottak, vagy közvetlenül elláthatók. Az FGSZ Zrt. gázátadó pontjainak és az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. gázfogadó állomásainak, betáplálási vezetékeinek kapacitása távlatban is megfelelő. A belterület bővítése nem várható, így a gázelosztó hálózat számottevő bővítése, és átalakítása sem. Az üdülőterületen lévő nagyobb fogyasztók (fürdő, panziók, vendéglők) igényének kielégítése megoldott. Gyopáros, Szentetornya és Rákóczitelep gázelosztó vezetékrendszere az esetleges továbbfejlesztésére alkalmas, de annak megvalósíthatóságáról a földgázelosztó eseti szakvéleménye alapján lehet dönteni. Az esetleges nagyobb vezetéképítési igények az érintett ingatlantulajdonosok teljes összefogásával, a várható gázfelhasználás pontos felmérésével, és gazdaságossági számításokkal alátámasztott tanulmányterv alapján kezdeményezhető.

Orosháza térségében magas hőfokú termálvíz-test érhető el, amelyre Gyopárosfürdő ellátása is támaszkodik. A geotermia felhasználása nem szerveződött rendszerré, ezért kihasználtsága alacsony szintű. A térségben magas a napsütéses órák száma, a napenergia felhasználása

kézenfekvő lehetőség, ennek ellenére a város területén belül 50-500 kW teljesítményű, vagy ennél nagyobb napelem park eddig nem létesült, csak háztartási kiserőművek (max.: 50 kW) épültek. Biogáz erőmű létesítése is lehetséges a szennyvíztisztító-műre telepítve. Szélerőmű-beruházást a város területén eddig nem kezdeményeztek.

A város távbeszélő szolgáltatója az INVITEL ZRt. Orosháza vezetékes távbeszélő ellátását a Rákóczi utcai Posta épület területén levő digitális telefonközpont biztosítja. A telefonközpont kapacitása 11500 előfizető, amely jelenleg messze nincs kihasználva, vezetékes telefonhálózat csak a város belterületére terjed ki. A külső peremterületek és Gyopáros, Szentetornya, Rákóczitelep távbeszélő ellátása mikrohullámú "DECT" tornyokon keresztül, lokális rádiótelefon rendszerekkel van megoldva. A város nagy kábeltelevíziós rendszerét a M. Telekom üzemelteti, a hálózat jelenleg csaknem az egészé város területén (a külső területeket kivéve) üzemel. A jelek a Békéscsabai kábeltelevíziós rendszertől érkeznek optikai kábelen. A hálózat többségében a DÉMÁSZ oszlopsorán haladó légkábeles kiépítésű. A belvárosban is légkábeles a hálózat, amely a tetőkön házról-házra halad. A hálózat fejlesztése folyamatos. A városban más KTV szolgáltatók is üzemelek.

A város területét több mikrohullámú rendszer érinti. Az ANTENNA HUNGÁRIA részére a Honvéd utca 10 sz. telken épült fel mikrohullámú torony. Ettől a ponttól Orosháza - Békéscsaba és Orosháza - Szentes irányban van mikrohullámú összeköttetés kiépítve. Mindkét sugárzási irányra van érvényes, bejegyzett építési (szélességi és magassági) korlátozás, melyet a fejlesztési terveknél figyelembe kell venni. A Gyopárosi út mentén, a határőr laktanya területén szintén van mikrohullámú torony, amelyen a Honvéd Vezérkarnak és az ORFK-nak üzemel mikrohullámú rendszere. Ezeknek a rendszereknek is van építési korlátozást jelentő területe, melyet a fejlesztési terveknél szintén figyelembe kell venni.

Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság

Fontos fejlesztési szempont az élhető város megteremtése, mely a minőségi életet lehetővé tevő egészséges lakókörnyezet kialakításán, a pihenés és felüdülés tereinek bővítésén és minőségi fejlesztésén alapul. Mindehhez elkerülhetetlen a városi környezeti feszültségek és környezetszennyezés csökkentése. A funkcióvesztett területek revitalizálása, a városon belüli ipari (barnamezők), és lakófunkciójú válságterek (szlömösödő területek) folyamatos rehabilitációja, funkciókkal való megtöltése szükséges, illetve biztosítandó a városon belüli és a várost körülvevő zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése.

A települési szilárd hulladéklerakó rekultivációjával egy jelentős szennyezőforrás került megszüntetésre. A sikeres rekultiváció, a vizek, a talaj, a levegő és az élővilág állapotát és a vizuális környezetét is javította egyszerre. A hulladékgazdálkodás területén az új átrakóállomás és hulladékudvar üzembe helyezése és a házhoz menő szelektív gyűjtés megvalósításával a város korszerű hulladékgazdálkodási rendszerrel fog rendelkezni. A termálvizek és napenergia hasznosítása terén a városban már történt előrelépés (a WBS-net Kft. 1 MW-os referencia erőműve).

A szennyvíztisztító rekonstrukciójával javul a kibocsátott tisztított minősége és kevésbé terheli a befogadó Bónumi csatornát.

A környezetvédelem és a környezeti tényezők helyzetértékelése alapján a fejlesztendő területek Orosháza városában a következők: a belvizek és csapadékvizek problémájának javítása, a környezetbarát közlekedést kell elősegíteni, a megújuló energiaforrások (termálvíz, napenergia, szélenergia, biomassza) kihasználtságát is növelni kell, a közlekedés szempontjából a környezetbarát közlekedést kell elősegíteni, a hulladékgazdálkodás szempontjából az illegális lerakók kialakulásának megakadályozása fontos.

A lakossági szemléletformálás és tájékoztatás továbbra is kiemelten kezelendő kérdéskör a környezetvédelem területén.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

3.1.1 A folyamatok értékelése

Orosháza a Dél-Alföldi régió történetileg kialakult középvárosa, a Szeged Debrecen tengelyen, két megyei jogú város, Szeged és Békéscsaba között félúton helyezkedik el. Kialakulását a fő közlekedési hálózatok indukálták, közúti és vasúti gócpont volt a város, kiváló termőföldekkel, gazdálkodási kultúrával. Békés megye határmentivé válása és a mezőgazdaságban lezajlott kedvezőtlen folyamatok nehéz helyzetbe hozták a várost, mely idővel két új pillérre, a megyei szinten is kiemelkedő iparra és az idegenforgalomra támaszkodott. A vasúti és közúti kapcsolatok javítása kulcskérdés. Öt vasúti vonal keresztezi a várost, de csupán a Szeged-Békéscsaba vonal bonyolít le jelentősebb forgalmat és a vágányok városon belüli elválasztó szerepe is problémát okoz. Ezen adottság lehetőséget is rejt magában, a meglévő sínek összekötő erejét ki lehetne használni a városon belüli kapcsolatok javítására is (Pl. Gyopáros-Belváros vagy az ipari üzemek felé). Békés megyében középtávon is csak az M44-es gyorsforgalmi út szakaszolt építése van tervbe véve, melyhez a Szarvas felé menő, a területrendezési tervekben főútként jelölt vonal felújítása lenne célszerű. A jelenlegi kapcsolati problémák oldására a Szentes (majd Kiskunmajsa-Soltvadkert) és Mezőkovácsháza-Battonya irányú, szintén főútként jelölt útszakaszok rendbe tétele lehet megoldás, mely lehetőséget teremtene az M5 autópálya és Arad gyorsabb elérésére.

Sok más településhez hasonlóan a népességfogyás jelenti a legnagyobb problémát Orosházán. Az ingázási mérleg egyértelműen pozitív, majdnem dupla annyian járnak naponta munkába a városba, mint a városból más településre. A középfokú oktatási intézményeknek és a városi kórháznak is fontos szerepe van a város népesség megtartásában. Orosháza a 19. századtól állandó jelleggel térségközponti szerepet töltött be, a régi járási rendszerek, majd a kistérségek és az újjáalakuló járások idejében is. Ezek a térségi szerveződések mindig hasonló összeállításban jöttek létre, általában az Orosházához közvetlenül kapcsolódó településekből, ahol hagyományosan erős város-vidék kapcsolat állt fenn. Ez az egység a jövőben is életképes lehet a várostérségek megalkotásakor. Erős lokális szerepe mellett bizonyos területeken nem veheti fel a versenyt a város a környező megye- és régióközpontokkal vagy a fővárossal. Nagyságrendjükből, más léptékükből adódóan várhatóan továbbra is szívóhatást gyakorolnak a helyi munkaerőre, elsősorban a magasabban kvalifikáltakra vagy a hiányszakmákban dolgozókra. Az önkormányzatnak fontos szerepe van a népességmegtartó erő növelésében. A 21. században a kommunikáció, a kapcsolat- és közösségépítés nagy szerepet kap. Az önkormányzatnak fel kell vállalni a szervező szerepet, párbeszédet kezdeményezni a vállalkozások, civilek és az intézmények között, hiszen számos projekt tapasztalata mutatta már meg az együtt gondolkodás termékenységét szűkösebb anyagi lehetőségek mellett is. A vállalkozásokat infrastruktúra fejlesztéssel, lobbizással, egyszerűbb bürokratikus rendszerrel, a helyi képzések igényeikhez alakításával, ösztöndíjrendszerekkel, kedvező adópolitikával segítheti, a kommunikációs csatornák megnyitása mellett. A lakosság komfortérzetét egyértelműen a munkalehetőségek megléte javítja legerősebben, azonban a mindennapi élet és szabadidő tartalmas eltöltése, a városhoz való kötődés kialakulása mind elősegítheti ezt. A meglévő zöldfelületek rendbetétele, új közparkok, nyitott és zárt közösségi terek alakítása kívánatos, hiszen a megyei járásközpontok átlagának majdnem fele az itteni egy főre jutó zöldfelület nagysága. Működő városi terek önmagukban kapcsolatokat generálnak, de a hagyományosan nagy számban jelenlévő civil szervezetek is ilyen szerepet töltenek be. Kulturális, sport és szociális jellegű egyesületek, melyek a helyben maradás fontos letéteményesei. A felsőfokú végezettséggel rendelkezők aránya növekszik és jelen van a kutatás-fejlesztés is a városban

(kórházban és a főiskolán), melyek a századunkban egyre növekvő quaterner szektor elemeiként teremtenek lehetőséget. a szociális háló átalakításra fokozatosan átalakításra szorul, a csökkenő gyereklétszám és növekvő idősebb korosztály mellett az óvodák, iskolák kapacitásának csökkentése és az időseket ellátó rendszer bővítése szükséges, amíg a negatív demográfiai tendencia tart. A belvárosi nagyszámú, szerkezeti- és egyes épületek vonatkozásában megjelenő építészeti értékek az identitástudatot, a komfortérzetet, a jó értelemben vett büszkeséget erősítik, mely az idegenforgalmi vonzerőn felül a helyben maradást segíti.

A régen erős kereskedelmi szerepkört a közúti kapcsolatok és az alulhasznosított vasúti vonalak mellett nehéz regionálisan megerősíteni, azonban a térségi/megyei státusz erősítése lényeges. A mezőgazdaság viszont egy kihasználatlan lehetőség. Orosházán kiváló termőföldek állnak rendelkezésre, a gazdálkodási hagyományok megvannak és Békés megye is a hazai agrárium motorja, szervező ereje kíván lenni a jövőben. A következő évek fejlesztés politikája kedvező környezetet teremthet a mezőgazdaság újjászervezéséhez. A volt tsz központok helyén üzemelő nagyvállalatok mellett az integrált vidékfejlesztés részeként a kisbirtokos rendszer, az önellátó, fenntartható módon működő tanyarendszer fejlesztése jelenthetné az országos célkitűzésekben is szereplő többfunkciós mezőgazdaság létrejöttét, aminek Orosházán komoly adottságai és hagyományai vannak. A népességfogyás egyik jelentős tényezője lehetett – sok más vidéki városhoz hasonlóan - a tanyák elsorvasztásának folyamata az ötvenes évektől, éppen ezért visszaállításuk segítése a népességfogyás csökkenéséhez vezethet. A mezőgazdasági mellett idegenforgalmi lehetőségeket is teremtenek.

A mezőgazdaságra épülő feldolgozóipar szinte teljesen hiányzik a településről, azonban számos más ágazatban (üvegipar, gépgyártás, műanyagipar) megyei szinten is vezető szereppel rendelkezik Orosháza. A 2020-ig tartó EU támogatási ciklus kedvezményezettjei a KKV-k, lehetőséget adva a helyi vállalkozások fejlődésének. Mindemellett a hagyományosan erős ipar vonzó lehet újabb nagyvállalatoknak is, javuló infrastruktúra, szakképzett munkaerő és egy vállalkozás-barát önkormányzat jelenléte mellett. Gyopárosfürdő és a megújuló belváros jelentheti az idegenforgalmi vonzerő további alapját. Gyopáros on a természetes környezet, a tavak, erdők és a hatalmas önkormányzati tulajdonú bővítési területek, a fürdő meglévő vonzerejével együtt nagy lehetőséget rejtenek egy unikális, regionálisan is kiemelkedő turisztikai célpont létrehozásához. A városon belüli és a kifelé mutató közlekedési kapcsolatok és a fürdő megfelelő pozicionálása jelenthet megoldást, azonban a belváros vendéglátói-, szolgáltatói kínálatának bővülése is szükséges.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
■ Képzett, viszonylag olcsó munkaerő ■ Átörökített mezőgazdálkodási ismeretek ■ Szorgalom	■ Gyorsan csökkenő népesség ■ Fiatal és aktív lakosok elvándorlása ■ Alacsony jövedelmi viszonyok ■ Szegregációs jelenségek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
■ Erős helyi identitás ■ Jól működő, népszerű helyi média ■ Hagyományok továbbéltetésének igénye ■ Büszkeségre okot adó elődök ■ Civil szervezetek aktívak ■ Erős vallási közösségek	■ Alacsony együttműködési hajlandóság ■ Közéleti bizalomhiány ■ Generációs nézeteltérések ■ Civil és települési rendezvények összehangolatlansága

3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
■ Kevés helyszínen, takarékos, átlátható struktúrában működtetett intézmények ■ Fejlett oktatás-nevelési tradíciók ■ Kórház jelenléte ■ Fürdő jelenléte	■ Túlterhelődő szociális ellátórendszer ■ Városüzemeltetés finanszírozási problémái
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
■ Erős ipari cégek jelenléte ■ Széles skálájú termelő- és szolgáltatóipar ■ Ismert helyi márkák ■ Nagy múltú mezőgazdaság ■ Gyopáros városrész és a fürdő turisztikai imázsa ■ K-F tevékenység jelenléte	■ Logisztikai korlátozottság ■ Tőkeigényes iparágak ■ Monokultúrás mezőgazdaság ■ Piacképes kertészeti termények, termékek hiánya, alacsony feldolgozottsági szint ■ Idegenforgalomra épülő magánvállalkozások kis száma ■ Térségmarketing elégtelensége
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
■ Ellátó intézmények nagy része önkormányzati tulajdonú ■ Forgalomképes ingatlanok birtoklása	■ Intézményfenntartás finanszírozási problémái ■ fejlesztés előkészítésre és pályázati önerőre nem marad forrás
6. Táji és természeti adottságok	
■ Napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő ■ Kiváló és jó termőföldek ■ Jelentős termálvízkincs, gyógyvíz ■ Gyopárosi tavak ■ Gyopáros körüli kies erdők, ligetek	■ Egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok ■ Természetes állapotát nagyrészt elvesztett táj ■ Felszámolt tanyagazdaságok, túlsúlyba került monokultúrák ■ Erdősültség alacsony szintje, védőerdősávok hiánya ■ Szénhidrogén bányászattal degradált K-i tájrész
7. Zöldfelületi rendszer	
■ Reprezentatív főtér ■ Házikertek gondozottak ■ Értékes fák védelem alatt állnak	■ Kevés zöldterület (park, közkert) ■ Utcafasorok, zöldsávok hiányosak ■ Gyopárosi erdők közjóléti jellegének hiánya
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
■ Műemlékek, számos helyi érték ■ Új városi közterek kedvező városképi hatása ■ Rendezett, korrekt állapotú lakóházak ■ Értékes központi téregyüttes	■ Orosháza központi rész és Gyopáros-Szentetornya-Rákóczitelep városrész egymástól elszakított ■ Kiscsákó külső zárvány-elhelyezkedése ■ Pusztuló, magántulajdonú Kiscsákói kastély, Gémes-palota ■ Sok barnamező és rozsdaterület
9. Közlekedési hálózatok	
■ 47-es főút É-i elkerülő szakasz kiépült ■ Kerékpárút-hálózat részben kiépült	■ Gyenge közlekedés-földrajzi helyzet: gyorsforgalmi úthálózat másfél órás elérhetősége, főutak hiánya ■ Vasutak állapota, járatsűrűsége nem megfelelő ■ Déli elkerülőút hiánya, városközpontot átszelő É-D-i közúti forgalom,

10. Közművek és elektronikus hírközlés	
■ Szennyvízcsatorna-hálózat kiépülésével hamarosan teljessé váló közműellátás a belterületen ■ Ivóvízminőség-javítás hamarosan kész ■ Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér ■ Megfelelő hírközlési hálózatok	■ Termálvíz-felhasználás komplexitása hiányos ■ Csapadékhálózat felújításra vár ■ Csapadékvíz-visszatartás alig van ■ Azbesztcement vízvezetékek cseréje szükséges
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
■ Viszonylag csekély környezetszennyezés ■ Hévízkincs rendelkezésre áll ■ Fotovoltaikus energia egyre nagyobb teret nyer ■ Biomassza rendelkezésre áll	■ Geotermia és biomassza kihasználtsága alacsony ■ Intézmények energetikája nem megfelelő ■ Erdősültség alacsony szintje miatt kedvezőtlen klímaviszonyok
Lehetőségek	**Veszélyek**
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
■ Jövedelem és társadalmi hasznosság összhangjának kialakulása ■ Távmunka lehetőségeinek javulása ■ Vidékfejlesztés előtérbe kerülése az EU-ban és Magyarországon is, igazi regionalizmus	■ Alulfizetett szakemberek elvándorlása ■ Nagyvárosokba való népesség-áramlás tendenciája megmarad ■ Vidéki életformák ellehetetlenülnek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
■ Helyi értékek és identitástudat erősödése ■ Tanyai életmód megmaradását segítő országos építési szabályok ■ Hagyományőrző új generáció felnövekedése ■ Tanulás iránti igény növekedése	■ Tömegigényre építő kulturális környezet elhatalmasodása ■ Hagyományok felmorzsolódása a személyes kapcsolatokat devalváló életmód miatt ■ Önmagával szemben igénytelen közösségi szemlélet országos befolyása
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
■ Az intézményrendszerek szabályozásának stabillá, kiszámíthatóvá válása ■ Intézményrendszer finanszírozása kiegyensúlyozottá válik ■ Oktatási rendszer képessé tesz az innovatív gondolkodásra	■ Áttekinthetetlen, nem egymásra épülő intézmény-ellátási szabályozás ■ Intézményrendszer finanszírozása ellehetetlenül ■ Nem jön létre adaptív, innovatív munkaerőt képező oktatási rendszer
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
■ Beruházásösztönző foglalkoztatáspolitika ■ Iparfejlődést segítő infrastruktúrák létrehozásának támogatása ■ Helyi élelmiszer-önellátást ösztönző mezőgazdaság-politika ■ Biotechnológia integrálódása a helyi mezőgazdaságba és iparba ■ Hazai és külföldi turizmus térnyerése	■ Foglalkoztatás növekvő közterhei miatt a helyi munkavállalás lehetőségei csökkennek ■ Versenyképesség csökkenése gyorsforgalmi és főúthálózat elégtelensége miatt ■ Ipari Park betelepülése elmarad beruházói igény hiányában ■ Multinacionális érdekek megfosztják a helyi mezőgazdaságot a helyi piactól ■ Turizmus iránt csökken a kereslet
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
■ Forráshiány mérséklődése, a külső finanszírozási lehetőségek bővülése	■ Tartós forráshiány az önkormányzati rendszerben

6. Táji és természeti adottságok	
■ Vízvisszatartást támogató, országosan összehangolt intézkedések ■ Erdősítési politika összhangba kerül a táj képességeivel és igényeivel ■ Hagyományos tájgazdálkodás értékeinek elismerése és támogatása	■ Az Alföld vízháztartási problémái súlyosbodnak, belvízveszély is nő ■ Intenzív mezőgazdálkodás és a monokultúrák kizsigerelik a termőföldet ■ Kedvezőtlen szállítási feltételek miatt a kertészeti termékek értékesítése nehézkes ■ Fenntartható és tájbarát tanyás tájgazdálkodás teljesen felszámolódik
7. Zöldfelületi rendszer	
■ Közösségi zöldterületek kialakításának támogatása	■ Központi támogatás hiányában nem tud létrejönni rekreációt biztosító közpark és játszótér
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
■ Környezet iránti igényesség növekedése ■ Az értékmegőrzés előtérbe helyeződése az új építéssel szemben, hagyományos építési módok értékeinek felismerése	■ Az igénytelen építési anyagok és formák teret nyernek a szemléletmódból következően ■ Hagyományos építési módok és helyi értékek felszámolódása az új építés kizárólagosságát támogató értékrend miatt
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
■ 4447 jelű út vasút alatti átvezetésének megvalósulása a vasút villamosítása kapcsán ■ Belváros és Szőlő városrész közötti kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró megvalósulása a vasút villamosítása kapcsán ■ Soltvadkert-Mindszent (Tisza-híd) – Orosháza-Arad főútvonal, Orosháza-Szarvas főútvonal mielőbbi kiépülése ■ Repülőtér újra használatba kerülhet befektetési igény alapján ■ Déli elkerülőút kiépítésének támogatása	■ Gyorsforgalmi és főúthálózat fejletlensége miatt a térség elszigetelődik ■ Vasúti aluljárók megépítésének elmaradása miatt a városszerkezet kettészakított marad ■ Légi szállítási kapacitás hiányában vagy természetvédelmi korlátozás miatt a repülőtér nem kerül újra használatra ■ Szilárd burkolattal nem rendelkező helyi utak kiépítése forráshiány miatt elmarad
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
■ Csapadékvíz-elvezető és -visszatartó rendszerek komplex támogatása a vidékfejlesztésben ■ Elektronikus információ-áramlás szabadon elérhetővé válása	■ Csapadékvízelvezetés és –visszatartás rendszere nem jön létre a vidéken, a belvíz és az aszály is gyakoribbá válik ■ Korlátozott marad az információs társadalom előnyeiből való részesedés
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
■ Környezettudatos mezőgazdálkodás kiemelt támogatása, előnyben részesítése uniós és országos szinten ■ Gyorsabban megtérülő alternatív-energia előállítási technikák elterjedése ■ Globális szemléletváltozás a környezettudatosság felé	■ Mezőgazdasági monokultúrák térnyerése és a környezettudatos gazdálkodás eszköztelensége folytán sérül a környezet ■ Hosszú megtérülési idő miatt az alternatív energia-ellátás aránya csökken ■ A környezetre ártalmas folyamatok folytatódnak a globális szemléletváltozás elmaradása miatt ■ Megújuló energiára való áttérés költségvonzata megnő

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

Orosháza településrendezési tervének teljes felülvizsgálata legutóbb 2011-ben történt, abban az évben új Helyi Építési Szabályzatot, a mellékleteit képező szabályozási terveket, valamint határozat formájában a teljes településre vonatkozó szerkezeti tervet fogadott el a testület. Sor került a 2001-ben készült Településfejlesztési Koncepció felülvizsgálatára is, elsősorban városrendezési szempontból. 2012-ben és 2013-ban két szabályozási jellegű módosítás zajlott le.

Jelen megalapozó munkarész hivatott feltárni a település adottságait, majd ezen tényeket alapul véve kerül sor a Településfejlesztési Koncepció, az Integrált Településfejlesztési Stratégia és az új jogszabályok szerinti Településrendezési eszközök elkészítésére. Az új építésügyi jogszabályok szerint mindhárom dokumentumnak közös alátámasztásaként készül a megalapozó munkarész. A Koncepció 15-20 éves (hosszútáv), a Stratégia 7-8 éves (középtáv) időtartamban fogalmazza meg a fejlődés lehetséges, kívánatos irányait. A Településrendezési eszközök pedig a kijelölt irányok és a jelenkori lakossági, vállalkozói, önkormányzati építési igényekre alapozva készül, megteremtve a fejlesztési célok és szándékok térbeli rendjét, összefüggő rendszerét szükség esetén részletes szabályokat alkotva.

A helyi rendelet nem térhet el magasabb szintű jogszabálytól, azok keretet (sok esetben gátat) szabhatnak az elképzeléseknek. Néhány esetben lehetőség van országos jogszabályok alóli felmentés kérésével vagy rugalmas szabályozás alkalmazásával támogatni a helyi igényeket, a közösségi érdek sérelme nélkül.

3.2 Problématérkép / Értéktérkép

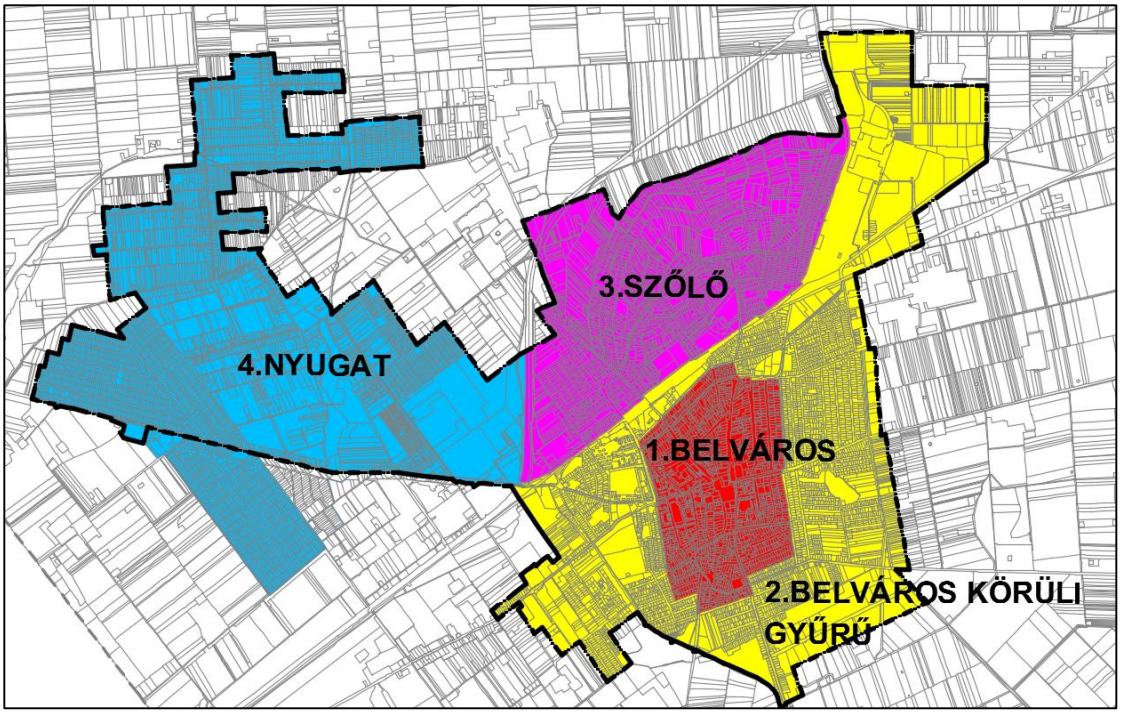
A település problémáit, értékeit áttekinthetően összefoglalja, területi lehetőségeit és korlátait ábrázolja a Probléma- és értéktérkép. A dokumentum fejezeteiből levezetett problémák és értékek kerültek a térképre a helyzetelemzés alapján. A vizsgálat térben nem megfogható („horizontális”, vagy szervezeti, tartalmi „soft” jellegű) elemeit a „térkép” értelemszerűen nem tudja megjeleníteni. *(ld. S1-S6 mellékletek)*

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása

A 2008-as IVS lehatárolásától eltérően, most összesen öt városrész került meghatározásra: A Belváros (mely megegyezik a történeti belvárossal), a Belváros körüli gyűrű, a Szőlő városrész, a Nyugati városrész és a Külterület Kiscsákóval.

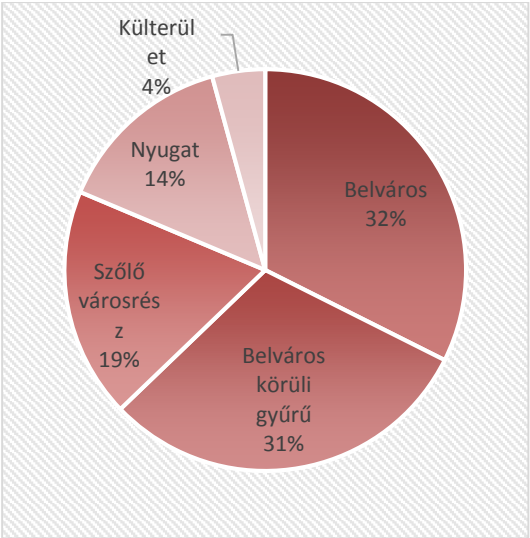
51. térkép: Orosháza városrészei

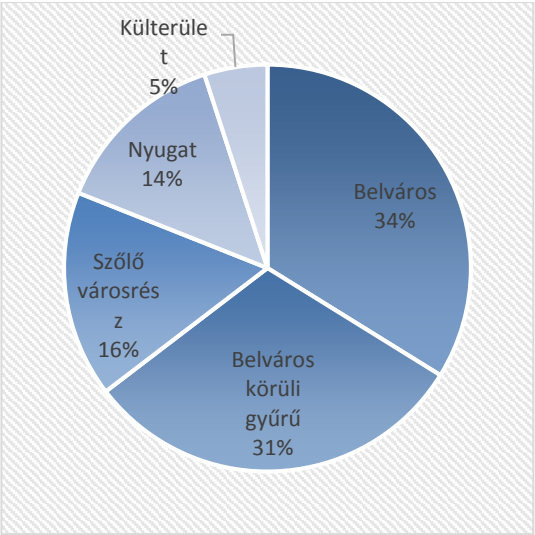
43. táblázat: A városrészek lehatárolása

Városrész	Lehatárolás
1. városrész (Belváros)	*Móricz Zsigmond utca - Huba utca – Október 6. utca –Arany János utca – Székács József utca – Kelet utca – Árpád utca –Bajcsy Zsilinszky utca – Sámsoni utca*
2. városrész (Belváros körüli gyűrű)	*Belváros határa – Szeged-Békéscsaba vasútvonal – Mezőtúr-Battonya vasútvonal - belterülethatár*
3. városrész (Szőlő)	*Szeged-Békéscsaba vasútvonal – Mezőtúr-Battonya vasútvonal – belterülethatár – 47. sz. elkerülőút*
4. városrész (Nyugat)	*47. sz. elkerülő út – belterülethatár – Rákóczitelep-Újosztás*
5. városrész (Külterület és Kiscsákó)	*Külterület, kivéve Rákóczitelep-Újosztás*

36. ábra: A lakónépesség számának megoszlása városrészenként (2011.)

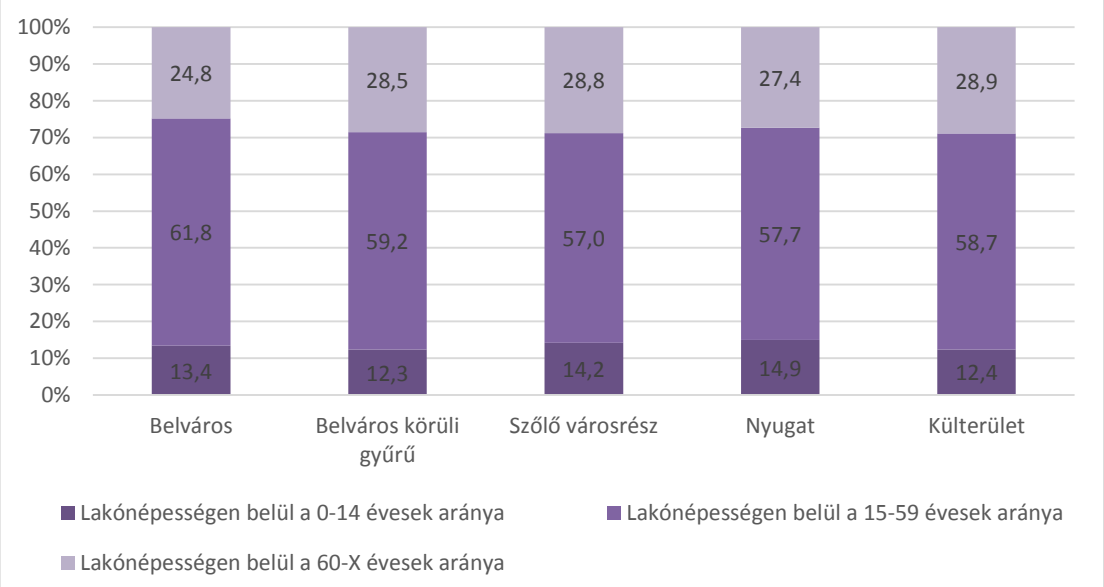

37. ábra: A lakások számának megoszlása városrészenként (2011.)

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

38. ábra: Korcsoportok megoszlása városrészenként

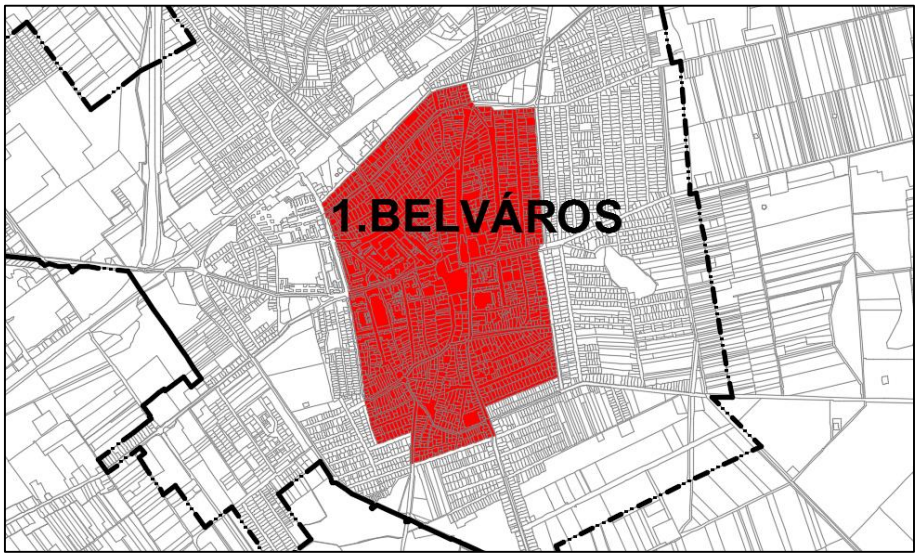

44. táblázat: Foglalkoztatási mutatók városrészenként (2011.)

Mutató megnevezése	Orosháza összesen	Belváros	Belváros körüli gyűrű	Szőlő	Nyugat	Külterület és Kiscsákó
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	38,3	35,4	39,4	37,2	42,3	45,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,5	6,0	8,4	6,8	13,1	20,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	56,2	60,3	55,3	56,4	51,4	47,8
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	41,8	37,1	44,6	40,7	46,4	46,7

3.3.1.1. Városrész 1. /Belváros/ bemutatása

52. térkép: Városrész 1. /Belváros/ területe

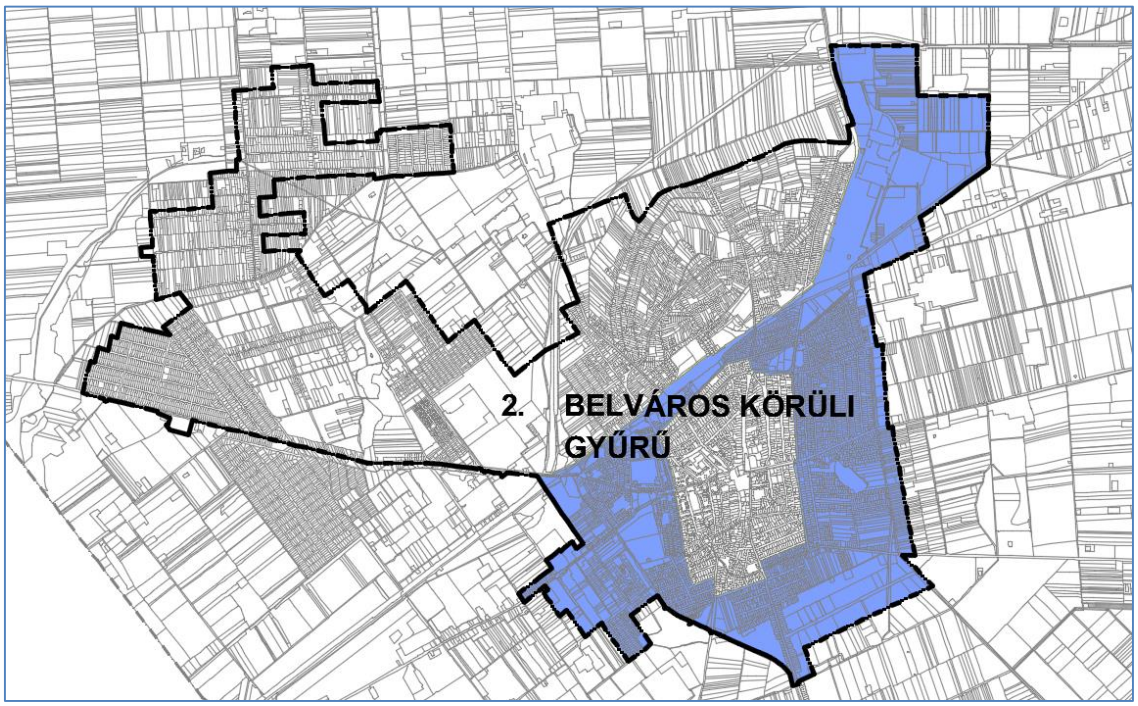
A statisztikai mutatók többsége tekintetében a város népességének nagyjából egyharmadát magában foglaló, mégis a legkisebb városrész (212 ha), a Belváros helyzete a legkedvezőbb.
A kiugróan magas laksűrűségű (4500 fő/km^2) városrészben a legalacsonyabb az időskorú lakosság aránya és a legmagasabb a középkorúaké. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők

aránya kiemelkedő, míg az alacsony iskolázottság kevésbé jellemző, hasonlóan az alacsony komfort fokozatú lakások számarányához. A foglalkoztatási mutató a legmagasabb, ezzel párhuzamosan a munkanélküliek és tartós munkanélküliek aránya a legalacsonyabb a városban.
A „Belváros" városrész lehatárolása megegyezik a Helyi Építési Szabályzatban (HÉSZ) megfogalmazott, szabályozási és szerkezeti terven jelölt történeti városrész lehatárolásával, melyhez a HÉSZ előírásokat rendel, elsősorban az építészeti értékkel bíró épületek, ezáltal a városkép védelme érdekében. Számos régi polgári ház áll még a belvárosban, sokat elbontottak az utóbbi évtizedekben. Megőrzésük, karbantartásuk fontos feladat.
A 2008-as IVS alapozta meg a főtérfejlesztést, melynek eredményeként a Szabadság tér és Győri Vilmos tér teljesen mértékben megújult, egy gyalogos barát, közösségi szabadtér jött létre. A Kossuth Lajos utca alkalmas a gyalogos tengely folytatására. A belvárosban koncentrálódik az intézmények többsége, összesen öt általános iskola (mindhárom vallási felekezetnek egy-egy, állami és a Wesley iskola), gimnázium, óvodák találhatóak a városrészben viszonylag közel egymáshoz. Az oktatás hagyományosan erősnek számított Orosházán, ezt az erősséget továbbra is életben kívánja tartani a város. A tornatermek hiányát egy sportcsarnok/tornacsarnok enyhítené, az iskolák közelsége miatt több intézménynek is hasznára lehet. A Gyopárosfürdő-Belváros közlekedési kapcsolata régóta megoldatlan kérdés, a kb. 3 km-es távolság leküzdésére megoldást kell találni, hiszen egymásra van utalva a két településrész. A tanuszoda kérdése is ezt követően dőlhet el megnyugtatóan, gyors és biztonságos közlekedési összeköttetés hiányában a gyopárosi fürdőkomplexum helyett indokolt lehet egy belvárosi tanuszoda is. A lakossági kérdőívekre kapott válaszokból megerősítést nyert az a tény, hogy – a főtér felújítása ellenére- a városban kevés a szabadtéri közösségi hely, közösségi tér. A lakosság igényelné a különböző sport, kulturális és egyéb, az összetartást, közösség építést segítő funkcióval ellátott tereket. A Belváros bővelkedik kereskedelmi egységekkel, ugyanakkor színvonalas vendéglátó- és szálláshely funkció kevés van. A városba vezető közúti tengelyek nagy része a belvárosban találkozik, ezért a teher- és átmenő forgalomtól a szükséges mértékig tehermentesíteni kell.

Erősségek	**Gyengeségek**
• értékes épületállomány • felújított, „gyalogos-barát" főtér együttes • koncentrált intézményi funkciók • komplex területfelhasználás • a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya magas	• kevés közösségi tér (nagy lélekszámhoz és intézménysűrűséghez képest) • térbeli elszakítottság Gyopáros idegenforgalmi vonzerejétől • átmenő közúti forgalom • a történelmi városmag szerkezetileg sérült (kényes városképi problémák) • intézmények energia-ellátása távlatban nem fenntartható • csapadékvíz-elvezetési problémák
Lehetőségek	**Veszélyek**
• Orosháza térségközponti szerepköre a sikeres hazai vidékpolitikának köszönhetően erősödik • Gyopárossal kiépítendő olcsó, gyors közösségi közlekedés megvalósításának támogatottsága • geotermikus energia komplex hasznosításának támogatottsága	• értékes épületállomány állapota a fenntartási költségek miatt leromlik • nem oldódik meg az olcsó, gyors közösségi közlekedési kapcsolat Gyopárossal • déli elkerülő út hiányában jelentős átmenő forgalom terheli a városrészt • további népességfogyás miatt az intézményi, szolgáltatási funkciók leépülnek

3.3.1.2. Városrész 2. /Belváros körüli gyűrű/ bemutatása

53. térkép: Városrész 2. /Belváros körüli gyűrű/ területe

A történeti városrészen kívüli, vasúton innen lévő területek különbözőségük ellenére egy városrészként kezelendők, hiszen pont a heterogenitásuk teszi őket hasonlóvá. Hasonlóan vegyes területrészek.

A városrész statisztikai mutatói a városi átlagnak felelnek meg, attól néhol pozitív vagy negatív irányban kis mértékben eltérve. Nem lehet kiemelni egy markánsan eltérő mutatót. Minden bizonnyal ez a jelenség a városrész sokszínűségét bizonyítja, mely hasonló a város egészének átlagához.

A gyűrű nyugati részén lakótelepek találhatók, közöttük a városi kórházzal. A vasút mentén és a kivezető utakon gazdasági funkciók jelennek meg, logisztikai vagy kereskedelmi jelleggel. Felsőoktatási intézmény, temető és kisebb közpark tagolja még a kertvárosias jellegű lakóterületeket.

A gyűrű déli és keleti része homogénebb képet mutat, döntően kertvárosias területekkel. A városrész északkeleti felén terjedelmes ipari területen találjuk az üveggyárakat (Owens, Givaudan, OrosGlass), komoly gépgyártással foglalkozó vállalatot (Linamar) és egyéb gazdasági vállalkozásokat. Északkeleti irányban kiterjedt ipari bővítési területet jelöl a szabályozási terv.

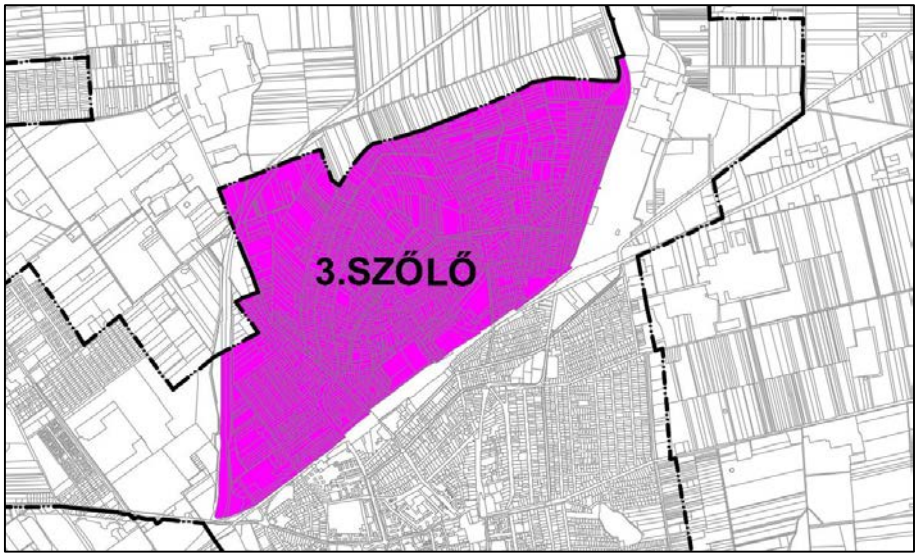
A városrész déli felén található az ipari park, jelentős szabad területekkel. A mély fekvésből és a talaj összetételéből adódó belvízproblémák, valamint a keleti elkerülő út hiánya hátrányosan hat az ipari park fejlődésére.

Alapvetően a lakófunkció dominál a Belvárosi Gyűrűben, a gazdasági területeken kívül funkciószegény a városrész. A barnamezős területek szinte mindegyike ebben a városrészben van.

Erősségek	Gyengeségek
• erős gazdasági vállalkozások az ipari területeken • tartalékterületek új vállalkozások számára • számos új építésű lakóház	• szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület jelenléte • kevés szolgáltatás • jelentős rozsdaterületek • ipari park nem teljesen kihasznált, gyengék a közlekedési kapcsolatai • belvízelöntéses területek
Lehetőségek	**Veszélyek**
• új vállalkozások betelepedése gazdasági élénkülés miatt • barnamezős területek hasznosítása tőkebeáramlás révén • szegregáció ellenes programok támogatottsága	• rozsdaövezetek kihasználatlanok maradnak • ipari park nem újul meg • elkerülő út nem épül meg

3.3.1.3. Városrész 3. /Szőlő városrész/ bemutatása

54. térkép: Városrész 3. /Szőlő városrész/ területe

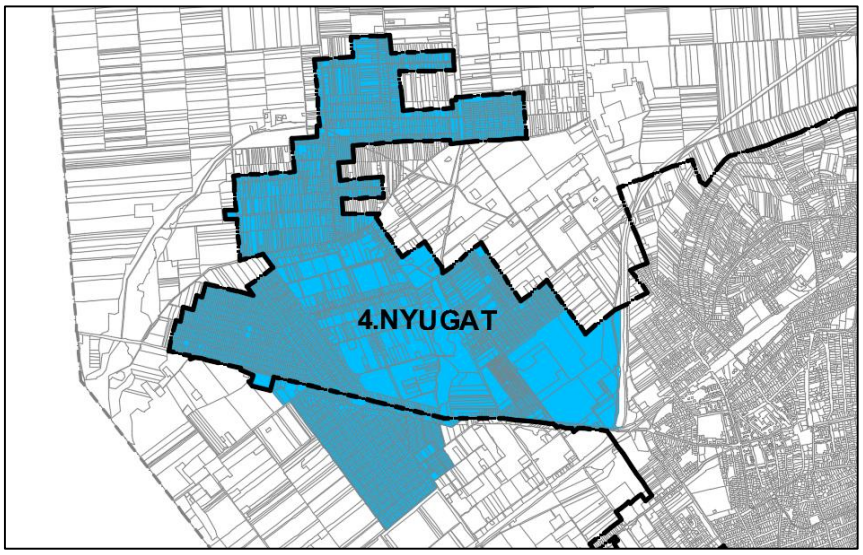
Az organikusan nőtt, kiskertekből alakult szőlő városrészt a vasút választja el a várostesttől. Homogén lakóövezet, csendes, nyugodt környezetet biztosít, laksűrűsége egynegyede a belvárosénak. A lakónépességen belül a 0-14 évesek számaránya itt az egyik legmagasabb, ugyanakkor a nyugdíjas korúak száma is átlagon felüli. Az időződő lakosság mellett látszik a kisgyermekes családok jelenléte, mely a városrész távlati lakóövezeti szerepét is erősítheti. A felsőfokú végzettségűek aránya a városi átlagnak felel meg, ugyanakkor az alacsony komfort fokozatú vagy komfort nélküli lakások aránya a belváros után itt a legalacsonyabb. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a belvároshoz hasonlóan alacsony. A munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliek aránya a városi átlagnak megfelel.

A vasút mentén találunk gazdasági funkciót (pl. Tüzép-telep), temetőt és nagy kiterjedésű sportpályát (Mátrai Stadion), szabadidő eltöltésére alkalmas zöldterülettel (Mikolay kert). Óvodával és szépen felújított, hatalmas udvarral rendelkező iskolát találunk még a városrészben. Problémát jelent ugyanakkor a vasút elválasztó szerepe, melyet az átjárók korszerűsítésével és új gyalogos-kerékpáros kapcsolat létesítésével lehetne orvosolni. A városrészbe tervezett alközponti vegyes funkciók létjogosultsága bizonytalan, ez a terület fekvésénél, adottságainál fogva egy tipikus lakóövezet, melybe az itteni lakosságnak feltétlen szükséges funkciókon kívül nem érdemes mást telepíteni. Ilyen téren a belvárost érdemes erősíteni és a vele való kapcsolatot.

Erősségek	**Gyengeségek**
• családias, nyugodt kertvárosi övezet • rendezett iskola jó környezetben • kisgyermekes családok nagy száma	• a vasút elválasztja a várostesttől • kevés szolgáltatás • sok beépítetlen ingatlan, túl terjedelmes beépíthető terület
Lehetőségek	**Veszélyek**
• Szeged-Békéscsaba vasútvonal villamosítása kapcsán gyalogos-kerékpáros vasúti aluljáró létesül • távmunka elterjedésével csökken a mobilitási igény • gazdasági élénkülés és hazai családpolitika fellendíti a lakásépítést	• a belvárossal való közlekedési kapcsolat nem javul • kedvezőtlen demográfiai folyamatok esetén még több kiürülő ingatlan

3.3.1.4. Városrész 4. /Nyugat/ bemutatása

55. térkép: Városrész 4. /Nyugat/ területe

A Nyugati városrész Gyopárosfürdőt, Szentetornyát, Rákóczitelepet, Gyökerest és a külterületi Rákóczitelep-Újosztást foglalja magában.

A városrészek közül itt a legmagasabb a 0-14 éves korosztály aránya, azonban a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya kiugróan magas, míg a felsőfokú végzettség aránya kiugróan alacsony. Az alacsony komfort fokozatú lakások és a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén magas. Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban

foglalkoztatottak aránya ebben a városrészben a legmagasabb. Szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület is található itt (Szentetornyán) a KSH adatai szerint. A munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliek aránya városi átlagon felüli.
Szentetornya és Rákóczitelep hasonló adottságú terület a városrészen belül nagyrészt lakó- és az alapellátáshoz szükséges funkciókkal. Rákóczitelepen általános iskola és óvoda, Szentetornyán csak óvoda van. Gyopárosfürdő komoly gazdasági-idegenforgalmi potenciállal rendelkezik, a természetes tavak, a fürdőkomplexum és az erre épülő üdülőterületek, szálláshelyek, kempingek hatalmas bővítési területekkel, sportolási lehetőséggel, konferenciatermekkel várják az ide látogatókat. A sokrétű funkciók szerves összekapcsolása és a belvárossal való kapcsolat szorosabbá tétele sokat lendíthet a város idegenforgalmi vonzerején.

Erősségek	**Gyengeségek**
• természetes tavak, erdők • fürdőkomplexum távol a város zajától • kapcsolódó funkcióknak hatalmas bővítési területek • nyugodt lakókörnyezet megfelelő alapellátással	• belvárostól való távolság nehezíti a kijutást (kb. 3 km) • kihasználatlan idegenforgalmi kapacitás • Szentetornyán szegregátum és szegregációval veszélyeztetett terület van
Lehetőségek	**Veszélyek**
• belvároshoz kiépül egy gyors, olcsó és kényelmes közlekedési kapcsolat • 4406.j. út főúttá épül át az országos tervnek megfelelően (Mindszent felé) • Szeged-Békéscsaba vasútvonal villamosítása kapcsán gyalogos-kerékpáros vasúti aluljáró létesül • tervezett gyógyhely- és turisztikai fejlesztések forrásban részesülnek, a megvalósítás emeli a vendégszámot	• a közlekedési kapcsolatok nem javulnak • konkurens fürdők felerősödése, új attrakciói elvonják Gyopáros vendégkörét • a népességfogyás felerősíti a szegregációt • gyermekhiány esetén veszélybe kerül a Rákóczitelepi iskola • szegregáció ellenes programok támogatásának hiánya

3.3.1.5. Városrész 5. /Külterület és Kiscsákó/ bemutatása

Az ötödik városrész a teljes külterületet (kivéve Rákóczitelep-Újosztás) és Kiscsákót foglalja magába. A legnagyobb kiterjedésű városrész a külterület (17.775 ha), Orosháza teljes területének mintegy 88%-át teszi ki. Kiscsákó egy különleges helyzetű településrész, Orosháza közigazgatási határától csaknem 2 kilométerre fekszik, szigetszerűen elhelyezkedve Nagyszénás, Csorvás és Kondoros között.
A külterületre elsősorban a nagytáblás mezőgazdasági művelés jellemző, azonban a hozzá kapcsolódó feldolgozóipar nélkül. A mezőgazdasági majorok nagy része a belterület közelében (1-2 km) találhatóak, főként mezőgazdasági tárolás, szárítás, állattenyésztés, géptelepek és kertészetek vették birtokba az egykori tsz központokat. Ma már csak 485 db tanyát („udvar" alrészlettel rendelkező telek) találunk a külterületen, pedig a kisparaszti gazdaságok (0-10 kat. hold területű kisbirtokok) száma a 19. század végén meghaladta a 2200-at, Szentetornya nélkül. Akkoriban főként a kisbirtokokról került a nagyszámú állat- és növényállomány külföldi exportra, melyet a Nagyvárad-Fiume vasútvonal megléte nagyban segített. A múlt század közepétől kezdve elsorvadtak a tanyák, a termőföldek államosítását követően. A megmaradt tanyák

többsége az igazgatási terület északi felén található, nagyrészt a városba vezető utak mentén sűrűsödve.
Kiscsákón találunk egy jelentős mezőgazdasági vállalkozást, egy 19. század végén eklektikus stílusban, Ybl Miklós tervei alapján épült kastély (Geist Gáspár kastély) és néhány utcányi lakóterületet. A bolt és a kocsma néhány éve megszűnt, tanyagondnok jár ki a főként idősek lakta területre, ahol üzemorvosi rendelő is működik. A szemétszállítást, hókotrást és egyéb szolgáltatásokat nehéz Orosházáról megoldani, elgondolkodtató a Nagyszénással való kapcsolat ilyen irányú bővítése.

Erősségek	Gyengeségek
• meglévő jól működő mezőgazdasági üzemek • jó minőségű termőföld • napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő • jelentős termálvízkincs	• feldolgozóipar hiányos • állattenyésztés visszaszorult • burkolatlan utak • kevés kisbirtokos • pusztuló kiscsákói kastély
Lehetőségek	**Veszélyek**
• állattenyésztés központi támogatása • tanyaprogramok, építési szabályok kedvezőbbé válása • vízvisszatartást támogató országos intézkedések	• vízháztartási problémák súlyosbodnak • a kisbirtokos, tanyás gazdálkodás nem fejlődik • a feldolgozóipar nem erősödik meg a városban

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Jelen fejezetben a területi szegregációs folyamatok kerülnek bemutatásra. A város egész területére vonatkozó ágazati szegregációs mechanizmusok az ITS Anti-szegregációs terv fejezetében kerülnek elemzésre.

Az értékelő rész a Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkársága által kiadott Városfejlesztési kézikönyv (2. kiadás, Bp. 2009. január 28.) és a Belügyminisztérium Útmutató a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez (Munkaanyag, Bp. 2014. december 11.) útmutatása alapján készült.

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete meghatározza a település szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat. A területek lehatárolása a szegregációs mutató alapján történik, ez pedig a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. A mutató úgy kerül kiszámításra, hogy a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kerülnek kiválasztásra, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak (pl. vasútvonal, vízfolyás partja stb.), valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.

A szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek a Központi Statisztikai Hivatal 2011. évi népszámlálási adatai alapján kerültek meghatározásra. Azon tömböket tekintjük veszélyeztetett területeknek, illetve szegregátumoknak, ahol a szegregációs mutató aránya meghaladja a 30, illetve a 35 százalékot.

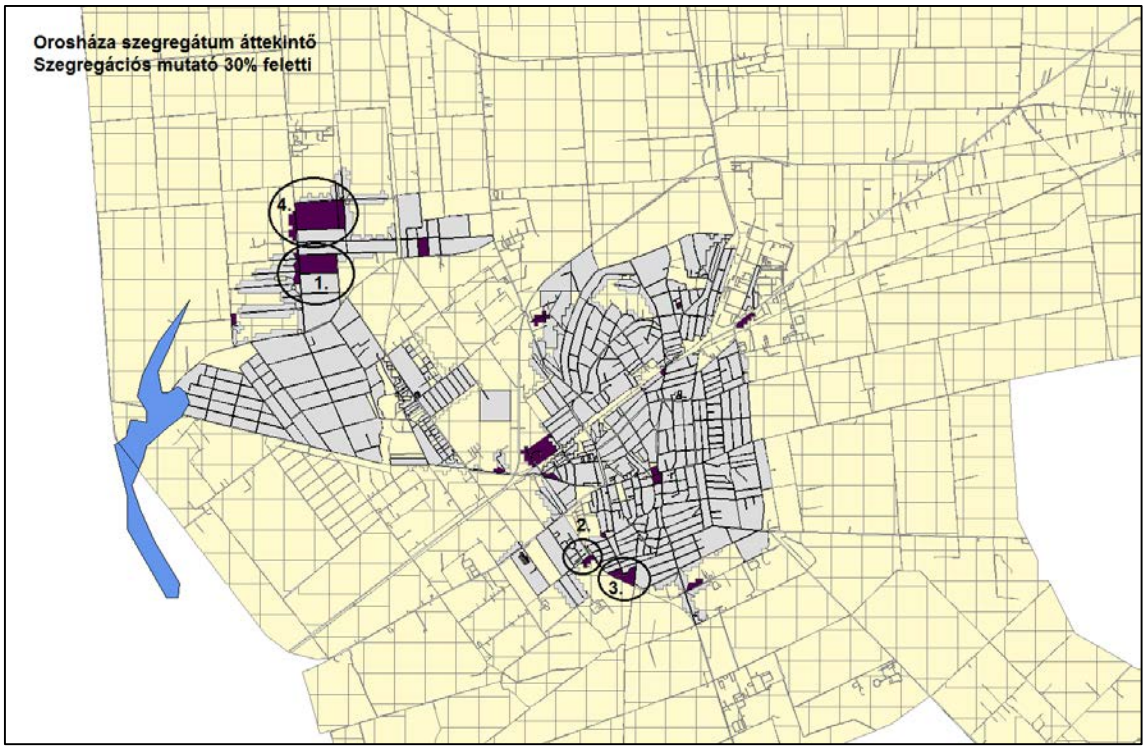
Meghatározásra került a kormányrendeletben továbbá az is, hogy a 200 főnél népesebb települések esetében szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt.

A 2011. évi népszámlálási adatok az önkormányzat birtokában lévő adatbázisokból nyert adatok alapján kerültek aktualizálásra.

3.3.2.1 Helyzetértékelés az alacsony státuszú lakosság területi koncentrációjáról a város egészének tekintetében

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen élő alacsony státuszú lakosság száma 1.468 fő. Az aktív korú lakosságon belüli arányuk 8,5%.

56. térkép: Orosháza belterületi szegregátumainak elhelyezkedése

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

Orosháza 2008-ban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) a 2001. évi népszámlálási adatokon nyugvó lehatárolások alapján készült. Az IVS elkészítéséhez kiadott központi útmutató a jelenlegitől eltérő mértékű mutatót szabályozott. Azon területeket tekintette szegregátumoknak, ahol az alacsony státuszú lakosság aránya az aktív korú népességen belül meghaladta az ötven százalékot, veszélyeztetett területeknek pedig, ahol meghaladta a negyven százalékot.

A 2001. évi népszámlálási adatok alapján 2008-ban 1 szegregátumot és 11 veszélyeztetett területet határolt le a KSH. A 11 veszélyeztetett terület közül hármat a 2011. évi népszámlálási adatok alapján is jelzett a Hivatal, melyek közül egy státusza szegregátum lett. A korábbi

szegregátumot nem jelezte a KSH, viszont a terület közelében (három kisebb tömbbel délre) egy területet igen, veszélyeztetett területként.

A 2001. évi adatok alapján jelzett, de 2011-ben nem kimutatott területeket már a 2008-as IVS sem tekintette olyan területeknek, melyeken anti-szegregációs beavatkozások szükségesek. Részben az alacsony lakosságszám miatt, részben mert a területen élők státusza megváltozott (önkormányzati bérlakások elidegenítése, magas státuszú ingatlanfejlesztések, a területen található ingatlanok belvízveszély miatti felszámolása következtében).

Egy, korábban nem jelzett terület került be a lehatároltak körébe, a várostól mintegy 20 km-re fekvő Kiscsákó nevű külterület.

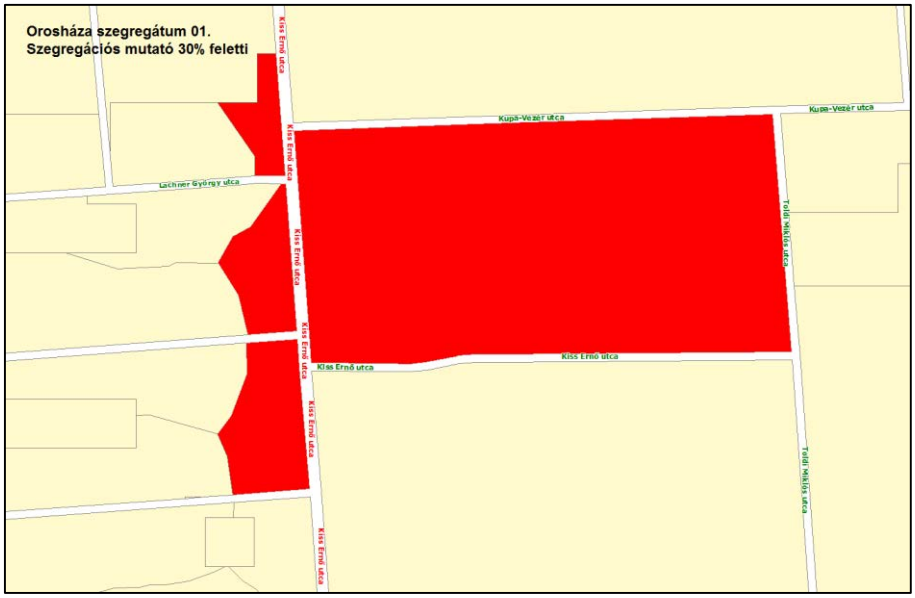
1.3.2.1. A szegregátumok helyzetértékelése

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH a belterületen két szegregátumot és két szegregációval veszélyeztetett területet, a külterületen egy veszélyeztetett területet határolt le. Az önkormányzati adatok megerősítik a KSH lehatárolását, a jelzett területeken kívül sem a belterületen, sem a külterületen nem található szegregátum, vagy veszélyeztetett terület. Az önkormányzat adatai alapján azonban egyes területek kiterjedése nagyobb a KSH által jelzetteknél.

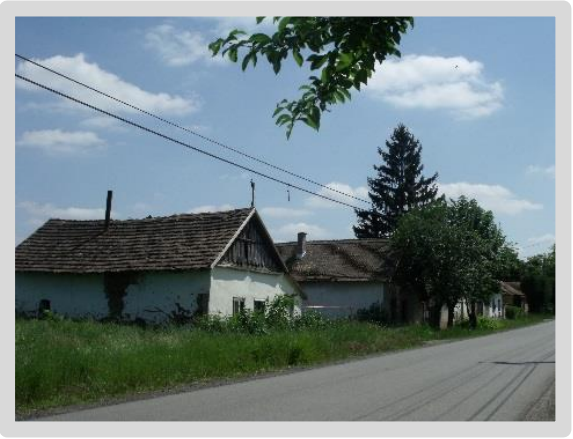
1. számú terület: szegregátum

A KSH a Szentetornyán található, Kiss Ernő utca – Kupa Vezér utca - Toldi Miklós utca - Kiss Ernő utca (északi, észak-nyugati oldala a Babits Mihály utcától a Kupa Vezér utcáig) által határolt tömböt szegregátumnak határolta le. A szegregációs mutató: 44,8%. A területen élők száma 2011-ben 68 fő volt, 2015. január 1-én 76 fő. A 0-14 éves korosztály aránya 29,4%. Ez 16 százalékponttal magasabb a városi aránynál. A 60 év felettiek aránya közel megegyezik a város egészére vonatkozó arányszámmal. Az aktív korúak 62,1 százaléka nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel (a város egészére vonatkozó adat 38,3%). A háztartások közel 54%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen a 25 év felettiek 2,3%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel (a város egészében 15,1%). A roma lakosság aránya magas.

57. térkép: 1. számú szegregátum

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

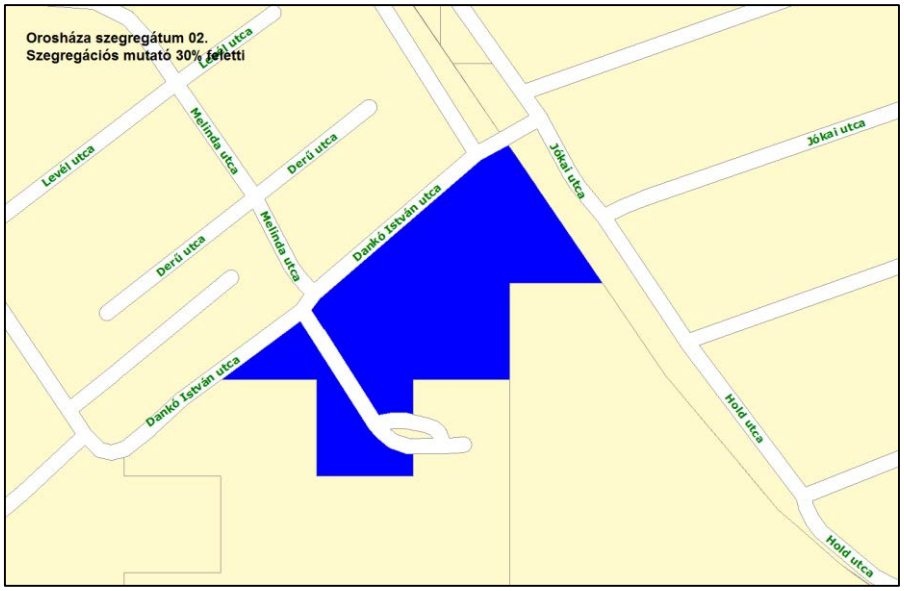

A területen található lakások száma 27, ebből 6 komfort nélküli vagy félkomfortos, három lakás egyszobás. Önkormányzati bérlakás nem található a területen. A területen kizárólag lakóépület található. A laksűrűség 2,8 fő/lakás, ami meghaladja a városi átlagot (2,1 fő/lakás). A helyszíni bejárás után megállapítható, hogy a területen szükségesek a beavatkozások. A terület segélyezési mutatói is kedvezőtlenek. 2014-ben nyolc fő részesült lakásfenntartási támogatásban. 3 fő rendszeres szociális segélyben, 15 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 1 fő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 11 fő. 2010. január 1. óta új építés nem történt, egy ház bontására adott engedélyt az építéshatóság. Az infrastruktúra nem teljes körű: hiányzik a vezetékes víz- és szennyvízhálózat a Kupa Vezér és a Toldi utcák egy részében. Nincs szilárd burkolatú út a Kupa Vezér, a Toldi, a Lachner György és a Béke utcákban. A Kupa Vezér utca végén az illegálisan elhelyezett szemét rendszeresen problémát okoz a városnak.
2010. január 1. óta az alábbi infrastrukturális fejlesztések valósultak meg a területen: a Kiss Ernő, Kupa Vezér és Toldi utcákban szennyvízberuházás történt. A Kiss Ernő és Toldi utcákban a járda felújítása jelenleg zajlik.

2. számú terület: szegregátum

A KSH a Belvárosi gyűrű városrészben található Dankó István utca déli oldalát (a Melinda utcától a vasútig) magában foglaló tömböt szegregátumnak minősítette. A szegregációs mutató: 45,5%. A területen élők száma 51 fő volt 2011-ben. A 0-14 évesek aránya 51%, ami a legmagasabb a lehatárolt területek közül és mintegy 38 százalékponttal magasabb a városi átlagtól. A 60 év felettiek aránya 5,9% (a város egészében 27,2%). Felsőfokú végzettséggel senki nem rendelkezik. Az aktív korúak 91%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 80%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen roma családok élnek.

58. térkép: 2. számú szegregátum

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

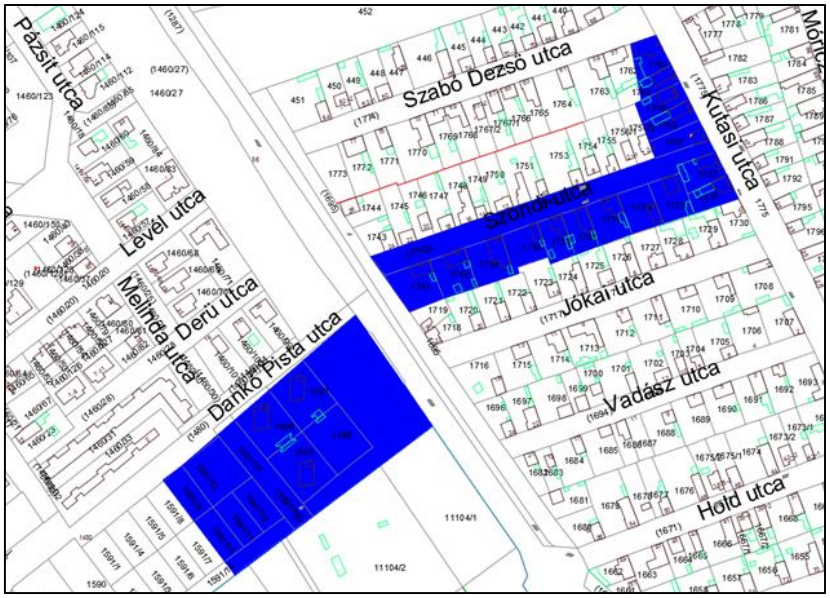

A szegregátumban 13 lakás volt található 2011-ben, ebből 10 db önkormányzati szociális bérlakás, melyekből kilenc komfort nélküli, egy pedig félkomfortos, mindegyik egyszobás.

Az önkormányzat adatai alapján a terület mellett található Szondi utca, illetve a Kutasi utca (1-15. szám és 2-8. szám) Szondi utcáig terjedő szakasza is szegregátumnak minősül, így ezzel a területtel közösen tekinti szegregátumnak.

2015. január 1-jén a teljes területen 171 fő élt. 2014-ben lakásfenntartási támogatásban 10 fő, rendszeres szociális segélyben 7 fő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 31 fő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban 3 fő részesült. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 30 fő. A területen csak lakások találhatóak, más funkciójú épület nincs. A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben került kiépítésre. A Dankó Pista utcának csak egy részén került kialakításra a szilárd burkolatú út. 2010. január 1. óta sem bontás, sem építés nem történt. Ebben az időszakban újították fel a Dankó Pista utcában a járdát.

59. térkép: A népszámlálási és az önkormányzati adatok alapján lehatárolt 2. számú szergregátum valós térképe

Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

A lehatárolt területek közül itt a legmagasabb a laksűrűség (3,9 fő/lakás), ami rendkívül magas, tekintettel az egyszobás lakások nagy arányára.

3. számú, szegregációval veszélyeztetett terület

A KSH a Belvárosi gyűrű városrészben található, Sámsoni utca - Hun utca - Makói utca - vasút által határolt tömböket szegregációval veszélyeztetett területként határolta le. A szegregációs index: 32,1%. A lakosság száma 89 fő volt 2011-ben. A 0-14 évesek aránya mindössze 30,3% (a lehatárolt területek között a második legmagasabb aránnyal rendelkező terület). A 60 év felettiek aránya 6,7% (a város egészében 27,2%). Felsőfokú végzettséggel senki nem rendelkezik. Az aktív korúak több mint 57%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások közel 55 százalékában egyetlen foglalkoztatott sincs. A területen többségében roma lakosság él.

60. térkép: 3. számú (szegregációval veszélyeztetett) terület

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

A lakások száma 27, ebből 14 komfort nélküli vagy félkomfortos, hat mindössze egyszobás. Önkormányzati bérlakás nem található a területen. A tömbben kizárólag lakóépületek találhatóak. 2010. január 1-től sem új építés, sem bontás nem volt a területen. A laksűrűség 3,3 fő/lakás.

Az önkormányzat adatai alapján a szomszédos tömb - Hun utca – Sámsoni utca – Makói utca – is szegregációval veszélyeztetett területnek minősül, ezért egységesen így kezeli. 2015. január 1-jén a teljes területen 174 fő élt. 2014-ben lakásfenntartási támogatásban 11 fő, rendszeres szociális segélyben 4 fő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 27 fő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban 4 fő részesült. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 8 fő.

61. térkép: A népszámlálási és az önkormányzati adatok alapján lehatárolt 3. számú szegregátum valós térképe

Forrás: Új-Lépték Bt saját szerkesztés

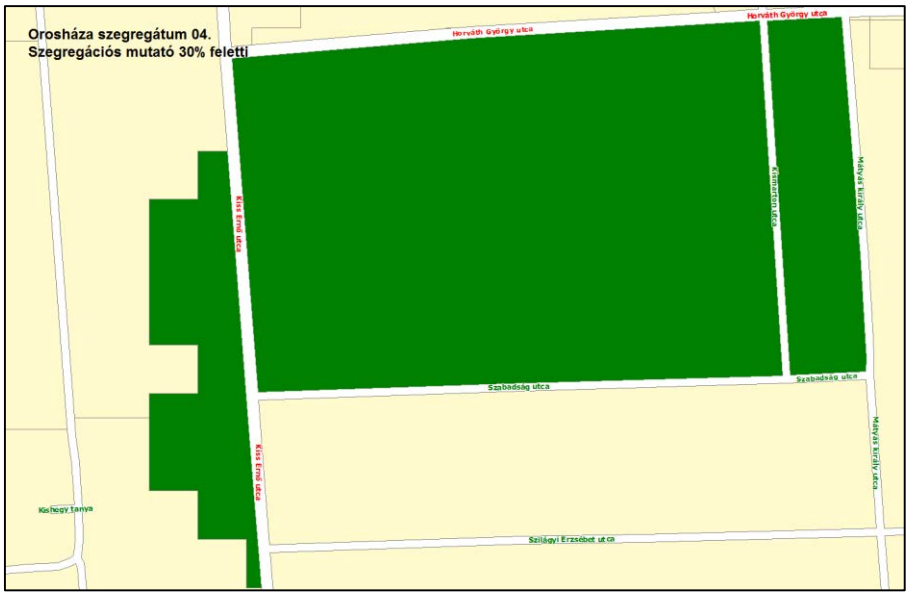

Az infrastruktúra részben kiépített. A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben kiépített a Hun utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Hun utcában és a Hun közben. 2010-től infrastrukturális fejlesztés keretében felújításra került a Makói utca járdaburkolata és a Hun utca egy részén kiépítésre került a szennyvízhálózat. A Hun utca – Makói utca – vasút által közrezárt nádasban rendszeres az illegálisan történő szemétlerakás. Az önkormányzat ezt folyamatosan megszünteti, de a szemétlerakás is az.

4. számú, szegregációval veszélyeztetett terület

A KSH a Szentetornya városrészben található, Horváth György utca - Mátyás király utca - Szabadság utca - Kiss Ernő utca (nyugati oldala a Szilágyi Erzsébet utcáig) - belterületi határ által határolt tömböket szegregációval veszélyeztetett területként határolta le. A szegregációs index: 33,3%. A lakosság száma 118 fő volt 2011-ben, 2015. január 1-én 120 fő. A 0-14 évesek aránya mindössze 11% (a lehatárolt területek között a legalacsonyabb aránnyal rendelkező terület, és mintegy kettő százalékponttal alacsonyabb a városi aránynál is). A 60 év felettiek aránya 30,5% (a város egészében 27,2%). A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 évnél idősebb korosztály körében mintegy 2,2%. Az aktív korúak több mint 55%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások felében egyetlen foglalkoztatott sincs. 2014-ben négy fő részesült lakásfenntartási támogatásban. 1 fő rendszeres szociális segélyben, 10 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 2 fő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek nem él a területen.

62. térkép: 4. számú (szegregációval veszélyeztetett) terület

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

A lakások száma 54, ebből 10 komfort nélküli vagy félkomfortos, hét mindössze egyszobás. Önkormányzati bérlakás nem található a területen. A tömbben lakóépületek találhatóak. A laksűrűség 2,2 fő/lakás.

Az infrastruktúra részben kiépített. A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben kiépített a Kismarton utcában és teljes egészében hiányzik a Kiss Ernő utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Kismarton utcában. 2010-től infrastrukturális fejlesztés keretében felújításra került a Kismarton utca és a Mátyás Király utca járdaburkolata. A Szabadság utcában és a Kiss Ernő utca egy szakaszán szennyvízberuházás történt, ez utóbbi ezt követően kapott pormentes burkolatot. A területen 2010. január 1. óta új építés nem történt, két ház bontására került sor.

5. számú, szegregációval veszélyeztetett terület

A KSH, a településtől mintegy 20 km-re található, Kiscsákó nevű külterülethez tartozó tanyákat szegregációval veszélyeztetett területnek nyilvánította. A szegregációs index: 33,3%. A lakosság száma 57 fő volt 2011-ben. A 0-14 évesek aránya 22,8%. A 60 év felettiek aránya 40,4% (a lehatárolt területek közül itt a legmagasabb és meghaladja a város egészére vonatkozó 27,2%-os arányt is). A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 évnél idősebb korosztály körében mintegy 2,6%. Az aktív korúak több mint 66%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások kétharmadában egyetlen foglalkoztatott sincs.

A lakások száma 36, ebből 24 komfort nélküli vagy félkomfortos, 11 mindössze egyszobás. Önkormányzati bérlakás nem található a területen. A laksűrűség mindössze 1,6 fő/lakás.

Az önkormányzat adatai alapján szegregációval veszélyeztetett területnek minősül Kiscsákó teljes területe, tehát a KSH által jelölt tanyákon kívül a Kiscsákón található négy utca (Nyírfa, Holdfény, Muskátli, Szivárvány utcák) is.

A teljes területen 121 fő élt 2015. január 1-én. 2014-ben 12 fő lakásfenntartási támogatásban, 3 fő rendszeres szociális segélyben, 8 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 5 fő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 2 fő.

Az infrastruktúra részben kiépített. A szennyvízhálózat teljes egészében hiányzik. A vezetékes vízhálózat részben kiépített, a jelenleg zajló ivóvízminőség javító program keretében mindenhol kialakításra kerül. Szilárd burkolattal csak a kiscsákó bekötő út rendelkezik. A területen 2010. január 1. óta új építés nem történt, két ház bontására került sor. A dűlőutak mentén több ponton is gyakori az illegális szemétlerakás.

3.3.2.2 Szlömösödő területek

A település több pontján is találhatóak olyan területek, ahol a szlömösödés elindult, de nem alkotnak egységes tömböt. Jellemzően nagyobb népességszámú tömbökben található bérlakásokban élő családok kedvezőtlen szociális és iskolai végzettségi mutatói teszik e tömböket veszélyeztetetté. Ugyan nem tekinthetőek sem szegregátumoknak, sem szegregációval veszélyeztetett területeknek, a város vezetésének egyértelmű szándéka, hogy a város érintett részein a folyamatot megállítsa. A szlömösödő területek és főbb mutatóik:

- A Hegedűs István utca Avar utca és Szőlő körút közé eső része, illetve a Bartók Béla utca Képessy József és Csősz utca közé eső páratlan oldala. A területen élők száma 2015. január 1-én 302 fő volt. 2014-ben 19 fő lakásfenntartási támogatásban, hét fő rendszeres szociális segélyben, 36 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 7 fő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 14 fő. Az infrastruktúra kiépített. A területen

található önkormányzati bérlakások száma 71 darab. A Hegedűs István utcában gyakori az illegális szemétlerakás.

- Kakasszék tanya. A területen élők száma 2015. január 1-én 14 fő volt. 2014-ben 1 fő lakásfenntartási támogatásban, 3 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 1 fő foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesült. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 3 fő. Az infrastruktúra részben kiépített: vezetékes víz- és szennyvízhálózat gerincvezetéke a főút mellett fut, bekötések csak részben történtek meg. Szilárd burkolatú út nem került kiépítésre. A területen található önkormányzati bérlakások száma 9 darab.
- Vajda utca és Vajda köz. A területen élők száma 2015. január 1-én 81 fő volt. 2014-ben 1 fő lakásfenntartási támogatásban, 3 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma 5 fő. Az infrastruktúra kiépített.

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

A barnamezős és rozsdaterületek (részletes leírásuk az 1.14.1.5 alfejezetben található) sajátos problémát jelentenek a város fejlesztése során.

Az Önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok esetében gazdaságfejlesztést ösztönző vagy a helyi társadalom „egész”-ségére irányuló „hard” és „soft” beruházások megvalósítása indokolt. Utóbbiak alatt érthető minden olyan akció, programsorozat, funkció-hely biztosítás, ami a városi-térségi kohéziót, a helyi identitás-tudat fejlődését, a kulturális és gazdálkodási hagyományok megtartását és tovább-hagyományozását eredményezi. Szem előtt kell tartani, hogy a *tudás átadása is innovációnak minősül.*

Az idegen tulajdonú barnamezős területek esetében törekedni kell az Önkormányzat és a tulajdonos közös rehabilitációs intézkedéseinek megtervezésére és ehhez partnerek, források felkutatására. Indokolt előnyben részesíteni az olyan indikátorokat tartalmazó beavatkozásokat, amelyek a város alapproblémái (lakosság elöregedése, elvándorlás, elszegényedés) ellen hatnak.

4. MELLÉKLETEK

KSH Adatszolgáltatás

Mutató megnevezése	Orosháza összesen*	Belváros	Belváros körüli gyűrű	Szőlő városrész	Nyugat	Külterület
Lakónépesség száma	29081	9419	8844	5386	4182	1238
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13,4	13,4	12,3	14,2	14,9	12,4
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,4	61,8	59,2	57,0	57,7	58,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	27,2	24,8	28,5	28,8	27,4	28,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	13,2	9,3	12,8	10,5	20,7	33,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	15,1	21,0	14,3	14,9	6,4	5,5
Lakásállomány (db)	14080	4763	4336	2309	1966	706
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,9	4,7	9,7	7,4	21,0	43,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	38,3	35,4	39,4	37,2	42,3	45,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	8,5	6,0	8,4	6,8	13,1	20,2
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	56,2	60,3	55,3	56,4	51,4	47,8
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	41,8	37,1	44,6	40,7	46,4	46,7
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	29330					
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	38,5	31,6	39,9	38,8	51,7	47,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	56,0	52,2	56,9	57,2	59,7	59,3
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	12,5	11,1	12,9	12,1	13,8	18,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,5	5,4	7,1	6,3	6,7	10,9
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	8,4	3,2	7,7	6,1	16,9	35,6
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	8,0	7,3	7,9	4,9	9,4	21,0

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (12 fő) adatait

OROSHÁZA VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2016-2023

Jóváhagyási dokumentáció

IRÁNYÍTÓCSOPORT:

Polgármester	Dávid Zoltán
Alpolgármester	Bojtor István
Alpolgármester	Fejes Róbertné
Társadalmi alpolgármester	Elekes Lajos

TERVEZŐK:

Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Társadalompolitikai szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Gazdaságfejlesztési szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006) Várkonyi Gábor településmérnök
Zöldfelületi és tájrendezés	Vakula Réka (TK 01-5261)
Közlekedés	Bombolya Erzsébet (Tkö 06-0349)
Víziközművek	Patkós Margit (TV 06-0006)
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (Te, TH 06-0467) Ivánkovits Imre Tóbiás Zoltán
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Oroháza Város Önkormányzata

Barák Anita	Városfejlesztési irodavezető
Novák Péter	Városi főépítész
Püspöki-Sinka Edit	Városfejlesztési iroda
Karsai Sándor	Városfejlesztési iroda
Horváth József	Önkormányzati képviselő
Kovács György	Igazgatási irodavezető
Vargáné Szluka Izabella	Szociális csoport
Patyi Gábor	Kulturális csoport
Kiss László	Jövő Építők TDM
Oláh Viktor	Városfejlesztési iroda
Dr. Kóródi Attila	Jogi csoport

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK 8

2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 12

2.1 A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 12
2.2 A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 31

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 39

3.1 JÖVŐKÉP 40
3.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA 43
3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok 43
3.2.2 Városrészi szintű területi célok 56
3.3 A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA 63

4. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK 67

4.1 AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA 67
4.2 AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA 72
4.2.1 Városközpont akcióterület 73
4.2.2 Szociális városrehabilitációs akcióterület 76
4.2.3 Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület 80
4.2.4 Turisztikai akcióterület 81
4.3 A TELEPÜLÉS EGÉSZE SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK 84
4.3.1 Kulcsprojektek 84
4.3.2 Hálózatos projektek 85
4.3.3 Egyéb projektek 93
4.4 A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A VÁROS STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ 94
4.5 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE 97
4.6 AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE 105

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM 113

5.1 A TELEPÜLÉSEN TAPASZTALHATÓ SZEGREGÁCIÓS MECHANIZMUSOK 113
4.6.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása 113
5.2 AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK 117
5.3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV 118
4.6.2 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések 118
4.6.3 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések 131
4.6.4 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések 131

6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI 132

6.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK 132
6.1.1. Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez 133
6.1.2. Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz .. 136
6.1.3. Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat 139
6.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK 140
6.2.1. Célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata 140
6.2.2. A célok logikai összefüggései 158

6.2.3. A stratégia megvalósíthatósága 164
6.2.4. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása 164

7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI 166

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE 167

8.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK 167
8.2 AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI 172
8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere 172
8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere 174
8.3 A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK 175
8.4 A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN 177
8.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA 178
8.5.1 Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása 179
8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása 186

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban 35
2. táblázat: Városrészek funkciói..... 37
3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése 66
4. táblázat Stratégiai célok és projekttípusok kapcsolata 94
5. táblázat: Orosháza tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve..... 108
6. táblázat Orosháza város KSH által kijelölt és Orosháza város által jóváhagyott szegregált területeinek státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével 114
7. táblázat: A 2008-ban elkészített IVS tervezett, megvalósításra nem került anti-szegregációs célú beavatkozásai 117
8. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2008-2014) a városban 118
9. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai 119
10. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban (a szegregátumok sorszámával jelölve)..... 119
11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései 123
12. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum-specifikus intézkedései 127
13. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése 128
14. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz 133
15. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai..... 141
16. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai ... 144
17. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai..... 147
18. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai 153
19. táblázat: A települési célok logikai összefüggései..... 158
20. táblázat: Átfogó célok indikátorai 180
21. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai..... 180
22. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai..... 183
23. táblázat: Az ITS keretében tervezett hálózatos projektek output indikátorai 184

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Orosháza városrészeinek gazdasági-szociális mutatói..... 36
2. ábra: Orosháza városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig..... 65
3. ábra: Orosháza város Polgármesteri Hivatalának szervezeti ábrája 173
4. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása 186

TÉRKÉPJEGYZÉK

1. térkép: Problémák és értékek 1 – Értékek a belterületen és környékén 27
2. térkép: Problémák és értékek 2 – Korlátok a belterületen és környékén..... 28
3. térkép: Problémák és értékek 3 – Problémák és természetvédelmi korlátok a belterületen és környékén 29
4. térkép: Problémák és értékek 4 - Belváros 30
5. térkép: Városrészek ábrázolása..... 31
6. térkép: Belterületi jellegű városrészek ábrázolása 32

7. térkép: Belterületi jellegű városrészek népsűrűsége 33
8. térkép: Majorok a belterület környékén 34
9. térkép: Orosháza Ipari Park belső szabad területei 35
10. térkép: Barnamezős területek a Belvárosban és a Belváros körüli gyűrűben..... 37
11. térkép: Barnamezős terület (volt laktanya) Gyopáros városrészben..... 38
12. térkép: Akcióterületi lehatárolás a város egészére 68
13. térkép: 1-es számú akcióterület lehatárolása – Városközpont akcióterülete..... 69
14. térkép: 2-es számú akcióterület lehatárolása – Szociális városrehabilitációs akcióterület 70
15. térkép: 3-as számú akcióterület lehatárolása – Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület 71
16. térkép: 4-es számú akcióterület lehatárolása – Turisztikai akcióterület..... 72
17. térkép: Városközpont akcióterület projektjei 74
18. térkép: Szociális városrehabilitációs akcióterület projektjei..... 78
19. térkép: Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület projektjei..... 81
20. térkép: Turisztikai akcióterület projektjei 83
21. térkép: Országos gyorsforgalmi és főúthálózati koncepció (nagytáv: 2040) 84
22. térkép: Belvárosi csapadékvíz-hálózati rekonstrukcióval leginkább érintett utcák (további csapadékvíz-hálózati problémákat ld. szakági vizsgálatban) 89

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

ITS célja és szerepe

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program, amely a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján. Az integrált megközelítés lényege a térbeli, ágazati és időbeli szempontok összehangolása.

ITS készítésének külső feltételei

Az integrált stratégiai tervezés az EU támogatások megszerzéséhez feltétlenül szükséges. Hazánk uniós csatlakozásával részesei lettünk a városok európai értékrend szerinti fejlesztés-politikájának, amelynek kiemelt szerep jutott a 2007-2013 közötti költségvetési időszakban. Az ITS tervezési időszakában a 2010-ben meghirdetett „EU 2020 Stratégia" hangsúlyai érvényesülnek: hazánk városfejlesztési tevékenysége hozzá kell, hogy segítsék az EU egészét az alábbi öt cél eléréséhez.

EU 2020 Stratégia célkitűzései és Magyarország feladatvállalásai

- Foglalkoztatás - biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot. Magyarország vállalta a 75 % teljesítését.
- K+F/innováció - az EU (köz- és magánforrásból származó) GDP-jének 3%-át a kutatás/fejlesztés és az innováció ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani. Hazánk 1,8 % ráfordítást vállalt.
- Éghajlatváltozás/energia: az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (368 millió t kőolaj-egyenérték); a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni; az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani. Magyarország a széndioxid-kibocsátás 10 %-os csökkentéséről, a megújuló energiák részarányának 14,65 %-ra növeléséről és az energiafogyasztás 2,96 millió tonnával történő csökkentéséről kötött szerződést az EU-val.
- Oktatás - A lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni; el kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Hazánk tartani kívánja a 10 % arányszámot a korai iskolaelhagyás tekintetében és a megállapodás szerint 30,3 %-ra növeli a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát.
- Szegénység/társadalmi kirekesztés: legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent. Magyarország 450 ezer fős csökkentést vállalt.

Operatív Programok, ITP

Hazánk Partnerségi Megállapodása (2014. szeptember), a 2014-2020 időszakra vonatkozóan rögzíti az Európai Strukturális és Beruházási Alapok eredményes és hatékony felhasználásának hazai feltételeit. A Megállapodás alapján kidolgozásra, majd Brüsszel által elfogadásra kerültek a támogatási időszak Operatív Programjai. Az Operatív Programok közül a városok számára az egyik legjelentősebb forrásokat tartogató, országosan 1320 milliárd Ft keretösszegű Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódóan lezajlott a megyei Integrált Területi

Programok (ITP) tervezése és ehhez kapcsolódóan a városi fejlesztési elképzelések összegyűjtése, rendszerezése.

Békés Megye Integrált Területi Programja három cél köré csoportosítja a rendelkezésre álló, hazai társfinanszírozással együtt 57,94 milliárd forintot kitevő forrás-összeg elosztását.

- Az ületi környezet komplex fejlesztése a megye egész területén: a helyi vállalkozások versenyképességének és munkahelyteremtő képességének, továbbá a helyi termékek piacra jutási esélyeinek javítását célzó komplex programcsomag.
- A települési infrastruktúra integrált fejlesztése a területi kohézió elérése érdekében: a városi jogállású települések integrált ITS-re épülő, területileg fókuszált fejlesztési programjainak támogatása. Ide érti a dokumentum a társadalmi integrációt segítő fejlesztéseket (szegregációs zárványok megszüntetése, leromlott, adott esetben barnamezős városi területek rehabilitációja), a városi közszolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítását, a közösségi terek, zöldfelületek fejlesztését, a közúti- és kerékpáros közlekedés szűk keresztmetszeteinek felszámolását.
- A társadalmi integráció feltételeinek javítása, a periferikus térségek felzárkózási esélyeinek javítása: kiemelten a két leghátrányosabb helyzetű járás (Sarkadi, Mezőkovácsházai Járás) társadalmi-gazdasági integrációjának elősegítése, elsősorban a helyi közösségek megerősítésével, a települések népességmegtartó erejének javításával, a kulturális, nemzeti sokszínűség megőrzésével és a hagyományőrzést szolgáló komplex eszközrendszer alkalmazásával.

Hazai szakpolitikai és jogszabályi keretek változása

Az országos fejlesztési folyamatok kereteit meghatározó dokumentum a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK), amely az 1/2014 (I.3) OGy. határozattal került elfogadásra. Az OFTK az országos fejlesztéspolitika átfogó célrendszerét és középtávú (2020-ra vonatkozó) céljait fogalmazza meg, foglalkozik a városhálózat szerkezetének alakulásával, felvázolja városfejlesztés nemzeti prioritásait. Szükségesnek tartja a vidéki települések népségmegtartó erejének erősítését, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

Az OFTK alapján 2013-ben sor kerül a megyei területfejlesztési koncepciók (TFK) és programok felülvizsgálatára, megalkotására. Békés Megye Közgyűlése a 3/2014. (II. 3.) határozatával alkotta meg a TFK-t. 2014 szeptemberében jóváhagyta a megye Stratégiai Programját, valamint Operatív Programját is.

Átalakult az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi követelménye és eljárásrendje a 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet értelmében. A településfejlesztés és a településrendezés dokumentumai közötti összefüggések áttekinthetőbbé váltak. Közös Megalapozó vizsgálatra építkezik a Településfejlesztési Koncepció (15 éves távlat), az Integrált Településfejlesztési Stratégia (7-8 éves távlat), valamint a Településrendezési Eszközök (Településszerkezeti terv és Helyi Építési Szabályzat). A fejlesztési projekteket megalapozó Megvalósíthatósági tanulmányok tervezési szintjén szorosan „összeérnek” a fejlesztési és rendezési tervműveletek, ezért a kétféle műfaj közötti összhangot a tervezés magasabb szintjein is biztosítani szükséges.

Stratégia felülvizsgálatának belső indokai

Orosháza Város 2008-ban dolgozta ki és a 156/2008. (V. 8.) képviselő-testületi határozattal fogadta el első Integrált Városfejlesztési Stratégiáját, amely jelen dokumentum előzményének tekinthető, időbeni hatálya 2013-ig terjedt. A város több sikeres fejlesztést valósított meg a dokumentum alapján az elmúlt években. A legjelentősebb beavatkozások a Belvárosi Akcióterületen történtek.

- A városközponti akcióterületen funkcióbővítő városrehabilitáció zajlott le, melynek keretében megújult, sokfunkciós parkká vált a város főtere (Szabadság tér) és a Győri Vilmos tér, üzleti funkciókkal gazdagodott a tér északi térfalát alkotó műemléki épületegyüttes. Út- és parkolóépítés, intézményfelújítás is megvalósult. A projekt rendezvények lebonyolítását és társadalmi akciókat is tartalmazott. A pályázati támogatás összege megközelítette a 750 millió forintot.
- Szociális jellegű városrehabilitációt folytatott le a város a belvárosi lakótelepen (Előd – Rákóczi –Tas – Huba – Könd utcákkal övezett terület). A komplex akció keretében játszótér, játszóház, sportpark létesült, funkcióját vesztett épületben ifjúsági centrum valósult meg, szociális bérlakások újultak meg, valamint parkolók és kerékpárút épült. Sor került az Előd utcai óvoda felújítására. A fejlesztés több mint 250 millió forint uniós támogatással történt meg.
- Önkormányzati rendelet alapján lakásszövetkezeti és társasházak panelpályázati támogatása valósult meg.

Gyopáros Akcióterületen számos projektet irányzott elő az IVS, azonban ezeknek csak töredéke kapott támogatást. A legjelentősebb, mintegy 265 millió forintos támogatású a „Nulla kibocsátású geotermikus energia-hasznosítás” projekt volt, melynek fő elemeként két vízvisszasajtoló kút lépett működésbe, megtörtént a T-4-es kút felújítása, a Gyopárosi fürdő geotermikus energiával történő ellátása és a fűtés kiváltása.

Az „Oktatási és kulturális akcióterület” legnagyobb támogatott projektje az Eötvös József Általános Iskolai Tagintézmény fejlesztése volt 450 millió forintos uniós támogatással. Az elmúlt években számos kisebb összegű infrastrukturális, energia-racionalizáló és szakmai fejlesztő projekt is megvalósult a város oktatási és közművelődési intézményeiben, de még több elképzelés volt, ami – általában forráshiány miatt – tarsolyban maradt.

Az „Egészségügyi akcióterület”en megcélzott fejlesztések körébe illeszkednek a városi Kórház által megvalósított sikeres projektek, melyek az intézményi létszámbővítést, a Központi Technológiai Tömb kialakítását, az eszközállomány bővítését és korszerűsítését biztosították hozzávetőleg 1,8 milliárd forint támogatással. A Sürgősségi Betegállító Osztály korszerűsítése is megvalósult önkormányzati pályázat keretében, több mint 260 millió forint értékben. Az IVS viszont ennél bővebb, mintegy 3 milliárd forint értékű programot tartalmazott.

Az IVS-ben foglalt jó néhány fontos célkitűzést láthatóan mostanáig sem tudott elérni Orosháza, melyeket a megváltozott körülményekhez alkalmazkodva új stratégiai eszközökkel szükséges megközelíteni. A város középtávú Gazdasági Programjának alakítása során körvonalazódtak aggasztó kilátások a népesség fogyása és a gazdasági perifériára való esetleges kiszorulás miatt, melyek ráirányították a figyelmet a stratégiai gondolkodást igénylő folyamatokra. A város jelenlegi Településrendezési eszközeinek az országos jogszabály-változások miatt bekövetkező 2018. december 31-i hatályvesztése szintén sürgeti a rendezési műveletek fejlesztési szempontú alátámasztását. Ezért is

döntött a Képviselő-testület a városfejlesztési dokumentumok (koncepció és stratégia) felülvizsgálata mellett 2014 augusztusában.

Az ITS készítésének szakmai keretei

A Stratégia tartalmi követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8) Kormány rendelet részletesen rögzíti.

Az ITS támaszkodik az NFGM által 2009-ben közreadott Városfejlesztési Kézikönyv tartalmi javaslataira, szakpolitikai iránymutatásaira, valamint a Belügyminisztérium által kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” című módszertani dokumentumra. Az ITS készítésével párhuzamosan formát öltött Orosháza módosított Településfejlesztési Koncepciója is, amely felülvizsgálja a város hosszú távú célrendszerét, kijelöli a stratégiai tervezés kereteit.

A jogszabályi elvárások szerint részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat előzte meg a tervezést. A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégiaalkotás számára meghatározva a város és városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseihez a szakértők támaszkodhattak a KSH 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a városi, mind a városrészi elemzések során, valamint a szakértői munkát támogató TEIR ITS modul adatállományára.

A jogszabályi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek Orosháza Városi Önkormányzat információszolgáltatásaira, egyebek között

- a megalapozó vizsgálathoz átadott helyi és kistérségi adatokra, dokumentumokra;
- a stratégiai tervezési szakaszhoz kapcsolódó, a 2014-2020 időszakra érvényes helyi koncepciókra és programokra, így a 2015-2019 közötti időszakra irányuló Gazdasági Programban foglaltakra,
- a hatályos Településszerkezeti Tervre, valamint
- a stratégiai tervezés folyamatát végigkísérő partnerségi lépések (szakmai és társadalmi konzultációk, lakossági kérdőív, a helyi önkormányzati képviselők, intézményvezetők interjúi) keretében a helyi társadalom véleményét, elképzeléseit tartalmazó közvetlen információkra, észrevételekre, javaslatokra.

A stratégia lefektetése közösségi cselekedet

Orosháza Stratégiájában az itt élők, dolgozók, a városhoz kötődő emberek és a helyi vállalkozók szándékai öltenek testet, szakmai szempontok szerint átszűrt módon. Eredményessége ott mérhető majd le, hogy segít-e városnak kiaknázni fejlődési potenciáljait a 2014-2020 közötti időszakban, hozzájárul-e a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben összehangolt megvalósításához. Egy jó ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikációnak is eszköze és áttekinthető céltérképével irányt mutat a magánszféra fejlesztései számára. A középtávú tervezési időszak végére az is megmutatkozik, hogy sikerült-e jól megragadni a problémák gyökerét és kijelölni orvoslásuk legalkalmasabb módját.

2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Orosháza város a Dél-alföldi régióban, Dél-Békés térségében, a régióközpont Szegedtől 60 km-re, Békéscsabától 40 km-re fekvő járásközpont. Az országos viszonylatban is kiváló minőségű földek megművelése, a takarmánytermesztésre épülő állattartás, majd a mezőgazdasági ipar révén megerősödött település a Kiegyezés után a dél-békési térség központjává nőtte ki magát. A múlt század fordulóján vasúti csomóponttá vált, ami tovább erősítette térségi szerepkörét. A városi címet – Szentetornya község hozzácsatolásával – 1946-ban nyerte el. A további fejlődésben meghatározó jelentőségűnek bizonyult a szénhidrogén bányászati kutatás megindulása (1957), amely lehetővé tette a nagy energiaigényű üvegipar megtelepedését (1963). Hasonlóan markáns változást hozott a Gyopárosi szikes tavak és a termálvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus. A mai napig ez a három fő elem: a mezőgazdasági tradíciók, az üveggyárak jelenléte és Gyopárosfürdő alkotja Orosháza külső megítélésének, imázsának alapját.

Orosháza térségi szerepköre

Az ország funkcionális térképén Orosháza és térsége a határszélen húzódó várossgyűrű egyik településcsoportjában, a Békéscsaba körül kialakuló agglomeráción belül található. A megyeszékhely település mellett Orosháza, Békés és Gyula töltenek be térszerkezeti jelentőségű helyet a megyében. Lakossági ellátás szempontjából a kórháznak és a középiskoláknak köszönhetően mind az egészségügyben, mind a közoktatásban túlnő a járáshatáron Orosháza funkcionális központi szerepköre. A város munkaerőpiaci vonzása főként saját térségét fedi le, de Dél-békés nyugati pereme felé is kiterjed, illetve Csongrád megye közel fekvő, intenzív kertészkedést folytató települései (Árpádhalom, Derekegyháza, Fábiánsebestyén, Székkutas) irányába átlépi a megyehatárt, ami a Csongrád és Békés megye települései közötti „híd” szerepre is feljogosítja a várost. Dél-békési középvárosi pozíciója miatt Arad megye irányába is kínálkozik Orosháza számára határon átnyúló kapcsolatépítő lehetőség és szerep, amely azonban még csak kevéssé működik.

Járás települései

Orosháza Járást a székhelytelepülésen kívül egy város (Tótkomlós), 2 nagyközség (Nagyszénás, Gádoros) és 4 község (Békéssámson, Csanáapáca, Kardoskút, Pusztaföldvár) alkotja. Közülük a várossal közvetlenül szomszédos Gádoros, Nagyszénás, Pusztaföldvár és Kardosút. Békéscsaba járáshoz tartozik a várossal ÉK-K felől határos Csorvás város és Gerendás község. A nyugati határvonal mentén fekszik Székkutas község, amely Hódmezővásárhely járáshoz tartozik és Árpádhalom község, amely a szentesi járás része. Térbeli elkülönülése ellenére Orosházához tartozik a Nagyszénástól K-re fekvő Kiscsákó helynevű településrész. Igazgatási szempontból Orosháza járás területe 717,18 km^2, állandó népessége 52.743 fő *(KSH).* A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet alapján az ország 109 kedvezményezett járásának egyike, azonban nem tartozik a fejlesztendő járások és a komplex programmal fejlesztendő járások közé.

Demográfiai viszonyok és tendenciák

Népesség-prognózis

Orosháza város demográfiai helyzete számos tendencia tekintetében hasonlóságot mutat az országos és a megyei kedvezőtlen folyamatokkal: a népesség elöregedő és folyamatosan fogyó. Az utóbbi 15 évben több mint 3800 lakost veszített el a város a természetes fogyás és az elvándorlás következtében. A jelenlegi népességszám megközelítőleg 28 és fél ezer és évente 100-200 fő a vádorlási veszteség, ezért ha az elvándorlás üteme nem csökken, akkor középtávon hozzávetőleg 1800 fővel tovább fogy a lakosok száma. Folyamatos erőfeszítés mellett hosszú távon sikerülhet kb. 25 ezer fős szinten megtartani a népességet.

Korösszetétel, nemzetiségek

A népesség korösszetételének elemzése rávilágított a 60 éven felüliek arányának növekedésére (jelenleg meghaladja a 27 %-ot), ezzel együtt a fiatal korosztály arányának csökkenésére (13%). Főleg a 20-29 éves korosztály vándorol el, ami további következményekkel is jár, hiszen a családalapításuk sem Orosházán valósul meg. Fontos hangsúlyozni, hogy ez új feladatokat és kihívást jelent a város számára, hiszen a fiatal korosztály elvándorlása esetén a gazdaság kevésbé képes diverzifikálódni, a helyi hagyományok, gazdálkodási ismeretek nem tudnak továbbörökítődni, az épített értékek is romlásnak indulhatnak az ingatlanok elhagyása, a kereslet csökkenése miatt és nehezen fenntarthatóvá válik a település oktatási és szociális intézményrendszere. Utóbbira példa az idősek szociális szolgáltatásában átmeneti ellátást nyújtó Arany Évek Gondozóház megszüntetése 2013-ban amiatt, mert a lecsökkent népességű város már nem tudta eltartani az intézményt. A helyzetelemzésből kiderült, hogy a demográfiai viszonyokra elsősorban a helyi társadalom összetartó ereje, valamint a megélhetési viszonyok vannak hatással. Magától értetődően az intézményi ellátás színvonala, a tájjal és a természettel való együttélés módja, a rekreációs lehetőségek, az épített környezet, mint élettér minősége is befolyásolja a város népességmegtartó erejét.

A nemzetiségi összetétel tekintetében a 2011. évi népszámlálás során a lakosság 82 %-a vallotta magyarnak magát, 10 évvel korábban még 95 % volt az arányuk. A legnagyobb nemzetiségi csoport a cigányoké (335 fő, népesség 1,2 %-a), a németeké (160 fő) és a szlovákoké (119 fő).

Képzettség

A legfeljebb az általános iskola 8 osztályát végezettek részaránya tekintetében Orosháza – 2001. évi lemaradását leküzdve – az országos szinten teljesít, ami megfelel a Békés megyei járásszékelyek átlagadatának is. Az érettségivel (mint legmagasabb iskolai végzettséggel) rendelkezők aránya a 2001. évi 20,7 %-ról 28 %-ra nőtt 2011-re, az országos átlagértékekkel megegyezően. A diplomások aránya 10 év alatt a másfélszeresére nőtt (kb. 12,7 %-ra), de még így is alatta marad az országos átlagnak (15,5 %). Békés megye többi járási székhelye is elmarad az országos átlagtól, ezért a diplomások arányának növelése megyei programot is kíván. Pozitív tényező a képzettség növekedése a munkaerőpiaci helyzet szempontjából, a megkérdezett helyi vállalkozások mégis képzett munkaerőt hiányoltak, azaz hiába kínálnak állást egyes területeken, a fiatalok nem eléggé motiváltak a szükséges szakmai vagy felsőfokú képesítés megszerzésében, vagy ilyen végzettséggel máshol keresnek boldogulást. Az is hozzájárul a fiatalok motiváció-hiányához és a várostól való elpártolásához, hogy viszonylag alacsony jövedelmi viszonyok jellemzik a térséget.

Települési közösség: kohézió, hagyományok, civilek, kultúra,

Várossá válás

Orosháza település már a középkorban is létezett, azonban a törökdúlás elsodorta a térség falvait és az újratelepülés csak a 18. század közepétől kezdődött meg. Orosháza

lakosai elsősorban dunántúli és felvidéki evangélikus közösségek telepesei voltak. A parasztgazdaságokon alapuló felvirágzást bizonyítja, hogy az 1870-es években létrejött új igazgatási rendszerben Orosháza járásközponttá vált és meg is őrizte ezt a címét a járások 1984. évi megszüntetéséig. A századfordulóra a helyi ipar is megerősödött, az 1899-ben megrendezett „Orosházi Iparkiállítás" országos hírnevet szerzett a városi iparosoknak. Az országban elsőként itt indult bentlakásos ipari tanoncképzés 1902-ben 15 szakmában. A polgárosodó társadalom az első világháborúig 53 társadalmi egyesületet hívott életre, melyeknek fontos szerepük volt a korszerű gazdasági ismeretek, a művelődés terjesztésében, a társasélet szervezésében. Az 1920-as évek elején a helyi polgárság létrehívta a későbbi mezőgazdasági technikum elődjét, az érettségit adó Felsőmezőgazdasági Iskolát. A 30-as években a gimnáziumi képzés is megkezdődött az erős evangélikus vallási közösség erőfeszítése nyomán. Ekkor Orosháza már 25 ezer lakost számlált, de városi rangját végül csak a háború után kapta meg. A település múltja, számos híres szülötte büszkeségre ad okot és pozitív hatása még jobban kibontakoztatható az értékek, az örökség tudatosításával. Erősíteni kell a kapcsolati hálót, a társadalom csoportjai közötti párbeszédet, a helyi média közösség-építő szerepét.

Civil társadalom

A település civil szervezeteinek fokozott szerepük és felelősségük van a társadalmi folyamatok befolyásolásában. A KSH 2013-ban 182 nonprofit szervezetet, ezen belül 169 civil szervezetet tartott nyilván. A különböző szerveződéseknek, kluboknak, egyesületeknek nagy hagyományai vannak a városban, most is számos alapítvány és egyesület működik. Az alapítványok egy része az oktatási intézményekhez kötődik, de segítik a nehéz helyzetű lakossági csoportokat. Törődnek a kultúrával, a művészettel, a hitélettel, közbiztonsági, szociális, természetvédelmi, környezetvédelmi kérdésekkel. Szervezik a rekreációs, egészségvédelmi és szórakozási lehetőségeket, közösségi eseményeket. Foglalkoznak az állatvédelemmel, az otthonápolással, a hagyományőrzéssel, összefogják az innovatív ötletekkel foglalkozókat. Több tucat egyesület jött létre, amely a rendszeresen, vagy alkalomszerűen sportolókat tömöríti.

Kulturális élet

A járás bővelkedik kulturális értékekben. Önálló vonzerővel rendelkezik Orosháza történelmi városmagja, mely az evangélikus egyház által emelt műemléki épületegyüttes és főjegyzői ház körül kijelölt műemléki környezetet, valamint helyi védett polgárházak egész sorát vonultatja fel az elmúlt években megújult városi főtér körül. Különálló műemlék a Tájház (Dózsa György utca 74., Darvas József Emlékház), a Zombai utcai magtár (9. szám alatt), a Gémes-palota (Dózsa György utca 22.) a külterületi (Belsőmonor helységben lévő) Holecska tanya épületegyüttes (tanyaház, csárda, ólak, góré, szín) valamint Kiscsákó helységben a Geist Gáspár kastély, kert, kápolna és melléképület. Árpád-kori építészeti örökség része az 1930-as években restaurált nagykopáncsi román stílusú kápolna Tótkomlóson. A csókás tanya és szélmalom Békéssámsonon a 19. századi mezőgazdálkodást eleveníti fel, mint ahogy számos más népi építészeti emlék, főleg lakóház, melyek építési technológiájuk miatt gyorsan fogyatkoznak és megőrzésük csak támogatással lehetséges.

A kulturális lehetőségek sorában számos rendezvény zajlik minden évben, amelyek a helyi szellemi és tárgyi, néprajzi emlékeket, kézműves hagyományokat, iparművészeti tárgyakat és tradicionális ételeket mutatják be. Intézményesen elsősorban a Petőfi Művelődési Központ, emellett a Jövő Építők TDM Egyesülete és az Orosházi Városi Rendezvényszervező és Szolgáltató Nonprofit Kft foglalkozik rendezvény- és kiállítás-szervezéssel. Idegenforgalmi szezonban főként a szabadtéri gasztronómiai és népművészeti események vonzanak látogatókat, ilyenek többek között a főtéri „Oros-

kosár" orosházi termékek vására és a „Márton-napi Ludasságok", Gyopárosfürdőn pedig a „Sör-virsli Fesztivál" és az „Európai Kenyérünnep". A viszonylag kis költséggel megvalósítható programok a lakosságot is „kényeztetik", jó hangulatba hozzák, ezért fontos, hogy megrendezésük rendszeres maradjon.

A városi könyvtár és a területi múzeum a művelődési lehetőségek színterei, egyszersmind a helyismereti kutatások pótolhatatlan műhelyei. A Justh Zsigmond Városi Könyvtár korszerűsítése időszerű, a digitális kor igényeiből eredő szükségszerű változtatásokat végrehajtva társadalmi szerepe tovább erősödhet. A Nagy Gyula Területi Múzeumnak raktárra van szüksége anyagainak tárolásához.

Intézményrendszer (közszolgáltatások) és településüzemeltetés

Oktatás-nevelés

Orosházán az oktatási rendszer széles skálája biztosított az itt élők és a funkcionális térségből tanulni érkezők számára, néhány intézmény országos megmérettetésben is versenyképes (óvodai nevelés, gimnáziumi képzés), a színvonal tartása azonban időnként elakad és csak folyamatos fejlesztőmunkával (mint például a Táncsics Mihály Gimnázium vendégtanár programja), a megszerzett értékek ápolásával, a hazai és nemzetközi oktatásban bevált új módszerek felkutatásával és integrálásával, kísérletező szemlélettel állítható helyre.

A sikeres munkához megfelelő körülmények kellenek. Napjaink nélkülözhetetlen technikai eleme az informatika, azonban az intézmények hiányosan felszereltek és nincsenek hálózatba kapcsolva. Számos intézmény saját alapítvány segítségét veszi igénybe a körülmények javítására, azonban e mellett is további eszközökre és berendezésekre, a kisgyermekeknek pedig a fejlesztésre alkalmas, korszerű játszóeszközökre van szükségük. Az óvoda- és iskolaépületek egy része felújításra szorul és szinte mindegyik energetikai korszerűsítést igényel a költséghatékony fenntarthatóság érdekében.

Az oktatási rendszer átszervezéseivel járó bizonytalanság leginkább a – jelenlegi nevén – Tisza Kálmán Szakképző Iskola Gimnázium és Kollégium intézményt érintette. A Kossuth Lajos néven nagy múlttal rendelkező intézmény, amely idén a 113. tanévét indította, az utóbbi években többször cserélt gazdát, ez évtől a Szeged-Csanádi Egyházmegye Gál Ferenc Főiskola felsőoktatási intézmény fenntartásában és működtetésében végzi tevékenységét a Békés Megyei Tisza Kálmán Szakképző Iskola (Békés) tagintézményeként. Képzési kínálata sokrétű, az érettségit adó szakközépiskolai ágazati képzésen és az érettségire épülő 2 éves szakképzésen túl 16 szakmában szerezhetnek a diákok szakképesítést és felnőttoktatási tanulmányok is folytathatók az intézményben. A diákok későbbi boldogulása és a város gazdasága szempontjából szükséges a munkaerőpiachoz, a termeléshez való rugalmas igazodás és a gyakorlatra épülő tudásszerzés. Fontos, hogy megmaradjon az iskola eredeti, mezőgazdasági technikumi jellegű képzése. Az intézmény központi épületének felújítási igényét jelezték a vizsgálat során.

A diplomások részarányának emelése uniós és hazai oktatásfejlesztési célkitűzés. Békés megye országos viszonylatban is gyengén teljesít ezen a téren, holott az érettségizettek részaránya tekintetében az átlagosnál jobb helyzetben van: nyilvánvaló, hogy a lehetőségek szűkebbek a szükségesnél. Orosházán 2004-ben a Kodolányi János Főiskola megnyitotta Oktatásszervezési Központját és elindította a távoktatást. Két alapszakon lehet tanulni, turizmus-vendéglátás, valamint gazdálkodási és menedzsment szakokon. A Gyopárosfürdőnél lévő intézmény működési feltételei biztosítottak. A főiskola segít

abban, hogy a fiatalokat helyben tartsa, ezért a város segítségére számíthat, hogy feladatainak minél jobban meg tudjon felelni.

Sport

A város iskoláiban a mindennapos testnevelésre nem áll rendelkezésre megfelelő terem, néhány iskolában a sportudvar sem biztosított teljes mértékben (Vörösmarty iskola, Wesley iskola). Az Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnoka is leterhelt, mivel sportiskolai oktatás is folyik az intézményben. A vizsgálatok szerint legalább három intézménynél új tornacsarnok építése, vagy a meglévő bővítése, korszerűsítése szükséges. A belvárosi geotermikus közműépítéssel összhangban az iskolai testnevelést szolgáló tanuszoda megvalósítása is indokoltnak látszik a város vízisportja, a gyermekek egészsége érdekében, mivel a Gyopárosra való kijárás aránytalanul sok időt és költséget jelentene. Városi sportcsarnok létesítésének javaslata is felmerült, amely kielégíti a versenysport és a nagy sportrendezvények igényeit. Amennyiben nem valósítható meg középtávon, akkor a kézilabda- és a birkózó sport számára legalább egy-egy kisebb csarnok építését célszerű megoldani.

Egészségügy

Orosházán egy bölcsőde, 12 felnőtt, 6 gyermek és két közös felnőtt-gyermek háziorvosi szolgálat, 7 fogorvosi körzet, valamint 10 védőnői szolgálat látja el az alapellátási feladatokat. A körzetek leterheltsége hazai viszonylatban átlagosnak mondható. A védőnői ellátás ez évben a szakrendelőben kapott korszerűbb elhelyezést a terhes tanácsadással, nőgyógyászati szakrendeléssel és ultrahang diagnosztikával komplex egységben. Alapellátás keretében működik az iskolaorvosi ellátás. Az orvosi ügyeletet az Orosházi Kistérség Többcélú Társulása szervezi és biztosítja.

A betegek a szakorvosi ellátást alapvetően a kórházban vehetik igénybe. Csaknem ötvenféle szakrendelés folyik az intézményben és több orvos magánpraxisát is fel lehet keresni. A városban más helyszíneken is működnek különböző szakirányú magánrendelések. Az Orosházi Kórház 14 osztályán 421 (2013) ágyon látják el a betegeket. Az ágyszám csökkenő tendenciát mutat. Gyógyvízre alapozott kihelyezett részleg is működik Gyopárosfürdőn. A Kórház a helybélieken kívül több mint kéttucat település beutaltjait is ellátja. Pályázati forrásokból különböző fejlesztések, modernizálások történtek, egyebek között a sürgősségi betegellátó is megújult és folyamatban van egy új tömb építése. Az intézmény környékén parkolóhelyeket kell kiépíteni a növekvő járműforgalom fogadására. A tárgyi feltételek biztosítottságához képest az emberi erőforrások terén, az orvosutánpótlásban egyre nagyobb hiány mutatkozik. Kitörési irányt jelenthet a specializáció, olyan ellátási szakirány erősítése, amely hiányt pótol és ami összhangban van a térség jellemző egészségügyi problémáival. Békés megyében a megbetegedési mutatók az országos átlagnál rosszabbak a mentális problémák, főleg az alkoholizmus terén. Sok ember szenved magas vérnyomástól és az ehhez kapcsolódó betegségektől is. Már a gyermekeknél jelentkezik az elhízottság, mint rizikótényező. A prevenció fontosságára való tekintettel előtérbe kerülnek az önismerettel, az életmód-váltással, az étkezéssel, a testmozgás népszerűsítésével kapcsolatos programok, helyi termék-fejlesztések, képzési irányok, civil akciók.

Szociális ellátás

Az Egységes Szociális Központ szakosított ellátás vonatkozásában megyei szinten, a nappali ellátásban városi szinten látja el feladatait a személyes gondoskodás körében. Az idősek bentlakásos ellátása két idősotthonban, a hajléktalanoké egy szállón, egy átmeneti szálláson és egy éjjeli menedékhelyen történik.

A nappali ellátás keretein belül igénybe vehető hajléktalan szálló, nappali melegedő, fogyatékosok nappali ellátása, szociális foglalkoztatás, idős személyek demens nappali ellátása, házi segélynyújtás, étkeztetés, szenvedélybetegek nappali ellátása, pszichiátriai

betegek nappali ellátása. Az egész napos ellátás mellett vannak olyan klubok (öt „Idősek Klubja”), amelyeket nappal kereshetnek fel az idős lakosok, ott különböző programokban, előadásokon vehetnek részt, ügyintézési segítséget kaphatnak, továbbá napközbeni étkeztetésben részesülhetnek.

Település-üzemeltetés

A településüzemeltetési feladatokat a város tulajdonában lévő gazdasági társaság, az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. látja el. Fenntartja a város zöldfelületeit, járdáit, közútjait, karbantartja a közterületi berendezési tárgyakat, a csapadék-csatornákat, gazdálkodik az önkormányzat ingatlanvagyona (bérlakások, üzletek, piaccsarnok) fölött. A cég bérmunkát is vállal hasonló szakterületeken és az építőiparban. A csapadék-csatornák hálózata – főleg a belvárosban – elavulttá vált, feladatát nem tudja betölteni, átfogó rekonstrukciójára a közeljövőben szükség lesz. A városüzemeltető cég korszerű gépeivel hulladékszállítást végez 15 településen. A térség hulladékgazdálkodását rendező Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás, amely 2006. márciusban alakult és jelenleg 93 tagot számlál, Orosháza gesztorságával működik, székhelye is a városban található. Az orosházi hulladéktelep teljes rekultiválása befejeződött.

A vízellátásra és a szennyvízhálózat üzemeltetésére külső vállalatokkal szerződött az önkormányzat. A temetők (4 helyen) az Orosházi Evangélikus Egyházközség tulajdonában és fenntartásában működnek.

Gazdaságszerkezet és dinamika

Orosháza belterületét az 1950-es évek téeszesítését megelőzően tanyavilág vette körül, a népesség több mint 40%-a élt külterületen. A parasztpolgárság jelentős gazdasági erővel bírt, nagyrészt a kisbirtokokról került ki a jó minőségű gabona és az állatállomány, ami Európa-szerte híressé tette Orosháza mezőgazdaságát. A földek tagosítását követően a nagyüzem és a monokultúrák váltak általánossá, amely ma is jellemzi a művelést, a kertészeti kultúrák, szőlő és gyümölcsös részaránya elenyésző és a tanyákon már csak a lakosság 5 %-a él. A munkaigényes, intenzív művelési formák és az állattartás visszaesése a mezőgazdaság foglalkoztatási szerepét is visszavetette.

Az ipar sikertörténete a szénhidrogén-bányászat térségi felfutásától számíthatjuk: az üveg- és a gépipar ma is meghatározza a város gazdasági erejét. Számos más vállalkozást is bevonzott, vagy kinevelt Orosháza és 2000-ben az Ipari Park is megkezdte működését. A terület még nem épült be teljesen, szabad, de még nem teljesen közművesített részei befektetőkre várnak.

Mára Orosháza Békéscsaba mellett a megye gazdasági központjává vált, mind a vállalkozások számát, mind árbevételét, mind a foglalkoztatottak számát tekintve kiemelkedik a többi település közül. A gazdaság versenyképességét azonban nagyban visszaveti a megye és a kistérség elégtelen közúthálózati elérhetősége: az autópályák másfél órára találhatók. A K+F tevékenység felfutását Békés megyének az innovációs központoktól való viszonylag nagy távolsága akadályozza.

A Gyopáros szikes tavaira és a termálvízre települt gyógy-, park- és élményfürdő látogatottságának sem kedveznek a közlekedési viszonyok, amit tovább tetéz az Orosháza-Gyopáros közti transzfer utazási kényszer (3-4 km).

Foglalkoztatottság

A város közel 13 ezer embert foglalkoztat, több mint egynegyedük a környező településekről jár be dolgozni. A bejárók száma hozzávetőleg 1700 fővel több, mint az eljáróké. A foglalkoztatottak összetétele a világtendenciát követve a primer szektor (pl.

Orosházán konkrétan is a bányászat, mező- és erdőgazdálkodás) visszaszorulását, a secunder szektor (alapvetően a feldolgozóipar) mérséklődését és a tercier (szolgáltatás) és quaterner (kutatás-fejlesztés) szektorok jelentőségének növekedését mutatja.

A munkát keresők száma az évezred elején lassan emelkedett, a pénzügyi világválság után jelentősen megnőtt. Az utóbbi években már mérséklődés tapasztalható, amiben jelentős szerepet játszott a közmunka-program beindítása, a munkanélküliséggel kapcsolatos előírások változása. A legnehezebb helyzetben a tartósan állástalanok és az iskolából kikerülő, elhelyezkedni nem tudó fiatalok vannak. A pályakezdő regisztráltak aránya emelkedő tendenciát mutat, 2013-ban az álláskeresőknek már 11 %-át tették ki. A munkát keresők több mint háromnegyede fizikai foglalkozású volt, arányuk emelkedett 2000 óta. A szellemi foglalkozásúak súlyának mérséklődése arra is utal, hogy magasabb végzettséggel, szélesebb tudással könnyebb elhelyezkedni.

A mezőgazdaság kínálhatna jobb megélhetést is a jelenleginél, hiszen Orosháza és környéke alapvetően rurális térség, hagyománya és infrastruktúrája van az agrártevékenységnek és a vállalkozókészség is megfelelő, viszont a tőkeellátottságon, a piaci kapcsolatokon, a termékpályák menedzselésén és az együttműködési kultúrán sok a javítani való. Fontos sikerre vinni a helyzeti energiákat, mert az álláskeresők magas száma és az elvándorlás aggasztó mértéke labilitást jelez.

Fejlődési dinamika, elérhetőségi probléma

Orosháza fejlődési dinamikájának fenntartása nagymértékben segítheti a hátrányos demográfiai helyzet leküzdését. Ehhez hozzájárulhat a helyi ipari cégek erősödése, új befektetők betelepedése, a turisztikai lehetőségek hatékonyabb kihasználása, wellness- és sportturisztika bővítése. Időt és esélyt nyerhet a térség, ha az országos tervekben is előirányzott főutak a programozott nagytávnál korábban, hosszútávon megépülnek (Kiskunmajsa felé új Tisza-hídon át, Szarvasra, Arad felé), de a Szentesi út felújítására még gyorsabban kell sort keríteni, a szállítási feltételek riasztókká váltak.

Településrendezés

Közlekedéshálózati hiányok a városi forgalomban

A Településrendezési eszközök alakítása során a város a településszerkezet – elsősorban a közlekedési hálózatok – ésszerűsítését tekinti legfőbb feladatának. A 47-es elkerülőút kettévágja a belterületet, Gyopárost és Szentetornya-Rákóczitelep településrészt elszakítja a belvárostól. Ugyancsak enyhíteni kell a vasútvonalak miatti kapcsolat-hiányokat Szőlő városrész a belváros között. A hivatásközlekedésben a Ny-K-i és az É-D-i viszonylatok egyaránt korlátozottak: szükség van a déli elkerülő szakaszra, amely a Szentesi utat az Ipari Parkhoz kapcsolja, valamint a nyugati városrész és az üveggyári tömb közötti összeköttetésre gyűjtőúton és lehetőleg elővárosi vasúton is.

A város expanzív fejlődése befejezettnek tekinthető, a korábban már kijelölt és részben beépült Szőlő városrész, Rákóczitelep-újosztás kellő tartalékokat jelent a lakóterület-fejlesztéshez Az ipartelep bővítése a kivétel, nem szabad megkockáztatni, hogy az üveg- és a gépipar fejlődése a területhiány miatt korlátozva legyen.

Gyopáros

Gyopároson a volt laktanya-területe még engedi bővülni a sport-, szállás-, konferenciaközpont-, főiskola funkciókat, kitörési pontot képezve a belváros és a fürdő között, a Szőlő városrészhez direkt átköthető közlekedési kapcsolati lehetőséggel. Megfontolandó a kapcsolódó üdülőterület lakóterületbe való átsorolása, mert az ingatlanadó bevételek ebből eredő csökkenését (kb. 3-4 millió forint) ellentételezi az építési feltételek jelentős javulása (lakástámogatás, szennyvízhálózathoz való csatlakozás állami támogatása) miatti felpezsdülés. A közösségi közlekedés sűrítése a

buszpályaudvar-városközpont-fürdő viszonylatban közelebb viszi ezt a területet is a fürdőhöz és ösztönzi a szállás- és vendéglátás fejlesztését.

Táji és természeti adottságok

Felszín, éghajlat

Orosháza város területe túlnyomórészt a Békés-hát kistájhoz tartozik, a marosi hordalékkúp Magyarországra eső részének É-i nyúlványát képezi. Domborzati és talajviszonyai alkalmassá teszik a növénytermesztésre. Orosházára és környékére a meleg, száraz éghajlat a jellemző. Vízrajzát tekintve gyér lefolyású, száraz és vízhiányos a terület. Több sekély szikes tó, köztük a 12 hektáros gyopárosi alakult ki a mélyebb vonulatokban. A térségben nagyhőmérsékletű hévízkészleteket tártak fel (Orosházán 95°C). A geotermia kihasználtsága alacsony szintű és nem eléggé körültekintő (kaszkád-rendszer hiánya).

A térség legjelentősebb ásványkincse a főként Kardoskút térségében feltárt kőolaj és földgáz. A két fontosabb gázvezeték Százhalombatta–Battonya, illetve Szeged–Sarkad irányban húzódik. Termékvezetéket szintén az utóbbi nyomvonalon, illetve Mezőtúr irányában létesítettek. Kardoskút térségében földalatti gáztárolót alakítottak ki a stratégiai készletek tárolására. Az ásványi nyersanyagok között említésre érdemes még a jelentős mennyiségű agyagféleségek (téglagyártás, fazekasipar).

Táj jellege

A hajdan jellemző löszsztyepp-vegetációt az igen jó minőségű csernozjom talaj miatt szinte teljes egészében gazdasági hasznosítás alá vonták, mára szántók és lakott területek uralják az erősen fragmentált tájat. Szikeseket főleg Orosházától délre és a táj keleti részén találunk. Természetes vízfolyások csak elvétve fordulnak elő. Erdőben szegény vidék, a kevés ültetett erdő is javarészt jellegtelen. A táj regenerációs képessége rossz, viszont az özönnövény-fertőzöttség aránylag alacsony.

Orosháza Város közigazgatási területén a legmagasabb szintű természetvédelmi kategóriájú, természetvédelmi oltalom alatt álló terület a Körös-Maros Nemzeti Park Kardoskúti Fehértó területegysége (DNy-i határrész). Tavasszal és ősszel a Kárpát-medence egyik legfontosabb madárszállója. Az átvonuló darvak, vadludak, récék, partimadarak hatalmas számban jelennek meg a tó nyugati, kiszélesedő, nyílt vízzel borított részén. Védett kunhalom is található Orosháza területén (Mécses-halom).

Gazdasági tájhasználat

A gazdasági tájhasználatot a szántók uralják, a gyep és az erdő aránya is 5 % arány alatt marad. Az országos összehasonlításban a legkiválóbbak közé tartozó földek kiemelkedő minőségű és terméshozamú gabonát adnak. A kertészeti növények térfoglalása alacsony, elmarad az optimális szinttől, pedig a természetföldrajzi adottságok tekintetében Orosháza és környéke kiváló terepe lehetne a mainál diverzifikáltabb szerkezetű minőségi zöldségtermesztésnek. Számottevő ültetvény sem található a város határában.

A mezőgazdasági üzemközpontok a külterületen szétszórtan helyezkednek el az országutak mentén, többnyire a belterület 1-2 km-es körzetében.

Zöldfelületek

Zöldfelületi hálózat

A zöldfelületi rendszernek számos funkciót kell ellátnia: ökológiai jelentősége mellett funkcionális, településszerkezeti és vizuális szerepet is betölt. Orosháza zöldfelületi rendszere mennyiségében és minőségében is fejlesztést igényel. Kevés a közpark és közkert, és legtöbbször túl szűkösek is ahhoz, hogy a lakosságot megfelelő ellátásban részesítsék. Táj- és kertépítészeti kialakításuk legtöbb esetben felújítást igényel. A

közterek állapota sokat javult az elmúlt időszak térképzési beavatkozásainak köszönhetően, azonban a rendszer még korántsem tekinthető teljesnek. A zöldsávok és fasorok pótlásra szorulnak, a cserjeszint különösen hiányos. A meglévő növényállomány elhelyezése nem mindig biztosítja az egyes szabadtéri funkciók lehatárolását. A lakosság mindennapi szabadidős tevékenységének eltöltéséhez szükséges megfelelő keretek megteremtése, a közösségi találkozóhelyek kialakítása feladatokat jelent a stratégia szintjén.
Az intézménykertek esetében még inkább javasolt növényállományuk szakszerű fejlesztése, ezáltal méltó módon betölthetnék a település zöldfelületi rendszerében a kondicionáló és esztétikai szerepüket is.

Közlekedési hálózatok

Külső kapcsolat

Orosháza térségét (és Békés megyét) nem érintik az országos gyorsforgalmi utak. A város az M43 illetve az M5 autópálya 45-60 perces vonzáskörzetében van. Az M44 autópálya megépítése esetén 40 km-re csökken a hálózati távolság a Szarvas felé vezető 4404 jelű úton. Az országos és megyei területszerkezeti tervekben előirányzott főutak megvalósítását (Szarvas, Mindszent és Arad felé) nagytávlatban tervezik a dokumentumok.

Belső közúthálózat

A város belterületét az országos közúthálózat 6, a vasúti törzshálózat 5 nyomvonala tagolja, amely meghatározza a kialakult településszerkezetet. A meglévő gyűjtőúthálózat szerkezete nem egységes.
A városrészek közötti kapcsolatot a 47-es elkerülő útszakasz belterületet átvágó nyomvonalvezetése és Szeged-Békéscsaba vasútvonal kevés és rossz áteresztőképességű kereszteződése akadályozza.

A közúti közösségi közlekedés megfelelő, az autóbusz állomáson átlagosan csaknem 150 járat indul vagy halad át, többek között Békéscsaba, Debrecen, Budapest, Szeged, Szentes és Szarvas irányába. A település központja, az oktatási és közintézmények többsége a vasútállomástól 1 km-re fekszenek.

A 135-ös számú, Békéscsaba és Szeged közötti vasútvonal villamosítás előtt áll. A vasútvonal a belföldi személy- és áruforgalom lebonyolításában játszik szerepet (hétköznap átlagosan 67 személyszállító vonat jár). A vasúti pályaudvar hosszan elnyúlik a belterületen, üzemek is települtek rá, a vágánypárok száma 6-8 db, ezért keresztezésük nehézkes.

A város 27 km kerékpáros forgalmi hálózattal rendelkezik, részben önálló vonalvezetésű kerékpárút, részben gyalog-kerékpárút közös nyomvonalon vagy kerékpársávon. Szabadidős célra nincs külön hálózat, pedig a turizmus fejlesztése megkívánná az attrakciók összekapcsolását. Tervek állnak rendelkezésre az Orosháza-Kardoskút nyomvonal kiépítésére. A buszpályaudvar és a vasútállomás melletti tárolók B+R (Bike and Ride) funkcióval is bírnak, de kiépítettségük nem felel meg ennek. Fedett tárolók, szervízpontok nem állnak rendelkezésre a nyomvonalak mentén, melyek segítenék a kerékpározás elterjedését.

A belvárosi forgalomvonzó létesítmények parkoló ellátottsága megfelelő. Az Önkormányzat nem tervezi fizető parkoló övezet bevezetését.

Közművek, energia-ellátás és elektronikus hírközlés

Ivóvízellátás

Orosháza Csanádapáca és Kaszaper térségében a Maros hordalékkúpra telepített regionális vízbázishoz kapcsolódik távvezetéken keresztül. A Dózsa vízmű területén helyezkedik el egy 1000 m^3 térfogatú tároló medence, amely fogadja a regionális

vezetéken érkező vizet. A hálózati szivattyúk rugalmas kapacitással elégítik ki a város vízigényét, ami jelenleg kb. 7 350 m^3/d. A vízellátó rendszerekben Ideális a vízfogyasztás közel 20 %-ának megfelelő mennyiségű tároló kapacitással rendelkezni. Orosházán az 1000 m^3 alsó (medencés) és 1500 m^3 felső (víztornyos) tárolt vízmennyiség ezt a feltételt kielégíti. A városi összekapcsolt elosztó hálózat hossza 176 km. A külterületén lévő sűrűbben lakott helyek, majorok vezetékes vízellátása a regionális vezetékhez kapcsolódóan, leágazással történik. A vezetékek kiépítése folyamatban van, 2015-ben átadásra kerülnek. A városi hálózat 50-60 %-ban még ma is azbesztcement csőből áll. Ezek állapota, törés-érzékenysége ma már nem megfelelő, ezért fokozatosan cserélni kell azokat. A KEOP vízminőség javító projekt keretén belül 2015 év végéig 4 km vezeték cseréje történik meg KPE csőre és kb. 1000 db. vízbekötést is felújítanak a kapcsolódó aknák és szerelvényekkel együtt.

Szennyvíz-elhelyezés

Az 1970-től megkezdett szennyvízcsatorna-hálózat építés az elmúlt három évben nagyarányú KEOP-program keretében folytatódott és mára Szőlő városrész, Szentetornya, Rákóczi telep, Gyökeres is csatornázott lett, az Újosztás pedig részben a sűrűbben beépített részeken kapott csatornát. A kiépített csatornahálózat hossza a fejlesztések után 165 km gravitációs csatorna, valamint 31 km nyomócső. A pályázat keretén belől felújították és biofilterrel látták el a régi városrész átemelőit is. A KEOP pályázat kertén belül megvalósult a szennyvíztisztító telep átépítése is a megnövekedett szennyvízmennyiségnek megfelelő kapacitásra. Az új telep kapacitása 7 340 m^3/d. A tisztítási technológia tervezésénél figyelembe vették azt a tisztítási határértékeket, ami az időszakos vízfolyásra vonatkozik. A kiépült tisztítómű a szennyvíztisztítás teljes vertikumát tartalmazza.

Csapadékvíz-elvezetés

Orosháza belterülete csapadékvíz-elvezetés szempontjából három nagytérségi belvízrendszerhez kapcsolódik.

- 11.06. Mártély-Tisza-Maros-zugi belvízvédelmi szakasz (Kakasszéki csatornán keresztül)
- 11.07. Sámson-Élő-vízi belvízvédelmi szakasz (Aranyadéri főcsatornán keresztül)
- 11.08. Szentesi belvízvédelmi szakasz (Mágocséren keresztül)

Ezek a főcsatornák, illetve a hozzájuk kapcsolódó mellékcsatornák fogadják a városban keletkező és a városi csapadékcsatorna rendszer által levezetett csapadék vizeket. A történeti városrész (Belváros) csapadékvíz elvezető hálózata elégtelen, nem alkalmas a záporok levezetésére, ezért teljes rekonstrukciója szükséges. Szőlő városrész dombos fekvésű, ezért nincs összefüggő hálózata, csak a mélyebb fekvésű Nádor utcában épült zárt csatorna. Szentetornya-Gyökeres városrészben csak szikkasztó árkok találhatók, a mélyebb területekre tervezett nyílt árokhálózat még nem valósult meg. Gyopáros szintén elmaradt a rendszer kiépítése, csak részleges szikkasztás és a központi részek zárt csatornái valósultak meg. Rákóczitelep-Újosztáson a szikkasztóárkok helyett elvezető rendszer kiépítése szükséges.

Villamosenergia-ellátás

Orosháza É-i határát átszeli a Szeged (Paks) - Békéscsaba 400 kV-os MAVIR-távvezeték amely a térség villamos energiaellátásának biztonságosabb üzemvitele céljából létesült. A város elektromos energiaellátása a Szeged - Orosháza - Békéscsaba 120 kV-os légvezetékről biztosított két nagyfeszültségű transzformátor-állomáson keresztül. Az áramelosztás 19 db 20 kV-os légvezetéken történik. A Belvárosi területén a 20 kV-os hálózat teljes egészében földkábeles, az ellátás biztonsága jó. A családi házas területen a meglevő kisfeszültségű hálózat többségében légvezetékes, a belterület többi részén a 0,4 kV-os hálózatok földkábellel épültek meg.

Földgázenergia-ellátás	A földgázellátó hálózatok megfelelően kiépítettek. A folyamatos fejlesztések eredményeként Orosháza város központi belterületrészén szinte minden utcában (ahol értelmezhető a gázfelhasználás) van gázelosztó vezeték, és itt már minden lakóingatlan ellátott, vagy közvetlenül ellátható földgázzal. A peremkerületekben, Szentetornyán, Rákóczitelepen és Gyopároson is – lakossági igény alapján – nagy százalékban épült ki gázelosztó vezetékhálózat, ahonnan az ingatlanok ellátottak, vagy közvetlenül elláthatók. Az FGSZ Zrt. gázátadó pontjainak és az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. gázfogadó állomásainak, betáplálási vezetékeinek kapacitása távlatban is megfelelő. A belterület bővítése nem várható, így a gázelosztó hálózat számottevő bővítése, és átalakítása sem. Az üdülőterületen lévő nagyobb fogyasztók (fürdő, panziók, vendéglők) igényének kielégítése megoldott. Gyopáros, Szentetornya és Rákóczitelep gázelosztó vezetékrendszere az esetleges továbbfejlesztésére alkalmas, de annak megvalósíthatóságáról a földgázelosztó eseti szakvéleménye alapján lehet dönteni. Az esetleges nagyobb vezetéképítési igények az érintett ingatlantulajdonosok teljes összefogásával, a várható gázfelhasználás pontos felmérésével, és gazdaságossági számításokkal alátámasztott tanulmányterv alapján kezdeményezhető.
Megújuló energiák	Orosháza térségében magas hőfokú termálvíz-test érhető el, amelyre Gyopárosfürdő ellátása is támaszkodik. A geotermia felhasználása nem szerveződött rendszerré, ezért kihasználtsága alacsony szintű. A térségben magas a napsütéses órák száma, a napenergia felhasználása kézenfekvő lehetőség, ennek ellenére a város területén belül 50-500 kW teljesítményű, vagy ennél nagyobb napelem park eddig csak egy helyen létesült (a WBS-net Kft. 1 MW-os referencia erőműve), ezen kívül csak háztartási kiserőművek (max.: 50 kW) épültek. Biogáz erőmű létesítése is lehetséges a szennyvíztisztító-műre telepítve. Szélerőmű-beruházást a város területén eddig nem kezdeményeztek.
Elektronikus hírközlés	A város távbeszélő szolgáltatója az INVITEL ZRt. Orosháza vezetékes távbeszélő ellátását a Rákóczi utcai Posta épület területén levő digitális telefonközpont biztosítja. A telefonközpont kapacitása 11500 előfizető, amely jelenleg messze nincs kihasználva, vezetékes telefonhálózat csak a város belterületére terjed ki. A külső peremterületek és Gyopáros, Szentetornya, Rákóczitelep távbeszélő ellátása mikrohullámú "DECT" tornyokon keresztül, lokális rádiótelefon rendszerekkel van megoldva. A város nagy kábeltelevíziós rendszerét a M. Telekom üzemelteti, a hálózat jelenleg csaknem az egészé város területén (a külső területeket kivéve) üzemel. A jelek a Békéscsabai kábeltelevíziós rendszertől érkeznek optikai kábelen. A hálózat többségében a DÉMÁSZ oszlopsorán haladó légkábeles kiépítésű. A belvárosban is légkábeles a hálózat, amely a tetőkön házról-házra halad. A hálózat fejlesztése folyamatos. A városban más KTV szolgáltatók is üzemelek. A város területét több mikrohullámú rendszer érinti. Az ANTENNA HUNGÁRIA részére a Honvéd utca 10 sz. telken épült fel mikrohullámú torony. Ettől a ponttól Orosháza - Békéscsaba és Orosháza - Szentes irányban van mikrohullámú összeköttetés kiépítve. Mindkét sugárzási irányra van érvényes, bejegyzett építési (szélességi és magassági) korlátozás, melyet a fejlesztési terveknél figyelembe kell venni. A Gyopárosi út mentén, a határőr laktanya területén szintén van mikrohullámú torony, amelyen a Honvéd Vezérkarnak és az ORFK-nak üzemel mikrohullámú rendszere. Ezeknek a rendszereknek is van építési korlátozást jelentő területe, melyet a fejlesztési terveknél szintén figyelembe kell venni.

Környezetvédelem és klímatudatosság

Élhető város

Az élhető város megteremtése a minőségi életet lehetővé tevő egészséges lakókörnyezet kialakításán, a pihenés és felüdülés tereinek bővítésén és minőségi fejlesztésén alapul. Mindez elkerülhetetlenül a városi környezeti feszültségek és környezetszennyezés csökkentését igényli. Szükséges a funkcióvesztett területek revitalizálása, a városon belüli ipari (barnamezők), és lakófunkciójú válságterek (szlömösödő területek) folyamatos rehabilitációja, funkciókkal való megtöltése, illetve a városon belüli és a várost körülvevő zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése.

Hulladék-gazdálkodás

A települési szilárd hulladéklerakó rekultivációjával egy jelentős szennyezőforrás került megszüntetésre. A sikeres rekultiváció, a vizek, a talaj, a levegő és az élővilág állapotát és a vizuális környezetét is javította egyszerre. A hulladékgazdálkodás területén az új átrakóállomás és hulladékudvar üzembe helyezése és a házhoz menő szelektív gyűjtés megvalósításával a város korszerű hulladékgazdálkodási rendszerrel fog rendelkezni. A termálvizek és napenergia hasznosítása terén a városban már történt előrelépés (kórház fűtése, 1 MW-os referencia naperőmű).

A szennyvíztisztító rekonstrukciójával javul a kibocsátott tisztított szennyvíz minősége és kevésbé terheli a befogadó Bónumi-csatornát.

Teendők

A környezetvédelem és a környezeti tényezők helyzetértékelése alapján Orosházán fejlesztendő a belvíz- és csapadékvíz-elvezetés és vízvisszatartás rendszere, tovább kell lépni a környezetbarát közlekedés megvalósítása terén, a megújuló energiaforrások (termálvíz, napenergia, szélenergia, biomassza) felhasználási arányát növelni kell, a hulladékgazdálkodás szempontjából pedig fontos teendő az illegális lerakók kialakulásának megakadályozása.

A lakossági szemléletformálás és tájékoztatás továbbra is kiemelten kezelendő kérdéskör a környezetvédelem területén.

Belső erősségek, gyengeségek, külső lehetőségek és veszélyek (SWOT)

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
■ Viszonylag olcsó munkaerő ■ Átörökített mezőgazdálkodási ismeretek ■ Szorgalom	■ Gyorsan csökkenő népesség ■ Fiatal és aktív lakosok elvándorlása ■ Alacsony jövedelmi viszonyok ■ Szegregációs jelenségek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
■ Erős helyi identitás ■ Jól működő, népszerű helyi média ■ Hagyományok továbbéltetésének igénye ■ Büszkeségre okot adó elődök ■ Civil szervezetek aktívak ■ Erős vallási közösségek	■ Alacsony együttműködési hajlandóság ■ Közéleti bizalomhiány ■ Generációs nézeteltérések ■ Civil és települési rendezvények összehangolatlansága

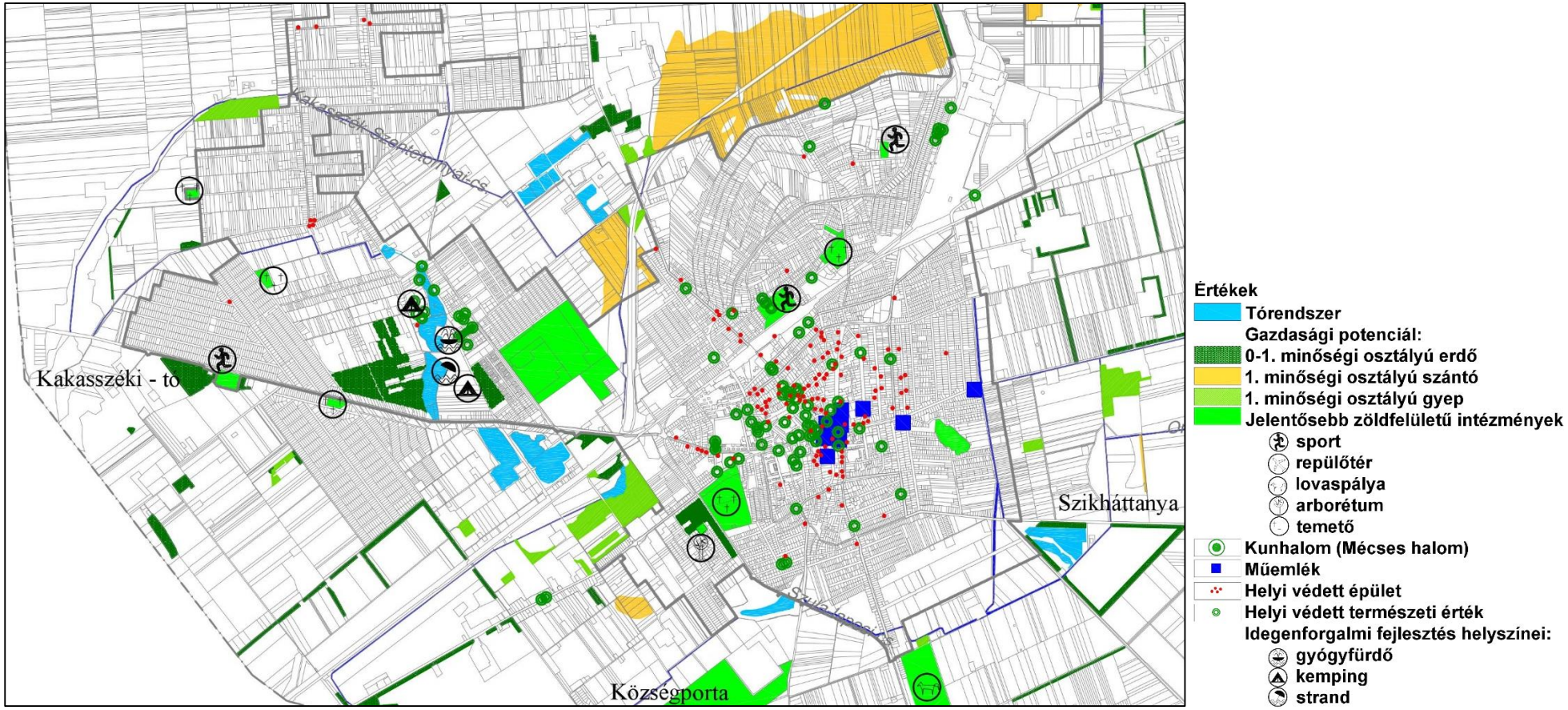
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
■ Kevés helyszínen, takarékos, átlátható struktúrában működtetett intézmények ■ Fejlett oktatás-nevelési tradíciók ■ Kórház jelenléte ■ Fürdő jelenléte	■ Túlterhelődő szociális ellátórendszer ■ Városüzemeltetés finanszírozási problémái
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
■ Erős ipari cégek jelenléte ■ Széles skálájú termelő- és szolgáltatóipar ■ Ismert helyi márkák ■ Nagy múltú mezőgazdaság ■ Gyopáros városrész és a fürdő turisztikai imázsa ■ K+F tevékenység jelenléte	■ Logisztikai korlátozottság ■ Tőkeigényes iparágak ■ Monokultúrás mezőgazdaság ■ Piacképes kertészeti termények, termékek hiánya, alacsony feldolgozottsági szint ■ Idegenforgalomra épülő magánvállalkozások kis száma ■ Térségmarketing elégtelensége
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
■ Ellátó intézmények nagy része önkormányzati tulajdonú ■ Forgalomképes ingatlanok birtoklása	■ Intézményfenntartás finanszírozási problémái ■ fejlesztés előkészítésre és pályázati önerőre nem marad forrás
6. Táji és természeti adottságok	
■ Napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő ■ Kiváló és jó termőföldek ■ Jelentős termálvízkincs, gyógyvíz ■ Gyopárosi tavak ■ Gyopáros körüli kies erdők, ligetek	■ Egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok ■ Természetes állapotát nagyrészt elvesztett táj ■ Felszámolt tanyagazdaságok, túlsúlyba került monokultúrák ■ Erdősültség alacsony szintje, védőerdősávok hiánya ■ Szénhidrogén bányászattal degradált K-i tájrész
7. Zöldfelületi rendszer	
■ Reprezentatív főtér ■ Házikertek gondozottak ■ Értékes fák védelem alatt állnak	■ Kevés zöldterület (park, közkert) ■ Utcafasorok, zöldsávok hiányosak ■ Gyopárosi erdők közjóléti jellegének hiánya
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
■ Műemlékek, számos helyi érték ■ Új városi közterek kedvező városképi hatása ■ Rendezett, korrekt állapotú lakóházak ■ Értékes központi téregyüttes	■ Orosháza központi rész és Gyopáros-Szentetornya-Rákóczitelep városrész egymástól elszakított ■ Kiscsákó külső zárvány-elhelyezkedése ■ Pusztuló, magántulajdonú Kiscsákói kastély, Gémes-palota ■ Sok barnamező és rozsdaterület
9. Közlekedési hálózatok	
■ 47-es főút É-i elkerülő szakasz kiépült ■ Kerékpárút-hálózat részben kiépült	■ Gyenge közlekedés-földrajzi helyzet: gyorsforgalmi úthálózat egyórás elérhetősége, főutak hiánya ■ Vasutak állapota, járatsűrűsége nem megfelelő ■ Déli elkerülőút hiánya, városközpontot átszelő É-D-i közúti forgalom,

10. Közművek és elektronikus hírközlés	
■ Szennyvízcsatorna-hálózat kiépülésével hamarosan teljessé váló közműellátás a belterületen ■ Ivóvízminőség-javítás hamarosan kész ■ Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér ■ Megfelelő hírközlési hálózatok	■ Termálvíz-felhasználás komplexitása hiányos ■ Csapadékhálózat felújításra vár ■ Csapadékvíz-visszatartás alig van ■ Azbesztcement vízvezetékek cseréje szükséges
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
■ Viszonylag csekély környezetszennyezés ■ Hévízkincs rendelkezésre áll ■ Fotovoltaikus energia egyre nagyobb teret nyer ■ Biomassza rendelkezésre áll	■ Geotermia és biomassza kihasználtsága alacsony ■ Intézmények energetikája nem megfelelő ■ Erdősültség alacsony szintje miatt kedvezőtlen klímaviszonyok
Lehetőségek	**Veszélyek**
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
■ Jövedelem és társadalmi hasznosság összhangjának kialakulása ■ Távmunka lehetőségeinek javulása ■ Vidékfejlesztés előtérbe kerülése az EU-ban és Magyarországon is, igazi regionalizmus	■ Alulfizetett szakemberek elvándorlása ■ Nagyvárosokba való népesség-áramlás tendenciája megmarad ■ Vidéki életformák ellehetetlenülnek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
■ Helyi értékek és identitástudat erősödése ■ Tanyai életmód megmaradását segítő országos építési szabályok ■ Hagyományőrző új generáció felnövekedése ■ Tanulás iránti igény növekedése	■ Tömegigényre építő kulturális környezet elhatalmasodása ■ Hagyományok felmorzsolódása a személyes kapcsolatokat devalváló életmód miatt ■ Önmagával szemben igénytelen közösségi szemlélet országos befolyása
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
■ Az intézményrendszerek szabályozásának stabillá, kiszámíthatóvá válása ■ Intézményrendszer finanszírozása kiegyensúlyozottá válik ■ Oktatási rendszer képessé tesz az innovatív gondolkodásra	■ Áttekinthetetlen, nem egymásra épülő intézmény-ellátási szabályozás ■ Intézményrendszer finanszírozása ellehetetlenül ■ Nem jön létre adaptív, innovatív munkaerőt képező oktatási rendszer
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
■ Beruházásösztönző foglalkoztatáspolitika ■ Iparfejlődést segítő infrastruktúrák létrehozásának támogatása ■ Helyi élelmiszer-önellátást ösztönző mezőgazdaság-politika ■ Biotechnológia integrálódása a helyi mezőgazdaságba és iparba ■ Hazai és külföldi turizmus térnyerése	■ Foglalkoztatás növekvő közterhei miatt a helyi munkavállalás lehetőségei csökkennek ■ Versenyképesség csökkenése gyorsforgalmi és főúthálózat elégtelensége miatt ■ Ipari Park teljes betelepülése elmarad beruházói igény hiányában ■ Multinacionális érdekek megfosztják a helyi mezőgazdaságot a helyi piactól ■ Turizmus iránt csökken a kereslet

5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
■ Forráshiány mérséklődése, a külső finanszírozási lehetőségek bővülése	■ Tartós forráshiány az önkormányzati rendszerben
6. Táji és természeti adottságok	
■ Vízvisszatartást támogató, országosan összehangolt intézkedések ■ Erdősítési politika összhangba kerül a táj képességeivel és igényeivel ■ Hagyományos tájgazdálkodás értékeinek elismerése és támogatása	■ Az Alföld vízháztartási problémái súlyosbodnak, belvízveszély is nő ■ Intenzív mezőgazdálkodás és a monokultúrák kizsigerelik a termőföldet ■ Kedvezőtlen szállítási feltételek miatt a kertészeti termékek értékesítése nehézkes ■ Fenntartható és tájbarát tanyás tájgazdálkodás teljesen felszámolódik
7. Zöldfelületi rendszer	
■ Közösségi zöldterületek kialakításának támogatása	■ Központi támogatás hiányában nem tud létrejönni rekreációt biztosító közpark és játszótér
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
■ Környezet iránti igényesség növekedése ■ Az értékmegőrzés előtérbe helyeződése az új építéssel szemben, hagyományos építési módok értékeinek felismerése	■ Az igénytelen építési anyagok és formák teret nyernek a szemléletmódból következően ■ Hagyományos építési módok és helyi értékek felszámolódása az új építés kizárólagosságát támogató értékrend miatt
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
■ 4447 jelű út vasút alatti átvezetésének megvalósulása a vasút villamosítása kapcsán ■ Belváros és Szőlő városrész közötti kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró megvalósulása a vasút villamosítása kapcsán ■ Soltvadkert-Mindszent (Tisza-híd) – Orosháza-Arad főútvonal, Orosháza-Szarvas főútvonal mielőbbi kiépülése ■ Repülőtér újra használatba kerülhet befektetési igény alapján ■ Déli elkerülőút kiépítésének támogatása	■ Gyorsforgalmi és főúthálózat fejletlensége miatt a térség elszigetelődik ■ Vasúti aluljárók megépítésének elmaradása miatt a városszerkezet kettészakított marad ■ Légi szállítási kapacitás hiányában vagy természetvédelmi korlátozás miatt a repülőtér nem kerül újra használatba ■ Szilárd burkolattal nem rendelkező helyi utak kiépítése forráshiány miatt elmarad
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
■ Csapadékvíz-elvezető és -visszatartó rendszerek komplex fejlesztésének támogatása a vidékfejlesztésben ■ Elektronikus információ-áramlás szabadon elérhetővé válása	■ Csapadékvízelvezetés és –visszatartás rendszere nem jön létre a vidéken, a belvíz és az aszály is gyakoribbá válik ■ Korlátozott marad az információs társadalom előnyeiből való részesedés
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
■ Környezettudatos mezőgazdálkodás kiemelt támogatása, előnyben részesítése uniós és országos szinten ■ Gyorsabban megtérülő alternatív-energia előállítási technikák elterjedése ■ Globális szemléletváltozás a környezettudatosság felé	■ Mezőgazdasági környezettudatos gazdálkodásának eszköztelensége folytán sérül a környezet ■ Hosszú megtérülési idő miatt az alternatív energia-ellátás aránya csökken ■ A környezetre ártalmas folyamatok folytatódnak a globális szemléletváltozás elmaradása miatt ■ Megújuló energiára való áttérés költségvonzata megnő

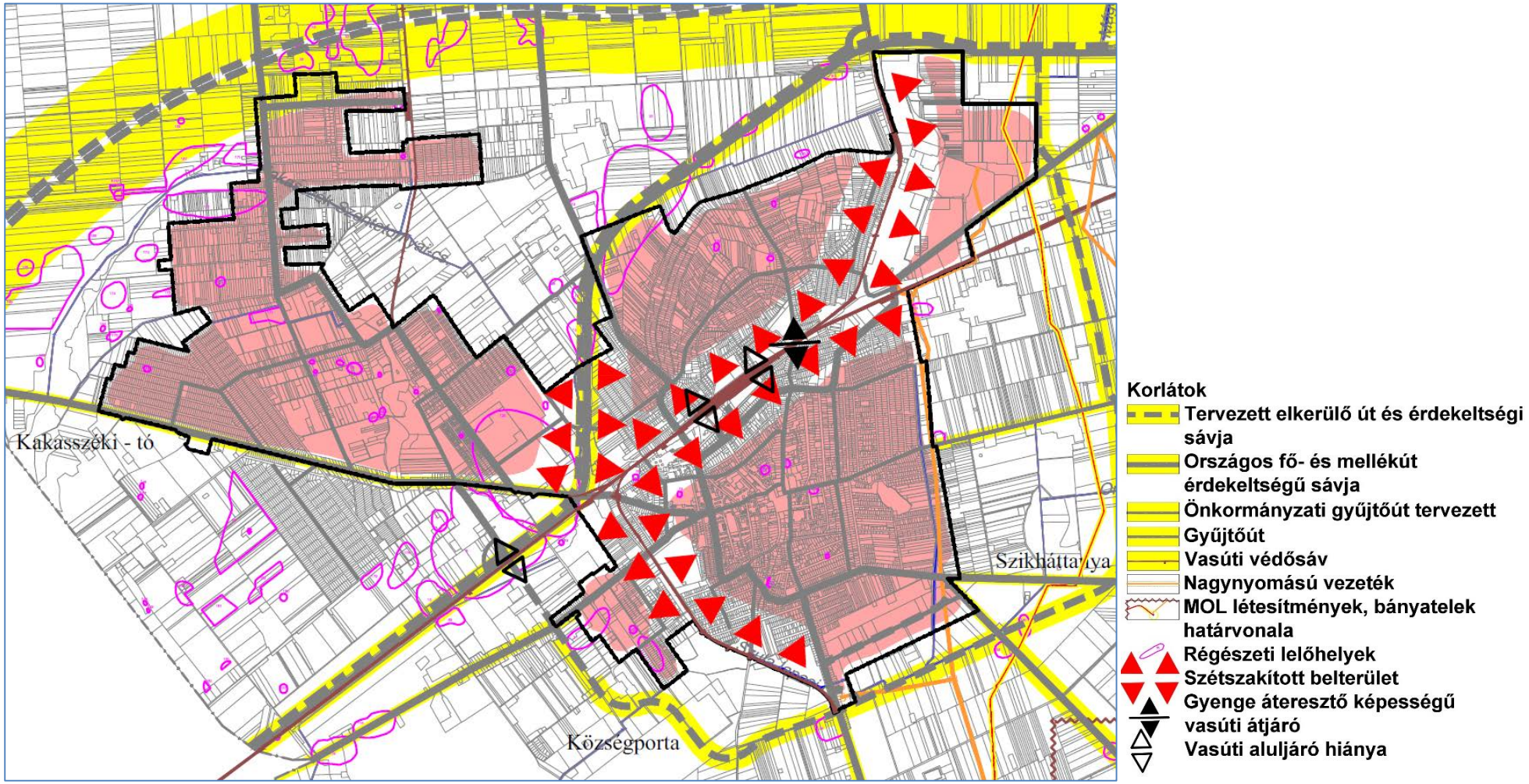
1. térkép: Problémák és értékek 1 – Értékek a belterületen és környékén

(Megjegyzés: A probléma- és értéktérképek teljes nagyságú változatai a rajzmellékletben szerepelnek)

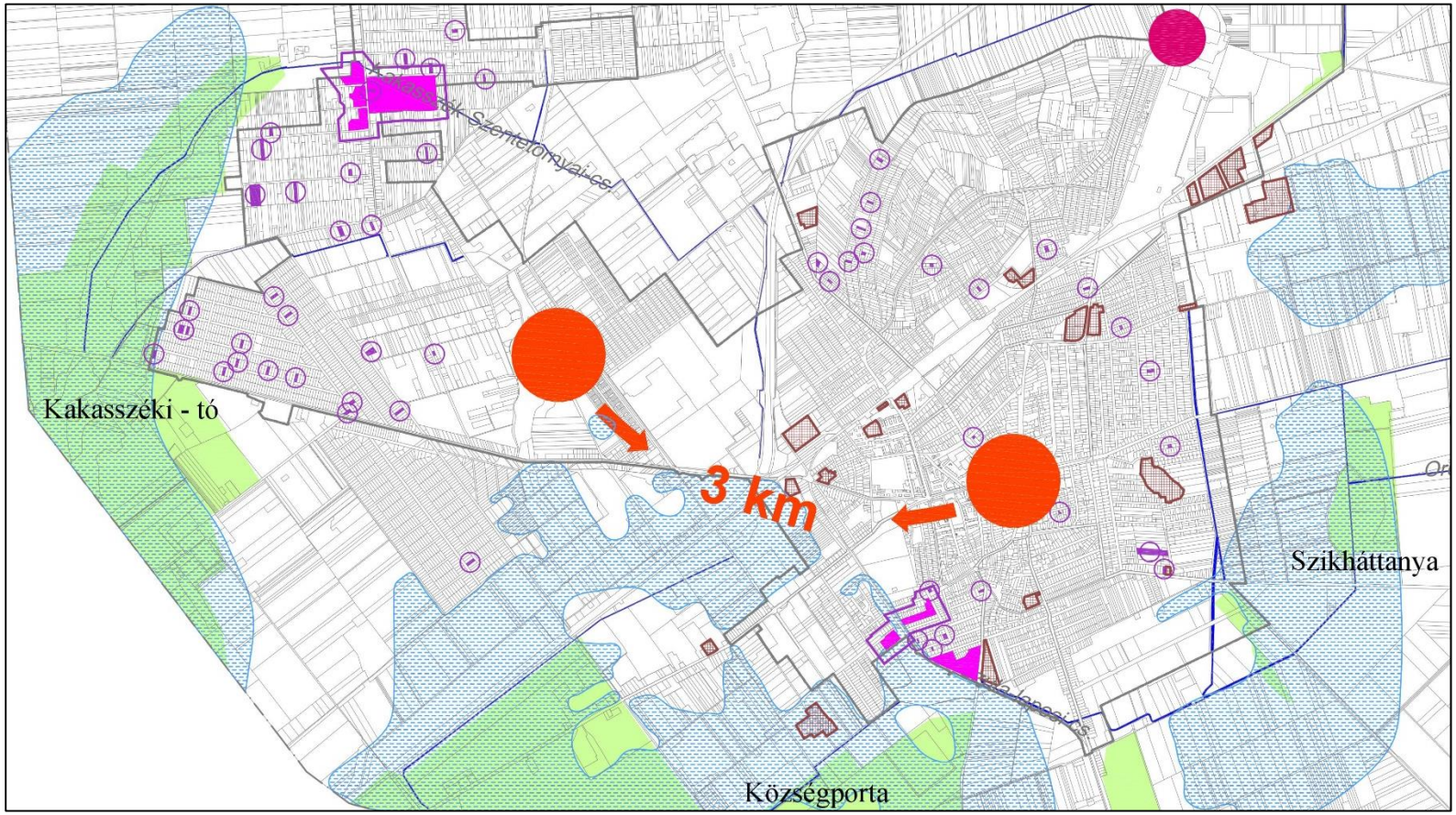
Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

2. térkép: Problémák és értékek 2 – Korlátok a belterületen és környékén

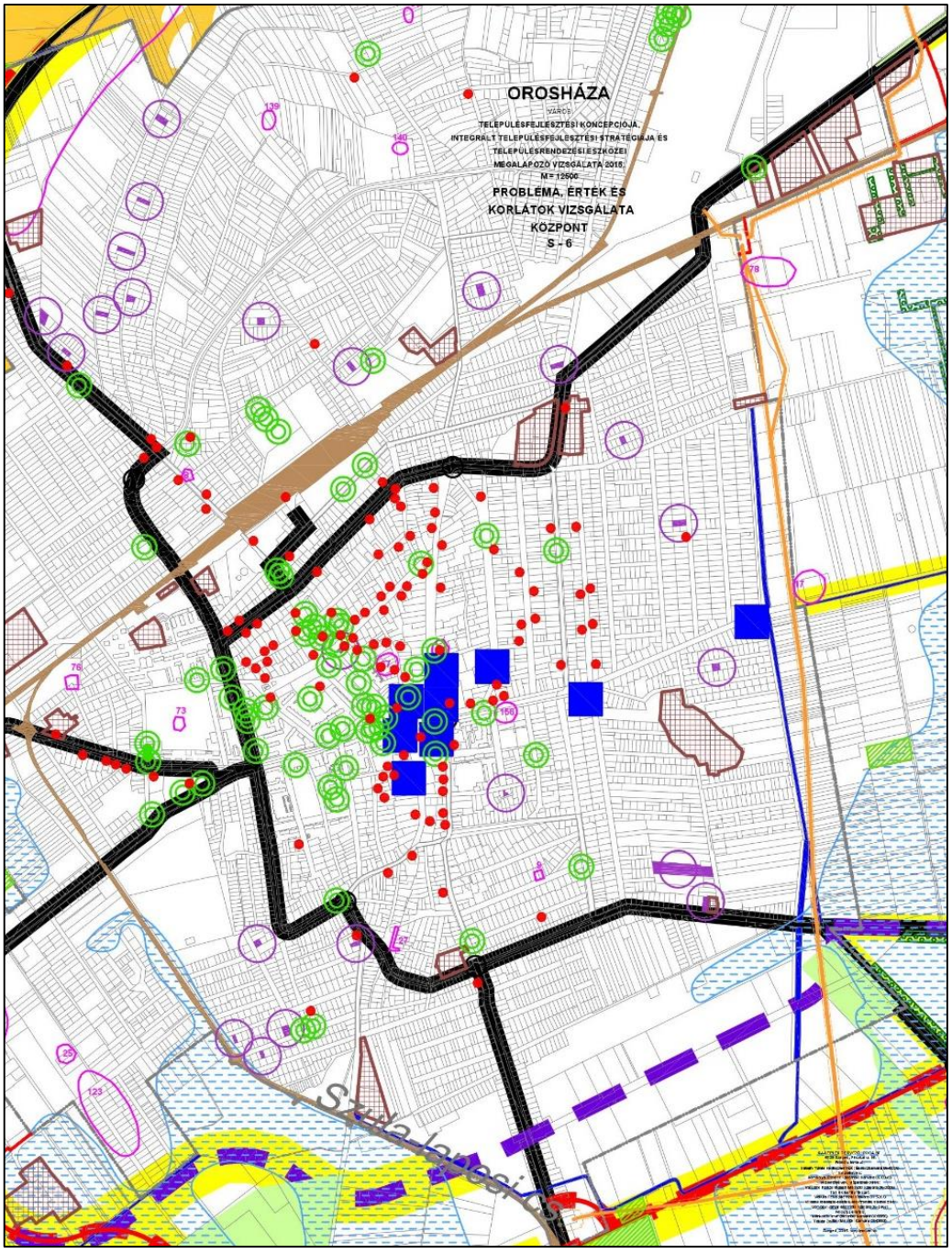
Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

3. térkép: Problémák és értékek 3 – Problémák és természetvédelmi korlátok a belterületen és környékén

Problémák
- Romos épület
- Pusztuló műemlék
- Barnamezős területek
- Rendszeresen belvízjárta terület
- Védett természeti terület miatt korlátozás
- Veszélyes üzem
- Szegregátum
- Szegregációval veszélyeztetett terület

4. térkép: Problémák és értékek 4 - Belváros

Korlátok
- Tervezett elkerülő út érdekeltségi sávja
- Országos út kezelői érdekeltségű sávja
- Vasúti védősáv
- Nagynyomású vezeték
- MOL létesítmények, bányatelek határvonala
- Régészeti lelőhelyek

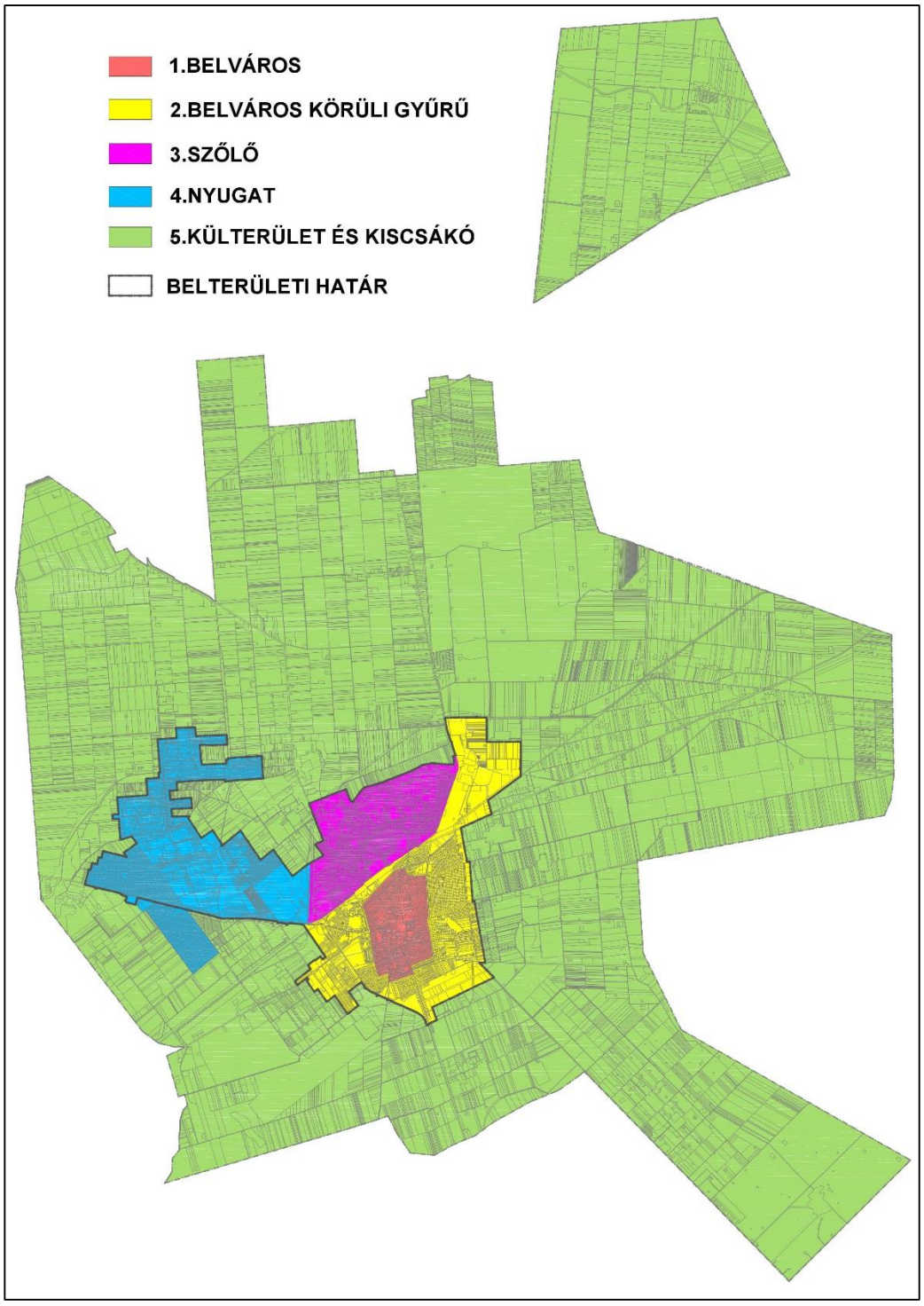
Problémák
- Romos épület
- Barnamezős területek
- Rendszeresen belvízjárta terület
- Védett természeti terület miatt korlátozás

Értékek
- Tórendszer
- Gazdasági potenciál:
- 0-1. minőségi osztályú erdő
- 1. minőségi osztályú szántó
- 1. minőségi osztályú gyep
- Műemlék
- Helyi védett épület
- Helyi védett természeti érték
- Idegenforgalmi fejlesztés helyszínei:
- gyógyfürdő
- kemping
- strand

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

A városszerkezet, a területfelhasználás kialakult rendje és a problémák-értékek hasonlóságai alapján öt városrész különböztethető meg Orosházán, melyek közül négy belterületi, egy pedig külterületi jellegű.

5. térkép: Városrészek ábrázolása

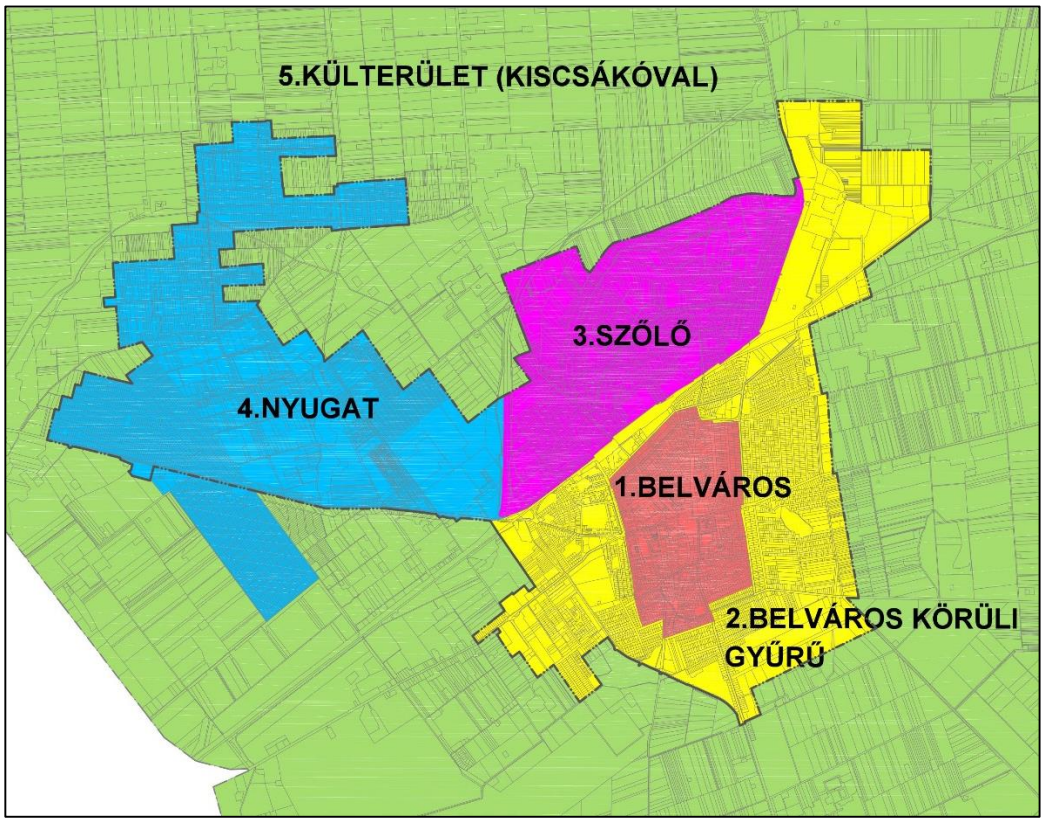

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Városrészek elhelyezkedése, nagysága, laksűrűsége

A legnagyobb kiterjedésű az 5. számú „Külterület” városrész (17775 hektár), Orosháza összes területének mintegy 88 %-át teszi ki. Kiscsákó határrész ezen belül különleges helyzetben van: a közigazgatási terület többi részétől elszakadva, Nagyszénás, Csorvás és Kondoros közé beékelődve, a többi orosházi határrésztől csaknem 2 km-re helyezkedik el. A másik négy (1-4. sorszámú) városrész összesen 2447 hektár nagyságú, egybefoglalt határvonaluk csaknem teljesen megegyezik a belterületi fekvéshatárral, kivéve a Rákóczitelephez kapcsolódó, részben lakott Szentesi úti zárkerteket, melyek a Nyugati (4. számú) városrészhez tartoznak (D-i nyúlvány).

6. térkép: Belterületi jellegű városrészek ábrázolása

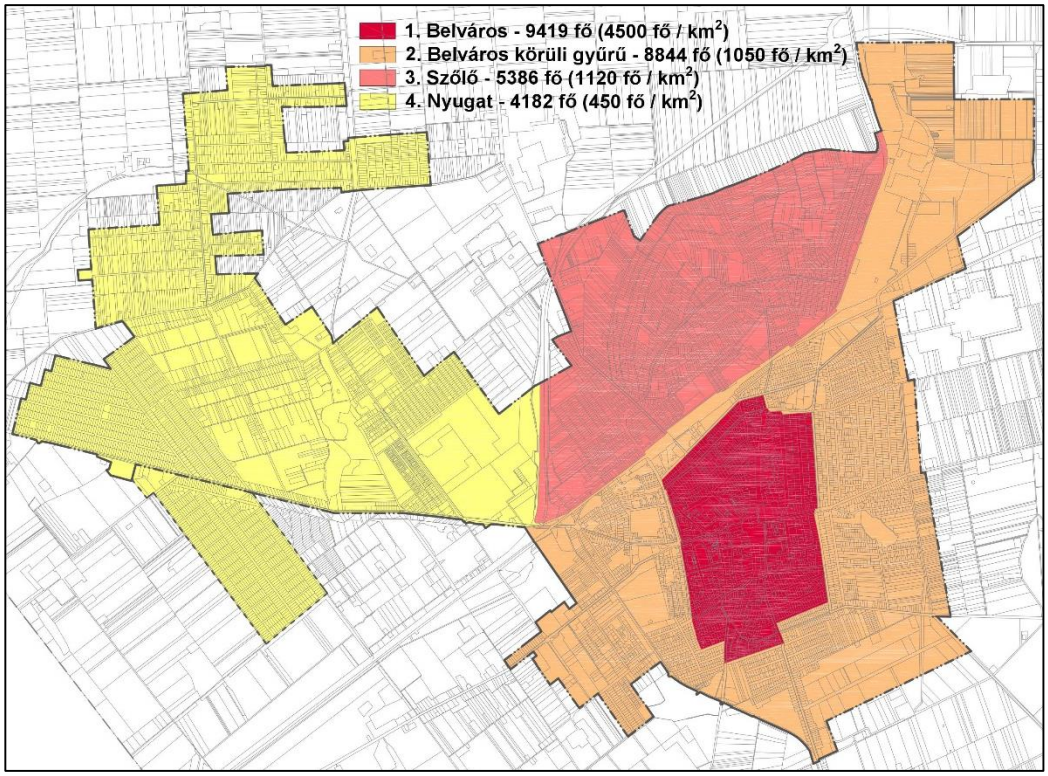
Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

A nagyrészt belterületi fekvésű 1-4 számú városrészekben a lakófunkció (kialakult és tervezett felhasználás) a meghatározó (a hatályos településszerkezeti terv szerint 1351 hektár, a négy városrész összterületének 55,2 %-a), a külterületek domináns rendeltetése pedig a mezőgazdálkodás (15612 hektár a szerkezeti tervben, az 5. városrész 88 %-a). Az erdőgazdálkodás csekély részarányt képvisel (548 hektárt jelöl a szerkezeti terv).

A város lakosságának nagyjából a harmada az. 1. számú „Belváros” városrészben lakik (2011-ben 9419 főt regisztráltak az 1. városrészben), 2,1 km^2 területen, ezért itt kiugróan magas a laksűrűség, csaknem 4500 fő/km^2. Hasonlóan magas számban élnek a 2. számú „Belváros körüli gyűrű” városrészben (8844 fő), de jóval nagyobb területen (8,4 km^2), ezért a népsűrűség kisebb, kb. 1000 fő/km^2. A 3. számú „Szőlő” városrész laksűrűsége a 2. városrészéhez hasonló (5386 fő, 4,8 km^2, 1120 fő/km^2). Viszonylag ritkán lakott a 4. számú „Nyugat” városrész: a 9,2 km^2-en 4182 főt regisztrált a 2011. évi népszámlálás (450 fő/ km^2). A népességnek csak kicsiny hányada (4,3 %) él a Külterületi (5.)

városrészben a szétszórtan vagy kisebb csoportokban elhelyezkedő, kevés számú megmaradt tanyán, melyek 43,6 %-a alacsony komfortfokozatú. Meglepő módon a fiatal családok is választják ezt az életformát napjainkban. Lényegesen kisebb azonban a felsőfokú végzettségűek aránya a külterületi lakosok között: mindössze 5,5 % a 25 éves és idősebb népességen belül (a városi átlag: 15,1 %). Legtöbben csak általános iskolát végeztek (az aktív korúak 33,0 %-a, a városi átlagérték ezzel szemben csak 13,2 %) .

7. térkép: Belterületi jellegű városrészek népsűrűsége

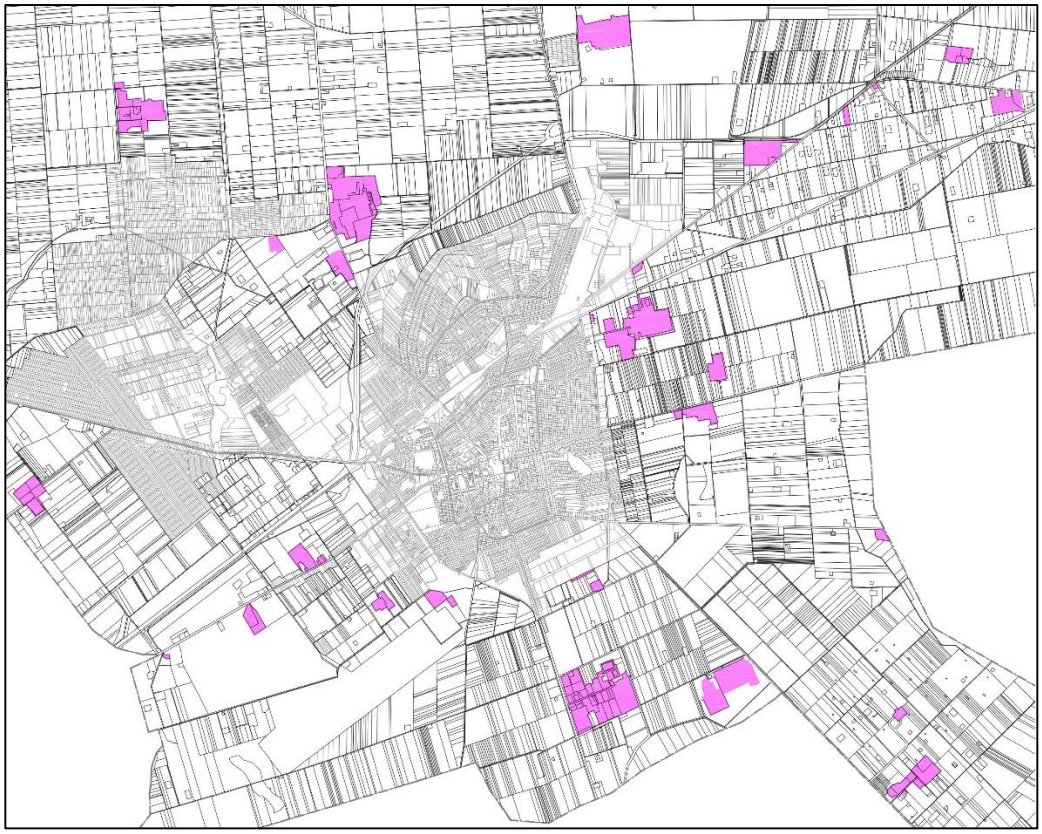

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Gazdasági funkciók megoszlása

A mezőgazdasági üzemek (majorok, telepek) az 5. városrészben találhatók. Jellemző módon a belterülettől elhúzódva, de annak közelében, 500-2000 m-en belül alakultak ki, vagy ennyire közelítette meg őket a bővülő várostest. Az állattenyésztés, a mezőgazdasági feldolgozóipar, a kiszolgáló funkciók (tárolás, szárítás), géptelepek és kertészetek vették birtokba az egykori tsz- és állami gazdasági központokat. A Külterületi városrész vizsgálata ma már csak 485 db tanyát („udvar" alrészlettel rendelkező telek) regisztrált, holott a kisparaszti gazdaságok (0-10 kat. hold területű birtokok) száma 1895-ben meghaladta a 2200-at (Szentetornya nélkül). A szántóföldi művelésben betöltött jelentős szerepük mellett nagyrészt a kisbirtokokról került honi és külföldi piacra az Orosházán nagy számban tenyésztett szarvasmarha (kb. 3500), ló (3500), sertés (12000) és baromfi (kb. 3500 mázsa évente). A mezőgazdaság tsz-esítését követően tanyasorok, egész tanyás tájrészek váltak a tagosítás áldozatává és mára a megmaradtak is csak kevéssé tudják a régi funkcióikat betölteni, mivel leválasztották róluk földjeiket. A jelenlegi országos építésjogi lehetőségeik korlátozottsága megakadályozza a tanyákat abban is, hogy nagyobb művelt terület (például több helyszínen gazdálkodó családi vállalkozás) birtokközpontjaként működjenek.

8. térkép: Majorok a belterület környékén

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

A „Külterület” városrészben különleges funkciók (szilárdásvány, szénhidrogén bányászat, kommunális hulladéklerakó, szennyvíztisztítómű, volt repülőtér, lóversenypálya) és több kisebb (néhány telekből álló) külterületi lakott hely is található.

Orosháza számos ipari üzemmel rendelkezik, melyek javarészt a belterületen fekszenek, azon belül is a 2. számú „Belváros körüli gyűrű” városrészben. Kijelöli a város szerkezeti terve a további ipari-gazdasági célú fejlesztési területeket is, melyek egy része (a régebben kialakult ÉK-i iparterülethez kapcsolódóan) szintén belterületi fekvésű, ezért viszonylag könnyen előkészíthető új beruházások fogadására. A belterület D-i oldalán lévő Ipari Park rendelkezik még belső szabad területekkel. A terület további bővítése a hozzá D-ről csatlakozó külterületrészen lehetséges.

9. térkép: Orosháza Ipari Park belső szabad területei

Forrás: http://www.oroshaza.hu/ipari-park/

1. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban

Városrész	Lakónépesség száma (fő)	A lakónépesség aránya a város egészéhez viszonyítva (%)	Alacsony státuszú lakosok száma (fő)	Az alacsony státuszú lakosság aránya a város területén élő alacsony státuszú lakosság egészéhez viszonyítva (%)
1.városrész *(Belváros)*	9 419	32,4	343	23,4
2.városrész *(Belváros körüli gyűrű)*	8 844	30,4	474	32,3
3.városrész *(Szőlő városrész)*	5 386	18,5	207	14,1
4.városrész *(Nyugati városrész)*	4 182	14,4	293	19,9
5. városrész *(Külterület Kiscsákóval)*	1 238	4,3	151	10,3
Orosháza összesen	**29 081**	**100**	**1 468**	**100**

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

Lakosságot kiszolgáló funkciók elhelyezkedése

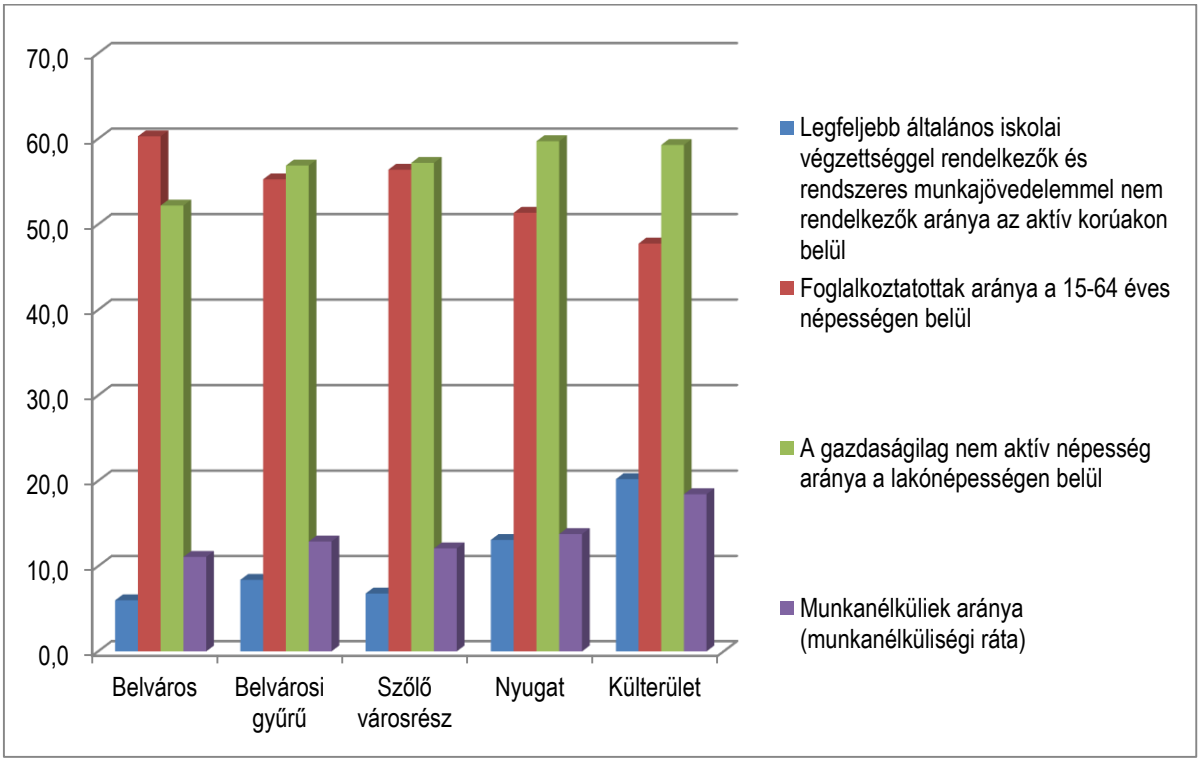
A leginkább funkciógazdag városrész a „Belváros”: a történeti városközpont foglalja magában majdnem az összes igazgatási intézményt, ami természetesnek mondható, ezen felül viszont a művelődés és az oktatás-köznevelés jelentősebb bázisai (mintegy 4000 gyermek „munkahelye”), a szaküzletek, a humán szolgáltatások javarésze, továbbá a jelentős lakásszámú lakótelepi beépítés is a belvárosban található. Kihívást jelent a sokrétű területhasználatnak való megfelelés zökkenőmentes biztosítása, különös tekintettel arra, hogy város belső közlekedésének útvonalai korlátozatlan, vagy alig csillapított teherforgalommal keresztezik a városmagot. Gazdasági-szociális mutatók tekintetében is megnyilvánul az 1. városrész fejlettsége, örvendetes, hogy a lakótelepek

sem rontják a mutatószámokat, az iparosított lakásépítés színterei sikeresen beintegrálódtak a legjobb megítélésű központi területbe – ez részben az elmúlt években lezajlott szociális városrehabilitációs tevékenység sikerének is betudható.

A belterület 2-3. városrészei között nincsenek markáns fejlettségbeli és funkcionális különbségek, alapvetően mindkettő lakóterületi jellegű, de amíg a „Belterület körüli gyűrű”-ben a lakófunkciót főleg ipari üzemek és intézmények (kórház, szakképző iskola), valamint különleges létesítmények (temető) egészítik ki, addig „Szőlő” városrészben művelt kiskertek húzódnak meg a családi házak között. A zöldfelületek nagy aránya, a kertvárosi miliő kedveltté tette ezt a városrészt a lakásépítés terén. A 2. városrész Ny-i oldalán ellenben szegregációs jelenségek zajlanak (kifejtésük az 5. fejezetben található).

A „Nyugat” városrészben Rákóczitelep és az egykor önálló községként a várossá válás érdekében Orosházához csatolt Szentetornya családi házas lakóterületei találhatók és a városrészhez tartozik Gyopáros is, amely a szikes tavak és a gyógyfürdő, valamint az ezekre települt üdülőterület révén gazdasági-turisztikai jelentőséget hordoz. A városrész lakosainak szociális és foglalkoztatási helyzete némileg elmarad a városi átlagtól és itt a legmagasabb az alacsony presztizsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya (51,7 %). A gazdaságilag nem aktív népesség magas aránya a lakónépességen belül (59,7 %) szintén jelzi a tennivalókat. Szentetornyán szegregátumot és veszélyeztetett területet is kimutatott a statisztika és a helyi adatközlés (kifejtésük az 5. fejezetben található).

1. ábra: Orosháza városrészeinek gazdasági-szociális mutatói

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

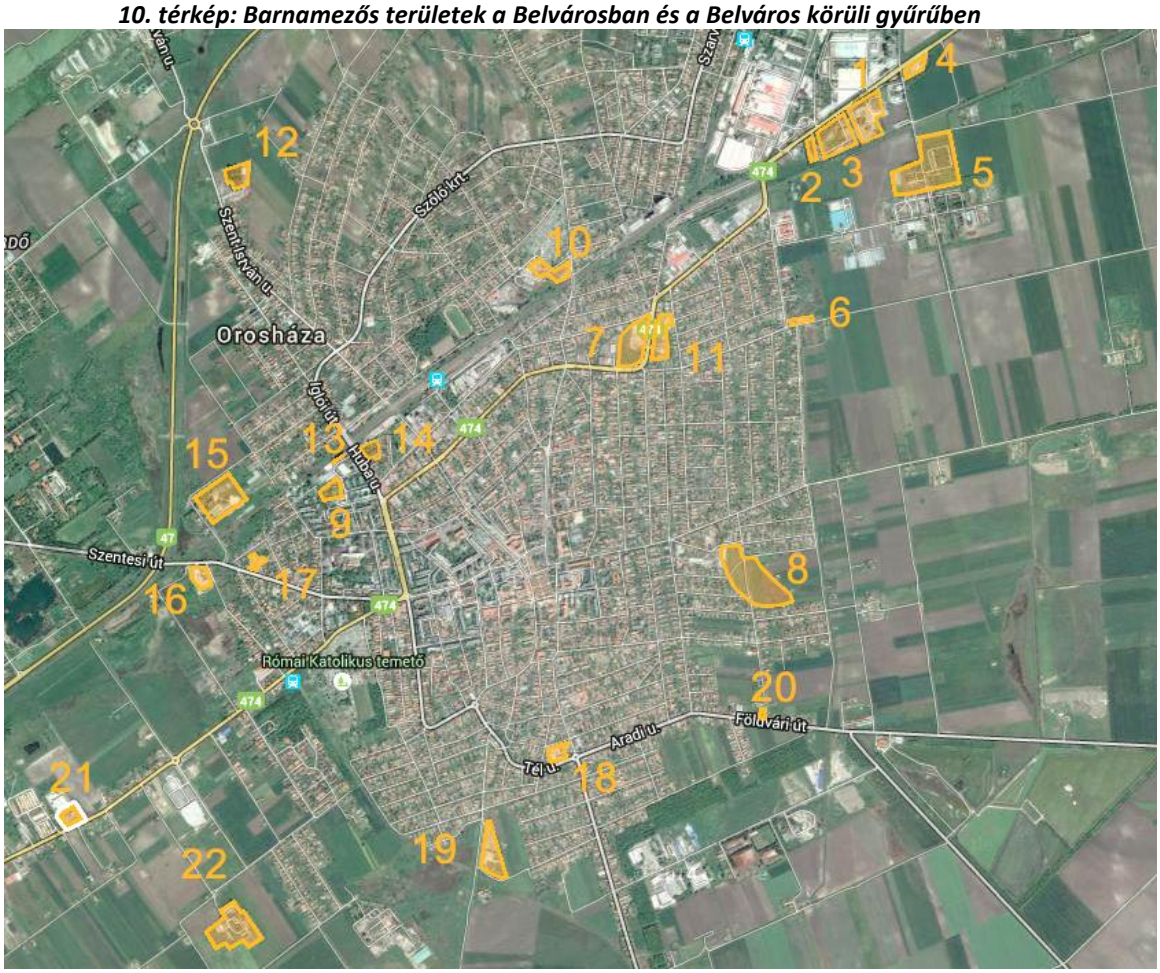
2. táblázat: Városrészek funkciói

Városrészek	Funkciók									
	Lakó	Igazgatási, központi	Üzleti és humán szolgáltatási	Oktatási-nevelési	Egészségügyi, szociális ellátási	Kereskedelmi	Ipari, településüzemi	Zöldterület, Köztér	Turisztikai, rekreációs	Művelés alatti, mezőg.i üzemi
Városrész 1	■	■	■	■		■		■		
Városrész 2	■	■			■					
Városrész 3	■							■		
Városrész 4	■				■		■		■	
Városrész 5										■

■ domináns funkció
■ kiegészítő funkció

A vizsgálatok során feltérképezett belterületi barnamezős és rozsdaterületek nagyrészt a 2-es („Belváros körüli gyűrű”) városrészben találhatók, nagyobb barnamező maradt vissza Gyopároson is a volt laktanya-terület eddig nem hasznosított részén.

10. térkép: Barnamezős területek a Belvárosban és a Belváros körüli gyűrűben

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Orosházán barnamezős területnek tekinthető a minimálisan működő Kazép telephely (1), a Csorvási út mentén álló új, de üres épület (2), közöttük az Állami Közútkezelő telephelye (3). Problémát okoz egy elhagyott benzinkút (4) és egy volt italgyártó cég telephelye (5). Dél felé haladva a Török Ignác utcában is találunk egy üres telephelyet, régen tűzálló kerámiákat gyártottak itt (6). Az üvegtörmelékekkel teli, beépítetlen terület a 474. sz. út kanyarulatában lévő ún. „Kis István gödör", szennyező anyagokkal teli talaját rekultiválva értékes területet nyerne a település a belvárostól nem messze (7). Szemben vele felhagyott régi üzemek állnak (11). A feltöltött mély fekvésű terület (8-9) nem klasszikusan barnamezős területek, azonban említést érdemel, hogy eredeti funkciójuk (záportározás) helyreállítása időszerű lenne.

A vasút északi részén régi ipari telephelyek vannak (10). A Szent István utca északi végében volt kórházépület és röntgentechnika áll üresen (12), mellettük uniós pénzből felújított telephely. A vasút mentén a Huba utca keresztezésénél egy kiürült telephely (13) és a volt idegrendelő épületei állnak (14). A Szentesi úton haladva egy bizonytalan helyzetű telephelyet találunk (15), egy volt betontelepet (16) és régi malmot, magtárat (17). A Tél utcában egy eladott telephely áll, volt gazdája kiköltözött az ipari parkba (18), a Makói utcában a vasúttól északra autóbontó és MÉH telep (19), a Földvári út mentén régi malom áll (20). A Vásárhelyi út mentén öntöde, volt fuvarozó vállalat telephelye található, tőle délkeletre, külterületen, részben önkormányzati tulajdonú telephelyen mintagazdaság létesült, mely részben közmunkaprogramban van működtetve (22).

11. térkép: Barnamezős terület (volt laktanya) Gyopáros városrészben

A Belváros túlterheltsége csökkenthetőnek látszik a körülötte lévő gyűrű alulhasznált ingatlanjainak célzott fejlesztésével, központi, intézményi funkciók (különösen nagyobb forgalmúak) átvételével, áthelyezésével. Gyopáros városrész esetében az „Alföld Gyöngye" hotelhez kapcsolódó kiegészítő jóléti és idegenforgalmi fejlesztésekhez nyújthat színteret a volt laktanya eddig nem hasznosított barnamezős terület-része.

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Orosháza stratégiai célrendszere illeszkedik az Európai Unió 2014-2020 időszakra vonatkozó tematikus célkitűzéseihez és Békés Megye Területfejlesztési Koncepciójához (2013), valamint Programjához (2014).

A tervezés kiindulási alapját Orosháza Településfejlesztési Koncepciója képezi, amit a Képviselő-testület – az ITS-sel párhuzamos tervezés alapján a stratégiával egyidejűleg fogadott el.

A korábbi időszak települési stratégiai terve (IVS 2008) javaslatai a megvalósítás tapasztalatainak leszűrését követően szintén beépültek az új stratégiai dokumentumba.

A stratégiai célmeghatározás támaszkodni tudott a következő dokumentumokra:

- Orosháza Város Önkormányzatának 2014-2019-es időszakra vonatkozó Gazdasági Programja
- Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia és Településrendezési eszközök 2015. évi megalapozó vizsgálata
- Partnerség keretében lefolytatott interjúk Orosháza Város önkormányzati képviselőivel, intézmények és civil szervezetek vezetőivel, vállalkozókkal
- „Orosháza 2020” fórum (KKV-k, civil szervezetek, intézmények) 2015. április 13.
- Kérdőíves közvélemény-kutatás (Oroscafe 2015. március-május)
- Önkormányzati munkacsoport szakembereinek adatszolgáltatása, javaslatai és észrevételei

A célrendszer kialakítása a következő alapelveket követi:

- Legyenek világos és egyértelmű célmegjelölések, amelyek a közösség érdekeire épülnek
- Fedjék le a célok a megfogalmazott igényeket, egyidejűleg vegyék figyelembe a város adottságait (erősségeit, gyengeségeit) és a külső hatásokat (lehetőségeket, veszélyeket)
- Műszakilag, pénzügyileg és a társadalom teljesítőképessége szempontjából reálisan véghezvihető célkitűzések kellenek
- A megvalósíthatóság érdekében igazodjanak a célok a 2015-2020 között elérhető forráslehetőségekhez, ugyanakkor az egyelőre forrás-lehetőséggel nem rendelkező, de a közösség számára fontos célok is legyenek megfogalmazva

3.1 Jövőkép

Orosháza Város Jövőképe 2023

„Orosháza a mezőgazdasági tradíciókra, a megújulni képes iparra és Gyopáros növekvő turisztikai vonzerejére támaszkodó stabil középváros, ahol jó élni”

Városunk középtávon elérendő célállapotának meghatározása során a korábbi (2001) és a jelenlegi (2015) Településfejlesztési Koncepció hosszútávú jövőképére alapozhatunk, melyek egyaránt a népesség megtartására összpontosítanak, a helyi társadalom jó közérzetét kívánják megalapozni. Orosháza alatt nem csupán a várost, hanem a vele szorosan együtt élő települések térségét is értjük.

A belső fejlődés folyamata lankadatlan erőfeszítést kíván közösségünktől, mellyel gyengeségeinket leküzdhetjük. Eközben a lehető legnagyobb mértékben építhetünk városunk és térségünk felismert erősségeire. A legnagyobb erő a kedvvel vállalt célok közös meghatározásában rejlik, ezért ezt a stratégiát magunknak alkottuk meg.

Az európai városok előtt közös kihívások állnak, melyeket az EU országai által 2007-ben elfogadott Lipcsei Charta – máig érvényesen – kinyilvánít. E szerint a XXI. század európai városának fejlesztési programja a következő elemeket nem nélkülözheti:

- Mobilitást biztosító közlekedési módok, találkozásra alkalmas utcák és terek kialakítása, lakható város fenntartása
- Természeti és energiaforrások ésszerű és következetes felhasználása, közösségi aktivitás a természetvédelemben
- Városközpont és lakóhelyek egészséges, biztonságos, nyugodt, kellemes és ösztönző hatású környezetté alakítása
- Építészeti örökség értékteremtő megőrzése
- A lakásfeltételek széleskörű biztosítása, lakásbérlet biztonságának megteremtése
- Közbiztonság és bűnmegelőzés, közösségi együttműködéssel
- Hátrányos helyzetű és mozgássérült emberek esélyegyenlősége
- Sport- és rekreáció lehetőségeinek megteremtése
- Kulturális demokrácia, a kísérletezés és az újítások ösztönzése
- Megbízható és folyamatos egészségügyi ellátás, közösségi kezdeményezések ösztönzése
- Civilek, helyi szakemberek, fiatalok részvétele a helyi döntéshozásban, a város jövőjének alakításában
- A város és térsége gazdasági fejlődésének elősegítése infrastruktúra-fejlesztéssel, a magán és hatósági szektor közötti együttműködés támogatásával

A feladatok terén eddig elért és hosszú távon elérendő állapot összevetése alapján, figyelembe véve az intelligens, fenntartható és befogadó Európa megvalósulását célzó **Európa 2020 stratégiá**t is, Orosháza a következő átfogó fejlesztési célokat tűzi ki maga elé**.**

Átfogó cél: Megújulásra képes gazdasági életű, vállalkozni kész város

E cél eléréséhez ösztönző gazdasági környezet, modern infrastruktúra és az új módszerek, technológiák iránti fogékonyság szükséges. A meglévő termelő és szolgáltató kapacitások összehangolása, a gazdasági szereplők belső és külső együttműködése kívánatos. A közlekedés terén törekedni kell a hátrányok enyhítése és az új lehetőségek megragadására. Erősítendő a gazdasági ágazatok piacképessége, javítandó az erőforrások felhasználásának hatékonysága. A legoptimálisabb tevékenység a helyi alapanyagok minél nagyobb hozzáadott értéket teremtő feldolgozása.

A város gazdaságpolitikájának lényege, hogy együttműködéseket hívjon életre, beszállítói kapcsolatokat erősítsen, partnerséget teremtsen a szakképzés és a vállalkozások között, javítsa a munkaerő-piaci viszonyokat. Ösztönözze a tudásmegosztást, az info-kommunikációt. Alakítson ki összehangolt térségi turisztikai hálózatot, amely helyi sajátosságok révén egyedi kínálatot képvisel hazai és határon túli viszonylatban. Menedzselje a funkcióját vesztett gazdasági területek, üzlethelyiségek újbóli hasznosítását. A tanyagazdaságok megmaradását támogatva tegye élővé és őrizze meg a fenntartható helyi termelési hagyományokat.

Turisztikai attrakciók kiépítésével és meglévők összekapcsolásával generáljon nagyobb idegenforgalmat, amelyből a helyi vállalkozások profitálhatnak, egyidejűleg a lakosságnak a „helyben üdülés” élményét biztosíthatja.

Átfogó cél: Sokoldalú, jó színvonalú közellátását, humán szolgáltató funkcióit megtartani képes város

A lakosság – beleértve a vonzáskörzetben élőket is – legközvetlenebb módon a közellátáson keresztül érzékeli a város – és az állam – gondoskodását, ezért kötődését a településhez erősen befolyásolja az e téren szerzett tapasztalata. Kisgyermekkortól kezdve az idős korig részesülnek a lakosok az intézményes szociális, egészségügyi, oktatási, közművelődési ellátásban, nap mint nap intézik ügyeiket az igazgatási intézményekben. Orosháza erőssége a jó színvonalú és szerteágazó intézményrendszer, melynek fenntartása, a mindenkori igényekhez való érzékeny alakítása folyamatos feladatot jelent és rugalmas megközelítést kíván az ellátást nyújtóktól. Az ellátás színvonala emelhető, egyben a költségek redukálhatók a létesítmények korszerűsítésével, energiafelhasználásuk racionalizálásával. Hasonlóan előnyös az intézmények összehangolt informatikai rendszerbe való szervezése.

A városi lét jótéteménye a humán szolgáltatásokhoz való hozzáférés. A szolgáltatásoknak minden fajtája ide érthető, amely az emberekkel foglalkozik (művelődés, szórakozás, tanácsadás, vendéglátás, pénzügyi szolgáltatás, sport-szolgáltatás, stb.). Ezek a tevékenységek többnyire mikrovállalkozások keretében folynak, melyek a szolgáltatást nyújtó és az azt igénybe vevő között személyes

kapcsolatot teremtenek, ezáltal a társadalmi élet színteréül is szolgálnak. Gazdasági szempontból talán kevéssé jelentős ez az ágazat, de a humán szolgáltatásra fordított lakossági forintok túlnyomórészt helyben is maradnak, közvetlenül hozzájárulva a helyi gazdaság működéséhez. A humán szolgáltatás kölcsönösen támogatja az idegenforgalmat, kapcsolatuk a vendégek számára többlet vonzerőt, az üzletek számára pedig többletbevételt jelent.

Átfogó cél: Alkalmazkodóképes, érdeklődő, értékeire büszke, toleráns helyi társadalom

Korunkban, a globalizáció közepette, az alkalmazkodó-képesség hatványozottan fontossá válik mind az egyének, mind pedig a közösségek és szervezetek szintjén. Az ehhez szükséges nyitottság, az új befogadásának a képessége, egyidejűleg a helyi gyökerekből, a helyi energiákból való töltekezés számos módon elősegíthető. A gyermek- és ifjúkorban az intézményes és családi környezetben folyó oktatás-nevelés meghatározó jelentőségű, elsősorban jó példákat kell felmutatni és életszerű tudást átadni a felnövekvő új generáció számára. A kulturális-, sport és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint hagyományőrző rendezvények át tudják fogni a generációkat, felismertetik a „másik” értékeit. A közös tevékenységek az egymásra figyelés révén hozzájárulnak a társadalmi kohézió erősödéséhez, egyben lehetőséget nyújtanak az egyéni képességek kibontakoztatásához.

A leszakadással fenyegető környezeti-társadalmi folyamatokat idejében kezelni kell, amíg nem terjed szét az értékcsökkentő hatás.

A városi közterek és zöldkörnyezet minőségének javításával egyrészt a lakosság komfortérzetét, kötődését, az idelátogatók elismerését lehet elérni, másrészt megelőzhető egyes területek elértéktelenedése. A korábbi években megújult főtér-projekt hozadékaiból és tanulságaiból kiindulva tartós értékekkel rendelkező újabb köztereket és közkerteket célszerű a meglévőkhöz kapcsolni. Az értéknövelés és értékmegőrzés a közterületekre és a magánterületekre egyaránt irányul és előtérbe kerül az átmenet biztosítása a magán és közszféra között az épített környezetben, válaszolva a klímaváltozás kihívásaira is (fedett-nyitott terek, komfortzónák, időjárástól részben védett közösségi terek). Mindenekelőtt a városközpont már megteremtett értékeinek megtartása és bővítése a cél.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Orosháza Város 2015-2020 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a városi szintű ***tematikus*** célokat, másrészt a ***városrészi szintű területi*** célokat foglalják magukban.

3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

Orosháza városi szintű, ágazati bontásban megfogalmazott, 7-8 évre szóló középtávú célkitűzési a következők.

- **T1:** Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás
- **T2:** Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség
- **T3:** Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer
- **T4:** Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek
- **T5:** Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás
- **T6:** Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség

T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás

Gazdaságfejlesztés jelentősége

Orosháza térségi gazdasági központi szerepkörének megtartásához elengedhetetlen a gazdaság továbbfejlődése, versenyképességének, ezáltal jövedelemtermelő képességének növekedése. A népesség megtartásának kulcsfontosságú eleme a megfelelő munkahelyek biztosítása a felnövekvő generáció számára. A gazdaság megerősödése jobb feltételeket teremt a helyben boldoguláshoz, többen találhatják meg számításaikat a város és a térség keretein belül. A javuló jövedelemszerzési lehetőségek következtében lelassul az elvándorlás üteme.

Önkormányzat szerepe a gazdaság élénkítésében

A versenyképes gazdaság kifejlesztéséhez középtávon el kell érni, hogy a város és térsége meglévő gazdasági vállalkozásai ne veszítsenek dinamikájukból. A városi önkormányzatnak viszonylag szűk befolyása van az ipar és a mezőgazdaság fejlődésére (pl. szociális szövetkezetek áttételes hatása említhető), a gazdaságfejlesztés támogató programok kedvezményezettjei túlnyomórészt maguk a KKV-k. A gazdaságot segítő egyéb tényezők alakításában azonban részt tud vállalni a város. A tradicionális ipari és mezőgazdasági üzemek működési feltételeik javításához elsősorban a közúti közlekedési feltételek javítására (T2), a helyi humán erőforrás célzott fejlesztésére (T6), a termékek piacra jutásának segítésére van szükség. A siker egyik kulcsa a rendszeres párbeszéd és a hatékony együttműködés a város, a térség és a vállalkozók között, a közös marketing-elemek kihasználása. Fontos a helyi termelés és a helyi piac egymásra találása, a rövid

ellátási lánc (REL) előnyeinek kölcsönös felismerése. Inkluzív eredményt hoz a helyben megtermelt alapanyagok minél nagyobb arányú helyi feldolgozása és a sajátos helyi termékek kifejlesztése.

Az innovációra való nyitottság, a jól-informáltság, a meglévő jó tapasztalatok cseréje érdekében a város, a KKV-k, a geotermia-programot vezénylő társaság vagy a civil szervezetek az Urbact pályázati kereteket is megcélozhatják. A lehetőségek felderítésére munkacsoportot célszerű létrehozni az említett résztvevői körben.

Dél-Békés perifériára szorult térségének felzárkóztatásához kapcsolódva közlekedési-kommunikációs híd építhető ki Arad városa felé. Az euro-régióban való együttgondolkodásból és együttes cselekvésből az ipar, a mezőgazdaság és a turisztikai szektor is profitálhat. Megvalósulhat a felhalmozott elméleti és gyakorlati tudás kicserélése. Középtávon legalább a kapcsolatok felvételéig és becsatornázásáig (pl. klaszterépítés) el kell jutni.

Új beruházások megtelepedésével diverzifikálódhat és növekedhet a város gazdasága. Orosháza Ipari Parkja szabad területeket kínál ipari, szolgáltató-gazdasági célú befektetésre. A területek mielőbbi betelepülését az infrastruktúra fejlesztésével (T2) és hatékony kiajánlással lehet segíteni.

Turizmus fejlesztése

Gyopáros turisztikai potenciáljának kibontakoztatása a folyamatos szolgáltatás-bővítésre, a wellness-családi profil továbbépítésére és marketing-fejlesztésére, a térségi termék- és rendezvénykínálatok sajátos élménykörré való összefűzésére és hatékony értékesítésére alapozható a TDM közreműködésével. A szikes tórendszer és a parkerdő nyújtotta természeti értékek, valamint az országos jelentőségű lóversenypálya egészítik ki a „vivő” látványosságokat, melyek frappáns ötvözete, egymásra épülő, logisztikailag is jól megszervezett kínálata hosszabb ideig a térségben tarthatja a szállóvendégeket. A szálláslehetőségek az igényes, családbarát vevőkör részére és a fürdő-közeli, kempinghez köthető formákkal bővíthetők. A lakosság „helyben üdülése” legalább olyan fontos, mint az idegenforgalom. A Gyopárosra fordított helyi adóforintok kézzel fogható előnyöket biztosítsanak az orosháziaknak.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Az önkormányzat koordinációs szerepének erősítése a helyi és külső gazdasági szereplők, a helyi oktatási intézmények és helyi vállalkozások, a helyi termék és helyi piac egymásra találásában
- Az önkormányzat proaktív tevékenységet folytat az Arad megyei gazdasági kapcsolatok kiépítésében, a dél-békési térség gazdaságélénkítése érdekében (találkozók, kiadványok, közös honlap, stb.)
- Az önkormányzat segítő szerepet játszik a dél-békési és határon túli klaszterépítésben, valamint a KKV-k, civilek és fejlesztési témák Urbact pályázathoz való kapcsolódásában
- Helyi piactér és piaccsarnok fejlesztése
- Helyi vállalkozások előnyben részesítése a város közbeszerzési pályázataiban
- Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal, gyógyhelyi jelleg erősítése valamint a Parkerdő felújítása

- Gyopárosi turisztikai vonzerejének növelése egyedi „vizes” attrakcióval, a tórendszer rehabilitációjával, sport- és wellness-lehetőségek bővítésével (pl. wake-board pálya építés, családi medence, csúszda, cryoszauna létesítés) és a Parkerdő felújításával
- Alföld-Gyöngye Hotel és környékének fejlesztésével a turisztikai vonzerő növelése (hotel klimatizálása, wellness-szolgáltatásának kialakítása, konferencia-központ eszközfejlesztése, kalandpark bővítése, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya kiépítése)
- Lóversenypálya komplex fejlesztése
- Rákóczitelep piactér kialakítása
- Vásárcsarnok bővítése tetőtérben, fedett elárusítóhelyek számának növelése

T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő infrastrukturális fogadókészség

Az 1. számú területi célhoz (T1) szorosan kapcsolódva a T2 cél rögzíti a közlekedési és közmű-infrastruktúra fejlesztés fontosságát.

Közlekedés-földrajzi hátrányok

A város meglévő ipara a térség fejlődésének a motorja, ezért segíteni kell hátrányai leküzdésében, melyek közül legégetőbb az elégtelen közúti megközelíthetőség. A TEN-T hálózatok rossz minőségű, vagy gyenge áteresztőképességű utakon érhetők el Orosháza térségéből. A gyenge közlekedésföldrajzi adottságok visszavetik az Orosházától D-re fekvő kistelepülések és Mezőkovácsháza járás fejlesztési lehetőségeit is, súlyosbítva a határmentiségből fakadó egyéb problémáikat. Orosházának hathatós lobbi-tevékenységgel, szükség szerinti területbiztosítással, a dél-békési települések érdekeinek összehangolásával és képviseletével elő kell mozdítania a főút-sűrűség növekedését a térségben.

Az M47 gyorsforgalmi nyomvonal építése nem várható az ITS távlatában, prioritást élvez az M44 útvonal megvalósítása. Az országos és a megyei szerkezeti tervben viszont egyaránt szerepel három főúttá fejlesztésre jelölt nyomvonal Orosháza térségében: a Szentesi út (Derekegyházától Mindszent – Kiskunmajsa – Soltvadkert felé, mint K-Ny-i regionális tengely), a Szarvasi út (M44 irányába), valamint a Mezőkovácsháza – Battonya (Arad) felé vezető nyomvonal. Ezek mielőbbi megvalósulása kulcskérdés a térség jövője szempontjából. Az M47 nyomvonalat a településszerkezeti tervben a megyei területszerkezeti tervnek megfelelően kell szerepeltetni.

Közlekedési koncepció fontossága

A város területén belüli hálózatok (közút, közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpáros forgalom, parkolás) egységes, összehangolt fejlesztésének megalapozására SUMP (Fenntartható Városi Mobilitási Terv) és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítendő. Az alábbiakban körvonalazott belső rendszeralakítási célok indikatív jellegűek, a szakági terv fogja a fejlesztések tartalmát és ütemezését pontosítani.

Vasúti közlekedés

Kevés olyan település van az országban, ahonnan 5 irányba vezet vasútvonal, Orosházáról fővonalon Szegedre és Békéscsabára (135-ös vonal), mellékvonalon Szentesre (147-es vonal), Mezőtúrra (Szarvason keresztül, 125-ös vonal) és Battonyára (Mezőkovácsházán át, 125-ös vonal) lehet eljutni. A fővonal kivételével (amely villamosítás előtt áll) elégtelenek az utazás és áruszállítás feltételei: vagy a pályaszerkezet rossz minőségű, vagy a vonatsűrűség hiányos. A városrészeket

széttagolják a vasúti pályák. A kapcsolatok javítása céljából vasúti aluljárón kell a Szegedi útig (474) továbbvezetni a Gyopárost a 47-es főúttal összekötő 4447-es utat. Gyalogos-kerékpáros aluljáró szükséges a városközpont és a Szőlő városrész biztonságos összeköttetésére (kb. 5400 lakos!) a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca folytatásában, a készülő SUMP függvényében. Vasúti átjárást kell kialakítani a Szőlő körút K-i meghosszabbításának nyomvonalán (Szarvasi vasút és üveggyári iparvasút keresztezése). Elővárosi jellegű közlekedés fejleszthető ki Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – üveggyári megálló között.

Légi közlekedés

Orosháza önkormányzat tulajdonában van a jelenleg működésen kívüli gyepes repülőtér. A középtávú tervezési időszakban érdemes megvizsgálni az újbóli üzembe helyezésre vonatkozó esetleges igényeket és a megvalósíthatóság feltételeit. Elvben elég nagy (2500 m-nél hosszabb) a rendelkezésre álló terület középméretű gépek fogadására.

Belső közlekedési rendszerek

A helyi közlekedési rendszerek tekintetében a városrészek közötti átközlekedés javítása a cél. A már említett országos úthálózati elemeken túl az összekapcsoló és tehermentesítő jellegű déli elkerülőút megvalósítása nagy fontosságú, mind az átmenő forgalom elvezetésében (az Ipari Park és Orosháza járás D-i része – 47-es főút hódmezővásárhelyi irány viszonylatban), mind a helyi munkába járás (Nyugati városrészből az Ipari Park felé) és teherforgalom tekintetében. Már rövidtávon meg kell oldani a nyomvonal helybiztosítását és a tervek elkészítését. Hasonló feladatok jelentkeznek a Szőlő városrész – Gyopáros átközlekedés megvalósítása ügyében (47-es út meglévő, de használaton kívüli csomópontjának felhasználásával). A Tátra utcai szakasz meg is épülhet a stratégia időtávlatában annak érdekében, hogy a Szent István út tehermentesítődjön. Ugyancsak célszerű megtervezni, de akár középtávon meg is valósítani a Szőlő körút K-i folytatását („egérút") a 474-es útig (Békéscsabai út), amely az előbb említett Gyopárosi átkötéssel együtt igazi körúttá teszi a Szőlő körutat. A szerkezeti tervben előirányzott Szarvasi úti vasúti felüljáró megvalósítása kérdéses, a településszerkezeti terv készítése során a szakági javaslatok alapján kell dönteni megtartásáról, vagy elvetéséről.

A város gyűjtőúthálózatát ésszerűsíteni szükséges a készülő Településrendezési eszközökben: a valós igények és hálózati szerepkör alapján jól járható gyűrűs és sugaras rendszert kell teremteni, a csomópontok szükség szerinti fejlesztésével. A Belváros városrész távlatban csak célforgalomra tervezendő a nagy laksűrűség és az intézmények központi elhelyezkedése miatt. Az előirányzott intézkedések és projektek indikatív módon már jelzik a beavatkozási helyszíneket és tartalmat, a már említett SUMP és a szakági részletesebb tervezés azonban pontosabbá teheti vagy korrigálhatja ezeket az elképzeléseket.

Kerékpárúton jól elérhetővé kell tenni minden városrészt, figyelembe véve a munkahelyi intézményi és szabadidős útirányokat és becsült forgalmakat. A hálózatot önálló kerékpárutak, kerékpársávok és kis forgalmú utcák, valamint kerékpárparkolók-megőrzők összefüggő rendszere alkotja majd a készülő Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv alapján.

Ipari Park komplex infrastruktúra-fejlesztése

Az Ipari Park szabad területeinek fogadókészsége növelhető a betelepülők számára a közmű infrastruktúrák kiteljesítésével (villamos-energia kábelesítés, csapadékvíz-elvezetés) és a közúti elérhetőség javításával (Déli elkerülőút kiépítése). Célszerűnek látszik a szolgáltatások körének bővítése (pl. hídmérleg, parkolók) és a mély fekvésű beépítetlen területrész feltöltése a fogadókészség javítása érdekében.

Városi közműfejlesztések

A közművek fejlesztése a közlekedésfejlesztéssel párhuzamosan tervezendő és valósítandó meg a költséghatékonyságot szem előtt tartva (összehangolt tervezés és kivitelezés). Orosháza közművei részben megújultak az elmúlt években, ezért az ivóvíz-ellátás terén kevés (de folyamatos, főleg vezetékfelújítási) teendő merül fel, a szennyvíz-hálózat is nagyrészt rendezett (a Nyugati városrész egyes területeinek kivételével), a csapadékvíz-elhelyezés és – a napjainkban egyre fontosabbá váló – csapadékvíz-visszatartás azonban átfogó intézkedéseket kíván a jövőben. A stratégiai intézkedések és projektek felölelik a legsürgetőbb tennivalókat, de hosszabb távlatban nem nélkülözhető egy komplex csapadékvíz-hálózati koncepció elkészítése, amely pontosabban feltárja a hiányokat és rámutat orvoslásuk lépéseire.

Takarékosabban üzemeltethető városi közvilágításra (LED) szükséges áttérni az áramszolgáltatóval együttműködve.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Orosháza közlekedés-földrajzi helyzetének javítását célzó lobbi-tevékenység folytatása Dél-Békés hasonló problémáinak kiútkeresésével összhangban
- Főúthálózat fejlesztését segítő beruházás-előkészítő lépések (tervezés, területbiztosítás) megvalósítása, állami közútkezelővel együttműködve
- Elővárosi vasút jellegű hivatás- és turisztikai közlekedés-fejlesztés a meglévő vonalak kombinációjával, kerékpáros és gyalogos aluljárók megnyitása a belváros és a Szőlő városrész, valamint a Szegedi út és Gyopáros között
- Repülőtér újra üzembe helyezésének igényfelmérése és megvalósíthatósági tervezése – esetleg magánberuházóval együttműködve
- SUMP és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv elkészítése
- Hiányzó kerékpárút-szakaszok pótlása, érintett közútszakaszok forgalom-csillapítása, külterületi (turisztikai és hivatás-célú) kerékpárút létesítése
- Városrészek közötti kapcsolat kiteljesítése (Déli elkerülőút nyomvonal-előkészítés, Gyopáros – Szőlő városrész összekötése, Gyopáros – Szegedi út összekötése vasúti aluljáróval, Szőlő körút – ipartelep „egérút” kiépítése) – állami közútkezelővel együttműködve
- Belső közlekedési rendszereket kiteljesítő beavatkozások (gyűjtőúthálózat racionalizálása, csomóponti fejlesztése)
- Ipari Parkban szolgáltatás-fejlesztés, közműellátás fejlesztése, bővítési területek előkészítése
- Szennyvízhálózati hiányok kezelése üdülőterületen, lakóövezeti átminősítés (a gyopárosi tavak védelmét figyelembe véve)
- Csapadékvíz-hálózati koncepció elkészítése, legégetőbb beavatkozások megvalósítása
- Városi közvilágítás költségcsökkentő felújítása

T3: Fenntartható, rugalmas oktatás-nevelési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer

Intézmény-rendszer fenntartásának dilemmái

Orosháza méltán büszke fejlett intézményrendszerére, amely a térségközponti szerep biztosítása mellett a helyi társadalom helyzetének egészére kedvező hatást gyakorol és ezáltal a népesség megtartását is segíti. Utóbbi két tényező (az intézményrendszer fejlettsége és a népességmegtartó erő) olyan szoros összefüggésben van, hogy alakulásuk trendje nem választható szét egymástól. Könnyen belátható, hogy az intézményi ellátás alacsony vagy magas színvonala a városi lakóhely gyengébb vagy erősebb vonzerejében is megnyilvánul, ugyanakkor fordított irányban a lakosság számának változása alkalmazkodásra kényszeríti az intézményrendszert. Az alkalmazkodás a lakosságszám csökkenése esetén kétféle módon történhet: fenntartható a viszonylag nagy kapacitás, de akkor az ellátás minősége hiányt szenvedhet, vagy redukálható a kapacitás, ami az ellátóhelyek egy részének bezárásához vezethet – a lakosság mindkét esetet kudarcként ítéli meg. Orosháza népessége csökkenő, ezért szembe kell nézni az intézményrendszer fenntarthatóságának kérdésével. Kézenfekvő lehetőség, hogy a város – amint az a közoktatási rendszerrel történt – másnak adja át a feladatot, azonban egyrészt vannak kötelező, át nem adható feladatok, másrészt ma hazánkban egy civil alapú intézmény legtöbbször nem képes finanszírozni magát. A város állhatatos erőfeszítése az intézményi ellátás szintjének és kapacitásának fenntartására továbbra is szükséges tehát, a költségek csökkentése viszont elkerülhetetlen. Megtakarítást lehet elérni az épületek energia-hatékonyságot növelő felújításával, az energia olcsóbb forrásainak feltárásával és a munkaerő hatékonyságának segítésével, például a célzott továbbképzések, módszertani frissülés és az informatika térnyerése révén. Nagyon sok múlik a kisköltségű, gesztusértékű, közérzetet javító intézkedéseken, az odafigyelésen, a helyes kommunikáción. Különösen a fiatalokkal való kapcsolatépítés terén szükséges a helyes attitűd kialakítása.

Rugalmas alkalmazkodás az igényekhez

Az egészségügyi, köznevelési, közművelődési és szociális intézményeknek az igényekre rugalmasan reagálva kell működnie, ezért eszközfejlesztésre, bútorozásra és informatikai hálózatépítésre is szükségük lehet. Az elavult épületek felújítása összekapcsolandó a szükség szerinti akadálymentesítéssel, közmű- és energetikai korszerűsítéssel. Az ellátás helye tekintetében elvként fogalmazható meg, hogy a férőhelyszám elkerülhetetlen csökkentése esetén az ellátás kisebb, de korszerűbb és jobban felszerelt épületben folytatódjon. Az önkormányzati intézményépületek kezelésében előre érdemes a lehetőségeket áttekinteni és többféle forgatókönyvet kidolgozni az esetleges költözésekre. Előnyben kell részesíteni az összekapcsolt, többfunkciós ellátási bázisok kialakulását. Keresni kell a civil szférával, egyházakkal, társintézményekkel, nonprofit-szervezetekkel való együttműködés lehetőségeit kölcsönös előnyök elérése érdekében.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városi informatikai hálózat - Intranet (intézmények közötti kapcsolat) kiépítése, Intézmények és Polgármesteri Hivatal informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark) állami szélessávú ellátásra építve
- Óvodák informatikai-, bútorzat- és eszközfejlesztése, avult épületek felújítása, energetikai-, közmű- és világítási korszerűsítése

- Polgármesteri Hivatal teljes felújítása, akadálymentesítése, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása (energetika, kiszolgáló helyiségek), új kiszolgáló helyiségek létesítése
- Református iskola felújítása (pince, konyha, homlokzat, tető), városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása, tornacsarnok építése
- Vörösmarty iskola energetikai felújítása, fűtési rendszer átalakítása, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Rákóczitelepi iskola komplett felújítása (fűtés, vizesblokk, energetika, udvar)
- Wesley iskola felújítása
- Platán idősek otthona felújítása, bővítése, átalakítása
- Idősek napközi otthonainak felújítása
- Diákélelmezési 3000 adagos konyha felújítása
- Funkciót váltott önkormányzati épületek felújítása, utcabútorozás
- Egészségügyi intézmények (háziorvosi rendelők) felújítása
- Kórház közeli parkolók létesítése

T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek

Az előző tematikus cél gondolatkörének folytatásaként fogalmazható meg a város kulturális és sportlehetőségeinek megtartása és fejlesztése iránti elköteleződés. A város népességmegtartó ereje és a lakosság életminősége, érzelmi kötődése nagyban függ attól, hogy milyen minőségűek, mennyire széles körűek a felkínált lehetőségek.

Sport – a siker forrása

Orosházát akár a „Sport városa” címmel is illetni lehet sportegyesületeinek sikerei és népszerűsége miatt, különösen a tradicionális kézilabdában és birkózásban, de egyre több más sportágban is (asztalitenisz, karate, judo, búvárúszás, kajak-kenu, lovaglás, erőemelés, stb.). A sportolás fejleszti az egészséget, az önismeretet („erre vagyok képes”), kikapcsol, kielégíti az igazságérzetet („több munka = jobb eredmény”), közösséget kovácsol, áttöri a társadalmi különbségeket. Az általa szőtt kapcsolati háló az élet számos más területére kiterjedhet. A város csapatáért szurkolók összetartozás-élménye tartóssá válhat, a lokálpatriotizmus erősödhet.

A sportolás helyszínei

Az egyesületi és magántulajdonú edzőtermek mellett többnyire az iskolai sportcsarnokok és tornatermek szolgálnak az edzések és sportrendezvények helyszínéül. A mindennapos testnevelés órák bevezetése óta ezek leterheltsége megnőtt, kapacitásuk szűkké vált. Az iskolai testnevelés-órák változatossága és a gyermekek úszástudásának megszerzése érdekében városi sportkomplexum, sportági csarnokok és tanuszoda építése szükséges olyan helyszíneken, amelyek jól megközelíthetők, közel vannak az iskolákhoz és már meglévő sportlétesítményekhez csatlakozóan alacsony költségű, folyamatos működtetést tesznek lehetővé (az Eötvös sportiskola udvara, gyopárosi volt laktanya területe és egyéb alulhasznált, vagy üres belterületi földrészletek egyaránt elképzelhető lokalizációk).

Az iskolai tornacsarnok-program keretében az igények és adottságok szerint új csarnokok épülhetnek, vagy kiürült épület átalakításával jöhet létre tornaterem, a leromlott állapotú csarnokok pedig felújításra, bővítésre vagy korszerűsítésre kerülhetnek.

A szabadtéri sportot támogató program keretében megújulhat a Szőlő városrészben lévő Mátrai stadion és bővülhet a közelében lévő extrém park, felújításra kerülhetnek a Belváros Ny-i részén lévő teniszpályák és a Czina iskola melletti futballpálya. Gyopároson az idegenforgalmat is kiszolgálva bővülhet a kalandpark és kiegészülhet elektromos gokart-pályával, valamint canopy-pályával. Szabadtéri fittness-park szolgálhatja a különböző korosztályokat Gyopároson és a városközpontban (közkertekben).

A Bogárzói lóversenypálya (belterület D-i határán) az ország legjobb pályái közé tartozik. Díjugrató-, ügető- és galoppversenyeknek, gazdatalálkozóknak és egyéb rendezvényeknek ad otthont. A pálya felújításával, az épületállomány fejlesztésével és az infrastruktúra korszerűsítésével rangosabb eseményeket fogadhatna be és eredményesebbé válhatna Orosháza és a térség lovassportja.

Kulturális élet

A kulturális lehetőségek a városlakók és a turisták élményszerzését egyaránt szolgálják. A városi közösségi és kulturális terek és szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a kedvező helyi gazdasági környezet kialakításához is. Középtávú célként fogalmazható meg az ifjúságot, a családokat, közösségeket megmozgató rendezvények, a szórakoztató, pihentető és kikapcsolódást nyújtó rendszeres alkalmak (találkozók, táborok) támogatása a közösségi terek és infrastruktúra biztosításával, rendezvények szervezésével és népszerűsítésével. A kultúra „eladása” a városmarketinggel is összefonódik, hiszen annak vezérfonala a „fókuszáltság, a márka és az élmény” gondolatköre (forrás: „Orosháza marketing stratégia és pozicionálás 2008”), az „élmény”-tényező pedig, – amely talán épp a leghathatósabb – az élénk, friss, ugyanakkor kellő mélységű kulturális élettől kap megerősítést.

Az intézmények és a szabadtéri rendezvények zöme a városközponthoz és Gyopároshoz kötődik. A kulturális élet alapjául a Petőfi Művelődési Központ szolgál, amely a Justh Zsigmond Városi Könyvtárnak is otthont ad. Az épület belső felújításra vár, technikailag és felszereléseit tekintve is avult, jelen állapotában nem tudja ellátni szerteágazó feladatait és főleg nem képes előre lépni a kulturális skála fiatalok felé való szélesítésében, holott ez a középtávú prioritása a kultúra-fejlesztésnek. Általában elvárható az intézménytől, hogy adjon teret az irodalmi kísérleteknek, legyen műhelye, tárlata, vására a lakosok képzőművészeti alkotásainak. Szülessen meg a „falak nélküli könyvtár” (online katalógus, számítógépes kölcsönzés).

A Városi Képtár belső felújítása időszerű, amelynek aktualitást ad a nagy értéket képviselő, a város jelenkori tradícióihoz kötődő, ma már önkormányzati tulajdonú üvegipari gyűjtemény (korábban Báthory Júlia Üveggyűjtemény) elhelyezése.

A Nagy Gyula Területi Múzeum nem csupán állandó és időszaki kiállítás színhelye és a város múltjának kutatóhelye, hanem maga az épület is a múlt egy darabja. Az értékmegőrzés érdekében az épület felújítási feladatait középtávon be kell ütemezni. A közeli műemléki Magtár is bevonható a múzeumok és kiállítóhelyek körébe. Ugyancsak saját múltját mutatja be a Darvas József Emlékház, a Kútmúzeum és a Padlásmúzeum. Hasonló elvet követve további értékek és látványosságok nyerhetnek bemutatást, a civil társadalom kezdeményezései támogatandók (pl. Orosházi Festők Műterme, Gellértegyháza Szabadidőpark, egyesületi rendezvények). A látványosságokat és

rendezvényeket egybehangolt, áttekinthető és folyamatosan aktualizált reklámmal kell támogatni.

A kisebb-nagyobb városi és civil rendezvények kavalkádja szinten tartja a lakosság és az ide érkező vendégek érdeklődését. A megszokott és bevált helyszíneken kívül olyan újabbak is bevonhatók a rendezvényszervezésbe, amelyek egyidejűleg népszerűsítik a hely vagy a városrész értékeit – fedezzük fel a rejtett értékeket Orosháza minden szegletében, beleértve a külterületet is. Rá lehet irányítani a figyelmet a méltatlanul elhanyagolt magántulajdonú műemlékekre: a Gémes-palotára a város szívében és a Geist Gáspár vadászkastélyra Kiscsákón. A közvélemény nyomása segíthet megmenteni az országos jelentőségű értékeket, amelyeknek a sorsa pillanatnyilag a magántulajdonosok kezében van.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városi Sportkomplexum, sportági csarnokok és tanuszoda építése
- Iskolai tornacsarnok program: tornatermek, tornacsarnokok pótlása, korszerűsítése
- Szabadtéri sportot támogató program: sportpályák, extrém park bővítése, műfüves pálya, wake-board, elektromos gokart- és canopy-pálya létesítése, Bogárzói lóversenypálya fejlesztése
- Petőfi Művelődési Központ épületének belső korszerűsítése, újabb funkciók kialakítása
- Justh Zsigmond Városi Könyvtár belső felújítása
- Régi könyvtár épületében (Dózsa György utca 7.) új közösségi funkció (pl. mozi) kialakítása
- Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása
- Műemléki Magtár épületének felújítása
- Orosházi Festők Műtermének felújítása
- Hagyományos rendezvények rendszeres megtartása, új helyszínek és témák bevonása a Jövő Építők TDM közreműködésével
- Civil rendezvényszervezés támogatása, közös marketingje

T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás

Igényes környezet – igényes társadalom

Az épített környezet és a közkertek-közparkok értékrendet közvetítenek, ezért képesek hathatósan befolyásolni a változások előjelét. Középtávon elérendő cél a központi funkciók bővítése a korábbi projekt-terület környékén és a visszahúzó jelenségek ellen ható beruházások megvalósítása, hogy az eddigi jótékony beavatkozások kiegészüljenek, s ne kerüljenek veszélybe az elért eredmények.

Orosháza nagy lépést tett a városias környezet kialakítása terén a városközpont utóbbi években lezajlott közterületi és építészeti fejlesztésével. A főtér kertépítészeti attrakciója az építészeti térfalak megújulása – a megfogalmazott kritikákkal együtt is – hozzájárult a városközpont miliőjének pozitív irányú áthangolásához. Folytatni érdemes

a jó gyakorlatot elsősorban a gyermekek és az ifjú korosztály által leginkább használt közterületi pihenő- és játszóterek, találkozóhelyek megújításával. A lakótelepek közkertjeinek fejlesztésével a szabadtéri wellness-lehetőségek bővíthetők, melyek az általános iskolai kötelező testnevelés-órák céljait is szolgálhatnák. A szabadtéri mozgáskultúra irányába tett gesztus lehetne egy teljesen járműmozgásoktól mentes gumi futópálya kialakítása az Ady Endre és Deák Ferenc utca közötti tömb körül.

A városi zöldfelületek mennyisége és minősége is fejlesztendő. Az egy főre eső zöldfelület mindössze 16,6 m^2, míg a megye járásközpontjainak ellátottsága átlagosan 28 m^2/fő körüli. Rávilágított a zöldfelületi vizsgálat az intézménykertek rekonstrukciójának szükségességére is, egyebek között a legnagyobbak: a Kórház és a temetők kertjeinek felújítását szorgalmazva. Kedvező adottsága Orosházának a Gyopárosi parkerdő tekintélyes területe és kedvező fekvése, de itt is felújítási feladatok jelentkeznek. A magángyűjteményből létrejött Rágyánszki-Arborétum rendbetételét és látogathatóságát egyeztetni szükséges a tulajdonossal. A Szőlő városrészben lévő Mikolay kertben is akadnak tennivalók. A sűrűn lakott belváros sétahelyeként szolgálhat a Fürdő utcai volt tómeder helyén (Belváros körüli gyűrű városrészben) létrehozható új közpark.

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, belvízvédekezés

A klímaváltozással összefüggésben és településesztétikai szempontból egyaránt jelentős hozadéka van a zöldfelületek fejlesztésének, melyeket minél előbb ütemezetten meg kell kezdeni. A központi dísztér intenzív fenntartású zöldterülete megvalósult, azonban a lakóhelyekhez kapcsolódó (különösen a lakótelepeken lévő) zöld-foltok, zöldsávok rendezésével és fasorok kiültetésével válik csak egésszé a jóléti zöldfelületi rendszer. A zöldfelületekben megbújó közterek megfelelő „bebútorozás” (padok, ivókutak, műalkotások, díszvilágítás) és burkolatrendezés, valamint fedett-nyitott, árnyékadó védőtetők elhelyezése révén a lakóközösség szabadtéri találkozási helyeivé válhatnak. A szélsőségesebbé vált csapadék-viszonyok miatt nő a belvízveszély, amit tetéznek az elvezető-hálózat hiányosságai. Átfogó rendezés nélkül fokozódó belvízkárokra lehet számítani.

Megújuló energia-források

A város összes tematikus célkitűzésében érvényesülést érdemlő, azaz horizontálisan kezelendő a megújuló energia-felhasználás részarányának növelése és a racionálisabb energia-felhasználás, amely globálisan és az európai uniós gondolkodásban is hangsúlyozott elvárás. Áthatja a gazdaságfejlesztést, megnyilvánul a környezetbarát közösségi közlekedési rendszerekben és az épített környezet alakításában, valamint az energia-szektorban. Indikátora az élővilág sokféleségének fenntartása (biodiverzitás), a széndioxid kibocsátás csökkenése, a környezet zaj-, levegő- és hulladékterhelésének mérséklődése és a természeti erőforrások (víz, föld, ásványkincsek) takarékos felhasználása.

SEAP

Célszerű elkészíttetni a Fenntartható Energia Akcióprogramot (SEAP), amely felméri a város jelenlegi energetikai helyzetét, az energiafogyasztás szerkezetét, ismerteti a megvalósításhoz szükséges intézkedéseket, erőforrásokat, valamint a várható eredményeket, hatásokat.

A város léptékében kézenfekvő célkitűzés a megújuló energiaforrásokban – elsősorban a jelentős mértékű napsugárzásban és a geotermiában – rejlő potenciál kiaknázása. Előnyt élveznek a rendszerszerű energia-felhasználási módok, melyek az egymást kiegészítő igényeket célszerű időbeni és térbeli elrendezéssel szolgálják ki – ez főleg a geotermikus programok esetében elvárás. Orosháza intézményei nagyrészt a városközpontban koncentrálódnak, szomszédságukban pedig panelházak is találhatók,

ezért sikeres lehet az időben eltolt fogyasztási igényekre alapozott geotermikus rendszer felépítése, amely újabb termálkutak lemélyítését feltételezik a belterületen. A napelemek könnyebben lekövetik az energiaigény jelentkezési helyét, ezért rugalmasabb megoldást nyújtanak kisebb léptékű ellátásban. Önkormányzati épületek és intézmények energia-hatékonyságának javítása ezen elvek mentén valósulhat meg.

Fel kell tárni a Gyopárosi fürdő mellé telepítendő napelempark megvalósíthatóságának feltételeit az energiafelhasználás racionalizálása céljából. Biogáz energia felhasználást kell szorgalmazni a mezőgazdaságban.

Az energiafelhasználás csökkentése általános elvként követendő. Az intézményeket érintő felújítási munkálatok során lehetőleg minden esetben történjen meg a hőszigetelés és nyílászáró-csere, valamint a fűtési hálózat korszerűsítése.

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklíma kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- „Zöld-város" akcióterv keretében közkertek és közterek létrehozása a városközpontban, önkormányzati épületek felújítása, esetlegesen új funkcióval történő megtöltése, parkolóépítés, környezettudatosságot erősítő akcióprogramok megvalósítása (települési arculatfejlesztés)
- Gumi-futópálya létesítése a Belváros városrészben
- Petőfi Művelődési ház belső felújítása,
- Mikolay kert felújítása
- Gyopárosi parkerdő felújítása
- Közpark kialakítása a Fürdő utcai tó helyén
- Belvárosi geotermikus energia-ellátási program
- Napelemek telepítése a geotermia-rendszeren kívüli intézményekben
- Intézmények energiafelhasználásának csökkentése épületszerkezeti és nyílászáró-korszerűsítéssel
- Napelem-park létesítése a Gyopárosi fürdő területén, parkoló-funkcióval
- Komplex csapadékvíz-hálózati rendezés megvalósítása

T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség

Társadalmi attitűd

A tematikus cél alapvetően társadalom-fejlesztési tartalmakat foglal magában. Az összes eddig felsorolt ágazati jellegű célkitűzés csak a kereteket biztosítja a fejlődéshez, azonban az emberek fejlődés iránti igénye és a folyamatokban való részvétel szándéka nélkül az elérhető eredmények alacsony szinten maradnak. Feladatként jelentkezik tehát a helyi társadalom egészséges attitűdjének kifejlesztése: a tanulási és képzési hajlandóság javítása, az egymásra figyelő, egymást segítő közösségi szemlélet kialakítása, a lokálpatriotizmus ápolása.

Fejlett humán erőforrás	A T1 cél (fejlődő gazdaság, nagyobb vállalkozókészség) megvalósításának társadalmi feltételét a humán erőforrás fejlettsége jelenti. A munkára való készség, alkalmasság, felkészültség, a megfelelő, egyénre szabott feladat megtalálása csak részben múlik a közoktatási rendszer működésén. Szükség van önismeretre, amely tréningeken, megmérettetések révén, pályaorientációs felmérésekkel és egyéb módszerekkel fejleszthető – e formákat és alkalmakat a civil szervezetekkel karöltve a város elősegítheti. A lehetőségek ismerete is szükséges, hogy a választás (pl. képzés, továbbtanulás, munkahely) megalapozott lehessen: alkalmat kell teremteni arra, hogy találkozhassanak a szakmák mesterei és a végzős tanulók, a diákok és a neves orosháziak (szakemberek, tudósok, művészek, vállalkozók), a helyi munkáltatók és a munkavállalás előtt állók, a helyi vállalkozások és a szakképző iskolák képviselői. Sikeres kortárs orosháziak életútját, küzdelmeit és üzenetét közölni lehet a városi újságokban, hiteles kitekintést adva a hazai és a nemzetközi viszonyokra és ambíciókat ébresztve a fiatalokban.
Közlekedési kultúra	A T2 cél érdekében (közlekedés fejlődése) a kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, akciók szervezhetők (a már bevált „kritikus tömeg” mozgalom, köztéri légnyomás-mérő és beállító eszközök kihelyezése, kerékpár-közlekedési szűk keresztmetszetek közvélemény-kutatása, orosházi kerékpárosok közösségi oldala). Városon belüli „telekocsi” jellegű mozgalom elindítása segíthető az információk becsatornázásával (kereslet-kínálat találkoztatása).
Kooperatív és innovatív intézmény-működés	A fenntartható intézményrendszer (T3) célkitűzés társadalmi oldalról való támogatása az ellátásért felelős vezetők közötti rendszeres eszmecsere fenntartásával, a kapacitáshiányok és -többletek feltárásával, valamint a lakosság és az intézmények közötti párbeszéd moderálásával valósítható meg. Keresni kell a jó példákat egy-egy felmerült probléma kezelésének módjára vonatkozóan a testvértelepülések, a hazai és az uniós középvárosok körében, felhasználva az „Urbact” pályázat kereteit is. Ugyanebben a körben társintézményeket lehet felkutatni a kölcsönös tudásmegosztás céljából. Az ellátási gondok és dilemmák őszinte feltárása révén a lakosság bizalmára és segítőkészségére lehet építeni a megoldást.
Nyílt közélet	A nyíltság a közélet alapállása legyen: a tárgyilagos kérdésfelvetés és válaszadás segít elkerülni a városi közösség érdekeit nem szolgáló, kisiklott, morálromboló vitázást. Az önkritika áldásos hatásától nem érdemes megfosztaniuk magukat a megszólalóknak.
Érdeklődő társadalom	Az egyéni képességek kibontakoztatását (T4) a legjobban az IKT-n (Info-Kommunikációs Technológián) keresztül lehet támogatni „soft”-oldalról. Legyen továbbra is – és egyre inkább – helyi sajtója a helyi jó gondolatoknak, közösségi kezdeményezéseknek. Kapjon nagyobb teret a szokatlanság – az egyébként közhelyesnek tűnő javaslatok meghökkentő társításai (amelyre akadt számos jó példa a városban) jobban elérik a lakosság ingerküszöbét és nagyobb érdeklődést vívhatnak ki.
Staféta-program	A fiatalok megszólítására gyakran frissülő info-kommunikációs csatornák alkalmasak leginkább. Hatékonyak lehetnek a spontán találkozásokra módot adó, interaktív, az újdonság élményét kínáló kezdeményezések, kihívások, amelyekben a teljesítmény kevésbé, az önkifejezés viszont annál inkább számít. A korosztály számára hiteles és értékes személyiségeket be kell vonni a helyi ifjúság-politikába. 18 éves koráig lehetőleg minden fiatalnak kapjon nyilvánosságot legalább egy cikke, élménybeszámolója, irodalmi, fotó-, video-, zenei-, ének-, vagy bármely művészeti jellegű próbálkozása a városi médiában. Pályázatok, ösztöndíj-rendszer, a diplomások visszatérésének célprogramja segítheti a város fiatalodását és népességének megőrzését.

Helyi értékvédelem

Orosháza méltán büszke lehet építészeti értékeire, elsősorban a műemlékekre, melyek többsége a városmagban található, valamint a helyi értéket képviselő épületekre, melyek javarészt 100-150 éves polgárházak a történeti városrészben (Belváros városrész). Az országos védelmi szabályok és a helyi értékvédelmi rendelet alapján lehetőleg eredeti formájukban kell megőrizni az értékeket. A város történetiségének ezeket az emlékeit művészi tematikus naptárakban is érdemes megörökíteni, hogy értékük tudatosuljon a lakosság körében (értékes homlokzatok, tornyok, kapuk, párkányok, stb.).

Interaktív projekt-építés és megvalósítás

A „Zöldebb" és környezettudatosabb város (T5) célkitűzés megvalósításába minél nagyobb mértékben be kell vonni a lakosságot, a helyszínekhez kapcsolódó városrészi közösségeket, tematikus civil szerveződéseket. A tervezés szakaszában is közös gondolkodásra van szükség, hogy a lakosok a saját ötleteiket valósítsák meg, legyen közük a fejlesztésekhez, ne távolról és kívülről, hanem belülről lássák a folyamatot.

Civilek, nemzetiségek

A város civil szervezeteinek nagy szerepük van abban, hogy a sajátos jellemzőkkel rendelkező csoportok érdekeit megjelenítsék és érvényesítsék. Orosházán nemzetiségek is élnek (pl.: román, német, roma nemzetiség), akik szintén egyedi vonást visznek a város társadalmába. Jogos elvárás, hogy a város támogassa ezeket a szervezeteket, csoportosulásokat, cserébe az igyekezetükért, hogy az alapító okirataikban lefektetett vállalásaikat teljesítsék.

Azon kell munkálkodni, hogy a hátrányos helyzetűek elkülönülése megszűnjön. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen élő alacsony státuszú lakosság száma 1.468 fő. Az aktív korú lakosságon belüli arányuk 8,5%, igen magas. A tematikus cél elérése érdekében (esélyegyenlőség) a leszakadó társadalmi csoportok támogatása szükségszerű.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Humán erőforrás fejlesztése tréningeken, megmérettetések révén, pályaorientációs felmérésekkel és egyéb módszerekkel
- Párbeszédek moderálása a továbbtanulók, a munkába lépés előtt állók és a munkáltatók, vállalkozók, példaadók között
- Kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, kisköltségű támogatások
- Intézmény-ellátási probléma- és tudásmegosztás
- IKT és helyi sajtó a közösségek, az ifjúság hangjainak és tehetségének szolgálatában
- Pályázatok, ösztöndíj-rendszer és visszatérő diplomások célprogramja a város fiatalodása céljából
- Interaktív projektépítés és projektmegvalósítás gyakorlatának kidolgozása a köztéri beavatkozásokhoz
- Értékvédelmet ösztönző művészi naptárak elkészítése a város építészetének kincseiről
- Civil-program: sajátos és egyedi csoportérdekek támogatása a nyitottabb társadalom érdekében, tevékenységek összehangolása
- Komplex szociális városrehabilitációs program a társadalmi leszakadás és elkülönülés megszüntetésére

3.2.2 Városrészi szintű területi célok

A városrészek területi céljai a helyzetfeltárás és helyzetelemzés alapján kerülnek megfogalmazásra. A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- városfejlesztési erőforrások lehető leghatékonyabb területi elrendezésével a város jövőképének minél nagyobb lépéssel való megközelítése
- városrész hátrányainak enyhítése elsősorban a városi szintű átfogó célok megvalósítását is akadályozó szakterületeken
- városrész erősségeinek felhasználása a város tematikus céljainak elérése érdekében

A városrészek eltérő adottságainak, karakterisztikájának erősítése és ezek tudatosítása a lakosság körében rávilágíthat a lakhely célzott megválasztásának lehetőségére. A saját igényeknek legjobban megfelelő, szabadon megválasztott lakhely a városrészhez való kötődést, a helyi társadalomba való sikeresebb beilleszkedést eredményezheti.

Városrészi célok

- **V1 Belváros:** Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás
- **V2 Belváros körüli gyűrű:** Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása
- **V3 Szőlő városrész:** Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés
- **V4 Nyugati városrész:** Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása
- **V5 Külterület (Kiscsákóval):** Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása

V1 Belváros: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás

A **Belváros** városrész **Orosháza történelmi városmagja**, amely igazgatási, közművelődési, kulturális és humán szolgáltatási szempontból a település meghatározó területe, egyben az oktatási intézmények javarésze is itt található. Történeti és építészeti értékeket hordozó épületek emelik a városrész rangját. Az 1960-as és 70-es években iparosított technológiával megvalósított lakótelepi beépítés szintén a városrészbe integrálódott be, ennek következtében a város lakosságának csaknem negyede a Belváros viszonylag szűk területen él. Az elmúlt időszakban megvalósult városközponti fejlesztés megteremtette a város emblematikus főterét, melynek kisugárzó hatása érzékelhetően növelte az egész városrész imázsát. Kedvező eredményt hozott a városközponti szociális rehabilitációs beavatkozás is a már említett belvárosi lakótelepen: a bérlakás-felújítások, a közterület-rendezés, a játszóház (Diáktanya) építése és a társadalmi célú kiegészítő projektek javították a leszakadással fenyegető állapotokat és élhetőbbé tették a területet.

A következő időszak célja a közterületi fejlesztések kiteljesítése, a zöldfelületek gazdagítása és az igazgatási, kulturális, oktatási intézmények, közösségi létesítmények (pl. volt Zsinagóga) megújítása. A közlekedés racionalizálása érdekében javítani szükséges a városrész kerékpárral való átjárhatóságát a fő irányokban. A vasútállomás és az autóbuszpályaudvar egyaránt a városrész É-i peremén épült ki, a városközponttal való szorosabb összeköttetésük megteremtése az idegenforgalom és a hivatás-forgalom (munkába járás) szempontjából egyaránt szükséges. A megoldás a közösségi közlekedés sűrítése vagy új formájának bevezetése lehet.

A településszerkezeti tervben szereplő közúti átnyitás a Kölcsey és a Pacsirta utca között parkolóutcaként valósítandó meg: E mellett zöldfelület is fejleszthető és forgalom keresztezésétől mentes gumiszőnyeges futókör hozható létre az Ady Endre utca – Deák Ferenc utca közötti telektömb körül.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V1.1. Városközpont komplex fejlesztése (közterületi-zöldfelületi rendezés folytatása, intézmények, középületek felújítása, fenntartható energetikai korszerűsítése, akadálymentesítése, közösségépítő és vendégváró rendezvények létrehívása, önkormányzati bérlakások felújítása)
- V1.2 Közlekedésfejlesztés (kerékpárforgalom levezetése, forgalom-csillapítás, kerékpártárolók létesítése, parkolási helyzet javítása, gumiszőnyeges futókör létrehozása, közösségi közlekedés javítása a Kossuth Lajos utcán, hiányzó útburkolatok pótlása)
- V1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója
- V1.4 Városi geotermikus közműellátás a központ önkormányzati intézményeiben
- V1.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)
- V1.6 Térfigyelő rendszer bővítése

V2 Belváros körüli gyűrű: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása

A **Belváros körüli gyűrű** sokrétű használat alatt áll: a polgárházak rendezett telektömbjein kívül a Kórházat és a város gazdasági erejét biztosító iparterületeket is – szinte kivétel nélkül – magában foglalja. A déli oldalon lévő ipari terület Ipari Park státuszú, egy része (kb. 10 hektár) még nem települt be. A városrész fontos szerepet játszik a város belső közlekedésében, mivel – ahogy neve is mutatja – gyűrűt képez a belváros körül, amelyből sugárirányú utak lépnek ki.

Távlatban mentesíteni kell majd a városközpontot az átmenő forgalomtól, ezért már középtávon is törekedni kell arra, hogy a forgalom-áteresztő képességet a belvárost átszelő irányok helyett a vele érintőleges nyomvonalakon, gyűrű jelleggel javítsuk. Összhangban van ezzel az elvvel a közösségi közlekedés városi állomásainak (buszpályaudvar, vasútállomás) a városrészben (annak északi határán) való elhelyezkedése is. A gyűrű mentén lévő barnamezős és alulhasznált területeken célszerű elhelyezni azokat a nagy forgalmú új létesítményeket a jövőben, melyek a Belvárosban megoldhatatlan közlekedési-környezeti konfliktust eredményeznének.

A rendszerelvű közlekedés igényeinek és megoldásainak föltérképezéséhez középtávon szükség van egy „Fenntartható Városi Mobilitási Terv” (SUMP) elkészítésére, amely a közúti és vasúti hálózatokat ésszerűsíti és e mellett a városi kerékpáros hálózat fejlesztésére is javaslatot ad. Az önálló kerékpárút helyett sok helyen célravezetőbb például kerékpársávban gondolkodni, vagy kisforgalmú utcákat a rendszerbe iktatni. A városrész kerékpárút-hálózata K-i irányban bővítést is igényel. Orosháza kerékpáros város, a lakosság kedveli ezt a közlekedési formát, olcsó megoldás, nem túl nagyok a távolságok és a Belvárosban, ahol a parkolás egyre nehezebb, két keréken lehet legjobban célba érni.

A városrészben találhatók az iparterületek: az ÉK-i részen az üveg- és a gépipar üzemei, délen pedig az újabb telepítésű Ipari Park. Az Orosházán naponta munkába igyekvő 12-13 ezer ember mobilitása fontos gazdasági tényező: a helyzetfeltárás kimutatta, hogy általában aránytalanul sok időt követel a dolgozóktól a munkahely és lakóhely közötti közlekedés. Nagy részük számára a saját gépjármű használata nem jelent alternatívát annak tetemes költsége, vagy a jármű hiánya miatt. A már említett SUMP rámutathat – egyebek között – a meglévő vasútvonalak elővárosi szakaszainak sűrített menetrendű célhasználatára, például Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-Üveggyári megállóhely között.

Hiány mutatkozik a városrészt É-ról lezáró vasútvonal gyalogos és kerékpáros átjárhatóságában, a Szőlő városrész megfelelő elérhetőségében. Már középtávon elő kell készíteni és – megfelelő források esetén – el is kezdeni egy aluljáró megvalósítását a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca meghosszabbításában. A helyszínt illetően a SUMP javaslatára kell támaszkodni.

A „Belváros körüli gyűrű” Ny-i részén az antiszegregációs vizsgálat veszélyeztetett területeket és szegregátumot azonosított. A városrészi feladatok közé tartozik e területek fejlettségbeli különbségeinek csökkentése, az ott élők helyzetének javítása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V2.1. Ipari Park komplex fejlesztése (közlekedési és közmű infrastruktúra kiteljesítése)
- V2.2 Városi geotermikus közműellátás a nagyobb energia-felhasználású intézményekben
- V2.3 Komplex szociális városfejlesztési beavatkozások
- V2.4 Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i, É-i és D-i irányban
- V2.5 Kórház körüli utcákban parkoló-építés
- V2.6 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)
- V2.7 Térfigyelő rendszer bővítése
- V2.8 Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése
- V2.9 Sport- és kulturális létesítmények gyarapítása (sportcsarnok, küzdőcsarnok, tanuszoda), állapotjavítása (teniszpályák, helyi festők műtermének felújítása)

V3 Szőlő városrész: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés

A **Szőlő városrész** legjellemzőbb használati módja a lakófunkció: néhány többlakásos ház kivételével (üveggyárnál) családi házas utcák alkotják. Fontos megőrizni a nyugalmat és a közösségi összetartozást erősítő hagyományos találkozási formákat, rendezvényeket, melyek a Czina Iskola és sportpálya területéhez kapcsolhatók. A kis alközpontot alkalmasabbá kell tenni a pihenés, a játék és a rendezvények céljára. A Mátrai Stadion és a Mikolay kert a Kossuth Lajos – Szent István utcai vasúti átkelő megszűnésével elveszítette városi közösségi szerepét: meglévő adottságaik alapján, tervszerű fejlesztésüket követően ismét a város zöld- és szabadtéri sportterületeit gyarapíthatják.

Szőlő városrészt a város központi részétől a vasútvonal elválasztja, Gyopárostól pedig a 47-es elkerülő út vágja el. A vasúton csak egyetlen teljes értékű átjárás biztosított (Iglói út), amelynek átmenő teherforgalma (a 47-es főút felé) megterheli a Tátra és a Szent István utca lakóingatlanjait. A kapcsolatok javítását és a forgalom jobb eloszlását szolgálná az Iglói utca Ny-i irányú átkötése a 47-es úthoz (Tátra utca, Harmath utca, a településszerkezeti tervnek megfelelően), majd továbbvezetése a Gyopárosi úthoz. A másik közúti vasúti átjáró a sorompóval ellátott Északi utca – Csizmadia utca gyűjtőútvonal. A vasúti tolatások miatt gyakran lassú az átjutás a Szőlő városrészbe. A pályaudvar belső forgalmának ésszerűsítését kell szorgalmazni a fontos közlekedési irány átjárhatóbbá tétele érdekében. A Belváros V2.4 részcélja egybevág a Szőlő városrész érdekeivel: a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca meghosszabbításában szükség van vasúti kerékpáros-gyalogos aluljáró létesítésére.

A városrész gyűjtőútjáról, a Szőlő körútról „egérút” alakítható ki a Békécsabai út (474 főút) felé a vasúti fővonal keresztezése nélkül, annak É-i oldalán maradva, ezzel a nyomvonal valóban körút jelleget ölthet. A körút továbbvezetése egy lakott ingatlan kivásárlását és a Szarvasi vasútvonalon valamint az üveggyári iparvágányon egy átjáró megnyitását feltételezi. A megvalósításra nagyobb esély van, mint a településszerkezeti tervben jelenleg szereplő vasúti felüljáró megépülésére, főleg ha a fővonal villamosítása miatt megnövekvő űrszelvényt is figyelembe vesszük. Felújításra szorul a Szőlő körutat kísérő kerékpárút, a munkálatok során közműépítésre is szükség van. A Csizmadia Sándor utcában kerékpársáv alakítandó ki.

Az egykori szőlőterületen számos telek művelés alatt maradt. A kiskertek szerepet játszanak a lakosság megélhetésében, a kerti munka segít fenntartani a testi-szellemi frissességet, a jó közérzetet. A Czina Iskola ÖKO-iskolaként működik, a tanulók a környezettudatosságot kialakító nevelésben részesülnek. Az oktatás kiegészülhet iskolakerttel, amely a gazdálkodási hagyományokat őrző szemlélet kialakításának terepévé válhat. A biogazdálkodás alapjait – a csorvási mintára, a Biokultúra Egyesület helyi tagjaival együttműködve – fűszerkert, gyümölcsös közös gondozásával el lehet majd sajátítani már a gyermekkorban.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V3.1. Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése (Iglói út közvetlenebb kikötése a 47-es útra, Északi utca – Csizmadia utca vasúti átjárás könnyítése, kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró létesítése, „egérút” kialakítása a Szőlő körút k-i folytatásával)

- V3.2 Kerékpárközlekedés feltételeinek javítása a városrész gyűjtőútjain
- V3.3 Zöld- és sportprogram: Mátrai stadion, Mikolay-kert, Extrém park, futball-pálya (Czina iskolánál) felújítása civil szervezetek bevonásával
- V3.4 Intézmény-felújítások (pl. idősek otthona és idősek klubja – Teréz utca, Ifjúság utcai óvoda)
- V3.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)
- V3.6 Térfigyelő rendszer bővítése

V4 Nyugati városrész: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya, Gyökeres felzárkóztatása

A városrész a központi belterület nyúlványát képezi. Az egykor önálló Szentetornyán és Rákóczitelepen falusias a beépítés jellege, Gyopároson a fürdőre épülő idegenforgalom és üdülés a meghatározó rendeltetés. Szentetornyán erőteljes szegregálódási folyamatok figyelhetők meg. Egy szegregátumot és egy veszélyeztetett lakótelek-tömböt tárt fel a KSH-adatszolgáltatás. Az Anti-szegregációs program alapján olyan akciótervet kell kidolgozni, amely a kedvezőtlen folyamatokat meg tudja állítani.

Intézményfejlesztéssel is támogatni szükséges a városrész felzárkóztatását: a két óvoda felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése, a Rákóczitelepen működő idősek klubjának felújítása a közeljövő időszakára programozandó. Műfüves pálya kialakításával fejlesztendő a Szentesi út melletti Rákóczi Vasas sportpályája.

Gyopárosfürdő helyének megtalálása a turisztikai palettán fontos középtávú feladatot jelent. A folyamatban lévő gyógyhellyé nyilvánítási eljárás vizsgálati szakasza kedvezőnek ítélte a természeti környezetet és a cím elnyerésének reális esélyét állapította meg. Turisztikai elemzések szerint (Albel Andor-Tokaji Ferenc: Turizmus a Dél-Alföldön – A turisztikai régió 12 éve: 1998-2010) prioritást kell, hogy élvezzenek a dél-alföldi fürdők közül azok, melyek éves látogatószáma meghaladja a 250 ezer főt: a Gyopárosfürdő a 9 ilyen fürdő egyikeként fontos szerepet játszik a régió turizmus-fejlesztésében. Napjainkban alapvető elvárás a gazdaságos, pénzben kifejezhető hatékony működés, amelynek egyik tartaléka a termálvíz jobb kihasználása (fűtés – egészségturizmus – mezőgazdaság), az energiahasználat olcsóbbá tétele egyéb formákat (pl. napelem) is felhasználva. Általános elvárás a viszonylag gyors megtérülés, hogy a lakosság számára ne jelentsen túl nagy terhet a fürdő fenntartása. Szintén fontos, hogy a fürdő megtartsa népszerűségét a helybéliek körében, melyhez a jó megközelíthetőség is hozzátartozik. A közösségi közlekedés fejlesztése, a gyorsabb és minél olcsóbb elérés biztosítása mellett a saját járművel érkezők parkolási igényére is gondolni kell.

Egy nemzetközi versenyben életképes gyógyhelyen, így Gyopároson is indokoltnak tartják a szakemberek magas osztályú (legalább négycsillagos) szálláshely és egy jó étterem üzemben tartását, továbbá az egész település minőségi fejlesztését, melynek szükséges kelléke a parkosított zöldkörnyezet, a sétáló utca, a fedett-nyitott közösségi tér, ahol a vendégek délután-este tartózkodhatnak. A humán erőforrás alkalmassága (felkészültsége, udvariassága) szintén elengedhetetlen. Az „Alföld SPA” klaszter-hálózatában a specifikumok kidomborítása – beleértve a közeli települések látnivalóit és a térségben lévő többi fürdővel (Nagyszénás, Tótkomlós, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza, Végegyháza, Battonya) való együttműködés lehetőségét is – segíti a könnyebb értékesíthetőséget.

Gyopároson a szikes tavak és a parkerdő jelenléte egyedi adottság, helyreállításuk fontos középtávú célkitűzés. A szolgáltatások körében – Gyula közelsége miatt is – a gyógyjelleg hangsúlyozása mellett a wellness irányába lehet elmozdulni, amelynek célközönsége fiatalabb és általában családbarát igényekkel lép fel.

A város többi részétől való elszakítottság enyhítésére középtávon ki kell dolgozni és elő kell készíteni egy közvetlenebb átközlekedési viszonylat kiépítését az Iglói út – 47-es úti csomópont – Gyopárosi út nyomvonalon. Ugyancsak hiányt pótol a Szentesi út (a Soltvadkert – Orosháza tervezett főútvonal városba bevezető szakasza) és a Szegedi út között, a Déli elkerülőút északi folytatásaként, vasúti aluljáróval megvalósítandó közúti-gyalogos-kerékpáros átkötés.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V4.1 Soltvadkert – Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása
- V4.2 Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, készülő turisztikai kínálati csomagba illesztése (meglévő úszómedence felújítása és mobil lefedése, egyedi attrakció létrehozása, tórendszer rehabilitáció, partvonal rendezés, wake-board pálya, tanösvények a tavak körül, kemping-fejlesztés, biológiai szennyvíztisztító létesítése, napelempark, parkoló építése)
- V4.3 „Alföld Gyöngye” komplex program (rendezvénytér létesítése barnamezőn, kalandpark bővítése, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya, wellness részleg és klimatizálás a hotelben, konferenciaközpont eszközfejlesztése,)
- V4.4 Óvodák felújítása és informatikai, valamint eszközfejlesztése
- V4.5 Idősek klubja felújítása (Rákóczitelep)
- V4.6 Parkerdő felújítása
- V4.7 Műfüves pálya kialakítása a Vasas sportpályánál (Szentesi út)
- V4.8 Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása és előkészítése (Szőlő városrész – Gyopáros között, Gyopáros – Szegedi út között), Szentesi út felújítása az állami közútkezelővel együttműködve
- V4.9. Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása

V5 Külterület (Kiscsákóval): Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása

A városrész legmarkánsabb funkciója a mező- és erdőgazdálkodás. A gabona- és takarmánytermesztés mellett háttérbe szorult a rétgazdálkodás, a zöldség- és gyümölcstermesztés, hajtatásos kertészet, az állattartás volumene pedig – az ágazat nagy múltú hagyományai ellenére – a korábbi töredékére csökkent, elsősorban a kedvezőtlen piaci viszonyok miatt. A mezőgazdaságban az állattartás, a kertészeti kultúrák, a hajtatásos, melegházi termesztés és a biogazdálkodás térnyerése támogatandó. Nagyobb feldolgozottságú, több hozzáadott értéken történő gazdálkodás célozható meg a helyi termelők érdekeinek összehangolása és érvényesítése mellett. Támogatni szükséges a gazdák önszerveződéseit, helyi termékfejlesztő kezdeményezéseit, mert az integrálódás és az innovatív fejlesztések elmaradása esetén

a jellemzően családi vagy kisvállalkozás formájában folytatott intenzívebb gazdálkodási formák nem tudnak eltartó-képesekké válni. A helyi piacra minél nagyobb arányban a helyi termékeknek kell eljutniuk, különösen a helyi hagyományokra épülő helyi értéktár-termékek esetében.

Sajátos célként fogalmazódik meg a külterületen élőkre vonatkozóan a tanyai gazdálkodási és életviteli mód megőrzése és egyidejű megújítása, esetleg a turisztikai kínálatba való bevonása, falusi vendéglátás (állatsimogató-, lovas-, biokertes-, főzd magad-, ültesd magad, élmény-disznótoros-, élmény-libatoros tanya, stb.). Nehezíti a cél megvalósítását a mezőgazdaság mai kedvezőtlen helyzete Magyarországon. Az ökologikus szemléletű, fenntartható gazdálkodási formák, mint amilyen a tanyai gazdaság is, még nem kaptak megfelelő ismertséget és elismertséget, nincsenek keresleti pozícióban. Az egyre nagyobb teret nyerő szociális szövetkezeti formában végzett mezőgazdasági tevékenység is alkalmas lehet a tanyai hagyományok tovább-éltetésére az öngondoskodásban játszott szerepén túlmenően. A már említett Öko-iskolai kert és udvar kialakítása szintén a gazdálkodási tudás átadásának a színtere, ahol a megszerzett sikerélmény megszeretteti a kertkultúrát a gyerekekkel.

A külterület út-, energia- és közműhálózata ágyazza be a várost a környező és a tágabb térségbe. Az energia- és közműhálózatok nagyrészt megfelelő szinten kiépültek, vagy megvalósítás alatt állnak (ivóvízminőség-javító program, szennyvíztisztítómű, földgázellátó-hálózat). Az energia-hálózat ésszerűsítése, a megújuló energia-használat arányának növelése érdekében a biogáz nagyobb arányú felhasználása javasolt a mezőgazdaságban.

A külső közlekedéshálózati hiányok egyre nagyobb mértékben akadályozzák a város fejlődését – az autópályák elérhetőségének javítása nélkül a kistérség gazdasága visszaeshet. Orosháza alulreprezentált az országos közutak rendszerében: a 8 db sugárirányú országút szinte mindegyike rosszul járható, a 47-es főút ugyan jobban, de a csak 2x1 sávban. A hátrányos helyzet továbbadódik az amúgy is fejletlen Dél-békési térségre, amely e miatt még nehezebben tud felzárkózni a fejlettebb térségekhez. A hátrányok leküzdése érdekében a tervezett Soltvadkert – (Mindszent új Tisza-híd) – Orosháza főút megvalósítását gyorsítani szükséges, cél, hogy mielőbb kezdődjön meg a nyomvonal tervezése. A helybiztosítás a településrendezési eszközökben már meg kell, hogy jelenjen. A főúti forgalom nem vezethető be közvetlenül a Belvárosig, ezért a Szegedi útig átkötő elkerülő útszakasz megvalósítása is szükségessé válik vasúti aluljáróval. A főváros és az EU fejlettebb régiói felé kapcsolatot teremtő M5 autópálya jelenlegi gyenge megközelíthetőségét nagyban segítené a megvalósulás, ezért kulcskérdésnek tekintendő a fejlesztés. A megépülésig tartó átmeneti időszakban legalább a jelenleg igen rossz minőségű Orosháza-Szentes közút állapotán javítani kellene. Szorgalmazni kell továbbá az Orosháza – Szarvas útvonal főúttá fejlesztését is annak érdekében, hogy a majdani M44-es autóúthoz való kapcsolódással Orosháza is belépjen a tágabb térség vérkeringésébe. Arad felé is főúti kapcsolat létrehozása indokolt: a Szeged nagyságrendű várossal való összeköttetés a dél-békési térség perifériikus helyzetét oldhatja és az EU-régiós kapcsolatok javulása révén gazdasági fejlődést generálhat.

A vasútvonalakra ránőtt Orosháza számára korlátozó tényezővé váltak a rajta több irányba keresztülhaladó sínpárok: az átkelési kényszer lassítja a városrészek közötti kapcsolattartást. A fővonal fejlesztése (villamosítás) előrelépést jelenthet a Békéscsaba és Szeged felé irányuló közösségi közlekedésben és áruszállításban, azonban a

mellékvonalak a többnyire gyenge állapot és a ritka vonatszám miatt nem jelentenek előnyt Orosházának. Némileg javítaná a vasút és a város kapcsolatát, ha intenzívebb és kerékpár-szállításra is felszerelt elővárosi forgalom zajlana oda-vissza a szentesi és a szarvasi vonal néhány kilométeres szakaszán.

Kitörési pont lehet a város kedvezőtlen közlekedéshálózati helyzetéből a gyepes repülőtér fejlesztése. A területet repülőtér kiépítésére célszerű kiajánlani, lehetőleg olyan magánerős beruházási konstrukcióban, amely helyi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódik és ipar- vagy kereskedelem-fejlesztést indukál.

Vízvisszatartás érdekében tározótavak kialakítása szükséges, amely biztosítja a csapadékos időszakban összegyülekező vizek tartalékolását és felhasználását a szárazság miatti károk megelőzéséhez.

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklíma kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

Az Ipari Parkban nagyobb léptékű, geotermikus energia-ellátó rendszer kiépítésével érhető el a meglévő és betelepülő üzemek környezetkímélő működése (Geotermia program II. ütem).

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V5.1 Közlekedési főhálózat fejlesztése: Soltvadkert – Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása, Orosháza – Szarvas és Orosháza – Arad főúti viszonylat kiépülését célzó lobbi-tevékenység folytatása, Gyopáros – Szegedi út elkerülőszakasz és vasúti aluljáró építésének megkezdése (kerékpáros- és gyalogos átvezetéssel)
- V5.2 Kerékpárút építés Orosháza – Kardoskút (Fehértó) útvonalon
- V5.3 Gyopárosfürdő közúti összekapcsolása a Belvárossal a 47-es elkerülőúton át, Szőlő városrész Tátra utca – Iglói út nyomvonalon
- V5.4 Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – Üveggyári megállóhely között
- V5.5 Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac minél nagyobb mértékű ellátása a térségben megtermelt árukkal, szociális szövetkezetek jó gyakorlatainak elterjesztése, helyi értéktár fejlesztése
- V5.6 Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára
- V5.7 Tanyák építésjogi kedvezményezése, elérhetőségük, helyzetük javítása

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

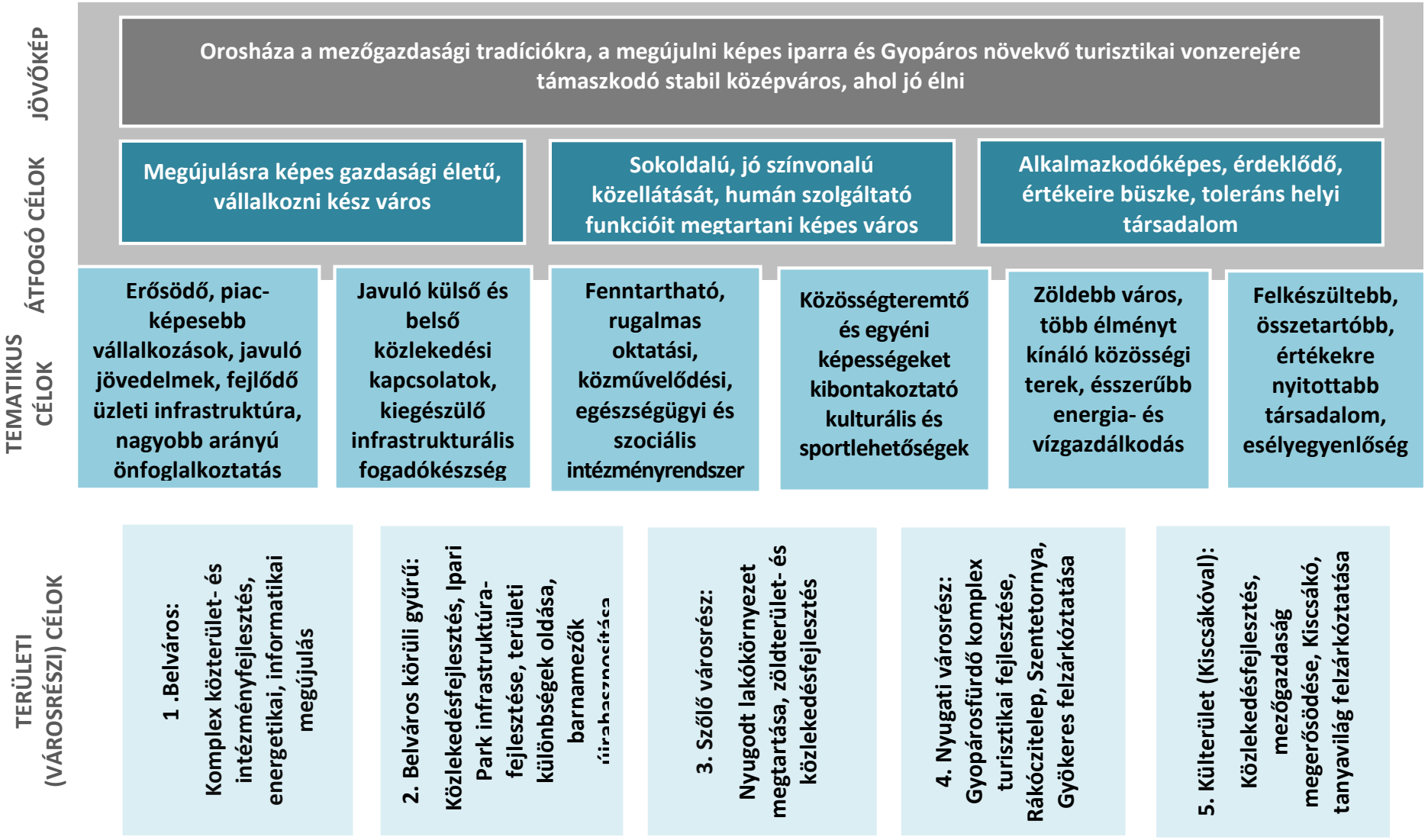
A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

A középtávú tematikus célok közül a T2 jelű mutatja a legszorosabb összefüggést a városrészi célkitűzésekkel: a javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség mind az 5 városrészt, azaz a város egészét érintő pozitív következményekkel járnak. A társadalom fejlettségét kifejező T6 tematikus célkitűzés („Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség") elérése az 1 városrész jövőjére nézve közepes, a többire pedig erős befolyást gyakorolhat. Úgy tűnik tehát, hogy a „kapcsolatok" témája kerülhet a középtávú fejlesztések célkeresztjébe: kapcsolatépítés a térben (fizikai értelemben, közlekedés révén) és a társadalomban (emberi viszonylatokban). Visszaköszön tehát a Településfejlesztési Koncepció vivő gondolata.

A kulturális- és sportfejlesztés (T4) a Belvárost, valamint a Szőlő és Nyugati városrészt egyaránt erőteljesen érinti. A további három tematikus célkitűzés mindegyike 2-2 városrészben érezteti leginkább a hatását: a gazdaságfejlesztés (T1) a belváros körüli gyűrűben (iparterületek) és a külterületen (mezőgazdaság), az intézményfejlesztés (T3) a Belvárosban és a körülötte lévő gyűrűben, a „Zöld-város" program és energiagazdálkodás (T5) pedig a Belváros és a Nyugati városrész területi céljaival mutat párhuzamot.

A városrészi célkitűzések a Belváros (V1) esetén a legátfogóbbak, a 6 tematikus cél közül ötöt erősen támogatnak. A (V2) és a (V4) városrészekben megvalósuló célok 4-4 tematikus célkitűzés témájával vannak szoros koherenciában. A külterületre és Kiscsákóra (V5) kevéssé van hatással az intézmények fejlesztése, a kulturális-sportlehetőségek bővülése és az energiagazdálkodás célszerűsítése. A Szőlő városrészben tervezett stratégiai programok elsősorban a közlekedést és a sport-kultúra témáját érintik.

2. ábra: Orosháza városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig

3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése

Városrészek / Tematikus célok	T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	T3: Fenntartható, rugalmas oktatási közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer	T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség
V1: Belváros						
V2: Belváros körüli gyűrű						
V3: Szőlő városrész						
V4: Nyugati városrész						
V5: Külterület (Kiscsákóval)						

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

4. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

Stratégiai célok és projektek összefüggései

A stratégiai tervezés során a megvalósításhoz szükséges, már azonosított lényegesebb fejlesztési jellegű beavatkozások (programok, projektek) optimális illeszkedése esetén biztosítható azok lehető leghatékonyabb célba érése. Az ITS-nek nem feladata ugyan, hogy részletesen és teljes körűen tartalmazza a kitűzött célok elérésére érdekében megvalósítandó projekteket, de operatív jellegénél fogva feladatába tartozik az előkészítettség különböző fázisában lévő projektelképzelések összehangolása.

Különböző típusú projektek szolgálhatják a stratégiai célok elérését. A formálódó elképzelések alapján a következő projekttípusokkal számol az ITS.

- Akcióterületi projektcsomagba rendezhető az egybefüggő területen egymással szinergiában (szerves összehangolás révén hatásában túláradóan) megvalósuló, különböző témájú projektek köre. Az adott területen olyan kritikus tömeget érnek el a szerteágazó beavatkozások, melyek érzékelhető változást idéznek elő. Orosházán négy ilyen akcióterület határolható le.
- Kulcsprojektnek nevezhető az a projekt, amely számos további beavatkozás sikere előtt nyitja meg az utat, ugyanakkor a megvalósítás elmaradása meghiúsíthatja más projektek jó hatásainak érvényesülését. Orosháza esetében jelenleg a külső és belső közlekedési kapcsolatok elégtelensége tartozik ebbe a körbe.
- Hálózatos projekt kategóriába soroltak a tematikailag egymáshoz kapcsolódó elemekből álló, de helyszínhez nem köthető (pl. fizikai megvalósítást nem igénylő), vagy a területileg összefüggésben nem lévő, de a város különböző pontjain beavatkozásokat tartalmazó projektek
- Egyéb projekt az előző kategóriákba nem tartozó pontszerű, jelentős fejlesztés, amely beruházási jellegű és fizikai megvalósítást nem igénylő („soft”) jellegű is lehet

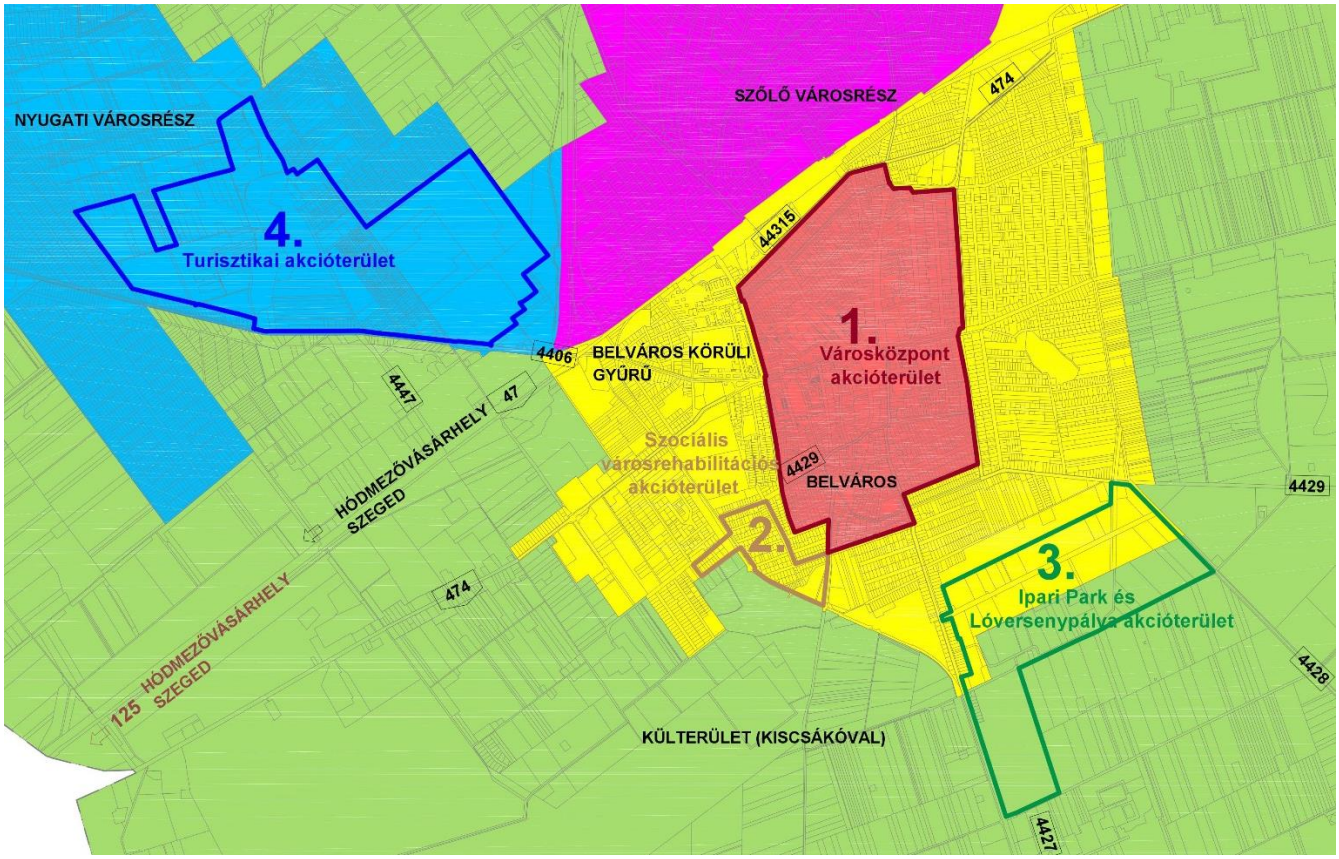
4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

A megvalósítandó fejlesztések jellegét, helyszíneik koncentrációját és összefüggéseit figyelembe véve négy akcióterület határolható le Orosházán.

1. Városközpont akcióterület (AT1)
2. Szociális városrehabilitációs akcióterület (AT2)
3. Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület (AT3)
4. Turisztikai akcióterület (AT4)

Az akcióterületek indikatívan kerültek kijelölésre. A projektelőkészítés során szükségessé válhat a határvonalak módosítása, vagy akcióterületek kettéválasztása, esetleg újak létrehozása. Az egyes akcióterületek lehatárolása figyelembe veszi a szinergia elvét, lehetőleg komplex módon egybefoglalja az egymást erősítő beavatkozási tartalmakat.

12. térkép: Akcióterületi lehatárolás a város egészére

Forrás: Új-Lépték Bt.

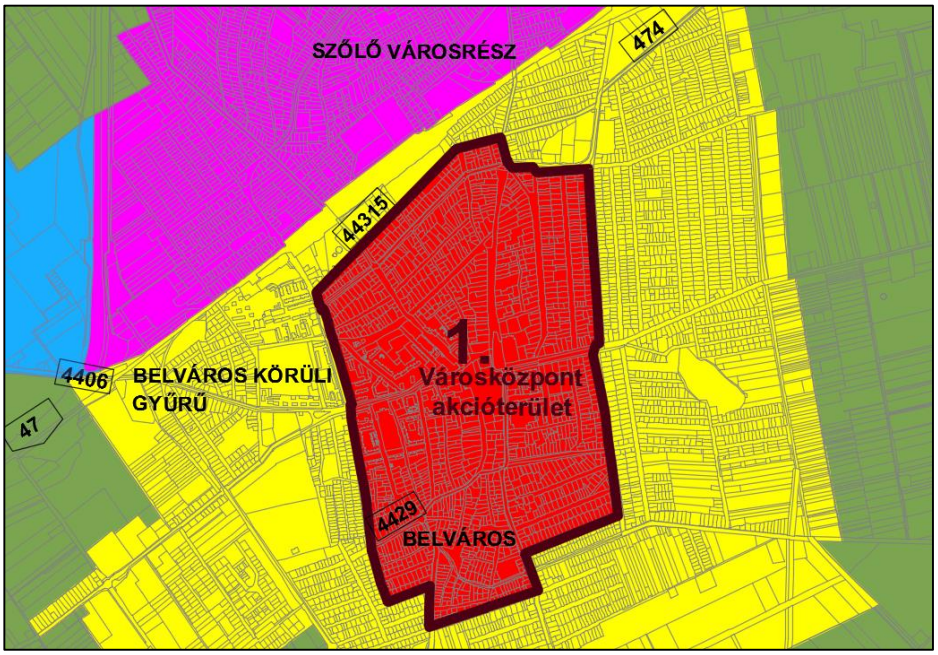
Városközpont akcióterület

A 2008-2013. időszakban funkcióbővítő és szociális rehabilitációs projekt egyaránt megvalósult a városközpontban. A funkcióbővítés (kb. 750 millió forint támogatás mellett) a főtér és környéke teljes rekonstrukcióját foglalta magában, megújultak a műemléki jelentőségű védett terület terei, zöldfelületei, valamint a műemléki védettségű üzletsor (Bazársor) tömbje. Megtörtént a Házasságkötő terem felújítása és a Városmarketing iroda kialakítása is. A beavatkozások következtében tényleges központ jött létre. A szociális városrehabilitáció a sajátos elhelyezkedésű (városközponti) lakótelep közterületeinek, sport- és közösségi funkcióinak komplex fejlesztését, játszóház építését és szociális bérlakások felújítását tartalmazta (kb. 270 millió forintos támogatással), melynek eredményeként az akcióterület integrálódott a fejlettebb környezetbe.

A középtávú fejlesztési időszakban két alapvető fejlesztési irány rajzolódik ki a központhoz kapcsolódóan. Egyrészről a központ minden irányban kiterjeszkedik az egész Belváros városrészt felölelve: a „Zöld-város” akció keretében újabb közkertek és közösségi terek jönnek létre, melyek a reprezentatív közterület-alakítás szempontjain kívül a sűrűn lakott városközpont lakosainak pihenését, felüdülését, testedzését is szolgálják, újabb közösségi funkciók jönnek létre barnamezős ingatlanokon. Másrészről a központ számos intézményének – egyebek között a művelődési háznak, az iskoláknak és a polgármesteri hivatalnak – a geotermikus energia-ellátása, energia-hatékonyságot növelő felújítása és IKT-fejlesztése kerül sorra. A szociális bérlakások felújításának második üteme is megtörténik a szegregációval érintett területek lakhatási

problémáinak megoldására (ld. 2. akcióterületet). Infrastruktúra tekintetében komplex közlekedés-fejlesztésre és a csapadékvíz-hálózat korszerűsítésére kerül sor.

13. térkép: 1-es számú akcióterület lehatárolása – Városközpont akcióterülete

Forrás: Új-Lépték Bt.

Az 1. akcióterület határai megegyeznek a Belváros városrész határaival: Október 6. utca – Mikes utca – Észak utca – Arany János utca – Székács József utca – Kelet utca – Árpád utca – Bajcsy-Zsilinszky utca – Sámsoni utca – Makói utca – Major utca – Móricz Zsigmond utca – Huba utca.

Szociális városrehabilitációs akcióterület

Az akcióterület a KSH által a „Belváros körüli gyűrű” városrészben lehatárolt és az önkormányzat adatainak felhasználását követően kiegészített 2. számú szegregátum és a 3. számú szegregációval veszélyeztetett területet foglalja magában.

Szociális célú városrehabilitációs akcióterületként történő kijelölését indokolja, hogy a terület a város szegregációs problémák által leginkább sújtott területe. Az akcióterületen lehatárolt tömbökön kívül Szentetornyán is jelzett a KSH leszakadó területeket (ahol az alacsony státuszú lakosok aránya meghaladja a 35%-ot, illetve 30-35% közötti értéket vesz fel az arányuk), de ezeken a területeken a szociális és foglalkoztatási mutatók kedvezőbbek, mint az akcióterületként lehatárolt területen. Az alacsony komfortfokozatú és az egyszobás lakások aránya az akcióterületen átlagosan mintegy 50, illetve 30 százalékponttal magasabb, mint a Szentetornyán lehatárolt területeken.

Az akcióterületet is magában foglaló „Belváros körüli gyűrű” városrészben él a legtöbb alacsony státuszú lakos (474 fő), a város területén élő összes alacsony státuszú lakosság (1 468 fő) mintegy egyharmada (32,3 %). A területen magas a roma lakosság aránya és tapasztalható a létszámuk emelkedése.

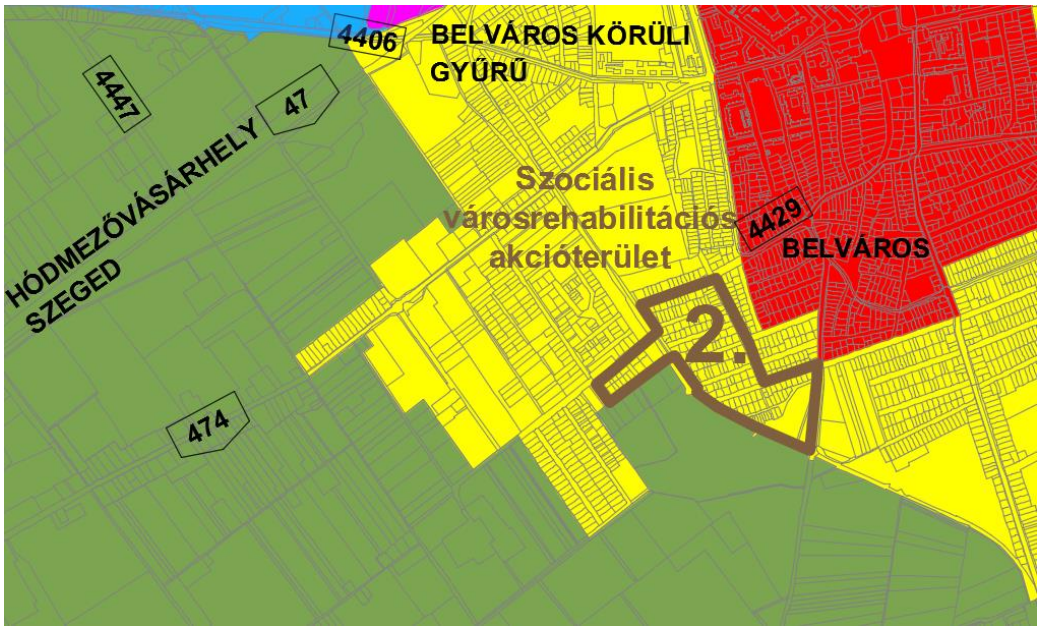
Az akcióterületen lévő szegregátumot és szegregációval veszélyeztetett területeket a 2008-ban készült Integrált Városfejlesztési Stratégia is jelezte. Az akkor készült Anti-szegrációs Program intézkedései révén történtek előrelépések, elsősorban a területek közmű infrastruktúrájának javításában, de átütő eredményt eddig nem sikerült elérni,

további intézkedésekre van szükség az itt élők társadalmi és szociális helyzetének javítása érdekében.

A kijelölt akcióterület egésze belterületen helyezkedik el. A településen a roma és alacsony státuszú népesség jellemzően szétszórva él, de ezen területen koncentrálódik a legnagyobb számban, valamint a családok szociális mutatói itt a legkedvezőtlenebbek a városban. A területen magas – mintegy 21 darab – az önkormányzati szociális bérlakások száma. Az akcióterületen áthaladó vasúti pályatest két oldalán helyezkedik el a KSH és az önkormányzat által lehatárolt két szegregált terület. A két terület együttes kezelését az egymáshoz közeli elhelyezkedés, a társadalmi problémák és szükséges beavatkozások hasonló jellege is indokolja.

A kijelölés célja a KSH által beazonosított és a helyi adatok alapján kiegészített 2. számú szegregátum (Dankó Pista utca, Szondi utca) területének, valamint a szegregációval veszélyeztetett Sámson utca környéki területnek az integrálása a fejlettebb városi környezetbe. Az akcióterület a fenti telekcsoportokon kívül a velük egy szerkezeti egységben lévő többi telekre is kiterjed, mivel félő, hogy a hanyatlási folyamat ezeket az ingatlanokat is magával sodorhatja. A kijelölt terület egésze a „Belváros körüli gyűrű” városrész DNy-i részében található, a belterületi határvonal mentén.

14. térkép: 2-es számú akcióterület lehatárolása – Szociális városrehabilitációs akcióterület

Forrás: Új-Lépték Bt.

A 2. akcióterület határai: Dankó Pista utca (Gárdonyi Géza utcától K-re) – 147. jelű vasútvonal – Szabó Dezső utca – Kutasi utca – Sámsoni utca – Makói utca – belterületi határvonal

Ipari Park - Lóversenypálya akcióterület

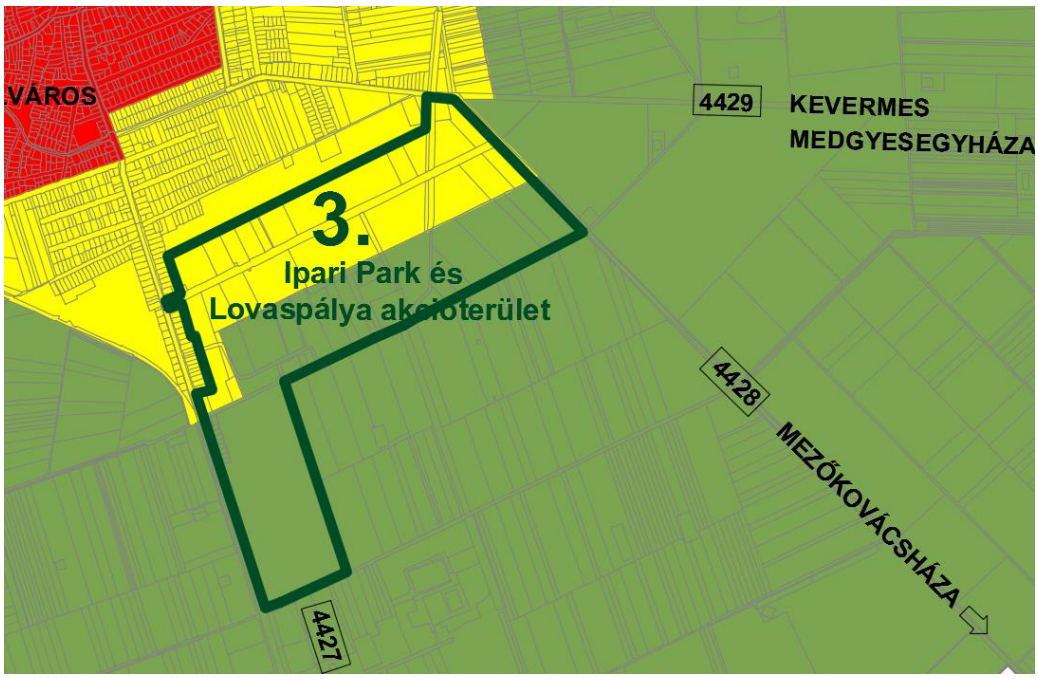
Orosháza Ipari Parkja és tervezett bővítési területe a belterület D-i határán, a „Belváros körüli gyűrű” városrészben terül el. A vele szomszédos Lóversenypálya már a külterületi városrészben fekszik. Az akcióterület kijelölését a funkcionális szerep indokolja: a város iparterületei két nagyobb területfoltot képeznek a belterület ÉK-i és D-i részén, utóbbi Ipari Park címmel rendelkezik és még tartalmaz szabad, kiajánlható földrészleteket, mintegy 10 hektár erejéig. A már beépült rész infrastruktúrája részben kiépített, ám a

szabad terület nélkülözi az út- és közműellátást. Mindenképpen indokolt előkészíteni a területet a beköltözésre annak érdekében, hogy a terület kihasználtsága teljessé válhasson és a város gazdasága bővülhessen új vállalkozások betelepülésével. Inkubátorház építése is szükségessé vált az üzleti szolgáltatások iránti igény kielégítése és az induló vállalkozások segítése céljából.

A Bogárzói lóversenypálya esetében indikatív módon előirányzott fejlesztési lépések szerepelnek a stratégiai programban, a nagyobb léptékű projekteket a majdani beruházó üzleti tervére alapozottan lehet kidolgozni. A pálya potenciális lehetőséget hordoz kedvező terepadottságai miatt, szakmai körökben közismert a fejlesztésre való alkalmassága, a piaci viszonyok alakulása azonban számos külső tényezőtől is függ, ezért a felfutásához szükséges beavatkozások nem tervezhetők előre. Az idegenforgalom (mint gazdasági ág) fejlődését dinamizálhatja a lovasturizmus térnyerése.

A 3. akcióterület határai: Lóversenypálya D-i határa – 4427 jelű út – Bajcsy-Zsilinszky utcai lakótelkek K-i határa (77-es házszámú telekkel bezárólag) – 2436/20 helyrajzi számú telek D-i határa – 2427/5 helyrajzi számú út – 4428 jelű út – 0290 helyrajzi számú út – 0300 helyrajzi számú út – lóversenypálya K-i határa

15. térkép: 3-as számú akcióterület lehatárolása – Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület

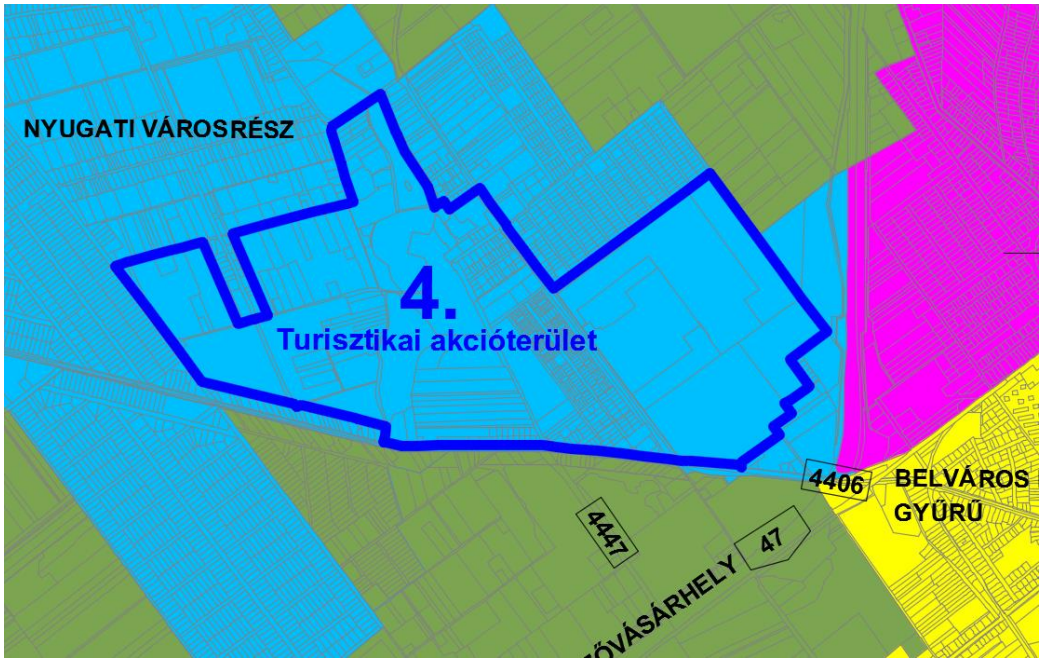
Forrás: Új-Lépték Bt.

Turisztikai akcióterület

Orosháza nagy előrelépést tett az elmúlt években az idegenforgalom terén, Gyopáros gyógy-, élmény- és parkfürdő vonzóerejének fejlesztésével és kiaknázásával. A fürdő-komplexum létesítményei, a környező szikes tavak és az erdők alkotta táji környezet alkalmassá teszik Gyopárost arra, hogy gyógyhellyé váljon és imázsát ebbe az irányba építse tovább. Tartalmas program áll össze a stratégiában, amely a táji értékek jó-karbantartását, élmény-elemeinek bővítését, a fürdő wellness-szolgáltatásainak szélesítését, újabb attrakciókat, sportlehetőségeket és szállásminőség-javítást is magában foglal. Energetikai korszerűsítő elemek is beintegrálhatók az idegenforgalmi és rekreációs célú fejlesztésekbe.

A 4. akcióterület a táji elemek nagy kiterjedése miatt jelentős méretű. Határai: Gyopárosi út – Őszirózsa utca – volt laktanya-terület ÉK-i és DK-i határa – Szentesi út (72-es házszámig) – Szentesi út 72-120 házszámú telkek É-i határa – Szélső utca – Park utca – Közép dúlő utcai telkek hátsó telekhatára – Park utca – Fenyő utca – Szentetornyai út – Hűvös utca – Liget sor.

16. térkép: 4-es számú akcióterület lehatárolása – Turisztikai akcióterület

Forrás: Új-Lépték Bt.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterületek térben koncentrált, azonos célkitűzéshez kapcsolódó projektek csoportjainak a helyszínei. Orosháza négy akcióterülete a városközpont fenntartható fejlődését, a szociális városrehabilitációt, az Ipari Park betelepülését és a Lóversenypálya fejlesztését segítő, továbbá a turisztikai fogadókészséget növelő projektekre épül.

4.2.1 Városközpont akcióterület

1. akcióterület: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása

A fejlesztések célja

A városközpont a társadalmi fejlődés motorja: itt csoportosulnak a lakosság számára fontos funkciók. A Járási Hivatal és a Városháza mellett gimnáziumok, általános iskolák, óvodák, zeneiskola, művelődési központ is elhelyezkedik az akcióterületen belül és a város piactere, vásárcsarnoka is itt található. A lakófunkció is hangsúlyos a központi elhelyezkedésű tömbösített és társasházi beépítés miatt.

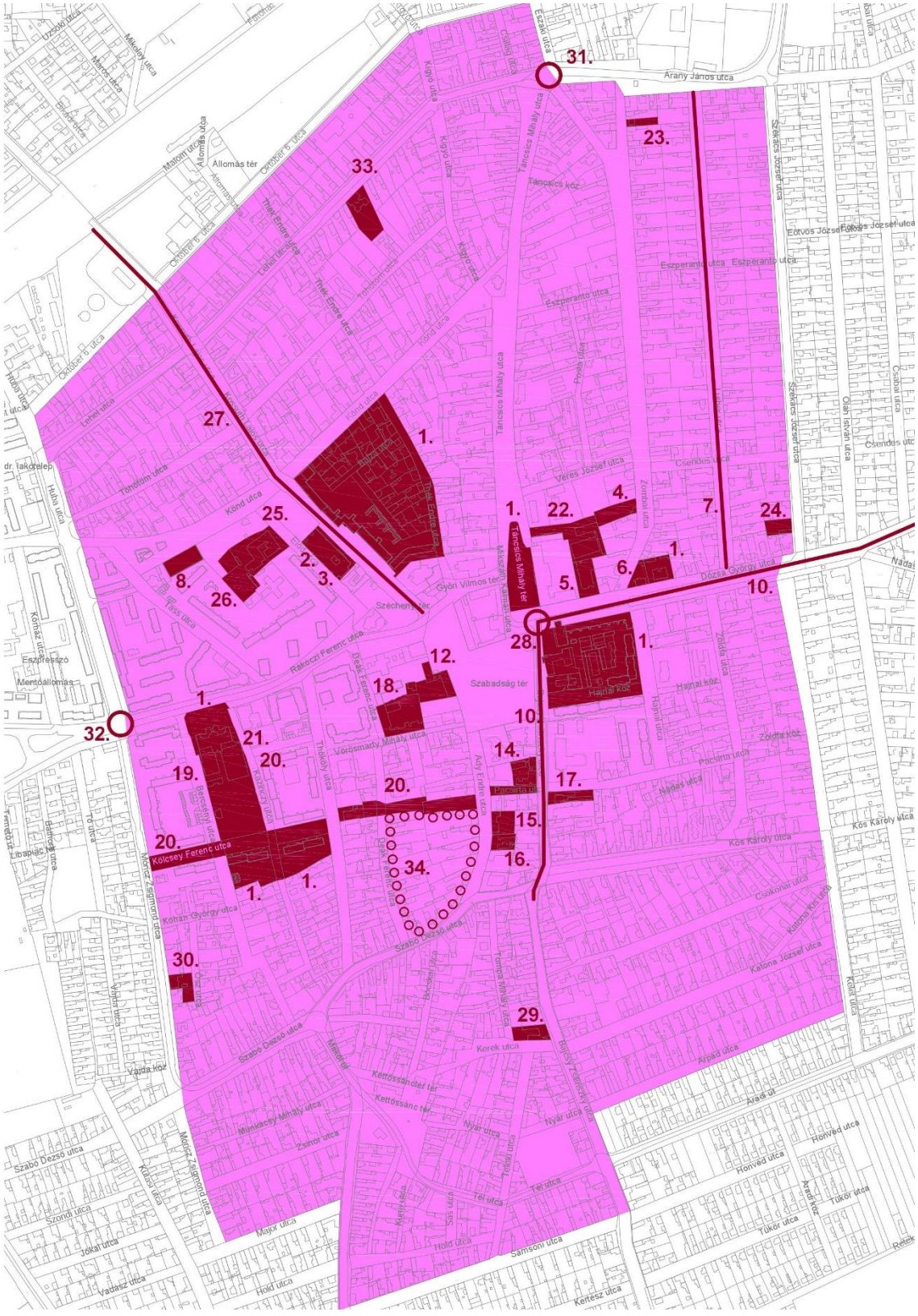
A komplex fejlesztés keretében e fontos területnek a közterei, zöldfelületei kiteljesednek, közlekedési és közműproblémái enyhülnek, részben a korábbi időszakban megkezdett fejlesztések folytatásaként. A meglévő intézményeken felújítási, korszerűsítési, akadálymentesítési munkálatok történnek és a város geotermikus közmű létesítésének is a városközpont lesz a legfőbb ellátási célterülete.

Tervezett rendezvények járulnak hozzá a közösség-fejlesztéshez és a turisztikai vendégváráshoz. A 2. városrész (Belterület körüli gyűrű) Ny-i részében észlelt szegregációs jelenségek kezelése kapcsán a lakosság lakhatási helyzetét javító bérlakás-felújítási programot is ezen az akcióterületen célszerű megoldani.

A projektcsomag megvalósítása tehát a városi élet számos területére hatást gyakorol, mind ágazati, mint területi vonatkozásban. Az akcióterület fejlesztésének részcéljai egyeznek a Belváros (1.) városrész részcéljaival:

- V1.1. Városközpont komplex fejlesztése (közterületi-zöldfelületi rendezés folytatása, intézmények, középületek felújítása, fenntartható energetikai korszerűsítése, akadálymentesítése, közösségépítő és vendégváró rendezvények létrehívása, önkormányzati bérlakások felújítása)
- V1.2 Közlekedésfejlesztés (kerékpárforgalom levezetése, kerékpártárolók létesítése, parkolási helyzet javítása, gumiszőnyeges futókör létrehozása, közösségi közlekedés javítása a Kossuth Lajos utcán, hiányzó útburkolatok pótlása, körforgalmak kialakítása, kerékpárutak építése és összekötése)
- V1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója
- V1.4 Városi geotermikus közműellátás a központ intézményeiben
- V1.5 Közvilágítás korszerűsítése
- V1.6 Térfigyelő rendszer bővítése

17. térkép: Városközpont akcióterület projektjei

31.
Arany János utca
23.
33.
Állomás tér
Október 6. utca
Kígyó utca
Tárcsics Mihály utca
Tárcsics köz
Eszperanto utca
Eszperanto utca
Erkel Ferenc utca
Ford utca
Posta utca
Veres József utca
Csendes utca
Zöldfa utca
Szerelés József utca
Olah István utca
Csabai utca
Erkel Ferenc utca
Lehel utca
Tűhőm utca
Kond utca
Hubis utca
dr. lakóreleb
Kohán György utca
Eszpresszó
Mentőállomás
Kórház utca
Rákóczi Ferenc utca
Deák Ferenc utca
Szabadság tér
Győri Vilmos tér
Széchenyi tér
Hajnal Köz
Hajnal utca
Zöldfa köz
Pacsirta utca
Nádas utca
Kós Károly utca
Csokonai utca
Kálona József utca
Kálona Kós utca
Kölcsey Ferenc utca
Vörösmarty Mihály utca
Thököly utca
Ady Endre utca
Petőfi tér
Szabó Dezső utca
Bocskai utca
Kerek utca
Kettőssáncárok tér
Kettőssáncárok tér
Nyár utca
Tél utca
Hold utca
Arad utca
Honvéd utca
Tükör utca
Jókai utca
Vadász utca
Kertész utca
Samsoni utca
Móricz Zsigmond utca
Vajda köz
Zsinór utca
Major utca
Munkácsy Mihály utca
Kárász utca
Szondi utca
Vörös Hadsereg útja
Ipari park
Ipartelep
Fő utca
Farmer tér
Hubis utca
Tűhőm utca
Kond utca
Lehel utca
Október 6. utca
Állomás utca
Malom utca
Mikolyi utca
Uzoki utca
Mártír utca
Sirály utca
Erkel Ferenc utca
Kígyó utca
Tárcsics Mihály utca
Eszperanto utca
Veres József utca
Csendes utca
Zöldfa utca
Hajnal Köz
Hajnal utca
Pacsirta utca
Nádas utca
Kós Károly utca
Kálona József utca
Kálona Kós utca
Csokonai utca
Kölcsey Ferenc utca
Vörösmarty Mihály utca
Thököly utca
Ady Endre utca
Petőfi tér
Szabó Dezső utca
Bocskai utca
Kerek utca

Tervezett projektek

Az A1 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. „Zöld-város” közterületi-zöldfelületi program: önkormányzati épület felújítása (régi könyvtár, Dózsa György u. 7.) új funkcióval való feltöltése (közösségi tér, mozi), hozzá közcélú parkolók építése; a városközpontban található zöld-infrastruktúra kialakítása és fejlesztése (közkert, köztér létesítése, járdák vízáteresztő burkolattal való felújítása, utcabútorozás, ivókutak kihelyezése, fitness park, köztéri parkolók kialakítása)
2. Petőfi Művelődési Központ épületének korszerűsítése (színházterem fény- és hangtechnika, koncertterem parketta, fűtés és világítás korszerűsítése, terek zárhatóvá tétele, emeletek légkondicionálása, mobil színpad és egyéb eszközök beszerzése)
3. Justh Zsigmond Városi Könyvtár felújítása
4. Használaton kívüli önkormányzati tulajdonú Magtár (műemlék, Zombai u. 9.) új funkcióval való megtöltése
5. Használaton kívüli önkormányzati épület (volt szociális otthon, Dózsa György u. 1.) új funkcióval való feltöltése (gazdaságélénkítés, ifjúsági közösségi célok), hozzá közcélú parkolók építése
6. Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása (Dózsa György utca 5.) (korszerűsítés, hőszigetelés, nyílászárók, födémszigetelés) > ld. H6 horizontális projektet
7. Luther utca (gyűjtőút) szilárd burkolattal való ellátása > ld. H4 horizontális projektet
8. Piactér bővítése: a helyi mezőgazdasági termények és termékek piacra juttatása érdekében a vásárcsarnok tetőterének beépítésével az alapterület növelése, épületbővítéssel fedett elárusítóhelyek területének növelése
9. Helyi kézműves termékek népszerűsítése (települési arculatfejlesztés)
10. Kerékpárút kiépítése Dózsa György utcában és a Bajcsy-Zsilinszky utca hiányzó (városközponti) szakaszán, forgalomcsillapítással > ld H4 horizontális projektet
11. Környezettudatosságot erősítő, kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok megvalósítása
12. Városháza energiahatékonysági célú felújítása: fűtés, határoló szerkezetek, nyílászáró, világítás korszerűsítés, megújuló energia-használatra való áttérés > ld. H1 horizontális projektet, informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark) > ld. H8 horizontális projekt
13. Közvilágítás korszerűsítése: áttérés a tartósabb és energiatakarékosabb világítási rendszerekre (LED) > ld. H1 horizontális projekt
14. Wesley iskola felújítása
15. Nagycsaládosok Egyesülete által használt volt óvodaépület (Ady Endre u. 7.) felújítása
16. Zeneiskola (volt Ifjúsági ház, Ady Endre u. 9.) felújítása
17. Önkormányzati épület (Pacsirta u. 8. – roma és román kisebbségi önkormányzatok székhelye) felújítása
18. Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása, fűtésrendszer korszerűsítése, megújuló energia-használatra való áttérés > ld. H1 horizontális projekt
19. Diákélelmezés 3000 adagos konyha felújítása (Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda)
20. Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és belvárosi geotermikus rendszer kialakításával, parkoló-építéssel (Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda) > ld. K3 projekt, E1, E2, E3 projektek

21. Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnok fűtésének korszerűsítése
22. Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása (energetika, kiszolgáló helyiségek), új kiszolgáló helyiségek létesítése
23. Orosházi Festők Műterme felújítása (Zombai utca 64.) > ld. H6 projekt
24. „Gyöngyvirág" idősek napközi otthona felújítása (Székács u. 3.) > ld. H7 horizontális projektet
25. Református iskola felújítása (pince, homlokzat, tető, konyha, tornaterem)
26. Református iskola tornacsarnok építése
27. A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési összekapcsolása a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel (Rákóczi út – Szentesi út – Kisvasút utca – Fasor utca – Gyopárosi út), pl. DOTTO kisvonattal
28. Mikszáth utca – Dózsa György utca – főtér csomópontban körforgalom kialakítása > ld. H4 horizontális projektet
29. Bajcsy-Zsilinszky utca 36. alatti óvodaépület: elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése > ld. H2 horizontális projektet
30. Móricz Zsigmond utca 33. alatti óvodaépület: fűtés, elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, hőszigetelés korszerűsítése > ld. H2 horizontális projekt
31. Táncsics utca – Lehel utca – Arany János utca – Észak utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. H4 horizontális projektet
32. Huba utca – Rákóczi utca – Móricz Zsigmond utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. H4 horizontális projektet
33. Lehel utca 23. alatti óvodaépület: elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, vizesblokk, fűtési rendszer, szigetelés korszerűsítése, parketta, hidegburkolat cseréje > ld. H2 horizontális projekt
34. Önkormányzati szociális bérlakások felújítása az A2 szociális városrehabilitációs akcióterület antiszegregációs programjának megfelelően
35. Csapadékhálózat (zárt és nyílt rendszer) rekonstrukciója, átemelők helyreállítása és újak kialakítása az egész akcióterületet érintően, első ütemben a főtéren és környezete legproblémásabb utcaszakaszain, többek között a Dózsa György utca (különösen a zárt rendszer), Lehel utca, Töhötöm utca, Könd utca, Thék Endre utca, Kistemplom utca, Deák Ferenc utca, Kós Károly utca, Csokonai utca, Ady Endre utca, Szabó Dezső utca, Bajcsy-Zsilinszky utca, Bem József utca, Kossuth Lajos utca, Rákóczi utca vonalán > ld. H5 horizontális projekt
36. Térfigyelő rendszer bővítése: közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése
37. Városi rendezvények a városközpontban (például Csíramálé napok, Orosházi Libamáj és Gasztronómiai Napok, Oros-kosár orosházi termékek vására, Orosházi Hagyományok Ízek Versenye, Márton Napi Ludasságok)

4.2.2 Szociális városrehabilitációs akcióterület

2. akcióterület: Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja

A fejlesztések célja

Orosházán két szegregátum és két szegregációval veszélyeztetett terület került lehatárolásra. A legtöbb alacsony státuszú lakos (a városi összes alacsony státuszú lakosának egyharmada) a V2 városrész (Belváros körüli gyűrű) dél-nyugati részén él és

számuk növekedést mutat, ezért a komplex szociális beavatkozások színhelyéül a 2. szegregátumot és környékét jelöli meg a stratégia.

Alapvető cél a területek leromlását okozó folyamatok megállítása és megfordítása, a terület állapotának és az alacsony státuszú lakosság életminőségének javítása.

Az Anti-szegregációs Program (ld. 5. fejezetben) az alábbi részcélokat jelölte meg:

- Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a fejlesztési beavatkozásoknál
- Oktatási integráció biztosítása
- Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása
- A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása
- Közösségi terek biztosítása.

Az akcióterület problémái összetettek, a lakhatási, foglalkoztatási, szociális helyzet egyaránt messze elmarad a városi átlagtól. A szegregált terület fizikai megszüntetése nem szükséges, státuszának emelése érdekében viszont szerteágazó feladatokat kell elvégezni. A terület integrálása érdekében egyrészt infrastrukturális beruházásokkal szükséges az önkormányzati bérlakások fejlesztése, a laksűrűség és népsűrűség csökkentése, másrészt humánerőforrás fejlesztéssel szükséges elérni a terület integrált lakókörnyezetté történő változtatását. Rövidtávon a kedvező irányú változások megalapozására elsősorban a veszélyes épületek bontására, az érintett lakosoknak az integrált környezetben lévő, felújításra kerülő bérlakásokban való elhelyezésére, a lakóterületi környezet és a lakhatási feltételek javítására, a közműtartozások kezelésére van szükség. Ezzel párhuzamosan el kell kezdeni az itt élők iskolai végzettségi és foglalkoztatottsági jellemzőinek a javítását.

Az akcióterületen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében az elmúlt években megvalósított fejlesztések nem jártak számottevő sikerrel. Olyan új, fenntartható, szolgáltatások bevezetésére van szükség, melyek a későbbiekben a településen élő valamennyi érintett részére elérhetővé válik. Az új szolgáltatások mellett a „soft” elemek (oktatási, foglalkoztatási, szociális, közösségfejlesztési stb. szolgáltatások) a meglévő szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést, illetve a meglévő szolgáltatások kiegészítését, a célcsoport sajátos igényeihez való igazítását is célozzák, hozzájárulva ezzel a célcsoport szélesebb körű társadalmi integrációjához.

Tervezett projektek

Az A2 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. Az akcióterületen élő lakosság bevonása az előkészítésbe: Az akcióterületen élő emberek személyes felkeresése. Az igények és szükségletek részletes feltérképezése egyéni és csoportos megkereséssel, többféle módszerrel (kérdőív, egyéni és csoportos interjúk, fórumok stb.). A célcsoport igényeinek megjelenítése a projekttervben. A közszolgáltatást végző intézmények, a civil szervezetek bevonása az előkészítésbe.
2. Folyamatos szociális munka humán erőforrás feltételeinek bővítése: Létszámbővítés révén, szociális munkás alkalmazása az akcióterületen. Feladata: a célcsoport támogatása, hagyományos szociális munka. A célcsoport projektelemekbe történő bevonása. A lakhatási mobilizációban résztvevő családok felkészítése, majd nyomon követése.

3. Szociális szakemberek szupevíziója: Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat szociális szakemberei részére folyamatos szupervízió biztosítása

18. térkép: Szociális városrehabilitációs akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

4. Lakhatási integráció: Dankó Pista utcai önkormányzati bérlakások felújítása, alapterület-növelése egybenyitással
5. Lakhatási integráció: Integrált környezetben (1. akcióterületen) lévő szociális bérlakások felújítása az átköltöztetett családok elhelyezésére. Az akcióterületen lévő leromlott állagú ingatlanok kiváltása integrált lakókörnyezetben található szociális bérlakások felújításával, kiutalásával
6. Belterületi utak fejlesztése, járdák építése: Hun utca, Hun köz és a Dankó utca pormentes útburkolattal nem rendelkező részén történő fejlesztés
7. Az akcióterületi lakókörnyezet rehabilitációja: Fásítási program, erdei jellegű játszóhely megvalósítása a lakókörnyezet minőségének javítására
8. Illegális szemétlerakó megszüntetése a lakosok bevonásával (akcióterület D-i részén): A Hun utca – Makói utca – vasút által közrezárt nádasban illegálisan lerakott szemét összegyűjtése, elszállítása
9. Köztér kialakítása: Közösségi társalgásra, tevékenységre alkalmas fásított pihenőhely

10. Kártyás mérőórák felszerelése: A szolgáltatókkal való együttműködéssel, a rászoruló családoknál előrefizetős kártyás mérőórák felszerelése. (A szolgáltató költsége.)
11. Kortárs-segítők képzése: 3 napos képzés. Ezt követően elmélyítő tábor szervezése. Iskolai drogprevenció, az utcai devianciák, a fiatalkori bűnözővé válás elkerülése, a stressz prevenciós és a családi életre nevelés témakörökből rendhagyó órák rendezése.
12. Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére: Heti rendszerességű szolgáltatás biztosítása
13. Gyermekpszichológus biztosítása: Heti rendszerességű szolgáltatás biztosítása
14. Diákmunka-közvetítés középiskolások részére: Heti rendszerességű szolgáltatás biztosítása
15. Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése: A szociális szférában dolgozók (kiemelten az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat) részére tréning szervezése
16. Foglalkoztatás elősegítése: Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen (üres helyiségek kedvezményes áron történő bérbeadása, Kiút program bevonása, szociális mikrohitel-program önfoglalkoztatás elősegítésére
17. Ifjúsági sportprogram: Akcióterületen élő fiatalok sportágválasztását és rendszeres sportolását segítő program megvalósítása Eötvös József Katolikus Általános Iskolával és az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Vörösmarty székhelyintézményével karöltve
18. Hangszeres zeneoktatás – szociális program: A Szimfónia program megvalósítása az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Vörösmarty székhelyintézményében
19. Nyári napközi biztosítása: A csellengő általános iskolások érdeklődésének sokoldalú kielégítése - hagyományőrző, kézműves, sport, életmód, ökológiai tevékenységek - , valamint iskolai tudásuk szinten tartása, fejlesztése.
20. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása: A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében
21. Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése: A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében Projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.
22. Foglalkoztatás elősegítése – szociális szövetkezet: Szociális szövetkezet program bővítése az akcióterületen élők jövedelemhez jutása érdekében
23. Foglalkoztatás elősegítése – felnőttképzés: Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan
24. Papírbrikettáló üzem létrehozása: Közfoglalkoztatás keretén belül. Eszközbeszerzés.
25. Konyhakert program bevezetése: Az akcióterületen a házakhoz tartozó kertek alkalmasak lennének a megművelésre. Kisléptékű, a konyhakertek megművelésére, baromfitartásra ösztönző konyhakert programot dolgozunk ki. Egy ilyen jellegű program alapos előkészítést igényel, a területen élőket a tervezési folyamatba a kezdetektől bevonjuk.

Az akcióterületen megvalósuló komplex beavatkozások révén:

- Élhető lakóterület alakul ki.
- A szegregáció oldódik, csökken a laksűrűség az akcióterületen.
- Csökken a leromlott állagú épületekben lakók száma.
- A célcsoport igényeinek megfelelő szolgáltatások kerülnek kialakításra.
- Nő a foglalkoztatottság.
- Nő a szociális ágazatban elért emberek száma, javul a szolgáltatás minősége.
- Csökken a lemorzsolódók aránya az iskolában, javulnak a továbbtanulási mutatók.

4.2.3 Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület

3. akcióterület: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése

A fejlesztések célja

Orosháza gazdasága tovább erősödhet, munkahely-teremtő képessége nőhet az Ipari Park szabad területeinek benépesülésével, az érkező új befektetésekkel. Az Ipari Park és bővítési területe, valamint a szomszédos külterületrészen fekvő Bogárzói Lóversenypálya képezi a 3. akcióterületet. A már jelenlévő és a majd eztán betelepülő KKV-k tőkebevonzó-képességét javító és a hatékony működést segítő projektekkel az önkormányzat hozzájárul a terület fejlődéséhez.

Tervezett projektek

Az A3 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. Ipari Park szabad részének (10,0 hektár) feltöltése tereprendezéssel, közműellátás fejlesztése (20 kV-os vezeték földkábelbe helyezése, csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója), telek bekerítése, esetlegesen szolgáltatás-fejlesztés: közös portaszolgálat, raktározásra alkalmas helyiség, hídmérleg, rakodó- és parkolóhelyek kialakítása, közműellátás fejlesztése
2. Bogárzói Lóversenypálya bevonása az idegenforgalomba: a pálya felújítása, a szolgáltatások bővítését biztosító épület megvalósítása, korspeciális edzésprogramok kialakítása
3. Ipari Park bővítése, fejlesztése II. ütem
4. A város a beruházási jellegű tevékenységek mellett programot indít a gazdaság élénkítésére, amely kiterjed a gazdaság szereplői közötti kapcsolatépítésre, a szakképző intézmények és a munkaadók közötti információcsere menedzselésére, a dél-békési térség gazdaságfejlesztéseinek összehangolására, klaszterek kialakítására, a határon túli kapcsolatok erősítésére, a helyi értéktár fejlesztésére.

19. térkép: Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

4.2.4 Turisztikai akcióterület

4. akcióterület: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn

A fejlesztések célja

Gyopárosfürdő turisztikai potenciáljának kibontakoztatása a város számára több okból is stratégiai fontosságú: a fürdő folyamatos szolgáltatás-bővítése, az új attrakciók megvalósítása, a wellness-családi profil továbbépítése és a rendezvénykínálatok színesítése a helyi lakosság kikapcsolódását, feltöltődését szolgálja, másrészt növeli az idegenforgalmat, ezen keresztül erősíti a város gazdaságát. A szikes tórendszer és a parkerdő nyújtotta természeti értékek megőrző fejlesztése ezen túl a környezet minőségét is javítja. Az akcióterület fejlesztésének részcéljai szinkronban vannak a Nyugati (4.) városrész egyes részcéljaival:

- V4.2 Gyopárosfürdő turisztikai attrakciófejlesztése, készülő turisztikai kínálati csomagba illesztése (meglévő úszómedence felújítása és mobil lefedése, egyedi attrakció létrehozása, családi medence és csúszda építése, tórendszer rehabilitáció, wake-board pálya, canopy-pálya, tanösvény a tavak körül, biológiai szennyvíztisztító létesítése, napelempark, parkoló építése)
- V4.3 „Alföld Gyöngye" komplex program (rendezvénytér kialakítása, wellness részleg és klimatizálás a hotelben, konferenciaközpont eszközfejlesztése, kalandpark bővítése, elektromos gokart-pálya)
- V4.6 Parkerdő felújítása

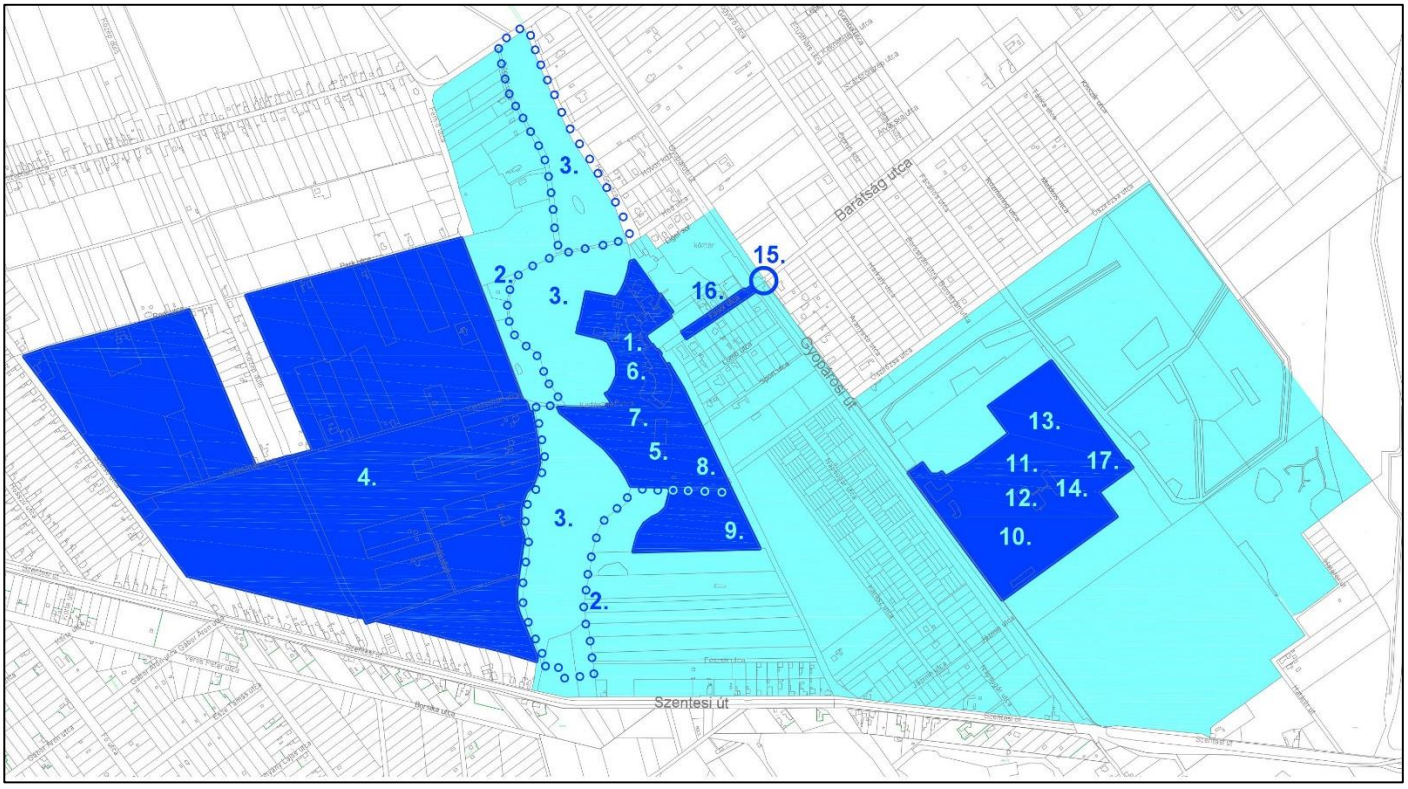
Tervezett projektek

Az A4 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, a fürdő és a tavak közötti kapcsolat megerősítése
2. Szikes tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal (É-i és középső tó): a tavak körüljárhatóvá válnak, a beiktatott állomáshelyek elsősorban családi és csoportos kirándulások kiszolgálására tartalmaznak pihenő-uzsonnázó-játszópontokat, vízvevőhelyet, a helyi kulturális értékeket, a település történetét bemutató interaktív táblákat, ügyességi és fittness-eszközöket, sportlehetőségeket
3. Szikes tavak rehabilitációja: a helyi állat- és növényvilágot bemutató állomáshelyek, meder kotrása, a partvonal menti sáv rendbetétele (D-i tó), levegőztető rendszerek kiépítése
4. Gyopárosi parkerdő felújítása: a tavak és Rákóczitelep között fekvő kb. 50 hektár erdőterület rendbehozatala; területi összefüggésben az erdő és a tó között fekvő „Faház-kemping" infrastruktúra-fejlesztése
5. 50 m-es meglévő úszómedence felújítása, mobil lefedése
6. Búvár-mélymerülő medence létesítése termálkút-bővítéssel: a funkciójában és műszaki megoldásában is különleges attrakciót gyógyászati funkciók és kiszolgáló egységek is kiegészítik
7. Családi medence és csúszda kialakítása: a fürdő wellness-jellegét erősítik a fiatalabb korosztályt vonzó és családbarát elemek; strand-kemping továbbfejlesztése
8. Biológiai szennyvízkezelő létesítése: a fürdő gazdasági részében tartályok kerülnek elhelyezésre, melyekben zárt biológiai tisztulás folyik; a helyben történő szennyvíztisztítás csökkenti a közműköltségeket
9. Napelempark, alatta parkolók kialakítása: a kemping mellett megvalósuló beruházás parkolóhiányt pótol és csökkenti a villamosenergia-felhasználást
10. Wellness részleg és cryoterápiás részleg kialakítása, valamint klimatizálás az Alföld Gyöngye Hotelben
11. Rendezvénytér kialakítása az Alföld Gyöngye Hotel mögötti barnamezős területen, Kalandpark bővítése
12. Canopy-pálya telepítése a kalandparkba
13. Elektromos gokart-pálya létesítése a kalandpark mellett
14. Konferencia-központ eszközökkel, berendezésekkel való felszerelése
15. Gyalogátkelő létesítése közvilágítással a Gyopáros út – Fasor utca – Barátság utca csomópontban

16. Pavilonsor és sétány tervezése a Fasor utcában és a Gyopárosi úton: a Gyopáros vasútállomás és a fürdő főbejárata között, valamint a Gyopárosi úti telekhatár mentén fedett-nyitott teraszokkal ellátott vendéglátó- és üzletsor tervezése (kertépítészeti, építészeti, közműellátási komplex tervezés)
17. Geotermikus közmű a volt laktanyánál (Alföld Gyöngye Hotel közelében): meglévő gyopárosi kútról átvezetés vagy új termálkút fúrása
18. Rendezvények Gyopároson: Európai Kenyérünnep és új kisebb találkozók, események megszervezése az akcióterületen

20. térkép: Turisztikai akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

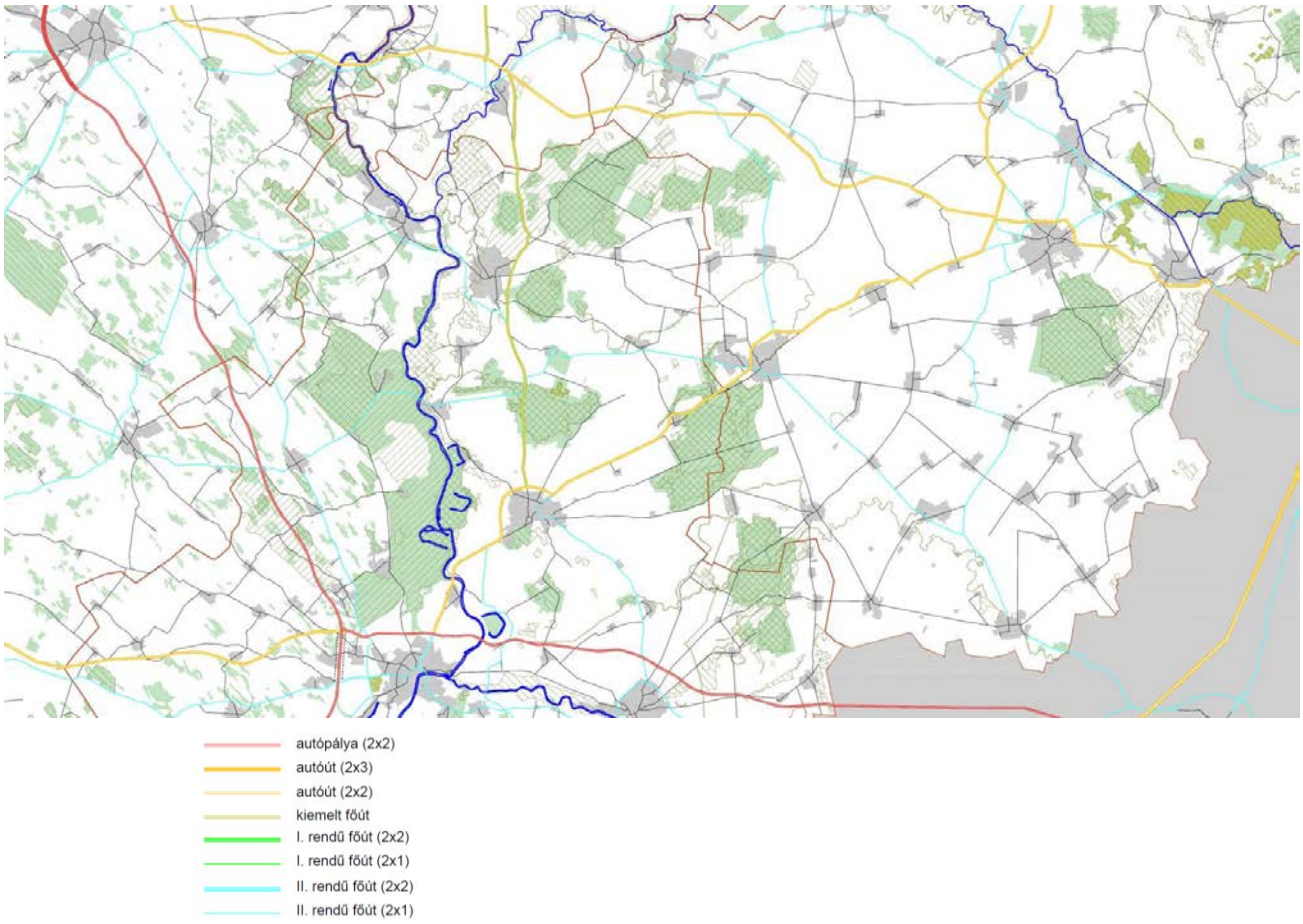
4.3 A település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojektek

Orosháza 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több tematikus és városrészi célhoz is kapcsolódnak.

4.3.1.1 Főúthálózat bővítése (K1)

21. térkép: Országos gyorsforgalmi és főúthálózati koncepció (nagytáv: 2040)

Forrás: http://www.3k.gov.hu/remos_downloads/250000-es_terkep.171.pdf

Átütő erejű hatást gyakorolna a város iparára, idegenforgalmára, ezáltal munkahely-teremtő és -megtartó képességére és népességének alakulására, ha bekapcsolódhatna az ország gyorsforgalmi úthálózatának vérkeringésébe. A TEN-T hálózathoz való kapcsolódás hiányzó főúti kapcsolatok megépülésével valósulhatna meg, majd nagytávlatban az M 47-es autópálya kiépülése teljes értékű hálózatba illeszkedést biztosít majd.

Az országos úthálózati elemek megépítése a várostól független, de megvalósulásuk kulcsfontosságú, ezért a középtávra szóló stratégiába be kell építeni az előkészítésüket segítő elemeket (lobbitevékenység, térségi összefogás szervezése, nyomvonalak településszerkezeti tervi szerepeltetése, tanulmánytervek készítésének szorgalmazása).

Dél-Békés térségét Csongrád és Bács-Kiskun megyével K-Ny-i irányban köti össze az OTrT-ben és a megyei tervekben egyaránt szereplő Soltvadkert – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent (Tisza-híd) – Orosháza főútvonal, amely a határmentiség negatív hatásaival küszködő Mezőkovácsházi Járás területén át, Battonyáig folytatódik, elérve Románia (Arad megye) főúthálózatát. Arad a térség legnagyobb határon túli városa, Szeged nagyságrendű település, amellyel erősebb és szélesebb körű kapcsolat-rendszer kiépítése volna szerencsés. A kapcsolatépítés előfeltétele a főúti elérhetőség megteremtése.

Az M44 gyorsforgalmi út Békéscsabáig való megépítése a Kormány középtávú, 2020-ig megvalósuló beruházási céljai között szerepel. A Szarvasi déli elkerülő nyomvonaltól a 47-es főút Orosházát elkerülő szakasza kb. 35 km a 4404 jelű összekötőúton, amelynek a háromszámjegyű utaknak megfelelő paraméterekkel történő átépülése megteremtheti Orosháza közvetlen kapcsolatát az M44 autópályához Budapest és az M8 gyorsforgalmi út felé.

Arad irányába a 4428 jelű Orosháza – Mezőkovácsháza – Battonya összekötő út főúttá fejlesztése biztosítana kitörést a leszakadással fenyegetett dél-békési térség számára.

4.3.1.2 Gyopárosfürdő komplex fejlesztése (K2-AT4)

Gyopárosfürdő idegenforgalmi potenciáljának fejlesztése a város stratégiai céljainak olyan koncentrálódási pontja, amely a várható hatások jelentősége miatt kulcsprojektnek tekintendő. A fejlesztések részletezése a 4.2.4 fejezetben történik.

4.3.1.3 Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és belvárosi geotermikus rendszerrel (K3-AT1.20, E1, E2, E3)

Orosháza méltán népszerű, sikeres sportegyesületei – különösen a kézilabda és a birkózás terén – a város jó hírét keltik és erősítik a helyi identitástudatot. Példát nyújtanak a csapatmunka eredményességére, serkentik a fiatalok sportolási hajlandóságát, ily módon hozzájárulnak a lakosság egészségesebbé válásához.

Fürdőváros lévén Orosháza igyekszik minden itt felnövő gyermeket úszni tudását biztosítani. Az óvodások és iskolások úszásoktatását a Belváros és a Belváros körüli gyűrű intézményeibe járó 4000 gyermek számára a városközpontban kell megoldani, hogy az órarend szerinti testnevelés keretében valósulhasson meg,

Az AT1.20 projekt a gazdaságos építés és üzemeltetés szempontját figyelembe véve komplex kialakítást javasol a kézilabda versenycsarnok, a birkózó csarnok és a tanuszoda épületegyüttesre az Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda tanintézményhez kapcsolódóan. Az iskola telke a Rákóczi utca felőli kerttel kiegészül, hogy a gyermekek játszóudvarát pótolni lehessen. A parkolás a Kazinczy utca széles közterületének átrendezésével, valamint a K-i folytatásában új parkolóutca kialakításával oldható meg.

4.3.2 Hálózatos projektek

A hálózatos projektek jellegzetessége, hogy több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű elemből állnak, a város egészére vagy annak számos helyszínére kiterjednek, s a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. Orosháza Város középtávon több hálózatos projektet tervez megvalósítani. Egyes projektekbe (pl. az energetikai, vagy a gazdaságélénkítő fejlesztésekbe) magánerő is sikerrel bevonható. A célkitűzések a következők.

- **H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése** – A város energia-felhasználásának racionalizálása és a megújuló energia-források nagyobb arányú bevonása az ellátásba hozzájárulhat a fenntartható városfejlesztéshez. A projekt-építéshez célszerű elkészíttetni a Fenntartható Energia Akcióprogramot (SEAP), amely kijelöli a konkrét intézkedéseket a versenyképesebb energia-használat érdekében. Orosháza alatt magas hőfokú termálvíz-kincs található, melynek felhasználása bővíthető város geotermikus közműhálózat kiépítésével. Középtávon a nagyobb közintézmények láthatók el geotermikus energiával. Egyidejűleg az épületek energia-felhasználását is csökkenteni érdemes az energetikai tulajdonságokat javító felújításokkal. A meglévő hulladéklerakóra napelem-park, a szennyvíztisztító-műre pedig biogáz-erőmű telepíthető. Korszerűsítésre szorul a város közvilágítása, a modern lámpafejek nagyságrenddel kisebb energia-fogyasztásúak és jóval hosszabb élettartamúak. A projekt előirányzott elemei:

  - Fenntartható Energia Akcióprogram kidolgozása
  - Városi geotermikus fűtő-hűtő rendszer létesítése: optimalizált hálózat kialakítása új belterületi termálkút (-kutak) lemélyítésével és a jelentősebb városközponti intézmények geotermikus energia-ellátásával
  - Geotermikus közműellátás az Alföld Gyöngye Hotelnél (meglévő gyopárosi kútról átvezetés) > ld. AT.4.17. projekt
  - Városi közvilágítás korszerűsítése (LED)

- **H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése** – A H1 projekttel összefüggésben az óvodaépületek energia-felhasználását csökkentő felújítások szükségesek: elektromos hálózat, világítótestek, fűtés, szigetelés, nyílászárók korszerűsítése. A belvárosi épületek esetében olyan műszaki megoldás választandó a hűtés-fűtés kialakítása során, hogy alkalmas legyen a H1 projektben tervezett geotermikus fűtés bevezetésére. az épületben érdemes az energetikai tulajdonságokat javító felújításokkal. A projekt előirányzott elemei:

  - Könd utca 86. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek, mosdók, konyha, nyílászárók, hőszigetelés korszerűsítése, parketta, járólap cseréje
  - Lehel utca 23. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, vizesblokk, fűtési rendszer, szigetelés korszerűsítése, parketta, hidegburkolat cseréje > ld. AT1.33 projekt
  - Bajcsy-Zsilinszky utca 36. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése > ld. AT1.29 projekt
  - Ifjúság utca 7. alatti épület: mosdók, elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése
  - Mátyás király utca 37. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése
  - Móricz Zsigmond utca 33. alatti épület: fűtés, elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, hőszigetelés korszerűsítése > ld. AT1.30 projekt
  - Uzsoki utca 29. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek, hidegburkolat, kazánház tető és szigetelés korszerűsítése
  - Minden óvodában: bútorzat és berendezés, nevelőmunkához játékok és eszközök beszerzése

- **H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése** – A H1 projekttel összefüggésben az iskolaépületek energia-felhasználását csökkentő felújítások szükségesek: elektromos hálózat, világítótestek, fűtés, szigetelés, nyílászárók korszerűsítése. A belvárosi épületek esetében olyan műszaki megoldás választandó a hűtés-fűtés kialakítása során, hogy alkalmas legyen a H1 projektben tervezett geotermikus fűtés bevezetésére. A projekt előirányzott elemei:

  - Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása, fűtésrendszer korszerűsítése > ld. AT1.18 projekt
  - Orosháza-Rákóczitelepi Általános Iskola komplett felújítása (fűtés, vizesblokk, energetika korszerűsítése, udvarrendezés)
  - Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvodacsarnok fűtésének korszerűsítése > ld. AT1.21 projekt
  - Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnokának felújítása (energetika), új kiszolgáló helyiségek létesítése > ld. AT1.22 projekt
  - Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola felújítása (pince, homlokzat, tető, konyha) > ld. AT1.25 projekt

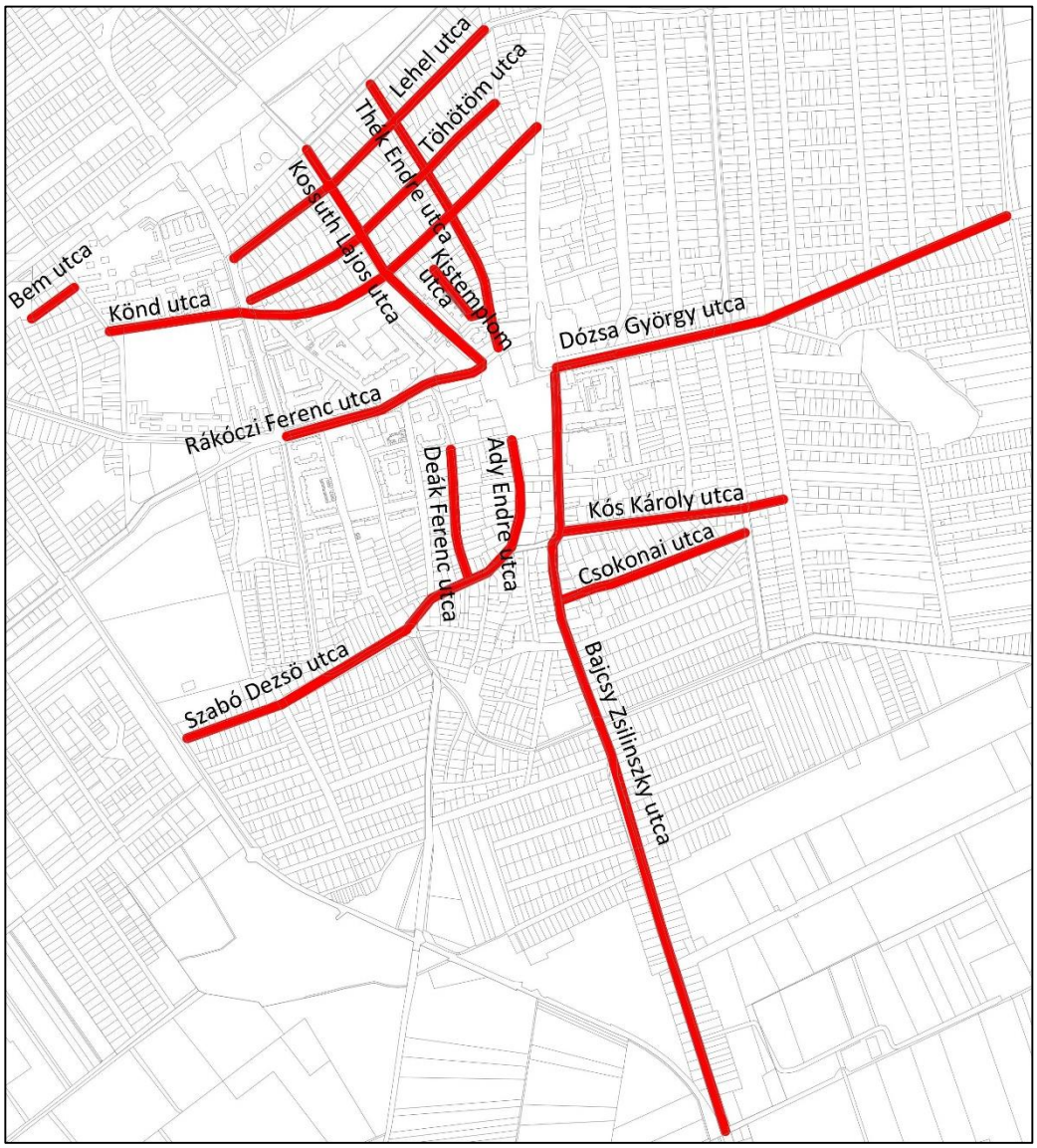
- **H4: Közlekedés-fejlesztés** – A városnak az országos közúthálózatba való jobb beilleszkedése főútfejlesztések (és nagytávlatban az M47-es gyorsforgalmi út) megvalósítását feltételezi, amely a város részéről lobbitevékenységgel és a nyomvonalak szerkezeti tervi és szabályozási előkészítésével támogatható (ld. K1 kulcsprojektet). Célszerű elkészíttetni a Fenntartható Városi Mobilitási Tervet (SUMP) a különböző hálózatok összehangolása, optimalizálása érdekében. Fel kell tárni a volt repülőtér fejlesztésének igényeit, lehetőségét és megvalósíthatóságát. A szerkezeti tervben az elkerülő útszakaszok és a gyűjtőúthálózat racionalizálását el kell végezni, hogy megvalósítható, fenntartható, ésszerű rendszert alkossanak. Az M47-es nyomvonal a Békés megyei szerkezeti tervnek megfelelően jelölendő. Középtávon meg kell építeni a legszükségesebb hiányzó kerékpárút-szakaszokat, útburkolatokat, lehetőség szerint a lakosság bevonásával. A vasúti átjárók esetében koordinálni kell a MÁV-val a szintbeni keresztezések áteresztő-képességének és biztonságának javítását, új átjárók beiktatását és egy gyalogos-kerékpáros aluljáró átvezetését Szőlő városrész felé. A Belvárosban és a Kórház környékén enyhíteni kell a parkolóhely-hiányt. A projekt előirányzott elemei:

  - Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) elkészíttetése
  - Déli elkerülőút nyomvonalának tervezése, a terület előkészítése (belvízmentesítés)
  - Vasúti aluljáró előirányozása a Gyopárost a Szegedi úttal összekötő közúton (4447 jelű út folytatása a 474 számú útig), gyalogos és kerékpáros forgalommal is számolva
  - Szőlő városrészt a Gyopárosi úthoz átvezető útvonal szerepeltetése a szerkezeti tervben (47-es út meglévő csomópontját felhasználva), tanulmányterv készítése a megvalósítás előkészítésére
  - Szőlő körút K-i meghosszabbításának szerkezeti tervi jelölése (szarvasi vasútvonalon átjáróval), megvalósításához két telek megvásárlása, engedélyezési terv készítése

- Gyalogos-kerékpáros vasúti aluljáró szerepeltetése a szerkezeti tervben a Kossuth Lajos utca vonalában vagy a Balassa Pál utca folytatásában, MÁV-egyeztetés és a tervezés menedzselése (vasútvonal villamosításához kapcsolódóan)
- Szarvasi úti közúti vasúti felüljáró elhagyása a szerkezeti tervben
- Északi utcai vasúti kereszteződésben pályaudvari tolatási műveletek csökkentésével (MÁV-egyeztetés révén) a közúti áteresztőképesség javítása
- MÁV-együttműködéssel elővárosi jellegű közlekedés kialakítása a Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – üveggyári megálló vonalon
- A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési összekapcsolása a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel (Rákóczi út – Szentesi út – Kisvasút utca – Fasor utca – Gyopárosi út), pl. DOTTO kisvonattal > ld. AT1.27 projekt
- Dózsa György utcán kerékpárút építése közműfelújítással együtt
- Bajcsy-Zsilinszky utcán kerékpárút építése közműfelújítással együtt
- Csizmadia Sándor utcán (Szőlő városrész) úttest kiszélesítése, kerékpársáv kialakítása
- Szőlő körúton kerékpárút felújítása közműfelújítással együtt
- A már meglévő kerékpárutak mentén, valamint AT1.10 projekt keretén belül megvalósuló – összekötő – kerékpárút-szakaszokhoz tartozó forgalomcsillapító közlekedési eszközök építése
- Orosháza – Kardoskút kerékpárút építése
- Táncsics utca – Lehel utca – Arany János utca – Észak utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. AT1.31 projekt
- Huba utca – Rákóczi utca – Móricz Zsigmond utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. AT1.32 projekt
- Mikszáth utca – Dózsa György utca – főtér csomópontban körforgalom kialakítása > ld. AT1.28 projekt
- Gyopárosi út – Fasor utca – Barátság utca gyalogátkelőhely létesítése közvilágítással > ld. AT4.15 projekt
- Luther utca gyűjtőút építés csapadékvízelvezető hálózat kialakításával > ld. AT1.7 projekt
- Útépítési kezdeményezés a lakosság bevonásával
- Belterületi járdák felújítása (2 km)
- Külterületi járdák felújítása (10 km)
- Városi parkolóhálózat fejlesztése (Kórház utca, Bajnok utca, Ady Endre utca > ld. AT1.10, AT1.20 projekt, Hajnal utca és köz > ld. AT1.1 projekt, Dózsa György utca > ld. AT1.10 projekt)
- Repülőtér fejlesztésének igényfelmérése, befektető felkutatása, megvalósíthatósági tanulmányterv készítése

- **H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése mind a nyílt, mind a zárt szakaszokon** – Folyamatos korszerűsítésre szorul a város ivóvízvezeték-hálózata. Elsősorban az azbesztcement anyagú legrégebbi vezetékeket kell újra cserélni. A munkálatokat ütemezetten, folyamatosan el kell végezni, a fontossági sorrendet a szolgáltatóval egyeztetve szükséges megállapítani. Új hálózat kiépítése szükségessé válhat felmerülő igények esetén és az eddig ellátatlan területen

22. térkép: Belvárosi csapadékvíz-hálózati rekonstrukcióval leginkább érintett utcák *(további csapadékvíz-hálózati problémákat ld. szakági vizsgálatban)*

Hiányos és rendezetlen állapotúak a belterületi csapadékvíz és belvízvédelmi létesítmények, ezért rekonstrukciójuk és kapacitásbővítésük szükséges a zárt és nyílt rendszerű szakaszokon egyaránt. Az átemelők helyreállítása és számuk bővítése szintén feladatként jelentkezik. A legnagyobb problémák a főtéren és a környező utcákban jelentkezik, veszélyeztetve az elmúlt években végrehajtott főtér-rekonstrukció eredményeit. A beavatkozásokat több ütemben célszerű végrehajtani. Első ütemben a csapadékvíz-elvezető rendszer tervezése és kiépítése a legégetőbb problémákkal érintett helyszíneken, többek között a következő utcákban valósítandó meg: Dózsa György utca (különösen a zárt szakaszokon), Lehel utca, Töhötöm utca, Könd utca, Thék Endre utca, Kistemplom utca, Deák Ferenc utca, Kós Károly utca, Csokonai utca, Ady Endre utca, Szabó Dezső utca, Bajcsy-Zsilinszky utca, Bem József utca, Kossuth Lajos utca, Rákóczi utca.

A fenti utcák többségében más mélyépítési és közlekedésfejlesztési intézkedést is előirányoz a stratégia, ezért a tervezésnek komplex közlekedési-közmű-kertészeti tartalommal kell történnie az összes előirányzott projekt figyelembe vételével.

- **H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése** – Az akcióterületi projektekben számos olyan elem szerepel, amely a szabadtéri vagy terem-sport lehetőségeit bővíti (szabadtéri fittness-parkok, Gyopárosi kalandpark bővítése, Bogárzói lóversenypálya korszerűsítése, quad-pálya, wake-board pálya létesítése, Református iskola tornacsarnok építése, Táncsics Mihály Közoktatási Intézmény és Tehetségközpont sportcsarnok bővítése, sportlétesítmények felújítása). Hasonló beavatkozásokra az akcióterületeken kívül is sort kell keríteni Orosháza kiváló sportéletének fenntartása, további sikerei érdekében. A város különböző pontjain, minden városrészben sor kerül épület-felújításra, vagy sport-udvar, sportpálya rendezésére. Civil szerveződést segít a város a Zombai utcai műterem felújításával (Orosházi Festők Műterme, Zombai utca 64.). Mozi létesítésének igénye merült fel a Belvárosban. A tervezett projektelemek a következők:

  - Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és belvárosi geotermikus rendszerrel – H1 hálózati projekthez kapcsolódóan (a helyszín tekintetében is a geotermikus rendszerhez igazodva) > ld. még AT1.20 projekt és K3 projekt
  - Gyopáros „Alföld Gyöngye” szálloda mögötti barnamezős sport-célú fejlesztések (kalandpark-bővítés, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya) > ld. AT4.11,12,13 projekt
  - Czina Sándor Általános Iskola tornaterem világításának felújítása
  - Czina iskola által is használt közterületi labdarugó pálya (Ifjúság utca 7.) felújítása, fittness park kialakítása
  - Mátrai Sándor Stadion komplett felújítása (Fűtőház utca 3.)
  - Extrém sportpálya bővítése (Mátrai Stadionnál)
  - Tó utcai teniszpálya felújítása
  - Rákóczitelepi műfüves pálya kialakítása
  - Gumipályás futókör kiépítése a Belvárosban (pl. Ady Endre utca – Deák Ferenc utca közötti tömb körül)
  - Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása (Dózsa György utca 5.) (korszerűsítés, hőszigetelés, nyílászárók, födémszigetelés) > ld. AT1.6 projekt
  - Orosházi Festők Műterme felújítása (Zombai utca 64.) > ld. AT1.23 projekt
  - Mozi létesítése a Belvárosban > ld. AT1.1 projekt

- **H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, korszerűsítése** – Szentetornya és Rákóczitelep gyermekorvosi és védőnői alapellátása az ellátási területre kell, hogy visszakerüljön (jelenleg a Kórház szakrendelőjében működik) a könnyebb elérhetőség érdekében. A korábbi ellátási helyek épületei felújítandók, szükség szerint bővítendők, eszközellátásuk fejlesztendő. A város szociális ellátásának egyik bázisa az Egyesített Szociális Intézmény Platán idősek otthona (Teréz utca 14.). A létesítmény akkor tudja betölteni feladatát, ha felújítása, bővítése, átalakítása megtörténik. Az egész napos ellátást az idősek klubjai egészítik ki, amelyeket nappal kereshet fel ez a korosztály, hogy ott különböző programokban vehessen részt, előadásokat hallgasson meg, ügyintézési segítséget kapjon. Az ellátási helyek mennyiségi fejlesztése az utóbbi

időszakban megtörtént, azonban a minőségi ellátáshoz az épületek felújítására van szükség. A jelenlegi segítő szolgáltatások bővítése is indokolt számos ellátási területen (szociális gyermekjóléti alapellátás: étkeztetés; jelzőrendszeres házi segítségnyújtás; közösségi ellátások; támogató szolgáltatás; utcai szociális munka, nappali ellátások, gyermekjóléti szolgálat). A tervezett projektelemek:

- Szentetornya gyermekorvosi és védőnői alapellátás visszaállítása a korábban használt felújítandó épületben
- Rákóczitelep gyermekorvosi és védőnői alapellátás visszaállítása a korábban használt felújítandó épületben
- Platán idősek otthona felújítása, bővítése, átalakítása
- Öreg Tölgy idősek napközi otthona felújítása (Iglói út 7.)
- Gyöngyvirág idősek napközi otthona felújítása (Székács utca 3.) > ld. AT1.24 projekt
- Reménység idősek napközi otthona felújítása (Lorántffy utca 35.)
- Őszirózsa idősek napközi otthona felújítása (Kiss Ernő utca 19.)
- Segítő szolgáltatások bővítése: szociális gyermekjóléti alapellátás: étkeztetés; jelzőrendszeres házi segítségnyújtás; közösségi ellátások; támogató szolgáltatás; utcai szociális munka, nappali ellátások, gyermekjóléti szolgálat

- **H8: Info-kommunikációs technika fejlesztése** – A város informatikai hálózat (Intranet) kiépítését tervezi az intézmények közötti gyors és naprakész kapcsolattartás érdekében. A projektcsomag az intézmények szakmai munkájának fejlődését szolgálja a modern kommunikációs csatornák és eszközök segítségével. A hálózat központját a szerverpark képezi, amely a Polgármesteri Hivatalban lesz elhelyezve. Az óvodákat bútorok és berendezések beszerzésével lehet fogadóképessé tenni az informatikai fejlesztésre. A tervezett projektelemek:

- Városi informatikai hálózat - Intranet (intézmények közötti kapcsolat) kiépítése
- Intézmények és Polgármesteri Hivatal informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark)
- Óvodák bútor- és berendezés-beszerzése az informatikai fejlesztések fogadására

- **H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések** – A szegregációs jelenségek ellen ható komplex anti-szegregációs projektcsomaggal egészül ki a 2. akcióterületen tervezett program. A társadalmi jellegű beavatkozások az alacsony társadalmi státuszú lakosok, elsősorban Szentetornya szegregátuma és veszélyeztetett területe (V4 városrész), valamint a Belváros körüli gyűrű városrészben (V2) található szegregátum és veszélyeztetett terület lakosságának esélyegyenlőségét, integrációját szolgálják. Tervezett projekt-elemek:

- A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében
- Nyári napközi biztosítása
- Kortárs-segítők képzése
- Drogprevenció, DADA-program

- A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.
- Konyhakert program bevezetése
- Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan
- Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében
- Szociális szakemberek továbbképzése
- Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése
- Ifjúsági információs és tanácsadó iroda működtetése
- Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére
- Alacsony küszöbű szolgáltatás biztosítása (szociális, ifjúságsegítő)
- Foglalkoztatási mentorálás
- Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen (üres helyiségek kedvezményes áron történő bérbeadása, Kiút program bevonása, szociális mikrohitel-program önfoglalkoztatás elősegítésére
- Gyermekpszichológus biztosítása
- Kisközösségek létrejöttének segítése
- Szociális lakásügynökség felállítása
- Szimfónia-program helyi megvalósítása
- Diákmunka-közvetítés középiskolások részére
- Foglalkoztatás elősegítése képzéssel

- **H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések** – Napjainkban személyes sikerstratégiává vált az egész életen át tartó tanulás, amely adaptációs készséget fejleszt ki a gyorsan változó körülmények, egyebek között a munkaerőpiaci elvárások sikeres kezelésére. A tanulási kedv növelése elősegíti a város gazdaságának megfelelő munkaerő-ellátását. Motivációt biztosít a tanuláshoz a személyre szabott, érzelmileg közel álló munkakör megtalálása. Szükség van önismeretre, amelynek különböző segítő formáit a civil szervezetekkel karöltve a város elősegítheti. A munka- és hivatásbeli lehetőségek jobb megismerése érdekében találkoztatni kell egymással a képzésekben, továbbtanulásban, munkahelyek kialakításában és betöltésében érdekelt szereplőket. Sikeres kortárs orosháziak üzenetén keresztül kitekintést lehet adni a hazai és a nemzetközi viszonyokra és ambíciókat ébreszteni a fiatalokban. A fiatalok művészi képességeit a helyi megszólalás és megmutatás lehetősége kibontakoztathatja, ezzel nyitottabb, öntudatosabb, vállalkozó szellemű felnőttekké válhatnak. Az orosházi ipar és a művészetek „összeházasítása” szokatlan módon, ezért a figyelmet megragadva képes a termékek jó hírét terjeszteni, egyben újításokra is irányulhat. A turizmus-fejlesztés „soft” eszközeinek bevetése az ágazat sikeréhez kis költséggel jelentős mértékben járulhat hozzá.

- Önismereti tréningek, pályaorientációs felmérések szervezése továbbtanulás vagy munkavállalás előtt álló fiatalok számára a fiatal korosztályt képviselő civil szervezetekkel együttműködve
- A szakképzés és felnőttképzés infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése szakképző iskolával együttműködve

- Párbeszéd moderálása a szakmák mesterei és a végzős tanulók, a diákok és a neves orosháziak (szakemberek, tudósok, művészek, vállalkozók), a helyi munkáltatók és a munkavállalás előtt állók, a helyi vállalkozások és a szakképző iskolák képviselői között
- „Dicsőség-tábla" műsorok és interjúsorozatok bevezetése a városi médiában a sikeres kortárs orosháziak (itt élők és elszármazottak) példaadása céljából
- Tudományos sikereket elért orosháziak találkozása a város érdeklődő tanulóival
- „Mutasd meg mit tudsz" – művészi képességeket feltáró program bevezetése, melynek keretében naptár elkészítése a város építészeti értékeiről szóló rajzokkal
- Pályázatok, ösztöndíj-rendszer és visszatérő diplomások célprogramja
- Iskolai gyakorlókert kialakítása a Czina Sándor Általános Iskolában
- Orosházi üvegkiállítás és vásár gyárlátogatással, szakmai konferenciával, lakossági és szakmai innovációs versennyel egybekötve
- Meglévő turisztikai attrakciók és térségi szálláshelyek idegenforgalmi csomagban való kiajánlása
- Helyi termék-fejlesztés és –népszerűsítés

4.3.3 Egyéb projektek

Néhány olyan projektet is megvalósít Orosháza, amely akcióterületen kívül is megvalósulhat és nem alkot hálózatot, de a fejlesztési célok eléréséhez szükséges. Mindhárom „Egyéb" projekt megvalósulása nagyon fontos a város számára, szerepelnek az 1. Akcióterület (Városközpont) projektjei között és – összevontan, komplex egységként – a 3. „Kulcsprojekt"-ben is, de alakulhatnak úgy a körülmények a részletesebb projektelőkészítési munkálatok során (épp azért mert elhelyezésük, kialakításuk sok egyéb tényezőtől és projekttől is függ), hogy különválasztva, más és más helyszíneken tudnak csak megépülni, ezért az „Egyéb" kategória is megjeleníti őket.

- **E1: Kézilabda versenycsarnok építése** – Orosháza versenysportja kinőtte az Eötvös iskola sportcsarnokát. Nagyobb létszámú nézőközönséget is befogadni tudó és a kapcsolódó parkolási igényt is biztosító, nemzetközi kézilabda-mérkőzésekre is alkalmas létesítmény építésére van szükség. A Belvároshoz közel elhelyezve az iskolai kötelező testnevelésórák helyhiányát is megszüntetheti, mivel az iskolák többsége a „Belváros" városrészben fekszik. Gyopárosi lokalizáció esetén a sportturizmust erősítheti.
- **E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése** – A jelenleg használt edzőcsarnok túlzsúfolt és nem elegendő nagyságú, funkciói is hiányosak. Az új csarnok a kézilabda versenycsarnokkal egy tömbben valósulhat meg leggazdaságosabban, de elképzelhető különálló elhelyezése is. Szempont lehet a helykiválasztásban, hogy segítse az iskolai kötelező testnevelésórák lebonyolítását is.
- **E3: Tanuszoda létesítése** – A közoktatási intézmények órarendjébe nem illeszthető be jól a gyopárosi fürdő használata, ezért az iskolákhoz és óvodákhoz közel, a városi geotermia-projekttel összekapcsolva célszerű megvalósítani egy önálló 25 vagy 33 méteres tanmedencét és kiszolgáló helyiségeit.

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a Város stratégiai céljaihoz

A város középtávú céljainak mindegyikéhez kapcsolódik hálózatos és akcióterületi projekt. A hálózatos projektek közül a legsokoldalúbb a *H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések* és a *H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése* című projekt: megvalósításuk eredményt hoz a legtöbb tematikus cél tekintetében.

Az akcióterületek sorában az *A1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása* projekt a legkomplexebb: minden városi célkitűzést támogat. Nem véletlenül kulcsprojekt az *A4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn* akcióterületi projekt, a 6 stratégiai célból 4-hez bizonyosan hozzá tud járulni.

Az egyéb projektek speciálisan a versenysport és a nagyrendezvények megrendezésének feltételeit javítják, a sporthoz és az egészséghez kapcsolódó stratégiai célok megvalósulását segítik elő.

A 4. táblázat kimutatása arra is rávilágít, hogy a hálózatos projektek rendszere leginkább a társadalmi jellegű *T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer* és a *T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség* stratégiai céljaihoz járul hozzá.

Az akcióterületek és a kulcsprojektek elsősorban a gazdaságfejlesztéshez köthetők, leginkább a *T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás* és a *T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség* stratégiai céljait támogatják.

4. táblázat Stratégiai célok és projekttípusok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	- H4: Közlekedés-fejlesztés - H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - AT3: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése - **K1 Kulcsprojekt: Főúthálózat bővítése** - **K2**/AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	
T2: Javuló külső és belső közlekedési	- H4: Közlekedés-fejlesztés	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda

kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	- H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése - H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - AT3: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése - **K1 Kulcsprojekt: Főúthálózat bővítése** - **K2**/AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	versenycsarnok építése
T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer	- H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése - H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása	
T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	- H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - **K2/**AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda versenycsarnok építése - E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése
T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	- H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése - H4: Közlekedés-fejlesztés - H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása,	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda versenycsarnok építése

	kapacitásnövelése, átemelők építése - H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése	- **K2/**AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	- **K3**/AT1.20/E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése
T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	- H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - AT2: Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda versenycsarnok építése - **K3**/AT1.20/E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése

4.5 A fejlesztések ütemezése

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Akcióterület 1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása	**2016. január**	**2023. december**				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■				
„Zöld-város” közterületi-zöldfelületi és közösségi funkcióbővítő program	2017. január	2018. december					■	■	■	■										
Petőfi Művelődési Központ épületének korszerűsítése	2017. január	2017. december						■	■											
Justh Zsigmond Városi Könyvtár felújítása	2017. július	2017. december						■												
Használaton kívüli Magtár új funkcióval való megtöltése	2019. január	2019. június									■									
Használaton kívüli volt szociális otthon új funkcióval való feltöltése	2017. január	2017. december					■	■												
Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása	2017. január	2018. június					■	■	■											
Luther utca szilárd burkolattal való ellátása	2018. január	2018. december							■	■										
Piactér bővítése	2017. július	2018. június						■	■											
Helyi kézműves termékek népszerűsítése	2017. július	2020. december						■		■		■		■						
Kerékpárút kiépítése Dózsa György és Bajcsy-Zsilinszky utcában, forgalomcsillapítással	2017. január	2018. december					■	■	■	■										
Környezettudatosságot erősítő, Kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok	2018. január	2019. június							■	■	■									
Városháza energiahatékonysági célú felújítása	2017. január	2018. június					■	■	■											

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Közvilágítás korszerűsítése	2016. július	2017. június				■	■													
Wesley iskola felújítása	2018. július	2019. június								■	■									
Ady Endre u. 7. volt óvodaépület felújítása	2018. január	2018. december							■	■										
Zeneiskola (volt Ifjúsági ház, Ady Endre u. 9.) felújítása	2018. január	2018. december							■	■										
Pacsirta u. 8. önkormányzati épület felújítása	2017. január	2017. december					■	■												
Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása	2018. január	2018. december							■	■										
Diákélelmezés 3000 adagos konyha felújítása (Eötvös iskola)	2016. július	2017. június				■	■													
Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és melegvizes kúttal (Eötvös József Katolikus Általános Iskolában), parkolók létesítése	2016. július	2017. december				■	■	■												
Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnok fűtésének korszerűsítése	2018. január	2018. december							■	■										
Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása, új kiszolgáló helyiségek létesítése	2019. január	2020. december									■	■	■	■						
Orosházi Festők Műterme felújítása (Zombai utca 64.)	2019. június	2019. december										■								
„Gyöngyvirág” idősek napközi otthona felújítása	2018. január	2018. június							■											
Református iskola felújítása (pince, homlokzat, tető, konyha, tornaterem)	2018. január	2018. december							■	■										
Református iskola tornacsarnok építése	2018. január	2019. június							■	■	■									

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési össze-kapcsolása (DOTTO) a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel	2018. július	2020. december																		
Önkormányzati szociális bérlakások felújítása az A2 szociális városrehabilitációs akcióterület antiszegregációs programja szerint	2017. július	2018. június																		
Városi közlekedés komplex fejlesztése	2017. július	2018. június																		
Csapadékvízhálózat-rekonstrukció (zárt és nyílt rendszerek, átemelők)	2017. január	2018. június																		
Térfigyelő rendszer bővítése: közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése	2019. január	2019. június																		
Városi rendezvények a városközpontban	2016. június	2020. december																		
Akcióterület 2: Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja																				
Az akcióterületen élő lakosság bevonása az előkészítésbe	2016. január	2016. június																		
Folyamatos szociális munka humán erőforrás feltételeinek bővítése	2016. január	2018. június																		
Szociális szakemberek szupevíziója	2016. január	2018. június																		
Lakhatási integráció: Dankó Pista utcai önkormányzati bérlakások alapterület-növelése egybenyitással	2017. január	2017. június																		
Belterületi utak fejlesztése, járdák építése: Hun utca, Hun köz és a Dankó utca	2016. január	2018. június																		
Az akcióterületi lakókörnyezet rehabilitációja	2016. január	2016. június																		
Illegális szemétlerakás megszüntetése a lakosok bevonásával (akcióterület D-i részén)	2016. január	2016. június																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Köztér kialakítása	2016. július	2016. december				■														
Kártyás mérőórák felszerelése	2016. január	2016. június			■															
Kortárs-segítők képzése	2016. július	2018. június				■	■	■	■											
Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Gyermekpszichológus biztosítása	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Diákmunka-közvetítés középiskolások részére	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése	2016. július	2017. december				■		■												
Foglalkoztatás elősegítése: Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Ifjúsági sportprogram: Akcióterületen élő fiatalok sportágválasztását és rendszeres sportolását segítő program megvalósítása	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Hangszeres zeneoktatás – szociális program	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Nyári napközi biztosítása: A csellengő általános iskolások érdeklődésének sokoldalú kielégítése	2016. július	2017. december				■		■												
A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											
Foglalkoztatás elősegítése – szociális szövetkezet	2016. január	2018. június			■	■	■	■	■											

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Foglalkoztatás elősegítése – felnőttképzés: Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan	2016. január	2018. június																		
Papírbrikettáló üzem létrehozása: Közfoglalkoztatás keretén belül. Eszközbeszerzés.	2016. január	2018. június																		
Konyhakert program bevezetése	2016. január	2018. június																		
Akcióterület 3: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése																				
Ipari Park szabad részének (10 hektár) feltöltése tereprendezéssel, közműellátás és szolgáltatások fejlesztése, csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója, kerítések építése	2016. július	2017. december																		
Ipari Park további fejlesztése II. ütem (D-i bővítés) előkészítő munkálatokkal (tervezés, közműellátás-fejlesztés)	2017. július	2018. június																		
Bogárzói Lóversenypálya bevonása az idegenforgalomba: a pálya felújítása, a szolgáltatások bővítését biztosító épület megvalósítása, korspeciális edzésprogramok kialakítása	2016. július	2018. június																		
Gazdaság szereplői közötti kapcsolatépítés, a szakképző intézmények és a munkaadók közötti információcsere menedzselése, a dél-békési térség gazdaságfejlesztéseinek összehangolása, klaszterek kialakítása, a határon túli kapcsolatok erősítése, helyi értéktár	2016. január	2021. június																		
Akcióterület 4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn																				
Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, a fürdő és a tavak közötti kapcsolat megerősítése	2018. július	2019. december																		
Szikes tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal (É-i és középső tó)	2018. január	2018. december																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Szikes tavak rehabilitációja: a medrek kotrása, a partvonal menti sáv rendbetétele (D-i tó)	2016. július	2017. december				■	■	■												
Gyopárosi parkerdő felújítása	2017. július	2018. június						■	■											
50 m-es meglévő úszómedence felújítása, mobil lefedése	2017. január	2017. december					■	■												
Búvár-mélymerülő medence létesítése étteremmel, kiszolgáló létesítményekkel	2018. január	2020. december							■	■	■	■	■	■						
Családi medence és csúszdapark kialakítása	2017. július	2019. június						■	■	■	■									
Biológiai szennyvízkezelő létesítése	2017. július	2018. június						■	■											
Napelempark, alatta parkolók kialakítása	2016. július	2017. június				■	■													
Wellness részleg és cryoterápiás részleg kialakítása, valamint klimatizálás az Alföld Gyöngye Hotelben	2017. július	2018. június						■	■											
Rendezvény kialakítása az Alföld Gyöngye Hotelnél a volt laktanya barnamezős területén, Kalandpark bővítése	2017. január	2017. december					■	■												
Canopy-pálya telepítése a kalandparkba	2017. január	2017. december					■	■												
Elektromos gokart-pálya létesítése a kalandpark mellett	2017. január	2017. december					■	■												
Konferencia-központ eszközökkel, berendezésekkel való felszerelése	2017. július	2018. június						■	■											
Gyalogátkelő létesítése közvilágítással a Gyopáros út – Fasor utca – Barátság utca csomópontban	2018. július	2019. június								■	■									
Pavilonsor és sétány tervezése a Fasor utcában és a Kisvasút úton: a Gyopáros vasútállomás és a fürdő főbejárata között, valamint a Kisvasút	2017. július	2018. június						■	■											

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
úti telekhatár mentén fedett-nyitott teraszokkal ellátott vendéglátó- és üzletsor tervezése																				
Geotermikus közmű a volt laktanyánál (Alföld Gyöngye Hotel közelében)	2018. január	2019. december																		
Rendezvények Gyopároson	2016. július	2020. december																		
Hálózatos fejlesztések																				
H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése	2016. július	2021. június																		
H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	2016. július	2021. június																		
H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	2016. július	2021. június																		
H4: Közlekedés-fejlesztés	2016. július	2021. június																		
H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése	2016. július	2021. június																		
H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése	2016. július	2021. június																		
H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése	2016. július	2021. június																		
H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése	2016. július	2021. június																		
H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések	2016. július	2021. június																		
H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	2016. július	2021. június																		
Egyéb fejlesztések																				

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
E1: Kézilabda versenycsarnok építése	2017. január	2018. december																		
E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése	2017. január	2018. december																		
E3: Tanuszoda létesítése	2017. január	2018. december																		

A fejlesztések ütemezésének legfőbb befolyásoló tényezője a külső források rendelkezésre állásának feltételezett időpontja. Egyelőre nem láthatók a konkrét időpontok, amelyek alapján felelősen lehetne eldönteni a megvalósítás indítási időpontját, ezért az időbeni ütemezés ***indikatív*** jellegű. A város legtöbb elképzelése előzményekkel rendelkezik, vagy már az előző tervezési ciklusban is előkészítésre került, csak részben, vagy egyáltalán nem valósult meg: ezek a projektek a források megnyílását követően a korábbi dokumentumokra alapozva késedelem nélkül benyújthatók. A gazdaságfejlesztés egyik kulcs-feltétele az Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, ezt a projektet minél előbb indítani kívánja a város.

Legtöbb projekt esetében az előkészítést már 2016. évben meg kell kezdeni, hogy a tervezési időszak végére teljesíthető legyen a feladat. A hosszabb előtárgyalást igénylő ügyekben (pl. geotermia) is legkésőbb 2017. év elején projekt-indítás szükséges a határidők tarthatósága érdekében.

A hálózatos projektek megvalósítása általában az egész tervezési időszakot átfogó folyamatot jelent, illetve több, szorosan egymást követő ütemben történik.

4.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az ITS-ben kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására elsősorban európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül nyílik lehetőség. A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében a következő támogatási időszakban Orosháza városa számára elsősorban a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program), továbbá a GINOP, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program), KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program) és VP (Vidékfejlesztési Program) programokból hívhatók majd le források.

A 2014-2020 közötti EU-s támogatási időszakban Orosháza szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP források új eljárás szerinti felhasználása. A 272/2014 (XI.05.) Korm. rendelet értelmében a megye integrált területi programja keretében támogatandó projektek támogatási kérelmeiről területi kiválasztási eljárásrend alkalmazásával kell dönteni. *A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról* szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat alapján Békés megye tervezési jogkörébe 57,94 milliárd forint forrás tartozik (Európai Uniós támogatás hazai társfinanszírozással együtt, Békéscsaba nélkül).

E keretösszeg felhasználásának megyei program szintű dokumentuma az integrált területi program (ITP). A megyei önkormányzat, mint területi szereplő az ITP-ben, a pályázati felhívásokban és az értékelési szempontrendszerben érvényesíti a megyei területfejlesztési dokumentumokkal is megalapozott preferenciáit. A kiválasztás és a döntéshozatal az előre rögzített és ezáltal átlátható, kiszámítható értékelési szempontrendszer alapján történik. A következő hét év során Békés megye teljes ITP forráskeretéből Orosháza városa kb. 7,5-8,0 milliárd Ft lehívására lát reális esélyt.

A megyei ITP olyan gördülő tervezést segítő dokumentum, amely a megyei stratégiai cél- és prioritásrendszer mentén, a területfejlesztési tervezés során megismert fejlesztési elképzelések, szükségletek, illetve megalapozott fejlesztési szándékok figyelembevételével, a TOP végrehajtásához illeszkedően meghatározza az intézkedések forráskeretét, a forrás-felhasználási módokat, a kiválasztási kritériumrendszer megyei felelősségi körbe tartozó elemeit és a vállalt kimeneti indikátorokat. A megyei Területfejlesztési Koncepció, illetve Program célkitűzéseihez, valamint a TOP intézkedéseihez igazodóan az érintett keretösszeg felhasználása érdekében Békés megyei ITP-jének célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra.

Békés megye szereplői számára elérhető, felhasználható indikatív forráskeretek (Békéscsaba nélkül)

- Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére – intézkedések:
  - 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése: **Forráskeret: 8,296 Md. Ft.**
  - 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés: **Forráskeret: 5,175 Md. Ft.**
  - 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés: **Forráskeret: 3,709 Md. Ft.**
  - 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével: **Forráskeret: 4,472 Md. Ft.**
- Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés – intézkedés:
  - 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés: ***Forráskeret: 10,721 Md. Ft.***
- Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken – intézkedések:
  - 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés: ***Forráskeret: 5,461 Md. Ft.***
  - 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése: ***Forráskeret: 9,120 Md. Ft.***
- A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése – intézkedések:
  - 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, ***Forráskeret: 1,560 Md. Ft.***
  - 4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése, ***Forráskeret: 1,240 Md. Ft.***
  - 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja: Az intézkedésből a TOP szerinti fejlesztési célok és kedvezményezettek támogathatók. ***Forráskeret: 1,681 Md. Ft.***
- Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés – intézkedések
  - 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok), ***Forráskeret: 4,808 Md. Ft.***

- 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, ***Forráskeret: 0,625 Md. Ft.***
- 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása, ***Forráskeret: 1,074 Md. Ft.***

Orosháza középtávú fejlesztési tevékenysége a releváns TOP-forrásokon kívül **egyéb operatív programok**ra is támaszkodhat:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP): a foglalkoztatási ráta emelését (75 %), a munkahely-teremtést, az innovációs képesség és kapacitás fejlesztését célozza.
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) célkitűzése, hogy a gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek védelmével összhangban történjen.
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózáshoz és a népesedési kihívások kezeléséhez.
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP) a leginkább rászoruló személyeket juttatja megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez.
- Vidékfejlesztési Program (VP) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fejlődése, az életminőség javítása a vidéki térségekben.
- Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP) a halászati ágazatot támogatja.
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) a közlekedési hálózatok és infrastruktúrák fejlesztését célozza széles skálán.
- Közigazgatási- és Közszolgáltatási Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) a témájában végrehajtott fejlesztéseket támogatja.

A város egyéb **EU-s és nemzetközi támogatás**t is bevonhat a fejlesztéseibe:

- Határon átnyúló együttműködési programok.
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT)
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap).

Az 5. táblázat Orosházára vonatkozóan körvonalazza a fejlesztési elképzeléseket a költség indikatív megjelölésével, kapcsolva a lehetséges finanszírozási lehetőségeket.

5. táblázat: Orosháza tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Akcióterületi projektek			
Akcióterület 1: **Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása**	„Zöld-város” I. ütem közterületi-zöldfelületi, közösségi funkció-bővítő program	400	TOP 2.1.2
	„Zöld-város” II. ütem közterületi-zöldfelületi, közösségi funkció-bővítő program	400	TOP 2.1.2
	Petőfi Művelődési Központ épületének belső korszerűsítése	40	uniós, hazai és egyéb
	Justh Zsigmond Városi Könyvtár belső felújítása	65	uniós, hazai és egyéb
	Használaton kívüli Magtár új funkcióval való megtöltése	140	uniós, hazai és egyéb
	Használaton kívüli volt szociális otthon új funkcióval való feltöltése	120	TOP 3.2.1
	Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása	400	uniós, hazai és egyéb
	Luther utca gyűjtőút kialakítása	250	uniós, hazai és egyéb
	Piactér bővítése	250	TOP 1.1.3
	Helyi kézműves termékek népszerűsítése	2	uniós, hazai és egyéb
	Települési közlekedés fejlesztése (kerékpárút kiépítése Dózsa György és Bajcsy-Zsilinszky utcában, kerékpárutak összekötése, parkolók, körforgalmak, SUMP)	500	TOP 3.1.1
	Kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok	2	uniós, hazai és egyéb
	Városháza energiahatékonysági célú felújítása	400	TOP 3.2.1
	Közvilágítás korszerűsítése	600	uniós, hazai és egyéb
	Wesley iskola felújítása	50	uniós, hazai és egyéb
	Ady Endre u. 7. volt óvodaépület felújítása	100	uniós, hazai és egyéb
	Zeneiskola (volt Ifjúsági ház, Ady Endre u. 9.) felújítása	100	uniós, hazai és egyéb
	Pacsirta u. 8. önkormányzati épület felújítása	100	uniós, hazai és egyéb
	Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása	30	uniós, hazai és egyéb
	Diákélelmezés 3000 adagos konyha felújítása (Eötvös iskola)	250	TOP 1.1.3
	Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és melegvizes kúttal	5.500	uniós, hazai és egyéb

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnok fűtésének korszerűsítése	3	uniós, hazai és egyéb
	Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása, új kiszolgáló helyiségek létesítése	70	uniós, hazai és egyéb
	Orosházi Festők Műtermének felújítása (Zombai utca 64.)	2	uniós, hazai és egyéb
	„Gyöngyvirág” idősek napközi otthona felújítása	30	uniós, hazai és egyéb
	Református iskola felújítása (pince, homlokzat)	300	uniós, hazai és egyéb
	Református iskola tornacsarnok építése	600	uniós, hazai és egyéb
	A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési (DOTTO) összekapcsolása a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel	120	uniós, hazai és egyéb
	Önkormányzati szociális bérlakások felújítása az A2 szociális városrehabilitációs akcióterület antiszegregációs programja szerint	140	TOP 4.3.1
	Komplex közlekedés-fejlesztés	115	uniós, hazai és egyéb
	Csapadékvízhálózat-rekonstrukció (zárt és nyílt rendszerek, átemelők)	400	TOP 2.1.3
	Térfigyelő rendszer bővítése: közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése	60	uniós, hazai és egyéb
	Városi rendezvények a városközpontban	20	uniós, hazai és egyéb
Akcióterület 2: **Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja**	Az akcióterületen élő lakosság bevonása az előkészítésbe	0,3	önkormányzati saját forrás
	Folyamatos szociális munka humán erőforrás feltételeinek bővítése	4	TOP 5.2.1
	Szociális szakemberek szupevíziója	1	TOP 5.2.1
	Lakhatási integráció: Dankó Pista utcai önkormányzati bérlakások alapterület-növelése egybenyitással	50	TOP 4.3
	Belterületi utak fejlesztése, járdák építése: Hun utca, Hun köz és a Dankó utca	30	TOP 4.3
	Az akcióterületi lakókörnyezet rehabilitációja	10	TOP 4.3
	Illegális szemétlerakás megszüntetése a lakosok bevonásával (akcióterület D-i részén)	10	TOP 4.3
	Köztér kialakítása	10	TOP 4.3

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Kártyás mérőórák felszerelése	0	-
	Kortárs-segítők képzése	0,7	TOP 5.2.1
	Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére	5	TOP 5.2.1
	Gyermekpszichológus biztosítása	5	TOP 5.2.1
	Diákmunka-közvetítés középiskolások részére	0,7	TOP 5.2.1
	Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése	0,5	TOP 5.2.1
	Foglalkoztatás elősegítése: Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen	10	önkormányzati saját forrás, EFOP, GINOP
	Ifjúsági sportprogram: Akcióterületen élő fiatalok sportágválasztását és rendszeres sportolását segítő program megvalósítása	3	TOP 5.2.1
	Hangszeres zeneoktatás – szociális program	3	TOP 5.2.1
	Nyári napközi biztosítása: A csellengő általános iskolások érdeklődésének sokoldalú kielégítése	5	TOP 5.2.1
	A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása	0,1	önkormányzati saját forrás
	Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése	2	TOP 5.2.1
	Foglalkoztatás elősegítése – szociális szövetkezet	4	önkormányzati saját forrás, EFOP, GINOP
	Foglalkoztatás elősegítése – felnőttképzés: Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan	1	önkormányzati saját forrás
	Papírbrikettáló üzem létrehozása: Közfoglalkoztatás keretén belül. Eszközbeszerzés.	0,3	önkormányzati saját forrás
	Konyhakert program bevezetése	3	önkormányzati saját forrás
Akcióterület 3:	Ipari Park bővítés (Ipari Park címmel rendelkező területen belül) fejlesztése betelepülés előkészítésére	250	TOP 1.1.1

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése	Ipari Park szabad részének (10 hektár) feltöltése tereprendezéssel, közműellátás fejlesztése, csapadékvízelvezető-hálózat rekonstrukció, szabad terület bekerítése	285	TOP 1.1.1
	Bogárzói Lóversenypálya bevonása az idegenforgalomba: a pálya felújítása, a szolgáltatások bővítését biztosító épület megvalósítása, korspeciális edzésprogramok kialakítása	1000	uniós, hazai és egyéb
	Ipari Park egyéb fejlesztése II. ütem (D-i bővítés) terület-előkészítés (tervezés, tereprendezés, közműellátás-fejlesztés)	500	uniós, hazai és egyéb
	Gazdaság szereplői közötti kapcsolatépítés, a szakképző intézmények és a munkaadók közötti információcsere menedzselése, a dél-békési térség gazdaságfejlesztéseinek összehangolása, klaszterek kialakítása, a határon túli kapcsolatok erősítése	50	uniós, hazai és egyéb
Akcióterület 4: **Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn**	Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése	800	uniós, hazai és egyéb
	Szikes tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal (É-i és középső tó)	500	TOP 1.2.1
	Szikes tavak rehabilitációja: a medrek kotrása, a partvonal menti sáv rendbetétele (D-i tó)	600	TOP 1.2.1
	Gyopárosi parkerdő felújítása	25	uniós, hazai és egyéb
	50 m-es meglévő úszómedence felújítása, mobil lefedése	300	uniós, hazai és egyéb
	Búvár-mélymerülő medence létesítése gyógyászattal, kiszolgáló létesítményekkel	3000	uniós, hazai és egyéb
	Családi medence és csúszda kialakítása	320	uniós, hazai és egyéb
	Biológiai szennyvízkezelő létesítése	130	uniós, hazai és egyéb
	Napelempark, alatta parkolók kialakítása	100	TOP 3.2.2
	Wellness részleg és cryoterápiás részleg kialakítása, valamint klimatizálás az Alföld Gyöngye Hotelben	50	uniós, hazai és egyéb
	Rendezvénytér kialakítás (barnamezőn) az Alföld Gyöngye Hotelnél, Kalandpark bővítése	420	TOP 2.1.1
	Canopy-pálya telepítése a kalandparkba	10	uniós, hazai és egyéb
	Elektromos gokart-pálya létesítése a kalandpark mellett	30	TOP 2.1.1
	Konferencia-központ eszközökkel, berendezésekkel való felszerelése	15	uniós, hazai és egyéb
	Gyalogátkelő létesítése közvilágítással a Gyopáros út – Fasor utca – Barátság utca csomópontban	5	uniós, hazai és egyéb

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Pavilonsor és sétány tervezése a Fasor és a Kisvasút úton: fedett-nyitott teraszokkal ellátott vendéglátó- és üzletsor tervezése	3,5	uniós, hazai és egyéb
	Geotermikus közmű a volt laktanyánál (Alföld Gyöngye Hotel közelében)	200	uniós, hazai és egyéb
	Rendezvények Gyopároson	12	uniós, hazai és egyéb
Hálózatos projektek			
H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H2: Óvodák energia-hatékony-sági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H3: Iskolák energia-hatékony-sági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H4: Közlekedés-fejlesztés		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
Egyéb projektek			
E1: Kézilabda versenycsarnok építése		3050	uniós, hazai és egyéb
E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése		920	uniós, hazai és egyéb
E3: Tanuszoda létesítése		580	uniós, hazai és egyéb

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az Anti-szegregációs Terv a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémákat egy adott településen. Célja, hogy a város javítsa azon területeinek helyzetét, ahol a szegregációnak már jelei mutatkoznak, illetve ahol a népesség egy része szegregáltan él. A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Mivel Orosháza járásszékhely, ezért a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- Szegregált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 35%
- Szegregációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

A kormányrendelet azt is meghatározta, hogy szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet különböző típusú antiszegregációs intézkedéseket különböztet meg:

1. a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések,
2. a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések,
3. a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.

5.1 A településen tapasztalható szegregációs mechanizmusok

4.6.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Orosházán az alacsony státuszú lakosság aránya az aktív korú lakosságon belül 8,5%. Ennél jelentősen (több mint tíz százalékponttal magasabb arányban lakik alacsony státuszú lakosság Szentetornyán és a (III. sz. külterület kivételével, ahol 12,4% az arányuk) a külterületeken. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH két szegregátumot és kettő szegregációval veszélyeztetett területet határolt le a belterületen és egy szegregációval veszélyeztetett terület a külterületen. Egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület található a Szentetornya városbészben és a Nyugati városrészben is. Ezen kívül a külterületen található Kiscsákó tekinthető szegregációval veszélyeztetett területnek.

A Nyugati városrészben található 2. és 3. számú területeken etnikai szegregációról is beszélhetünk. Mindkét területen magas a roma lakosság aránya. Ezen két területen magas az önkormányzati tulajdonú szociális bérlakások száma. A lehatárolt területek mindegyikében vannak infrastrukturális hiányosságok. A szociális, foglalkoztatási és végzettségi mutatók tekintetében a 2. számú terület a legrosszabb helyzetű. Ugyancsak ezen területen a legrosszabb a lakásállomány minősége is.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében a várostól 20 km-re található Kiscsákón élők helyzete a legrosszabb.

6. táblázat Orosháza város KSH által kijelölt és Orosháza város által jóváhagyott szegregált területeinek státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével

	Társadalom 1. (Demográfia)	**Társadalom 2. (Foglalkoztatottság)**	**Lakáshelyzet**	**Épített környezet / Közterületek minősége**	**Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés**	**Etnikai szegregáció**
Szegregált terület 1. Kiss Ernő utca – Kupa Vezér utca - Toldi Miklós utca - Kiss Ernő utca (északi, észak-nyugati oldala a Babits Mihály utcától a Kupa Vezér utcáig)	A lakónépesség száma 76 fő. A 0-14 évesek aránya 29, a 60 év felettieké 28%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 44,8%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 62%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 54%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 22%. Az egyszobás lakások aránya 11%.	Hiányzik a vezetékes víz- és szennyvízhálózat a Kupa Vezér és a Toldi utcák egy részében. Nincs szilárd burkolatú út a Kupa Vezér, a Toldi, a Lachner György és a Béke utcákban. A Kupa Vezér utca végén illegális szemétlerakó található.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont mintegy 7km-re található. A területről jellemzően a 3km-re található Rákóczi telepi általános iskolai feladatellátási helyet veszik igénybe a tanulók. Az óvoda 1km-en belül elérhető.	A területen nem magas a roma lakosság aránya.

Szegregált terület 2. Dankó István utca déli oldala, Szondi utca, illetve a Kutasi utca (1-15. szám és 2-8. szám) Szondi utcáig terjedő szakasza	A lakónépesség száma 171 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 50, a 60 év felettieké kb. 6%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 45%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 91%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 80%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 84%. Az egyszobás lakások aránya 78%.	A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben került kiépítésre. A Dankó István utcának csak egy részén került kialakításra a szilárd burkolatú út.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont viszonylagos közelsége miatt a szolgáltatások könnyen igénybe vehetőek.	A területen magas a roma lakosság aránya.
Szegregált terület 3. Hun utca – Sámsoni utca – Makói utca	A lakónépesség száma 174 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 30, a 60 év felettieké kb. 7%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 32%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 57%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 55%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 52%. Az egyszobás lakások aránya 20%.	A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben kiépített a Hun utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Hun utcában és a Hun közben. A Hun utca – Makói utca – vasút által közrezárt nádasban illegális szemétlerakó található.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont viszonylagos közelsége miatt a szolgáltatások könnyen igénybe vehetőek.	A területen magas a roma lakosság aránya.

Szegregált terület 4. Horváth György utca - Mátyás király utca - Szabadság utca - Kiss Ernő utca (nyugati oldala a Szilágyi Erzsébet utcáig) - belterületi határ	A lakónépesség száma 120 fő. A 0-14 évesek aránya 11, a 60 év felettieké 30%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 33%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 55%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 50%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 17%. Az egyszobás lakások aránya 12%.	A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben kiépített a Kismarton és a Kiss Ernő utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Kismarton utcában.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont mintegy 7km-re található. A területről jellemzően a 3km-re található Rákóczi telepi általános iskolai feladatellátási helyet veszik igénybe a tanulók. Az óvoda 1km-en belül elérhető.	A területen nem magas a roma lakosság aránya.
Szegregált terület 5. Kiscsákó	A lakónépesség száma 121 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 23, a 60 év felettieké kb. 40%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 33%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 67%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 67%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 67%. Az egyszobás lakások aránya 31%.	A szennyvízhálózat teljes egészében hiányzik. A vezetékes vízhálózat részben kiépített. Szilárd burkolattal csak a kiscsákói bekötő út rendelkezik.	A városhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférés rendkívül körülményes a nagy távolság miatt (több mint 20 km). Egyes szolgáltatásokat az itt élők Nagyszénáson és Kondoroson vesznek igénybe.	A területen nem magas a roma lakosság aránya.

5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

A 2008-ban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése óta érdemi változás nem történt a szegregátumok szociális és foglalkoztatási mutatóiban. Az infrastruktúra területén ebben az időszakban a lehatárolt területek mindegyikében történtek fejlesztések. Az 1. számú területen a Kiss Ernő és a Toldi utcákban jelenleg végzik a járda felújítását. A Kiss Ernő utcában teljes mértékben, a Kupa Vezér és a Toldi utcákban részben kiépítésre került a szennyvízelvezetés. A 2. számú területen a Dankó István utcában a járda került felújításra. A 3. számú területen a Makói utcában felújításra került a járda és a Hun utca egy részében kialakításra került a szennyvízgerinc. A 4. számú területen a Kismarton utcában felújításra került a járda. A Mátyás király utcában ez jelenleg van folyamatban. A Kismarton utca egy részében, illetve a Szabadság utca egészében történt szennyvízberuházás. Ezt követően a Szabadság utcában útaszfaltozás történt. Kiscsákón jelenleg zajlik ivóvízminőség javító program, mely keretében mindenhol kialakításra kerül a vezetékes ivóvízhálózat.

A 7 számú táblázat a 2008-ban tervezett, de megvalósításra nem kerülő beavatkozásokat tartalmazza.

7. táblázat: A 2008-ban elkészített IVS tervezett, megvalósításra nem került anti-szegregációs célú beavatkozásai

Ágazat	Korábbi IVS anti-szegregációs tervének tervezett intézkedései	Megjegyzés
Általános, horizontális beavatkozás	Szociológiai helyzetfelmérés és cselekvési terv kidolgozása az anti-szegregációs program által érintett területen (különösen a szentetornyai részeken)	forrás hiányában nem valósult meg
Egészségügy	Kiemelt egészségügyi figyelem, szűrési, megelőzési programok	forrás hiányában nem valósult meg
Egészségügy és foglalkoztatás	Környezeti és Egészségnevelési Központ (KEK) kialakítása (Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére).	forrás hiányában nem valósult meg
Foglalkoztatás	Oktatási, képzési támogatások, felzárkóztató képzések, átképzések a hatékony munkaerő-piaci integráció elősegítése érdekében.	forrás hiányában nem valósult meg

A 8. számú táblázat tartalmazza azon beavatkozásokat, amelyeket a város a 2008-as IVS-ben tervezett és meg is valósultak. A szegregáció oldása és felszámolása érdekében érdemi, jelentős beavatkozás nem történt. A horizontális, általános beavatkozások sem hoztak érdemi változást az alacsony státuszú lakosok integrációja érdekében.

Az elmúlt időszakban ugyanakkor több olyan fejlesztés is történt a városban, melyek közvetetten segítették az alacsony státuszú lakosokat:

- TÁMOP 5.3.3-12/1 projekt keretében "FogLak" - Utcán élő hajléktalanok társadalmi reintegrációja Orosházán;
- ÁROP 1.A.3-2014 keretében Együtt egymásért - Területi összefogás az Orosházi Járásban az esélyegyenlőség biztosítása érdekében;
- TÁMOP 5.4.9-11/1 keretében Együtt könnyebb! - az orosházi alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolásáért.

8. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2008-2014) a városban

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései	Megjegyzés
Közoktatás, képzés	Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése	A TISZK létrejött, a KLIK működteti
Lakhatás	Lépcsőzetes lakáshoz jutás támogatása, bérlakás állomány jobb, hatékonyabb kihasználása, kapcsolódó tervek készítése, a folyamat ellenőrzése.	Részben valósult meg, kevés családot érintett.

Az önkormányzat kifejezett célja, hogy az integrációs beavatkozások fenntarthatóságát megteremtse, a már meglévő jó gyakorlatok átvételével, bevezetésével a szegregátumokat nem csak fizikai értelemben szüntesse meg, hanem az emberek képzettségi és foglalkoztatási mutatóinak javításával, az alacsony státuszt számolja fel a településen.

5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

4.6.2 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

5.3.1.1 Anti-szegregációs célok

Orosháza elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához.

9. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése A lemorzsolódás csökkentése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése Új szociális szolgáltatások biztosítása
5. Közösségi terek biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása Minden korosztály részére biztosítani a közösségi tereket

A településen található szegregátumok közül az etnikailag is szegregált területek megszüntetése szükséges rövidtávon. A fizikai megszüntetés nem szükséges, de a két terület státuszának megváltoztatásával lehetséges a szegregátumok felszámolása. A szentetornyai és kiscsákói területeken humánerőforrás fejlesztésével nyílik lehetőség a szegregáció oldására. Emellett fontos, hogy a területek rehabilitációjával megteremtsük az élhető lakókörnyezetet.

10. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban (a szegregátumok sorszámával jelölve)

Terület specifikus célok	Szegr. 1	Szegr. 2	Szegr. 3	Szegr. 4	Szegr. 5
Mobilizációs program kidolgozása az alacsony státuszú lakosság koncentrációjának csökkentése érdekében	X			X	X
A terület felszámolása a terület státuszának megváltoztatásával		X	X		
Veszélyes állapotban lévő lakások elbontásával, a lakók szociális bérlakásokban történő elhelyezésével a szegregáció oldása		X	X		X
Szociális városrehabilitációs program lebonyolításával a lakókörnyezet rahabilitációja		X	X		
A lakhatási körülmények javítása	X	X	X	X	X
A foglalkoztatottság növelésével az alacsony státuszú lakosok számának csökkentése, így a szegregáció oldása	X	X	X	X	X
A szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	X			X	X
A közüzemi tartozások csökkentése előrefizetés, kártyás mérőórák felszerelésével	X	X	X	X	X

5.3.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése és ezen belül a területi vagy más típusú szegregáció feloldása, Orosháza számára a fenntartható városfejlődés egyik záloga. Ennek tudatában a város messzemenőkig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinél, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Emellett az önkormányzat Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatával közösen **Anti-diszkriminációs jelzőrendszer**t működtet annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon.

Az anti-szegregációs beavatkozások egyes elemei megkülönböztethetők a szerint, hogy az adott beavatkozás „kemény" (alapvetően fizikai jellemzők szerint mérhető, pl. infrastrukturális) vagy „puha" (alapvetően humán tényezőkre irányuló) jellegű-e. Általában elmondható, hogy önmagában a kemény, illetve a puha beavatkozás ritkán vezet eredményre, hatásos és maradandó eredmény ezek optimális kombinációjával érhető el. Ennek megfelelően a város által alkalmazott intézkedések tartalmaznak kemény és puha elemeket egyaránt.

A városvezetés meggyőződése, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatás jelenti. Ugyanakkor már az óvodába lépés előtt szükségesek olyan fejlesztések, melyek a korai fejlesztés és egyéb szociális szolgáltatások körébe tartoznak. A településen található bölcsőde, a kihasználtsága meghaladja a 100%-ot. A korai fejlesztés érdekében **Biztos Kezdet Gyerekház**at alakítunk ki a településen. Itt lehetőség nyílik többek között a szülők pedagógiai és pszichológiai tudásának bővítésére, a szülői kompetenciák fejlesztésére is.

A **hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségét** kívánjuk elérni az egyes óvodai feladatellátási helyek között. A város méretéből és a szegregátumok elhelyezkedéséből következően a gyerekek egyenletes eloszlására nincs lehetőség, de a 25 százalékot meg nem haladó aránykülönbség biztosítható. Ennek érdekében a Bajcsy és a Móricz utcai feladatellátási helyekre történő felvételkor az intézményvezetés ezen arányosság elérésére törekszik. A családsegítők és a védőnők segítségével az óvoda felvilágosító kampányt tart a két óvodai feladatellátási helyre jelentkező szülők körében.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében fejleszteni kívánjuk a jelzőrendszert. Létre kívánunk hozni egy **szakmaközi hálózat**ot, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani, a szükséges jelzőrendszer kialakításával. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai, egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai. A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos a **szociális területen dolgozók továbbképzése**. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos, hogy a segítő szakemberek számára támogatást nyújtsunk, **szupervízió**t biztosítsunk, a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében. Szintén a segítő szakemberek részére **érzékenyítő tréning**et szervezünk.

Szentetornya, Kosztolányi Dezső utca 2. sz. alatt működő közösségi házban az integrációt segítő programok elérésére nyílik lehetőség. Ezen épület a családsegítő munkatárs hetente kétszer fél napban történő kitelepülésének is helyet adhat. A közösségi házban létrehozunk egy **ifjúsági információs és tanácsadó irodát**, ahol alacsony küszöbű, ifjúságsegítő szolgáltatásokkal és erre épülő strukturált programokkal, foglalkozásokkal segítjük az ifjúsági korosztályt. **Felkereső-tanácsadó jellegű ifjúságsegítő munkával** azokat a fiatalokat kívánjuk elérni elsősorban, akik csellengenek, kimaradnak az iskolából, vagy a lemorzsolódás fenyegeti őket. Személyes és rendszeres kapcsolatra kívánunk építeni: mentori szolgáltatást nyújtunk egyéni és zárt, tematikus csoportokban (személyiségfejlesztő jellegű foglalkozások, ártalomcsökkentő mentálhigiénés fejlesztő csoportok); önkénteseket, **kortárs segítőket képzünk** a programjainkban résztvevő fiatalok köréből. Egyénre szabott, kompetenciafejlesztő kiscsoportos foglalkozásokat tartunk: az ifjúsági korosztálynál fiatalabb, a 12-15 éves korosztály, valamint a kamaszok (15-18 évesek) számára nem formális tanulási módszerekre épülő személyiség-és kompetenciafejlesztő programokat szervezünk. Mindhárom korosztály számára egyénre szabott, személyes, kiscsoportos tanácsadást tartunk, fejlesztő programokkal. Tudatos közösségépítő munkánk egyrészt megtartó jellegű, ami azt jelenti, hogy az ide tartozó fiatalok egymást segítve, hasznos, strukturált tevékenységek és programok segítségével erősítik egymást, így könnyebben elkerülhető a lecsúszás veszélye. A mentori szolgáltatáson keresztül, ifjúságsegítők segítségével könnyebben átvészelik a kamaszkorral járó szerepváltás nehézségeit, illetve a peremhelyzetükből fakadó nehézségeket. A munkába bevonjuk a területen gyakorlattal rendelkező MI-ÉRTÜNK Prevenciós és Segítő Egyesületet. A DADA-program folytatására van szükség.

Az Orosházi Gyermek– és Ifjúsági Önkormányzatot a települési önkormányzat eddig is a költségvetés külön sorára tervezett összegből támogatta. Ezt a jövőben is fenntartjuk. Az Ond utcai Diáktanyán **jogi tanácsadást és gyermekpszichológust** kívánunk heti egy alkalommal biztosítani. Ugyanitt **diákmunka-közvetítés**sel kívánjuk segíteni a középiskolásokat.

Nyári napközi biztosítása szükséges, **nyári étkeztetés**sel, a hátrányos helyzetű tanulók részére. A nyári étkeztetés évek óta biztosított a településen, melyet a jövőben is biztosítani kívánunk.

A középiskolába járó hátrányos helyzetű diákok körében magas a lemorzsolódók aránya. Ennek csökkentésére az önkormányzat **ösztöndíjrendszer**t vezet be, amely motiválja a diákok iskolai sikerességét és az intézményben történő bentmaradását.

A **Tanyagondnoki gépjárművek** eseti igénybevétele mellett **konkrét időpontú járatok bevezetésére** van szükség, mely erősítheti a külterületeken élők komfortérzetét és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket. A tanyagondnoki szolgáltatás eszközparkjának megújítására is szükség van, így vérnyomásmérők, de számítógépek beszerzésére is.

A város kiterjedtsége miatt a szolgáltatásokhoz való hozzáférés több peremhelyzetben található városrész esetében is körülményes. A **közösségi közlekedés** minőségének és az igények megvizsgálására van szükség. Amennyiben igény és szükség jelentkezik, a **szolgáltatás sűrűbb biztosítása** szükséges a városközponttól távol élők számára.

A foglalkoztatás bővítése a szegregátumok felszámolásának, a szegregált területen élők helyzetének javításához kapcsolódó egyik kulcskérdés. A beavatkozás célja a szegregált és veszélyeztetett területen élő – főként roma népesség – **munkaerő-piaci integráció**jának elősegítése, elsősorban szakképzéssel és új munkahelyek teremtésével.

Nem csak képzéseket és átképzéseket kell indítani, hanem munkahely-teremtő, elhelyezkedést segítő programokat kell bevezetni. Ezek az intézkedések a rendszeres és legális jövedelemforrás teremtésén túlmenően elősegítik az élet más területein megvalósuló integrációt is. Így hosszú távon nem csak a lakosság, hanem a terület helyzete is stabilizálhatóvá válhat.

Az elhelyezkedés elősegítéséhez olyan információkra van szükség, melyek a tartósan munkanélküliekhez általában nem jutnak el. Orosháza jó helyzetben van, mert a Munkaügyi Központ helyi kirendeltsége kiemelkedő munkát végez, melyet az is bizonyít, hogy jogosult a Partnerközpontú Minőségdíjas Kirendeltség cím- és logóhasználatára. A még hatékonyabb munka elérése érdekében a családsegítő munkatársak és a Kirendeltség közötti **kapcsolat erősítésére** van szükség.

A munkaerőpiaci integráció egyik jelentős gátja az alacsony képzettségi szint. A **képzési programok** kialakításánál figyelembe kell venni a munkanélküliek, a szegregátumban és környékén élők jelenlegi iskolázottsági színvonalát és tanulási potenciálját. Első lépésként meg kell ismerni, hogy milyen tudásszinttel, munkatapasztalattal és tanulási kedvvel, érdeklődéssel rendelkeznek a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területén élők. Az előzetes tapasztalatok szerint különböző szintű képzések indítása javasolt a felnőttképzés területén. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetében támogatni kell az alapfokú végzettség megszerzését, az olvasás-írás, számítógép használat elsajátítását. Az alapfokú végzettségűek esetében szakmaszerzés javasolt. Szükséges olyan **szakképzési programok indítása**, melyek Orosházán és környékén nagy munkaerőigénnyel rendelkeznek, vagy hiányszakmaként jelentkeznek. Ehhez az önkormányzat felmérést készíttet a helyi vállalkozók bevonásával a járásban jelentkező hiányszakmákról. Felméri továbbá, hogy ezek oktatásához milyen kapacitások (szellemi, infrastrukturális) állnak rendelkezésre. Tervet készít a szükséges szervezeti átalakításokhoz, hogy a hiányszakmákat az iskolarendszerű oktatásban is lehessen oktatni.

Az alacsony státuszú lakosok foglalkoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat **előnyben részesíti** a beruházások során azon vállalkozásokat, akik alacsony státuszú lakosságból választanak munkavállalókat.

A **fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése** érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopokat szervezünk, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.

A foglalkoztatás elősegítése érdekében mezőgazdasági tevékenységet végző **szociális szövetkezet**et hoz létre a város. A dél-békési térség településeivel összefogva a szövetkezet az állattenyésztés és zöldségtermesztés során létrehozott termékeket a köz- és szociális étkeztetés szükségleteinek, illetve a piaci igények a kielégítésére törekszik. A szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan az önkormányzat **felnőttképzés**ben való részvételt támogat. A szociális szövetkezet megalapításakor különös figyelmet szükséges fordítani a **Kiscsákón élők** foglalkoztatásának elősegítésére. Az önkormányzat rendelkezik üres épülettel a területen. Ennek **bevonása a szövetkezeti munkába** rendkívül fontos, mivel ezzel elősegíthető a kiscsákói lakosság helyben történő foglalkoztatása. Mind a szentetornyai lehatárolt két területen, mind Kiscsákón az ingatlanokhoz tartozó kertek – méretük miatt – alkalmasak lennének a megművelésre. Kisléptékű, a konyhakertek megművelésére, baromfitartásra ösztönző **konyhakert program**ot dolgozunk ki. Egy ilyen jellegű program alapos előkészítést igényel, a területen élőket a tervezési folyamatba a kezdetektől bevonjuk.

11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	Jegyző, együttműködve Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatának elnökével	Nem releváns	2016-
2. Oktatási integráció	A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása az óvodai feladatellátási helyek között	Polgármester	Nem releváns	2016-
	A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében	Óvodavezető	nem releváns	2016-
	Nyári napközi biztosítása	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Nyári gyermekétkeztetés	Polgármester	Hazai forrás (EMMI)	2016-
	Kortárs-segítők képzése	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Drogprevenció, DADA-program	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.3)	2016-
	HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-

3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások esetében	Polgármester	Nem releváns	2016-
	Szociális szövetkezet létrehozása	Polgármester	Önkormányzati saját forrás, majd EFOP, vagy GINOP-forrás	2016-
	A Kiscsákón élők bevonása a szociális szövetkezetbe	Polgármester	Önkormányzati saját forrás, majd EFOP, vagy GINOP-forrás	2016-
	Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat, illetve a Munkaügyi Kirendeltség közötti kapcsolat erősítése	Polgármester	nem releváns	2016-
	Felmérés és tervkészítés a járásban jelentkező hiányszakmákról és azok oktatási lehetőségéről	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016
	Európai uniós forrásra alapuló képzési és közösségi programok előkészítése, pályázati lehetőségek felmérése, pályázatok benyújtása a Munkaerő-piaci pozíció erősítése érdekében	Polgármester	nem releváns	2016-
	A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Konyhakert program bevezetése	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
	Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A korai fejlesztés érdekében Biztos Kezdet Gyerekház, vagy Biztos Kezdet jellegű szolgáltatás működtetése/biztosítása	Polgármester	Hazai forrás	2016-
	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	Jegyző	Nem releváns	2016-

	Szociális szakemberek továbbképzése	Polgármester	EFOP	2017-
	Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése	Polgármester	EFOP	2016-
	Ifjúsági információs és tanácsadó iroda működtetése	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	EFOP	2016-
	Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére	Orosházi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Gyermekpszichológus biztosítása	Orosházi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Diákmunka-közvetítés középiskolások részére	Orosházi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Tanyagondnoki busz eseti igénybevétele mellett konkrét időpontú járatok bevezetése	Orosháza Város Önkormányzat Egységes Szociális Központ vezetője	Hazai forrás	2016-
	Közösségi közlekedés feltételeinek megvizsgálása, igény esetén javítása a városközponttól távol eső területeken élők számára	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
5. Közösségi terek biztosítása	Szentetornya városrészben működő közösségi térben programok biztosítása	Polgármester	hazai forrás	2018

5.3.1.3 Területspecifikus anti-szegregációs intézkedések

A településen található szegregátumok közül az etnikailag is szegregált 2. és 3. számú területek megszüntetése szükséges rövidtávon. A fizikai megszüntetés nem szükséges, de a két terület státuszának megváltoztatásával lehetséges a szegregátumok felszámolása. A szentetornyai és kiscsákói területeken humánerőforrás fejlesztésével nyílik lehetőség a szegregáció oldására. Mind az öt lehatárolt területen rehabilitációs programok alkalmazására is szükség van, folyamatosan segítve az ott élők lakhatási és társadalmi mobilizációs törekvéseit.

A veszélyes, illetve ahhoz közelítő állagú ingatlanok bontására, az önkormányzati lakások egybenyitására van szükség, csökkentve ezzel a területek népsűrűségét, oldva ezzel is a szegregációt. A családokat integrált lakókörnyezetben lévő szociális bérlakások kialakításával szükséges lakhatáshoz juttatni. A lakhatási problémák kezelése érdekében a város szociális városrehabilitációs program akcióterületeként kezeli a 2. és 3. számú szegregátum területét.

A program során a Dankó utcai területen található önkormányzati bérlakások esetében egybenyitással növeljük a lakások alapterületét. Ezzel egyúttal oldjuk a szegregációt, a családok számát a felére csökkentjük. Az ingatlanok komfortosításával biztosítjuk a szükséges infrastruktúrát. Az elköltöző családok részére a város egyéb – integrált – területein biztosítunk önkormányzati szociális bérlakásokat. A 3. számú területen a Hun utcában található rossz állagú ingatlanok elbontásával oldjuk a szegregációt, a családokat integrált lakókörnyezetben helyezzük el.

A kialakítandó bérlakások esetében figyelemmel kell lenni arra, hogy azok integrált lakókörnyezetben legyenek. Ennek megfelelően nem lehet egyik szegregátum területén sem, illetve nem lehet tömbszerűen sem kialakítani őket, annak érdekében, hogy a település egyik pontján se jöhessenek létre zárványok. A lakások alapterületének, szobaszámának meg kell felelnie a vonatkozó törvény előírásainak, figyelembe véve az oda költöző családtagok számát. A bérlakásokba költöző családok folyamatos megtámogatására van szükség a költözés előtt és azt követően is minimálisan két évig. Ezen feladat érdekében a szociális intézmény létszámát növelni szükséges.

A közműszolgáltatókkal együttműködve előrefizetős, kártyás mérőórák kihelyezését szükséges kezdeményezni azon családok esetében, ahol a közművek díjhátralék miatt lekötésre kerültek az ingatlanokról, illetve ahol ennek veszélye fenyeget.

A zöldfelületek folyamatos növelésével elő kell segíteni az élhetőbb lakókörnyezetet a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek területén.

12. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum-specifikus intézkedései

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
2., 3.	Szociális városrehabilitációs program lebonyolítása	szegregáció oldása, lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3)	2016-
2., 3.	Az életveszélyes lakások bontása, a családok bérlakásba költöztetése	szegregáció oldása	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3)	2016-
1., 2., 3., 4., 5.	Hiányzó infrastruktúra kiépítése	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3), illetve hazai forrás, illetve önkormányzati saját forrás	2016-
1., 3.	Illegális szemétlerakók felszámolása	lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
2., 3.	Bérlakásokba költöző családok szociális munkával történő segítése	szegregáció oldása	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3)	2016-
1., 4.	Közösségi térben programok biztosítása	szegregáció oldása	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	Hazai forrás	2016-
1., 2., 3., 4., 5.	Kártyás mérőórák elhelyezése	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	Nem releváns (közműszolgáltató költsége)	2015-

5.3.1.4 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

13. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása az óvodai feladatellátási helyek között		X	X	X	X	X	X	X	X
A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári gyermekétkeztetés	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kortárs-segítők képzése		X	X	X	X	X	X	X	X
Drogprevenció, DADA-program	X	X	X	X	X	X	X	X	X
HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások esetében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szövetkezet létrehozása		X	X	X	X	X	X	X	X
A Kiscsákón élők bevonása a szociális szövetkezetbe		X	X	X	X	X	X	X	X
Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat, illetve a Munkaügyi Kirendeltség közötti kapcsolat erősítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Felmérés és tervkészítés a járásban jelentkező hiányszakmákról és azok oktatási lehetőségéről		X							

Európai uniós forrásra alapuló képzési és közösségi programok előkészítése, pályázati lehetőségek felmérése, pályázatok benyújtása a Munkaerő-piaci pozíció erősítése érdekében		X	X	X	X	X	X	X	X
A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.		X	X	X	X	X	X	X	X
Konyhakert program bevezetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan		X	X	X	X	X	X	X	X
A korai fejlesztés érdekében Biztos Kezdet Gyerekház, vagy Biztos Kezdet jellegű szolgáltatás működtetése/biztosítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek továbbképzése			X	X	X	X	X	X	X
Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése		X	X	X	X	X	X	X	X
Ifjúsági információs és tanácsadó iroda működtetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Gyermekpszichológus biztosítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Diákmunka-közvetítés középiskolások részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Tanyagondnoki busz eseti igénybevétele mellett konkrét időpontú járatok bevezetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Közösségi közlekedés feltételeinek megvizsgálása, igény esetén javítása a városközponttól távol eső területeken élők számára		X	X	X	X	X	X	X	X
Civil Információs Centrum folyamatos munkájának elősegítése, a civil szervezetek részére esélyegyenlőségi képzés és esélyegyenlőséget	X	X	X	X	X	X	X	X	X

célzó projektek megvalósítása érdekében projekttervezési képzés biztosítása									
Szentetornya városrészben található közösségi térben programok biztosítása				X	X	X	X	X	X
Szociális városrehabilitációs program lebonyolítása		X	X	X	X	X	X	X	X
A veszélyes lakások bontása, a családok bérlakásba költöztetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Hiányzó infrastruktúra kiépítése		X	X	X	X	X	X	X	X
Illegális szemétlerakók felszámolása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Bérlakásokba költöző családok szociális munkával történő segítése		X	X	X	X	X	X	X	X
Közösségi tér kialakítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Kártyás mérőórák elhelyezése	X	X	X	X	X	X	X	X	X

4.6.3 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bárminemű beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatát bevonjuk a folyamatokba.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

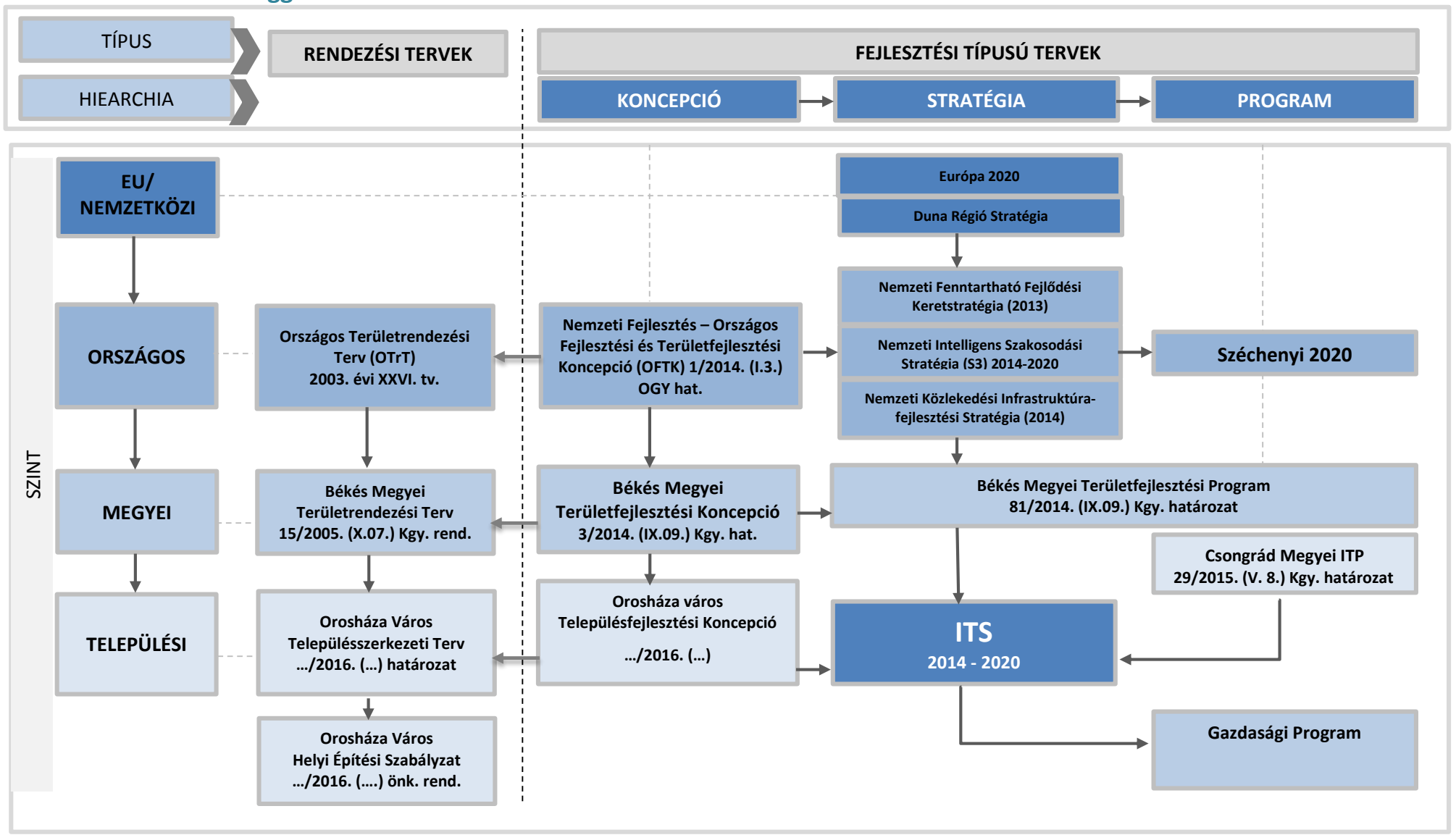
A város fejlődése érdekében tervezett beavatkozások és fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregációhoz.

4.6.4 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A jelenlegi városfejlesztési elképzelések szerint nem ismert olyan beavatkozás, amely a területeken az ingatlanok nagyszámú bontását követelné meg, ezzel esetlegesen hozzájárulva újabb szegregátumok létrejöttéhez. A fiatal családok lakhatáshoz jutásának elősegítése érdekében bérlakásokat alakítunk ki. A beóvódázáskor az óvodai feladatellátási helyek között a HH és HHH gyermekek egyenletes elosztását biztosítjuk. A településen más ágazatot érintő szegregációs mechanizmusok nem ismertek. Az 1.3.1.2 és az 1.3.1.3 fejezetekben leírt komplex beavatkozásokkal mérsékeljük a szegregáció hatásait.

6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

6.1.1. Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt 2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései az alábbiak:

(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be.

14. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	(1) (3) (8) (10)	ERFA rendelet 5. cikk (2) c) Az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy IKT alkalmazásainak megerősítése ERFA rendelet 5. cikk 3. a) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának, többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		ERFA rendelet 5. cikk 3. c) A korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme, ERFA rendelet 5. cikk (8) b) A foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként elősegítése és fejlesztése ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára
T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	(3) (7) (8)	ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható városi mobilitás és a csökkentést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását KA rendelet 4. cikk c) ii.:a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás KA rendelet 4. cikk c) i.: a hulladékágazatba történő beruházás
T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer	(1) (3) (8) (10)	ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára ERFA rendelet 5. cikk 8 (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) v) A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	(3) (8) (9)	ERFA rendelet 5. cikk 6 (e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása ERFA rendelet 9) d) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások
T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	(4) (5) (6)	ERFA rendelet 5. cikk 6 (e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása ERFA rendelet 5. cikk (4) b) Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken KA rendelet 4. cikk a) iii.: az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása KA rendelet 4. cikk b) i.: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, többek között az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket célzó beruházások támogatása
T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	(1) (2) (8) (9) (10)	ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme ERFA rendelet 5. cikk 8 (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		ESZA rendelet 3. cikk (1) a) v) A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) ii) A fiatalok, különösen a nem foglalkoztatottak, oktatásban és képzésben nem részesülők, közöttük a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett és a marginalizálódott közösségekből jövő fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja

A 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat alapján a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós források legalább 60 %-át gazdaságfejlesztésre kell fordítani, amely célt a TOP és ahhoz igazodva az ITP végrehajtása során is teljesíteni kell. A Kormány és az operatív programok végrehajtásáért felelős minisztérium csak olyan projekteket kíván támogatni a TOP keretében is, amelyekben a gazdaságfejlesztési és a foglalkoztatási cél fokozottan megjelenik. Az ITS-ben előirányzott programok és projektek ennek megfelelően a helyi gazdasági tevékenység tartós bővülésére, az új vállalkozások letelepedését ösztönző települési környezet kialakítására, a munkába járást vagy munkavállalást elősegítő közszolgáltatások fejlesztésére fókuszálnak.

6.1.2. Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

OFTK-hoz illeszkedés

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

- Szakpolitikai célok:
  - Versenyképes, innovatív gazdaság
  - Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
  - Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
  - Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
  - Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
  - Jó állam, szolgáltató állam és biztonság

- Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Orosháza célrendszerében lényegében minden szakpolitikai célmeghatározás visszaköszön, a helyi adottságokra adaptált formában. A város a gazdaságra épít, beleértve az élelmiszer-feldolgozó-ipart, amelynek helyi hagyományai vannak. Egészségturizmust fejleszt és társadalmának épségére is projekteket indít. Lakosainak kreatív szemléletét IKT-fejlesztéssel, művészeti tevékenység támogatása révén és képzésekkel erősíti. A hagyományos népi tevékenységek, termesztési ismeretek és életvitel népszerűsítésével, az ökológiai gondolkodásmód szorgalmazásával elősegíti a természet, mint legfőbb erőforrás megőrzését és a termőfölddel való fenntartható gazdálkodást.

A területi célok közül a „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése”, melyek a célrendszer egészében érvényesülnek. Orosháza lélekszámának rohamosan fogyása összefügg a vidék kedvezőtlen jövedelmi viszonyaival és a személyes kibontakozás szűkebb lehetőségeivel. A jelenségekkel szemben a stratégia elsősorban a gazdaságfejlesztést és a társadalom megerősítését tűzi zászlajára. Hátrányban van a város az elérhetőség terén a gyorsforgalmi úthálózatait tekintve és ezt a gyengeséget csak országos szintű támogató döntések tudják orvosolni. Az országos koncepcióban előirányzott térségi főútfejlesztések megvalósítását szorgalmazza a város az M44 és az M5 nyomvonalak, valamint – a határon túlnyúló kapcsolatok és a DK-békési térség felzárkóztatása szempontjából is fontos – Arad térsége felé. A Dél-Alföldi Régió majdani tengelyét képező Soltvadkert – Mindszenti tervezett Tisza-híd – Orosháza-Mezőkovácsháza – országhatár főút-nyomvonal kiépítése döntő hatással lesz Orosháza és DK-Békés gazdaságfejlesztési esélyeire, ezért az érdekelt térségi önkormányzatok lobbi-tevékenységének irányítását Orosházának fel kell vállalnia. A légi közlekedés visszaállítását is menedzselni szándékozik az önkormányzat.

Megyei TFK-hoz illeszkedés

Békés megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója négy stratégiai célt és négy prioritást nevesít. Az Orosháza és térsége szempontjából releváns célok a város stratégiai célrendszerében is megjelennek:

Megyei *stratégiai* célokhoz illeszkedés

- Versenyképességet javító, értékalapú, horizontális gazdaságfejlesztés: Orosháza az innovatív kkv-k megteremtése érdekében ápolni igyekszik a helyi gazdálkodási hagyományokat, az értékekre nyitott, érdeklődő társadalmat próbál fejleszteni. Ötlet-generálás céljából kapcsolatokat teremt a gazdaság és társadalom érdekelt szereplői között. A humán-erőforrás felkészültségét az intézményhálózat erősítésével éri el.

- Térség specifikus brandek fejlesztése a megye periferiális helyzetű településein: a város nem tartozik a periferiális helyzetű települések közé, de a fejlesztési elv érvényesül stratégiájában, a megyei cél megvalósításában elsősorban a gasztronómiai értékeken alapuló turisztikai kínálat-bővítéssel vesz részt. A helyi értéktáron keresztül a tradicionális gazdasági ágak hungarikummá fejlesztéséhez is hozzájárulhat.
- A társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériáilis települései között: Orosháza kapcsolódik a célhoz a közös érdekek felismerését és az Eurorégió gazdaság-földrajzi térképére való „feliratkozás”-t célzó lobbitevékenység menedzselésével.
- A természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív és fenntartható továbbfejlesztése: a város stratégiájának számos elemében érvényre jut ez a célkitűzés. A Gyopárosi tavak rehabilitációja, a parkerdő felújítása, a városi terek megújításának folytatása, számos régi értékes épület korszerűsítése, új funkcióval való megtöltése, továbbá a kultúra és művelődés intézményeibe fektetendő forintok mutatják, hogy Orosháza nagy hangsúlyt fektet a célkitűzések megvalósítására.

Megyei *prioritásokhoz* illeszkedés

- A gazdasági struktúra megújítása tekintetében Orosháza a megye gazdasági életének egyik fontos szereplője. A stratégiában megcélzott gazdaság-erősítő programok és intézkedések segíthetik a térség felzárkózását is. Az integratív vertikumok felépítésében a város már meglévő mezőgazdasági-élelmiszeripari vállalkozásai sikerrel vehetnek részt. Az egykor híres mezőgazdász-képzés hagyományainak felélesztése, a duális képzés és a K+F tevékenység nagyobb térnyerése a megye értékteremtő képességének növeléséhez hozzájárulhat.
- A megye térszerkezetének továbbfejlesztése egybeesik Orosháza stratégiai szándékaival. A közúti-vasúti elérhetőség javítása és a határon átnyúló kapcsolatok erősítése több városi programnak alaptémája.
- Az fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése a város stratégiájának célrendszerében elsősorban horizontálisan érvényesül, részarányát tekintve az egyik legnagyobb forrás-felhasználású területe a dokumentumnak.
- Az emberi erőforrás fejlesztése a város T3 és T6 tematikus céljával megegyezik: a rugalmasabb oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer, valamint a felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom létrehozása egyértelműen elvezet az emberi erőforrás fejlődéséhez.

Orosháza Integrált Településfejlesztési Stratégiája összhangban van Békés megye távlati céljaival és hozzájárul azok megvalósításához.

6.1.3. Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Gazdaság-fejlesztési területekhez való illeszkedés

Az ITS gazdaságfejlesztési és turisztikai célkitűzésinek megvalósításához szükséges beépítésre szánt területek Orosháza Településszerkezeti tervében nagyrészt biztosítva vannak: az eddig fel nem használt kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület meghaladja a 30 hektárt, az iparterületek tartaléka pedig csaknem 120 hektár. A turisztika fejlesztési lehetőségeivel összefüggő területhasználatok (különleges sportterület, strandterület) számára még legalább 30 hektár terület áll rendelkezésre. Ha az ITS megvalósítását segíti, hogy párhuzamosan készül a város új szerkezeti terve és építési szabályzata, melyet az aktuális és már látható jövőbeni igényekhez lehet alakítani.

Közlekedés-fejlesztési illeszkedés

Nem nélkülözheti Orosháza a Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) és az Átfogó Kerékpárhálózat Fejlesztési Koncepció elkészítését, amely rendbe teheti a bonyolult kapcsolatrendszerben lévő közúti-vasúti hálózatok, közösségi közlekedés és kerékpár-nyomvonalak problémáit. A Megalapozó vizsgálat S-1 és S-2 kartogramja már megadja az alapokat a közlekedés-fejlesztés irányaihoz. A szerkezeti terv alkalmazkodni tud a szakági javaslatokhoz, ha azok időben elkészülnek (2016. I. negyedév).

Az ITS-ben tervezett közműfejlesztések (ivóvíz-hálózat, csapadékvíz-rendszer, geotermiához kapcsolódó fejlesztés) szintén megjelenhetnek az új szerkezeti terv alátámasztó munkarészeiben, melyek friss, 2015. évi vizsgálatokra támaszkodhatnak (Megalapozó vizsgálat közműellátási mellékletei).

Lakó- és zöldterület-fejlesztési célok

A hatályos szerkezeti terv kellő mértékben, sőt inkább túlzott mértékben irányoz előre lakóterület-fejlesztést. Racionalizálni kell a kijelöléseket Szőlő városrészben. Gyopáros újabb osztású üdülőterületeit viszont lakóterületbe célszerű átsorolni az ingatlanok jobb gazdasági helyzetbe hozása céljából. A közpark- és rekreációs terület fejlesztési céljához a város szerkezeti tervében újabb zöldterületeket szükséges kijelölni.

Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Orosháza elkészítette a 2014-2020 közötti ciklusra vonatkozó gazdasági programját és a Képviselő-testület a 2015. májusi ülésén elfogadta a dokumentumot. Az új gazdasági program felöleli a következő 5 és fél évben tervezett önkormányzati költségvetési irányokat, a pénzügyi tervet, figyelembe véve a bevételi oldal tervezett alakulását.

A dokumentum szoros összhangot mutat az ITS-sel, mivel a stratégia Megalapozó vizsgálatai nagymértékben támaszkodtak a programra, a tervezett projektek listája pedig a program tervezésének időszakában állt össze.

A programból kitűnik, hogy a nehezedő financiális körülmények ellenére az Önkormányzat nem mond le a megcélzott társadalmi-gazdasági fejlesztésekről, nem lép vissza az intézményrendszer fenntartása, a civil szféra támogatása és a nem kötelező ellátások folytatása terén. Stratégiai eszközeinek szűkösségét azzal pótolja, hogy számottevő szerepet próbál betölteni a gazdaság jelenlegi és megcélzott új szereplőinek kedvező helyzetbe hozásában és a szereplők közötti szorosabb együttműködés megteremtésében.

6.2 Belső összefüggések

6.2.1. Célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. Az alábbi táblázatokban összefoglalva azonosítottuk a tematikus és területi célok, valamint a problémák és adottságok közötti összefüggések, erősségét egy 0-3 skálán, ahol a „0" a kapcsolódás hiányát, míg a „3" érték az erős kapcsolódást jelöli.

Középtávú tematikus célok kapcsolódása a városi szintű problémákhoz

Az első összefoglaló-értékelő táblázat (12. táblázat) a város egészére vonatkozó problémák és a középtávú tematikus célok kapcsolatáról ad számot. Látszik, hogy a problémák mérséklése szempontjából a város legfontosabb célkitűzése az **„Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás"**. A települési problémákat jelentős mértékben csökkentheti a 2. és 5. tematikus cél elérése is: **„Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség"** és **„Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás"**. A 3. és a 6. számú tematikus célok a város problémáinak kezelésében kevésbé meghatározóak, de viszonylag erős és egymáshoz képest kiegyenlített szerepet játszanak.

Az egyes célokhoz kapcsolódó eredmények hozzájárulása a különböző problémákhoz eltérő mértékű, az alacsony értékek azt is jelenthetik, hogy a városnak korlátozott a ráhatása az adott probléma megoldására. A 12. táblázat utolsó oszlopa rámutat arra, hogy a *tematikus célok elsősorban a népesség elöregedése és a fiatal korosztály elvándorlása elleni intézkedésekre fókuszálnak* és megvalósításuk erőteljesen befolyásolhatja a munkaerő képzettségét, motiváltságát, az oktatás-nevelés kiegyenlített magas színvonalának elérését, a társadalmi szegregációs jelenségek enyhítését, a turisztikai attrakciók kibontakoztatását és az energiagazdálkodás ésszerűsítését. A város által megfogalmazott célok kisebb hatású részeredményeket képesek csak hozni a külső tényezőktől erősen függő olyan problémákra, mint az átlagjövedelem alacsony szintje, a gazdasági versenyképességet és a városrészek közötti kapcsolatokat visszavető közlekedéshálózati hiányok felszámolása, a mezőgazdaság intenzív művelési formáinak visszaállítása, vagy a természetesebb állapotú tájhasználat megvalósulása. Kis kapcsolódási értékeket mutatnak a tematikus célokkal a speciális infrastrukturális problémák, hiszen ezekre értelemszerűen csak egy-egy konkrét célkitűzés ad választ.

A 13. és 14. táblázat városrészekre bontva mutatja meg a célok és a problémák illetve a célok és adottságok kapcsolatát.

15. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű problémák	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
A város népessége elöregedő és folyamatosan fogyó	3	1	3	3	2	3	**15**
A fiatal korosztály elvándorlása nagyarányú	3	1	2	3	2	2	**14**
Képzett és motivált munkaerő hiánya	3	2	2	2	1	2	**12**
Alacsony az átlagos jövedelmi szint	3	1	1	1	1	2	**9**
Társadalom belső párbeszédének elégtelensége	1	0	2	3	2	2	**10**
Számos kulturális érték pusztulása, a kultúrát ápoló intézmények infrastrukturális hiányosságai	1	1	2	2	2	3	**11**
Oktatás-nevelés színvonalának megakadásai, nem kielégítő körülmények	1	1	3	2	2	3	**12**
Sportélet színtereinek számbeli és minőségi hiányosságai	1	2	1	3	2	1	**10**
Rendelő-intézetek leromlott állapota	0	0	3	0	1	0	**4**
Szociális intézmények egy része felújításra szorul	0	0	3	0	1	0	**4**

	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű problémák	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
A társadalomban a szegregálódási jelenségek erősödnek	2	1	2	2	1	3	**11**
Gazdaság versenyképességét visszaveti a kistérség elégtelen közúthálózati elérhetősége	3	3	0	0	0	0	**6**
Intenzív művelési formák és állattartás visszaesése a mezőgazdaságban	3	2	1	0	1	1	**7**
Tőkeellátottság, piaci kapcsolatok, termékpálya-menedzselés és együttműködési kultúra elégtelensége a mezőgazdaságban	3	1	1	1	2	2	**10**
Új ipari vállalkozások befogadására nincs elég alkalmas terület	3	3	0	0	1	0	**7**
K+F tevékenység nem eléggé elterjedt	2	1	1	1	1	2	**8**
Turisztikai adottságok kihasználtsága nem teljes, az attrakciók elérhetősége nem ideális	2	3	1	2	2	1	**11**
47-es út kettévágja a belterületet	1	3	0	0	0	0	**4**

	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű problémák	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
Városrészek közötti közlekedési kapcsolathiányok, szabadidős és városrészközi kerékpárhálózat hiánya	1	3	1	2	1	1	**9**
Természetes állapotú területek visszaszorulása, zöldterületek mennyiségi és minőségi hiányai	0	1	0	2	3	1	**7**
A városközpont fejlesztése nem fejeződött be, a parkolás nem megoldott, a közterületek felújításra szorulnak	1	2	1	1	3	2	**10**
Csapadékvíz-elvezetési rendszer hiányos	1	1	0	0	3	0	**5**
Energia-használat nem elég racionális, a megújuló energiák részesedése kevés	2	2	2	1	3	2	**12**
A kapcsolódások összesített erőssége	**40**	**35**	**32**	**31**	**37**	**33**	

16. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai

	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű adottságok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
Erős helyi identitás	1	1	2	2	2	3	**11**
Aktív civil társadalom	2	2	2	2	1	3	**12**
Erős vallási közösségek	1	1	2	2	1	3	**10**
Élénk és eredményes kulturális- és sportélet	1	0	1	1	3	3	**9**
Jól működő, népszerű helyi média	1	1	1	2	1	3	**9**
Jól strukturált intézményrendszer	2	1	3	2	1	2	**11**
Fejlett oktatási-nevelési tradíciók	2	1	2	2	1	3	**11**
Stabil és fejlett szociális intézmények	1	1	2	1	1	3	**9**
Kórház jelenléte	2	1	2	1	1	1	**8**
Fürdő és szabadidő-központ jelenléte, Gyopáros turisztikai imázsa	2	3	2	2	2	2	**13**
Jelenlévő erős ipar és mezőgazdasági feldolgozó üzemek	3	2	2	2	2	2	**13**
Termelő- és szolgáltató ipar széles skálája	3	2	1	1	1	1	**9**
Viszonylag olcsó munkaerő	3	1	2	1	1	2	**10**

	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű adottságok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
Nagy múltú mezőgazdaság, átörökített gazdálkodási ismeretek	3	1	1	0	1	1	**7**
K+F tevékenység jelenléte	3	2	1	1	1	2	**10**
Ismert helyi márkák	3	2	0	1	0	1	**7**
Kiváló termőföldek	3	2	0	0	1	1	**7**
Termálvízkincs	2	2	1	1	3	1	**10**
Gyopáros tavai, közjóléti erdői	1	3	1	2	3	2	**12**
Viszonylag csekély környezetszennyezés	1	2	1	1	3	2	**10**
Biomassza rendelkezésre áll	2	0	0	1	1	2	**6**
Vasúti csomóponti szerepkör	1	3	1	1	1	1	**8**
47-es út elkerülő szakasz részben megvalósult	2	2	1	1	0	1	**7**
Kerékpárút-hálózat részben kiépült	2	2	1	1	2	2	**10**
Déli Ipari Park részben kialakult	3	3	1	0	1	1	**9**
Jelentős önkormányzati ingatlanvagyon	2	2	2	2	2	2	**12**
Belterületen belül alulhasznált, fejleszthető területek találhatók	2	2	1	2	2	1	**10**

	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városi szintű adottságok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
Reprezentatív főtér	1	2	1	2	2	2	**10**
Értékes központi téregyüttes	1	2	1	2	2	2	**10**
Gondozott házikertek	1	1	0	0	3	3	**8**
Műemlékek, számos helyi örökségvédelmi érték	1	1	1	2	1	3	**9**
Zömében gondozott állapotú lakóházak	1	1	0	0	1	3	**6**
Ivóvíz-ellátás megfelelő mennyiségű és minőségű, a hálózat teljes	2	1	2	1	2	1	**9**
Szennyvízcsatorna-hálózat nagyrészt kiépült, tisztítómű megvalósult	2	1	2	1	2	1	**9**
Megfelelő hírközlési hálózatok működnek	3	2	2	1	1	2	**11**
Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér	2	0	1	2	1	1	**7**
Hulladékgazdálkodás jól működik	2	2	1	1	2	2	**10**
A kapcsolódások összesített erőssége	**70**	**58**	**47**	**47**	**56**	**71**	

Középtávú tematikus célok kapcsolódása a városi szintű adottságokhoz

A fenti 13. számú értékelő táblázatból látható, hogy város a T6 jelű **„Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség”**, valamint a T1 jelű **„Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás”** célkitűzés esetében alapoz leginkább a meglévő legfontosabb települési erőforrásokra. Hangsúlyosak az erősségek a **„Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség”** (T2) és a **„Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás”** (T5) tematikus cél megvalósításában is. A „**Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**” (T3) és a **„Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek”** (T4) elérésében kisebb szerep jut a meglévő adottságoknak.

A célok eléréséhez kapcsolódó viszonyában kiemelkedik az adottságok közül a „Fürdő és szabadidő-központ jelenléte, Gyopáros turisztikai imázsa”, a „Jelenlévő erős ipar és mezőgazdasági feldolgozó üzemek”, az „Aktív civil társadalom”, „Gyopáros tavai, közjóléti erdői” valamint a „Jelentős önkormányzati ingatlanvagyon”. Ezek a város legfontosabb adottságainak tekinthetők, további fejlesztésük és minél szélesebb körű funkciókkal történő hasznosításuk az egész város fejlődése szempontjából meghatározó lehet.

Az alábbiakban táblázatok foglalják össze az **egyes városrészekben** feltárt **problémák**nak, valamint a városrészek sajátos adottságainak az ITS városrészi céljaihoz való kapcsolatait.

17. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai

V1 Belváros	**1. városrész területi célja: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás**						
Városrészi szintű problémák	**V1.1 Városrészi részcél: Városközpont komplex fejlesztése**	**V1.2 Városrészi részcél: Közlekedés-fejlesztés**	**V1.3 Városrészi részcél: Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója**	**V1.4 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás az intézményekben**	**V1.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V1.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Befejezetlen városközpont-fejlesztés	3	2	3	3	1	1	**13**
Csapadékvíz-rendszer hiányos	3	1	3	1	0	0	**8**
Intézmények korszerűsítésre várnak	3	0	1	2	1	1	**8**
Elavult energetika	3	1	1	3	2	1	**11**
A kapcsolódások összesített erőssége	**12**	**4**	**8**	**9**	**4**	**3**	

V2 Belváros körüli gyűrű	**2. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása**									
Városrészi szintű problémák	**V2.1 Városrészi részcél: Ipari Park komplex fejlesztése**	**V2.2 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás nagyobb intézményekben**	**V2.3 Városrészi részcél: Komplex szociális városfejlesztési beavatkozások**	**V2.4 Városrészi részcél: Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i és D-i irányban**	**V251 Városrészi részcél: Kórház körüli utcákban parkoló-építés**	**V2.6 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V2.7 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**V2.8 Városrészi részcél: Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése**	**V2.9 Városrészi részcél: Sport- és kulturális létesítmények állapotjavítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Ipari Park fejlesztésre szorul	3	0	0	1	0	1	0	0	0	**5**
Hiányosak a zöldterületek	0	1	2	1	0	1	2	0	0	**6**
Szegregációs jelenségek erősödnek	0	0	3	1	0	1	2	2	1	**10**
Közlekedési és energetikai hiányosságok, belvízproblémák	2	3	2	1	3	3	1	1	1	**17**
A kapcsolódások összesített erőssége	**5**	**4**	**7**	**4**	**3**	**6**	**5**	**3**	**2**	

V3 Szőlő városrész	**3. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés**						
Városrészi szintű problémák	**V3.1 Városrészi részcél: Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése**	**V3.2 Városrészi részcél: Kerékpár-közlekedés feltételeinek javítása**	**V3.3 Városrészi részcél: Zöld- és sportprogram**	**V3.4 Városrészi részcél: Intézmény-felújítások**	**V3.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V3.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Többi városrésztől való elszakítottság	3	3	0	0	0	1	**7**
Belső közlekedés hiányosságai	3	3	0	0	0	1	**7**
Intézmény-korszerűsítések szükségesek	0	0	2	3	0	1	**6**
Zöldterületek rendezése szükséges	0	1	3	1	1	1	**7**
A kapcsolódások összesített erőssége	**6**	**7**	**5**	**4**	**3**	**5**	

V4 Nyugati városrész	4. városrész területi célja: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása									
Városrészi szintű problémák	**V4.1 Városrészi részcél: Soltvadkert-Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása**	**V4.2 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, kínálati csomagba illesztése**	**V4.3 Városrészi részcél: „Alföld Gyöngye" komplex program**	**V4.4 Városrészi részcél: Óvodák felújítása és informatikai, valamint eszközfejlesztése**	**V4.5 Városrészi részcél: Idősek klubja felújítása**	**V4.6 Városrészi részcél: Parkerdő felújítása**	**V4.7 Városrészi részcél: Műfüves pálya kialakítása**	**V4.8 Városrészi részcél: Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása és előkészítése**	**V4.9 Városrészi részcél: Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Intézmények felújításra szorulnak	0	0	1	3	3	1	2	0	2	**8**
Többi városrészhez rossz közlekedés	3	2	1	0	0	0	0	3	2	**7**
Idegenforgalmi fejlesztéseket igényel Gyopáros	1	3	3	0	0	3	1	2	1	**6**
Szegregátum jelenléte	1	2	0	2	2	2	1	2	3	**7**
A kapcsolódások összesített erőssége	**5**	**7**	**5**	**5**	**5**	**6**	**4**	**7**	**8**	

V5 Külterület (Kiscsákóval)	5. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása							
Városrészi szintű problémák	**V5.1 Városrészi részcél: Közlekedési főhálózat fejlesztése**	**V5.2 Városrészi részcél: Kerékpárút építés Orosháza-Kardoskút (Fehértó) útvonalon**	**V5.3 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő közúti összekapcsolása a Belvárossal a 47-es elkerülő úton át**	**V5.4 Városrészi részcél: Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-üveggyár között**	**V5.5 Városrészi részcél: Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac erősítése, szoc. szöv., helyi értéktár fejlesztése**	**V5.6 Városrészi részcél: Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára**	**V5.7 Városrészi részcél: Tanyák építésjogi kedvezményezése, elérhetőségük, helyzetük javítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Mezőgazdaság teljesítménye nem megfelelő	1	0	0	1	3	1	1	**7**
Hiányzó közlekedési elemek	3	3	2	3	0	3	0	**14**
Külterületen élők leszakadó helyzete	2	3	1	2	2	0	3	**13**
Kerékpárturizmus fejletlensége	3	3	1	1	2	0	0	**10**
A kapcsolódások összesített erőssége	**9**	**9**	**4**	**7**	**7**	**4**	**4**	

Városrészi célok és a városrészi szintű problémák kapcsolata

A **Belváros** esetében a „Befejezetlen városközpont-fejlesztés”-ből vezethető le a legtöbb megcélzott feladat és a komplex fejlesztés folytatása, befejezése hoz a legnagyobb mértékű és legszerteágazóbb eredményt. Az összes városrész összes részcélja közül is kiemelkedő jelentőségű ez a komplex célmeghatározás.

A **Belváros körüli gyűrű** városrészben a közlekedés, energetika és belvíz problémakörre adnak a legnagyobb mértékben választ a részcélok. A legszerteágazóbb problémakört a szegregációs jelenségek megszüntetése jelenti.

Szőlő városrészben kiegyenlített kapcsolódási értékek mutatkoznak a részcélok és a fennálló problémák között. A legtöbb probléma összefüggésben van a kerékpárúthálózat fejletlenségével és a vasúton keresztül való (közúti, gyalogos vagy kerékpáros) átjárás hiányosságával, ezért nagyobb odafigyelés szükséges e problémák megoldására.

A **Nyugati** városrésznél szerepel a legtöbb (9 db) részcél, a problémákra tehát sokoldalú válaszok szükségesek. A legkomplexebb hatású e városrész esetében is a szegregáció felszámolása, amely kapcsolódást mutat minden jellemző problémával. Az idegenforgalom fejlesztése is több oldalról támogatja a városrész gondjainak megoldását. Az intézmény-ellátási hiányok jelentik azt a problémát, amelyre kisebb-nagyobb mértékben csaknem minden részcél megvalósítása hatást gyakorolhat.

A **Külterület és Kiscsákó** sajátos helyzetű. A legtöbb részcél a közlekedési hiányokra reagál, lévén, hogy a fejlesztendő nyomvonalak a külterületen helyezkednek el, de az eredmény a város egészére fejti ki hatását. A táblázat nem tudja érzékeltetni, hogy a mezőgazdaság fejlődése, eredményességének növekedése hozhatja a legátütőbb eredményt a városrész számára, mivel nagyrészt külső tényezők alakítják a folyamatokat.

Városrészi célok és a városrészi szintű adottságok kapcsolata

A **15. táblázat** azt mutatja meg, hogy a városrészek részcéljai milyen mértékben támaszkodnak az adottságaikra. A táblázatok tanúsága szerint a **Belváros** tervezett komplex fejlesztése nagymértékben összefügg a városrész sajátos adottságaival. A közterületek és az intézmények kapcsolódnak a leginkább a részcélokhoz.

A **Belváros körüli gyűrű** városrészben az Ipari Park fejlesztése találkozik a legtöbb ponton az adottságokkal. A közlekedési kapcsolatok sokrétűsége, mint adottság, számos célkitűzéssel összefüggést mutat.

Szőlő városrészben a zöldterületekhez és a sporthoz kapcsolódó részcél nyugszik legnagyobb mértékben az adottságokon. A kisgyermekes családok átlagosnál magasabb aránya szorosan összefügg a részcélok legtöbbjével.

A **Nyugati** városrész részcéljai kiegyenlített kapcsolatban vannak az adottságokkal, nincsenek kiugró sajátosságok a mátrixban.

Külterület és Kiscsákó városrész sajátos jellege a célok és adottságok viszonyában is megmutatkozik, például abban, hogy a kiváló minőségű föld, ami Orosháza külterületének legnagyobb értéke, mennyiségileg csökken a közlekedéshálózat fejlesztése következtében. A kapcsolódások ezért nem tipikusak. A mezőgazdaságot és a tanyákat támogató célok esetében nyilvánvaló a szorosabb összefüggés.

18. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai

V1 Belváros	**1. városrész területi célja: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás**						
Városrészi szintű adottságok	**V1.1 Városrészi részcél: Városközpont komplex fejlesztése**	**V1.2 Városrészi részcél: Közlekedés-fejlesztés**	**V1.3 Városrészi részcél: Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója**	**V1.4 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás az intézményekben**	**V1.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V1.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Értékes közterületek és épületek	3	2	3	2	2	2	**14**
Koncentrált lakónépesség	3	1	1	0	1	3	**9**
Intézmények sűrűsödése	3	1	1	3	2	3	**13**
Funkciógazdagság	3	1	0	0	2	3	**9**
A kapcsolódások összesített erőssége	**12**	**5**	**5**	**5**	**7**	**8**	

V2 Belváros körüli gyűrű	**2. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása**									
Városrészi szintű adottságok	**V2.1 Városrészi részcél: Ipari Park komplex fejlesztése**	**V2.2 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás nagyobb intézményekben**	**V2.3 Városrészi részcél: Komplex szociális városfejlesztési beavatkozások**	**V2.4 Városrészi részcél: Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i és D-i irányban**	**V251 Városrészi részcél: Kórház körüli utcákban parkoló-építés**	**V2.6 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V2.7 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**V2.8 Városrészi részcél: Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése**	**V2.9 Városrészi részcél: Sport- és kulturális létesítmények állapotjavítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Gazdasági vállalkozások jelenléte	3	0	0	2	2	1	0	0	0	**8**
Tartalékterületek igénybe vehetők fejlesztésre	3	1	2	1	0	1	0	2	0	**10**
Megújuló lakóépület-állomány	0	0	3	1	0	1	2	0	1	**8**
Közlekedési kapcsolatok sokrétűsége	2	1	2	3	2	1	2	1	1	**15**
A kapcsolódások összesített erőssége	**8**	**2**	**7**	**7**	**4**	**4**	**4**	**3**	**2**	

V3 Szőlő városrész	**3. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés**						
Városrészi szintű adottságok	**V3.1 Városrészi részcél: Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése**	**V3.2 Városrészi részcél: Kerékpár-közlekedés feltételeinek javítása**	**V3.3 Városrészi részcél: Zöld- és sportprogram**	**V3.4 Városrészi részcél: Intézmény-felújítások**	**V3.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V3.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Családias, nyugodt kertvárosi övezet	2	2	3	2	1	1	**11**
Kisgyermekes családok városi átlagnál nagyobb arányú jelenléte	2	2	3	3	1	3	**14**
Fejlesztésre alkalmas zöldterületek jelenléte	0	2	3	1	1	1	**8**
Belvároshoz közeli fekvés (légvonalban)	3	2	1	1	0	1	**8**
A kapcsolódások összesített erőssége	**7**	**8**	**10**	**7**	**3**	**6**	

V4 Nyugati városrész	4. városrész területi célja: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása									
Városrészi szintű adottságok	**V4.1 Városrészi részcél: Soltvadkert-Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása**	**V4.2 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, kínálati csomagba illesztése**	**V4.3 Városrészi részcél: „Alföld Gyöngye" komplex program**	**V4.4 Városrészi részcél: Óvodák felújítása és informatikai, valamint eszközfejlesztése**	**V4.5 Városrészi részcél: Idősek klubja felújítása**	**V4.6 Városrészi részcél: Parkerdő felújítása**	**V4.7 Városrészi részcél: Műfüves pálya kialakítása**	**V4.8 Városrészi részcél: Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása és előkészítése**	**V4.9 Városrészi részcél: Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Természetes tavak, erdők	0	3	1	1	1	3	0	0	1	**10**
Fürdőkomplexum	2	3	1	0	0	2	1	3	2	**14**
Fejlesztésre alkalmas szabadidő-park	2	2	3	0	0	0	0	3	2	**12**
Nyugodt lakókörnyezet	0	1	1	3	3	2	3	1	3	**17**
A kapcsolódások összesített erőssége	**4**	**6**	**6**	**3**	**4**	**7**	**4**	**7**	**7**	

V5 Külterület (Kiscsákóval)	**5. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása**							
Városrészi szintű adottságok	**V5.1 Városrészi részcél: Közlekedési főhálózat fejlesztése**	**V5.2 Városrészi részcél: Kerékpárút építés Orosháza-Kardoskút (Fehértó) útvonalon**	**V5.3 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő közúti összekapcsolása a Belvárossal a 47-es elkerülő úton át**	**V5.4 Városrészi részcél: Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-üveggyár között**	**V5.5 Városrészi részcél: Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac erősítése, szoc. szöv., helyi értéktár fejlesztése**	**V5.6 Városrészi részcél: Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára**	**V5.7 Városrészi részcél: Tanyák építésjogi kedvezményezése, elérhetőségük, helyzetük javítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Kiváló földminőség, gazdálkodási ismeretek	0	0	0	1	3	1	1	**6**
Mezőgazdasági üzemek működnek	2	0	0	1	3	1	0	**7**
Megmaradt tanyacsoportok	2	1	0	2	3	0	3	**11**
Sugaras úthálózat, megmaradt reptéri gyep	3	3	3	1	1	3	0	**14**
A kapcsolódások összesített erőssége	**7**	**4**	**3**	**5**	**10**	**5**	**4**	

6.2.2. A célok logikai összefüggései

Jelen fejezet a **stratégiában meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggéseket** mutatja be. Az összesítő táblázat azt vizsgálja, hogy az egyes városrészi célok teljesülése milyen mértékben segíti elő települési léptékű középtávú tematikus célok megvalósulását. A tematikus és területi célok közötti összefüggések erősségét egy 0-3 skála azonosítja, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „3” érték az erős kapcsolódást jelöli.

19. táblázat: A települési célok logikai összefüggései

Városrészi célok	**Városi szintű középtávú tematikus célok**						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
1. városrész (Belváros) területi célja: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás							
V1.1 Városközpont komplex fejlesztése	2	2	3	2	3	2	**14**
V1.2 Közlekedésfejlesztés	2	3	1	1	1	1	**9**
V1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója	1	1	1	1	2	0	**6**
V1.4 Városi geotermikus közműellátás	1	1	2	1	3	1	**9**
V1.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)	0	0	1	0	3	0	**4**
V1.6 Térfigyelő rendszer bővítése	1	1	1	1	2	1	**7**
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**1,2**	**1,3**	**1,5**	**1,0**	**2,3**	**0,8**	**(8,2) 49**

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
2. városrész (Belváros körüli gyűrű) területi célja: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása							
V2.1 Ipari Park komplex fejlesztése	3	3	1	2	2	1	**12**
V2.2 Városi geotermikus közműellátás a nagyobb energia-felhasználású intézményekben	1	1	2	1	3	1	**9**
V2.3 Komplex szociális városfejlesztés	2	1	1	1	1	3	**9**
V2.4 Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i, É-i és D-i irányban	1	1	1	1	2	2	**8**
V2.5 Kórház körüli utcákban parkoló-építés	0	1	2	0	0	1	**4**
V2.6 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)	0	0	0	0	3	1	**4**
V2.7 Térfigyelő rendszer bővítése	1	1	0	1	2	1	**6**
V2.8 Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai eszközfejlesztése	0	0	3	1	2	2	**8**
V2.9 Sport- és kulturális létesítmények gyarapítása (sportkomplexum, küzdőtér), állapotjavítása	0	1	1	3	1	3	**9**
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**0,9**	**0,9**	**1,2**	**1,1**	**1,8**	**1,7**	**(7,6) 69**

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
3. városrész (Szőlő városrész) területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés							
V3.1 Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése (Iglói út közvetlenebb kikötése a 47-es útra, Északi utca vasúti átjárás könnyítése, Szőlő körút K-i meghosszabbítása, kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró létesítése)	1	3	1	1	1	1	**8**
V3.2 Kerékpár-közlekedés feltételeinek javítása a városrész gyűjtőútjain	0	1	1	2	1	2	**7**
V3.3 Zöld- és sportprogram (Mátrai stadion, Mikolay-kert, Extrém park, futball-pálya felújítása)	1	1	2	3	3	3	**13**
V3.4 Intézmény-felújítások (Teréz utca idősek otthona és idősek klubja, Ifjúság utcai óvoda)	0	0	3	1	2	2	**8**
V3.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)	0	0	0	0	3	1	**4**
V3.6 Térfigyelő rendszer bővítése	1	1	0	1	2	1	**6**
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**0,5**	**1,0**	**1,2**	**1,3**	**2,0**	**1,7**	**(7,7) 46**

Városrészi célok	**Városi szintű középtávú tematikus célok**						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
4. városrész (Nyugati városrész) területi célja: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása							
V4.1 Soltvadkert-Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása	3	3	0	0	0	1	**7**
V4.2 Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, készülő turisztikai kínálati csomagba illesztése	3	3	1	3	3	2	**15**
V4.3 „Alföld Gyöngye” komplex program	3	3	2	3	3	2	**16**
V4.4 Óvodák felújítása, informatikai, valamint eszközfejlesztése	0	0	3	1	2	2	**8**
V4.5 Idősek klubja felújítása (Rákóczitelep)	0	0	3	1	1	2	**7**
V4.6 Parkerdő felújítása	1	2	1	2	3	2	**11**
V4 7 Műfüves pálya kialakítása (Vasas sportpálya)	0	1	1	3	1	2	**8**
V4.8 Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása	1	3	1	0	0	2	**7**
V4..9 Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása	1	1	2	1	1	3	**9**
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**1,3**	**1,8**	**1,6**	**1,6**	**1,6**	**2,0**	**(9,9) 88**

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
5. városrész (Külterület Kiscsákóval) területi célja: Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása							
V5.1 Közlekedési főhálózat fejlesztése (főútvonalak kiépítésének szorgalmazása, 47-es út elkerülő szakasz folytatása, vasúti közúti aluljáró)	3	3	0	0	0	1	**7**
V5.2 Kerékpárút építés Orosháza-Kardoskút (Fehértó) útvonalon	2	3	1	3	2	2	**13**
V5.3 Gyopárosfürdő összekapcsolása a Belvárossal (Szőlő körúthoz, 47-es úton át)	1	3	1	1	1	1	**8**
V5.4 Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-üveggyár között	2	3	1	1	2	1	**10**
V5.5 Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac erősítése, szociális szöv. elterjesztése, helyi értéktár fejl.	3	3	0	0	1	2	**9**
V5.6 Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára	3	3	0	1	0	1	**8**
V5.7 Tanyák építésjogi támogatása, elérhetősége	2	3	1	1	0	3	**10**
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**2,3**	**3,0**	**0,6**	**1,0**	**0,9**	**1,6**	**(9,4) 65**
Kapcsolódások erőssége mindösszesen – átlag	**1,2 (46)**	**1,6 (60)**	**1,2 (45)**	**1,2 (45)**	**1,7 (62)**	**1,6 (59)**	

Települési léptékű középtávú tematikus célok és városrészi célok közötti kapcsolat

A táblázat összesítő adatai szerint a **4. városrészben** (Nyugati városrész 9,9 mutatószám) **és az 5. városrészben** (Külterület és Kiscsákó 9,4 mutatószám) **meghatározott fejlesztési célok jelentősebben járulnak hozzá a város fejlődéséhez**, mint a többi városrész céljai, de alig marad el mögötte a Belváros (1. városrész 8,2 átlagérték) célrendszere. Kevésbé erőteljes a kapcsolódás a város egészének fejlesztési iránya és a 2. (Belváros körüli gyűrű) valamint 3. (Szőlő) városrész céljai között (7,6 és 7,7 értékek), ezekben a városrészekben **specifikusabb fejlesztési irányok** érvényesülnek. A Szőlő városrészben kimondottan a lakófunkció az elsődleges, a Belváros körüli gyűrűben az Ipari Park fejlesztései és a szociális rehabilitációs beavatkozások mellett háttérben marad a többi városi célkitűzés.

Az egyes városi célok közül a T5 kapja a legnagyobb alátámasztást a városrészi céloktól (1,7 átlagértékű kapcsolódási mutató), tehát a városrészi célok megvalósítása esetén nagy valószínűséggel teljesülhet a „**Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**” városi célkitűzés. Hasonlóan erős támogatottságot élvez a városrészi célok irányából a T2 városi szintű cél (Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség) és a T6 jelű célkitűzés (Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség).

Látszólag gyengébben támogatják a városrészi célok a T1, T3 és T4 városi célkitűzések megvalósulását, de a számok mögé tekintve látni kell, hogy egyes tételek jelentősége túlnő a többién, a kimutatott értékek nem tudják kifejezni dominanciájukat. Jótékony hatását tekintve például továbbgördülő eredményeket hozhat a T1 („Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás”) célra nézve a V5.1 „Közlekedési főhálózatok fejlesztésének szorgalmazása”. Komplexitásánál fogva nagyarányú beavatkozásokat jelenthet a T3 („Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer”) cél megvalósulását tekintve a V1.1 „Komplex városközpont-fejlesztés” és a V1.4. „Városi geotermikus közműellátás”. A T4 („Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek”) cél eléréséhez pedig óriási lökést adhat a V2.9 „Sport- és kulturális létesítmények gyarapítása (sportkomplexum, küzdőtér), állapotjavítása” városrészi részcél, amely a K3 jelű kulcsprojektben is szerepel (Városi Sportkomplexum és Tanuszoda).

6.2.3. A stratégia megvalósíthatósága

A stratégiai célok, programok, projektek megvalósíthatóságát befolyásoló tényezők javarészt az önkormányzat tevékenységétől függetlenek. A helyi ráhatás lehetőségének hiányában e tényezők érvényesülése kapcsán kockázatok is jelentkeznek (ld. 7. fejezetben). Vannak olyan külső és belső adottságok, amelyeket viszont az önkormányzat közvetlenül, vagy közvetve biztosíthat. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- Irányítás: a stratégia megvalósításának sikere nagyban függ a város vezetésétől, a döntéshozói és operatív feladatok irányításától. A munkát megfelelő képzettséggel, gyakorlattal és tájékozottsággal rendelkező munkatársak támogathatják. A megfelelő személyzet garantálhatja a szakszerű és megfelelő tartalmú döntéselőkészítést, a helyes ütemezést. A jól működő szervezet áttekinthető hatásköri rendet feltételez (ld. 8.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei” részét is).
- Pénzügyi tényezők: az önkormányzat szűkös anyagi lehetőségei miatt a stratégiai célok, programok és projektek megvalósítása elsősorban a külső források elérhetőségén, felhasználhatóságán múlik. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 „A fejlesztések ütemezés”, valamint a 4.6 „A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve” című fejezet tartalmazza.
- Partnerségi viszonyok: a stratégia megvalósulásának egyik legfontosabb belső támasza a lakosság, a társadalmi szervezetek, a vállalkozások és az önkormányzat együttműködése, párbeszéde. Az érdekelt felek támogatását élvező beavatkozások nagyobb eséllyel vezetnek sikerre. A járási, megyei és központi kormányzattal is élő kapcsolat szükséges. A végrehajtás során fontos a különböző ágazati partnerek bevonása. A 8.2 fejezet „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei”-t taglalja.
- Rugalmas tervezés, monitoring: napjaink legjellemzőbb fejlődési trendje a változások tempójának gyorsulása. Egyre nagyobb szerepe van a társadalmi-gazdasági folyamatokban az alkalmazkodás képességének. A lefektetett stratégia nem zárható le a jóváhagyással, szükséges a visszacsatolások rugalmas beiktatása, a külső lehetőségek és adottságok lekövetésével. Az akadályozó tényezők nyomon követésével megfelelő és gyors intézkedéseket kell meghozni a kiküszöbölésükre. A 8.5 számú „Monitoring rendszer kialakítása” fejezet tartalmaz további javaslatokat.

6.2.4. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A stratégiában meghatározott fejlesztések legtöbbje egyedi beavatkozást céloz meg, több program vagy projekt viszont komplex jellegű és sok szálon kapcsolódik más beavatkozásokhoz. A legszerteágazóbb programok és projektek az alábbiak.

- A városközpont komplex fejlesztése („AT1. Akcióterületi projekt”) sokoldalú pozitív hatást fejt ki a többi beavatkozásra és szó szerint minden más projekttel

kapcsolatban van. Az akcióterület az intézményfejlesztést célzó horizontális projektek (H2, H3, H6, H7) helyszíneinek jelentős részét magában foglalja. A közlekedésfejlesztési horizontális projekt (H4) jó néhány eleme is a központhoz kötődik (csomópontok fejlesztése, kerékpárút-hálózat kiegészítése, forgalomcsillapítás, gyűjtőúthálózat kiteljesítése). A H6 projekt céljai az akcióterület „Zöld-város" fejlesztéseiben visszaköszönnek. Az akcióterületi projekt nagy költségvetésű és átfogó energetikai csomagot is tartalmaz a H1 jelű horizontális projekttel átfedésben. A kommunikációs technológiai fejlesztések találkoznak a H10 horizontális projekt célkitűzéseivel. Helyet ad a városközpont – mint integrált környezet – az AT2 antiszegregációs projekt bérlakás-felújítási akciójának. „Soft" elemei révén az akcióterülettől távol eső fejlesztéseket is támogatja (AT4 akcióterület idegenforgalom-fejlesztésének támogatása városközponti rendezvényekkel). Nem utolsósorban a kulcsfontosságú „Városi Sportkomplexum"-építés (K3) helyszíne is kapcsolódik az akcióterülethez.

- Jelentős befolyással bír más fejlesztési területekre a szintén univerzális tartalmú „Gyopáros komplex idegenforgalmi fejlesztése" (AT4) akcióterületi projekt. Gazdaságfejlesztési (turisztikai) alapfeladatán túl számos energetikai eleme van, melyek a H1 horizontális projekthez kapcsolják „Városi energiagazdálkodás fejlesztése"). Közlekedésfejlesztést szintén tartalmaz (H4 horizontális projekthez kapcsolódóan) és nagyban segíti a H6 projekt megvalósulását („Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése").
- A kulcsprojektek megvalósulása Orosháza jövőbeni kilátásait, a stratégiai célok elérését meghatározó módon befolyásolja és hatása túlterjed a városon és a járás területén is. A térség elérhetőségének javulása (K1 kulcsprojekt) hozzásegíti a fejlődéshez a Orosháza és Mezőkovácsháza járás gazdaságát, társadalmát, nagy előrelépést jelenthet az élet szinte minden területén. A K2 kulcsprojekt Orosháza térségének idegenforgalmi-gazdasági sikerességét alapozza meg (Gyopáros komplex fejlesztése), melyre számítanak is a járás községei. A K3 kulcsprojekt Orosházát a sport fellegvárává emeli, imázsát növeli, a jövő nemzedékét szólítja meg.
- Roppant hatékony lehet a többi projekt sikerének elősegítésében a „Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések" köre (H10. hálózatos fejlesztés). Remélhetőleg megvalósuló átfogó hatása annak köszönhető, hogy lényegében minden célterülethez kapcsolódik. Érdemes tehát a tanulás ösztönzésére, az önismereti tréningekre építeni, szélesíteni a párbeszédet a város életének különböző területein tevékenykedők között. Előre mutat az eddig elért sikerek, meglévő képességek, rejtett tehetségek, helyi értékek feltárása, megismertetése, példamutatása. A H10 projekt várható jelentős és kiterjedt eredményei e mellett figyelmeztetnek arra is, hogy a megvalósulás elmaradása, tehát a nyitott és értékbarát szemlélet hiánya esetében a stratégia jókora részének sikeressége is megkérdőjeleződik.
- Kitartóan folytatandó, abba soha nem hagyható fejlesztés az „Esélyegyenlőséget támogató intézkedések" (H10) hálózatos projektcsoport megvalósítása, hozadéka a társadalom egységének megőrzése és sokszínűségének biztosítása, amely alapjául szolgál minden ember-függő fejlesztésnek.

- Széles hatókörű a H8 jelű horizontális projekt is, amely az „Info-kommunikációs technika fejlesztése” feladatkört foglalja magában. A 21. század vivő technológiai területe egyetlen program, vagy projekt megvalósításában sem nélkülözhető, ezért az IKT-fejlesztések eredményessége segíti a többi projekt sikerét.

Összegezve a projektek kölcsönhatását megállapítható, hogy valóban „integrált” stratégiai csomag épült fel, melynek elemei sok szálon kapcsolódnak egymáshoz, eredményeik erősítik egymást. Megvalósításuk kiegyensúlyozott fejlődési folyamatot indít el a gazdaság, társadalom és környezetalakítás terén.

7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégiai célok eléréséhez egyre körültekintőbb és alaposabb tervezéssel lehet csak forrást biztosítani. Fontos figyelemmel kísérni a 2016-2023 közötti időszakra meghatározott indikátorok megkövetelt értékeinek teljesítését, és betartani a forrásfelhasználás előírt szabályait. Nagyobb jelentőséget kap e miatt a kockázatelemzés és a kockázatok kezelésének technikája. A dokumentumban körvonalazott, de konkrét tartalmat csak a részletesebb tervezés során elnyerő beavatkozások indikátoraik teljesülését számos kockázat veszélyezteti.

Kockázati csoportok és valószínűsíthető hatásuk

- *Nem megfelelő tervezés, előkészítés, késedelmes vagy hiányos hatósági engedélyek, eredménytelen közbeszerzés:* nagy valószínűséggel előfordulhatnak tervezési-engedélyezési-közbeszerzési csúszások, hiányok és hibák a folyamatok bonyolultságából adódóan. A tervezés időigényes feladat, amely a pályázati feltételek pontos ismeretét megelőzően bizonytalansági faktor nehezít, néhány szakterületen pedig külön eljárási lépések kell, hogy megelőzzenek. A kockázat a folyamat gyorsításában rejlő nagyobb hibázási lehetőségből, vagy a tervezés elhúzódásából adódik. A projektek előkészítése során az idő-menedzselésre figyelmet kell fordítani. Az engedélyezési eljárások ütemezése és a közbeszerzés jogkövető lebonyolítása is feszes és pontos munkát igényel.
- *A programok megvalósításához szükséges befektetők, partnerek hiánya* társadalmi kockázatot jelent, amely csökkenthető, ha az együttműködő partnerek kiválasztása a közös érdekeken nyugszik. Az együttműködést szabályozó szerződéseket többszöri egyeztetés után, pontos kell megfogalmazni.
- *Lakossági ellenvélemény, a program támogatottságának hiánya, kommunikációs problémák:* a lakosság előzetes (tervezést segítő) aktivizálása, a párbeszéd-elvű programozás és a megvalósítási szakaszban történő folyamatos, megfelelő szintű tájékoztatás elejét veheti az érdektelenségnek és az ellenérzések kialakulásának.
- Nem ritka eset, hogy *a projektek által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek:* szerencsés, ha ugyanazon indikátor teljesítésére más projekt is alkalmas, mert segíthet a követelményeknek megfelelni. A projekt nyomon követésével lépéseket lehet tenni a korrekcióra.

- *Finanszírozási források elégtelensége, saját erő biztosításának nehézségei:* a hiányos finanszírozás gyakori kockázatnak tekinthető a makrogazdasági tényezők kiszámíthatatlanságából és az egyes támogatási konstrukciók sajátosságaiból adódóan. Már a tervezési szakaszban fel kell készülni a forrás-lehívás késedelmeiből és az önkormányzati gazdálkodás nehézségeiből fakadó lehetséges problémákra.
- *A jogszabály-változások*ból többnyire pozitív következmények származnak, de előfordulhat a fejlesztésekre nézve negatív fordulat is a gazdasági-környezetvédelmi-műszaki és egyéb előírások, eljárási szabályok módosulásából. A jogszabály-változásokat általában megelőzi a kormányzati vagy szakminisztériumi határozathozatal vagy szakpolitikai kommunikáció, melyeket nyomon kell követni a projektek tervezési-előkészítési szakaszában, hogy időben alkalmazkodni lehessen hozzájuk.
- Előfordulhat, hogy *egymásra épülő projektek esetében a fontosabb projekt meghiúsul:* előre kell számítani erre a kockázati tényezőre, különösen a műszaki jellegű projektek esetében. A tervezési folyamat során rögzíteni kell a szakszerű időbeni szakaszolást.
- *Váratlan műszaki problémák* mindig adódhatnak, erre a tervezés során nem lehet felkészülni, de enyhíthetők a következmények, ha a probléma-elhárítás során szerződés alapján számítani lehet a szakemberek gyors közreműködésére.
- A fejlesztések során *károsulhat a természeti környezet vagy az épített környezet:* megfelelő tervezés mellett csak kis eséllyel fordulhat elő ez az eset. A környezet- és a természetvédelem horizontális tervezési szempontként kezelendő.
- *Projekt költségvetésének túllépése:* az alapos tervezés csökkenti a kockázatot. Célszerű egy tartalékkeretet képezni a mégis bekövetkező probléma kezelésére.

Az egyes kockázatok különböző mértékben hathatnak a megvalósítás folyamatára. A felsorolásban hozzávetőleg a nagyobb valószínűséggel bekövetkező és – egyidejűleg – meglehetősen erős kihatással járó kockázatok szerepelnek elől, a nagyobb eséllyel elkerülhető és könnyebben kezelhető kockázatok pedig a lista végén. A legnagyobb odafigyelést az előbbiek igénylik a menedzsmenttől.

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Orosháza tudatos és felelős gyakorlatot folytat a fejlesztéseket támogató szabályozás kialakítására. Szem előtt tartja a vállalkozások elképzeléseit, igényeit, ezzel segíti a magántőke befektetéseit. Az önkormányzat által végzendő nem beruházási típusú tevékenységek nagyban hozzájárulhatnak a stratégiai célok eléréséhez.

Az építési szabályozási környezet kiszámíthatósága

A stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására.

A Helyi Építési Szabályzat rendeletében (HÉSZ) Orosháza önkormányzata eddig is érvényesítette a célokat és prioritásokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálták. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (Elj.) átmeneti rendelkezései értelmében azonban a jelenleg hatályos Településszerkezeti terv és HÉSZ (együtt: Településrendezési eszközök) csak 2018. december 31-ig használhatók fel, azt követően hatályukat veszítik. HÉSZ hiányában az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 18. § (2) bekezdés szerint

> „Ha egy adott területre vonatkozóan nincs hatályban helyi építési szabályzat vagy az nem szabályoz - a 13. § (2) bekezdésében előírt, illetőleg azok végrehajtására vonatkozó egyéb jogszabályokban rögzített követelményeknek megfelelően - teljeskörűen, építési munkát és egyéb építési tevékenységet végezni csak e törvény, valamint az építésügyi követelményekre vonatkozó egyéb jogszabályok megtartásával és csak akkor lehet, ha a célzott hasznosítás jellege, a kialakuló telek mérete, a tervezett beépítés mértéke - beépítettség és építménymagasság - valamint módja, rendeltetése (területfelhasználása) illeszkedik a meglévő környezethez."

Az idézett ún. „illeszkedési szabály" nem tesz lehetővé zöldmezős beruházásokat, ezért az önkormányzat megkezdte az új HÉSZ készítésének folyamatát az Étv.13. § szerint, az Elj. tartalmi követelményeit követve. A helyi szabályok lehető legnagyobb rugalmassága érdekében előzetes kérdést intézett az Orosházán élők és munkálkodók felé, tudakolva elvárásaikat, javaslataikat a készülő dokumentumhoz. A számos beérkezett észrevétel bizonyította, hogy az érdekeltek aktívan részt kívánnak venni a közös jogalkotási folyamatban és ez biztató jel a stratégiai célok megvalósulása szempontjából is. Az önkormányzat kiszámítható és átlátható magatartása a szabályozás alakítása terén rugalmas kereteket biztosít a folyton változó körülmények és igények lereagálására és az „élő" stratégiai tervezés segítésére.

Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

Településfejlesztési –rendezési szerződések

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval". A különböző város-rehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.

Tervalku

A tervalku az a városfejlesztési eszköz a helyi önkormányzat kezében, amellyel ösztönözheti a magántőke részvételét a közösségi célú fejlesztési programok megvalósításában ennek kereteit a szabályozási terv, illetve a helyi építési szabályzat megfelelő részében helyi rendeletekben rögzíteni kell. Orosháza város területén a fejlesztési tevékenységek megvalósítása során az elmúlt időszakra nem volt jellemző a tervalkunak az a formája, amely a fejlesztésekért cserébe az elfogadott szabályozási

tervben foglaltaktól való eltérést igényelt volna. Az Önkormányzat határozott törekvése, hogy a fentiekhez hasonlóan a jövőbeni fejlesztések is illeszkedjenek a szabályozási tervhez, ugyanakkor nem zárható ki, hogy egyedi, és nagyon indokolt esetben sor kerülhet olyan megállapodásra, mely a szabályozási terv egyes elemeinek módosítását teszi szükségessé közérdekből, vagy méltányos magánérdekből. A Településrendezési eszközök időbeni módosítása és a fejlesztési irányokra alakítása, a fejlesztések projektjeinek műszaki támogatása fontos tényező lehet, amikor egy befektető hirtelen döntéshelyzetben cselekszik. Ilyen szituációkban az önkormányzatnak kooperatívnak és segítőkésznek kell lennie, ugyanakkor szem előtt kell tartania a város és lakosságának érdekeit is.

Opciós jog

A fejlesztési területek egy tagban való kiajánlhatósága érdekében gyakorlata volt az Önkormányzatnak a vevőkijelölési jog alapítása az érintett terület tulajdonosaival kötött magánjogi szerződések alapján. A jövőben is – szükség szerint – élni kell ezzel a lehetőséggel, amely mindhárom fél (város, beruházó cég, magántulajdonos) számára előnyös és kiszámítható helyzetet teremt, továbbá megnöveli a beruházás megvalósíthatóságát.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat további, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók, programok kidolgozásával segítheti. Elkészítésük költségeit is lehet és érdemes pályázati forrásból finanszírozni. A dokumentumok néhány esetben szükséges mellékletet képeznek a szakági fejlesztések támogatási pályázatainak. Orosháza esetében szükségessé válhat a következő tanulmányok elkészítése..

- Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Az energia hatékonyság javítását és a megújuló energiaforrások fokozottabb használatát célzó beavatkozások hatékony megvalósítása érdekében Fenntarthatósági Energia Akcióprogram (SEAP) készíthető. Az Akcióprogram célja egy olyan települési szintű energetikai stratégia kidolgozása, amely konkrét intézkedéseket tartalmaz a város fenntartható energia-ellátási rendszerére, az ellátás biztonság növelésére és versenyképességére vonatkozóan. Segítségével sikeresebbek lehetnek a városnak az energiahatékonyság további fokozására (azaz energiafogyasztás ésszerűség határain belüli csökkentésére és a megújuló energiák nagyobb részarányban való felhasználására) irányuló törekvései. A SEAP lehetőséget biztosít az anyag és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére, amely Orosháza gazdaságszerkezetéhez jól illeszkedhet. A SEAP-ban az önkormányzat önkéntes kötelezettséget vállal az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására annak érdekében, hogy Magyarország elérje az EU által 2020-ra kitűzött 20%-os CO_2 kibocsátás csökkentését. A SEAP alapján a város TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonysági korszerűsítésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására, amelyhez kapcsolódóan számos fejlesztési elképzelést fogalmazott meg a következő 7-8 év vonatkozásában.

- Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan stratégiai terv, amely felméri és rendszerbe foglalja a jelen és a jövő valós mobilitási igényeit. Megvalósításával fenntartható városi közlekedési rendszer jön létre és javul az életminőség a városban és környezetében.

A logikailag összefüggő rendszer biztosítja a munkahelyek és szolgáltatások jobb elérhetőségét, fokozza a közlekedésbiztonságot, csökkenti a környezetszennyezést, az üvegházgáz- kibocsátást és az energiafogyasztást, növeli az áru- és személyszállítás hatékonyságát. Nem mellékesen vonzóbb és jobb minőségű városi környezet alakulhat ki. A stratégiai terv az EU tagállamaiban létező gyakorlatra és szabályozási keretekre épít, társadalmi és szakmai egyeztetéseken alapul és integrált megközelítésű (tartalmaz területfejlesztési, energetikai, közbiztonsági elemeket, térségi összefüggésekre épít). Összközlekedési szemlélettel készül, miközben előnyben részesíti a környezetbarát közlekedési ágakat. Orosházán az intermodális közlekedési fejlesztési projektekhez szükséges lehet a SUMP elkészítése.

- Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv elkészítése

A kerékpárforgalmi hálózati terv célja, hogy a felmérje a település kerékpáros közlekedésének helyzetét és ezek alapján komplex javaslatot adjon a fejlesztésekre annak érdekében, hogy a kerékpáros közlekedés aránya növekedhessen, és minél többen választhassák mindennapi eszközként a kerékpárt. A hálózati terv készítése során részletesen meg kell vizsgálni a település vagy településrész kerékpáros forgalmát, kerékpározhatóságát, a kerékpáros közlekedést akadályozó vagy veszélyeztető tényezőket, a kerékpáros és a közösségi közlekedés kapcsolatát. A hálózati terv átfogó szemlélettel készül, elsődleges feladata nem annak meghatározása, hogy hova épüljön kerékpárút: a terv meghatározza a vizsgált terület kerékpáros funkcióit, az egyes útvonalak kerékpáros szerepét, kijelöli, hogy melyik útvonalon milyen jellegű beavatkozásra van szükség, amely számos megoldás lehet a közúti forgalom csillapításától kezdve egyirányú utcák ellenirányú megnyitásán át egészen az elválasztott kerékpárút építéséig. Ahol indokolt, ott a terv feladata vizsgálni a gépjármű- vagy gyalogosforgalomtól történő elválasztás szükségességét. A hálózat terv támpontot ad minden, a területet érintő későbbi közterület-fejlesztés, útfelújítás tervezéséhez annak érdekében, hogy az adott fejlesztés a település kerékpárforgalmi hálózatába illeszkedően, kerékpárosbarát módon történjen.

- Forgalomképes önkormányzati ingatlanok és közösségi érdekből újrahasznosításra váró barnamezős területek kiajánló anyaga: világos képet ad az ingatlanok állapotáról, nyilvántartási adatairól, jogi helyzetéről, értékéről, javaslatot nyújt legcélszerűbb felhasználási módjaira
- Beépítési javaslatok, tanulmányok és tervek elkészítése annak érdekében, hogy pontos képet kapjanak a városlakók, az Önkormányzat és a projektekbe később bevont tervezők, befektetők. Előre tervezhetők és paraméterezhetők legyenek az adott projekt elemei, összefüggéseiben vizsgálható legyen az egyes projektek megvalósításának hatása a városra, és időben fel lehessen készülni az esetleges kedvezőtlen változások ellensúlyozására.

A fent kiemelt tanulmányok kidolgozásán túl az önkormányzat gondoskodik a már elkészült települési szintű fejlesztési dokumentumok szükség szerinti felülvizsgálatáról, aktualizálásáról.

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési partnerek körének létrejötte, az együttműködés megalapozása befektetés ösztönző politikával: promóciókkal, tervbemutatókkal és a városmarketing erősítésével támogatható. A megfelelő lépések eredményeként több befektető

érdeklődik majd Orosháza iránt, esetleg telepedik le a városban. Az önkormányzat aktív szolgáltató szerepet vállalhat a bizalom-erősítő információk megosztásában, a tájékozódás segítésében.

- A város honlapja az első információ-forrás a kívülről érkezők számára, ezért lényeges annak minősége és frissessége.
- Az ingatlanok már említett kiajánló anyagának terjesztése, eljuttatása a potenciális beruházókhoz. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése.
- A helyi adótörvényben a város lehetőséget adhat a vállalkozói megtelepedést megfelelően ösztönző adókedvezmények kialakítására, esetleg területileg is orientálva a befektetéseket.
- KKV-k működésének támogatása inkubációs lehetőségek fejlesztése (Ehhez kapcsolódóan a város a következő 7 év során támogatási források igénybe vételével beruházási tevékenységet is tervez a jelenleg is működő D-i Ipari Parkban és bővítési területén.)

Stratégia megvalósításának társadalmasítása

Minden városrész a sajátosságainak megfelelően fog viszonyulni a közös munkálkodáshoz, ha felismeri egyediségét, értékeit és a stratégia nyújtotta lehetőségeit. A célzott városrészi kommunikáció a helyi fejlesztési erők mozgósításával hozzájárul a beavatkozások eredményességéhez és azok tudatosításához, segít abban is, hogy a projekt-építés folyamatában partnerként vegyenek részt az érintett lakosok, civil szervezetek és vállalkozások. A kapcsolattartás a helyi önkormányzati képviselő koordináló munkájával, a civil szervezeteken és a tematikus eszmecseréken keresztül tud leginkább megvalósulni. A város vezetése és a vállalkozói körök (nagyvállalatok, KKV-k) rendszeressé kell tenni a munkatalálkozókat (pl. évszaknyitó munkavacsorák).

Városmarketing

A meglévő vállalkozások pozíció-nyerését és Gyopáros idegenforgalmának növekedését elősegítheti a helyi termékeket népszerűsítő városmarketing. A leendő vendég- és vevőkört empatikusan megszólító kommunikáció jó benyomást alakít ki, ami előfeltétele az érdeklődés fenntartásának. Az egyes célcsoportok igényei között felmerülő konfliktusok sikeres kezelése (pl. a nagyrendezvények zavarhatják a lakók nyugalmát; az új befektetők konkurenciát jelentenek a meglévő vállalkozásoknak, stb.) szintén nyitott és probléma-érzékeny hozzáállást feltételez, amely összehangolhatja az eltérő érdekeket. A kommunikáció színtere elsősorban Orosháza városának honlapja, valamint az OrosCafé web-oldal, de nem nélkülözhető a személyes kapcsolattartás sem (pl. közéleti kávéház létrehozása).

Ingatlangazdálkodás, értéktár

Az Önkormányzatnak folyamatosan követnie kell az intézmények, közösségi célú ingatlanok használti módjának, intenzitásának alakulását, az igények formálódását és a szükséges mobilizációt beiktatva magas kihasználtsági szintet kell fenntartania. A felszabaduló kapacitást (pl. funkcióváltás alatt álló, később hasznosuló ingatlan) időlegesen is át kell engedni közösségi célra, ezzel is tesztelve a lehetséges használati módokat. Bármely más felszabaduló eszközt, erőforrást is elérhetővé kell tenni a

lakosság csoportjai, civil szervezetek, egyesületek számára, ha az önkormányzat számára nem jelentkezik ebből számottevő költsége. A helyi értékek gondozásában koordináló szerepkört és ösztönző segítségadást kell felvállalnia az önkormányzatnak. A gesztusértékű segítség és a puszta odafigyelés is hozzájárulhat az értéktudat kialakulásához és az értékmentés-értékhasznosítás gyakorlatának elterjedéséhez.

Pilot projektek

Egyes projektek esetében egy ideiglenes próbaprojektet lehet indítani, mely a lakók, illetve a célcsoport felé bevezeti a végleges fejlesztést. Ennek monitoringja és a levont következtetések felérnek egy komoly piackutatással, aminek az eszközei építési, településfejlesztési területen azonban végesek. A pilot-projekt alkalmazása segít meghatározni a végleges fejlesztés pontos irányvonalát.

Piackutatás

Mindenféle befektetés tervezésénél, pl. kiskereskedelmi egységek betelepítésénél és gazdaságosságuk fenntartásának vizsgálatánál elengedhetetlen a piackutatás a lakosság, azon belül a meghatározott célcsoportok bevonásával.

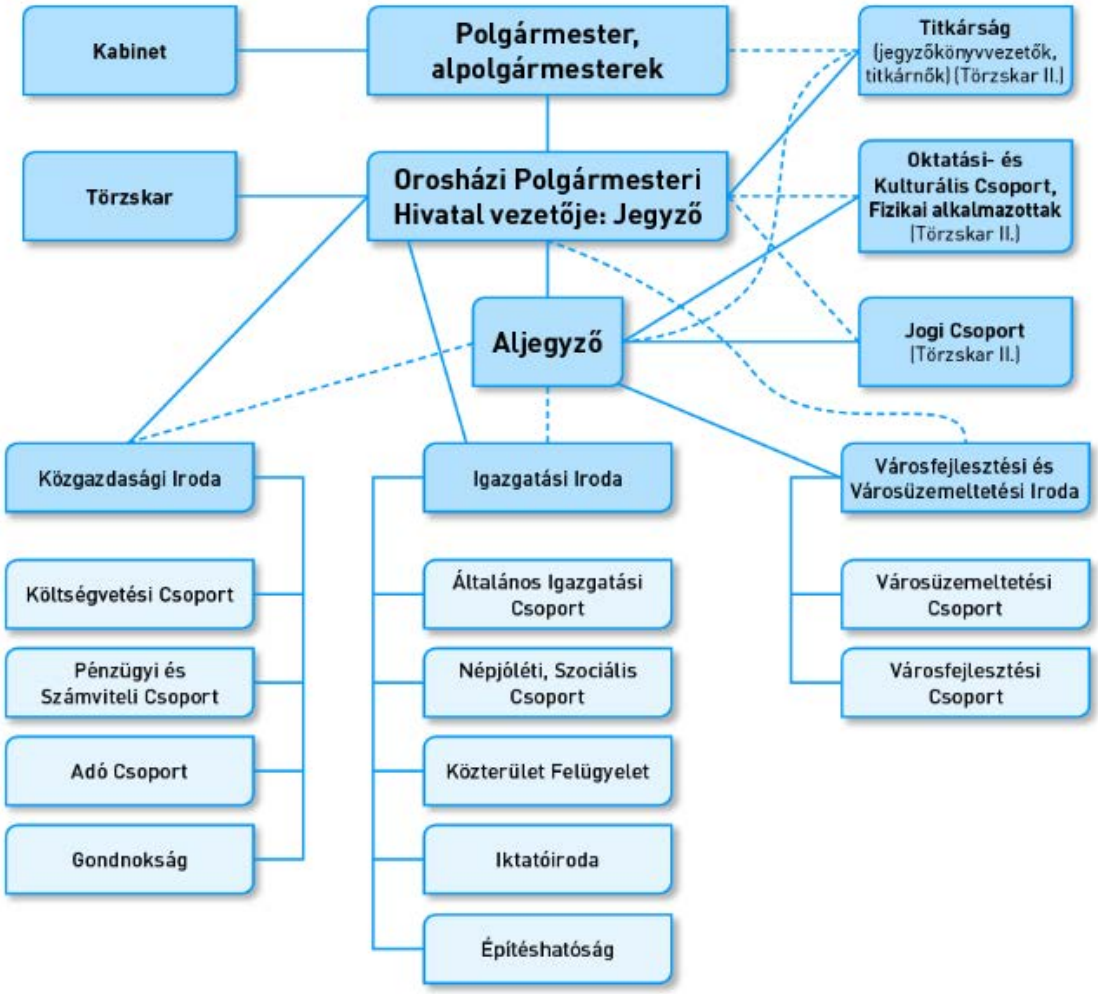
8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának megfelelve Orosháza városban a településfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos döntési jogkörrel az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik. Az önkormányzat feladata a város térbeli és gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a fenti célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző **bizottságai**, amelyek a következők:

- Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága
- Pénzügyi Bizottság
- Ügyrendi-Szavazatszámláló Bizottság

3. ábra: Orosháza város Polgármesteri Hivatalának szervezeti ábrája

Forrás: Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2014. (X.21.) számú határozatával elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzata

A településfejlesztési kérdésekben kiemelt szerepe van a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodának, amely ellátja a pályázatfigyelés, a pályázatkészítés és a fejlesztési feladatok lebonyolítását. Az EU-s forrásokra vonatkozó pályázatokkal összefüggésben a Polgármesteri Hivatalban az önkormányzati szintű pályázatkoordinálási feladatokért az irodavezető a felelős.

Részt vesz a város fejlődési rendjének igazgatásában – elsősorban a szabályozás és a térbeli megvalósulás szintjén – az önkormányzati Főépítész. Ő végzi el a településrendezési eszközök elkészítésének, módosításának szakmai előkészítését, a szakbizottságok, majd testület elé történő előterjesztését, felügyeli a szerkezeti tervről szóló határozat és az építési tevékenységeket valamint az építészeti értékvédelmet szabályozó rendeletek végrehajtását.

A fejlesztések pénzügyi szakmai hátterét a Közgazdasági Iroda biztosítja, mind a tervezés és előkészítés, mind a megvalósítás folyamán.

Az önkormányzat képviselő-testülete által a fejlesztési feladat lebonyolításával megbízott belső vagy külső projektmenedzser a munkaköri leírásban vagy szerződésben előírtaknak megfelelően köteles a város vezetését tájékoztatni a fejlesztési feladat megvalósításának üteméről, azon belül a pénzügyi és műszaki megvalósításáról.

Az EU-s forrásból támogatott fejlesztések ellenőrzésének módját és tartalmát elsősorban az előírások szabják meg. Az esetek többségében szerepelnek a feladatok a Polgármesteri Hivatal éves szinten érvényes belső ellenőrzési tervében. Előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés, belső ellenőrzés esetileg is történhet a projekt jellegének megfelelő külső szakember bevonása mellett is. Az önkormányzati főépítész ellenőrző szerepe szintén számos szakterületet felölel, főként az értékvédelem és az épített környezet alakítása terén.

8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

Orosháza városa önálló Városfejlesztő Társaságot nem működtet és felállítását nem is tervezi. Az ITS megvalósítását az Önkormányzat a Polgármesteri Hivatal jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva kívánja biztosítani. A korábbi időszak tapasztalatai alapján az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a külső szakemberek eseti bevonása mellett alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2014-2020 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására.

Az ITS megvalósítása során a **döntéshozói szintet** Orosháza Önkormányzatának képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A **döntés előkészítés**i feladatokat szakterülettől függően a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei végzik a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Iroda koordinálásával.

A **stratégiai menedzsment** feladatokat a város vezető tisztségviselői látják el. A stratégiai menedzsment tagjai: Polgármester, Alpolgármesterek, Jegyző, Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodavezető. A stratégiai menedzsment legfőbb feladata, hogy a városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkező változások figyelemmel kísérje, szükség szerint beavatkozzon a folyamatba. A helyi társadalmi és gazdasági igények, lehetőségek és körülmények változásának nyomon követésével szükség szerinti változásokat kezdeményez az ITS-ben. Meghatározza az operatív menedzsment feladatokat ellátó szint feladatait és ellátja a végrehajtás stratégiai szintű felügyeletét. Értékeli az eredményeket, szükség szerinti korrekciókat kezdeményez. Az ITS megvalósítási időszakában irányítja és felügyeli a partnerségi egyeztetéseket. Szakmai, stratégiai szinten biztosítja a településközi együttműködéseket.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések további részletes előkészítésének, majd megvalósításának feladatait az **operatív menedzsment** szervezet látja el, amely a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Iroda vezetésével magában foglalja a szakterületnek megfelelő hivatali szervezeti egység felelős munkatársát, a bevont tervező-, fejlesztő-, kivitelező-, ellenőrző- vagy pályázatmenedzselő szakcégek vezetőit, szakértőket, továbbá – szükség szerint – az önkormányzati tulajdonú *Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt.* és *Orosháza Média Kft.* képviselőit. Az operatív menedzsment fő feladatai:

- Az ITS és a fejlesztések prioritás sorrendjének, ütemezésének, pénzügyi tervezésének szükség szerinti felülvizsgálata
- Az ITS megvalósítási fázisában a partnerségi egyeztetések szervezése, előkészítése, anyagainak kidolgozása. Ennek keretében a helyi lakosság tájékoztatására (holnap, helyi újság, helyi rádió, tv) alkalmas információk összeállítása.
- Adminisztratív feladatok ellátása
- Az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések részletes előkészítésének koordinációja (szükséges tanulmányok, tervek elkészíttetése, pályázati dokumentáció összeállítása)
- A tervezett fejlesztések és időközben a stratégiához illeszkedő új projektekhez további forráslehetőségek (EU-s és befeketetői, egyéb) felkutatása
- A fejlesztésekhez kapcsolódó beszerzések és közbeszerzések koordinációja
- A megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlásához kapcsolódó feladatok ellátása (pl: szerződések előkészítése)
- A terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégeztetése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében)
- A közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- A fejlesztések nyomon követése, a vállalt indikátorok teljesítésének figyelemmel kísérése és biztosítása
- A magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése)
- A fejlesztések mindenkori pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok és projektek elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele)

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Orosháza városának térségközponti szerepe a közvetlenül szomszédos településekre (Kardoskút, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Tótkomlós, Békéssámson, Csorvás, Gerendás, Nagyszénás, Gádoros, Árpádhalom) terjed ki. Ezekkel a településekkel sok szálon együttműködik a kialakult intézményes, gazdasági és személyes kapcsolatok révén. Orosháza közigazgatási, oktatási, egészségügyi intézményei a környező településeket funkcionálisan kiszolgálják. A kistérségen belül erős a város foglalkoztatási szerepe.

Orosháza és a környező települések között az Orosházi Kistérség Többcélú Társulás sikeres tevékenykedése és a közösen megvalósított együttműködése révén ugyancsak erős kötődés alakult ki. Az összehangolt térségi együttműködés megőrzése, további erősítése és tématerületi szélesítése a jövőben kiemelt cél.

Intézményesült településközi együttműködések

Kistelek Környéki Települések Többcélú Társulása

Orosházi Kistérség Többcélú Társulása Orosháza, Kardoskút, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Tótkomlós, Békéssámson, Csorvás, Gerendás, Nagyszénás, Gádoros, Árpádhalom települési önkormányzatok kapcsolat- és együttműködési rendszerének biztosítása érdekében 2005-ben jött létre Orosháza központtal. A sokoldalú és kölcsönösen előnyös együttműködés keretében a Társulás sikereket ért el - többek között - intézmények működtetésében. 2012. novemberétől létrejött az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálata, mely feladatait 11 településen látta el 2015. decemberéig. 2016. január 1.-től az Intézmény látja el a kötelező központi (járási) feladatokat, valamint 8 településen továbbra is a szolgálati teendőket.

2014. augusztus 1-től a Társulás látja el 11 település orvosi ügyeleti ellátását 2 központtal (Orosháza, Tótkomlós).

2007. októberétől a Társulás jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatot lát el minden településén. Jelenleg 305 db készülék van felszerelve idős gondozottaknál. Ezt a készülékszámot Orosháza 54 db készülék megvásárlásával bővíti 2016-tól.

Projektszintű településközi együttműködések

Orosháza városa térségközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való kooperációt. Ilyen jellegű együttműködésre voltak példák a 2007-2013 közötti támogatási időszakban is. Egyebek között a Társulás sikeres pályázatai között említhetjük a 2013-2014-es években az „Együtt könnyebb!” Az orosházi alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolásáért nevezetűt, melyet 2015. évben zártak. A nyújtott támogatás összege 35.000.000 Ft volt.

2015. évben szintén pályázati forrásból bővült a központi orvosi ügyelet gépkocsiparkja egy új terepjáróval.

Településközi együttműködések az ITS megvalósítása során

Orosháza városa a település térségi szerepköréhez igazodva az ITS megvalósítása során is fenn kívánja tartani, lehetőség szerint erősíteni és szélesíteni a környező településekkel már jelenleg is meglévő, különböző tématerületeket felölelő intézményesült együttműködéseit. A fent említettek szerint továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való projekt szintű együttműködéseket.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtása során a tervezés során megkezdett térségi egyeztetéseket különböző információs csatornákon keresztül a város továbbra is elvégzi, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez kapcsolódó fejlesztések, beavatkozások összhangban legyenek a járás és a környező települések stratégiáival és tervezett projektjeivel.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Orosháza Város Önkormányzata Képviselő-testüle a 30/2015. (II.20.) K.t. határozatában rögzítette Orosháza településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő partnerségének rendjét *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált városfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (Elj.)* 29. §-a alapján. Összhangban van a partnerségi rend a *Városfejlesztési Kézikönyv* ajánlásaival is (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.)

A partnerségi rend alkalmazása biztosítja az ITS tervezési folyamatának társadalmi kontrollját, az elfogadásra kerülő dokumentumok nyilvánosságát. A véleményközlés és eszmecsere legfőbb formája a város honlapján megnyitott „Partnerség" fül működtetése. A partnerségi együttműködés folyamata az ITS jóváhagyásával nem áll meg, a fenntartható településfejlesztés további tervezési, megvalósítási szakaszaira is kiterjed.

A partnerek már a tervezés kezdetétől széles körben bevonásra kerültek, véleményt nyilváníthattak a készülő dokumentumok kapcsán, mivel 2015. tavaszán elindult Orosháza Településfejlesztési Koncepciójának előzetes véleményezési szakasza. Ehhez kapcsolódott 2015. november-december hó folyamán a TK és az ITS tervezetének partnerségi egyeztetése, amelyhez segítséget nyújtott a településfejlesztési és településrendezési tervezést egyaránt szolgáló, időközben elkészült „Megalapozó vizsgálatok" ismertetése.

Partneri kör

A szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek – a Partnerség rendje szerint – a következők:

- A város teljes lakossága – lakossági kérdőíves kikérdezés útján is (OrosCafé web-oldal segítségével).
- A város területén működő egyházak és civil szervezetek.
- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (2) a) pontja alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába bejelentkező szervezetek.
- A város területéhez kapcsolódóan működő agrár, kereskedelmi, építész és mérnöki szakmai érdekképviseleti szervezetek és városi székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdasági szervezetek.
- A városi közművek üzemeltetői.
- Az országos közutak kezelője.

A hivatalos partneri körön túl egyeztetések, interjúk során vélemény nyilvánításával és javaslataikkal részt vettek a tervezésben:

- A helyi önkormányzati vezetők, képviselők
- A város önkormányzatának különböző ügyosztályai
- Gazdasági szektor képviselői
- Társadalmi szervezetek
- Intézmények (önkormányzati, állami, egyéb pl. alapítványok, egyházi intézmények)

Orosháza bevonta a stratégia vitaanyagának véleményezésébe a jogszabály (Elj.) szerint érintettnek tekintendő államigazgatási szerveket, a megyei, valamint a területileg szomszédos települési önkormányzatokat. A beérkezett összes észrevételt kiértékelve és az anyagba beépítve született meg a dokumentum végleges tervezete.

Szervezeti keretek

A partnerségi folyamat során a tervezési folyamatot az irányító csoport koordinálta. Az irányító csoport Orosháza Város Önkormányzata vezető tisztségviselőit foglalja magában: Polgármester, Alpolgármesterek, Jegyző, Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodavezető.

Az önkormányzati munkacsoport az egyes témákért felelős önkormányzat irodák vezetőiből, valamint az önkormányzati tulajdonban lévő cégek, intézmények vezetőiből áll össze. A munkacsoport koordinátori teendőit a Főépítész és munkatársai látják el (önkormányzati előterjesztés, partnerségi, koordinációs és egyéb adminisztrációs feladatok). A városi tisztségviselők mellett fontos szerepe van a stratégiai irányok kijelölésében a kijelölt felelős tervezőnek, aki felelős az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozásáért, illetve feladata a dokumentumok kidolgozásába bevont további szakértők irányítása is. Az önkormányzati munkacsoport számos operatív jellegű egyeztetést bonyolított le, egyebek között közlekedési kérdésekben (MÁV Fejlesztési és Beruházási Főigazgatóság, Magyar Közútkezelő Nzrt.), a TOP megyei célkitűzéseinek értelmezéséről, Gyopáros gyógyhely-kijelölés kapcsán és egyéb szakterületeken.

Vélemények kezelése

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése (dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása) egységes, előre rögzített módon történt. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása. Megvalósultak a stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján – www.oroshaza.hu – elérhetők.

Partnerség a megvalósítás során

Az ITS későbbi felülvizsgálata, illetve megvalósítása során – az intézményesült együttműködési formákon túl – mindenképpen folytatni szükséges a megkezdett partnerségi-konzultációs folyamatokat. A munkacsoportokban közreműködők kiemelt feladata a program megvalósítás időszakában a szakmai- és társadalmi vélemények összegyűjtése és megosztása, a monitoring folyamat nyomon követése. Ennek megfelelően a munkacsoportokat megfelelő gyakorisággal javasolt összehívni, hogy a tagok tájékoztatást kaphassanak az egyes programelemek lebonyolításával kapcsolatos aktuális kérdésekről, problémákról.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatjuk rájuk a stratégiai célokat és az azok elérése érdekében hozott intézkedéseket. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege miatt (pl. a jelenleg még pontosan nem ismertek a 2014-2020-as időszak pályázati feltételei), részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan **visszacsatolási mechanizmus** nélkül, amely alapján a stratégia-alkotási folyamat minden pontján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a **monitoring rendszer** biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékolttól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet.

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

8.5.1 Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia megvalósulásának nyomon követése, ezen belül a célok elérésének megbízható ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha biztosított a célok mérhetősége.

Az eredményorientáltság erősítése a 2014—2020 közötti EU-s támogatási időszak kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén.

Mivel a 2014-2020 közötti támogatási időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért a stratégiában megfogalmazott célcsoportokhoz **objektíven ellenőrizhető mutatók, indikátorok** hozzárendelése szükséges. A monitoring rendszer hatékony működésének alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet kialakítása, ezért a stratégia végrehajtása során szükséges a részcélokra és projektekre lebontott, specifikus indikátorok meghatározása. A részletes indikátorok legyenek jól hozzáférhető (beszerzése és előállítása reális költséget vegyen igénybe), adjon releváns információt az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára, az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia és alkalmasnak kell lennie az időbeli nyomon követésre. Egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai különbözőek legyenek. Az indikátorok beszerzése (mérése, előállítása) az operatív menedzsment feladata.

A *hatásindikátorok* az átfogó célokhoz kerültek hozzárendelésre, sok esetben KSH mutatókat jelentenek. Az *eredményindikátorok* a tematikus célok eredményeinek meghatározásához alkalmas, meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorait célszerű alapul venni. A *kimeneti (output) indikátorok* az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra. A tervezés során a kimeneti indikátorokat a lehető legszélesebb körben be kell építeni a monitoring mutatók közé, amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások jellegéhez.

20. táblázat: Átfogó célok indikátorai

Átfogó cél	Javasolt indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Megújulásra képes gazdasági életű, vállalkozni kész város	Orosházi székhellyel működő vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke	millió Ft	2013. évi	szinten marad	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Az egy lakosra jutó összevont adóalap	forint /év	2013. évi	nő	NAV	évente
Sokoldalú, jó színvonalú közellátását, humán szolgáltató funkcióit megtartani képes város	Közellátással való elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Humán szolgáltatásokkal való elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
Sokoldalú, alkalmazkodóképes funkcionális térségközpont	Városközpont akcióterületen belüli központi funkciók száma	db	2013. évi	nem csökken	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

21. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	%	56,2 % (2011. évi népszámlálás)	nő	KSH	évente
	KKV-k nettó árbevétele	millió Ft	2013. évi adat	nem csökken	KSH, helyi adó	évente
	Egy lakosra jutó, egyéni vállalkozásból kivett, társas vállalkozásból származó és mezőgazdasági őstermelésből származó jövedelem	forint/év	2013. évi adat	nő	NAV, helyi adó	

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	Város burkolt úthálózata, kerékpárutak	km	2015. évi állapot	+3 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Közműellátottság	lefedett terület	2015. évi állapot	+3 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	A külföldi és a belföldi turisták költése	millió Ft	2015. évi állapot	+5 % növekedés	KSH	évente
T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer	Elégedettség az oktatási intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Elégedettség a közművelődési intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Elégedettség az egészségügyi és szociális intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	Elégedettség az oktatási intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	PJ/év	2015. évi állapot	+10 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Kulturális, sport- és szabadidős programokban résztvevők száma	fő	2015. évi állapot	+10 %	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás	Városi gondozott zöldfelületek nagysága	m^2		+5 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Elégedettség a városi közterek élménylehetőségeivel	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	J/év	2015. évi állapot	+10 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	Lakónépesség száma	fő	29973 (2012.)	nem csökken	KSH	évente
	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma	%	30,2 % (2011)	-2 %	KSH népszámlálás	10 évente
	Civil szervezetek aktivitása	db	2015. évi állapot	növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Szegregált és szegregációval veszélyeztetett területen élők száma	fő	2011. évi népszámlálás	csökken	KSH népszámlálás	10 évente

22. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
V1 –V5	Az egyes városrészek lakosainak száma	fő	2011. évi KSH népszámlálás alapján megadott városrészi mutatók	nem csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	Öregedési index			nem romlik	KSH népszámlálás	
	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	%		nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	%		csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességen belül	%		nem csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csop.okban foglalkoztatottak aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Települési környezettel való elégedettség	%	előző lekérdezés	+20 % növekedés	Önkorm.i adatszolg.	10 évente
	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkorm.i adatszolg.	évente

23. táblázat: Az ITS keretében tervezett hálózatos projektek output indikátorai

Hálózatos projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték[1]	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése	Energiafogyasztás	J/év	csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	%	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	Energia-hatékonyság szempontjából korszerűsített alapterület	m^2	2000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Bútor- és eszközfejlesztéssel ellátott alapterület	m^2	1000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	Energia-hatékonyság céljából korszerűsített alapterület	m^2	10000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Bútor- és eszközfejlesztéssel ellátott alapterület	m^2	3000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H4: Közlekedés-fejlesztés	Új gyűjtőút-burkolat Átépített csomópont	m db	800 3	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csap.víz-hálózat felújítása, kapacitás-növelése, átemelők építése nyílt és zárt szakaszokon	Felújított ivóvízvezeték Csapadékvízhálózat kapacitás-növekedése	m m gerincvez. db átemelő	3000 5000 2	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente

[1] Az indikátor célértékek meghatározása, pontosítása folyamatban

Hálózatos projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték[1]	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése	Új sportintézményi alapterület	m^2	1000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Új vagy felújított zöldterület	m^2	10000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Kulturális lehetőségeket igénybe vevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése	Felújított vagy korszerűsített alapterület	m^2	500	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Intézményeket igénybevevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
H8: Info-kommunikációs technika fejlesztése	IKT-t igénybevevők száma	fő	növekedés	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	IKT-t igénybevevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	10	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességen belül	%	nő	KSH népszámlálás	10 évente
	A külföldi és a belföldi turisták költése	millió Ft	nő	KSH	évente
	Orosházi székhellyel működő vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke	millió Ft	nem csökken	Önkormányzati adat	

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

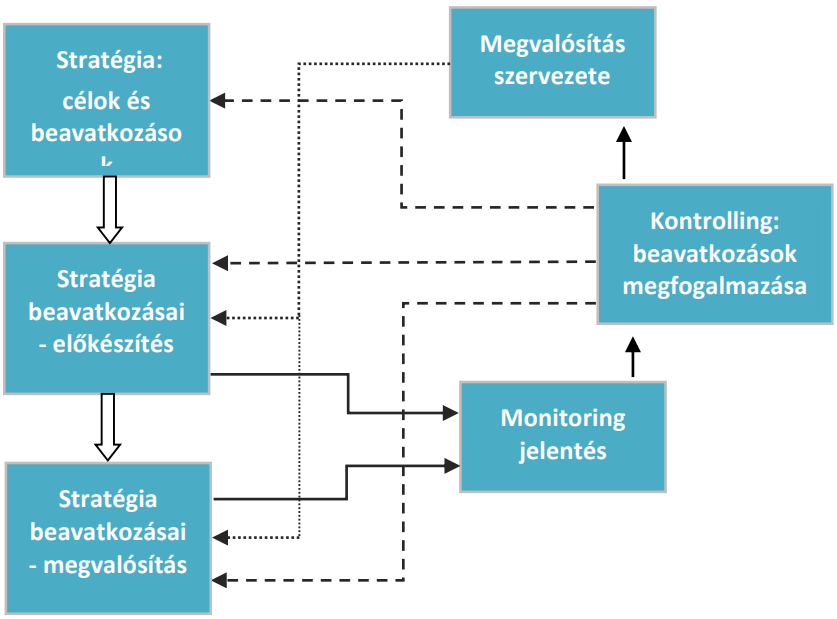
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

4. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra évente három alkalommal konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület szükség szerint nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselő-testület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket.
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra.
- Polgármesteri Hivatal szervezeti egységeinek monitoringért felelős munkatársai: szükség szerinti rendszerességgel elkészítik a stratégia megvalósítási folyamata adott tématerületéről szóló jelentést és az érintett Szakmai Bizottságok vezetője felé továbbítják.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Időszakos monitoring jelentés: a jelentést a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységeinek monitoringért felelős munkatársai készítik és egyeztetik az érintett Szakmai Bizottságok vezetőjével. A Szakmai Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint a képviselőtestület is megtárgyalja a jelentést, és meghozza a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:
  - a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
  - a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
  - a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
  - a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
  - javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.
- Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető leg objektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat tartalmazzák. Az értékelő lapok az időszakos jelentések mellékletét képezik.

ELŐTERJESZTÉS

5.)

Tárgy: Orosháza város új Településrendezési eszközeinek kidolgozása kapcsán érkezett kérelmek véleményezése

Tisztelt Képviselő-testület!

Előzmények

Orosháza város most készülő Településfejlesztési Koncepciójának és Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megvalósítása céljából - Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének (továbbiakban: Önkormányzat) 183/2014. (VIII. 22.) K. t. számú határozata alapján - új Településrendezési Eszközök (Településszerkezeti terv és Helyi Építési Szabályzat) készítése kezdődött meg a 2015. év elején. A tervezést a szegedi Új-Lépték Tervező Iroda Bt. végzi, amely a feladatot közbeszerzési eljárás keretében nyerte el. A Településfejlesztési Koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia és az új Településrendezési eszközök közös Megalapozó vizsgálata elkészült, a 2016-os év nyaráig tartó tervezés erre fog támaszkodni.

A tervezés *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló* 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) tartalmi követelményei és véleményezési rendje szerint zajlik.

A 30/2015. (II. 20.) K. t. határozattal elfogadott *Partnerségi Rend* által megszabott formában Orosháza lakossága, a városban működő egyházak és civil szervezetek és egyéb szakmai, érdek-képviseleti szervek, gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók is felkérést kaptak előzetes észrevételeik közlésére. A vélemények begyűjtése a 2015-ös év tavasza és nyara során zajlott le.

Számos észrevétel érkezett a városunkban helyi értékvédelem alatt álló ingatlanokkal kapcsolatban. A helyi védelem alá helyezést, vagy annak megszüntetését az Önkormányzat - az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 57. §-ának (3) bekezdése alapján - helyi rendeletben szabályozza. Ezen 11/2011. (V. 30.) önkormányzati rendeletünk (továbbiakban Értékvédelmi rendelet) – az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendelet rendelkezéseinek megfelelően – kimondja, hogy a helyi védelem alá helyezés, illetve annak megszüntetése tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetnie az Önkormányzatnak.

Az Értékvédelmi rendelet arról is rendelkezik, hogy az Önkormányzat a város közigazgatási területén helyi védelem alá helyezett épületek, épületegyüttesek, azok szűkebb környezete, illetve tartozékaik karbantartása, felújítása, rekonstrukciója érdekében végzett munkák költségeire értékvédelemi támogatást biztosít. A támogatás értelmében a helyi védelem alatt álló épületek tulajdonosai pályázat útján az Önkormányzattól utófinanszírozással működő, vissza nem térítendő támogatást igényelhetnek az épületek felújítása, rekonstrukciója érdekében végzett munkák költségeinek részbeni fedezésére. A támogatás lényeges segítséget jelentene az épületek tulajdonosainak állagmegóvási kötelezettségük teljesítésében, mértékét és forrását a tárgyévi költségvetésnek kell meghatároznia.

Értékvédelmi támogatás, illetve a 2011-es évben elfogadott Értékvédelmi rendelettel helyi védelem alá helyezett épületek ingatlan-nyilvántartási változásának átvezetésére vonatkozó költségek fedezetéül szolgáló anyagi forrás nem történt elkülönítésre a korábbi évek költségvetésében forráshiány miatt.

Az Értékvédelmi rendelet alapján városunk közigazgatási területén jelenleg 157 db épület áll helyi védelem alatt, melyek esetében az ingatlan-nyilvántartás nem tartalmazza a helyi védelem tényét. Ezek az új Településrendezési eszközök elkészítése során felülvizsgálatra kerülnek és a 2016-os év során újra aktuálissá válik az Önkormányzat jogszabályi kötelezettsége.

Az Orosházi Járási Földhivatal tájékoztatása szerint az ingatlan-nyilvántartási változás átvezetésének költsége - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonilap-másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény 32/A. § (1) bekezdése alapján - változással érintett ingatlanonként 6600,- Ft. (A jelenlegi ingatlanszám alapján összesen 1.036.200 Ft,-).

A Tisztelt Képviselő-testület döntése szükséges forrás biztosítására vonatkozóan az Önkormányzat 2016. évi költségvetésében

- a 2016-os évben sorra kerülő új Településrendezési eszközök elkészítése során felülvizsgált helyi építészeti és természeti értékek védelméről szóló 11/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelettel helyi védelem alá helyezett épületek ingatlan-nyilvántartási változásának átvezetésére, valamint
- az Orosháza város közigazgatási területén helyi védelem alá helyezett épületek, épületegyüttesek, azok szűkebb környezete, illetve tartozékaik karbantartása, felújítása, rekonstrukciója érdekében végzett munkák költségeinek részbeni fedezésére értékvédelmi támogatás formájában.

Jelen előterjesztés mellékletét képező táblázat tartalmazza a legutóbbi rendezési terv-módosítás óta összegyűlt és a *Partnerségi Rend* keretében beérkezett lakossági, vállalkozói kérelmek bemutatását és értékelését. A melléklet annak nagy terjedelmére való tekintettel nem kerül csatolásra, azonban elektronikus formában elérhető a *www.oroshaza.hu weboldalon a Képviselő-testület/Bizottsági munka/Előterjesztések* menüpont alatt, valamint megtekinthető nyomtatott formában az Orosházi Polgármesteri Hivatal I. emelet 10. számú irodájában, hivatali munkaidőben.

Döntenie szükséges továbbá a Tisztelt Képviselő-testületnek arról is, hogy a listában szereplő kérelmek alapján módosításra kerüljön-e az új Településrendezési terv. A megoldás módja a tervezés és a kapcsolódó egyeztetések során alakul ki, a tervező és az Orosházi Polgármesteri Hivatal munkatársai igyekeznek a lehető legjobb válaszokat megtalálni a közösségi érdek és a méltányolható magánérdek összehangolásával.

A tervezett megoldásokról a 2016. év során tájékoztatást kap a Tisztelt Képviselő-testület, a véleményezési eljárást majd határozat formájában zárhatja le, amennyiben egyetért a terv alakulásával. **Jelen határozat lényege annak az eldöntése, hogy a mellékelt kezdeményezések beépüljenek-e a tervbe.**

Az új terv készítésének előnye, hogy a tervezés folyamán lehetőség van további javaslatokat tenni, egészen az ezen év nyarán esedékes államigazgatási véleményezésig. Az önkormányzati képviselők, a hivatal munkatársai, a városi főépítész, a tervezők és a partnerek is élhetnek ezzel a jogukkal, azonban fontos hangsúlyozni, hogy bármilyen javaslat csak a jogszabályi keretek között és a Tisztelt Képviselő-testület tudtával és egyetértésével kerülhet bele a tervanyagba.

Fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslat elfogadására:

Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1. támogatja Orosháza város területére készülő új Településrendezési eszközök tervezetébe a jelen határozat mellékletében szereplő kezdeményezések beintegrálását az egyes ügyekben leírt tervezői javaslat szerint.

2. az Önkormányzat 2016. évi költségvetésében 1.100.000,- Ft forrást biztosít az új Településrendezési eszközök elkészítése során felülvizsgálatra kerülő helyi építészeti és természeti értékek védelméről szóló 11/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelettel helyi védelem alá helyezett épületek ingatlan-nyilvántartási változásának átvezetésére.

3. az Önkormányzat 2016. évi költségvetésében 1.500.000,- Ft értékvédelmi támogatást biztosít - a helyi építészeti és természeti értékek védelméről szóló 11/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelete alapján – az Orosháza város közigazgatási területén helyi védelem alá helyezett épületek, épületegyüttesek, azok szűkebb környezete, illetve tartozékaik karbantartása, felújítása, rekonstrukciója érdekében végzett munkák költségeinek részbeni fedezésére.

4. felkéri a polgármestert és a jegyzőt, hogy tervezzék be az Önkormányzat 2016. évi költségvetési rendeletébe a 2. és 3. pont szerinti költségtételeket.

Végrehajtásért felelős:
Dávid Zoltán polgármester,
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző,
Godár Andrea irodavezető,
Novák Péter főépítész.

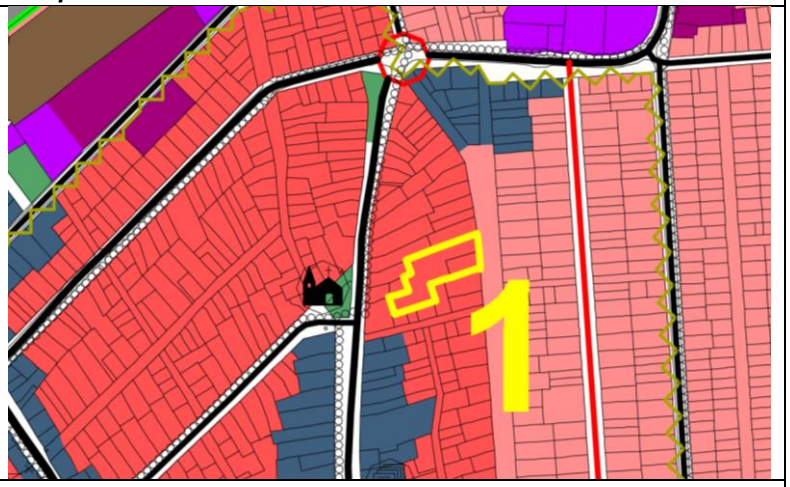
Határidő: 1. azonnal,
2-4. az Önkormányzat 2016. évi költségvetésének elfogadása.

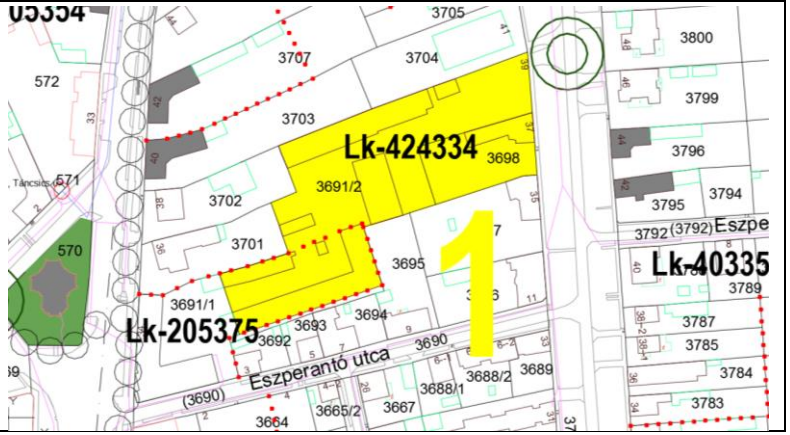
Orosháza, 2016. január 15.

Dávid Zoltán
polgármester

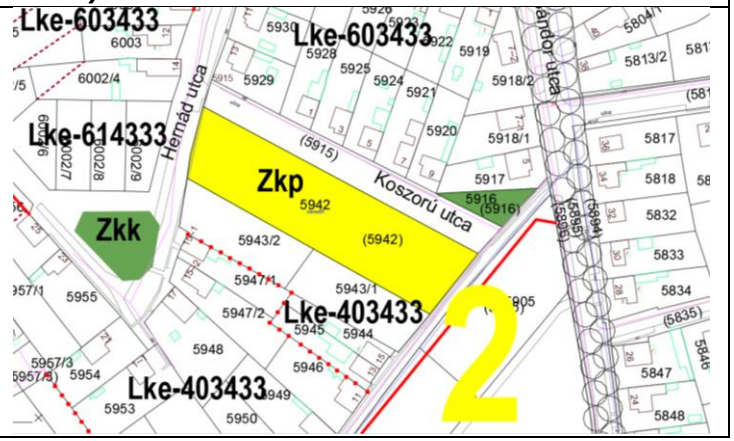
Melléklet a ……./2016. (I. 29.) Kt. határozathoz: Helyi kérelmek összefoglalása

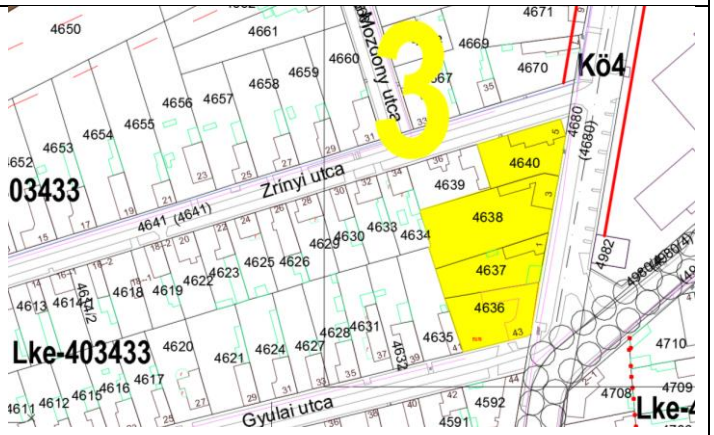
Belterület

<table>
<tr><td>1. Kérelmező neve:</td><td>EURO-UNIOR Kft</td><td rowspan="4">Településszerkezeti terv - részlet

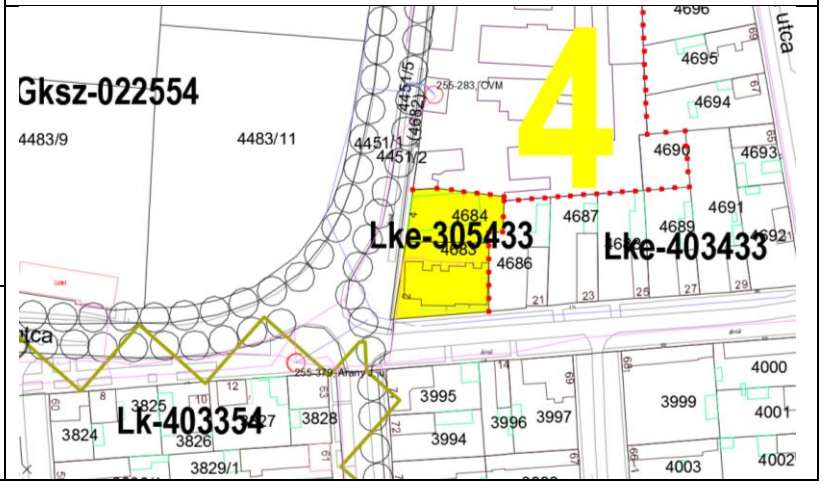
Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Központi telephely rendeltetésének felülvizsgálata: Lk >> Gksz</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: A Táncsics Mihály utca 34. szám (Zombai utca 39.) alatti (hrsz.: 3691/2) ingatlanon 1957. óta telephely működik, melynek lakóterületi rendeltetését felül kívánja vizsgáltatni a tulajdonos (gazdasági területbe való átsorolás), mert a jelenlegi besorolás mellett nem vehet részt fejlesztési pályázatokon. Utóbb jelezte, hogy a Zombai u. 37. házszámú telket (hrsz.: 3698) is megvásárolta a fejlesztéshez.

Javaslat: Belterületen lakótelkekkel körbevett ingatlan átsorolása jogszabály szerint lehetséges, azonban alaposan meg kell vizsgálni a környezetvédelmi szempontokat és lehetőségeket.</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>igen</td></tr>
</table>

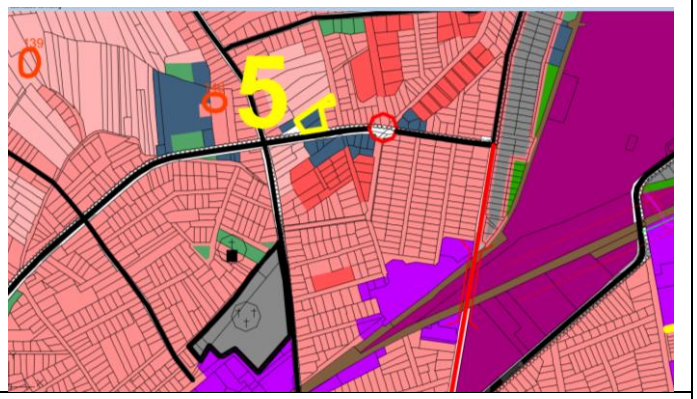
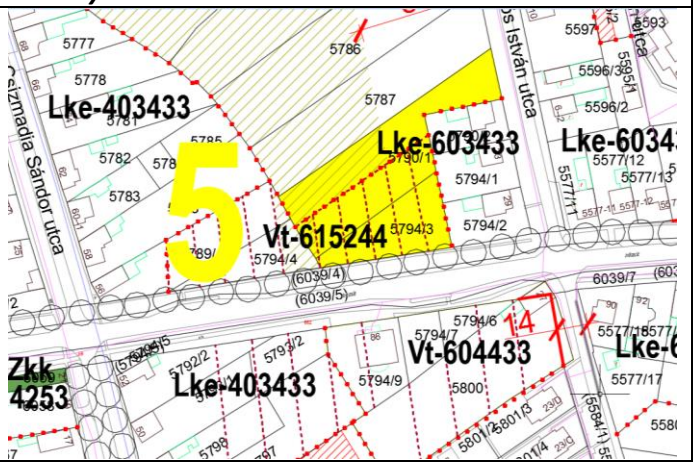
2. Kérelmező neve:	**Orosházi Evangélikus Egyházközség, Ördögh Endre igazgató lelkész és Németh Béla**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Közpark visszasorolása temetőbe** **Zkp >> Kt**	
Indoklás: Az Egyházközség az 5942 helyrajzi számú temető ingatlanról kéri a „Zkp” közpark övezeti besorolás törlését. Az Egyházközség az ingatlan 9. és 10. parcellájára hivatkozik, mely tudomása szerint kegyeleti park lett a rendezési tervben, kéri a temetőként való visszaállítást. ***Javaslat:*** Építésjogi akadálya nincs, vizsgálni kell a jelenlegi kialakult állapotot és figyelembe kell venni a közegészségügyi álláspontot.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Igen** **Új beépítésre szánt terület keletkezik**	

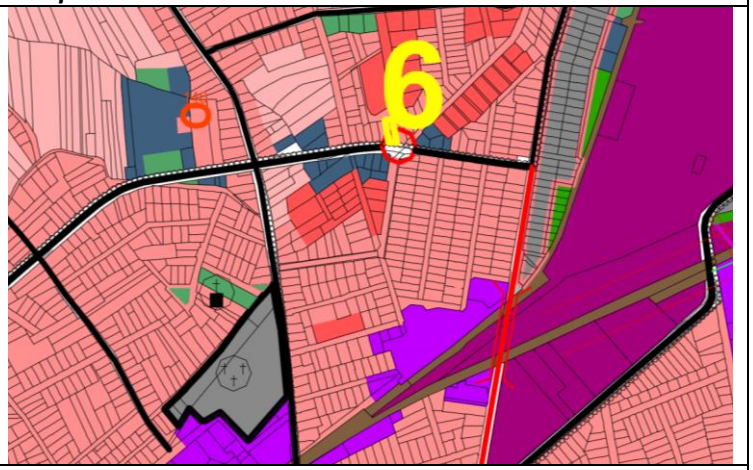
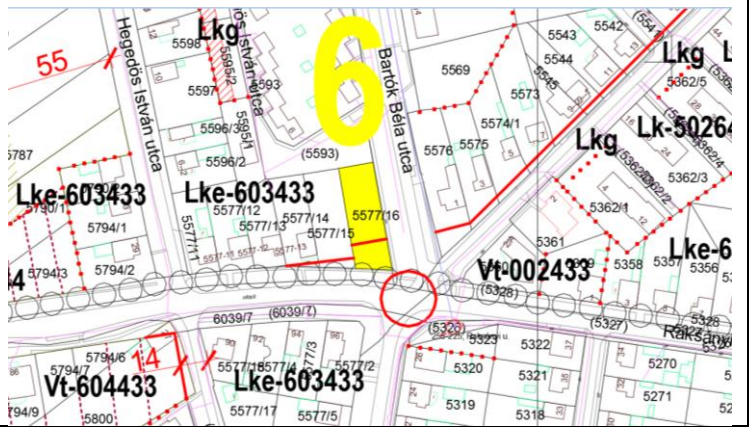
3. Kérelmező neve:	**Tóth László**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóterület gazdasági rendeltetésbe sorolása Lke >> Gksz**	
Indoklás: A tulajdonos kéri a Gyulai út 43. szám alatti (hrsz: 4636), jelenleg üresen álló ingatlan „Lke” kertvárosias lakóból „Gksz” kereskedelmi gazdasági övezetbe sorolását. Gazdaságfejlesztési pályázaton kíván indulni, melynek feltétele a „Gksz” övezet. A szomszédos ingatlanok tulajdonosai (4637, 4638, 4640) is hasonló problémával küzdenek, ők is igénylik az átsorolást. ***Javaslat:*** A rendezési terv készítésénél meg kell vizsgálni a telkek átsorolásának lehetőségét. Elvi akadálya nincs, bár a lakóövezeti szomszédság nem szerencsés. Mindenképpen figyelembe kell venni a szomszédos lakótelkek igényét, nyugalmát, ha megvalósul az átsorolás.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

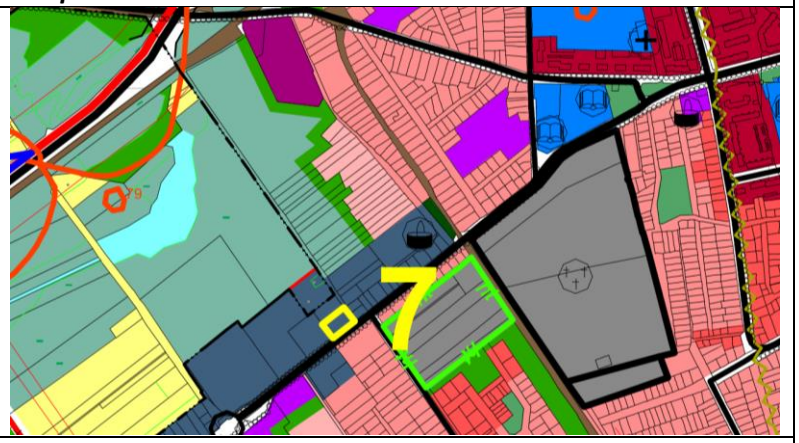
<table>
<tr><td>4. Kérelmező neve:</td><td>OVM Karsai Zrt</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv - részlet

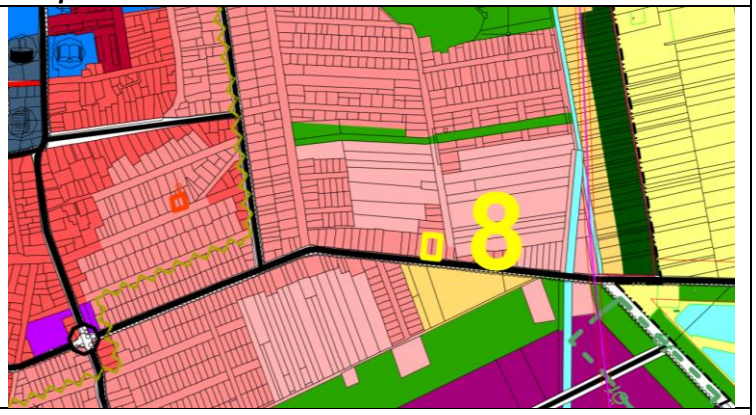
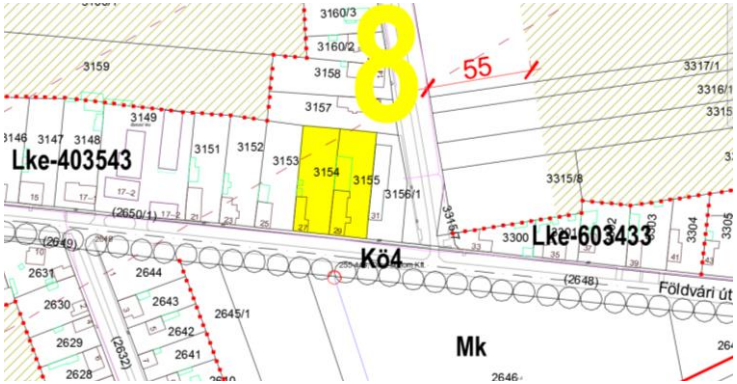
Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Lakóterület gazdasági átsorolása
Lke >> Gipe</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: A vállalat tulajdonában lévő 4684 és 4685 helyrajzi számú ingatlanok közötti övezeti határvonalat kéri módosítani. A kérelem célja, hogy a két szomszédos terület azonos övezeti kategóriába essen. A 4684-es helyrajzi számon található nyílt színt a bérlő megvásárolná.

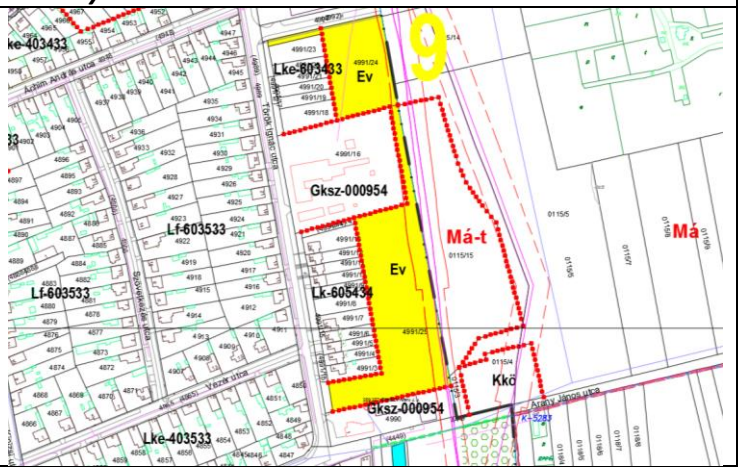
Javaslat: Gazdasági terület bővítésére kerülne sor, építésjogi akadálya nincs.</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>igen</td></tr>
</table>

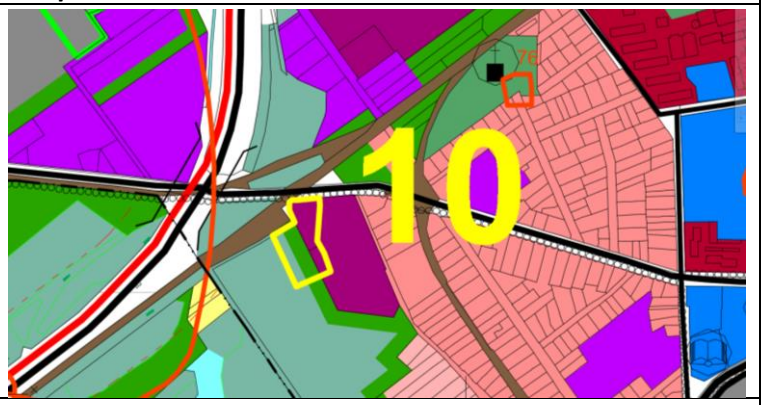
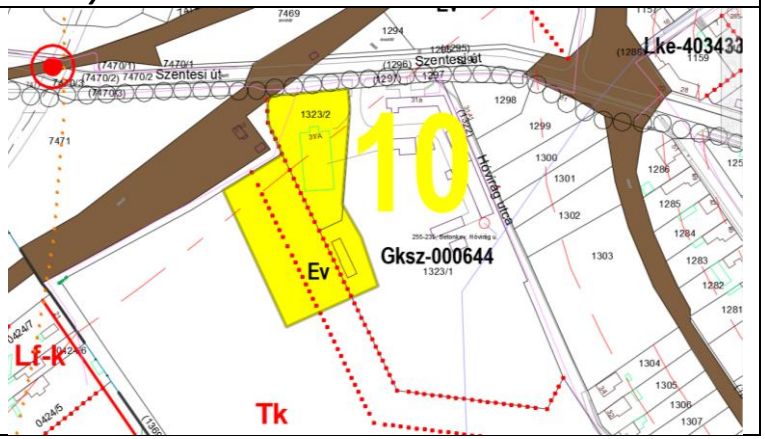
5. Kérelmező neve:	**Leszkó György**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Településközpont vegyes terület átminősítése Vt >> Lf vagy Gksz**	
Indoklás: A teherfuvarozó vállalkozó kéri az 5794/3 helyrajzi számú ingatlan átsorolását olyan övezetbe, melyen megengedett a tehergépkocsi tárolás. 25 éve teherfuvarozóként dolgozik Orosházán, ez idáig zavartalanul tárolhatta tehergépjárműveit az említett telken. A megváltozott jogszabályi körülmények miatt nem tárolhatja tovább járműveit vegyes területeken, ezért bérelnie kell másik helyszínt. ***Javaslat:*** A rendezési terv készítése során meg kell vizsgálni a településközpont vegyes terület létjogosultságát azon a környéken, majd a terület rendeltetésének meghatározásakor figyelembe lehet venni a kérelmet, ha környezeti konfliktust nem okoz. Falusias lakóövezeti átsorolás is támogatható lehet.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

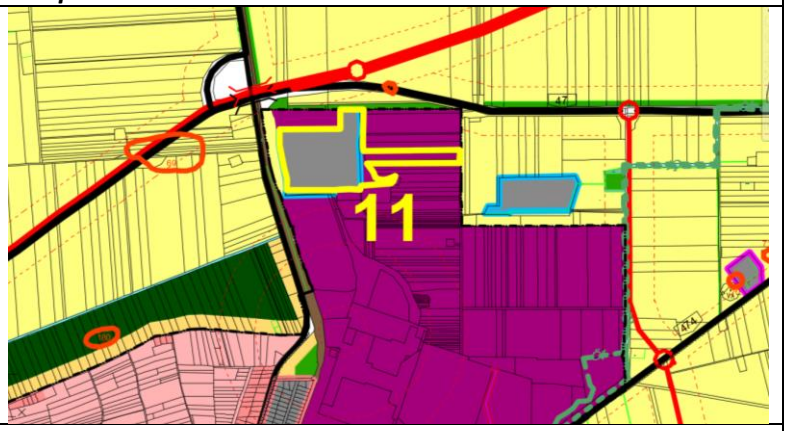
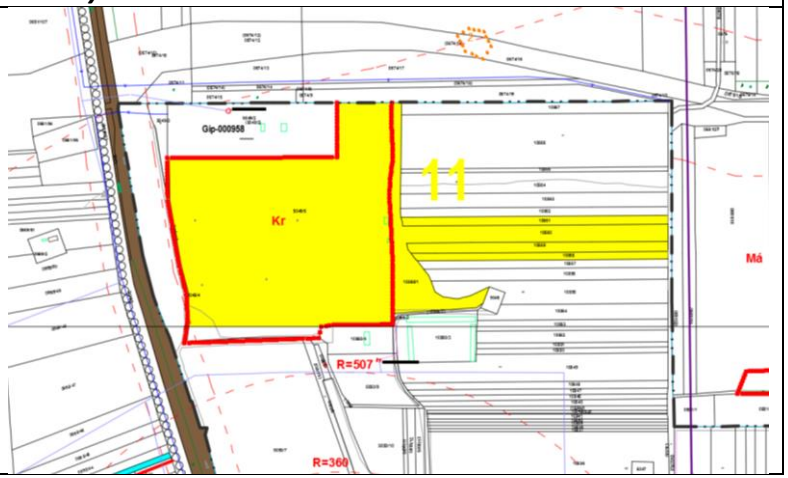
6. Kérelmező neve:	**ifj. Leszkó György**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Szabályozási vonal megszüntetése**	
Indoklás: A tulajdonos kéri 5577/16 helyrajzi számú telkén a szabályozási vonal törlését. Indoklása szerint a körforgalom létesítése a 47. sz. elkerülő út megépítésével tárgytalanná vált és vissza lehetne vonni a telkéből nagy részt kimetsző szabályozási vonalat is. ***Javaslat:*** A készülő településrendezési terv közlekedési alátámasztó munkarészében kell megvizsgálni a körforgalom létjogosultságát és annak függvényében módosítani a szabályozáson, ha indokolt. A szerkezeti tervben a körforgalom céljára leszabályozott terület lakóterületben szerepel, ezért módosítása akkor válik szükségessé, ha a körforgalomnak továbbra is van létjogosultsága, egyébként változatlanul maradhat		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**a megoldástól függ**	

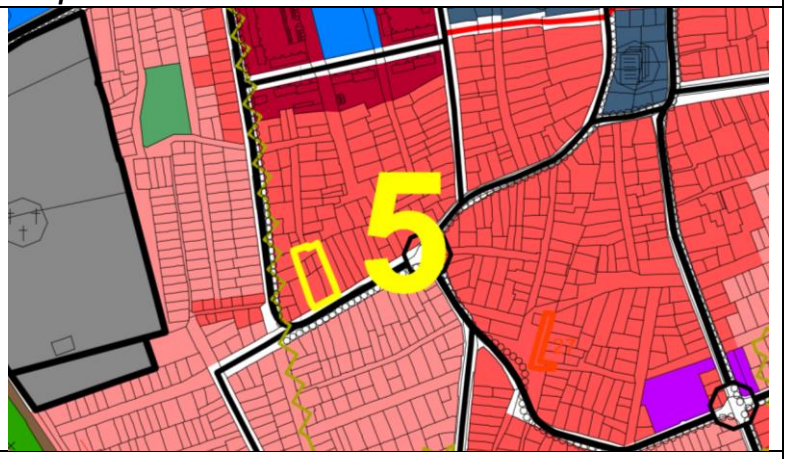
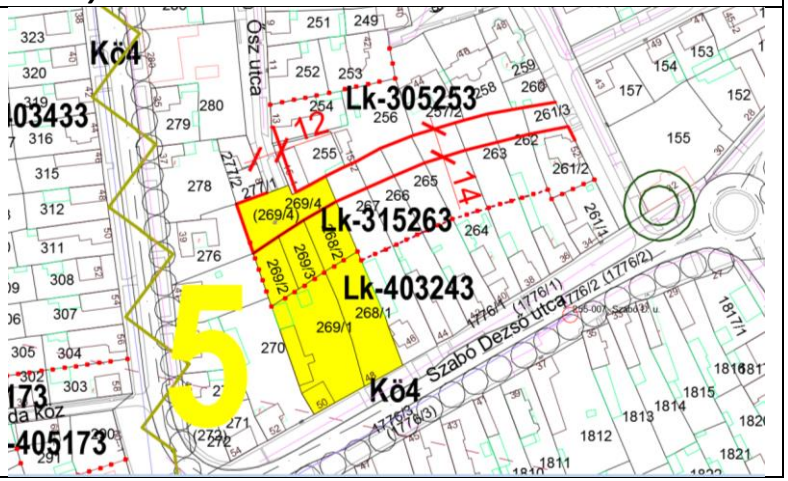
7. Kérelmező neve:	**Aktív Klub Szolgáltató Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Településközpont vegyes terület gazdasági területté minősítésének kérelme Vt >> Gksz**	
Indoklás: A cég a Vásárhelyi út 38. (hrsz: 1370) szám alatti ingatlant kéri átminősíteni „Vt” településközponti vegyes területből „Gksz” gazdasági kereskedelmibe. Pályázati forrásból autómosót terveznek létesíteni és a pályázati feltétel szerint gazdasági területen kell megvalósítani. ***Javaslat:*** A környező ingatlanok egyidejű vizsgálatával és az igények felmérésével gazdasági terület kijelölésének kérdése megvizsgálandó az új rendezési terv készítése során a környezetvédelmi szempontok (zajvédelem különösen) érvényesítése mellett. A hasonló helyzetű telkek (Vásárhelyi út menti terület) gazdasági célú átsorolására is sor kerülhet.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

8. Kérelmező neve:	**Wahl Szerszámkészítő Bt**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóterület gazdasági átsorolása** **Lke >> Gksz vagy Gipe**	
Indoklás: A Földvári út 27-29. szám alatti ingatlanokat (hrsz: 3154, 3155) kéri gazdasági kereskedelmi (Gksz) övezetbe sorolni (szerszámkészítés). Munkahelyteremtő gazdaságfejlesztési pályázaton jelentős plusz pontot ér a gazdasági övezet, ezért kéri az átsorolást. Eddig sikertelenül pályázott. Tájékoztatása szerint az ingatlanok körül szántó művelés folyik. ***Javaslat:*** Elvi akadálya nincsen, a rendezési terv készítése során kell megvizsgálni az átsorolás lehetőségét. Előzetesen támogathatónak tűnik, bár a mozaikos övezeti kijelölés nem szerencsés.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

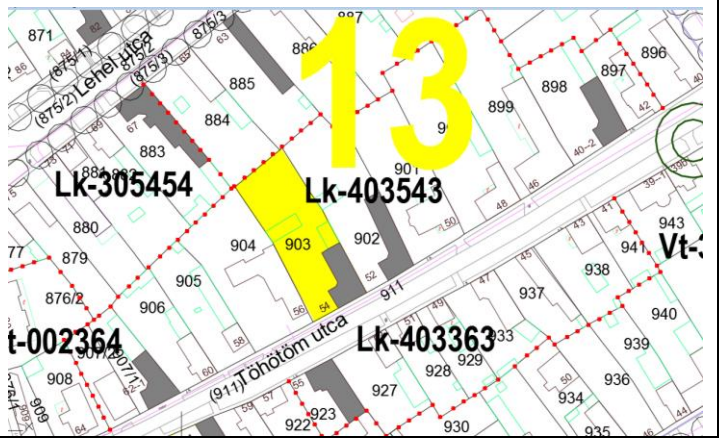
9. Kérelmező neve:	**Dózsa Zrt.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Véderdősáv megszüntetése, lakóház-építés Ev >> Lk és Lke**	
Indoklás: A 4991/24-25 helyrajzi számú ingatlanokat dolgozói részére kívánja értékesíteni, akik családi házat terveznek építeni. Kéri a véderdő besorolás lakóra minősítését. ***Javaslat:*** Természetben nincs erdő az ingatlanokon, a kérdést a rendezési terv készítésekor meg kell vizsgálni. Elvi akadálya nincs, a kieső biológiai aktivitásérték pótlása feladatként jelenik meg (pl. erdőterület kijelölés a város más helyszínén, lehetőleg a kérelmező területén).		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Igen** **Új beépítésre szánt terület keletkezik**	

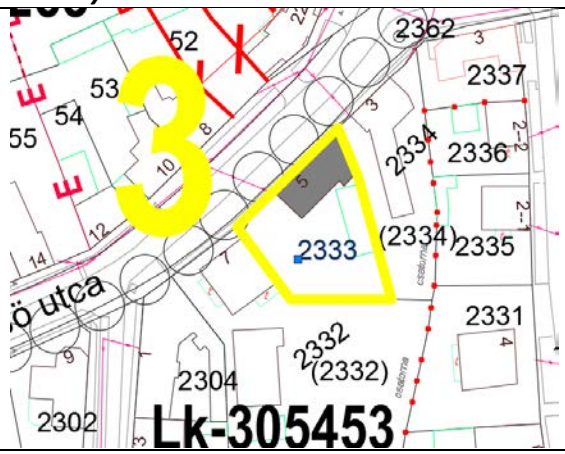
10. Kérelmező neve:	**Piroda Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Övezeti átsorolás, beépíthetőség növelés Ev, Tk >> Gksz**	
Indoklás: A tulajdonos a 1323/1,2 helyrajzi számú ingatlan beépíthetőségét 60%-ra, a minimális zöldterületet 20%-ra, a szilárd burkolatot pedig 20%-ra kéri módosítani. A jelenleg „Ev" véderdő és „Tk" természetközeli terület övezetekben szereplő 1324 helyrajzi számú ingatlanból is kíván egy részt a gazdasági területhez csatolni, bővítés céljából. ***Javaslat:*** Mocsár művelési ágú területeket „Tk" természetközeli övezetbe kell sorolni az országos jogszabályok szerint. A nemzeti parkkal érdemes egyeztetni, hogy ténylegesen mocsár-e a terület. A beépítési lehetőségeket a rendezési terv készítésénél kell megvizsgálni.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Igen** **Új beépítésre szánt terület keletkezik**	

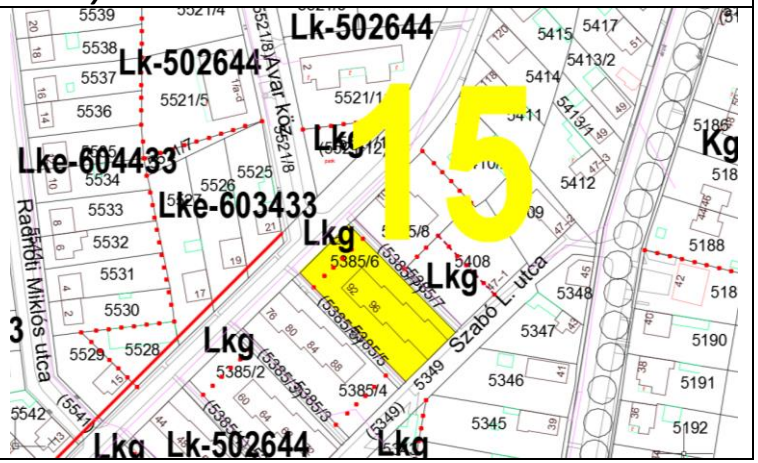
11. Kérelmező neve:	**Gombos József**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Bányászati terület kijelölése** **Gip >> Kb**	
Indoklás: A tulajdonos kutatási engedélyt kapott a bányakapitányságtól a 10858, 10859, 10860, 10861, 10861/1 és az5049/5 helyrajzi számú területre és kéri bányászati övezetbe sorolását. A terület kapcsolódik a „Kr” besorolású különleges rekultivációs területhez ***Javaslat:*** Az 5049/5 különleges rekultivációs övezetben, a többi ingatlan ipari övezetben szerepel a hatályos tervben. Elvileg nincs akadálya az átsorolásnak.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

12. Kérelmező neve:	**Polyák János**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóparki beépítés terve: szabályozási terv módosítása, előírások változása**	
Indoklás: A Szabó D. u. 48-50. alatt álló (hrsz: 268/1-2, 269/1-4) ingatlanokon a tulajdonosok zárt lakóparkot terveznek építeni. Kéri a telkek összevonásának és társasházi beépítés lehetőségének lehetővé tételét a szabályozási terven. Továbbá kéri a 269/4 helyrajzi számú, út besorolású telek átminősítését építési telekké, a közterületi kapcsolatot a Bercsényi utca felé megoldva. ***Javaslat:*** A 269/4 helyrajzi számú út megszüntetése az Ősz utca és a Bercsényi utcát összekötő, a Szabó Dezső utcai telekvégeket feltáró, szabályozási terven feltüntetett új közterületsáv megszakítását jelentené: vagy törölni kellene ezt a K-Ny-i utcát a kérelem szerint, vagy zsákutcává tenni a Bercsényi utca felől. Bármelyik megoldás elfogadása előtt tisztázandó, hogy a Szabó Dezső utca 36-46. házszámú telkek tulajdonosainak mik a szándékai az utcával kapcsolatban. A lakópark tervezett telkeit az Ősz utca és a Szabó Dezső utca közötti magánút szolgálná ki a kérelem szerint. A társasházi beépítés kisvárosias lakóövezetben támogatható, a zárt lakópark kérdésköre már kevésbé: az Ősz utca végleg zsákutca maradna, mivel a Szabó Dezső utcára a magánút lezárt jellege miatt nem köthetne ki. A rendezési terv készítése kapcsán alaposan meg kell vizsgálni a kérdést.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Valószínűleg nem, a lakópark maradhat az Lk kategóriában**	

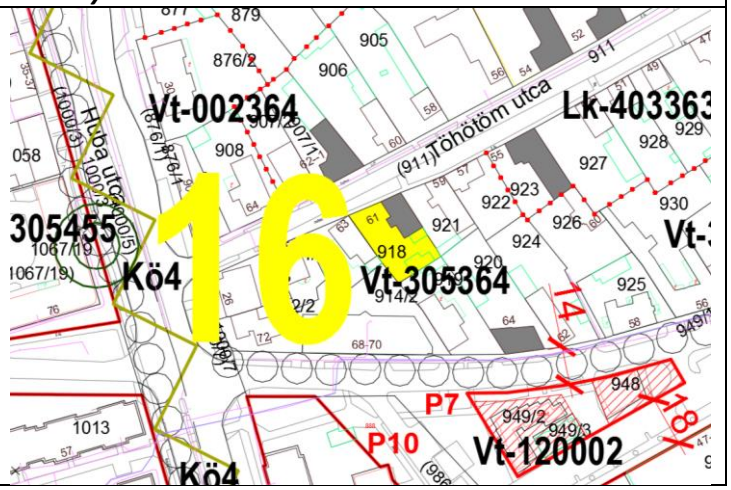
<table>
<tr><td>13. Kérelmező neve:</td><td>Dr. Makó Attila</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv– nem érintett</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Helyi védelem alóli felmentés</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: Orosházán kíván letelepedni és kertes házat építeni, a 903 helyrajzi számú, Töhötöm u. 54. szám alatt ingatlan megfelelne elképzeléseinek. A rajta lévő helyi védett épületről kéri a védettség megszüntetését, indoklása szerint rossz állagú és veszélyes az épület. Az értékesítés e miatt nem valósul meg.

Javaslat: Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként.</td><td>Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>nem</td><td></td></tr>
</table>

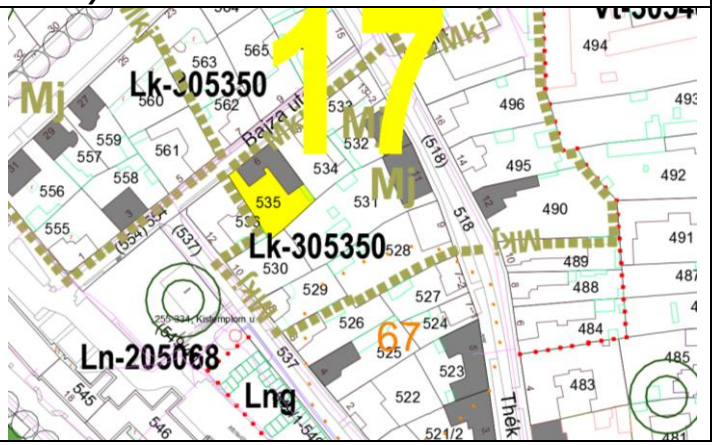
14. Kérelmező neve:	**Baloghné Héjjas Edit**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védelem alóli felmentés**	
Indoklás: A kérelmező 2333 helyrajzi számú, Szabó Dezső u. 5. szám alatti lakóházát kéri helyi védelem alól kivonatni. Le kell bontani, mert életveszélyes állapotban van, veszélyezteti a szomszéd épületét is. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

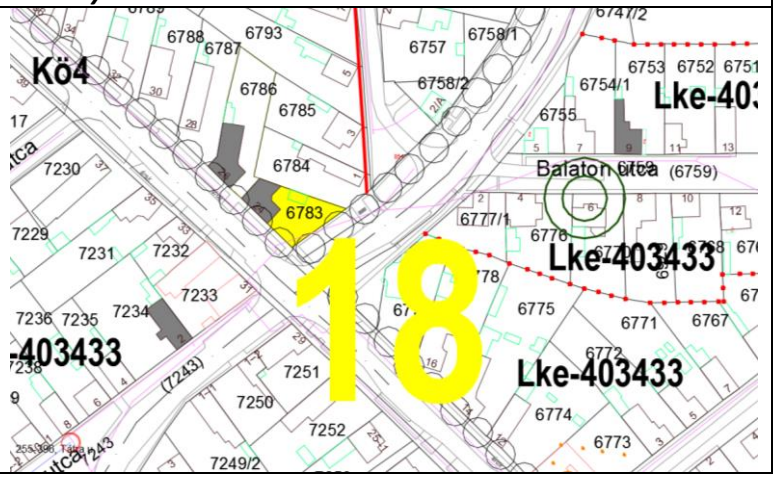
15. Kérelmező neve:	**Dénes tanító utca 92-106. szám alatti lakosok**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**HÉSZ módosítás garázsblokk elhelyezése miatt**	
Indoklás: Az 5385/6 helyrajzi számú ingatlanra egy késztermékként megvásárolható garázsblokkot kívánnak telepíteni, melyet a HÉSZ 59.§ az illeszkedési előírások miatt megakadályoz. Az övezet besorolása LKG garázsépítésre kijelölt kisvárosias alövezet, a telepítendő garázsblokknak színes lemez fala és tetőszerkezete lenne, 4 garázsegységgel. ***Javaslat:*** Az illeszkedéssel lehet probléma, ismerni kellene a garázsblokk kinézetét, erről egyeztetni szükséges a kérelmezőkkel a tervezés folyamán. Lapostetős garázs elhelyezése támogathatónak tűnik, az utcaképben kerítéshez hasonlóan jelenhet meg.		***Szabályozási terv - részlet*** 	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

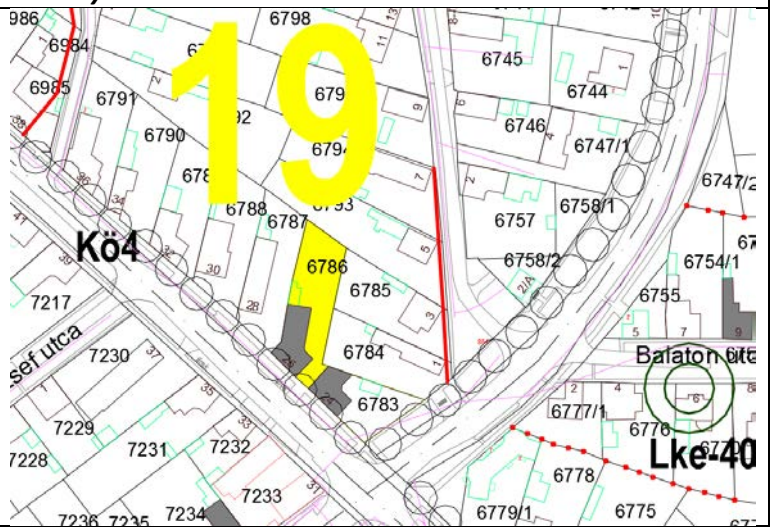
<table>
<tr><td>16. Kérelmező neve:</td><td>Free Diamond Kft</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv – nem érintett</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Helyi építészeti értékvédelem megszüntetése</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: A Free Diamond Kft ingatlanfejlesztő vállalkozás a Töhötöm u. 61. (hrsz: 918) szám alatti lakóházat kéri helyi építészeti értékvédelem alól mentesíteni. A romos épületet lebontaná és újat építene helyette, a környezetbe illeszkedően.

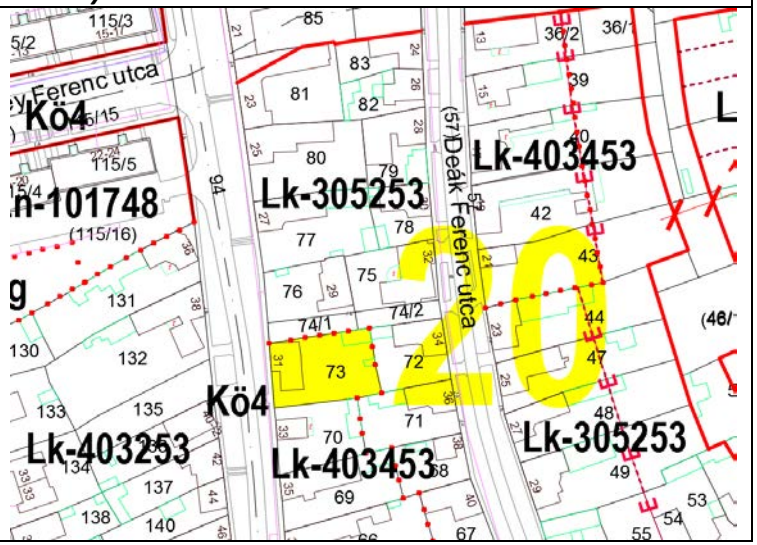
Javaslat: Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként.
A Töhötöm utcában több védett épület is van (pl. ld. 13. ügyet), melyek az utcaképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.</td><td rowspan="2">Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>nem</td></tr>
</table>

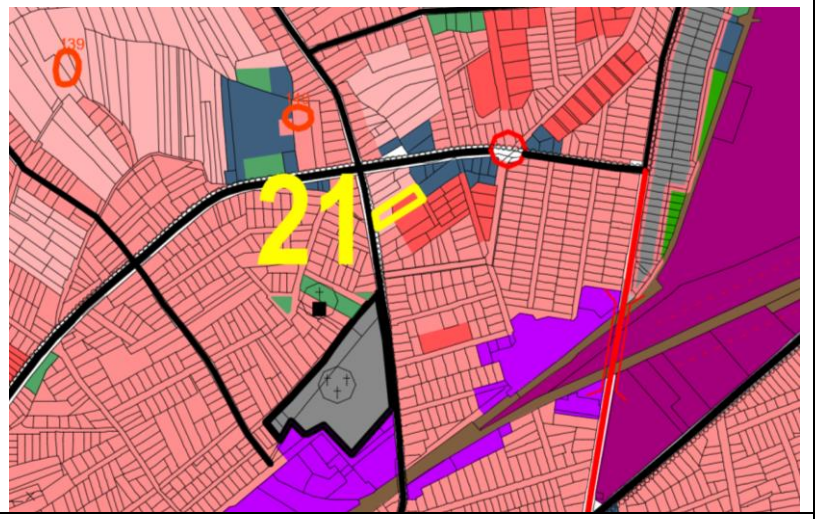
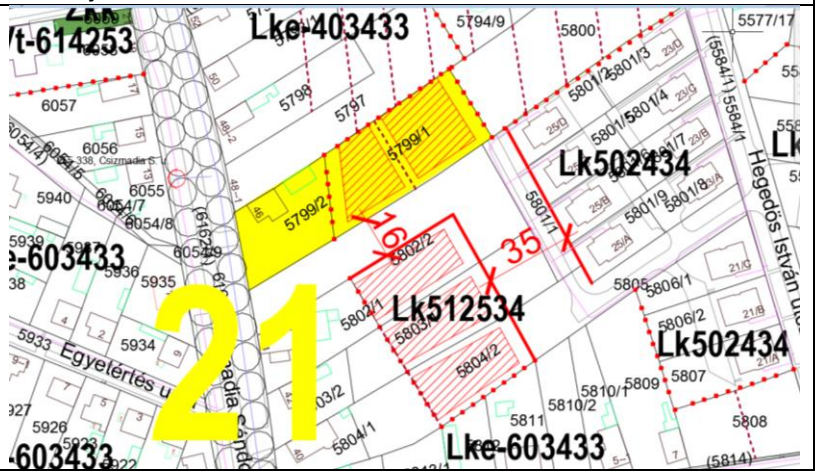
<table>
<tr><td>17. Kérelmező neve:</td><td>Csicsely Pálné és Kriczki Jánosné</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv – nem érintett</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Helyi építészeti értékvédelem megszüntetése</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: A tulajdonosok kérik Bajza u. 6. szám alatti ingatlanuk (hrsz: 535) helyi védelem alóli felmentését. Indoklásuk szerint az épület rossz állaga miatt lakásra alkalmatlan, felújítását anyagi helyzetük nem engedi.

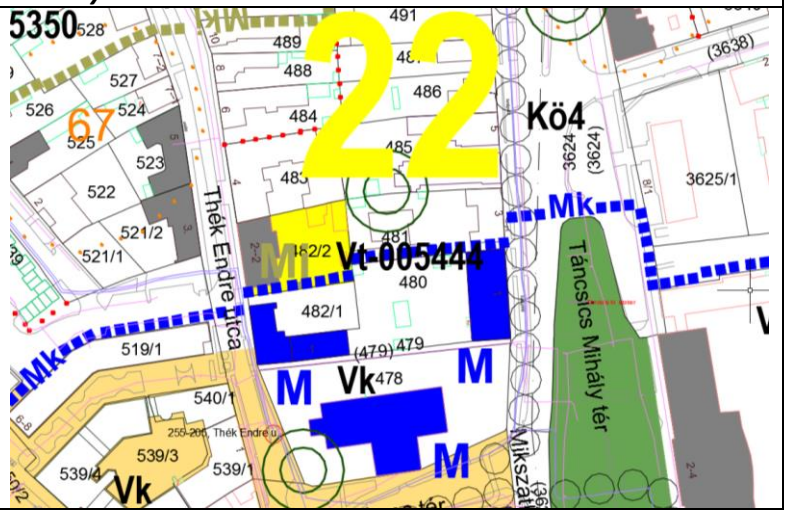
Javaslat: Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként.
Az utcában és a környéken több védett épület is van, melyek a városképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.</td><td rowspan="2">Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>nem</td></tr>
</table>

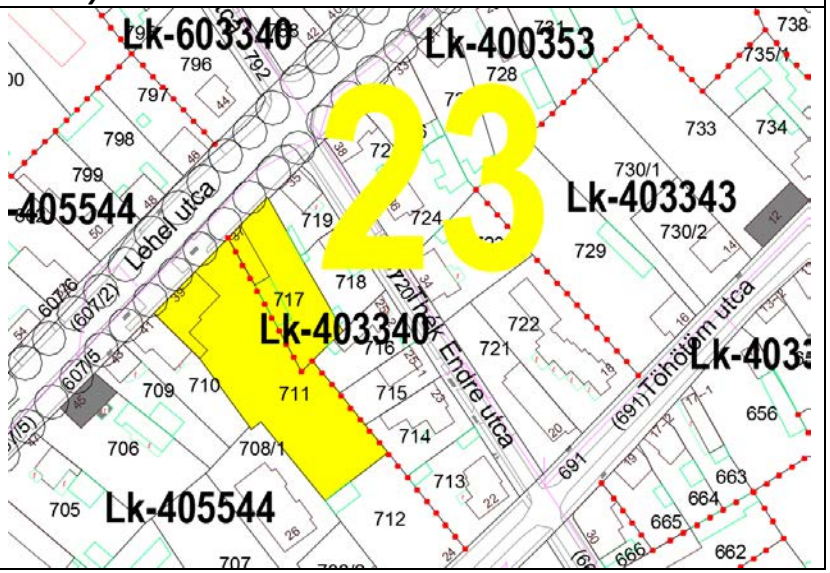
18. Kérelmező neve:	**Dömsödiné Benkő Lenke**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védettség megszüntetése**	
Indoklás: Kéri a Szent István út 24. szám alatti ingatlan helyi védettségének megszüntetését. Anyagi okok miatt nem tudja fenntartani az épületet. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként. A Szent István utcában több védett épület is van (pl. ld. 19. ügyet), melyek az utcaképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

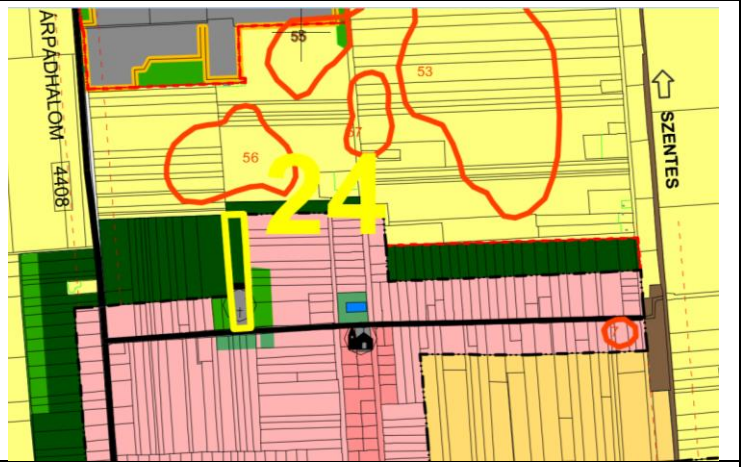
19. Kérelmező neve:	**Szőke Lajos**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védettség megszüntetése**	
Indoklás: Kéri a Szent István út 26. szám alatti ingatlan helyi védettségének megszüntetését. Idős házaspár nem tudja fenntartani az épületet, az állandó javítást nem tudja fedezni. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként. A Szent István utcában több védett épület is van (pl. ld. 18. ügyet), melyek az utcaképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

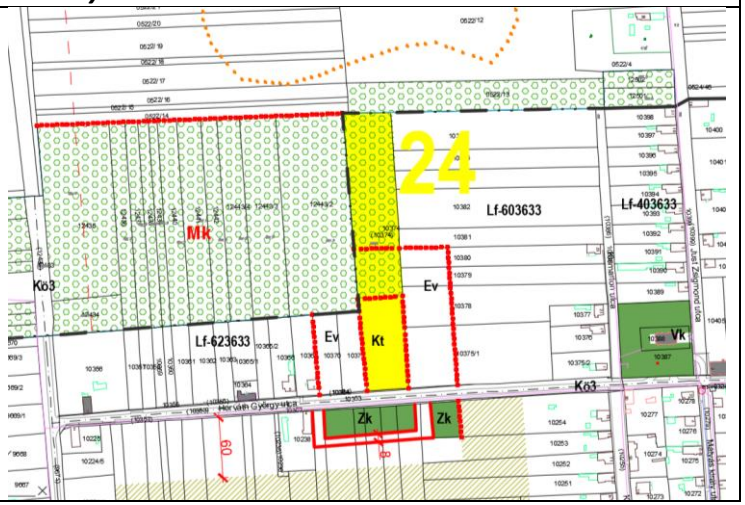
20. Kérelmező neve:	**Ilyés Imre**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Építési övezeti határ felülvizsgálata**	
Indoklás: A Thököly u. 31. szám tulajdonosa sérelmezi, hogy az északi szomszédja miután megvásárolta a korábbi Rövid köz egy részét – garázst akar építeni 1,5 méterre a lakóházától. Véleménye szerint csapadékos időben a viszonylag szűk, három oldalról zárt térben nem lesz biztosított a falszakasz kiszáradása. A ház építésekor a Rövid köz megléte miatt a zártsorú építés lehetősége nem állt fent, így kerülhetett a fürdőszoba és a kamra ablaka az északi falra. Kéri az építési övezeti határ felülvizsgálatát. ***Javaslat:*** A készülő rendezési tervben a kérelmet figyelembe véve kell megvizsgálni a tömb beépítési lehetőségeit.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

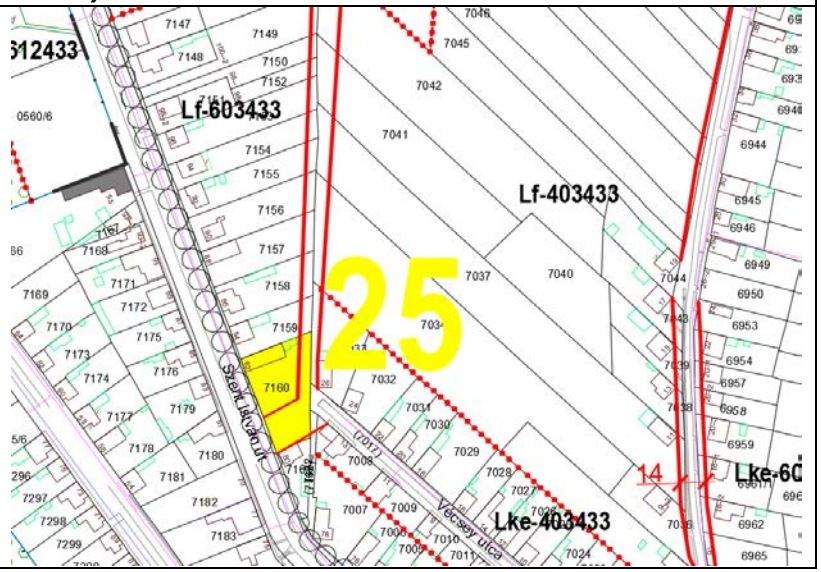
21. Kérelmező neve:	**Kabódi Ferenc**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Ingatlanok összevonása, raktár építése gazdasági átsorolás megfontolása (Gksz)**	
Indoklás: A Csizmadia u. 46. (hrsz: 5799/1, 5799/2) számú ingatlan tulajdonosa összevonás után raktár épületet kíván építeni klíma-hűtőgépszerelői tevékenysége folytatásához. ***Javaslat:*** A megcélzott tevékenység gazdasági jellege esetén rendeltetés-váltás szükséges. Megfontolandó az építési hely bővítése vagy elhagyása.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Elképzelhető**	

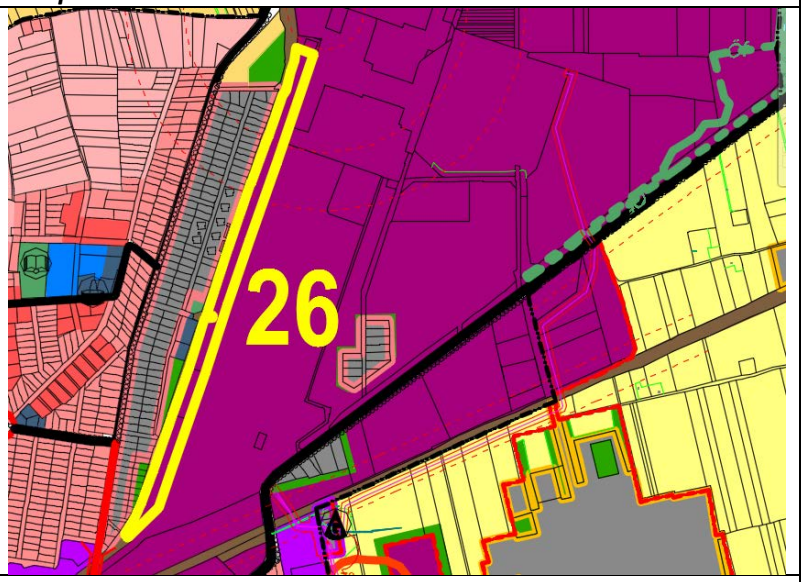
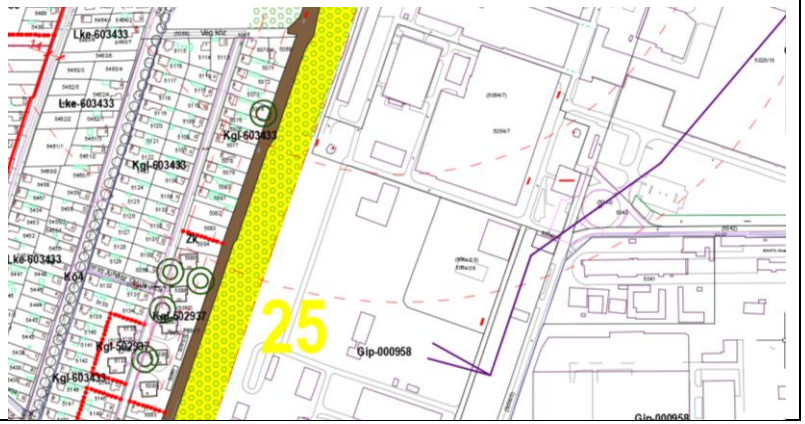
22. Kérelmező neve:	**Orosházi Evangélikus Egyházközség nevében Németh Béla egyhk. felügyelő**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Telek magasabb beépítettsége**	
Indoklás: Az egyházközség tulajdonát képező Thék Endre u. 2. szám alatti (hrsz: 482/2) ingatlan maximális beépítési lehetőségét kéri 40 %ról 70 %-ra emelni. A bérlővel együtt a város sportélete szempontjából is fontos fejlesztéseket kívánnak tenni. A szomszéd telek beépítettsége is meghaladja a 40 %-ot, ezért tartja méltányolhatónak a kérést. ***Javaslat:*** Településközpont vegyes (Vt) területen a jogszabály lehetővé teszi a kért beépítési százalékot.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

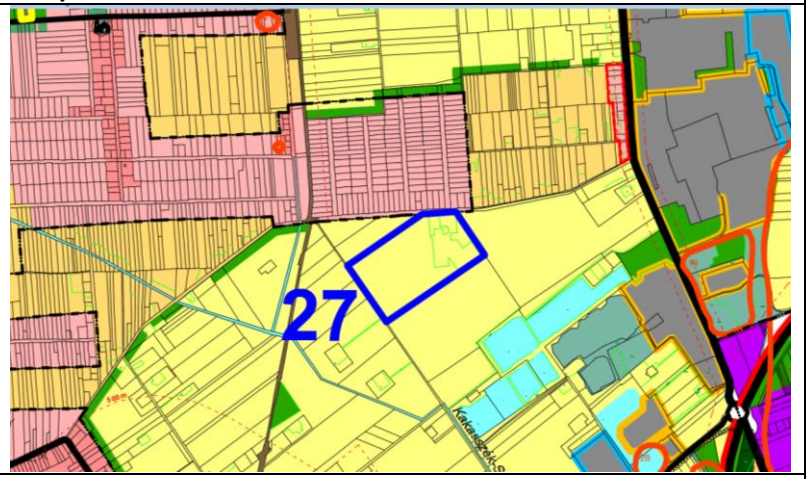
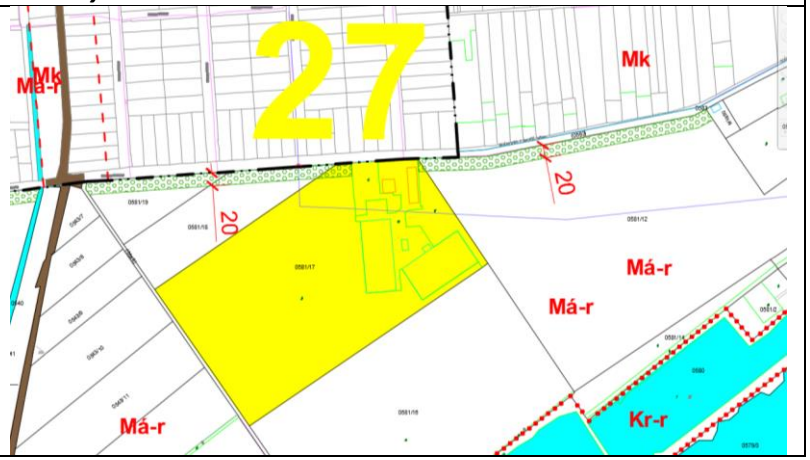
23. Kérelmező neve:	**Orosházi Református Egyházközség**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Beépíthetőség módosítása**	
Indoklás: Az Egyházközség, mint a Lehel u. 39. (hrsz: 711) szám alatti óvoda fenntartója kéri a szomszédos 717-es helyrajzi számú ingatlan beépítési lehetőségeit a 711-eshez megegyezően módosítani, az óvoda bővíthetősége érdekében. ***Javaslat:*** A konkrét fejlesztési tervek ismeretében, a szomszédsági adottságok feltárásával kell megvizsgálni a kérdést.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

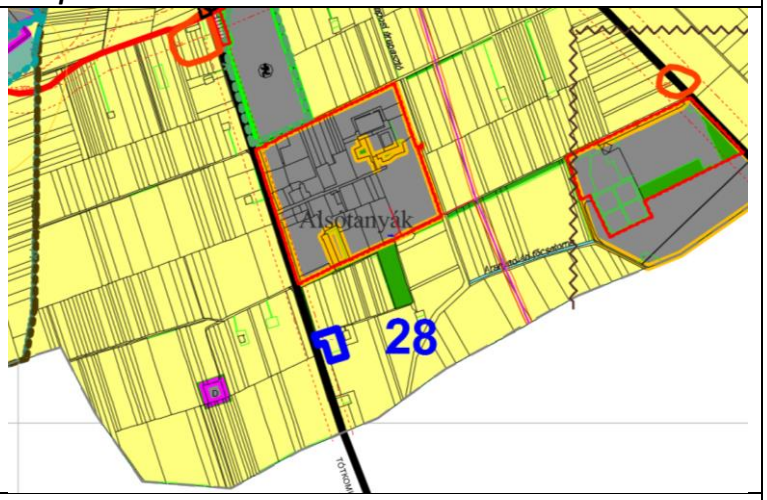
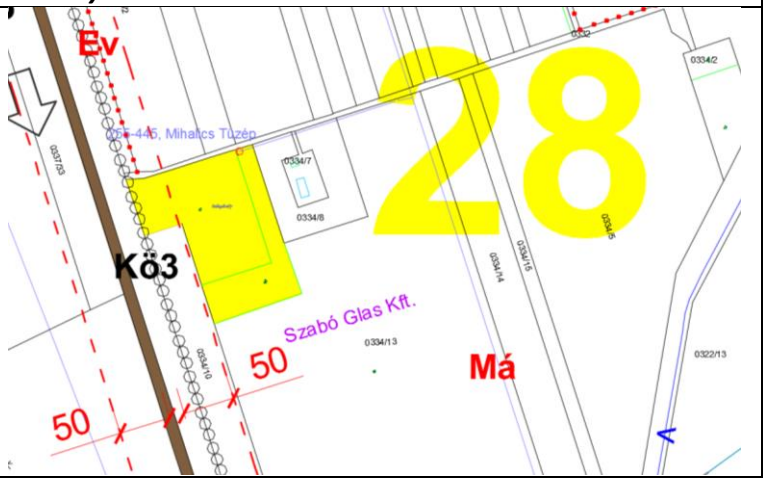
<table>
<tr><td>24. Kérelmező neve:</td><td>Építéshatóság, Szőke Csabáné</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Felhagyott temető felülvizsgálata, HÉSZ kerítésre vonatkozó előírásainak megváltoztatása, építménymagasság pontosabb értelmezése</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: Szentetornyán a 10374 helyrajzi számú felhagyott temető rendeltetését kéri felülvizsgálni, a tulajdonos szeretné hasznosítani, azonban a cél még nem ismert.

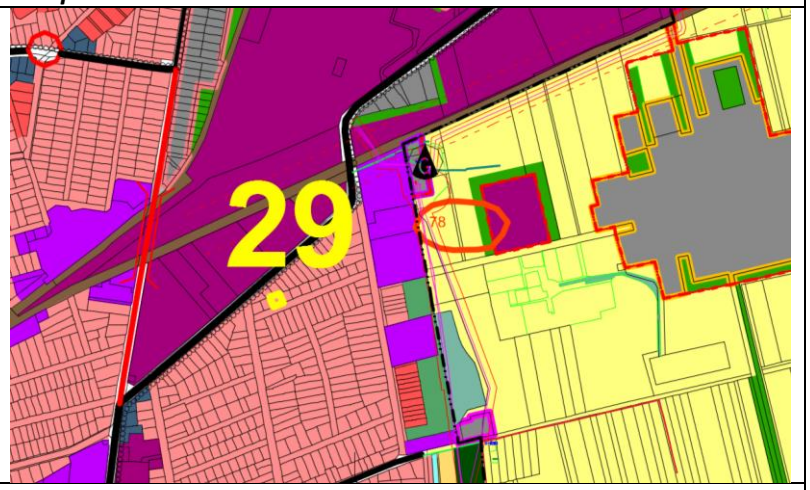
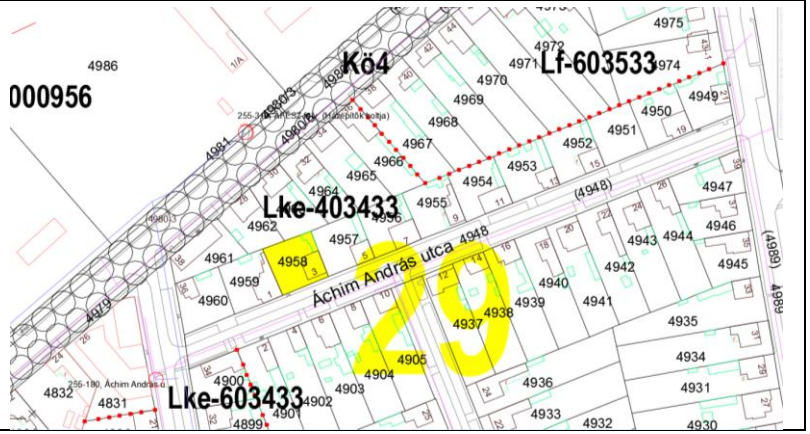
Javaslat: A temető vizsgálatával, a konkrét fejlesztési tervek ismeretében, a rendezési terv készítése során kell feltárni a megoldási lehetőségeket.
A kerítés-építés helyére vonatkozó HÉSZ-előírás megváltoztatása támogatható (kerüljön az építőmesgyére a kötelezettség). Az építménymagasság előírás értelmezését pontosítani fogja a HÉSZ, ez az új előírások miatt is szükséges („beépítési magasság” lépett a „H” magasság helyébe)</td><td>Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>elképzelhető</td><td></td></tr>
</table>

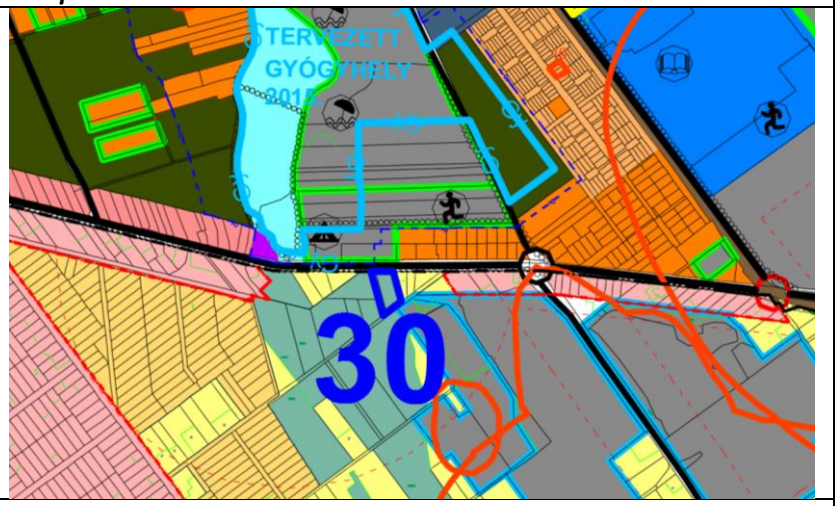
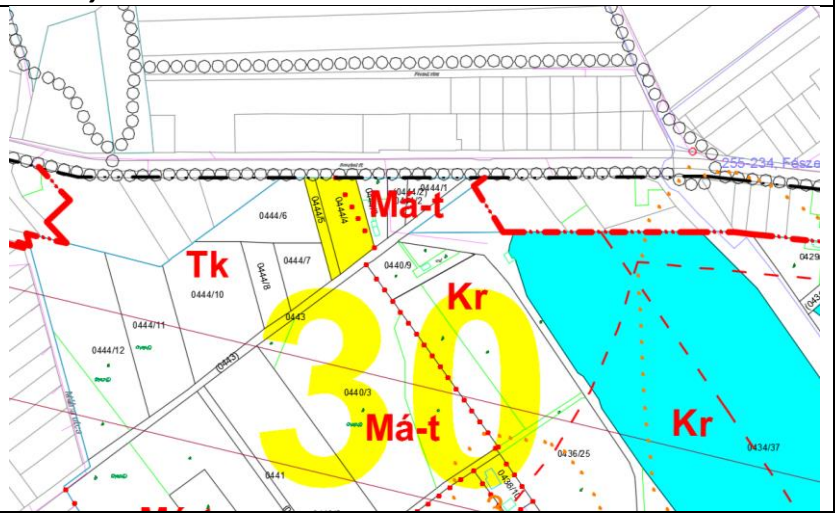
25. Kérelmező neve:	**Békési Sándorné**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Kisajátítás megvalósítása vagy a kötelezettség törlése a szabályozási tervről**	
Indoklás: A tulajdonos töröltetni kívánja a telkén szabályozási vonallal kijelölt 20 méter széles közterületrészt vagy kéri a kisajátítást. Nem tudja eladni az ingatlant, kéri az önkormányzatot, hogy valamerre lépjen ez ügyben. ***Javaslat:*** Az új településrendezési eszközök készítése során lesz mód felülvizsgálni az út létjogosultságát, szélességének esetleges csökkentését.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**valószínűleg nem**	

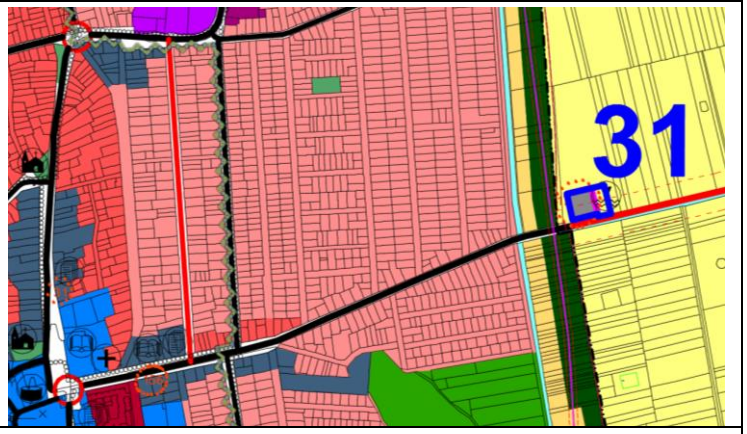
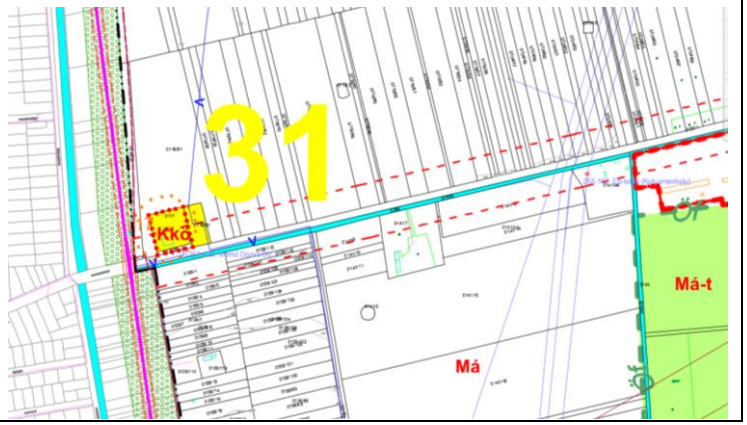
26. Kérelmező neve:	**Környezetvédelmi fejezet készítése kapcsán**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vasút melletti védőfásítás csökkentése**	
Indoklás: A környezetvédelmi fejezet készítése során felmerült az üveggyárak menti vasútvonal keleti oldalán jelölt 50 méteres védőfásítás csökkentése. ***Javaslat:*** Változott a jogszabályi környezet, 20 méterre le lehet csökkenteni, ezáltal beépíthető területek szabadulnak fel.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

27. Kérelmező neve:	**Dr. Kastyják János Prolesz Plusz Kft képviseletében, Szöllősi Istvánné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Mezőgazdasági ingatlan ipari övezetbe sorolása Má-r >> Gip**	
Indoklás: 2013-as kérelmében **a** 0581/17/A helyrajzi számú ingatlan rendeltetését kéri mezőgazdaságiból iparira módosítani a megváltozott tevékenységi kör miatt. Mezőgazdasághoz kapcsolódó kereskedelmi, gépjavítási tevékenység helyett részben mezőgazdasághoz kapcsolódó termékek ipari jellegű előállítását tervezik végezni. Az átminősítés feltétele a tevékenység engedélyezésének. Az üzemben műanyag ipari termékek gyártása folyna, 5-7 új munkahelyet teremtve. Az építéshatóság a tájékoztatása szerint rendezési terv módosítás szükséges az ügyhöz. 2015-ben ismét megkereste kérelmével az önkormányzatot, mert ez év szeptembertől kis- és középvállakozások számára várhatóan megjelennek pályázati lehetőségek. ***Javaslat:*** Az ingatlantól délre vízállásos, gyepes területek, északra lakóterület található. Mindezekre figyelemmel a kérelmezett alrészlet átsorolása tűnik ésszerűnek.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

28. Kérelmező neve:	**Mihalics József egyéni vállalkozó**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Mezőgazdasági terület különleges hulladékkezelési vagy gazdasági területbe sorolása Má >> Khu vagy Gip**	
Indoklás: A vállalkozó 0334/3 helyrajzi számú telephelyén hulladék begyűjtést, kezelést és kereskedelmet végez. A telephely engedélyezési eljárásban rögzítették, hogy a tevékenységét folytathatja „Má” általános mezőgazdasági besorolású telephelyén, de nem bővíthet. Fejlesztési tervei megvalósításához azonban bővülne, ezért kéri az ingatlan átsorolását gazdasági terület felhasználás alá. ***Javaslat:*** Az átsorolás az igazgatási terület határán történne, ezért a szomszédos település (Kardoskút) csatlakozó területét is vizsgálni szükséges. A teleknek csak a „b” és „c” alrészletére értelmezi a vállalkozó a kérelmet a leírás alapján, a „c” alrészlet „telephely” bejegyzésű az ingatlan-nyilvántartásban. A helyszíntől északra egy mezőgazdasági major található. Fel kell tárni a környező lakott tanyákra gyakorolt hatást. A meglévő és megcélzott tevékenység pontosabb vizsgálata szükséges a megoldási javaslat kidolgozásához.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

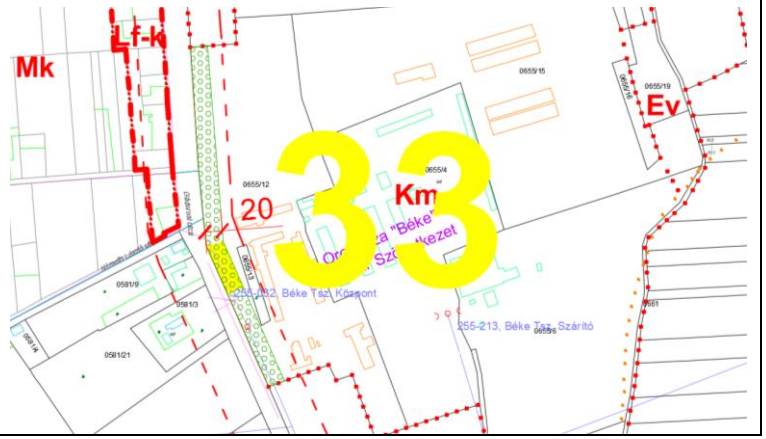
29. Kérelmező neve:	**Fáber Győző** (módosította korábbi kérelmét)	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Családi házas ingatlan beépíthetőségének növelése**	
Indoklás: A 4958 helyrajzi számú családi házas ingatlanon 30 %-ról 40 %-ra kéri növelni a beépítettségi előírást annak érdekében, hogy fejlesztéseket valósítson meg. ***Javaslat:*** Tisztázni szükséges a fejlesztés mibenlétét. Gazdasági funkció esetében alapos megfontolás mellett gazdasági átsorolás lehetséges. Lakóterületi jellegű fejlesztéshez az Lk kisvárosias lakóterületi átsorolás képzelhető el. A jelenlegi rendeltetési kategóriában az országos előírások csak 30 % beépítettséget engednek.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

30. Kérelmező neve:	**Kecskés Tibor**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Mezőgazdasági és természetközeli területek gazdasági jellegű átsorolása Má, Tk >> Lf**	
Indoklás: A Szentesi út melletti 0444/4 és 0444/5 helyrajzi számú, jelenleg Má mezőgazdasági és Tk természetközeli területként besorolt ingatlanok tulajdonosa kéri Lf falusias lakóövezetbe sorolni azokat. Faipari vállalkozásának kíván oktatási bázist létrehozni, ahol hátrányos helyzetű gyerekeket tanítana a CNC faipari gép kezelésére. Az ingatlan fekvésénél fogva alkalmas lenne erre véleménye szerint. Jelenleg is több faipari vállalkozást működtet. ***Javaslat:*** Lakóterület nem jelölhető ki országos közút közvetlen közelében, a tevékenység sem minősül lakóterületi jellegűnek. Természetvédelmi akadály is felmerülhet, a Körös-Maros Nemzeti Park igazgatósággal egyeztetés szükséges. Vizsgálni kell a két ingatlantól keletre fekvő, hasonló helyzetű területsáv módosításának esetleges szükségességét is (részben lakóövezet). A tervezett gyógyhely közelségét is vizsgálni kell.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

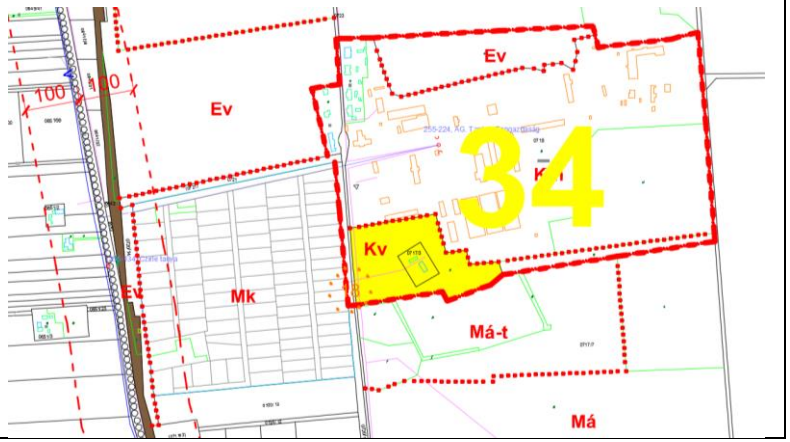
31. Kérelmező neve:	**Építéshatóság, Szőke Csabáné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vízműtelep bővítése, HÉSZ közművesítési előírásai** **Má >> Kkö**	
Indoklás: A 0117 és a 0118/60 helyrajzi számú ingatlanokat kéri egy övezetbe sorolni, a „Kkö” övezet kiterjesztésével, víztározó elhelyezése végett. Javasolja a HÉSZ-ben előírt közművesítési szintet átgondolni, mert egyes beépített területeken nem biztosítható ***Javaslat:*** Támogatható a különleges terület kijelölési javaslat, de a régészeti lelőhely miatt pontosabb lokalizáció szükséges (a feltárás költségnövelő tényező). A közművesítési előírások felülvizsgálata célszerű.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

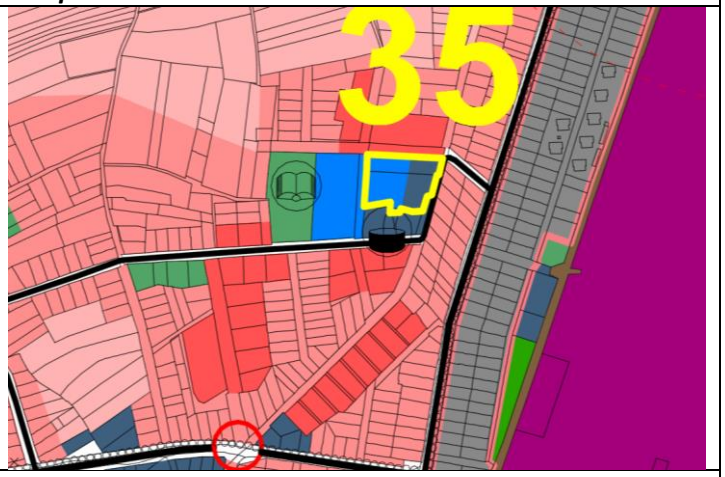
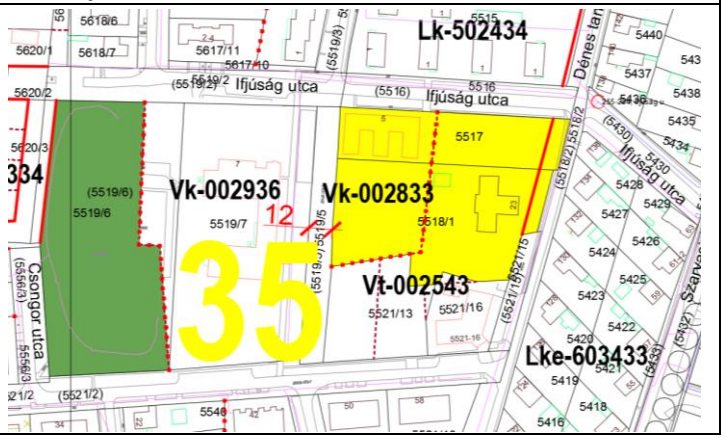
32. Kérelmező neve:	**Fer-Marik Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Építménymagasság emelése, esetleg rendeltetésváltoztatás Km >> Gip, Kh**	
Indoklás: A Fer-Marik Kft 2000 óta foglalkozik nem veszélyes hulladék (üveg) gyűjtésével, hasznosításával. Új csarnokot kívánnak építeni 9 méteres belmagassággal a 0460/10 helyrajzi számú telkén, melyet a hatályos szabályozás nem enged. Fő tevékenységüket folytatnák, új munkahelyeket teremtene a beruházás. Kéri a HÉSZ módosítását. ***Javaslat:*** A különleges mezőgazdasági major (Km) övezetek beépítési paraméterei jelenleg is az országosan megengedett legintenzívebb beépítési értéket tartalmazzák (max. 40 % beépítettség, min. 40 % zöldfelületi fedettség) ezért felmerülhet az iparterületi jellegű rendeltetésbe való átsorolás a kérelmezővel egyeztetve.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**valószínű**	

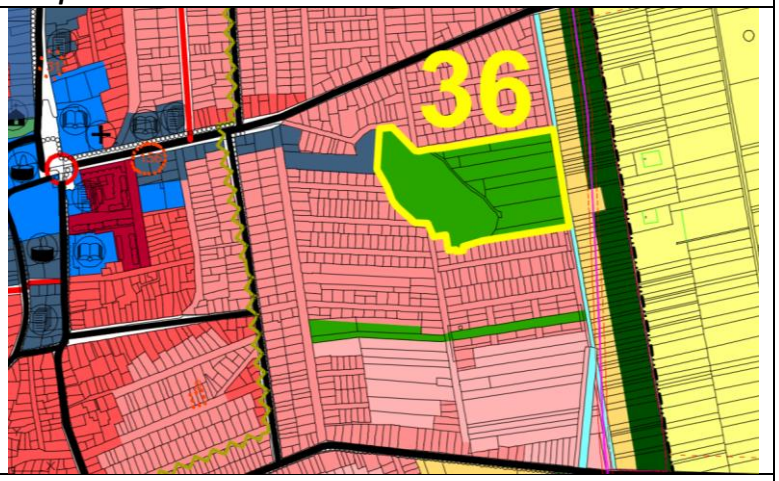
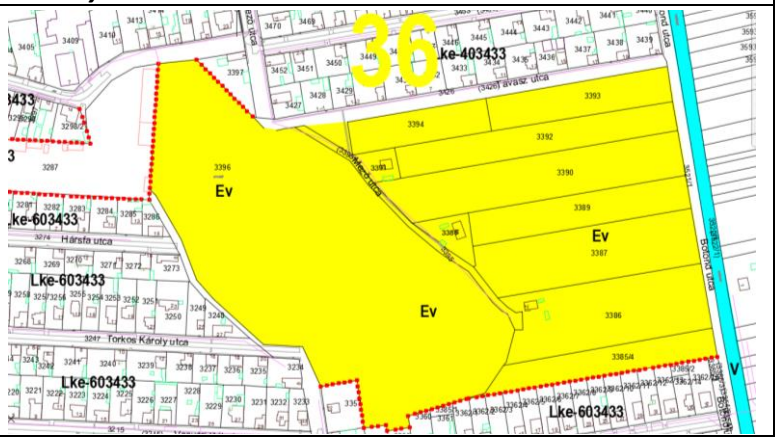
33. Kérelmező neve:	**Béke Agrár Kft**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Telken belüli fásítási kötelezettség megszüntetése**	
Indoklás: A 0655/12 helyrajzi számú, különleges mezőgazdasági major területén, az út menti, szabályozási terven telken belüli védősávként szereplő területen gépjármű tárolót építene dolgozóinak, ezért kéri a fásítási kötelezettség törlését. ***Javaslat:*** Érdemes egyeztetni a tulajdonossal a lehetőségekről, a rendezési tervben mindenképpen kezelhető az ügy.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

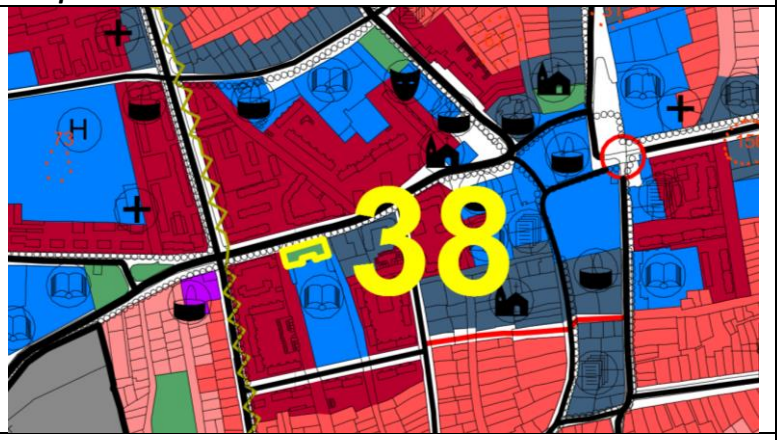
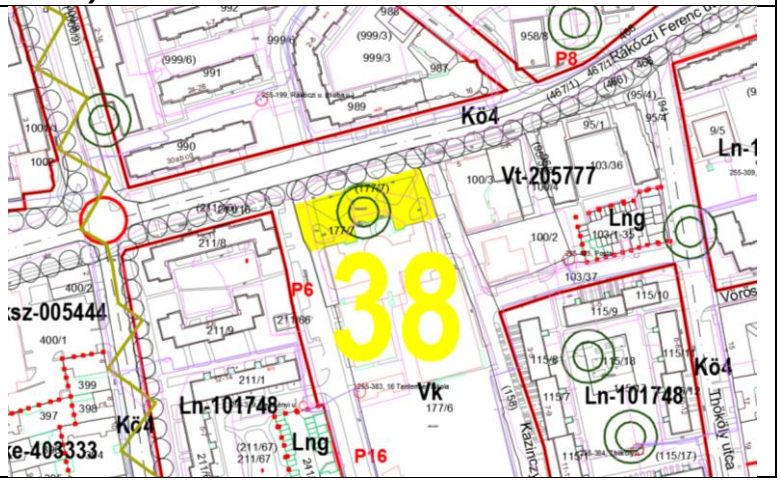
<table>
<tr><td>34. Kérelmező neve:</td><td>Igazgatási Iroda Építéshatóság
Szőke Csabáné</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>„Kv” övezet felülvizsgálata</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: A 0717/3 helyrajzi számú ingatlan és környezete „Kv” övezetként szerepel a szabályozási terven, a szerkezeti terven erdőként. „Kv” övezet a Helyi Építési Szabályzatban (HÉSZ) nincs, kéri a rendeltetés felülvizsgálatát.

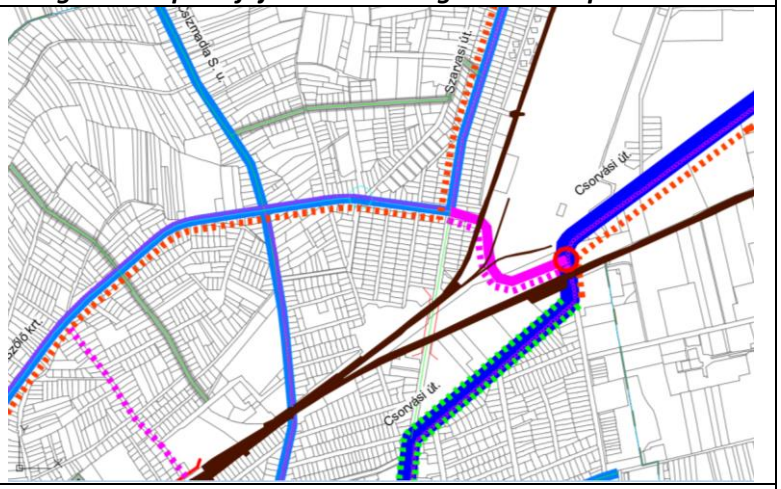
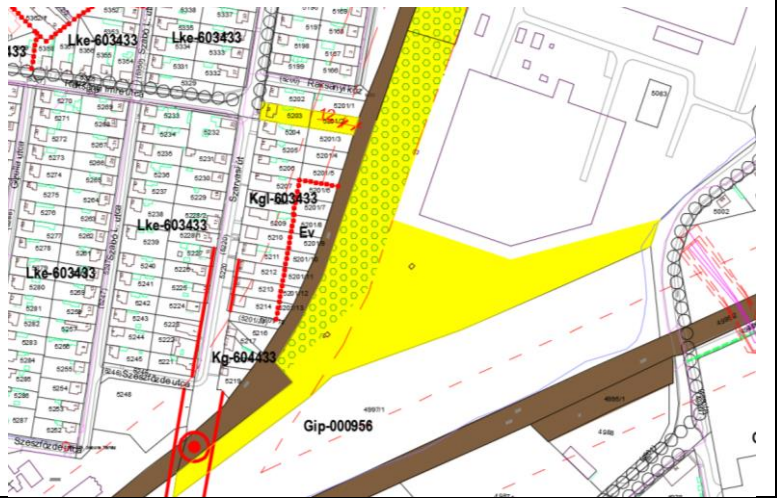
Javaslat: A telek rendeltetésének megfelelő övezetbe sorolását a kialakult állapot szerint kell meghatározni.</td><td>Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>igen</td><td></td></tr>
</table>

35. Kérelmező neve:	**Igazgatási Iroda Építéshatóság Szőke Csabáné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vegyes övezetek határának tisztázása**	
Indoklás: Az 5517 és 5518 helyrajzi szám alatti ingatlanok (Ifjúság utcai intézmények) a szabályozási terven részben „Vt” részben „Vk” övezetben szerepelnek, kéri az egyértelmű szabályozást. ***Javaslat:*** Egy ingatlan két övezetben szerepelhet, de valóban zavaró a hatósági munka során. Az új rendezési tervben a valós használat alapján egyértelműen be kell sorolni az említett ingatlanokat a legmegfelelőbb övezetbe. Az új tervben alkalmazandó országos előírások egyébként is átírták a vegyes területek fogalmát.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

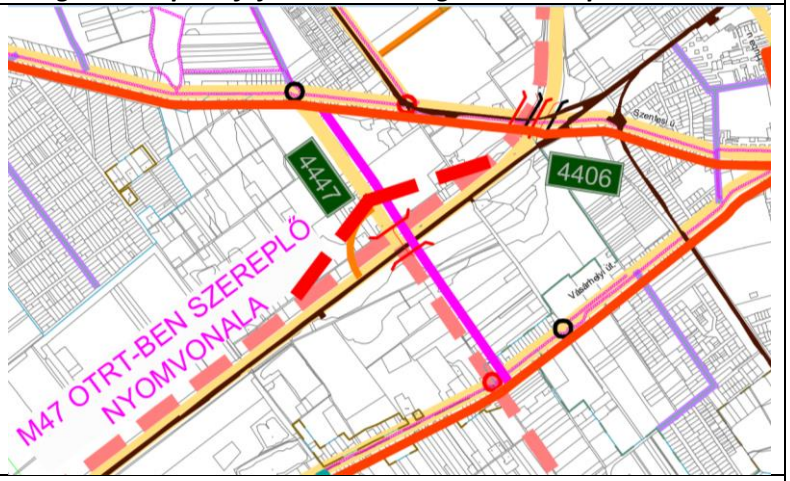
36. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet*** ***Szabályozási terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Fürdő utcai volt tómeder közparkká minősítése, a környék rendezése Ev >> Zkp**	
Indoklás: A jelenleg erdőövezetbe sorolt terület közparkként való hasznosítása jobban megfelel a tényleges és tervezett igénybevételnek. A terület továbbra sem lesz beépíthető. A tanyás ingatlanok és szántók erdőterületi besorolása is átgondolandó. ***Javaslat:*** Az átsorolás nagyobb mozgásteret tesz lehetővé a terület fejlesztésére.		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

37. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóövezeti átsorolás Gyopároson Üü, Üh >> Lke**	
Indoklás: Gyopáros újabb osztású üdülőterületeinek lakóövezeti átsorolása (Gyopárosi úttól keletre) előnyösebb lehet, segítheti a városrész beépülését, a még be nem épült telkek értékesítését. Néhány lakos kérte a Szentesi út menti üdülőterület átsorolását is. A Szentesi út a jövőben főúttá válik (OTrT szerint). A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet (29. §) értelmében a főút tengelyének 25 m-es közelségében nem lehet lakóépület, ezért alapos átgondolást és a közlekedési nyomvonalak véglegesítését követően bírálhatók el ezek a kérelmek. ***Javaslat:*** A Gyopárosi úttól K-re az átsorolás testületi egyetértés esetén az új tervben megvalósítható.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

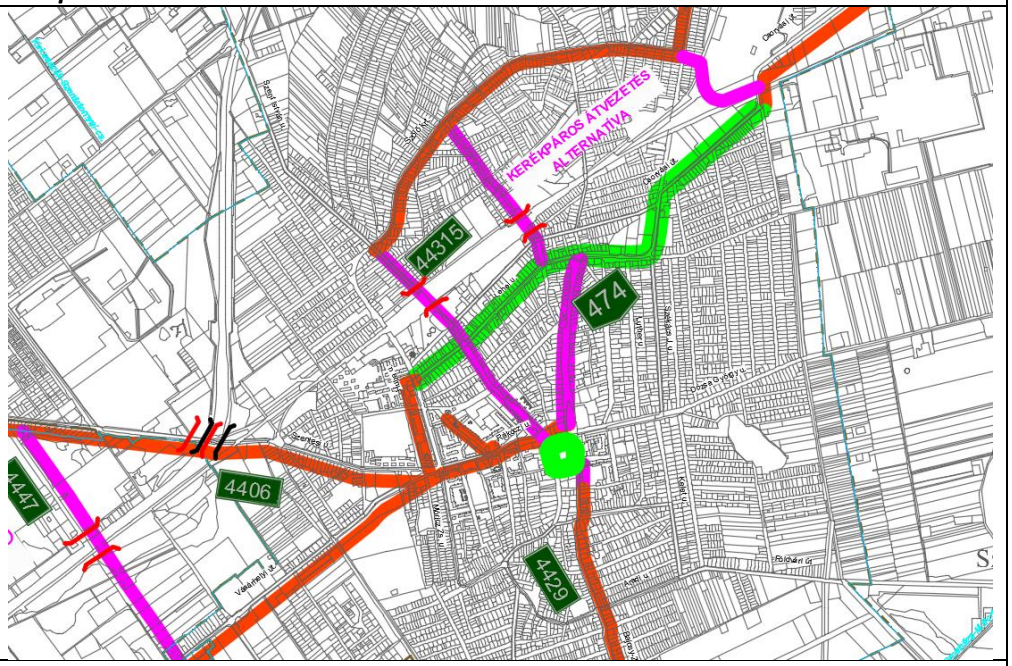
38. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Eötvös iskola előtti tér csatolása az iskola telkéhez (Vt övezethez) Zkp >> Vt**	
Indoklás: Az Eötvös iskola előtti tér átsorolása a tervezett sportcsarnok elhelyezése kapcsán válik szükségessé, a beépítési igények biztosítása végett. ***Javaslat:*** Az átsorolás testületi egyetértés esetén az új tervben megvalósítható.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

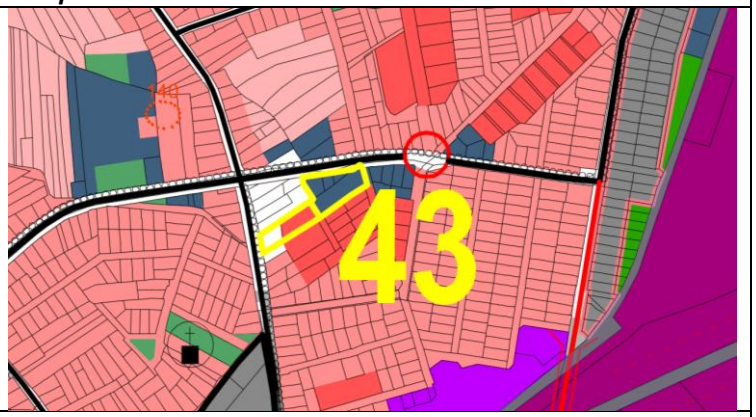
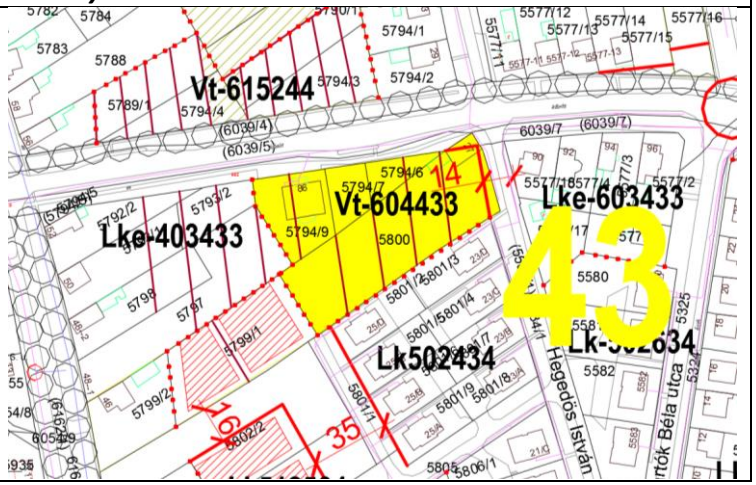
39. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Integrált Településfejlesztési Stratégia S1 tervlap - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 1.: Szőlő körút folytatása K-i irányban**	
Indoklás: A Szőlő körút folytatásának betervezése javítja a Szőlő városrész megközelíthetőségét, különösen a vasúti átjárók szempontjából. A Szeged-Békéscsaba vonal villamosítása még nagyobb mértékben elválasztja a vasúttól É-ra lévő területeket a városmagtól. A Szarvasi út vonalában tervezett közúti felüljáró (vagy aluljáró) megvalósíthatósága kérdéses, a javasolt kapcsolat némileg enyhíti a különszintű átjáró hiányát. A körút jelleg jobban érvényesül ezzel a megoldással. ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész megoldásokat talál és javaslatokat tesz a felvetődött ügyre, ha testületi támogatást nyer.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

40. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 2.: A Szentesi és Szegedi út közötti külterületi útátkötés szükségességének vizsgálata**	
Indoklás: A Szentesi út lesz a bevezető szakasza a tervezett Soltvadkert-Kiskunmajsa-Kistelek-Mindszent(Tisza-híd)-Orosháza főútvonalnak. Levegővédelmi szempontból szükséges lehet a bevezető szakasz új nyomvonalra terelése, ez esetben a jelenleg hatályos szerkezeti tervben szereplő nyomvonal megmarad, ha sikerül megoldani a főút szabályozását a mostani nyomvonalon (a 4447. jelű átkötő útig), akkor az új nyomvonal megszűnhet a tervben. ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész megoldásokat talál és javaslatokat tesz a felvetődött ügyekre.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

<table>
<tr><td>41. Kérelmező neve:</td><td>Tervezők, önkormányzat</td><td rowspan="2">Integrált Településfejlesztési Stratégia S1 tervlap - részlet

</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Egyéb közlekedési ügyek 3.: 47. sz. elkerülő út gyopárosi csomópontjának vasúti aluljáróval történő átalakítása</td></tr>
<tr><td colspan="2">Indoklás: A tervezett Soltvadkert-Kiskunmajsa-Kistelek-Mindszent(Tisza-híd)-Orosháza főútvonal a Szentesi úton érkezik be Orosháza igazgatási területére és a 4447-es út nyomvonalán éri el a 47-es főutat. A tervezett Déli városi elkerülőút ebből a csomópontból indul tovább. A városrészek közötti átközlekedés balesetmentessége megköveteli vasúti aluljáró létesítését ebben a fontos közlekedési csomópontban. A kerékpárúthálózat is az aluljárón kaphat átvezetést a város ÉNy-i és D-i része között. Az aluljáró kialakításához a 47-es utat el kell húzni a vasútvonaltól, hogy a közút alá tudjon bújni a vasútvonalnak. Ezt ábrázolja a mellékelt rajz-részlet.

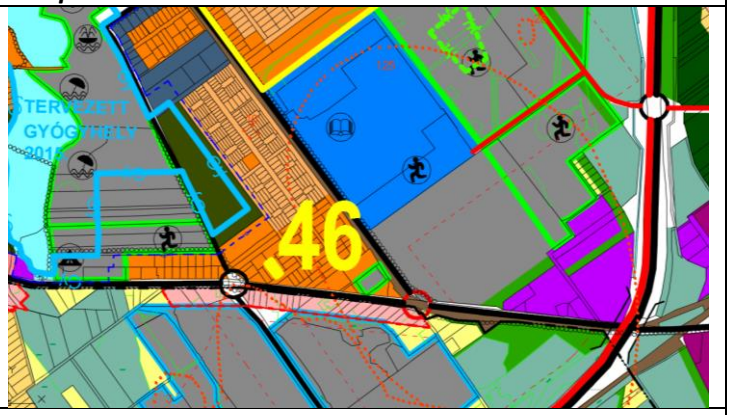
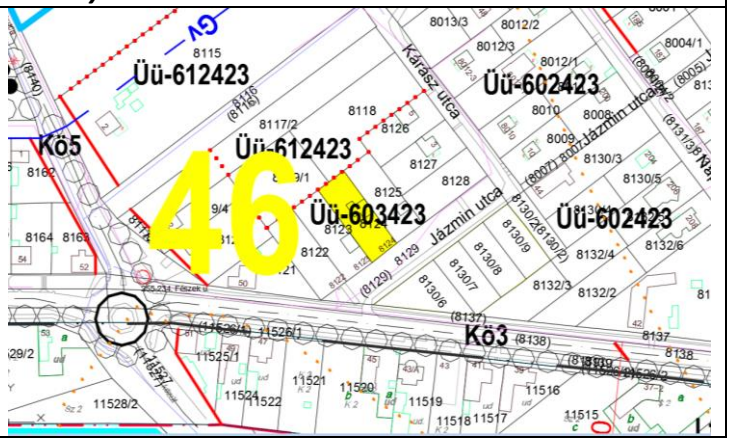
Javaslat: A közlekedésrendezési munkarész megoldásokat talál és javaslatokat tesz a felvetődött ügyekre.</td><td>Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>igen</td></tr>
</table>

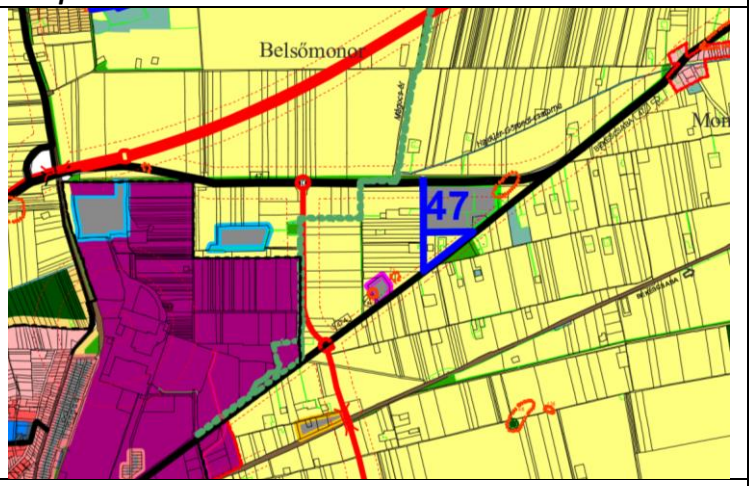
42. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 4.: Kerékpárút hálózat racionalizálása a készülő kerékpárút hálózati koncepció alapján**	
Indoklás: A Településszerkezeti terv a kerékpárúthálózat átalakítását akkor tudja eredményesen kijelölni, ha elkészül a város Átfogó Kerékpár-közlekedési Koncepciója. ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész a koncepció alapján tartalmazza majd a hálózat elemeit és a szabályozási tervben ennek megfelelően történhet meg a közterületek biztosítása.		***Szabályozási terv - részlet***
		önálló kerékpárút kerékpársáv tervezett kerékpárút
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

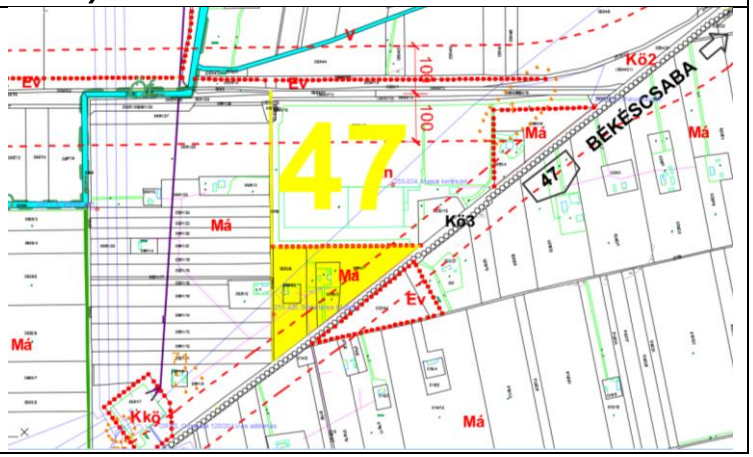
43. Kérelmező neve:	**Kovács Építőipari Tervező és Kivitelező Kft.** (Hatos István és családja nevében)	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Településközpont vegyes helyett lakóterületi besorolás Vt >> Lke**	
Indoklás: A Szőlő körút 5794/6,7,9 és 5800 helyrajzi számú telkeket a tulajdonosok Lke kertvárosias lakóterületként kívánják beépíteni, egybevonva a szomszédos kertvárosias besorolású lakótelek-részekkel. ***Javaslat:*** A tervkészítés során vizsgálni kell a környezetet is és a hasonló helyzetű szomszédos telkek rendeltetését, szabályozását szükség szerint szintén alakítani indokolt.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

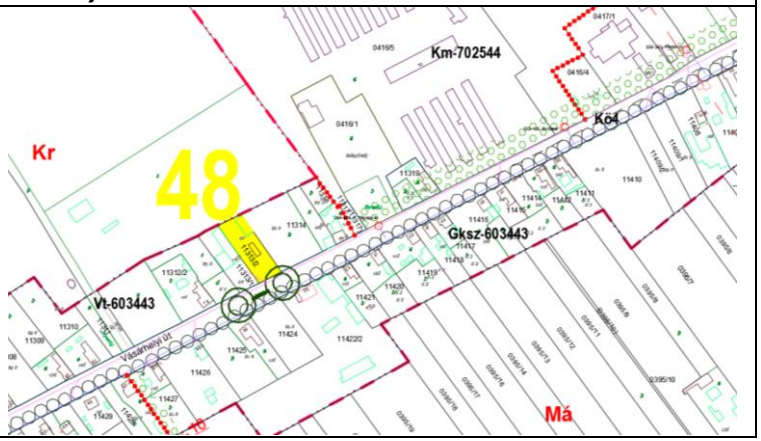
44. Kérelmező neve:	**Kovács Építőipari Tervező és Kivitelező Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**HÉSZ módosítása**	
Indoklás: Az „oldalhatáron álló beépítés” helyett az „építési hely” bevezetését kéri, ami rugalmasabb épületelhelyezésre ad lehetőséget. ***Javaslat:*** A kérelmezővel egyeztetni kell a javaslat célját és az országos jogszabályi kereteket tisztázni a kérelem teljesítése érdekében.		*Nem kapcsolódik konkrét helyszínhez.*
		Szabályozási terv - részlet
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	*Nem kapcsolódik konkrét helyszínhez.*

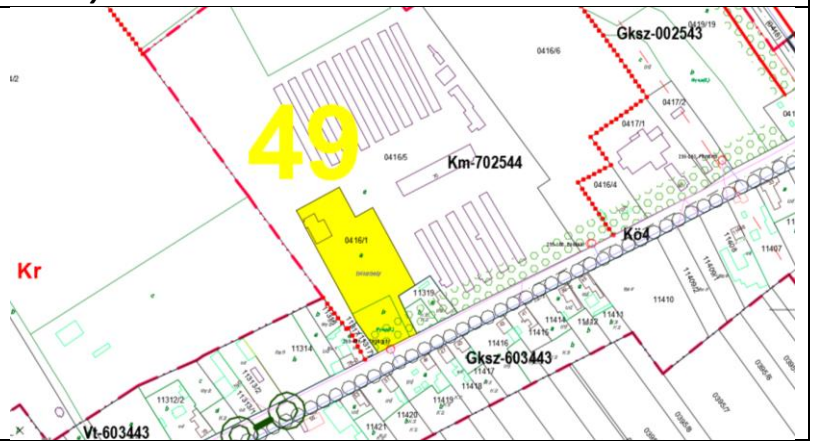
45. Kérelmező neve:	**helyi I. fokú építési hatóság**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb HÉSZ-módosítási ügyek**	
- A kerítés építésére vonatkozóan javasol a HÉSZ-ben egy OTÉK (országos jogszabály)-tól eltérő rendelkezést. Az általános szabály szerint az útról nézve a jobb oldali telekhatáron köteles megépíteni a tulajdonos a kerítést. A helyi szokás szerint az építőmezsgyén köteles megépíteni. - Az építménymagasság maximális értékének egyértelműbb megfogalmazását javasolja. - Elsősorban az üdülőterületek kapcsán kéri a HÉSZ közművesítettségre vonatkozó előírásait felülvizsgálni. - Az ingatlanokon folytatható tevékenységek megfogalmazását kéri egyértelműbbé tenni. - A 0505/14 helyrajzi szám alatti ingatlan régészeti területként van jelölve, de a régészeti listában nincs benne. ***Javaslat:*** Az új rendelet-tervezet javaslatokat tesz a felvetődött ügyekre. A rendeltetések belső ellentmondásait a tényleges és a tulajdonos által tervezett használat alapján oldja fel.		*Több helyszínt érint, illetve nem helyszínhez köthető.*
		Szabályozási terv - részlet
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	*Több helyszínt érint, illetve nem helyszínhez köthető.*

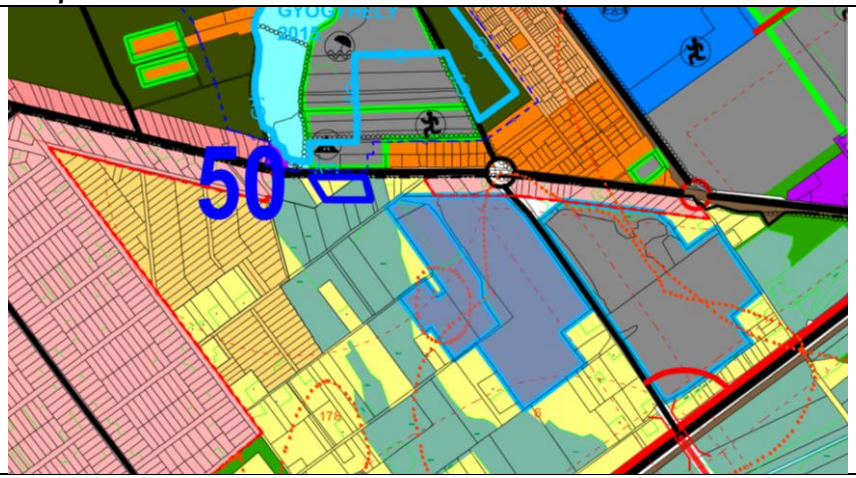
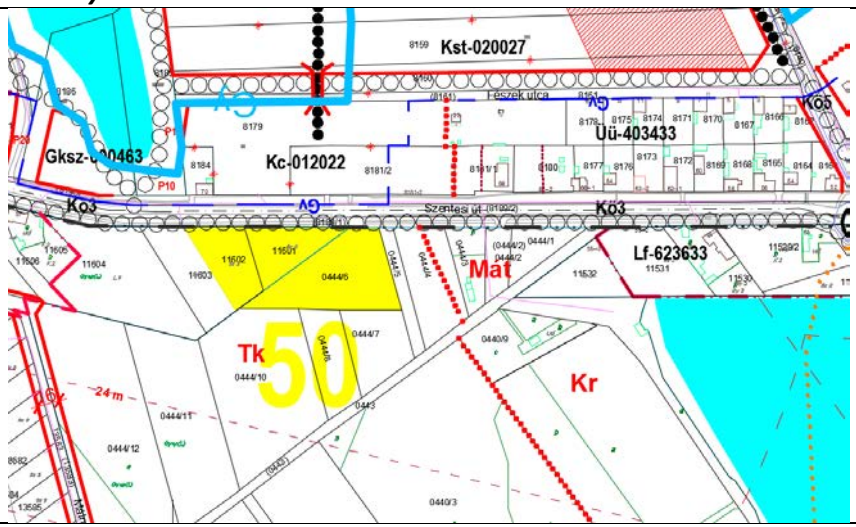
46. Kérelmező neve:	**Szedlák Jánosné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Üdülőterület helyett lakóterületi besorolás Üü >> Lf**	
Indoklás: A Szentesi út menti nyaralót lakóépületként használják, lakóházzá szeretnék átminősíteni. ***Javaslat:*** Az országos út (leendő főút) menti területsáv üdülőterületi (jelenlegi) és kérelmezett lakóterületi besorolása egyaránt problémás a levegővédelmi előírások és a közúti zaj várható növekedése miatt. Vizsgálni kell, hogy az építésjogi és környezetvédelmi lehetőségek milyen megoldást tesznek lehetővé a kérelem teljesítésére. Szaktervezők közötti konzultációra van szükség. A tervkészítés során vizsgálni kell a környezetet is és a hasonló helyzetű szomszédos telkek rendeltetését, szabályozását szükség szerint szintén alakítani kell.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	

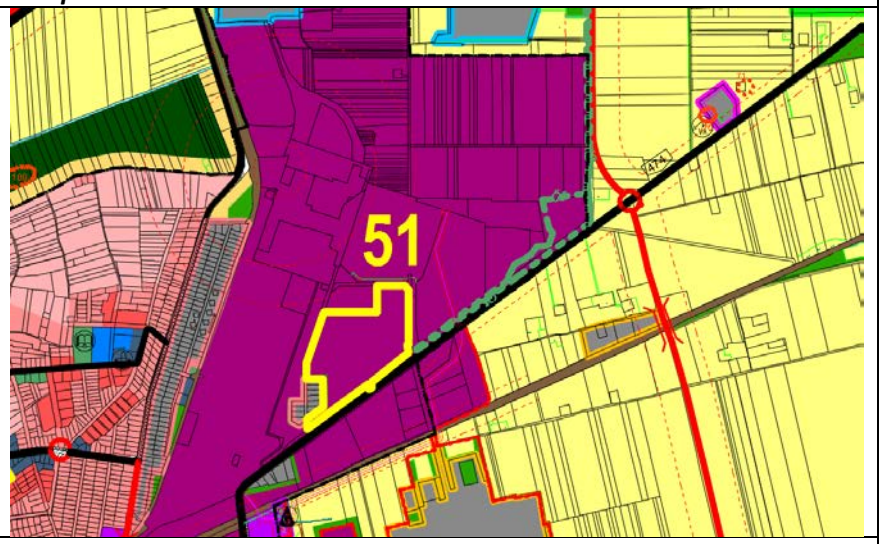
<table>
<tr><td>47. Kérelmező neve:</td><td>Majsai Kert Kft.</td><td rowspan="2">Településszerkezeti terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Kérelem tárgya:</td><td>Építési övezet létesítése, önkormányzati közút megszüntetése, értékesítése
Má >> Km</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="2">Indoklás: Az Orosháza 0693/4 és 0693/9 helyrajzi szám alatti telkeket üvegházak építése miatt a tevékenységhez és építéshez megfelelő építési övezetbe szükséges besorolni. A két telek beolvad majd a 0693/15 helyrajzi számú telekbe, amely jelenleg is Km mezőgazdasági üzemi besorolású. A dűlőutat túlnyomórészt a cég és tulajdonosai használják, megszüntetése a tevékenység további bővítését szolgálná.

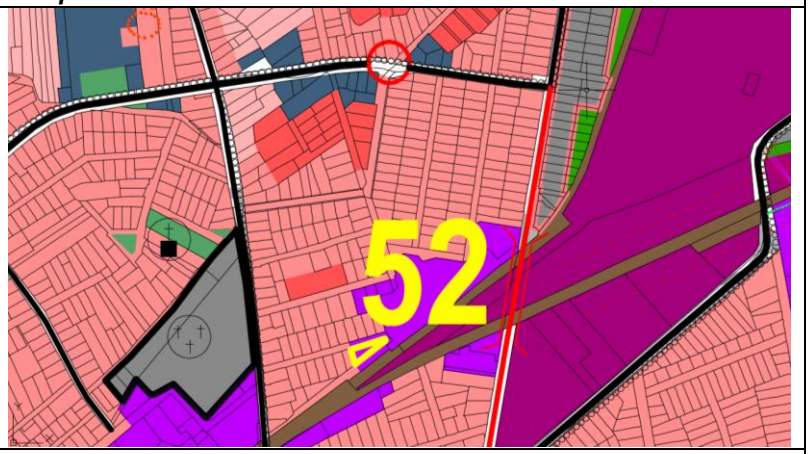
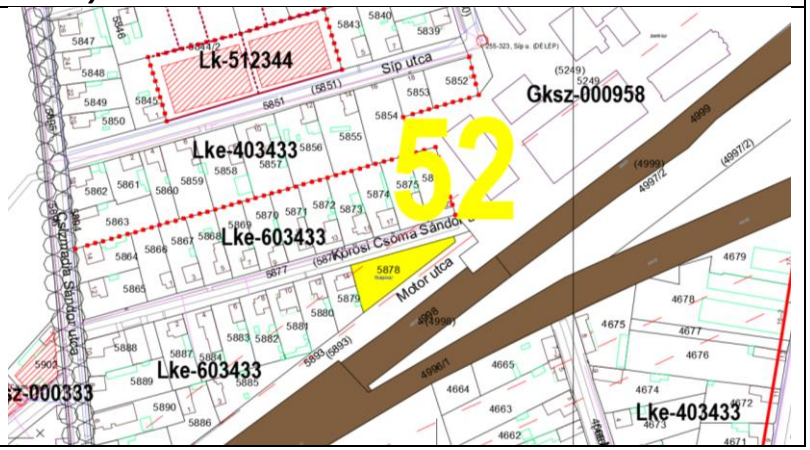
Javaslat: A kérelem a kialakult területhasználat szerinti fejlesztést célozza, teljesítése indokolt, de meg kell vizsgálni a dűlőút megszüntetésének esetleges kedvezőtlen következményeit is.</td><td>Szabályozási terv - részlet

</td></tr>
<tr><td>Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:</td><td>igen</td></tr>
</table>

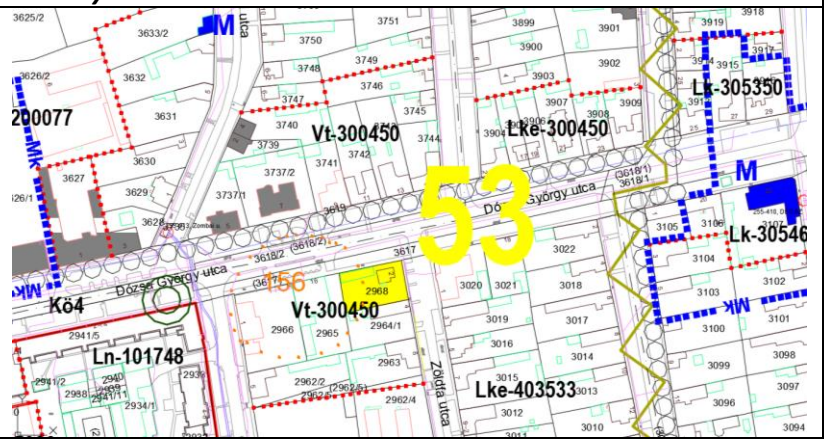
48. Kérelmező neve:	**Oros-Grupp Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vegyes besorolású területen lévő telephely gazdasági területbe sorolása Vt >> Gksz**	
Indoklás: A cég a Vásárhelyi út 76/D cím alatti telephelyén gazdasági tevékenységet folytat. A cég folytatni és bővíteni szeretné a gazdasági funkciót, de a vegyes övezet ezt nem teszi lehetővé. ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult állapotnak megfelelő rendeltetési átsorolásra vonatkozik, ezért teljesítése indokolt.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

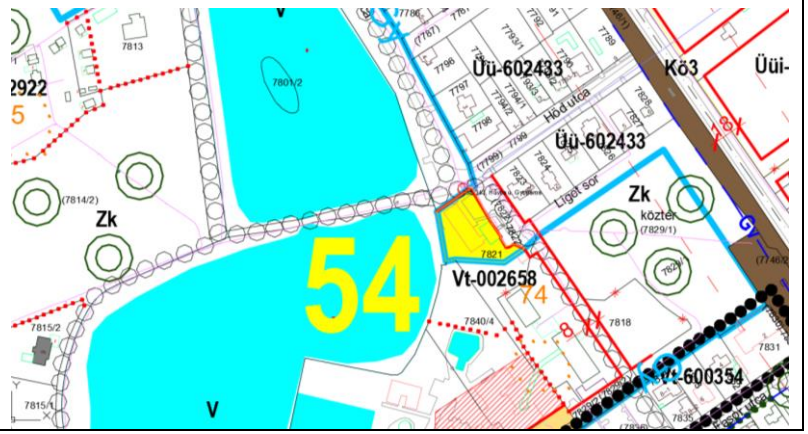
49. Kérelmező neve:	**Techno-Druck Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Major rendeltetés helyett fuvarozási tevékenységet támogató besorolás Km >> Gksz, Kkö**	
Indoklás: Az Orosháza Vásárhelyi út 74. szám (hrsz.: 0416/1) alatti telephelyet a kialakult tevékenység szerint szeretné fejleszteni a cég (járműtárolás, karbantartás). ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult állapot szerinti besorolásra vonatkozik, teljesítése indokolt. A megfelelő építési övezetet egyeztetés alapján lehet kiválasztani (Gksz, vagy különleges, építménynek minősülő közlekedési terület)		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

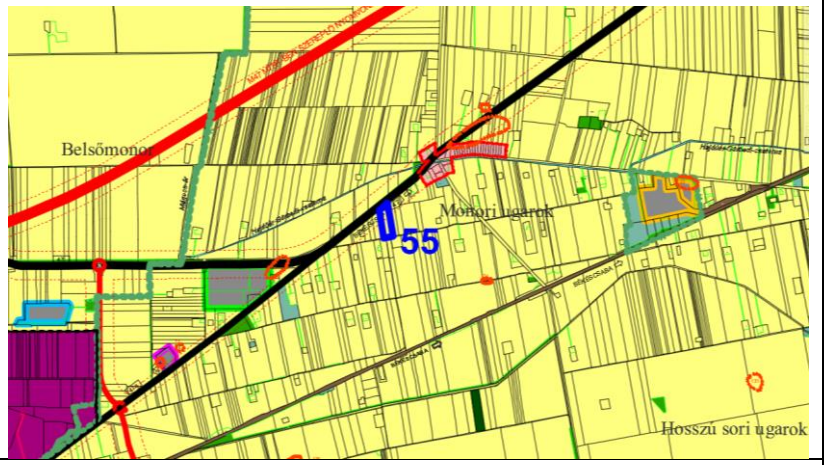
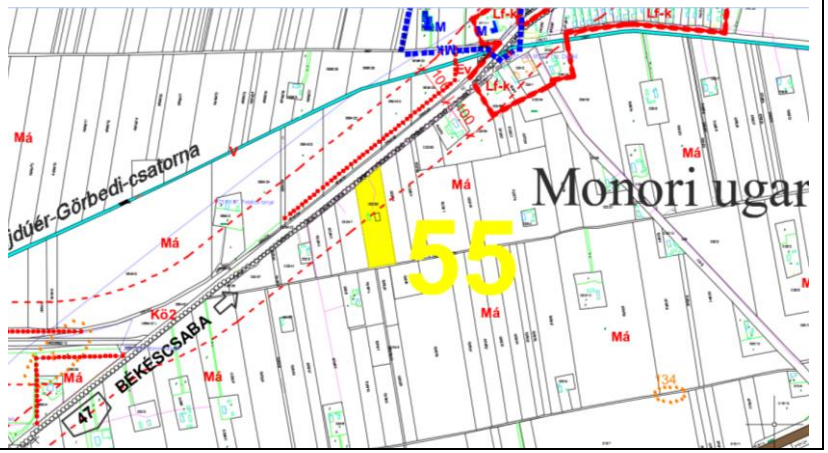
50. Kérelmező neve:	**Pásztorné Tóth Ibolya**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Természetközeli és mezőgazdasági területen gazdasági tevékenységet támogató besorolás Tk, Má >> Gksz**	
Indoklás: A Szentesi út melletti 11601, 11602 és 0444/6 helyrajzi számú telkeken gazdaság-fejlesztést kíván végrehajtani a tulajdonos. A telkek részben mezőgazdasági, részben természetközeli területbe tartoznak. ***Javaslat:*** A 30. sorszámú (területileg szomszédos) ügyhöz hasonlóan természetvédelmi akadály merülhet fel, a Körös-Maros Nemzeti Park igazgatósággal egyeztetés szükséges. A tervezett gyógyhely közelsége is aggodalomra ad okot. A kérelem teljesítése során figyelembe kell venni, hogy a Szentesi út főúttá válásából erednek elvárások (közterület szélesítése a telkek rovására).		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

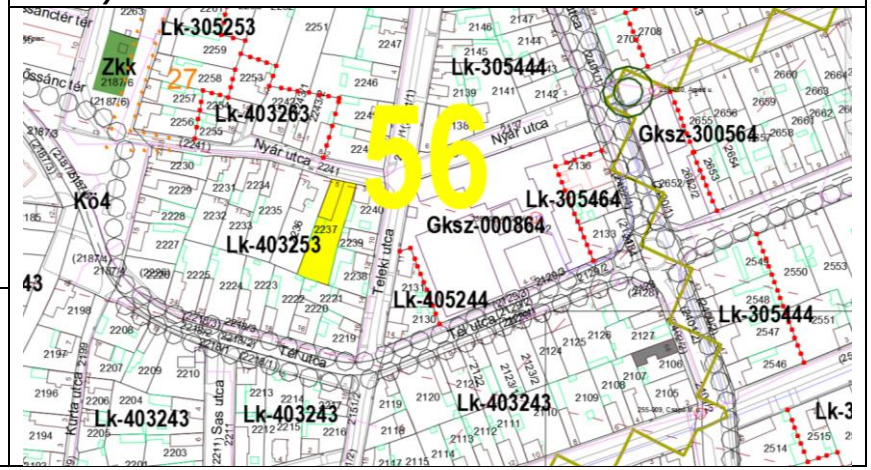
51. Kérelmező neve:	**LINAMAR Hungary Zrt.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vállalkozást támogató szabályozási változás**	
Indoklás: A cég jelentős munkahely-teremtő és -megtartó telephelyfejlesztés előtt áll, amelyhez a beépítettségi határérték növelése szükséges. A kérelmezett érték: 85 %. A kijelölt fásítási terület törlését is kezdeményezte a cég új csarnok elhelyezése érdekében. ***Javaslat:*** Az ipari övezetben megengedett legmagasabb beépítettségi értékek vonatkoznak már jelenleg is a telephelyre. Külön egyeztetésen kell tisztázni a lehetőségeket (pl. terület-bővítés), mivel a tevékenység egyértelműen ipari jellegű és ezen belül nincs mód további intenzitás-emelésre. Vizsgálandó az OTÉK alóli felmentés, mint eszköz alkalmazhatósága.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	

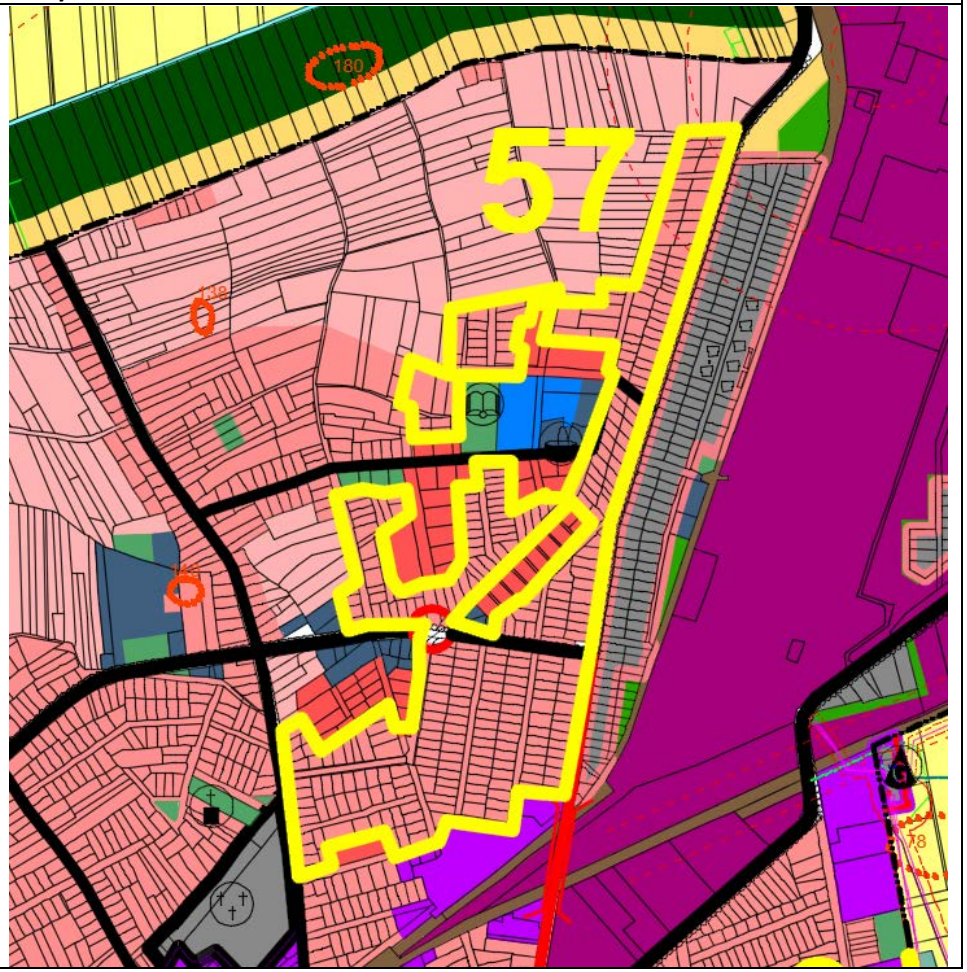
52. Kérelmező neve:	**Truck Master Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Kertvárosias övezetben lévő telephely ipari övezetbe sorolása Lke >> Gip**	
Indoklás: A Kőrösi Csoma Sándor utcai 5878 helyrajzi számú telkeken ipari tevékenységet folytat a tulajdonos. A szerkezeti terven a terület ipari besorolású, a szabályozási terv azonban kertvárosias lakóövezetben tartja nyilván. A cég folytatni és bővíteni szeretné a gazdasági funkciót. ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult állapotnak megfelelő szabályozásra vonatkozik, ezért teljesítése indokolt.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

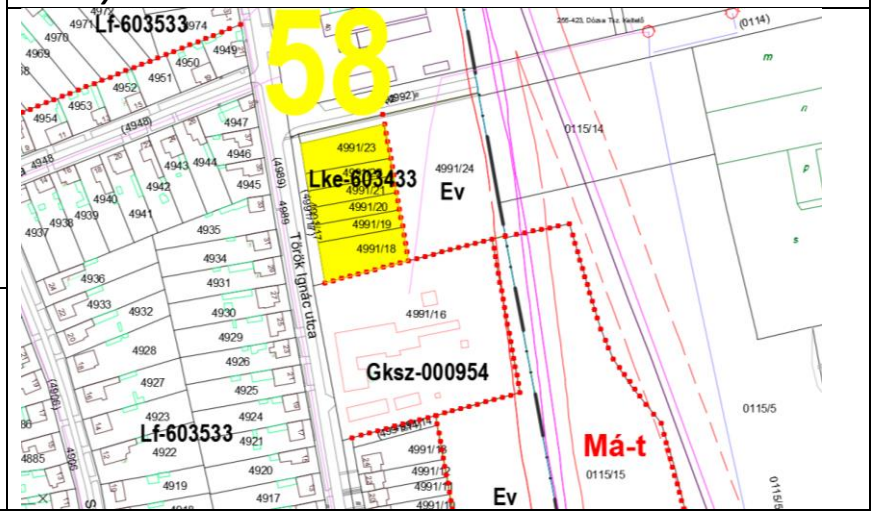
53. Kérelmező neve:	**Prágai József**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Előkert előírásának törlése**	
Indoklás: A Dózsa György utca 66. alatti családi ház előkertjében a tulajdonos üzlethelyiséget szeretne létesíteni. ***Javaslat:*** Az utcakép és a kialakult környezet vizsgálata alapján állapítható meg a kérés teljesíthetősége.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

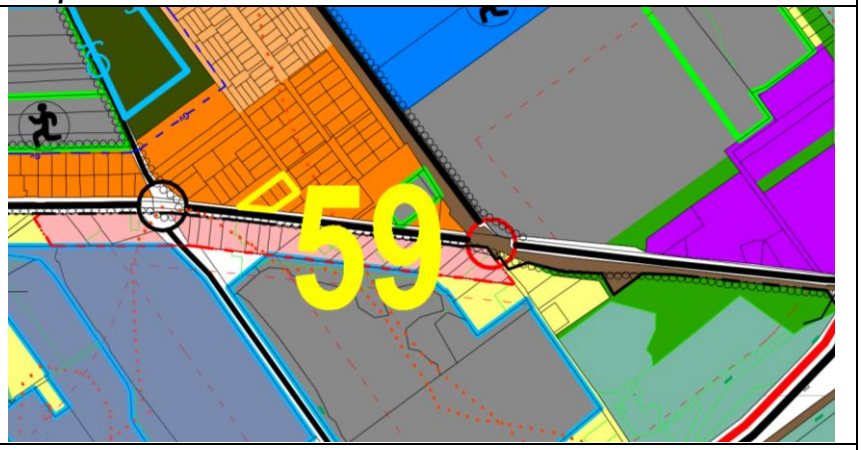
54. Kérelmező neve:	**Corvus Invest Kft.**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Építménymagassági határérték csökkentése**	
Indoklás: A cég a Hotel Aqua szállodát bővíteni szeretné, de a 11,0-16,0 m építménymagassági előírás miatt nagy telepítési távolságot követel meg, ami megakadályozza az építést. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, vizsgálni szükséges a településképi hatást.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

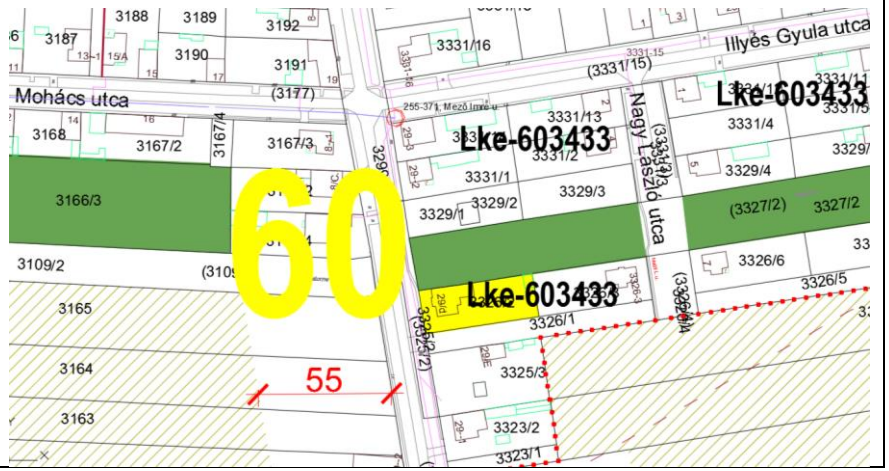
55. Kérelmező neve:	**Antal Mátyás**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Rendeltetési és szabályozási változtatások meglévő gazdasági tevékenység működőképessége érdekében Má >> Gip vagy Kh**	
Indoklás: A cég a Guardian Orosháza üveggyár legnagyobb alapanyag beszállítója. A késztermeket elszállítja az üveggyár partnereinek, visszfuvarban pedig alapanyagot szállít kül- és belföldről. A raktározó kapacitás növekedését szeretné megoldani, ami mezőgazdasági területen nem oldható meg. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, vizsgálni szükséges a megfelelő besorolást (ipari, vagy különleges hulladékkezelő).		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

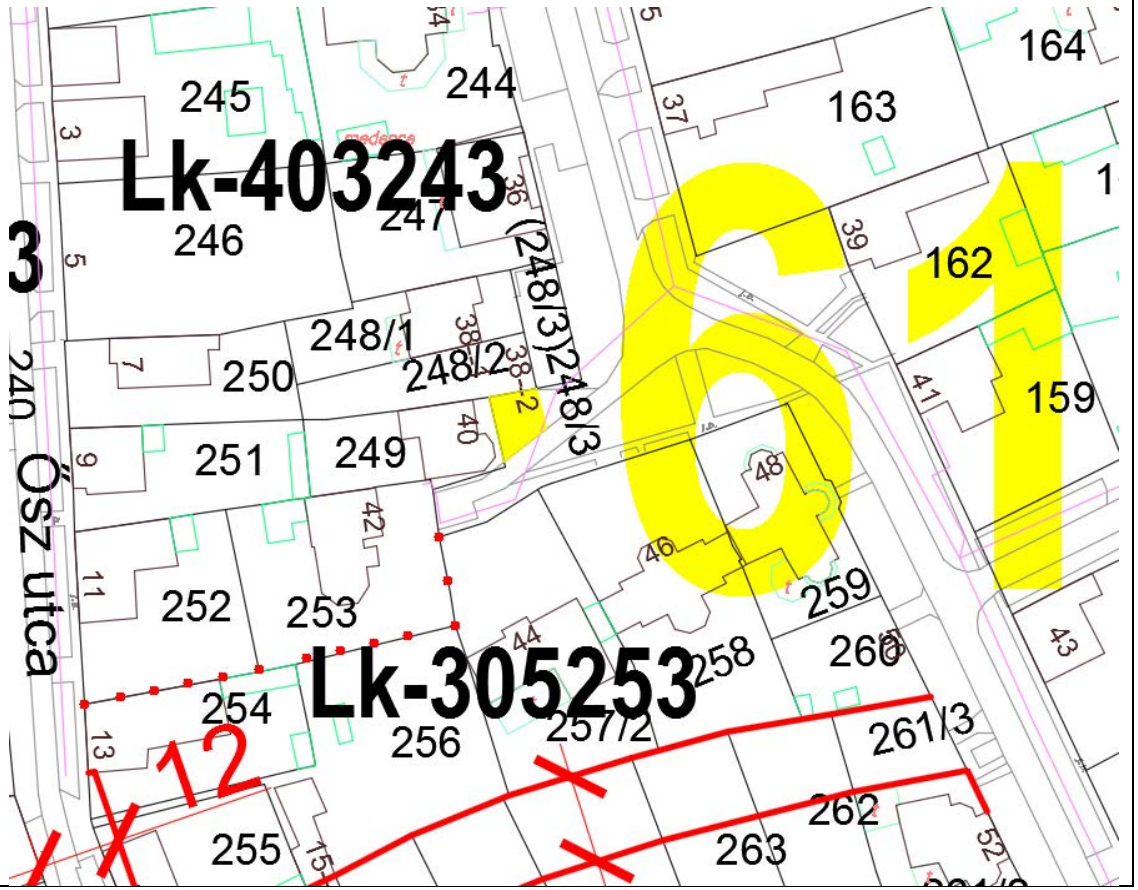
56. Kérelmező neve:	**Kovács Kornél**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Előkert előírásának törlése a szabályozási tervben**	
Indoklás: A Nyár utca 5. (hrsz.: 2237) alatti telken új lakóépületet kíván építeni a tulajdonos az utcafronton. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, vizsgálni szükséges a környezet kialakult állapotát és a településképi szempontokat.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

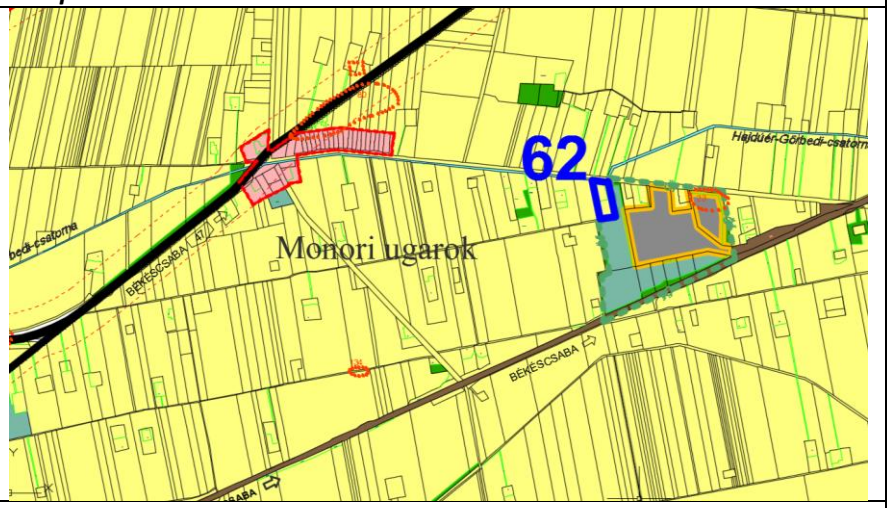
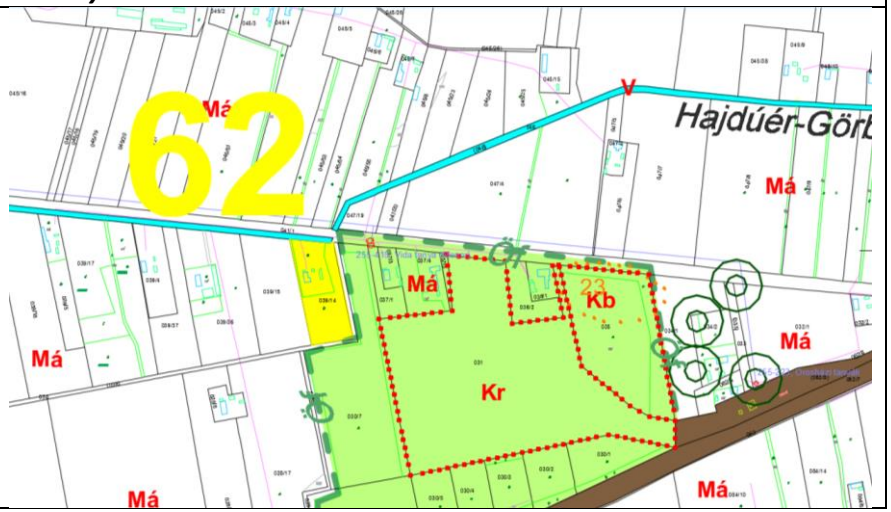
57. Kérelmező neve:	**O-I Manifacturing Magyarországi Üvegipari Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Kertvárosias lakóövezeti zajterhelési határérték emelése Lke >> Lf, Lk**	
Indoklás: A telephely környezetében lévő lakóterületekre korábban érvényes 55/45 dB zajvédelmi határértéket tartani tudták, az Lke kategóriában előírt 50/40 dB betartása problémás. Az Lf falusias lakóterület előírásai például megfelelnének. ***Javaslat:*** A gyár zajkibocsátása a környezetvédelmi fejlesztések következtében csökkent, ezért kompromisszumot kell találni a határérték csökkenését eredményező rendeltetési besorolás kialakításával.		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

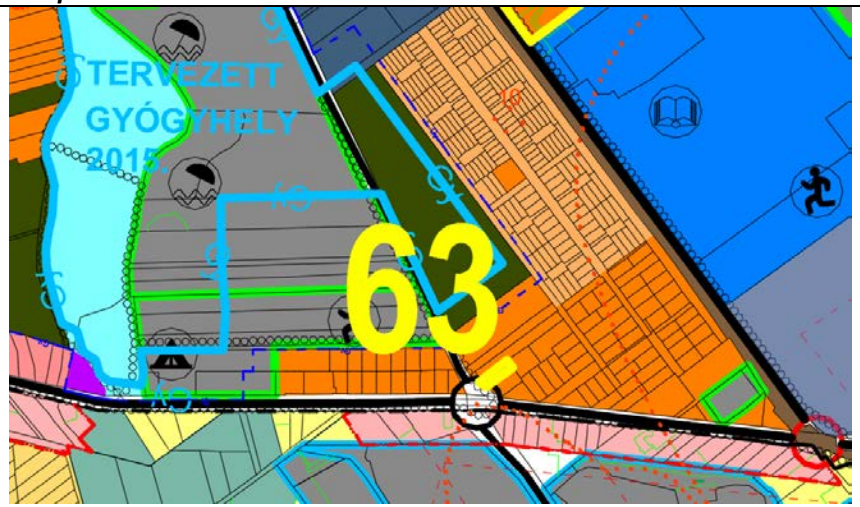
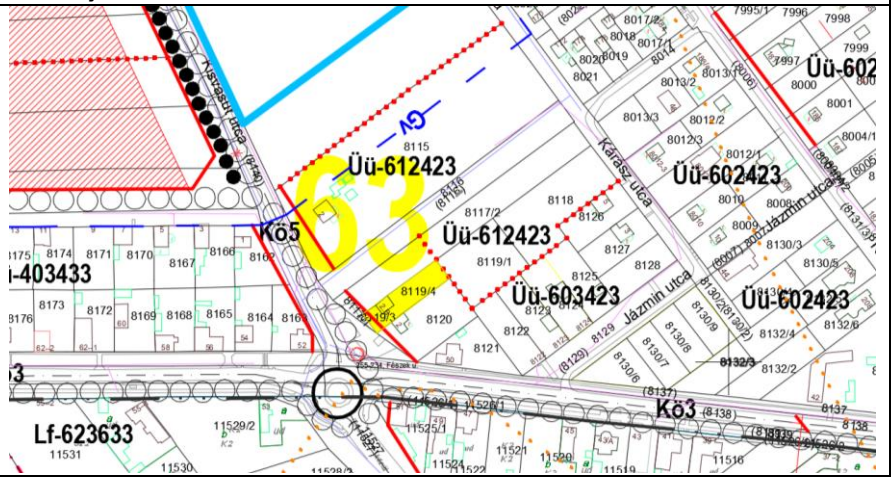
58. Kérelmező neve:	**FABOX Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Új telephelyre költözés érdekében rendeltetési átsorolás Lke >> Gksz**	
Indoklás: A Török Ignác utcában lévő beépítetlen lakótelkeket gazdasági rendeltetésbe kéri átsorolni, hogy jelenlegi telephelyéről (annak üveggyári fejlesztésre történő értékesítése miatt) átköltözhessen. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, a terület egy meglévő gazdasági telephelyhez csatlakozik, de figyelembe kell venni környezetvédelmi szempontokat is a szomszédos lakóterület védelme érdekében (pl. zajvédő kerítés, zárt technológia).		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

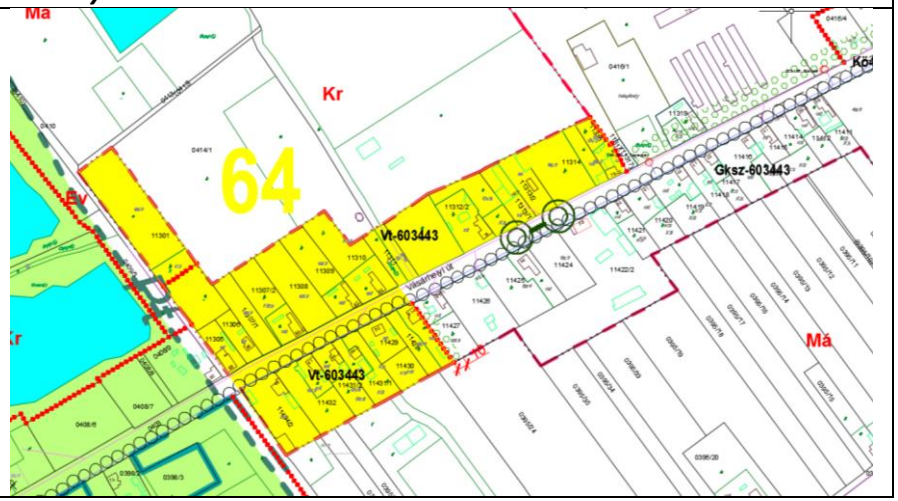
59. Kérelmező neve:	**Sándor Antal, Sándor Tamás, Sándor Balázs**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**üdülőterület átsorlása gazdasági rendeltetésbe Üü >> Gksz**	
Indoklás: A Szentesi út közelében lévő üdülőtelkek nem alkalmasak a pihenésre, kertészeti jellegű vállalkozást valósítanának meg a tulajdonosok. Ehhez kertvárosias lakóterületi besorolást kérnek. ***Javaslat:*** A kérelem – egyéb országos előírások miatt – nem teljesíthető a kertvárosias átsorolással, de megfontolható a gazdasági tevékenységet lehetővé tevő rendeltetési kategória kijelölése, egyeztetve a kérelmezővel.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**valószínű**	

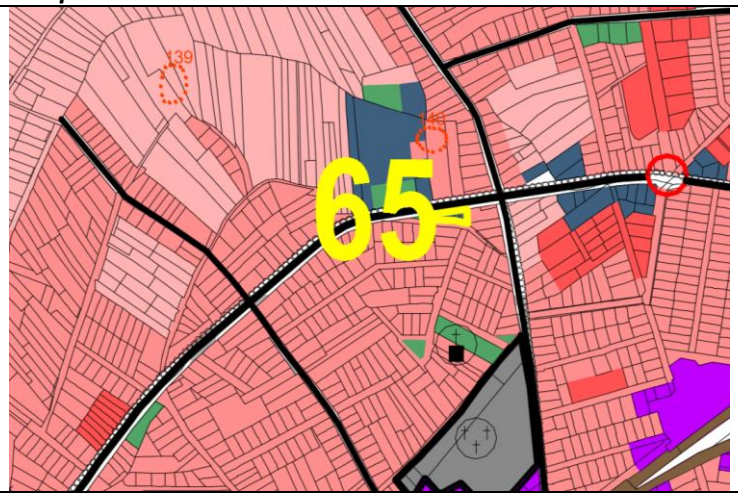
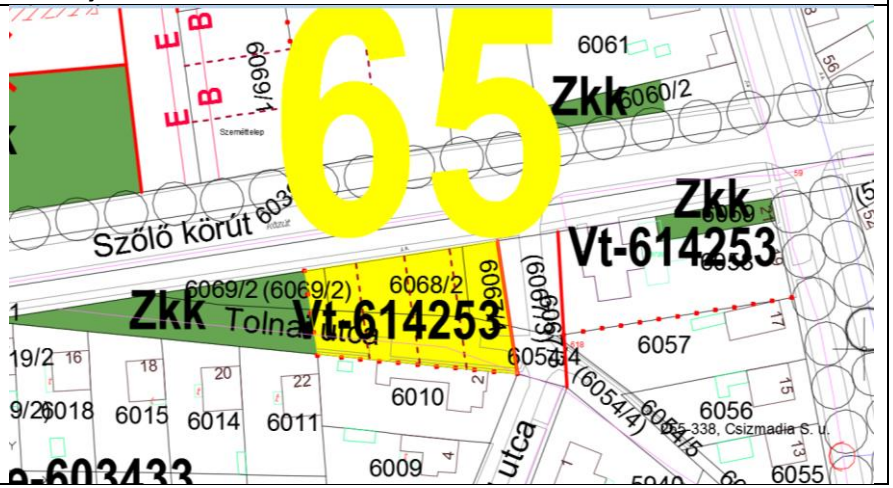
60. Kérelmező neve:	**Dr. Svarsnigné dr. Fülöp Gabriella**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Garázselhelyezés lehetővé tétele előkertben**	
Indoklás: A Mező utca 29/D telke és hasonló helyzetű kertvárosias lakótelkeken a garázst az utcafrontra szeretnék elhelyezni, mert így praktikus és a kert megmaradhat. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik az utcaképi megfontolások érvényesítése mellett.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

61. Kérelmező neve:	**Tóth Mihály**	***Szabályozási terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Alagsori garázslejáróhoz közterület vásárlása**	
Indoklás: A korábbi rendezési terv lehetővé tette egy közterületrész csatolását a Bercsényi utca 40. (hrsz.: 249) telekhez, de akkor nem élt a lehetőséggel a tulajdonos. Most mégis megvásárolná a kb. 50 m^2 földrészletet a várostól. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, de vizsgálni szükséges a közterületről megközelített többi ingatlan helyzetének esetleges változását.		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

62. Kérelmező neve:	**Tóth Béla**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Tanya-telek beépíthetőségének növelése**	
Indoklás: A településfejlesztési koncepcióra hivatkozva javasolja, hogy a tanyai gazdálkodási ismeretek áthagyományozása érdekében a kis gazdálkodókat támogassa a helyi építési szabályzat a visszamaradt tanyák 3 %-nál nagyobb (legalább 6 %-os) beépíthetőségével. Érintett telke a Monori ugarok 039/14 helyrajzi számú tanyája. ***Javaslat:*** A kérelem támogatása indokolt, egybevág a tervezői szándékkal. A megoldás az országos szabályok alóli felmentés beszerzése, amely lehetővé teszi az 1 hektárnál kisebb területű tanya-telkek birtokközponttá való átminősítését. Ha a felmentésre nincs esély, akkor a fejlesztésre váró tanya-telkeket beépítésre szánt területté kell átminősíteni (pl. mezőgazdasági majorrá).		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	

63. Kérelmező neve:	**Kovács Endre**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Kisvasút utca 2/b átsorolása Üü üdülőterületből lakóterületbe Üü >> Lf**	
Indoklás: Életvitelszerűen a nyaralóépületben laknak, lakóépületté szeretnék átminősíteni. ***Javaslat:*** Az országos út (leendő főút) menti területsáv üdülőterületi (jelenlegi) és kérelmezett lakóterületi besorolása egyaránt problémás a levegővédelmi előírások és a közúti zaj várható növekedése miatt. Vizsgálni kell, hogy az építésjogi és környezetvédelmi lehetőségek milyen megoldást tesznek lehetővé a kérelem teljesítésére. Szaktervezők közötti konzultációra van szükség. A tervkészítés során vizsgálni kell a környezetet is és a hasonló helyzetű szomszédos telkek rendeltetését, szabályozását szükség szerint szintén alakítani kell.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	

64. Kérelmező neve:	**Orosháza Polgármesteri Hivatal Igazgatási Iroda**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vásárhelyi út külterületi szakasza mentén Vt vegyes terület helyett gazdasági rendeltetésre is alkalmas terület kijelölése Vt >> Lf vagy Gksz, GIP**	
Indoklás: Igény merült föl a gazdasági hasznosításra. ***Javaslat:*** Az országos út menti területsáv településközpont vegyes (jelenlegi) és kérelmezett (falusias lakóterületi, Gksz kereskedelmi szolgáltató vagy Gip iparterületi) besorolása építésjogi és környezetvédelmi lehetőségeit vizsgálni szükséges. Az érintettekkel is konzultálni kell a pontosabb szándékaikról. Szaktervezők közötti konzultációra van szükség.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

65. Kérelmező neve:	**Orosháza Polgármesteri Hivatal Igazgatási Iroda**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Szőlő körút mentén (Tolna utcánál) Vt vegyes terület kijelölés átgondolása (önkormányzati terület)**	
Indoklás: Kétség merült föl, hogy a beépítés megvalósítható-e a közműkiváltások és a szűk telekterületek miatt. ***Javaslat:*** A beépíthetőséget meg kell vizsgálni és lehetőség szerint megtartani az önkormányzati tulajdonú terület értékét.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	

6.

Előterjesztés

Tárgy: A 7. háziorvosi körzet tartósan betöltetlen körzetté nyilvánítása

Tisztelt Képviselő-testület!

A Dr. Nagy és Dr. Papdi Kft. (székhely: 5900 Orosháza, Szőlő krt. 25., adószám: 14841941-1-04, cégjegyzékszám: 04-09-009237, ügyvezető: Nagy Jánosné) az Orosháza Város Önkormányzatával (a továbbiakban: Önkormányzat) kötött feladat-ellátási szerződés alapján területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet végez az orosházi 7. háziorvosi körzetben 2009. december 1. napja óta Dr. Papdi Norbert háziorvos személyes ellátási kötelezettségével.

Dr. Papdi Norbert az Orosháza, Köndu. 59. szám alatti 210. rendelőben az utóbbi időben már helyettesítés útján gondoskodik a körzet betegeinek ellátásáról, mivel külföldre távozott. Ezen okból a Kft. ügyvezetője 2015. szeptember hó 1. napjával a 7. körzetben háziorvosi alapellátási tevékenység végzésére kötött feladat-ellátási szerződést felmondta és egyúttal bejelentette, hogy Dr. Papdi Norbert a körzetre vonatkozó praxisjogát el kívánja idegeníteni. Az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 313/2011. (XII. 23.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 13/A. § (1) bekezdése alapján *„A praxisjog elidegenítésére a feladat-ellátási szerződés megszűnését követő 6 hónap alatt van lehetőség."* A szerződés 10. pontja értelmében a felmondási idő 6 hónap, ezért Dr. Papdi Norbert szerződése ezen idő elteltével, 2016. február hó 29. napján szűnik meg, a 7. körzet praxisjogának elidegenítésére ezen időponttól kezdődően 2016. augusztus hó 31. napjáig van lehetősége.

Az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény 2/A. § (1) bekezdése értelmében *„A praxisjog elidegenítésére vonatkozó szándékát - a praxisjogot megszerezni kívánó orvost is megjelölve - az azt elidegeníteni kívánó személy bejelenti az adott praxisjoggal érintett települési önkormányzatnak."* Az orosházi 7. számú háziorvosi körzet praxisjogát megszerezni kívánó orvos megjelölésére mindez idáig nem került sor.

A Korm rend. 2. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint *„tartósan betöltetlen háziorvosi körzet: az a területei ellátási kötelezettséggel működő háziorvosi körzet, ba) amelyben az ellátási kötelezettségnek hat hónapot meghaladóan csak helyettesítéssel tudnak eleget tenni, kivéve, ha ennek az az oka, hogy a körzetet ellátó háziorvos munkavégzésében akadályoztatva van,…"*. Dr. Papdi Norbert távolléte nem tartozik a jogszabály által felsorolt akadályoztatási esetek közé, tehát a 7. körzetben 2016. március hó 1. naptól a tartósan betöltetlen háziorvosi körzet feltételei megvalósulnak. Ezen időponttól kezdődően a körzetet *tartósan betöltetlen háziorvosi körzetté* kell nyilvánítani.

A tartósan betöltetlen háziorvosi körzetben az Önkormányzat minősül egészségügyi szolgáltatónak, amely a folyamatos betegellátást helyettesítő háziorvossal kötött megbízási szerződés, működési engedély és finanszírozási szerződés birtokában tudja biztosítani. Tekintettel arra, hogy a háziorvosi körzetek az Országos Egészségbiztosítási Pénztár által előfinanszírozással működnek, a 7. körzetre vonatkozó finanszírozási szerződést 2016. február hó 5. napjáig meg kell kötni a működtetés költségének megteremtése érdekében.

Fentiek alapján a 7. körzet lakosainak folyamatos háziorvosi ellátásának biztosítása érdekében, az Önkormányzatnak fel kell készülnie, hogy 2016. március 1. napjától az egészségügyi alapellátási kötelezettségének keretében a 7. számú háziorvosi körzetbe, hatósági engedélyes és finanszírozási szerződéssel bíró egészségügyi szolgáltatóként belépjen.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 4. pontjában a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között került felsorolásra az egészségügyi alapellátás. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152. § (1) bekezdés a) pontja szerint pedig az Önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi ellátásról. E kötelezettség alapján az alábbi határozati javaslat elfogadását javaslom a Tisztelt Képviselő-testületnek:

Határozati javaslat

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1.) az orosházi 7. számú háziorvosi körzetet (rendelő: Orosháza, Kond u. 59. szám alatti 210. rendelő), 2016. március 1. naptól tartósan betöltetlen háziorvosi körzetté nyilvánítja;

2.) az orosházi 7. számú háziorvosi körzet lakosainak egészségügyi alapellátása és a praxis betöltése érdekében felhatalmazza a polgármestert az előkészületek és minden szükséges intézkedés megtételére, engedély beszerzésére, illetve szerződések megkötésére.

Határidő: értelem szerint

Felelős: Kovács György irodavezető a szükséges szakmai intézkedések megtételéért,
Dávid Zoltán polgármester a folyamatos egészségügyi szolgáltatás fenntartásához szükséges szerződések megkötéséért.

Orosháza, 2016. január 21.

Bojtor István
alpolgármester

7.)

Előterjesztés

Tárgy: 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának elidegenítése

Tisztelt Képviselő-testület!

A Dr. Nagy és Dr. Papdi Kft. (székhely: 5900 Orosháza, Szőlő krt. 25., adószám: 14841941-1-04, cégjegyzékszám: 04-09-009237, ügyvezető: Nagy Jánosné, továbbiakban: Kft.) az Orosháza Város Önkormányzatával (a továbbiakban: Önkormányzat) kötött feladat-ellátási szerződés alapján, területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet végez 2009. decembere óta az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben, Dr. Nagy Márta Katalin személyes ellátási kötelezettségével.

A doktornő az Orosháza Dénes tanító u. 2. szám alatti rendelőben utóbbi időben már helyettesítés útján gondoskodik a körzet betegeinek ellátásáról, mivel külföldre távozott. Ezen okból a Kft. ügyvezetője 2015. szeptember hó 1. napjával a 9. számú körzetben háziorvosi alapellátási tevékenység végzésére az Önkormányzattal kötött feladat-ellátási szerződést felmondta és egyúttal bejelentette praxisjogának elidegenítési szándékát. A szerződés 10. pontja értelmében a felmondási idő 6 hónap, ezért a szerződése ezen idő elteltével, 2016. március hó 1. napjával szűnik meg.

A felmondás közlését követően Dr. Nagy Márta Katalin levélben jelezte az Önkormányzat felé, hogy a körzetre vonatkozó praxisjogot Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó háziorvos részére kívánja elidegeníteni a közöttük létrejövő praxisjog adásvételi szerződés alapján. A 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának átadására 2016. március 1. napján kerülne sor. A praxisjog engedélyezésére jogosult egészségügyi államigazgatási szerv véleménye alapján a praxisjog elidegenítésének nincs elvi akadálya.

Dr. Szemenyei Gabriella jelenleg az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben végez területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet, az Orosházi Kórház vagyonkezelésében lévő 5900 Orosháza, Lóránttfy u. 50. szám alatti rendelőben, az Önkormányzattal 5 éves határozott időre létrejött egészségügyi ellátási szerződése (továbbiakban: Alapszerződés) alapján. Szerződése 2016. szeptember hó 1. napjával megszűnik.

Az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 313/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 10. § (2) bekezdése alapján *a praxisjog jogosultja - a helyettesítés kivételével - csak egy háziorvosi körzetben végezhet önálló orvosi tevékenységet.*

A Korm. rendelet 5. § (2) bekezdése alapján, azonban lehetőség van egy átmeneti 6 hónapos időszakra vonatkozóan egyszerre két háziorvosi körzetre is praxisengedélyt birtokolni, *feltéve, hogy a korábbi praxisjoggal érintett körzetben a praxisjog jogosultja a helyettesítéséről gondoskodik. Ha az új praxisjogra kiadott praxisengedély kiadásától számított 6 hónapig a korábbi praxisjog nem került elidegenítésre, a korábbi praxisjogra vonatkozó praxisengedélyt vissza kell vonni.*

A Tisztelt Képviselő-testület kedvező döntése esetén, Dr. Szemenyei Gabriella 2016. március 1. napján megkezdi önálló háziorvosi tevékenységét a 9. számú körzetben, míg az általa korábban ellátott orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben - a Korm. rendelet 5. § (2) bekezdése, továbbá 10. § (2) bekezdése alapján - már csak helyettesítés útján láthatja el a körzet betegeit a 9. számú körzet praxisjogára kiadott praxisengedély kiadásától számított 6 hónapig, 2016. szeptember 1. napjáig.

Orosházi lakhelye okán a helyettesítést a doktornő személyesen végezné az általa eddig ellátott, orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben. A Korm. rendelet 5. § (2) bekezdése alapján a 9. és 11. számú körzetekben párhuzamosan történne a betegellátás fenti időszakban, a rendelési idők összehangolásával. Akadályoztatása esetén a továbbiakban Dr. Dani Gergely háziorvos helyettesítené őt.

Mindezek alapján Dr. Szemenyei Gabriella Alapszerződésének módosítása szükséges a szerződés tárgya, a doktornő rendelési ideje és helyettese vonatkozásában. A módosítások értelmében Dr. Szemenyei Gabriella személyes ellátásával, területi ellátási kötelezettségével történő háziorvosi tevékenység végzése, a háziorvosi tevékenység doktornő helyettesítése keretében történő ellátására változna, továbbá a 11. számú körzetben a doktornő kérésének megfelelően rendelési ideje és helyettesének személye módosulna a folyamatos betegellátás fenntartása érdekében.

Fenti jogszabályhelyek alapján, a Tisztelt Képviselő-testületnek az alábbi kérdésekben kell döntenie:

- Dr. Szemenyei Gabriella Alapszerződésének fentiek szerinti módosításáról,

- a Dr. Szemenyei Gabriella által eddig ellátott, orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzet, 2016. március hó 1. napjától (a 9. körzet praxisjogának átvételétől) kezdődő, 2016. szeptember hó 1. napjáig (Alapszerződésének megszűnéséig) terjedő időszakra vonatkozó, helyettesítéssel történő működtetésének jóváhagyásáról,

- az orosházi 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának adásvétel útján történő elidegenítésének tudomásul vételéről,

- az orosházi 9. számú háziorvosi körzet praxisjogának megvételét követően, ezen körzet háziorvosi tevékenységének ellátására vonatkozó határozatlan idejű feladat-ellátási szerződés Önkormányzattal való megkötéséről.

A körzet helyettesítéssel történő háziorvosi ellátása az Önkormányzatra vonatkozóan többlet kötelezettséget nem jelent, a körzet egészségügyi finanszírozását a továbbiakban is Dr. Szemenyei Gabriella kapja, a Tisztelt Képviselő-testület hozzájárulása a működési engedély fentiek szerinti módosításához szükséges.

Dr. Szemenyei Gabriella vállalja, hogy Alapszerződésének 2016. szeptember 1-i megszűnéséig - szerződésben vállalt kötelezettségeinek megfelelően - gondoskodik a körzet betegeinek ellátásáról. Amennyiben a körzet praxisjogának elidegenítésére a Korm. rendelet 5. § (2) bekezdésében meghatározott időpontig nem kerül sor, a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Osztálya Dr. Szemenyei Gabriella orosházi 11. számú háziorvosi körzetre vonatkozó praxisengedélyét visszavonja. Ezt követően az Önkormányzat Képviselő-testülete a működtetést átveszi, majd hat havi helyettesítés útján történő ellátást követően a körzetet tartósan betöltetlen háziorvosi körzetté nyilvánítja.

Dr. Szemenyei Gabriella belgyógyász, háziorvos (született: Orosháza, 1974. 11. 29., anyja neve: Berta Klára Éva, lakóhely: 5900 Orosháza, Páva u. 27., pecsétszám: 58324) általános orvosi diplomáját 1999. évben szerezte a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi karán cum laude minősítéssel, majd 2005-ben kiválóan megfelelt minősítéssel sikeres szakvizsgát tett és a belgyógyászat szakorvosa lett. 2012-ben sikeres háziorvostan szakképesítést szerzett. Még egyetemi évei alatt, 1997-ben szerzett Mentőtiszt III. képesítést.

2000-2001. között a paksi Országos Mentőszolgálat általános orvosa, 2001-2009. között az Orosházi Kórház belgyógyász szakorvosa. 2011-től látja el háziorvosként az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzet betegeit területi ellátási kötelezettséggel. Férjezett és három gyermek édesanyja.

Az önálló orvosi tevékenysége során követendő praxisprogramja jelen előterjesztés *1. mellékleteként* olvasható. Kérelméhez becsatolta továbbá önéletrajzát, egészségügyi szakmai felelősségbiztosításának másolatát, a képzettségét igazoló dokumentumok másolatait, a munkaköri alkalmassági véleményt, hatósági erkölcsi bizonyítványát.

A Tisztelt Képviselő-testület támogatása esetén tehát Dr. Szemenyei Gabriella háziorvos vállalja, hogy a – Dr. Nagy Márta Katalin felmondása miatt hamarosan betöltetlenné váló - 9. számú háziorvosi körzetben, területi ellátási kötelezettséggel, háziorvosi alapellátási tevékenység végzésére az Önkormányzattal feladat-ellátási szerződést köt, valamint, hogy a tevékenység megkezdéséig megszerzi a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályától a körzetre vonatkozó praxisengedélyt és működési engedélyt. A praxis működtetéséhez szükséges forrást a doktornő az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral kötött finanszírozási szerződés alapján teremti meg, továbbá vállalja, hogy gondoskodik a szükséges és megfelelő képzettséggel rendelkező személyi állomány alkalmazásáról. A 9. számú körzet betegeinek ellátására változatlanul a Dénes tanító u. 2. szám alatti rendelőben kerülne sor.

Az Önkormányzat és Dr. Szemenyei Gabriella közötti, az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény 2/B. §-a alapján készült, a 9. számú körzetben háziorvosi tevékenység ellátására irányuló feladat-ellátási szerződés 2016. március hó 1. napjától határozatlan időtartamra szólna a Tisztelt Képviselő-testület kedvező döntése esetén.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 4. pontjában a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között került felsorolásra az egészségügyi alapellátás. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152. § (1) bekezdés a) pontja szerint pedig az Önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi ellátásról. E kötelezettség alapján az alábbi határozati javaslat elfogadását javaslom a Tisztelt Képviselő-testületnek:

Határozati javaslat

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1. tudomásul veszi az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben végezhető, önálló orvosi tevékenység nyújtására jogosító engedélyben foglalt jog (praxisjog), Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó háziorvos (született: Orosháza, 1974. 11. 29., anyja neve: Berta Klára Éva, lakóhely: 5900 Orosháza, Páva u. 27., pecsétszám: 58324) részére történő elidegenítését;

2. 2016. március hó 1. napjától határozatlan időtartamra, az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben területi ellátási kötelezettséggel önálló háziorvosi tevékenység végzésére – a határozat 1. mellékletét képező - feladat-ellátási szerződést köt Dr. Szemenyei Gabriellával;

3. Dr. Szemenyei Gabriellával, az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben, területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenység végzésére, 5 éves határozott időre létrejött egészségügyi ellátási szerződést – jelen határozat 2. mellékletét képező - szerződésmódosítás szerint módosítja,

4. hozzájárul, hogy a 11. számú vegyes háziorvosi körzetben a helyettesítési feladatokat Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó látja el 2016. március hó 1. napjától 2016. szeptember hó 1. napjáig terjedő időszakban;

5. felhatalmazza a polgármestert, jelen határozat 2. és 3. pontjában meghatározott szerződés, illetve szerződésmódosítás aláírására, valamint a feladat-ellátások kapcsán szükségessé váló intézkedések megtételére, jognyilatkozatok megtételére.

Határidő: értelem szerint
Felelős: Kovács György irodavezető a határozat közléséért,

Orosháza, 2016. január 21.

Bojtor István
alpolgármester

1. melléklet a .../2015. (I. 29.) K. t. határozathoz

Feladat-ellátási szerződés

mely létrejött egyrészről **Orosháza Város Önkormányzata** (5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6., törzskönyvi azonosító: 725514, képviseli: Dávid Zoltán polgármester, továbbiakban: **Önkormányzat)**,

másrészről **Dr. Szemenyei Gabriella** vállalkozó háziorvos
született: Orosháza, 1974. 11. 29.
Anyja neve: Berta Klára Eva
Lakcíme: 5900 Orosháza, Páva u. 27.
Diploma száma és kelte: 102/1999. 1999. szeptember 18.
Szakorvosi képesítés megnevezése és száma:
Belgyógyász szakorvos, 171/2005, 2005. február 23.
Háziorvostan ,1283/2012. Budapest (Nemzeti Vizsgabizottság tanúsítványa)
Orvosi nyilvántartás száma: 58324
Felelősségbiztosítás helye, száma: Orosháza, ÁHB 729832381
(továbbiakban: **Vállalkozó Háziorvos**) között

között az alábbi tartalommal:

Szerződés tárgya

1. A Vállalkozó Háziorvos az Önkormányzat Képviselő-testületének .../2016. (I. 29.) K. t. határozata alapján, a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátásról szóló 32/2013. (XII. 21.) Ör. számú rendelet mellékletében meghatározott, 9. számú háziorvosi körzetben, a háziorvosi tevékenysége megkezdésének napjától kezdődően határozatlan időtartamra területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet lát el.

2. A háziorvosi tevékenység kezdő időpontja 2016. március hó 1. napja.

3. Felek kijelentik, hogy a feladat-ellátási szerződés hatályba lépésének feltétele a Vállalkozó Háziorvos praxisengedélyének és működési engedélyének megszerzése, valamint az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral (későbbiekben: OEP) a finanszírozási szerződés megkötése.

Teljesítés helye

4. A háziorvosi tevékenység végzésének helye a Magyar Állam tulajdonában, illetve az Orosházi Kórház vagyonkezelésében lévő, 5900 Orosháza, Dénes tanító u. 2. szám alatti ingatlan. A Vállalkozó Háziorvos a közüzemi és egyéb díjak, költségek viselésről (víz-, szennyvíz-, gáz-, villany-, hulladékszállítás-, a rendelő környezetében a rendezettség biztosítása) az Orosházi Kórházzal állapodik meg.

Háziorvosi kötelezettségek

5. A Vállalkozó Háziorvos az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által meghatározott minimumfeltételeket saját tulajdonában levő eszközökkel biztosítja, továbbá kijelenti, hogy gondoskodik a tárgyi minimumfeltételek folyamatos rendelkezésre állásáról, javításáról, cseréjéről, pótlásáról és azok költségeit viseli.

6. A háziorvosi tevékenység végzéséhez szükséges személyi feltételeket a Vállalkozó Háziorvos biztosítja. Vállalkozó Háziorvos köteles a saját és munkatársai továbbképzéséről, szakmai ismereteinek bővítéséről gondoskodni.

7. Vállalkozó Háziorvos vállalja, hogy a körzetben biztosítottak részére folyamatos egészségügyi ellátást nyújt, az ágazati jogszabályokban előírt rendelési idő betartásával. Vállalkozó Háziorvos vállalja továbbá, hogy a rendelési idő változását előzetesen írásban bejelenti az Önkormányzatnak. Vállalkozó Háziorvos a folyamatos ellátás keretében az alábbi időbeosztásban rendel:

Hétfő, szerda, péntek: 12.00 – 15.00
Kedd, csütörtök: 9.00 – 12.00

A rendelési idő változásával kapcsolatos bejelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális Csoport vezetője.

8. Vállalkozó Háziorvos a háziorvosi ellátás finanszírozására vonatkozó szerződést — a praxis működtetéséhez szükséges forrás biztosításához — az OEP-pel közvetlenül köti meg. Az Önkormányzat Vállalkozó Háziorvosnak - a háziorvosi rendelő bérleti díj nélküli használatán kívül - önkormányzati támogatást nem biztosít. Az Önkormányzat az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény 2/B. (1a) pontja alapján gondoskodik a rendelő Vállalkozó Háziorvos részére történő térítésmentes használatba adásáról.

9. Vállalkozó Háziorvos vállalja, hogy az OEP-től háziorvosi teendők ellátására rendelkezésére bocsátott összegből a területi ellátási kötelezettséggel járó háziorvosi feladatokat a mindenkor hatályos jogszabályi előírásoknak, etikai normáknak megfelelő legmagasabb szakmai színvonalon, módszertani útmutatók és szakmai irányelvek alapján látja el.

10. Vállalkozó Háziorvos feladatkörébe tartozik különösen:
a) a személyes és folyamatos orvosi ellátást nyújtása az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése és gyógyítása céljából,
b) az ellátási területén lakó, az éppen ott tartózkodó (bejelentés nélkül is), a külön jogszabályban foglaltak szerint hozzá bejelentkezett és az általa elfogadott biztosítottakat ellátása,
c) a rendelési idejében hozzá forduló személyek ellátása, ha heveny megbetegedésük vagy krónikus betegségük miatt ellátatlanságuk az egészséget károsító vagy a gyógyulást lassító állapotromláshoz vezethet,
d) legalább a rendelési ideje egy részében előre programozható betegellátás keretében előjegyzés alapján a betegek szűrésének, gondozásának és ellátásának elvégzése,
e) A gyógyító-megelőző alapellátás keretében az egészséges lakosság részére nyújtott tanácsadás és szűrés elvégzése, a betegek vizsgálata, gyógykezelése, egészségi állapotuk ellenőrzése, orvosi rehabilitációjuk, illetve szükség esetén szakorvosi vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti vizsgálatra, gyógykezelésre való utalásuk.

15.1. A jelen szerződést a Felek abban az esetben szüntethetik meg rendes felmondással, ha Vállalkozó Háziorvos a körzet működtetési jogát el kívánja idegeníteni, vagy bejelenti, hogy a jövőben a háziorvosi tevékenységet nem kívánja folytatni. Ebben az esetben a felmondási idő 6 hónap, azonban a Vállalkozó Háziorvos a folyamatos orvosi ellátásról, mint szolgáltatásról mindaddig köteles gondoskodni, míg az Önkormányzat a szerződésben jelölt háziorvosi körzetre újabb feladat-ellátási szerződést köt.

15.2. Rendkívüli felmondásnak van helye a következő indokok alapján:

a) Önkormányzat részéről:
   aa) ha a Vállalkozó Háziorvos a jelen szerződésben vállalt kötelezettségeit írásbeli felszólítás ellenére sem teljesíti, vagy folytatólagosan megszegi a jogszabályban foglalt működésre vonatkozó előírásokat,
   ab) ha a Vállalkozó Háziorvos önálló egészségügyi tevékenység végzésére való jogosultságát bármely okból elveszti.

b) Vállalkozó Háziorvos részéről:
   ba) a finanszírozási szerződés felmondása az OEP részéről,
   bb) az Önkormányzat a szerződésben vállalt kötelezettségét nem teljesíti.

16. Felek megállapodnak abban, hogy valamelyik félnek felróható magatartására visszavezethető ok miatti, azonnali hatályú felmondás esetén az ellátás folyamatosságának biztosításával kapcsolatban felmerült indokolt többletköltséget, kárt a felróható magatartást tanúsító fél köteles a másik félnek a fizetési felhívás kézhezvételét követően 15 napon beül megtéríteni.

17. Amennyiben az Önkormányzat a 32/2013. (XII. 21.) Ör. számú rendeletének mellékleteiben meghatározott körzeteket módosítja és emiatt a Vállalkozó Háziorvost kár éri, az Önkormányzat kártalanítási kötelezettséggel tartozik, melynek megállapításánál figyelembe kell venni a Vállalkozó Háziorvos által a finanszírozása keretében kapott egy éves összeget.

18. Jelen szerződésben nem szabályozott kérdésekben az egészségügyi és társadalombiztosítási jogszabályok, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezései az irányadók.

19. Felek jelen szerződést elolvasták és mint akaratukkal mindenben megegyezőt jóváhagyólag aláírták.

Orosháza, 2016. január ....

.....	.....
Orosháza Város Önkormányzata	**Dr. Szemenyei Gabriella**
Dávid Zoltán	Vállalkozó Háziorvos
polgármester	

11. Vállalkozó Háziorvos feladatkörébe tartozik továbbá:
a) a terhes gondozásban való közreműködés,
b) szükség esetén minden olyan közegészségügyi-járványügyi intézkedés, amely a lakosság egészségének megóvása érdekében szükséges,
c) az egészségnevelésben és az egészségügyi felvilágosításban való részvétel,
d) az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok elvégzése,
e) külön engedély alapján a kézi gyógyszertár kezelése,
f) külön jogszabályban meghatározott orvosi, orvosszakértői feladatok,
g) külön jogszabályban foglaltak szerinti halottvizsgálat ellátása.

12. Vállalkozó Háziorvos külön jogszabályokban foglaltak szerint végez:
a) védőoltást és azzal kapcsolatos tennivalókat,
b) fertőző betegségekkel és fertőző betegségekre gyanús személyekkel kapcsolatos tevékenységet,
c) kórokozó-hordozókkal kapcsolatos tennivalókat,
d) ételmérgezések esetén szükséges teendőket.

13. A központi ügyeletet Orosházán az Orosházi Többcélú Kistérségi Társulással a központi ügyelet szervezésére és működtetésére szerződött egészségügyi szolgáltató látja el. Vállalkozó Háziorvos a központi ügyeletben való részvételével kapcsolatban az azt működtető egészségügyi szolgáltatóval állapodik meg.

Helyettesítés

14. Vállalkozó Háziorvos mindenkor - bejelentési kötelezettség mellett - gondoskodik a saját és munkatársai helyettesítéséről és a helyettesítést ellátók díjazásáról. A helyettes kiválasztásáért felelősséggel tartozik. A helyettes orvosnak és asszisztensnek rendelkeznie kell a feladatkörre előírt képesítéssel és a Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya által kiadott működési engedéllyel.

Helyettes:
- Dr. Dani Gergely (pecsétszám: 72836)

A helyettesítés helye: 5900 Orosháza, Dénes tanító u. 2. szám alatti rendelő.

A helyettesítéssel kapcsolatos bejelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális Csoport vezetője.

Szerződés megszüntetése

15. A jelen szerződést a Felek a háziorvosi tevékenység megkezdésének napjától kezdődően határozatlan időtartamra kötik.

2. melléklet a .../2015. (I. 29.) K. t. határozathoz

Egészségügyi ellátási szerződés módosítás

Amely létrejött egyrészről,
Név: **Orosháza Város Önkormányzata**
Képviseli: Dávid Zoltán polgármester
Székhely: 5900 Orosháza, Szabadság tér 4-6.
Törzskönyvi azonosító: 725514
Adószám: 15725510-2-04,
(továbbiakban: **Önkormányzat**),

másrészről,
Név: **Dr. Szemenyei Gabriella, vállalkozó háziorvos**
Született: Orosháza, 1974. 11. 29.
Anyja neve: Berta Klára Eva
Lakcíme: 5900 Orosháza, Páva u. 27.
Diploma száma és kelte: 102/1999. 1999. szeptember 18.
Szakorvosi képesítés megnevezése és száma:
Belgyógyász szakorvos, 171/2005, 2005. február 23.
Háziorvostan ,1283/2012. Budapest (Nemzeti Vizsgabizottság tanúsítványa)
Orvosi nyilvántartás száma: 58324
Felelősségbiztosítás helye, száma: Orosháza, ÁHB 729832381
(továbbiakban: **Háziorvos**)

(együttesen: Felek) – között az alulírott napon és helyen jött létre az alábbi feltételekkel.

Előzmények:

A szerződő felek rögzítik, hogy a közöttük 2011. július hó 13. napján az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben területi ellátási kötelezettséggel történő háziorvosi tevékenység végzésére vonatkozóan egészségügyi ellátási szerződés (továbbiakban: Alapszerződés) jött létre, 2011. szeptember hó 1. napjától 5 éves határozott időtartamra, Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének 80/2011. (IV. 15.) K. t. sz. határozata alapján.

Dr. Szemenyei Gabriella vállalkozó háziorvos 2016. március 1. napjától önálló háziorvosi tevékenységet végez az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben, míg az általa korábban ellátott orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben – az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 313/2011. (XII. 23.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 5. § (2) bekezdése, továbbá 10. § (2) bekezdése alapján - már csak helyettesítés útján láthatja el a körzet betegeit a 9. számú körzet praxisjogára kiadott praxisengedély kiadásától számított 6 hónapig, 2016. szeptember hó 1. napjáig.

A helyettesítést a doktornő személyesen végzi az általa eddig ellátott, orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben, ennek tekintetében az Alapszerződés tárgya módosításra szorul.

A Korm. rendelet 5. § (2) bekezdése alapján a 9. és 11. számú körzetekben párhuzamosan történne a betegellátás a 2016. március hó 1. napjától 2016. szeptember hó 1. napjáig terjedő időszakban, ezért a rendelési idők összehangolása, valamint a doktornő helyettesítő orvosának megváltozása miatt az Alapszerződés módosítása szükséges a doktornő rendelési ideje és helyettese vonatkozásában

Mindezekre tekintettel Felek között létrejött Alapszerződés alábbiak szerinti módosítása vált szükségessé.

1. A Felek megállapodnak abban, hogy az Alapszerződés 1.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„Szerződés tárgya

1.) A Háziorvos Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének a háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi alapellátásról szóló 32/2013. (XII. 21.) Ö. r. számú rendelet mellékletében meghatározott, az orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetben 2011. szeptember 1. napjától - háziorvosi tevékenysége megkezdésének napjától - számított 5 év határozott időtartamra területi ellátási kötelezettséggel háziorvosi tevékenységet lát el.

A Háziorvos 2016. március 1. napjától területi ellátási kötelezettséggel önálló háziorvosi tevékenységet végez az orosházi 9. számú háziorvosi körzetben, így az általa korábban ellátott orosházi 11. számú vegyes háziorvosi körzetre vonatkozó személyes ellátási kötelezettsége megszűnik.

Fentiek alapján a Háziorvos határozott idejű szerződésének 2016. március hó 1. napjától 2016. szeptember hó 1. napjáig terjedő időszakára vonatkozóan – az önálló orvosi tevékenységről szóló 2000. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 313/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdésében előírt kötelezettsége alapján – háziorvosi tevékenységének ellátása helyettesítés keretében történik a körzetben. A helyettesítés keretében történő háziorvosi ellátást a Háziorvos személyesen végzi."

2. A Felek megállapodása értelmében az Alapszerződés 4.) pontja helyébe az alábbiak rendelkezés lép:

„4.) A Háziorvos vállalja, hogy a körzetben a biztosítottak részére helyettesítés keretében történő egészségügyi ellátást nyújt, az ágazati jogszabályokban előírt rendelési idő-keret betartásával. Háziorvos vállalja továbbá, hogy a rendelési idő változtatását előzetesen egyezteti az Önkormányzattal. A Háziorvos a helyettesítés útján történő háziorvosi ellátás keretében az alábbi délelőtti és délutáni időbeosztásban rendel:

Hétfő, szerda, péntek: 8.00 – 11.00
Kedd, Csütörtök: 12.30 – 15.30.

A rendelési idő változásával kapcsolatos jelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális csoport vezetője."

3. Felek megállapodása alapján az Alapszerződés 14.) pontja helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„14.) A Háziorvos mindenkor – jelentési kötelezettsége mellett – gondoskodik saját és munkatársai helyettesítéséről, valamint a helyettesítést ellátók díjazásáról. A Háziorvos a helyettese kiválasztásáért felelősséggel tartozik. A helyettes orvosnak és asszisztensének rendelkeznie kell a feladatkörre előírt képesítéssel és az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által kiadott működési engedéllyel.

Helyettes:

Dr. Dani Gergely háziorvos (pecsétszám: 72836),
A helyettesítés helye: 5900 Orosháza, Lórántffy u. 50. szám alatti rendelő.

A helyettesítéssel kapcsolatos jelentési kötelezettség tekintetében az Önkormányzat részéről kapcsolattartó: Vargáné Szluka Izabella a Népjóléti, Szociális csoport vezetője."

4. Az ellátási szerződés módosítással nem érintett rendelkezései változatlan tartalommal hatályban maradnak.

5. Felek átolvasás és értelmezés után jelen szerződés-módosítást, mint akaratukkal teljesen megegyezőnek ismerik el és azt jóváhagyólag írják alá. Jelen szerződés-módosítás készült 3 (azaz három), egymással teljesen megegyező eredeti példányban, ebből 1 (azaz egy) példány Háziorvos részére átadásra került, 2 (azaz kettő) példány az Önkormányzatnál marad.

Orosháza, 2016. január ....

.....	.....
Orosháza Város Önkormányzata	**Dr. Szemenyei Gabriella**
Dávid Zoltán	Vállalkozó Háziorvos
polgármester	

Az előterjesztés 1. melléklete

PRAXISPROGRAM

Háziorvosi tevékenységem során arra törekszem, hogy a tőlem elvárható legmagasabb színvonalon biztosítsam a praxisban a pácienseknek az egészségügyi szolgáltatást, melyet szolgálatnak is tekintek!

1. Ennek érdekében biztosítom a praxis elérhetőségét, a pácienssel történő, szakmailag indokolt találkozás és ellátás lehetőségét munkaidőben. Pácienseim bármely egészségi problémájában, azok életkorától, nemétől és bármely más egyéni adottságától függetlenül, de azokhoz alkalmazkodva a tőlem elvárható ellátást nyújtom.
2. Feladatkörömnek, ellátói tevékenységemnek az orvosetikai kódex értelmében megfelelő és ahhoz méltó attitűddel kifogástalan értékrendet követek és a megfelelő etikai normák betartását vállalom.
3. A rendelkezésre álló forrásokkal hatékonyan gazdálkodom, befejezett (definitív) ellátásra törekszem, illetve megkeresem az eredményes és költség-hatékony ellátás optimális lehetőségét.
4. Felelősséget vállalok krónikus és visszaeső betegségben szenvedő pácienseim folyamatos és hosszútávú ellátásáért.
5. Amennyiben a beteg állapota igényli, egyéb szakorvos(ok)kal együttműködve törekszem egészségének megőrzésére és/vagy rehabilitációjára.
6. Feladatomnak tekintem a megelőzést igénylő megbetegedések, veszélyeztető állapotok felismerését, az egészségi állapot dinamikus követését és lehetőség szerinti kedvező befolyásolását.
7. Vállalom annak a szakmára jellemző speciális döntési mechanizmusnak tudatos alkalmazását, mely saját, naprakész ismereteimen kívül figyelembe veszi.az általam ellátott közösségre jellemző megbetegedési és betegségi (incidencia és prevalencia) adatokat is.
8. Háziorvosként az ellátott lakosság egyéni és közösségi szintű egészségi állapotának javítására törekszem, ennek érdekében a szűrővizsgálatokra, prevencióra (megelőzésre) igen nagy hangsúlyt fektetnék. Pl. Kistérségi Egészségnap, Szív és Érrendszeri betegségek megelőzésének és Gyógyításának Nemzeti Programjában, Életminőség programban való részvétel, Dohányzás leszoktató program tartása és egyéb egészségnevelő előadások.
9. Az egészségi problémákat azok genetikai, fizikai, pszichés, kulturális és egzisztenciális összefüggéseiben szemlélem és keresem megoldásukat.
10. Nagy hangsúlyt fektetek az orvos –beteg kommunikáció hatékonyságára, partnercentrikus kapcsolatra, a megfelelő tájékoztatásra és az együttműködés kialakítására. A pszichoszomatikus betegségeket igyekszem feltárni, orvosolni.
11. Folyamatos továbbképzésben veszek részt, illetve ezt biztosítom a beosztottaimnak.

dr. Szemenyei Gabriella

Dr. Szemenyei Gábriella

8.

Előterjesztés
Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete ülésére

Tárgy: Egyházak 2015. évi önkormányzati támogatásának elszámolása

Tisztelt Képviselő-testület!

I.

Orosháza Város Önkormányzata 2015. évi költségvetési rendeletében – a megkötött Kegyeleti Közszolgáltatási Szerződés alapján – az Orosházi Evangélikus Egyházközség számára a 16/2015. (II.13.) Kt. határozata alapján 5.538.000,- Ft- ot biztosított a köztemetők fenntartására.

A Közszolgáltatási Szerződés 2015. évre vonatkozó rendelkezései alapján az Egyházközségnek 2015. október 31-ig számlákkal alátámasztott beszámolót kellett készítenie a tárgyévben kapott támogatás felhasználásáról, mely kötelezettségnek a tárgyévben biztosított összeg vonatkozásában eleget tett. (A beszámoló a jelen előterjesztéshez nem kerül csatolásra, az megtekinthető a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodáján Godár Andrea irodavezetőnél.)

Az Egyházközség a számára biztosított 5.538.000,- Ft- ot az Alvégi temetőben a földutak javítására, állagmegőrzésére és a rossz állapotú utak aszfaltozására, az Alvégi és Felvégi temetőkben a lejárt váltású és elhagyott sírhelyek, urnafülkék felszámolására használta fel a szerződésben rögzítetteknek megfelelően.

A benyújtott elszámolást pénzügyi szempontból a Közgazdasági Iroda jóváhagyta.

II.

Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 179/2015. (VIII.28.) Kt. határozatával, valamint a 230/2015. (X.30.) Kt. határozatával a Jézus Szíve Plébánia részére összesen 3.000.000,- Ft vissza nem térítendő támogatást nyújtott a templom oldalsó részeinek tető-és csatornajavításaira, a torony látogathatóvá tételére, a plébánia épületének felújítására, akadálymentesítésére, valamint a plébánia teraszában keletkezett fagykárok kijavítására, és a közös helyiség hőszigetelésére.

A Kedvezményezett a Támogatási szerződésnek eleget téve a felhasználást követően pénzügyi elszámolást nyújtott be, mely alapján megállapítható, hogy a fenti támogatási összeget – a fel nem használt 295,- Ft kivételével - a Támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően, a fentebb felsorolt munkálatokra használta fel. (A beszámoló a jelen előterjesztéshez nem kerül csatolásra, az megtekinthető a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodáján Godár Andrea irodavezetőnél.)

Kedvezményezett az Önkormányzat felé fennálló 295,- Ft pénz-visszafizetési kötelezettségének 2015. december 28-án eleget tett.

A benyújtott elszámolást pénzügyi szempontból a Közgazdasági Iroda jóváhagyta.

III.

Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 113/2015. (V.22.) Kt. határozatával az Orosházi Evangélikus Egyházközség részére az Evangélikus Templom elektromos hálózatának III. ütem szerinti felújítására, a Győri Vilmos tér 1. sz. alatti és a Győri Vilmos tér 3. sz. alatti épületeinek felújítására 3.000.000,- Ft vissza nem térítendő támogatást nyújtott.

A Kedvezményezett a Támogatási szerződésnek eleget téve a felhasználást követően pénzügyi elszámolást nyújtott be, mely alapján megállapítható, hogy a fenti támogatási összeget a Támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően, a fentebb felsorolt munkálatokra használta fel. (A beszámoló a jelen előterjesztéshez nem kerül csatolásra, az megtekinthető a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodáján Godár Andrea irodavezetőnél.)

A benyújtott elszámolást pénzügyi szempontból a Közgazdasági Iroda jóváhagyta.

IV.

Orosháza Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a 114/2015. (V.22.) Kt. határozatával az Orosházi Református Egyházközség részére az Orosházi Református Templom villámvédelmi hálózatának rekonstrukciójára, valamint az Orosháza, Kond u. 5. sz. alatt lévő Lelkészi Hivatal épületének felszivárgó nedvesség elleni szigetelésére 3.000.000,- Ft vissza nem térítendő támogatást nyújtott.

A Kedvezményezett a Támogatási szerződésnek eleget téve a felhasználást követően pénzügyi elszámolást nyújtott be, mely alapján megállapítható, hogy a fenti támogatási összeget – a fel nem használt 400,- Ft kivételével - a Támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően, a fentebb felsorolt munkálatokra használta fel. (A beszámoló a jelen előterjesztéshez nem kerül csatolásra, az megtekinthető a Polgármesteri Hivatal Közgazdasági Irodáján Godár Andrea irodavezetőnél.)

Kedvezményezett az Önkormányzat felé fennálló 400,- Ft pénz-visszafizetési kötelezettségének 2015. december 31-én eleget tett.

A benyújtott elszámolást pénzügyi szempontból a Közgazdasági Iroda jóváhagyta.

A fentiek alapján kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslatok elfogadására!

I. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a Kegyeleti Közszolgáltatási Szerződés keretében - a 16/2015. (II.13.) Kt. határozat alapján - a 2015. évre biztosított 5.538.000,- Ft támogatás felhasználásáról az Orosházi Evangélikus Egyházközség által benyújtott beszámolót és az elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap

II. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 179/2015. (VIII.28.) Kt. határozatával, valamint a 230/2015. (X.30.) Kt. határozatával a Jézus Szíve Plébánia részére nyújtott 2.999.705,- Ft támogatás felhasználásáról – figyelembe véve a 295,- Ft összeg visszafizetésének teljesítését - az Egyházközség részéről benyújtott elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap

III. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 113/2015. (V.22.) Kt. határozatával az Orosházi Evangélikus Egyházközség részére nyújtott 3.000.000,- Ft támogatás felhasználásáról az Egyházközség részéről benyújtott elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap

IV. Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 114/2015. (V.22.) Kt. határozatával az Orosházi Református Egyházközség részére nyújtott 2.999.600,- Ft támogatás felhasználásáról – figyelembe véve a 400,- Ft összeg visszafizetésének teljesítését - az Egyházközség részéről benyújtott elszámolást elfogadja.

Végrehajtásért felelős:
Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a határozat megküldéséért
Határidő: 15 nap

Orosháza, 2016. január 14.

Godár Andrea
irodavezető

Az eredeti előterjesztéshez képest a változások kiemelésre kerültek

ELŐTERJESZTÉS

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete részére

Tárgy: A Projektfelügyelet Kft.-vel projekt előkészítési feladatok tárgyában kötött Együttműködési megállapodás módosítása és a TOP program keretében 2016. évben benyújtandó pályázatok előkészítési munkálataira vonatkozó közbeszerzések elindítása

Tisztelt Képviselő-testület!

I.

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 173/2015. (VII.12) K.t. határozatában döntött arról, hogy Együttműködési megállapodást köt a Projektfelügyelet Országos Projekttervező, -támogató és felügyelő Kft.- vel. Az Együttműködési Megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) 2015. július 16-án került aláírásra.

A Megállapodás szerint a vállalkozó vállalta, hogy a szerződésben szereplő, Orosháza Város Önkormányzata fejlesztési céljait projektötletté, majd egyedi szerződés alapján külön önkormányzati döntést követően projektté fejleszti, majd ezt követően a megfelelő pályázati ablak megnyílása után azokat pályázat formájában benyújtja.

A Képviselő-testület 2015. október 26-i ülésén a 214/2015. (X.26) K.t határozatával döntött a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program felhívásaihoz benyújtani kívánt - a Megállapodásban fejlesztési célként megjelöltek projektötletté, majd projektté fejlesztésének eredményeként - előkészítendő 11 önkormányzati projektekről.

A Békés Megyei Önkormányzattal 2016. január 27-án történt egyeztetés folyományaként a fent említett 11 projekt további 2 projekttel egészül ki, melyek beadását ugyancsak 2016-ban tervezi az önkormányzat. A két projekt nevesítetten az alábbi: Helyi komplex program megvalósítása (TOP-5.2.1), és Leromlott városi területek rehabilitációja (TOP-4.3.1). A két projekt szorosan egymásra épül, a TOP-4.3.1 pályázatra csak nyertes TOP—5.2.1 pályázattal lehet pályázni. 2016-ban történő beadásukat a megyei keret éves forrásleosztása indokolja. A Helyi komplex program megvalósítása (TOP-5.2.1) elnevezésű projekt tervezett bruttó költsége a megyei forráskeret, valamint a projekt keretében igényelhető támogatás függvényében bruttó 70 millió forintra módosul. A Leromlott városi területek

rehabilitációja (TOP-4.3.1) elnevezésű projekt tervezett bruttó költsége a megyei forráskeret, valamint a projekt keretében igényelhető támogatás függvényében bruttó 250 millió forintra módosul. A Projektfelügyelet Kft-vel kötött Együttműködési megállapodás 1. mellékletében szereplő projektek mindezek alapján kiegészülnek a fenti két projekttel, módosul a TOP-5.2.1 és a TOP-4.3.1 pályázati ablakokra benyújtandó projektek tervezett költsége, valamint a projektek megnevezése (tartalma) pontosításra került, a már megjelent pályázati felhívások függvényében.

II.

A jelenleg hatályos Együttműködési Megállapodásban szereplő 11 projekt közül a Képviselő-testület a 215/2015. (X.26) K.t határozatával felhatalmazta a polgármestert két közbeszerzési kötelezettséggel nem érintett projekt vonatkozásában (Napelemes parkoló kialakítása Gyopárosfürdőn, valamint az Önkormányzati tulajdonú háziorvosi rendelők felújítása) a pályázati kiírások megjelenését követően egyedi megállapodás megkötésére a Projektfelügyelet Kft-vel. A háziorvosi rendelők felújítására vonatkozó TOP-4.1.1 pályázat megjelent, az erre vonatkozó egyedi szerződéstervezet a Projektfelügyelet Kft-vel aláírásra került. A napelemes parkolóra vonatkozó TOP-3.2.2 pályázat az előterjesztés elkészítéséig nem került kiírásra, így erre vonatkozóan szerződés sem került megkötésre.

A 215/2015. (X.26) K.t. határozat a fentieken kívül tartalmazta további három projekt esetében (Gyopárosfürdői tórehabilitáció és tanösvény kialakítás I. ütem, Óvodák felújítása /Könd, Lehel/, valamint a Belvízelvezető csatornarendszer korszerűsítése) közbeszerzési eljárás megindítását az előkészítés vonatkozásában.

A közbeszerzési eljárások lefolytatódtak, a szerződések megkötésre kerültek.

Az elmúlt egy hónapban több pályázati felhívás is megjelent, a többi pályázat is várhatóan rövid időn belül kiírásra kerül, melynek okán indokolt a többi, 2016-ban benyújtandó pályázat előkészítési feladatainak elindítása.

A TOP keretében 2016-ban benyújtandó fejlesztések előkészítésére fordított összegek a beruházás teljes költségének 5%-a erejéig nyertes pályázat esetén elszámolhatók. A támogatási szerződések aláírását követően a projekt költségek kb. 25-30 %-a előlegként lehívható, mely összeg fedezetet nyújt az előkészítési költségekre.

Jelen előterjesztéssel érintett, az I. pontban meghatározott további két projekt, valamint a korábban elfogadott 6 projekt várható beruházási költségeit az előterjesztés 1. melléklete tartalmazza.

Tekintettel arra, hogy nyertes pályázat esetén van lehetőség előleg lehívására szükséges a projektek előkészítésére a fedezetet az Önkormányzat 2016. évi költségvetésében biztosítani az alább részletezettek szerint.

A Megállapodás alapján a 2016. évre tervezett pályázatok közül további 2 projekt esetében:

TOP-4.2.1. Nappali szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése

TOP-5.2.1 Helyi komplex program megvalósítása

köthető meg a Projektfelügyelet Kft–vel az előkészítésre vonatkozó egyedi megállapodás a pályázati kiírást követően, közbeszerzési eljárás nélkül. Az előkészítés költsége a teljes projekt 5%-ával számolva - amelyet a Megállapodás 4.1. pontja rögzít –összesen bruttó 9.500.000,- forint. (6 millió és 3,5 millió)

A többi projekt esetében az előkészítésre vonatkozóan fennáll a közbeszerzési kötelezettség az önkormányzat részéről, így 5 korábban elfogadott, valamint 1, az I. pontban meghatározott eljárás lebonyolítására kerülhet sor az Önkormányzat 2016. évi összesített közbeszerzési tervének Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága általi elfogadását követően.

A közbeszerzési eljárások lebonyolításának díja várhatóan – az új, a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény a korábbi, a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII törvénynél szigorúbb feltételrendszerére figyelemmel – előzetes becslések alapján bruttó 635.000,- (nettó 500.000+ÁFA) forint, összesen 6x635.000=3.810.000,- forint, amelyhez hozzájön még az eljárás összegzéséről szóló tájékoztató hirdetmény közzétételi díja, amely eljárásonként 80.000,- forint, azaz 6x80.000=480.000,- forint. Fentebb részletezett 5 közbeszerzési eljárásra a 2016. évi költségvetésben biztosítandó összeg bruttó 4.290.000,- forint.

Az előkészítési feladatok fedezeteként az alábbi projektek tekintetében:

- Az Ipari Park infrastrukturális fejlesztése TOP-1.1.1 /Felhívás Ipari Parkok, iparterületek fejlesztésére/;
- Közétkeztetés fejlesztése (Diákélelmezési Intézmény épületének felújítása) TOP 1.1.3 /Helyi gazdaságfejlesztés/;
- Barnamezős terület rehabilitálása, közösségi tér kialakítása TOP 2.1.1 /Barnamezős területek rehabilitációja/;
- Zöld város kialakítása I. (zöld infrastruktúra rekonstrukciója, épület felújítás, környezettudatosságot erősítő akcióprogramok) TOP-2.1.2 /Zöld város kialakítása/;
- Városháza felújítása TOP-3.2.1 /Energiahatékonyság és megújuló energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál/
- Leromlott városi területek rehabilitációja TOP-4.3.1 /Leromlott városi területek rehabilitációja/

további 100.250.000,- forint - összesen 109.750.000,- Ft - elkülönítése szükséges, a 2016.évi költségvetésben.

A fentiek alapján kérjük a Tisztelt Képviselő-testületet az alábbi határozati javaslatok elfogadására:

I. Határozati javaslat

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1.) a Projektfelügyelet – Országos Projekttervező, támogató és felügyelő - Kft-vel a 173/2015. (VII.12) K.t határozata alapján megkötött és a 214/2015 (X.26) K.t határozattal módosított projekt előkészítésekre vonatkozó Együttműködési megállapodás 1. mellékletét jelen határozat mellékletét képező tartalommal módosítja.

2.) felhatalmazza a polgármestert az együttműködési megállapodás módosításának aláírására.

Végrehajtásért felelős:

Dávid Zoltán polgármester a megállapodás módosítás aláírására

Határidő: azonnal

II. Határozati javaslat

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete dönt arról, hogy

1./ felhatalmazza a polgármestert a közbeszerzési kötelezettséggel nem érintett TOP program keretében 2016. évben benyújtandó

- Nappali szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése TOP-4.2.1 /Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése/
- Helyi komplex program megvalósítása TOP-5.2.1 /A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok/

című pályázatok előkészítése tárgyában a Projektfelügyelet - Országos Projekttervező, - támogató és - felügyelő Kft-vel egyedi megállapodás megkötésére.

2./ felhatalmazza a polgármestert, Orosháza Város Önkormányzat 2016. évi közbeszerzési tervének elfogadása után, a pályázati felhívások megjelenését követően, az Önkormányzat pályázhatósági feltételeknek való megfelelése

esetén a közbeszerzési eljárások haladéktalan megindítására a TOP program keretében 2016. évben benyújtandó

- Az Ipari Park jelenlegi kihasználatlan területén infrastrukturális fejlesztések TOP-1.1.1 /Felhívás Ipari Parkok, iparterületek fejlesztésére/
- Közétkeztetés fejlesztése (Diákélelmezési Intézmény épületének felújítása) TOP 1.1.3 /Helyi gazdaságfejlesztés/
- Barnamezős terület rehabilitálása, közösségi tér kialakítása TOP 2.1.1 /Barnamezős területek rehabilitációja/
- Zöld város kialakítása I. (zöld infrastruktúra rekonstrukciója, épület felújítás, környezettudatosságot erősítő akcióprogramok) TOP-2.1.2 /Zöld város kialakítása/
- Városháza felújítása TOP-3.2.1 /Energiahatékonyság és megújuló energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál/
- Leromlott városi területek rehabilitációja TOP-4.3.1 / Leromlott városi területek rehabilitációja/

című pályázatok előkészítésére vonatkozóan.

3./ a TOP program keretében 2016. évben benyújtandó 1./, 2./ pontban meghatározott pályázatok előkészítésére a tervezett beruházási költségek bruttó 5%-a erejéig összesen 109.750.000.- Ft összegben forrást biztosít a 2016. évi költségvetésben.

4./ a pályázatok előkészítésére vonatkozó közbeszerzések lebonyolításának költségeire 4.290.000,- Ft-ot biztosít a 2016. évi költségvetésben.

5./ felkéri a Polgármestert és a Jegyzőt a 3. és 4. pontok szerinti döntés 2016. évi költségvetésbe történő betervezésére azzal, hogy bevételi forrásként az elnyert támogatáson túl a felmerülő önerő biztosítására 40 millió Ft összegű céltartalékot képezzen.

Végrehajtásért felelős: Dávid Zoltán polgármester az 1. pont szerinti megállapodás aláírásáért, a 2. pont szerinti közbeszerzési eljárások megindításáért

Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző a közbeszerzési terv Pénzügyi Bizottság elé terjesztéséért

Godár Andrea irodavezető a döntés 2016. évi költségvetésbe történő beépítéséért

Barák Anita mb. irodavezető a projektek előkészítésének folyamatos figyelemmel kíséréséért

Határidő: értelem szerint

Orosháza, 2016. január 27.

Elekes Lajos
alpolgármester

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 2016

	Pályázati felhívás címe	A felhívás kódszáma	Projekt megnevezése	Projekt tervezett költsége *(bruttó)*	Pályázat beadás időszaka (év)	Elő-készítési költség 5%
1.	Felhívás Ipari Parkok, Iparterületek Fejlesztésére	TOP-1.1.1-15	Az Ipari Park infrastrukturális fejlesztése	285 000 000 Ft	2016	14 250 000
2.	Helyi gazdaságfejlesztés	TOP 1.1.3-15	Közétkeztetés fejlesztése (Diákélelmezési Int. épületének felújítása)	250 000 000 Ft	2016	12 500 000
3.	Barnamezős területek rehabilitációja	TOP-2.1.1-15	Barnamezős terület rehabilitálása, közösségi tér kialakítása (Volt Laktanya hátsó területén)	420 000 000 Ft	2016	21 000 000
4.	Zöld város kialakítása I. ütem	TOP-2.1.2-15	A) Kijelölt akcióterületen belül zöld infrastruktúra rekonstrukciója, utcabútorok elhelyezése, kondipark. B) Önkormányzati épület felújítása C)Környezettudatosságot erősítő akcióprogramok megvalósítása, helyi kézműves termékek népszerűsítése *(települési arculatfejlesztés)*	400 000 000 Ft	2016	20 000 000
5.	Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál	TOP-3.2.1-15	Városháza felújítása.	400 000 000 Ft	2016	20 000 000
6.	Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése	TOP-4.2.1	Nappali szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése.	120 000 000 Ft	2016	6 000 000
7.	A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	TOP-5.2.1	Helyi komplex program megvalósítása	70 000 000 Ft	2016	3 500 000
8.	Leromlott városi területek rehabilitációja	TOP-4.3.1	Leromlott városi területek rehabilitációja (szociális bérlakások felújítása, közbiztonság javítása, stb)	250 000 000 Ft	2016	12 500 000
	Projektek összes támogatási igénye:			2 195 000 000 Ft	2016	109 750 000

PROJEKTFELÜGYELET

OROSHÁZA

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program 2016

	Pályázati felhívás címe	A felhívás kódszáma	Projekt megnevezése
1.	Felhívás Ipari Parkok, Iparterületek Fejlesztésére	TOP-1.1.1-15	Az Iparl Park infrastrukturális fejlesztése *(pl.terület feltöltés; közműfejlesztések)*
2.	Helyi gazdaságfejlesztés	TOP 1.1.3-15	Közétkeztetés fejlesztése (Diákélelmezési Int. épületének felújítása)
3.	Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	TOP-1.2.1-15	Gyopárosfürdői tórehabilitáció és tanösvény kialakítása I. ütem
4.	Önkormányzatok által vezérelt helyi közcélú energiaellátás megvalósítása megújuló energiaforrások felhasználásával	TOP-3.2.2	Napelemes parkoló kialakítása Gyopárosfürdőn
5.	Barnamezős területek rehabilitációja	TOP-2.1.1-15	Barnamezős terület rehabilitálása, közösségi tér kialakítása (Volt Laktanya hátsó területén)
6.	A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	TOP 1.4.1-15	Óvodák felújítása (Lehel és Köndl)
7.	Zöld város kialakítása I. ütem	TOP-2.1.2-15	A) Kijelölt akcióterületen belül zöld infrastruktúra rekonstrukciója, utcabútorok elhelyezése, kondipark. B) Önkormányzati épület felújítása C)Környezettudatosságot erősítő akcióprogramok megvalósítása, helyi kézműves termékek népszerűsítése *(települési arculatfejlesztés)*
8.	Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések	TOP-2.1.3-15	Belvízelvezető csatorna rendszer korszerűsítése.
9.	Energiahatékonyság és megújuló-energiaforrás használat fokozása az önkormányzatoknál	TOP-3.2.1-15	Városháza felújítása.
10.	Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	TOP-4.1.1-15	Önkormányzati tulajdonú háziorvosi rendelők felújítása.
11.	Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése	TOP-4.2.1	Nappali szociális ellátás infrastrukturális fejlesztése.
12.	A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	TOP-5.2.1	Helyi komplex program megvalósítása.
13.	Leromlott városi területek rehabilitációja	TOP-4.3.1	Leromlott városi területek rehabilitációja (szociálls bérlakások felújítása, közbiztonság javítása, stb).

Pü 10.

ELŐTERJESZTÉS

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága ülésére

Tárgy: A Pénzügyi Bizottság 2016. évi munkaterve

Tisztelt Bizottság!

Orosháza Város Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 18/2014. (X. 21.) önkormányzati rendelet 9. § (4) bekezdése szerint a Képviselő-testület által felállított állandó bizottságok munkájukat a mindenkori tárgyévre vonatkozó munkaterv alapján végzik. Ez elsősorban a jogszabályokban kötelezően előírt, illetve meghatározott, határidőhöz kötött napirendeket, másodsorban a munkaterv összeállításához bekért, és a megtárgyalásra javasolt egyéb napirendeket foglalja magában, amelyek alapján sor került a határozat mellékletét képező táblázat elkészítésére.

Tekintettel a munkaterv alapját szolgáló jogszabályok esetleges változására, a Pénzügyi Bizottság – akárcsak a Képviselő-testület – munkatervét szükség szerint a tárgyév során módosíthatja.

Ezen kiegészítéseket is figyelembe véve kérem a Tisztelt Pénzügyi Bizottságot, a csatolt melléklet szerint az alábbi határozati javaslat elfogadására.

Határozati javaslat:

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének Pénzügyi Bizottsága a 2016. évre vonatkozó munkatervet a jelen határozat mellékletében foglaltak szerint határozza meg.

Végrehajtásért felelős: Kovács Péter Dávid bizottsági elnök
Határidő: a munkatervben foglaltak szerint

Orosháza, 2016. január 22.

Kovács Péter Dávid
elnök

Tárgyalás várható ideje	Sorszám	Napirend tervezet	Előterjesztő
január	1.	A Pénzügyi Bizottság 2016. évi munkaterve	Kovács Péter Dávid bizottsági elnök
	2.	Nemzetiségekkel kötött együttműködési megállapodások éves felülvizsgálata	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Egyházak 2016. évi támogatásának elszámolása	Godár Andrea irodavezető
	4.	Orosháza Város Önkormányzat és az Orosházi Polgármesteri Hivatal 2016. évi közbeszerzési tervének elfogadása, valamint a közbeszerzési szabályzatok módosítása	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	5.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
február	1.	2016. évi költségvetési rendelet	Dávid Zoltán polgármester
	2.	2015. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
március	1.	A lefolytatott közbeszerzésekről szóló tájékoztató elfogadása	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	2.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
április	1.	Beszámoló a 2015. évi közfoglalkoztatásról	Fejes Róbertné alpolgármester
	2.	Beszámoló a 2015. évi PILOT programról	Fejes Róbertné alpolgármester
	3.	Éves jelentés a 2015. évi belső ellenőrzésről	Dávid Zoltán polgármester, dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	4.	Önkormányzat 2015. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló rendelet	Dávid Zoltán polgármester
	5.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
május	1.	a) Beszámoló az Egységes Szociális Központ 2015. évi tevékenységéről b) Beszámoló az Egységes Szociális Központ 2015. évi szakmai munkájának eredményességének és működése törvényességének ellenőrzése	Kovács György irodavezető, ESZK intézményvezető
	2.	Az Orosházi Média Kft-vel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	ügyvezető
	3.	A Petőfi Kulturális Közhasznú Nonprofit Kft-vel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	ügyvezető
	4.	Az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt-vel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	vezérigazgató
	5.	Az Orosházi Állat- és Természetvédő Közhasznú Egyesülettel kötött közszolgáltatási szerződésben foglalt feladatellátás 2015. évi teljesülésének szakmai és pénzügyi beszámolója	Barák Anita mb. irodavezető
	6.	Önkormányzati érdekeltségű gazdasági társaságok 2015. évi éves beszámolója és 2016. évi üzleti terve	Dávid Zoltán polgármester

	7.	Az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. valamint az Orosházi Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. vezető tisztségviselőjének megválasztása	Dávid Zoltán polgármester
	8.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető

június	1.	2016. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	2.	Személyszállítási közszolgáltatással kapcsolatos döntés meghozatala	Bojtor István alpolgármester
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
augusztus	1.	Haszonbérleti díjak felülvizsgálata	Barák Anita mb. irodavezető
	2.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
szeptember	1.	Csatlakozás a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat 2017. évi fordulójához	Dávid Zoltán polgármester
	2.	2016. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
október	1.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
november	1.	Állati hulladékkal kapcsolatos döntések meghozatala	Dávid Zoltán polgármester
	2.	Helyi adórendelet felülvizsgálata az aktuális jogszabályi módosítások miatt	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	3.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető
december	1.	Polgármester beszámolója a társulások tevékenységéről, pénzügyi helyzetéről, a társulási célok megvalósulásáról	Dávid Zoltán polgármester
	2.	Orosháza Város Önkormányzat Idősügyi Koncepciójának felülvizsgálata	Dávid Zoltán polgármester
	3.	Temetőkről és temetkezésről szóló önkormányzati rendelet díjainak felülvizsgálata díjmérték szempontjából	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	4.	Egyházak 2016. évi támogatásának elszámolása	Godár Andrea irodavezető
	5.	a 2017. évi belső ellenőrzési terv és a 2017-2020. évre vonatkozó stratégiai ellenőrzési terv	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	6.	2016. évi költségvetési rendelet módosítása	Dávid Zoltán polgármester
	7.	Döntés likviditást biztosító hitelek felvételéről	Dávid Zoltán polgármester
	8.	2017. évi élelmezési nyersanyagnormák meghatározása	Godár Andrea irodavezető
	9.	Helyi közlekedés 2017. évi díjának megállapítása	Dr. Horváthné dr. Barta Edit jegyző
	10.	Helyi közlekedés 2016. évi kiegészítő önkormányzati támogatása	Dávid Zoltán polgármester
	11.	Behajthatatlan hátralékok törlése	Godár Andrea irodavezető
	12.	Vagyoni ügyek	Barák Anita mb. irodavezető

4/2016. (I.28.) Pü határozat melléklete

OROSHÁZA VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete
6/2016. (I. 29.) K. t. határozatával jóváhagyva

IRÁNYÍTÓCSOPORT:

Polgármester	Dávid Zoltán
Alpolgármester	Bojtor István
Alpolgármester	Fejes Róbertné
Társadalmi alpolgármester	Elekes Lajos

TERVEZŐK:

Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Társadalompolitikai szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Gazdaságfejlesztési szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006) Várkonyi Gábor településmérnök
Zöldfelületi és tájrendezés	Vakula Réka (TK 01-5261)
Közlekedés	Bombolya Erzsébet (Tkö 06-0349)
Víziközművek	Patkós Margit (TV 06-0006)
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (Te, TH 06-0467) Ivánkovits Imre Tóbiás Zoltán
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Oroháza Város Önkormányzata

Barák Anita	Városfejlesztési irodavezető
Novák Péter	Városi főépítész
Püspöki-Sinka Edit	Városfejlesztési iroda
Karsai Sándor	Városfejlesztési iroda
Horváth József	Önkormányzati képviselő
Kovács György	Igazgatási irodavezető
Vargáné Szluka Izabella	Szociális csoport
Patyi Gábor	Kulturális csoport
Kiss László	Jövő Építők TDM
Oláh Viktor	Városfejlesztési iroda
Dr. Kóródi Attila	Jogi csoport

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ 5

2. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE 7

2.1 KIHÍVÁSOK 7
2.2 JÖVŐKÉP 2030 8

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 9

2.3 OROSHÁZA JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN 9
2.3.1 Társadalmi jövőkép 9
2.4 OROSHÁZA JÖVŐKÉPE A TÉRSÉGI SZEREPÉRE VONATKOZÓAN, POZÍCIÓJA A TELEPÜLÉSEK HÁLÓZATÁBAN 10
2.5 TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE 11

3. CÉLOK 12

3.1 TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ÁTFOGÓ CÉLKITŰZÉSEI 12
3.2 RÉSZCÉLOK 13
3.2.1 Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés 13
3.2.2 Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer 14
3.2.3 Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turisztikai fejlesztés 16
3.2.4 Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke) 17
3.2.5 Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel 18
3.2.6 Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján 19
3.2.7 „Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása 20
3.3 A FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉRTELMEZÉSE AZ EGYES TELEPÜLÉSRÉSZEKRE 21
3.4 A JÖVŐKÉP, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK, AZ ÁTFOGÓ ÉS A RÉSZCÉLOK KAPCSOLATA 25

4. A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA A MAGASABB SZINTŰ KONCEPCIÓKKAL 27

4.1 A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA AZ ORSZÁGOS TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL 27
4.2 A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA A BÉKÉS MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓVAL 28

5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ 30

5.1 A STRATÉGIÁHOZ ÉS A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK KÉSZÍTÉSÉHEZ SZÜKSÉGES TÁRSADALMI, GAZDASÁGI ÉS KÖRNYEZETI ADATOK MEGHATÁROZÁSA 30
5.2 A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEK ALAPJÁN JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA FŐ ELEMEINEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLETFELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA 30
5.3 AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMÉRE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE 32

1. BEVEZETŐ

Koncepció célja, megalapozása

A Településfejlesztési Koncepció hosszú távra (15 évre) készített dokumentum, amely meghatározza a város jövőbeni változásainak tervezett irányát és a fejlesztési célokat a környezeti, társadalmi, gazdasági adottságokra alapozva.

Az adottságokat az „Orosháza Településfejlesztési Koncepciója, Integrált Településfejlesztési Stratégiája és Településrendezési Eszközei Megalapozó Vizsgálata 2015" című dokumentum tárta fel. A vizsgálat igyekezett felderíteni a helyi társadalom elvárásait, javaslatait interjúk, csoportos megbeszélések és lakossági kérdőíves felmérés segítségével.

Előzmények

Orosháza 2001-ben fogalmazott meg legutóbb Településfejlesztési Koncepciót, amely a településrendezési tervet készítette elő, ezért a koncepcionális elemeken kívül programot adott a városszerkezeti, területfelhasználási változtatásokhoz. Hasonló okból történt meg a felülvizsgálata is 2011-ben.

A 2001. évi koncepció prioritásként kezelte a város népességmegtartó képességének erősítését. Készítésének időszakában még nem mutatkozott meg egyértelműen a népességfogyás trendje, ezért arra a legvalószínűbb forgatókönyvre épült, hogy a város lakosságának száma az 1920-1960 között tartósan fennállt 30-32 ezer fő értéken stabilizálódik. Erre a népességre számítva jelentős lakóterületi kijelöléseket (Szőlő városrész), új alközpontokat irányzott elő, de már jelezte a külső veszélyeket is (közlekedési feltételek javulásának, területi fejlődés kiegyenlítődésének, mezőgazdaság struktúraváltásának elmaradása, Gyopáros parciális fejlődése), melyek visszavethetik a kedvező folyamatokat. A 2011. évi felülvizsgálat megállapította, hogy a veszélyek valósággá váltak, ráadásul a gazdasági világválság térségi jelenségeivel és a fokozódó elvándorlással is meg kell küzdeni, ezért a koncepció módosítása visszafogta a tervezett tömbfeltárásos lakóterület-fejlesztéseket, expanzív közlekedési javaslatokat. A város belső közlekedésének racionalizálásáról, a munkahelyek könnyebb elérhetőségének biztosításáról, az iparterületek, az Ipari Park valamint az idegenforgalom fejlődéséről azonban a módosított koncepció sem mondott le, mivel az elvándorlási okok között első helyen a megélhetési, érvényesülési hátrányokat és a munkalehetőség hiányát nevezte meg.

Jelen koncepció megalapozó vizsgálatai megerősítik a 2011-ben már észlelt népességfogyási tendenciát, főleg az ifjabb korosztály elvándorlási hajlandóságát, annak ellenére, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma azóta csökkent és a gazdasági hajtóerő nem szenvedett további veszteségeket. Felvetődik a társadalmi tőke hiányosságának szerepe a népességmegtartás gyengeségében: elég erősek-e a kapcsolati szálak, amelyek átszövik a város társadalmát, közösséggé formálják-e a lakosságot? Van-e igazi kohézió a térbeli-települési összetartozáson kívül?

Országos és megyei koncepció

A társadalom fejlesztésének szükségességére az 1/2014 (I.3) OGy. határozattal elfogadott Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) is rávilágít. A városfejlesztés nemzeti prioritásai között szerepel a vidéki települések népségmegtartó erejének erősítése, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztése, a gazdasági diverzifikáció, a helyi gazdaság megerősítése.

Az OFTK alapján alkotta meg Békés Megye Közgyűlése a 3/2014. (II. 3.) határozatával elfogadott megyei Területfejlesztési Koncepciót. A jövőkép szerint „Békés megye a hazai élelmiszer-gazdaság motorja, fenntartható mintatérsége, szervező ereje". A fejlesztés prioritásai a „Gazdasági struktúra megújítása", a „Megye térszerkezetének továbbfejlesztése", a „Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése" és az „Emberi erőforrás-fejlesztés".

Koncepció tagozódása

Orosháza Város Településfejlesztési Koncepciójának a fenti előzményeket és tervezési kereteket figyelembe véve kell betöltenie hármas feladatát:

- határozza meg a város gazdasági, társadalmi, táji, természeti, épített környezetére, térségi szerepére vonatkozó jövőképét,
- fogalmazza meg a jövőkép eléréséhez szükséges átfogó és részcélokat,
- foglalja össze a további tervezési feladatok kiinduló adatait.

Koncepció készítésének szakmai keretei

A Koncepció tartalmi követelményeit *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8) Kormányrendelet* részletesen rögzíti.

2. A TELEPÜLÉS JÖVŐKÉPE

2.1 Kihívások

Orosháza városnak hosszútávon szembe kell néznie a Dél-alföldi régió és Békés megye általános problémáival és a saját helyzetéből, adottságaiból eredő kihívásokkal és meg kell fogalmaznia az ezekre adható települési léptékű válaszait.

Térségi szerepkör

Az ország funkcionális térképén Orosháza a Budapesttől távoli városgyűrű délkelet-magyarországi részeként térszerkezeti jelentőségű helyet tölt be a Békéscsaba körül kialakuló agglomerációban Békés és Gyula mellett. A Körös-Maros-közi hát egyetlen középvárosaként „híd" szerepét tölti be Csongrád és Békés megye települései között, valamint Dél-Békés és az országhatáron túli Arad város környéke között. Orosháza közvetítő településként segítheti a perifériikus helyzetű Mezőkovácsházi Járás településeinek a gazdasági-társadalmi vérkeringésbe való bekapcsolódását. A kapcsolatépítő szerep azonban egyelőre nem érvényesül, részben a közlekedési viszonyok elégtelensége, a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) rossz elérhetősége, másrészt az intézményes együttműködés kialakulatlansága miatt.

A szűkebb és bővebb térség lakosságának intézményi ellátása tekintetében felelősséget visel Orosháza az egészségügyben (kórháza miatt), a közoktatásban (középiskoláinak és főiskolai tagintézményének köszönhetően) és szociális gondoskodás terén (speciális szakfeladatok). A város munkaerő-piaci vonzása biztosítja kistérségének, valamint Dél-békés nyugati pereme és Csongrád megye közelben fekvő, intenvíz kertkultúrával foglalkozó községei ipari munkavállalóinak megélhetését.

Uniós várospolitika

Az Európai Unió kész arra, hogy városai térszervező szerepének betöltéséhez segítséget nyújtson fejlesztési alapjain keresztül. Támogatja a mobilitást és lakhatóságot egyaránt szem előtt tartó közlekedésfejlesztést, az ésszerű természet- és energiagazdálkodást, a funkciógazdag városközpont és nyugodt lakókörnyezet egységét, az építészeti örökségvédelmet. E mellett hozzájárul a gazdasági fejlődéshez szükséges infrastruktúrák kiépítéséhez, a lakossági ellátórendszerekhez, sport-, felüdülés- és kultúrafejlesztéshez, az esélyegyenlőséghez, közbiztonsághoz és a közösségi együttműködés ösztönzéséhez. Szorgalmazza a kísérletezés, újítás térnyerését.

Gazdasági kihívások

Az országos viszonylatban is kiváló minőségű orosházi földek, a megörökölt gazdálkodási ismeretek a globális élelmiszer-hiány folytán idővel felértékelődnek. Kérdés, hogy a klímaváltozáshoz, a fokozottan érzékeny felszín alatti vizek védelméhez és a fenntarthatóság követelményeihez hozzá tud-e majd igazodni a mezőgazdaság és a feldolgozóipar. Létrejön-e szorosabb kapcsolat a helyi piac és termelés között, hogy rövid ellátási láncok alakulhassanak ki? Szélesíthető-e a gazdálkodási struktúra, belépnek-e nagyobb élőmunka-igényű formák és magasabb hozzáadott-értéket előállító feldolgozási módok? Sikerül-e leküzdeni a kisgazdálkodók szövetkezési készségének hiányát és együtt megjelenni a hazai és nemzetközi piacokon?

Orosháza fejlett ipara (megyében a második legjelentősebb), egyebek között a hagyományokkal rendelkező élelmiszeripar, üvegipar és gépgyártás megújulási képessége esélyt jelenthet a piacokért folytatott versenyben és a nagyobb jövedelmezőséget célzó törekvésekben. A város a helyi termékek népszerűsítésével, a

cégek piacra jutásának és klaszteresedésének koordinálásával, adókedvezményekkel és az Ipari Park fogadókészségének növelésével támogathatja az ipart, azonban kevés segítő eszköze van a közlekedési infrastruktúra versenyhátrányt okozó hiányainak felszámolásához. A közlekedésfejlesztés elmaradása leszálló ágba taszíthatja a meglévő gazdasági vállalkozásokat és tartósíthatja a kül- és belföldi tőkevonzó képesség rendkívül alacsony szintjét.

A K+F tevékenység jelen van a város iparában és a Kodolányi János Főiskola révén. Remélhetően egyre jelentősebb szerepet játszik majd az innovációs folyamatban.

Gyopáros jövője

A Gyopárosfürdőre épülő lakossági rekreáció és idegenforgalom fejlődési irányának kijelölése több okból is kulcskérdés: a gyopárosi szikes tavak, az erdei környezet és a termálvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus Orosháza külső megítélésének, imázsának egyik eleme, így a helyi identitás erősítésében szerepet játszik. Másrészt az elmúlt 15 év fejlesztései a Dél-Alföld fürdőkultúrájának „gyöngyszem"-évé tették Gyopárost, 250 ezer fő fölötti látogatószámával a régió 9 legnagyobb fürdője között szerepel, ily módon gazdasági szempontból is fontos tényezővé vált Orosháza számára. Kérdés, hogy milyen egyedi profil felel meg a legjobban az adottságainak a sikeres jövő és a fenntarthatóság szempontjából. Érdemes-e tovább növelni kapacitását, bővíteni szolgáltatásait és attrakcióit?

Népesség-csökkenés

Orosháza város népessége elöregedő és folyamatosan fogyó, csakúgy, mint országosan és megyei viszonylatban. A folyamat megállítása nélkül redukálódási spirálba kerülhet a város fejlettségi szintje és népességszáma: a népességszám csökkenése miatt a humán erőforrás és ezáltal a gazdaság, a megélhetési lehetőségek gyengülnek, az intézményrendszer is visszalépésre kényszerül. A romló megélhetés és ellátási szint az aktív korúak újabb elvándorlásához vezet és a folyamat alacsonyabb szinten újrakezdődik. Már jelenleg is megmutatkozik az ingatlanok elhagyása és piacra dobása, a szakképzett munkaerő hiánya. A demográfiai viszonyokra elsősorban a helyi társadalom összetartó ereje, valamint a megélhetési viszonyok vannak hatással, melyek közül az utóbbi főleg gazdasági fejlettség és önfoglalkoztatási készség és lehetőség kérdése, a társadalmi kohézió építése pedig sokrétű beavatkozást igényel.

2.2 Jövőkép 2030

A Megalapozó vizsgálat eredményeit összesítve megállapítható, hogy Orosháza fejlesztési szempontból meghatározó sajátossága a Körös-Maros-közi hát településeit összefogó központi szerepköre, kiváló termőföldjei, melyre a mezőgazdaság alapozhat, a szénhidrogén-bányászatból kinőtt és mára térségi szervező erőre szert tett ipara és Gyopáros idegenforgalmi potenciálja.

A városfejlesztést alapvetően korlátozó tényező Orosházán a nagy európai és hazai úthálózatoktól való elszakadás, a fejlettebb régiókba való elvándorlás globális jelensége. Lehetőséget rejt viszont a sokoldalú, kölcsönösen előnyös és egymást támogató együttműködés a térség és Dél-Békés, valamint a határon túli régió településeivel, melynek keretei még kiforratlanok.

A város koncepciója kifejezi a lakosainak és a más módon ide kötődőknek az elvárását a továbblépés irányáról, módjáról. Megmutatja, hogy milyen képet alkotnak az általuk ideálisnak tartott jövőbeni Orosházáról.

Az adottságok, az erőforrások, a korlátok és a vélemények együttes értékelése, valamint a város lehetséges fejlesztési irányairól folytatott eszmecserék és szakmai vélemények alapján Orosháza hosszútávon (2030 évre kitekintve) az alábbi általános jövőképet fogalmazza meg magáról.

Orosháza Város Jövőképe 2030

„Orosháza erős gazdasága, fejlett idegenforgalma és sokrétű településközi, határon túlnyúló kapcsolatai révén stabil megélhetést, színvonalas intézményi ellátást, egyéni kibontakozási lehetőséget és rekreációt nyújtó középváros, amelyre büszkék vagyunk"

2.3 Orosháza jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

2.3.1 Társadalmi jövőkép

Nyitott, érdeklődő társadalom

2030-ra Orosháza társadalma nyitottabbá, érdeklődőbbé, a régi és új értékek iránt fogékonyabbá válik. A lakosság száma kisebb-nagyobb el- és idevándorlás mellett végül 25 000 fő körül állandósul. Az itt felnövő fiatal felnőttek többnyire helyben keresik a boldogulást és alapítanak családot, mert sok szálon érzelmileg kötődnek a városhoz. Fontosnak tartják itteni gyökereiket és a jól ismert és támogató társadalmi közegért cserébe elfogadják a távolabbinál szerényebb hazai, helyi lehetőségeket.

Intézményi ellátás

A lakosok elégedettek a település életminőségével. A születéstől idős korig ellátást nyújtó különböző intézmények szakszerűen, összehangoltan, gondoskodóan működnek, nyitottak a párbeszédre, rugalmasan alkalmazkodnak a vonzáskörzetükben élők helyzetének és igényeinek változásához.

A közoktatás a tanulók természetes érdeklődésére és sikerélményére alapozva éri el jó eredményeit. A továbbtanuláshoz, pályaválasztáshoz hathatós segítséget kapnak a tanulók. A szakképzés támogatja a helyi gazdaságot és követi a szakmák iránti keresletet.

Az egészségügyben megbízhatóan működik az alap- és szakellátás. A Kórház fenntarthatóságához a térségben hiányzó speciális szakterület fejlesztése is hozzájárul.

A szociális háló a kötelező ellátáson túl továbbra is kiterjed a gondoskodás egyéb, helyben már kialakult formáira a rászorultak számához alkalmazkodva.

Civil háló

A lakosság igényli a közéletben való részvételt, civil szervezetei segítségével és helyi képviselőin keresztül felelősen alakítja a közösség sorsát. A kulturális „találkozások" és a sport közös értéktudatot alakítanak ki. Az idelátogató turistákkal türelmesek, vendégszeretők a lakosok.

2.3.2 Gazdasági jövőkép

Orosháza tradicionális iparágai és mezőgazdasága jól teljesít, a tartósan stabil működés kiegyensúlyozott foglalkoztatottsági helyzetet teremt és a helyi adózás révén stabil önkormányzati gazdálkodást biztosít. A forrásokkal jól bánó önkormányzat a lakosság méltányos elvárásainak megfelelő szolgáltatásokat és ellátást tud nyújtani.

Az Ipari Parkba egymással is együttműködő kis- és középvállalkozások települnek be. Betelik a Déli Ipari Park és megnyílik az északi Ipari Park. A helyben megtermelt jó minőségű mezőgazdasági termékek nagyrészt lefedik a helyi piaci igényeket és feldolgozva külső piacra tudnak jutni. Fejlett a település értéktára.

Az idegenforgalom bevételei növekednek Gyopáros bővülő szolgáltatásai és a térség komplex programkínálata folytán.

Orosháza külső közlekedési hálózata Szentes, Szarvas és Arad irányában főúti kapcsolattal egészül ki az országos hálózatfejlesztési koncepciónak megfelelően. A belső közlekedést szükséges és elégséges gyűjtőúthálózat, városrész-közi összeköttetések, kerékpárforgalmi-rendszer, helyi autóbuszhálózat és elővárosi jellegű vasúti viszonylat támogatja. A belváros mentes az átmenő forgalomtól.

2.3.3 Táji, természeti jövőkép

A táj megtartja értékeit és erdősávok, fasorok teszik változatosabbá. A külterületi üzemek és lakott házak feltáróútjai minden időszakban járhatók. A lakott és megművelt tanyák száma nő, az idősebbek gazdálkodási ismereteit, az egymásra épülő, ezért fenntartható állattartási és növénytermesztési módszereket a fiatalok átveszik, elsajátítják. A belterületen közparkok, közkertek, fasorok és gondozott intézménykertek hálózata biztosítja a zöldebb városképet, a lakosság szabadtéri pihenését, jobb levegőjét.

2.3.4 Épített környezet jövőképe

Orosháza épületállománya továbbra is gondozott, fokozatosan megújulnak magánházai, középületei és közterületei. Arculatát tekintve megőrzi műemléki és helyi építészeti értékei állapotát és új építései is igényesek. A lakóterületek élhetők maradnak, a közlekedés moderált, a sűrű beépítésű övezetekben intenzíven fenntartott zöldfelületek és közterek szolgálják a lakosság szabadtéri pihenését és találkozását. A családi házas városrészek jól megközelíthetők, központjuk kialakult, a kapcsolódó közterek rendezettek.

2.4 Orosháza jövőképe a térségi szerepére vonatkozóan, pozíciója a települések hálózatában

Orosháza a történetileg kialakult kistérségének, a jelenlegi Orosházai Járásnak a központja. Fejlett ipara és intézményhálózata révén funkcionális vonzáskörzete Csongrád megye határmenti falvaira és Békés megye délnyugati részére is kiterjed. Középváros, amely a Békési-hát nyugati részének és a kapcsolódó dél-békési területnek a legnagyobb településeként híd-szerepet is betölt az ország többi része felé és a határon túlnyúló kapcsolatok, együttműködések tekintetében. Központi funkcióit a csökkenő, majd alacsonyabb szinten beálló népességszáma mellett is megtartja. A hazai településhálózatban elfoglalt pozícióját meghatározza, hogy a Budapesttől távoli, országhatár menti városöv délkeleti elemét képező Békéscsabai agglomeráció része Gyula és Békés városokkal együtt.

2.5 Településfejlesztési elvek rögzítése

A fejlesztés gazdasági, társadalmi és környezeti szempontú megközelítései nem választhatók szét független elemekre: bármely irányú beavatkozás hatást gyakorol a többi területre is. A várható hatások feltérképezése meg kell, hogy előzze a fejlesztés lépéseit. Azok a beavatkozások tekinthetők sikeresnek, melyek kedvező irányba mozdítják a többi terület folyamatait is. A tárgyiasuló fejlesztések mellett a humán szférát belsőleg erősítő akciók, programok, kapcsolati lehetőségek, információátadások hasznossága is nyilvánvaló és ár-érték arány tekintetében kifizetődőbbek is lehetnek, mint a fizikailag megfogható eredmények. Együttes alkalmazásuk, az *integrált megközelítés*, a fejlesztési források megszerzése és felhasználása során egyaránt nagyobb hatékonyságot eredményez. A komplex programokat több operatív programból, uniós és hazai források kombinációjával, magántőke bevonása mellett is lehet finanszírozni.

A településfejlesztés során kiemelten fontos a *fenntarthatóság elvének követése*, környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt. A környezeti fenntarthatóság elsősorban az épületek energiahatékonyságának javítását, megújuló energiák használatát és az ésszerű hulladék- és vízgazdálkodást foglalja magában. A város népességmegtartó képességének fejlesztése, erősítése kívánatos, olyan körülményeket (lakás, közmű, otthonos településkép, hagyományápolás) kell teremteni, ami az itt élőket is marasztalja és másokra is vonzó hatást gyakorol. Mind a természeti, mind az épített környezet védelme, az ökológiai szempontból előnyös adottságok (köztük Gyopáros szikes tórendszere és parkerdői) megőrzése, a tájhasználat tudatos alakítása fontos szempont.

A gazdasági életben az egymásra épülő, egymás tevékenységét kiegészítő, az új technológiákat innovatív módon integráló vállalkozások biztosíthatnak fenntartható fejlődést. A közlekedési kényszer csökkenése versenyelőnyt jelent, ezáltal a vállalkozások fennmaradásának nagyobb az esélye. A szállítási idő és távolság redukálható az ésszerű együttműködésekkel, a lakóhely és munkahely közelítésével és a helyi piaci igények belső forrásból való ellátásával. A „belső" körbe a környező települések is beletartoznak, főként a békéscsabai agglomeráció, valamint Dél-Békés és Arad-megye vállalkozásaival érdemes kooperálni azok közelségére való tekintettel.

Orosháza saját erőforrásainak teljes kihasználásával (ingatlan-hasznosítás, kapacitáskitöltés, emberi erőforrás-gazdálkodás), szükség szerinti átcsoportosításával relatíve alacsonyan tarthatja működési költségeit. A rugalmas alkalmazkodás elve egyre inkább előtérbe kerül. A felgyorsuló változások korában a naprakész válaszok gyors megtalálása, a rossz irányú folyamatok azonnali transzformálása szükséges.

A döntéseket a lakosság részvételével kell meghozni. A közösen eltervezett tevékenységek a felelősségérzeten keresztül és a közvetlen sikerélmény kilátása által a célok teljesebb megvalósulásához vezetnek. Az uniós szándékok szerint támogatandó az info-kommunikációs technológiák beépülése a tájékoztatás, tervezés, előkészítés, létrehozás, megosztás és értékelés folyamataiba. Könnyen belátható, hogy az információ- és a tudás- transzfer nagyobb erőket tud megmozgatni a társadalom „becsatornázottsága" segítésével.

3. CÉLOK

Orosháza elérendő jövőképe, a településfejlesztési elvek, valamint a város előtt álló kihívások alapján hosszútávlatú átfogó célok jelölhetők ki, melyek megmutatják, hogyan lehet a jövőkép elérése érdekében a város meglévő belső erősségeire támaszkodni, gyengeségeit ellensúlyozni, a külső veszélyek fenyegetését enyhíteni és a kívülről érkező lehetőségeket kihasználni.

3.1 Településfejlesztés átfogó célkitűzései

Városunk 2030-ig elérendő célállapotának eléréséhez a következő hosszútávlatú célkitűzések megvalósításán keresztül vezet el az út:

1. Átfogó célkitűzés

Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodóképes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése

2. Átfogó célkitűzés

Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással

3. Átfogó célkitűzés

Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, zöldebb környezettel

A társadalom fejlesztése prioritást élvez a várható változások tovagyűrűző hatása miatt. A nyitott, együttműködő, innovatív szemléletű emberek könnyebben megtalálják az optimális megoldásokat a felmerülő problémákra és eredményesebbek a megvalósítás során. Eltárgyiasult világunk nélkülözi a közös akarat erejébe vetett hitet, amellyel pedig „hegyeket lehet megmozgatni". Orosháza lakosai képesek lesznek a helyi társadalom rejtett tartalékainak feltárására, mert nyilvánvaló, hogy e nélkül nem fordítható meg a népességfogyás, nem mérsékelhetők a globális elvándorlási jelenségek helyi hatásai.

A város fogadókész kell, hogy legyen a gazdaság bővülésére, hiszen története során eddig is a mezőgazdaság és az ipar volt a fejlődés motorja. Részben a társadalom fejlődése is növeli a fogadókészséget (humán erőforrás), de infrastruktúra kiépítésével is támogathatók a vállalkozások. A helyi és a térségi gazdaságot a makrokörnyezetbe ágyazó gyors közlekedési hálózatok közelebb hozása azonban csak települések összefogásával és érdekérvényesítésével lehetséges.

A fenntarthatóság a város működésének összes szintjére és területére vonatkozó elv, az energetika, a közlekedés és a zöldfelületi hálózat célzott fejlesztése azonban prioritást élvez, mert nagymértékű előrelépést eredményez.

3.2 Részcélok

Az átfogó célok kezelhetősége érdekében jobban körvonalazott részcélok állapíthatók meg, melyek már – jellegüktől függően – városrészekhez, területekhez is köthetők.

Orosháza fejlesztésének koncepcionális céljai az alábbi részcélokra tagolhatók.

Orosháza településfejlesztésének részcéljai:

- **Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés**
- **Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer**
- **Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmusfejlesztés**
- **Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)**
- **Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel**
- **Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján**
- **„Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása**

3.2.1 Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés

Városi média

Orosháza meglévő kommunikációs felületei továbbra is maradjanak nyitottak a közösségi események, kérdések és problémák felvetése és megbeszélése előtt. Médiában, rendezvényeken, kiállításokon kapjanak nyilvánosságot és bátorítást a fiatalok művészi önkifejezésének próbálkozásai. Váljanak ismertté a helyi társadalom számára élő tapasztalatul szolgáló és tágabb kitekintést biztosító orosházi életutak.

Intézményi IKT

Az intézmények informatikai fejlesztésével és hálózatba kapcsolásával, valamint a hálózat okos felhasználásával váljanak nyomon követhetővé és átbeszélhetővé céljaik, elveik, működésük, problémáik és a problémára adott válaszaik.

Rendhagyó újítások

A városi élet különböző szegmenseinek, szereplőinek, korosztályainak, érdekeinek találkoztatása – beleértve a nem megszokott társításokat is, mint például gazdaság-művészet, oktatás-gondoskodás, energetika-egészségügy, hitélet-környezetvédelem stb. – új megközelítési módokat és szemléletet, új értékeket hozhat létre. Az eddig fel nem ismert közös érdekekre is rávilágíthatnak a párbeszédek, melyeket az érdeklődés felkeltése révén sikerrel kamatoztathat a város.

Az önkormányzati fejlesztési tevékenység tervezése a lakosság bevonásával, interaktív módszerrel, a megvalósítás és értékelés szintén társadalmi részvétellel történjen.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A város életének „ön-kormányzása" mélyreható változásokat vetít előre. Jobban magukénak érzik a várost azok, akik látják helyzetét és problémáit, résztvehetnek a közösségi elhatározások előkészítésében és véleményükre kíváncsi a közösség. Többféle érdek és szemlélet találkozása árnyaltabb döntéshozatalt eredményez. A város irányítása erősebb közösségi kontroll alá kerülhet, hitelesebbé válhat. Az érvelés képessége jobban kifejlődhet, a diskurzus tartalmasabb lehet. Mások meghallgatása toleránsabbá teszi a társadalmat.
- Az önkifejezés lehetőségével bátorított fiatalok nyitottabb, öntudatosabb, érdeklődőbb, vállalkozó szellemű felnőttekké válhatnak, nagyobb eséllyel találhatják meg boldogulásukat és sikereik révén jobban kötődnek városukhoz.
- Tanulságos orosházi életutak vagy személyes problémamegoldások megismerése motiválhatja a fiatalok saját életpályájának megtalálását, növelheti a tanulási kedvet, értékesebb munkaerő nevelődhet ki.
- A közösség által nyomon követhető intézmény-ellátási rendszer biztonságérzetet, kiszámíthatóságot és szorosabb kontaktust eredményez, mindkét részről a bizalom válik alapállássá. Az ellátottak elégedettebbek lesznek városukkal. Az aktív együttműködés javítja az ellátás hatékonyságát.
- Az érdeklődés felébresztése mások tevékenysége és közös ügyeink iránt innovációs erőt jelent. A meghökkentés, a szokatlan kérdésfeltevés, a váratlan helyzetek előidézése gondolkodásra késztet és nagyobb adaptációs készséget fejleszt ki. A társadalom könnyebben felismeri saját problémáit és rugalmasabban megtalálja az alkalmas válaszokat.

3.2.2 Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer

Bizalomra építkezés

Az intézmény-hálózat jó színvonalának megtartása csökkenő népességszám mellett akkor lehetséges, ha működése kapacitás-hatékony, az üzemeltetés költségkímélő, az ellátó-helyek összehangoltak és a humán-erőforrás felkészült. Fontos szem előtt tartani a már említett bizalmi alapállást, amellyel külön költség nélkül képes jelentősen javítani az intézmény megítélését, az ellátottak közérzetét.

Óvodák

Az óvodai nevelésben fokozott figyelmet kell fordítani az elért szakmai színvonal megtartására, a városon belüli jó gyakorlatok átvételére, a különböző fenntartású intézmények közötti szakmai kapcsolat kiépítésére és a szegregációs jelenségek megelőző kezelésére.

Közoktatás	A közoktatásban a korosztályi adottságokhoz jobban alkalmazkodó, érdekesebb, élményszerűbb tudásátadásra kell törekedni, felhasználva az informatikai eszközöket és élve a szabadban, releváns helyszínen történő foglalkoztatás lehetőségével. Utóbbihoz városi közterek és közkertek, gumiszőnyeges forgalom-mentes futópálya kialakítása szükséges. A mindennapos testneveléshez a tornaterem-tornacsarnok alapterületet növelni szükséges és tanuszodát kell emelni a városközponti iskolákhoz 10 perc gyaloglási távolságon belül. A kötelező tanrendi elemek mellett a tanulók érdeklődésére számot tartó, önkifejezést segítő foglalkozások (kultúra, művészetek) és sportlehetőségek álljanak nyitva az iskolákban, az intézmények közötti átjárhatóság biztosításával. A pedagógusok folyamatos továbbképzése, a jógyakorlatok átadása-átvétele, a kollegialitás felépítése elengedhetetlen. A tanulásra motiváló módszerek beiktatásával az oktatás eredményessége növelhető, ilyen eszköz lehet az elérhető állapot tanult, képzett szakemberek általi illusztrálása (modell), segítve a pályaválasztást is. A nyelvi készségek fejlesztése hangsúlyozott fontosságú, nemzetközi intézményi és személyes kapcsolatok kiépítésével, anyanyelvi tanár alkalmazásával, egyéb módokon hatékonyságát növelni szükséges.
Szakképzés	A szakképző intézmény térségi gazdaságba való beágyazottsága, piacképes szakmaszerzési kínálata kölcsönös előnyökhöz vezethet. A mezőgazdasági irányultság megtartása városi érdek.
Felnőttképzés	A felnőttképzés lehetősége álljon nyitva a lakosság számára, hiszen az életen át tartó tanulás esélyt ad az önbecsülésre, rugalmas alkalmazkodásra, sikeres munkavállalásra.
Felsőfokú képzés	Orosháza továbbra is adjon otthont felsőfokú oktatásnak. A város és az intézmény együtt keresse a lehetőségeket a versenyképesség, fenntarthatóság, innovációs potenciál növelésére, hogy az oktató- és kutatótevékenység mellett az ifjú korosztály kreatív fejlesztésének bázisává is váljék. Helyi ösztöndíjrendszerrel és a diákok gyakorlatszerzésének segítésével támogatni szükséges a tudásműhely kialakulását.
Közművelődés	A város közművelődésének intézményes színtereire (művelődési ház, városi könyvtár, területi múzeum, zeneiskola) és virtuális helyszíneire (helyi média) fokozott felelősség nehezedik a hagyományos értékek devalválódása elleni küzdelemben, amelynek tétje nem kevesebb, mint nemzeti és helyi identitásunk elvesztése és Orosháza hanyatlása. Számos civil- és magánjellegű kulturális létesítmény teszi még színesebbé a város életét. A kultúra és a művészet köreiből karizmatikus személyiségek érkeznek a város társadalmába, összekovácsolódott csoportok nőnek ki. A legtevékenyebb civil szerveződések e területekhez köthetők, nem is beszélve az idegenforgalomban betöltött szerepükről. A vizsgálatok alapján az intézményekre nyugodtan rá lehet bízni saját fejlődési pályájuk alakítását, ehhez a működési feltételek biztosításával kell hozzájárulnia a városnak. Kis összegű támogatások nagy segítséget nyújthatnak a civil- és magán művelődési létesítményeknek.
Sportélet	A város sportélete a helyi energiák egyik keletkezési helye. A rendszeres sportolás számtalan haszna nyilvánvaló, versenyszinten pedig közösségformáló erő. A húzó sportágak nagyrendezvényeit is befogadó sportcsarnok létesítésének lehetőségét és módját kell megtalálni a hosszútávlatú üzemeltethetőség kiemelt szempontját figyelembe véve.
Egészségügy	A város egészségügyi ellátásának alapja a Kórház, amelynek vonzásterülete Orosháza központi funkciói közül a legnagyobb kiterjedésű. A sokrétű egészségügyi alap- és

szakellátási mód és -hely működésének összehangolása feltétlenül szükséges a fenntartható feladatellátáshoz. Biztosítani kell a működés fizikai kereteit (épületek, parkolók) és korszerű felszereltségét. A Kórháznak keresnie kell a tartósan stabil gazdálkodását megalapozó specifikus feladatvállalást, olyan szakellátás kialakításával, amely térségi hiányt pótol.

Szociális ellátás

A személyes gondoskodás szerteágazó feladatrendszerét Orosházán központi intézmény látja el. A kötelező ellátási feladaton túlmenően önként is vállal a város számos segítő szolgáltatást, amely az elesett, idős, hajléktalan, problémákkal küszködő vagy sérült emberek számára mentőövet jelent. Nagyban hozzájárulnak a szociális közellátáshoz a nonprofit és civil szféra feladatvállalásai. Az idősödő népesség-összetétel miatt fokozott igény jelentkezik az idősek bentlakásos és nappali ellátására. A mennyiségi fejlődés kevésbé szükséges, azonban az épületek állapota általában elavult, korszerűsítésre és energia-takarékosságot is célzó felújításra szorulnak.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A lakosság elégedettebb lesz az intézményellátással, erősebben kötődik a városhoz.
- Erősödik Orosháza központi szerepköre.
- Egészségesebb, tanultabb, öntudatosabb lesz a lakosság, sikeresebbé válik a továbbtanulásban és munkavállalásban és nagyobb eséllyel találja meg helyét a társadalomban.
- Esélyegyenlőség a szellemileg, fizikailag, helyzetükből fakadóan leszakadó lakosok számára
- Összetartó közösségek szerveződnek, helyi energiák képződnek.

3.2.3 Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turisztikai fejlesztés

Ipari Park

Az Ipari Park szabad területeinek fogadókészsége növelhető a betelepülők számára a terület beruházás-előkészítésével (terepfeltöltés, igény szeritni parcellázás, közmű infrastruktúrák kiteljesítése). Célszerűnek látszik az üzleti szolgáltatások körének bővítése (portaszolgálat, hídmérleg, rakodó- és parkolóhelyek). Kiemelten kezelendő a fiatal kezdő vállalkozók starthelyzetbe hozása, valamint a munkahelyteremtő és széles körben tovagyűrűző termelés támogatása. A terület teher- és hivatásforgalmának segítése érdekében szorgalmazni kell a város déli elkerülőútjának mielőbbi megvalósulását és bekapcsolását a 47-es számú elkerülőút gyopárosi leágazásába vasúti aluljáróval.

Turizmus-fejlesztés

Gyopáros idegenforgalmi potenciáljának kiaknázása és fejlesztése kitörési pont Orosháza jövőjének alakításában. A fejlesztés a folyamatos szolgáltatás-bővítésre, a wellness-családi profil továbbépítésére és marketing-fejlesztésére, a térségi termék- és rendezvénykínálatok sajátos élménykörré való összefűzésére és hatékony értékesítésére alapozható. A szikes tórendszer és a parkerdő nyújtotta természeti értékek, valamint az országos jelentőségű lovaspálya egészítik ki a „vivő" látványosságokat, melyek frappáns ötvözete, egymásra épülő, logisztikailag is jól megszervezett kínálata hosszabb ideig a térségben tarthatja a szállóvendégeket.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A város ipara újabb vállalkozásokkal bővül. A meglévő vállalkozások jobban fejlődnek az üzleti szolgáltatások fejlődésének köszönhetően.
- Az önfoglalkoztatás bővülésével a lakosság aktivitása növekszik.
- A város déli elkerülőútjának megvalósulása javítja az Ipari Park és a déli városrész megközelíthetőségét, a vasúti aluljáró révén közvetlenül összeköti Gyopárost a Szegedi úttal kerékpáros és gyalogos forgalom tekintetében is.
- Gyopáros sikeres fejlődése javítja Orosháza imázsát, növeli az idegenforgalmi ágazat jövedelmezőségét, biztosítja a lakosok felüdülését.
- A turisztikai programcsomag részeként a környező települések is részesülnek az idegenforgalmi bevételekből.
- Megőrzésre kerülnek Gyopáros városrész természeti értékei.

3.2.4 Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)

Hiányzó főutak

A város meglévő ipara a térség fejlődésének a motorja, ezért segíteni kell hátrányai leküzdésében, melyek közül legégetőbb az elégtelen közúti megközelíthetőség a nemzetközi útvonalak felől. A gyenge közlekedésföldrajzi adottságok visszavetik Orosháza és Dél-Békés térségének fejlesztési lehetőségeit is, súlyosbítva a határmentiségből fakadó egyéb problémáikat. Orosházának hathatós lobbitevékenységgel, szükség szerinti területbiztosítással, a településcsoport érdekeinek összehangolásával és képviseletével elő kell mozdítania a főút-sűrűség növekedését a térségben. Ezáltal a hamarosan megvalósuló M44 útvonal elérése és a határon túlnyúló (Arad felé irányuló) kapcsolat is javul. Dél-Alföld egészének kapcsolatrendszerét forradalmian megváltoztatná a megyék által egyöntetűen szorgalmazott tervezett K-Ny-i főúti tengely megépülése (Soltvadkert – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent – Orosháza). Az M47 gyorsforgalmi nyomvonal építése a koncepció időtávlatának végére várható (2030), megvalósulása kulcskérdés a térség jövője szempontjából.

Repülőtér

A város tulajdonában lévő működésen kívüli gyepes repülőtér újbóli üzembe helyezését szorgalmazni kell az igények felmérése és a megvalósíthatóság feltételeinek feltárás alapján. Elvben elég nagy (2500 m-nél hosszabb) a rendelkezésre álló terület középméretű gépek fogadására.

Gazdaságfejlesztés támogatása

A gazdaság dinamikájának megtartására a városnak viszonylag szűk a közvetlen befolyása (pl. szociális szövetkezetek létrehozása, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztés, helyi termék piacok fenntartása, létesítése), a gazdaságfejlesztés támogató programok kedvezményezettjei túlnyomórészt maguk a KKV-k. A gazdaságot segítő egyéb tényezők alakításában, így a kapcsolatépítésben is részt vállalhat a város. Támogathatja a gazdaságfejlődést a rendszeres párbeszéd és a hatékony együttműködés a város, a térség és a vállalkozók között, a közös marketing-elemek

kidolgozása és alkalmazása. Fontos a helyi termelés és a helyi piac egymásra találása, a rövid ellátási lánc (REL) előnyeinek kölcsönös felismerése. Inkluzív eredményt hoz a helyben megtermelt alapanyagok minél nagyobb arányú helyi feldolgozása és a sajátos helyi termékek kifejlesztése.

Határon túlnyúló együttműködés

Dél-Békés perifériára szorult kistérségének felzárkóztatásához kapcsolódva együttműködési híd építhető ki Arad városa felé. Az euro-régióban való együttgondolkodásból és együttes cselekvésből az ipar, a mezőgazdaság és a turisztikai szektor is profitálhat. Megvalósulhat a felhalmozott elméleti és gyakorlati tudás kicserélése.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A város gazdasága a jobb elérhetőség révén jobban teljesít.
- Az idegenforgalom nő a térség jobb elérhetősége miatt.
- A térség vállalkozásainak piacra jutása javul a közös marketing- és termékfejlesztésnek köszönhetően.
- Vállalkozási kapcsolatok épülhetnek ki a határon túlnyúló térséggel, diverzifikálódhat Orosháza és a térség gazdasága.

3.2.5 Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel

SEAP

A város fejlesztésében horizontálisan kezelendő prioritás a megújuló energia-felhasználás részarányának növelése és a racionálisabb energia-felhasználás. Célszerű elkészíttetni a Fenntartható Energia Akcióprogramot (SEAP), amely felméri a város jelenlegi energetikai helyzetét, az energiafogyasztás szerkezetét, ismerteti a megvalósításhoz szükséges intézkedéseket, erőforrásokat, valamint a várható eredményeket, hatásokat.

Geotermia

A város léptékében kézenfekvő célkitűzés a megújuló energiaforrásokban – elsősorban a jelentős mértékű napsugárzásban és a geotermiában – rejlő potenciál kiaknázása. Előnyt élveznek a rendszerszerű energia-felhasználási módok, melyek az egymást kiegészítő igényeket célszerű időbeni és térbeli elrendezéssel szolgálják ki – ez főleg a geotermikus programok esetében elvárás. Orosháza intézményei geotermikus rendszerbe kapcsolhatók, vagy napelemek telepítésével váltható ki a hagyományos energiafelhasználás egy része. Önkormányzati épületek és intézmények energia-hatékonysági célú korszerűsítése és felújítása egészítheti ki a komplex programot.

Szolár-energia, biogáz-erőmű

Fel kell tárni a lehetőségeket a szolár-energia minél nagyobb mértékű kihasználására kommunális és ipari céokra. A mezőgazdaság energia-felhasználását elsősorban biogáz-üzemek kialakítása támogathatja.

Energetikai épület-korszerűsítés

Az energiafelhasználás csökkentése általános elvként követendő. Az intézményeket érintő felújítási munkálatok során lehetőleg minden esetben történjen meg a hőszigetelés és nyílászáró-csere, valamint a fűtési hálózat korszerűsítése.

Mikroklíma

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklíma kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- A széndioxid kibocsátás csökkenése.
- Élővilág sokféleségének fenntartása (biodiverzitás).
- Környezet zaj-, levegő- és hulladékterhelésének mérséklődése.
- Természeti erőforrások (víz, föld, ásványkincsek) takarékos felhasználása.
- Költségmegtakarítás az intézményi ellátásban.
- Értékét vesztett terület hasznosulása (rekultivált hulladéklerakó).

3.2.6 Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján

SUMP

A város területén belüli hálózatok (közút, közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpáros forgalom, parkolás) egységes, összehangolt fejlesztésének megalapozására SUMP (Fenntartható Városi Mobilitási Terv) és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítendő.

Vasúti közlekedés

A városrészeket széttagolják a vasúti pályák. A kapcsolatok javítása céljából vasúti aluljárón kell a Szegedi útig (474) továbbvezetni a Gyopárost a 47-es főúttal összekötő 4447-es utat. Gyalogos-kerékpáros aluljáró segítheti a városközpont és a Szőlő városrész biztonságos összeköttetését. Elővárosi jellegű közlekedés fejleszthető ki Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – üveggyári megálló között.

Belső közlekedési rendszerek

A helyi közlekedési rendszerek tekintetében a városrészek közötti átközlekedés javítása a cél. A városrészeket összekapcsoló és tehermentesítő jellegű déli elkerülőút megvalósítása nagy fontosságú, mind az átmenő forgalom elvezetésében (az Ipari Park és Orosháza járás D-i része – 47-es főút hódmezővásárhelyi irány viszonylatban), mind a helyi munkába járás (Nyugati városrészből az Ipari Park felé) és teherforgalom tekintetében. A lehető legrövidebb, költségkímélő, a meglévő úthálózatot lekövető nyomvonal tervezendő. Szőlő városrész – Gyopáros átközlekedés megvalósítása a 47-es út meglévő, de használaton kívüli csomópontjának felhasználásával a Tátra utca folytatásában jöhet létre, egyben tehermentesítődik a Szent István út. A Szőlő körút K-i folytatásában „egérút" létesülhet a 474-es útig (Békéscsabai út), amely az előbb említett gyopárosi átkötéssel együtt igazi körúttá teszi a Szőlő körutat. A szerkezeti tervben előirányzott Szarvasi úti vasúti felüljáró megvalósítása nagy távlatban sem reális, elvetendő.

A város gyűjtőúthálózatát ésszerűsíteni szükséges, a valós igények és hálózati szerepkör alapján jól járható gyűrűs és sugaras rendszert kell teremteni, a csomópontok szükség szerinti fejlesztésével. A belváros távlatban csak célforgalomra tervezendő a nagy laksűrűség és az intézmények központi elhelyezkedése miatt.

Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv

Kerékpárúton jól elérhetővé kell tenni minden városrészt, figyelembe véve a munkahelyi intézményi és szabadidős útirányokat és becsült forgalmakat. A hálózatot önálló kerékpárutak, kerékpársávok és kis forgalmú utcák, valamint kerékpárparkolók-megőrzők összefüggő rendszere alkotja majd a készülő Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv alapján.

A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- Településszerkezet vasúthálózat miatti megosztottságának enyhülése.
- Közösségi közlekedési feltételek javulása (elővárosi vasút jellegű járatok).
- Déli elkerülő út tehermentesíti a belvárost.
- Szőlő városrész úthálózata kiteljesedik, Szent István út tehermentesítődik, Gyopáros felé rövidebb átközlekedés nyílik meg.
- Belváros közlekedési leterheltsége csökken, környezeti állapota tehermentesítődik az átmenő forgalom megszüntetését követően.
- Kerékpárral jól járható lesz a város, kevesebben használnak gépjárművet, javul a környezet állapota.

3.2.7 „Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása

Igényes városi közterületek

A főtér kertépítészeti attrakciója hozzájárult a város imázsához, egyben emelte a városközpont rangját. A kedvező hatású beavatkozás folytatandó újabb központi területek rendezésbe vonásával, elsősorban a gyermekek és az ifjú korosztály által leginkább használt közterületi pihenő- és játszóterek, találkozóhelyek megújításával. A Kölcsey és a Pacsirta utca között felszabadult terület a központi intézményekbe és a leendő sportkomplexumba célforgalom jelleggel érkezők parkolására szolgálhat. Járműmozgásoktól mentes gumi futópálya jöhet létre az Ady Endre és Deák Ferenc utca közötti tömb körül. Komplex közterületfejlesztés valósítható meg a városközpont északi folytatásában és a lakótelepi környezetben.

A városi zöldfelületek mennyisége és minősége is folyamatos fejlesztést igényel. A lakótelepeken a közkertek intenzív használata beltejesebb kialakítást követel. A Mikolay kert felújítása szükséges. Új közpark (esetleg tematikus park) alakítható ki a Fürdő utcai volt tómeder helyén. Ütemezetten meg kell valósítani az intézménykertek felújítását. Kedvező adottsága Orosházának a Gyopárosi parkerdő tekintélyes területe és kedvező fekvése, melyet felújítással rendbe kell hozni. A vasútvonalak melletti „hulladék" zöldfelületek fásítandók.

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz

A klímaváltozással összefüggésben és településesztétikai szempontból egyaránt jelentős hozadéka van a zöldfelületek fejlesztésének, melyeket minél előbb ütemezetten meg kell kezdeni. Az utcai zöldsávok rendezésével és fasorok kiültetésével teljessé válhat a jóléti zöldfelületi rendszer. A zöldfelületekben megbújó közterek megfelelő „bebútorozás" (padok, ivókutak, műalkotások, díszvilágítás) és burkolatrendezés, valamint fedett-nyitott, árnyékadó védőtetők elhelyezése révén a lakóközösség szabadtéri találkozási helyeivé válhatnak, például a Szőlő városrészben, Szentetornyán és Rákóczitelepen.

Építészeti arculat

A város építészeti értékei nagyban hozzájárultak az esztétikus, vonzó városi környezet kialakulásához. A sajátos helyi építészeti vonásokat kiadványokon (például városi naptár) lehet népszerűsíteni és megőrzésüket eszmeileg és anyagilag egyaránt támogatni szükséges. A műemlékeket eredeti formájukban kell az utókornak továbbadni. A város alulhasznált, barnamezős vagy „rozsda"-területeinek új hasznosítást kell találni, mert degradálhatják környezetüket is.

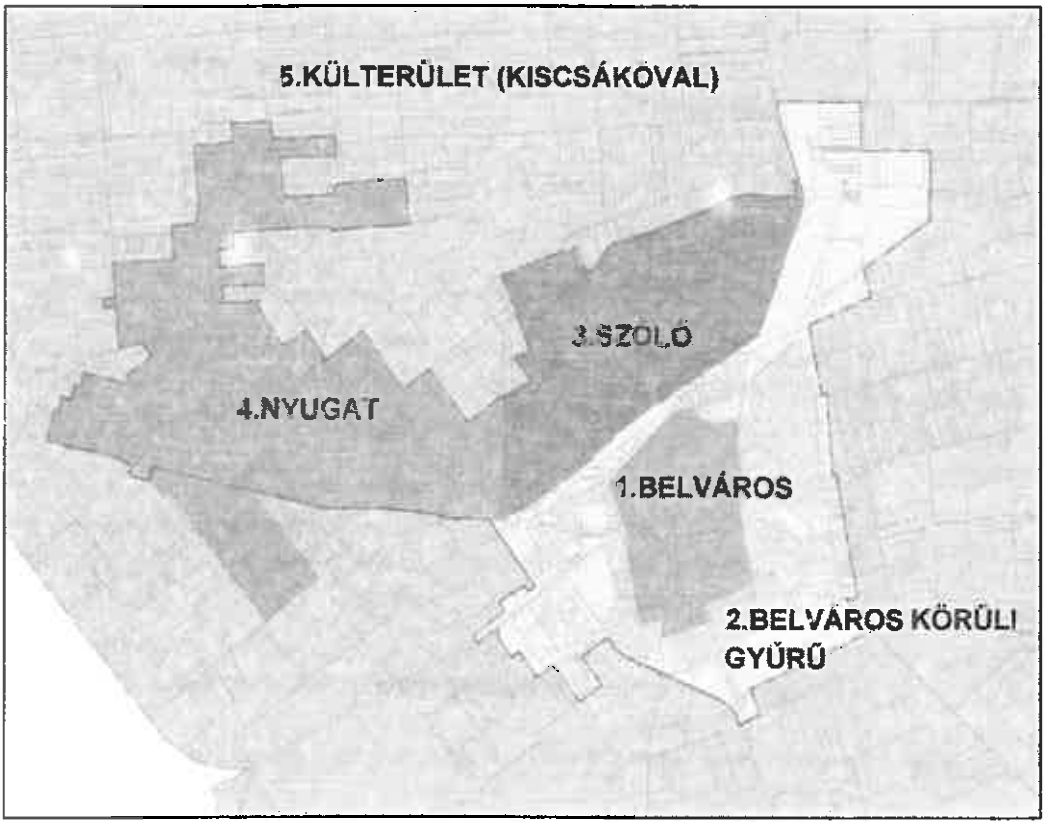
A részcélok megvalósításának várható eredményei:

- Közösségformáló közterek megvalósulása.
- Zöldfelületi fedettség növekedése, javuló mikroklíma a legsűrűbben lakott központi területen.
- Hiányt pótló közpark-létesítéssel javul a város zöldterületi ellátottsága.
- Több és jobb állapotú erdők településvédő, városképjavító és mikroklimatikus szerepe érvényesül.
- Építészeti értékmegőrzés, mindamellett, hogy előnyösen formálja a városképet, a város jogos büszkeségére ad okot és kifejezi az elődök iránti tiszteletet, az értékek továbbörökítésének szándékát.
- A barnamezők és rozsdaterületek új hasznosítása ésszerűsítheti az ingatlangazdálkodást és javítja a városképet.

3.3 A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

A legtöbb részcél a város egészére érvényes és nem konkrét városrészre, vagy területre irányul, azonban megállapíthatók erősebb és gyengébb érintettségek a városrészek esetében. A város területe a fejlesztések szempontjából öt városrészre bontható a hasonló sajátosságok és fekvés szerint az alábbi ábrán látható módon:

Orosháza városrészei a településfejlesztés szempontjából

Belvárost érintő részcélok	A Belvárost érinti a legtöbb részcél, mivel a funkciók (központi, lakó-, kereskedelmi, stb.) halmozódása miatt itt a legtöbb a teendő. A társadalmi jellegű részcélok (nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés) legjellemzőbben a városközponthoz köthetők, de a Szőlő városrész, valamint a Nyugat elnevezésű területegységben lévő Szentetornya és Rákóczitelep alközpontjai is értelemszerűen a megvalósulás helyszínei lesznek. A fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés részcéljai többnyire a Belvárosban lévő intézményekre vonatkoznak. Az energia-gazdálkodás témakörén belül főleg a Belvárosban lévő intézményeket vonja be a város a geotermia-rendszerbe és az energetikai korszerűsítésre váró intézmények is zömmel a központban találhatók. A Belvárosban valósul meg a „Zöld-város" fejlesztési részcél legnagyobb része, a rendkívül magas laksűrűség miatt. Az építészeti értékmegőrzésre érdemes épületek zöme a városrészben található.
Belváros körüli gyűrűt érintő részcélok	A Belváros körüli gyűrűben szintén több intézmény működik (egyebek között a Kórház és néhány óvoda), melyek az energetikai megújítás részcélja alapján fejlesztésre kerülnek. A „stabil egészségügy" szintén itt értelmezhető jellemző részcélként a Kórház jelenléte miatt. A közlekedési célkitűzésekben fontos szerepe van a városrésznek, mert a Belváros átmenő forgalom alóli mentesítése a „gyűrű" útjai (például a majdani déli tehermentesítő út) levezető szerepének erősítését feltételezi. Az Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése helyileg mindenestül a városrészhez tartozik. A legtöbb barnamezős- és rozsdaterület is itt található, melyeknek új hasznosítása kívánatos. Erős koherenciát mutat a városrészszel a „gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében" megfogalmazású részcél, hiszen a város összes nagyvállalata, az üveg- és a gépipar, valamint a szárnyas-feldolgozás a belterület ÉK-i részén és a vasútvonal mentén helyezkedik el.
Szőlő városrészt érintő részcélok	Szőlő városrészben elsősorban zöldfelületi jellegű beavatkozásokra lehet számítani, valamint a belső közlekedési hálózatok racionalizálása ad feladatot hosszú távon (Szőlő körút mindkét irányú meghosszabbítása). A „gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer" több ellátási helye is a városrészben található. A Czina iskolát és óvodát a többi hasonló intézményre előirányzott fejlesztések fogják érinteni.
Gyopárost, Szentetornyát és Rákóczitelepet érintő részcélok	Nyugat városrész legjelentősebb fejlesztési részcélja az egész város számára kulcsfontosságú gyopárosi komplex turisztikai fejlesztés. Kedvezően érintik mindhárom részt (Gyopárost, Szentetornyát és Rákóczitelepet) a belső közlekedési hálózati bővítések. Az idegenforgalom kapcsán a kistérség és Dél-Békés településeivel való érdekképviseleti és gazdasági, valamint marketing célú együttműködés (beleértve a határon túli településeket, Aradot és környékét) hasznos lehet a városrész számára. Az intézményfejlesztések a városrész iskoláit, óvodáit, idős otthonait is érintik és egészségügyi intézményfejlesztés is várható.
Külterületet és Kiscsákó településrészt érintő részcélok	A külterületen és Kiscsákón a mezőgazdálkodás a jellemző területhasználati mód, ezért a gazdaságra vonatkozó részcélok mindegyike vonatkoztatható a városrészre. Nem kapott külön említést, de Kiscsákó elszakítottsága a várostesttől kedvezőtlen adottság, amely nem orvosolható teljesen, csak enyhítésére van lehetőség. Az ellátási feladatok vonatkozásában érdemes megvizsgálni a Kiscsákóhoz legközelebbi Nagyszénással történő megállapodást. Intézmények nincsenek a külterületen, viszont a tanyákon él a lakosok 5 %-a, akiknek az ellátását, szolgáltatásokhoz jutását, közbiztonságát az

esélyegyenlőség elve alapján biztosítani szükséges. Nem egy tanya építészeti és gazdálkodási hagyományokat őriz és maga az életviteli mód is unikális, fenntartható jellegű, példaként szolgáló. A külterületen a biogáz-energia mezőgazdasági felhasználását szolgáló fejlesztések valósulhatnak meg.

A fejlesztési részcélok értelmezése az egyes városrészekre

Városrészek / Fejlesztési részcélok	Belváros	Belváros körüli gyűrű	Szőlő városrész	Nyugati városrész (Gyopáros, Rákóczitelep Szentetornya)	Külterület (Kiscsákóval)
Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés					
Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer					
Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmusfejlesztés					
Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)					
Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel					
Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján					
„Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása					

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

3.4 A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó és a részcélok kapcsolata

Orosháza településfejlesztési koncepciójának fő eleme a város 2030 évre vonatkozó jövőképe. A jövőkép a jelenlegi adottságokból kiindulva a várható tendenciákra alapozva fogalmazza meg az előrevetített, elérni kívánt állapotot.

Az átfogó célok a jövőképet három aspektusban tárják elénk a prioritásokat figyelembe véve. A jövőkép és az átfogó célok megvalósulásának útját mutatják meg a részcélok, kijelölve a legfontosabb sarokköveket, melyekre a város stratégiáját érdemes alapozni.

A fejlesztések megvalósítását végig kell, hogy kísérje a fejlesztési alapelvek betartása, melyek horizontális jellegű elvárások napjaink városfejlesztési tevékenységében.

Orosháza Településfejlesztési koncepciójának célrendszere

JÖVŐKÉP

Orosháza erős gazdasága, fejlett idegenforgalma és sokrétű településközi, határon túli kapcsolatai révén stabil megélhetést, színvonalas intézményi ellátást, egyéni kibontakozási lehetőséget és rekreációt nyújtó középváros, amelyre büszkék vagyunk!

ÁTFOGÓ CÉLOK

Nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodóképes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel

RÉSZCÉLOK

Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés	**Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer**	**Ipari Park közlekedési közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmus-fejlesztés**	**Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében beleértve a határon túli településeket**	**Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épület-energetikai korszerűsítésekkel**	**Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján**	**Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján**

FEJLESZTÉSI ELVEK

Fenntarthatóság, integrált megközelítés, közösségi részvétel

A hosszútávú átfogó célok és a részcélok közötti koherencia

Fejlesztési részcélok / Városrészek	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny, alkalmazkodóképes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel
Nyílt közélet, hozzáférhető információk, párbeszéd, közös érdekek felismerése, hatékony partnerség, önismereti fejlesztés			
Fenntartható, rugalmas, képességeket és tehetséget kibontakoztató közoktatás, közművelődés, sportélet, megbízható, stabil egészségügy, gondoskodó, segítő szociális intézmény-rendszer			
Ipari Park közlekedési-, közmű- és üzleti infrastruktúra-fejlesztése, komplex turizmusfejlesztés			
Érdekképviseleti, együttműködési, közös marketing és gazdasági pozíciószerzési célú kapcsolatépítés Orosháza funkcionális és tágabb térségében, beleértve a határon túli településeket (Arad és környéke)			
Energia-gazdálkodás ésszerűsítése geotermikus-, szolár- és biogáz-energia kiaknázásával, épületenergetikai korszerűsítésekkel			
Belső közlekedési hálózatok racionalizálása szakági koncepció alapján			
„Zöld-város" fejlesztések, építészeti arculat alakítása			

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

4. A JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK ÖSSZHANGJA A MAGASABB SZINTŰ KONCEPCIÓKKAL

4.1 A jövőkép és az átfogó célok összhangja az Országos Területfejlesztési Koncepcióval

Az Országgyűlés 1/2014. (I.3.) Ogy. határozata mellékletekent fogadta el a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (OFTK), mely az ország hosszú távú jövőképét, a fejlesztéspolitikai célokat és elveket határozza meg. A jövőkép eléréséhez négy hosszú távú (2030-ig szóló) átfogó fejlesztési célt és tizenhárom specifikus célt határoz meg. Orosháza jövőképe és hosszú távlatú átfogó céljai illeszkednek az ország fejlesztési koncepciójához.
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat létrehozása keretében célnak jelöli az OFTK a funkcionális várostérség, mint módszer és elv alkalmazását, a városok sajátos gazdasági profillal történő fejlesztését, a város-vidék és a határon átnyúló kapcsolatok erősítését. Orosháza céljai párhuzamosak ezzel az elvvel.
Az OFTK kiemelten kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra épülő fejlesztését, népességmegtartó erejük képességük erősödését. Lényeges elem a mezőgazdaság, feldolgozóipar fejlesztése, a foglalkoztatás növelése, a helyi termelések helyzetbe hozása. Orosháza város törekszik elérni az országos célokat, melyek a koncepció részcéljaiban visszaköszönnek.

A településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott részcélok illeszkedését az OFTK specifikus (hét szakpolitikai és hat területi) céljaihoz az alábbi táblázat mutatja be.

A településfejlesztési koncepció átfogó céljainak illeszkedése az OFTK specifikus céljaihoz

Országos Területfejlesztési Koncepció szakpolitikai céljai	Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai
Versenyképes, innovatív gazdaság	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése
Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Kreatív tudástársadalom, piacképes térségek, K+F+I	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése
Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	-
Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel

Országos Területfejlesztési Koncepció területi céljai	Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai
Az ország makroregionális szerepének erősítése	-
A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	-
Vidéki térségek népességeltartó képességének növelés	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	-
Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel

4.2 A jövőkép és az átfogó célok összhangja a Békés Megyei Területfejlesztési Koncepcióval

Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-ben, a 3/2014. (IX.09.) KGY határozattal került elfogadásra.

Békés megye *jövőképe*: Békés megye értékeinek megtartásával alkotó-, innovatív megújításával Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérsége, a hazai megújuló agrárium szervező ereje kíván lenni.

Békés megye fejlesztésének *átfogó céljai* 2020-ig: a megyében élők életkörülményeinek javítása, a megye fenntartható gazdasági és társadalmi viszonyainak megteremtése, a foglalkoztatás javítása.

A Koncepció kifejti, hogy gazdasági súlyát tekintve Orosháza a megyeszékhely kiugró szerepe mellett Gyula és Szarvas társaságában komoly térszervező erővel bír. A megyének összességében szerény gazdasági súlya van és erősen centralizált térszerkezettel rendelkezik, az előbb említett városok dominálnak. Külső kapcsolódási esélyeit rontja a gyorsforgalmi utak hiánya és a szomszédos megyékben lévőkre vezető gyenge minőségű főutak. A közép- és nagyvállalatok száma szinte minden ágazatban csekély és lassú a cégek evolúciója. A megye leszakadó kistérségei közé tartozik a Mezőkovácsházi Járás területe. Orosháza saját koncepciójában hídszerepet vállal Dél-Békés leszakadó területeinek a gazdasági vérkeringésbe való bekapcsolására, az országos közúthálózatba való betagozódást szorgalmazva.

A BmTFK négy stratégiai célt és négy prioritást nevez meg, melyekhez Orosháza Településfejlesztési Koncepciójának jövőképe és átfogó céljai az alábbi táblázat szerint illeszkednek.

A településfejlesztési koncepció átfogó céljainak illeszkedése BmTFK céljaihoz

Békés Megyei Területfejlesztési Koncepció Stratégiai céljai	**Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai**
Értékalapú gazdaságfejlesztés	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Térségspecifikus brandek fejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Társadalmi-gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó innovatív fenntartható továbbfejlesztése	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel
Békés Megyei Területfejlesztési Koncepció prioritásai	**Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció kapcsolódó átfogó céljai**
Gazdasági struktúra megújítása	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Megye térszerkezetének továbbfejlesztése	Gazdasági feltételek javítása infrastruktúra-fejlesztéssel és közös érdekeket hatékony érvényesítő térségi összefogással
Fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése	Fenntartható város megteremtése racionális energiagazdálkodással, szükséges és elégséges belső közlekedési hálózatok kialakításával, igényesebb környezettel
Emberi erőforrás-fejlesztés	Értékekre nyitott, együttműködő, tevékeny alkalmazkodó-képes, újításra kész, tanult társadalom fejlesztése

5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

5.1 A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Jelen Koncepció a Megalapozó vizsgálatokra támaszkodik, amely egyben a párhuzamosan készülő Integrált Településfejlesztési Stratégiát és az új Településrendezési eszközöket is megalapozza. A vizsgálatok friss adatokra – leginkább a 2011. évi népszámlálásra, a város adatszolgáltatására, dokumentumaira és a helyi interjúk tapasztalataira – támaszkodva feltárták a társadalmi, gazdasági és környezeti helyzetet és a műszaki infrastruktúrát.

Orosháza népessége hosszútávon 25 000 fő körül tervezendő. A népesség összetételét tekintve – a legkedvezőbb forgatókönyv mellett is – elöregedő tendenciát kell feltételezni, amelyre az intézményhálózat szintjén fel kell készülni. Pozitív diszkriminációval kezelendő társadalmi réteg a fiatal korosztály, különösen a fiatal családok.

A város gazdaságának szilárd bázisait, a meglévő vállalkozásokat a fejlesztés motorjaként, vezetőiket az önkormányzat legfőbb partnereiként szükséges kezelni. Törekedni kell a gazdasági potenciált növelő beavatkozásokra, elsősorban a tovagyűrűző hatású termelő ágazatokban, a nagy hozzáadott értéket előállító, innovatív szektorban és a helyi élőmunkára igényt tartó ágazatokban.

A környezet jelenlegi állapotát (2015.) fenntartandó, javítandó kiindulási helyzetnek kell tekinteni, a minőségromlással járó változások kerülendők, vagy egyidejűleg állapot-kiegyensúlyozó intézkedésekről kell gondoskodni.

5.2 A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Közlekedés

A város *közlekedési hálózatának* alakítása során alapkiindulásként veendők figyelembe a Békés megyei Területszerkezeti Tervben előirányzott országos út-nyomvonalak. A belső hálózatokra (közút, közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpáros forgalom, parkolás) vonatkozóan lehetőség szerint SUMP (Fenntartható Városi Mobilitási Terv) és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítendő. A hálózatok egységes, összehangolt fejlesztésére kell törekedni az alábbi elvek mentén:

- A tervezett országos utak nyomvonalainak területi igénye szabvány szerint biztosítandók.
- A déli tehermentesítő (elkerülő) útszakasz a 4447 út vasút alatti átvezetésével tervezendő. Középtávon a nyomvonal megtervezésével kell elősegíteni a mielőbbi megvalósulást.
- Szőlő városrész és Gyopáros között gyűjtőút tervezendő a 47-es elkerülőút kiépített útcsatlakozásának felhasználásával (Tátra utca folytatása).

- A Szőlő körút K-i továbbvezetése érje le a 474 számú (Csorvási) utat a Szeged-Békéscsaba vasútvonal É-i oldalán maradva.
- A Szarvasi úti vasúti felüljáró a szerkezeti tervből törlendő, a villamosított vonal fölötti átvezetés megvalósítása nem reális.
- Kerékpárút átvezetés tervezendő a vasút alatt a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca vonalában a Szőlő városrész felé.
- A városközpont az átmenő forgalomtól mentesítendő, célforgalmú parkolók jelentős számban csak a határoló gyűjtőutak mentén és a megfelelő szélességű Kazinczy utcában tervezendő.
- Törekedni kell arra, hogy a város kerékpárral jól átjárható legyen kerékpárutak, kerékpársávok és kisforgalmú feltáróutak hálózatán.
- Javítandó a tömegközlekedés a belterület 47-es főút által elválasztott területei között, valamint a lakóhelyek és a legnagyobb dolgozói létszámú munkahelyek között.

Közműhálózatok

A város ivóvíz-ellátó hálózatában – az ivóvízminőség-javító beruházást követően – jelentősebb új nyomvonalakat nem kell tervezni. A kiépített szennyvízcsatorna-hálózatba az üdülőterület is bevonandó és Gyopároson biológiai szennyvíztisztító tervezendő. A csapadék-hálózat kialakítására koncepció-terv készítése szükséges. A belváros sürgősen megoldandó problémái prioritással kezelendők. A klímaváltozás hatásainak enyhítésére csapadékvíz-visszatartási kapacitás tervezendő. Ösztönözni kell a magántelkek csapadékvíz-visszatartását is.

Az energiaközművek rugalmas alkalmazkodása kívánatos a felmerülő igényekhez, figyelembe véve az alternatív-energia források minél nagyobb mértékű bevonását a rendszerekbe. A belvárosban geotermikus közműellátás kiépítését kell tervezni.

A város elektronikus hírközlési hálózatait az info-kommunikációs technológia térnyerését figyelembe véve kell tervezni.

Területfelhasználás

A város közigazgatási területén a mezőgazdaság elsődlegességét kell biztosítani. Az erdők – lényegesen kisebb eltartóképességüket figyelembe véve – csak szerény mértékben növekedjenek, elsősorban a beépített várostest védelmére, a szántótáblák szél elleni megóvására (erdősávok) és az értékes gyepekhez társulva, tájképalakítás és biodiverzitás-növelés céljából. Az országos ökológiai hálózat elemei a természetvédelmi szempontok prioritásával kezelendők a Településrendezési eszközökben. A mezőgazdasági majorok a város gazdasági életének fontos helyszínei, ezért – a többi művelésből kivont földrészlettel egyetemben – legyen biztosítva a tényleges használatuk folytatásához szükséges építési lehetőség. A tanyák, mint az intenzív és fenntartható gazdálkodási formák színterei, valamint a kevés megmaradt gyümölcsös, szőlő és kert területfoltjai élvezzenek építésjogi előnyöket.

A beépített területek jelentős expanziója – a népesség csökkenésére tekintettel – kerülendő. A lakóterület kismértékű kiegészítése mellett a meglévő beépítés kiegyensúlyozott, környezetminőségben egyre igényesebb fejlődése biztosítandó. A családi házas városrészek központjaira lehetőleg készüljenek beépítési javaslatok, melyek a lakosság partnerségével adnak megoldást a közösségfejlesztő térképzésre, kert- és tájalakításra.

Gazdaságfejlesztésre célszerű előkészíteni a második Ipari Parkot is. Indokolt az önkormányzat elővásárlási jogát megalapítani és – egyetértés esetén – vevőkijelölési jogot szerezni a befektetési feltételek javítása érdekében.

A barnamezőket és a rozsdaterületeket olyan rendeltetésbe kell besorolni, amely elég rugalmasságot ad az előre ki nem számítható új hasznosítás számára.

Gyopárosfürdőn és az üdülőterületen a vendégforgalom növekedése, az idegenforgalmi kínálat bővülése, a környezeti minőség emelése a cél. A fürdőbejárat közelében üzletsor és nyitott-fedett korzó helyét kell biztosítani. Megfontolandó a lakótelek-méretekkel kialakított telektömbök lakóterületbe való átsorolása az előnyök és hátrányok figyelembe vételével. A lakóterületi átsorolás a lakáskedvezmények révén a terület nagyobb arányú igénybevételét (beépítését), a város üresen álló telkeinek jobb értékesíthetőségét biztosítja, ezzel szemben viszont az ingatlanokra kivetett adó csökkenését vonja magával.

Zöld-város

A város természetes környezetének megtartására általánosságban hangsúlyt kell fektetni. A jelentősebb építési programok lehetőleg zöldfelület-fejlesztéssel karöltve valósuljanak meg. Nyerjenek nagyobb teret a szabadidő-eltöltés aktív formái, a séta, sport, játék, a közösségi események. Pótlódjon a város hiányos közpark-ellátottsága. A zöldfelületi hálózatot kiegészülő és új egységes fasorok fogják egységbe.

5.3 Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

Orosháza város 2010-ben elkészítette a régészeti és építészeti értékek Örökségvédelmi Hatástanulmányát. A tanulmány a szakmai elvárásoknak megfelelő részletességű. A Településrendezési eszközök készítése során az országosan védett objektumok adatait az országos nyilvántartás alapján frissíteni szükséges.

A város régészeti lelőhelyeit a Településrendezési eszközökben rögzíteni szükséges, hogy megfelelő védelemben részesülhessenek. A településfejlesztési beavatkozásokkal el kell kerülni a lelőhelyeket és védőzónájukat. A Nagytatársánc, amely az Alföld legnagyobb szabású egykori földvára, sérülékenysége és egyedülálló értéke miatt külön figyelmet érdemel, bemutatóhellyé fejleszthető.

Orosháza épített környezete is értékeket hordoz. Az utolsó megtelepedés óta eltelt negyed évezredben alaposan átformálódott a város, de központjában jó néhány épület őrzi létrejöttének eredeti állapotát.

Részlet az örökségvédelmi hatástanulmányból: Orosháza kialakulása (Nagy Dorottya rajza)

A belterületen műemléki védettség alatt áll az evangélikus egyház által emelt Mikszáth Kálmán utcai épületegyüttes a városközpontban, továbbá a Gémes palota (Dózsa György utca 22.) Tájház (Dózsa György utca 22.) és a Zombai utcai Magtár (9. szám). A külterületen a kiscsákói Geist Gáspár kert, kastély, kápolna és melléképület, valamint a külterületi (Belsőmonor településrészen lévő) Holecska tanya épületegyüttes (tanyaház, csárda, ólak, góré, szín).

Helyi jelentőségű védett értékek a városközpontban és közelében szétszórtan találhatók, melyek értékfelvétele 2010-ben megtörtént. Megóvásukra támogatási alapot kell létrehozni, mert hathatós segítség nélkül a tulajdonosok nem tudják finanszírozni a szakszerű állagmegóvást és az értékek gyors pusztulásnak indulhatnak.

5/2016. (I.28.) Pü határozat melléklete

OROSHÁZA VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2016-2023

Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testülete

7/2016. (I. 29.) K. t. határozatával jóváhagyva

IRÁNYÍTÓCSOPORT:

Polgármester	Dávid Zoltán
Alpolgármester	Bojtor István
Alpolgármester	Fejes Róbertné
Társadalmi alpolgármester	Elekes Lajos

TERVEZŐK:

Felelős tervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)
Társadalompolitikai szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Gazdaságfejlesztési szakértő	Gaborjákné Dr. Vydareny Klára
Településtervező	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006) Várkonyi Gábor településmérnök
Zöldfelületi és tájrendezés	Vakula Réka (TK 01-5261)
Közlekedés	Bombolya Erzsébet (Tkö 06-0349)
Víziközművek	Patkós Margit (TV 06-0006)
Energetika, elektronikus hírközlés	Somogyi János (Te, TH 06-0467) Ivánkovits Imre Tóbiás Zoltán
Antiszegregációs szakértő	Bernáth Péter
Környezetvédelmi szakértő	Novai György (SZKV 06-0171) Dr. Szanka Károly (SZÉ 06-0021)
Műemlékvédelmi szakértő	Balogh Tünde (TT/1, É/1 06-0006)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Oroháza Város Önkormányzata

Barák Anita	Városfejlesztési irodavezető
Novák Péter	Városi főépítész
Püspöki-Sinka Edit	Városfejlesztési iroda
Karsai Sándor	Városfejlesztési iroda
Horváth József	Önkormányzati képviselő
Kovács György	Igazgatási irodavezető
Vargáné Szluka Izabella	Szociális csoport
Patyi Gábor	Kulturális csoport
Kiss László	Jövő Építők TDM
Oláh Viktor	Városfejlesztési iroda
Dr. Kóródi Attila	Jogi csoport

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK 8

2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 12

2.1 A VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 12
2.2 A VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 34

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 42

3.1 JÖVŐKÉP 43
3.2 A STRATÉGIAI FEJLESZTÉSI CÉLOK MEGHATÁROZÁSA 46
3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok 46
3.2.2 Városrészi szintű területi célok 59
3.3 A TEMATIKUS ÉS A TERÜLETI CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA 67

4. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK 71

4.1 AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE, A KIJELÖLÉS ÉS LEHATÁROLÁS INDOKLÁSA 71
4.2 AZ EGYES AKCIÓTERÜLETEKEN MEGVALÓSÍTANDÓ FEJLESZTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA 76
4.2.1 Városközpont akcióterület 77
4.2.2 Szociális városrehabilitációs akcióterület 80
4.2.3 Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület 84
4.2.4 Turisztikai akcióterület 85
4.3 A TELEPÜLÉS EGÉSZE SZEMPONTJÁBÓL JELENTŐS FEJLESZTÉSEK 88
4.3.1 Kulcsprojektek 88
4.3.2 Hálózatos projektek 89
4.3.3 Egyéb projektek 97
4.4 A TERVEZETT FEJLESZTÉSEK ILLESZKEDÉSE A VÁROS STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ 98
4.5 A FEJLESZTÉSEK ÜTEMEZÉSE 101
4.6 AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHANGOLT, VÁZLATOS PÉNZÜGYI TERVE 109

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM 117

5.1 A TELEPÜLÉSEN TAPASZTALHATÓ SZEGREGÁCIÓS MECHANIZMUSOK 117
4.6.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása 117
5.2 AZ ELMÚLT ÉVEKBEN TERVEZETT, ILLETVE MEGVALÓSÍTOTT, A SZEGREGÁTUMOKAT ÉRINTŐ BEAVATKOZÁSOK 121
5.3 ANTI-SZEGREGÁCIÓS INTÉZKEDÉSI TERV 122
4.6.2 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések 122
4.6.3 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések 136
4.6.4 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések 136

6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI 137

6.1 KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK 137
6.1.1. Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez 138
6.1.2. Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz 141
6.1.3. Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat 143
6.2 BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK 144
6.2.1. Célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata 144
6.2.2. A célok logikai összefüggései 163

6.2.3. A stratégia megvalósíthatósága 169
6.2.4. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása 169

7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI 171

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE 173

8.1 A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK 173
8.2 AZ ITS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI 178
8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere 178
8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere 180
8.3 A TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK 181
8.4 A PARTNERSÉG BIZTOSÍTÁSA AZ ITS KÉSZÍTÉSE ÉS MEGVALÓSÍTÁSA SORÁN 183
8.5 MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA 184
8.5.1 Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása 185
8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása 193

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban 38
2. táblázat: Városrészek funkciói 40
3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése 70
4. táblázat Stratégiai célok és projekttípusok kapcsolata 98
5. táblázat: Orosháza tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve 112
6. táblázat Orosháza város KSH által kijelölt és Orosháza város által jóváhagyott szegregált területeinek státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével 118
7. táblázat: A 2008-ban elkészített IVS tervezett, megvalósításra nem került anti-szegregációs célú beavatkozásai 121
8. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2008-2014) a városban 122
9. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai 123
10. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban (a szegregátumok sorszámával jelölve) 123
11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései 128
12. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum-specifikus intézkedései 132
13. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése 133
14. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz 138
15. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai 146
16. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai 149
17. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai 152
18. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai 158
19. táblázat: A települési célok logikai összefüggései 163
20. táblázat: Átfogó célok indikátorai 187
21. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai 187
22. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai 190
23. táblázat: Az ITS keretében tervezett hálózatos projektek output indikátorai 191

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Orosháza városrészeinek gazdasági-szociális mutatói 39
2. ábra: Orosháza városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig 69
3. ábra: Orosháza város Polgármesteri Hivatalának szervezeti ábrája 179
4. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása 193

TÉRKÉPJEGYZÉK

1. térkép: Problémák és értékek 1 – Értékek a belterületen és környékén 30
2. térkép: Problémák és értékek 2 – Korlátok a belterületen és környékén 31
3. térkép: Problémák és értékek 3 – Problémák és természetvédelmi korlátok a belterületen és környékén 32
4. térkép: Problémák és értékek 4 - Belváros 33
5. térkép: Városrészek ábrázolása 34
6. térkép: Belterületi jellegű városrészek ábrázolása 35

7. térkép: Belterületi jellegű városrészek népsűrűsége 36
8. térkép: Majorok a belterület környékén 37
9. térkép: Orosháza Ipari Park belső szabad területei 38
10. térkép: Barnamezős területek a Belvárosban és a Belváros körüli gyűrűben 40
11. térkép: Barnamezős terület (volt laktanya) Gyopáros városrészben 41
12. térkép: Akcióterületi lehatárolás a város egészére 72
13. térkép: 1-es számú akcióterület lehatárolása – Városközpont akcióterülete 73
14. térkép: 2-es számú akcióterület lehatárolása – Szociális városrehabilitációs akcióterület 74
15. térkép: 3-as számú akcióterület lehatárolása – Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület 75
16. térkép: 4-es számú akcióterület lehatárolása – Turisztikai akcióterület 76
17. térkép: Városközpont akcióterület projektjei 78
18. térkép: Szociális városrehabilitációs akcióterület projektjei 82
19. térkép: Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület projektjei 85
20. térkép: Turisztikai akcióterület projektjei 87
21. térkép: Országos gyorsforgalmi és főúthálózati koncepció (nagytáv: 2040) 88
22. térkép: Belvárosi csapadékvíz-hálózati rekonstrukcióval leginkább érintett utcák (további csapadékvíz-hálózati problémákat ld. szakági vizsgálatban) 93

1. BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

ITS célja és szerepe

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban ITS) a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program, amely a város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és azok elérése érdekében tervezett tevékenységeket határozza meg az önkormányzat által jóváhagyott jövőkép és hosszú távú (15-20 év) átfogó célok alapján. Az integrált megközelítés lényege a térbeli, ágazati és időbeli szempontok összehangolása.

ITS készítésének külső feltételei

Az integrált stratégiai tervezés az EU támogatások megszerzéséhez feltétlenül szükséges. Hazánk uniós csatlakozásával részesei lettünk a városok európai értékrend szerinti fejlesztés-politikájának, amelynek kiemelt szerep jutott a 2007-2013 közötti költségvetési időszakban. Az ITS tervezési időszakában a 2010-ben meghirdetett „EU 2020 Stratégia" hangsúlyai érvényesülnek: hazánk városfejlesztési tevékenysége hozzá kell, hogy segítsék az EU egészét az alábbi öt cél eléréséhez.

EU 2020 Stratégia célkitűzései és Magyarország feladatvállalásai

- Foglalkoztatás - biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot. Magyarország vállalta a 75 % teljesítését.
- K+F/innováció - az EU (köz- és magánforrásból származó) GDP-jének 3%-át a kutatás/fejlesztés és az innováció ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani. Hazánk 1,8 % ráfordítást vállalt.
- Éghajlatváltozás/energia: az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (368 millió t kőolaj-egyenérték); a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni; az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani. Magyarország a széndioxid-kibocsátás 10 %-os csökkentéséről, a megújuló energiák részarányának 14,65 %-ra növeléséről és az energiafogyasztás 2,96 millió tonnával történő csökkentéséről kötött szerződést az EU-val.
- Oktatás - A lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni; el kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Hazánk tartani kívánja a 10 % arányszámot a korai iskolaelhagyás tekintetében és a megállapodás szerint 30,3 %-ra növeli a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát.
- Szegénység/társadalmi kirekesztés: legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent. Magyarország 450 ezer fős csökkentést vállalt.

Operatív Programok, ITP

Hazánk Partnerségi Megállapodása (2014. szeptember), a 2014-2020 időszakra vonatkozóan rögzíti az Európai Strukturális és Beruházási Alapok eredményes és hatékony felhasználásának hazai feltételeit. A Megállapodás alapján kidolgozásra, majd Brüsszel által elfogadásra kerültek a támogatási időszak Operatív Programjai. Az Operatív Programok közül a városok számára az egyik legjelentősebb forrásokat tartogató, országosan 1320 milliárd Ft keretösszegű Terület és Településfejlesztési Operatív Programhoz (TOP) kapcsolódóan lezajlott a megyei Integrált Területi

Programok (ITP) tervezése és ehhez kapcsolódóan a városi fejlesztési elképzelések összegyűjtése, rendszerezése.

Békés Megye Integrált Területi Programja három cél köré csoportosítja a rendelkezésre álló, hazai társfinanszírozással együtt 57,94 milliárd forintot kitevő forrás-összeg elosztását.

- Az ületi környezet komplex fejlesztése a megye egész területén: a helyi vállalkozások versenyképességének és munkahelyteremtő képességének, továbbá a helyi termékek piacra jutási esélyeinek javítását célzó komplex programcsomag.
- A települési infrastruktúra integrált fejlesztése a területi kohézió elérése érdekében: a városi jogállású települések integrált ITS-re épülő, területileg fókuszált fejlesztési programjainak támogatása. Ide érti a dokumentum a társadalmi integrációt segítő fejlesztéseket (szegregációs zárványok megszüntetése, leromlott, adott esetben barnamezős városi területek rehabilitációja), a városi közszolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítását, a közösségi terek, zöldfelületek fejlesztését, a közúti- és kerékpáros közlekedés szűk keresztmetszeteinek felszámolását.
- A társadalmi integráció feltételeinek javítása, a periferikus térségek felzárkózási esélyeinek javítása: kiemelten a két leghátrányosabb helyzetű járás (Sarkadi, Mezőkovácsházai Járás) társadalmi-gazdasági integrációjának elősegítése, elsősorban a helyi közösségek megerősítésével, a települések népességmegtartó erejének javításával, a kulturális, nemzeti sokszínűség megőrzésével és a hagyományőrzést szolgáló komplex eszközrendszer alkalmazásával.

Hazai szakpolitikai és jogszabályi keretek változása

Az országos fejlesztési folyamatok kereteit meghatározó dokumentum a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK), amely az 1/2014 (I.3) OGy. határozattal került elfogadásra. Az OFTK az országos fejlesztéspolitika átfogó célrendszerét és középtávú (2020-ra vonatkozó) céljait fogalmazza meg, foglalkozik a városhálózat szerkezetének alakulásával, felvázolja városfejlesztés nemzeti prioritásait. Szükségesnek tartja a vidéki települések népségmegtartó erejének erősítését, az agrár- és élelmiszergazdaságon túl a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztését, a gazdasági diverzifikációt, a helyi gazdaság megerősítését.

Az OFTK alapján 2013-ben sor kerül a megyei területfejlesztési koncepciók (TFK) és programok felülvizsgálatára, megalkotására. Békés Megye Közgyűlése a 3/2014. (II. 3.) határozatával alkotta meg a TFK-t. 2014 szeptemberében jóváhagyta a megye Stratégiai Programját, valamint Operatív Programját is.

Átalakult az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi követelménye és eljárásrendje a 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet értelmében. A településfejlesztés és a településrendezés dokumentumai közötti összefüggések áttekinthetőbbé váltak. Közös Megalapozó vizsgálatra építkezik a Településfejlesztési Koncepció (15 éves távlat), az Integrált Településfejlesztési Stratégia (7-8 éves távlat), valamint a Településrendezési Eszközök (Településszerkezeti terv és Helyi Építési Szabályzat). A fejlesztési projekteket megalapozó Megvalósíthatósági tanulmányok tervezési szintjén szorosan „összeérnek" a fejlesztési és rendezési tervműveletek, ezért a kétféle műfaj közötti összhangot a tervezés magasabb szintjein is biztosítani szükséges.

Stratégia felülvizsgálatának belső indokai

Orosháza Város 2008-ban dolgozta ki és a 156/2008. (V. 8.) képviselő-testületi határozattal fogadta el első Integrált Városfejlesztési Stratégiáját, amely jelen dokumentum előzményének tekinthető, időbeni hatálya 2013-ig terjedt. A város több sikeres fejlesztést valósított meg a dokumentum alapján az elmúlt években. A legjelentősebb beavatkozások a Belvárosi Akcióterületen történtek.

- A városközponti akcióterületen funkcióbővítő városrehabilitáció zajlott le, melynek keretében megújult, sokfunkciós parkká vált a város főtere (Szabadság tér) és a Győri Vilmos tér, üzleti funkciókkal gazdagodott a tér északi térfalát alkotó műemléki épületegyüttes. Út- és parkolóépítés, intézményfelújítás is megvalósult. A projekt rendezvények lebonyolítását és társadalmi akciókat is tartalmazott. A pályázati támogatás összege megközelítette a 750 millió forintot.
- Szociális jellegű városrehabilitációt folytatott le a város a belvárosi lakótelepen (Előd – Rákóczi –Tas – Huba – Könd utcákkal övezett terület). A komplex akció keretében játszótér, játszóház, sportpark létesült, funkcióját vesztett épületben ifjúsági centrum valósult meg, szociális bérlakások újultak meg, valamint parkolók és kerékpárút épült. Sor került az Előd utcai óvoda felújítására. A fejlesztés több mint 250 millió forint uniós támogatással történt meg.
- Önkormányzati rendelet alapján lakásszövetkezeti és társasházak panelpályázati támogatása valósult meg.

Gyópáros Akcióterületen számos projektet irányzott elő az IVS, azonban ezeknek csak töredéke kapott támogatást. A legjelentősebb, mintegy 265 millió forintos támogatású a „Nulla kibocsátású geotermikus energia-hasznosítás" projekt volt, melynek fő elemeként két vízvisszasajtoló kút lépett működésbe, megtörtént a T-4-es kút felújítása, a Gyopárosi fürdő geotermikus energiával történő ellátása és a fűtés kiváltása.

Az „Oktatási és kulturális akcióterület" legnagyobb támogatott projektje az Eötvös József Általános Iskolai Tagintézmény fejlesztése volt 450 millió forintos uniós támogatással. Az elmúlt években számos kisebb összegű infrastrukturális, energia-racionalizáló és szakmai fejlesztő projekt is megvalósult a város oktatási és közművelődési intézményeiben, de még több elképzelés volt, ami – általában forráshiány miatt – tarsolyban maradt.

Az „Egészségügyi akcióterület"en megcélzott fejlesztések körébe illeszkednek a városi Kórház által megvalósított sikeres projektek, melyek az intézményi létszámbővítést, a Központi Technológiai Tömb kialakítását, az eszközállomány bővítését és korszerűsítését biztosították hozzávetőleg 1,8 milliárd forint támogatással. A Sürgősségi Betegállító Osztály korszerűsítése is megvalósult önkormányzati pályázat keretében, több mint 260 millió forint értékben. Az IVS viszont ennél bővebb, mintegy 3 milliárd forint értékű programot tartalmazott.

Az IVS-ben foglalt jó néhány fontos célkitűzést láthatóan mostanáig sem tudott elérni Orosháza, melyeket a megváltozott körülményekhez alkalmazkodva új stratégiai eszközökkel szükséges megközelíteni. A város középtávú Gazdasági Programjának alakítása során körvonalazódtak aggasztó kilátások a népesség fogyása és a gazdasági perifériára való esetleges kiszorulás miatt, melyek ráirányították a figyelmet a stratégiai gondolkodást igénylő folyamatokra. A város jelenlegi Településrendezési

eszközeinek az országos jogszabály-változások miatt bekövetkező 2018. december 31-i hatályvesztése szintén sürgeti a rendezési műveletek fejlesztési szempontú alátámasztását. Ezért is döntött a Képviselő-testület a városfejlesztési dokumentumok (koncepció és stratégia) felülvizsgálata mellett 2014 augusztusában.

Az ITS készítésének szakmai keretei

A Stratégia tartalmi követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8) Kormány rendelet részletesen rögzíti.

Az ITS támaszkodik az NFGM által 2009-ben közreadott Városfejlesztési Kézikönyv tartalmi javaslataira, szakpolitikai iránymutatásaira, valamint a Belügyminisztérium által kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020" című módszertani dokumentumra. Az ITS készítésével párhuzamosan formát öltött Orosháza módosított Településfejlesztési Koncepciója is, amely felülvizsgálja a város hosszú távú célrendszerét, kijelöli a stratégiai tervezés kereteit.

A jogszabályi elvárások szerint részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat előzte meg a tervezést. A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégiaalkotás számára meghatározva a város és városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseihez a szakértők támaszkodhattak a KSH 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a városi, mind a városrészi elemzések során, valamint a szakértői munkát támogató TEIR ITS modul adatállományára.

A jogszabályi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek Orosháza Városi Önkormányzat információszolgáltatásaira, egyebek között

- a megalapozó vizsgálathoz átadott helyi és kistérségi adatokra, dokumentumokra;
- a stratégiai tervezési szakaszhoz kapcsolódó, a 2014-2020 időszakra érvényes helyi koncepciókra és programokra, így a 2015-2019 közötti időszakra irányuló Gazdasági Programban foglaltakra,
- a hatályos Településszerkezeti Tervre, valamint
- a stratégiai tervezés folyamatát végigkísérő partnerségi lépések (szakmai és társadalmi konzultációk, lakossági kérdőív, a helyi önkormányzati képviselők, intézményvezetők interjúi) keretében a helyi társadalom véleményét, elképzeléseit tartalmazó közvetlen információkra, észrevételekre, javaslatokra.

A stratégia lefektetése közösségi cselekedet

Orosháza Stratégiájában az itt élők, dolgozók, a városhoz kötődő emberek és a helyi vállalkozók szándékai öltenek testet, szakmai szempontok szerint átszűrt módon. Eredményessége ott mérhető majd le, hogy segít-e városnak kiaknázni fejlődési potenciáljait a 2014-2020 közötti időszakban, hozzájárul-e a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben összehangolt megvalósításához. Egy jó ITS a városfejlesztés különböző szereplői közötti kommunikációnak is eszköze és áttekinthető céltérképével irányt mutat a magánszféra fejlesztései számára. A

középtávú tervezési időszak végére az is megmutatkozik, hogy sikerült-e jól megragadni a problémák gyökerét és kijelölni orvoslásuk legalkalmasabb módját.

2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Orosháza város a Dél-alföldi régióban, Dél-Békés térségében, a régióközpont Szegedtől 60 km-re, Békéscsabától 40 km-re fekvő járásközpont. Az országos viszonylatban is kiváló minőségű földek megművelése, a takarmánytermesztésre épülő állattartás, majd a mezőgazdasági ipar révén megerősödött település a Kiegyezés után a dél-békési térség központjává nőtte ki magát. A múlt század fordulóján vasúti csomóponttá vált, ami tovább erősítette térségi szerepkörét. A városi címet – Szentetornya község hozzácsatolásával – 1946-ban nyerte el. A további fejlődésben meghatározó jelentőségűnek bizonyult a szénhidrogén bányászati kutatás megindulása (1957), amely lehetővé tette a nagy energiaigényű üvegipar megtelepedését (1963). Hasonlóan markáns változást hozott a Gyopárosi szikes tavak és a termálvíz-adottságok bázisán kiépült fürdőturizmus. A mai napig ez a három fő elem: a mezőgazdasági tradíciók, az üveggyárak jelenléte és Gyopárosfürdő alkotja Orosháza külső megítélésének, imázsának alapját.

Orosháza térségi szerepköre

Az ország funkcionális térképén Orosháza és térsége a határszélen húzódó várossgyűrű egyik településcsoportjában, a Békéscsaba körül kialakuló agglomeráción belül található. A megyeszékhely település mellett Orosháza, Békés és Gyula töltenek be térszerkezeti jelentőségű helyet a megyében. Lakossági ellátás szempontjából a kórháznak és a középiskoláknak köszönhetően mind az egészségügyben, mind a közoktatásban túlnő a járáshatáron Orosháza funkcionális központi szerepköre. A város munkaerőpiaci vonzása főként saját térségét fedi le, de Dél-békés nyugati pereme felé is kiterjed, illetve Csongrád megye közel fekvő, intenzív kertészkedést folytató települései (Árpádhalom, Derekegyháza, Fábiánsebestyén, Székkutas) irányába átlépi a megyehatárt, ami a Csongrád és Békés megye települései közötti „híd" szerepre is feljogosítja a várost. Dél-békési középvárosi pozíciója miatt Arad megye irányába is kínálkozik Orosháza számára határon átnyúló kapcsolatépítő lehetőség és szerep, amely azonban még csak kevéssé működik.

Járás települései

Orosháza Járást a székhelytelepülésen kívül egy város (Tótkomlós), 2 nagyközség (Nagyszénás, Gádoros) és 4 község (Békéssámson, Csanádapáca, Kardoskút, Pusztaföldvár) alkotja. Közülük a várossal közvetlenül szomszédos Gádoros, Nagyszénás, Pusztaföldvár és Kardosút. Békéscsaba járáshoz tartozik a várossal ÉK-K felől határos Csorvás város és Gerendás község. A nyugati határvonal mentén fekszik Székkutas község, amely Hódmezővásárhely járáshoz tartozik és Árpádhalom község, amely a szentesi járás része. Térbeli elkülönülése ellenére Orosházához tartozik a Nagyszénástól K-re fekvő Kiscsákó helynevű településrész. Igazgatási szempontból Orosháza járás területe 717,18 km^2, állandó népessége 52.743 fő *(KSH)*. A 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet alapján az ország 109 kedvezményezett járásának egyike, azonban nem tartozik a fejlesztendő járások és a komplex programmal fejlesztendő járások közé.

Demográfiai viszonyok és tendenciák

Népesség-prognózis

Orosháza város demográfiai helyzete számos tendencia tekintetében hasonlóságot mutat az országos és a megyei kedvezőtlen folyamatokkal: a népesség elöregedő és folyamatosan fogyó. Az utóbbi 15 évben több mint 3800 lakost veszített el a város a természetes fogyás és az elvándorlás következtében. A jelenlegi népességszám megközelítőleg 28 és fél ezer és évente 100-200 fő a vádorlási veszteség, ezért ha az elvándorlás üteme nem csökken, akkor középtávon hozzávetőleg 1800 fővel tovább fogy a lakosok száma. Folyamatos erőfeszítés mellett hosszú távon sikerülhet kb. 25 ezer fős szinten megtartani a népességet.

Korösszetétel, nemzetiségek

A népesség korösszetételének elemzése rávilágított a 60 éven felüliek arányának növekedésére (jelenleg meghaladja a 27 %-ot), ezzel együtt a fiatal korosztály arányának csökkenésére (13%). Főleg a 20-29 éves korosztály vándorol el, ami további következményekkel is jár, hiszen a családalapításuk sem Orosházán valósul meg. Fontos hangsúlyozni, hogy ez új feladatokat és kihívást jelent a város számára, hiszen a fiatal korosztály elvándorlása esetén a gazdaság kevésbé képes diverzifikálódni, a helyi hagyományok, gazdálkodási ismeretek nem tudnak továbbörökítődni, az épített értékek is romlásnak indulhatnak az ingatlanok elhagyása, a kereslet csökkenése miatt és nehezen fenntarthatóvá válik a település oktatási és szociális intézményrendszere. Utóbbira példa az idősek szociális szolgáltatásában átmeneti ellátást nyújtó Arany Évek Gondozóház megszüntetése 2013-ban amiatt, mert a lecsökkent népességű város már nem tudta eltartani az intézményt. A helyzetelemzésből kiderült, hogy a demográfiai viszonyokra elsősorban a helyi társadalom összetartó ereje, valamint a megélhetési viszonyok vannak hatással. Magától értetődően az intézményi ellátás színvonala, a tájjal és a természettel való együttélés módja, a rekreációs lehetőségek, az épített környezet, mint élettér minősége is befolyásolja a város népességmegtartó erejét.

A nemzetiségi összetétel tekintetében a 2011. évi népszámlálás során a lakosság 82 %-a vallotta magyarnak magát, 10 évvel korábban még 95 % volt az arányuk. A legnagyobb nemzetiségi csoport a cigányoké (335 fő, népesség 1,2 %-a), a németeké (160 fő) és a szlovákoké (119 fő).

Képzettség

A legfeljebb az általános iskola 8 osztályát végezettek részaránya tekintetében Orosháza – 2001. évi lemaradását leküzdve – az országos szinten teljesít, ami megfelel a Békés megyei járásszékelyek átlagadatának is. Az érettségivel (mint legmagasabb iskolai végzettséggel) rendelkezők aránya a 2001. évi 20,7 %-ról 28 %-ra nőtt 2011-re, az országos átlagértékekkel megegyezően. A diplomások aránya 10 év alatt a másfélszeresére nőtt (kb. 12,7 %-ra), de még így is alatta marad az országos átlagnak (15,5 %). Békés megye többi járási székhelye is elmarad az országos átlagtól, ezért a diplomások arányának növelése megyei programot is kíván. Pozitív tényező a képzettség növekedése a munkaerőpiaci helyzet szempontjából, a megkérdezett helyi vállalkozások mégis képzett munkaerőt hiányoltak, azaz hiába kínálnak állást egyes területeken, a fiatalok nem eléggé motiváltak a szükséges szakmai vagy felsőfokú képesítés megszerzésében, vagy ilyen végzettséggel máshol keresnek boldogulást. Az is hozzájárul a fiatalok motiváció-hiányához és a várostól való elpártolásához, hogy viszonylag alacsony jövedelmi viszonyok jellemzik a térséget.

Települési közösség: kohézió, hagyományok, civilek, kultúra,

Várossá válás

Orosháza település már a középkorban is létezett, azonban a törökdúlás elsodorta a térség falvait és az újratelepülés csak a 18. század közepétől kezdődött meg. Orosháza

lakosai elsősorban dunántúli és felvidéki evangélikus közösségek telepesei voltak. A parasztgazdaságokon alapuló felvirágzást bizonyítja, hogy az 1870-es években létrejött új igazgatási rendszerben Orosháza járásközponttá vált és meg is őrizte ezt a címét a járások 1984. évi megszüntetéséig. A századfordulóra a helyi ipar is megerősödött, az 1899-ben megrendezett „Orosházi Iparkiállítás" országos hírnevet szerzett a városi iparosoknak. Az országban elsőként itt indult bentlakásos ipari tanoncképzés 1902-ben 15 szakmában. A polgárosodó társadalom az első világháborúig 53 társadalmi egyesületet hívott életre, melyeknek fontos szerepük volt a korszerű gazdasági ismeretek, a művelődés terjesztésében, a társasélet szervezésében. Az 1920-as évek elején a helyi polgárság létrehívta a későbbi mezőgazdasági technikum elődjét, az érettségit adó Felsőmezőgazdasági Iskolát. A 30-as években a gimnáziumi képzés is megkezdődött az erős evangélikus vallási közösség erőfeszítése nyomán. Ekkor Orosháza már 25 ezer lakost számlált, de városi rangját végül csak a háború után kapta meg. A település múltja, számos híres szülötte büszkeségre ad okot és pozitív hatása még jobban kibontakoztatható az értékek, az örökség tudatosításával. Erősíteni kell a kapcsolati hálót, a társadalom csoportjai közötti párbeszédet, a helyi média közösségépítő szerepét.

Civil társadalom

A település civil szervezeteinek fokozott szerepük és felelősségük van a társadalmi folyamatok befolyásolásában. A KSH 2013-ban 182 nonprofit szervezetet, ezen belül 169 civil szervezetet tartott nyilván. A különböző szerveződéseknek, kluboknak, egyesületeknek nagy hagyományai vannak a városban, most is számos alapítvány és egyesület működik. Az alapítványok egy része az oktatási intézményekhez kötődik, de segítik a nehéz helyzetű lakossági csoportokat. Törődnek a kultúrával, a művészettel, a hitélettel, közbiztonsági, szociális, természetvédelmi, környezetvédelmi kérdésekkel. Szervezik a rekreációs, egészségvédelmi és szórakozási lehetőségeket, közösségi eseményeket. Foglalkoznak az állatvédelemmel, az otthonápolással, a hagyományőrzéssel, összefogják az innovatív ötletekkel foglalkozókat. Több tucat egyesület jött létre, amely a rendszeresen, vagy alkalomszerűen sportolókat tömöríti.

Kulturális élet

A járás bővelkedik kulturális értékekben. Önálló vonzerővel rendelkezik Orosháza történelmi városmagja, mely az evangélikus egyház által emelt műemléki épületegyüttes és főjegyzői ház körül kijelölt műemléki környezetet, valamint helyi védett polgárházak egész sorát vonultatja fel az elmúlt években megújult városi főtér körül. Különálló műemlék a Tájház (Dózsa György utca 74., Darvas József Emlékház), a Zombai utcai magtár (9. szám alatt), a Gémes-palota (Dózsa György utca 22.) a külterületi (Belsőmonor helységben lévő) Holecska tanya épületegyüttes (tanyaház, csárda, ólak, góré, szín) valamint Kiscsákó helységben a Geist Gáspár kastély, kert, kápolna és melléképület. Árpád-kori építészeti örökség része az 1930-as években restaurált nagykopáncsi román stílusú kápolna Tótkomlóson. A csókás tanya és szélmalom Békéssámsonon a 19. századi mezőgazdálkodást eleveníti fel, mint ahogy számos más népi építészeti emlék, főleg lakóház, melyek építési technológiájuk miatt gyorsan fogyatkoznak és megőrzésük csak támogatással lehetséges.

A kulturális lehetőségek sorában számos rendezvény zajlik minden évben, amelyek a helyi szellemi és tárgyi, néprajzi emlékeket, kézműves hagyományokat, iparművészeti tárgyakat és tradicionális ételeket mutatják be. Intézményesen elsősorban a Petőfi Művelődési Központ, emellett a Jövő Építők TDM Egyesülete és az Orosházi Városi Rendezvényszervező és Szolgáltató Nonprofit Kft foglalkozik rendezvény- és kiállításszervezéssel. Idegenforgalmi szezonban főként a szabadtéri gasztronómiai és népművészeti események vonzanak látogatókat, ilyenek többek között a főtéri „Oros-

kosár" orosházi termékek vására és a „Márton-napi Ludasságok", Gyopárosfürdőn pedig a „Sör-virsli Fesztivál" és az „Európai Kenyérünnep". A viszonylag kis költséggel megvalósítható programok a lakosságot is „kényeztetik", jó hangulatba hozzák, ezért fontos, hogy megrendezésük rendszeres maradjon.

A városi könyvtár és a területi múzeum a művelődési lehetőségek színterei, egyszersmind a helyismereti kutatások pótolhatatlan műhelyei. A Justh Zsigmond Városi Könyvtár korszerűsítése időszerű, a digitális kor igényeiből eredő szükségszerű változtatásokat végrehajtva társadalmi szerepe tovább erősödhet. A Nagy Gyula Területi Múzeumnak raktárra van szüksége anyagainak tárolásához.

Intézményrendszer (közszolgáltatások) és településüzemeltetés

Oktatás-nevelés

Orosházán az oktatási rendszer széles skálája biztosított az itt élők és a funkcionális térségből tanulni érkezők számára, néhány intézmény országos megmérettetésben is versenyképes (óvodai nevelés, gimnáziumi képzés), a színvonal tartása azonban időnként elakad és csak folyamatos fejlesztőmunkával (mint például a Táncsics Mihály Gimnázium vendégtanár programja), a megszerzett értékek ápolásával, a hazai és nemzetközi oktatásban bevált új módszerek felkutatásával és integrálásával, kísérletező szemlélettel állítható helyre.

A sikeres munkához megfelelő körülmények kellenek. Napjaink nélkülözhetetlen technikai eleme az informatika, azonban az intézmények hiányosan felszereltek és nincsenek hálózatba kapcsolva. Számos intézmény saját alapítvány segítségét veszi igénybe a körülmények javítására, azonban e mellett is további eszközökre és berendezésekre, a kisgyermekeknek pedig a fejlesztésre alkalmas, korszerű játszóeszközökre van szükségük. Az óvoda- és iskolaépületek egy része felújításra szorul és szinte mindegyik energetikai korszerűsítést igényel a költséghatékony fenntarthatóság érdekében.

Az oktatási rendszer átszervezéseivel járó bizonytalanság leginkább a – jelenlegi nevén – Tisza Kálmán Szakképző Iskola Gimnázium és Kollégium intézményt érintette. A Kossuth Lajos néven nagy múlttal rendelkező intézmény, amely idén a 113. tanévét indította, az utóbbi években többször cserélt gazdát, ez évtől a Szeged-Csanádi Egyházmegye Gál Ferenc Főiskola felsőoktatási intézmény fenntartásában és működtetésében végzi tevékenységét a Békés Megyei Tisza Kálmán Szakképző Iskola (Békés) tagintézményeként. Képzési kínálata sokrétű, az érettségit adó szakközépiskolai ágazati képzésen és az érettségire épülő 2 éves szakképzésen túl 16 szakmában szerezhetnek a diákok szakképesítést és felnőttoktatási tanulmányok is folytathatók az intézményben. A diákok későbbi boldogulása és a város gazdasága szempontjából szükséges a munkaerőpiachoz, a termeléshez való rugalmas igazodás és a gyakorlatra épülő tudásszerzés. Fontos, hogy megmaradjon az iskola eredeti, mezőgazdasági technikumi jellegű képzése. Az intézmény központi épületének felújítási igényét jelezték a vizsgálat során.

A diplomások részarányának emelése uniós és hazai oktatásfejlesztési célkitűzés. Békés megye országos viszonylatban is gyengén teljesít ezen a téren, holott az érettségizettek részaránya tekintetében az átlagosnál jobb helyzetben van: nyilvánvaló, hogy a lehetőségek szűkebbek a szükségesnél. Orosházán 2004-ben a Kodolányi János Főiskola megnyitotta Oktatásszervezési Központját és elindította a távoktatást. Két alapszakon lehet tanulni, turizmus-vendéglátás, valamint gazdálkodási és menedzsment szakokon. A Gyopárosfürdőnél lévő intézmény működési feltételei

biztosítottak. A főiskola segít abban, hogy a fiatalokat helyben tartsa, ezért a város segítségére számíthat, hogy feladatainak minél jobban meg tudjon felelni.

Sport

A város iskoláiban a mindennapos testnevelésre nem áll rendelkezésre megfelelő terem, néhány iskolában a sportudvar sem biztosított teljes mértékben (Vörösmarty iskola, Wesley iskola). Az Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnoka is leterhelt, mivel sportiskolai oktatás is folyik az intézményben. A vizsgálatok szerint legalább három intézménynél új tornacsarnok építése, vagy a meglévő bővítése, korszerűsítése szükséges. A belvárosi geotermikus közműépítéssel összhangban az iskolai testnevelést szolgáló tanuszoda megvalósítása is indokoltnak látszik a város vízisportja, a gyermekek egészsége érdekében, mivel a Gyopárosra való kijárás aránytalanul sok időt és költséget jelentene. Városi sportcsarnok létesítésének javaslata is felmerült, amely kielégíti a versenysport és a nagy sportrendezvények igényeit. Amennyiben nem valósítható meg középtávon, akkor a kézilabda- és a birkózó sport számára legalább egy-egy kisebb csarnok építését célszerű megoldani.

Egészségügy

Orosházán egy bölcsőde, 12 felnőtt, 6 gyermek és két közös felnőtt-gyermek háziorvosi szolgálat, 7 fogorvosi körzet, valamint 10 védőnői szolgálat látja el az alapellátási feladatokat. A körzetek leterheltsége hazai viszonylatban átlagosnak mondható. A védőnői ellátás ez évben a szakrendelőben kapott korszerűbb elhelyezést a terhes tanácsadással, nőgyógyászati szakrendeléssel és ultrahang diagnosztikával komplex egységben. Alapellátás keretében működik az iskolaorvosi ellátás. Az orvosi ügyeletet az Orosházi Kistérség Többcélú Társulása szervezi és biztosítja.

A betegek a szakorvosi ellátást alapvetően a kórházban vehetik igénybe. Csaknem ötvenféle szakrendelés folyik az intézményben és több orvos magánpraxisát is fel lehet keresni. A városban más helyszíneken is működnek különböző szakirányú magánrendelések. Az Orosházi Kórház 14 osztályán 421 (2013) ágyon látják el a betegeket. Az ágyszám csökkenő tendenciát mutat. Gyógyvízre alapozott kihelyezett részleg is működik Gyopárosfürdőn. A Kórház a helybélieken kívül több mint kéttucat település beutaltjait is ellátja. Pályázati forrásokból különböző fejlesztések, modernizálások történtek, egyebek között a sürgősségi betegellátó is megújult és folyamatban van egy új tömb építése. Az intézmény környékén parkolóhelyeket kell kiépíteni a növekvő járműforgalom fogadására. A tárgyi feltételek biztosítottságához képest az emberi erőforrások terén, az orvosutánpótlásban egyre nagyobb hiány mutatkozik. Kitörési irányt jelenthet a specializáció, olyan ellátási szakirány erősítése, amely hiányt pótol és ami összhangban van a térség jellemző egészségügyi problémáival. Békés megyében a megbetegedési mutatók az országos átlagnál rosszabbak a mentális problémák, főleg az alkoholizmus terén. Sok ember szenved magas vérnyomástól és az ehhez kapcsolódó betegségektől is. Már a gyermekeknél jelentkezik az elhízottság, mint rizikótényező. A prevenció fontosságára való tekintettel előtérbe kerülnek az önismerettel, az életmód-váltással, az étkezéssel, a testmozgás népszerűsítésével kapcsolatos programok, helyi termék-fejlesztések, képzési irányok, civil akciók.

Szociális ellátás

Az Egységes Szociális Központ szakosított ellátás vonatkozásában megyei szinten, a nappali ellátásban városi szinten látja el feladatait a személyes gondoskodás körében. Az idősek bentlakásos ellátása két idősotthonban, a hajléktalanoké egy szállón, egy átmeneti szálláson és egy éjjeli menedékhelyen történik.

A nappali ellátás keretein belül igénybe vehető hajléktalan szálló, nappali melegedő, fogyatékosok nappali ellátása, szociális foglalkoztatás, idős személyek demens nappali

ellátása, házi segélynyújtás, étkeztetés, szenvedélybetegek nappali ellátása, pszichiátriai betegek nappali ellátása. Az egész napos ellátás mellett vannak olyan klubok (öt „Idősek Klubja"), amelyeket nappal kereshetnek fel az idős lakosok, ott különböző programokban, előadásokon vehetnek részt, ügyintézési segítséget kaphatnak, továbbá napközbeni étkeztetésben részesülhetnek.

Település-üzemeltetés

A településüzemeltetési feladatokat a város tulajdonában lévő gazdasági társaság, az Orosházi Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. látja el. Fenntartja a város zöldfelületeit, járdáit, közútjait, karbantartja a közterületi berendezési tárgyakat, a csapadék-csatornákat, gazdálkodik az önkormányzat ingatlanvagyona (bérlakások, üzletek, piaccsarnok) fölött. A cég bérmunkát is vállal hasonló szakterületeken és az építőiparban. A csapadék-csatornák hálózata – főleg a belvárosban – elavulttá vált, feladatát nem tudja betölteni, átfogó rekonstrukciójára a közeljövőben szükség lesz. A városüzemeltető cég korszerű gépeivel hulladékszállítást végez 15 településen. A térség hulladékgazdálkodását rendező Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulás, amely 2006. márciusban alakult és jelenleg 93 tagot számlál, Orosháza gesztorságával működik, székhelye is a városban található. Az orosházi hulladéktelep teljes rekultiválása befejeződött.

A vízellátásra és a szennyvízhálózat üzemeltetésére külső vállalatokkal szerződött az önkormányzat. A temetők (4 helyen) az Orosházi Evangélikus Egyházközség tulajdonában és fenntartásában működnek.

Gazdaságszerkezet és dinamika

Orosháza belterületét az 1950-es évek téeszesítését megelőzően tanyavilág vette körül, a népesség több mint 40%-a élt külterületen. A parasztpolgárság jelentős gazdasági erővel bírt, nagyrészt a kisbirtokokról került ki a jó minőségű gabona és az állatállomány, ami Európa-szerte híressé tette Orosháza mezőgazdaságát. A földek tagosítását követően a nagyüzem és a monokultúrák váltak általánossá, amely ma is jellemzi a művelést, a kertészeti kultúrák, szőlő és gyümölcsös részaránya elenyésző és a tanyákon már csak a lakosság 5 %-a él. A munkaigényes, intenzív művelési formák és az állattartás visszaesése a mezőgazdaság foglalkoztatási szerepét is visszavetette.

Az ipar sikertörténete a szénhidrogén-bányászat térségi felfutásától számíthatjuk: az üveg- és a gépipar ma is meghatározza a város gazdasági erejét. Számos más vállalkozást is bevonzott, vagy kinevelt Orosháza és 2000-ben az Ipari Park is megkezdte működését. A terület még nem épült be teljesen, szabad, de még nem teljesen közművesített részei befektetőkre várnak.

Mára Orosháza Békéscsaba mellett a megye gazdasági központjává vált, mind a vállalkozások számát, mind árbevételét, mind a foglalkoztatottak számát tekintve kiemelkedik a többi település közül. A gazdaság versenyképességét azonban nagyban visszaveti a megye és a kistérség elégtelen közúthálózati elérhetősége: az autópályák másfél órára találhatók. A K+F tevékenység felfutását Békés megyének az innovációs központoktól való viszonylag nagy távolsága akadályozza.

A Gyopáros szikes tavaira és a termálvízre települt gyógy-, park- és élményfürdő látogatottságának sem kedveznek a közlekedési viszonyok, amit tovább tetéz az Orosháza-Gyopáros közti transzfer utazási kényszer (3-4 km).

Foglalkoztatottság

A város közel 13 ezer embert foglalkoztat, több mint egynegyedük a környező településekről jár be dolgozni. A bejárók száma hozzávetőleg 1700 fővel több, mint az

eljáróké. A foglalkoztatottak összetétele a világtendenciát követve a primer szektor (pl. Orosházán konkrétan is a bányászat, mező- és erdőgazdálkodás) visszaszorulását, a secunder szektor (alapvetően a feldolgozóipar) mérséklődését és a tercier (szolgáltatás) és quaterner (kutatás-fejlesztés) szektorok jelentőségének növekedését mutatja.

A munkát keresők száma az évezred elején lassan emelkedett, a pénzügyi világválság után jelentősen megnőtt. Az utóbbi években már mérséklődés tapasztalható, amiben jelentős szerepet játszott a közmunka-program beindítása, a munkanélküliséggel kapcsolatos előírások változása. A legnehezebb helyzetben a tartósan állástalanok és az iskolából kikerülő, elhelyezkedni nem tudó fiatalok vannak. A pályakezdő regisztráltak aránya emelkedő tendenciát mutat, 2013-ban az álláskeresőknek már 11 %-át tették ki. A munkát keresők több mint háromnegyede fizikai foglalkozású volt, arányuk emelkedett 2000 óta. A szellemi foglalkozásúak súlyának mérséklődése arra is utal, hogy magasabb végzettséggel, szélesebb tudással könnyebb elhelyezkedni.

A mezőgazdaság kínálhatna jobb megélhetést is a jelenleginél, hiszen Orosháza és környéke alapvetően rurális térség, hagyománya és infrastruktúrája van az agrártevékenységnek és a vállalkozókészség is megfelelő, viszont a tőkeellátottságon, a piaci kapcsolatokon, a termékpályák menedzselésén és az együttműködési kultúrán sok a javítani való. Fontos sikerre vinni a helyzeti energiákat, mert az álláskeresők magas száma és az elvándorlás aggasztó mértéke labilitást jelez.

Fejlődési dinamika, elérhetőségi probléma

Orosháza fejlődési dinamikájának fenntartása nagymértékben segítheti a hátrányos demográfiai helyzet leküzdését. Ehhez hozzájárulhat a helyi ipari cégek erősödése, új befektetők betelepedése, a turisztikai lehetőségek hatékonyabb kihasználása, wellness- és sportturisztika bővítése. Időt és esélyt nyerhet a térség, ha az országos tervekben is előirányzott főutak a programozott nagytávnál korábban, hosszútávon megépülnek (Kiskunmajsa felé új Tisza-hídon át, Szarvasra, Arad felé), de a Szentesi út felújítására még gyorsabban kell sort keríteni, a szállítási feltételek riasztókká váltak.

Településrendezés

Közlekedéshálózati hiányok a városi forgalomban

A Településrendezési eszközök alakítása során a város a településszerkezet – elsősorban a közlekedési hálózatok – ésszerűsítését tekinti legfőbb feladatának. A 47-es elkerülőút kettévágja a belterületet, Gyopárost és Szentetornya-Rákóczitelep településrészt elszakítja a belvárostól. Ugyancsak enyhíteni kell a vasútvonalak miatti kapcsolat-hiányokat Szőlő városrész a belváros között. A hivatásközlekedésben a Ny-K-i és az É-D-i viszonylatok egyaránt korlátozottak: szükség van a déli elkerülő szakaszra, amely a Szentesi utat az Ipari Parkhoz kapcsolja, valamint a nyugati városrész és az üveggyári tömb közötti összeköttetésre gyűjtőúton és lehetőleg elővárosi vasúton is.

A város expanzív fejlődése befejezettnek tekinthető, a korábban már kijelölt és részben beépült Szőlő városrész, Rákóczitelep-újosztás kellő tartalékokat jelent a lakóterület-fejlesztéshez Az ipartelep bővítése a kivétel, nem szabad megkockáztatni, hogy az üveg- és a gépipar fejlődése a területhiány miatt korlátozva legyen.

Gyopáros

Gyopároson a volt laktanya-területe még engedi bővülni a sport-, szállás-, konferenciaközpont-, főiskola funkciókat, kitörési pontot képezve a belváros és a fürdő között, a Szőlő városrészhez direkt átköthető közlekedési kapcsolati lehetőséggel. Megfontolandó a kapcsolódó üdülőterület lakóterületbe való átsorolása, mert az ingatlanadó bevételek ebből eredő csökkenését (kb. 3-4 millió forint) ellentételezi az építési feltételek jelentős javulása (lakástámogatás, szennyvízhálózathoz való

csatlakozás állami támogatása) miatti felpezsdülés. A közösségi közlekedés sűrítése a buszpályaudvar-városközpont-fürdő viszonylatban közelebb viszi ezt a területet is a fürdőhöz és ösztönzi a szállás- és vendéglátás fejlesztését.

Táji és természeti adottságok

Felszín, éghajlat

Orosháza város területe túlnyomórészt a Békés-hát kistájhoz tartozik, a marosi hordalékkúp Magyarországra eső részének É-i nyúlványát képezi. Domborzati és talajviszonyai alkalmassá teszik a növénytermesztésre. Orosházára és környékére a meleg, száraz éghajlat a jellemző. Vízrajzát tekintve gyér lefolyású, száraz és vízhiányos a terület. Több sekély szikes tó, köztük a 12 hektáros gyopárosi alakult ki a mélyebb vonulatokban. A térségben nagyhőmérsékletű hévízkészleteket tártak fel (Orosházán 95°C). A geotermia kihasználtsága alacsony szintű és nem eléggé körültekintő (kaszkád-rendszer hiánya).

A térség legjelentősebb ásványkincse a főként Kardoskút térségében feltárt kőolaj és földgáz. A két fontosabb gázvezeték Százhalombatta–Battonya, illetve Szeged–Sarkad irányban húzódik. Termékvezetéket szintén az utóbbi nyomvonalon, illetve Mezőtúr irányában létesítettek. Kardoskút térségében földalatti gáztárolót alakítottak ki a stratégiai készletek tárolására. Az ásványi nyersanyagok között említésre érdemes még a jelentős mennyiségű agyagféleségek (téglagyártás, fazekasipar).

Táj jellege

A hajdan jellemző löszsztyepp-vegetációt az igen jó minőségű csernozjom talaj miatt szinte teljes egészében gazdasági hasznosítás alá vonták, mára szántók és lakott területek uralják az erősen fragmentált tájat. Szikeseket főleg Orosházától délre és a táj keleti részén találunk. Természetes vízfolyások csak elvétve fordulnak elő. Erdőben szegény vidék, a kevés ültetett erdő is javarészt jellegtelen. A táj regenerációs képessége rossz, viszont az özönnövény-fertőzöttség aránylag alacsony.

Orosháza Város közigazgatási területén a legmagasabb szintű természetvédelmi kategóriájú, természetvédelmi oltalom alatt álló terület a Körös-Maros Nemzeti Park Kardoskúti Fehértó területegysége (DNy-i határrész). Tavasszal és ősszel a Kárpát-medence egyik legfontosabb madárszállója. Az átvonuló darvak, vadludak, récék, partimadarak hatalmas számban jelennek meg a tó nyugati, kiszélesedő, nyílt vízzel borított részén. Védett kunhalom is található Orosháza területén (Mécses-halom).

Gazdasági tájhasználat

A gazdasági tájhasználatot a szántók uralják, a gyep és az erdő aránya is 5 % arány alatt marad. Az országos összehasonlításban a legkiválóbbak közé tartozó földek kiemelkedő minőségű és terméshozamú gabonát adnak. A kertészeti növények térfoglalása alacsony, elmarad az optimális szinttől, pedig a természetföldrajzi adottságok tekintetében Orosháza és környéke kiváló terepe lehetne a mainál diverzifikáltabb szerkezetű minőségi zöldségtermesztésnek. Számottevő ültetvény sem található a város határában.

A mezőgazdasági üzemközpontok a külterületen szétszórtan helyezkednek el az országutak mentén, többnyire a belterület 1-2 km-es körzetében.

Zöldfelületek

Zöldfelületi hálózat

A zöldfelületi rendszernek számos funkciót kell ellátnia: ökológiai jelentősége mellett funkcionális, településszerkezeti és vizuális szerepet is betölt. Orosháza zöldfelületi rendszere mennyiségében és minőségében is fejlesztést igényel. Kevés a közpark és közkert, és legtöbbször túl szűkösek is ahhoz, hogy a lakosságot megfelelő ellátásban

részesítsék. Táj- és kertépítészeti kialakításuk legtöbb esetben felújítást igényel. A közterek állapota sokat javult az elmúlt időszak térképzési beavatkozásainak köszönhetően, azonban a rendszer még korántsem tekinthető teljesnek. A zöldsávok és fasorok pótlásra szorulnak, a cserjeszint különösen hiányos. A meglévő növényállomány elhelyezése nem mindig biztosítja az egyes szabadtéri funkciók lehatárolását. A lakosság mindennapi szabadidős tevékenységének eltöltéséhez szükséges megfelelő keretek megteremtése, a közösségi találkozóhelyek kialakítása feladatokat jelent a stratégia szintjén.
Az intézménykertek esetében még inkább javasolt növényállományuk szakszerű fejlesztése, ezáltal méltó módon betölthetnék a település zöldfelületi rendszerében a kondicionáló és esztétikai szerepüket is.

Közlekedési hálózatok

Külső kapcsolat

Orosháza térségét (és Békés megyét) nem érintik az országos gyorsforgalmi utak. A város az M43 illetve az M5 autópálya 45-60 perces vonzáskörzetében van. Az M44 autópálya megépítése esetén 40 km-re csökken a hálózati távolság a Szarvas felé vezető 4404 jelű úton. Az országos és megyei területszerkezeti tervekben előirányzott főutak megvalósítását (Szarvas, Mindszent és Arad felé) nagytávlatban tervezik a dokumentumok.

Belső közúthálózat

A város belterületét az országos közúthálózat 6, a vasúti törzshálózat 5 nyomvonala tagolja, amely meghatározza a kialakult településszerkezetet. A meglévő gyűjtőúthálózat szerkezete nem egységes.
A városrészek közötti kapcsolatot a 47-es elkerülő útszakasz belterületet átvágó nyomvonalvezetése és Szeged-Békéscsaba vasútvonal kevés és rossz áteresztőképességű kereszteződése akadályozza.

A közúti közösségi közlekedés megfelelő, az autóbusz állomáson átlagosan csaknem 150 járat indul vagy halad át, többek között Békéscsaba, Debrecen, Budapest, Szeged, Szentes és Szarvas irányába. A település központja, az oktatási és közintézmények többsége a vasútállomástól 1 km-re fekszenek.

A 135-ös számú, Békéscsaba és Szeged közötti vasútvonal villamosítás előtt áll. A vasútvonal a belföldi személy- és áruforgalom lebonyolításában játszik szerepet (hétköznap átlagosan 67 személyszállító vonat jár). A vasúti pályaudvar hosszan elnyúlik a belterületen, üzemek is települtek rá, a vágánypárok száma 6-8 db, ezért keresztezésük nehézkes.

A város 27 km kerékpáros forgalmi hálózattal rendelkezik, részben önálló vonalvezetésű kerékpárút, részben gyalog-kerékpárút közös nyomvonalon vagy kerékpársávon. Szabadidős célra nincs külön hálózat, pedig a turizmus fejlesztése megkívánná az attrakciók összekapcsolását. Tervek állnak rendelkezésre az Orosháza-Kardoskút nyomvonal kiépítésére. A buszpályaudvar és a vasútállomás melletti tárolók B+R (Bike and Ride) funkcióval is bírnak, de kiépítettségük nem felel meg ennek. Fedett tárolók, szervízpontok nem állnak rendelkezésre a nyomvonalak mentén, melyek segítenék a kerékpározás elterjedését.

A belvárosi forgalomvonzó létesítmények parkoló ellátottsága megfelelő. Az Önkormányzat nem tervezi fizető parkoló övezet bevezetését.

Közművek, energia-ellátás és elektronikus hírközlés

Ivóvízellátás

Orosháza Csanádapáca és Kaszaper térségében a Maros hordalékkúpra telepített regionális vízbázishoz kapcsolódik távvezetéken keresztül. A Dózsa vízmű területén

helyezkedik el egy 1000 m^3 térfogatú tároló medence, amely fogadja a regionális vezetéken érkező vizet. A hálózati szivattyúk rugalmas kapacitással elégítik ki a város vízigényét, ami jelenleg kb. 7 350 m^3/d. A vízellátó rendszerekben ideális a vízfogyasztás közel 20 %-ának megfelelő mennyiségű tároló kapacitással rendelkezni. Orosházán az 1000 m^3 alsó (medencés) és 1500 m^3 felső (víztornyos) tárolt vízmennyiség ezt a feltételt kielégíti. A városi összekapcsolt elosztó hálózat hossza 176 km. A külterületén lévő sűrűbben lakott helyek, majorok vezetékes vízellátása a regionális vezetékhez kapcsolódóan, leágazással történik. A vezetékek kiépítése folyamatban van, 2015-ben átadásra kerülnek. A városi hálózat 50-60 %-ban még ma is azbesztcement csőből áll. Ezek állapota, törés-érzékenysége ma már nem megfelelő, ezért fokozatosan cserélni kell azokat. A KEOP vízminőség javító projekt keretén belül 2015 év végéig 4 km vezeték cseréje történik meg KPE csőre és kb. 1000 db. vízbekötést is felújítanak a kapcsolódó aknák és szerelvényekkel együtt.

Szennyvíz-elhelyezés

Az 1970-től megkezdett szennyvízcsatorna-hálózat építés az elmúlt három évben nagyarányú KEOP-program keretében folytatódott és mára Szőlő városrész, Szentetornya, Rákóczi telep, Gyökeres is csatornázott lett, az Újosztás pedig részben a sűrűbben beépített részeken kapott csatornát. A kiépített csatornahálózat hossza a fejlesztések után 165 km gravitációs csatorna, valamint 31 km nyomócső. A pályázat keretén belől felújították és biofilterrel látták el a régi városrész átemelőit is. A KEOP pályázat kertén belül megvalósult a szennyvíztisztító telep átépítése is a megnövekedett szennyvízmennyiségnek megfelelő kapacitásra. Az új telep kapacitása 7 340 m^3/d. A tisztítási technológia tervezésénél figyelembe vették azt a tisztítási határértékeket, ami az időszakos vízfolyásra vonatkozik. A kiépült tisztítómű a szennyvíztisztítás teljes vertikumát tartalmazza.

Csapadékvíz-elvezetés

Orosháza belterülete csapadékvíz-elvezetés szempontjából három nagytérségi belvízrendszerhez kapcsolódik.

- 11.06. Mártély-Tisza-Maros-zugi belvízvédelmi szakasz (Kakasszéki csatornán keresztül)
- 11.07. Sámson-Élő-vízi belvízvédelmi szakasz (Aranyadéri főcsatornán keresztül)
- 11.08. Szentesi belvízvédelmi szakasz (Mágocséren keresztül)

Ezek a főcsatornák, illetve a hozzájuk kapcsolódó mellékcsatornák fogadják a városban keletkező és a városi csapadékcsatorna rendszer által levezetett csapadék vizeket. A történeti városrész (Belváros) csapadékvíz elvezető hálózata elégtelen, nem alkalmas a záporok levezetésére, ezért teljes rekonstrukciója szükséges. Szőlő városrész dombos fekvésű, ezért nincs összefüggő hálózata, csak a mélyebb fekvésű Nádor utcában épült zárt csatorna. Szentetornya-Gyökeres városrészben csak szikkasztó árkok találhatók, a mélyebb területekre tervezett nyílt árokhálózat még nem valósult meg. Gyopáros on szintén elmaradt a rendszer kiépítése, csak részleges szikkasztás és a központi részek zárt csatornái valósultak meg. Rákóczitelep-Újosztáson a szikkasztóárkok helyett elvezető rendszer kiépítése szükséges.

Villamosenergia-ellátás

Orosháza É-i határát átszeli a Szeged (Paks) - Békéscsaba 400 kV-os MAVIR-távvezeték amely a térség villamos energiaellátásának biztonságosabb üzemvitele céljából létesült. A város elektromos energiaellátása a Szeged - Orosháza - Békéscsaba 120 kV-os légvezetékről biztosított két nagyfeszültségű transzformátor-állomáson keresztül. Az áramelosztás 19 db 20 kV-os légvezetéken történik. A Belvárosi területén a 20 kV-os hálózat teljes egészében földkábeles, az ellátás biztonsága jó. A családi házas területen

a meglevő kisfeszültségű hálózat többségében légvezetékes, a belterület többi részén a 0,4 kV-os hálózatok földkábellel épültek meg.

Földgázenergia-ellátás

A földgázellátó hálózatok megfelelően kiépítettek. A folyamatos fejlesztések eredményeként Orosháza város központi belterületrészén szinte minden utcában (ahol értelmezhető a gázfelhasználás) van gázelosztó vezeték, és itt már minden lakóingatlan ellátott, vagy közvetlenül ellátható földgázzal. A peremkerületekben, Szentetornyán, Rákócziteleper és Gyopároson is – lakossági igény alapján – nagy százalékban épült ki gázelosztó vezetékhálózat, ahonnan az ingatlanok ellátottak, vagy közvetlenül elláthatók. Az FGSZ Zrt. gázátadó pontjainak és az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. gázfogadó állomásainak, betáplálási vezetékeinek kapacitása távlatban is megfelelő. A belterület bővítése nem várható, így a gázelosztó hálózat számottevő bővítése, és átalakítása sem. Az üdülőterületen lévő nagyobb fogyasztók (fürdő, panziók, vendéglők) igényének kielégítése megoldott. Gyopáros, Szentetornya és Rákócziteleper gázelosztó vezetékrendszere az esetleges továbbfejlesztésére alkalmas, de annak megvalósíthatóságáról a földgázelosztó eseti szakvéleménye alapján lehet dönteni. Az esetleges nagyobb vezetéképítési igények az érintett ingatlantulajdonosok teljes összefogásával, a várható gázfelhasználás pontos felmérésével, és gazdaságossági számításokkal alátámasztott tanulmányterv alapján kezdeményezhető.

Megújuló energiák

Orosháza térségében magas hőfokú termálvíz-test érhető el, amelyre Gyopárosfürdő ellátása is támaszkodik. A geotermia felhasználása nem szerveződött rendszerré, ezért kihasználtsága alacsony szintű. A térségben magas a napsütéses órák száma, a napenergia felhasználása kézenfekvő lehetőség, ennek ellenére a város területén belül 50-500 kW teljesítményű, vagy ennél nagyobb napelem park eddig csak egy helyen létesült (a WBS-net Kft. 1 MW-os referencia erőműve), ezen kívül csak háztartási kiserőművek (max.: 50 kW) épültek. Biogáz erőmű létesítése is lehetséges a szennyvíztisztító-műre telepítve. Szélerőmű-beruházást a város területén eddig nem kezdeményeztek.

Elektronikus hírközlés

A város távbeszélő szolgáltatója az INVITEL ZRt. Orosháza vezetékes távbeszélő ellátását a Rákóczi utcai Posta épület területén levő digitális telefonközpont biztosítja. A telefonközpont kapacitása 11500 előfizető, amely jelenleg messze nincs kihasználva, vezetékes telefonhálózat csak a város belterületére terjed ki. A külső peremterületek és Gyopáros, Szentetornya, Rákócziteleper távbeszélő ellátása mikrohullámú "DECT" tornyokon keresztül, lokális rádiótelefon rendszerekkel van megoldva. A város nagy kábeltelevíziós rendszerét a M. Telekom üzemelteti, a hálózat jelenleg csaknem az egészé város területén (a külső területeket kivéve) üzemel. A jelek a Békéscsabai kábeltelevíziós rendszertől érkeznek optikai kábelen. A hálózat többségében a DÉMÁSZ oszlopsorán haladó légkábeles kiépítésű. A belvárosban is légkábeles a hálózat, amely a tetőkön házról-házra halad. A hálózat fejlesztése folyamatos. A városban más KTV szolgáltatók is üzemelek.

A város területét több mikrohullámú rendszer érinti. Az ANTENNA HUNGÁRIA részére a Honvéd utca 10 sz. telken épült fel mikrohullámú torony. Ettől a ponttól Orosháza - Békéscsaba és Orosháza - Szentes irányban van mikrohullámú összeköttetés kiépítve. Mindkét sugárzási irányra van érvényes, bejegyzett építési (szélességi és magassági) korlátozás, melyet a fejlesztési terveknél figyelembe kell venni. A Gyopárosi út mentén, a határőr laktanya területén szintén van mikrohullámú torony, amelyen a Honvéd Vezérkarnak és az ORFK-nak üzemel mikrohullámú rendszere. Ezeknek a

rendszereknek is van építési korlátozást jelentő területe, melyet a fejlesztési terveknél szintén figyelembe kell venni.

Környezetvédelem és klímatudatosság

Élhető város

Az élhető város megteremtése a minőségi életet lehetővé tevő egészséges lakókörnyezet kialakításán, a pihenés és felüdülés tereinek bővítésén és minőségi fejlesztésén alapul. Mindez elkerülhetetlenül a városi környezeti feszültségek és környezetszennyezés csökkentését igényli. Szükséges a funkcióvesztett területek revitalizálása, a városon belüli ipari (barnamezők), és lakófunkciójú válságterek (szlömösödő területek) folyamatos rehabilitációja, funkciókkal való megtöltése, illetve a városon belüli és a várost körülvevő zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése.

Hulladék-gazdálkodás

A települési szilárd hulladéklerakó rekultivációjával egy jelentős szennyezőforrás került megszüntetésre. A sikeres rekultiváció, a vizek, a talaj, a levegő és az élővilág állapotát és a vizuális környezetét is javította egyszerre. A hulladékgazdálkodás területén az új átrakóállomás és hulladékudvar üzembe helyezése és a házhoz menő szelektív gyűjtés megvalósításával a város korszerű hulladékgazdálkodási rendszerrel fog rendelkezni. A termálvizek és napenergia hasznosítása terén a városban már történt előrelépés (kórház fűtése, 1 MW-os referencia naperőmű).

A szennyvíztisztító rekonstrukciójával javul a kibocsátott tisztított szennyvíz minősége és kevésbé terheli a befogadó Bónumi-csatornát.

Teendők

A környezetvédelem és a környezeti tényezők helyzetértékelése alapján Orosházán fejlesztendő a belvíz- és csapadékvíz-elvezetés és vízvisszatartás rendszere, tovább kell lépni a környezetbarát közlekedés megvalósítása terén, a megújuló energiaforrások (termálvíz, napenergia, szélenergia, biomassza) felhasználási arányát növelni kell, a hulladékgazdálkodás szempontjából pedig fontos teendő az illegális lerakók kialakulásának megakadályozása.

A lakossági szemléletformálás és tájékoztatás továbbra is kiemelten kezelendő kérdéskör a környezetvédelem területén.

Belső erősségek, gyengeségek, külső lehetőségek és veszélyek (SWOT)

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
▪ Viszonylag olcsó munkaerő ▪ Átörökített mezőgazdálkodási ismeretek ▪ Szorgalom	▪ Gyorsan csökkenő népesség ▪ Fiatal és aktív lakosok elvándorlása ▪ Alacsony jövedelmi viszonyok ▪ Szegregációs jelenségek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
▪ Erős helyi identitás ▪ Jól működő, népszerű helyi média ▪ Hagyományok továbbéltetésének igénye ▪ Büszkeségre okot adó elődök ▪ Civil szervezetek aktívak ▪ Erős vallási közösségek	▪ Alacsony együttműködési hajlandóság ▪ Közéleti bizalomhiány ▪ Generációs nézeteltérések ▪ Civil és települési rendezvények összehangolatlansága

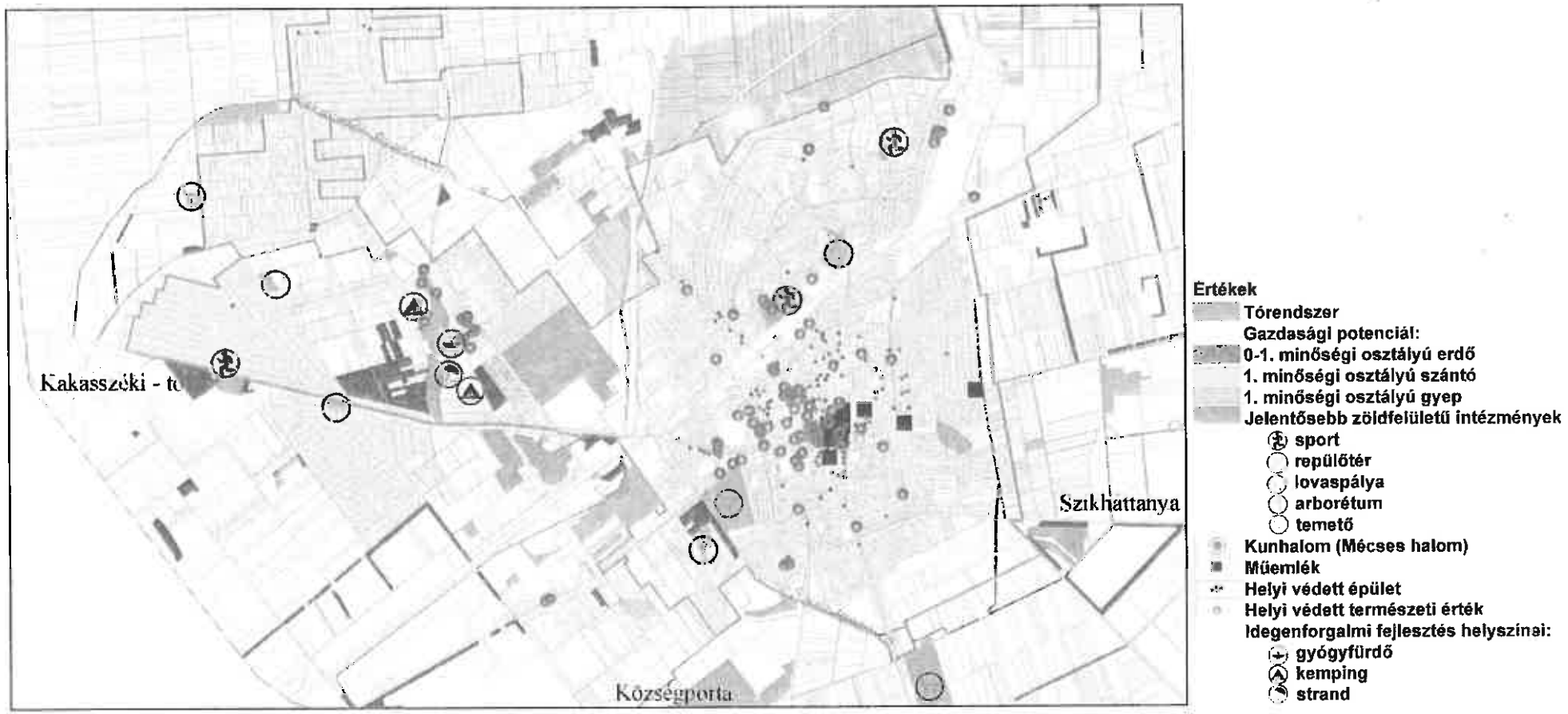
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
▪ Kevés helyszínen, takarékos, átlátható struktúrában működtetett intézmények ▪ Fejlett oktatás-nevelési tradíciók ▪ Kórház jelenléte ▪ Fürdő jelenléte	▪ Túlterhelődő szociális ellátórendszer ▪ Városüzemeltetés finanszírozási problémái
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
▪ Erős ipari cégek jelenléte ▪ Széles skálájú termelő- és szolgáltatóipar ▪ Ismert helyi márkák ▪ Nagy múltú mezőgazdaság ▪ Gyopáros városrész és a fürdő turisztikai imázsa ▪ K+F tevékenység jelenléte	▪ Logisztikai korlátozottság ▪ Tőkeigényes iparágak ▪ Monokultúrás mezőgazdaság ▪ Piacképes kertészeti termények, termékek hiánya, alacsony feldolgozottsági szint ▪ Idegenforgalomra épülő magánvállalkozások kis száma ▪ Térségmarketing elégtelensége
5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
▪ Ellátó intézmények nagy része önkormányzati tulajdonú ▪ Forgalomképes ingatlanok birtoklása	▪ Intézményfenntartás finanszírozási problémái ▪ fejlesztés előkészítésre és pályázati önerőre nem marad forrás
6. Táji és természeti adottságok	
▪ Napfényben gazdag, hosszú vegetációs idő ▪ Kiváló és jó termőföldek ▪ Jelentős termálvízkincs, gyógyvíz ▪ Gyopárosi tavak ▪ Gyopáros körüli kies erdők, ligetek	▪ Egyre szélsőségesebb időjárási viszonyok ▪ Természetes állapotát nagyrészt elvesztett táj ▪ Felszámolt tanyagazdaságok, túlsúlyba került monokultúrák ▪ Erdősültség alacsony szintje, védőerdősávok hiánya ▪ Szénhidrogén bányászattal degradált K-i tájrész
7. Zöldfelületi rendszer	
▪ Reprezentatív főtér ▪ Házikertek gondozottak ▪ Értékes fák védelem alatt állnak	▪ Kevés zöldterület (park, közkert) ▪ Utcafasorok, zöldsávok hiányosak ▪ Gyopárosi erdők közjóléti jellegének hiánya
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
▪ Műemlékek, számos helyi érték ▪ Új városi közterek kedvező városképi hatása ▪ Rendezett, korrekt állapotú lakóházak ▪ Értékes központi téregyüttes	▪ Orosháza központi rész és Gyopáros-Szentetornya-Rákóczitelep városrész egymástól elszakított ▪ Kiscsákó külső zárvány-elhelyezkedése ▪ Pusztuló, magántulajdonú Kiscsákói kastély, Gémes-palota ▪ Sok barnamező és rozsdaterület
9. Közlekedési hálózatok	
▪ 47-es főút É-i elkerülő szakasz kiépült ▪ Kerékpárút-hálózat részben kiépült	▪ Gyenge közlekedés-földrajzi helyzet: gyorsforgalmi úthálózat egyórás elérhetősége, főutak hiánya ▪ Vasutak állapota, járatsűrűsége nem megfelelő ▪ Déli elkerülőút hiánya, városközpontot átszelő É-D-i közúti forgalom,

10. Közművek és elektronikus hírközlés	
▪ Szennyvízcsatorna-hálózat kiépülésével hamarosan teljessé váló közműellátás a belterületen ▪ Ivóvízminőség-javítás hamarosan kész ▪ Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér ▪ Megfelelő hírközlési hálózatok	▪ Termálvíz-felhasználás komplexitása hiányos ▪ Csapadékhálózat felújításra vár ▪ Csapadékvíz-visszatartás alig van ▪ Azbesztcement vízvezetékek cseréje szükséges
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
▪ Viszonylag csekély környezetszennyezés ▪ Hévízkincs rendelkezésre áll ▪ Fotovoltaikus energia egyre nagyobb teret nyer ▪ Biomassza rendelkezésre áll	▪ Geotermia és biomassza kihasználtsága alacsony ▪ Intézmények energetikája nem megfelelő ▪ Erdősültség alacsony szintje miatt kedvezőtlen klímaviszonyok
Lehetőségek	**Veszélyek**
1. Társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák	
▪ Jövedelem és társadalmi hasznosság összhangjának kialakulása ▪ Távmunka lehetőségeinek javulása ▪ Vidékfejlesztés előtérbe kerülése az EU-ban és Magyarországon is, igazi regionalizmus	▪ Alulfizetett szakemberek elvándorlása ▪ Nagyvárosokba való népesség-áramlás tendenciája megmarad ▪ Vidéki életformák ellehetetlenülnek
2. Települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
▪ Helyi értékek és identitástudat erősödése ▪ Tanyai életmód megmaradását segítő országos építési szabályok ▪ Hagyományőrző új generáció felnövekedése ▪ Tanulás iránti igény növekedése	▪ Tömegigényre építő kulturális környezet elhatalmasodása ▪ Hagyományok felmorzsolódása a személyes kapcsolatokat devalváló életmód miatt ▪ Önmagával szemben igénytelen közösségi szemlélet országos befolyása
3. Intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	
▪ Az intézményrendszerek szabályozásának stabillá, kiszámíthatóvá válása ▪ Intézményrendszer finanszírozása kiegyensúlyozottá válik ▪ Oktatási rendszer képessé tesz az innovatív gondolkodásra	▪ Áttekinthetetlen, nem egymásra épülő intézmény-ellátási szabályozás ▪ Intézményrendszer finanszírozása ellehetetlenül ▪ Nem jön létre adaptív, innovatív munkaerőt képező oktatási rendszer
4. Gazdaságszerkezet és dinamika	
▪ Beruházásösztönző foglalkoztatáspolitika ▪ Iparfejlődést segítő infrastruktúrák létrehozásának támogatása ▪ Helyi élelmiszer-önellátást ösztönző mezőgazdaság-politika ▪ Biotechnológia integrálódása a helyi mezőgazdaságba és iparba ▪ Hazai és külföldi turizmus térnyerése	▪ Foglalkoztatás növekvő közterhei miatt a helyi munkavállalás lehetőségei csökkennek ▪ Versenyképesség csökkenése gyorsforgalmi és főúthálózat elégtelensége miatt ▪ Ipari Park teljes betelepülése elmarad beruházói igény hiányában ▪ Multinacionális érdekek megfosztják a helyi mezőgazdaságot a helyi piactól ▪ Turizmus iránt csökken a kereslet

5. Önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
▪ Forráshiány mérséklődése, a külső finanszírozási lehetőségek bővülése	▪ Tartós forráshiány az önkormányzati rendszerben
6. Táji és természeti adottságok	
▪ Vízvisszatartást támogató, országosan összehangolt intézkedések ▪ Erdősítési politika összhangba kerül a táj képességeivel és igényeivel ▪ Hagyományos tájgazdálkodás értékeinek elismerése és támogatása	▪ Az Alföld vízháztartási problémái súlyosbodnak, belvízveszély is nő ▪ Intenzív mezőgazdálkodás és a monokultúrák kizsigerelik a termőföldet ▪ Kedvezőtlen szállítási feltételek miatt a kertészeti termékek értékesítése nehézkes ▪ Fenntartható és tájbarát tanyás tájgazdálkodás teljesen felszámolódik
7. Zöldfelületi rendszer	
▪ Közösségi zöldterületek kialakításának támogatása	▪ Központi támogatás hiányában nem tud létrejönni rekreációt biztosító közpark és játszótér
8. Településszerkezet, épített környezet, épített örökség	
▪ Környezet iránti igényesség növekedése ▪ Az értékmegőrzés előtérbe helyeződése az új építéssel szemben, hagyományos építési módok értékeinek felismerése	▪ Az igénytelen építési anyagok és formák teret nyernek a szemléletmódból következően ▪ Hagyományos építési módok és helyi értékek felszámolódása az új építés kizárólagosságát támogató értékrend miatt
9. Közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
▪ 4447 jelű út vasút alatti átvezetésének megvalósulása a vasút villamosítása kapcsán ▪ Belváros és Szőlő városrész közötti kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró megvalósulása a vasút villamosítása kapcsán ▪ Soltvadkert-Mindszent (Tisza-híd) – Orosháza-Arad főútvonal, Orosháza-Szarvas főútvonal mielőbbi kiépülése ▪ Repülőtér újra használatba kerülhet befektetési igény alapján ▪ Déli elkerülőút kiépítésének támogatása	▪ Gyorsforgalmi és főúthálózat fejletlensége miatt a térség elszigetelődik ▪ Vasúti aluljárók megépítésének elmaradása miatt a városszerkezet kettészakított marad ▪ Légi szállítási kapacitás hiányában vagy természetvédelmi korlátozás miatt a repülőtér nem kerül újra használatba ▪ Szilárd burkolattal nem rendelkező helyi utak kiépítése forráshiány miatt elmarad
10. Közművek és elektronikus hírközlés	
▪ Csapadékvíz-elvezető és -visszatartó rendszerek komplex fejlesztésének támogatása a vidékfejlesztésben ▪ Elektronikus információ-áramlás szabadon elérhetővé válása	▪ Csapadékvízelvezetés és –visszatartás rendszere nem jön létre a vidéken, a belvíz és az aszály is gyakoribbá válik ▪ Korlátozott marad az információs társadalom előnyeiből való részesedés
11. Környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
▪ Környezettudatos mezőgazdálkodás kiemelt támogatása, előnyben részesítése uniós és országos szinten ▪ Gyorsabban megtérülő alternatív-energia előállítási technikák elterjedése ▪ Globális szemléletváltozás a környezettudatosság felé	▪ Mezőgazdasági környezettudatos gazdálkodásának eszköztelensége folytán sérül a környezet ▪ Hosszú megtérülési idő miatt az alternatív energia-ellátás aránya csökken ▪ A környezetre ártalmas folyamatok folytatódnak a globális szemléletváltozás elmaradása miatt ▪ Megújuló energiára való áttérés költségvonzata megnő

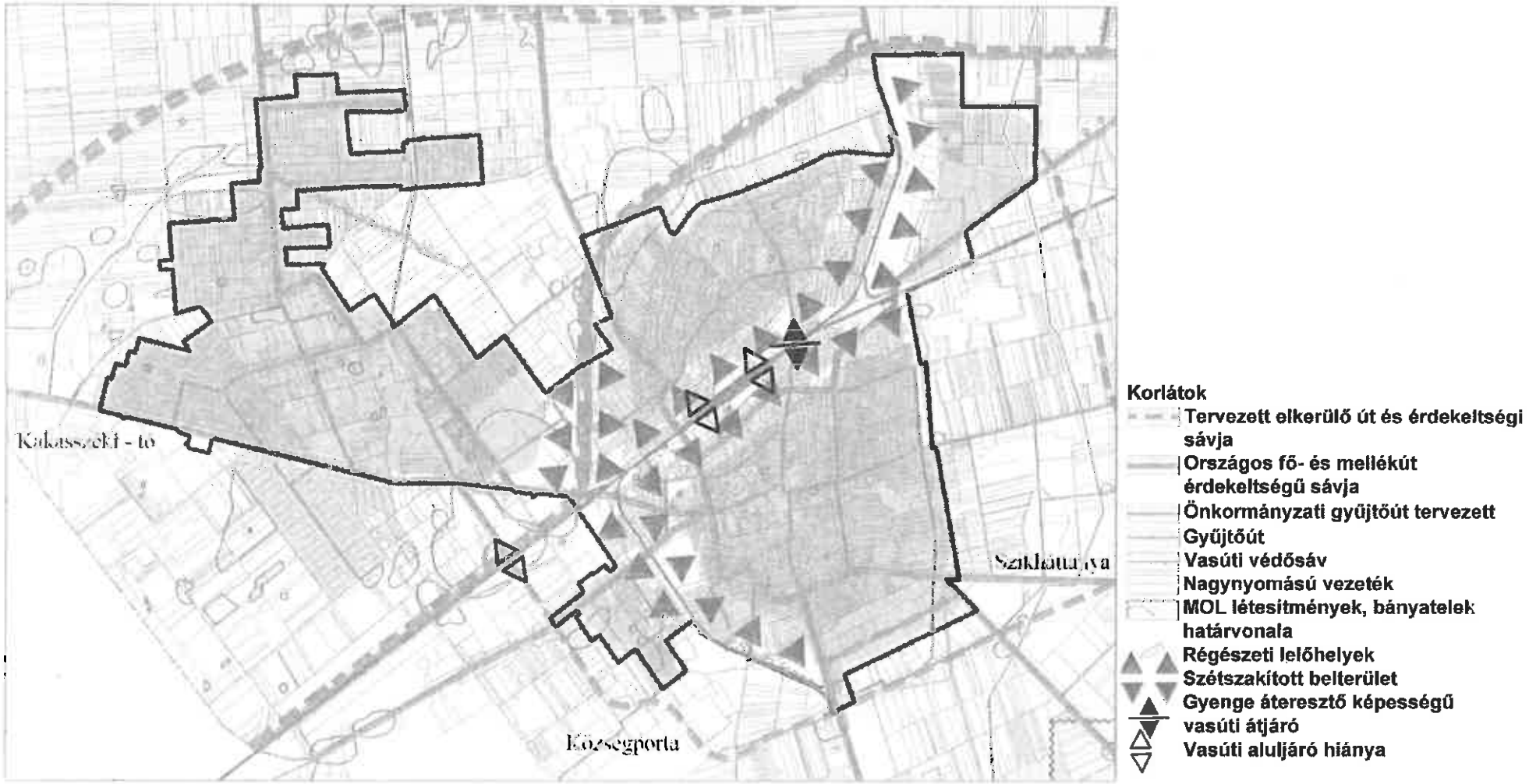
1. térkép: Problémák és értékek 1 -- Értékek a belterületen és környékén

(Megjegyzés: A probléma- és értéktérképek teljes nagyságú változatai a rajzmellékletben szerepelnek)

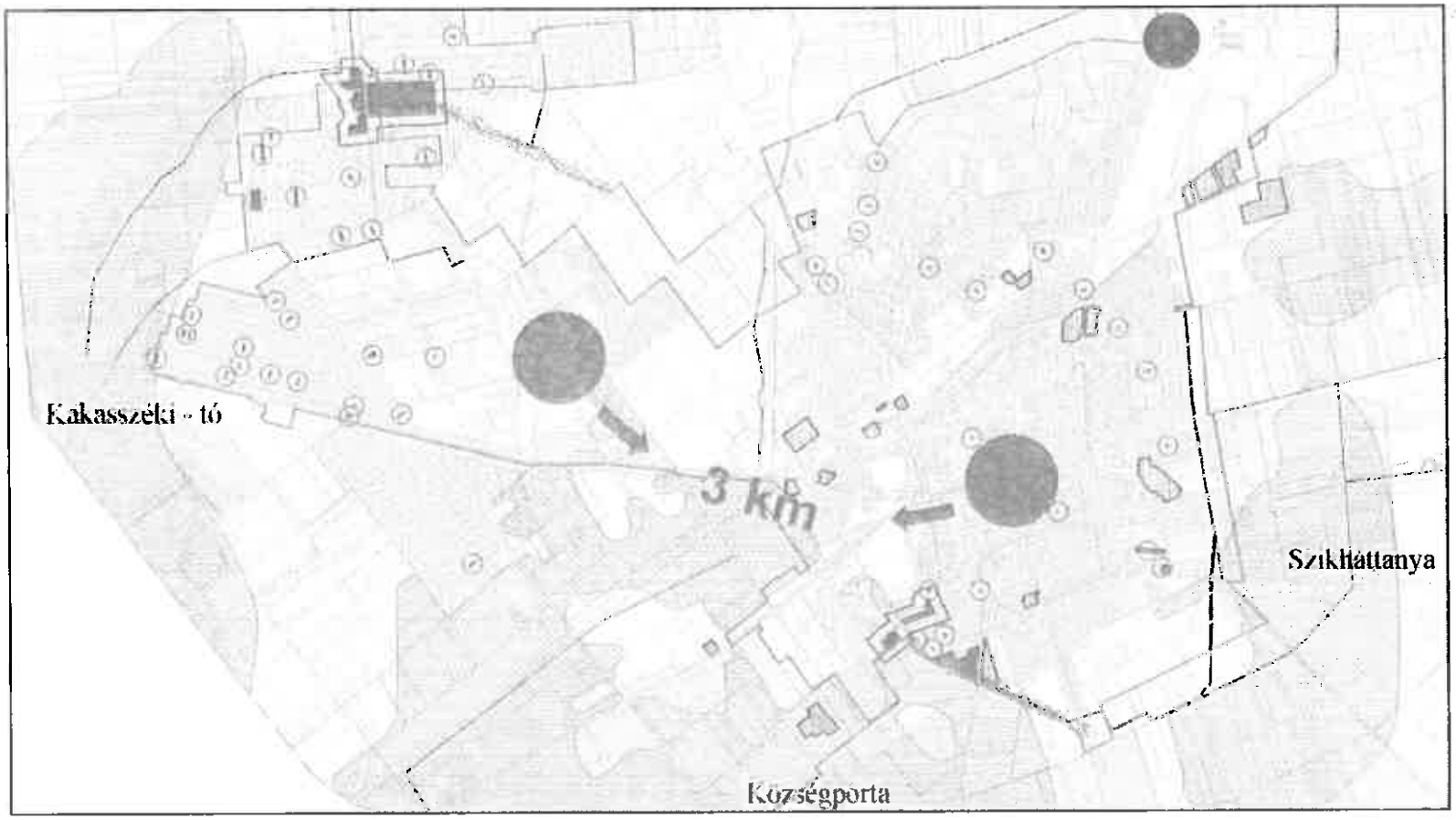
Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

2. térkép: Problémák és értékek 2 – Korlátok a belterületen és környékén

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

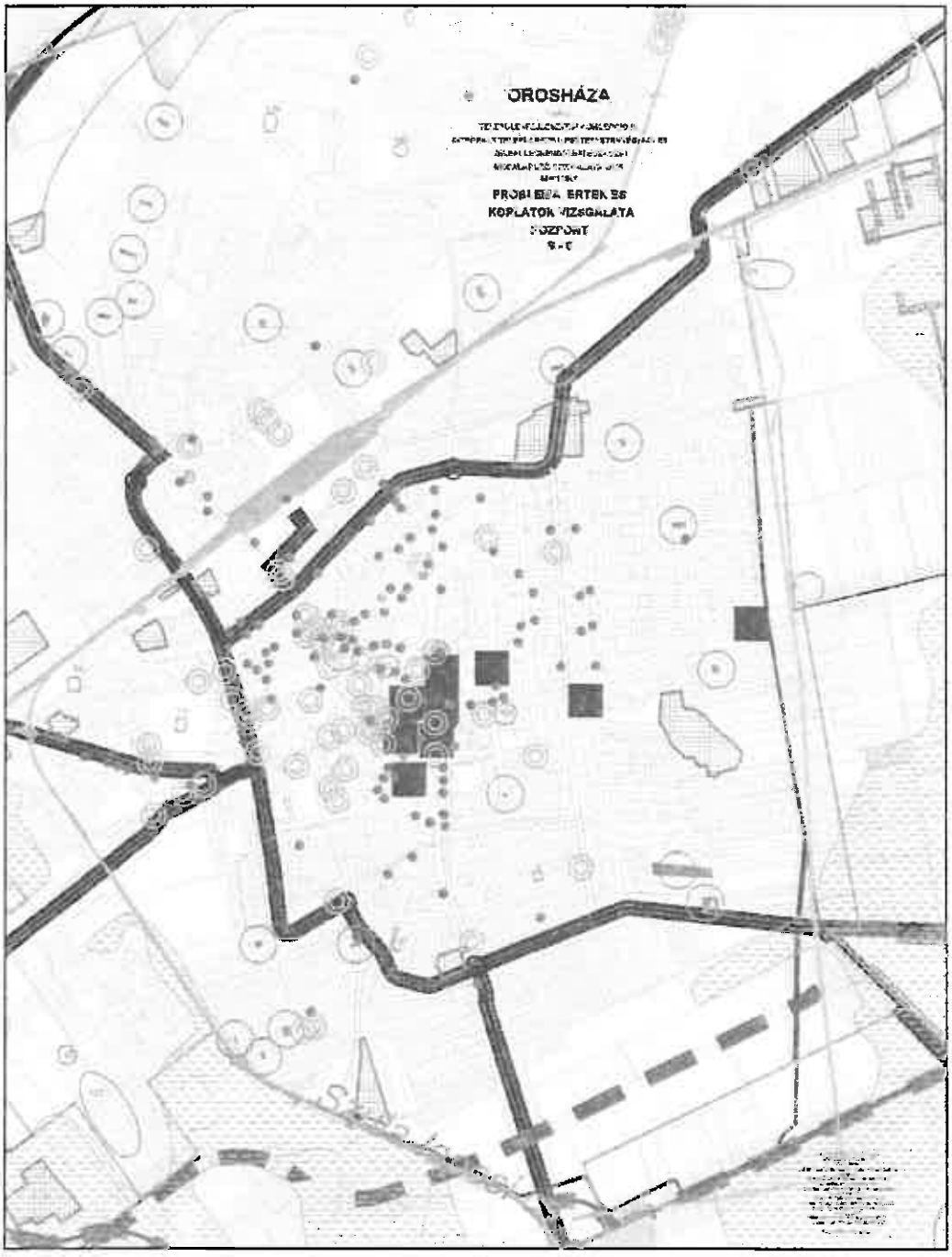
3. térkép: Problémák és értékek 3 – Problémák és természetvédelmi korlátok a belterületen és környékén

Problémák

- Romos épület
- Pusztuló műemlék
- Barnamezős területek
- Rendszeresen belvízjárta terület
- Védett természeti terület miatt korlátozás
- Veszélyes üzem
- Szegregátum
- Szegregációval veszélyeztetett terület

4. térkép: Problémák és értékek 4 - Belváros

Korlátok
- Tervezett elkerülő út érdekeltségi sávja
- Országos út kezelői érdekeltségű sávja
- Vasúti védősáv
- Nagynyomású vezeték
- MOL létesítmények, bányatelek határvonala
- Régészeti lelőhelyek

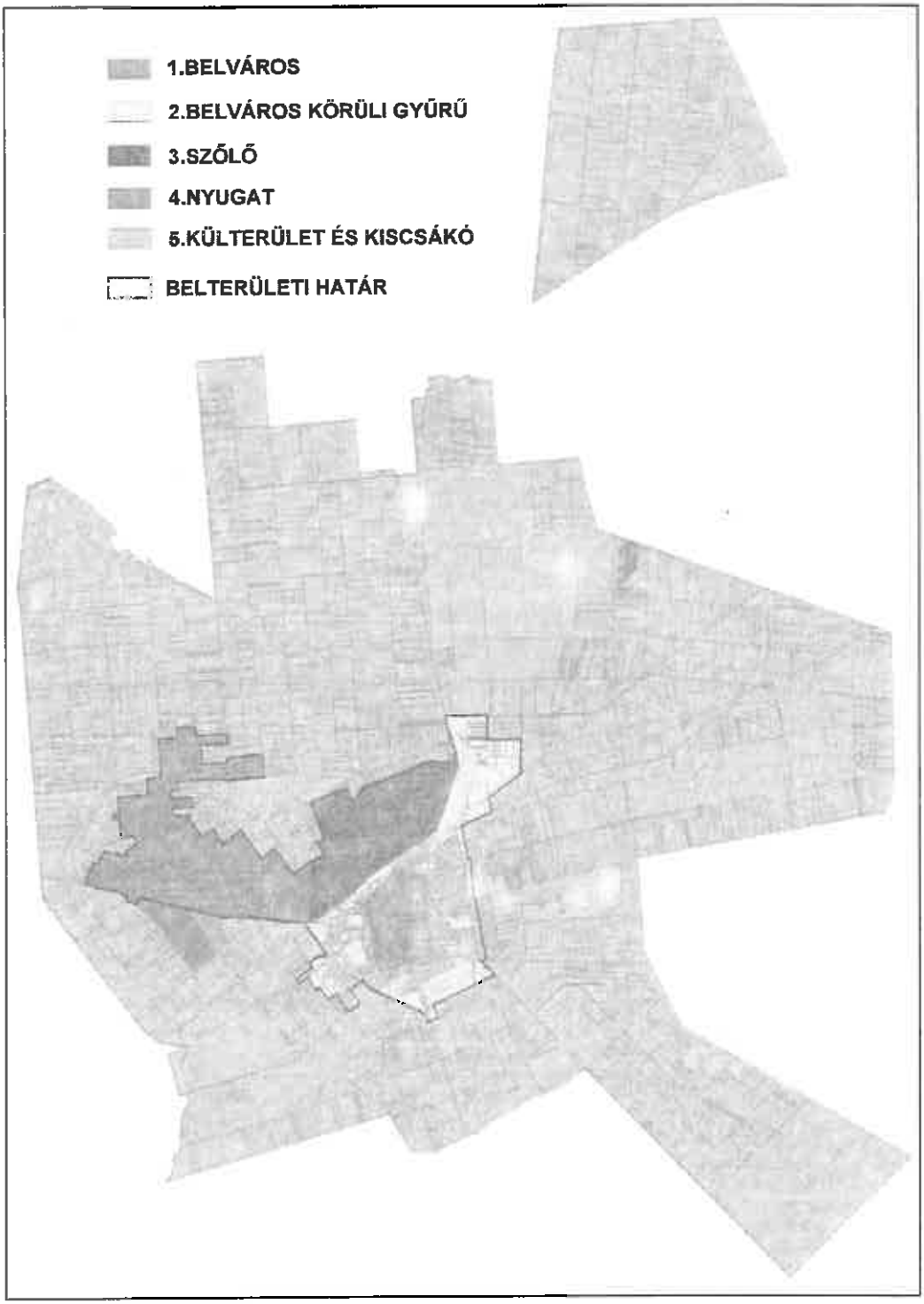
Problémák
- Romos épület
- Barnamezős területek
- Rendszeresen belvízjárta terület
- Védett természeti terület miatt korlátozás

Értékek
- Törendszer
- Gazdasági potenciál:
- 0-1. minőségi osztályú erdő
- 1. minőségi osztályú szántó
- 1. minőségi osztályú gyep
- Műemlék
- Helyi védett épület
- Helyi védett természeti érték
- Idegenforgalmi fejlesztés helyszínei:
  - gyógyfürdő
  - kemping
  - strand

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

A városszerkezet, a területfelhasználás kialakult rendje és a problémák-értékek hasonlóságai alapján öt városrész különböztethető meg Orosházán, melyek közül négy belterületi, egy pedig külterületi jellegű.

5. térkép: Városrészek ábrázolása

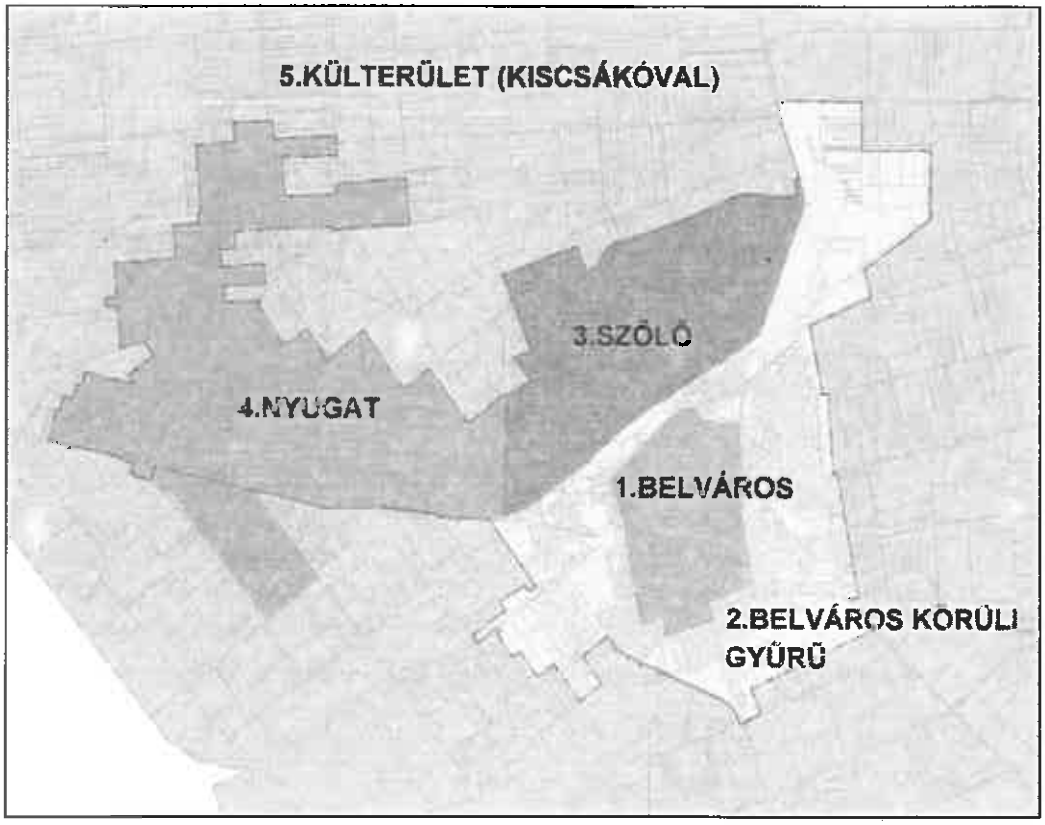

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Városrészek elhelyezkedése, nagysága, laksűrűsége

A legnagyobb kiterjedésű az 5. számú „Külterület" városrész (17775 hektár), Orosháza összes területének mintegy 88 %-át teszi ki. Kiscsákó határrész ezen belül különleges helyzetben van: a közigazgatási terület többi részétől elszakadva, Nagyszénás, Csorvás és Kondoros közé beékelődve, a többi orosházi határrésztől csaknem 2 km-re helyezkedik el. A másik négy (1-4. sorszámú) városrész összesen 2447 hektár nagyságú, egybefoglalt határvonaluk csaknem teljesen megegyezik a belterületi fekvéshatárral, kivéve a Rákóczitelephez kapcsolódó, részben lakott Szentesi úti zárkerteket, melyek a Nyugati (4. számú) városrészhez tartoznak (D-i nyúlvány).

6. térkép: Belterületi jellegű városrészek ábrázolása

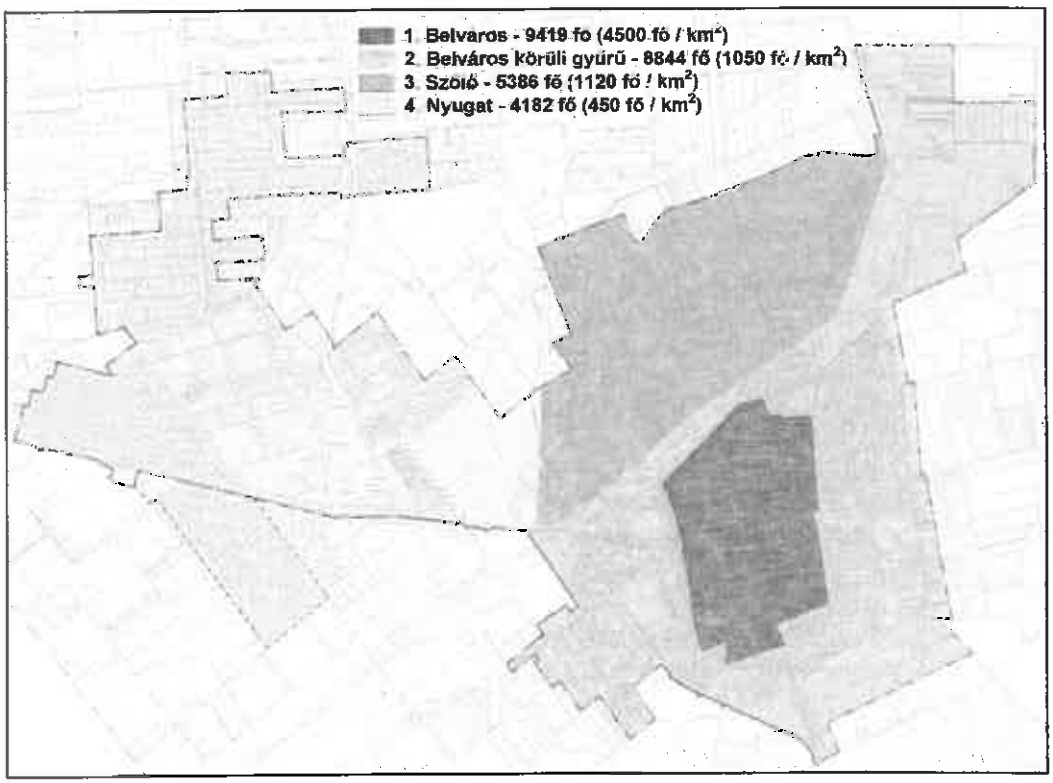
Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

A nagyrészt belterületi fekvésű 1-4 számú városrészekben a lakófunkció (kialakult és tervezett felhasználás) a meghatározó (a hatályos településszerkezeti terv szerint 1351 hektár, a négy városrész összterületének 55,2 %-a), a külterületek domináns rendeltetése pedig a mezőgazdálkodás (15612 hektár a szerkezeti tervben, az 5. városrész 88 %-a). Az erdőgazdálkodás csekély részarányt képvisel (548 hektárt jelöl a szerkezeti terv).

A város lakosságának nagyjából a harmada az. 1. számú „Belváros" városrészben lakik (2011-ben 9419 főt regisztráltak az 1. városrészben), 2,1 km^2 területen, ezért itt kiugróan magas a laksűrűség, csaknem 4500 fő/km^2. Hasonlóan magas számban élnek a 2. számú „Belváros körüli gyűrű" városrészben (8844 fő), de jóval nagyobb területen (8,4 km^2), ezért a népsűrűség kisebb, kb. 1000 fő/km^2. A 3. számú „Szőlő" városrész laksűrűsége a 2. városrészéhez hasonló (5386 fő, 4,8 km^2, 1120 fő/km^2). Viszonylag ritkán lakott a 4. számú „Nyugat" városrész: a 9,2 km^2-en 4182 főt regisztrált a 2011. évi népszámlálás (450 fő/ km^2). A népességnek csak kicsiny hányada (4,3 %) él a

Külterületi (5.) városrészben a szétszórtan vagy kisebb csoportokban elhelyezkedő, kevés számú megmaradt tanyán, melyek 43,6 %-a alacsony komfortfokozatú. Meglepő módon a fiatal családok is választják ezt az életformát napjainkban. Lényegesen kisebb azonban a felsőfokú végzettségűek aránya a külterületi lakosok között: mindössze 5,5 % a 25 éves és idősebb népességen belül (a városi átlag: 15,1 %). Legtöbben csak általános iskolát végeztek (az aktív korúak 33,0 %-a, a városi átlagérték ezzel szemben csak 13,2 %) .

7. térkép: Belterületi jellegű városrészek népsűrűsége

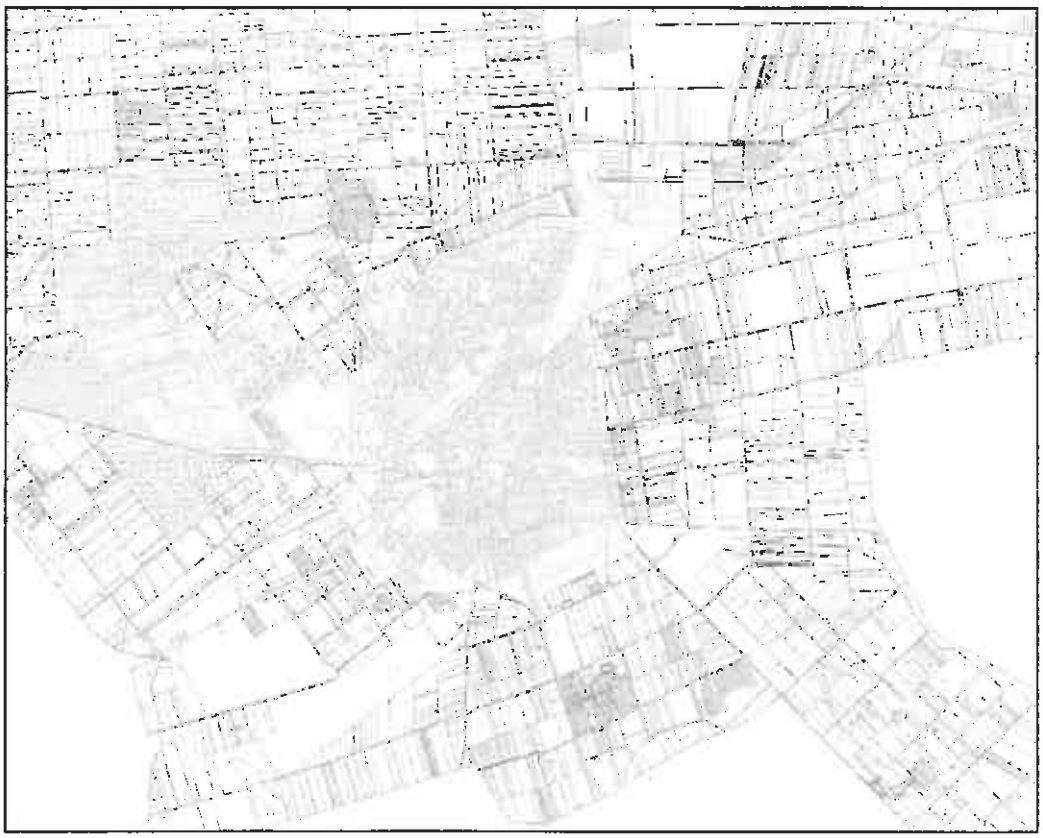

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Gazdasági funkciók megoszlása

A mezőgazdasági üzemek (majorok, telepek) az 5. városrészben találhatók. Jellemző módon a belterülettől elhúzódva, de annak közelében, 500-2000 m-en belül alakultak ki, vagy ennyire közelítette meg őket a bővülő várostest. Az állattenyésztés, a mezőgazdasági feldolgozóipar, a kiszolgáló funkciók (tárolás, szárítás), géptelepek és kertészetek vették birtokba az egykori tsz- és állami gazdasági központokat. A Külterületi városrész vizsgálata ma már csak 485 db tanyát („udvar" alrészlettel rendelkező telek) regisztrált, holott a kisparaszti gazdaságok (0-10 kat. hold területű birtokok) száma 1895-ben meghaladta a 2200-at (Szentetornya nélkül). A szántóföldi művelésben betöltött jelentős szerepük mellett nagyrészt a kisbirtokokról került honi és külföldi piacra az Orosházán nagy számban tenyésztett szarvasmarha (kb. 3500), ló (3500), sertés (12000) és baromfi (kb. 3500 mázsa évente). A mezőgazdaság tsz-esítését követően tanyasorok, egész tanyás tájrészek váltak a tagosítás áldozatává és mára a megmaradtak is csak kevéssé tudják a régi funkcióikat betölteni, mivel leválasztották róluk földjeiket. A jelenlegi országos építésjogi lehetőségeik korlátozottsága megakadályozza a tanyákat abban is, hogy nagyobb művelt terület (például több helyszínen gazdálkodó családi vállalkozás) birtokközpontjaként működjenek.

8. térkép: Majorok a belterület környékén

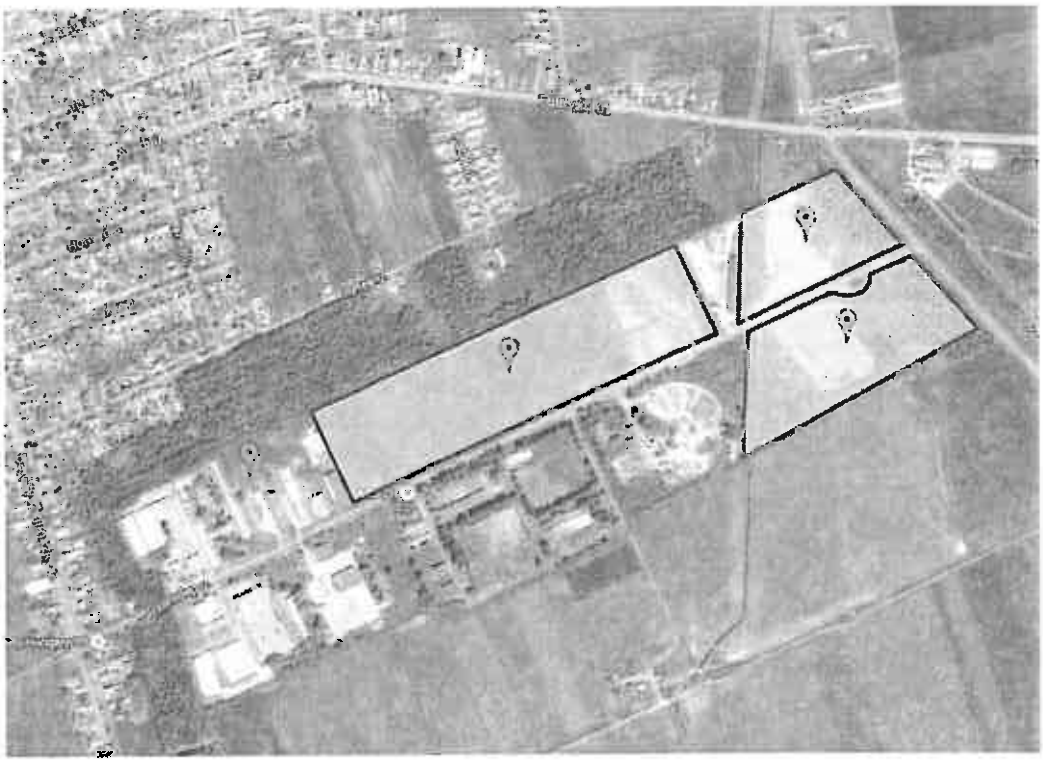

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

A „Külterület" városrészben különleges funkciók (szilárdásvány, szénhidrogén bányászat, kommunális hulladéklerakó, szennyvíztisztítómű, volt repülőtér, lóversenypálya) és több kisebb (néhány telekből álló) külterületi lakott hely is található.

Orosháza számos ipari üzemmel rendelkezik, melyek javarészt a belterületen fekszenek, azon belül is a 2. számú „Belváros körüli gyűrű" városrészben. Kijelöli a város szerkezeti terve a további ipari-gazdasági célú fejlesztési területeket is, melyek egy része (a régebben kialakult ÉK-i iparterülethez kapcsolódóan) szintén belterületi fekvésű, ezért viszonylag könnyen előkészíthető új beruházások fogadására. A belterület D-i oldalán lévő Ipari Park rendelkezik még belső szabad területekkel. A terület további bővítése a hozzá D-ről csatlakozó külterületrészen lehetséges.

9. térkép: Orosháza Ipari Park belső szabad területei

Forrás: http://www.oroshaza.hu/ipari-park/

1. táblázat: Az alacsony státuszú lakosság elhelyezkedése városrészi bontásban

Városrész	Lakónépesség száma (fő)	A lakónépesség aránya a város egészéhez viszonyítva (%)	Alacsony státuszú lakosok száma (fő)	Az alacsony státuszú lakosság aránya a város területén élő alacsony státuszú lakosság egészéhez viszonyítva (%)
1.városrész *(Belváros)*	9 419	32,4	343	23,4
2.városrész *(Belváros körüli gyűrű)*	8 844	30,4	474	32,3
3.városrész *(Szőlő városrész)*	5 386	18,5	207	14,1
4.városrész *(Nyugati városrész)*	4 182	14,4	293	19,9
5. városrész *(Külterület Kiscsákóval)*	1 238	4,3	151	10,3
Orosháza összesen	**29 081**	**100**	**1 468**	**100**

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

Lakosságot kiszolgáló funkciók elhelyezkedése

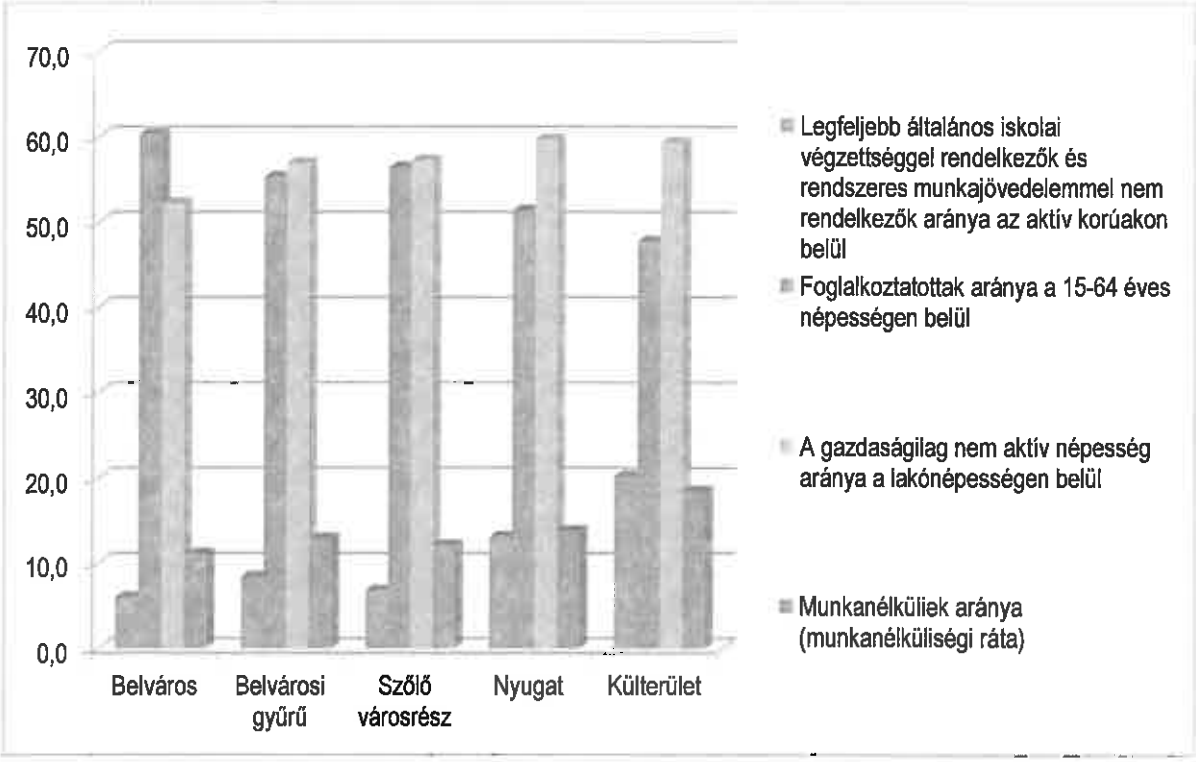
A leginkább funkciógazdag városrész a „Belváros": a történeti városközpont foglalja magában majdnem az összes igazgatási intézményt, ami természetesnek mondható, ezen felül viszont a művelődés és az oktatás-köznevelés jelentősebb bázisai (mintegy 4000 gyermek „munkahelye"), a szaküzletek, a humán szolgáltatások javarésze, továbbá a jelentős lakásszámú lakótelepi beépítés is a belvárosban található. Kihívást jelent a sokrétű területhasználatnak való megfelelés zökkenőmentes biztosítása, különös tekintettel arra, hogy város belső közlekedésének útvonalai korlátozatlan, vagy alig csillapított teherforgalommal keresztezik a városmagot. Gazdasági-szociális mutatók tekintetében is megnyilvánul az 1. városrész fejlettsége, örvendetes, hogy a

lakótelepek sem rontják a mutatószámokat, az iparosított lakásépítés színterei sikeresen beintegrálódtak a legjobb megítélésű központi területbe – ez részben az elmúlt években lezajlott szociális városrehabilitációs tevékenység sikerének is betudható.

A belterület 2-3. városrészei között nincsenek markáns fejlettségbeli és funkcionális különbségek, alapvetően mindkettő lakóterületi jellegű, de amíg a „Belterület körüli gyűrű"-ben a lakófunkciót főleg ipari üzemek és intézmények (kórház, szakképző iskola), valamint különleges létesítmények (temető) egészítik ki, addig „Szőlő" városrészben művelt kiskertek húzódnak meg a családi házak között. A zöldfelületek nagy aránya, a kertvárosi miliő kedveltté tette ezt a városrészt a lakásépítés terén. A 2. városrész Ny-i oldalán ellenben szegregációs jelenségek zajlanak (kifejtésük az 5. fejezetben található).

A „Nyugat" városrészben Rákócziteleр és az egykor önálló községként a várossá válás érdekében Orosházához csatolt Szentetornya családi házas lakóterületei találhatók és a városrészhez tartozik Gyopáros is, amely a szikes tavak és a gyógyfürdő, valamint az ezekre települt üdülőterület révén gazdasági-turisztikai jelentőséget hordoz. A városrész lakosainak szociális és foglalkoztatási helyzete némileg elmarad a városi átlagtól és itt a legmagasabb az alacsony presztizsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatottak aránya (51,7 %). A gazdaságilag nem aktív népesség magas aránya a lakónépességen belül (59,7 %) szintén jelzi a tennivalókat. Szentetornyán szegregátumot és veszélyeztetett területet is kimutatott a statisztika és a helyi adatközlés (kifejtésük az 5. fejezetben található).

1. ábra: Orosháza városrészeinek gazdasági-szociális mutatói

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok alapján saját szerkesztés

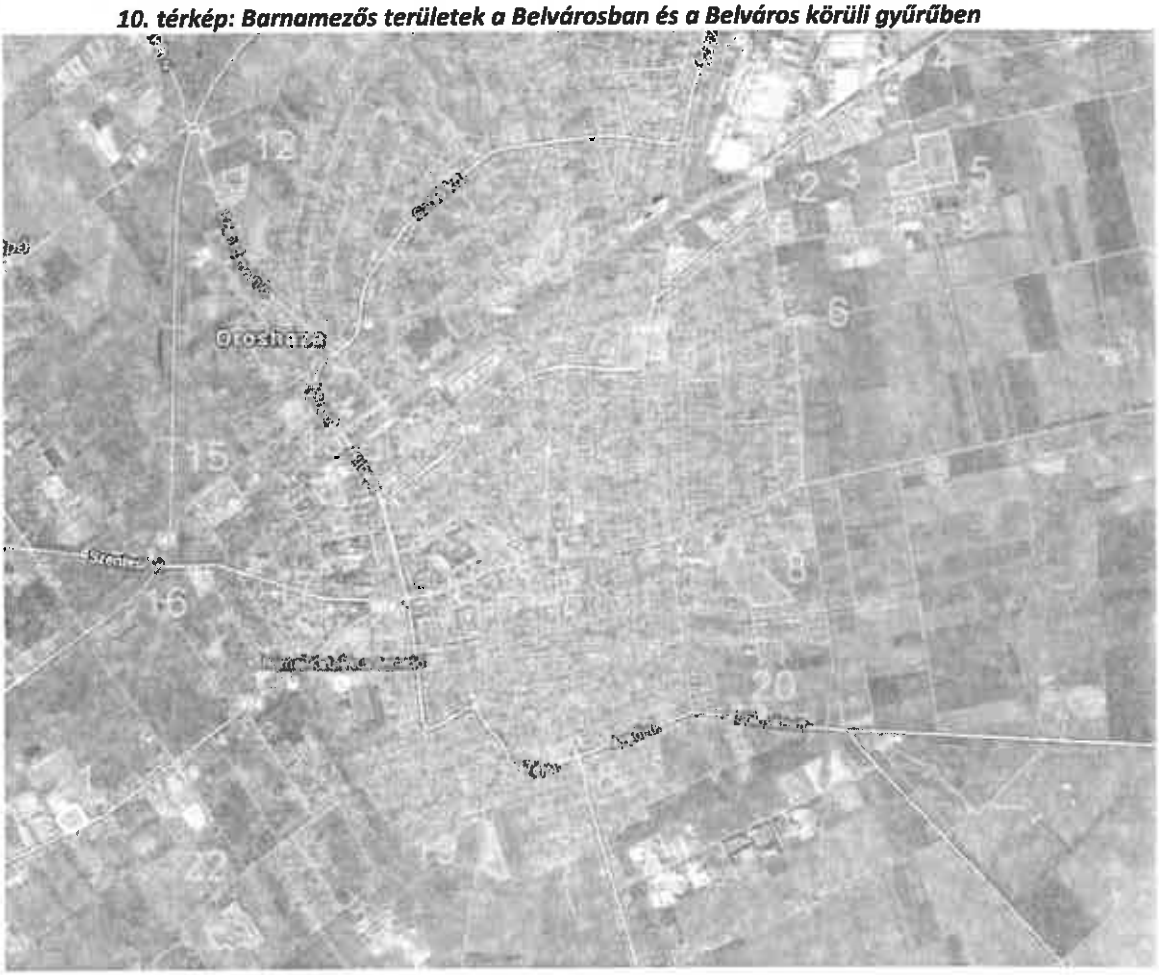
2. táblázat: Városrészek funkciói

Városrészek	Funkciók									
	Lakó	Igazgatási, központi	Üzleti és humán szolgáltatási	Oktatási-nevelési	Egészségügyi, szociális ellátási	Kereskedelmi	Ipari, településüzemi	Zöldterület, Köztér	Turisztikai, rekreációs	Művelés alatti, mezőg.i üzemi
Városrész 1	■	■	■	■		■		■		
Városrész 2	■	■			■					
Városrész 3	■							■		
Városrész 4	■				■		■		■	
Városrész 5										■

■ domináns funkció
kiegészítő funkció

A vizsgálatok során feltérképezett belterületi barnamezős és rozsdaterületek nagyrészt a 2-es („Belváros körüli gyűrű") városrészben találhatók, nagyobb barnamező maradt vissza Gyopároson is a volt laktanya-terület eddig nem hasznosított részén.

10. térkép: Barnamezős területek a Belvárosban és a Belváros körüli gyűrűben

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Orosházán barnamezős területnek tekinthető a minimálisan működő Kazép telephely (1), a Csorvási út mentén álló új, de üres épület (2), közöttük az Állami Közútkezelő telephelye (3). Problémát okoz egy elhagyott benzinkút (4) és egy volt italgyártó cég telephelye (5). Dél felé haladva a Török Ignác utcában is találunk egy üres telephelyet, régen tűzálló kerámiákat gyártottak itt (6). Az üvegtörmelékekkel teli, beépítetlen terület a 474. sz. út kanyarulatában lévő ún. „Kis István gödör", szennyező anyagokkal teli talaját rekultiválva értékes területet nyerne a település a belvárostól nem messze (7). Szemben vele felhagyott régi üzemek állnak (11). A feltöltött mély fekvésű terület (8-9) nem klasszikusan barnamezős területek, azonban említést érdemel, hogy eredeti funkciójuk (záportározás) helyreállítása időszerű lenne.

A vasút északi részén régi ipari telephelyek vannak (10). A Szent István utca északi végében volt kórházépület és röntgentechnika áll üresen (12), mellettük uniós pénzből felújított telephely. A vasút mentén a Huba utca keresztezésénél egy kiürült telephely (13) és a volt idegrendelő épületei állnak (14). A Szentesi úton haladva egy bizonytalan helyzetű telephelyet találunk (15), egy volt betontelepet (16) és régi malmot, magtárat (17). A Tél utcában egy eladott telephely áll, volt gazdája kiköltözött az ipari parkba (18), a Makói utcában a vasúttól északra autóbontó és MÉH telep (19), a Földvári út mentén régi malom áll (20). A Vásárhelyi út mentén öntöde, volt fuvarozó vállalat telephelye található, tőle délkeletre, külterületen, részben önkormányzati tulajdonú telephelyen mintagazdaság létesült, mely részben közmunkaprogramban van működtetve (22).

11. térkép: Barnamezős terület (volt laktanya) Gyopáros városrészben

A Belváros túlterheltsége csökkenthetőnek látszik a körülötte lévő gyűrű alulhasznált ingatlanjainak célzott fejlesztésével, központi, intézményi funkciók (különösen nagyobb forgalmúak) átvételével, áthelyezésével. Gyopáros városrész esetében az „Alföld Gyöngye" hotelhez kapcsolódó kiegészítő jóléti és idegenforgalmi fejlesztésekhez nyújthat színteret a volt laktanya eddig nem hasznosított barnamezős terület-része.

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Orosháza stratégiai célrendszere illeszkedik az Európai Unió 2014-2020 időszakra vonatkozó tematikus célkitűzéseihez és Békés Megye Területfejlesztési Koncepciójához (2013), valamint Programjához (2014).

A tervezés kiindulási alapját Orosháza Településfejlesztési Koncepciója képezi, amit a Képviselő-testület – az ITS-sel párhuzamos tervezés alapján a stratégiával egyidejűleg fogadott el.

A korábbi időszak települési stratégiai terve (IVS 2008) javaslatai a megvalósítás tapasztalatainak leszűrését követően szintén beépültek az új stratégiai dokumentumba.

A stratégiai célmeghatározás támaszkodni tudott a következő dokumentumokra:

- Orosháza Város Önkormányzatának 2014-2019-es időszakra vonatkozó Gazdasági Programja
- Orosháza Város Településfejlesztési Koncepció, Integrált Településfejlesztési Stratégia és Településrendezési eszközök 2015. évi megalapozó vizsgálata
- Partnerség keretében lefolytatott interjúk Orosháza Város önkormányzati képviselőivel, intézmények és civil szervezetek vezetőivel, vállalkozókkal
- „Orosháza 2020" fórum (KKV-k, civil szervezetek, intézmények) 2015. április 13.
- Kérdőíves közvélemény-kutatás (Oroscafe 2015. március-május)
- Önkormányzati munkacsoport szakembereinek adatszolgáltatása, javaslatai és észrevételei

A célrendszer kialakítása a következő alapelveket követi:

- Legyenek világos és egyértelmű célmegjelölések, amelyek a közösség érdekeire épülnek
- Fedjék le a célok a megfogalmazott igényeket, egyidejűleg vegyék figyelembe a város adottságait (erősségeit, gyengeségeit) és a külső hatásokat (lehetőségeket, veszélyeket)
- Műszakilag, pénzügyileg és a társadalom teljesítőképessége szempontjából reálisan véghezvihető célkitűzések kellenek
- A megvalósíthatóság érdekében igazodjanak a célok a 2015-2020 között elérhető forráslehetőségekhez, ugyanakkor az egyelőre forrás-lehetőséggel nem rendelkező, de a közösség számára fontos célok is legyenek megfogalmazva

3.1 Jövőkép

Orosháza Város Jövőképe 2023

„Orosháza a mezőgazdasági tradíciókra, a megújulni képes iparra és Gyopáros növekvő turisztikai vonzerejére támaszkodó stabil középváros, ahol jó élni"

Városunk középtávon elérendő célállapotának meghatározása során a korábbi (2001) és a jelenlegi (2015) Településfejlesztési Koncepció hosszútávú jövőképére alapozhatunk, melyek egyaránt a népesség megtartására összpontosítanak, a helyi társadalom jó közérzetét kívánják megalapozni. Orosháza alatt nem csupán a várost, hanem a vele szorosan együtt élő települések térségét is értjük.

A belső fejlődés folyamata lankadatlan erőfeszítést kíván közösségünktől, mellyel gyengeségeinket leküzdhetjük. Eközben a lehető legnagyobb mértékben építhetünk városunk és térségünk felismert erősségeire. A legnagyobb erő a kedvvel vállalt célok közös meghatározásában rejlik, ezért ezt a stratégiát magunknak alkottuk meg.

Az európai városok előtt közös kihívások állnak, melyeket az EU országai által 2007-ben elfogadott Lipcsei Charta – máig érvényesen – kinyilvánít. E szerint a XXI. század európai városának fejlesztési programja a következő elemeket nem nélkülözheti:

- Mobilitást biztosító közlekedési módok, találkozásra alkalmas utcák és terek kialakítása, lakható város fenntartása
- Természeti és energiaforrások ésszerű és következetes felhasználása, közösségi aktivitás a természetvédelemben
- Városközpont és lakóhelyek egészséges, biztonságos, nyugodt, kellemes és ösztönző hatású környezetté alakítása
- Építészeti örökség értékteremtő megőrzése
- A lakásfeltételek széleskörű biztosítása, lakásbérlet biztonságának megteremtése
- Közbiztonság és bűnmegelőzés, közösségi együttműködéssel
- Hátrányos helyzetű és mozgássérült emberek esélyegyenlősége
- Sport- és rekreáció lehetőségeinek megteremtése
- Kulturális demokrácia, a kísérletezés és az újítások ösztönzése
- Megbízható és folyamatos egészségügyi ellátás, közösségi kezdeményezések ösztönzése
- Civilek, helyi szakemberek, fiatalok részvétele a helyi döntéshozásban, a város jövőjének alakításában
- A város és térsége gazdasági fejlődésének elősegítése infrastruktúra-fejlesztéssel, a magán és hatósági szektor közötti együttműködés támogatásával

A feladatok terén eddig elért és hosszú távon elérendő állapot összevetése alapján, figyelembe véve az intelligens, fenntartható és befogadó Európa megvalósulását célzó **Európa 2020 stratégiát** is, Orosháza a következő átfogó fejlesztési célokat tűzi ki maga elé.

Átfogó cél: Megújulásra képes gazdasági életű, vállalkozni kész város

E cél eléréséhez ösztönző gazdasági környezet, modern infrastruktúra és az új módszerek, technológiák iránti fogékonyság szükséges. A meglévő termelő és szolgáltató kapacitások összehangolása, a gazdasági szereplők belső és külső együttműködése kívánatos. A közlekedés terén törekedni kell a hátrányok enyhítése és az új lehetőségek megragadására. Erősítendő a gazdasági ágazatok piacképessége, javítandó az erőforrások felhasználásának hatékonysága. A legoptimálisabb tevékenység a helyi alapanyagok minél nagyobb hozzáadott értéket teremtő feldolgozása.

A város gazdaságpolitikájának lényege, hogy együttműködéseket hívjon életre, beszállítói kapcsolatokat erősítsen, partnerséget teremtsen a szakképzés és a vállalkozások között, javítsa a munkaerő-piaci viszonyokat. Ösztönözze a tudásmegosztást, az info-kommunikációt. Alakítson ki összehangolt térségi turisztikai hálózatot, amely helyi sajátosságok révén egyedi kínálatot képvisel hazai és határon túli viszonylatban. Menedzselje a funkcióját vesztett gazdasági területek, üzlethelyiségek újbóli hasznosítását. A tanyagazdaságok megmaradását támogatva tegye élővé és őrizze meg a fenntartható helyi termelési hagyományokat.

Turisztikai attrakciók kiépítésével és meglévők összekapcsolásával generáljon nagyobb idegenforgalmat, amelyből a helyi vállalkozások profitálhatnak, egyidejűleg a lakosságnak a „helyben üdülés" élményét biztosíthatja.

Átfogó cél: Sokoldalú, jó színvonalú közellátását, humán szolgáltató funkcióit megtartani képes város

A lakosság – beleértve a vonzáskörzetben élőket is – legközvetlenebb módon a közellátáson keresztül érzékeli a város – és az állam – gondoskodását, ezért kötődését a településhez erősen befolyásolja az e téren szerzett tapasztalata. Kisgyermekkortól kezdve az idős korig részesülnek a lakosok az intézményes szociális, egészségügyi, oktatási, közművelődési ellátásban, nap mint nap intézik ügyeiket az igazgatási intézményekben. Orosháza erőssége a jó színvonalú és szerteágazó intézményrendszer, melynek fenntartása, a mindenkori igényekhez való érzékeny alakítása folyamatos feladatot jelent és rugalmas megközelítést kíván az ellátást nyújtóktól. Az ellátás színvonala emelhető, egyben a költségek redukálhatók a létesítmények korszerűsítésével, energiafelhasználásuk racionalizálásával. Hasonlóan előnyös az intézmények összehangolt informatikai rendszerbe való szervezése.

A városi lét jótéteménye a humán szolgáltatásokhoz való hozzáférés. A szolgáltatásoknak minden fajtája ide érthető, amely az emberekkel foglalkozik (művelődés, szórakozás, tanácsadás, vendéglátás, pénzügyi szolgáltatás, sport-szolgáltatás, stb.). Ezek a tevékenységek többnyire mikrovállalkozások keretében folynak, melyek a szolgáltatást nyújtó és az azt igénybe vevő között személyes

kapcsolatot teremtenek, ezáltal a társadalmi élet színteréül is szolgálnak. Gazdasági szempontból talán kevéssé jelentős ez az ágazat, de a humán szolgáltatásra fordított lakossági forintok túlnyomórészt helyben is maradnak, közvetlenül hozzájárulva a helyi gazdaság működéséhez. A humán szolgáltatás kölcsönösen támogatja az idegenforgalmat, kapcsolatuk a vendégek számára többlet vonzerőt, az üzletek számára pedig többletbevételt jelent.

Átfogó cél: Alkalmazkodóképes, érdeklődő, értékeire büszke, toleráns helyi társadalom

Korunkban, a globalizáció közepette, az alkalmazkodó-képesség hatványozottan fontossá válik mind az egyének, mind pedig a közösségek és szervezetek szintjén. Az ehhez szükséges nyitottság, az új befogadásának a képessége, egyidejűleg a helyi gyökerekből, a helyi energiákból való töltekezés számos módon elősegíthető. A gyermek- és ifjúkorban az intézményes és családi környezetben folyó oktatás-nevelés meghatározó jelentőségű, elsősorban jó példákat kell felmutatni és életszerű tudást átadni a felnövekvő új generáció számára. A kulturális-, sport és egyéb szabadidős tevékenységek, valamint hagyományőrző rendezvények át tudják fogni a generációkat, felismertetik a „másik" értékeit. A közös tevékenységek az egymásra figyelés révén hozzájárulnak a társadalmi kohézió erősödéséhez, egyben lehetőséget nyújtanak az egyéni képességek kibontakoztatásához.

A leszakadással fenyegető környezeti-társadalmi folyamatokat idejében kezelni kell, amíg nem terjed szét az értékcsökkentő hatás.

A városi közterek és zöldkörnyezet minőségének javításával egyrészt a lakosság komfortérzetét, kötődését, az idelátogatók elismerését lehet elérni, másrészt megelőzhető egyes területek elértéktelenedése. A korábbi években megújult főtér-projekt hozadékaiból és tanulságaiból kiindulva tartós értékekkel rendelkező újabb köztereket és közkerteket célszerű a meglévőkhöz kapcsolni. Az értéknövelés és értékmegőrzés a közterületekre és a magánterületekre egyaránt irányul és előtérbe kerül az átmenet biztosítása a magán és közszféra között az épített környezetben, válaszolva a klímaváltozás kihívásaira is (fedett-nyitott terek, komfortzónák, időjárástól részben védett közösségi terek). Mindenekelőtt a városközpont már megteremtett értékeinek megtartása és bővítése a cél.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Orosháza Város 2015-2020 között elérendő középtávú stratégiai céljai egyrészt a városi szintű ***tematikus*** célokat, másrészt a ***városrészi szintű területi*** célokat foglalják magukban.

3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

Orosháza városi szintű, ágazati bontásban megfogalmazott, 7-8 évre szóló középtávú célkitűzési a következők.

- **T1:** Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás
- **T2:** Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség
- **T3:** Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer
- **T4:** Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek
- **T5:** Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás
- **T6:** Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség

T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás

Gazdaságfejlesztés jelentősége

Orosháza térségi gazdasági központi szerepkörének megtartásához elengedhetetlen a gazdaság továbbfejlődése, versenyképességének, ezáltal jövedelemtermelő képességének növekedése. A népesség megtartásának kulcsfontosságú eleme a megfelelő munkahelyek biztosítása a felnövekvő generáció számára. A gazdaság megerősödése jobb feltételeket teremt a helyben boldoguláshoz, többen találhatják meg számításaikat a város és a térség keretein belül. A javuló jövedelemszerzési lehetőségek következtében lelassul az elvándorlás üteme.

Önkormányzat szerepe a gazdaság élénkítésében

A versenyképes gazdaság kifejlesztéséhez középtávon el kell érni, hogy a város és térsége meglévő gazdasági vállalkozásai ne veszítsenek dinamikájukból. A városi önkormányzatnak viszonylag szűk befolyása van az ipar és a mezőgazdaság fejlődésére (pl. szociális szövetkezetek áttételes hatása említhető), a gazdaságfejlesztés támogató programok kedvezményezettjei túlnyomórészt maguk a KKV-k. A gazdaságot segítő egyéb tényezők alakításában azonban részt tud vállalni a város. A tradicionális ipari és mezőgazdasági üzemek működési feltételeik javításához elsősorban a közúti közlekedési feltételek javítására (T2), a helyi humán erőforrás célzott fejlesztésére (T6), a termékek piacra jutásának segítésére van szükség. A siker egyik kulcsa a rendszeres párbeszéd és a hatékony együttműködés a város, a térség és a vállalkozók között, a közös marketing-elemek kihasználása. Fontos a helyi termelés és a helyi piac egymásra

találása, a rövid ellátási lánc (REL) előnyeinek kölcsönös felismerése. Inkluzív eredményt hoz a helyben megtermelt alapanyagok minél nagyobb arányú helyi feldolgozása és a sajátos helyi termékek kifejlesztése.

Az innovációra való nyitottság, a jól-informáltság, a meglévő jó tapasztalatok cseréje érdekében a város, a KKV-k, a geotermia-programot vezénylő társaság vagy a civil szervezetek az Urbact pályázati kereteket is megcélozhatják. A lehetőségek felderítésére munkacsoportot célszerű létrehozni az említett résztvevői körben.

Dél-Békés perifériára szorult térségének felzárkóztatásához kapcsolódva közlekedési-kommunikációs híd építhető ki Arad városa felé. Az euro-régióban való együttgondolkodásból és együttes cselekvésből az ipar, a mezőgazdaság és a turisztikai szektor is profitálhat. Megvalósulhat a felhalmozott elméleti és gyakorlati tudás kicserélése. Középtávon legalább a kapcsolatok felvételéig és becsatornázásáig (pl. klaszterépítés) el kell jutni.

Új beruházások megtelepedésével diverzifikálódhat és növekedhet a város gazdasága. Orosháza Ipari Parkja szabad területeket kínál ipari, szolgáltató-gazdasági célú befektetésre. A területek mielőbbi betelepülését az infrastruktúra fejlesztésével (T2) és hatékony kiajánlással lehet segíteni.

Turizmus fejlesztése

Gyopáros turisztikai potenciáljának kibontakoztatása a folyamatos szolgáltatás-bővítésre, a wellness-családi profil továbbépítésére és marketing-fejlesztésére, a térségi termék- és rendezvénykínálatok sajátos élménykörré való összefűzésére és hatékony értékesítésére alapozható a TDM közreműködésével. A szikes tórendszer és a parkerdő nyújtotta természeti értékek, valamint az országos jelentőségű lóversenypálya egészítik ki a „vivő" látványosságokat, melyek frappáns ötvözete, egymásra épülő, logisztikailag is jól megszervezett kínálata hosszabb ideig a térségben tarthatja a szállóvendégeket. A szállásléhetőségek az igényes, családbarát vevőkör részére és a fürdő-közeli, kempinghez köthető formákkal bővíthetők. A lakosság „helyben üdülése" legalább olyan fontos, mint az idegenforgalom. A Gyopárosra fordított helyi adóforintok kézzel fogható előnyöket biztosítsanak az orosháziaknak.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Az önkormányzat koordinációs szerepének erősítése a helyi és külső gazdasági szereplők, a helyi oktatási intézmények és helyi vállalkozások, a helyi termék és helyi piac egymásra találásában
- Az önkormányzat proaktív tevékenységet folytat az Arad megyei gazdasági kapcsolatok kiépítésében, a dél-békési térség gazdaságélénkítése érdekében (találkozók, kiadványok, közös honlap, stb.)
- Az önkormányzat segítő szerepet játszik a dél-békési és határon túli klaszterépítésben, valamint a KKV-k, civilek és fejlesztési témák Urbact pályázathoz való kapcsolódásában
- Helyi piactér és piaccsarnok fejlesztése
- Helyi vállalkozások előnyben részesítése a város közbeszerzési pályázataiban
- Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal, gyógyhelyi jelleg erősítése valamint a Parkerdő felújítása

- Gyopárosi turisztikai vonzerejének növelése egyedi „vizes" attrakcióval, a tórendszer rehabilitációjával, sport- és wellness-lehetőségek bővítésével (pl. wake-board pálya építés, családi medence, csúszda, cryoszauna létesítés) és a Parkerdő felújításával
- Alföld-Gyöngye Hotel és környékének fejlesztésével a turisztikai vonzerő növelése (hotel klimatizálása, wellness-szolgáltatásának kialakítása, konferencia-központ eszközfejlesztése, kalandpark bővítése, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya kiépítése)
- Lóversenypálya komplex fejlesztése
- Rákóczitelep piactér kialakítása
- Vásárcsarnok bővítése tetőtérben, fedett elárusítóhelyek számának növelése

T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő infrastrukturális fogadókészség

Az 1. számú területi célhoz (T1) szorosan kapcsolódva a T2 cél rögzíti a közlekedési és közmű-infrastruktúra fejlesztés fontosságát.

Közlekedés-földrajzi hátrányok

A város meglévő ipara a térség fejlődésének a motorja, ezért segíteni kell hátrányai leküzdésében, melyek közül legégetőbb az elégtelen közúti megközelíthetőség. A TEN-T hálózatok rossz minőségű, vagy gyenge áteresztőképességű utakon érhetők el Orosháza térségéből. A gyenge közlekedésföldrajzi adottságok visszavetik az Orosházától D-re fekvő kistelepülések és Mezőkovácsháza járás fejlesztési lehetőségeit is, súlyosbítva a határmentiségből fakadó egyéb problémáikat. Orosházának hathatós lobbi-tevékenységgel, szükség szerinti területbiztosítással, a dél-békési települések érdekeinek összehangolásával és képviseletével elő kell mozdítania a főút-sűrűség növekedését a térségben.

Az M47 gyorsforgalmi nyomvonal építése nem várható az ITS távlatában, prioritást élvez az M44 útvonal megvalósítása. Az országos és a megyei szerkezeti tervben viszont egyaránt szerepel három főúttá fejlesztésre jelölt nyomvonal Orosháza térségében: a Szentesi út (Derekegyházától Mindszent – Kiskunmajsa – Soltvadkert felé, mint K-Ny-i regionális tengely), a Szarvasi út (M44 irányába), valamint a Mezőkovácsháza – Battonya (Arad) felé vezető nyomvonal. Ezek mielőbbi megvalósulása kulcskérdés a térség jövője szempontjából. Az M47 nyomvonalat a településszerkezeti tervben a megyei területszerkezeti tervnek megfelelően kell szerepeltetni.

Közlekedési koncepció fontossága

A város területén belüli hálózatok (közút, közösségi közlekedés, gyalogos- és kerékpáros forgalom, parkolás) egységes, összehangolt fejlesztésének megalapozására SUMP (Fenntartható Városi Mobilitási Terv) és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítendő. Az alábbiakban körvonalazott belső rendszeralakítási célok indikatív jellegűek, a szakági terv fogja a fejlesztések tartalmát és ütemezését pontosítani.

Vasúti közlekedés

Kevés olyan település van az országban, ahonnan 5 irányba vezet vasútvonal, Orosházáról fővonalon Szegedre és Békéscsabára (135-ös vonal), mellékvonalon Szentesre (147-es vonal), Mezőtúrra (Szarvason keresztül, 125-ös vonal) és Battonyára (Mezőkovácsházán át, 125-ös vonal) lehet eljutni. A fővonal kivételével (amely villamosítás előtt áll) elégtelenek az utazás és áruszállítás feltételei: vagy a

pályaszerkezet rossz minőségű, vagy a vonatsűrűség hiányos. A városrészeket széttagolják a vasúti pályák. A kapcsolatok javítása céljából vasúti aluljárón kell a Szegedi útig (474) továbbvezetni a Gyopárost a 47-es főúttal összekötő 4447-es utat. Gyalogos-kerékpáros aluljáró szükséges a városközpont és a Szőlő városrész biztonságos összeköttetésére (kb. 5400 lakos!) a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca folytatásában, a készülő SUMP függvényében. Vasúti átjárást kell kialakítani a Szőlő körút K-i meghosszabbításának nyomvonalán (Szarvasi vasút és üveggyári iparvasút keresztezése). Elővárosi jellegű közlekedés fejleszthető ki Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – üveggyári megálló között.

Légi közlekedés

Orosháza önkormányzat tulajdonában van a jelenleg működésen kívüli gyepes repülőtér. A középtávú tervezési időszakban érdemes megvizsgálni az újbóli üzembe helyezésre vonatkozó esetleges igényeket és a megvalósíthatóság feltételeit. Elvben elég nagy (2500 m-nél hosszabb) a rendelkezésre álló terület középméretű gépek fogadására.

Belső közlekedési rendszerek

A helyi közlekedési rendszerek tekintetében a városrészek közötti átközlekedés javítása a cél. A már említett országos úthálózati elemeken túl az összekapcsoló és tehermentesítő jellegű déli elkerülőút megvalósítása nagy fontosságú, mind az átmenő forgalom elvezetésében (az Ipari Park és Orosháza járás D-i része – 47-es főút hódmezővásárhelyi irány viszonylatban), mind a helyi munkába járás (Nyugati városrészből az Ipari Park felé) és teherforgalom tekintetében. Már rövidtávon meg kell oldani a nyomvonal helybiztosítását és a tervek elkészítését. Hasonló feladatok jelentkeznek a Szőlő városrész – Gyopáros átközlekedés megvalósítása ügyében (47-es út meglévő, de használaton kívüli csomópontjának felhasználásával). A Tátra utcai szakasz meg is épülhet a stratégia időtávlatában annak érdekében, hogy a Szent István út tehermentesítődjön. Ugyancsak célszerű megtervezni, de akár középtávon meg is valósítani a Szőlő körút K-i folytatását („egérút") a 474-es útig (Békéscsabai út), amely az előbb említett Gyopárosi átkötéssel együtt igazi körúttá teszi a Szőlő körutat. A szerkezeti tervben előirányzott Szarvasi úti vasúti felüljáró megvalósítása kérdéses, a településszerkezeti terv készítése során a szakági javaslatok alapján kell dönteni megtartásáról, vagy elvetéséről.

A város gyűjtőúthálózatát ésszerűsíteni szükséges a készülő Településrendezési eszközökben: a valós igények és hálózati szerepkör alapján jól járható gyűrűs és sugaras rendszert kell teremteni, a csomópontok szükség szerinti fejlesztésével. A Belváros városrész távlatban csak célforgalomra tervezendő a nagy laksűrűség és az intézmények központi elhelyezkedése miatt. Az előirányzott intézkedések és projektek indikatív módon már jelzik a beavatkozási helyszíneket és tartalmat, a már említett SUMP és a szakági részletesebb tervezés azonban pontosabbá teheti vagy korrigálhatja ezeket az elképzeléseket.

Kerékpárúton jól elérhetővé kell tenni minden városrészt, figyelembe véve a munkahelyi intézményi és szabadidős útirányokat és becsült forgalmakat. A hálózatot önálló kerékpárutak, kerékpársávok és kis forgalmú utcák, valamint kerékpárparkolók-megőrzők összefüggő rendszere alkotja majd a készülő Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv alapján.

Ipari Park komplex infrastruktúra-fejlesztése

Az Ipari Park szabad területeinek fogadókészsége növelhető a betelepülők számára a közmű infrastruktúrák kiteljesítésével (villamos-energia kábelesítés, csapadékvíz-elvezetés) és a közúti elérhetőség javításával (Déli elkerülőút kiépítése). Célszerűnek

látszik a szolgáltatások körének bővítése (pl. hídmérleg, parkolók) és a mély fekvésű beépítetlen területrész feltöltése a fogadókészség javítása érdekében.

Városi közműfejlesztések

A közművek fejlesztése a közlekedésfejlesztéssel párhuzamosan tervezendő és valósítandó meg a költséghatékonyságot szem előtt tartva (összehangolt tervezés és kivitelezés). Orosháza közművei részben megújultak az elmúlt években, ezért az ivóvíz-ellátás terén kevés (de folyamatos, főleg vezetékfelújítási) teendő merül fel, a szennyvíz-hálózat is nagyrészt rendezett (a Nyugati városrész egyes területeinek kivételével), a csapadékvíz-elhelyezés és – a napjainkban egyre fontosabbá váló – csapadékvíz-visszatartás azonban átfogó intézkedéseket kíván a jövőben. A stratégiai intézkedések és projektek felölelik a legsürgetőbb tennivalókat, de hosszabb távlatban nem nélkülözhető egy komplex csapadékvíz-hálózati koncepció elkészítése, amely pontosabban feltárja a hiányokat és rámutat orvoslásuk lépéseire.

Takarékosabban üzemeltethető városi közvilágításra (LED) szükséges áttérni az áramszolgáltatóval együttműködve.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Orosháza közlekedés-földrajzi helyzetének javítását célzó lobbi-tevékenység folytatása Dél-Békés hasonló problémáinak kiútkeresésével összhangban
- Főúthálózat fejlesztését segítő beruházás-előkészítő lépések (tervezés, területbiztosítás) megvalósítása, állami közútkezelővel együttműködve
- Elővárosi vasút jellegű hivatás- és turisztikai közlekedés-fejlesztés a meglévő vonalak kombinációjával, kerékpáros és gyalogos aluljárók megnyitása a belváros és a Szőlő városrész, valamint a Szegedi út és Gyopáros között
- Repülőtér újra üzembe helyezésének igényfelmérése és megvalósíthatósági tervezése – esetleg magánberuházóval együttműködve
- SUMP és Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv elkészítése
- Hiányzó kerékpárút-szakaszok pótlása, érintett közútszakaszok forgalom-csillapítása, külterületi (turisztikai és hivatás-célú) kerékpárút létesítése
- Városrészek közötti kapcsolat kiteljesítése (Déli elkerülőút nyomvonal-előkészítés, Gyopáros – Szőlő városrész összekötése, Gyopáros – Szegedi út összekötése vasúti aluljáróval, Szőlő körút – ipartelep „egérút" kiépítése) – állami közútkezelővel együttműködve
- Belső közlekedési rendszereket kiteljesítő beavatkozások (gyűjtőúthálózat racionalizálása, csomóponti fejlesztése)
- Ipari Parkban szolgáltatás-fejlesztés, közműellátás fejlesztése, bővítési területek előkészítése
- Szennyvízhálózati hiányok kezelése üdülőterületen, lakóövezeti átminősítés (a gyopárosi tavak védelmét figyelembe véve)
- Csapadékvíz-hálózati koncepció elkészítése, legégetőbb beavatkozások megvalósítása
- Városi közvilágítás költségcsökkentő felújítása

T3: Fenntartható, rugalmas oktatás-nevelési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer

Intézmény-rendszer fenntartásának dilemmái

Orosháza méltán büszke fejlett intézményrendszerére, amely a térségközponti szerep biztosítása mellett a helyi társadalom helyzetének egészére kedvező hatást gyakorol és ezáltal a népesség megtartását is segíti. Utóbbi két tényező (az intézményrendszer fejlettsége és a népességmegtartó erő) olyan szoros összefüggésben van, hogy alakulásuk trendje nem választható szét egymástól. Könnyen belátható, hogy az intézményi ellátás alacsony vagy magas színvonala a városi lakóhely gyengébb vagy erősebb vonzerejében is megnyilvánul, ugyanakkor fordított irányban a lakosság számának változása alkalmazkodásra kényszeríti az intézményrendszert. Az alkalmazkodás a lakosságszám csökkenése esetén kétféle módon történhet: fenntartható a viszonylag nagy kapacitás, de akkor az ellátás minősége hiányt szenvedhet, vagy redukálható a kapacitás, ami az ellátóhelyek egy részének bezárásához vezethet – a lakosság mindkét esetet kudarcként ítéli meg. Orosháza népessége csökkenő, ezért szembe kell nézni az intézményrendszer fenntarthatóságának kérdésével. Kézenfekvő lehetőség, hogy a város – amint az a közoktatási rendszerrel történt – másnak adja át a feladatot, azonban egyrészt vannak kötelező, át nem adható feladatok, másrészt ma hazánkban egy civil alapú intézmény legtöbbször nem képes finanszírozni magát. A város állhatatos erőfeszítése az intézményi ellátás szintjének és kapacitásának fenntartására továbbra is szükséges tehát, a költségek csökkentése viszont elkerülhetetlen. Megtakarítást lehet elérni az épületek energia-hatékonyságot növelő felújításával, az energia olcsóbb forrásainak feltárásával és a munkaerő hatékonyságának segítésével, például a célzott továbbképzések, módszertani frissülés és az informatika térnyerése révén. Nagyon sok múlik a kisköltségű, gesztusértékű, közérzetet javító intézkedéseken, az odafigyelésen, a helyes kommunikáción. Különösen a fiatalokkal való kapcsolatépítés terén szükséges a helyes attitűd kialakítása.

Rugalmas alkalmazkodás az igényekhez

Az egészségügyi, köznevelési, közművelődési és szociális intézményeknek az igényekre rugalmasan reagálva kell működnie, ezért eszközfejlesztésre, bútorozásra és informatikai hálózatépítésre is szükségük lehet. Az elavult épületek felújítása összekapcsolandó a szükség szerinti akadálymentesítéssel, közmű- és energetikai korszerűsítéssel. Az ellátás helye tekintetében elvként fogalmazható meg, hogy a férőhelyszám elkerülhetetlen csökkentése esetén az ellátás kisebb, de korszerűbb és jobban felszerelt épületben folytatódjon. Az önkormányzati intézményépületek kezelésében előre érdemes a lehetőségeket áttekinteni és többféle forgatókönyvet kidolgozni az esetleges költözésekre. Előnyben kell részesíteni az összekapcsolt, többfunkciós ellátási bázisok kialakulását. Keresni kell a civil szférával, egyházakkal, társintézményekkel, nonprofit-szervezetekkel való együttműködés lehetőségeit kölcsönös előnyök elérése érdekében.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városi informatikai hálózat - Intranet (intézmények közötti kapcsolat) kiépítése, Intézmények és Polgármesteri Hivatal informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark) állami szélessávú ellátásra építve
- Óvodák informatikai-, bútorzat- és eszközfejlesztése, avult épületek felújítása, energetikai-, közmű- és világítási korszerűsítése

- Polgármesteri Hivatal teljes felújítása, akadálymentesítése, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása (energetika, kiszolgáló helyiségek), új kiszolgáló helyiségek létesítése
- Református iskola felújítása (pince, konyha, homlokzat, tető), városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása, tornacsarnok építése
- Vörösmarty iskola energetikai felújítása, fűtési rendszer átalakítása, városi geotermikus rendszerhez történő csatlakoztatása
- Rákóczitelepi iskola komplett felújítása (fűtés, vizesblokk, energetika, udvar)
- Wesley iskola felújítása
- Platán idősek otthona felújítása, bővítése, átalakítása
- Idősek napközi otthonainak felújítása
- Diákélelmezési 3000 adagos konyha felújítása
- Funkciót váltott önkormányzati épületek felújítása, utcabútorozás
- Egészségügyi intézmények (háziorvosi rendelők) felújítása
- Kórház közeli parkolók létesítése

T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek

Az előző tematikus cél gondolatkörének folytatásaként fogalmazható meg a város kulturális és sportlehetőségeinek megtartása és fejlesztése iránti elköteleződés. A város népességmegtartó ereje és a lakosság életminősége, érzelmi kötődése nagyban függ attól, hogy milyen minőségűek, mennyire széles körűek a felkínált lehetőségek.

Sport – a siker forrása

Orosházát akár a „Sport városa" címmel is illetni lehet sportegyesületeinek sikerei és népszerűsége miatt, különösen a tradicionális kézilabdában és birkózásban, de egyre több más sportágban is (asztalitenisz, karate, judo, búvárúszás, kajak-kenu, lovaglás, erőemelés, stb.). A sportolás fejleszti az egészséget, az önismeretet („erre vagyok képes"), kikapcsol, kielégíti az igazságérzetet („több munka = jobb eredmény"), közösséget kovácsol, áttöri a társadalmi különbségeket. Az általa szőtt kapcsolati háló az élet számos más területére kiterjedhet. A város csapatáért szurkolók összetartozás-élménye tartóssá válhat, a lokálpatriotizmus erősödhet.

A sportolás helyszínei

Az egyesületi és magántulajdonú edzőtermek mellett többnyire az iskolai sportcsarnokok és tornatermek szolgálnak az edzések és sportrendezvények helyszínéül. A mindennapos testnevelés órák bevezetése óta ezek leterheltsége megnőtt, kapacitásuk szűkké vált. Az iskolai testnevelés-órák változatossága és a gyermekek úszástudásának megszerzése érdekében városi sportkomplexum, sportági csarnokok és tanuszoda építése szükséges olyan helyszíneken, amelyek jól megközelíthetők, közel vannak az iskolákhoz és már meglévő sportlétesítményekhez csatlakozóan alacsony költségű, folyamatos működtetést tesznek lehetővé (az Eötvös sportiskola udvara, gyopárosi volt laktanya területe és egyéb alulhasznált, vagy üres belterületi földrészletek egyaránt elképzelhető lokalizációk).

Az iskolai tornacsarnok-program keretében az igények és adottságok szerint új csarnokok épülhetnek, vagy kiürült épület átalakításával jöhet létre tornaterem, a leromlott állapotú csarnokok pedig felújításra, bővítésre vagy korszerűsítésre kerülhetnek.

A szabadtéri sportot támogató program keretében megújulhat a Szőlő városrészben lévő Mátrai stadion és bővülhet a közelében lévő extrém park, felújításra kerülhetnek a Belváros Ny-i részén lévő teniszpályák és a Czina iskola melletti futballpálya. Gyopároson az idegenforgalmat is kiszolgálva bővülhet a kalandpark és kiegészülhet elektromos gokart-pályával, valamint canopy-pályával. Szabadtéri fittness-park szolgálhatja a különböző korosztályokat Gyopároson és a városközpontban (közkertekben).

A Bogárzói lóversenypálya (belterület D-i határán) az ország legjobb pályái közé tartozik. Díjugrató-, ügető- és galoppversenyeknek, gazdatalálkozóknak és egyéb rendezvényeknek ad otthont. A pálya felújításával, az épületállomány fejlesztésével és az infrastruktúra korszerűsítésével rangosabb eseményeket fogadhatna be és eredményesebbé válhatna Orosháza és a térség lovassportja.

Kulturális élet

A kulturális lehetőségek a városlakók és a turisták élményszerzését egyaránt szolgálják. A városi közösségi és kulturális terek és szolgáltatások fejlesztése hozzájárul a kedvező helyi gazdasági környezet kialakításához is. Középtávú célként fogalmazható meg az ifjúságot, a családokat, közösségeket megmozgató rendezvények, a szórakoztató, pihentető és kikapcsolódást nyújtó rendszeres alkalmak (találkozók, táborok) támogatása a közösségi terek és infrastruktúra biztosításával, rendezvények szervezésével és népszerűsítésével. A kultúra „eladása" a városmarketinggel is összefonódik, hiszen annak vezérfonala a „fókuszáltság, a márka és az élmény" gondolatköre (forrás: „Orosháza marketing stratégia és pozicionálás 2008"), az „élmény"-tényező pedig, – amely talán épp a leghathatósabb – az élénk, friss, ugyanakkor kellő mélységű kulturális élettől kap megerősítést.

Az intézmények és a szabadtéri rendezvények zöme a városközponthoz és Gyopároshoz kötődik. A kulturális élet alapjául a Petőfi Művelődési Központ szolgál, amely a Justh Zsigmond Városi Könyvtárnak is otthont ad. Az épület belső felújításra vár, technikailag és felszereléseit tekintve is avult, jelen állapotában nem tudja ellátni szerteágazó feladatait és főleg nem képes előre lépni a kulturális skála fiatalok felé való szélesítésében, holott ez a középtávú prioritása a kultúra-fejlesztésnek. Általában elvárható az intézménytől, hogy adjon teret az irodalmi kísérleteknek, legyen műhelye, tárlata, vására a lakosok képzőművészeti alkotásainak. Szülessen meg a „falak nélküli könyvtár" (online katalógus, számítógépes kölcsönzés).

A Városi Képtár belső felújítása időszerű, amelynek aktualitást ad a nagy értéket képviselő, a város jelenkori tradícióihoz kötődő, ma már önkormányzati tulajdonú üvegipari gyűjtemény (korábban Báthory Júlia Üveggyűjtemény) elhelyezése.

A Nagy Gyula Területi Múzeum nem csupán állandó és időszaki kiállítás színhelye és a város múltjának kutatóhelye, hanem maga az épület is a múlt egy darabja. Az értékmegőrzés érdekében az épület felújítási feladatait középtávon be kell ütemezni. A közeli műemléki Magtár is bevonható a múzeumok és kiállítóhelyek körébe. Ugyancsak saját múltját mutatja be a Darvas József Emlékház, a Kútmúzeum és a Padlásmúzeum. Hasonló elvet követve további értékek és látványosságok nyerhetnek bemutatást, a civil társadalom kezdeményezései támogatandók (pl. Orosházi Festők Műterme,

Gellértegyháza Szabadidőpark, egyesületi rendezvények). A látványosságokat és rendezvényeket egybehangolt, áttekinthető és folyamatosan aktualizált reklámmal kell támogatni.

A kisebb-nagyobb városi és civil rendezvények kavalkádja szinten tartja a lakosság és az ide érkező vendégek érdeklődését. A megszokott és bevált helyszíneken kívül olyan újabbak is bevonhatók a rendezvényszervezésbe, amelyek egyidejűleg népszerűsítik a hely vagy a városrész értékeit – fedezzük fel a rejtett értékeket Orosháza minden szegletében, beleértve a külterületet is. Rá lehet irányítani a figyelmet a méltatlanul elhanyagolt magántulajdonú műemlékekre: a Gémes-palotára a város szívében és a Geist Gáspár vadászkastélyra Kiscsákón. A közvélemény nyomása segíthet megmenteni az országos jelentőségű értékeket, amelyeknek a sorsa pillanatnyilag a magántulajdonosok kezében van.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Városi Sportkomplexum, sportági csarnokok és tanuszoda építése
- Iskolai tornacsarnok program: tornatermek, tornacsarnokok pótlása, korszerűsítése
- Szabadtéri sportot támogató program: sportpályák, extrém park bővítése, műfüves pálya, wake-board, elektromos gokart- és canopy-pálya létesítése, Bogárzói lóversenypálya fejlesztése
- Petőfi Művelődési Központ épületének belső korszerűsítése, újabb funkciók kialakítása
- Justh Zsigmond Városi Könyvtár belső felújítása
- Régi könyvtár épületében (Dózsa György utca 7.) új közösségi funkció (pl. mozi) kialakítása
- Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása
- Műemléki Magtár épületének felújítása
- Orosházi Festők Műtermének felújítása
- Hagyományos rendezvények rendszeres megtartása, új helyszínek és témák bevonása a Jövő Építők TDM közreműködésével
- Civil rendezvényszervezés támogatása, közös marketingje

T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás

Igényes környezet – igényes társadalom

Az épített környezet és a közkertek-közparkok értékrendet közvetítenek, ezért képesek hathatósan befolyásolni a változások előjelét. Középtávon elérendő cél a központi funkciók bővítése a korábbi projekt-terület környékén és a visszahúzó jelenségek ellen ható beruházások megvalósítása, hogy az eddigi jótékony beavatkozások kiegészüljenek, s ne kerüljenek veszélybe az elért eredmények.

Orosháza nagy lépést tett a városias környezet kialakítása terén a városközpont utóbbi években lezajlott közterületi és építészeti fejlesztésével. A főtér kertépítészeti attrakciója az építészeti térfalak megújulása – a megfogalmazott kritikákkal együtt is –

hozzájárult a városközpont miliőjének pozitív irányú áthangolásához. Folytatni érdemes a jó gyakorlatot elsősorban a gyermekek és az ifjú korosztály által leginkább használt közterületi pihenő- és játszóterek, találkozóhelyek megújításával. A lakótelepek közkertjeinek fejlesztésével a szabadtéri wellness-lehetőségek bővíthetők, melyek az általános iskolai kötelező testnevelés-órák céljait is szolgálhatnák. A szabadtéri mozgáskultúra irányába tett gesztus lehetne egy teljesen járműmozgásoktól mentes gumi futópálya kialakítása az Ady Endre és Deák Ferenc utca közötti tömb körül.

A városi zöldfelületek mennyisége és minősége is fejlesztendő. Az egy főre eső zöldfelület mindössze 16,6 m^2, míg a megye járásközpontjainak ellátottsága átlagosan 28 m^2/fő körüli. Rávilágított a zöldfelületi vizsgálat az intézménykertek rekonstrukciójának szükségességére is, egyebek között a legnagyobbak: a Kórház és a temetők kertjeinek felújítását szorgalmazva. Kedvező adottsága Orosházának a Gyopárosi parkerdő tekintélyes területe és kedvező fekvése, de itt is felújítási feladatok jelentkeznek. A magángyűjteményből létrejött Rágyánszki-Arborétum rendbetételét és látogathatóságát egyeztetni szükséges a tulajdonossal. A Szőlő városrészben lévő Mikolay kertben is akadnak tennivalók. A sűrűn lakott belváros sétahelyeként szolgálhat a Fürdő utcai volt tómeder helyén (Belváros körüli gyűrű városrészben) létrehozható új közpark.

Alkalmazkodás a klímaváltozáshoz, belvízvédekezés

A klímaváltozással összefüggésben és településesztétikai szempontból egyaránt jelentős hozadéka van a zöldfelületek fejlesztésének, melyeket minél előbb ütemezetten meg kell kezdeni. A központi dísztér intenzív fenntartású zöldterülete megvalósult, azonban a lakóhelyekhez kapcsolódó (különösen a lakótelepeken lévő) zöld-foltok, zöldsávok rendezésével és fasorok kiültetésével válik csak egésszé a jóléti zöldfelületi rendszer. A zöldfelületekben megbújó közterek megfelelő „bebútorozás" (padok, ivókutak, műalkotások, díszvilágítás) és burkolatrendezés, valamint fedett-nyitott, árnyékadó védőtetők elhelyezése révén a lakóközösség szabadtéri találkozási helyeivé válhatnak. A szélsőségesebbé vált csapadék-viszonyok miatt nő a belvízveszély, amit tetéznek az elvezető-hálózat hiányosságai. Átfogó rendezés nélkül fokozódó belvízkárokra lehet számítani.

Megújuló energia-források

A város összes tematikus célkitűzésében érvényesülést érdemlő, azaz horizontálisan kezelendő a megújuló energia-felhasználás részarányának növelése és a racionálisabb energia-felhasználás, amely globálisan és az európai uniós gondolkodásban is hangsúlyozott elvárás. Áthatja a gazdaságfejlesztést, megnyilvánul a környezetbarát közösségi közlekedési rendszerekben és az épített környezet alakításában, valamint az energia-szektorban. Indikátora az élővilág sokféleségének fenntartása (biodiverzitás), a széndioxid kibocsátás csökkenése, a környezet zaj-, levegő- és hulladékterhelésének mérséklődése és a természeti erőforrások (víz, föld, ásványkincsek) takarékos felhasználása.

SEAP

Célszerű elkészíttetni a Fenntartható Energia Akcióprogramot (SEAP), amely felméri a város jelenlegi energetikai helyzetét, az energiafogyasztás szerkezetét, ismerteti a megvalósításhoz szükséges intézkedéseket, erőforrásokat, valamint a várható eredményeket, hatásokat.

A város léptékében kézenfekvő célkitűzés a megújuló energiaforrásokban – elsősorban a jelentős mértékű napsugárzásban és a geotermiában – rejlő potenciál kiaknázása. Előnyt élveznek a rendszerszerű energia-felhasználási módok, melyek az egymást kiegészítő igényeket célszerű időbeni és térbeli elrendezéssel szolgálják ki – ez főleg a

geotermikus programok esetében elvárás. Orosháza intézményei nagyrészt a városközpontban koncentrálódnak, szomszédságukban pedig panelházak is találhatók, ezért sikeres lehet az időben eltolt fogyasztási igényekre alapozott geotermikus rendszer felépítése, amely újabb termálkutak lemélyítését feltételezik a belterületen. A napelemek könnyebben lekövetik az energiaigény jelentkezési helyét, ezért rugalmasabb megoldást nyújtanak kisebb léptékű ellátásban. Önkormányzati épületek és intézmények energia-hatékonyságának javítása ezen elvek mentén valósulhat meg.

Fel kell tárni a Gyopárosi fürdő mellé telepítendő napelempark megvalósíthatóságának feltételeit az energiafelhasználás racionalizálása céljából. Biogáz energia felhasználást kell szorgalmazni a mezőgazdaságban.

Az energiafelhasználás csökkentése általános elvként követendő. Az intézményeket érintő felújítási munkálatok során lehetőleg minden esetben történjen meg a hőszigetelés és nyílászáró-csere, valamint a fűtési hálózat korszerűsítése.

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklíma kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- „Zöld-város" akcióterv keretében közkertek és közterek létrehozása a városközpontban, önkormányzati épületek felújítása, esetlegesen új funkcióval történő megtöltése, parkolóépítés, környezettudatosságot erősítő akcióprogramok megvalósítása (települési arculatfejlesztés)
- Gumi-futópálya létesítése a Belváros városrészben
- Petőfi Művelődési ház belső felújítása,
- Mikolay kert felújítása
- Gyopárosi parkerdő felújítása
- Közpark kialakítása a Fürdő utcai tó helyén
- Belvárosi geotermikus energia-ellátási program
- Napelemek telepítése a geotermia-rendszeren kívüli intézményekben
- Intézmények energiafelhasználásának csökkentése épületszerkezeti és nyílászáró-korszerűsítéssel
- Napelem-park létesítése a Gyopárosi fürdő területén, parkoló-funkcióval
- Komplex csapadékvíz-hálózati rendezés megvalósítása

T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség

Társadalmi attitűd

A tematikus cél alapvetően társadalom-fejlesztési tartalmakat foglal magában. Az összes eddig felsorolt ágazati jellegű célkitűzés csak a kereteket biztosítja a fejlődéshez, azonban az emberek fejlődés iránti igénye és a folyamatokban való részvétel szándéka nélkül az elérhető eredmények alacsony szinten maradnak. Feladatként jelentkezik tehát a helyi társadalom egészséges attitűdjének kifejlesztése:

a tanulási és képzési hajlandóság javítása, az egymásra figyelő, egymást segítő közösségi szemlélet kialakítása, a lokálpatriotizmus ápolása.

Fejlett humán erőforrás

A T1 cél (fejlődő gazdaság, nagyobb vállalkozókészség) megvalósításának társadalmi feltételét a humán erőforrás fejlettsége jelenti. A munkára való készség, alkalmasság, felkészültség, a megfelelő, egyénre szabott feladat megtalálása csak részben múlik a közoktatási rendszer működésén. Szükség van önismeretre, amely tréningeken, megmérettetések révén, pályaorientációs felmérésekkel és egyéb módszerekkel fejleszthető – e formákat és alkalmakat a civil szervezetekkel karöltve a város elősegítheti. A lehetőségek ismerete is szükséges, hogy a választás (pl. képzés, továbbtanulás, munkahely) megalapozott lehessen: alkalmat kell teremteni arra, hogy találkozhassanak a szakmák mesterei és a végzős tanulók, a diákok és a neves orosháziak (szakemberek, tudósok, művészek, vállalkozók), a helyi munkáltatók és a munkavállalás előtt állók, a helyi vállalkozások és a szakképző iskolák képviselői. Sikeres kortárs orosháziak életútját, küzdelmeit és üzenetét közölni lehet a városi újságokban, hiteles kitekintést adva a hazai és a nemzetközi viszonyokra és ambíciókat ébresztve a fiatalokban.

Közlekedési kultúra

A T2 cél érdekében (közlekedés fejlődése) a kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, akciók szervezhetők (a már bevált „kritikus tömeg" mozgalom, köztéri légnyomás-mérő és beállító eszközök kihelyezése, kerékpár-közlekedési szűk keresztmetszetek közvélemény-kutatása, orosházi kerékpárosok közösségi oldala). Városon belüli „telekocsi" jellegű mozgalom elindítása segíthető az információk becsatornázásával (kereslet-kínálat találkoztatása).

Kooperatív és innovatív intézmény-működés

A fenntartható intézményrendszer (T3) célkitűzés társadalmi oldalról való támogatása az ellátásért felelős vezetők közötti rendszeres eszmecsere fenntartásával, a kapacitáshiányok és -többletek feltárásával, valamint a lakosság és az intézmények közötti párbeszéd moderálásával valósítható meg. Keresni kell a jó példákat egy-egy felmerült probléma kezelésének módjára vonatkozóan a testvértelepülések, a hazai és az uniós középvárosok körében, felhasználva az „Urbact" pályázat kereteit is. Ugyanebben a körben társintézményeket lehet felkutatni a kölcsönös tudásmegosztás céljából. Az ellátási gondok és dilemmák őszinte feltárása révén a lakosság bizalmára és segítőkészségére lehet építeni a megoldást.

Nyílt közélet

A nyíltság a közélet alapállása legyen: a tárgyilagos kérdésfelvetés és válaszadás segít elkerülni a városi közösség érdekeit nem szolgáló, kisiklott, morálromboló vitázást. Az önkritika áldásos hatásától nem érdemes megfosztaniuk magukat a megszólalóknak.

Érdeklődő társadalom

Az egyéni képességek kibontakoztatását (T4) a legjobban az IKT-n (Info-Kommunikációs Technológián) keresztül lehet támogatni „soft"-oldalról. Legyen továbbra is – és egyre inkább – helyi sajtója a helyi jó gondolatoknak, közösségi kezdeményezéseknek. Kapjon nagyobb teret a szokatlanság – az egyébként közhelyesnek tűnő javaslatok meghökkentő társításai (amelyre akadt számos jó példa a városban) jobban elérik a lakosság ingerküszöbét és nagyobb érdeklődést vívhatnak ki.

Staféta-program

A fiatalok megszólítására gyakran frissülő info-kommunikációs csatornák alkalmasak leginkább. Hatékonyak lehetnek a spontán találkozásokra módot adó, interaktív, az újdonság élményét kínáló kezdeményezések, kihívások, amelyekben a teljesítmény kevésbé, az önkifejezés viszont annál inkább számít. A korosztály számára hiteles és értékes személyiségeket be kell vonni a helyi ifjúság-politikába. 18 éves koráig lehetőleg minden fiatalnak kapjon nyilvánosságot legalább egy cikke,

élménybeszámolója, irodalmi, fotó-, video-, zenei-, ének-, vagy bármely művészeti jellegű próbálkozása a városi médiában. Pályázatok, ösztöndíj-rendszer, a diplomások visszatérésének célprogramja segítheti a város fiatalodását és népességének megőrzését.

Helyi értékvédelem

Orosháza méltán büszke lehet építészeti értékeire, elsősorban a műemlékekre, melyek többsége a városmagban található, valamint a helyi értéket képviselő épületekre, melyek javarészt 100-150 éves polgárházak a történeti városrészben (Belváros városrész). Az országos védelmi szabályok és a helyi értékvédelmi rendelet alapján lehetőleg eredeti formájukban kell megőrizni az értékeket. A város történetiségének ezeket az emlékeit művészi tematikus naptárakban is érdemes megörökíteni, hogy értékük tudatosuljon a lakosság körében (értékes homlokzatok, tornyok, kapuk, párkányok, stb.).

Interaktív projekt-építés és megvalósítás

A „Zöldebb" és környezettudatosabb város (T5) célkitűzés megvalósításába minél nagyobb mértékben be kell vonni a lakosságot, a helyszínekhez kapcsolódó városrészi közösségeket, tematikus civil szerveződéseket. A tervezés szakaszában is közös gondolkodásra van szükség, hogy a lakosok a saját ötleteiket valósítsák meg, legyen közük a fejlesztésekhez, ne távolról és kívülről, hanem belülről lássák a folyamatot.

Civilek, nemzetiségek

A város civil szervezeteinek nagy szerepük van abban, hogy a sajátos jellemzőkkel rendelkező csoportok érdekeit megjelenítsék és érvényesítsék. Orosházán nemzetiségek is élnek (pl.: román, német, roma nemzetiség), akik szintén egyedi vonást visznek a város társadalmába. Jogos elvárás, hogy a város támogassa ezeket a szervezeteket, csoportosulásokat, cserébe az igyekezetükért, hogy az alapító okirataikban lefektetett vállalásaikat teljesítsék.

Azon kell munkálkodni, hogy a hátrányos helyzetűek elkülönülése megszűnjön. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a településen élő alacsony státuszú lakosság száma 1.468 fő. Az aktív korú lakosságon belüli arányuk 8,5%, igen magas. A tematikus cél elérése érdekében (esélyegyenlőség) a leszakadó társadalmi csoportok támogatása szükségszerű.

A tematikus célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Humán erőforrás fejlesztése tréningeken, megmérettetések révén, pályaorientációs felmérésekkel és egyéb módszerekkel
- Párbeszédek moderálása a továbbtanulók, a munkába lépés előtt állók és a munkáltatók, vállalkozók, példaadók között
- Kerékpárhasználatot ösztönző kezdeményezések, kisköltségű támogatások
- Intézmény-ellátási probléma- és tudásmegosztás
- IKT és helyi sajtó a közösségek, az ifjúság hangjainak és tehetségének szolgálatában
- Pályázatok, ösztöndíj-rendszer és visszatérő diplomások célprogramja a város fiatalodása céljából
- Interaktív projektépítés és projektmegvalósítás gyakorlatának kidolgozása a köztéri beavatkozásokhoz
- Értékvédelmet ösztönző művészi naptárak elkészítése a város építészetének kincseiről

- Civil-program: sajátos és egyedi csoportérdekek támogatása a nyitottabb társadalom érdekében, tevékenységek összehangolása
- Komplex szociális városrehabilitációs program a társadalmi leszakadás és elkülönülés megszüntetésére

3.2.2 Városrészi szintű területi célok

A városrészek területi céljai a helyzetfeltárás és helyzetelemzés alapján kerülnek megfogalmazásra. A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- városfejlesztési erőforrások lehető leghatékonyabb területi elrendezésével a város jövőképének minél nagyobb lépéssel való megközelítése
- városrész hátrányainak enyhítése elsősorban a városi szintű átfogó célok megvalósítását is akadályozó szakterületeken
- városrész erősségeinek felhasználása a város tematikus céljainak elérése érdekében

A városrészek eltérő adottságainak, karakterisztikájának erősítése és ezek tudatosítása a lakosság körében rávilágíthat a lakhely célzott megválasztásának lehetőségére. A saját igényeknek legjobban megfelelő, szabadon megválasztott lakhely a városrészhez való kötődést, a helyi társadalomba való sikeresebb beilleszkedést eredményezheti.

Városrészi célok

- **V1 Belváros:** Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás
- **V2 Belváros körüli gyűrű:** Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása
- **V3 Szőlő városrész:** Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés
- **V4 Nyugati városrész:** Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása
- **V5 Külterület (Kiscsákóval):** Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása

V1 Belváros: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás

A **Belváros** városrész **Orosháza történelmi városmagja,** amely igazgatási, közművelődési, kulturális és humán szolgáltatási szempontból a település meghatározó területe, egyben az oktatási intézmények javarésze is itt található. Történeti és építészeti értékeket hordozó épületek emelik a városrész rangját. Az 1960-as és 70-es években iparosított technológiával megvalósított lakótelepi beépítés szintén a városrészbe integrálódott be, ennek következtében a város lakosságának csaknem negyede a Belváros viszonylag szűk területen él. Az elmúlt időszakban megvalósult városközponti fejlesztés megteremtette a város emblematikus főterét, melynek kisugárzó hatása érzékelhetően növelte az egész városrész imázsát. Kedvező

eredményt hozott a városközponti szociális rehabilitációs beavatkozás is a már említett belvárosi lakótelepen: a bérlakás-felújítások, a közterület-rendezés, a játszóház (Diáktanya) építése és a társadalmi célú kiegészítő projektek javították a leszakadással fenyegető állapotokat és élhetőbbé tették a területet.

A következő időszak célja a közterületi fejlesztések kiteljesítése, a zöldfelületek gazdagítása és az igazgatási, kulturális, oktatási intézmények, közösségi létesítmények (pl. volt Zsinagóga) megújítása. A közlekedés racionalizálása érdekében javítani szükséges a városrész kerékpárral való átjárhatóságát a fő irányokban. A vasútállomás és az autóbuszpályaudvar egyaránt a városrész É-i peremén épült ki, a városközponttal való szorosabb összeköttetésük megteremtése az idegenforgalom és a hivatás-forgalom (munkába járás) szempontjából egyaránt szükséges. A megoldás a közösségi közlekedés sűrítése vagy új formájának bevezetése lehet.

A településszerkezeti tervben szereplő közúti átnyitás a Kölcsey és a Pacsirta utca között parkolóutcaként valósítandó meg: E mellett zöldfelület is fejleszthető és forgalom keresztezésétől mentes gumiszőnyeges futókör hozható létre az Ady Endre utca – Deák Ferenc utca közötti telektömb körül.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V1.1. Városközpont komplex fejlesztése (közterületi-zöldfelületi rendezés folytatása, intézmények, középületek felújítása, fenntartható energetikai korszerűsítése, akadálymentesítése, közösségépítő és vendégváró rendezvények létrehívása, önkormányzati bérlakások felújítása)
- V1.2 Közlekedésfejlesztés (kerékpárforgalom levezetése, forgalom-csillapítás, kerékpártárolók létesítése, parkolási helyzet javítása, gumiszőnyeges futókör létrehozása, közösségi közlekedés javítása a Kossuth Lajos utcán, hiányzó útburkolatok pótlása)
- V1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója
- V1.4 Városi geotermikus közműellátás a központ önkormányzati intézményeiben
- V1.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)
- V1.6 Térfigyelő rendszer bővítése

V2 Belváros körüli gyűrű: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása

A **Belváros körüli gyűrű** sokrétű használat alatt áll: a polgárházak rendezett telektömbjein kívül a Kórházat és a város gazdasági erejét biztosító iparterületeket is – szinte kivétel nélkül – magában foglalja. A déli oldalon lévő ipari terület Ipari Park státuszú, egy része (kb. 10 hektár) még nem települt be. A városrész fontos szerepet játszik a város belső közlekedésében, mivel – ahogy neve is mutatja – gyűrűt képez a belváros körül, amelyből sugárirányú utak lépnek ki.

Távlatban mentesíteni kell majd a városközpontot az átmenő forgalomtól, ezért már középtávon is törekedni kell arra, hogy a forgalom-áteresztő képességet a belvárost átszelő irányok helyett a vele érintőleges nyomvonalakon, gyűrű jelleggel javítsuk. Összhangban van ezzel az elvvel a közösségi közlekedés városi állomásainak

(buszpályaudvar, vasútállomás) a városrészben (annak északi határán) való elhelyezkedése is. A gyűrű mentén lévő barnamezős és alulhasznált területeken célszerű elhelyezni azokat a nagy forgalmú új létesítményeket a jövőben, melyek a Belvárosban megoldhatatlan közlekedési-környezeti konfliktust eredményeznének.

A rendszerelvű közlekedés igényeinek és megoldásainak föltérképezéséhez középtávon szükség van egy „Fenntartható Városi Mobilitási Terv" (SUMP) elkészítésére, amely a közúti és vasúti hálózatokat ésszerűsíti és e mellett a városi kerékpáros hálózat fejlesztésére is javaslatot ad. Az önálló kerékpárút helyett sok helyen célravezetőbb például kerékpársávban gondolkodni, vagy kisforgalmú utcákat a rendszerbe iktatni. A városrész kerékpárút-hálózata K-i irányban bővítést is igényel. Orosháza kerékpáros város, a lakosság kedveli ezt a közlekedési formát, olcsó megoldás, nem túl nagyok a távolságok és a Belvárosban, ahol a parkolás egyre nehezebb, két keréken lehet legjobban célba érni.

A városrészben találhatók az iparterületek: az ÉK-i részen az üveg- és a gépipar üzemei, délen pedig az újabb telepítésű Ipari Park. Az Orosházán naponta munkába igyekvő 12-13 ezer ember mobilitása fontos gazdasági tényező: a helyzetfeltárás kimutatta, hogy általában aránytalanul sok időt követel a dolgozóktól a munkahely és lakóhely közötti közlekedés. Nagy részük számára a saját gépjármű használata nem jelent alternatívát annak tetemes költsége, vagy a jármű hiánya miatt. A már említett SUMP rámutathat – egyebek között – a meglévő vasútvonalak elővárosi szakaszainak sűrített menetrendű célhasználatára, például Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-Üveggyári megállóhely között.

Hiány mutatkozik a városrészt É-ról lezáró vasútvonal gyalogos és kerékpáros átjárhatóságában, a Szőlő városrész megfelelő elérhetőségében. Már középtávon elő kell készíteni és – megfelelő források esetén – el is kezdeni egy aluljáró megvalósítását a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca meghosszabbításában. A helyszínt illetően a SUMP javaslatára kell támaszkodni.

A „Belváros körüli gyűrű" Ny-i részén az antiszegregációs vizsgálat veszélyeztetett területeket és szegregátumot azonosított. A városrészi feladatok közé tartozik e területek fejlettségbeli különbségeinek csökkentése, az ott élők helyzetének javítása.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V2.1. Ipari Park komplex fejlesztése (közlekedési és közmű infrastruktúra kiteljesítése)
- V2.2 Városi geotermikus közműellátás a nagyobb energia-felhasználású intézményekben
- V2.3 Komplex szociális városfejlesztési beavatkozások
- V2.4 Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i, É-i és D-i irányban
- V2.5 Kórház körüli utcákban parkoló-építés
- V2.6 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)
- V2.7 Térfigyelő rendszer bővítése
- V2.8 Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése

- V2.9 Sport- és kulturális létesítmények gyarapítása (sportcsarnok, küzdőcsarnok, tanuszoda), állapotjavítása (teniszpályák, helyi festők műtermének felújítása)

V3 Szőlő városrész: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés

A **Szőlő városrész** legjellemzőbb használati módja a lakófunkció: néhány többlakásos ház kivételével (üveggyárnál) családi házas utcák alkotják. Fontos megőrizni a nyugalmat és a közösségi összetartozást erősítő hagyományos találkozási formákat, rendezvényeket, melyek a Czina Iskola és sportpálya területéhez kapcsolhatók. A kis alközpontot alkalmasabbá kell tenni a pihenés, a játék és a rendezvények céljára. A Mátrai Stadion és a Mikolay kert a Kossuth Lajos – Szent István utcai vasúti átkelő megszűnésével elveszítette városi közösségi szerepét: meglévő adottságaik alapján, tervszerű fejlesztésüket követően ismét a város zöld- és szabadtéri sportterületeit gyarapíthatják.

Szőlő városrészt a város központi részétől a vasútvonal elválasztja, Gyopárostól pedig a 47-es elkerülő út vágja el. A vasúton csak egyetlen teljes értékű átjárás biztosított (Iglói út), amelynek átmenő teherforgalma (a 47-es főút felé) megterheli a Tátra és a Szent István utca lakóingatlanjait. A kapcsolatok javítását és a forgalom jobb eloszlását szolgálná az Iglói utca Ny-i irányú átkötése a 47-es úthoz (Tátra utca, Harmath utca, a településszerkezeti tervnek megfelelően), majd továbbvezetése a Gyopárosi úthoz. A másik közúti vasúti átjáró a sorompóval ellátott Északi utca – Csizmadia utca gyűjtőútvonal. A vasúti tolatások miatt gyakran lassú az átjutás a Szőlő városrészbe. A pályaudvar belső forgalmának ésszerűsítését kell szorgalmazni a fontos közlekedési irány átjárhatóbbá tétele érdekében. A Belváros V2.4 részcélja egybevág a Szőlő városrész érdekeivel: a Kossuth Lajos utca vagy a Balassa Pál utca meghosszabbításában szükség van vasúti kerékpáros-gyalogos aluljáró létesítésére.

A városrész gyűjtőútjáról, a Szőlő körútról „egérút" alakítható ki a Békécsabai út (474 főút) felé a vasúti fővonal keresztezése nélkül, annak É-i oldalán maradva, ezzel a nyomvonal valóban körút jelleget ölthet. A körút továbbvezetése egy lakott ingatlan kivásárlását és a Szarvasi vasútvonalon valamint az üveggyári iparvágányon egy átjáró megnyitását feltételezi. A megvalósításra nagyobb esély van, mint a településszerkezeti tervben jelenleg szereplő vasúti felüljáró megépülésére, főleg ha a fővonal villamosítása miatt megnövekvő űrszelvényt is figyelembe vesszük. Felújításra szorul a Szőlő körutat kísérő kerékpárút, a munkálatok során közműépítésre is szükség van. A Csizmadia Sándor utcában kerékpársáv alakítandó ki.

Az egykori szőlőterületen számos telek művelés alatt maradt. A kiskertek szerepet játszanak a lakosság megélhetésében, a kerti munka segít fenntartani a testi-szellemi frissességet, a jó közérzetet. A Czina Iskola ÖKO-iskolaként működik, a tanulók a környezettudatosságot kialakító nevelésben részesülnek. Az oktatás kiegészülhet iskolakerttel, amely a gazdálkodási hagyományokat őrző szemlélet kialakításának terepévé válhat. A biogazdálkodás alapjait – a csorvási mintára, a Biokultúra Egyesület helyi tagjaival együttműködve – fűszerkert, gyümölcsös közös gondozásával el lehet majd sajátítani már a gyermekkorban.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V3.1. Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése (Iglói út közvetlenebb kikötése a 47-es útra, Északi utca – Csizmadia utca vasúti átjárás könnyítése, kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró létesítése, „egérút" kialakítása a Szőlő körút k-i folytatásával)

- V3.2 Kerékpárközlekedés feltételeinek javítása a városrész gyűjtőútjain
- V3.3 Zöld- és sportprogram: Mátrai stadion, Mikolay-kert, Extrém park, futballpálya (Czina iskolánál) felújítása civil szervezetek bevonásával
- V3.4 Intézmény-felújítások (pl. idősek otthona és idősek klubja – Teréz utca, Ifjúság utcai óvoda)
- V3.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)
- V3.6 Térfigyelő rendszer bővítése

V4 Nyugati városrész: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya, Gyökeres felzárkóztatása

A városrész a központi belterület nyúlványát képezi. Az egykor önálló Szentetornyán és Rákóczitelepen falusias a beépítés jellege, Gyopároson a fürdőre épülő idegenforgalom és üdülés a meghatározó rendeltetés. Szentetornyán erőteljes szegregálódási folyamatok figyelhetők meg. Egy szegregátumot és egy veszélyeztetett lakótelek-tömböt tárt fel a KSH-adatszolgáltatás. Az Anti-szegregációs program alapján olyan akciótervet kell kidolgozni, amely a kedvezőtlen folyamatokat meg tudja állítani.

Intézményfejlesztéssel is támogatni szükséges a városrész felzárkóztatását: a két óvoda felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése, a Rákóczitelepen működő idősek klubjának felújítása a közeljövő időszakára programozandó. Műfüves pálya kialakításával fejlesztendő a Szentesi út melletti Rákóczi Vasas sportpályája.

Gyopárosfürdő helyének megtalálása a turisztikai palettán fontos középtávú feladatot jelent. A folyamatban lévő gyógyhellyé nyilvánítási eljárás vizsgálati szakasza kedvezőnek ítélte a természeti környezetet és a cím elnyerésének reális esélyét állapította meg. Turisztikai elemzések szerint (Albel Andor-Tokaji Ferenc: Turizmus a Dél-Alföldön – A turisztikai régió 12 éve: 1998-2010) prioritást kell, hogy élvezzenek a dél-alföldi fürdők közül azok, melyek éves látogatószáma meghaladja a 250 ezer főt: a Gyopárosfürdő a 9 ilyen fürdő egyikeként fontos szerepet játszik a régió turizmus-fejlesztésében. Napjainkban alapvető elvárás a gazdaságos, pénzben kifejezhető hatékony működés, amelynek egyik tartaléka a termálvíz jobb kihasználása (fűtés – egészségturizmus – mezőgazdaság), az energiahasználat olcsóbbá tétele egyéb formákat (pl. napelem) is felhasználva. Általános elvárás a viszonylag gyors megtérülés, hogy a lakosság számára ne jelentsen túl nagy terhet a fürdő fenntartása. Szintén fontos, hogy a fürdő megtartsa népszerűségét a helybéliek körében, melyhez a jó megközelíthetőség is hozzátartozik. A közösségi közlekedés fejlesztése, a gyorsabb és minél olcsóbb elérés biztosítása mellett a saját járművel érkezők parkolási igényére is gondolni kell.

Egy nemzetközi versenyben életképes gyógyhelyen, így Gyopároson is indokoltnak tartják a szakemberek magas osztályú (legalább négycsillagos) szálláshely és egy jó étterem üzemben tartását, továbbá az egész település minőségi fejlesztését, melynek szükséges kelléke a parkosított zöldkörnyezet, a sétáló utca, a fedett-nyitott közösségi tér, ahol a vendégek délután-este tartózkodhatnak. A humán erőforrás alkalmassága (felkészültsége, udvariassága) szintén elengedhetetlen. Az „Alföld SPA" klaszter-hálózatában a specifikumok kidomborítása – beleértve a közeli települések látnivalóit és a térségben lévő többi fürdővel (Nagyszénás, Tótkomlós, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza, Végegyháza, Battonya) való együttműködés lehetőségét is – segíti a könnyebb

értékesíthetőséget. Gyopároson a szikes tavak és a parkerdő jelenléte egyedi adottság, helyreállításuk fontos középtávú célkitűzés. A szolgáltatások körében – Gyula közelsége miatt is – a gyógyjelleg hangsúlyozása mellett a wellness irányába lehet elmozdulni, amelynek célközönsége fiatalabb és általában családbarát igényekkel lép fel.

A város többi részétől való elszakítottság enyhítésére középtávon ki kell dolgozni és elő kell készíteni egy közvetlenebb átközlekedési viszonylat kiépítését az Iglói út – 47-es úti csomópont – Gyopárosi út nyomvonalon. Ugyancsak hiányt pótol a Szentesi út (a Soltvadkert – Orosháza tervezett főútvonal városba bevezető szakasza) és a Szegedi út között, a Déli elkerülőút északi folytatásaként, vasúti aluljáróval megvalósítandó közúti-gyalogos-kerékpáros átkötés.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V4.1 Soltvadkert – Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása
- V4.2 Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, készülő turisztikai kínálati csomagba illesztése (meglévő úszómedence felújítása és mobil lefedése, egyedi attrakció létrehozása, tórendszer rehabilitáció, partvonal rendezés, wake-board pálya, tanösvények a tavak körül, kemping-fejlesztés, biológiai szennyvíztisztító létesítése, napelempark, parkoló építése)
- V4.3 „Alföld Gyöngye" komplex program (rendezvénytér létesítése barnamezőn, kalandpark bővítése, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya, wellness részleg és klimatizálás a hotelben, konferenciaközpont eszközfejlesztése,)
- V4.4 Óvodák felújítása és informatikai, valamint eszközfejlesztése
- V4.5 Idősek klubja felújítása (Rákóczitelep)
- V4.6 Parkerdő felújítása
- V4.7 Műfüves pálya kialakítása a Vasas sportpályánál (Szentesi út)
- V4.8 Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása és előkészítése (Szőlő városrész – Gyopáros között, Gyopáros – Szegedi út között), Szentesi út felújítása az állami közútkezelővel együttműködve
- V4.9. Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása

V5 Külterület (Kiscsákóval): Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása

A városrész legmarkánsabb funkciója a mező- és erdőgazdálkodás. A gabona- és takarmánytermesztés mellett háttérbe szorult a rétgazdálkodás, a zöldség- és gyümölcstermesztés, hajtatásos kertészet, az állattartás volumene pedig – az ágazat nagy múltú hagyományai ellenére – a korábbi töredékére csökkent, elsősorban a kedvezőtlen piaci viszonyok miatt. A mezőgazdaságban az állattartás, a kertészeti kultúrák, a hajtatásos, melegházi termesztés és a biogazdálkodás térnyerése támogatandó. Nagyobb feldolgozottságú, több hozzáadott értéken történő gazdálkodás célozható meg a helyi termelők érdekeinek összehangolása és érvényesítése mellett. Támogatni szükséges a gazdák önszerveződéseit, helyi termékfejlesztő kezdeményezéseit, mert az integrálódás és az innovatív fejlesztések

elmaradása esetén a jellemzően családi vagy kisvállalkozás formájában folytatott intenzívebb gazdálkodási formák nem tudnak eltartó-képesekké válni. A helyi piacra minél nagyobb arányban a helyi termékeknek kell eljutniuk, különösen a helyi hagyományokra épülő helyi értéktár-termékek esetében.

Sajátos célként fogalmazódik meg a külterületen élőkre vonatkozóan a tanyai gazdálkodási és életviteli mód megőrzése és egyidejű megújítása, esetleg a turisztikai kínálatba való bevonása, falusi vendéglátás (állatsimogató-, lovas-, biokertes-, főzd magad-, ültesd magad, élmény-disznótoros-, élmény-libatoros tanya, stb.). Nehezíti a cél megvalósítását a mezőgazdaság mai kedvezőtlen helyzete Magyarországon. Az ökologikus szemléletű, fenntartható gazdálkodási formák, mint amilyen a tanyai gazdaság is, még nem kaptak megfelelő ismertséget és elismertséget, nincsenek keresleti pozícióban. Az egyre nagyobb teret nyerő szociális szövetkezeti formában végzett mezőgazdasági tevékenység is alkalmas lehet a tanyai hagyományok továbbéltetésére az öngondoskodásban játszott szerepén túlmenően. A már említett Öko-iskolai kert és udvar kialakítása szintén a gazdálkodási tudás átadásának a színtere, ahol a megszerzett sikerélmény megszeretteti a kertkultúrát a gyerekekkel.

A külterület út-, energia- és közműhálózata ágyazza be a várost a környező és a tágabb térségbe. Az energia- és közműhálózatok nagyrészt megfelelő szinten kiépültek, vagy megvalósítás alatt állnak (ivóvízminőség-javító program, szennyvíztisztítómű, földgázellátó-hálózat). Az energia-hálózat ésszerűsítése, a megújuló energia-használat arányának növelése érdekében a biogáz nagyobb arányú felhasználása javasolt a mezőgazdaságban.

A külső közlekedéshálózati hiányok egyre nagyobb mértékben akadályozzák a város fejlődését – az autópályák elérhetőségének javítása nélkül a kistérség gazdasága visszaeshet. Orosháza alulreprezentált az országos közutak rendszerében: a 8 db sugárirányú országút szinte mindegyike rosszul járható, a 47-es főút ugyan jobban, de a csak 2x1 sávban. A hátrányos helyzet továbbadódik az amúgy is fejletlen Dél-békési térségre, amely e miatt még nehezebben tud felzárkózni a fejlettebb térségekhez. A hátrányok leküzdése érdekében a tervezett Soltvadkert – (Mindszent új Tisza-híd) – Orosháza főút megvalósítását gyorsítani szükséges, cél, hogy mielőbb kezdődjön meg a nyomvonal tervezése. A helybiztosítás a településrendezési eszközökben már meg kell, hogy jelenjen. A főúti forgalom nem vezethető be közvetlenül a Belvárosig, ezért a Szegedi útig átkötő elkerülő útszakasz megvalósítása is szükségessé válik vasúti aluljáróval. A főváros és az EU fejlettebb régiói felé kapcsolatot teremtő M5 autópálya jelenlegi gyenge megközelíthetőségét nagyban segítené a megvalósulás, ezért kulcskérdésnek tekintendő a fejlesztés. A megépülésig tartó átmeneti időszakban legalább a jelenleg igen rossz minőségű Orosháza-Szentes közút állapotán javítani kellene. Szorgalmazni kell továbbá az Orosháza – Szarvas útvonal főúttá fejlesztését is annak érdekében, hogy a majdani M44-es autóúthoz való kapcsolódással Orosháza is belépjen a tágabb térség vérkeringésébe. Arad felé is főúti kapcsolat létrehozása indokolt: a Szeged nagyságrendű várossal való összeköttetés a dél-békési térség periférikus helyzetét oldhatja és az EU-régiós kapcsolatok javulása révén gazdasági fejlődést generálhat.

A vasútvonalakra ránőtt Orosháza számára korlátozó tényezővé váltak a rajta több irányba keresztülhaladó sínpárok: az átkelési kényszer lassítja a városrészek közötti kapcsolattartást. A fővonal fejlesztése (villamosítás) előrelépést jelenthet a Békéscsaba és Szeged felé irányuló közösségi közlekedésben és áruszállításban, azonban a

mellékvonalak a többnyire gyenge állapot és a ritka vonatszám miatt nem jelentenek előnyt Orosházának. Némileg javítaná a vasút és a város kapcsolatát, ha intenzívebb és kerékpár-szállításra is felszerelt elővárosi forgalom zajlana oda-vissza a szentesi és a szarvasi vonal néhány kilométeres szakaszán.

Kitörési pont lehet a város kedvezőtlen közlekedéshálózati helyzetéből a gyepes repülőtér fejlesztése. A területet repülőtér kiépítésére célszerű kiajánlani, lehetőleg olyan magánerős beruházási konstrukcióban, amely helyi gazdaságfejlesztéshez kapcsolódik és ipar- vagy kereskedelem-fejlesztést indukál.

Vízvisszatartás érdekében tározótavak kialakítása szükséges, amely biztosítja a csapadékos időszakban összegyülekező vizek tartalékolását és felhasználását a szárazság miatti károk megelőzéséhez.

Kisléptékű környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése folyamatos célkitűzés a települési környezeti minőség javítására. A zöldfelületek arányának növelése a mikroklíma kiegyenlítése irányában hat és kis költséggel hatékony árnyékolást biztosít.

Az Ipari Parkban nagyobb léptékű, geotermikus energia-ellátó rendszer kiépítésével érhető el a meglévő és betelepülő üzemek környezetkímélő működése (Geotermia program II. ütem).

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- V5.1 Közlekedési főhálózat fejlesztése: Soltvadkert – Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása, Orosháza – Szarvas és Orosháza – Arad főúti viszonylat kiépülését célzó lobbi-tevékenység folytatása, Gyopáros – Szegedi út elkerülőszakasz és vasúti aluljáró építésének megkezdése (kerékpáros- és gyalogos átvezetéssel)
- V5.2 Kerékpárút építés Orosháza – Kardoskút (Fehértó) útvonalon
- V5.3 Gyopárosfürdő közúti összekapcsolása a Belvárossal a 47-es elkerülőúton át, Szőlő városrész Tátra utca – Iglói út nyomvonalon
- V5.4 Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – Üveggyári megállóhely között
- V5.5 Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac minél nagyobb mértékű ellátása a térségben megtermelt árukkal, szociális szövetkezetek jó gyakorlatainak elterjesztése, helyi értéktár fejlesztése
- V5.6 Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára
- V5.7 Tanyák építésjogi kedvezményezése, elérhetőségük, helyzetük javítása

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő táblázat összefoglalóan mutatja be a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk erősségének mértékét.

A középtávú tematikus célok közül a T2 jelű mutatja a legszorosabb összefüggést a városrészi célkitűzésekkel: a javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség mind az 5 városrészt, azaz a város egészét érintő pozitív következményekkel járnak. A társadalom fejlettségét kifejező T6 tematikus célkitűzés („Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség") elérése az 1 városrész jövőjére nézve közepes, a többire pedig erős befolyást gyakorolhat. Úgy tűnik tehát, hogy a „kapcsolatok" témája kerülhet a középtávú fejlesztések célkeresztjébe: kapcsolatépítés a térben (fizikai értelemben, közlekedés révén) és a társadalomban (emberi viszonylatokban). Visszaköszön tehát a Településfejlesztési Koncepció vivő gondolata.

A kulturális- és sportfejlesztés (T4) a Belvárost, valamint a Szőlő és Nyugati városrészt egyaránt erőteljesen érinti. A további három tematikus célkitűzés mindegyike 2-2 városrészben érezteti leginkább a hatását: a gazdaságfejlesztés (T1) a belváros körüli gyűrűben (iparterületek) és a külterületen (mezőgazdaság), az intézményfejlesztés (T3) a Belvárosban és a körülötte lévő gyűrűben, a „Zöld-város" program és energiagazdálkodás (T5) pedig a Belváros és a Nyugati városrész területi céljaival mutat párhuzamot.

A városrészi célkitűzések a Belváros (V1) esetén a legátfogóbbak, a 6 tematikus cél közül ötöt erősen támogatnak. A (V2) és a (V4) városrészekben megvalósuló célok 4-4 tematikus célkitűzés témájával vannak szoros koherenciában. A külterületre és Kiscsákóra (V5) kevéssé van hatással az intézmények fejlesztése, a kulturális-sportlehetőségek bővülése és az energiagazdálkodás célszerűsítése. A Szőlő városrészben tervezett stratégiai programok elsősorban a közlekedést és a sport-kultúra témáját érintik.

2. ábra: Orosháza városfejlesztési célrendszere 2014-2020-ig

3. táblázat: A Városrészek és tematikus célok összefüggése

Városrészek / Tematikus célok	T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	T3: Fenntartható, rugalmas oktatási közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer	T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség
V1: Belváros						
V2: Belváros körüli gyűrű						
V3: Szőlő városrész						
V4: Nyugati városrész						
V5: Külterület (Kiscsákóval)						

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

4. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

Stratégiai célok és projektek összefüggései

A stratégiai tervezés során a megvalósításhoz szükséges, már azonosított lényegesebb fejlesztési jellegű beavatkozások (programok, projektek) optimális illeszkedése esetén biztosítható azok lehető leghatékonyabb célba érése. Az ITS-nek nem feladata ugyan, hogy részletesen és teljes körűen tartalmazza a kitűzött célok elérésére érdekében megvalósítandó projekteket, de operatív jellegénél fogva feladatába tartozik az előkészítettség különböző fázisában lévő projektelképzelések összehangolása.

Különböző típusú projektek szolgálhatják a stratégiai célok elérését. A formálódó elképzelések alapján a következő projekttípusokkal számol az ITS.

- Akcióterületi projektcsomagba rendezhető az egybefüggő területen egymással szinergiában (szerves összehangolás révén hatásában túláradóan) megvalósuló, különböző témájú projektek köre. Az adott területen olyan kritikus tömeget érnek el a szerteágazó beavatkozások, melyek érzékelhető változást idéznek elő. Orosházán négy ilyen akcióterület határolható le.
- Kulcsprojektnek nevezhető az a projekt, amely számos további beavatkozás sikere előtt nyitja meg az utat, ugyanakkor a megvalósítás elmaradása meghiúsíthatja más projektek jó hatásainak érvényesülését. Orosháza esetében jelenleg a külső és belső közlekedési kapcsolatok elégtelensége tartozik ebbe a körbe.
- Hálózatos projekt kategóriába soroltak a tematikailag egymáshoz kapcsolódó elemekből álló, de helyszínhez nem köthető (pl. fizikai megvalósítást nem igénylő), vagy a területileg összefüggésben nem lévő, de a város különböző pontjain beavatkozásokat tartalmazó projektek
- Egyéb projekt az előző kategóriákba nem tartozó pontszerű, jelentős fejlesztés, amely beruházási jellegű és fizikai megvalósítást nem igénylő („soft") jellegű is lehet

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és lehatárolás indoklása

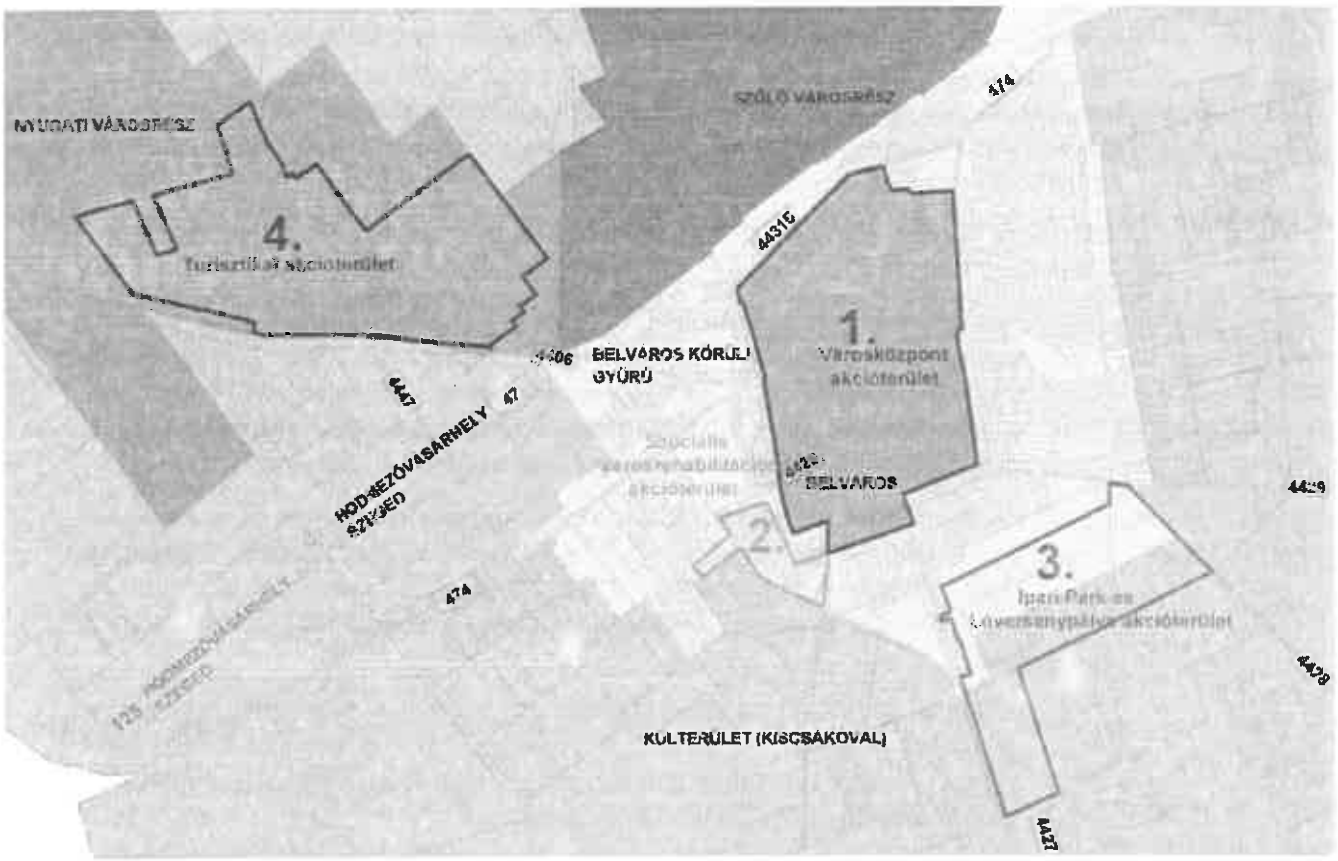
A megvalósítandó fejlesztések jellegét, helyszíneik koncentrációját és összefüggéseit figyelembe véve négy akcióterület határolható le Orosházán.

1. Városközpont akcióterület (AT1)
2. Szociális városrehabilitációs akcióterület (AT2)
3. Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület (AT3)
4. Turisztikai akcióterület (AT4)

Az akcióterületek indikatívan kerültek kijelölésre. A projektelőkészítés során szükségessé válhat a határvonalak módosítása, vagy akcióterületek kettéválasztása, esetleg újak létrehozása. Az egyes akcióterületek lehatárolása figyelembe veszi a

szinergia elvét, lehetőleg komplex módon egybefoglalja az egymást erősítő beavatkozási tartalmakat.

12. térkép: Akcióterületi lehatárolás a város egészére

Forrás: Új-Lépték Bt.

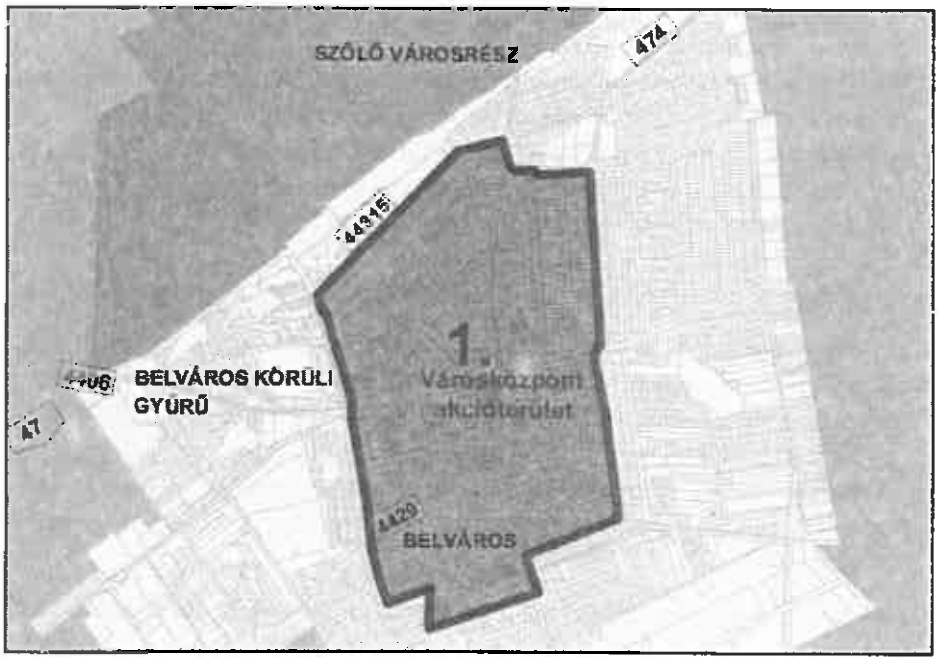
Városközpont akcióterület

A 2008-2013. időszakban funkcióbővítő és szociális rehabilitációs projekt egyaránt megvalósult a városközpontban. A funkcióbővítés (kb. 750 millió forint támogatás mellett) a főtér és környéke teljes rekonstrukcióját foglalta magában, megújultak a műemléki jelentőségű védett terület terei, zöldfelületei, valamint a műemléki védettségű üzletsor (Bazársor) tömbje. Megtörtént a Házasságkötő terem felújítása és a Városmarketing iroda kialakítása is. A beavatkozások következtében tényleges központ jött létre. A szociális városrehabilitáció a sajátos elhelyezkedésű (városközponti) lakótelep közterületeinek, sport- és közösségi funkcióinak komplex fejlesztését, játszóház építését és szociális bérlakások felújítását tartalmazta (kb. 270 millió forintos támogatással), melynek eredményeként az akcióterület integrálódott a fejlettebb környezetbe.

A középtávú fejlesztési időszakban két alapvető fejlesztési irány rajzolódik ki a központhoz kapcsolódóan. Egyrészről a központ minden irányban kiterjeszkedik az egész Belváros városrészt felölelve: a „Zöld-város" akció keretében újabb közkertek és közösségi terek jönnek létre, melyek a reprezentatív közterület-alakítás szempontjain kívül a sűrűn lakott városközpont lakosainak pihenését, felüdülését, testedzését is szolgálják, újabb közösségi funkciók jönnek létre barnamezős ingatlanokon. Másrészről

a központ számos intézményének – egyebek között a művelődési háznak, az iskoláknak és a polgármesteri hivatalnak – a geotermikus energia-ellátása, energia-hatékonyságot növelő felújítása és IKT-fejlesztése kerül sorra. A szociális bérlakások felújításának második üteme is megtörténik a szegregációval érintett területek lakhatási problémáinak megoldására (ld. 2. akcióterületet). Infrastruktúra tekintetében komplex közlekedés-fejlesztésre és a csapadékvíz-hálózat korszerűsítésére kerül sor.

13. térkép: 1-es számú akcióterület lehatárolása – Városközpont akcióterülete

Forrás: Új-Lépték Bt.

Az 1. akcióterület határai megegyeznek a Belváros városrész határaival: Október 6. utca – Mikes utca – Észak utca – Arany János utca – Székács József utca – Kelet utca – Árpád utca – Bajcsy-Zsilinszky utca – Sámsoni utca – Makói utca – Major utca – Móricz Zsigmond utca – Huba utca.

Szociális városrehabilitációs akcióterület

Az akcióterület a KSH által a „Belváros körüli gyűrű" városrészben lehatárolt és az önkormányzat adatainak felhasználását követően kiegészített 2. számú szegregátum és a 3. számú szegregációval veszélyeztetett területet foglalja magában.

Szociális célú városrehabilitációs akcióterületként történő kijelölését indokolja, hogy a terület a város szegregációs problémák által leginkább sújtott területe. Az akcióterületen lehatárolt tömbökön kívül Szentetornyán is jelzett a KSH leszakadó területeket (ahol az alacsony státuszú lakosok aránya meghaladja a 35%-ot, illetve 30-35% közötti értéket vesz fel az arányuk), de ezeken a területeken a szociális és foglalkoztatási mutatók kedvezőbbek, mint az akcióterületként lehatárolt területen. Az alacsony komfortfokozatú és az egyszobás lakások aránya az akcióterületen átlagosan mintegy 50, illetve 30 százalékponttal magasabb, mint a Szentetornyán lehatárolt területeken.

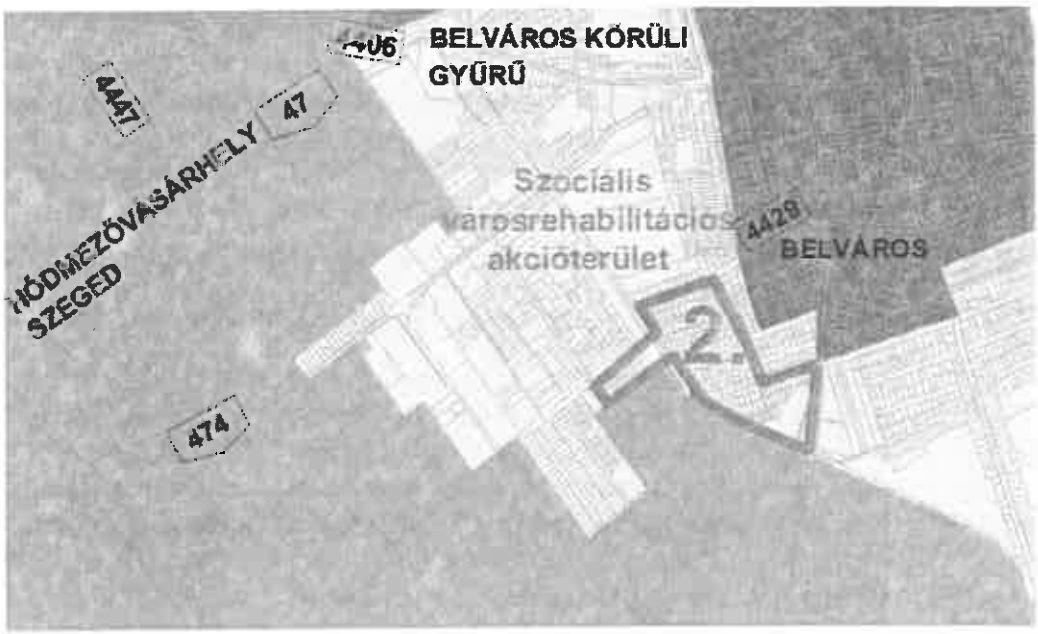
Az akcióterületet is magában foglaló „Belváros körüli gyűrű" városrészben él a legtöbb alacsony státuszú lakos (474 fő), a város területén élő összes alacsony státuszú lakosság (1 468 fő) mintegy egyharmada (32,3 %). A területen magas a roma lakosság aránya és tapasztalható a létszámuk emelkedése.

Az akcióterületen lévő szegregátumot és szegregációval veszélyeztetett területeket a 2008-ban készült Integrált Városfejlesztési Stratégia is jelezte. Az akkor készült Anti-szegrációs Program intézkedései révén történtek előrelépések, elsősorban a területek közmű infrastruktúrájának javításában, de átütő eredményt eddig nem sikerült elérni, további intézkedésekre van szükség az itt élők társadalmi és szociális helyzetének javítása érdekében.

A kijelölt akcióterület egésze belterületen helyezkedik el. A településen a roma és alacsony státuszú népesség jellemzően szétszórva él, de ezen területen koncentrálódik a legnagyobb számban, valamint a családok szociális mutatói itt a legkedvezőtlenebbek a városban. A területen magas – mintegy 21 darab – az önkormányzati szociális bérlakások száma. Az akcióterületen áthaladó vasúti pályatest két oldalán helyezkedik el a KSH és az önkormányzat által lehatárolt két szegregált terület. A két terület együttes kezelését az egymáshoz közeli elhelyezkedés, a társadalmi problémák és szükséges beavatkozások hasonló jellege is indokolja.

A kijelölés célja a KSH által beazonosított és a helyi adatok alapján kiegészített 2. számú szegregátum (Dankó Pista utca, Szondi utca) területének, valamint a szegregációval veszélyeztetett Sámson utca környéki területnek az integrálása a fejlettebb városi környezetbe. Az akcióterület a fenti telekcsoportokon kívül a velük egy szerkezeti egységben lévő többi telekre is kiterjed, mivel félő, hogy a hanyatlási folyamat ezeket az ingatlanokat is magával sodorhatja. A kijelölt terület egésze a „Belváros körüli gyűrű" városrész DNy-i részében található, a belterületi határvonal mentén.

14. térkép: 2-es számú akcióterület lehatárolása – Szociális városrehabilitációs akcióterület

Forrás: Új-Lépték Bt.

A 2. akcióterület határai: Dankó Pista utca (Gárdonyi Géza utcától K-re) – 147. jelű vasútvonal – Szabó Dezső utca – Kutasi utca – Sámsoni utca – Makói utca – belterületi határvonal

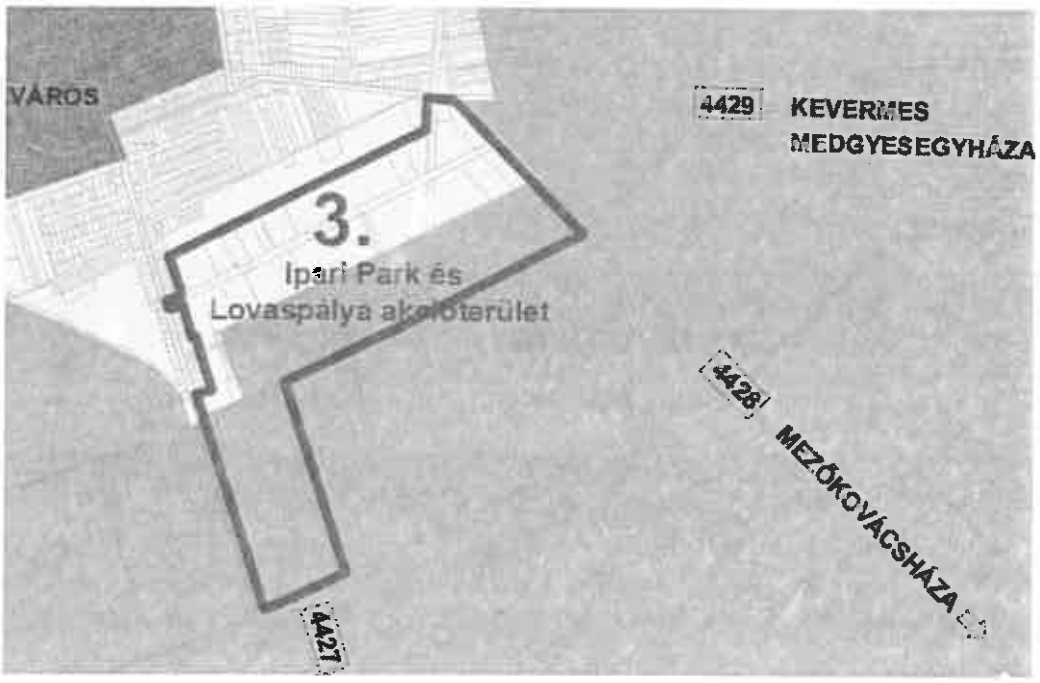
Ipari Park - Lóversenypálya akcióterület

Orosháza Ipari Parkja és tervezett bővítési területe a belterület D-i határán, a „Belváros körüli gyűrű" városrészben terül el. A vele szomszédos Lóversenypálya már a külterületi városrészben fekszik. Az akcióterület kijelölését a funkcionális szerep indokolja: a város iparterületei két nagyobb területfoltot képeznek a belterület ÉK-i és D-i részén, utóbbi Ipari Park címmel rendelkezik és még tartalmaz szabad, kiajánlható földrészleteket, mintegy 10 hektár erejéig. A már beépült rész infrastruktúrája részben kiépített, ám a szabad terület nélkülözi az út- és közműellátást. Mindenképpen indokolt előkészíteni a területet a beköltözésre annak érdekében, hogy a terület kihasználtsága teljessé válhasson és a város gazdasága bővülhessen új vállalkozások betelepülésével. Inkubátorház építése is szükségessé vált az üzleti szolgáltatások iránti igény kielégítése és az induló vállalkozások segítése céljából.

A Bogárzói lóversenypálya esetében indikatív módon előirányzott fejlesztési lépések szerepelnek a stratégiai programban, a nagyobb léptékű projekteket a majdani beruházó üzleti tervére alapozottan lehet kidolgozni. A pálya potenciális lehetőséget hordoz kedvező terepadottságai miatt, szakmai körökben közismert a fejlesztésre való alkalmassága, a piaci viszonyok alakulása azonban számos külső tényezőtől is függ, ezért a felfutásához szükséges beavatkozások nem tervezhetők előre. Az idegenforgalom (mint gazdasági ág) fejlődését dinamizálhatja a lovasturizmus térnyerése.

A 3. akcióterület határai: Lóversenypálya D-i határa – 4427 jelű út – Bajcsy-Zsilinszky utcai lakótelkek K-i határa (77-es házszámú telekkel bezárólag) – 2436/20 helyrajzi számú telek D-i határa – 2427/5 helyrajzi számú út – 4428 jelű út – 0290 helyrajzi számú út – 0300 helyrajzi számú út – lóversenypálya K-i határa

15. térkép: 3-as számú akcióterület lehatárolása – Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület

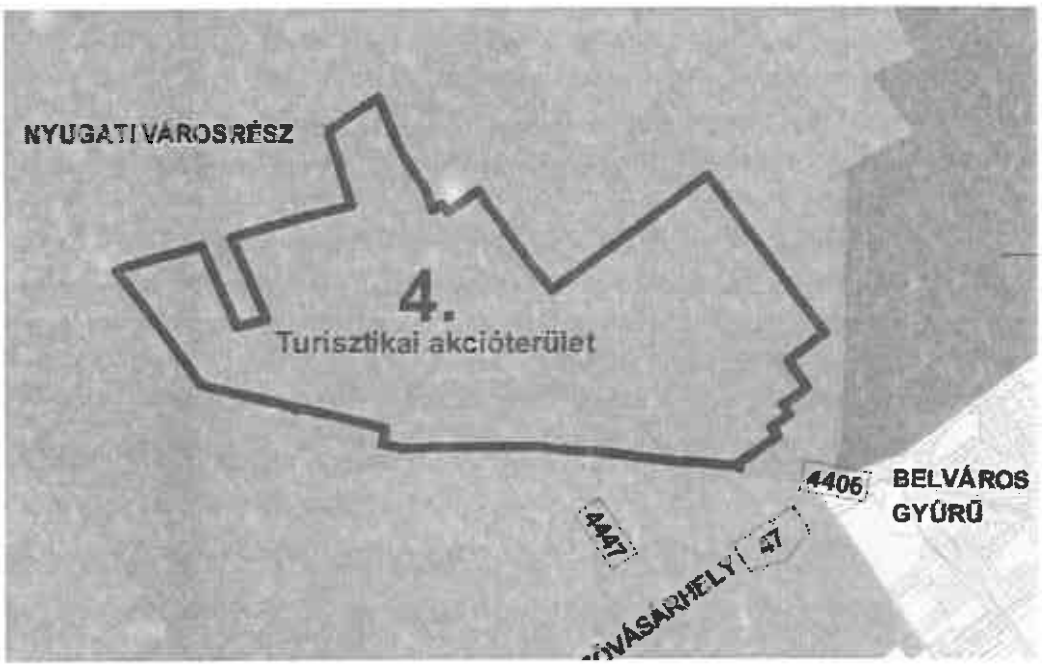
Forrás: Új-Lépték Bt.

Turisztikai akcióterület

Orosháza nagy előrelépést tett az elmúlt években az idegenforgalom terén, Gyopáros gyógy-, élmény- és parkfürdő vonzóerejének fejlesztésével és kiaknázásával. A fürdőkomplexum létesítményei, a környező szikes tavak és az erdők alkotta táji környezet alkalmassá teszik Gyopárost arra, hogy gyógyhellyé váljon és imázsát ebbe az irányba építse tovább. Tartalmas program áll össze a stratégiában, amely a táji értékek jókarbantartását, élmény-elemeinek bővítését, a fürdő wellness-szolgáltatásainak szélesítését, újabb attrakciókat, sportlehetőségeket és szállásminőség-javítást is magában foglal. Energetikai korszerűsítő elemek is beintegrálhatók az idegenforgalmi és rekreációs célú fejlesztésekbe.

A 4. akcióterület a táji elemek nagy kiterjedése miatt jelentős méretű. Határai: Gyopárosi út – Őszirózsa utca – volt laktanya-terület ÉK-i és DK-i határa – Szentesi út (72-es házszámig) – Szentesi út 72-120 házszámú telkek É-i határa – Szélső utca – Park utca – Közép dűlő utcai telkek hátsó telekhatára – Park utca – Fenyő utca – Szentetornyai út – Hűvös utca – Liget sor.

16. térkép: 4-es számú akcióterület lehatárolása – Turisztikai akcióterület

Forrás: Új-Lépték Bt.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Az akcióterületek térben koncentrált, azonos célkitűzéshez kapcsolódó projektek csoportjainak a helyszínei. Orosháza négy akcióterülete a városközpont fenntartható fejlődését, a szociális városrehabilitációt, az Ipari Park betelepülését és a Lóversenypálya fejlesztését segítő, továbbá a turisztikai fogadókészséget növelő projektekre épül.

4.2.1 Városközpont akcióterület

1. akcióterület: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása

A fejlesztések célja

A városközpont a társadalmi fejlődés motorja: itt csoportosulnak a lakosság számára fontos funkciók. A Járási Hivatal és a Városháza mellett gimnáziumok, általános iskolák, óvodák, zeneiskola, művelődési központ is elhelyezkedik az akcióterületen belül és a város piactere, vásárcsarnoka is itt található. A lakófunkció is hangsúlyos a központi elhelyezkedésű tömbösített és társasházi beépítés miatt.

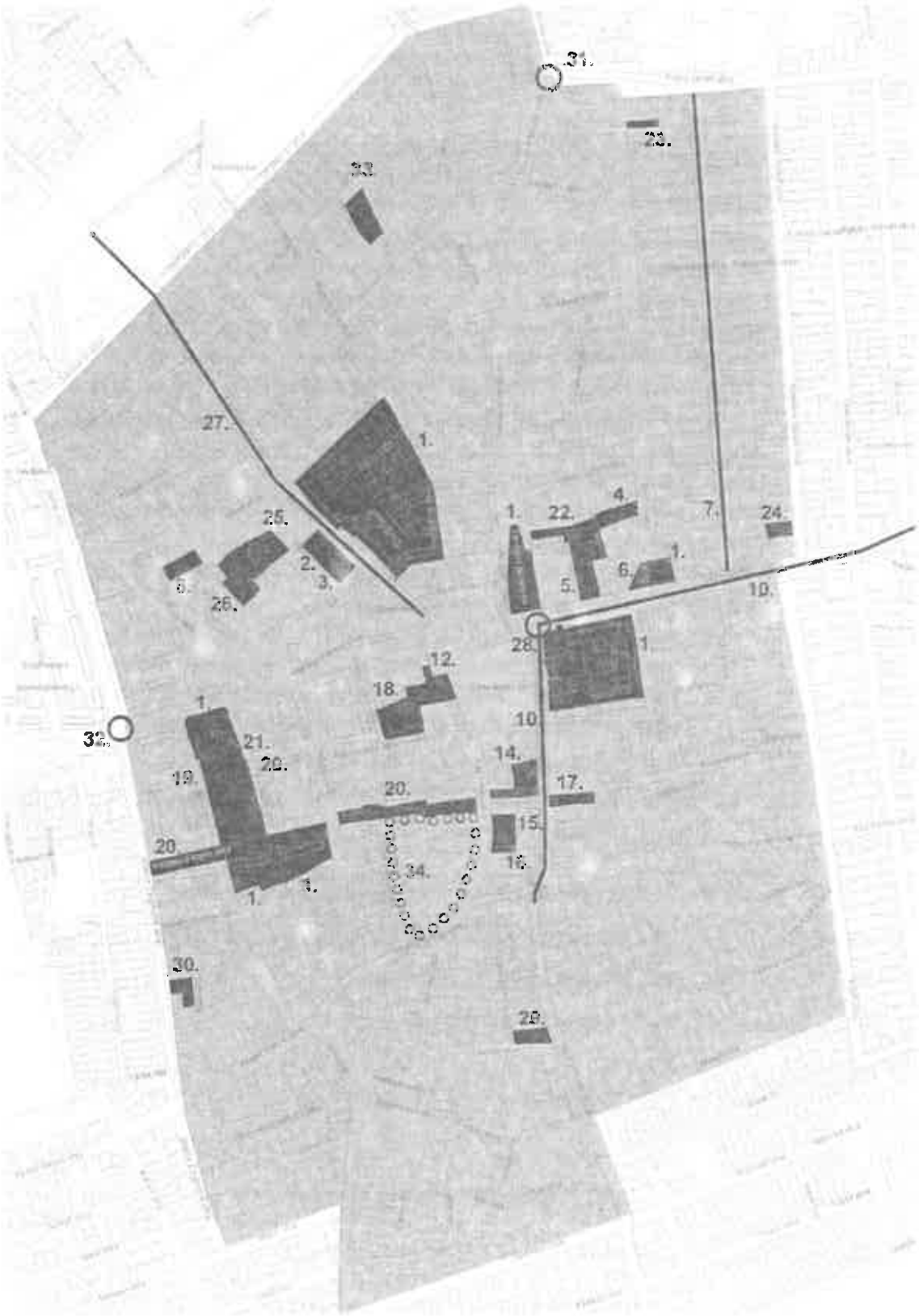
A komplex fejlesztés keretében e fontos területnek a közterei, zöldfelületei kiteljesednek, közlekedési és közműproblémái enyhülnek, részben a korábbi időszakban megkezdett fejlesztések folytatásaként. A meglévő intézményeken felújítási, korszerűsítési, akadálymentesítési munkálatok történnek és a város geotermikus közmű létesítésének is a városközpont lesz a legfőbb ellátási célterülete.

Tervezett rendezvények járulnak hozzá a közösség-fejlesztéshez és a turisztikai vendégváráshoz. A 2. városrész (Belterület körüli gyűrű) Ny-i részében észlelt szegregációs jelenségek kezelése kapcsán a lakosság lakhatási helyzetét javító bérlakás-felújítási programot is ezen az akcióterületen célszerű megoldani.

A projektcsomag megvalósítása tehát a városi élet számos területére hatást gyakorol, mind ágazati, mint területi vonatkozásban. Az akcióterület fejlesztésének részcéljai egyeznek a Belváros (1.) városrész részcéljaival:

- V1.1. Városközpont komplex fejlesztése (közterületi-zöldfelületi rendezés folytatása, intézmények, középületek felújítása, fenntartható energetikai korszerűsítése, akadálymentesítése, közösségépítő és vendégváró rendezvények létrehívása, önkormányzati bérlakások felújítása)
- V1.2 Közlekedésfejlesztés (kerékpárforgalom levezetése, kerékpártárolók létesítése, parkolási helyzet javítása, gumiszőnyeges futókör létrehozása, közösségi közlekedés javítása a Kossuth Lajos utcán, hiányzó útburkolatok pótlása, körforgalmak kialakítása, kerékpárutak építése és összekötése)
- V1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója
- V1.4 Városi geotermikus közműellátás a központ intézményeiben
- V1.5 Közvilágítás korszerűsítése
- V1.6 Térfigyelő rendszer bővítése

17. térkép: Városközpont akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

Tervezett projektek

Az A1 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. „Zöld-város" közterületi-zöldfelületi program: önkormányzati épület felújítása (régi könyvtár, Dózsa György u. 7.) új funkcióval való feltöltése (közösségi tér, mozi), hozzá közcélú parkolók építése; a városközpontban található zöld-infrastruktúra kialakítása és fejlesztése (közkert, köztér létesítése, járdák vízáteresztő burkolattal való felújítása, utcabútorozás, ivókutak kihelyezése, fitness park, köztéri parkolók kialakítása)
2. Petőfi Művelődési Központ épületének korszerűsítése (színházterem fény- és hangtechnika, koncertterem parketta, fűtés és világítás korszerűsítése, terek zárhatóvá tétele, emeletek légkondicionálása, mobil színpad és egyéb eszközök beszerzése)
3. Justh Zsigmond Városi Könyvtár felújítása
4. Használaton kívüli önkormányzati tulajdonú Magtár (műemlék, Zombai u. 9.) új funkcióval való megtöltése
5. Használaton kívüli önkormányzati épület (volt szociális otthon, Dózsa György u. 1.) új funkcióval való feltöltése (gazdaságélénkítés, ifjúsági közösségi célok), hozzá közcélú parkolók építése
6. Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása (Dózsa György utca 5.) (korszerűsítés, hőszigetelés, nyílászárók, födémszigetelés) > ld. H6 horizontális projektet
7. Luther utca (gyűjtőút) szilárd burkolattal való ellátása > ld. H4 horizontális projektet
8. Piactér bővítése: a helyi mezőgazdasági termények és termékek piacra juttatása érdekében a vásárcsarnok tetőterének beépítésével az alapterület növelése, épületbővítéssel fedett elárusítóhelyek területének növelése
9. Helyi kézműves termékek népszerűsítése (települési arculatfejlesztés)
10. Kerékpárút kiépítése Dózsa György utcában és a Bajcsy-Zsilinszky utca hiányzó (városközponti) szakaszán, forgalomcsillapítással > ld H4 horizontális projektet
11. Környezettudatosságot erősítő, kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok megvalósítása
12. Városháza energiahatékonysági célú felújítása: fűtés, határoló szerkezetek, nyílászáró, világítás korszerűsítés, megújuló energia-használatra való áttérés > ld. H1 horizontális projektet, informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark) > ld. H8 horizontális projekt
13. Közvilágítás korszerűsítése: áttérés a tartósabb és energiatakarékosabb világítási rendszerekre (LED) > ld. H1 horizontális projekt
14. Wesley iskola felújítása
15. Nagycsaládosok Egyesülete által használt volt óvodaépület (Ady Endre u. 7.) felújítása
16. Zeneiskola (volt Ifjúsági ház, Ady Endre u. 9.) felújítása
17. Önkormányzati épület (Pacsirta u. 8. – roma és román kisebbségi önkormányzatok székhelye) felújítása
18. Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása, fűtésrendszer korszerűsítése, megújuló energia-használatra való áttérés > ld. H1 horizontális projekt
19. Diákélelmezés 3000 adagos konyha felújítása (Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda)
20. Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és belvárosi geotermikus rendszer kialakításával, parkoló-építéssel (Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda) > ld. K3 projekt, E1, E2, E3 projektek

21. Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnok fűtésének korszerűsítése
22. Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása (energetika, kiszolgáló helyiségek), új kiszolgáló helyiségek létesítése
23. Orosházi Festők Műterme felújítása (Zombai utca 64.) > ld. H6 projekt
24. „Gyöngyvirág" idősek napközi otthona felújítása (Székács u. 3.) > ld. H7 horizontális projektet
25. Református iskola felújítása (pince, homlokzat, tető, konyha, tornaterem)
26. Református iskola tornacsarnok építése
27. A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési összekapcsolása a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel (Rákóczi út – Szentesi út – Kisvasút utca – Fasor utca – Gyopárosi út), pl. DOTTO kisvonattal
28. Mikszáth utca – Dózsa György utca – főtér csomópontban körforgalom kialakítása > ld. H4 horizontális projektet
29. Bajcsy-Zsilinszky utca 36. alatti óvodaépület: elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése > ld. H2 horizontális projektet
30. Móricz Zsigmond utca 33. alatti óvodaépület: fűtés, elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, hőszigetelés korszerűsítése > ld. H2 horizontális projekt
31. Táncsics utca – Lehel utca – Arany János utca – Észak utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. H4 horizontális projektet
32. Huba utca – Rákóczi utca – Móricz Zsigmond utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. H4 horizontális projektet
33. Lehel utca 23. alatti óvodaépület: elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, vizesblokk, fűtési rendszer, szigetelés korszerűsítése, parketta, hidegburkolat cseréje > ld. H2 horizontális projekt
34. Önkormányzati szociális bérlakások felújítása az A2 szociális városrehabilitációs akcióterület antiszegregációs programjának megfelelően
35. Csapadékhálózat (zárt és nyílt rendszer) rekonstrukciója, átemelők helyreállítása és újak kialakítása az egész akcióterületet érintően, első ütemben a főtéren és környezete legproblémásabb utcaszakaszain, többek között a Dózsa György utca (különösen a zárt rendszer), Lehel utca, Töhötöm utca, Könd utca, Thék Endre utca, Kistemplom utca, Deák Ferenc utca, Kós Károly utca, Csokonai utca, Ady Endre utca, Szabó Dezső utca, Bajcsy-Zsilinszky utca, Bem József utca, Kossuth Lajos utca, Rákóczi utca vonalán > ld. H5 horizontális projekt
36. Térfigyelő rendszer bővítése: közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése
37. Városi rendezvények a városközpontban (például Csíramálé napok, Orosházi Libamáj és Gasztronómiai Napok, Oros-kosár orosházi termékek vására, Orosházi Hagyományok Ízek Versenye, Márton Napi Ludasságok)

4.2.2 Szociális városrehabilitációs akcióterület

2. akcióterület: Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja

A fejlesztések célja

Orosházán két szegregátum és két szegregációval veszélyeztetett terület került lehatárolásra. A legtöbb alacsony státuszú lakos (a városi összes alacsony státuszú lakosának egyharmada) a V2 városrész (Belváros körüli gyűrű) dél-nyugati részén él és

számuk növekedést mutat, ezért a komplex szociális beavatkozások színhelyéül a 2. szegregátumot és környékét jelöli meg a stratégia.

Alapvető cél a területek leromlását okozó folyamatok megállítása és megfordítása, a terület állapotának és az alacsony státuszú lakosság életminőségének javítása.

Az Anti-szegregációs Program (ld. 5. fejezetben) az alábbi részcélokat jelölte meg:

- Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a fejlesztési beavatkozásoknál
- Oktatási integráció biztosítása
- Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása
- A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása
- Közösségi terek biztosítása.

Az akcióterület problémái összetettek, a lakhatási, foglalkoztatási, szociális helyzet egyaránt messze elmarad a városi átlagtól. A szegregált terület fizikai megszüntetése nem szükséges, státuszának emelése érdekében viszont szerteágazó feladatokat kell elvégezni. A terület integrálása érdekében egyrészt infrastrukturális beruházásokkal szükséges az önkormányzati bérlakások fejlesztése, a laksűrűség és népsűrűség csökkentése, másrészt humánerőforrás fejlesztéssel szükséges elérni a terület integrált lakókörnyezetté történő változtatását. Rövidtávon a kedvező irányú változások megalapozására elsősorban a veszélyes épületek bontására, az érintett lakosoknak az integrált környezetben lévő, felújításra kerülő bérlakásokban való elhelyezésére, a lakóterületi környezet és a lakhatási feltételek javítására, a közműtartozások kezelésére van szükség. Ezzel párhuzamosan el kell kezdeni az itt élők iskolai végzettségi és foglalkoztatottsági jellemzőinek a javítását.

Az akcióterületen élők társadalmi integrációjának elősegítése érdekében az elmúlt években megvalósított fejlesztések nem jártak számottevő sikerrel. Olyan új, fenntartható, szolgáltatások bevezetésére van szükség, melyek a későbbiekben a településen élő valamennyi érintett részére elérhetővé válik. Az új szolgáltatások mellett a „soft" elemek (oktatási, foglalkoztatási, szociális, közösségfejlesztési stb. szolgáltatások) a meglévő szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést, illetve a meglévő szolgáltatások kiegészítését, a célcsoport sajátos igényeihez való igazítását is célozzák, hozzájárulva ezzel a célcsoport szélesebb körű társadalmi integrációjához.

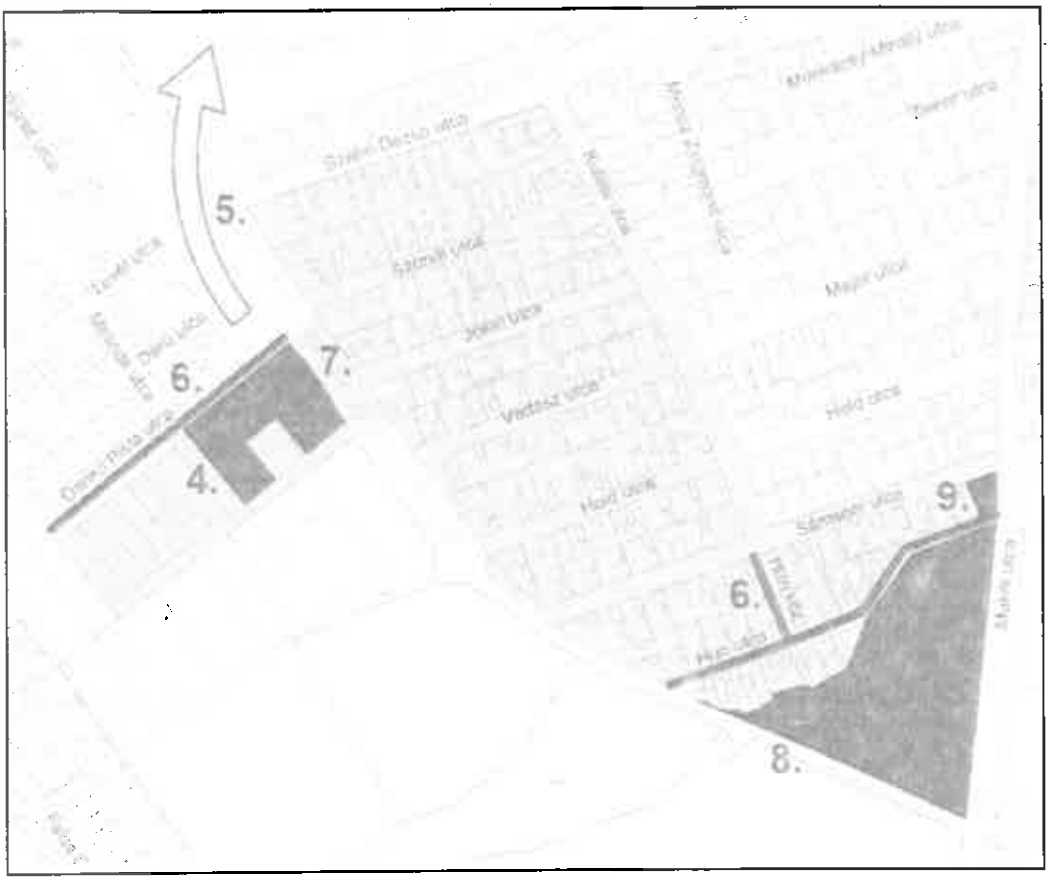
Tervezett projektek

Az A2 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. Az akcióterületen élő lakosság bevonása az előkészítésbe: Az akcióterületen élő emberek személyes felkeresése. Az igények és szükségletek részletes feltérképezése egyéni és csoportos megkereséssel, többféle módszerrel (kérdőív, egyéni és csoportos interjúk, fórumok stb.). A célcsoport igényeinek megjelenítése a projekttervben. A közszolgáltatást végző intézmények, a civil szervezetek bevonása az előkészítésbe.
2. Folyamatos szociális munka humán erőforrás feltételeinek bővítése: Létszámbővítés révén, szociális munkás alkalmazása az akcióterületen. Feladata: a célcsoport támogatása, hagyományos szociális munka. A célcsoport projektelemekbe történő bevonása. A lakhatási mobilizációban résztvevő családok felkészítése, majd nyomon követése.

3. Szociális szakemberek szupevíziója: Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat szociális szakemberei részére folyamatos szupervízió biztosítása

18. térkép: Szociális városrehabilitációs akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

4. Lakhatási integráció: Dankó Pista utcai önkormányzati bérlakások felújítása, alapterület-növelése egybenyitással
5. Lakhatási integráció: Integrált környezetben (1. akcióterületen) lévő szociális bérlakások felújítása az átköltöztetett családok elhelyezésére. Az akcióterületen lévő leromlott állagú ingatlanok kiváltása integrált lakókörnyezetben található szociális bérlakások felújításával, kiutalásával
6. Belterületi utak fejlesztése, járdák építése: Hun utca, Hun köz és a Dankó utca pormentes útburkolattal nem rendelkező részén történő fejlesztés
7. Az akcióterületi lakókörnyezet rehabilitációja: Fásítási program, erdei jellegű játszóhely megvalósítása a lakókörnyezet minőségének javítására
8. Illegális szemétlerakó megszüntetése a lakosok bevonásával (akcióterület D-i részén): A Hun utca – Makói utca – vasút által közrezárt nádasban illegálisan lerakott szemét összegyűjtése, elszállítása
9. Köztér kialakítása: Közösségi társalgásra, tevékenységre alkalmas fásított pihenőhely

10. Kártyás mérőórák felszerelése: A szolgáltatókkal való együttműködéssel, a rászoruló családoknál előrefizetős kártyás mérőórák felszerelése. (A szolgáltató költsége.)
11. Kortárs-segítők képzése: 3 napos képzés. Ezt követően elmélyítő tábor szervezése. Iskolai drogprevenció, az utcai devianciák, a fiatalkori bűnözővé válás elkerülése, a stressz prevenciós és a családi életre nevelés témakörökből rendhagyó órák rendezése.
12. Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére: Heti rendszerességű szolgáltatás biztosítása
13. Gyermekpszichológus biztosítása: Heti rendszerességű szolgáltatás biztosítása
14. Diákmunka-közvetítés középiskolások részére: Heti rendszerességű szolgáltatás biztosítása
15. Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése: A szociális szférában dolgozók (kiemelten az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat) részére tréning szervezése
16. Foglalkoztatás elősegítése: Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen (üres helyiségek kedvezményes áron történő bérbeadása, Kiút program bevonása, szociális mikrohitel-program önfoglalkoztatás elősegítésére
17. Ifjúsági sportprogram: Akcióterületen élő fiatalok sportágválasztását és rendszeres sportolását segítő program megvalósítása Eötvös József Katolikus Általános Iskolával és az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Vörösmarty székhelyintézményével karöltve
18. Hangszeres zeneoktatás – szociális program: A Szimfónia program megvalósítása az Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola Vörösmarty székhelyintézményében
19. Nyári napközi biztosítása: A csellengő általános iskolások érdeklődésének sokoldalú kielégítése - hagyományőrző, kézműves, sport, életmód, ökológiai tevékenységek -, valamint iskolai tudásuk szinten tartása, fejlesztése.
20. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása: A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében
21. Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése: A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében Projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.
22. Foglalkoztatás elősegítése – szociális szövetkezet: Szociális szövetkezet program bővítése az akcióterületen élők jövedelemhez jutása érdekében
23. Foglalkoztatás elősegítése – felnőttképzés: Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan
24. Papírbrikettáló üzem létrehozása: Közfoglalkoztatás keretén belül. Eszközbeszerzés.
25. Konyhakert program bevezetése: Az akcióterületen a házakhoz tartozó kertek alkalmasak lennének a megművelésre. Kisléptékű, a konyhakertek megművelésére, baromfitartásra ösztönző konyhakert programot dolgozunk ki. Egy ilyen jellegű program alapos előkészítést igényel, a területen élőket a tervezési folyamatba a kezdetektől bevonjuk.

Az akcióterületen megvalósuló komplex beavatkozások révén:

- Élhető lakóterület alakul ki.
- A szegregáció oldódik, csökken a laksűrűség az akcióterületen.
- Csökken a leromlott állagú épületekben lakók száma.
- A célcsoport igényeinek megfelelő szolgáltatások kerülnek kialakításra.
- Nő a foglalkoztatottság.
- Nő a szociális ágazatban elért emberek száma, javul a szolgáltatás minősége.
- Csökken a lemorzsolódók aránya az iskolában, javulnak a továbbtanulási mutatók.

4.2.3 Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület

3. akcióterület: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése

A fejlesztések célja

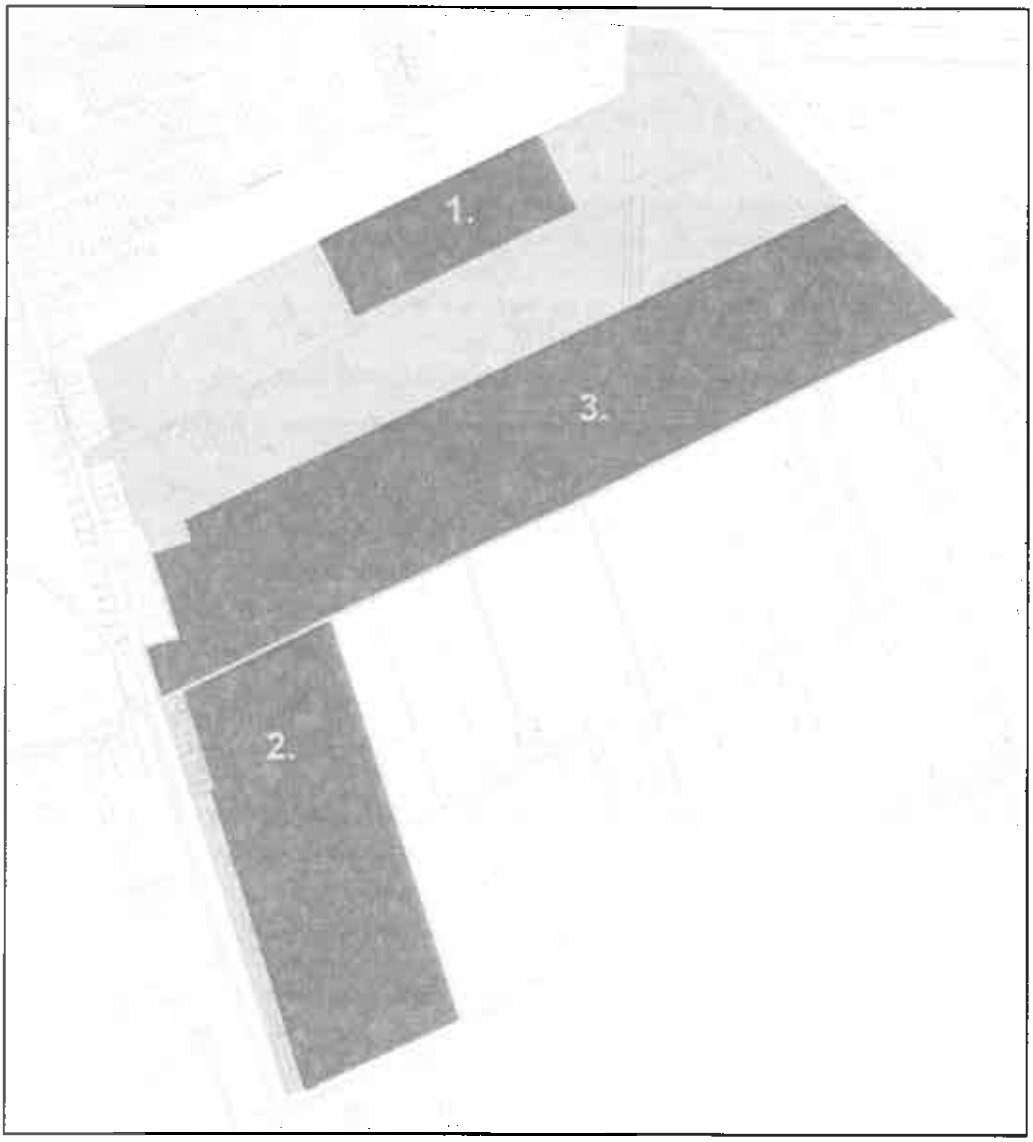
Orosháza gazdasága tovább erősödhet, munkahely-teremtő képessége nőhet az Ipari Park szabad területeinek benépesülésével, az érkező új befektetésekkel. Az Ipari Park és bővítési területe, valamint a szomszédos külterületrészen fekvő Bogárzói Lóversenypálya képezi a 3. akcióterületet. A már jelenlévő és a majd eztán betelepülő KKV-k tőkebevonzó-képességét javító és a hatékony működést segítő projektekkel az önkormányzat hozzájárul a terület fejlődéséhez.

Tervezett projektek

Az A3 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. Ipari Park szabad részének (10,0 hektár) feltöltése tereprendezéssel, közműellátás fejlesztése (20 kV-os vezeték földkábelbe helyezése, csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója), telek bekerítése, esetlegesen szolgáltatás-fejlesztés: közös portaszolgálat, raktározásra alkalmas helyiség, hídmérleg, rakodó- és parkolóhelyek kialakítása, közműellátás fejlesztése
2. Bogárzói Lóversenypálya bevonása az idegenforgalomba: a pálya felújítása, a szolgáltatások bővítését biztosító épület megvalósítása, korspeciális edzésprogramok kialakítása
3. Ipari Park bővítése, fejlesztése II. ütem
4. A város a beruházási jellegű tevékenységek mellett programot indít a gazdaság élénkítésére, amely kiterjed a gazdaság szereplői közötti kapcsolatépítésre, a szakképző intézmények és a munkaadók közötti információcsere menedzselésére, a dél-békési térség gazdaságfejlesztéseinek összehangolására, klaszterek kialakítására, a határon túli kapcsolatok erősítésére, a helyi értéktár fejlesztésére.

19. térkép: Ipari Park és Lóversenypálya akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

4.2.4 Turisztikai akcióterület

4. akcióterület: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn

A fejlesztések célja

Gyopárosfürdő turisztikai potenciáljának kibontakoztatása a város számára több okból is stratégiai fontosságú: a fürdő folyamatos szolgáltatás-bővítése, az új attrakciók megvalósítása, a wellness-családi profil továbbépítése és a rendezvénykínálatok színesítése a helyi lakosság kikapcsolódását, feltöltődését szolgálja, másrészt növeli az idegenforgalmat, ezen keresztül erősíti a város gazdaságát. A szikes tórendszer és a parkerdő nyújtotta természeti értékek megőrző fejlesztése ezen túl a környezet minőségét is javítja. Az akcióterület fejlesztésének részcéljai szinkronban vannak a Nyugati (4.) városrész egyes részcéljaival:

- V4.2 Gyopárosfürdő turisztikai attrakciófejlesztése, készülő turisztikai kínálati csomagba illesztése (meglévő úszómedence felújítása és mobil lefedése, egyedi attrakció létrehozása, családi medence és csúszda építése, tórendszer rehabilitáció, wake-board pálya, canopy-pálya, tanösvény a tavak körül, biológiai szennyvíztisztító létesítése, napelempark, parkoló építése)
- V4.3 „Alföld Gyöngye" komplex program (rendezvénytér kialakítása, wellness részleg és klimatizálás a hotelben, konferenciaközpont eszközfejlesztése, kalandpark bővítése, elektromos gokart-pálya)
- V4.6 Parkerdő felújítása

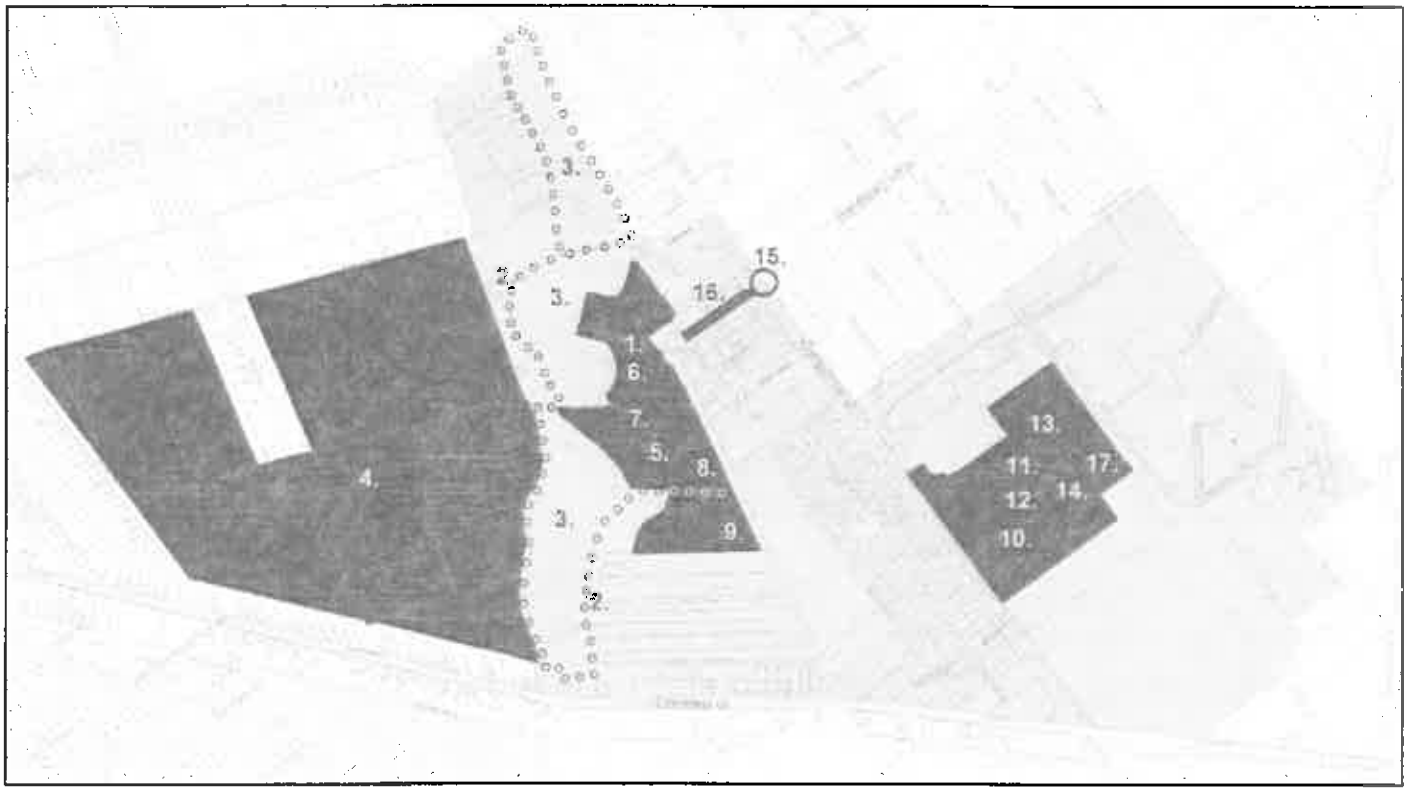
Tervezett projektek

Az A4 akcióterületen tervezett fontosabb projektek:

1. Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, a fürdő és a tavak közötti kapcsolat megerősítése
2. Szikes tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal (É-i és középső tó): a tavak körüljárhatóvá válnak, a beiktatott állomáshelyek elsősorban családi és csoportos kirándulások kiszolgálására tartalmaznak pihenő-uzsonnázó-játszópontokat, vízvevőhelyet, a helyi kulturális értékeket, a település történetét bemutató interaktív táblákat, ügyességi és fittness-eszközöket, sportlehetőségeket
3. Szikes tavak rehabilitációja: a helyi állat- és növényvilágot bemutató állomáshelyek, meder kotrása, a partvonal menti sáv rendbetétele (D-i tó), levegőztető rendszerek kiépítése
4. Gyopárosi parkerdő felújítása: a tavak és Rákóczitelep között fekvő kb. 50 hektár erdőterület rendbehozatala; területi összefüggésben az erdő és a tó között fekvő „Faház-kemping" infrastruktúra-fejlesztése
5. 50 m-es meglévő úszómedence felújítása, mobil lefedése
6. Búvár-mélymerülő medence létesítése termálkút-bővítéssel: a funkciójában és műszaki megoldásában is különleges attrakciót gyógyászati funkciók és kiszolgáló egységek is kiegészítik
7. Családi medence és csúszda kialakítása: a fürdő wellness-jellegét erősítik a fiatalabb korosztályt vonzó és családbarát elemek; strand-kemping továbbfejlesztése
8. Biológiai szennyvízkezelő létesítése: a fürdő gazdasági részében tartályok kerülnek elhelyezésre, melyekben zárt biológiai tisztulás folyik; a helyben történő szennyvíztisztítás csökkenti a közműköltségeket
9. Napelempark, alatta parkolók kialakítása: a kemping mellett megvalósuló beruházás parkolóhiányt pótol és csökkenti a villamosenergia-felhasználást
10. Wellness részleg és cryoterápiás részleg kialakítása, valamint klimatizálás az Alföld Gyöngye Hotelben
11. Rendezvénytér kialakítása az Alföld Gyöngye Hotel mögötti barnamezős területen, Kalandpark bővítése
12. Canopy-pálya telepítése a kalandparkba
13. Elektromos gokart-pálya létesítése a kalandpark mellett
14. Konferencia-központ eszközökkel, berendezésekkel való felszerelése
15. Gyalogátkelő létesítése közvilágítással a Gyopáros út – Fasor utca – Barátság utca csomópontban

16. Pavilonsor és sétány tervezése a Fasor utcában és a Gyopárosi úton: a Gyopáros vasútállomás és a fürdő főbejárata között, valamint a Gyopárosi úti telekhatár mentén fedett-nyitott teraszokkal ellátott vendéglátó- és üzletsor tervezése (kertépítészeti, építészeti, közműellátási komplex tervezés)
17. Geotermikus közmű a volt laktanyánál (Alföld Gyöngye Hotel közelében): meglévő gyopárosi kútról átvezetés vagy új termálkút fúrása
18. Rendezvények Gyopároson: Európai Kenyérünnep és új kisebb találkozók, események megszervezése az akcióterületen

20. térkép: Turisztikai akcióterület projektjei

Forrás: Új-Lépték Bt. szerkesztés

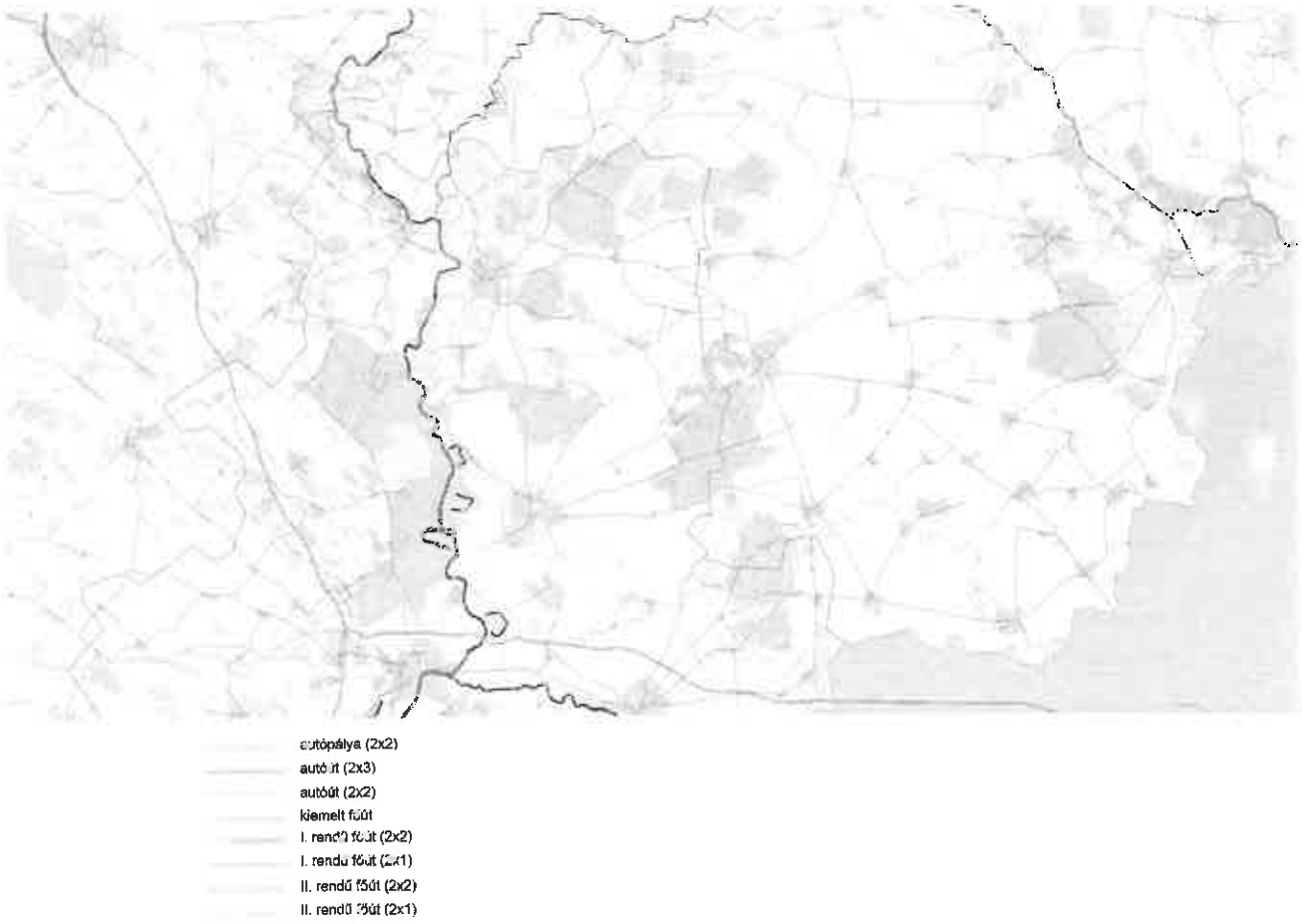
4.3 A település egésze szempontjából jelentős fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojektek

Orosháza 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több tematikus és városrészi célhoz is kapcsolódnak.

4.3.1.1 Főúthálózat bővítése (K1)

21. térkép: Országos gyorsforgalmi és főúthálózati koncepció (nagytáv: 2040)

Forrás: http://www.3k.gov.hu/remos_downloads/250000-es_terkep.171.pdf

Átütő erejű hatást gyakorolna a város iparára, idegenforgalmára, ezáltal munkahely-teremtő és -megtartó képességére és népességének alakulására, ha bekapcsolódhatna az ország gyorsforgalmi úthálózatának vérkeringésébe. A TEN-T hálózathoz való kapcsolódás hiányzó főúti kapcsolatok megépülésével valósulhatna meg, majd nagytávlatban az M 47-es autópálya kiépülése teljes értékű hálózatba illeszkedést biztosít majd.

Az országos úthálózati elemek megépítése a várostól független, de megvalósulásuk kulcsfontosságú, ezért a középtávra szóló stratégiába be kell építeni az előkészítésüket segítő elemeket (lobbitevékenység, térségi összefogás szervezése, nyomvonalak településszerkezeti tervi szerepeltetése, tanulmánytervek készítésének szorgalmazása).

Dél-Békés térségét Csongrád és Bács-Kiskun megyével K-Ny-i irányban köti össze az OTrT-ben és a megyei tervekben egyaránt szereplő Soltvadkert – Kiskunmajsa – Kistelek – Mindszent (Tisza-híd) – Orosháza főútvonal, amely a határmentiség negatív hatásaival küszködő Mezőkovácsházi Járás területén át, Battonyáig folytatódik, elérve Románia (Arad megye) főúthálózatát. Arad a térség legnagyobb határon túli városa, Szeged nagyságrendű település, amellyel erősebb és szélesebb körű kapcsolat-rendszer kiépítése volna szerencsés. A kapcsolatépítés előfeltétele a főúti elérhetőség megteremtése.

Az M44 gyorsforgalmi út Békéscsabáig való megépítése a Kormány középtávú, 2020-ig megvalósuló beruházási céljai között szerepel. A Szarvasi déli elkerülő nyomvonaltól a 47-es főút Orosházát elkerülő szakasza kb. 35 km a 4404 jelű összekötőúton, amelynek a háromszámjegyű utaknak megfelelő paraméterekkel történő átépülése megteremtheti Orosháza közvetlen kapcsolatát az M44 autópályához Budapest és az M8 gyorsforgalmi út felé.

Arad irányába a 4428 jelű Orosháza – Mezőkovácsháza – Battonya összekötő út főúttá fejlesztése biztosítana kitörést a leszakadással fenyegetett dél-békési térség számára.

4.3.1.2 Gyopárosfürdő komplex fejlesztése (K2-AT4)

Gyopárosfürdő idegenforgalmi potenciáljának fejlesztése a város stratégiai céljainak olyan koncentrálódási pontja, amely a várható hatások jelentősége miatt kulcsprojektnek tekintendő. A fejlesztések részletezése a 4.2.4 fejezetben történik.

4.3.1.3 Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és belvárosi geotermikus rendszerrel (K3-AT1.20, E1, E2, E3)

Orosháza méltán népszerű, sikeres sportegyesületei – különösen a kézilabda és a birkózás terén – a város jó hírét keltik és erősítik a helyi identitástudatot. Példát nyújtanak a csapatmunka eredményességére, serkentik a fiatalok sportolási hajlandóságát, ily módon hozzájárulnak a lakosság egészségesebbé válásához.

Fürdőváros lévén Orosháza igyekszik minden itt felnövő gyermeket úszni tudását biztosítani. Az óvodások és iskolások úszásoktatását a Belváros és a Belváros körüli gyűrű intézményeibe járó 4000 gyermek számára a városközpontban kell megoldani, hogy az órarend szerinti testnevelés keretében valósulhasson meg,

Az AT1.20 projekt a gazdaságos építés és üzemeltetés szempontját figyelembe véve komplex kialakítást javasol a kézilabda versenycsarnok, a birkózó csarnok és a tanuszoda épületegyüttesre az Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda tanintézményhez kapcsolódóan. Az iskola telke a Rákóczi utca felőli kerttel kiegészül, hogy a gyermekek játszóudvarát pótolni lehessen. A parkolás a Kazinczy utca széles közterületének átrendezésével, valamint a K-i folytatásában új parkolóutca kialakításával oldható meg.

4.3.2 Hálózatos projektek

A hálózatos projektek jellegzetessége, hogy több, egymáshoz kapcsolódó, akár azonos jellegű elemből állnak, a város egészére vagy annak számos helyszínére kiterjednek, s a projektelemek egy együttműködő rendszer elemeit képezik. Orosháza Város középtávon több hálózatos projektet tervez megvalósítani. Egyes projektekbe (pl. az

energetikai, vagy a gazdaságélénkítő fejlesztésekbe) magánerő is sikerrel bevonható. A célkitűzések a következők.

- **H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése** – A város energia-felhasználásának racionalizálása és a megújuló energia-források nagyobb arányú bevonása az ellátásba hozzájárulhat a fenntartható városfejlesztéshez. A projekt-építéshez célszerű elkészíttetni a Fenntartható Energia Akcióprogramot (SEAP), amely kijelöli a konkrét intézkedéseket a versenyképesebb energia-használat érdekében. Orosháza alatt magas hőfokú termálvíz-kincs található, melynek felhasználása bővíthető város geotermikus közműhálózat kiépítésével. Középtávon a nagyobb közintézmények láthatók el geotermikus energiával. Egyidejűleg az épületek energia-felhasználását is csökkenteni érdemes az energetikai tulajdonságokat javító felújításokkal. A meglévő hulladéklerakóra napelem-park, a szennyvíztisztító-műre pedig biogáz-erőmű telepíthető. Korszerűsítésre szorul a város közvilágítása, a modern lámpafejek nagyságrenddel kisebb energia-fogyasztásúak és jóval hosszabb élettartamúak. A projekt előirányzott elemei:

  - Fenntartható Energia Akcióprogram kidolgozása
  - Városi geotermikus fűtő-hűtő rendszer létesítése: optimalizált hálózat kialakítása új belterületi termálkút (-kutak) lemélyítésével és a jelentősebb városközponti intézmények geotermikus energia-ellátásával
  - Geotermikus közműellátás az Alföld Gyöngye Hotelnél (meglévő gyopárosi kútról átvezetés) > ld. AT.4.17. projekt
  - Városi közvilágítás korszerűsítése (LED)

- **H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése** – A H1 projekttel összefüggésben az óvodaépületek energia-felhasználását csökkentő felújítások szükségesek: elektromos hálózat, világítótestek, fűtés, szigetelés, nyílászárók korszerűsítése. A belvárosi épületek esetében olyan műszaki megoldás választandó a hűtés-fűtés kialakítása során, hogy alkalmas legyen a H1 projektben tervezett geotermikus fűtés bevezetésére. az épületben érdemes az energetikai tulajdonságokat javító felújításokkal. A projekt előirányzott elemei:

  - Könd utca 86. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek, mosdók, konyha, nyílászárók, hőszigetelés korszerűsítése, parketta, járólap cseréje
  - Lehel utca 23. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, vizesblokk, fűtési rendszer, szigetelés korszerűsítése, parketta, hidegburkolat cseréje > ld. AT1.33 projekt
  - Bajcsy-Zsilinszky utca 36. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése > ld. AT1.29 projekt
  - Ifjúság utca 7. alatti épület: mosdók, elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése
  - Mátyás király utca 37. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek korszerűsítése
  - Móricz Zsigmond utca 33. alatti épület: fűtés, elektromos hálózat, világítótestek, nyílászárók, hőszigetelés korszerűsítése > ld. AT1.30 projekt
  - Uzsoki utca 29. alatti épület: elektromos hálózat, világítótestek, hidegburkolat, kazánház tető és szigetelés korszerűsítése

- Minden óvodában: bútorzat és berendezés, nevelőmunkához játékok és eszközök beszerzése

- **H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése** – A H1 projekttel összefüggésben az iskolaépületek energia-felhasználását csökkentő felújítások szükségesek: elektromos hálózat, világítótestek, fűtés, szigetelés, nyílászárók korszerűsítése. A belvárosi épületek esetében olyan műszaki megoldás választandó a hűtés-fűtés kialakítása során, hogy alkalmas legyen a H1 projektben tervezett geotermikus fűtés bevezetésére. A projekt előirányzott elemei:

- Orosházi Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása, fűtésrendszer korszerűsítése > ld. AT1.18 projekt
- Orosháza-Rákóczitelepi Általános Iskola komplett felújítása (fűtés, vizesblokk, energetika korszerűsítése, udvarrendezés)
- Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvodacsarnok fűtésének korszerűsítése > ld. AT1.21 projekt
- Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnokának felújítása (energetika), új kiszolgáló helyiségek létesítése > ld. AT1.22 projekt
- Orosházi Református Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola felújítása (pince, homlokzat, tető, konyha) > ld. AT1.25 projekt

- **H4: Közlekedés-fejlesztés** – A városnak az országos közúthálózatba való jobb beilleszkedése főútfejlesztések (és nagytávlatban az M47-es gyorsforgalmi út) megvalósítását feltételezi, amely a város részéről lobbitevékenységgel és a nyomvonalak szerkezeti tervi és szabályozási előkészítésével támogatható (ld. K1 kulcsprojektet). Célszerű elkészíttetni a Fenntartható Városi Mobilitási Tervet (SUMP) a különböző hálózatok összehangolása, optimalizálása érdekében. Fel kell tárni a volt repülőtér fejlesztésének igényeit, lehetőségét és megvalósíthatóságát. A szerkezeti tervben az elkerülő útszakaszok és a gyűjtőúthálózat racionalizálását el kell végezni, hogy megvalósítható, fenntartható, ésszerű rendszert alkossanak. Az M47-es nyomvonal a Békés megyei szerkezeti tervnek megfelelően jelölendő. Középtávon meg kell építeni a legszükségesebb hiányzó kerékpárút-szakaszokat, útburkolatokat, lehetőség szerint a lakosság bevonásával. A vasúti átjárók esetében koordinálni kell a MÁV-val a szintbeni keresztezések áteresztő-képességének és biztonságának javítását, új átjárók beiktatását és egy gyalogos-kerékpáros aluljáró átvezetését Szőlő városrész felé. A Belvárosban és a Kórház környékén enyhíteni kell a parkolóhely-hiányt. A projekt előirányzott elemei:

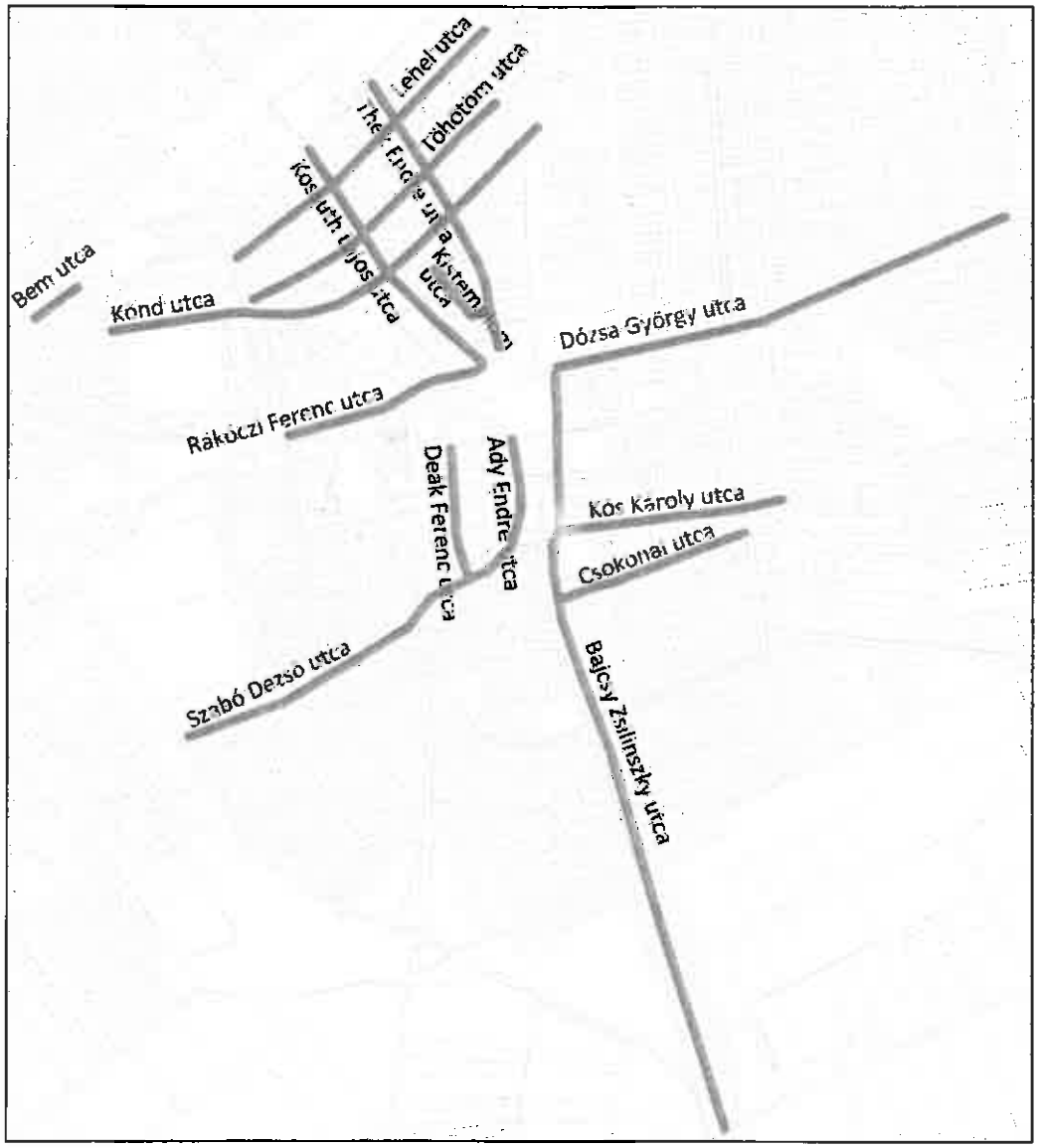
- Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) elkészíttetése
- Déli elkerülőút nyomvonalának tervezése, a terület előkészítése (belvízmentesítés)
- Vasúti aluljáró előirányozása a Gyopárost a Szegedi úttal összekötő közúton (4447 jelű út folytatása a 474 számú útig), gyalogos és kerékpáros forgalommal is számolva
- Szőlő városrészt a Gyopárosi úthoz átvezető útvonal szerepeltetése a szerkezeti tervben (47-es út meglévő csomópontját felhasználva), tanulmányterv készítése a megvalósítás előkészítésére

- Szőlő körút K-i meghosszabbításának szerkezeti tervi jelölése (szarvasi vasútvonalon átjáróval), megvalósításához két telek megvásárlása, engedélyezési terv készítése
- Gyalogos-kerékpáros vasúti aluljáró szerepeltetése a szerkezeti tervben a Kossuth Lajos utca vonalában vagy a Balassa Pál utca folytatásában, MÁV-egyeztetés és a tervezés menedzselése (vasútvonal villamosításához kapcsolódóan)
- Szarvasi úti közúti vasúti felüljáró elhagyása a szerkezeti tervben
- Északi utcai vasúti kereszteződésben pályaudvari tolatási műveletek csökkentésével (MÁV-egyeztetés révén) a közúti áteresztőképesség javítása
- MÁV-együttműködéssel elővárosi jellegű közlekedés kialakítása a Szentetornya – Gyopáros – vasútállomás – üveggyári megálló vonalon
- A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési összekapcsolása a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel (Rákóczi út – Szentesi út – Kisvasút utca – Fasor utca – Gyopárosi út), pl. DOTTO kisvonattal > ld. AT1.27 projekt
- Dózsa György utcán kerékpárút építése közműfelújítással együtt
- Bajcsy-Zsilinszky utcán kerékpárút építése közműfelújítással együtt
- Csizmadia Sándor utcán (Szőlő városrész) úttest kiszélesítése, kerékpársáv kialakítása
- Szőlő körúton kerékpárút felújítása közműfelújítással együtt
- A már meglévő kerékpárutak mentén, valamint AT1.10 projekt keretén belül megvalósuló – összekötő – kerékpárút-szakaszokhoz tartozó forgalomcsillapító közlekedési eszközök építése
- Orosháza – Kardoskút kerékpárút építése
- Táncsics utca – Lehel utca – Arany János utca – Észak utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. AT1.31 projekt
- Huba utca – Rákóczi utca – Móricz Zsigmond utca csomópontban körforgalom kialakítása > ld. AT1.32 projekt
- Mikszáth utca – Dózsa György utca – főtér csomópontban körforgalom kialakítása > ld. AT1.28 projekt
- Gyopárosi út – Fasor utca – Barátság utca gyalogátkelőhely létesítése közvilágítással > ld. AT4.15 projekt
- Luther utca gyűjtőút építés csapadékvízelvezető hálózat kialakításával > ld. AT1.7 projekt
- Útépítési kezdeményezés a lakosság bevonásával
- Belterületi járdák felújítása (2 km)
- Külterületi járdák felújítása (10 km)
- Városi parkolóhálózat fejlesztése (Kórház utca, Bajnok utca, Ady Endre utca > ld. AT1.10, AT1.20 projekt, Hajnal utca és köz > ld. AT1.1 projekt, Dózsa György utca > ld. AT1.10 projekt)
- Repülőtér fejlesztésének igényfelmérése, befektető felkutatása, megvalósíthatósági tanulmányterv készítése

- **H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése mind a nyílt, mind a zárt szakaszokon** – Folyamatos korszerűsítésre szorul a város ivóvízvezeték-hálózata. Elsősorban az azbesztcement anyagú legrégebbi vezetékeket kell újra cserélni. A

munkálatokat ütemezetten, folyamatosan el kell végezni, a fontossági sorrendet a szolgáltatóval egyeztetve szükséges megállapítani. Új hálózat kiépítése szükségessé válhat felmerülő igények esetén és az eddig ellátatlan területen

22. térkép: Belvárosi csapadékvíz-hálózati rekonstrukcióval leginkább érintett utcák *(további csapadékvíz-hálózati problémákat ld. szakági vizsgálatban)*

Hiányos és rendezetlen állapotúak a belterületi csapadékvíz és belvízvédelmi létesítmények, ezért rekonstrukciójuk és kapacitásbővítésük szükséges a zárt és nyílt rendszerű szakaszokon egyaránt. Az átemelők helyreállítása és számuk bővítése szintén feladatként jelentkezik. A legnagyobb problémák a főtéren és a környező utcákban jelentkezik, veszélyeztetve az elmúlt években végrehajtott főtér-rekonstrukció eredményeit. A beavatkozásokat több ütemben célszerű végrehajtani. Első ütemben a csapadékvíz-elvezető rendszer tervezése és kiépítése a legégetőbb problémákkal érintett helyszíneken,

többek között a következő utcákban valósítandó meg: Dózsa György utca (különösen a zárt szakaszokon), Lehel utca, Töhötöm utca, Könd utca, Thék Endre utca, Kistemplom utca, Deák Ferenc utca, Kós Károly utca, Csokonai utca, Ady Endre utca, Szabó Dezső utca, Bajcsy-Zsilinszky utca, Bem József utca, Kossuth Lajos utca, Rákóczi utca.
A fenti utcák többségében más mélyépítési és közlekedésfejlesztési intézkedést is előirányoz a stratégia, ezért a tervezésnek komplex közlekedési-közmű-kertészeti tartalommal kell történnie az összes előirányzott projekt figyelembe vételével.

- **H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése** – Az akcióterületi projektekben számos olyan elem szerepel, amely a szabadtéri vagy terem-sport lehetőségeit bővíti (szabadtéri fittness-parkok, Gyopárosi kalandpark bővítése, Bogárzói lóversenypálya korszerűsítése, quad-pálya, wake-board pálya létesítése, Református iskola tornacsarnok építése, Táncsics Mihály Közoktatási Intézmény és Tehetségközpont sportcsarnok bővítése, sportlétesítmények felújítása). Hasonló beavatkozásokra az akcióterületeken kívül is sort kell keríteni Orosháza kiváló sportéletének fenntartása, további sikerei érdekében. A város különböző pontjain, minden városrészben sor kerül épület-felújításra, vagy sport-udvar, sportpálya rendezésére. Civil szerveződést segít a város a Zombai utcai műterem felújításával (Orosházi Festők Műterme, Zombai utca 64.). Mozi létesítésének igénye merült fel a Belvárosban. A tervezett projektelemek a következők:

  - Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és belvárosi geotermikus rendszerrel – H1 hálózati projekthez kapcsolódóan (a helyszín tekintetében is a geotermikus rendszerhez igazodva) > ld. még AT1.20 projekt és K3 projekt
  - Gyopáros „Alföld Gyöngye" szálloda mögötti barnamezős sport-célú fejlesztések (kalandpark-bővítés, canopy-pálya, elektromos gokart-pálya) > ld. AT4.11,12,13 projekt
  - Czina Sándor Általános Iskola tornaterem világításának felújítása
  - Czina iskola által is használt közterületi labdarugó pálya (Ifjúság utca 7.) felújítása, fittness park kialakítása
  - Mátrai Sándor Stadion komplett felújítása (Fűtőház utca 3.)
  - Extrém sportpálya bővítése (Mátrai Stadionnál)
  - Tó utcai teniszpálya felújítása
  - Rákóczitelepi műfüves pálya kialakítása
  - Gumipályás futókör kiépítése a Belvárosban (pl. Ady Endre utca – Deák Ferenc utca közötti tömb körül)
  - Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása (Dózsa György utca 5.) (korszerűsítés, hőszigetelés, nyílászárók, födémszigetelés) > ld. AT1.6 projekt
  - Orosházi Festők Műterme felújítása (Zombai utca 64.) > ld. AT1.23 projekt
  - Mozi létesítése a Belvárosban > ld. AT1.1 projekt

- **H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, korszerűsítése** – Szentetornya és Rákóczitelep gyermekorvosi és védőnői alapellátása az ellátási területre kell, hogy visszakerüljön (jelenleg a Kórház szakrendelőjében működik) a könnyebb elérhetőség érdekében. A korábbi ellátási helyek épületei felújítandók, szükség szerint bővítendők, eszközellátásuk fejlesztendő. A város szociális ellátásának egyik bázisa az Egyesített Szociális Intézmény

Platán idősek otthona (Teréz utca 14.). A létesítmény akkor tudja betölteni feladatát, ha felújítása, bővítése, átalakítása megtörténik. Az egész napos ellátást az idősek klubjai egészítik ki, amelyeket nappal kereshet fel ez a korosztály, hogy ott különböző programokban vehessen részt, előadásokat hallgasson meg, ügyintézési segítséget kapjon. Az ellátási helyek mennyiségi fejlesztése az utóbbi időszakban megtörtént, azonban a minőségi ellátáshoz az épületek felújítására van szükség. A jelenlegi segítő szolgáltatások bővítése is indokolt számos ellátási területen (szociális gyermekjóléti alapellátás: étkeztetés; jelzőrendszeres házi segítségnyújtás; közösségi ellátások; támogató szolgáltatás; utcai szociális munka, nappali ellátások, gyermekjóléti szolgálat). A tervezett projektelemek:

- Szentetornya gyermekorvosi és védőnői alapellátás visszaállítása a korábban használt felújítandó épületben
- Rákóczitelep gyermekorvosi és védőnői alapellátás visszaállítása a korábban használt felújítandó épületben
- Platán idősek otthona felújítása, bővítése, átalakítása
- Öreg Tölgy idősek napközi otthona felújítása (Iglói út 7.)
- Gyöngyvirág idősek napközi otthona felújítása (Székács utca 3.) > ld. AT1.24 projekt
- Reménység idősek napközi otthona felújítása (Lorántffy utca 35.)
- Őszirózsa idősek napközi otthona felújítása (Kiss Ernő utca 19.)
- Segítő szolgáltatások bővítése: szociális gyermekjóléti alapellátás: étkeztetés; jelzőrendszeres házi segítségnyújtás; közösségi ellátások; támogató szolgáltatás; utcai szociális munka, nappali ellátások, gyermekjóléti szolgálat

- **H8: Info-kommunikációs technika fejlesztése** – A város informatikai hálózat (Intranet) kiépítését tervezi az intézmények közötti gyors és naprakész kapcsolattartás érdekében. A projektcsomag az intézmények szakmai munkájának fejlődését szolgálja a modern kommunikációs csatornák és eszközök segítségével. A hálózat központját a szerverpark képezi, amely a Polgármesteri Hivatalban lesz elhelyezve. Az óvodákat bútorok és berendezések beszerzésével lehet fogadóképessé tenni az informatikai fejlesztésre. A tervezett projektelemek:

- Városi informatikai hálózat - Intranet (intézmények közötti kapcsolat) kiépítése
- Intézmények és Polgármesteri Hivatal informatikai infrastruktúra fejlesztése (szerverpark)
- Óvodák bútor- és berendezés-beszerzése az informatikai fejlesztések fogadására

- **H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések** – A szegregációs jelenségek ellen ható komplex anti-szegregációs projektcsomaggal egészül ki a 2. akcióterületen tervezett program. A társadalmi jellegű beavatkozások az alacsony társadalmi státuszú lakosok, elsősorban Szentetornya szegregátuma és veszélyeztetett területe (V4 városrész), valamint a Belváros körüli gyűrű városrészben (V2) található szegregátum és veszélyeztetett terület lakosságának esélyegyenlőségét, integrációját szolgálják. Tervezett projekt-elemek:

- A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében
- Nyári napközi biztosítása
- Kortárs-segítők képzése
- Drogprevenció, DADA-program
- A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.
- Konyhakert program bevezetése
- Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan
- Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében
- Szociális szakemberek továbbképzése
- Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése
- Ifjúsági információs és tanácsadó iroda működtetése
- Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére
- Alacsony küszöbű szolgáltatás biztosítása (szociális, ifjúságsegítő)
- Foglalkoztatási mentorálás
- Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen (üres helyiségek kedvezményes áron történő bérbeadása, Kiút program bevonása, szociális mikrohitel-program önfoglalkoztatás elősegítésére
- Gyermekpszichológus biztosítása
- Kisközösségek létrejöttének segítése
- Szociális lakásügynökség felállítása
- Szimfónia-program helyi megvalósítása
- Diákmunka-közvetítés középiskolások részére
- Foglalkoztatás elősegítése képzéssel

H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések – Napjainkban személyes sikerstratégiává vált az egész életen át tartó tanulás, amely adaptációs készséget fejleszt ki a gyorsan változó körülmények, egyebek között a munkaerőpiaci elvárások sikeres kezelésére. A tanulási kedv növelése elősegíti a város gazdaságának megfelelő munkaerő-ellátását. Motivációt biztosít a tanuláshoz a személyre szabott, érzelmileg közel álló munkakör megtalálása. Szükség van önismeretre, amelynek különböző segítő formáit a civil szervezetekkel karöltve a város elősegítheti. A munka- és hivatásbeli lehetőségek jobb megismerése érdekében találkoztatni kell egymással a képzésekben, továbbtanulásban, munkahelyek kialakításában és betöltésében érdekelt szereplőket. Sikeres kortárs orosháziak üzenetén keresztül kitekintést lehet adni a hazai és a nemzetközi viszonyokra és ambíciókat ébreszteni a fiatalokban. A fiatalok művészi képességeit a helyi megszólalás és megmutatás lehetősége kibontakoztathatja, ezzel nyitottabb, öntudatosabb, vállalkozó szellemű felnőttekké válhatnak. Az orosházi ipar és a művészetek „összeházasítása" szokatlan módon, ezért a figyelmet megragadva képes a termékek jó hírét terjeszteni, egyben újításokra is irányulhat. A turizmus-fejlesztés „soft" eszközeinek bevetése az ágazat sikeréhez kis költséggel jelentős mértékben járulhat hozzá.

- Önismereti tréningek, pályaorientációs felmérések szervezése továbbtanulás vagy munkavállalás előtt álló fiatalok számára a fiatal korosztályt képviselő civil szervezetekkel együttműködve
- A szakképzés és felnőttképzés infrastrukturális és humánerőforrás fejlesztése szakképző iskolával együttműködve
- Párbeszéd moderálása a szakmák mesterei és a végzős tanulók, a diákok és a neves orosháziak (szakemberek, tudósok, művészek, vállalkozók), a helyi munkáltatók és a munkavállalás előtt állók, a helyi vállalkozások és a szakképző iskolák képviselői között
- „Dicsőség-tábla" műsorok és interjúsorozatok bevezetése a városi médiában a sikeres kortárs orosháziak (itt élők és elszármazottak) példaadása céljából
- Tudományos sikereket elért orosháziak találkozása a város érdeklődő tanulóival
- „Mutasd meg mit tudsz" – művészi képességeket feltáró program bevezetése, melynek keretében naptár elkészítése a város építészeti értékeiről szóló rajzokkal
- Pályázatok, ösztöndíj-rendszer és visszatérő diplomások célprogramja
- Iskolai gyakorlókert kialakítása a Czina Sándor Általános Iskolában
- Orosházi üvegkiállítás és vásár gyárlátogatással, szakmai konferenciával, lakossági és szakmai innovációs versennyel egybekötve
- Meglévő turisztikai attrakciók és térségi szálláshelyek idegenforgalmi csomagban való kiajánlása
- Helyi termék-fejlesztés és –népszerűsítés

4.3.3 Egyéb projektek

Néhány olyan projektet is megvalósít Orosháza, amely akcióterületen kívül is megvalósulhat és nem alkot hálózatot, de a fejlesztési célok eléréséhez szükséges. Mindhárom „Egyéb" projekt megvalósulása nagyon fontos a város számára, szerepelnek az 1. Akcióterület (Városközpont) projektjei között és – összevontan, komplex egységként – a 3. „Kulcsprojekt"-ben is, de alakulhatnak úgy a körülmények a részletesebb projektelőkészítési munkálatok során (épp azért mert elhelyezésük, kialakításuk sok egyéb tényezőtől és projekttől is függ), hogy különválasztva, más és más helyszíneken tudnak csak megépülni, ezért az „Egyéb" kategória is megjeleníti őket.

- **E1: Kézilabda versenycsarnok építése** – Orosháza versenysportja kinőtte az Eötvös iskola sportcsarnokát. Nagyobb létszámú nézőközönséget is befogadni tudó és a kapcsolódó parkolási igényt is biztosító, nemzetközi kézilabda-mérkőzésekre is alkalmas létesítmény építésére van szükség. A Belvároshoz közel elhelyezve az iskolai kötelező testnevelésórák helyhiányát is megszüntetheti, mivel az iskolák többsége a „Belváros" városrészben fekszik. Gyopárosi lokalizáció esetén a sportturizmust erősítheti.
- **E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése** – A jelenleg használt edzőcsarnok túlzsúfolt és nem elegendő nagyságú, funkciói is hiányosak. Az új csarnok a kézilabda versenycsarnokkal egy tömbben valósulhat meg leggazdaságosabban, de elképzelhető különálló elhelyezése is. Szempont lehet a helykiválasztásban, hogy segítse az iskolai kötelező testnevelésórák lebonyolítását is.

- **E3: Tanuszoda létesítése** – A közoktatási intézmények órarendjébe nem illeszthető be jól a gyopárosi fürdő használata, ezért az iskolákhoz és óvodákhoz közel, a városi geotermia-projekttel összekapcsolva célszerű megvalósítani egy önálló 25 vagy 33 méteres tanmedencét és kiszolgáló helyiségeit.

4.4 A tervezett fejlesztések illeszkedése a Város stratégiai céljaihoz

A város középtávú céljainak mindegyikéhez kapcsolódik hálózatos és akcióterületi projekt. A hálózatos projektek közül a legsokoldalúbb a *H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések* és a *H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése* című projekt: megvalósításuk eredményt hoz a legtöbb tematikus cél tekintetében.

Az akcióterületek sorában az *A1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása* projekt a legkomplexebb: minden városi célkitűzést támogat. Nem véletlenül kulcsprojekt az *A4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn* akcióterületi projekt, a 6 stratégiai célból 4-hez bizonyosan hozzá tud járulni.

Az egyéb projektek speciálisan a versenysport és a nagyrendezvények megrendezésének feltételeit javítják, a sporthoz és az egészséghez kapcsolódó stratégiai célok megvalósulását segítik elő.

A 4. táblázat kimutatása arra is rávilágít, hogy a hálózatos projektek rendszere leginkább a társadalmi jellegű *T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer* és a *T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség* stratégiai céljaihoz járul hozzá.

Az akcióterületek és a kulcsprojektek elsősorban a gazdaságfejlesztéshez köthetők, leginkább a *T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás* és a *T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség* stratégiai céljait támogatják.

4. táblázat Stratégiai célok és projekttípusok kapcsolata

Középtávú városi célok (tematikus célok)	Hálózatos projektek	Akcióterületi projektek	Egyéb projektek
T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	- H4: Közlekedés-fejlesztés - H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - AT3: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése - **K1 Kulcsprojekt: Főúthálózat**	

		bővítése - **K2**/AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	
T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	- H4: Közlekedés-fejlesztés - H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése - H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - AT3: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése - **K1 Kulcsprojekt: Főúthálózat bővítése** - **K2**/AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda versenycsarnok építése
T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer	- H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése - H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása	
T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	- H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - **K2**/AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda versenycsarnok építése - E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése
T5: Zöldebb város,	- H1: Városi energia-gazdálkodás	- AT1: Városközpont komplex	- **K3**/AT1.20/E1:

több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	fejlesztése - H4: Közlekedés-fejlesztés - H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése - H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése	közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - **K2**/AT4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn	Kézilabda versenycsarnok építése - **K3**/AT1.20/E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése
T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	- H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése - H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése - H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése - H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése - H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések - H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	- AT1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása - AT2: Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja	- **K3**/AT1.20/E1: Kézilabda versenycsarnok építése - **K3**/AT1.20/E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése

4.5 A fejlesztések ütemezése

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Akcióterület 1: Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása	**2016. január**	**2023. december**				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■				
„Zöld-város" közterületi-zöldfelületi és közösségi funkcióbővítő program	2017. január	2018. december					■	■	■	■										
Petőfi Művelődési Központ épületének korszerűsítése	2017. január	2017. december						■	■											
Justh Zsigmond Városi Könyvtár felújítása	2017. július	2017. december						■												
Használaton kívüli Magtár új funkcióval való megtöltése	2019. január	2019. június									■									
Használaton kívüli volt szociális otthon új funkcióval való feltöltése	2017. január	2017. december					■	■												
Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása	2017. január	2018. június					■	■	■											
Luther utca szilárd burkolattal való ellátása	2018. január	2018. december							■	■										
Piactér bővítése	2017. július	2018. június						■	■											
Helyi kézműves termékek népszerűsítése	2017. július	2020. december						■		■		■		■						
Kerékpárút kiépítése Dózsa György és Bajcsy-Zsilinszky utcában, forgalomcsillapítással	2017. január	2018. december					■	■	■	■										
Környezettudatosságot erősítő, Kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok	2018. január	2019. június							■	■	■									
Városháza energiahatékonysági célú felújítása	2017. január	2018. június					■	■	■											

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Közvilágítás korszerűsítése	2016. július	2017. június																		
Wesley iskola felújítása	2018. július	2019. június																		
Ady Endre u. 7. volt óvodaépület felújítása	2018. január	2018. december																		
Zeneiskola (volt Ifjúsági ház, Ady Endre u. 9.) felújítása	2018. január	2018. december																		
Pacsirta u. 8. önkormányzati épület felújítása	2017. január	2017. december																		
Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása	2018. január	2018. december																		
Diákétkeztetés 3000 adagos konyha felújítása (Eötvös iskola)	2016. július	2017. június																		
Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és melegvizes kúttal (Eötvös József Katolikus Általános Iskolában), parkolók létesítése	2016. július	2017. december																		
Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnok fűtésének korszerűsítése	2018. január	2018. december																		
Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása, új kiszolgáló helyiségek létesítése	2019. január	2020. december																		
Orosházi Festők Műterme felújítása (Zombai utca 64.)	2019. június	2019. december																		
„Gyöngyvirág" idősek napközi otthona felújítása	2018. január	2018. június																		
Református iskola felújítása (pince, homlokzat, tető, konyha, tornaterem)	2018. január	2018. december																		
Református iskola tornacsarnok építése	2018. január	2019. június																		
A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési össze-	2018.	2020.																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
kapcsolása (DOTTO) a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel	július	december																		
Önkormányzati szociális bérlakások felújítása az A2 szociális városrehabilitációs akcióterület antiszegregációs programja szerint	2017. július	2018. június																		
Városi közlekedés komplex fejlesztése	2017. július	2018. június																		
Csapadékvízhálózat-rekonstrukció (zárt és nyílt rendszerek, átemelők)	2017. január	2018. június																		
Térfigyelő rendszer bővítése: közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése	2019. január	2019. június																		
Városi rendezvények a városközpontban	2016. június	2020. december																		
Akcióterület 2: Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja																				
Az akcióterületen élő lakosság bevonása az előkészítésbe	2016. január	2016. június																		
Folyamatos szociális munka humán erőforrás feltételeinek bővítése	2016. január	2018. június																		
Szociális szakemberek szupervíziója	2016. január	2018. június																		
Lakhatási integráció: Dankó Pista utcai önkormányzati bérlakások alapterület-növelése egybenyitással	2017. január	2017. június																		
Belterületi utak fejlesztése, járdák építése: Hun utca, Hun köz és a Dankó utca	2016. január	2018. június																		
Az akcióterületi lakókörnyezet rehabilitációja	2016. január	2016. június																		
Illegális szemétlerakás megszüntetése a lakosok bevonásával (akcióterület D-i részén)	2016. január	2016. június																		
Köztér kialakítása	2016.	2016.																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
	július	december																		
Kártyás mérőórák felszerelése	2016. január	2016. június																		
Kortárs-segítők képzése	2016. július	2018. június																		
Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére	2016. január	2018. június																		
Gyermekpszichológus biztosítása	2016. január	2018. június																		
Diákmunka-közvetítés középiskolások részére	2016. január	2018. június																		
Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése	2016. július	2017. december																		
Foglalkoztatás elősegítése: Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen	2016. január	2018. június																		
Ifjúsági sportprogram: Akcióterületen élő fiatalok sportágválasztását és rendszeres sportolását segítő program megvalósítása	2016. január	2018. június																		
Hangszeres zeneoktatás – szociális program	2016. január	2018. június																		
Nyári napközi biztosítása: A csellengő általános iskolások érdeklődésének sokoldalú kielégítése	2016. július	2017. december																		
A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása	2016. január	2018. június																		
Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése	2016. január	2018. június																		
Foglalkoztatás elősegítése – szociális szövetkezet	2016. január	2018. június																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Foglalkoztatás elősegítése – felnőttképzés: Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan	2016. január	2018. június																		
Papírbrikettáló üzem létrehozása: Közfoglalkoztatás keretén belül Eszközbeszerzés	2016. január	2018. június																		
Konyhakert program bevezetése	2016. január	2018. június																		
Akcióterület 3: Ipari Park fogadókészséget növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése																				
Ipari Park szabad részének (10 hektár) feltöltése tereprendezéssel, közműellátás és szolgáltatások fejlesztése, csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója, kerítések építése	2016. július	2017. december																		
Ipari Park további fejlesztése II. ütem (D-i bővítés) előkészítő munkálatokkal (tervezés, közműellátás-fejlesztés)	2017. július	2018. június																		
Bogárzói Lóversenypálya bevonása az idegenforgalomba: a pálya felújítása, a szolgáltatások bővítését biztosító épület megvalósítása, korspeciális edzésprogramok kialakítása	2016. július	2018. június																		
Gazdaság szereplői közötti kapcsolatépítés, a szakképző intézmények és a munkaadók közötti információcsere menedzselése, a dél-békési térség gazdaságfejlesztéseinek összehangolása, klaszterek kialakítása, a határon túli kapcsolatok erősítése, helyi értéktár	2016. január	2021. június																		
Akcióterület 4: Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn																				
Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, a fürdő és a tavak közötti kapcsolat megerősítése	2018. július	2019. december																		
Szikes tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal (É-i és középső tó)	2018. január	2018. december																		
Szikes tavak rehabilitációja: a medrek kotrása, a partvonal menti sáv	2016.	2017.																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
rendbetétele (D-i tó)	július	december																		
Gyopárosi parkerdő felújítása	2017. július	2018. június																		
50 m-es meglévő úszómedence felújítása, mobil lefedése	2017. január	2017. december																		
Búvár-mélymerülő medence létesítése étteremmel, kiszolgáló létesítményekkel	2018. január	2020. december																		
Családi medence és csúszdapark kialakítása	2017. július	2019. június																		
Biológiai szennyvízkezelő létesítése	2017. július	2018. június																		
Napelempark, alatta parkolók kialakítása	2016. július	2017. június																		
Wellness részleg és cryoterápiás részleg kialakítása, valamint klimatizálás az Alföld Gyöngye Hotelben	2017. július	2018. június																		
Rendezvény kialakítása az Alföld Gyöngye Hotelnél a volt laktanya barnamezős területén, Kalandpark bővítése	2017. január	2017. december																		
Canopy-pálya telepítése a kalandparkba	2017. január	2017. december																		
Elektromos gokart-pálya létesítése a kalandpark mellett	2017. január	2017. december																		
Konferencia-központ eszközökkel, berendezésekkel való felszerelése	2017. július	2018. június																		
Gyalogátkelő létesítése közvilágítással a Gyopáros út – Fasor utca – Barátság utca csomópontban	2018. július	2019. június																		
Pavilonsor és sétány tervezése a Fasor utcában és a Kisvasút úton a Gyopáros vasútállomás és a fürdő főbejárata között, valamint a Kisvasút úti telekhatár mentén fedett-nyitott teraszokkal ellátott vendéglátó- és üzletsor tervezése	2017. július	2018. június																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Geotermikus közmű a volt laktanyánál (Alföld Gyöngye Hotel közelében)	2018. január	2019. december																		
Rendezvények Gyopáros	2016. július	2020. december																		
Hálózatos fejlesztések																				
H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése	2016. július	2021. június																		
H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	2016. július	2021. június																		
H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	2016. július	2021. június																		
H4: Közlekedés-fejlesztés	2016. július	2021. június																		
H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnövelése, átemelők építése	2016. július	2021. június																		
H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése	2016. július	2021. június																		
H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése	2016. július	2021. június																		
H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése	2016. július	2021. június																		
H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések	2016. július	2021. június																		
H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	2016. július	2021. június																		
Egyéb fejlesztések																				
E1. Kézilabda versenycsarnok építése	2017. január	2018. december																		

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2015. I. félév	2015. II. félév	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése	2017. január	2018. december																		
E3: Tanuszoda létesítése	2017. január	2018. december																		

A fejlesztések ütemezésének legfőbb befolyásoló tényezője a külső források rendelkezésre állásának feltételezett időpontja. Egyelőre nem láthatók a konkrét időpontok, amelyek alapján felelősen lehetne eldönteni a megvalósítás indítási időpontját, ezért az időbeni ütemezés ***indikatív*** jellegű. A város legtöbb elképzelése előzményekkel rendelkezik, vagy már az előző tervezési ciklusban is előkészítésre került, csak részben, vagy egyáltalán nem valósult meg: ezek a projektek a források megnyílását követően a korábbi dokumentumokra alapozva késedelem nélkül benyújthatók. A gazdaságfejlesztés egyik kulcs-feltétele az Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, ezt a projektet minél előbb indítani kívánja a város.

Legtöbb projekt esetében az előkészítést már 2016. évben meg kell kezdeni, hogy a tervezési időszak végére teljesíthető legyen a feladat. A hosszabb előtárgyalást igénylő ügyekben (pl. geotermia) is legkésőbb 2017. év elején projekt-indítás szükséges a határidők tarthatósága érdekében.

A hálózatos projektek megvalósítása általában az egész tervezési időszakot átfogó folyamatot jelent, illetve több, szorosan egymást követő ütemben történik.

4.6 Az akcióterületi fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

Az ITS-ben kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására elsősorban európai uniós ágazati és területi operatív programokon keresztül nyílik lehetőség. A tervezett fejlesztések, projektek ismeretében a következő támogatási időszakban Orosháza városa számára elsősorban a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program), továbbá a GINOP, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program), KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program) és VP (Vidékfejlesztési Program) programokból hívhatók majd le források.

A 2014-2020 közötti EU-s támogatási időszakban Orosháza szempontjából is kiemelt figyelmet érdemel a TOP források új eljárás szerinti felhasználása. A 272/2014 (XI.05.) Korm. rendelet értelmében a megye integrált területi programja keretében támogatandó projektek támogatási kérelmeiről területi kiválasztási eljárásrend alkalmazásával kell dönteni. *A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és a megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörébe utalt források megoszlásáról* szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat alapján Békés megye tervezési jogkörébe 57,94 milliárd forint forrás tartozik (Európai Uniós támogatás hazai társfinanszírozással együtt, Békéscsaba nélkül).

E keretösszeg felhasználásának megyei program szintű dokumentuma az integrált területi program (ITP). A megyei önkormányzat, mint területi szereplő az ITP-ben, a pályázati felhívásokban és az értékelési szempontrendszerben érvényesíti a megyei területfejlesztési dokumentumokkal is megalapozott preferenciáit. A kiválasztás és a döntéshozatal az előre rögzített és ezáltal átlátható, kiszámítható értékelési szempontrendszer alapján történik. A következő hét év során Békés megye teljes ITP forráskeretéből Orosháza városa kb. 7,5-8,0 milliárd Ft lehívására lát reális esélyt.

A megyei ITP olyan gördülő tervezést segítő dokumentum, amely a megyei stratégiai cél- és prioritásrendszer mentén, a területfejlesztési tervezés során megismert fejlesztési elképzelések, szükségletek, illetve megalapozott fejlesztési szándékok figyelembevételével, a TOP végrehajtásához illeszkedően meghatározza az intézkedések forráskeretét, a forrás-felhasználási módokat, a kiválasztási kritériumrendszer megyei felelősségi körbe tartozó elemeit és a vállalt kimeneti indikátorokat. A megyei Területfejlesztési Koncepció, illetve Program célkitűzéseihez, valamint a TOP intézkedéseihez igazodóan az érintett keretösszeg felhasználása érdekében Békés megyei ITP-jének célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra.

Békés megye szereplői számára elérhető, felhasználható indikatív forráskeretek (Békéscsaba nélkül)

- Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére – intézkedések:
  - 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése: **Forráskeret: 8,296 Md. Ft.**
  - 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés: **Forráskeret: 5,175 Md. Ft.**
  - 1.3. A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés: **Forráskeret: 3,709 Md. Ft.**
  - 1.4. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével: **Forráskeret: 4,472 Md. Ft.**
- Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés – intézkedés:
  - 2.1. Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés: ***Forráskeret: 10,721 Md. Ft.***
- Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken – intézkedések:
  - 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés: ***Forráskeret: 5,461 Md. Ft.***
  - 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése: ***Forráskeret: 9,120 Md. Ft.***
- A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése – intézkedések:
  - 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése, ***Forráskeret: 1,560 Md. Ft.***
  - 4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése, ***Forráskeret: 1,240 Md. Ft.***
  - 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja: Az intézkedésből a TOP szerinti fejlesztési célok és kedvezményezettek támogathatók. ***Forráskeret: 1,681 Md. Ft.***
- Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés – intézkedések

- 5.1. Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi foglalkoztatási együttműködések (paktumok), ***Forráskeret: 4,808 Md. Ft.***
- 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok, ***Forráskeret: 0,625 Md. Ft.***
- 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása, ***Forráskeret: 1,074 Md. Ft.***

Orosháza középtávú fejlesztési tevékenysége a releváns TOP-forrásokon kívül **egyéb operatív programok**ra is támaszkodhat:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP): a foglalkoztatási ráta emelését (75 %), a munkahely-teremtést, az innovációs képesség és kapacitás fejlesztését célozza.
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) célkitűzése, hogy a gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek védelmével összhangban történjen.
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) fő célja, hogy a humán tőke és a társadalmi környezet javításával járuljon hozzá a társadalmi felzárkózáshoz és a népesedési kihívások kezeléséhez.
- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP) a leginkább rászoruló személyeket juttatja megfelelő étkezéshez és alapvető fogyasztási cikkekhez.
- Vidékfejlesztési Program (VP) elsődleges célja a mezőgazdasági vállalkozások versenyképességének növelése, az agrárium fejlődése, az életminőség javítása a vidéki térségekben.
- Magyar Halászati Operatív Program (MAHOP) a halászati ágazatot támogatja.
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) a közlekedési hálózatok és infrastruktúrák fejlesztését célozza széles skálán.
- Közigazgatási- és Közszolgáltatási Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) a témájában végrehajtott fejlesztéseket támogatja.

A város egyéb **EU-s és nemzetközi támogatást** is bevonhat a fejlesztéseibe:

- Határon átnyúló együttműködési programok.
- Központi EU-s megvalósítású programok (pl. Horizon 2020, URBACT)
- Bilaterális programok (pl. Norvég Alap, Svájci Alap).

Az 5. táblázat Orosházára vonatkozóan körvonalazza a fejlesztési elképzeléseket a költség indikatív megjelölésével, kapcsolva a lehetséges finanszírozási lehetőségeket.

5. táblázat: Orosháza tervezett fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Akcióterületi projektek		
Akcióterület 1:	„Zöld-város" I. ütem közterületi-zöldfelületi, közösségi funkció-bővítő program	400	TOP 2.1.2
	„Zöld-város" II. ütem közterületi-zöldfelületi, közösségi funkció-bővítő program	400	TOP 2.1.2
Városközpont komplex közterületi és intézmény-fejlesztése, energetikai és informatikai megújítása	Petőfi Művelődési Központ épületének belső korszerűsítése	40	uniós, hazai és egyéb
	Justh Zsigmond Városi Könyvtár belső felújítása	65	uniós, hazai és egyéb
	Használaton kívüli Magtár új funkcióval való megtöltése	140	uniós, hazai és egyéb
	Használaton kívüli volt szociális otthon új funkcióval való feltöltése	120	TOP 3.2.1
	Nagy Gyula Területi Múzeum felújítása	400	uniós, hazai és egyéb
	Luther utca gyűjtőút kialakítása	250	uniós, hazai és egyéb
	Piactér bővítése	250	TOP 1.1.3
	Helyi kézműves termékek népszerűsítése	2	uniós, hazai és egyéb
	Települési közlekedés fejlesztése (kerékpárút kiépítése Dózsa György és Bajcsy-Zsilinszky utcában, kerékpárutak összekötése, parkolók, körforgalmak, SUMP)	500	TOP 3.1.1
	Kerékpárhasználatot népszerűsítő akcióprogramok	2	uniós, hazai és egyéb
	Városháza energiahatékonysági célú felújítása	400	TOP 3.2.1
	Közvilágítás korszerűsítése	600	uniós, hazai és egyéb
	Wesley iskola felújítása	50	uniós, hazai és egyéb
	Ady Endre u. 7. volt óvodaépület felújítása	100	uniós, hazai és egyéb
	Zeneiskola (volt Ifjúsági ház, Ady Endre u. 9.) felújítása	100	uniós, hazai és egyéb
	Pacsirta u. 8. önkormányzati épület felújítása	100	uniós, hazai és egyéb
	Vörösmarty Mihály Általános Iskola energetikai felújítása	30	uniós, hazai és egyéb
	Diákélelmezés 3000 adagos konyha felújítása (Eötvös iskola)	250	TOP 1.1.3
	Városi Sportkomplexum létesítése Tanuszodával és melegvizes kúttal	5.500	uniós, hazai és egyéb

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda sportcsarnok fűtésének korszerűsítése	3	uniós, hazai és egyéb
	Orosházi Táncsics Mihály Gimnázium, Szakközépiskola és Kollégium sportcsarnok felújítása, új kiszolgáló helyiségek létesítése	70	uniós, hazai és egyéb
	Orosházi Festők Műtermének felújítása (Zombai utca 64.)	2	uniós, hazai és egyéb
	„Gyöngyvirág" idősek napközi otthona felújítása	30	uniós, hazai és egyéb
	Református iskola felújítása (pince, homlokzat)	300	uniós, hazai és egyéb
	Református iskola tornacsarnok építése	600	uniós, hazai és egyéb
	A vasútállomás és a buszpályaudvar közösségi közlekedési (DOTTO) összekapcsolása a főtérrel (Kossuth Lajos utcán) és Gyopárosfürdővel	120	uniós, hazai és egyéb
	Önkormányzati szociális bérlakások felújítása az A2 szociális városrehabilitációs akcióterület antiszegregációs programja szerint	140	TOP 4.3.1
	Komplex közlekedés-fejlesztés	115	uniós, hazai és egyéb
	Csapadékvízhálózat-rekonstrukció (zárt és nyílt rendszerek, átemelők)	400	TOP 2.1.3
	Térfigyelő rendszer bővítése: közösségi értékek védelme és a közbiztonság érdekében további térfigyelő-kamerák kihelyezése	60	uniós, hazai és egyéb
	Városi rendezvények a városközpontban	20	uniós, hazai és egyéb
Akcióterület 2:	Az akcióterületen élő lakosság bevonása az előkészítésbe	0,3	önkormányzati saját forrás
Belváros melletti szegregált és veszélyeztetett területek komplex szociális városrehabilitációja	Folyamatos szociális munka humán erőforrás feltételeinek bővítése	4	TOP 5.2.1
	Szociális szakemberek szupevíziója	1	TOP 5.2.1
	Lakhatási integráció: Dankó Pista utcai önkormányzati bérlakások alapterület-növelése egybenyitással	50	TOP 4.3
	Belterületi utak fejlesztése, járdák építése: Hun utca, Hun köz és a Dankó utca	30	TOP 4.3
	Az akcióterületi lakókörnyezet rehabilitációja	10	TOP 4.3
	Illegális szemétlerakás megszüntetése a lakosok bevonásával (akcióterület D-i részén)	10	TOP 4.3
	Köztér kialakítása	10	TOP 4.3

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Kártyás mérőórák felszerelése	0	-
	Kortárs-segítők képzése	0,7	TOP 5.2.1
	Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére	5	TOP 5.2.1
	Gyermekpszichológus biztosítása	5	TOP 5.2.1
	Diákmunka-közvetítés középiskolások részére	0,7	TOP 5.2.1
	Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése	0,5	TOP 5.2.1
	Foglalkoztatás elősegítése: Foglalkoztatás bővítése új vállalkozások elősegítésével a célterületen	10	önkormányzati saját forrás, EFOP, GINOP
	Ifjúsági sportprogram: Akcióterületen élő fiatalok sportágválasztását és rendszeres sportolását segítő program megvalósítása	3	TOP 5.2.1
	Hangszeres zeneoktatás – szociális program	3	TOP 5.2.1
	Nyári napközi biztosítása: A csellengő általános iskolások érdeklődésének sokoldalú kielégítése	5	TOP 5.2.1
	A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása	0,1	önkormányzati saját forrás
	Fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése	2	TOP 5.2.1
	Foglalkoztatás elősegítése – szociális szövetkezet	4	önkormányzati saját forrás, EFOP, GINOP
	Foglalkoztatás elősegítése – felnőttképzés: Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan	1	önkormányzati saját forrás
	Papírbrikettáló üzem létrehozása: Közfoglalkoztatás keretén belül. Eszközbeszerzés.	0,3	önkormányzati saját forrás
	Konyhakert program bevezetése	3	önkormányzati saját forrás
Akcióterület 3:	Ipari Park bővítés (Ipari Park címmel rendelkező területen belül) fejlesztése betelepülés előkészítésére	250	TOP 1.1.1
Ipari Park fogadókészséget	Ipari Park szabad részének (10 hektár) feltöltése tereprendezéssel, közműellátás fejlesztése,	285	TOP 1.1.1

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
növelő infrastrukturális fejlesztése, Bogárzói Lóversenypálya korszerűsítése	csapadékvízelvezető-hálózat rekonstrukció, szabad terület bekerítése		
	Bogárzói Lóversenypálya bevonása az idegenforgalomba: a pálya felújítása, a szolgáltatások bővítését biztosító épület megvalósítása, korspeciális edzésprogramok kialakítása	1000	uniós, hazai és egyéb
	Ipari Park egyéb fejlesztése II. ütem (D-i bővítés) terület-előkészítés (tervezés, tereprendezés, közműellátás-fejlesztés)	500	uniós, hazai és egyéb
	Gazdaság szereplői közötti kapcsolatépítés, a szakképző intézmények és a munkaadók közötti információcsere menedzselése, a dél-békési térség gazdaságfejlesztéseinek összehangolása, klaszterek kialakítása, a határon túli kapcsolatok erősítése	50	uniós, hazai és egyéb
Akcióterület 4: **Komplex turisztikai és környezetfejlesztések Gyopárosfürdőn**	Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése	800	uniós, hazai és egyéb
	Szikes tavak körüli tanösvény kialakítása kiegészítő szolgáltatásokkal (É-i és középső tó)	500	TOP 1.2.1
	Szikes tavak rehabilitációja: a medrek kotrása, a partvonal menti sáv rendbetétele (D-i tó)	600	TOP 1.2.1
	Gyopárosi parkerdő felújítása	25	uniós, hazai és egyéb
	50 m-es meglévő úszómedence felújítása, mobil lefedése	300	uniós, hazai és egyéb
	Búvár-mélymerülő medence létesítése gyógyászattal, kiszolgáló létesítményekkel	3000	uniós, hazai és egyéb
	Családi medence és csúszda kialakítása	320	uniós, hazai és egyéb
	Biológiai szennyvízkezelő létesítése	130	uniós, hazai és egyéb
	Napelempark, alatta parkolók kialakítása	100	TOP 3.2.2
	Wellness részleg és cryoterápiás részleg kialakítása, valamint klimatizálás az Alföld Gyöngye Hotelben	50	uniós, hazai és egyéb
	Rendezvénytér kialakítás (barnamezőn) az Alföld Gyöngye Hotelnél, Kalandpark bővítése	420	TOP 2.1.1
	Canopy-pálya telepítése a kalandparkba	10	uniós, hazai és egyéb
	Elektromos gokart-pálya létesítése a kalandpark mellett	30	TOP 2.1.1
	Konferencia-központ eszközökkel, berendezésekkel való felszerelése	15	uniós, hazai és egyéb
	Gyalogátkelő létesítése közvilágítással a Gyopáros út – Fasor utca – Barátság utca csomópontban	5	uniós, hazai és egyéb
	Pavilonsor és sétány tervezése a Fasor és a Kisvasút úton: fedett-nyitott teraszokkal ellátott vendéglátó- és üzletsor tervezése	3,5	uniós, hazai és egyéb

Projekt típus	Projekt megnevezése	Indikatív költségvetés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása
	Geotermikus közmű a volt laktanyánál (Alföld Gyöngye Hotel közelében)	200	uniós, hazai és egyéb
	Rendezvények Gyopáros on	12	uniós, hazai és egyéb
Hálózatos projektek			
H1. Városi energia-gazdálkodás fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H2: Óvodák energia-hatékony-sági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H3: Iskolák energia-hatékony-sági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H4: Közlekedés-fejlesztés		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csapadékvíz-hálózat felújítása, kapacitásnovelése, átemelők építése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H6: Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H8: Info-kommunikációs technológia fejlesztése		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések		kidolg. alatt	uniós, hazai és egyéb
Egyéb projektek			
E1: Kézilabda versenycsarnok építése		3050	uniós, hazai és egyéb
E2: Birkózó edzőcsarnok létesítése		920	uniós, hazai és egyéb
E3. Tanuszoda létesítése		580	uniós, hazai és egyéb

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

Az Anti-szegregációs Terv a szegregációs folyamatok szempontjából vizsgálja az esélyegyenlőségi problémákat egy adott településen. Célja, hogy a város javítsa azon területeinek helyzetét, ahol a szegregációnak már jelei mutatkoznak, illetve ahol a népesség egy része szegregáltan él. A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület olyan egybefüggő terület, amelyen az alacsony társadalmi státuszú családok koncentráltan élnek együtt vagy a társadalmi státuszcsökkenés jelei tapasztalhatók, ezért a területen közösségi beavatkozás szükséges. A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történik. A lehatárolás során a település területén belül olyan területileg egybefüggő tömbök kiválasztása történik meg, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelelnek. Azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket. Mivel Orosháza járásszékhely, ezért a következő szegregációs mutatók érvényesek rá:

- **Szeg**regált terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 35%
- **Szeg**regációval veszélyeztetett terület, amelynél a szegregációs mutató értéke: nagyobb egyenlő, mint 30%, de kisebb, mint 35%

A kormányrendelet azt is meghatározta, hogy szegregátumnak, illetve szegregációval veszélyeztetett területnek azok az egybefüggő területek tekintendők, melyek megfelelnek a fenti mutatók egyikének, és a terület lakónépességének száma eléri az 50 főt. A 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet különböző típusú antiszegregációs intézkedéseket különböztet meg:

1. a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések,
2. a fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések,
3. a szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.

5.1 A településen tapasztalható szegregációs mechanizmusok

4.6.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Orosházán az alacsony státuszú lakosság aránya az aktív korú lakosságon belül 8,5%. Ennél jelentősen (több mint tíz százalékponttal magasabb arányban lakik alacsony státuszú lakosság Szentetornyán és a (III. sz. külterület kivételével, ahol 12,4% az arányuk) a külterületeken. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH két szegregátumot és kettő szegregációval veszélyeztetett területet határolt le a belterületen és egy szegregációval veszélyeztetett terület a külterületen. Egy szegregátum és egy szegregációval veszélyeztetett terület található a Szentetornya városbészben és a Nyugati városrészben is. Ezen kívül a külterületen található Kiscsákó tekinthető szegregációval veszélyeztetett területnek.

A Nyugati városrészben található 2. és 3. számú területeken etnikai szegregációról is beszélhetünk. Mindkét területen magas a roma lakosság aránya. Ezen két területen magas az önkormányzati tulajdonú szociális bérlakások száma. A lehatárolt területek mindegyikében vannak infrastrukturális hiányosságok. A szociális, foglalkoztatási és végzettségi mutatók tekintetében a 2. számú terület a legrosszabb helyzetű. Ugyancsak ezen területen a legrosszabb a lakásállomány minősége is.

A szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében a várostól 20 km-re található Kiscsákón élők helyzete a legrosszabb.

6. táblázat Orosháza város KSH által kijelölt és Orosháza város által jóváhagyott szegregált területeinek státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Foglalkoztatottság)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció
Szegregált terület 1. Kiss Ernő utca – Kupa Vezér utca - Toldi Miklós utca - Kiss Ernő utca (északi, észak-nyugati oldala a Babits Mihály utcától a Kupa Vezér utcáig)	A lakónépesség száma 76 fő. A 0-14 évesek aránya 29, a 60 év felettieké 28%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 44,8%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 62%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya szintén 54%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 22%. Az egyszobás lakások aránya 11%.	Hiányzik a vezetékes víz- és szennyvízhálózat a Kupa Vezér és a Toldi utcák egy részében. Nincs szilárd burkolatú út a Kupa Vezér, a Toldi, a Lachner György és a Béke utcákban. A Kupa Vezér utca végén illegális szemétlerakó található	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont mintegy 7km-re található. A területről jellemzően a 3km-re található Rákóczi telepi általános iskolai feladatellátási helyet veszik igénybe a tanulók. Az óvoda 1km-en belül elérhető.	A területen nem magas a roma lakosság aránya.

Szegregált terület 2. Dankó István utca déli oldala, Szondi utca, illetve a Kutasi utca (1-15. szám és 2-8. szám) Szondi utcáig terjedő szakasza	A lakónépesség száma 171 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 50, a 60 év felettieké kb. 6%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 45%.	A rendszeres munkajovedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 91%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 80%	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 84%. Az egyszobás lakások aránya 78%	A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben került kiépítésre. A Dankó István utcának csak egy részén került kialakításra a szilárd burkolatú út.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont viszonylagos közelsége miatt a szolgáltatások könnyen igénybe vehetőek.	A területen magas a roma lakosság aránya.
Szegregált terület 3. Hun utca – Sámsoni utca – Makói utca	A lakónépesség száma 174 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 30, a 60 év felettieké kb. 7%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 32%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 57%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 55%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 52%. Az egyszobás lakások aránya 20%.	A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben kiépített a Hun utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Hun utcában és a Hun közben. A Hun utca – Makói utca – vasút által közrezárt nádasban illegális szemétlerakó található.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont viszonylagos közelsége miatt a szolgáltatások könnyen igénybe vehetőek.	A területen magas a roma lakosság aránya.

Szegregált terület 4. Horváth György utca - Mátyás király utca - Szabadság utca - Kiss Ernő utca (nyugati oldala a Szilágyi Erzsébet utcáig) - belterületi határ	A lakónépesség száma 120 fő. A 0-14 évesek aránya 11, a 60 év felettieké 30%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 33%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 55%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 50%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 17%. Az egyszobás lakások aránya 12%.	A vezetékes víz- és szennyvízhálózat csak részben kiépített a Kismarton és a Kiss Ernő utcában. Hiányzik a szilárd burkolatú út a Kismarton utcában.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak, a Városközpont mintegy 7km-re található. A területről jellemzően a 3km-re található Rákóczi telepi általános iskolai feladatellátási helyet veszik igénybe a tanulók. Az óvoda 1km-en belül elérhető.	A területen nem magas a roma lakosság aránya.
Szegregált terület 5. Kiscsákó	A lakónépesség száma 121 fő. A 0-14 évesek aránya kb. 23, a 60 év felettieké kb. 40%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 33%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 67%. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 67%.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 67%. Az egyszobás lakások aránya 31%.	A szennyvízhálózat teljes egészében hiányzik. A vezetékes vízhálózat részben kiépített. Szilárd burkolattal csak a kiscsákói bekötő út rendelkezik.	A városhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférés rendkívül körülményes a nagy távolság miatt (több mint 20 km). Egyes szolgáltatásokat az itt élők Nagyszénáson és Kondoroson vesznek igénybe.	A területen nem magas a roma lakosság aránya.

5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

A 2008-ban elkészített Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése óta érdemi változás nem történt a szegregátumok szociális és foglalkoztatási mutatóiban. Az infrastruktúra területén ebben az időszakban a lehatárolt területek mindegyikében történtek fejlesztések. Az 1. számú területen a Kiss Ernő és a Toldi utcákban jelenleg végzik a járda felújítását. A Kiss Ernő utcában teljes mértékben, a Kupa Vezér és a Toldi utcákban részben kiépítésre került a szennyvízelvezetés. A 2. számú területen a Dankó István utcában a járda került felújításra. A 3. számú területen a Makói utcában felújításra került a járda és a Hun utca egy részében kialakításra került a szennyvízgerinc. A 4. számú területen a Kismarton utcában felújításra került a járda. A Mátyás király utcában ez jelenleg van folyamatban. A Kismarton utca egy részében, illetve a Szabadság utca egészében történt szennyvízberuházás. Ezt követően a Szabadság utcában útaszfaltozás történt. Kiscsákón jelenleg zajlik ivóvízminőség javító program, mely keretében mindenhol kialakításra kerül a vezetékes ivóvízhálózat.

A 7 számú táblázat a 2008-ban tervezett, de megvalósításra nem kerülő beavatkozásokat tartalmazza.

7. táblázat: A 2008-ban elkészített IVS tervezett, megvalósításra nem került anti-szegregációs célú beavatkozásai

Ágazat	Korábbi IVS anti-szegregációs tervének tervezett intézkedései	Megjegyzés
Általános, horizontális beavatkozás	Szociológiai helyzetfelmérés és cselekvési terv kidolgozása az anti-szegregációs program által érintett területen (különösen a szentetornyai részeken)	forrás hiányában nem valósult meg
Egészségügy	Kiemelt egészségügyi figyelem, szűrési, megelőzési programok	forrás hiányában nem valósult meg
Egészségügy és foglalkoztatás	Környezeti és Egészségnevelési Központ (KEK) kialakítása (Program a humánerőforrás fejlesztésére – alprogram a rugalmasabb, piaci igényekhez alkalmazkodni képes oktatás, képzés erősítésére).	forrás hiányában nem valósult meg
Foglalkoztatás	Oktatási, képzési támogatások, felzárkóztató képzések, átképzések a hatékony munkaerő-piaci integráció elősegítése érdekében.	forrás hiányában nem valósult meg

A 8. számú táblázat tartalmazza azon beavatkozásokat, amelyeket a város a 2008-as IVS-ben tervezett és meg is valósultak. A szegregáció oldása és felszámolása érdekében érdemi, jelentős beavatkozás nem történt. A horizontális, általános beavatkozások sem hoztak érdemi változást az alacsony státuszú lakosok integrációja érdekében.

Az elmúlt időszakban ugyanakkor több olyan fejlesztés is történt a városban, melyek közvetetten segítették az alacsony státuszú lakosokat:

- TÁMOP 5.3.3-12/1 projekt keretében "FogLak" - Utcán élő hajléktalanok társadalmi reintegrációja Orosházán;
- ÁROP 1.A.3-2014 keretében Együtt egymásért - Területi összefogás az Orosházi Járásban az esélyegyenlőség biztosítása érdekében;
- TÁMOP 5.4.9-11/1 keretében Együtt könnyebb! - az orosházi alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolásáért.

8. táblázat: Anti-szegregációs célú beavatkozások és azok eredményei (2008-2014) a városban

	Korábbi IVS antiszegregációs terv megvalósult intézkedései	Megjegyzés
Közoktatás, képzés	Kossuth Lajos Közoktatási Intézmény komplex fejlesztése – TISZK létesítése	A TISZK létrejött, a KLIK működteti
Lakhatás	Lépcsőzetes lakáshoz jutás támogatása, bérlakás állomány jobb, hatékonyabb kihasználása, kapcsolódó tervek készítése, a folyamat ellenőrzése.	Részben valósult meg, kevés családot érintett.

Az önkormányzat kifejezett célja, hogy az integrációs beavatkozások fenntarthatóságát megteremtse, a már meglévő jó gyakorlatok átvételével, bevezetésével a szegregátumokat nem csak fizikai értelemben szüntesse meg, hanem az emberek képzettségi és foglalkoztatási mutatóinak javításával, az alacsony státuszt számolja fel a településen.

5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

4.6.2 A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések

5.3.1.1 Anti-szegregációs célok

Orosháza elemi érdeke és célja, hogy az egyenlő hozzáférés, az esélyegyenlőség és az integráció biztosításának elve az élet minden területén megvalósuljon a városban. Ehhez a lakhatási feltételek biztosítása mellett – széleskörű együttműködésen alapuló – többféle: szociális, képzési, foglalkoztatási, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javító intézkedések együttesével kívánunk hozzájárulni. Az alacsony státuszú lakosok integrációja előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl olyan szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik munkaerő-piaci hátrányaikat, javítják foglalkoztatási esélyeiket, hozzájárulva ezzel az alacsony státusz megváltozásához.

9. táblázat: Az anti-szegregációs terv horizontális céljai és alcéljai

Horizontális célok	Alcélok
1. Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez Az esélyegyenlőség, a szegregáció-mentesség biztosítása a településen	
2. Oktatási integráció biztosítása	Az iskolai sikeresség feltételeinek megteremtése A lemorzsolódás csökkentése
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	A rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése Az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növekedése
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	A szociális szolgáltatások színvonalának emelkedése Új szociális szolgáltatások biztosítása
5. Közösségi terek biztosítása	A szabadidő hasznos eltöltése feltételeinek biztosítása Az iskolán kívüli, iskolai sikerességet segítő, programok helyszíneinek biztosítása Minden korosztály részére biztosítani a közösségi tereket

A településen található szegregátumok közül az etnikailag is szegregált területek megszüntetése szükséges rövidtávon. A fizikai megszüntetés nem szükséges, de a két terület státuszának megváltoztatásával lehetséges a szegregátumok felszámolása. A szentetornyai és kiscsákói területeken humánerőforrás fejlesztésével nyílik lehetőség a szegregáció oldására. Emellett fontos, hogy a területek rehabilitációjával megteremtsük az élhető lakókörnyezetet.

10. táblázat: Az anti-szegregációs terv terület specifikus céljai és azok relevanciája az egyes szegregátumokban (a szegregátumok sorszámával jelölve)

Terület specifikus célok	Szegr. 1	Szegr. 2	Szegr. 3	Szegr. 4	Szegr. 5
Mobilizációs program kidolgozása az alacsony státuszú lakosság koncentrációjának csökkentése érdekében	X			X	X
A terület felszámolása a terület státuszának megváltoztatásával		X	X		
Veszélyes állapotban lévő lakások elbontásával, a lakók szociális bérlakásokban történő elhelyezésével a szegregáció oldása		X	X		X
Szociális városrehabilitációs program lebonyolításával a lakókörnyezet rahabilitációja		X	X		
A lakhatási körülmények javítása	X	X	X	X	X
A foglalkoztatottság növelésével az alacsony státuszú lakosok számának csökkentése, így a szegregáció oldása	X	X	X	X	X
A szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	X			X	X
A közüzemi tartozások csökkentése előrefizetés,	X	X	X	X	X

kártyás mérőórák felszerelésével

5.3.1.2 Általános – horizontális anti-szegregációs intézkedések

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése és ezen belül a területi vagy más típusú szegregáció feloldása, Orosháza számára a fenntartható városfejlődés egyik záloga. Ennek tudatában a város messzemenőkig figyelembe veszi a jövőben megvalósuló fejlesztéseinél, hogy azok nem okozhatják sem horizontálisan, sem területileg a szegregáció kialakulását, vagy erősödését. Emellett az önkormányzat Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatával közösen **Anti-diszkriminációs jelzőrendszert** működtet annak érdekében, hogy a településen az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség a mindennapok részévé váljon.

Az anti-szegregációs beavatkozások egyes elemei megkülönböztethetők a szerint, hogy az adott beavatkozás „kemény" (alapvetően fizikai jellemzők szerint mérhető, pl. infrastrukturális) vagy „puha" (alapvetően humán tényezőkre irányuló) jellegű-e. Általában elmondható, hogy önmagában a kemény, illetve a puha beavatkozás ritkán vezet eredményre, hatásos és maradandó eredmény ezek optimális kombinációjával érhető el. Ennek megfelelően a város által alkalmazott intézkedések tartalmaznak kemény és puha elemeket egyaránt.

A városvezetés meggyőződése, hogy az esélyteremtés legfontosabb eszközét a megfelelő színvonalú és mindenki számára hozzáférhető oktatás jelenti. Ugyanakkor már az óvodába lépés előtt szükségesek olyan fejlesztések, melyek a korai fejlesztés és egyéb szociális szolgáltatások körébe tartoznak. A településen található bölcsőde, a kihasználtsága meghaladja a 100%-ot. A korai fejlesztés érdekében **Biztos Kezdet Gyerekház**at alakítunk ki a településen. Itt lehetőség nyílik többek között a szülők pedagógiai **és** pszichológiai tudásának bővítésére, a szülői kompetenciák fejlesztésére is.

A **hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségét** kívánjuk elérni az egyes óvodai feladatellátási helyek között. A város méretéből és a szegregátumok elhelyezkedéséből következően a gyerekek egyenletes eloszlására nincs lehetőség, de a 25 százalékot meg nem haladó aránykülönbség biztosítható. Ennek érdekében a Bajcsy és a Móricz utcai feladatellátási helyekre történő felvételkor az intézményvezetés ezen arányosság elérésére törekszik. A családsegítők és a védőnők segítségével az óvoda felvilágosító kampányt tart a két óvodai feladatellátási helyre jelentkező szülők körében.

A devianciák kiszűrése, a megfelelő fejlődés és a sikeres felnőtté válás érdekében fejleszteni kívánjuk a jelzőrendszert. Létre kívánunk hozni egy **szakmaközi hálózat**ot, amely a rendszeresen megtartott szakmai műhelyek keretében összehangoltabb, eredményesebb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani, a szükséges jelzőrendszer kialakításával. A hálózatban az alábbi szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: közoktatási intézmények munkatársai, egészségügyi intézmények, szociális **és** családsegítő munkatársak, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai. A megfelelő színvonalú szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos a **szociális területen dolgozók továbbképzése**. Új gyakorlatok, lehetőségek megismerésére és újfajta tevékenységek bevezetésére van szükség. Emellett rendkívül fontos, hogy a segítő szakemberek számára támogatást nyújtsunk, **szupervíziót**

biztosítsunk, a segítő munka során jelentkező testi, szellemi, érzelmi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében. Szintén a segítő szakemberek részére **érzékenyítő tréninget** szervezünk.

Szentetornya, Kosztolányi Dezső utca 2. sz. alatt működő közösségi házban az integrációt segítő programok elérésére nyílik lehetőség. Ezen épület a családsegítő munkatárs hetente kétszer fél napban történő kitelepülésének is helyet adhat. A közösségi házban létrehozunk egy **ifjúsági információs és tanácsadó irodát,** ahol alacsony küszöbű, ifjúságsegítő szolgáltatásokkal és erre épülő strukturált programokkal, foglalkozásokkal segítjük az ifjúsági korosztályt. **Felkereső-tanácsadó jellegű ifjúságsegítő munkával** azokat a fiatalokat kívánjuk elérni elsősorban, akik csellengenek, kimaradnak az iskolából, vagy a lemorzsolódás fenyegeti őket. Személyes és rendszeres kapcsolatra kívánunk építeni: mentori szolgáltatást nyújtunk egyéni és zárt, tematikus csoportokban (személyiségfejlesztő jellegű foglalkozások, ártalomcsökkentő mentálhigiénés fejlesztő csoportok); önkénteseket, **kortárs segítőket képzünk** a programjainkban résztvevő fiatalok köréből. Egyénre szabott, kompetenciafejlesztő kiscsoportos foglalkozásokat tartunk: az ifjúsági korosztálynál fiatalabb, a 12-15 éves korosztály, valamint a kamaszok (15-18 évesek) számára nem formális tanulási módszerekre épülő személyiség-és kompetenciafejlesztő programokat szervezünk. Mindhárom korosztály számára egyénre szabott, személyes, kiscsoportos tanácsadást tartunk, fejlesztő programokkal. Tudatos közösségépítő munkánk egyrészt megtartó jellegű, ami azt jelenti, hogy az ide tartozó fiatalok egymást segítve, hasznos, strukturált tevékenységek és programok segítségével erősítik egymást, így könnyebben elkerülhető a lecsúszás veszélye. A mentori szolgáltatáson keresztül, ifjúságsegítők segítségével könnyebben átvészelik a kamaszkorral járó szerepváltás nehézségeit, illetve a peremhelyzetükből fakadó nehézségeket. A munkába bevonjuk a területen gyakorlattal rendelkező MI-ÉRTÜNK Prevenciós és Segítő Egyesületet. A DADA-program folytatására van szükség.

Az Orosházi Gyermek– és Ifjúsági Önkormányzatot a települési önkormányzat eddig is a költségvetés külön sorára tervezett összegből támogatta. Ezt a jövőben is fenntartjuk. Az Ond utcai Diáktanyán **jogi tanácsadást és gyermekpszichológust** kívánunk heti egy alkalommal biztosítani. Ugyanitt **diákmunka-közvetítéssel** kívánjuk segíteni a középiskolásokat.

Nyári napközi biztosítása szükséges, **nyári étkeztetéssel**, a hátrányos helyzetű tanulók részére. A nyári étkeztetés évek óta biztosított a településen, melyet a jövőben is biztosítani kívánunk.

A középiskolába járó hátrányos helyzetű diákok körében magas a lemorzsolódók aránya. Ennek csökkentésére az önkormányzat **ösztöndíjrendszer**t vezet be, amely motiválja a diákok iskolai sikerességét és az intézményben történő bentmaradását.

A **Tanyagondnoki gépjárművek** eseti igénybevétele mellett **konkrét időpontú járatok bevezetésére** van szükség, mely erősítheti a külterületeken élők komfortérzetét és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüket. A tanyagondnoki szolgáltatás eszközparkjának megújítására is szükség van, így vérnyomásmérők, de számítógépek beszerzésére is.

A város kiterjedtsége miatt a szolgáltatásokhoz való hozzáférés több peremhelyzetben található városrész esetében is körülményes. A **közösségi közlekedés** minőségének és az igények megvizsgálására van szükség. Amennyiben igény és szükség jelentkezik, a **szolgáltatás sűrűbb biztosítása** szükséges a városközponttól távol élők számára.

A foglalkoztatás bővítése a szegregátumok felszámolásának, a szegregált területen élők helyzetének javításához kapcsolódó egyik kulcskérdés. A beavatkozás célja a szegregált és veszélyeztetett területen élő – főként roma népesség – **munkaerő-piaci integrációjának** elősegítése, elsősorban szakképzéssel és új munkahelyek teremtésével. Nem csak képzéseket és átképzéseket kell indítani, hanem munkahely-teremtő, elhelyezkedést segítő programokat kell bevezetni. Ezek az intézkedések a rendszeres és legális jövedelemforrás teremtésén túlmenően elősegítik az élet más területein megvalósuló integrációt is. Így hosszú távon nem csak a lakosság, hanem a terület helyzete is stabilizálhatóvá válhat.

Az elhelyezkedés elősegítéséhez olyan információkra van szükség, melyek a tartósan munkanélküliekhez általában nem jutnak el. Orosháza jó helyzetben van, mert a Munkaügyi Központ helyi kirendeltsége kiemelkedő munkát végez, melyet az is bizonyít, hogy jogosult a Partnerközpontú Minőségdíjas Kirendeltség cím- és logóhasználatára. A még hatékonyabb munka elérése érdekében a családsegítő munkatársak és a Kirendeltség közötti **kapcsolat erősítésére** van szükség.

A munkaerőpiaci integráció egyik jelentős gátja az alacsony képzettségi szint. A **képzési programok** kialakításánál figyelembe kell venni a munkanélküliek, a szegregátumban és környékén élők jelenlegi iskolázottsági színvonalát és tanulási potenciálját. Első lépésként meg kell ismerni, hogy milyen tudásszinttel, munkatapasztalattal és tanulási kedvvel, érdeklődéssel rendelkeznek a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területén élők. Az előzetes tapasztalatok szerint különböző szintű képzések indítása javasolt a felnőttképzés területén. Az általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők esetében támogatni kell az alapfokú végzettség megszerzését, az olvasás-írás, számítógép használat elsajátítását. Az alapfokú végzettségűek esetében szakmaszerzés javasolt. Szükséges olyan **szakképzési programok indítása**, melyek Orosházán és környékén nagy munkaerőigénnyel rendelkeznek, vagy hiányszakmaként jelentkeznek. Ehhez az önkormányzat felmérést készíttet a helyi vállalkozók bevonásával a járásban jelentkező hiányszakmákról. Felméri továbbá, hogy ezek oktatásához milyen kapacitások (szellemi, infrastrukturális) állnak rendelkezésre. Tervet készít a szükséges szervezeti átalakításokhoz, hogy a hiányszakmákat az iskolarendszerű oktatásban is lehessen oktatni.

Az alacsony státuszú lakosok foglalkoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat **előnyben részesíti** a beruházások során azon vállalkozásokat, akik alacsony státuszú lakosságból választanak munkavállalókat.

A **fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése** érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopokat szervezünk, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.

A foglalkoztatás elősegítése érdekében mezőgazdasági tevékenységet végző **szociális szövetkezetet** hoz létre a város. A dél-békési térség településeivel összefogva a szövetkezet az állattenyésztés és zöldségtermesztés során létrehozott termékeket a köz- és szociális étkeztetés szükségleteinek, illetve a piaci igények a kielégítésére törekszik. A szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan az önkormányzat **felnőttképzés**ben való részvételt támogat. A szociális szövetkezet megalapításakor különös figyelmet szükséges fordítani a **Kiscsákón élők** foglalkoztatásának elősegítésére. Az önkormányzat rendelkezik üres épülettel a területen. Ennek **bevonása a szövetkezeti munkába** rendkívül fontos, mivel ezzel elősegíthető a kiscsákói lakosság helyben történő foglalkoztatása. Mind a szentetornyai lehatárolt két

területen, mind Kiscsákón az ingatlanokhoz tartozó kertek – méretük miatt – alkalmasak lennének a megművelésre. Kisléptékű, a konyhakertek megművelésére, baromfitartásra ösztönző **konyhakert programot** dolgozunk ki. Egy ilyen jellegű program alapos előkészítést igényel, a területen élőket a tervezési folyamatba a kezdetektől bevonjuk.

11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, horizontális intézkedései

Horizontális cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Felelős	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
1. Esélyegyenlőség biztosítása	Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	Jegyző, együttműködve Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatának elnökével	Nem releváns	2016-
2. Oktatási integráció	A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása az óvodai feladatellátási helyek között	Polgármester	Nem releváns	2016-
	A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében	Óvodavezető	nem releváns	2016-
	Nyári napközi biztosítása	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Nyári gyermekétkeztetés	Polgármester	Hazai forrás (EMMI)	2016-
	Kortárs-segítők képzése	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Drogprevenció, DADA-program	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.3)	2016-
	HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-

	Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások esetében	Polgármester	Nem releváns	2016-
	Szociális szövetkezet létrehozása	Polgármester	Önkormányzati saját forrás, majd EFOP, vagy GINOP-forrás	2016-
	A Kiscsákón élők bevonása a szociális szövetkezetbe	Polgármester	Önkormányzati saját forrás, majd EFOP, vagy GINOP-forrás	2016-
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat, illetve a Munkaügyi Kirendeltség közötti kapcsolat erősítése	Polgármester	nem releváns	2016-
	Felmérés és tervkészítés a járásban jelentkező hiányszakmákról és azok oktatási lehetőségéről	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016
	Európai uniós forrásra alapuló képzési és közösségi programok előkészítése, pályázati lehetőségek felmérése, pályázatok benyújtása a Munkaerő-piaci pozíció erősítése érdekében	Polgármester	nem releváns	2016-
	A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Konyhakert program bevezetése	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
	Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
4. A szociális szolgáltatásokhoz való	A korai fejlesztés érdekében Biztos Kezdet Gyerekház, vagy Biztos Kezdet jellegű szolgáltatás működtetése/biztosítása	Polgármester	Hazai forrás	2016-

hozzáférés javítása	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	Jegyző	Nem releváns	2016-
	Szociális szakemberek továbbképzése	Polgármester	EFOP	2017-
	Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése	Polgármester	EFOP	2016-
	Ifjúsági információs és tanácsadó iroda működtetése	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	EFOP	2016-
	Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére	Orosházi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Gyermekpszichológus biztosítása	Orosházi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Diákmunka-közvetítés középiskolások részére	Orosházi Gyermek- és Ifjúsági Önkormányzat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 5.2)	2016-
	Tanyagondnoki busz eseti igénybevétele mellett konkrét időpontú járatok bevezetése	Orosháza Város Önkormányzat Egységes Szociális Központ vezetője	Hazai forrás	2016-
	Közösségi közlekedés feltételeinek megvizsgálása, igény esetén javítása a városközponttól távol eső területeken élők számára	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
5. Közösségi terek biztosítása	Szentetornya városrészben működő közösségi térben programok biztosítása	Polgármester	hazai forrás	2018

5.3.1.3 Területspecifikus anti-szegregációs intézkedések

A településen található szegregátumok közül az etnikailag is szegregált 2. és 3. számú területek megszüntetése szükséges rövidtávon. A fizikai megszüntetés nem szükséges, de a két terület státuszának megváltoztatásával lehetséges a szegregátumok felszámolása. A szentetornyai és kiscsákói területeken humánerőforrás fejlesztésével nyílik lehetőség a szegregáció oldására. Mind az öt lehatárolt területen rehabilitációs programok alkalmazására is szükség van, folyamatosan segítve az ott élők lakhatási és társadalmi mobilizációs törekvéseit.

A veszélyes, illetve ahhoz közelítő állagú ingatlanok bontására, az önkormányzati lakások egybenyitására van szükség, csökkentve ezzel a területek népsűrűségét, oldva ezzel is a szegregációt. A családokat integrált lakókörnyezetben lévő szociális bérlakások kialakításával szükséges lakhatáshoz juttatni. A lakhatási problémák kezelése érdekében a város szociális városrehabilitációs program akcióterületeként kezeli a 2. és 3. számú szegregátum területét.

A program során a Dankó utcai területen található önkormányzati bérlakások esetében egybenyitással növeljük a lakások alapterületét. Ezzel egyúttal oldjuk a szegregációt, a családok számát a felére csökkentjük. Az ingatlanok komfortosításával biztosítjuk a szükséges infrastruktúrát. Az elköltöző családok részére a város egyéb – integrált – területein biztosítunk önkormányzati szociális bérlakásokat. A 3. számú területen a Hun utcában található rossz állagú ingatlanok elbontásával oldjuk a szegregációt, a családokat integrált lakókörnyezetben helyezzük el.

A kialakítandó bérlakások esetében figyelemmel kell lenni arra, hogy azok integrált lakókörnyezetben legyenek. Ennek megfelelően nem lehet egyik szegregátum területén sem, illetve nem lehet tömbszerűen sem kialakítani őket, annak érdekében, hogy a település egyik pontján se jöhessenek létre zárványok. A lakások alapterületének, szobaszámának meg kell felelnie a vonatkozó törvény előírásainak, figyelembe véve az oda költöző családtagok számát. A bérlakásokba költöző családok folyamatos megtámogatására van szükség a költözés előtt és azt követően is minimálisan két évig. Ezen feladat érdekében a szociális intézmény létszámát növelni szükséges.

A közműszolgáltatókkal együttműködve előrefizetős, kártyás mérőórák kihelyezését szükséges kezdeményezni azon családok esetében, ahol a közművek díjhátralék miatt lekötésre kerültek az ingatlanokról, illetve ahol ennek veszélye fenyeget.

A zöldfelületek folyamatos növelésével elő kell segíteni az élhetőbb lakókörnyezetet a szegregátumok és a szegregációval veszélyeztetett területek területén.

12. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett, szegregátum-specifikus intézkedései

Szegregátum sorszáma	Konkrét intézkedés/ beavatkozás	Érintett terület specifikus cél	Felelős partner	Lehetséges pénzügyi forrás	Megvalósulás lehetséges időtávja
2., 3.	Szociális városrehabilitációs program lebonyolítása	szegregáció oldása, lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3)	2016-
2., 3.	Az életveszélyes lakások bontása, a családok bérlakásba költoztetése	szegregáció oldása	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3)	2016-
1., 2., 3., 4., 5.	Hiányzó infrastruktúra kiépítése	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Polgármester	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3), illetve hazai forrás, illetve önkormányzati saját forrás	2016-
1., 3.	Illegális szemétlerakók felszámolása	lakókörnyezet rehabilitációja	Polgármester	Önkormányzati saját forrás	2016-
2., 3.	Bérlakásokba költozó családok szociális munkával történő segítése	szegregáció oldása	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	TOP szociális városrehabilitáció (TOP 4.3)	2016-
1., 4.	Közösségi térben programok biztosítása	szegregáció oldása	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	Hazai forrás	2016-
1., 2., 3., 4., 5.	Kártyás mérőórák elhelyezése	Az elvárható életminőséghez szükséges feltételek elősegítése	Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat vezetője	Nem releváns (közműszolgáltató költsége)	2015-

5.3.1.4 Az anti-szegregációs beavatkozások ütemezése

13. táblázat: Az anti-szegregációs terv intézkedéseinek ütemezése

Intézkedés	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Anti-diszkriminációs jelzőrendszer működtetése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek arányának kiegyenlítettségének biztosítása az óvodai feladatellátási helyek között		X	X	X	X	X	X	X	X
A HH gyerekek arányának kiegyenlítettsége érdekében kampány lebonyolítása a Bajcsy és a Móricz úti tagóvodába jelentkező gyerekek szülei körében		X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári napközi biztosítása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nyári gyermekétkeztetés	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kortárs-segítők képzése		X	X	X	X	X	X	X	X
Drogprevenció, DADA-program	X	X	X	X	X	X	X	X	X
HHH középiskolás diákok ösztöndíj támogatási rendszerének kialakítása és megvalósítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Alacsony státuszú lakosokat foglalkoztató vállalkozások előnyben részesítése az önkormányzati beruházások esetében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szövetkezet létrehozása		X	X	X	X	X	X	X	X
A Kiscsákón élők bevonása a szociális szövetkezetbe		X	X	X	X	X	X	X	X
Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központ és Családsegítő Szolgálat, illetve a Munkaügyi Kirendeltség közötti kapcsolat erősítése	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Felmérés és tervkészítés a járásban jelentkező hiányszakmákról és azok oktatási lehetőségéről		X							

Európai uniós forrásra alapuló képzési és közösségi programok előkészítése, pályázati lehetőségek felmérése, pályázatok benyújtása a Munkaerő-piaci pozíció erősítése érdekében		X	X	X	X	X	X	X	X
A fiatal szülők önfoglalkoztatásának segítése érdekében projektgeneráló, projekt menedzsment, projektfejlesztő, önfoglalkoztatást generáló workshopok szervezése, személyre szabott egyéni tanácsadásokkal kiegészítve.		X	X	X	X	X	X	X	X
Konyhakert program bevezetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Felnőttképzés biztosítása a szociális szövetkezet tevékenységeihez kapcsolódóan		X	X	X	X	X	X	X	X
A korai fejlesztés érdekében Biztos Kezdet Gyerekház, vagy Biztos Kezdet jellegű szolgáltatás működtetése/biztosítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Szociális szakemberek továbbképzése			X	X	X	X	X	X	X
Segítő szakemberek részére érzékenyítő tréning szervezése		X	X	X	X	X	X	X	X
Ifjúsági információs és tanácsadó iroda működtetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Jogi tanácsadás ifjúsági korosztály részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Gyermekpszichológus biztosítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Diákmunka-közvetítés középiskolások részére		X	X	X	X	X	X	X	X
Tanyagondnoki busz eseti igénybevétele mellett konkrét időpontú járatok bevezetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Közösségi közlekedés feltételeinek megvizsgálása, igény esetén javítása a városközponttól távol eső területeken élők számára		X	X	X	X	X	X	X	X
Civil Információs Centrum folyamatos munkájának elősegítése, a civil szervezetek részére esélyegyenlőségi képzés és esélyegyenlőséget	X	X	X	X	X	X	X	X	X

célzó projektek megvalósítása érdekében projekttervezési képzés biztosítása									
Szentetornya városrészben található közösségi térben programok biztosítása				X	X	X	X	X	X
Szociális városrehabilitációs program lebonyolítása		X	X	X	X	X	X	X	X
A veszélyes lakások bontása, a családok bérlakásba költöztetése		X	X	X	X	X	X	X	X
Hiányzó infrastruktúra kiépítése		X	X	X	X	X	X	X	X
Illegális szemétlerakók felszámolása	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Bérlakásokba költöző családok szociális munkával történő segítése		X	X	X	X	X	X	X	X
Közösségi tér kialakítása		X	X	X	X	X	X	X	X
Kártyás mérőórák elhelyezése	X	X	X	X	X	X	X	X	X

4.6.3 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A projektfejlesztés során általánosan tartózkodni kell attól, hogy bárminemű beavatkozás esélyegyenlőtlenséghez, diszkriminációhoz, szegregációhoz, vagy ezek konzerválódásához járuljon hozzá. A projektfejlesztés dokumentumainak, a település stratégiai dokumentumainak és a település helyi rendeleteinek elkészítésekor ugyanezen elvek kell, hogy érvényre jussanak.

A projektfejlesztés során elemi érdekünk a tervezett tevékenységek társadalmi elfogadottsága. Mind az előkészítés, mind a megvalósítás során biztosítjuk a társadalmi párbeszéd lehetséges formáit. Orosháza Város Roma Nemzetiségi Önkormányzatát bevonjuk a folyamatokba.

Célirányos kampányt tervezünk minden fejlesztés, program, a település életét befolyásoló esemény, illetve a településen megjelenő szolgáltatás, esemény széles körű megismertetésére, a hátrányos helyzetű csoportok tájékoztatására.

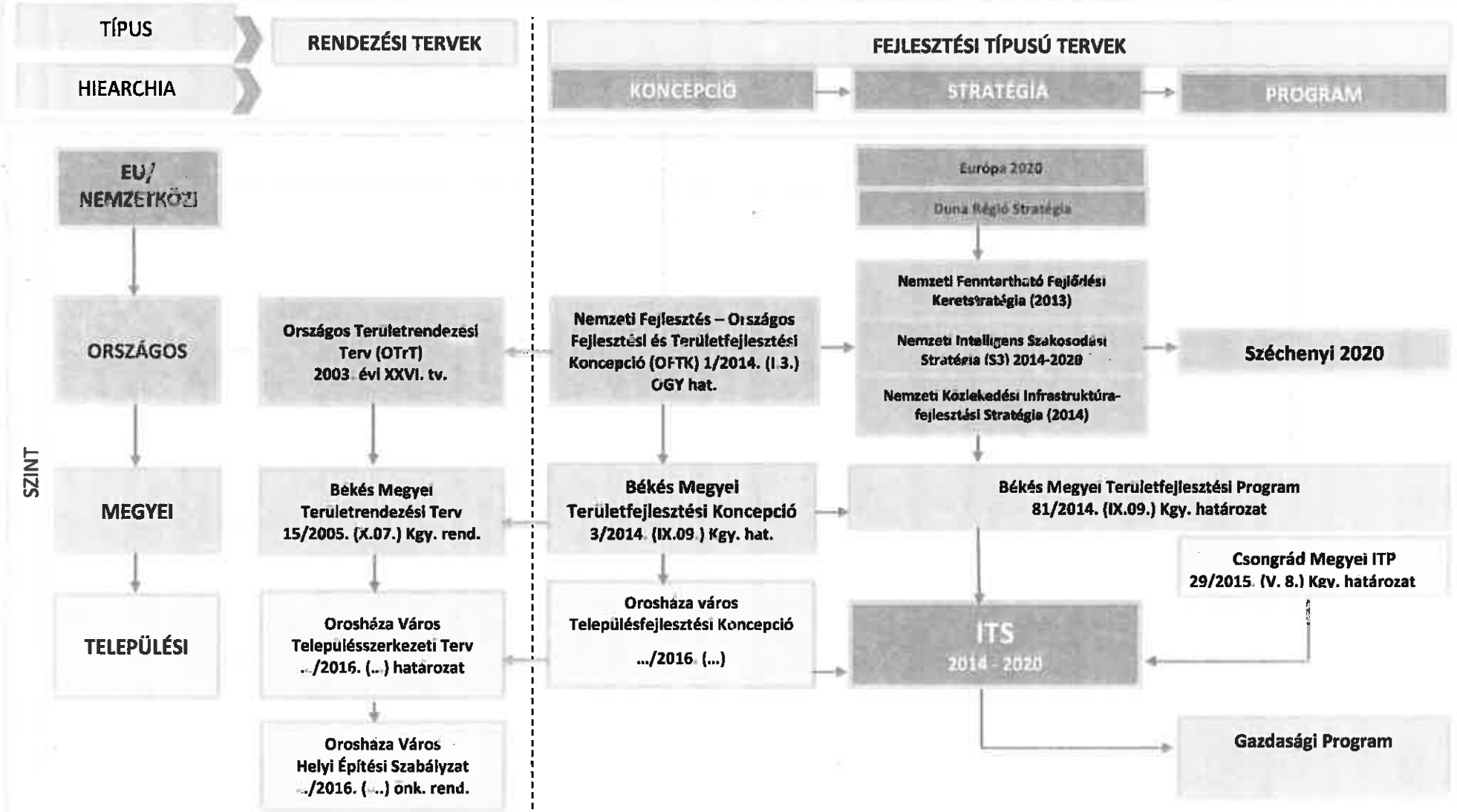
A város fejlődése érdekében tervezett beavatkozások és fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregációhoz.

4.6.4 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A jelenlegi városfejlesztési elképzelések szerint nem ismert olyan beavatkozás, amely a területeken az ingatlanok nagyszámú bontását követelné meg, ezzel esetlegesen hozzájárulva újabb szegregátumok létrejöttéhez. A fiatal családok lakhatáshoz jutásának elősegítése érdekében bérlakásokat alakítunk ki. A beóvódázáskor az óvodai feladatellátási helyek között a HH és HHH gyermekek egyenletes elosztását biztosítjuk. A településen más ágazatot érintő szegregációs mechanizmusok nem ismertek. Az 1.3.1.2 és az 1.3.1.3 fejezetekben leírt komplex beavatkozásokkal mérsékeljük a szegregáció hatásait.

6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

6.1.1. Illeszkedés EU 2020 tematikus célkitűzéseihez

Az EU 2020 stratégia (intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés) megvalósítása érdekében kijelölt 2014-2020 közötti EU kohéziós politika tematikus célkitűzései az alábbiak:

(1) a kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
(2) az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása;
(3) a kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése;
(4) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban;
(5) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása;
(6) a környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
(7) a fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban;
(8) a fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
(9) a társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében;
(11) a hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás.

A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre.

Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz a következő táblázat mutatja be.

14. táblázat: Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	(1) (3) (8) (10)	ERFA rendelet 5. cikk (2) c) Az e-kormányzás, az e-tanulás, az e-befogadás, az e-kultúra és az e-egészségügy IKT alkalmazásainak megerősítése ERFA rendelet 5. cikk 3. a) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítésével, valamint új cégek alapításának, többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése ERFA rendelet 5. cikk 3. c) A korszerű termék-és

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme, ERFA rendelet 5. cikk (8) b) A foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként elősegítése és fejlesztése ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára
T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	(3) (7) (8)	ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken, ideértve a fenntartható városi mobilitás és a csökkentést előmozdító alkalmazkodási intézkedések támogatását KA rendelet 4. cikk c) ii.:a vízgazdálkodási ágazatba történő beruházás KA rendelet 4. cikk c) i.: a hulladékágazatba történő beruházás
T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer	(1) (3) (8) (10)	ESZA rendelet 3. cikk (1) c) iii) Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára ERFA rendelet 5. cikk 8 (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) v) A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében
T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	(3) (8) (9)	ERFA rendelet 5. cikk 6 (e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása ERFA rendelet 9) d) a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák keretében végzett beruházások
T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	(4) (5) (6)	ERFA rendelet 5. cikk 6 (e) a városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek (köztük az átalakuló használatú területek) helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása ERFA rendelet 5. cikk (4) b) Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban ERFA rendelet 5. cikk 4 (e) alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó stratégiák támogatása valamennyi területtípuson, de különösen a városi területeken KA rendelet 4. cikk a) iii.: az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása KA rendelet 4. cikk b) i.: az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, többek között az ökoszisztémán alapuló megközelítéseket célzó beruházások támogatása
T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	(1) (2) (8) (9) (10)	ERFA rendelet 5. cikk (6) c) A természeti és kulturális örökség megőrzése védelme ERFA rendelet 5. cikk 8 (c) helyi fejlesztési kezdeményezések és szomszédos szolgáltatásokat nyújtó struktúrák támogatása új munkahelyek teremtése érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) v) A munkavállalók, vállalkozások és vállalkozók alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez ESZA rendelet 3. cikk (1) b) i: az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében ESZA rendelet 3. cikk (1) a) ii) A fiatalok, különösen a nem foglalkoztatottak, oktatásban

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		és képzésben nem részesülők, közöttük a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett és a marginalizálódott közösségekből jövő fiatalok fenntartható munkaerő-piaci integrációja

A 2014-2020 közötti európai uniós fejlesztési források felhasználásának tervezésével és intézményrendszerének kialakításával összefüggő aktuális feladatokról szóló 1600/2012. (XII. 17.) Korm. határozat alapján a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós források legalább 60 %-át gazdaságfejlesztésre kell fordítani, amely célt a TOP és ahhoz igazodva az ITP végrehajtása során is teljesíteni kell. A Kormány és az operatív programok végrehajtásáért felelős minisztérium csak olyan projekteket kíván támogatni a TOP keretében is, amelyekben a gazdaságfejlesztési és a foglalkoztatási cél fokozottan megjelenik. Az ITS-ben előirányzott programok és projektek ennek megfelelően a helyi gazdasági tevékenység tartós bővülésére, az új vállalkozások letelepedését ösztönző települési környezet kialakítására, a munkába járást vagy munkavállalást elősegítő közszolgáltatások fejlesztésére fókuszálnak.

6.1.2. Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

OFTK-hoz illeszkedés

A 2014. januárban elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) négy hosszú távú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg.

- Szakpolitikai célok:
  - Versenyképes, innovatív gazdaság
  - Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az élelmiszer-feldolgozóipar fejlesztése
  - Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
  - Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I
  - Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
  - Jó állam, szolgáltató állam és biztonság
  - Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk védelme

Területi célok:

- Az ország makro-regionális szerepének erősítése
- A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
- Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
- Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése

- Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése
- Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása

Orosháza célrendszerében lényegében minden szakpolitikai célmeghatározás visszaköszön, a helyi adottságokra adaptált formában. A város a gazdaságra épít, beleértve az élelmiszer-feldolgozó-ipart, amelynek helyi hagyományai vannak. Egészségturizmust fejleszt és társadalmának épségére is projekteket indít. Lakosainak kreatív szemléletét IKT-fejlesztéssel, művészeti tevékenység támogatása révén és képzésekkel erősíti. A hagyományos népi tevékenységek, termesztési ismeretek és életvitel népszerűsítésével, az ökológiai gondolkodásmód szorgalmazásával elősegíti a természet, mint legfőbb erőforrás megőrzését és a termőfölddel való fenntartható gazdálkodást.

A területi célok közül a „Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése", melyek a célrendszer egészében érvényesülnek. Orosháza lélekszámának rohamosan fogyása összefügg a vidék kedvezőtlen jövedelmi viszonyaival és a személyes kibontakozás szűkebb lehetőségeivel. A jelenségekkel szemben a stratégia elsősorban a gazdaságfejlesztést és a társadalom megerősítését tűzi zászlajára. Hátrányban van a város az elérhetőség terén a gyorsforgalmi úthálózatait tekintve és ezt a gyengeséget csak országos szintű támogató döntések tudják orvosolni. Az országos koncepcióban előirányzott térségi főútfejlesztések megvalósítását szorgalmazza a város az M44 és az M5 nyomvonalak, valamint – a határon túlnyúló kapcsolatok és a DK-békési térség felzárkóztatása szempontjából is fontos – Arad térsége felé. A Dél-Alföldi Régió majdani tengelyét képező Soltvadkert – Mindszenti tervezett Tisza-híd – Orosháza-Mezőkovácsháza – országhatár főút-nyomvonal kiépítése döntő hatással lesz Orosháza és DK-Békés gazdaságfejlesztési esélyeire, ezért az érdekelt térségi önkormányzatok lobbi-tevékenységének irányítását Orosházának fel kell vállalnia. A légi közlekedés visszaállítását is menedzselni szándékozik az önkormányzat.

Megyei TFK-hoz illeszkedés

Békés megye 2014-ben elfogadott területfejlesztési koncepciója négy stratégiai célt és négy prioritást nevesít. Az Orosháza és térsége szempontjából releváns célok a város stratégiai célrendszerében is megjelennek:

Megyei *stratégiai* célokhoz illeszkedés

- Versenyképességet javító, értékalapú, horizontális gazdaságfejlesztés: Orosháza az innovatív kkv-k megteremtése érdekében ápolni igyekszik a helyi gazdálkodási hagyományokat, az értékekre nyitott, érdeklődő társadalmat próbál fejleszteni. Ötlet-generálás céljából kapcsolatokat teremt a gazdaság és társadalom érdekelt szereplői között. A humán-erőforrás felkészültségét az intézményhálózat erősítésével éri el.
- Térség specifikus brandek fejlesztése a megye periferiális helyzetű településein: a város nem tartozik a periferiális helyzetű települések közé, de a fejlesztési elv érvényesül stratégiájában, a megyei cél megvalósításában elsősorban a gasztronómiai értékeken alapuló turisztikai kínálat-bővítéssel vesz részt. A helyi értéktáron keresztül a tradicionális gazdasági ágak hungarikummá fejlesztéséhez is hozzájárulhat.
- A társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériáilis települései között: Orosháza kapcsolódik a célhoz a közös érdekek felismerését

és az Eurorégió gazdaság-földrajzi térképére való „feliratkozás"-t célzó lobbitevékenység menedzselésével.

- A természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, alkotó, innovatív és fenntartható továbbfejlesztése: a város stratégiájának számos elemében érvényre jut ez a célkitűzés. A Gyopárosi tavak rehabilitációja, a parkerdő felújítása, a városi terek megújításának folytatása, számos régi értékes épület korszerűsítése, új funkcióval való megtöltése, továbbá a kultúra és művelődés intézményeibe fektetendő forintok mutatják, hogy Orosháza nagy hangsúlyt fektet a célkitűzések megvalósítására.

Megyei *prioritásokhoz* illeszkedés

- A gazdasági struktúra megújítása tekintetében Orosháza a megye gazdasági életének egyik fontos szereplője. A stratégiában megcélzott gazdaság-erősítő programok és intézkedések segíthetik a térség felzárkózását is. Az integratív vertikumok felépítésében a város már meglévő mezőgazdasági-élelmiszeripari vállalkozásai sikerrel vehetnek részt. Az egykor híres mezőgazdász-képzés hagyományainak felélesztése, a duális képzés és a K+F tevékenység nagyobb térnyerése a megye értékteremtő képességének növeléséhez hozzájárulhat.
- A megye térszerkezetének továbbfejlesztése egybeesik Orosháza stratégiai szándékaival. A közúti-vasúti elérhetőség javítása és a határon átnyúló kapcsolatok erősítése több városi programnak alaptémája.
- Az fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése a város stratégiájának célrendszerében elsősorban horizontálisan érvényesül, részarányát tekintve az egyik legnagyobb forrás-felhasználású területe a dokumentumnak.
- Az emberi erőforrás fejlesztése a város T3 és T6 tematikus céljával megegyezik: a rugalmasabb oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer, valamint a felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom létrehozása egyértelműen elvezet az emberi erőforrás fejlődéséhez.

Orosháza Integrált Településfejlesztési Stratégiája összhangban van Békés megye távlati céljaival és hozzájárul azok megvalósításához.

6.1.3. Egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Gazdaság-fejlesztési területekhez való illeszkedés

Az ITS gazdaságfejlesztési és turisztikai célkitűzésinek megvalósításához szükséges beépítésre szánt területek Orosháza Településszerkezeti tervében nagyrészt biztosítva vannak: az eddig fel nem használt kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület meghaladja a 30 hektárt, az iparterületek tartaléka pedig csaknem 120 hektár. A turisztika fejlesztési lehetőségeivel összefüggő területhasználatok (különleges sportterület, strandterület) számára még legalább 30 hektár terület áll rendelkezésre. Ha az ITS megvalósítását segíti, hogy párhuzamosan készül a város új szerkezeti terve és építési szabályzata, melyet az aktuális és már látható jövőbeni igényekhez lehet alakítani.

Közlekedés-fejlesztési illeszkedés

Nem nélkülözheti Orosháza a Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) és az Átfogó Kerékpárhálózat Fejlesztési Koncepció elkészítését, amely rendbe teheti a bonyolult kapcsolatrendszerben lévő közúti-vasúti hálózatok, közösségi közlekedés és kerékpár-nyomvonalak problémáit. A Megalapozó vizsgálat S-1 és S-2 kartogramja már megadja az alapokat a közlekedés-fejlesztés irányaihoz. A szerkezeti terv alkalmazkodni tud a szakági javaslatokhoz, ha azok időben elkészülnek (2016. I. negyedév).

Az ITS-ben tervezett közműfejlesztések (ivóvíz-hálózat, csapadékvíz-rendszer, geotermiához kapcsolódó fejlesztés) szintén megjelenhetnek az új szerkezeti terv alátámasztó munkarészeiben, melyek friss, 2015. évi vizsgálatokra támaszkodhatnak (Megalapozó vizsgálat közműellátási mellékletei).

Lakó- és zöldterület-fejlesztési célok

A hatályos szerkezeti terv kellő mértékben, sőt inkább túlzott mértékben irányoz előre lakóterület-fejlesztést. Racionalizálni kell a kijelöléseket Szőlő városrészben. Gyopáros újabb osztású üdülőterületeit viszont lakóterületbe célszerű átsorolni az ingatlanok jobb gazdasági helyzetbe hozása céljából. A közpark- és rekreációs terület fejlesztési céljához a város szerkezeti tervében újabb zöldterületeket szükséges kijelölni.

Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Orosháza elkészítette a 2014-2020 közötti ciklusra vonatkozó gazdasági programját és a Képviselő-testület a 2015. májusi ülésén elfogadta a dokumentumot. Az új gazdasági program felöleli a következő 5 és fél évben tervezett önkormányzati költségvetési irányokat, a pénzügyi tervet, figyelembe véve a bevételi oldal tervezett alakulását.

A dokumentum szoros összhangot mutat az ITS-sel, mivel a stratégia Megalapozó vizsgálatai nagymértékben támaszkodtak a programra, a tervezett projektek listája pedig a program tervezésének időszakában állt össze.

A programból kitűnik, hogy a nehezedő financiális körülmények ellenére az Önkormányzat nem mond le a megcélzott társadalmi-gazdasági fejlesztésekről, nem lép vissza az intézményrendszer fenntartása, a civil szféra támogatása és a nem kötelező ellátások folytatása terén. Stratégiai eszközeinek szűkösségét azzal pótolja, hogy számottevő szerepet próbál betölteni a gazdaság jelenlegi és megcélzott új szereplőinek kedvező helyzetbe hozásában és a szereplők közötti szorosabb együttműködés megteremtésében.

6.2 Belső összefüggések

6.2.1. Célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

Jelen fejezet célja, hogy bemutassa, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan és milyen mértékben segíti elő a helyzetfeltáró fejezetekben meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken definiált adottságokra. Az alábbi táblázatokban összefoglalva azonosítottuk a tematikus és területi célok, valamint a problémák és adottságok közötti összefüggések, erősségét egy 0-3 skálán, ahol a „0" a kapcsolódás hiányát, míg a „3" érték az erős kapcsolódást jelöli.

Középtávú tematikus célok kapcsolódása a városi szintű problémákhoz

Az első összefoglaló-értékelő táblázat (12. táblázat) a város egészére vonatkozó problémák és a középtávú tematikus célok kapcsolatáról ad számot. Látszik, hogy a problémák mérséklése szempontjából a város legfontosabb célkitűzése az **„Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás"**. A települési problémákat jelentős mértékben csökkentheti a 2. és 5. tematikus cél elérése is: **„Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség"** és **„Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás"**. A 3. és a 6. számú tematikus célok a város problémáinak kezelésében kevésbé meghatározóak, de viszonylag erős és egymáshoz képest kiegyenlített szerepet játszanak.

Az egyes célokhoz kapcsolódó eredmények hozzájárulása a különböző problémákhoz eltérő mértékű, az alacsony értékek azt is jelenthetik, hogy a városnak korlátozott a ráhatása az adott probléma megoldására. A 12. táblázat utolsó oszlopa rámutat arra, hogy a *tematikus célok elsősorban a népesség elöregedése és a fiatal korosztály elvándorlása elleni intézkedésekre fókuszálnak* és megvalósításuk erőteljesen befolyásolhatja a munkaerő képzettségét, motiváltságát, az oktatás-nevelés kiegyenlített magas színvonalának elérését, a társadalmi szegregációs jelenségek enyhítését, a turisztikai attrakciók kibontakoztatását és az energiagazdálkodás ésszerűsítését. A város által megfogalmazott célok kisebb hatású részeredményeket képesek csak hozni a külső tényezőktől erősen függő olyan problémákra, mint az átlagjövedelem alacsony szintje, a gazdasági versenyképességet és a városrészek közötti kapcsolatokat visszavető közlekedéshálózati hiányok felszámolása, a mezőgazdaság intenzív művelési formáinak visszaállítása, vagy a természetesebb állapotú tájhasználat megvalósulása. Kis kapcsolódási értékeket mutatnak a tematikus célokkal a speciális infrastrukturális problémák, hiszen ezekre értelemszerűen csak egy-egy konkrét célkitűzés ad választ.

A 13. és 14. táblázat városrészekre bontva mutatja meg a célok és a problémák illetve a célok és adottságok kapcsolatát.

15. táblázat A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer	T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
A város népessége elöregedő és folyamatosan fogyó	3	1	3	3	2	3	**15**
A fiatal korosztály elvándorlása nagyarányú	3	1	2	3	2	2	**14**
Képzett és motivált munkaerő hiánya	3	2	2	2	1	2	**12**
Alacsony az átlagos jövedelmi szint	3	1	1	1	1	2	**9**
Társadalom belső párbeszédének elégtelensége	1	0	2	3	2	2	**10**
Számos kulturális érték pusztulása, a kultúrát ápoló intézmények infrastrukturális hiányosságai	1	1	2	2	2	3	**11**
Oktatás-nevelés színvonalának megakadásai, nem kielégítő körülmények	1	1	3	2	2	3	**12**
Sportélet színtereinek számbeli és minőségi hiányosságai	1	2	1	3	2	1	**10**
Rendelő-intézetek leromlott állapota	0	0	3	0	1	0	**4**
Szociális intézmények egy része felújításra szorul	0	0	3	0	1	0	**4**

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer	T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
A társadalomban a szegregálódási jelenségek erősödnek	2	1	2	2	1	3	11
Gazdaság versenyképességét visszaveti a kistérség elégtelen közúthálózati elérhetősége	3	3	0	0	0	0	6
Intenzív művelési formák és állattartás visszaesése a mezőgazdaságban	3	2	1	0	1	1	7
Tőkeellátottság, piaci kapcsolatok, termékpálya-menedzselés és együttműködési kultúra elégtelensége a mezőgazdaságban	3	1	1	1	2	2	10
Új ipari vállalkozások befogadására nincs elég alkalmas terület	3	3	0	0	1	0	7
K+F tevékenység nem eléggé elterjedt	2	1	1	1	1	2	8
Turisztikai adottságok kihasználtsága nem teljes, az attrakciók elérhetősége nem ideális	2	3	1	2	2	1	11
47-es út kettévágja a belterületet	1	3	0	0	0	0	4
Városrészek közötti közlekedési kapcsolathiányok,	1	3	1	2	1	1	9

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
szabadidős és városrészközi kerékpárhálózat hiánya							
Természetes állapotú területek visszaszorulása, zöldterületek mennyiségi és minőségi hiányai	0	1	0	2	3	1	7
A városközpont fejlesztése nem fejeződött be, a parkolás nem megoldott, a közterületek felújításra szorulnak	1	2	1	1	3	2	10
Csapadékvíz-elvezetési rendszer hiányos	1	1	0	0	3	0	5
Energia-használat nem elég racionális, a megújuló energiák részesedése kevés	2	2	2	1	3	2	12
A kapcsolódások összesített erőssége	**40**	**35**	**32**	**31**	**37**	**33**	

16. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer	T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
Erős helyi identitás	1	1	2	2	2	3	**11**
Aktív civil társadalom	2	2	2	2	1	3	**12**
Erős vallási közösségek	1	1	2	2	1	3	**10**
Élénk és eredményes kulturális- és sportélet	1	0	1	1	3	3	**9**
Jól működő, népszerű helyi média	1	1	1	2	1	3	**9**
Jól strukturált intézményrendszer	2	1	3	2	1	2	**11**
Fejlett oktatási-nevelési tradíciók	2	1	2	2	1	3	**11**
Stabil és fejlett szociális intézmények	1	1	2	1	1	3	**9**
Kórház jelenléte	2	1	2	1	1	1	**8**
Fürdő és szabadidő-központ jelenléte, Gyopáros turisztikai imázsa	2	3	2	2	2	2	**13**
Jelenlévő erős ipar és mezőgazdasági feldolgozó üzemek	3	2	2	2	2	2	**13**
Termelő- és szolgáltató ipar széles skálája	3	2	1	1	1	1	**9**
Viszonylag olcsó munkaerő	3	1	2	1	1	2	**10**

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer	T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás	T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	A kapcsolódások összesített erőssége
Nagy múltú mezőgazdaság, átörökített gazdálkodási ismeretek	3	1	1	0	1	1	**7**
K+F tevékenység jelenléte	3	2	1	1	1	2	**10**
Ismert helyi márkák	3	2	0	1	0	1	**7**
Kiváló termőföldek	3	2	0	0	1	1	**7**
Termálvízkincs	2	2	1	1	3	1	**10**
Gyopárcs tavai, közjóléti erdői	1	3	1	2	3	2	**12**
Viszonylag csekély környezetszennyezés	1	2	1	1	3	2	**10**
Biomassza rendelkezésre áll	2	0	0	1	1	2	**6**
Vasúti csomóponti szerepkör	1	3	1	1	1	1	**8**
47-es út elkerülő szakasz részben megvalósult	2	2	1	1	0	1	**7**
Kerékpárút-hálózat részben kiépült	2	2	1	1	2	2	**10**
Déli Ipari Park részben kialakult	3	3	1	0	1	1	**9**
Jelentős önkormányzati ingatlanvagyon	2	2	2	2	2	2	**12**
Belterületen belül alulhasznált, fejleszthető területek találhatók	2	2	1	2	2	1	**10**

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
	T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer**	**T4. Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
Reprezentatív főtér	1	2	1	2	2	2	**10**
Értékes központi téregyüttes	1	2	1	2	2	2	**10**
Gondozott házikertek	1	1	0	0	3	3	**8**
Műemlékek, számos helyi örökségvédelmi érték	1	1	1	2	1	3	**9**
Zömében gondozott állapotú lakóházak	1	1	0	0	1	3	**6**
Ivóvíz-ellátás megfelelő mennyiségű és minőségű, a hálózat teljes	2	1	2	1	2	1	**9**
Szennyvízcsatorna-hálózat nagyrészt kiépült, tisztítómű megvalósult	2	1	2	1	2	1	**9**
Megfelelő hírközlési hálózatok működnek	3	2	2	1	1	2	**11**
Fejlődést lehetővé tevő energetikai háttér	2	0	1	2	1	1	**7**
Hulladékgazdálkodás jól működik	2	2	1	1	2	2	**10**
A kapcsolódások összesített erőssége	**70**	**58**	**47**	**47**	**56**	**71**	

Középtávú tematikus célok kapcsolódása a városi szintű adottságokhoz

A fenti 13. számú értékelő táblázatból látható, hogy város a T6 jelű **„Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség"**, valamint a T1 jelű **„Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás"** célkitűzés esetében alapoz leginkább a meglévő legfontosabb települési erőforrásokra. Hangsúlyosak az erősségek a **„Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség"** (T2) és a **„Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia- és vízgazdálkodás"** (T5) tematikus cél megvalósításában is. A **„Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézményrendszer"** (T3) és a **„Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek"** (T4) elérésében kisebb szerep jut a meglévő adottságoknak.

A célok eléréséhez kapcsolódó viszonyában kiemelkedik az adottságok közül a „Fürdő és szabadidő-központ jelenléte, Gyopáros turisztikai imázsa", a „Jelenlévő erős ipar és mezőgazdasági feldolgozó üzemek", az „Aktív civil társadalom", „Gyopáros tavai, közjóléti erdői" valamint a „Jelentős önkormányzati ingatlanvagyon". Ezek a város legfontosabb adottságainak tekinthetők, további fejlesztésük és minél szélesebb körű funkciókkal történő hasznosításuk az egész város fejlődése szempontjából meghatározó lehet.

Az alábbiakban táblázatok foglalják össze az **egyes városrészekben** feltárt **problémák**nak, valamint a városrészek sajátos adottságainak az ITS városrészi céljaihoz való kapcsolatait.

17. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai

V1 Belváros	**1. városrész területi célja: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás**						
Városrészi szintű problémák	**V1.1 Városrészi részcél: Városközpont komplex fejlesztése**	**V1.2 Városrészi részcél: Közlekedés-fejlesztés**	**V1.3 Városrészi részcél: Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója**	**V1.4 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás az intézményekben**	**V1.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V1.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Befejezetlen városközpont-fejlesztés	3	2	3	3	1	1	**13**
Csapadékvíz-rendszer hiányos	3	1	3	1	0	0	**8**
Intézmények korszerűsítésre várnak	3	0	1	2	1	1	**8**
Elavult energetika	3	1	1	3	2	1	**11**
A kapcsolódások összesített erőssége	**12**	**4**	**8**	**9**	**4**	**3**	

V2 Belváros körüli gyűrű	2. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása									
Városrészi szintű problémák	**V2.1 Városrészi részcél: Ipari Park komplex fejlesztése**	**V2.2 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás nagyobb intézményekben**	**V2.3 Városrészi részcél: Komplex szociális városfejlesztési beavatkozások**	**V2.4 Városrészi részcél: Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i és D-i irányban**	**V251 Városrészi részcél: Kórház körüli utcákban parkoló-építés**	**V2.6 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V2.7 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**V2.8 Városrészi részcél: Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése**	**V2.9 Városrészi részcél: Sport- és kulturális létesítmények állapotjavítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Ipari Park fejlesztésre szorul	3	0	0	1	0	1	0	0	0	5
Hiányosak a zöldterületek	0	1	2	1	0	1	2	0	0	6
Szegregációs jelenségek erősödnek	0	0	3	1	0	1	2	2	1	10
Közlekedési és energetikai hiányosságok, belvízproblémák	2	3	2	1	3	3	1	1	1	17
A kapcsolódások összesített erőssége	**5**	**4**	**7**	**4**	**3**	**6**	**5**	**3**	**2**	

V3 Szőlő városrész	3. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés						
Városrészi szintű problémák	**V3.1 Városrészi részcél: Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése**	**V3.2 Városrészi részcél: Kerékpár-közlekedés feltételeinek javítása**	**V3.3 Városrészi részcél: Zöld- és sportprogram**	**V3.4 Városrészi részcél: Intézmény-felújítások**	**V3.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V3.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Többi városrésztől való elszakítottság	3	3	0	0	0	1	7
Belső közlekedés hiányosságai	3	3	0	0	0	1	7
Intézmény-korszerűsítések szükségesek	0	0	2	3	0	1	6
Zöldterületek rendezése szükséges	0	1	3	1	1	1	7
A kapcsolódások összesített erőssége	**6**	**7**	**5**	**4**	**3**	**5**	

V4 Nyugati városrész	4. városrész területi célja: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása									
Városrészi szintű problémák	**V4.1 Városrészi részcél: Soltvadkert-Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása**	**V4.2 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, kínálati csomagba illesztése**	**V4.3 Városrészi részcél: „Alföld Gyöngye" komplex program**	**V4.4 Városrészi részcél: Óvodák felújítása és informatikai, valamint eszközfejlesztése**	**V4.5 Városrészi részcél: Idősek klubja felújítása**	**V4.6 Városrészi részcél: Parkerdő felújítása**	**V4.7 Városrészi részcél: Műfüves pálya kialakítása**	**V4.8 Városrészi részcél: Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása és előkészítése**	**V4.9 Városrészi részcél: Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Intézmények felújításra szorulnak	0	0	1	3	3	1	2	0	2	**8**
Többi városrészhez rossz közlekedés	3	2	1	0	0	0	0	3	2	**7**
Idegenforgalmi fejlesztéseket igényel Gyopáros	1	3	3	0	0	3	1	2	1	**6**
Szegregátum jelenléte	1	2	0	2	2	2	1	2	3	**7**
A kapcsolódások összesített erőssége	**5**	**7**	**5**	**5**	**5**	**6**	**4**	**7**	**8**	

V5 Külterület (Kiscsákóval)	5. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása							
Városrészi szintű problémák	**V5.1 Városrészi részcél: Közlekedési főhálózat fejlesztése**	**V5.2 Városrészi részcél: Kerékpárút építés Orosháza-Kardoskút (Fehértó) útvonalon**	**V5.3 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő közúti összekapcsolása a Belvárossal a 47-es elkerülő úton át**	**V5.4 Városrészi részcél: Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-üveggyár között**	**V5.5 Városrészi részcél: Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac erősítése, szoc. szöv., helyi értéktár fejlesztése**	**V5.6 Városrészi részcél: Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára**	**V5.7 Városrészi részcél: Tanyák építésjogi kedvezményezése, elérhetőségük, helyzetük javítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Mezőgazdaság teljesítménye nem megfelelő	1	0	0	1	3	1	1	7
Hiányzó közlekedési elemek	3	3	2	3	0	3	0	14
Külterületen élők leszakadó helyzete	2	3	1	2	2	0	3	13
Kerékpárturizmus fejletlensége	3	3	1	1	2	0	0	10
A kapcsolódások összesített erőssége	**9**	**9**	**4**	**7**	**7**	**4**	**4**	

Városrészi célok és a városrészi szintű problémák kapcsolata

A **Belváros** esetében a „Befejezetlen városközpont-fejlesztés"-ből vezethető le a legtöbb megcélzott feladat és a komplex fejlesztés folytatása, befejezése hoz a legnagyobb mértékű és legszerteágazóbb eredményt. Az összes városrész összes részcélja közül is kiemelkedő jelentőségű ez a komplex célmeghatározás.

A **Belváros körüli gyűrű** városrészben a közlekedés, energetika és belvíz problémakörre adnak a legnagyobb mértékben választ a részcélok. A legszerteágazóbb problémakört a szegregációs jelenségek megszüntetése jelenti.

Szőlő városrészben kiegyenlített kapcsolódási értékek mutatkoznak a részcélok és a fennálló problémák között. A legtöbb probléma összefüggésben van a kerékpárúthálózat fejletlenségével és a vasúton keresztül való (közúti, gyalogos vagy kerékpáros) átjárás hiányosságával, ezért nagyobb odafigyelés szükséges e problémák megoldására.

A **Nyugati** városrésznél szerepel a legtöbb (9 db) részcél, a problémákra tehát sokoldalú válaszok szükségesek. A legkomplexebb hatású e városrész esetében is a szegregáció felszámolása, amely kapcsolódást mutat minden jellemző problémával. Az idegenforgalom fejlesztése is több oldalról támogatja a városrész gondjainak megoldását. Az intézmény-ellátási hiányok jelentik azt a problémát, amelyre kisebb-nagyobb mértékben csaknem minden részcél megvalósítása hatást gyakorolhat.

A **Külterület és Kiscsákó** sajátos helyzetű. A legtöbb részcél a közlekedési hiányokra reagál, lévén, hogy a fejlesztendő nyomvonalak a külterületen helyezkednek el, de az eredmény a város egészére fejti ki hatását. A táblázat nem tudja érzékeltetni, hogy a mezőgazdaság fejlődése, eredményességének növekedése hozhatja a legátütőbb eredményt a városrész számára, mivel nagyrészt külső tényezők alakítják a folyamatokat.

Városrészi célok és a városrészi szintű adottságok kapcsolata

A **15. táblázat** azt mutatja meg, hogy a városrészek részcéljai milyen mértékben támaszkodnak az adottságaikra. A táblázatok tanúsága szerint a **Belváros** tervezett komplex fejlesztése nagymértékben összefügg a városrész sajátos adottságaival. A közterületek és az intézmények kapcsolódnak a leginkább a részcélokhoz.

A **Belváros körüli gyűrű** városrészben az Ipari Park fejlesztése találkozik a legtöbb ponton az adottságokkal. A közlekedési kapcsolatok sokrétűsége, mint adottság, számos célkitűzéssel összefüggést mutat.

Szőlő városrészben a zöldterületekhez és a sporthoz kapcsolódó részcél nyugszik legnagyobb mértékben az adottságokon. A kisgyermekes családok átlagosnál magasabb aránya szorosan összefügg a részcélok legtöbbjével.

A **Nyugati** városrész részcéljai kiegyenlített kapcsolatban vannak az adottságokkal, nincsenek kiugró sajátosságok a mátrixban.

Külterület és Kiscsákó városrész sajátos jellege a célok és adottságok viszonyában is megmutatkozik, például abban, hogy a kiváló minőségű föld, ami Orosháza külterületének legnagyobb értéke, mennyiségileg csökken a közlekedéshálózat fejlesztése következtében. A kapcsolódások ezért nem tipikusak. A mezőgazdaságot és a tanyákat támogató célok esetében nyilvánvaló a szorosabb összefüggés.

18. táblázat: A városrészi szintű területi célok és adottságok kapcsolatai

V1 Belváros	1. városrész területi célja: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás						
Városrészi szintű adottságok	**V1.1 Városrészi részcél: Városközpont komplex fejlesztése**	**V1.2 Városrészi részcél: Közlekedés-fejlesztés**	**V1.3 Városrészi részcél: Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója**	**V1.4 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás az intézményekben**	**V1.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V1.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Értékes közterületek és épületek	3	2	3	2	2	2	**14**
Koncentrált lakónépesség	3	1	1	0	1	3	**9**
Intézmények sűrűsödése	3	1	1	3	2	3	**13**
Funkciógazdagság	3	1	0	0	2	3	**9**
A kapcsolódások összesített erőssége	**12**	**5**	**5**	**5**	**7**	**8**	

V2 Belváros körüli gyűrű	2. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása									
Városrészi szintű adottságok	**V2.1 Városrészi részcél: Ipari Park komplex fejlesztése**	**V2.2 Városrészi részcél: Városi geotermikus közműellátás nagyobb intézményekben**	**V2.3 Városrészi részcél: Komplex szociális városfejlesztési beavatkozások**	**V2.4 Városrészi részcél: Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i és D-i irányban**	**V251 Városrészi részcél: Kórház körüli utcákban parkoló-építés**	**V2.6 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V2.7 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**V2.8 Városrészi részcél: Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai és eszközfejlesztése**	**V2.9 Városrészi részcél: Sport- és kulturális létesítmények állapotjavítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Gazdasági vállalkozások jelenléte	3	0	0	2	2	1	0	0	0	**8**
Tartalékterületek igénybe vehetők fejlesztésre	3	1	2	1	0	1	0	2	0	**10**
Megújuló lakóépület-állomány	0	0	3	1	0	1	2	0	1	**8**
Közlekedési kapcsolatok sokrétűsége	2	1	2	3	2	1	2	1	1	**15**
A kapcsolódások összesített erőssége	**8**	**2**	**7**	**7**	**4**	**4**	**4**	**3**	**2**	

V3 Szőlő városrész	3. városrész területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés						
Városrészi szintű adottságok	**V3.1 Városrészi részcél: Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése**	**V3.2 Városrészi részcél: Kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása**	**V3.3 Városrészi részcél: Zöld- és sportprogram**	**V3.4 Városrészi részcél: Intézmény-felújítások**	**V3.5 Városrészi részcél: Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)**	**V3.6 Városrészi részcél: Térfigyelő rendszer bővítése**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Családias, nyugodt kertvárosi övezet	2	2	3	2	1	1	**11**
Kisgyermekes családok városi átlagnál nagyobb arányú jelenléte	2	2	3	3	1	3	**14**
Fejlesztésre alkalmas zöldterületek jelenléte	0	2	3	1	1	1	**8**
Belvároshoz közeli fekvés (légvonalban)	3	2	1	1	0	1	**8**
A kapcsolódások összesített erőssége	**7**	**8**	**10**	**7**	**3**	**6**	

V4 Nyugati városrész	4. városrész területi célja: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása									
Városrészi szintű adottságok	**V4.1 Városrészi részcél: Soltvadkert-Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása**	**V4.2 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, kínálati csomagba illesztése**	**V4.3 Városrészi részcél: „Alföld Gyöngye" komplex program**	**V4.4 Városrészi részcél: Óvodák felújítása és informatikai, valamint eszközfejlesztése**	**V4.5 Városrészi részcél: Idősek klubja felújítása**	**V4.6 Városrészi részcél: Parkerdő felújítása**	**V4.7 Városrészi részcél: Műfüves pálya kialakítása**	**V4.8 Városrészi részcél: Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása és előkészítése**	**V4.9 Városrészi részcél: Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Természetes tavak, erdők	0	3	1	1	1	3	0	0	1	10
Fürdőkomplexum	2	3	1	0	0	2	1	3	2	14
Fejlesztésre alkalmas szabadidő-park	2	2	3	0	0	0	0	3	2	12
Nyugodt lakókörnyezet	0	1	1	3	3	2	3	1	3	17
A kapcsolódások összesített erőssége	**4**	**6**	**6**	**3**	**4**	**7**	**4**	**7**	**7**	

V5 Külterület (Kiscsákóval)	5. városrész területi célja: Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása							
Városrészi szintű adottságok	**V5.1 Városrészi részcél: Közlekedési főhálózat fejlesztése**	**V5.2 Városrészi részcél: Kerékpárút építés Orosháza-Kardoskút (Fehértó) útvonalon**	**V5.3 Városrészi részcél: Gyopárosfürdő közúti összekapcsolása a Belvárossal a 47-es elkerülő úton át**	**V5.4 Városrészi részcél: Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-üveggyár között**	**V5.5 Városrészi részcél: Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac erősítése, szoc. szöv., helyi értéktár fejlesztése**	**V5.6 Városrészi részcél: Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára**	**V5.7 Városrészi részcél: Tanyák építésjogi kedvezményezése, elérhetőségük, helyzetük javítása**	**Kapcsolódások összesített erőssége**
Kiváló földminőség, gazdálkodási ismeretek	0	0	0	1	3	1	1	6
Mezőgazdasági üzemek működnek	2	0	0	1	3	1	0	7
Megmaradt tanyacsoportok	2	1	0	2	3	0	3	11
Sugaras úthálózat, megmaradt reptéri gyep	3	3	3	1	1	3	0	14
A kapcsolódások összesített erőssége	**7**	**4**	**3**	**5**	**10**	**5**	**4**	

6.2.2. A célok logikai összefüggései

Jelen fejezet a **stratégiában meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggéseket** mutatja be. Az összesítő táblázat azt vizsgálja, hogy az egyes városrészi célok teljesülése milyen mértékben segíti elő települési léptékű középtávú tematikus célok megvalósulását. A tematikus és területi célok közötti összefüggések erősségét egy 0-3 skála azonosítja, ahol a „0" a kapcsolódás hiányát, míg a „3" érték az erős kapcsolódást jelöli.

19. táblázat: A települési célok logikai összefüggései

Városrészi célok	**Városi szintű középtávú tematikus célok**						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
1. városrész (Belváros) területi célja: Komplex közterület- és intézményfejlesztés, energetikai, informatikai megújulás							
V1.1 Városközpont komplex fejlesztése	2	2	3	2	3	2	**14**
V1.2 Közlekedésfejlesztés	2	3	1	1	1	1	**9**
V1.3 Csapadékvíz-hálózat rekonstrukciója	1	1	1	1	2	0	**6**
V1.4 Városi geotermikus közműellátás	1	1	2	1	3	1	**9**
V1.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)	0	0	1	0	3	0	**4**
V1.6 Térfigyelő rendszer bővítése	1	1	1	1	2	1	**7**
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**1,2**	**1,3**	**1,5**	**1,0**	**2,3**	**0,8**	**(8,2) 49**

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
2. városrész (Belváros körüli gyűrű) területi célja: Közlekedésfejlesztés, Ipari Park infrastruktúra-fejlesztése, területi különbségek oldása, barnamezők újrahasznosítása							
V2.1 Ipari Park komplex fejlesztése	3	3	1	2	2	1	12
V2.2 Városi geotermikus közműellátás a nagyobb energia-felhasználású intézményekben	1	1	2	1	3	1	9
V2.3 Komplex szociális városfejlesztés	2	1	1	1	1	3	9
V2.4 Kerékpáros közlekedési hálózat fejlesztése K-i, É-i és D-i irányban	1	1	1	1	2	2	8
V2.5 Kórház körüli utcákban parkoló-építés	0	1	2	0	0	1	4
V2.6 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)	0	0	0	0	3	1	4
V2.7 Térfigyelő rendszer bővítése	1	1	0	1	2	1	6
V2.8 Óvodák felújítása, korszerűsítése, informatikai eszközfejlesztése	0	0	3	1	2	2	8
V2.9 Sport- és kulturális létesítmények gyarapítása (sportkomplexum, küzdőtér), állapotjavítása	0	1	1	3	1	3	9
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**0,9**	**0,9**	**1,2**	**1,1**	**1,8**	**1,7**	**(7,6) 69**

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
3. városrész (Szőlő városrész) területi célja: Nyugodt lakókörnyezet megtartása, zöldterület- és közlekedésfejlesztés							
V3.1 Közlekedés szűk keresztmetszeteinek kezelése (Iglói út közvetlenebb kikötése a 47-es útra, Északi utca vasúti átjárás könnyítése, Szőlő körút K-i meghosszabbítása, kerékpáros-gyalogos vasúti aluljáró létesítése)	1	3	1	1	1	1	8
V3.2 Kerékpár-közlekedés feltételeinek javítása a városrész gyűjtőútjain	0	1	1	2	1	2	7
V3.3 Zöld- és sportprogram (Mátrai stadion, Mikolay-kert, Extrém park, futball-pálya felújítása)	1	1	2	3	3	3	13
V3.4 Intézmény-felújítások (Teréz utca idősek otthona és idősek klubja, Ifjúság utcai óvoda)	0	0	3	1	2	2	8
V3.5 Közvilágítás korszerűsítése (LED hálózat)	0	0	0	0	3	1	4
V3.6 Térfigyelő rendszer bővítése	1	1	0	1	2	1	6
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**0,5**	**1,0**	**1,2**	**1,3**	**2,0**	**1,7**	**(7,7) 46**

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
4. városrész (Nyugati városrész) területi célja: Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, Rákóczitelep, Szentetornya felzárkóztatása							
V4.1 Soltvadkert-Orosháza tervezett főútvonal-építés előkészítésének szorgalmazása	3	3	0	0	0	1	7
V4.2 Gyopárosfürdő komplex turisztikai fejlesztése, készülő turisztikai kínálati csomagba illesztése	3	3	1	3	3	2	15
V4.3 „Alföld Gyöngye" komplex program	3	3	2	3	3	2	16
V4.4 Óvodák felújítása, informatikai, valamint eszközfejlesztése	0	0	3	1	2	2	8
V4.5 Idősek klubja felújítása (Rákóczitelep)	0	0	3	1	1	2	7
V4.6 Parkerdő felújítása	1	2	1	2	3	2	11
V4 7 Műfüves pálya kialakítása (Vasas sportpálya)	0	1	1	3	1	2	8
V4.8 Közlekedésfejlesztési javaslat kidolgozása	1	3	1	0	0	2	7
V4..9 Szegregáció megszűnését segítő program megvalósítása	1	1	2	1	1	3	9
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**1,3**	**1,8**	**1,6**	**1,6**	**1,6**	**2,0**	**(9,9) 88**
5. városrész (Külterület Kiscsákóval) területi célja: Közlekedésfejlesztés, mezőgazdaság megerősödése, Kiscsákó, tanyavilág felzárkóztatása							

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok						
Városrészi célok, részcélok	**T1. Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás**	**T2. Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség**	**T3. Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer**	**T4. Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek**	**T5. Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek. ésszerűbb energia-gazdálkodás**	**T6. Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség**	**A kapcsolódások összesített erőssége**
V5.1 Közlekedési főhálózat fejlesztése (főútvonalak kiépítésének szorgalmazása, 47-es út elkerülő szakasz folytatása, vasúti közúti aluljáró)	3	3	0	0	0	1	7
V5.2 Kerékpárút építés Orosháza-Kardoskút (Fehértó) útvonalon	2	3	1	3	2	2	13
V5.3 Gyopárosfürdő összekapcsolása a Belvárossal (Szőlő körúthoz, 47-es úton át)	1	3	1	1	1	1	8
V5.4 Vasúti elővárosi járatsűrítés Szentetornya-Gyopáros-vasútállomás-üveggyár között	2	3	1	1	2	1	10
V5.5 Helyi mezőgazdasági termékek és hagyományok népszerűsítése, helyi piac erősítése, szociális szöv. elterjesztése, helyi értéktár fejl.	3	3	0	0	1	2	9
V5.6 Reptéri gyep hasznosítása repülőtér céljára	3	3	0	1	0	1	8
V5.7 Tanyák építésjogi támogatása, elérhetősége	2	3	1	1	0	3	10
A kapcsolódások összesített erősségének átlag-értéke (összes pontszám összege osztva a részcélok számával)	**2,3**	**3,0**	**0,6**	**1,0**	**0,9**	**1,6**	**(9,4) 65**
Kapcsolódások erőssége mindösszesen – átlag	**1,2 (46)**	**1,6 (60)**	**1,2 (45)**	**1,2 (45)**	**1,7 (62)**	**1,6 (59)**	

Települési léptékű középtávú tematikus célok és városrészi célok közötti kapcsolat

A táblázat összesítő adatai szerint a **4. városrészben** (Nyugati városrész 9,9 mutatószám) **és az 5. városrészben** (Külterület és Kiscsákó 9,4 mutatószám) **meghatározott fejlesztési célok jelentősebben járulnak hozzá a város fejlődéséhez,** mint a többi városrész céljai, de alig marad el mögötte a Belváros (1. városrész 8,2 átlagérték) célrendszere. Kevésbé erőteljes a kapcsolódás a város egészének fejlesztési iránya és a 2. (Belváros körüli gyűrű) valamint 3. (Szőlő) városrész céljai között (7,6 és 7,7 értékek), ezekben a városrészekben **specifikusabb fejlesztési irányok** érvényesülnek. A Szőlő városrészben kimondottan a lakófunkció az elsődleges, a Belváros körüli gyűrűben az Ipari Park fejlesztései és a szociális rehabilitációs beavatkozások mellett háttérben marad a többi városi célkitűzés.

Az egyes városi célok közül a T5 kapja a legnagyobb alátámasztást a városrészi céloktól (1,7 átlagértékű kapcsolódási mutató), tehát a városrészi célok megvalósítása esetén nagy valószínűséggel teljesülhet a **„Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás"** városi célkitűzés. Hasonlóan erős támogatottságot élvez a városrészi célok irányából a T2 városi szintű cél (Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség) és a T6 jelű célkitűzés (Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség).

Látszólag gyengébben támogatják a városrészi célok a T1, T3 és T4 városi célkitűzések megvalósulását, de a számok mögé tekintve látni kell, hogy egyes tételek jelentősége túlnő a többién, a kimutatott értékek nem tudják kifejezni dominanciájukat. Jótékony hatását tekintve például továbbgördülő eredményeket hozhat a T1 („Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, nagyobb arányú önfoglalkoztatás") célra nézve a V5.1 „Közlekedési főhálózatok fejlesztésének szorgalmazása". Komplexitásánál fogva nagyarányú beavatkozásokat jelenthet a T3 („Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer") cél megvalósulását tekintve a V1.1 „Komplex városközpont-fejlesztés" és a V1.4. „Városi geotermikus közműellátás". A T4 („Közösség-teremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sport-lehetőségek") cél eléréséhez pedig óriási lökést adhat a V2.9 „Sport- és kulturális létesítmények gyarapítása (sportkomplexum, küzdőtér), állapotjavítása" városrészi részcél, amely a K3 jelű kulcsprojektben is szerepel (Városi Sportkomplexum és Tanuszoda).

6.2.3. A stratégia megvalósíthatósága

A stratégiai célok, programok, projektek megvalósíthatóságát befolyásoló tényezők javarészt az önkormányzat tevékenységétől függetlenek. A helyi ráhatás lehetőségének hiányában e tényezők érvényesülése kapcsán kockázatok is jelentkeznek (ld. 7. fejezetben). Vannak olyan külső és belső adottságok, amelyeket viszont az önkormányzat közvetlenül, vagy közvetve biztosíthat. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- Irányítás: a stratégia megvalósításának sikere nagyban függ a város vezetésétől, a döntéshozói és operatív feladatok irányításától. A munkát megfelelő képzettséggel, gyakorlattal és tájékozottsággal rendelkező munkatársak támogathatják. A megfelelő személyzet garantálhatja a szakszerű és megfelelő tartalmú döntéselőkészítést, a helyes ütemezést. A jól működő szervezet áttekinthető hatásköri rendet feltételez (ld. 8.2 „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei" részét is).
- Pénzügyi tényezők: az önkormányzat szűkös anyagi lehetőségei miatt a stratégiai célok, programok és projektek megvalósítása elsősorban a külső források elérhetőségén, felhasználhatóságán múlik. A források biztosításának körülményeit, ütemezését és azok nagyságrendjét a 4.5 „A fejlesztések ütemezés", valamint a 4.6 „A fejlesztések összehangolt, vázlatos pénzügyi terve" című fejezet tartalmazza.
- Partnerségi viszonyok: a stratégia megvalósulásának egyik legfontosabb belső támasza a lakosság, a társadalmi szervezetek, a vállalkozások és az önkormányzat együttműködése, párbeszéde. Az érdekelt felek támogatását élvező beavatkozások nagyobb eséllyel vezetnek sikerre. A járási, megyei és központi kormányzattal is élő kapcsolat szükséges. A végrehajtás során fontos a különböző ágazati partnerek bevonása. A 8.2 fejezet „Az ITS megvalósításának szervezeti keretei"-t taglalja.
- Rugalmas tervezés, monitoring: napjaink legjellemzőbb fejlődési trendje a változások tempójának gyorsulása. Egyre nagyobb szerepe van a társadalmi-gazdasági folyamatokban az alkalmazkodás képességének. A lefektetett stratégia nem zárható le a jóváhagyással, szükséges a visszacsatolások rugalmas beiktatása, a külső lehetőségek **és** adottságok lekövetésével. Az akadályozó tényezők nyomon követésével megfelelő és gyors intézkedéseket kell meghozni a kiküszöbölésükre. A 8.5 számú „Monitoring rendszer kialakítása" fejezet tartalmaz további javaslatokat.

6.2.4. A célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A stratégiában meghatározott fejlesztések legtöbbje egyedi beavatkozást céloz meg, több program vagy projekt viszont komplex jellegű és sok szálon kapcsolódik más beavatkozásokhoz. A legszerteágazóbb programok és projektek az alábbiak.

- A városközpont komplex fejlesztése („AT1. Akcióterületi projekt") sokoldalú pozitív hatást fejt ki a többi beavatkozásra és szó szerint minden más

projekttel kapcsolatban van. Az akcióterület az intézményfejlesztést célzó horizontális projektek (H2, H3, H6, H7) helyszíneinek jelentős részét magában foglalja. A közlekedésfejlesztési horizontális projekt (H4) jó néhány eleme is a központhoz kötődik (csomópontok fejlesztése, kerékpárút-hálózat kiegészítése, forgalomcsillapítás, gyűjtőúthálózat kiteljesítése). A H6 projekt céljai az akcióterület „Zöld-város" fejlesztéseiben visszaköszönnek. Az akcióterületi projekt nagy költségvetésű és átfogó energetikai csomagot is tartalmaz a H1 jelű horizontális projekttel átfedésben. A kommunikációs technológiai fejlesztések találkoznak a H10 horizontális projekt célkitűzéseivel. Helyet ad a városközpont – mint integrált környezet – az AT2 antiszegregációs projekt bérlakás-felújítási akciójának. „Soft" elemei révén az akcióterülettől távol eső fejlesztéseket is támogatja (AT4 akcióterület idegenforgalom-fejlesztésének támogatása városközponti rendezvényekkel). Nem utolsósorban a kulcsfontosságú „Városi Sportkomplexum"-építés (K3) helyszíne is kapcsolódik az akcióterülethez.

- Jelentős befolyással bír más fejlesztési területekre a szintén univerzális tartalmú „Gyopáros komplex idegenforgalmi fejlesztése" (AT4) akcióterületi projekt. Gazdaságfejlesztési (turisztikai) alapfeladatán túl számos energetikai eleme van, melyek a H1 horizontális projekthez kapcsolják „Városi energiagazdálkodás fejlesztése"). Közlekedésfejlesztést szintén tartalmaz (H4 horizontális projekthez kapcsolódóan) és nagyban segíti a H6 projekt megvalósulását („Sportlétesítmények, zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése").
- A kulcsprojektek megvalósulása Orosháza jövőbeni kilátásait, a stratégiai célok elérését meghatározó módon befolyásolja és hatása túlterjed a városon és a járás területén is. A térség elérhetőségének javulása (K1 kulcsprojekt) hozzásegíti a fejlődéshez a Orosháza és Mezőkovácsháza járás gazdaságát, társadalmát, nagy előrelépést jelenthet az élet szinte minden területén. A K2 kulcsprojekt Orosháza térségének idegenforgalmi-gazdasági sikerességét alapozza meg (Gyopáros komplex fejlesztése), melyre számítanak is a járás községei. A K3 kulcsprojekt Orosházát a sport fellegvárává emeli, imázsát növeli, a jövő nemzedéket szólítja meg.
- Roppant hatékony lehet a többi projekt sikerének elősegítésében a „Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések" köre (H10. hálózatos fejlesztés). Remélhetőleg megvalósuló átfogó hatása annak köszönhető, hogy lényegében minden célterülethez kapcsolódik. Érdemes tehát a tanulás ösztönzésére, az önismereti tréningekre építeni, szélesíteni a párbeszédet a város életének különböző területein tevékenykedők között. Előre mutat az eddig elért sikerek, meglévő képességek, rejtett tehetségek, helyi értékek feltárása, megismertetése, példamutatása. A H10 projekt várható jelentős és kiterjedt eredményei e mellett figyelmeztetnek arra is, hogy a megvalósulás elmaradása, tehát a nyitott és értékbarát szemlélet hiánya esetében a stratégia jókora részének sikeressége is megkérdőjeleződik.
- Kitartóan folytatandó, abba soha nem hagyható fejlesztés az „Esélyegyenlőséget támogató intézkedések" (H10) hálózatos projektcsoport megvalósítása, hozadéka a társadalom egységének megőrzése és

sokszínűségének biztosítása, amely alapjául szolgál minden ember-függő fejlesztésnek.

- Széles hatókörű a H8 jelű horizontális projekt is, amely az „Info-kommunikációs technika fejlesztése" feladatkört foglalja magában. A 21. század vivő technológiai területe egyetlen program, vagy projekt megvalósításában sem nélkülözhető, ezért az IKT-fejlesztések eredményessége segíti a többi projekt sikerét.

Összegezve a projektek kölcsönhatását megállapítható, hogy valóban „integrált" stratégiai csomag épült fel, melynek elemei sok szálon kapcsolódnak egymáshoz, eredményeik erősítik egymást. Megvalósításuk kiegyensúlyozott fejlődési folyamatot indít el a gazdaság, társadalom és környezetalakítás terén.

7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégiai célok eléréséhez egyre körültekintőbb és alaposabb tervezéssel lehet csak forrást biztosítani. Fontos figyelemmel kísérni a 2016-2023 közötti időszakra meghatározott indikátorok megkövetelt értékeinek teljesítését, és betartani a forrásfelhasználás előírt szabályait. Nagyobb jelentőséget kap e miatt a kockázatelemzés és a kockázatok kezelésének technikája. A dokumentumban körvonalazott, de konkrét tartalmat csak a részletesebb tervezés során elnyerő beavatkozások indikátoraik teljesülését számos kockázat veszélyezteti.

Kockázati csoportok és valószínűsíthető hatásuk

- *Nem megfelelő tervezés, előkészítés, késedelmes vagy hiányos hatósági engedélyek, eredménytelen közbeszerzés:* nagy valószínűséggel előfordulhatnak tervezési-engedélyezési-közbeszerzési csúszások, hiányok és hibák a folyamatok bonyolultságából adódóan. A tervezés időigényes feladat, amely a pályázati feltételek pontos ismeretét megelőzően bizonytalansági faktor nehezít, néhány szakterületen pedig külön eljárási lépések kell, hogy megelőzzenek. A kockázat a folyamat gyorsításában rejlő nagyobb hibázási lehetőségből, vagy a tervezés elhúzódásából adódik. A projektek előkészítése során az idő-menedzselésre figyelmet kell fordítani. Az engedélyezési eljárások ütemezése és a közbeszerzés jogkövető lebonyolítása is feszes és pontos munkát igényel.
- *A programok megvalósításához szükséges befektetők, partnerek hiánya* társadalmi kockázatot jelent, amely csökkenthető, ha az együttműködő partnerek kiválasztása a közös érdekeken nyugszik. Az együttműködést szabályozó szerződéseket többszöri egyeztetés után, pontos kell megfogalmazni.
- *Lakossági ellenvélemény, a program támogatottságának hiánya, kommunikációs problémák:* a lakosság előzetes (tervezést segítő) aktivizálása, a párbeszéd-elvű programozás és a megvalósítási szakaszban történő folyamatos, megfelelő szintű tájékoztatás elejét veheti az érdektelenségnek és az ellenérzések kialakulásának.

- Nem ritka eset, hogy *a projektek által kitűzött célok, indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek:* szerencsés, ha ugyanazon indikátor teljesítésére más projekt is alkalmas, mert segíthet a követelményeknek megfelelni. A projekt nyomon követésével lépéseket lehet tenni a korrekcióra.
- *Finanszírozási források elégtelensége, saját erő biztosításának nehézségei:* a hiányos finanszírozás gyakori kockázatnak tekinthető a makrogazdasági tényezők kiszámíthatatlanságából és az egyes támogatási konstrukciók sajátosságaiból adódóan. Már a tervezési szakaszban fel kell készülni a forráslehívás késedelmeiből és az önkormányzati gazdálkodás nehézségeiből fakadó lehetséges problémákra.
- *A jogszabály-változások*ból többnyire pozitív következmények származnak, de előfordulhat a fejlesztésekre nézve negatív fordulat is a gazdasági-környezetvédelmi-műszaki és egyéb előírások, eljárási szabályok módosulásából. A jogszabály-változásokat általában megelőzi a kormányzati vagy szakminisztériumi határozathozatal vagy szakpolitikai kommunikáció, melyeket nyomon kell követni a projektek tervezési-előkészítési szakaszában, hogy időben alkalmazkodni lehessen hozzájuk.
- Előfordulhat, hogy *egymásra épülő projektek esetében a fontosabb projekt meghiúsul:* előre kell számítani erre a kockázati tényezőre, különösen a műszaki jellegű projektek esetében. A tervezési folyamat során rögzíteni kell a szakszerű időbeni szakaszolást.
- *Váratlan műszaki problémák* mindig adódhatnak, erre a tervezés során nem lehet felkészülni, de enyhíthetők a következmények, ha a probléma-elhárítás során szerződés alapján számítani lehet a szakemberek gyors közreműködésére.
- A fejlesztések során *károsulhat a természeti környezet vagy az épített környezet:* megfelelő tervezés mellett csak kis eséllyel fordulhat elő ez az eset. A környezet- és a természetvédelem horizontális tervezési szempontként kezelendő.
- *Projekt költségvetésének túllépése:* az alapos tervezés csökkenti a kockázatot. Célszerű egy tartalékkeretet képezni a mégis bekövetkező probléma kezelésére.

Az egyes kockázatok különböző mértékben hathatnak a megvalósítás folyamatára. A felsorolásban hozzávetőleg a nagyobb valószínűséggel bekövetkező és – egyidejűleg – meglehetősen erős kihatással járó kockázatok szerepelnek elől, a nagyobb eséllyel elkerülhető és könnyebben kezelhető kockázatok pedig a lista végén. A legnagyobb odafigyelést az előbbiek igénylik a menedzsmenttől.

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

Orosháza tudatos és felelős gyakorlatot folytat a fejlesztéseket támogató szabályozás kialakítására. Szem előtt tartja a vállalkozások elképzeléseit, igényeit, ezzel segíti a magántőke befektetéseit. Az önkormányzat által végzendő nem beruházási típusú tevékenységek nagyban hozzájárulhatnak a stratégiai célok eléréséhez.

Az építési szabályozási környezet kiszámíthatósága

A stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat megfelelő jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására.

A Helyi Építési Szabályzat rendeletében (HÉSZ) Orosháza önkormányzata eddig is érvényesítette a célokat és prioritásokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálták. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet (Elj.) átmeneti rendelkezései értelmében azonban a jelenleg hatályos Településszerkezeti terv és HÉSZ (együtt: Településrendezési eszközök) csak 2018. december 31-ig használhatók fel, azt követően hatályukat veszítik. HÉSZ hiányában az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 18. § (2) bekezdés szerint

> „Ha egy adott területre vonatkozóan nincs hatályban helyi építési szabályzat vagy az nem szabályoz - a 13. § (2) bekezdésében előírt, illetőleg azok végrehajtására vonatkozó egyéb jogszabályokban rögzített követelményeknek megfelelően - teljeskörűen, építési munkát és egyéb építési tevékenységet végezni csak e törvény, valamint az építésügyi követelményekre vonatkozó egyéb jogszabályok megtartásával és csak akkor lehet, ha a célzott hasznosítás jellege, a kialakuló telek mérete, a tervezett beépítés mértéke - beépítettség és építménymagasság - valamint módja, rendeltetése (területfelhasználása) illeszkedik a meglévő környezethez."

Az idézett ún. „illeszkedési szabály" nem tesz lehetővé zöldmezős beruházásokat, ezért az önkormányzat megkezdte az új HÉSZ készítésének folyamatát az Étv.13. § szerint, az Elj. tartalmi követelményeit követve. A helyi szabályok lehető legnagyobb rugalmassága érdekében előzetes kérdést intézett az Orosházán élők és munkálkodók felé, tudakolva elvárásaikat, javaslataikat a készülő dokumentumhoz. A számos beérkezett észrevétel bizonyította, hogy az érdekeltek aktívan részt kívánnak venni a közös jogalkotási folyamatban és ez biztató jel a stratégiai célok megvalósulása szempontjából is. Az önkormányzat kiszámítható és átlátható magatartása a szabályozás alakítása terén rugalmas kereteket biztosít a folyton változó körülmények és igények lereagálására és az „élő" stratégiai tervezés segítésére.

Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

Településfejlesztési –rendezési szerződések

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval". A különböző város-rehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel a lehetőséggel is élhet.

Tervalku

A tervalku az a városfejlesztési eszköz a helyi önkormányzat kezében, amellyel ösztönözheti a magántőke részvételét a közösségi célú fejlesztési programok megvalósításában ennek kereteit a szabályozási terv, illetve a helyi építési szabályzat megfelelő részében helyi rendeletekben rögzíteni kell. Orosháza város területén a fejlesztési tevékenységek megvalósítása során az elmúlt időszakra nem volt jellemző a

tervalkunak az a formája, amely a fejlesztésekért cserébe az elfogadott szabályozási tervben foglaltaktól való eltérést igényelt volna. Az Önkormányzat határozott törekvése, hogy a fentiekhez hasonlóan a jövőbeni fejlesztések is illeszkedjenek a szabályozási tervhez, ugyanakkor nem zárható ki, hogy egyedi, és nagyon indokolt esetben sor kerülhet olyan megállapodásra, mely a szabályozási terv egyes elemeinek módosítását teszi szükségessé közérdekből, vagy méltányos magánérdekből. A Településrendezési eszközök időbeni módosítása és a fejlesztési irányokra alakítása, a fejlesztések projektjeinek műszaki támogatása fontos tényező lehet, amikor egy befektető hirtelen döntéshelyzetben cselekszik. Ilyen szituációkban az önkormányzatnak kooperatívnak és segítőkésznek kell lennie, ugyanakkor szem előtt kell tartania a város és lakosságának érdekeit is.

Opciós jog

A fejlesztési területek egy tagban való kiajánlhatósága érdekében gyakorlata volt az Önkormányzatnak a vevőkijelölési jog alapítása az érintett terület tulajdonosaival kötött magánjogi szerződések alapján. A jövőben is – szükség szerint – élni kell ezzel a lehetőséggel, amely mindhárom fél (város, beruházó cég, magántulajdonos) számára előnyös és kiszámítható helyzetet teremt, továbbá megnöveli a beruházás megvalósíthatóságát.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat további, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók, programok kidolgozásával segítheti. Elkészítésük költségeit is lehet és érdemes pályázati forrásból finanszírozni. A dokumentumok néhány esetben szükséges mellékletet képeznek a szakági fejlesztések támogatási pályázatainak. Orosháza esetében szükségessé válhat a következő tanulmányok elkészítése..

- Fenntartható Energia Akcióprogram (SEAP)

Az energia hatékonyság javítását és a megújuló energiaforrások fokozottabb használatát célzó beavatkozások hatékony megvalósítása érdekében Fenntarthatósági Energia Akcióprogram (SEAP) készíthető. Az Akcióprogram célja egy olyan települési szintű energetikai stratégia kidolgozása, amely konkrét intézkedéseket tartalmaz a város fenntartható energia-ellátási rendszerére, az ellátás biztonság növelésére és versenyképességére vonatkozóan. Segítségével sikeresebbek lehetnek a városnak az energiahatékonyság további fokozására (azaz energiafogyasztás ésszerűség határain belüli csökkentésére és a megújuló energiák nagyobb részarányban való felhasználására) irányuló törekvései. A SEAP lehetőséget biztosít az anyag és energiatakarékos technológiák alkalmazásával az ipar, az állattenyésztési ágazatok és ahhoz kapcsolódó élelmiszeripar fejlesztésére, amely Orosháza gazdaságszerkezetéhez jól illeszkedhet. A SEAP-ban az önkormányzat önkéntes kötelezettséget vállal az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására annak érdekében, hogy Magyarország elérje az EU által 2020-ra kitűzött 20%-os CO_2 kibocsátás csökkentését. A SEAP alapján a város TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonysági korszerűsítésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására, amelyhez kapcsolódóan számos fejlesztési elképzelést fogalmazott meg a következő 7-8 év vonatkozásában.

- Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP)

A fenntartható városi mobilitási terv olyan stratégiai terv, amely felméri és rendszerbe foglalja a jelen és a jövő valós mobilitási igényeit. Megvalósításával fenntartható városi

közlekedési rendszer jön létre és javul az életminőség a városban és környezetében. A logikailag összefüggő rendszer biztosítja a munkahelyek és szolgáltatások jobb elérhetőségét, fokozza a közlekedésbiztonságot, csökkenti a környezetszennyezést, az üvegházgáz- kibocsátást és az energiafogyasztást, növeli az áru- és személyszállítás hatékonyságát. Nem mellékesen vonzóbb és jobb minőségű városi környezet alakulhat ki. A stratégiai terv az EU tagállamaiban létező gyakorlatra és szabályozási keretekre épít, társadalmi és szakmai egyeztetéseken alapul és integrált megközelítésű (tartalmaz területfejlesztési, energetikai, közbiztonsági elemeket, térségi összefüggésekre épít). Összközlekedési szemlélettel készül, miközben előnyben részesíti a környezetbarát közlekedési ágakat. Orosházán az intermodális közlekedési fejlesztési projektekhez szükséges lehet a SUMP elkészítése.

- Átfogó Kerékpárforgalmi Hálózati Terv elkészítése

A kerékpárforgalmi hálózati terv célja, hogy a felmérje a település kerékpáros közlekedésének helyzetét és ezek alapján komplex javaslatot adjon a fejlesztésekre annak érdekében, hogy a kerékpáros közlekedés aránya növekedhessen, és minél többen választhassák mindennapi eszközként a kerékpárt. A hálózati terv készítése során részletesen meg kell vizsgálni a település vagy településrész kerékpáros forgalmát, kerékpározhatóságát, a kerékpáros közlekedést akadályozó vagy veszélyeztető tényezőket, a kerékpáros és a közösségi közlekedés kapcsolatát. A hálózati terv átfogó szemlélettel készül, elsődleges feladata nem annak meghatározása, hogy hova épüljön kerékpárút: a terv meghatározza a vizsgált terület kerékpáros funkcióit, az egyes útvonalak kerékpáros szerepét, kijelöli, hogy melyik útvonalon milyen jellegű beavatkozásra van szükség, amely számos megoldás lehet a közúti forgalom csillapításától kezdve egyirányú utcák ellenirányú megnyitásán át egészen az elválasztott kerékpárút építéséig. Ahol indokolt, ott a terv feladata vizsgálni a gépjármű- vagy gyalogosforgalomtól történő elválasztás szükségességét. A hálózat terv támpontot ad minden, a területet érintő későbbi közterület-fejlesztés, útfelújítás tervezéséhez annak érdekében, hogy az adott fejlesztés a település kerékpárforgalmi hálózatába illeszkedően, kerékpárosbarát módon történjen.

- Forgalomképes önkormányzati ingatlanok és közösségi érdekből újrahasznosításra váró barnamezős területek kiajánló anyaga: világos képet ad az ingatlanok állapotáról, nyilvántartási adatairól, jogi helyzetéről, értékéről, javaslatot nyújt legcélszerűbb felhasználási módjaira
- Beépítési javaslatok, tanulmányok és tervek elkészítése annak érdekében, hogy pontos képet kapjanak a városlakók, az Önkormányzat és a projektekbe később bevont tervezők, befektetők. Előre tervezhetők és paraméterezhetők legyenek az adott projekt elemei, összefüggéseiben vizsgálható legyen az egyes projektek megvalósításának hatása a városra, és időben fel lehessen készülni az esetleges kedvezőtlen változások ellensúlyozására.

A fent kiemelt tanulmányok kidolgozásán túl az önkormányzat gondoskodik a már elkészült települési szintű fejlesztési dokumentumok szükség szerinti felülvizsgálatáról, aktualizálásáról.

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési partnerek körének létrejötte, az együttműködés megalapozása befektetés ösztönző politikával: promóciókkal, tervbemutatókkal és a városmarketing

erősítésével támogatható. A megfelelő lépések eredményeként több befektető érdeklődik majd Orosháza iránt, esetleg telepedik le a városban. Az önkormányzat aktív szolgáltató szerepet vállalhat a bizalom-erősítő információk megosztásában, a tájékozódás segítésében.

- A város honlapja az első információ-forrás a kívülről érkezők számára, ezért lényeges annak minősége és frissessége.
- Az ingatlanok már említett kiajánló anyagának terjesztése, eljuttatása a potenciális beruházókhoz. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése.
- A helyi adótörvényben a város lehetőséget adhat a vállalkozói megtelepedést megfelelően ösztönző adókedvezmények kialakítására, esetleg területileg is orientálva a befektetéseket.
- KKV-k működésének támogatása inkubációs lehetőségek fejlesztése (Ehhez kapcsolódóan a város a következő 7 év során támogatási források igénybe vételével beruházási tevékenységet is tervez a jelenleg is működő D-i Ipari Parkban és bővítési területén.)

Stratégia megvalósításának társadalmasítása

Minden városrész a sajátosságainak megfelelően fog viszonyulni a közös munkálkodáshoz, ha felismeri egyediségét, értékeit és a stratégia nyújtotta lehetőségeit. A célzott városrészi kommunikáció a helyi fejlesztési erők mozgósításával hozzájárul a beavatkozások eredményességéhez és azok tudatosításához, segít abban is, hogy a projekt-építés folyamatában partnerként vegyenek részt az érintett lakosok, civil szervezetek és vállalkozások. A kapcsolattartás a helyi önkormányzati képviselő koordináló munkájával, a civil szervezeteken és a tematikus eszmecseréken keresztül tud leginkább megvalósulni. A város vezetése és a vállalkozói körök (nagyvállalatok, KKV-k) rendszeressé kell tenni a munkatalálkozókat (pl. évszaknyitó munkavacsorák).

Városmarketing

A meglévő vállalkozások pozíció-nyerését és Gyopáros idegenforgalmának növekedését elősegítheti a helyi termékeket népszerűsítő városmarketing. A leendő vendég- és vevőkört empatikusan megszólító kommunikáció jó benyomást alakít ki, ami előfeltétele az érdeklődés fenntartásának. Az egyes célcsoportok igényei között felmerülő konfliktusok sikeres kezelése (pl. a nagyrendezvények zavarhatják a lakók nyugalmát; az új befektetők konkurenciát jelentenek a meglévő vállalkozásoknak, stb.) szintén nyitott és probléma-érzékeny hozzáállást feltételez, amely összehangolhatja az eltérő érdekeket. A kommunikáció színtere elsősorban Orosháza városának honlapja, valamint az OrosCafé web-oldal, de nem nélkülözhető a személyes kapcsolattartás sem (pl. közéleti kávéház létrehozása).

Ingatlangazdálkodás, értéktár

Az Önkormányzatnak folyamatosan követnie kell az intézmények, közösségi célú ingatlanok használti módjának, intenzitásának alakulását, az igények formálódását és a szükséges mobilizációt beiktatva magas kihasználtsági szintet kell fenntartania. A felszabaduló kapacitást (pl. funkcióváltás alatt álló, később hasznosuló ingatlan) időlegesen is át kell engedni közösségi célra, ezzel is tesztelve a lehetséges használati

módokat. Bármely más felszabaduló eszközt, erőforrást is elérhetővé kell tenni a lakosság csoportjai, civil szervezetek, egyesületek számára, ha az önkormányzat számára nem jelentkezik ebből számottevő költsége. A helyi értékek gondozásában koordináló szerepkört és ösztönző segítségadást kell felvállalnia az önkormányzatnak. A gesztusértékű segítség és a puszta odafigyelés is hozzájárulhat az értéktudat kialakulásához és az értékmentés-értékhasznosítás gyakorlatának elterjedéséhez.

Pilot projektek

Egyes projektek esetében egy ideiglenes próbaprojektet lehet indítani, mely a lakók, illetve a célcsoport felé bevezeti a végleges fejlesztést. Ennek monitoringja és a levont következtetések felérnek egy komoly piackutatással, aminek az eszközei építési, településfejlesztési területen azonban végesek. A pilot-projekt alkalmazása segít meghatározni a végleges fejlesztés pontos irányvonalát.

Piackutatás

Mindenféle befektetés tervezésénél, pl. kiskereskedelmi egységek betelepítésénél és gazdaságosságuk fenntartásának vizsgálatánál elengedhetetlen a piackutatás a lakosság, azon belül a meghatározott célcsoportok bevonásával.

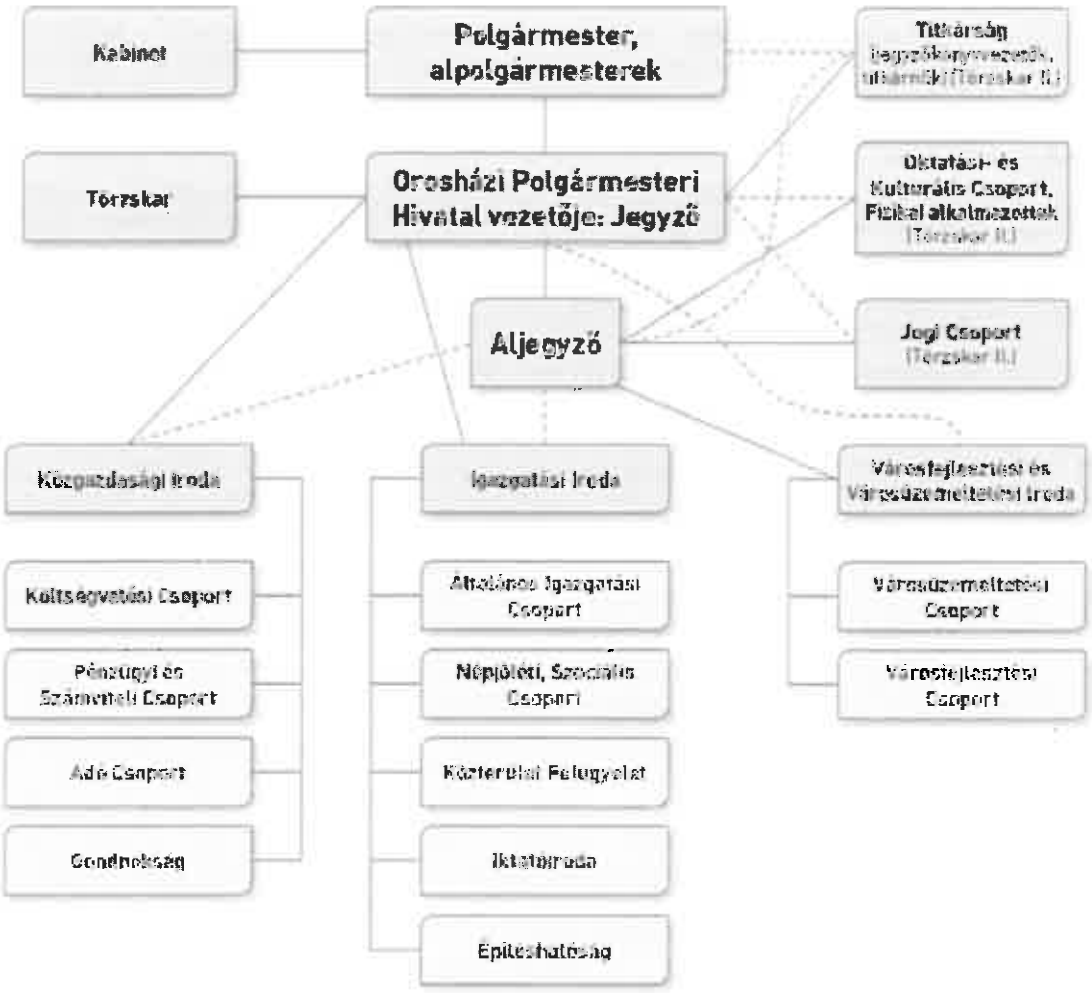
8.2 Az ITS megvalósításának szervezeti keretei

8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának megfelelve Orosháza városban a településfejlesztéssel és területrendezéssel kapcsolatos döntési jogkörrel az önkormányzat képviselő-testülete rendelkezik. Az önkormányzat feladata a város térbeli és gazdasági fejlődését is nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a fenti célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző **bizottságai**, amelyek a következők:

- Társadalmi Kapcsolatok Bizottsága
- Pénzügyi Bizottság
- Ügyrendi-Szavazatszámláló Bizottság

3. ábra: Orosháza város Polgármesteri Hivatalának szervezeti ábrája

Forrás: Orosháza Város Önkormányzat Képviselő-testületének 18/2014. (X.21.) számú határozatával elfogadott Szervezeti és Működési Szabályzata

A településfejlesztési kérdésekben kiemelt szerepe van a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodának, amely ellátja a pályázatfigyelés, a pályázatkészítés és a fejlesztési feladatok lebonyolítását. Az EU-s forrásokra vonatkozó pályázatokkal összefüggésben a Polgármesteri Hivatalban az önkormányzati szintű pályázatkoordinálási feladatokért az irodavezető a felelős.

Részt vesz a város fejlődési rendjének igazgatásában – elsősorban a szabályozás és a térbeli megvalósulás szintjén – az önkormányzati Főépítész. Ő végzi el a településrendezési eszközök elkészítésének, módosításának szakmai előkészítését, a szakbizottságok, majd testület elé történő előterjesztését, felügyeli a szerkezeti tervről szóló határozat és az építési tevékenységeket valamint az építészeti értékvédelmet szabályozó rendeletek végrehajtását.

A fejlesztések pénzügyi szakmai hátterét a Közgazdasági Iroda biztosítja, mind a tervezés és előkészítés, mind a megvalósítás folyamán.

Az önkormányzat képviselő-testülete által a fejlesztési feladat lebonyolításával megbízott belső vagy külső projektmenedzser a munkaköri leírásban vagy szerződésben előírtaknak megfelelően köteles a város vezetését tájékoztatni a fejlesztési feladat megvalósításának üteméről, azon belül a pénzügyi és műszaki megvalósításáról.

Az EU-s forrásból támogatott fejlesztések ellenőrzésének módját és tartalmát elsősorban az előírások szabják meg. Az esetek többségében szerepelnek a feladatok a Polgármesteri Hivatal éves szinten érvényes belső ellenőrzési tervében. Előzetes és utólagos vezetői ellenőrzés, belső ellenőrzés esetileg is történhet a projekt jellegének megfelelő külső szakember bevonása mellett is. Az önkormányzati főépítész ellenőrző szerepe szintén számos szakterületet felölel, főként az értékvédelem és az épített környezet alakítása terén.

8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

Orosháza városa önálló Városfejlesztő Társaságot nem működtet és felállítását nem is tervezi. Az ITS megvalósítását az Önkormányzat a Polgármesteri Hivatal jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva kívánja biztosítani. A korábbi időszak tapasztalatai alapján az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a külső szakemberek eseti bevonása mellett alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2014-2020 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására.

Az ITS megvalósítása során a **döntéshozói szintet** Orosháza Önkormányzatának képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A **döntés előkészítési** feladatokat szakterülettől függően a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységei végzik a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Iroda koordinálásával.

A **stratégiai menedzsment** feladatokat a város vezető tisztségviselői látják el. A stratégiai menedzsment tagjai: Polgármester, Alpolgármesterek, Jegyző, Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodavezető. A stratégiai menedzsment legfőbb feladata, hogy a városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkező változások figyelemmel kísérje, szükség szerint beavatkozzon a folyamatba. A helyi társadalmi és gazdasági igények, lehetőségek és körülmények változásának nyomon követésével szükség szerinti változásokat kezdeményez az ITS-ben. Meghatározza az operatív menedzsment feladatokat ellátó szint feladatait és ellátja a végrehajtás stratégiai szintű felügyeletét. Értékeli az eredményeket, szükség szerinti korrekciókat kezdeményez. Az ITS megvalósítási időszakában irányítja és felügyeli a partnerségi egyeztetéseket. Szakmai, stratégiai szinten biztosítja a településközi együttműködéseket.

Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések további részletes előkészítésének, majd megvalósításának feladatait az **operatív menedzsment** szervezet látja el, amely a Városfejlesztési és Városüzemeltetési Iroda vezetésével magában foglalja a szakterületnek megfelelő hivatali szervezeti egység felelős munkatársát, a bevont tervező-, fejlesztő-, kivitelező-, ellenőrző- vagy pályázatmenedzselő szakcégek vezetőit, szakértőket, továbbá – szükség szerint – az önkormányzati tulajdonú *Orosházi*

Városüzemeltetési és Szolgáltató Zrt. és *Orosháza Média Kft.* képviselőit. Az operatív menedzsment fő feladatai:

- Az ITS és a fejlesztések prioritás sorrendjének, ütemezésének, pénzügyi tervezésének szükség szerinti felülvizsgálata
- Az ITS megvalósítási fázisában a partnerségi egyeztetések szervezése, előkészítése, anyagainak kidolgozása. Ennek keretében a helyi lakosság tájékoztatására (holnap, helyi újság, helyi rádió, tv) alkalmas információk összeállítása.
- Adminisztratív feladatok ellátása
- Az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések részletes előkészítésének koordinációja (szükséges tanulmányok, tervek elkészíttetése, pályázati dokumentáció összeállítása)
- A tervezett fejlesztések és időközben a stratégiához illeszkedő új projektekhez további forráslehetőségek (EU-s és befektetői, egyéb) felkutatása
- A fejlesztésekhez kapcsolódó beszerzések és közbeszerzések koordinációja
- A megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlásához kapcsolódó feladatok ellátása (pl: szerződések előkészítése)
- A terület előkészítési munkák irányítása (bontások, közműépítési munkák elvégeztetése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása az építési telkek kialakítása érdekében)
- A közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények, szociális lakás stb.) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- A fejlesztések nyomon követése, a vállalt indikátorok teljesítésének figyelemmel kísérése és biztosítása
- A magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése)
- A fejlesztések mindenkori pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok és projektek elkészítése, esetleges bankhitelek felvétele)

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Orosháza városának térségközponti szerepe a közvetlenül szomszédos településekre (Kardoskút, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Tótkomlós, Békéssámson, Csorvás, Gerendás, Nagyszénás, Gádoros, Árpádhalom) terjed ki. Ezekkel a településekkel sok szálon

együttműködik a kialakult intézményes, gazdasági és személyes kapcsolatok révén. Orosháza közigazgatási, oktatási, egészségügyi intézményei a környező településeket funkcionálisan kiszolgálják. A kistérségen belül erős a város foglalkoztatási szerepe.

Orosháza és a környező települések között az Orosházi Kistérség Többcélú Társulás sikeres tevékenykedése és a közösen megvalósított együttműködése révén ugyancsak erős kötődés alakult ki. Az összehangolt térségi együttműködés megőrzése, további erősítése és tématerületi szélesítése a jövőben kiemelt cél.

Intézményesült településközi együttműködések

Kistelek Környéki Települések Többcélú Társulása

Orosházi Kistérség Többcélú Társulása Orosháza, Kardoskút, Csanádapáca, Pusztaföldvár, Tótkomlós, Békéssámson, Csorvás, Gerendás, Nagyszénás, Gádoros, Árpádhalom települési önkormányzatok kapcsolat- és együttműködési rendszerének biztosítása érdekében 2005-ben jött létre Orosháza központtal. A sokoldalú és kölcsönösen előnyös együttműködés keretében a Társulás sikereket ért el - többek között - intézmények működtetésében. 2012. novemberétől létrejött az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálata, mely feladatait 11 településen látta el 2015. decemberéig. 2016. január 1.-től az Intézmény látja el a kötelező központi (járási) feladatokat, valamint 8 településen továbbra is a szolgálati teendőket.

2014. augusztus 1-től a Társulás látja el 11 település orvosi ügyeleti ellátását 2 központtal (Orosháza, Tótkomlós).

2007. októberétől a Társulás jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladatot lát el minden településén. Jelenleg 305 db készülék van felszerelve idős gondozottaknál. Ezt a készülékszámot Orosháza 54 db készülék megvásárlásával bővíti 2016-tól.

Projektszintű településközi együttműködések

Orosháza városa térségközponti szerepéből adódóan kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való kooperációt. Ilyen jellegű együttműködésre voltak példák a 2007-2013 közötti támogatási időszakban is. Egyebek között a Társulás sikeres pályázatai között említhetjük a 2013-2014-es években az „Együtt könnyebb!" Az orosházi alapszolgáltatások funkcionális összekapcsolásáért nevezetűt, melyet 2015. évben zártak. A nyújtott támogatás összege 35.000.000 Ft volt.

2015. évben szintén pályázati forrásból bővült a központi orvosi ügyelet gépkocsiparkja egy új terepjáróval.

Településközi együttműködések az ITS megvalósítása során

Orosháza városa a település térségi szerepköréhez igazodva az ITS megvalósítása során is fenn kívánja tartani, lehetőség szerint erősíteni és szélesíteni a környező településekkel már jelenleg is meglévő, különböző tématerületeket felölelő intézményesült együttműködéseit. A fent említettek szerint továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való projekt szintű együttműködéseket.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia végrehajtása során a tervezés során megkezdett térségi egyeztetéseket különböző információs csatornákon keresztül a város továbbra is elvégzi, amelyek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai

és az ehhez kapcsolódó fejlesztések, beavatkozások összhangban legyenek a járás és a környező települések stratégiáival és tervezett projektjeivel.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Orosháza Város Önkormányzata Képviselő-testüle a 30/2015. (II.20.) K.t. határozatában rögzítette Orosháza településfejlesztéssel és településrendezéssel összefüggő partnerségének rendjét *a településfejlesztési koncepcióról, az integrált városfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet (Elj.)* 29. §-a alapján. Összhangban van a partnerségi rend a *Városfejlesztési Kézikönyv* ajánlásaival is (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság, második, javított kiadás, 2009. január 28.)

A partnerségi rend alkalmazása biztosítja az ITS tervezési folyamatának társadalmi kontrollját, az elfogadásra kerülő dokumentumok nyilvánosságát. A véleményközlés és eszmecsere legfőbb formája a város honlapján megnyitott „Partnerség" fül működtetése. A partnerségi együttműködés folyamata az ITS jóváhagyásával nem áll meg, a fenntartható településfejlesztés további tervezési, megvalósítási szakaszaira is kiterjed.

A partnerek már a tervezés kezdetétől széles körben bevonásra kerültek, véleményt nyilváníthattak a készülő dokumentumok kapcsán, mivel 2015. tavaszán elindult Orosháza Településfejlesztési Koncepciójának előzetes véleményezési szakasza. Ehhez kapcsolódott 2015. november-december hó folyamán a TK és az ITS tervezetének partnerségi egyeztetése, amelyhez segítséget nyújtott a településfejlesztési és településrendezési tervezést egyaránt szolgáló, időközben elkészült „Megalapozó vizsgálatok" ismertetése.

Partneri kör

A szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek – a Partnerség rendje szerint – a következők:

- A város teljes lakossága – lakossági kérdőíves kikérdezés útján is (OrosCafé web-oldal segítségével).
- A város területén működő egyházak és civil szervezetek.
- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 98. § (2) a) pontja alapján a településrendezési eszközök véleményezési eljárásába bejelentkező szervezetek.
- A város területéhez kapcsolódóan működő agrár, kereskedelmi, építész és mérnöki szakmai érdekképviseleti szervezetek és városi székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdasági szervezetek.
- A városi közművek üzemeltetői.
- Az országos közutak kezelője.

A hivatalos partneri körön túl egyeztetések, interjúk során vélemény nyilvánításával és javaslataikkal részt vettek a tervezésben:

- A helyi önkormányzati vezetők, képviselők
- A város önkormányzatának különböző ügyosztályai

- Gazdasági szektor képviselői
- Társadalmi szervezetek
- Intézmények (önkormányzati, állami, egyéb pl. alapítványok, egyházi intézmények)

Orosháza bevonta a stratégia vitaanyagának véleményezésébe a jogszabály (Elj.) szerint érintettnek tekintendő államigazgatási szerveket, a megyei, valamint a területileg szomszédos települési önkormányzatokat. A beérkezett összes észrevételt kiértékelve és az anyagba beépítve született meg a dokumentum végleges tervezete.

Szervezeti keretek

A partnerségi folyamat során a tervezési folyamatot az irányító csoport koordinálta. Az irányító csoport Orosháza Város Önkormányzata vezető tisztségviselőit foglalja magában: Polgármester, Alpolgármesterek, Jegyző, Városfejlesztési és Városüzemeltetési Irodavezető.

Az önkormányzati munkacsoport az egyes témákért felelős önkormányzat irodák vezetőiből, valamint az önkormányzati tulajdonban lévő cégek, intézmények vezetőiből áll össze. A munkacsoport koordinátori teendőit a Főépítész és munkatársai látják el (önkormányzati előterjesztés, partnerségi, koordinációs és egyéb adminisztrációs feladatok). A városi tisztségviselők mellett fontos szerepe van a stratégiai irányok kijelölésében a kijelölt felelős tervezőnek, aki felelős az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozásáért, illetve feladata a dokumentumok kidolgozásába bevont további szakértők irányítása is. Az önkormányzati munkacsoport számos operatív jellegű egyeztetést bonyolított le, egyebek között közlekedési kérdésekben (MÁV Fejlesztési és Beruházási Főigazgatóság, Magyar Közútkezelő Nzrt.), a TOP megyei célkitűzéseinek értelmezéséről, Gyopáros gyógyhely-kijelölés kapcsán és egyéb szakterületeken.

Vélemények kezelése

A partnerségi egyeztetési folyamat során beérkező vélemények kezelése (dokumentálása, nyilvántartása, majd szakmai feldolgozása) egységes, előre rögzített módon történt. Az elfogadott vélemények beépítésre kerültek a megfelelő dokumentumokba, míg az el nem fogadott vélemények esetében megtörtént azok indoklása. Megvalósultak a stratégia nyilvánosságát biztosító intézkedések, a dokumentumok a város honlapján – www.oroshaza.hu – elérhetők.

Partnerség a megvalósítás során

Az ITS későbbi felülvizsgálata, illetve megvalósítása során – az intézményesült együttműködési formákon túl – mindenképpen folytatni szükséges a megkezdett partnerségi-konzultációs folyamatokat. A munkacsoportokban közreműködők kiemelt feladata a program megvalósítás időszakában a szakmai- és társadalmi vélemények összegyűjtése és megosztása, a monitoring folyamat nyomon követése. Ennek megfelelően a munkacsoportokat megfelelő gyakorisággal javasolt összehívni, hogy a tagok tájékoztatást kaphassanak az egyes programelemek lebonyolításával kapcsolatos aktuális kérdésekről, problémákról.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatjuk rájuk a stratégiai célokat és az azok elérése érdekében hozott intézkedéseket. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege miatt (pl. a jelenleg még pontosan nem ismertek

a 2014-2020-as időszak pályázati feltételei), részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan **visszacsatolási mechanizmus** nélkül, amely alapján a stratégia-alkotási folyamat minden pontján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a **monitoring rendszer** biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékolttól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet.

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

8.5.1 Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó output és eredményindikátorok meghatározása

A stratégia megvalósulásának nyomon követése, ezen belül a célok elérésének megbízható ellenőrzése csak akkor lehetséges, ha biztosított a célok mérhetősége.

Az eredményorientáltság erősítése a 2014—2020 közötti EU-s támogatási időszak kohéziós politikájának egyik kiemelt célja, így az eredmények mérése az előző időszakénál hangsúlyosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén.

Mivel a 2014-2020 közötti támogatási időszakban az eredményközpontúság elve miatt az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ezért a stratégiában megfogalmazott célcsoportokhoz **objektíven ellenőrizhető mutatók, indikátorok** hozzárendelése szükséges. A monitoring rendszer hatékony működésének alapja a szakmailag megalapozott indikátorkészlet kialakítása, ezért a stratégia végrehajtása során szükséges a részcélokra és projektekre lebontott, specifikus indikátorok meghatározása. A részletes indikátorok legyenek jól hozzáférhető (beszerzése és előállítása reális költséget vegyen igénybe), adjon releváns információt az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára, az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia és alkalmasnak kell lennie az időbeli nyomon követésre. Egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai különbözőek legyenek. Az indikátorok beszerzése (mérése, előállítása) az operatív menedzsment feladata.

A *hatásindikátorok* az átfogó célokhoz kerültek hozzárendelésre, sok esetben KSH mutatókat jelentenek. Az *eredményindikátorok* a tematikus célok eredményeinek meghatározásához alkalmas, meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorait célszerű alapul venni. A *kimeneti (output) indikátorok* az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra. A tervezés során a kimeneti indikátorokat a lehető legszélesebb körben be kell építeni a monitoring mutatók közé, amennyiben ezek illeszkedtek a megvalósításra tervezett beavatkozások jellegéhez.

20. táblázat: Átfogó célok indikátorai

Átfogó cél	Javasolt indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
Megújulásra képes gazdasági életű, vállalkozni kész város	Orosházi székhellyel működő vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke	millió Ft	2013. évi	szinten marad	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Az egy lakosra jutó összevont adóalap	forint /év	2013. évi	nő	NAV	évente
Sokoldalú, jó színvonalú közellátását, humán szolgáltató funkcióit megtartani képes város	Közellátással való elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Humán szolgáltatásokkal való elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
Sokoldalú, alkalmazkodóképes funkcionális térségközpont	Városközpont akcióterületen belüli központi funkciók száma	db	2013. évi	nem csökken	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

21. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T1: Erősödő, piacképesebb vállalkozások, javuló jövedelmek, fejlődő üzleti szolgáltatás, nagyobb arányú önfoglalkoztatás	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	%	56,2 % (2011. évi népszámlálás)	nő	KSH	évente
	KKV-k nettó árbevétele	millió Ft	2013. évi adat	nem csökken	KSH, helyi adó	évente
	Egy lakosra jutó, egyéni vállalkozásból kivett, társas vállalkozásból származó és mezőgazdasági őstermelésből származó jövedelem	forint/év	2013. évi adat	nő	NAV, helyi adó	

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
T2: Javuló külső és belső közlekedési kapcsolatok, kiegészülő gazdasági-turisztikai fogadókészség	Város burkolt úthálózata, kerékpárutak	km	2015. évi állapot	+3 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Közműellátottság	lefedett terület	2015. évi állapot	+3 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	A külföldi és a belföldi turisták költése	millió Ft	2015. évi állapot	+5 % növekedés	KSH	évente
T3: Fenntartható, rugalmas oktatási, közművelődési, egészségügyi és szociális intézmény-rendszer	Elégedettség az oktatási intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Elégedettség a közművelődési intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	Elégedettség az egészségügyi és szociális intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
T4: Közösségteremtő és egyéni képességeket kibontakoztató kulturális és sportlehetőségek	Elégedettség az oktatási intézmények működésével	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	PJ/év	2015. évi állapot	+10 %	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Kulturális, sport- és szabadidős programokban résztvevők száma	fő	2015. évi állapot	+10 %	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T5: Zöldebb város, több élményt kínáló közösségi terek, ésszerűbb energia-gazdálkodás	Városi gondozott zöldfelületek nagysága	m^2		+5 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Elégedettség a városi közterek élménylehetőségeivel	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	2 évente
	A megújuló energiaforrásból	J/év	2015. évi állapot	+10 %	Kedvezményezetti	évente

Tematikus cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
	előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül				adatszolgáltatás	
T6: Felkészültebb, összetartóbb, értékekre nyitottabb társadalom, esélyegyenlőség	Lakónépesség száma	fő	29973 (2012.)	nem csökken	KSH	évente
	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma	%	30,2 % (2011)	-2 %	KSH népszámlálás	10 évente
	Civil szervezetek aktivitása	db	2015. évi állapot	növekedés	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Szegregált és szegregációval veszélyeztetett területen élők száma	fő	2011. évi népszámlálás	csökken	KSH népszámlálás	10 évente

22. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Eredmény indikátor	Mértékegység	Bázisérték	Célérték	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
V1 –V5	Az egyes városrészek lakosainak száma	fő	2011. évi KSH népszámlálás alapján megadott városrészi mutatók	nem csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	Öregedési index			nem romlik	KSH népszámlálás	
	Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	%		nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	%		csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességen belül	%		nem csökken	KSH népszámlálás	10 évente
	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csop.okban foglalkoztatottak aránya	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	%		nem nő	KSH népszámlálás	10 évente
	Települési környezettel való elégedettség	%	előző lekérdezés	+20 % növekedés	Önkorm.i adatszolg.	10 évente
	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	%	előző lekérdezés	+10 % növekedés	Önkorm.i adatszolg.	évente

23. táblázat: Az ITS keretében tervezett hálózatos projektek output indikátorai

Hálózatos projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték[1]	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
H1: Városi energia-gazdálkodás fejlesztése	Energiafogyasztás	J/év	csökken	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	A megújuló energiaforrásból előállított energiamennyiség a teljes bruttó energiafogyasztáson belül	%	nő	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H2: Óvodák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	Energia-hatékonyság szempontjából korszerűsített alapterület	m^2	2000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Bútor- és eszközfejlesztéssel ellátott alapterület	m^2	1000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H3: Iskolák energia-hatékonysági célú fejlesztése, valamint bútor- és eszközfejlesztése	Energia-hatékonyság céljából korszerűsített alapterület	m^2	10000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Bútor- és eszközfejlesztéssel ellátott alapterület	m^2	3000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H4: Közlekedés-fejlesztés	Új gyűjtőút-burkolat Átépített csomópont	m db	800 3	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H5: Ivóvíz-hálózat felújítása, csap.víz-hálózat felújítása, kapacitás-növelése, átemelők építése nyílt és zárt szakaszokon	Felújított ivóvízvezeték Csapadékvízhálózat kapacitás-növekedése	m m gerincvez. db átemelő	3000 5000 2	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H6: Sportlétesítmények,	Új sportintézményi alapterület	m^2	1000	Kedvezményezetti	évente

[1] Az indikátor célértékek meghatározása, pontosítása folyamatban

Hálózatos projekt megnevezése	Output indikátor	Mértékegység	Célérték[1]	Indikátor forrása	Mérés gyakorisága
zöldterületek és kulturális lehetőségek fejlesztése				adatszolgáltatás	
	Új vagy felújított zöldterület	m^2	10000	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Kulturális lehetőségeket igénybe vevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
H7: Egészségügyi és szociális intézmények felújítása, koszerűsítése	Felújított vagy korszerűsített alapterület	m^2	500	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	Intézményeket igénybevevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
H8: Info-kommunikációs technika fejlesztése	IKT-t igénybevevők száma	fő	növekedés	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
	IKT-t igénybevevők elégedettsége	%	+5%	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	2 évente
H9: Esélyegyenlőséget támogató intézkedések	Támogatásban részesülő vállalkozások száma	db	10	Kedvezményezetti adatszolgáltatás	évente
H10: Gazdaságsegítő társadalmi jellegű intézkedések	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességen belül	%	nő	KSH népszámlálás	10 évente
	A külföldi és a belföldi turisták költése	millió Ft	nő	KSH	évente
	Orosházi székhellyel működő vállalkozások által fizetett iparűzési adó értéke	millió Ft	nem csökken	Önkormányzati adat	

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

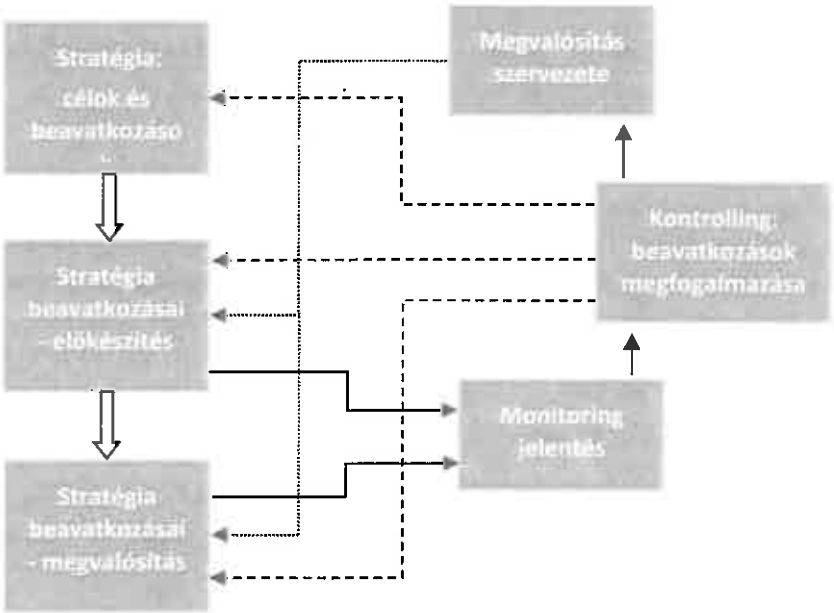
A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel és visszacsatol a végrehajtás folyamatába, illetve indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. A monitoring elválaszthatatlan a kontrolling fogalmától, amely a monitoring eredményeit felhasználva, szükség szerint és tervezett módon a stratégia megvalósítási folyamataiba, vagy magába a stratégiába avatkozik be.

Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring

- felelősét
- kivitelezőjét
- gyakoriságát
- formai elvárásait
- a visszacsatolás módját

A monitoring folyamatát az alábbi ábra összegzi:

4. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

A monitoring tevékenység során keletkező adatokat a település rendszeresen megjelenteti saját honlapjának azon részén, amelyet a településfejlesztéssel kapcsolatos információk számára tart fenn. Emellett, a monitoring adatokat célzottan megküldi az ITS kialakításában aktívan közreműködő partnerek részére és számukra évente három alkalommal konzultációs lehetőséget biztosít az ITS előrehaladása tárgyában. A képviselőtestület szükség szerint nyilvános közmeghallgatást tart az ITS megvalósításának előrehaladásáról.

A monitoring folyamat szervezete:

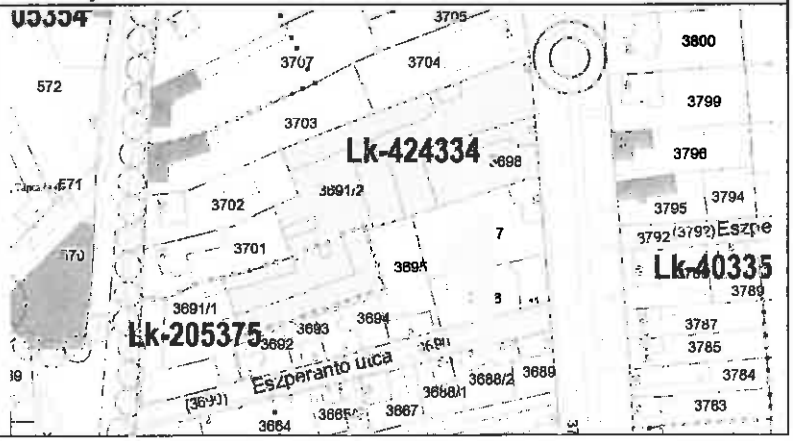
- Képviselő-testület: a képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, illetve a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket.
- Szakmai Bizottságok: javaslatot tesznek a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra.
- Polgármesteri Hivatal szervezeti egységeinek monitoringért felelős munkatársai: szükség szerinti rendszerességgel elkészítik a stratégia megvalósítási folyamata adott tématerületéről szóló jelentést és az érintett Szakmai Bizottságok vezetője felé továbbítják.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Időszakos monitoring jelentés: a jelentést a Polgármesteri Hivatal szervezeti egységeinek monitoringért felelős munkatársai készítik és egyeztetik az érintett Szakmai Bizottságok vezetőjével. A Szakmai Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint a képviselőtestület is megtárgyalja a jelentést, és meghozza a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:
  - a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
  - a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
  - a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
  - a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
  - javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.
- Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető leg objektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat tartalmazzák. Az értékelő lapok az időszakos jelentések mellékletét képezik.

Melléklet a ...../2016. (I. 29.) Kt. határozathoz: Helyi kérelmek összefoglalása

Belterület

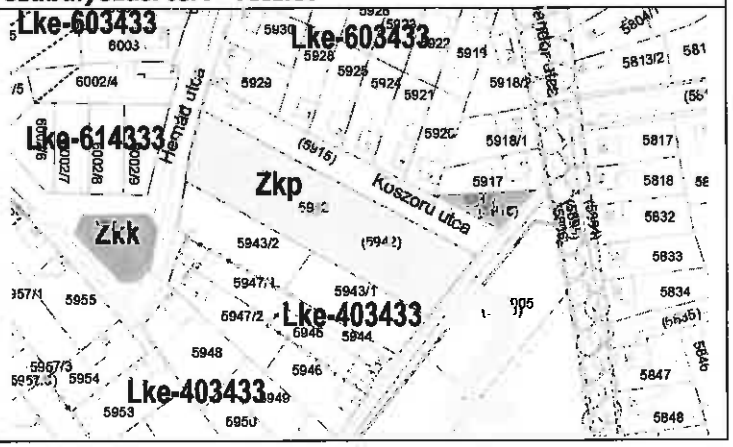
1. Kérelmező neve:	**EURO-UNIOR Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Központi telephely rendeltetésének felülvizsgálata: Lk >> Gksz**	
Indoklás: A Táncsics Mihály utca 34. szám (Zombai utca 39.) alatti (hrsz.: 3691/2) ingatlanon 1957. óta telephely működik, melynek lakóterületi rendeltetését felül kívánja vizsgáltatni a tulajdonos (gazdasági területbe való átsorolás), mert a jelenlegi besorolás mellett nem vehet részt fejlesztési pályázatokon. Utóbb jelezte, hogy a Zombai u. 37. házszámú telket (hrsz.: 3698) is megvásárolta a fejlesztéshez. ***Javaslat:*** Belterületen lakótelkekkel körbevett ingatlan átsorolása jogszabály szerint lehetséges, azonban alaposan meg kell vizsgálni a környezetvédelmi szempontokat és lehetőségeket.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

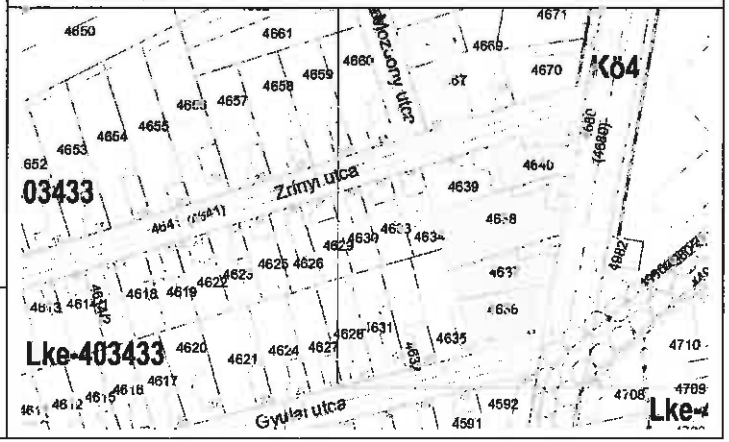
2. Kérelmező neve:	**Orosházi Evangélikus Egyházközség, Ördögh Endre igazgató lelkész és Németh Béla**
Kérelem tárgya:	**Közpark visszasorolása temetőbe** **Zkp >> Kt**
Indoklás: Az Egyházközség az 5942 helyrajzi számú temető ingatlanról kéri a „Zkp" közpark övezeti besorolás törlését. Az Egyházközség az ingatlan 9. és 10. parcellájára hivatkozik, mely tudomása szerint kegyeleti park lett a rendezési tervben, kéri a temetőként való visszaállítást. ***Javaslat:*** Építésjogi akadálya nincs, vizsgálni kell a jelenlegi kialakult állapotot és figyelembe kell venni a közegészségügyi álláspontot.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Igen** **Új beépítésre szánt terület keletkezik**

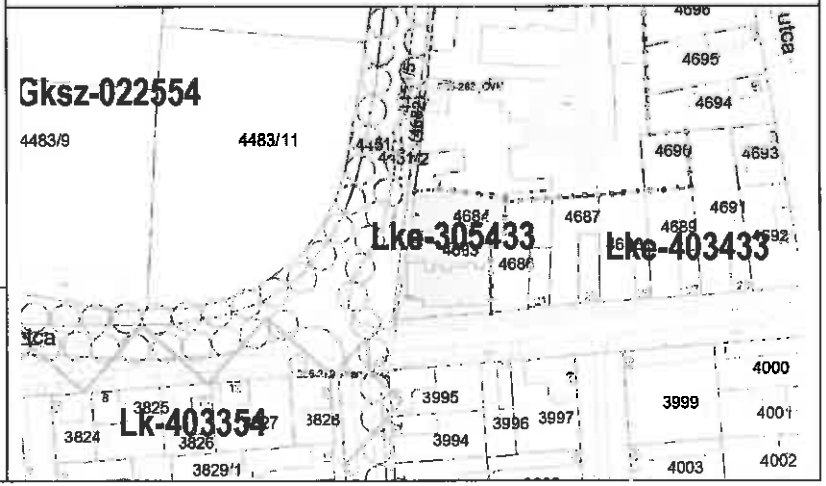
Településszerkezeti terv - részlet

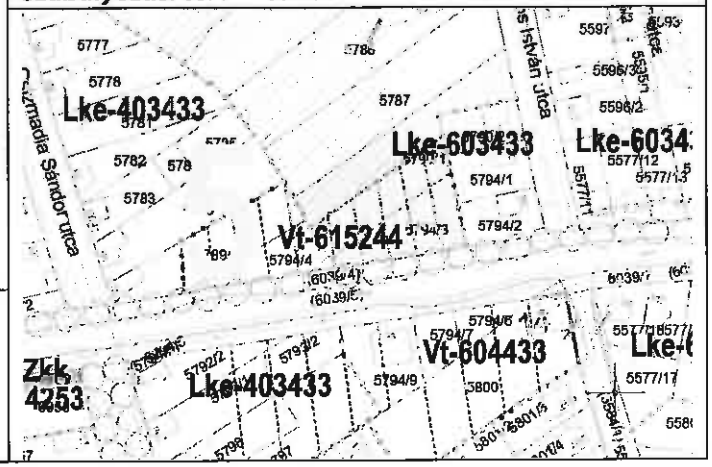

Szabályozási terv - részlet

3. Kérelmező neve:	**Tóth László**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóterület gazdasági rendeltetésbe sorolása Lke >> Gksz**	
Indoklás: A tulajdonos kéri a Gyulai út 43. szám alatti (hrsz: 4636), jelenleg üresen álló ingatlan „Lke" kertvárosias lakóból „Gksz" kereskedelmi gazdasági övezetbe sorolását. Gazdaságfejlesztési pályázaton kíván indulni, melynek feltétele a „Gksz" övezet. A szomszédos ingatlanok tulajdonosai (4637, 4638, 4640) is hasonló problémával küzdenek, ők is igénylik az átsorolást. ***Javaslat:*** A rendezési terv készítésénél meg kell vizsgálni a telkek átsorolásának lehetőségét. Elvi akadálya nincs, bár a lakóövezeti szomszédság nem szerencsés. Mindenképpen figyelembe kell venni a szomszédos lakótelkek igényét, nyugalmát, ha megvalósul az átsorolás.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

4. Kérelmező neve:	**OVM Karsai Zrt**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóterület gazdasági átsorolása** **Lke >> Gipe**	
Indoklás: A vállalat tulajdonában lévő 4684 és 4685 helyrajzi számú ingatlanok közötti övezeti határvonalat kéri módosítani. A kérelem célja, hogy a két szomszédos terület azonos övezeti kategóriába essen. A 4684-es helyrajzi számon található nyílt színt a bérlő megvásárolná. ***Javaslat:*** Gazdasági terület bővítésére kerülne sor, építésjogi akadálya nincs.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

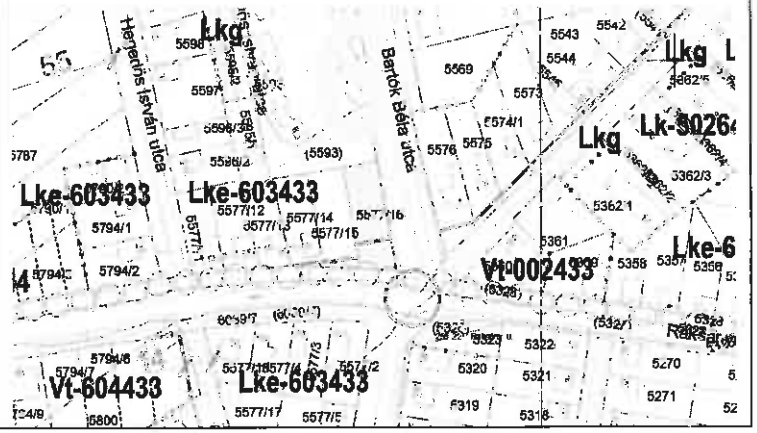
5. Kérelmező neve:	**Leszkó György**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Településközpont vegyes terület átminősítése Vt >> Lf vagy Gksz**	
Indoklás: A teherfuvarozó vállalkozó kéri az 5794/3 helyrajzi számú ingatlan átsorolását olyan övezetbe, melyen megengedett a tehergépkocsi tárolás. 25 éve teherfuvarozóként dolgozik Orosházán, ez idáig zavartalanul tárolhatta tehergépjárműveit az említett telken. A megváltozott jogszabályi körülmények miatt nem tárolhatja tovább járműveit vegyes területen, ezért bérelnie kell másik helyszínt. ***Javaslat:*** A rendezési terv készítése során meg kell vizsgálni a településközpont vegyes terület létjogosultságát azon a környéken, majd a terület rendeltetésének meghatározásakor figyelembe lehet venni a kérelmet, ha környezeti konfliktust nem okoz. Falusias lakóövezeti átsorolás is támogatható lehet.		***Szabályozási terv - részlet*** Lke-403433 Lke-603433 Lke-6034 Vt-615244 Vt-604433 Lke-403433 Zkk 4253 Kazinczy Ferenc utca Kazinczy Ferenc utca Kazinczy Ferenc utca

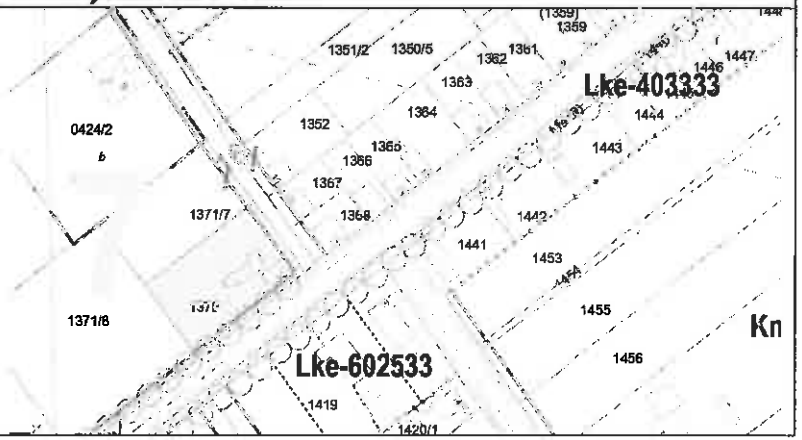
6. Kérelmező neve:	**ifj. Leszkó György**
Kérelem tárgya:	**Szabályozási vonal megszüntetése**
Indoklás: A tulajdonos kéri 5577/16 helyrajzi számú telken a szabályozási vonal törlését. Indoklása szerint a körforgalom létesítése a 47. sz. elkerülő út megépítésével tárgytalanná vált és vissza lehetne vonni a telkéből nagy részt kimetsző szabályozási vonalat is. ***Javaslat:*** A készülő településrendezési terv közlekedési alátámasztó munkarészében kell megvizsgálni a körforgalom létjogosultságát és annak függvényében módosítani a szabályozáson, ha indokolt. A szerkezeti tervben a körforgalom céljára leszabályozott terület lakóterületben szerepel, ezért módosítása akkor válik szükségessé, ha a körforgalomnak továbbra is van létjogosultsága, egyébként változatlanul maradhat	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**a megoldástól függ**

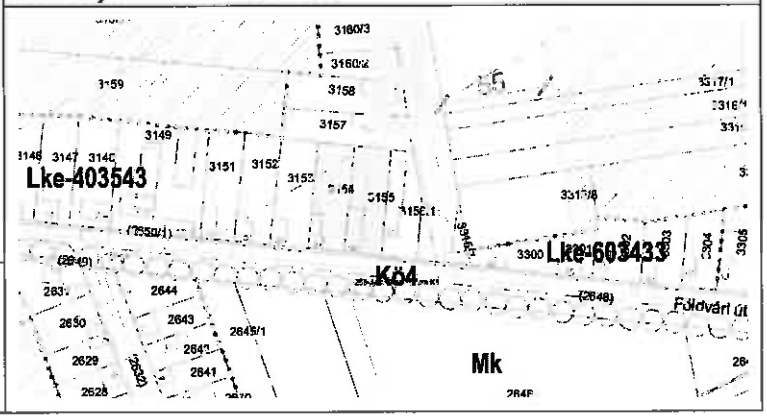
Településszerkezeti terv - részlet

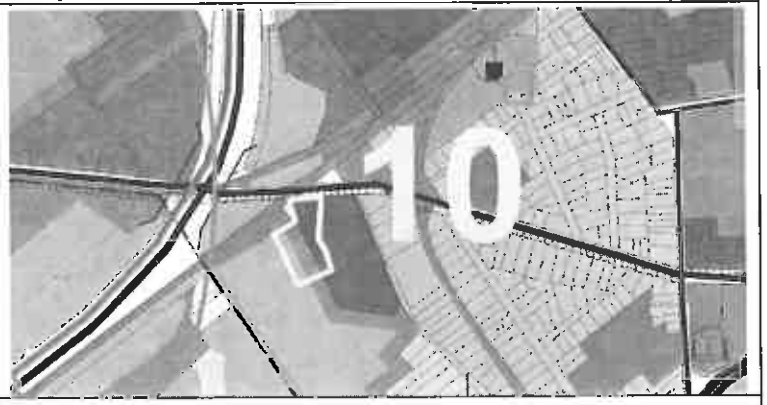
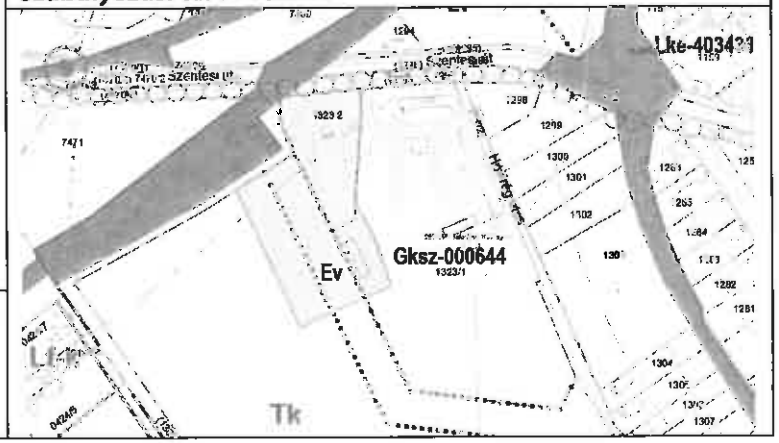
Szabályozási terv - részlet

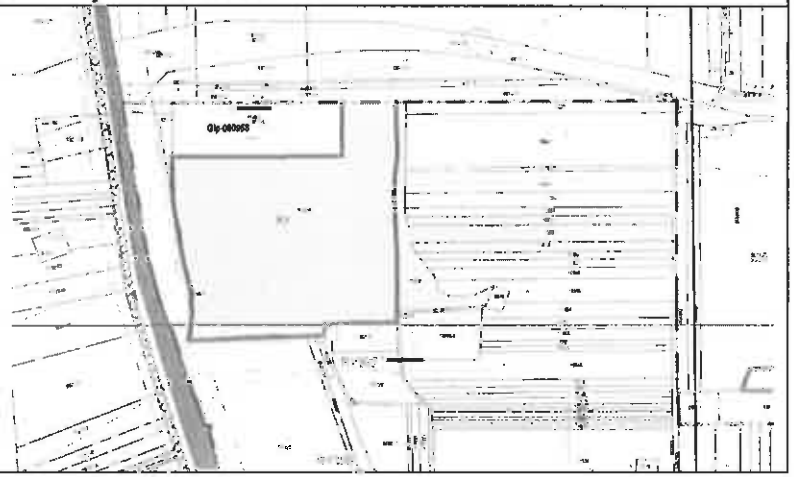

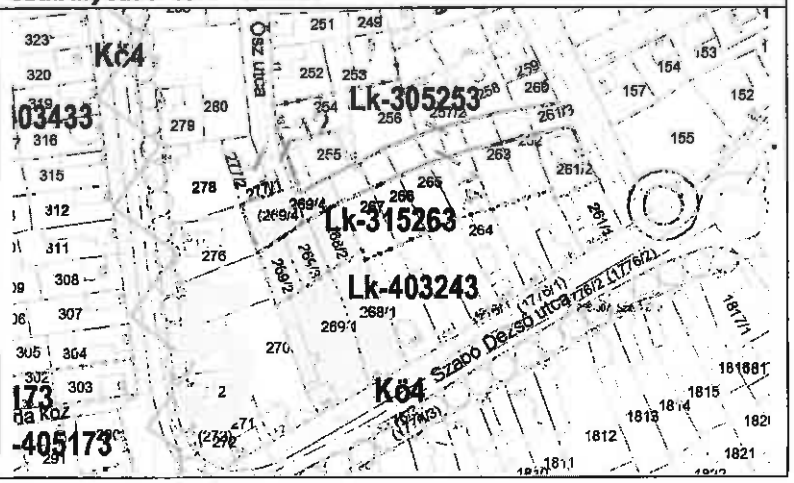
7. Kérelmező neve:	**Aktív Klub Szolgáltató Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Településközpont vegyes terület gazdasági területté minősítésének kérelme Vt >> Gksz**	
Indoklás: A cég a Vásárhelyi út 38. (hrsz: 1370) szám alatti ingatlant kéri átminősíteni „Vt" településközponti vegyes területből „Gksz" gazdasági kereskedelmibe. Pályázati forrásból autómosót terveznek létesíteni és a pályázati feltétel szerint gazdasági területen kell megvalósítani. ***Javaslat:*** A környező ingatlanok egyidejű vizsgálatával és az igények felmérésével gazdasági terület kijelölésének kérdése megvizsgálandó az új rendezési terv készítése során a környezetvédelmi szempontok (zajvédelem különösen) érvényesítése mellett. A hasonló helyzetű telkek (Vásárhelyi út menti terület) gazdasági célú átsorolására is sor kerülhet.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

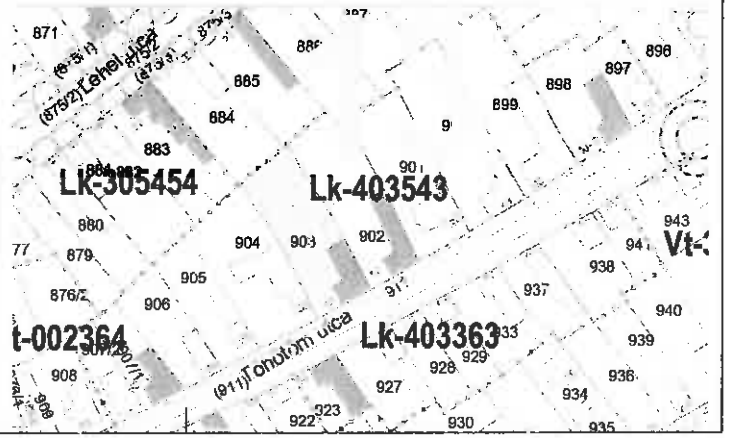
8. Kérelmező neve:	**Wahl Szerszámkészítő Bt**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóterület gazdasági átsorolása Lke >> Gksz vagy Gipe**	
Indoklás: A Földvári út 27-29. szám alatti ingatlanokat (hrsz: 3154, 3155) kéri gazdasági kereskedelmi (Gksz) övezetbe sorolni (szerszámkészítés). Munkahelyteremtő gazdaságfejlesztési pályázaton jelentős plusz pontot ér a gazdasági övezet, ezért kéri az átsorolást. Eddig sikertelenül pályázott. Tájékoztatása szerint az ingatlanok körül szántó művelés folyik. ***Javaslat:*** Elvi akadálya nincsen, a rendezési terv készítése során kell megvizsgálni az átsorolás lehetőségét. Előzetesen támogathatónak tűnik, bár a mozaikos övezeti kijelölés nem szerencsés.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

9. Kérelmező neve:	**Dózsa Zrt.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Véderdősáv megszüntetése, lakóház-építés Ev >> Lk és Lke**	
Indoklás: A 4991/24-25 helyrajzi számú ingatlanokat dolgozói részére kívánja értékesíteni, akik családi házat terveznek építeni. Kéri a véderdő besorolás lakóra minősítését. ***Javaslat:*** Természetben nincs erdő az ingatlanokon, a kérdést a rendezési terv készítésekor meg kell vizsgálni. Elvi akadálya nincs, a kieső biológiai aktivitásérték pótlása feladatként jelenik meg (pl. erdőterület kijelölés a város más helyszínén, lehetőleg a kérelmező területén).		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Igen** **Új beépítésre szánt terület keletkezik**	

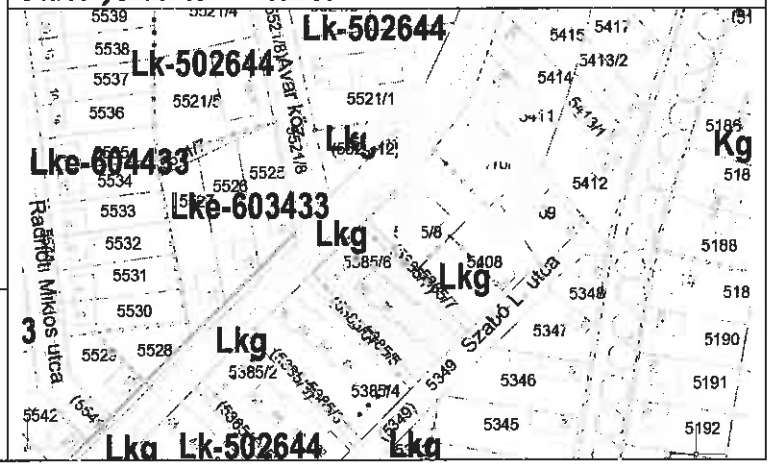
10. Kérelmező neve:	**Piroda Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Övezeti átsorolás, beépíthetőség növelés Ev, Tk >> Gksz**	
Indoklás: A tulajdonos a 1323/1,2 helyrajzi számú ingatlan beépíthetőségét 60%-ra, a minimális zöldterületet 20%-ra, a szilárd burkolatot pedig 20%-ra kéri módosítani. A jelenleg „Ev" véderdő és „Tk" természetközeli terület övezetekben szereplő 1324 helyrajzi számú ingatlanból is kíván egy részt a gazdasági területhez csatolni, bővítés céljából. ***Javaslat:*** Mocsár művelési ágú területeket „Tk" természetközeli övezetbe kell sorolni az országos jogszabályok szerint. A nemzeti parkkal érdemes egyeztetni, hogy ténylegesen mocsár-e a terület. A beépítési lehetőségeket a rendezési terv készítésénél kell megvizsgálni.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Igen** **Új beépítésre szánt terület keletkezik**	

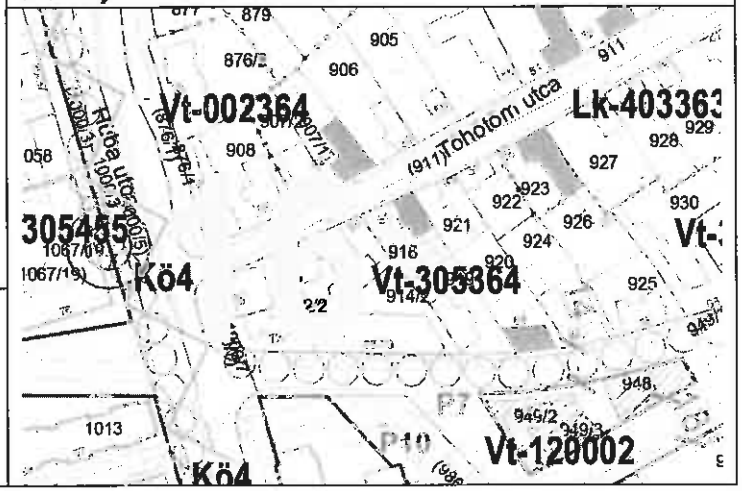
11. Kérelmező neve:	**Gombos József**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Bányászati terület kijelölése** **Gip >> Kb**	
Indoklás: A tulajdonos kutatási engedélyt kapott a bányakapitányságtól a 10858, 10859, 10860, 10861, 10861/1 és az5049/5 helyrajzi számú területre és kéri bányászati övezetbe sorolását. A terület kapcsolódik a „Kr" besorolású különleges rekultivációs területhez ***Javaslat:*** Az 5049/5 különleges rekultivációs övezetben, a többi ingatlan ipari övezetben szerepel a hatályos tervben. Elvileg nincs akadálya az átsorolásnak.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

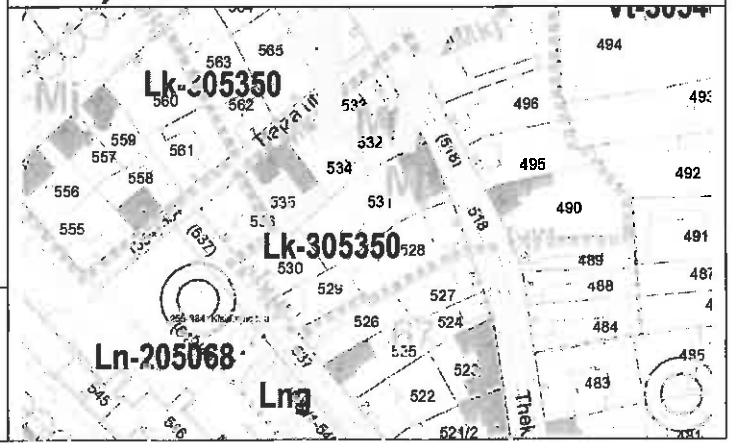
12. Kérelmező neve:	**Polyák János**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóparki beépítés terve: szabályozási terv módosítása, előírások változása**	
Indoklás: A Szabó D. u. 48-50. alatt álló (hrsz: 268/1-2, 269/1-4) ingatlanokon a tulajdonosok zárt lakóparkot terveznek építeni. Kéri a telkek összevonásának és társasházi beépítés lehetőségének lehetővé tételét a szabályozási terven. Továbbá kéri a 269/4 helyrajzi számú, út besorolású telek átminősítését építési telekké, a közterületi kapcsolatot a Bercsényi utca felé megoldva. ***Javaslat:*** A 269/4 helyrajzi számú út megszüntetése az Ősz utca és a Bercsényi utcát összekötő, a Szabó Dezső utcai telekvégeket feltáró, szabályozási terven feltüntetett új közterületsáv megszakítását jelentené: vagy törölni kellene ezt a K-Ny-i utcát a kérelem szerint, vagy zsákutcává tenni a Bercsényi utca felől. Bármelyik megoldás elfogadása előtt tisztázandó, hogy a Szabó Dezső utca 36-46. házszámú telkek tulajdonosainak mik a szándékai az utcával kapcsolatban. A lakópark tervezett telkeit az Ősz utca és a Szabó Dezső utca közötti magánút szolgálná ki a kérelem szerint. A társasházi beépítés kisvárosias lakóövezetben támogatható, a zárt lakópark kérdésköre már kevésbé: az Ősz utca végleg zsákutca maradna, mivel a Szabó Dezső utcára a magánút lezárt jellege miatt nem köthetne ki. A rendezési terv készítése kapcsán alaposan meg kell vizsgálni a kérdést.	***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Valószínűleg nem, a lakópark maradhat az Lk kategóriában**	

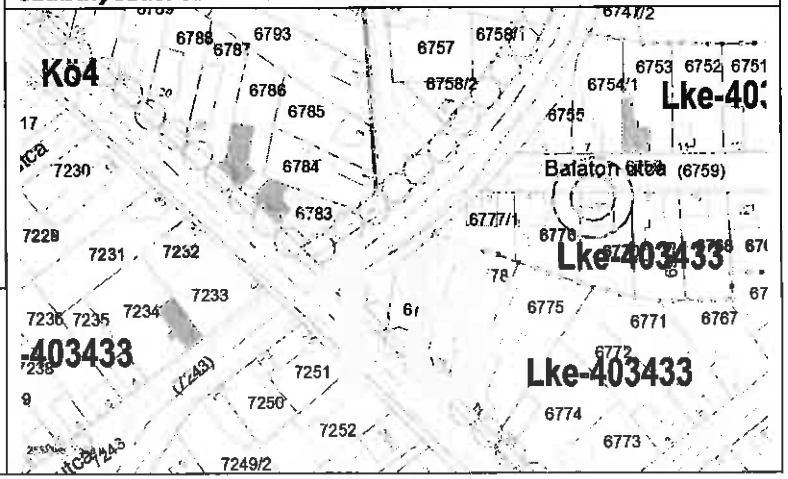
13. Kérelmező neve:	**Dr. Makó Attila, Hagymási László**	***Településszerkezeti terv– nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védelem alóli felmentés**	
Indoklás: Orosházán kíván letelepedni és kertes házat építeni, a 903 helyrajzi számú, Töhötöm u. 54. szám alatt ingatlan megfelelne elképzeléseinek. A rajta **lévő helyi védett épületről kéri a védettség megszüntetését, indoklása szerint** rossz állagú és veszélyes az épület. Az értékesítés e miatt nem valósul meg. Hagymási László kérelme is ennek az épületnek a védelem alóli kivételére vonatkozik. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

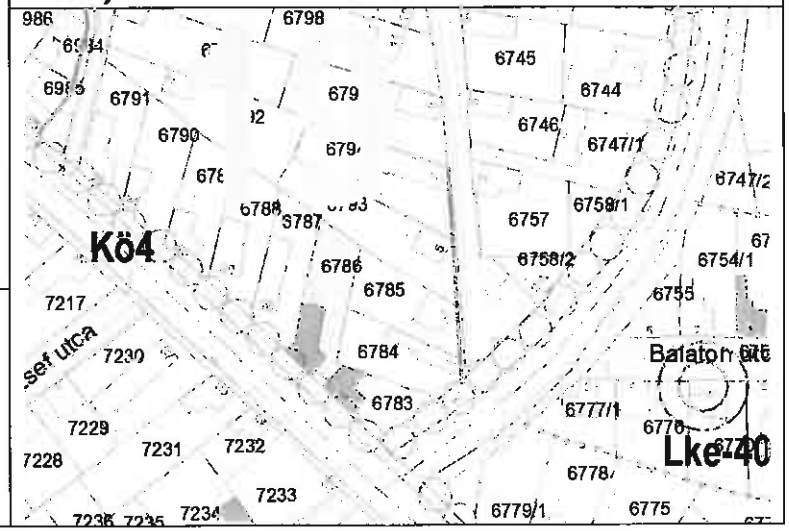
14. Kérelmező neve:	**Baloghné Héjjas Edit**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védelem alóli felmentés**	
Indoklás: A kérelmező 2333 helyrajzi számú, Szabó Dezső u. 5. szám alatti lakóházát kéri helyi védelem alól kivonatni. Le kell bontani, mert életveszélyes állapotban van, veszélyezteti a szomszéd épületét is. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

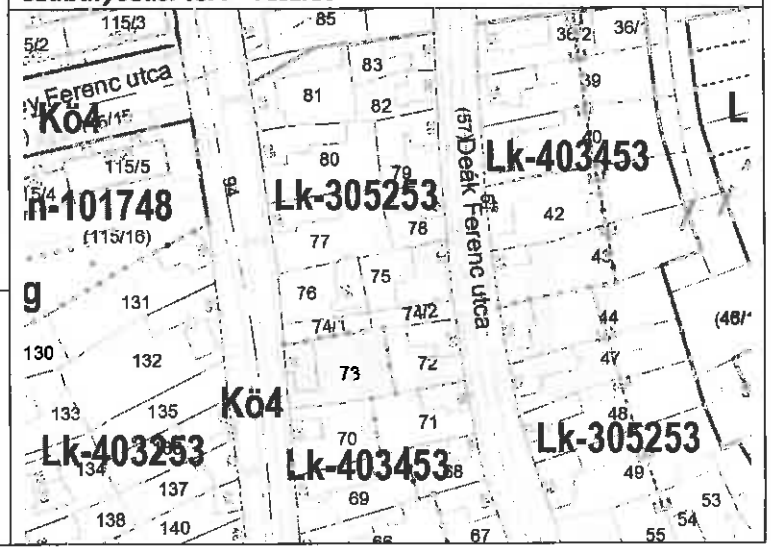
15. Kérelmező neve:	**Dénes tanító utca 92-106. szám alatti lakosok**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**HÉSZ módosítás garázsblokk elhelyezése miatt**	
Indoklás: Az 5385/6 helyrajzi számú ingatlanra egy késztermékként megvásárolható garázsblokkot kívánnak telepíteni, melyet a HÉSZ 59.§ az illeszkedési előírások miatt megakadályoz. Az övezet besorolása LKG garázsépítésre kijelölt kisvárosias alövezet, a telepítendő garázsblokknak színes lemez fala és tetőszerkezete lenne, 4 garázsegységgel. ***Javaslat:*** Az illeszkedéssel lehet probléma, ismerni kellene a garázsblokk kinézetét, erről egyeztetni szükséges a kérelmezőkkel a tervezés folyamán. Lapostetős garázs elhelyezése támogathatónak tűnik, az utcaképben kerítéshez hasonlóan jelenhet meg.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

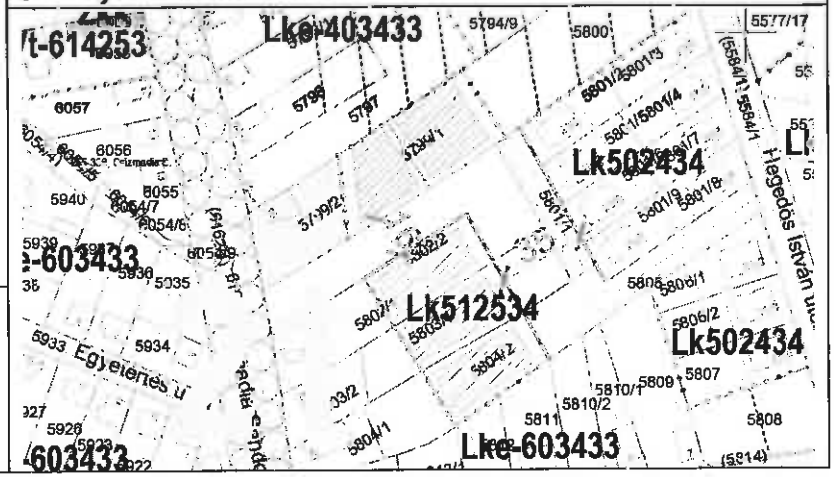
16. Kérelmező neve:	**Free Diamond Kft**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi építészeti értékvédelem megszüntetése**	
Indoklás: A Free Diamond Kft ingatlanfejlesztő vállalkozás a Töhötöm u. 61. (hrsz: 918) szám alatti lakóházat kéri helyi építészeti értékvédelem alól mentesíteni. A romos épületet lebontaná és újat építene helyette, a környezetbe illeszkedően. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként. A Töhötöm utcában több védett épület is van (pl. ld. 13. ügyet), melyek az utcaképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

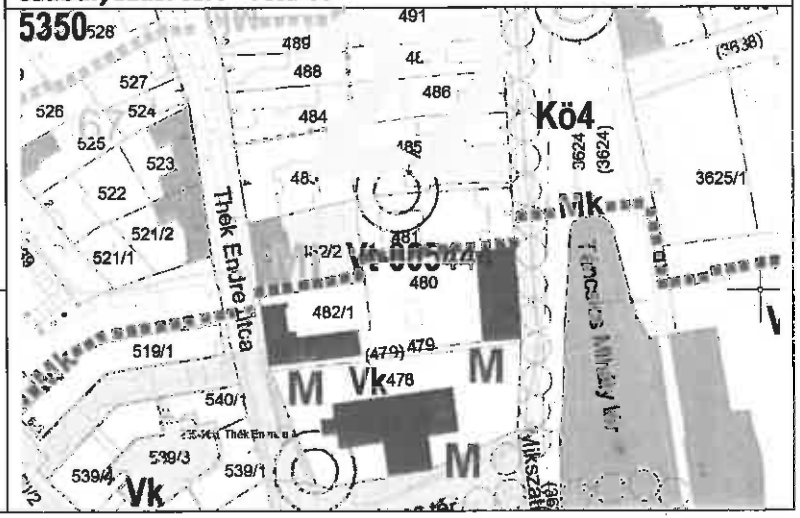
17. Kérelmező neve:	**Csicsely Pálné és Kriczki Jánosné**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi építészeti értékvédelem megszüntetése**	
Indoklás: A tulajdonosok kérik Bajza u. 6. szám alatti ingatlanuk (hrsz: 535) helyi védelem alóli felmentését. Indoklásuk szerint az épület rossz állaga miatt lakásra alkalmatlan, felújítását anyagi helyzetük nem engedi. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként. Az utcában és a környéken több védett épület is van, melyek a városképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

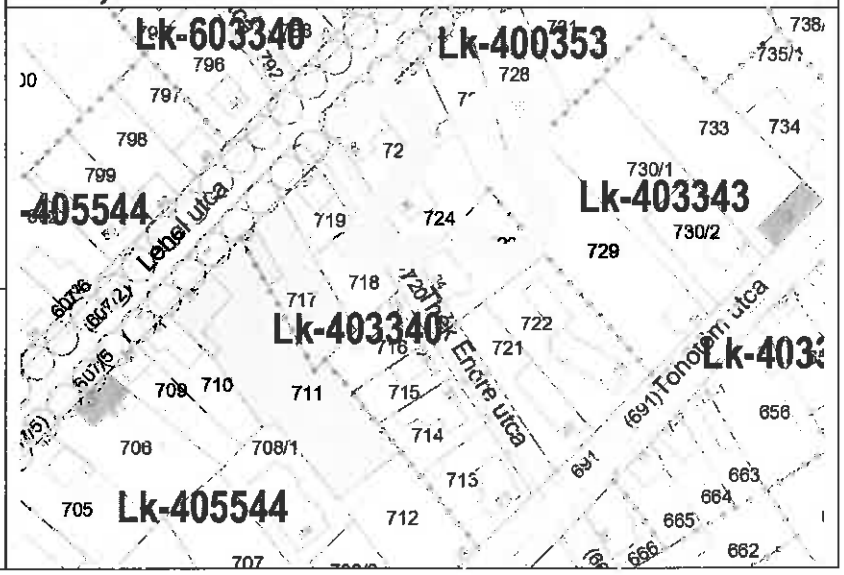
18. Kérelmező neve:	**Dömsödiné Benkő Lenke**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védettség megszüntetése**	
Indoklás: Kéri a Szent István út 24. szám alatti ingatlan helyi védettségének megszüntetését. Anyagi okok miatt nem tudja fenntartani az épületet. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként. A Szent István utcában több védett épület is van (pl. ld. 19. ügyet), melyek az utcaképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

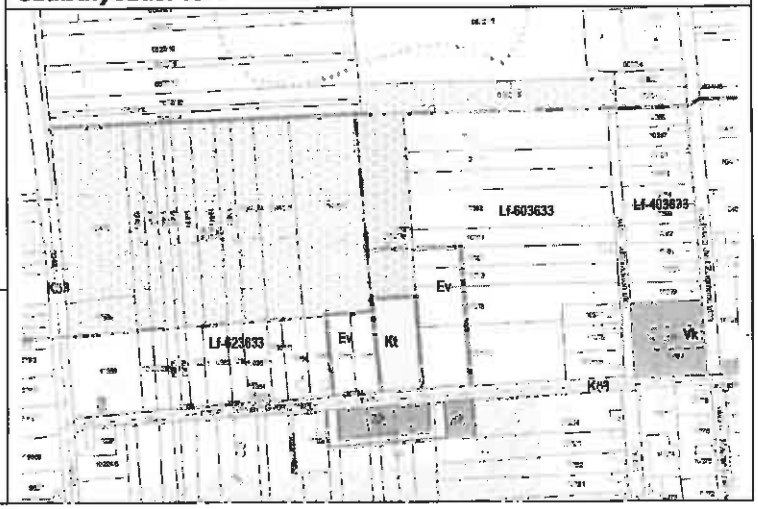
19. Kérelmező neve:	**Szőke Lajos**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Helyi védettség megszüntetése**	
Indoklás: Kéri a Szent István út 26. szám alatti ingatlan helyi védettségének megszüntetését. Idős házaspár nem tudja fenntartani az épületet, az állandó javítást nem tudja fedezni. ***Javaslat:*** Meg kell vizsgálni a kivonás lehetőségét. Szakmai szempontból célszerű a helyi védett épületek listáját teljesen kivenni a Helyi Építési Szabályzatból és – felülvizsgálatot követően – áttenni a helyi építészeti és természeti értékvédelmi rendeletbe, amelynek módosításai nem igénylik a HÉSZ-nél előírt eljárást. Elképzelhető egy új fogalom bevezetése, a városképi megjelenés visszaépítése új homlokzatként. A Szent István utcában több védett épület is van (pl. Id. 18. ügyet), melyek az utcaképet alakítják, ezért különösen óvatosan kell eljárni az értékek védelme érdekében.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

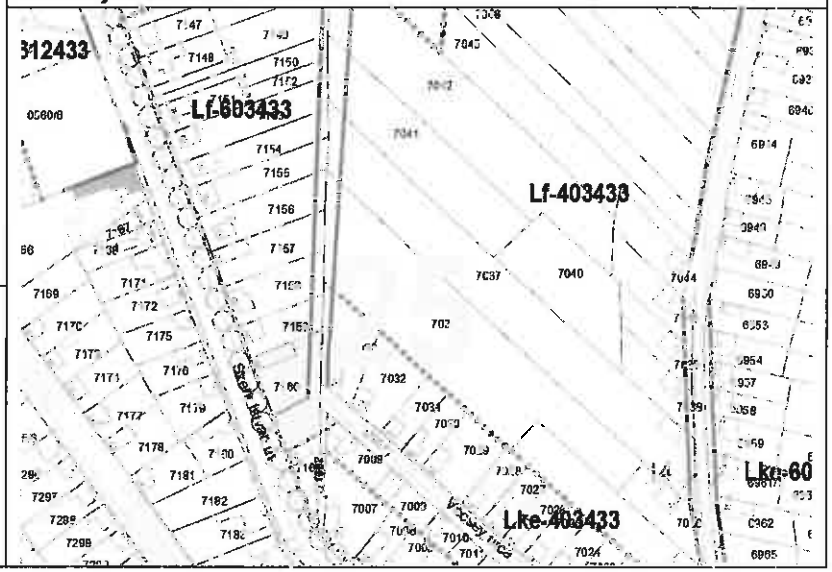
20. Kérelmező neve:	**Ilyés Imre**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Építési övezeti határ felülvizsgálata**	
Indoklás: A Thököly u. 31. szám tulajdonosa sérelmezi, hogy az északi szomszédja miután megvásárolta a korábbi Rövid köz egy részét – garázst akar építeni 1,5 méterre a lakóházától. Véleménye szerint csapadékos időben a viszonylag szűk, három oldalról zárt térben nem lesz biztosított a falszakasz kiszáradása. A ház építésekor a Rövid köz megléte miatt a zártsorú építés lehetősége nem állt fent, így kerülhetett a fürdőszoba és a kamra ablaka az északi falra. Kéri az építési övezeti határ felülvizsgálatát. ***Javaslat:*** A készülő rendezési tervben a kérelmet figyelembe véve kell megvizsgálni a tömb beépítési lehetőségeit.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

21. Kérelmező neve:	**Kabódi Ferenc**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Ingatlanok összevonása, raktár építése gazdasági átsorolás megfontolása (Gksz)**	
Indoklás: A Csizmadia u. 46. (hrsz: 5799/1, 5799/2) számú ingatlan tulajdonosa összevonás után raktár épületet kíván építeni klíma-hűtőgépszerelői tevékenysége folytatásához. ***Javaslat:*** A megcélzott tevékenység gazdasági jellege esetén rendeltetés-váltás szükséges. Megfontolandó az építési hely bővítése vagy elhagyása.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**Elképzelhető**	

22. Kérelmező neve:	**Orosházi Evangélikus Egyházközség nevében Németh Béla egyhk. felügyelő**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Telek magasabb beépítettsége**	
Indoklás: Az egyházközség tulajdonát képező Thék Endre u. 2. szám alatti (hrsz: 482/2) ingatlan maximális beépítési lehetőségét kéri 40 %ról 70 %-ra emelni. A bérlővel együtt a város sportélete szempontjából is fontos fejlesztéseket kívánnak tenni. A szomszéd telek beépítettsége is meghaladja a 40 %-ot, ezért tartja méltányolhatónak a kérést. ***Javaslat:*** Településközpont vegyes (Vt) területen a jogszabály lehetővé teszi a kért beépítési százalékot.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

23. Kérelmező neve:	**Orosházi Református Egyházközség**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Beépíthetőség módosítása**	
Indoklás: Az Egyházközség, mint a Lehel u. 39. (hrsz: 711) szám alatti óvoda fenntartója kéri a szomszédos 717-es helyrajzi számú ingatlan beépítési lehetőségeit a 711-eshez megegyezően módosítani, az óvoda bővíthetősége érdekében. ***Javaslat:*** A konkrét fejlesztési tervek ismeretében, a szomszédsági adottságok feltárásával kell megvizsgálni a kérdést.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

24. Kérelmező neve:	**Építéshatóság, Szőke Csabáné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Felhagyott temető felülvizsgálata, HÉSZ kerítésre vonatkozó előírásainak megváltoztatása, építménymagasság pontosabb értelmezése**	
Indoklás: Szentetornyán a 10374 helyrajzi számú felhagyott temető rendeltetését kéri felülvizsgálni, a tulajdonos szeretné hasznosítani, azonban a cél még nem ismert. ***Javaslat:*** A temető vizsgálatával, a konkrét fejlesztési tervek ismeretében, a rendezési terv készítése során kell feltárni a megoldási lehetőségeket. A kerítés-építés helyére vonatkozó HÉSZ-előírás megváltoztatása támogatható (kerüljön az építőmesgyére a kötelezettség). Az építménymagasság előírás értelmezését pontosítani fogja a HÉSZ, ez az új előírások miatt is szükséges („beépítési magasság" lépett a „H" magasság helyébe)		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**elképzelhető**	

25. Kérelmező neve:	**Békési Sándorné**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Kisajátítás megvalósítása vagy a kötelezettség törlése a szabályozási tervről**	
Indoklás: A tulajdonos töröltetni kívánja a telkén szabályozási vonallal kijelölt 20 méter széles közterületrészt vagy kéri a kisajátítást. Nem tudja eladni az ingatlant, kéri az önkormányzatot, hogy valamerre lépjen ez ügyben. ***Javaslat:*** Az új településrendezési eszközök készítése során lesz mód felülvizsgálni az út létjogosultságát, szélességének esetleges csökkentését.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**valószínűleg nem**	

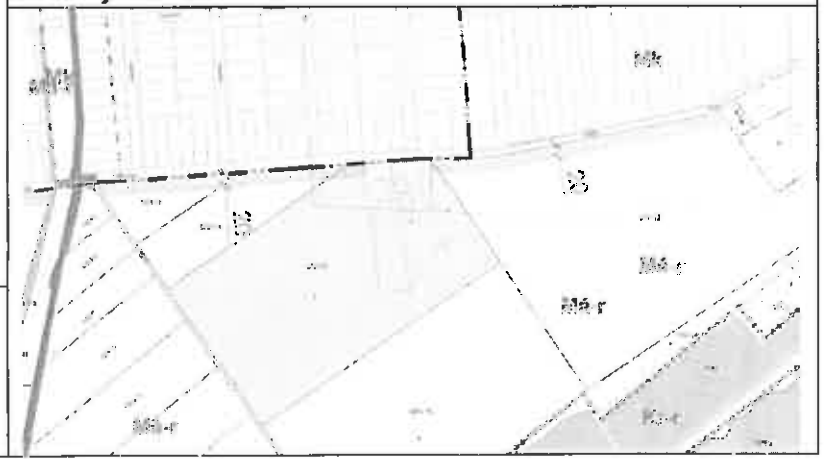
26. Kérelmező neve:	**Környezetvédelmi fejezet készítése kapcsán**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vasút melletti védőfásítás csökkentése**	
Indoklás: A környezetvédelmi fejezet készítése során felmerült az üveggyárak menti vasútvonal keleti oldalán jelölt 50 méteres védőfásítás csökkentése. ***Javaslat:*** Változott a jogszabályi környezet, 20 méterre le lehet csökkenteni, ezáltal beépíthető területek szabadulnak fel.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

27. Kérelmező neve:	**Dr. Kastyják János Prolesz Plusz Kft képviseletében, Szöllősi Istvánné**
Kérelem tárgya:	**Mezőgazdasági ingatlan ipari övezetbe sorolása Má-r >> Gip**
Indoklás: 2013-as kérelmében a 0581/17/A helyrajzi számú ingatlan rendeltetését kéri mezőgazdaságiból iparira módosítani a megváltozott tevékenységi kör miatt. Mezőgazdasághoz kapcsolódó kereskedelmi, gépjavítási tevékenység helyett részben mezőgazdasághoz kapcsolódó termékek ipari jellegű előállítását tervezik végezni. Az átminősítés feltétele a tevékenység engedélyezésének. Az üzemben műanyag ipari termékek gyártása folyna, 5-7 új munkahelyet teremtve. Az építéshatóság a tájékoztatása szerint rendezési terv módosítás szükséges az ügyhöz. 2015-ben ismét megkereste kérelmével az önkormányzatot, mert ez év szeptembertől kis- és középvállakozások számára várhatóan megjelennek pályázati lehetőségek. ***Javaslat:*** Az ingatlantól délre vízállásos, gyepes területek, északra lakóterület található. Mindezekre figyelemmel a kérelmezett alrészlet átsorolása tűnik ésszerűnek.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

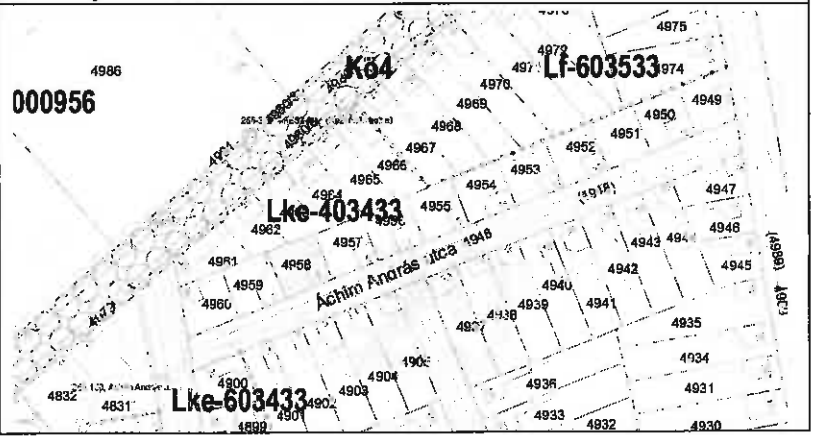
28. Kérelmező neve:	**Mihalics József egyéni vállalkozó**
Kérelem tárgya:	**Mezőgazdasági terület különleges hulladékkezelési vagy gazdasági területbe sorolása Má >> Khu vagy Gip**
Indoklás: A vállalkozó 0334/3 helyrajzi számú telephelyén hulladék begyűjtést, kezelést és kereskedelmet végez. A telephely engedélyezési eljárásban rögzítették, hogy a tevékenységét folytathatja „Má" általános mezőgazdasági besorolású telephelyén, de nem bővíthet. Fejlesztési tervei megvalósításához azonban bővülne, ezért kéri az ingatlan átsorolását gazdasági terület felhasználás alá. ***Javaslat:*** Az átsorolás az igazgatási terület határán történne, ezért a szomszédos település (Kardoskút) csatlakozó területét is vizsgálni szükséges. A teleknek csak a „b" és „c" alrészletére értelmezi a vállalkozó a kérelmet a leírás alapján, a „c" alrészlet „telephely" bejegyzésű az ingatlan-nyilvántartásban. A helyszíntől északra egy mezőgazdasági major található. Fel kell tárni a környező lakott tanyákra gyakorolt hatást. A meglévő és megcélzott tevékenység pontosabb vizsgálata szükséges a megoldási javaslat kidolgozásához.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

29. Kérelmező neve:	**Fáber Győző** (módosította korábbi kérelmét)	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Családi házas ingatlan beépíthetőségének növelése**	
Indoklás: A 4958 helyrajzi számú családi házas ingatlanon 30 %-ról 40 %-ra kéri növelni a beépítettségi előírást annak érdekében, hogy fejlesztéseket valósítson meg. ***Javaslat:*** Tisztázni szükséges a fejlesztés mibenlétét. Gazdasági funkció esetében alapos megfontolás mellett gazdasági átsorolás lehetséges. Lakóterületi jellegű fejlesztéshez az Lk kisvárosias lakóterületi átsorolás képzelhető el. A jelenlegi rendeltetési kategóriában az országos előírások csak 30 % beépítettséget engednek.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

30. Kérelmező neve:	**Kecskés Tibor**
Kérelem tárgya:	**Mezőgazdasági és természetközeli területek gazdasági jellegű átsorolása Má, Tk >> Lf**

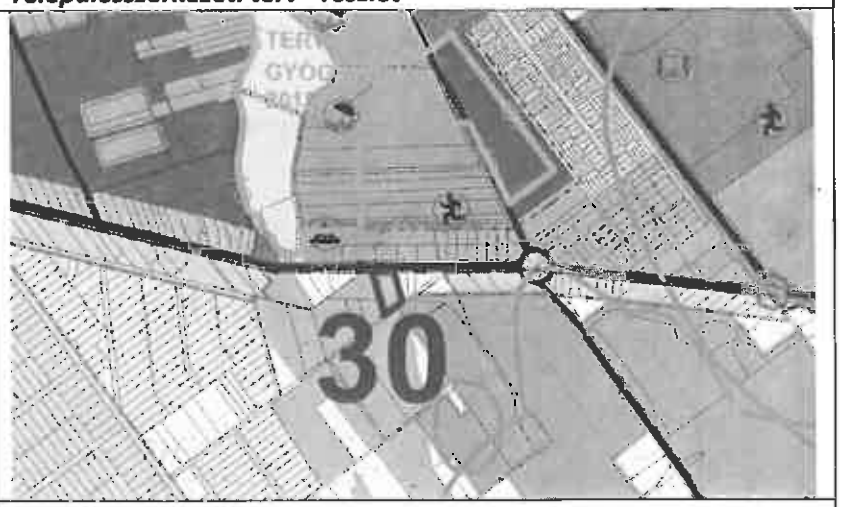
Indoklás: A Szentesi út melletti 0444/4 és 0444/5 helyrajzi számú, jelenleg Má mezőgazdasági és Tk természetközeli területként besorolt ingatlanok tulajdonosa kéri Lf falusias lakóövezetbe sorolni azokat. Faipari vállalkozásának kíván oktatási bázist létrehozni, ahol hátrányos helyzetű gyerekeket tanítana a CNC faipari gép kezelésére. Az ingatlan fekvésénél fogva alkalmas lenne erre véleménye szerint. Jelenleg is több faipari vállalkozást működtet.

Javaslat: Lakóterület nem jelölhető ki országos közút közvetlen közelében, a tevékenység sem minősül lakóterületi jellegűnek. Természetvédelmi akadály is felmerülhet, a Körös-Maros Nemzeti Park igazgatósággal egyeztetés szükséges. Vizsgálni kell a két ingatlantól keletre fekvő, hasonló helyzetű területsáv módosításának esetleges szükségességét is (részben lakóövezet).

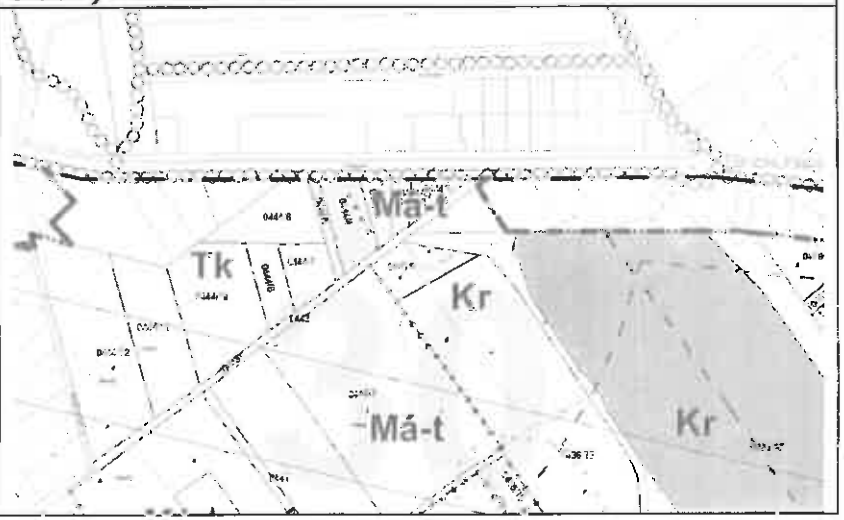
A tervezett gyógyhely közelségét is vizsgálni kell.

Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

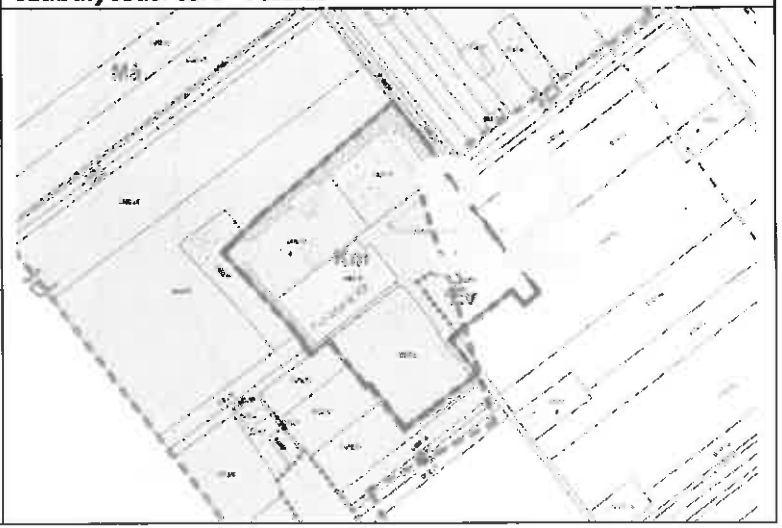
Településszerkezeti terv - részlet

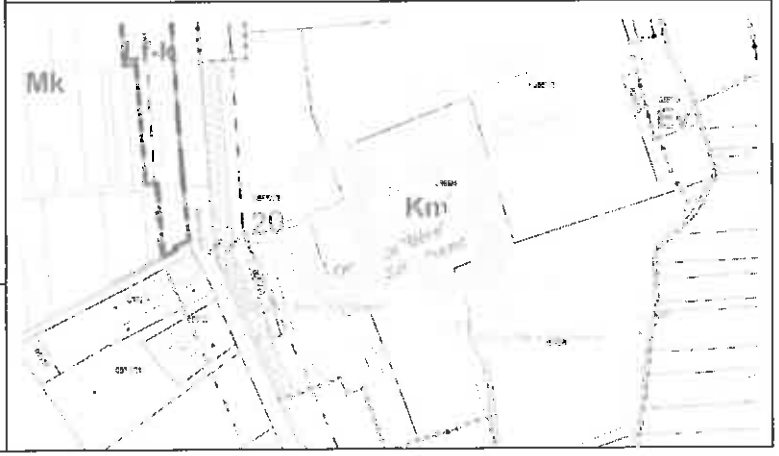

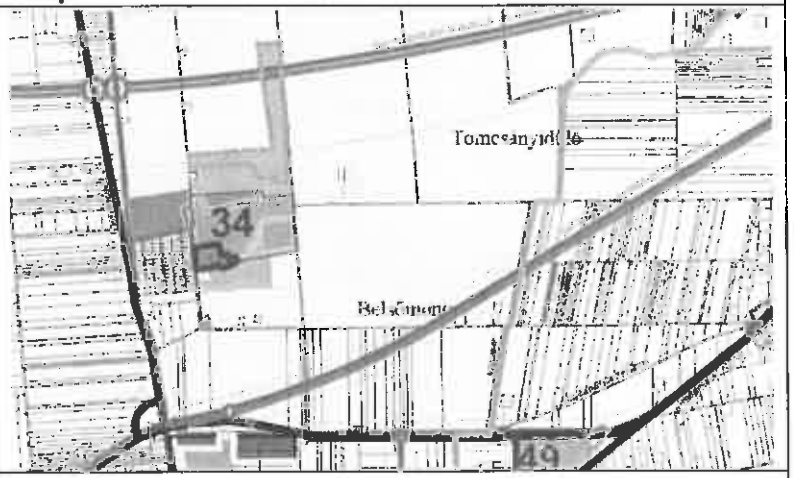
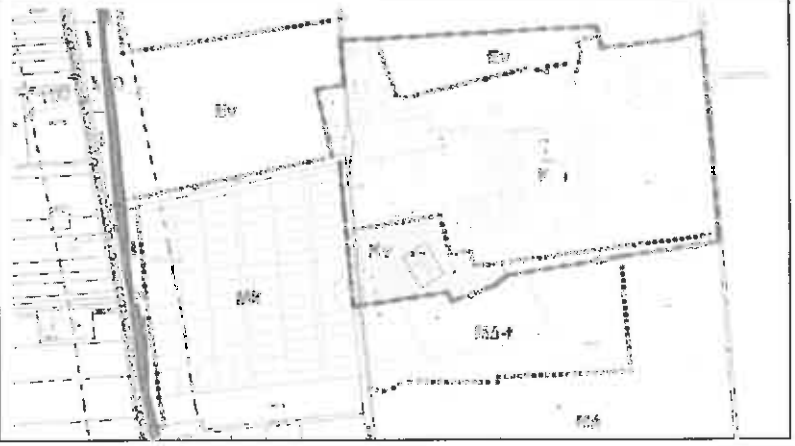
Szabályozási terv - részlet

31. Kérelmező neve:	**Építéshatóság, Szőke Csabáné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vízműtelep bővítése, HÉSZ közművesítési előírásai** **Má >> Kkö**	
Indoklás: A 0117 és a 0118/60 helyrajzi számú ingatlanokat kéri egy övezetbe sorolni, a „Kkö" övezet kiterjesztésével, víztározó elhelyezése végett. Javasolja a HÉSZ-ben előírt közművesítési szintet átgondolni, mert egyes beépített területeken nem biztosítható ***Javaslat:*** Támogatható a különleges terület kijelölési javaslat, de a régészeti lelőhely miatt pontosabb lokalizáció szükséges (a feltárás költségnövelő tényező). A közművesítési előírások felülvizsgálata célszerű.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

32. Kérelmező neve:	**Fer-Marik Kft**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Építménymagasság emelése, esetleg rendeltetésváltoztatás Km >> Gip, Kh**	
Indoklás: A Fer-Marik Kft 2000 óta foglalkozik nem veszélyes hulladék (üveg) gyűjtésével, hasznosításával. Új csarnokot kívánnak építeni 9 méteres belmagassággal a 0460/10 helyrajzi számú telken, melyet a hatályos szabályozás nem enged. Fő tevékenységüket folytatnák, új munkahelyeket teremtene a beruházás. Kéri a HÉSZ módosítását. ***Javaslat:*** A különleges mezőgazdasági major (Km) övezetek beépítési paraméterei jelenleg is az országosan megengedett legintenzívebb beépítési értéket tartalmazzák (max. 40 % beépítettség, min. 40 % zöldfelületi fedettség) ezért felmerülhet az iparterületi jellegű rendeltetésbe való átsorolás a kérelmezővel egyeztetve.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**valószínű**	

33. Kérelmező neve:	**Béke Agrár Kft**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Telken belüli fásítási kötelezettség megszüntetése**	
Indoklás: A 0655/12 helyrajzi számú, különleges mezőgazdasági major területén, az út menti, szabályozási terven telken belüli védősávként szereplő területen **gépjármű tárolót építene dolgozóinak, ezért kéri a fásítási kötelezettség törlését.** ***Javaslat:*** Érdemes egyeztetni a tulajdonossal a lehetőségekről, a rendezési tervben mindenképpen kezelhető az ügy.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

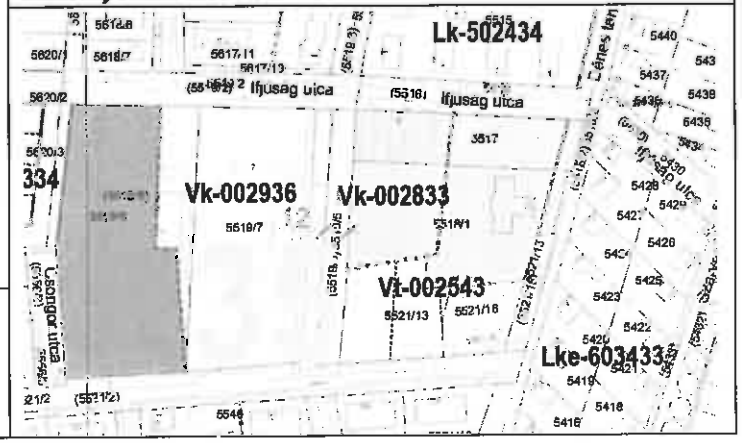
34. Kérelmező neve:	**Igazgatási Iroda Építéshatóság Szőke Csabáné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**„Kv" övezet felülvizsgálata**	
Indoklás: A 0717/3 helyrajzi számú ingatlan és környezete „Kv" övezetként szerepel a szabályozási terven, a szerkezeti terven erdőként. „Kv" övezet a Helyi Építési Szabályzatban (HÉSZ) nincs, kéri a rendeltetés felülvizsgálatát. ***Javaslat:*** A telek rendeltetésének megfelelő övezetbe sorolását a kialakult állapot szerint kell meghatározni.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

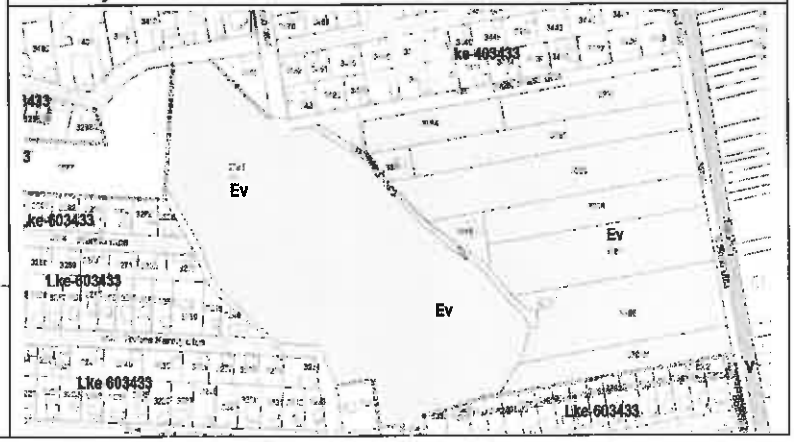
35. Kérelmező neve:	**Igazgatási Iroda Építéshatóság Szőke Csabáné**
Kérelem tárgya:	**Vegyes övezetek határának tisztázása**
Indoklás: Az 5517 és 5518 helyrajzi szám alatti ingatlanok (Ifjúság utcai intézmények) a szabályozási terven részben „Vt" részben „Vk" övezetben szerepelnek, kéri az egyértelmű szabályozást. ***Javaslat:*** Egy ingatlan két övezetben szerepelhet, de valóban zavaró a hatósági munka során. Az új rendezési tervben a valós használat alapján egyértelműen be kell sorolni az említett ingatlanokat a legmegfelelőbb övezetbe. Az új tervben alkalmazandó országos előírások egyébként is átírták a vegyes területek fogalmát.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

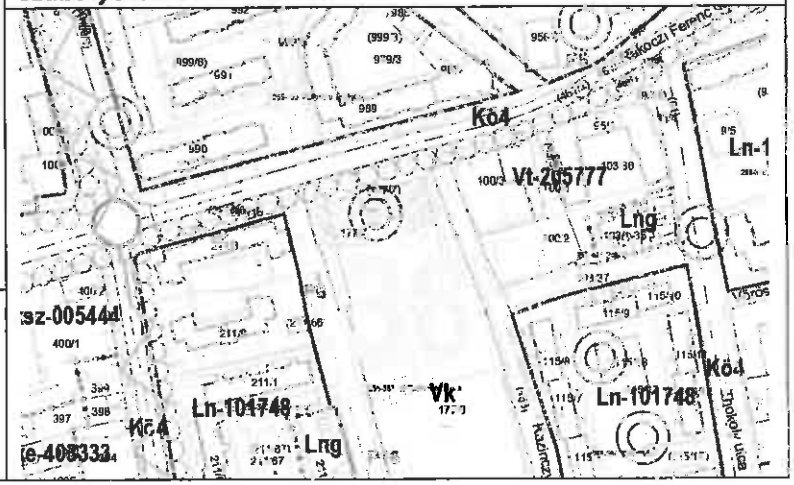

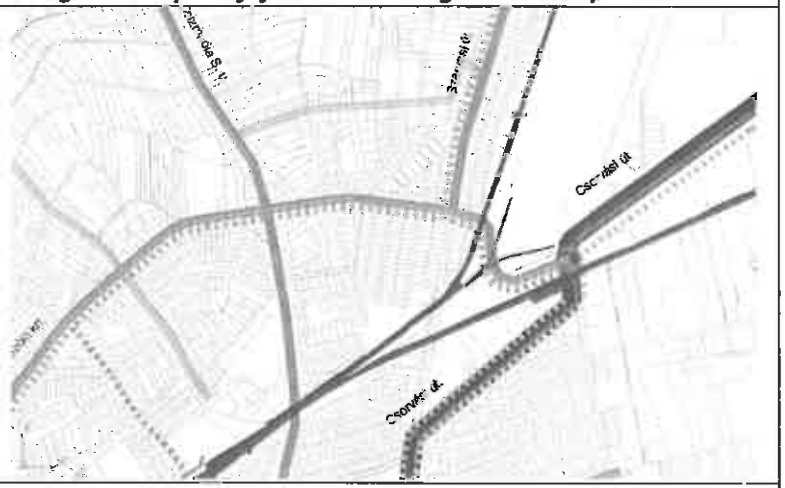
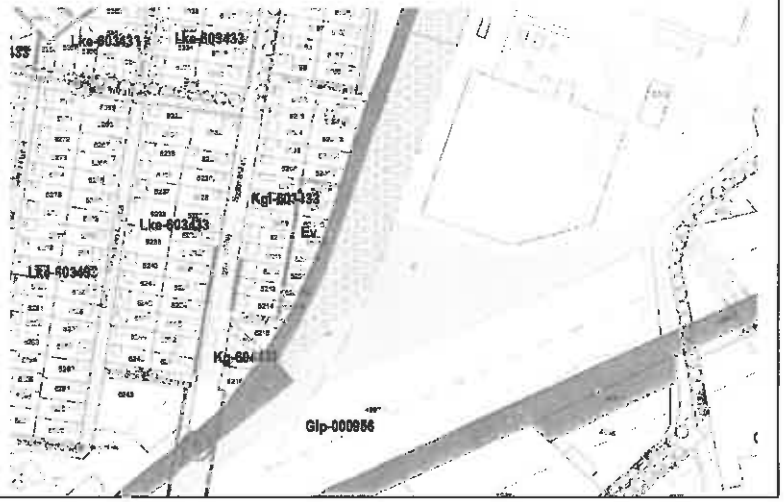
Szabályozási terv - részlet

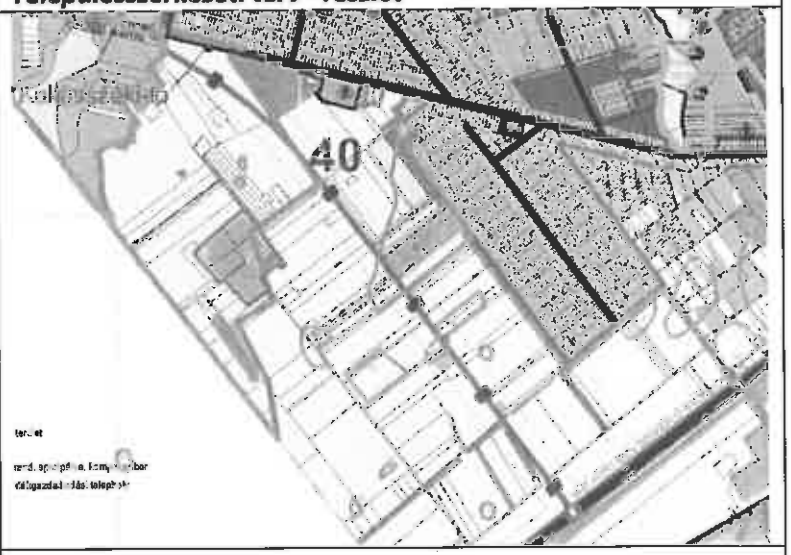

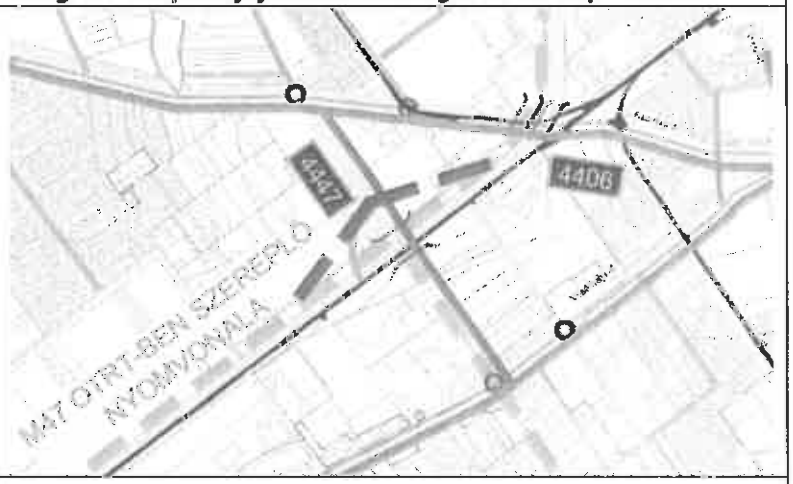
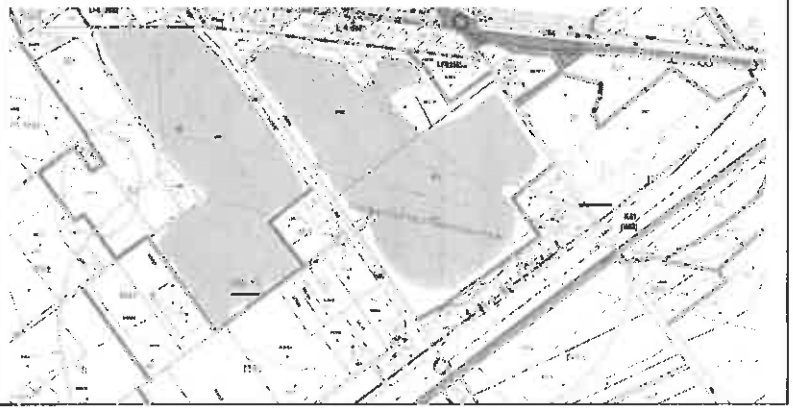
36. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Fürdő utcai volt tómeder közparkká minősítése, a környék rendezése Ev >> Zkp**	
Indoklás: A jelenleg erdőövezetbe sorolt terület közparkként való hasznosítása jobban megfelel a tényleges és tervezett igénybevételnek. A terület továbbra sem lesz beépíthető. A tanyás ingatlanok és szántók erdőterületi besorolása is átgondolandó. ***Javaslat:*** Az átsorolás nagyobb mozgásteret tesz lehetővé a terület fejlesztésére.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

37. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Lakóövezeti átsorolás Gyopároson Üü, Üh >> Lke**	
Indoklás: Gyopáros újabb osztású üdülőterületeinek lakóövezeti átsorolása (Gyopárosi úttól keletre) előnyösebb lehet, segítheti a városrész beépülését, a még be nem épült telkek értékesítését. Néhány lakos kérte a Szentesi út menti üdülőterület átsorolását is. A Szentesi út a jövőben főúttá válik (OTrT szerint). A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet (29. §) értelmében a főút tengelyének 25 m-es közelségében nem lehet lakóépület, ezért alapos átgondolást és a közlekedési nyomvonalak véglegesítését követően bírálhatók el ezek a kérelmek. ***Javaslat:*** A Gyopárosi úttól K-re az átsorolás testületi egyetértés esetén az új tervben megvalósítható.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

38. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Eötvös iskola előtti tér csatolása az iskola telkéhez (Vt övezethez) Zkp >> Vt**	
Indoklás: Az Eötvös iskola előtti tér átsorolása a tervezett sportcsarnok elhelyezése kapcsán válik szükségessé, a beépítési igények biztosítása végett. ***Javaslat:*** Az átsorolás testületi egyetértés esetén az új tervben megvalósítható.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

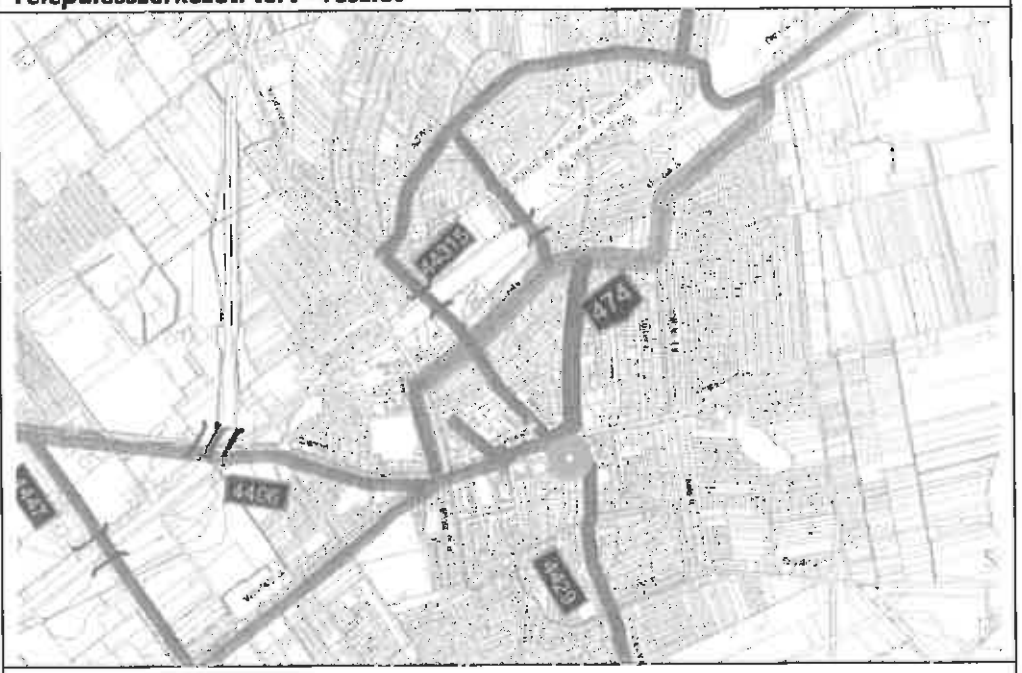
39. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Integrált Településfejlesztési Stratégia S1 tervlap - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 1.: Szőlő körút folytatása K-i irányban**	
Indoklás: A Szőlő körút folytatásának betervezése javítja a Szőlő városrész megközelíthetőségét, különösen a vasúti átjárók szempontjából. A Szeged-Békéscsaba vonal villamosítása még nagyobb mértékben elválasztja a vasúttól É-ra lévő területeket a városmagtól. A Szarvasi út vonalában tervezett közúti felüljáró (vagy aluljáró) megvalósíthatósága kérdéses, a javasolt kapcsolat némileg enyhíti a különszintű átjáró hiányát. A körút jelleg jobban érvényesül ezzel a megoldással. ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész megoldásokat talál és javaslatokat tesz a felvetődött ügyre, ha testületi támogatást nyer.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

40. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 2.: A Szentesi és Szegedi út közötti külterületi útátkötés szükségességének vizsgálata**	
Indoklás: A Szentesi út lesz a bevezető szakasza a tervezett Soltvadkert-Kiskunmajsa-Kistelek-Mindszent(Tisza-híd)-Orosháza főútvonalnak. Levegővédelmi szempontból szükséges lehet a bevezető szakasz új nyomvonalra terelése, ez esetben a jelenleg hatályos szerkezeti tervben szereplő nyomvonal megmarad, ha sikerül megoldani a főút szabályozását a mostani nyomvonalon (a 4447. jelű átkötő útig), akkor az új nyomvonal megszűnhet a tervben. ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész megoldásokat talál és javaslatokat tesz a felvetődött ügyekre.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

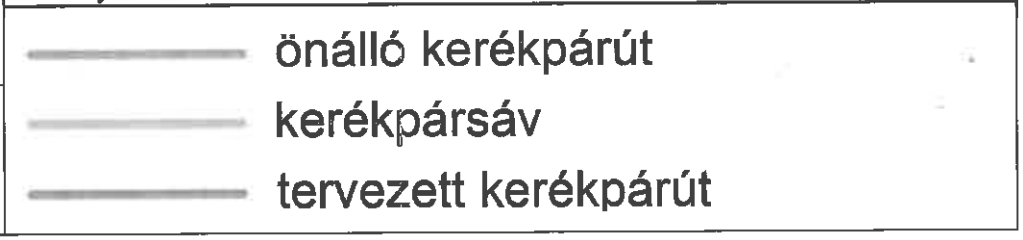
41. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**	***Integrált Településfejlesztési Stratégia S1 tervlap - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 3.: 47. sz. elkerülő út gyopárosi csomópontjának vasúti aluljáróval történő átalakítása**	
Indoklás: A tervezett Soltvadkert-Kiskunmajsa-Kistelek-Mindszent(Tisza-híd)-Orosháza főútvonal a Szentesi úton érkezik be Orosháza igazgatási területére és a 4447-es út nyomvonalán éri el a 47-es főutat. A tervezett Déli városi elkerülőút ebből a csomópontból indul tovább. A városrészek közötti átközlekedés balesetmentessége megköveteli vasúti aluljáró létesítését ebben a fontos közlekedési csomópontban. A kerékpárúthálózat is az aluljárón kaphat átvezetést a város ÉNy-i és D-i része között. Az aluljáró kialakításához a 47-es utat el kell húzni a vasútvonaltól, hogy a közút alá tudjon bújni a vasútvonalnak. Ezt ábrázolja a mellékelt rajz-részlet. ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész megoldásokat talál és javaslatokat tesz a felvetődött ügyekre.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

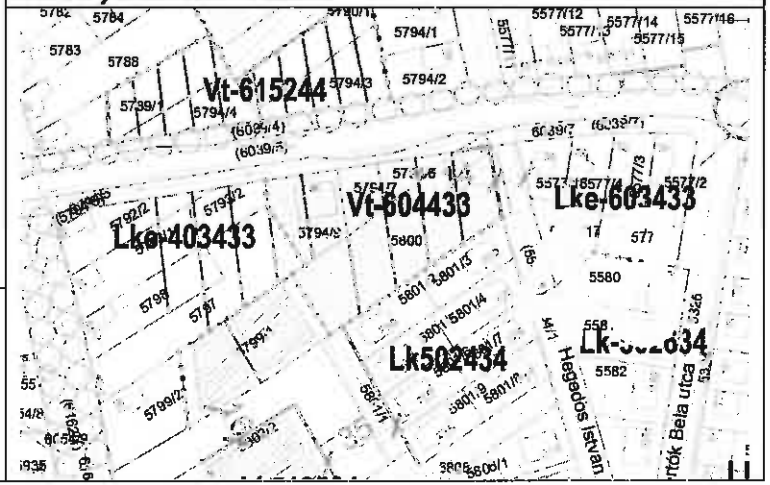
42. Kérelmező neve:	**Tervezők, önkormányzat**
Kérelem tárgya:	**Egyéb közlekedési ügyek 4.: Kerékpárút hálózat racionalizálása a készülő kerékpárút hálózati koncepció alapján**
Indoklás: A Településszerkezeti terv a kerékpárúthálózat átalakítását akkor tudja eredményesen kijelölni, ha elkészül a **város Átfogó Kerékpár-közlekedési Koncepciója.** ***Javaslat:*** A közlekedésrendezési munkarész a koncepció alapján tartalmazza majd a hálózat elemeit és a szabályozási tervben ennek megfelelően történhet meg a közterületek biztosítása.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

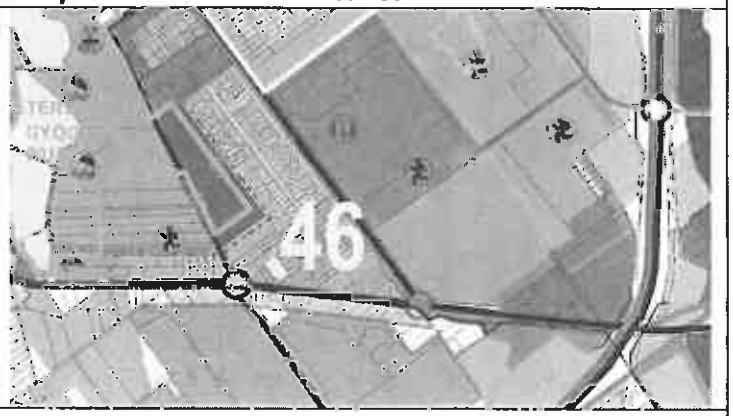
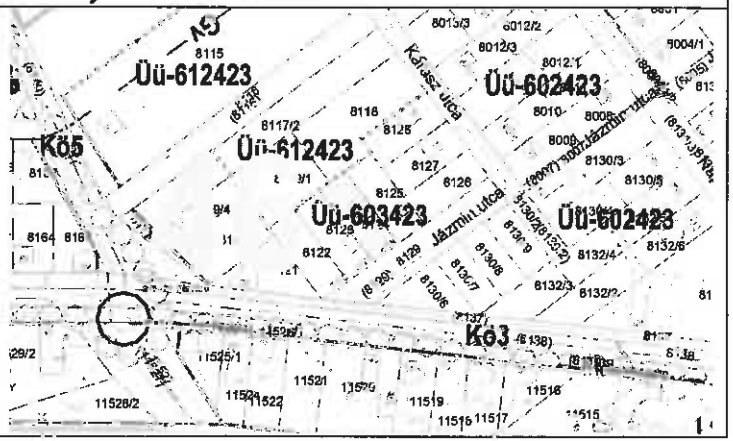
Szabályozási terv - részlet

43. Kérelmező neve:	**Kovács Építőipari Tervező és Kivitelező Kft.** (Hatos István és családja nevében)	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Településközpont vegyes helyett lakóterületi besorolás Vt >> Lke**	
Indoklás: A Szőlő körút 5794/6,7,9 és 5800 helyrajzi számú telkeket a tulajdonosok Lke kertvárosias lakóterületként kívánják beépíteni, egybevonva a szomszédos kertvárosias besorolású lakótelek-részekkel. ***Javaslat:*** A tervkészítés során vizsgálni kell a környezetet is és a hasonló helyzetű szomszédos telkek rendeltetését, szabályozását szükség szerint szintén alakítani indokolt.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

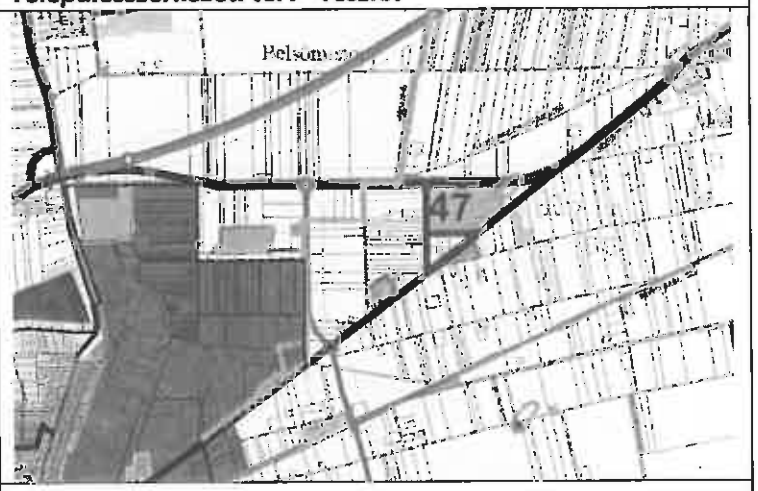
44. Kérelmező neve:	**Kovács Építőipari Tervező és Kivitelező Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**HÉSZ módosítása**	
Indoklás: Az „oldalhatáron álló beépítés" helyett az „építési hely" bevezetését kéri, ami rugalmasabb épületelhelyezésre ad lehetőséget. ***Javaslat:*** A kérelmezővel egyeztetni kell a javaslat célját és az országos jogszabályi kereteket tisztázni a kérelem teljesítése érdekében.		*Nem kapcsolódik konkrét helyszínhez.*
		Szabályozási terv - részlet
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	*Nem kapcsolódik konkrét helyszínhez.*

45. Kérelmező neve:	**helyi I. fokú építési hatóság**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Egyéb HÉSZ-módosítási ügyek**	
- A kerítés építésére vonatkozóan javasol a HÉSZ-ben egy OTÉK (országos jogszabály)-tól eltérő rendelkezést. Az általános szabály szerint az útról nézve a jobb oldali telekhatáron köteles megépíteni a tulajdonos a kerítést. A helyi szokás szerint az építőmezsgyén köteles megépíteni. - Az építménymagasság maximális értékének egyértelműbb megfogalmazását javasolja. - Elsősorban az üdülőterületek kapcsán kéri a HÉSZ közművesítettségre vonatkozó előírásait felülvizsgálni. - Az ingatlanokon folytatható tevékenységek megfogalmazását kéri egyértelműbbé tenni. - A 0505/14 helyrajzi szám alatti ingatlan régészeti területként van jelölve, de a régészeti listában nincs benne. ***Javaslat:*** Az új rendelet-tervezet javaslatokat tesz a felvetődött ügyekre. A rendeltetések belső ellentmondásait a tényleges és a tulajdonos által tervezett használat alapján oldja fel.		*Több helyszínt érint, illetve nem helyszínhez köthető.*
		Szabályozási terv - részlet
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	*Több helyszínt érint, illetve nem helyszínhez köthető.*

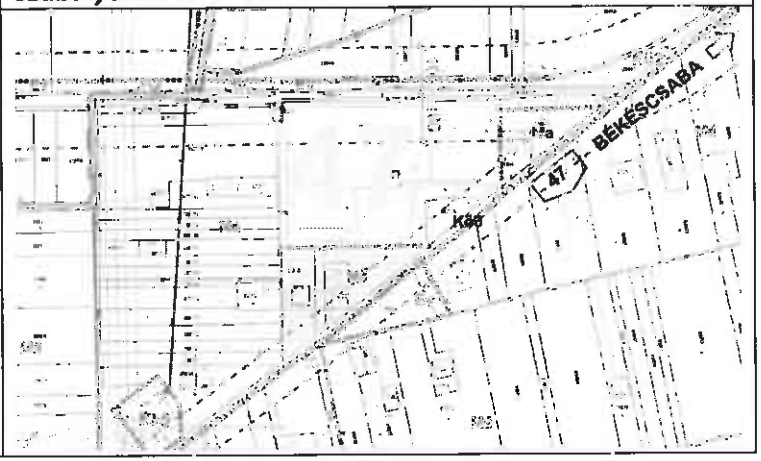
46. Kérelmező neve:	**Szedlák Jánosné**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Üdülőterület helyett lakóterületi besorolás Üü >> Lf**	
Indoklás: A Szentesi út menti nyaralót lakóépületként használják, lakóházzá szeretnék átminősíteni. ***Javaslat:*** Az országos út (leendő főút) menti területsáv üdülőterületi (jelenlegi) és kérelmezett lakóterületi besorolása egyaránt problémás a levegővédelmi előírások és a közúti zaj várható növekedése miatt. Vizsgálni kell, hogy az építésjogi és környezetvédelmi lehetőségek milyen megoldást tesznek lehetővé a kérelem teljesítésére. Szaktervezők közötti konzultációra van szükség. A tervkészítés során vizsgálni kell a környezetet is és a hasonló helyzetű szomszédos telkek rendeltetését, szabályozását szükség szerint szintén alakítani kell.	***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	

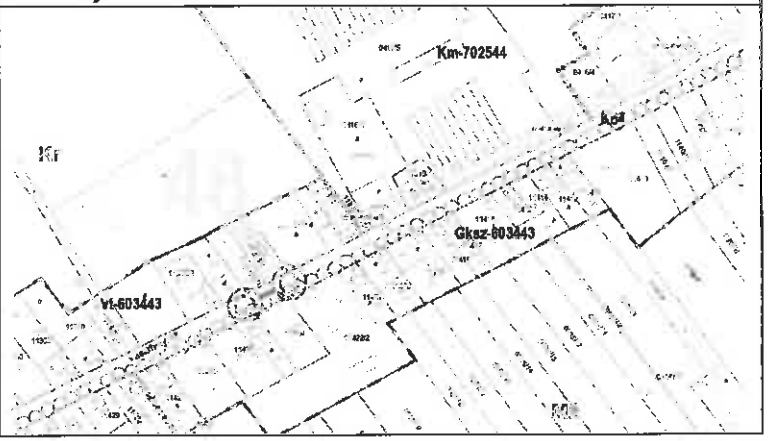
47. Kérelmező neve:	**Majsai Kert Kft.**
Kérelem tárgya:	**Építési övezet létesítése, önkormányzati közút megszüntetése, értékesítése Má >> Km**
Indoklás: Az Orosháza 0693/4 és 0693/9 helyrajzi szám alatti telkeket üvegházak építése miatt a tevékenységhez és építéshez megfelelő építési övezetbe szükséges besorolni. A két telek beolvad majd a 0693/15 helyrajzi számú telekbe, amely jelenleg is Km mezőgazdasági üzemi besorolású. A dűlőutat túlnyomórészt a cég és tulajdonosai használják, megszüntetése a tevékenység további bővítését szolgálná. ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult területhasználat szerinti fejlesztést célozza, teljesítése indokolt, de meg kell vizsgálni a dűlőút megszüntetésének esetleges kedvezőtlen következményeit is.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

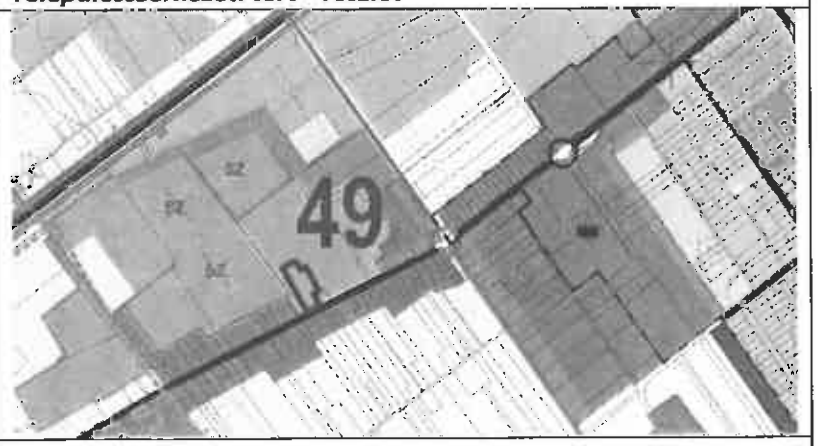
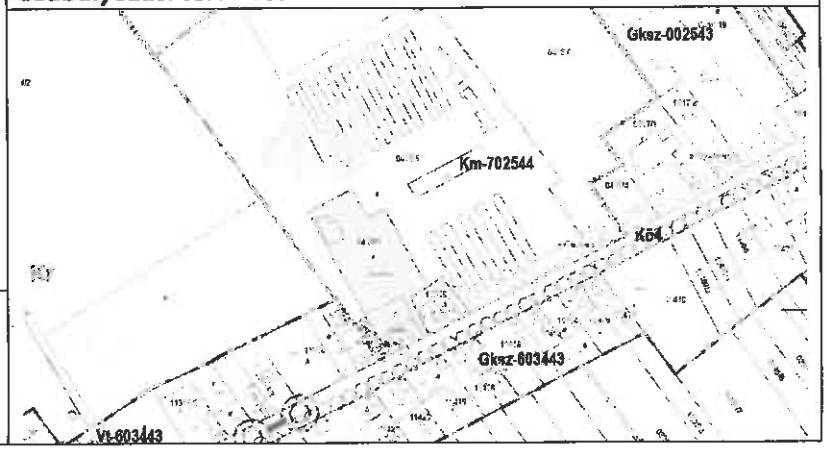
Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

48. Kérelmező neve:	**Oros-Grupp Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vegyes besorolású területen lévő telephely gazdasági területbe sorolása Vt >> Gksz**	
Indoklás: A cég a Vásárhelyi út 76/D cím alatti telephelyén gazdasági tevékenységet folytat. A cég folytatni és bővíteni szeretné a gazdasági funkciót, de a vegyes övezet ezt nem teszi lehetővé. ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult állapotnak megfelelő rendeltetési átsorolásra vonatkozik, ezért teljesítése indokolt.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

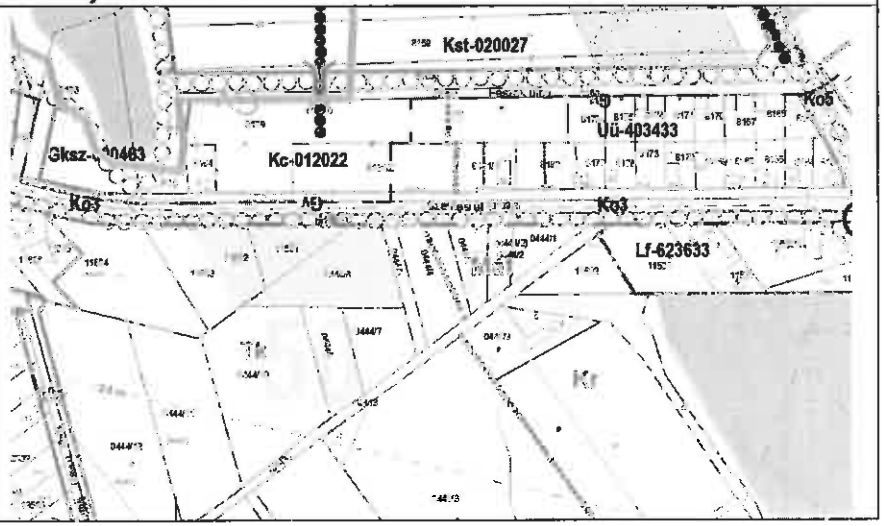
49. Kérelmező neve:	**Techno-Druck Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Major rendeltetés helyett fuvarozási tevékenységet támogató besorolás Km >> Gksz, Kkö**	
Indoklás: Az Orosháza Vásárhelyi út 74. szám (hrsz.: 0416/1) alatti telephelyet a **kialakult tevékenység szerint szeretné fejleszteni a cég (járműtárolás,** karbantartás). ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult állapot szerinti besorolásra vonatkozik, teljesítése indokolt. A megfelelő építési övezetet egyeztetés alapján lehet kiválasztani (Gksz, vagy különleges, építménynek minősülő közlekedési terület)		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

50. Kérelmező neve:	**Pásztorné Tóth Ibolya**
Kérelem tárgya:	**Természetközeli és mezőgazdasági területen gazdasági tevékenységet támogató besorolás Tk, Má >> Gksz**
Indoklás: A Szentesi út melletti 11601, 11602 és 0444/6 helyrajzi számú telkeken gazdaság-fejlesztést kíván végrehajtani a tulajdonos. A telkek részben mezőgazdasági, részben természetközeli területbe tartoznak. ***Javaslat:*** A 30. sorszámú (területileg szomszédos) ügyhöz hasonlóan természetvédelmi akadály merülhet fel, a Körös-Maros Nemzeti Park igazgatósággal egyeztetés szükséges. A tervezett gyógyhely közelsége is aggodalomra ad okot. A kérelem teljesítése során figyelembe kell venni, hogy a Szentesi út főúttá válásából erednek elvárások (közterület szélesítése a telkek rovására).	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

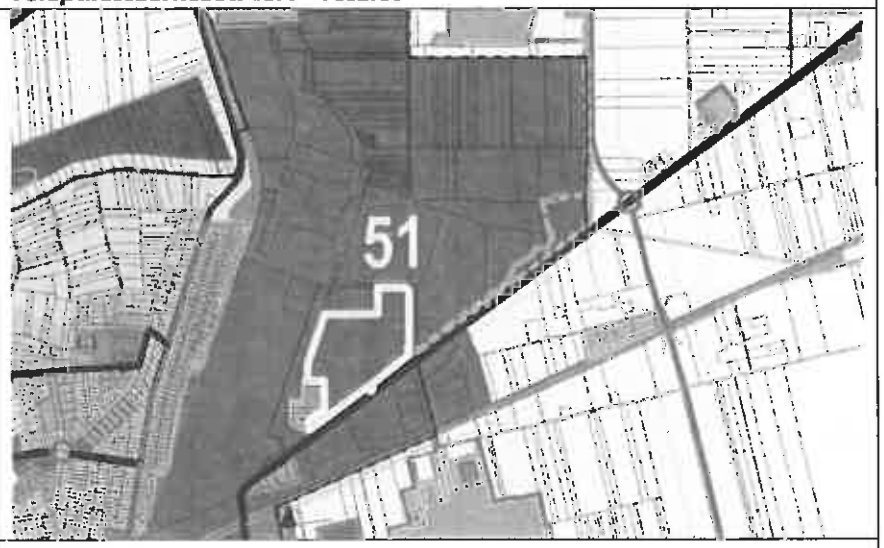

Szabályozási terv - részlet

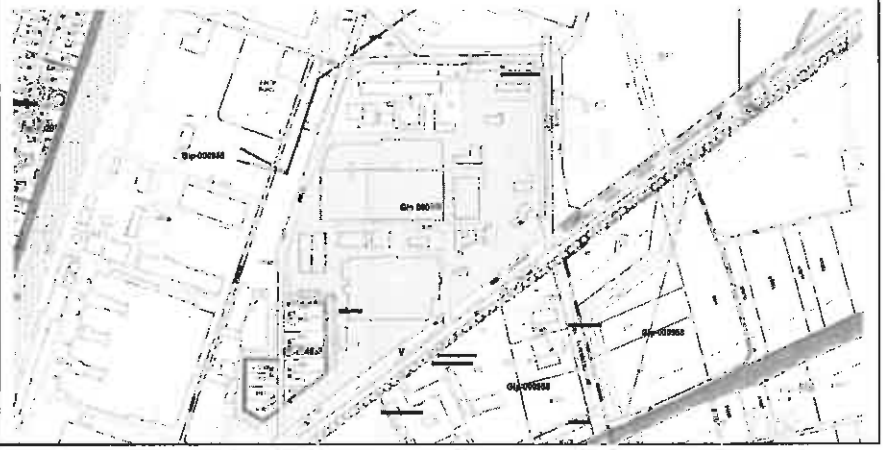

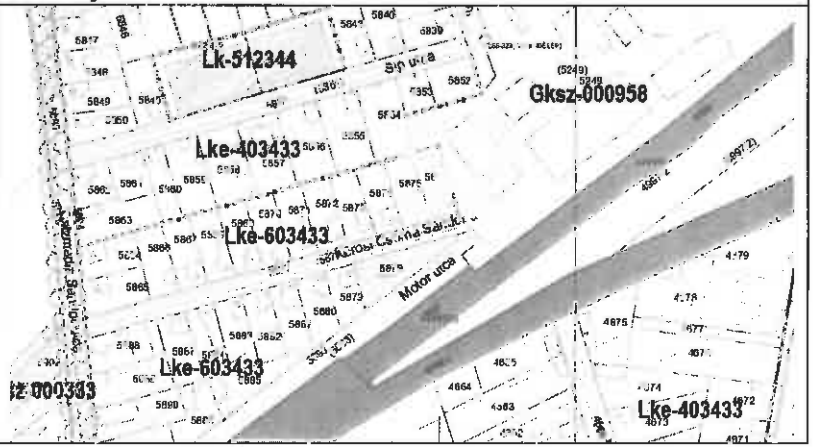
51. Kérelmező neve:	**LINAMAR Hungary Zrt.**
Kérelem tárgya:	**Vállalkozást támogató szabályozási változás**
Indoklás: A cég jelentős munkahely-teremtő és -megtartó telephelyfejlesztés előtt áll, amelyhez a beépítettségi határérték növelése szükséges. A kérelmezett érték: 85 %. A kijelölt fásítási terület törlését is kezdeményezte a cég új csarnok elhelyezése érdekében. ***Javaslat:*** Az ipari övezetben megengedett legmagasabb beépítettségi értékek vonatkoznak már jelenleg is a telephelyre. Külön egyeztetésen kell tisztázni a lehetőségeket (pl. terület-bővítés), mivel a tevékenység egyértelműen ipari jellegű és ezen belül nincs mód további intenzitás-emelésre. Vizsgálandó az OTÉK alóli felmentés, mint eszköz alkalmazhatósága.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

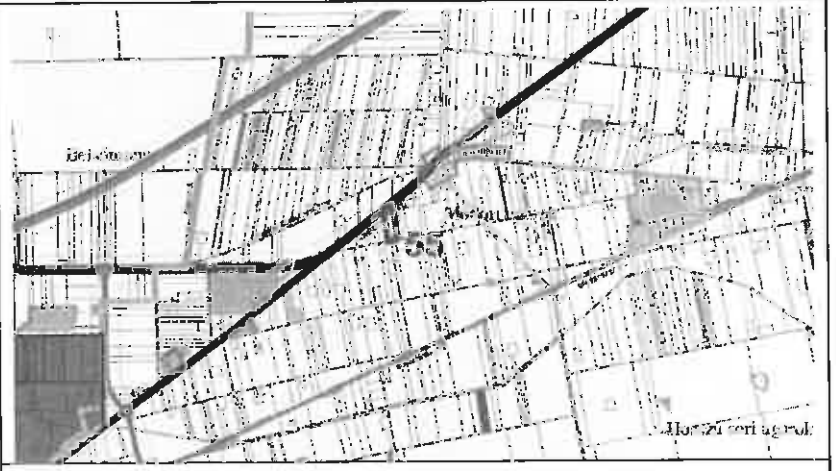
52. Kérelmező neve:	**Truck Master Kft.**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Kertvárosias övezetben lévő telephely ipari övezetbe sorolása** **Lke >> Gip**	
Indoklás: A Kőrösi Csoma Sándor utcai 5878 helyrajzi számú telkeken ipari tevékenységet folytat a tulajdonos. A szerkezeti terven a terület ipari besorolású, a szabályozási terv azonban kertvárosias lakóövezetben tartja nyilván. A cég folytatni és bővíteni szeretné a gazdasági funkciót. ***Javaslat:*** A kérelem a kialakult állapotnak megfelelő szabályozásra vonatkozik, ezért teljesítése indokolt.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

53. Kérelmező neve:	**Prágai József**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Előkert előírásának törlése**	
Indoklás: A Dózsa György utca 66. alatti családi ház előkertjében a tulajdonos üzlethelyiséget szeretne létesíteni. ***Javaslat:*** Az utcakép és a kialakult környezet vizsgálata alapján állapítható meg a kérés teljesíthetősége.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

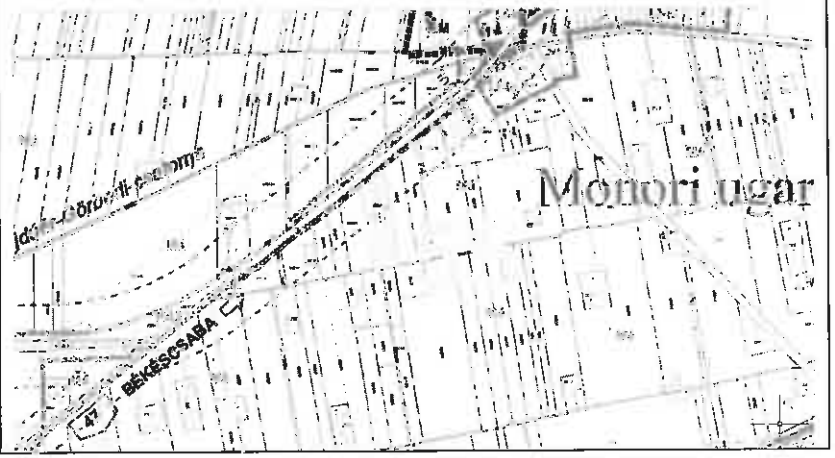
54. Kérelmező neve:	**Corvus Invest Kft.**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Építménymagassági határérték csökkentése**	
Indoklás: A cég a Hotel Aqua szállodát bővíteni szeretné, de a 11,0-16,0 m építménymagassági előírás miatt nagy telepítési távolságot követel meg, ami megakadályozza az építést. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, vizsgálni szükséges a településképi hatást.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

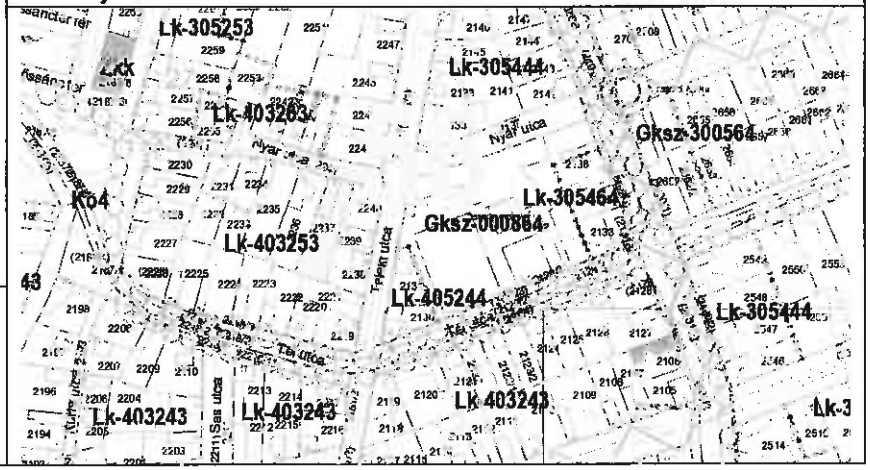
55. Kérelmező neve:	**Antal Mátyás**
Kérelem tárgya:	**Rendeltetési és szabályozási változtatások meglévő gazdasági tevékenység működőképessége érdekében Má >> Gip vagy Kh**
Indoklás: A cég a Guardian Orosháza üveggyár legnagyobb alapanyag beszállítója. A készterméket elszállítja az üveggyár partnereinek, visszfuvarban pedig alapanyagot szállít kül- és belföldről. A raktározó kapacitás növekedését szeretné megoldani, ami mezőgazdasági területen nem oldható meg. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, vizsgálni szükséges a megfelelő besorolást (ipari, vagy különleges hulladékkezelő).	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

56. Kérelmező neve:	**Kovács Kornél**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Előkert előírásának törlése a szabályozási tervben**	
Indoklás: A Nyár utca 5. (hrsz.: 2237) alatti telken új lakóépületet kíván építeni a tulajdonos az utcafronton. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, vizsgálni szükséges a környezet kialakult állapotát és a településképi szempontokat.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

57. Kérelmező neve:	**O-I Manifacturing Magyarországi Üvegipari Kft.**
Kérelem tárgya:	**Kertvárosias lakóövezeti zajterhelési határérték emelése Lke >> Lf, Lk**
Indoklás: A telephely környezetében lévő lakóterületekre korábban érvényes 55/45 dB zajvédelmi határértéket tartani tudták, az Lke kategóriában előírt 50/40 dB betartása problémás. Az Lf falusias lakóterület előírásai például megfelelnének. ***Javaslat:*** A gyár zajkibocsátása a környezetvédelmi fejlesztések következtében csökkent, ezért kompromisszumot kell találni a határérték csökkenését eredményező rendeltetési besorolás kialakításával.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

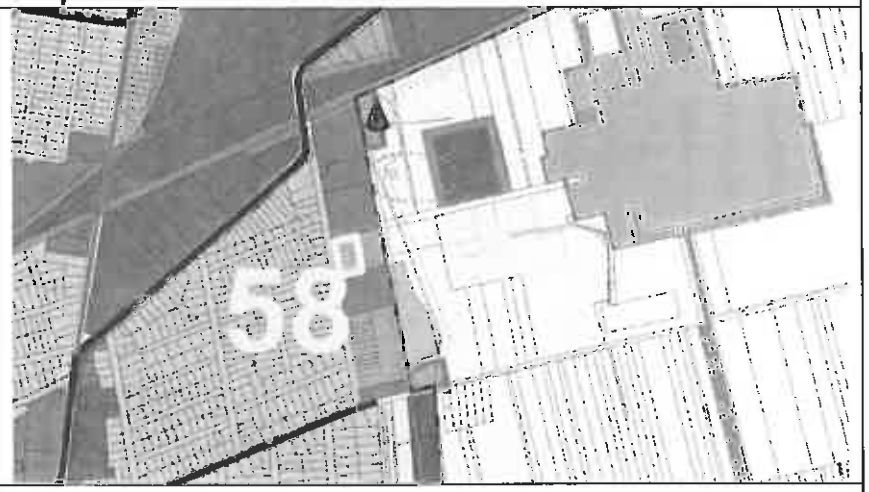
58. Kérelmező neve:	**FABOX Kft.**
Kérelem tárgya:	**Új telephelyre költözés érdekében rendeltetési átsorolás Lke >> Gksz**

Indoklás: A Török Ignác utcában lévő beépítetlen lakótelkeket gazdasági rendeltetésbe kéri átsorolni, hogy jelenlegi telephelyéről (annak üveggyári fejlesztésre történő értékesítése miatt) átköltözhessen.

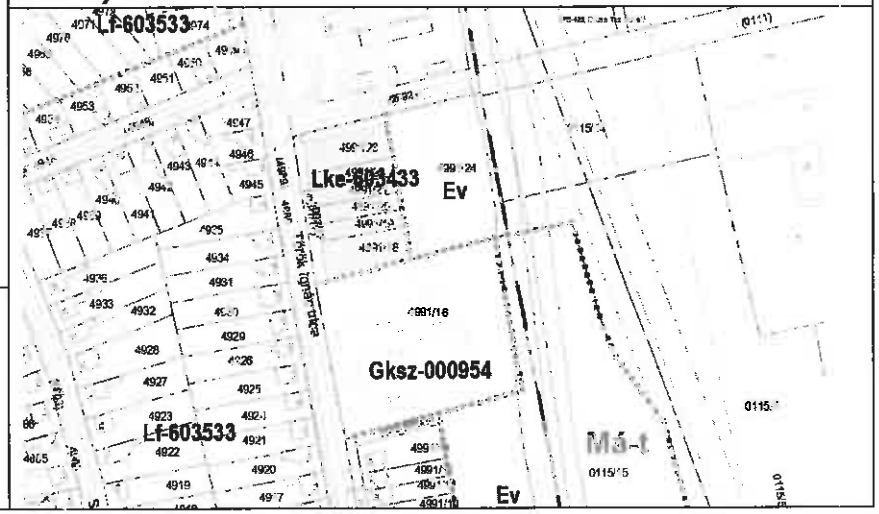
Javaslat: A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, a terület egy meglévő gazdasági telephelyhez csatlakozik, de figyelembe kell venni környezetvédelmi szempontokat is a szomszédos lakóterület védelme érdekében (pl. zajvédő kerítés, zárt technológia).

Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

59. Kérelmező neve:	**Sándor Antal, Sándor Tamás, Sándor Balázs**
Kérelem tárgya:	**üdülőterület átsorlása gazdasági rendeltetésbe Üü >> Gksz**

Indoklás: A Szentesi út közelében lévő üdülőtelkek nem alkalmasak a pihenésre, kertészeti jellegű vállalkozást valósítanának meg a tulajdonosok. Ehhez kertvárosias lakóterületi besorolást kérnek.

Javaslat: A kérelem – egyéb országos előírások miatt – nem teljesíthető a kertvárosias átsorolással, de megfontolható a gazdasági tevékenységet lehetővé tevő rendeltetési kategória kijelölése, egyeztetve a kérelmezővel.

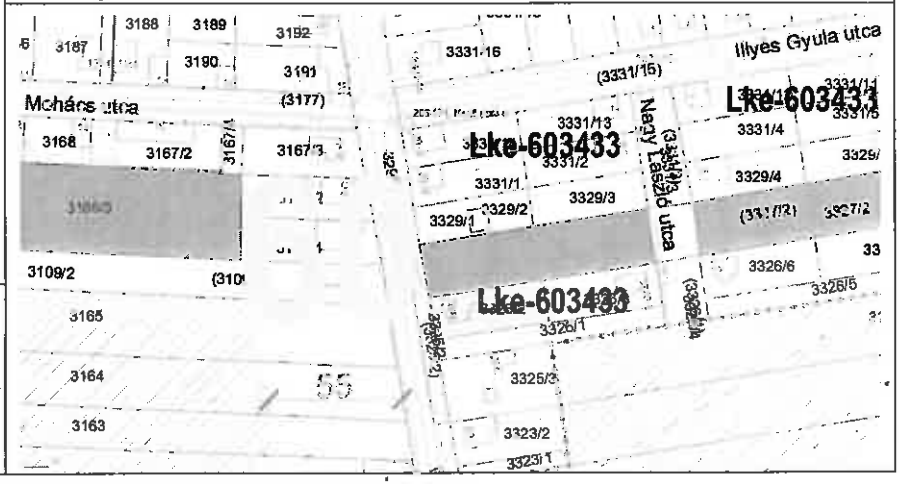
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**valószínű**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

60. Kérelmező neve:	**Dr. Svarsnigné dr. Fülöp Gabriella**	***Településszerkezeti terv – nem érintett***
Kérelem tárgya:	**Garázselhelyezés lehetővé tétele előkertben**	
Indoklás: A Mező utca 29/D telke és hasonló helyzetű kertvárosias lakótelkeken a garázst az utcafrontra szeretnék elhelyezni, mert így praktikus és a kert megmaradhat. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik az utcaképi megfontolások érvényesítése mellett.		***Szabályozási terv - részlet***
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**	

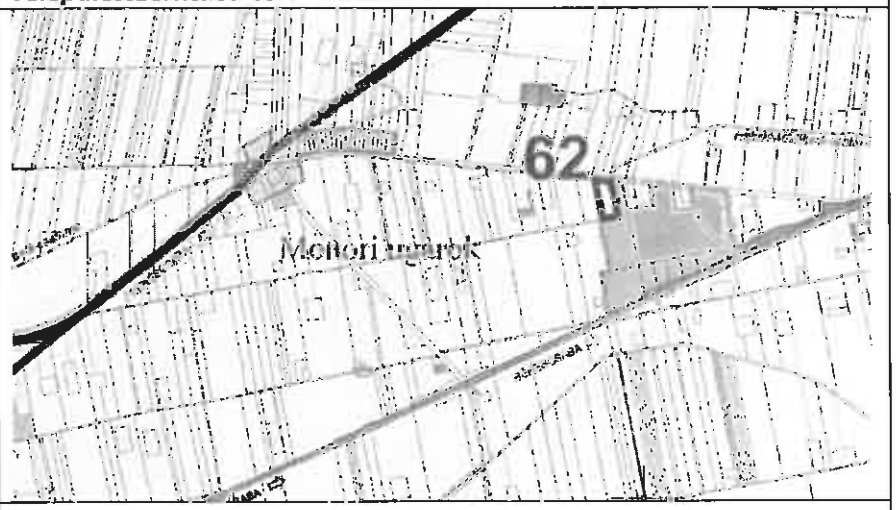
61. Kérelmező neve:	**Tóth Mihály**
Kérelem tárgya:	**Alagsori garázslejáróhoz közterület vásárlása**
Indoklás: A korábbi rendezési terv lehetővé tette egy közterületrész csatolását a Bercsényi utca 40. (hrsz.: 249) telekhez, de akkor nem élt a lehetőséggel a tulajdonos. Most mégis megvásárolná a kb. 50 m^2 földrészletet a várostól. ***Javaslat:*** A kérelem teljesítése indokoltnak látszik, de vizsgálni szükséges a közterületről megközelített többi ingatlan helyzetének esetleges változását.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**nem**

Szabályozási terv - részlet

62. Kérelmező neve:	**Tóth Béla**
Kérelem tárgya:	**Tanya-telek beépíthetőségének növelése**
Indoklás: A településfejlesztési koncepcióra hivatkozva javasolja, hogy a tanyai gazdálkodási ismeretek áthagyományozása érdekében a kis gazdálkodókat támogassa a helyi építési szabályzat a visszamaradt tanyák 3 %-nál nagyobb (legalább 6 %-os) beépíthetőségével. Érintett telke a Monori ugarok 039/14 helyrajzi számú tanyája. ***Javaslat:*** A kérelem támogatása indokolt, egybevág a tervezői szándékkal. A megoldás az országos szabályok alóli felmentés beszerzése, amely lehetővé teszi az 1 hektárnál kisebb területű tanya-telkek birtokközponttá való átminősítését. Ha a felmentésre nincs esély, akkor a fejlesztésre váró tanya-telkeket beépítésre szánt területté kell átminősíteni (pl. mezőgazdasági majorrá).	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**

Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

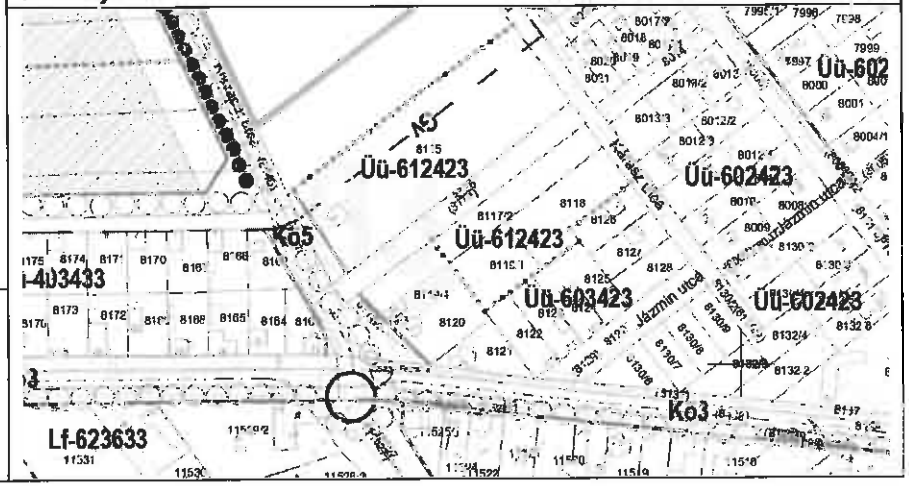

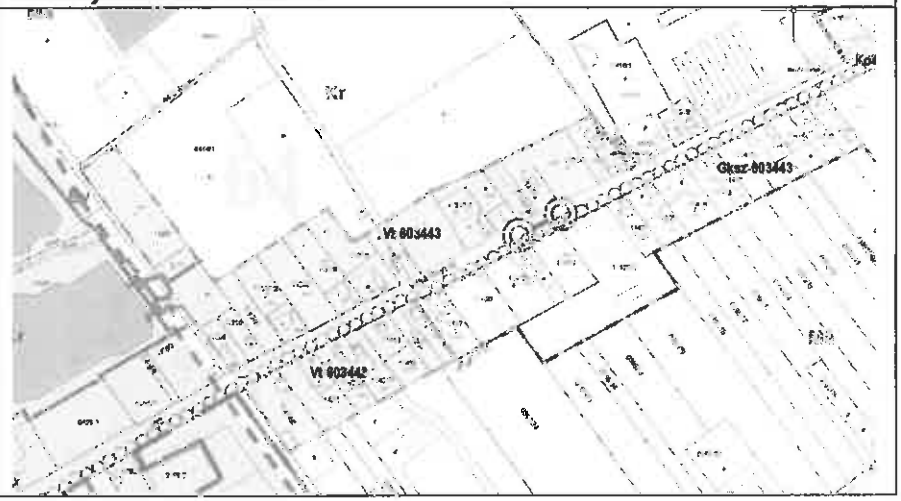
63. Kérelmező neve:	**Kovács Endre**
Kérelem tárgya:	**Kisvasút utca 2/b átsorolása Üü üdülőterületből lakóterületbe Üü >> Lf**
Indoklás: Életvitelszerűen a nyaralóépületben laknak, lakóépületté szeretnék átminősíteni. ***Javaslat:*** Az országos út (leendő főút) menti területsáv üdülőterületi (jelenlegi) és kérelmezett lakóterületi besorolása egyaránt problémás a levegővédelmi előírások és a közúti zaj várható növekedése miatt. Vizsgálni kell, hogy az építésjogi és környezetvédelmi lehetőségek milyen megoldást tesznek lehetővé a kérelem teljesítésére. Szaktervezők közötti konzultációra van szükség. A tervkészítés során vizsgálni kell a környezetet is és a hasonló helyzetű szomszédos telkek rendeltetését, szabályozását szükség szerint szintén alakítani kell.	
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**

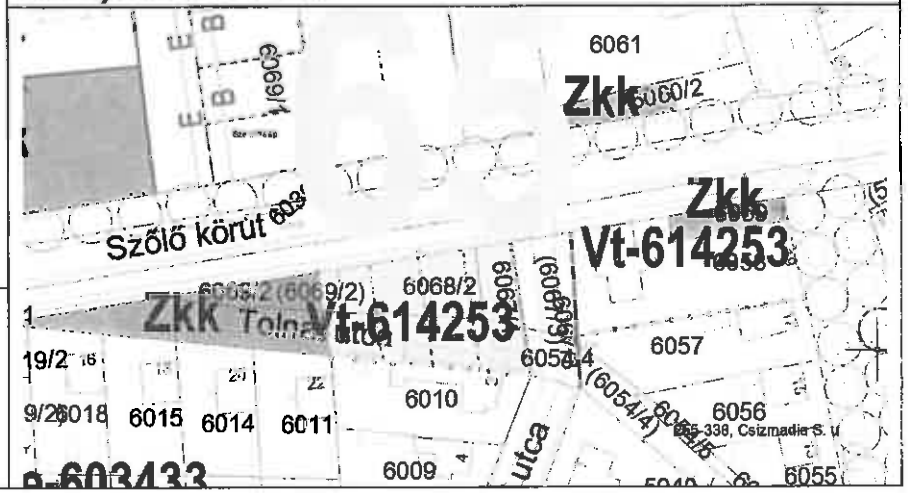
Településszerkezeti terv - részlet

Szabályozási terv - részlet

64. Kérelmező neve:	**Orosháza Polgármesteri Hivatal Igazgatási Iroda**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Vásárhelyi út külterületi szakasza mentén Vt vegyes terület helyett gazdasági rendeltetésre is alkalmas terület kijelölése Vt >> Lf vagy Gksz, GIP**	
Indoklás: Igény merült föl a gazdasági hasznosításra. ***Javaslat:*** Az országos út menti területsáv településközpont vegyes (jelenlegi) és kérelmezett (falusias lakóterületi, Gksz kereskedelmi szolgáltató vagy Gip iparterületi) besorolása építésjogi és környezetvédelmi lehetőségeit vizsgálni szükséges. Az érintettekkel is konzultálni kell a pontosabb szándékaikról. Szaktervezők közötti konzultációra van szükség.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**igen**	

65. Kérelmező neve:	**Orosháza Polgármesteri Hivatal Igazgatási Iroda**	***Településszerkezeti terv - részlet***
Kérelem tárgya:	**Szőlő körút mentén (Tolna utcánál) Vt vegyes terület kijelölés átgondolása (önkormányzati terület)**	
Indoklás: Kétség merült föl, hogy a beépítés megvalósítható-e a közműkiváltások és a szűk telekterületek miatt. ***Javaslat:*** A beépíthetőséget meg kell vizsgálni és lehetőség szerint megtartani az önkormányzati tulajdonú terület értékét.		***Szabályozási terv - részlet***
		
Szerkezeti terv módosítás szükséges-e:	**lehetséges**	